

EL NUEVO TESTAMENTO DE NUESTRO SEÑOR JESUCRISTO
EN CHATINO DE LA ZONA ALTA
SAN JUAN LACHAO VIEJO, JUQUILA, OAXACA, MEXICO

MATEO

MATEO 1

Nten cuityi 'in Jesucristo

- 1 Nde nguinu scua nii nten cuityi 'in Jesucristo, sñe' nten cuityi 'in David, cui' sñe' nten cuityi 'in Abraham.
- 2 Abraham ncua sti Isaac, Isaac ncua sti Jacob, Jacob ncua sti Judá lo'o lyigaa la ña'an ta'a ngula.
- 3 Judá can' ncua sti Fares lo'o Zara, lo jyi'an can' ncua naa Tamar, lo Fares ncua sti Esrom, Esrom ncua sti Aram.
- 4 Aram can' ncua sti Aminadab, Aminadab ncua sti Naasón, Naasón ncua sti Salmón.
- 5 Salmón ncua sti Booz, lo jyi'an can' ncua naa Rahab, Booz ncua sti Obed, lo jyi'an can' ncua naa Rut, Obed ncua sti Isaí.
- 6 Isaí ncua sti nu ncua ree David, ree David can' ncua sti Salomón, lo jyi'an can' ncua cuilyo'o Uría.
- 7 Salomón ncua sti Roboam, Roboam ncua sti Abía, Abía ncua sti Asa.
- 8 Asa ncua sti Josafat, Josafat can' ncua sti Joram, Joram ncua sti Uzía.
- 9 Uzía ncua sti Jotam, Jotam ncua sti Acaz, Acaz ncua sti Ezequía.
- 10 Ezequía ncua sti Manasés, Manasés can' ncua sti Amón, Amón ncua sti Josía.
- 11 Josía ncua sti Jeconía lo'o ta'a ngula, cui' Babilonia ncua cuine' bra yaa ne' Israel presu.
- 12 Chun' nde'en bra nguila ne' yaa ne' Babilonia ncua cuine' Salatiel, cui' sñe' Jeconía, Salatiel ncua sti Zorobabel,
- 13 Zorobabel ncua sti Abiud, Abiud ncua sti Eliaquim, Eliaquim ncua sti Azor.
- 14 Azor ncua sti Sadoc, Sadoc ncua sti Aquim, Aquim ncua sti Eliud.

15 Eliud ncuá sti Eleazar, Eleazar ncuá sti Matán, Matán ncuá sti Jacob.

16 Jacob ncuá sti See, cui' nu ncuá cuiyo'o María nu ncuá jyi'an Jesús, ni nu lca Crixtu.

17 Ncuaña'an yato'o ngüi'ni sa tijlcua nten cuiyti, ti' chelyuu nu mdi'in Abraham hasta chelyuu nu mdi'in David, ticui' ncuaña'an ngüi'ni cha tijlcua nten cuiyti, ti' chelyuu 'in David bra nguila ne' Israel yaa ne' presu se'en lca Babilonia, ticui' ncuaña'an ngüi'ni cha tijlcua nten cuiyti, ti' bra nguila ne' yaa ne' Babilonia hasta mdiyaan Crixtu chelyuu.

Bra ngula Jesucristo

18 Ndeña'an yato'o bra ngula Jesucristo: Ncuá cuiya' cha' siyana See ntsu'hui cha' ca cuiyo'o 'in María, jyi'an Jesús, una ti' lyiji tyucuan cuinta 'in María, bra cua ncuá tycan ña'an lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiöse.

19 Una See can' tsu'hue nten lca, a ncuá ri' xcune cha' can', lo ncuá ri' siyana buna ti si'yu co' cha' can'.

20 Cui' cha' can' ntsu'hui tiee, bra ngulu'u tloo sca angajle 'in Ni X'na na 'in loo cala, lo nu juin 'in: See, sñe' nten cuiyti 'in David, a cutsen tyucuan cuinta 'in María nu ca cuiyo'o, siyana cuhui' nu nda'an lo'o cua, lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiöse lca cui'.

21 Cuhui' nu tyi'in cua ca naa cui' Jesús, siyana culo laa ni quichen 'in ni squi'ya qui'ya nducui ne'.

22 Lyigaa cha' re yato'o na, siyana ca cha' nu mxiyucui' Ni X'na na 'in Isaíá bra nu juin:

23 —Ña'an huan, ntsu'hui cha' ca tycan ña'an sca ne' cuna'an ti cuine' ti lo tyi'in sñe' ne', lo ca naa can' Emanuel—. Cha' re ndyca ri' tyucui', Ndiöse ndi'in ni lo'on na.

24 Bra mxaa ri' See can', mducua cha' nu yucui' angajle 'in Ni X'na na lo'o, lo ndyucuan cuinta 'in María.

25 Una la cua mdiyaan cuhui' chelyuu rcan' ngu'ni ca'an 'in nten 'in, lo mxtya nii cuhui' ca naa cui' Jesús, nde sñe' ne' nu culoo.

MATEO 2

Bra ya na'an mago 'in Jesús

1 Bra nu ncua cuine' Jesús quichen Belén se'en lyi'ya loo Judea, cui' bra nu lca Herode ree, rcan' mdiyaa tucua sna ne' mago quichen Jerusalén nu mdo'o tijyu', tsu' se'en ndyucua cuicha,

2 lo nganicha': ¿La mdi'in nu lca ree 'in ne' judio, nu ngula can'? Siyana cua na'an hua mdo'o tucua sca cuila, lo ndyucui' na cha' 'in ni, llyan hua siyana cu'ni tnu hua 'in ni.

3 Bra yna ree Herode cha' re, msu'hua cha' tiee, lo cui' ncuaña'an quichen Jerusalén.

4 Nga'ni cha' nguio' ti'in lyigaa nu ntsu'hui cuinta 'in laa, tsatlyu lo'o ne' escriba nu ndi'in quichen can', lo nganicha' 'in ne' si la ntsu'hui cha' cala ni nu lca Crixtu.

5 Mxcuen ne' 'in: Cui' quichen Belén se'en lyi'ya loo Judea, siyana ndeña'an nguinu scua cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in msu 'in ni ti s'ni:

6 —Nu'huin Belén, cui' quichen nu ngu'ni ca'an 'in Judá, a lca nu chin' la cha' 'in lja nu ndun loo lati se'en lyi'ya loo Judea, siyana loo nu'huin ntsu'hui cha' tyo'o sca nu culo ca tñan, nu chu'hui cuinta 'in quichen 'yan nu lca Israel—.

7 Rcan' Herode msi'ya buna ti 'in ne' mago can', lo nganicha' tsu'hue 'in ne', ni braa mdo'o tucua cuila can',

8 rcan' nga'an tñan 'in ne' tsa ne' quichen Belén, lo nu juin: Yaan huan, lo cuna tsu'huen huan rsuun ña'an ndi'in cha' 'in cuhui' can', bra quija lyoon huan 'in cui', xtucuin huan lo quitsan' huan 'yan, siyana lo'on na' tsa cu'nin tnun 'in cui'.

9 Bra mdyi yucui' ree can' lo'o ne', mdo'o nguiaa, lo yuhue 'a ri' siyana xiya' mdo'o tucua cuila nu cua na'an, tsu' se'en ndyucua cuicha, lo mducua loo na loo hasta mdiyaa na se'en ndi'in cuhui' can', lo can' yaa tucui na.

10 Ndiyyin ya' tsu'hue ntsu'hui tiee bra na'an 'in na.

11 Bra nguiten ña'an can', na'an 'in cuhui' can' lo'o María jyi'an cuhui', mdi'ya xtyin' lo nga'ni tnu 'in cuhui', msla se'en ntsu'hui cha' tsu'hue nu llyan lo'o, lo ndaa na oro 'in cui', lo'o na txi nu ndiquin ne' tloo Ndiose, lo'o mirra.

12 Yato'o ngujui nu ngüitsa' 'in ne' loo cala, siyana a xtucui 'a se'en ndi'in Herode, can' cha' xca tucuiin mxtucui nde quichen tyi.

Bra yujui ne' cuhui' quichen Belén

13 Bra cua nguiaa ne' mago can', sca angajle 'in Ni X'na na ngulu'u tloo 'in See can' loo cala, lo nu juin 'in: Ndla ti cu'ni, lo tsa lo'o 'in cuhui' cua lo'o jyi'an cui' se'en lca Egipto, can' tyi'in huan la bra nu na' quitsan' 'in, siyana Herode nan ña'an nu kujui 'in cui'.

14 Cui' braa mdyo'o scala, lo ticui' tla can' mdo'o nguiaa lo'o cuhui' can' lo'o jyi'an cui' se'en lca Egipto.

15 Can' ndi'in bra ngujui Herode, yato'o cha' re siyana ca cha' nu mxiyucui' Ni X'na na 'in msu 'in ni ti s'ni, lo ndyucui' na: —Se'en lca Egipto msi'yan 'in Sñen'—.

16 Lo yato'o lyee 'a ndyucuen tique' Herode, bra ngüi ri' siyana ngañilyo'o ne' mago 'in, ngulo tñan siyana caja lyigaa cuhui' nu ndi'in quichen Belén lo'o ca tyi'iin tsu', tsalca cuhui' nu ntsu'hui tucua yjan, nu nguia nde qui'ya.

17 Ncuaña'an ncu cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in nu ncu naa Jeremía bra nu juin:

18 —Ngune msi'ya yja cueen ne' quichen Ramá, nguinan ne', ti'i ntsu'hui tiee Raquel squi'ya sñe', lo a ncu ri' ti caja nu taa cha' tnu tiee 'in siyana ngujui sñe'—.

19 Bra cua ngujui Herode can', ngulu'u tloo sca angajle 'in Ni X'na na 'in See can' loo cala, se'en ndi'in loo quichen Egipto,

20 lo nu juin 'in: Tyaa juersa xtucui se'en lca Israel lo'o cuhui' cua lo'o jyi'an cui', siyana cua ngujui nu ncu ri' kujui 'in cui'.

21 Rcan' mxtucui lo'o cuhui' can', lo nguila se'en lca Israel.

22 Bra yna cha' siyana Arquelao ndlo tñan se'en lyi'ya loo Judea, loo Herode sti, ytsen quila can', una ngujui nu ngüitsa' 'in ne' loo cala, can' cha' mdo'o nguiaa se'en lyi'ya loo Galilea.

23 Mdiya ti'in quichen Nazaret, ncuaña'an ncu cha' nu yucui' lyigaa nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni, siyana ca naa ni Nazareno.

MATEO 3

Cha' 'in Xuhua nu nducua tya 'in nten

1 Ya to'o sca tsan, Xuhua nu nducua tya 'in nten, mdisanan yucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose sca se'en bityi, cui' se'en lyi'ya loo Judea,

2 lo ndyucui': Xtun rin' huan qui'ya ngui'ni huan, siyana cua mdiyaa braa culo Ndiose tñan 'huan.

3 Nde cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in Isaía ti s'ni: —Tya'an se'en bityi lo tyucui' cueen: Cu'ni chu'huen huan tucuiin se'en caan Ni X'na na, lo cu'ni lñi huan tucuiin nu ntsu'hui cha' tyjyin ni—.

4 Xuhua can' lcu' sca te' nu nguiaa' lo'o quichan' camello, lo'o sca quiyyin ndycan' na sii', lo na nu ndyucu lca 'in tsucu', lo ndi'yo cuiñan' nu ntsu'hui ni' quixin'.

5 Mdiyaan nten nu mdo'o quichen Jerusalén se'en nda'an, lo'o quichen se'en lyi'ya loo Judea, lo'o sa tyucui se'en lyi'ya loo tyucu tlyu Jordan,

6 mducua tya 'in ne' tyucu tlyu can', lo ngunee ne' qui'ya 'in ne'.

7 Bra na'an siyana quina'an ne' fariseo lo'o ne' saduceo ljian ne' siyana tyucua tya ne', ndyucui' lo'o ne': 'Huan nten nu cuiñi, ¿ti ca ngulu'u 'huan siyana xnan yu'huin huan, lo a caja cha' nsin' ri' nu tyo'o tiee Ndiose tiyaa braa 'huan?

8 Xtun rin' huan qui'ya ngui'ni huan, lo tya'an huan lo'o sca chelyuu nu luhui.

9 A cu'ni siye' huan lo ta ñu juin huan: Sñe' nten cuityi 'in Abraham lca hua. Tyucuin' lo'on huan sca cha': Ndiose ca cu'ni ni cha' tyo'o xca nten cuityi chun' quee re, lo ca can' sñe' Abraham.

10 A cuinta tyucuan yca cua nducui cuta na chun' yca, can' cha' lyigaa yca nu a ndyo'o si'yu loo ntsu'hui cha' xi'yu na, lo tsaa na loo quii'.

11 Ni siya nducua tyan 'huan lo'o tyi'a, siyana cua mxxtun rin' huan qui'ya 'huan, una nde loo la re ljian sca nu ndun loo la que 'yan na', lo ndyijyin ya' tsu'hue ntsu'hui tieen si ca xtin' ti squinan ni, cui' ni tucua tya ni 'huan lo'o Espíritu nu Luhui 'in Ndiose, a cuinta lo'o quii'.

12 Yaa' ni cua nducua tiaa na nu ntsu'hui cha' si'yu trigo nu cua nguio' ti'in, lo xu'hua se'en ni trigo can', a cuinta ntsu'hui cha' tiquin ni quixin can', lo'o sca quii' nu a ntsu'hui 'a cha' ti' suhui'.

Bra mducua tya Jesús

13 Rcan' mdo'o Jesús se'en lca Galilea, lo mdiyaa ni tyucu tlyu Jordan siyana tucua tya Xuhua 'in ni.

14 Una Xuhua a ncu'a ri' tucua tya 'in ni, lo nu juin: Nu'huin ntsu'hui cha' tucua tya 'yan na', lo nde ljian siyana na' tucua tyan 'in.

15 Una mxcuen Jesús 'in: Tyaa ya', siyana ncuaña'an ntsu'hui cha' tucua na cha' lyigaa cha' nu lñi 'in Ndiose. La rcan' mslyaa.

16 Ña'aan mducua tya Jesús mdyo'o ni loo tyi'a, cui' braa nguila ni' cuaan, lo na'an ni ngüi'ya Espíritu 'in Ndiose que ni, tsaña'an ndyca ri' ndi'ya sca cun.

17 Rcan' ngune yucui' sca nu yucui' la ni' cuaan: Nde nu lca Sñen' na' nu tca'a lati 'yan, tsu'hue 'a ntsu'hui tieen lo'o.

MATEO 4

Ncua ri' ne' xña'an xtyu 'in Jesús loo qui'ya

1 Rcan' Espíritu 'in Ndiose nga'ni cha' Jesús tsa'a ni sca se'en bityi, lo can' ncua ri' ne' xña'an xtyu 'in ni loo qui'ya.

2 Bra cua nga'ni ni ayuna tucua yla tsan lo tucua yla tla, rcan' mdisan ngüite' ri' ni.

3 Cui' ña'an braa yaan ne' xña'an tloo ni, lo nu juin 'in ni: Si nu'huin lca Sñe' Ndiose, tyucui' lo'o quee re lo tyca na quijaxtlya.

4 Mxcuen ni 'in, ndeña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Tsi'i lo'o cha' ndyucu ti ndyu'hui nten chelyuu, siyana lo'o lyigaa cha' nu ndyucui' Ndiose—.

5 Rcan' ya lo'o ne' xña'an 'in ni quichen Jerusalén, lo ndyucuen lo'o ni sca se'en cuaan lati 'in laa can',

6 lo nu juin 'in ni: Si lca Sñe' Ndiose, tyo'o cuaan re lo qui'ya tun la qui'ya cua, siyana ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Culo ni tñan 'in angajle 'in ni siyana chu'hui cuinta 'in, lo su'hua yaa' can' 'in se'en nguiaa, siyana a tsa tun quiya' loo quee—.

7 Lo nu juin Jesús: Una lo'o cha' re nguinu scua na loo quityi 'in Ndiose: —A tyijyin lyoo 'in Ndiose X'nan—.

8 Rcan' ya lo'o ne' xña'an 'in ni sca loo qui'ya cuaan ya', lo ngulu'u 'in ni sa tyucui chelyuu se'en ndlo tñan, lo'o cha' cuilyiya' 'in,

9 lo nu juin 'in ni: Ña'aan cha' re taan 'in, si tyun xtyin' lo cu'ni tnu 'yan.

10 Mxcuen Jesús: Tyo'o tsu' siin', Ne' xña'an, siyana ndeña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —'In Ndiose X'na ntsu'hui cha' cu'ni tnu, lo scati 'in ni tyucua tlo—.

11 Rcan' mdo'o tsu' ne' xña'an can' sii' ni, cui' ña'an braa mdiyaan angajle nu ta yaa' 'in ni.

Mdisnan nga'ni Jesús tñan 'in Ndiose

12 Bra yna Jesús cha' siyana Xuhua cua ntsu'hui na'an tyucuan, mxtucui ni se'en lca Galilea.

13 Rcan' mdo'o ni quichen Nazaret, lo mdi'in ni Capernaum, sca quichen ndi'in tu'hua tiyu', cui' loo yuu nu ngu'ni ca'an 'in Zabulón lo'o Neftalí,

14 siyana tsato'o cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in Isaía ti s'ni bra nu juin:

15 —Yuu nu ngu'ni ca'an 'in nten cuiti 'in Zabulón lo'o se'en lyi'ya loo Neftalí, cui' tucuiin nu ndiyaa tu'hua tiyu' xca tsu' tyucu tlyu Jordan, se'en lyi'ya loo Galilea, se'en ndi'in ne' gentil,

16 sca quichen ndi'in se'en tla, na'an ne' sca xaa nu tlyu, nten nu ntsu'hui yaa' cha' ndija, ngu'ni sca xaa 'in ne'—.

17 Ti' rcan' mdisnan Jesús ngulu'u ni 'in nten, lo ndyucui' ni: xtun rin' huan qui'ya ngui'ni huan, siyana cua mdiyaa braa culo Ndiose tñan 'huan.

18 Yato'o sca tsan mda'an Jesús tu'hua tiyu' Galilea, lo na'an ni 'in Tyu lo'o Ndre ta'a ngula, nduguun quitan loo tyi'a can' siyana cuta cuila lca.

19 Lo nu juin ni 'in ne': Tyucui ndyca'an huan 'yan, na' culu'un 'huan cu'ni huan cuta, 'in nten.

20 Ticui' braa ngula' sti quitan 'in, lo ngutucui ndyca'an 'in ni.

21 Chin' ti se'en ti' mda'an ni, bra na'an ni 'in tucua nu nda'an lo'o ta'a ngula, Jacobo lo'o Xuhua, nda'an lo'o Zebedeo sti ni' sca yca na'an, nxcuan su'hua quitan 'in, lo msi'ya ni 'in ne'.

22 Cui' braa mdyo'o ni' yca na'an can', ngula' tun 'in sti lo ngutucui ndyca'an 'in ni.

23 Ña'aan se'en lyi'ya loo Galilea mda'an lo'o ni cha' tsu'hue 'in Ndiose, lo'o se'en nguio' ti'in ne' judio, ngulu'u ni ña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan 'in nten, lo nga'ni tyca ni 'in lyigaa nu ti'i lo'o lucuati loo quicha.

24 Ña'aan se'en lyi'ya loo Siria ngune cueen cha' 'in ni, ngutucui yan 'in ne' nu ti'i lo'o lucuati loo quicha, a cuinta lo'o nu ntsu'hui cui'in xña'an 'in, lo'o nu mxñi cui'in 'in, lo'o nu ndyucun' quiya', lo nga'ni tyca ni 'in.

25 Quina'an 'a nten ngutucui ndyca'an 'in ni nu mdo'o se'en lyi'ya loo Galilea, lo'o Decápolis, lo'o quichen Jerusalén, lo'o se'en lyi'ya loo Judea, a cuinta nu mdo'o xca tsu' tyucu tlyu Jordan.

MATEO 5

Bra ngulu'u Jesús 'in nten

1 Bra na'an Jesús siyana quina'an 'a nten mdiya ti'in can', ndyucuen ni sca se'en nu cuaan la, lo ña'an ndi tucua ni mdiyaa ta'a nda'an ni tloo ni.

2 Rcan' mdisnan ngulu'u ni 'in nten, lo nu juin ni:

3 Tsu'hue ca xu'hue nu ndi'ya cuinta siyana 'ni cha' 'in lo'o Ndiose, can' nu caja cha' tsu'hue 'in se'en ndlo Ndiose tñan.

4 Tsu'hue ca xu'hue nu nguinan, can' nu caja cha' tnu tiee 'in.

5 Tsu'hue ca xu'hue nu rsuun nten lca, can' nu caja yuu se'en ndlo Ndiose tñan 'in.

6 Tsu'hue ca xu'hue nu nguite' ri' lo nguityi ri' cha' nu lñi 'in Ndiose, can' nu cha'an yu'hui carsya 'in.

7 Tsu'hue ca xu'hue nu 'tna ri' 'in ta'a, can' nu caja nu ca 'tna ri' 'in.

8 Tsu'hue ca xu'hue nu luhui carsya 'in, can' nu ña'an tloo 'in Ndiose tiyaa braa.

9 Tsu'hue ca xu'hue nu nan ña'an tyi'in tsu'hue lo'o lyigaa tucui, can' nu ca naa sñe' Ndiose.

10 Tsu'hue ca xu'hue nu ndijin ndi'i squi'ya tñan tsu'hue nu ngui'ni, can' nu caja cha' tsu'hue 'in se'en ndlo Ndiose tñan.

11 Tsu'hue ca xu'huen huan bra caja nu ña'an ti'i 'huan, lo tyucui' ca'an 'huan squi'ya cha' 'yan, lo tñan ne' scaxca qui'ya 'huan.

12 Xcui rin' huan lo ca tsu'hue chu'hui tieen huan, siyana tlyu cha' tsu'hue caja 'huan la ni' cuaan, siyana ncuaña'an ngujui nu nga'ni lyo'o 'in ne' nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni.

Cha' 'in teje'

13 'Huan ndyca rin' 'huan ña'an ndyca ri' teje' lja nten chelyuu, si teje' can' tyo'o tiyen' na, ¿ni ña'an ti ca tiyen' na xiya'? A la 'a cu'ni tsu'hue na, tsaloo tyucuan ti na lo caja nu lyo' su'hua 'in na.

Cha' 'in xaa

14 'Huan ndyca rin' 'huan ña'an ndyca ri' xaa nu ntsu'hui loo chelyuu, cui' ncuaña'an sca quichen nu ndi'in sca loo qui'ya, a ca tycan' na.

15 A tucui nu ca'an sca quii' lo nde tucun ti'in 'in na, siyana cuaan tyucua na siyana chu'hui xaa 'in lyigaa nu ndi'in ña'an can'.

16 Cui' ncuaña'an taan huan ya' can huan sca xaa 'in nten chelyuu, siyana ca tycan' tñan tsu'hue nu ngui'ni huan, lo cu'ni tnu ne' 'in Stina Ndiose, ni nu nducua ni' cuaan.

Cha' 'in lee

17 A culucua rin' huan ta ljian siyana tyijyin lyoon 'in lee, lo'o cha' nu nga'an scua nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni, tsi'i na xcuan tloon 'in na, cui' siyana tucuan cha' 'in na.

18 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, tsalja nu ti' tycan' ni' cuaan lo'o chelyuu re, ni sca cha' nu suhue lati nducua loo lee can', lo a tyijyin cha' 'in na ncuati ña'an, siyana ca lyigaa cha' nu nducua loo na.

19 Can' cha' ña'an nu ti cuicha ti'in cha' nu suhue lati ngulo Ndiose tñan, lo si ncuaña'an culu'u can' 'in xca tucui, a caja nu cu'ni cuinta 'in se'en ndlo Ndiose tñan. Una nu tucua cha' 'in na lo culu'u 'in na, can' nu ca sca nu ndun loo se'en ndlo Ndiose tñan.

20 Tyucuin' lo'on huan sca cha', si a lyee la quinan huan 'in Ndiose que ña'an nga'ni ne' escriba lo'o ne' fariseo, a ca sten huan se'en ndlo Ndiose tñan.

Cha' nu ndyucuen tique' ne'

21 cua ngune 'huan ña'an ngujui nu yucui' lo'o ne' mdi'in s'ni: —A cujui nten—, lo nu cujui nten tyo'o qui'ya 'in lo ca cuiya' cha' 'in.

22 Una na' tyucuin' lo'on huan, nu nscuen tique' lo'o ta'a, tyo'o qui'ya 'in lo ca cuiya' cha' 'in. Ticui' ncuaña'an si caja nu tyucui' lo'o ta'a: A nee 'in, tyo'o qui'ya 'in can' se'en ndyca cuiya' qui'ya. Lo ña'an nu ti tyucui' lo'o ta'a: Tantu 'a, chen ndyucui tsa can' loo quii'.

23 Can' cha' bra yan lo'on huan sca loo mstan 'in Ndiose, lo lja rcan' xu'hua rin' huan siyana nducui ndyca'an cha' 'huan lo'o ta'an huan,

24 cula' scuan huan loo mstan can', lo qui'ni chu'huen huan cha' 'huan lo'o ta'an huan la nducua la, rcan' xtucuin huan, lo taan huan loo mstan can' 'in Ndiose.

25 Ndla ti cu'ni chu'huen huan cha' 'huan lo'o ta'a cusuun huan tucuiin nguiaa huan, lja nu ti' lyiji ca cuiya' cha' 'huan, siyana a tyaa can' 'huan tloo bse, lo bse can' tyaa 'huan yaa' sulyiya, can' nu su'hua 'huan na'an tyucuan.

26 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, a tyo'on huan na'an tyucuan, si a su'hua lyiyan' huan lyigaa cuinta nu nducui ndyca'an 'huan.

Cha' nu nguiten yu'hui ne' lo'o cuilyo'o nten

27 Cua ngune 'huan ña'an ngujui nu yucui': —A sten yu'hui lo'o cuilyo'o nten—.

28 Una na' tyucuin' lo'on huan, nu ña'an cui'ya 'in sca ne' cuna'an, lo su'hua cha' nu a tsu'hue ni' carsya 'in lo'o ne', cua nguiten yu'hui lo'o ne'.

29 Si quiloo 'ni qui'ya, lyoo 'in na, tsu'hue lati si nlyiji sca tsu' quiloo sten ni' cuaan, lo tsi'i ña'an tyucua quiloo tsaa loo quii'.

30 Cui' ncuaña'an, si qui'ya cu'ni na qui'ya, si'yu co' 'in na, tsu'hue lati si nlyiji sca tsu' quiyaa' sten ni' cuaan, lo tsi'i ña'an tyucui tsaa loo quii'.

Cha' 'in nten nu cula ti'in ta'a

31 A cuinta ngujui nu yucui': —Sca ne' qui'yu nu ndyca ri' cula ti'in 'in cuilyo'o, 'ni cha' tsa' scua sca quityi 'in—.

32 Una na' tyucuin' lo'o huan, nu cula' ti'in 'in cuilyo'o, lo si tsi'i siyana nguiten yu'hui ne' lo'o xca tucui, ngui'ni 'in ne' siyana sten yu'hui ne' lo'o ña'an nu ti, lo nu ca cuilyo'o 'in can', lo'o can' cu'ni qui'ya.

A xtyan can na sca cha'

33 A cuinta cua ngune 'huan ña'an ngujui nu yucui' lo'o ne' mdi'in s'ni: —A xtyan huan sca cha'—, siyana —tucuan huan cha' nu xtyaan huan tloo Ni X'na na—.

34 Una na' tyucuin' lo'on huan: Ni sca cha' lo a ntsu'hui cha' xtyan huan, ni ni' cuaan lo a cu'ni ti'yan huan siyana la cua nducua Ndiöse,

35 ni loo chelyuu re siyana nde nxtñan' quiya' ni, ni a cu'ni ti'yan huan quichen Jerusalén siyana lca na quichen 'in ni nu lca Ree.

36 Ni a xtyan huan chelyuu 'huan, siyana ni sca quichan' quen huan lo a ca cu'ni huan cha' ca ngata na ta ca ngaten na.

37 Bra tyucuin' huan sca cha', nu juin huan: Cui' na, ta, tsi'i na, siyana si ti' tucuan lan huan cha' can', cua lo'o cha' cuiñi lryan na.

Chu'hui cha' tsu'hue 'na lo'o ta'a cusuun na

38 cua ngune 'huan ngujui nu yucui': —Si caja nu culo quiloon huan, cui' ncuaña'an cu'ni huan lo'o can', si caja nu xtyu lyi'yan huan, ticui' ncuaña'an cu'ni huan—.

39 Una na' tyucuin' lo'on huan, a cu'ni stu'huan huan 'huan lo'o nu nducun', si jycuan' ne' sca tsu' tloon huan, tyaan huan xca tsu' na jycuan'.

40 Si nde'en nu ndyca ri' taa qui'ya 'huan lo culaa xcan' huan, tyaan huan na 'in lo'o xcan' huan nu tnu tu'hua can' 'huan.

41 Si caja nu cuni 'huan cui'yan huan su'hua sca kilometro, 'huan cui'yan huan 'in na tucua kilometro.

42 Si nde'en la na jñan ne' 'huan, tyaan huan na, cui' ncuaña'an si ntsu'hui nu jñi' na 'huan, a cu'ni tijin huan lo'o can'.

43 cua ngune 'huan ngujui nu yucui': —Ca 'tna rin' huan 'in ta'a nten huan—, lo xcuan tloon huan 'in ta'a cusuun huan.

44 Una na' tyucuin' lo'on huan: Tyca 'tna rin' huan 'in ta'a cusuun huan, lo tyucuin' huan cha' tsu'hue lo'o nu ndyucui' cha' ti'i 'huan, cu'ni huan tsu'hue lo'o nu nxcuan tloo 'huan, jñan huan 'in Ndiöse cha' 'in nu nducua yuhue' 'huan lo nducui ndyca'an 'huan,

45 ncuaña'an ca tycan' ña'an siyana lcan huan sñe' Stina Ndiöse, ni nu nducua ni' cuaan, ni nu 'ni cha' ndyu'hui xaa 'in nten nducun' lo'o nten nu tsu'hue, lo ndi'ya ni quioo 'in nten nu tsu'hue lo'o nten nu nducun'.

46 Siyana si chu'hui cha' tsu'hue 'huan lo'o tsalca nu ntsu'hui cha' tsu'hue 'in lo'on huan, ¿ni cha' tsu'hue ra nducua tloon huan rcan'? ¿Ta tsi'i lo'o nten nu nducun' ngui'ni ncuaña'an?

47 Si tyucui' chan' huan 'in tsalca ta'an ti huan, ¿ta tnu la ngui'ni huan 'in xca tucui'? ¿Ta tsi'i lo'o ne' gentil ngui'ni ne' ncuaña'an?

48 Can' cha' can huan sca nten nu lñi ndi'in cha' 'in, tsaña'an Stin huan ni nu nducua ni' cuaan, lñi ndi'in cha' 'in ni.

MATEO 6

Cha' 'in loo mstan

1 Xñi huan cuinta tsi'i tloo nten cu'ni huan scaxca lo'o cha' tsu'hue, ta siyana cu'ni tnu ne' 'huan, lo si ncuaña'an cu'ni huan, a sca cha' tsu'hue caja 'huan lo'o cha' 'in Stina Ndiose nu nducua ni' cuaan.

2 Can' cha' bra taan huan sca loo mstan, a xcune huan cha' can' tloo nten, siyana ncuaña'an 'ni sca nu a lñi ndi'in cha' 'in se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiose, ta sca se'en yla, siyana caja nu cu'ni tnu 'in can'. Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, lo'o tsacan' ti lca squiya' can'.

3 Una bra taan huan sca loo mstan, a ntsu'hui cha' ca jlyo ri' tsu' cuica 'huan na nu taa tsu' cuen 'huan,

4 buna ti ntsu'hui cha' taan huan loo mstan, lo Stin huan, ni nu na cui'ya lyigaa lo'o cha', xtucui ni cha' tsu'hue 'huan tloo na'an nten.

Tyucuin' lo'o na lo'o Ndiose

5 Bra tyucuin' huan lo'o Ndiose, a cu'ni huan tsaña'an 'ni nu a lñi ndi'in cha' 'in, siyana ndiyaa ri' can' ndyun ndyucui' lo'o Ndiose se'en 'ni tnu ne' 'in ni, ta sca se'en yla, siyana caja nu cu'ni tnu 'in can'. Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, lo'o tsacua ti ña'an cua ngujui squiya' can'.

6 Una bra tyucuin' huan lo'o Stina Ndiose, sten huan ña'an 'huan lo tucun huan tuna'an, lo tyucuin' huan lo'o ni nu a tycan' nducua, lo Stin huan, ni nu na cui'ya lyigaa lo'o cha', xcuen ni 'huan tloo na'an nten.

7 Bra ndyucuin' lo'o Ndiose, a tyucuin' huan ticui' ti lo'o cha' tsaña'an 'ni ne' gentil nu a ntsu'hui lyoo 'in Ndiose, ndlucua ri' ne' ta siyana quina'an cha' tyucui' ne', caja nu cu'ni cuinta 'in ne'.

8 A ndyca cha' cu'ni huan ña'an nu 'ni ne', siyana ni nu lca Stin huan cua jlyo ri' ni cha' nu 'ni 'huan, nisiya ti' lyiji jñan huan 'in na.

9 Can' cha' bra tyucuin' huan lo'o Ndiose, ndeña'an tyucuin' huan: Ndiose Sti hua, nu'huin ni nu nducua ni' cuaan, scati ntsu'hui cha' cu'ni tnu hua 'in.

10 Ndyca ri' hua siyana tsatlyu culo tñan 'hua, lo cu'ni tsaña'an nu lca tiee loo chelyuu re, cui' tsaña'an 'ni la ni' cuaan.

11 Cuinta scaa tsan taa na nu cu'ni tsu'hue 'hua.

12 Cu'ni cha' tlyu ri' 'hua squi'ya qui'ya ngui'ni hua, siyana ncuaña'an ngui'ni hua cha' tlyu ri' 'in lyigaa nu ngui'ni cha' a tsu'hue lo'o hua.

13 A taa cha' cuiya' sten cha' a tsu'hue tiee hua, siyana culo tsu' 'hua loo cha' a tsu'hue can', siyana scati ndlo tñan, lo tlyu cha' cuiya' ntsu'hui 'in, sa tyucui braa cu'ni tnu hua 'in. Amen.

14 Si cu'ni huan cha' tlyu ri' 'in ta'a nten huan, cui' ncuaña'an Stin huan, ni nu nducua ni' cuaan, cu'ni ni cha' tlyu ri' 'huan,

15 una si a cu'ni huan cha' tlyu ri' 'in ta'a nten huan, ticui' ncuaña'an Stin huan, ni nu nducua ni' cuaan, a cu'ni ni cha' tlyu ri' 'huan squi'ya qui'ya ngui'ni huan.

Yucui' jesus cha' ni ña'an cu'ni na ayuna

16 Bra cu'ni huan ayuna, a taan huan ya' ca xñi'in tloon huan tsaña'an 'ni nu a lñi ndi'in cha' 'in, ngui'ni xñi'in can' tloo siyana ca jlyo ri' nten siyana ngui'ni ayuna. Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, tsacan' ti ña'an cua ngujui squiya' can'.

17 Una bra cu'ni huan ayuna, cu'ni chu'huen huan 'huan, lo scuin huan tyi'a tloon huan,

18 siyana a ca tyacan' ña'an siyana ngui'ni huan ayuna, siyana cu'ni huan cha' can' tloo Stina Ndiöse, ni nu a tyacan' nducua, lo Stin huan, ni nu naa cui'ya lyigaa lo'o cha', xcuen ni 'huan tloo na'an nten.

Cha' 'in cha' cuilyiya'

19 A xo ti'in huan cha' cuilyiya' loo chelyuu re, se'en nu sta 'ni 'in na lo jlyo na, se'en nu sten ne' cuna lo cui'ya 'in na,

20 siyana xo ti'in huan cha' cuilyiya' la ni' cuaan, se'en nu a ca sta 'ni 'in na, ni a ntsu'hui cha' jlyo na, ni ne' cuna lo a cui'ya 'in na.

21 Siyana se'en ndi'in cha' cuilyiya' 'huan, can' ndyca carsya 'huan.

Quiloon na ndyu'hui xaa 'na

22 Quiloon huan ndyu'hui xaa 'huan, can' cha' bra nu tsu'hue xaa quiloo, ña'aan ngutsa'an yu'hui xaa can' 'in,

23 una si a tsu'hue xaa quiloo, ticui' ncuaña'an ña'aan tla. Lo si tla cha' tiyaa 'in, ¿quina'an nu ca tla?

Cha' 'in tucua x'na ne'

24 A tucui nu ca chu'hui tucua x'na, siyana ña'an ti'i 'in sca, lo xca can' lyee la cu'ni cuinta, ta lyee la cu'ni cuinta 'in sca, lo xca xcuan tloo. Cui' ncuaña'an a ca xtyaan huan quiloon huan 'in Ndiose, lo ticui' braa tyucua quiloon huan 'in cha' cuilyiya'.

Cha' 'in cha' nduhue ri'

25 Can' cha' tyucuin' lo'on huan: A su'huan huan cha' nduhue ri' tieen huan lo'o na nu cu'ni tsu'hue 'huan, ni sten' huan lo a chu'hui yuhue' rin' huan. ¿Ta a ndun loo la chelyuu 'huan que 'in cha' ndyucu, cui' ncuaña'an cuinan' huan, ta a ntsu'hui lyoo la na que 'in sten' huan?

26 Xñi huan cuinta ña'an ndi'in cha' 'in quiñi, a ndya 'in jyaan, a sca na nxo' 'in, ni a ntñan 'in ju'hua, una Stin huan, ni nu nducua ni' cuaan nxcu 'in 'in. ¿Ta tsi'i lyee la ntsu'hui lyoon huan que 'in quiñi?

27 Nisiya lyee la nsu'huan huan cha' nduhue ri' tieen huan, ¿ta ndlucua rin' huan ca tya calan la huan 'huan lo'o xca cuaja' scun huan?

28 A cuinta lo'o te' nu ntsu'hui cha' cun' huan, ¿ni cha' lyee 'a nsu'huan huan cha' nduhue ri' tieen huan lo'o na? xñi huan cuinta ña'an ndlyu sca yca quee nu nducua ni' quixin', a 'ni na ntñan, ni a ntñan na te',

29 una tyucuin' lo'on huan sca cha', ni ree Salomón tsaña'an nu ncu cuilyiya', lo a yucu' que ña'an quee cua.

30 Si ncuaña'an nxcu' Ndiose 'in quixin', ri nii tsu'hue ña'an na una quiaa tyucuna' na lo tsaa na loo quii'. ¿Ta tsi'i nde lyee la xcu' ni 'huan, 'huan nu cunu guiaña'an ri' 'in ni?

31 Can' cha' a su'huan huan cha' nduhue ri' tieen huan, ta ñu juin huan: ¿Ni na cun na, ni na co'on na, lo ni na cun' na?

32 Siyana chun' lyigaa cha' re nducua quiloo ne' gentil, una ni nu lca Stin huan, ni nu nducua ni' cuaan, jlyo ri' ni siyana 'ni cha' 'huan lo'o lyigaa cha' re.

33 Quinan huan 'in Ndiose la nducua la, lo tucua huan cha' nu lñi 'in ni, lo lyigaa cha' re tya cala ni 'huan.

34 Can' cha' a su'huan huan cha' nduhue ri' tieen huan ña'an tyijyin huan tsan quiaa, siyana quiaa cua lryan lo'o na cha' nduhue ri' 'in na, cui' lya lo'o cha' nu ndyca tsan ri nii.

MATEO 7

A su'huan na qui'ya 'in ta'an na

1 A ndyca cha' su'huan qui'ya 'in ta'an huan, siyana a caja nu su'hua qui'ya 'huan.

2 Siyana tsaña'an nsu'huan huan qui'ya 'in xca tucui, ncuaña'an caja nu su'hua qui'ya 'huan, lo'o cuiya' nu nsu'hua cuiyan' huan, cui' ncuaña'an caja nu su'hua cuiya' 'huan.

3 ¿Ni cha' lyee 'a nxñi cuinta si'yu nu ntsu'hui quiloon ta'a nten, lo a 'ni cuintan co' yca nu ntsu'hui quiloo?

4 ¿Ni ña'an ra ca ñu juin 'in ta'a: Tyaa culoon si'yu nu ntsu'hui quiloo, lo si quiloo ntsu'hui sca co' yca 'in na?

5 Nu'huin nu a lñi ndi'in cha' 'in, lyoo co' yca nu ntsu'hui quiloo la nducua la, la rcan' ca tycan' tsu'hue 'in quilyoo si'yu nu ntsu'hui quiloo xca tucui.

6 A su'huan huan na nu luhui tloo xni', ni a su'huan huan na nu ntsu'hui lyoo 'huan tloo cuhue', siyana lyo' su'hua 'in 'in na, can' cha' xñi huan cuinta 'huan lo'o nten.

Ntsu'hui cha' jñan na 'in Ndiose

7 Jñan huan na nu ndyca rin' huan, lo caja na 'huan, quinan huan cha' can' lo quija lyoo na 'huan, tyucuin' huan lo caja nu sla tuna'an 'huan.

8 Siyana lyigaa nu jñan sca cha', caja na 'in, lo nu nan cha' can', quija lyoo na 'in, lo nu ndyucui', ndijyi nu sla tuna'an 'in.

9 ¿Ni ña'an huan ndi'in sñe' huan, lo bra jñan quijaxtlya 'huan, ta xtyi rin' huan taan huan quee 'in can'?

10 ¿Si jñan cuila 'huan, ta xtyi rin' huan taan huan cuinaan 'in can'?

11 Si 'huan lecan huan nten nu nducun', lo ndaan huan na nu tsu'hue 'in sñe' huan, ¿ni xnu ca Stina Ndiose, ni nu nducua ni' cuaan, taa ni cha' tsu'hue nu jñan huan 'in ni?

12 Can' cha', tsaña'an nu nducua tloon huan cu'ni nten lo'on huan, ncuaña'an ntsu'hui cha' cu'ni huan lo'o ne', siyana cha' re lca na cha' nu ndyucui' lee lo'o cha' nu yucui' nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni.

Cha' 'in tuna'an nu lucu'hui

13 Quinan huan ña'an sten huan tuna'an nu lucu'hui, siyana xeen 'a tuna'an lo xeen tucuiin nu ndiyaa loo cha' a tsu'hue, lo quina'an 'a nten nguiten ne' tuna'an can'.

14 Siyana lucu'hui tuna'an lo ltiti tucuiin nu ndiyaa se'en caja chelyuu, lo chin' nu nguija lyoo na 'in.

Chu'hui lyoon na nten cua ña'aan tñan 'ni ne'

15 Xñi huan cuinta 'huan lo'o nu cuiñi nu ndyucui' siyana Ndiose nxiyucui' 'in, nu ngui'ni 'in tsaña'an ndyca ri' sca slya', una carsya ' nguia cha' 'in na ña'an ndyca ri' 'ni yla.

16 Lo'o tñan nu ngui'ni can' chu'hui lyoon huan 'in. ¿Ta ca tyo'o si'yu uva loo ti quiche', ta tyo'o si'yu higo loo yca quiche'?

17 Cui' ncuaña'an ndi'in cha' 'in sca yca: Si tsu'hue na, tsu'hue si'yu ndyo'o loo na, lo si a tsu'hue na, ticui' ncuaña'an a tsu'hue si'yu ndyo'o loo na.

18 Siyana sca yca nu tsu'hue, a ntsu'hui cha' tyo'o si'yu nu a tsu'hue loo na, cui' ncuaña'an sca yca nu a tsu'hue, a ca tyo'o si'yu nu tsu'hue loo na.

19 Can' cha' lyigaa yca nu a ndyo'o si'yu nu tsu'hue ña'an loo, xi'yu na lo tsaa na loo quii'.

20 Can' cha' lo'o tñan nu 'ni sca nten ca chu'hui lyoo na 'in ne'.

Cha' 'in nu a siya' yu'hui lyoon ni 'in

21 Tsi'i lyigaa nu ndyucui': Ni X'na hua, Ni X'na hua, ca sten se'en ndlo Ndiose tñan, siyana tsalca nu nducua cha' ña'an nu ndyca ri' Stin, ni nu nducua ni' cuaan.

22 Quina'an 'a nu tyucui' lo'on tiyaa braa, lo ñu juin: Ni X'na hua, Ni X'na hua, ¿ta tsi'i lo'o cha' cuiya' 'in mda'an yucui' hua cha' tsu'hue re? ¿Ta tsi'i lo'o cha' cuiya' 'in ngulo hua cui'in xña'an nu ntsu'hui 'in nten? ¿A cuinta nga'ni hua scaxca cha' nu tnu lo'o cha' cuiya' 'in?

23 Rcan' xcuen ni 'in can': —A siya' yu'hui lyoon 'huan, tyo'o tsu' huan siin', 'huan nu ngui'ni qui'ya—.

Cha' 'in quiya' tucua na'an

24 Nu quine 'in cha' nu ndyucuin' re, lo tucua cha' 'in na, ndyca ri' can' tsaña'an ndyca ri' sca nten nu mxtya quiya' na'an 'in loo quee nu tla.

25 Mdisnan ngüi'ya quioo lo ndyucuen yla tyucu tlyu, a cuinta yaan cui'in tnu nu mdijin se'en nducua na'an can', una a ndlyu na siyana tsuhue ndi'in quiya' na chun' quee can'.

26 Una nu quine 'in cha' nu ndyucuin' re, lo a xlya cu'ni 'in na, ndyca ri' can' ña'an cha' 'in nten nu nlyiji cha' tiyaa 'in, nu mxtya quiya' na'an 'in loo ysin.

27 Mdisnan ngüi'ya quioo lo ndyucuen yla tyucu tlyu, yaan cui'in tnu lo mxtyu 'in na, lo ña'aan na 'in ne' ngujlyo na.

28 Bra mdyi yucui' Jesús cha' can', lye'e 'a yuhue ri' ne' ña'an cha' nu ndlu'u ni,

29 siyana lo'o cha' cuiya' ndlu'u ni, lo tsi'i ña'an ndlu'u ne' escriba.

MATEO 8

Nu ncu'a ti'i lo'o quitso' yla

1 Bra mdo'o Jesús loo qui'ya lyu' ti can', quina'an 'a nten ngutucui ndyca'an 'in ni.

2 Rcan' yaan sca nu ngüixen quitso' yla 'in se'en ndun ni, lo mdi'ya xtyin' tloo ni lo nu juin: Ni X'na hua, si ndyca ri' cu'ni tyca 'yan.

3 Jesús mxñii ni yaa' ni lo yla' ni 'in, lo nu juin ni: Ndyca ran' cu'ni tyca 'in, quinu luhui lo'o quicha cua 'in. Ticui' braa ngüilyijyi quitso' yla can' 'in.

4 Rcan' nu juin Jesús 'in: Ña'an, a tyucui' lo'o ni sca tucui, siyana tsaa lo culu'u 'in tloo nu ntsu'hui cuinta 'in laa, lo taa sca loo mstan tsaña'an nu ngulo Moisé tñan, ncuaña'an ca jlyo ri' nten siyana cua ndyca.

Bra ndyca msu 'in x'na sundaru

5 Bra mdiyaa Jesús tu'hua quichen Capernaum, sca x'na sundaru yan ya te'en 'in ni, lo mdisnan mjñan cha' tsuhue 'in ni,

6 lo nu juin: Ni X'na hua, sca msu 'yan ntsu'cua la na'an 'yan, ti'i 'a ndijin lo a ndyca tya'an.

7 Rcan' mxcuen Jesús 'in ne': Na' tsa'an lo cu'ni tyca 'in.

8 X'na sundaru can' mxcuen 'in ni: Ni X'na, a nga'an cha' 'yan sten ña'an 'yan, tsaloo ti tyucui' sca cha' lo tyca msu 'yan.

9 Siyana lo'on na' ntsu'hui nu ndlo tñan 'yan, a cuinta ndlon tñan 'in sca lta sundaru, lo si tyucuin' lo'o sca: Nde se'en tsaa, lo tsaa. Si

tyucuin' lo'o xca: Quiaan nde re, lo quiaan. Si tyucuin' lo'o msu 'yan: Nde tñan cu'ni, lo cu'ni 'in na.

10 Bra ngune 'in Jesús cha' can', yuhue 'a ri' ni lo nu juin ni 'in nten nu nda'an ndyca'an 'in ni: Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, ni sca ne' Israel, lo a nguiaña'an ri' ña'an nguiaña'an ri ne' re 'yan.

11 Tyucuin' lo'on huan sca cha', quina'an 'a ne' nu ntsu'hui cha' tyo'o tsu' se'en ndyucua cuicha, lo'o tsu' se'en nguiaa cuicha, can' nu tyucua sca se'en ti lo'o Abraham, lo'o Isaac, lo'o Jacob la ni' cuaan se'en ndlo Ndiose tñan.

12 Una nu ntsu'hui ca cha' caja 'in se'en ndlo Ndiose tñan, can' nu tsato'o quinu nde chun' na'an se'en tla, lo xi'ya yja cueen can' loo lyee tyijyin ndi'i.

13 Rcan' nu juin Jesús 'in x'na sundaru can': Quia lya, lo ca ña'an nu nguiaña'an ri'. Ticui' braa ndyca msu 'in.

Bra ndyca jyi'an laa Tyu

14 Mdiyaa Jesús la se'en ndi'in Tyu, lo na'an ni siyana jyi'an laa ntsu'cua ti'i lo'o tique'.

15 Yla' ni yaa', lo cui' bra mdyo'o tique' can' 'in, mditun lo mdisanan nga'ni cuinta 'in ni.

16 Bra ngüi'ya tla mdisanan mdiyan lo'o ne' quina'an 'a nu ntsu'hui cui'in xña'an 'in se'en ndun ni, lo ngulo ni cui'in xña'an can' lo'o cha' nu yucui' ni, lo nga'ni tyca ni 'in lyigaa nu ti'i,

17 siyana ca cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in Isaía bra nu juin: —Cui' ni nga'ya ni quicha 'na, lo mdijin ni ndi'i loon na—.

Cha' 'in nu neua ri' tyucui ndyca'an 'in Jesús

18 Na'an Jesús siyana quina'an 'a nten msu'hua lo'o 'in ni, can' cha' mxtya ni cha' siyana tyijyin xi'yu ne' xca tsu' tiyu'.

19 Yaan sca ne' escriba se'en ndun ni lo nu juin 'in ni: Nu'huin ni nu lca Mistro, tyucui ndyca'an 'in lyigaa se'en tsa.

20 Mxcuen Jesús 'in: Sca cuita' ndia tu quee ndyu'hui 'in, cui' ncuaña'an quiñi ndia sni' 'in, una Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, a ndia se'en ntxtñan' ni.

21 Xca nu nducui ndyca'an 'in ni nu juin 'in ni: Ni X'na, taa cha' cuiya' qui'an cutsin' 'in stin la nducua la.

22 Mxcuen Jesús 'in: Tyucui ndyca'an 'yan, siyana a s'nan nu catsi 'in nu cua ngujui.

Nga'ni Jesús cha' ngüilyiji quio cui'in

23 Ña'aan nguiten Jesús ni' yca na'an, lo'o ta'a nda'an ni nguiten ni' na.

24 Cui' braa ti can' yaan sca quio cui'in tnu, lo mdisnan ngüitsa tiyu' can', mditun na lo ngo'o ti'in na 'in yca na'an can', una Jesús ntsu'cua lja' ni.

25 Ta'a nda'an ni ngüilyoo scala ni lo nu juin 'in ni: ¿Ni X'na hua, culo laan huan 'hua, cua quityin' yu'huin tin na!

26 Nu juin ni 'in ne': ¿Ni cha' nguitsen huan, ta cunu 'a nguiaña'an rin' huan? Rcan' mditun ni, lo ngusun lo'o ni 'in cui'in can' lo'o tiyu' can', lo cui' bra ncu tiin na.

27 Ndiyyin ya' yuhue ri' ta'a nda'an ni lo nu juin: ¿Ti ca lca ni re, ni cha' hasta cui'in lo'o tiyu' re, lo tucua na cha' 'in ni?

Bra ndyca ne' Gadara

28 Bra mdiyaa ne' xca tsu' tiyu' can' se'en lca loo yuu 'in ne' Gadara, yan tucua nu ntsu'huí cui'in xña'an 'in, nu mdo'o ni' lyo'o se'en nguitsi' nten, ndyijyin ya' yla, ni a tucui 'a 'ni tee tyijyin tucuiin can'.

29 Yucui' cueen: Jesús, Nu'huin ni nu lca Sñe' Ndiose, ¿ni cha' ljian taa cha' nsin' ri' 'hua? ¿Ta na ljian taa ndi'i 'hua, lo ti' lyiji taa braa 'hua?

30 Cua tijyu' chin' nda'an nan ycu sca lta cuhue'.

31 Cui'in xña'an can' mjñan cha' tsu'hue 'in ni, lo nu juin: Si ntsu'huí tiee culo 'hua, una taa cha' cuiya' sten hua 'in cuhue' cua.

32 Mxcuen ni 'in: Yaan huan. Cui' braa mdo'o cui'in xña'an can' lo nguiten se'en ndi'in cuhue' can', cui' ña'an braa mdo'o 'in msnan 'in, lo tsatlyu mxytu tloo 'in loo tiyu' can', can' ngujui yu'huí 'in.

33 Nu na'an seen 'in 'in, msnan nguiaa nde quichen, mdaa rsuun cha' nu yato'o, lo'o cha' 'in ne' nu ntsu'huí cui'in xña'an can' 'in.

34 Ña'aan quichen ne' ya te'en ne' 'in Jesús. Lo bra na'an ne' 'in ni, mjñan ne' cha' tsu'hue 'in ni siyana xtucui ni nde se'en mdo'o ni.

MATEO 9

Bra ndyca sca nu a ndyca tya'an

1 Rcan' nguiten ni ni' yca na'an can', mdyo'o ca'an ni xca tsu' lo nguila ni quichen se'en ndi'in ni.

2 Yato'o mdiyan lo'o ne' sca nu ti'i ntsu'cua loo quiñan se'en ndun ni, lo a ndyca tya'an. Bra na'an Jesús siyana lyee nguiaña'an ri' nu ndiya lo'o 'in nu ti'i can', rcan' nu juin ni 'in nu ti'i can': Sñen', cu'ni tnu tiee, cua nguten qui'ya 'in.

3 Lja can' nducua tucua sna ne' escriba, lo ngulucua ri' ne': nu nde, ndyucui' ca'an 'in Ndiose.

4 Jesús, cui' bra ngüi ri' ni ña'an cha' nu ndlucua ri' ne', lo nu juin ni 'in ne': ¿Ni cha' ndlucua ri' carsya 'huan cha' a tsu'hue?

5 ¿Ni ña'an cha' a tucui la tyucuin' lo'o nu ti'i re: Ta tyucuin' lo'o, cua nguten qui'ya 'in, ta na tyucuin' lo'o, ti tun, xñi quiña 'in lo quiaa?

6 Ca jlyo ri' huan siyana lo'on na', Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, ndia cha' cuiya' 'yan cuityen qui'ya 'in nten, (rcan' nu juin ni 'in nu ti'i can'): Titun, xñi quiña 'in lo quiaa nde ña'an 'in.

7 Cui' braa mditun nu ti'i can', lo nguiaa nde na'an 'in.

8 Bra na'an ne' cha' nu yato'o, ndijyin ya' yuhue ri' ne lo nga'ni tnu ne' 'in Ndiose, siyana tsacua ña'an cha' cuiya' ndaa ni 'in nten chelyuu.

Bra msi'ya Jesús 'in Mateo

9 Rcan' mdo'o Jesús nguiaa ni, se'en mdijin ni, can' na'an ni sca nu naa Mateo, nducua se'en nsu'hua lyiya' nten tñi, lo nu juin ni 'in: Tyucui ndyca'an 'yan. Cui' braa mditun lo ngutucui ndyca'an 'in ni.

10 Yato'o sca tsan mdiyaa ni sca na'an, lo ndi tucua ni loo misa lo'o ta'a nda'an ni, a quinta quina'an nu mdiya ti'in can', ne' nducun' lo'o nu nchiñi tñi, tsatlyu nducua ne' lo'o Jesús.

11 Bra na'an ne' fariseo cha' re, nu juin ne' 'in ta'a nda'an ni: ¿Ni cha' sca se'en ti ndyucu nu lca Mistro 'huan lo'o nu nducun', lo'o nu nchiñi tñi?

12 Bra ngune 'in Jesús cha' nu yucui' ne', rcan' nu juin ni: Nten nu tsu'hue lca 'in, a 'ni cha' 'in ne' lo'o jo'o, una nu ti'i can' nu 'ni cha' 'in.

13 Quinan huan cha' tiaa 'huan ni cha' ndyca ri' tyucui' cha' re:
—Cha' tsu'hue nu tyo'o ni' carsya 'huan ndyca ran', lo tsi'i nu tiqin
huan 'ni tloon—. Siyana a jlyan nan 'in nten nu cua lca tsu'hue,
siyana 'in nten nu ngui'ni qui'ya, siyana xtun rin' ne' cha' a tsu'hue
'in ne'.

Cha' 'in ne' nu 'ni ayuna

14 Yato'o sca tsan mdiyaa tucua sna ta'a nda'an Xuhua, lo nganicha'
'in Jesús: ¿Ni cha' huare' lo'o ne' fariseo lyee 'a 'ni hua ayuna, lo ta'a
nda'an a 'ni ayuna?

15 Lo nu juin Jesús 'in ne': ¿Ta ca tyi'in nu'un ri' nten nu ndi'in se'en
ndiji cui'yo'o ne', si na ti' nducua nu ndiji cui'yo'o can'? Una tia
tsan, nu ndiji cui'yo'o can', a quine cueen a, la rcan' cu'ni ne' ayuna.

16 A tucui nu nxcuan su'hua sca te' cula lo'o tsa 'hue te' tiji, siyana
te' tiji can' xiya' na, lo se'en mda' 'in na quita lyiji na.

17 Cui' ncuaña'an a tucui nu nsu'hua viñu nu cui ti ni' sca cuijyin
quijyin nu cula, siyana si cu'ni ne' ncuaña'an, catsu quijyin can' lo
quilu viñu can', a cuinta jlyo quijyin can'. Can' cha' nsu'hua ne' viñu
nu cui ti ni' sca cuijyin quijyin nu cui ti, lo ni sca na lo a jlyo na
rcan'.

Cha' 'in sñe' Jairo lo'o nu yla' ste' Jesús

18 Lja nu ti' ndyucui' ni cha' can' mdiyaan sca nu ndun loo quichen
can' se'en ndun Jesús, mdi'ya xtyin' tloo ni lo nu juin: Sca sñen' na'
nu cuna'an tya ngujui, cu'ni sca cha' tsu'hue tsaa o' xtya tyaa yaa'
que, lo qui'u.

19 Cui' braa mdo'o Jesús nguiaa ni lo'o ta'a nda'an ni la na'an 'in.

20 Una nde chun' ni ngutucui ndyca'an sca ne' cuna'an, nu cua
ntsu'hui tityucua yjan ti'i lo'o quicha nguilu tne, lucui' ti mdiyaa ne'
lo yla' ne' loo ste' ni,

21 siyana ndeña'an ngulucua ri' ne': Si tsu'hue ste' ti ni calan', lo
tycan.

22 Una Jesús mxtun ni lo na'an ni 'in ne', lo nu juin ni: Sñen', cu'ni
tnu tiee, cua ndyca siyana nguiaña'an ri'. Ticui' braa can' ndyca ne'.

23 Bra nguiten Jesús ña'an 'in ne' nu ndun loo can', na'an ni siyana
cua ndi'in yla ne' cuhuii, a cuinta quina'an nten cua ndi'in can'.

24 Lo nu juin ni 'in ne': Quian lyan huan, siyana tsi'i na ngujui
cuhui' re, na lja' ti cui'. Rcan' mstyí lyo'o ne' 'in ni.

25 Bra cua nga'ni ni cha' ndyo'o ne' nde chun' na'an, nguiten ni ña'an, msñi ni yaa' cuhui' can', lo cui' bra nguitucui cui'.

26 Ña'aan se'en can' ngune cueen cha' nu yato'o.

Tucua nu cuityin' nguila xaa quiloo

27 Bra mdo'o Jesús nguiaa ni, tucua nu cuityin' ngutucui ndyca'an 'in ni, msi'ya yja cueen, lo ndyucui': Nu'huin ni nu lca Sñe' nten cuityi 'in David, tyca 'tna ri' 'hua.

28 Bra mx Tucui ni nde ña'an, mdiya ndyca'an nu cuityin' can' 'in ni, lo nu juin Jesús 'in ne': ¿Ta nguiaña'an rin' huan siyana ca cu'ni tyca 'huan? Mxcuen: Nguiaña'an ri' hua, Ni X'na hua.

29 Rcan' yla' ni quiloo lo nu juin ni: Cui' tsaña'an nguiaña'an rin' huan, lo ncuña'an tsato'o na.

30 Cui' braa nguila xaa quiloo ne'. Una Jesús tla mxtya ni cha' 'in ne' nu juin ni: Ña'an huan, a tyucui' huan lo'o ni sca Tucui cha' re.

31 Una bra mdo'o nguiaa, mdisanan nga'ni cueen cha' 'in ni sca tyucui se'en can'.

Bra ndyca sca nu cu'un

32 Ña'aan mdo'o ne' se'en can', cua mdiyan lo'o ne' sca nu cu'un nu ntsu'hui cui'in xña'an 'in.

33 Bra ngulo ni cui'in xña'an can', nu cu'un can' cui' bra mdisanan yucui'. Ndyijyin ya' yuhue ri' nten lo ndyucui' ne': Ni siya' lya ña'an na cha' nu ncuña'an se'en lca Israel.

34 Una ne' fariseo nu juin ne': Lo'o cha' cuiya' 'in x'na cui'in xña'an, ndlo re cui'in xña'an ntsu'hui 'in nten.

Yucui' Jesús siyana quina'an tñan ndi'in

35 Jesús mdisanan mdijin ni scaxca quichen tnu lo'o quichen suhue ti, ndlu'u ni 'in nten se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiöse, ndyucui' ni cha' tsu'hue 'in ni ña'an ntsu'hui cha' culo ni tñan 'in nten, lo ngui'ni tyca ni 'in lyigaa nu ti'i lo'o lucuati loo quicha.

36 Bra na'an ni 'in nten quina'an can' ncu 'tna ri' ni 'in ne', siyana lca ne' ña'an ndyca ri' slya' nu a ntsu'hui x'na, sca nu cua ña'an nda'an ti, lo a Tucui nu ntsu'hui cuinta 'in.

37 Rcan' nu juin ni 'in ta'a nda'an ni: Nu chin ñi s'ni, quina'an 'a tñan ndi'in lo chin' msu 'yan.

38 Can' cha' jñan huan 'in ni nu lca X'na tñan re, lo ca'an tñan ni msu 'in ni loo xñan ni.

MATEO 10

Bra ngulosuhui Jesús 'in ta'a mda'an ni

1 Rcan' msi'ya ni 'in tsa tityucua nu ca ta'a nda'an ca ni, lo mdaa ni cha' cuiya' 'in ne' siyana culo cui'in xña'an nu ntsu'hui 'in nten, lo cu'ni tyca lyigaa nu ti'i lo'o lucuati loo quicha.

2 Ndeña'an naa quita'a tityucua nu lca apóstol: Nu culoo can' lca Simun nu ndyucui' ne' lo'o lca Tyu, lo'o Ndre ta'a ngula, lo'o Jacobo lo'o Xuhua, sñe' Zebedeo,

3 Lpe, Bartolomé, Tuma, lo'o Mateo nu nchiñi tñi, Jacobo, sñe' Alfeo, Lebeo nu ndyucui' ne' lo'o lca Tadeo,

4 Simun nu lca ne' cananista, lo'o Juda Iscariote, nu mdyaa 'in ni.

Tsa tityucua nu nga'an tñan Jesús

5 Tsa tityucua re nga'an tñan Jesús 'in ne', lo ngulu'u ni 'in ña'an ntsu'hui cha' cu'ni, lo nu juin ni: A ylca cha' tsaan huan se'en ndi'in ne' gentil, ni quichen Samaria lo a sten huan,

6 siyana la nducua la tsaan huan lo'o ne' Israel, cui' slya' nu nguna' yu'hui can'.

7 Cuaña'an nda'an huan, tyucuin' huan lo'o ne': cua mdiyaa braa culo Ndiose tñan 'na.

8 Cu'ni tyca huan nu ti'i, lo'o nu nducua quitso' yla 'in, cu'ni huan cha' qui'u nu cua ngujui, lo culo huan cui'in xña'an nu ntsu'hui 'in nten. Cha' tsu'hue nu cua ngujui 'huan, cui' ncuaña'an taan huan na 'in xca tucui.

9 A lyca cha' cui'yan huan tñi,

10 ni cuijyin lo a cui'yan huan, ni a cui'yan huan xca lta ste' huan, ni quina, ni yca lo a tyucua yaa' huan, siyana sca nu 'ni tñan nga'an cha' 'in ne' cu loo tñan nu ngui'ni.

11 Bra tiyaan huan scaxca quichen cuna huan se'en quinu huan, can' quinu huan tsalja tyi'in huan quichen can'.

12 Tyucui' chan' huan bra sten huan na'an can'.

13 Si nten can' tyucuan xu'hue ne' 'huan, caja cha' tsu'hue 'in ne', una si a tyucuan xu'hue ne' 'huan, a caja cha' tsu'hue can' 'in ne'.

14 Si a tyucuan xu'hue ne' 'huan lo'o cha' nu ndyucui' huan, tyo'on huan se'en can' lo scuin huan yuu quiyan' huan, quinu cuinta 'in ne' si ntsu'hui la cha' caan 'in ne'.

15 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, bra cu'ni cuiya' Ndiose cha' 'in nten chelyuu, nten ndi'in quichen can', lyee la tyijyin ne' ndi'i que ña'an ntsu'hui cha' tyijyin ne' Sodoma lo'o Gomorra.

Tyijyin ne' scaxca cha' squi'ya Jesús

16 Ña'an huan, na' ca'an tñan 'huan tsaan huan ña'an ndyca ri' sca slya' lja 'ni yla, can' cha' nda'an tiaan huan ña'an nda'an sca cuinaan, lo rsuun ña'an cu'ni huan 'huan ña'an ndyca ri' sca cun.

17 xñi huan cuinta 'huan lo'o nten, siyana ntsu'hui cha' tyaa ne' 'huan tloo bsya, lo jyi'in ne' 'huan se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiose.

18 Lo hasta tloo gobiernu lo'o ree ntsu'hui cha' tyaa ne' 'huan squi'ya cha' 'yan, siyana taan huan rsuun lo'o can' tsatlyu lo'o ne' gentil ña'an ndi'in cha' 'yan.

19 Bra tyaa ne' cuinta 'huan tloo bsya, a chu'hui yuhue rin' huan ña'an ntsu'hui cha' xcuen huan, lo ni cha' nu tyucuin' huan, siyana lja rcan' caja cha' nu tyucuin' huan,

20 una tsi'i lo'o cha' tiaa 'huan, siyana Espíritu 'in Stina Ndiose xiyucui' 'huan rcan'.

21 A cuinta ne' qui'yu ntsu'hui cha' tyaa 'in ta'a ngula se'en caja nu kujui 'in, cui' ncuaña'an tyaa ne' 'in sñe' ne', lo sñe' ne' ca ti'i ri' 'in ne' lo tyaa can' 'in nten cula 'in se'en caja nu kujui 'in.

22 Lyigaa tucui ntsu'hui cha' xcuan tloo 'huan squi'ya cha' 'yan, una nu ta loo hasta tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re, can' nu tyo'o laa.

23 Bra tisna cu'ni lyo'o ne' 'huan quichen se'en tiyaan huan, tsaan huan xca quichen. Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, ni a lyiji tyo'o yisun huan ña'an se'en lca Israel, bra quiaan Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan xiya'.

24 Sca nu 'ni tyca, a ndun loo la que 'in nu ndlu'u 'in, cui' ncuaña'an lo'o sca msu, a ndun loo la que 'in x'na.

25 Nu 'ni tyca can', quinu tsu'hue tiee ca ña'an ndyca ri' nu ndlu'u 'in, cui' ncuaña'an msu can', quinu tsu'hue tiee ca ña'an ndyca ri' x'na. Nu lca x'na nu ndi'in sca na'an, si ndlo naa ne' 'in lca Beelzebú, x'na cui'in xña'an, ¿ni xnu ca ñu juin huan 'in lyigaa la ña'an nu ndi'in na'an can'?

Chu'hui sca cha' chen 'na lo'o Ndiose

26 Can' cha' a cutsen huan 'in nten, siyana a sca cha' nu ndyca buna ti, ta a ca tycan' na, lo lyigaa na nu ndyca catsi' ti, quine cha' 'in na.

27 Cha' nu tyucuin' lo'on huan se'en tla, tyucuin' ylan 'in na loo xaa, cha' nu ngune 'huan buna ti, ca tyucui' cueen huan 'in na sca se'en yla.

28 A cutsen huan 'in nu ndujui nten, siyana a lo'o carsya 'huan ca cuijlyo can', siyana cutsen huan 'in ni nu ca su'hua 'huan lo'o carsya 'huan loo quii'.

29 ¿Ta tsi'i lo'o jacua tñi ti nxi'i ne' tucua quiñi? Nisiya ncuaña'an, lo a caja cha' cuiya' tiu 'in, si tsi'i lo'o cha' cuiya' 'in Stina Ndiose.

30 Hasta quichan' quen huan, lo lucua na 'in ni.

31 Can' cha' a su'huan huan cha' tieen huan, siyana quina'an la ntsu'hui lyoon huan que 'in quina'an la quiñi.

32 Ña'an nu ti tyucuan xu'hue 'yan, cui' ncuaña'an tyucuan xu'huen 'in can' tloo Stin, ni nu nducua ni' cuaan.

33 Una nu xcuan tloo 'yan, cui' ncuaña'an xcuan tloon 'in can' tloo Stin, ni nu nducua ni' cuaan.

Tyi'in cusuun nten lo'o cha' 'in Jesús

34 A culucua rin' huan ta siyana ljian, cha' tyi'in tsu'hue nten, siyana lo'o cha' 'yan tisna xuun ne'.

35 Ncuaña'an tsato'o —ne' qui'yu xuun lo'o sti, ne' cuna'an xuun ne' lo'o jyi'an ne', cui' ncuaña'an ne' cuna'an xuun ne' lo'o jyi'an laa ne',

36 ticuii' nu ndi'in sca na'an xuun—.

37 Nu lyee la 'ni quinta 'in sti lo'o jyi'an que 'yan na', a ca tyucui ndyca'an 'yan. Cui' ncuaña'an nu lyee 'ni quinta 'in sñe' nu qui'yu ta nu cuna'an que 'yan na', a ca tyucui ndyca'an 'yan.

38 Si cua nga'ni tiee can' tyaa 'in siya' ti squi'ya cha' 'yan, a ca tyucui ndyca'an 'yan.

39 Siyana lyigaa nu ngulucua ri' culo laa 'in ticuii', tyucuna' can' tiyaa braa, una lyigaa nu tyaa carsya 'in 'yan, can' nu tyo'o laa.

Ntsu'hui xu'hue na lo'o tñan ngui'ni na

40 Nu tyucuan xu'hue 'huan, lo'o 'yan na' tyucuan xu'hue can', lo nu tyucuan xu'hue 'yan, cui' ncuaña'an tyucuan xu'hue 'in ni nu nga'an tñan 'yan.

41 Nu tyucuan xu'hue 'in sca nu nda'an yucui' cha' 'in Ndiöse, squi'ya cha' 'yan, scaña'an ti caja cha' tsu'hue 'in lo'o nu ndyucui' can'. Nu tyucuan xu'hue 'in sca nu ngui'ni tñan tsu'hue, squi'ya cha' 'yan, scaña'an ti caja cha' tsu'hue 'in lo'o nu ngui'ni tñan can'.

42 Ña'an nu ti ca taa nisiya sca vasu ti tyi'a co'o nu chin' la cha' 'in re, cui' siyana nducui tyca'an 'yan, nu chin' ñi tyucuin' lo'on huan, a tyucuna' xu'hue ntsu'hui 'in can'.

MATEO 11

Cha' 'in ta'a mda'an Xuhua nu mducua tya 'in nten

1 Bra mdyi cha' nu ngulu'u Jesús 'in sa tityucua ta'a nda'an ni, mdo'o ni se'en can', nguiaa ni scaxca quichen, ngulu'u ni lo yucui' ni cha' tsu'hue 'in Ndiöse.

2 Ti' se'en ntsu'hui Xuhua na'an tyucuan yna cha' lyigaa tñan nu ngui'ni Crixtu, rcan' nga'an tñan tucua ta'a nda'an se'en nda'an ni.

3 Nde cha' nu nganicha' 'in ni: ¿Ta cui' lca ni nu ntsu'hui cha' caan, ta na tyuhuitan na 'in xca tucui'?

4 Rcan' mxcuen Jesús 'in ne': Quia yitsan' huan 'in Xuhua lyigaa cha' nu ngune 'huan lo na'an huan ri nii:

5 —Nu cuityin' nguila xaa quiloo, nu co' quiya' ndyca ndya'an—, nu ti'i lo'o quitso' yla nguinu luhui can', —lo'o nu cu'un cua ne 'in—, lo nu ngujui ndyo'o qui'u, —lo' nu ti'i ndijyi nu ndyucui' cha' tsu'hue 'in Ndiöse lo'o—.

6 Tsu'hue ca xu'hue nu a 'ni tucua ri' lo'on.

7 Bra mdo'o nu nga'an tñan Xuhua can' nguiaa, rcan' mdisanan yucui' Jesús lo'o nten can' cha' 'in Xuhua, lo nu juin ni: ¿Ni na ya na cui'yan huan se'en bityi cua? ¿Ta cui' quii nu ngacha ti'in cui'in can'?

8 Si tsi'i na, ¿ni na ya na cui'yan huan rcan'? ¿Ta cui' 'in sca ne' qui'yu nu lcu' te' tsu'hue ña'an? Ña'an huan, nu lcu' te' tsu'hue ña'an, can' nu ndi'in ña'an 'in ree.

9 ¿Ti na'an huan rcan'? ¿Ta sca nu nxiyucui' Ndiöse 'in? Cui', una tyucuin' lo'on huan sca cha': Ndun loo la can' que 'in sca nu nxiyucui' Ndiöse 'in.

10 Ndeña'an nguinu scua sca cha' loo quityi cha' 'in Xuhua: —Ña'an huan, ca'an tñan sca nu tyucua loo, cu'ni chu'hue tucuiin nu tsaa—.

11 Ña'an huan, tsalca nten nu cua mdiyaan loo chelyuu re, ni sca nu mxiyucui' Ndiose 'in, lo a ndun loo la can' que ña'an Xuhua nu mducua tya 'in nten. Una ri nii tsaña'an nu ndlo Ndiose tñan 'in nten, nu chin' la cha' 'in, can' nu ndun loo la que ña'an cha' 'in Xuhua.

12 Ti' tsan nu mda'an Xuhua mducua tya 'in nten hasta ri nii, tsaña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan 'in nten, l'jyan nguilu na lo'o sca cha' cuiya' nu tlyu, lo tsalca ti can' tnu tiee nguiten lo'o cha' can'.

13 Siyana lyigaa nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni lo'o cha' 'in lee nu nguinu scua, ndyucui' siyana ncuaña'an tsato'o tsan nu caan Xuhua.

14 Si ndyca rin' huan tyucuan xu'huen huan cha' re, Xuhua can' lca Elía nu ntsu'hui cha' caan, tsaña'an cha' nu nguinu scua.

15 Lyigaa nu nee 'in cha' nu yucuin' re cu'ni cuinta 'in na.

16 ¿Ni ña'an ra cha' nu ca xtyan na siyana nten cuityi re ña'an nu ndyca ri' ne'? Nguiiaa cha' 'in ne' re, ña'an cha' 'in nu suhue ti ca ndi'in loquiya' lo nxi'ya ta'a,

17 lo ndyucui': Yla hua cuhuii quii, lo a yla quiyan' huan, yla hua jyiin nu nguitsi' nten, lo yna huan.

18 Bra mdiyaan Xuhua nu mducua tya nten, lo siyana a yucu ni a yo'o, can' cha' nu juin huan: cui'in xña'an ntsu'hui 'in ne'.

19 Ri nii mdiyaan Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, lo siyana ndyucu lo ndi'yo, can' cha' ndyucuin' huan: nde lca sca nu tucun' lo ndyucu, cu'hui, lo ta'a tsu'hue 'in nu nchiñi tñi lo'o nu nducun'. Lo'o cha' taa nu lñi ndyca tyacan' scaxca tñan nu tsu'hue.

Caan yuhue' 'in nten nu mscuan floo 'in Jesús

20 Rcan' mdisnan ngusun lo'o ni 'in scaxca quichen se'en nga'ni ni cha' nu tnu, siyana a mslyaa ne' xtun ri ne' qui'ya 'in ne', lo nu juin ni:

21 'Tnan ca huan, 'huan nu ndi'in quichen Corazín, lo 'tna ca huan, 'huan nu ndi'in quichen Betsaida, snu ña'an cha' nu tnu cua nga'nin floon huan, lo si nga'nin cha' re nde quichen Tiro lo'o Sidón, ti s'ni mxtun ri' ne' qui'ya 'in ne', lo ca tyacan' siyana ti'i ntsu'hui tiee ne' lo'o ña'an nu ndyucu' ne' a cuinta lo'o ña'an nu 'ni ne'.

22 Can' cha' tyucuin' lo'on huan sca cha': Tsaan nu ntsu'hui cha' ca cuiya' cha' 'in nten chelyuu, lyee la tyijyin huan ndi'i que ña'an nu tyijyin quichen Tiro lo'o Sidón.

23 A cuinta 'huan nu ndi'in quichen Capernaum, —xque' rin' huan siyana cua ngujui xu'hue huan la ni' cuaan, una tiaa braa caja nu su'hua 'huan se'en ndiyiyin ne' ndi'i—, lo si nga'nin cha' nu tnu quichen Sodoma tsaña'an nu nga'nin se'en ndi'in huan, quichen can' ti' ndi'in na hasta ri nii.

24 Can' cha' xiya' tyucuin' lo'on huan: Tsaan nu cu'ni cuiya' Ndiose cha' 'in nten chelyuu, lyee la tyiyin huan ndi'i que ña'an tyiyin quichen Sodoma.

N'ni Jesús cha' xtñan' carsya 'na

25 Ticui' braa can' mdisnan yucui' ni lo nu juin ni: Stina Ndiose, na' cu'nin tnun 'in, Nu'huin nu lca X'na ni' cuaan lo'o chelyuu re, siyana msu'hua catsi' cha' re 'in nu tiyaa la lo'o nu nxque' ri' lyee la nga'ni cha'an, lo ngüilyo scua yla cha' re 'in nu chin' la cha' 'in.

26 Chi' ñi, 'in nu lca Stin, ncuaña'an lca tiee.

27 Ni nu lca Stin lyigaa loo cha' mdyaa ni cuinta 'yan, lo a tucui nu ndyu'huil lyoo 'in Sñe' ni, siyana scati Stina Ndiose, lo a tucui nu ndyu'huil lyoo ca 'in Stina Ndiose, siyana scati Sñe' ni, a cuinta quilyo scua yla can' cha' re lo'o tsalca nu ndyca ri' ni.

28 Quiaan huan, lyigaan 'huan nu cua tñan' lo xñi'in chelyuu 'in, —lo' na' cu'ni cha' xtñan' carsya 'huan—.

29 Taan huan ya' ca sca cha' ti 'yan lo'on huan, tyucui tyca'an huan 'yan, siyana cuti carsya 'yan, rsuun ña'an ndi'in cha' 'yan, lo xtñan' carsya 'huan,

30 siyana a tucui tñan nu taan 'huan, lo ni a ti'in na.

MATEO 12

Bra mstun ne' trigo

1 Nu ncua sca tsan, cui' tsan nu ntxtñan' ne' judio, mdijin Jesús lo'o ta'a nda'an ni sca loo jyaan se'en nducua trigo, lo siyana ngüite' ri', mstun trigo can' lo yucu 'in na.

2 Bra na'an tucua sna ne' fariseo ña'an ngui'ni, lo nu juin ne' 'in ni: Ña'an huan, xñi huan cuinta ña'an ngui'ni ta'a nda'an huan, sca cha' nu a ntsu'huil cha' cu'ni na tsan nu ntxtñan' na.

3 Mxcuen ni 'in ne': ¿Ta a lyiji tyucuin' huan se'en ndyucui' cha' 'in David ña'an nga'ni bra ngüite' ri' lo'o ta'a mda'an?

4 Nguiten se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiose, lo yucu quijaxtlya nu cua ngulucuan 'in Ndiose, na nu a nga'an cha' cu, ni lo'o ta'a nda'an, siyana tsalca ti nu ntsu'hui cuinta se'en can', ca cu 'in na.

5 ¿Ta a lyiji tyucui' huan se'en nguinu scua cha' 'in lee can', siyana nu ntsu'hui cuinta se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiose 'ni tñan tsan nu nxtñan' ne', una a nducui qui'ya lo'o cha' can'?

6 Una tyucuin' lo'on huan sca cha', ljan na re ndun sca nu ndun loo lati que cha' 'in laa.

7 Si ca jylo rin' huan, ni cha' ndyca ri' tyucui' sca cha' nu cua nguinu scua loo quityi: —Cha' tsu'hue nu tyo'o ni' carsya 'huan ndyca ran', lo tsi'i na tiquin ti'in huan 'ni tloon—. Si qui'yan huan cuinta cha' re, lo a su'huan huan qui'ya 'in nu a ngui'ni qui'ya,

8 siyana Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan lca Ni X'na tsan nu nxtñan' na.

Ndyca sca nu qui'yu nu bityi sca tsu' yaa'

9 Ña'aan mdo'o ni can' mdiyaa ni se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiose.

10 Can' ndi'in sca nu bityi sca tsu' yaa'. Ne' fariseo ngana ne' ña'an nu su'hua ne' qui'ya 'in ni, lo nganicha' ne' 'in ni: ¿Ta ndia cha' cuiya' cu'ni tyacan na sca nu ti'i tsan nu nxtñan' na?

11 Mxcuen ni 'in ne': Si ndun sca slya' 'huan, lo tiu yu'hui 'in sca tiu tsan nu nxtñan' na, ¿ta tsi'i cui' bra quilyoon huan 'in 'in?

12 ¿Ta a ntsu'hui lyoo la sca nten que sca slya'? Can' cha' lyigaa loo tñan tsu'hue ca cu'ni na nisiya tsan nu nxtñan' na.

13 Rcan' nu juin ni 'in nu ti'i can': Xñii yaa'. Cui' braa mxñii yaa', lo ndyca tsu'hue na 'in tsaña'an xca tsu' can'.

14 Ne' fariseo bra mdyo'o ne' se'en can', nga'ni cuiya' ne' cha' ña'an ca cujui ne' 'in Jesús.

Sca msu nu cua mdo'o hui 'in Ndiose

15 Bra ngüijlyo ri' Jesús cha' can', mdo'o ni nguijaa ni, lo quina'an 'a nten ngutucui ndyca'an 'in ni, lo nga'ni tyca ni 'in lyigaa nu ti'i.

16 Una mxtya ni sca cha' 'in ne', siyana a tyucui' yla ne' cha' 'in ni lo'o nten,

17 siyana ca cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in Isaíá bra nu juin:

18 —Nde nu lca msu 'yan nu cua ngulosuhuin, ni nu tca'a lati 'yan, lo ndijyin ya' tsu'hue ntsu'hui tien lo'o ni. Taan Espíritu 'yan

chu'hui ni' carsya 'in ni. Tya'an yucui' ni lo'o ne' gentil cha' nu lñi 'yan.

19 Ni a jñan ri' ni cha' cusuun, ta xi'ya lo'o ni 'in ne', ni a quine bra tyucui' ni.

20 Ni sca quii nu cua ngutsa' tucui, lo a cuicha lyiji ni 'in na. A cuinta sca quii' nu cua suhui' ti, a nsuhui' lyiji ni 'in na, si tsi'i la cua nguiyo scua yla ni cha' nu lñi 'in Ndiose,

21 lo squi'ya ni lyigaa ne' gentil tucua tloo ne' tyo'o laa ne'—.

Nten nu ndyucui' ca'an 'in Espíritu

22 Chun' nde'en can' ya lo'o ne' 'in sca nu ntsu'hui cui'in xña'an 'in tloo Jesús, a cuinta cuityin' lo cu'un. Nga'ni tyca ni 'in, cui' bra ncuatycan' 'in lo mdisnan yucui'.

23 Ndiyyin ya' yuhue' ri' ne', lo ndyucui' ne': ¿Ta xtyi ri' cui' Sñe' nten cuityi 'in David, ni nu ntsu'hui cha' caan lca ni re?

24 Bra ngune 'in ne' fariseo cha' re, rcan' nu juin ne': nde ndlo cui'in xña'an ntsu'hui 'in nten lo'o cha' cuiya' 'in Beelzebú, xnan cui'in xña'an.

25 Ngüi'ya Jesús cuinta ña'an lca tiee ne', lo nu juin ni 'in ne': Sca quichen tnu tsatii cha' 'in na si tisna xuun na lo'o ticuii' ta'a na, cui' ncuaña'an lo'o cha' scaa quichen ta cuinta scaa na'an, si xuun can' lo'o ticuii' ta'a, a tyo'o scua cha' 'in.

26 Si Ne' xña'an ndlo 'in cui'in xña'an, ticuii' ta'a ndlo tsu' rcan'. ¿Lo ña'an ra ca tyo'o scua cha' 'in se'en ndlo tñan?

27 Si na' ndlon cui'in xña'an lo'o cha' cuiya' 'in Beelzebú, lo ti ca ndaa cha' cuiya' 'in nu ta'a nda'an huan ndlo cui'in xña'an si na can'? Can' nu cu'ni cuiya' cha' 'huan lo'o cha' re.

28 Una si na' ndlon cui'in xña'an lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu 'in Ndiose, ca jylo rin' huan siyana cua mdiyaa tsan nu culo Ndiose tñan 'huan.

29 A tucui nu ca sten ña'an 'in sca nu ngula ri' lo cui'ya na ndi'in 'in ne', si tsi'i la nducua la caja nu scan' 'in ne', la rcan' ca cui'ya can' na nu ndi'in 'in ne'.

30 Nu a nguiaa tsu' 'yan, can' nu lca ta'a cusuun, lo nu a nxo' ti'in slya' 'yan, can' nu nde nsu'hua lta 'in 'in.

31 Tyucuin' sca cha' lo'on huan: Ndiose cu'ni ni cha' tlyu ri' 'in nten lo'o lyigaa loo qui'ya nu ngui'ni ne', lo'o lyigaa lo'o cha' a tsu'hue nu

ndyucui' ne', una nu ndyucui' ca'an 'in Espíritu, a chu'hui 'a cha' tlyu ri' 'in ni lo'o can'.

32 Lyigaa tucui nu ndyucui' cha' ti'i 'in Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, ti' chu'hui cha' tlyu ri' 'in ni lo'o can', una nu ndyucui' cha' ti'i 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiose, a cu'ni ni cha' tlyu ri' 'in can', ni ri nii lo ni nde loo.

33 Sca yca nu tsu'hue, ticui' tsu'hue si'yu ndyo'o loo na, lo yca nu a tsu'hue, ticui' a tsu'hue si'yu ndyo'o loo na. Chu'hui lyoon na sca yca cua ña'an si'yu ndyo'o loo na.

34 ¡'Huan lcan huan nten cuiñi! ¿Ta ca tyucuin' huan cha' nu tsu'hue si lcan huan nten nu nducun'? Cha' nu ntsu'hui ni' carsya 'in nten, can' cha' nu ndyo'o tu'hua ne'.

35 Sca nten nu tsu'hue cha' 'in, ndyucui' cha' tsu'hue nu ntsu'hui ni' carsya 'in, cui' ncuaña'an sca nten nu nducun', ndyucui' cha' nducun' nu ndyo'o ni' carsya 'in.

36 Una tyucuin' lo'on huan sca cha', lyigaa cha' nu tsi'i ña'an ndyucui' nten, ntsu'hui cha' tyaa ne' quinta tsan nu ntsu'hui cha' ca cuiya' cha' 'in ne'.

37 Lo'o cha' nu ndyucuin' huan ca tyucuna' huan ta ca tyo'o laan huan.

Nten nducun' njñan cha' nu tnu

38 Rcan' tucua sna ne' escriba lo'o ne' fariseo nu juin 'in ni: Nu'huin ni nu lca Mistro, ndyca ri' hua cu'ni sca cha' nu tnu tloo hua.

39 Mxcuen ni 'in ne': nten nducun' nu a lñi ndi'in cha' 'in, can' nu njñan scaxca cha' nu tnu, una a ntsu'hui cha' ña'an ne' cha' can', cui' lya lo'o cha' nu yato'o 'in Jonás.

40 Tsaña'an —yu'hui ni' cuila sna tsan lo sna tla—, ticui' ncuaña'an Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan ntsu'hui cha' caja nu su'hua 'in ni' tiuu sna tsan lo sna tla.

41 Bra ca cuiya' cha' 'in nten chelyuu, ti tun ne' Nínive lo culo qui'ya ne' 'in nten re, siyana nten can' mxtun ri' ne' qui'ya 'in ne' lo'o cha' nu yucui' Jonás, una lja na re ndun sca nu ndun loo lati que 'in Jonás.

42 Ticui' ncuaña'an ne' cuna'an 'in ree nu mdo'o se'en lca Arabia, ti tun ne' lo culo qui'ya ne' 'in nten re bra nu ca cuiya' cha' 'in nten

chelyuu, siyana tijyu' mdo'o ne' siyana quine 'in ne' cha' ttaa nu taa Salomón, una lja na re ndun sca nu ndun loo lati que 'in Salomón.

Cha' 'in cui'in xña'an nu nxtucui xiya'

43 Bra cui'in xña'an ndyo'o 'in sca nten, nda'an nan can' se'en tyi'in sca se'en bityi, una a ndijyi na 'in.

44 Ndeña'an ndyucui' rcan': Tsu'hue lati cha' xtucuin se'en mdo'on. Lo bra quila can' se'en mdi'in, quija lyoo 'in na lja na, cua lca luhui na, a cuinta ncuu tsu'hue na.

45 Rcan' tsa nan cha tycati cui'in xña'an nu nducun' lati que 'in, lo stu'hua tyi'in can' se'en nguila, lo nducua la cu'ni ne' que ña'an ti' culoo. Cui' ncuña'an tsato'o 'in nten nducun' re.

Jyi'an Jesús lo'o ta'a ngula ni

46 Lja nu ti' ndyucui' ni lo'o nten can', bra mdiyaa tun jyi'an ni lo'o ta'a ngula ni tuna'an can', lo ndyca ri' tyucui' lo'o ni.

47 Lo ngujui nu ngüitsa' 'in ni: La tuna'an cua ndun jyi'an lo'o ta'a ngula, ndyca ri' tyucui' lo'o.

48 Rcan' mxcuen ni 'in nu ngüitsa' 'in ni: ¿Ti ca lca jyi'an lo ti ca lca ta'an ngulan?

49 Ngulu'u yaa' ni se'en ndi'in lyigaa ta'a nda'an ni lo nu juin ni: Nde ndi'in nu lca jyi'an lo'o ta'a ngulan.

50 Ña'an nu ti nu tucua cha' nu ndyca ri' Stin, ni nu nducua ni' cuaan, can' nu lca ta'an ngulan lo can' nu lca jyi'an.

MATEO 13

Cha' 'in nten nu ndya si'yu

1 Ticui' tsan can' mdyo'o Jesús ña'an can', lo mdiyaa ni tu'hua tiyu'.

2 Mdisnan nguio' ti'in quina'an nten se'en nda'an ni, ndi tucua ni ni' sca yca na'an, lo nten can' ndi'in ne' tu'hua tiyu' can',

3 ngulu'u ni scaxca cha' lo ndyucui' ni: Nu ncuu sca tsan mdo'o sca nu nguia yta si'yu trigo.

4 Se'en msne si'yu can' nguilu chin' na tu'hua tucuiin, cui' bra ti yaan quiñi lo yucu 'in si'yu can'.

5 Tichin' si'yu can' nguilu na sca se'en nu chin' ti yuu nducua loo quee, lo cui' bra nducua na siyana chin' ti yuu can',

6 una bra cua ngu'ni tique' cuaan 'in na, cui' bra nguinan' na, lo siyana a ngujui se'en ti'ya suun na, can' cha' ngüityi na.

7 Tichin' si'yu can' nguilu na lja yca quiche', una yca quiche' can' yujui su'hua na 'in trigo can'.

8 Tichin' si'yu can' nguilu na loo yuu tsu'hue, lo tsu'hue ncuca tñan na: Ntsu'hui na' nu mdo'o sca cientu si'yu loo, ntsu'hui nu mdo'o sna yla na, a cuinta ntsu'hui nu mdo'o cla tyii na 'in.

9 Lyigaa nu nee 'in cha' nu yucuin' re, cu'ni cuinta 'in na.

Nganicha' ne' 'in Jesús cha' nu yucui' ni

10 Rcan' ta'a nda'an ni nganicha' 'in ni xiya': ¿Ni cha' scaxca cha' nxyaa lo'o nten cua?

11 Mxcuen ni 'in ne': 'Huan cua mdaa Ndiose cha' cuiya' ca jylo rin' huan scaxca cha' nu yu'hui catsi' 'in ni, tsaña'an ntsu'hui cha' culo ni tñan 'huan, una cha' nu 'in ne' cua, a mdaa ni cha' cuiya' qui'ya ne' cuinta cha' re.

12 Nu cua ntsu'hui cha' 'in Ndiose ni' carsya 'in, nde taa la ni cha' tiaa 'in can', lo ni a cuilyiji na 'in, una tsalca nu a ntsu'hui cha' re ni' carsya 'in, nde caja nu lyoo chin' cha' nu cua ngune 'in.

13 Can' cha' nxytan scaxca cha' lo'o ne', siyana nisiya lyee la ña'an ne' lo a ca tycan' 'in ne', nisiya lyee la quine 'in ne' lo a qui'ya ne' cuinta.

14 Tsato'o 'in ne' ña'an mxiyucui' Ndiose 'in Isaía bra nu juin: —Ni si lyee la quine 'huan, lo a qui'yan huan cuinta, nisiya lyee la ña'an huan, lo a ca tycan' 'huan.

15 Siyana nten re ncuca tla carsya 'in ne', mducun ne' quilloo ne', siyana a ca tycan' 'in ne', ni a quine 'in ne', ni a qui'ya ne' cuinta, ni a quinan ne' 'yan siyana nu cu'nin tycan' 'in ne'—.

16 Una tsu'hue ca xu'huen huan siyana tsu'hue xaa quilloon huan, lo nee 'huan.

17 Tyucuin' sca cha' nu lñi lo'on huan: Quina'an nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni, lo'o nu nga'ni tñan tsu'hue, ncuca ri' ña'an cha' nu na'an huan ri nii, una a na'an 'in na, ni a ngune 'in cha' nu ne 'huan ri nii.

Jesús ngüilyo scua yla ni cha' 'in trigo

18 Qui'yan huan cuinta ña'an ndyca ri' 'in ne' nu ndya si'yu trigo:

19 Sca nten nu ne 'in cha' tsu'hue 'in Ndiose, lo a ndi'ya ne' cuinta cha' can', cui' bra ndya'an ne' xña'an lo ndlyoo cha' tsu'hue nu cua

nguita ni' carsya 'in ne'. Can' nu ndyca ri' tsaña'an ndyca ri' si'yu nu nguilu tu'hua tucuiin can'.

20 Si'yu nu nguilu se'en chin' ti yuu nducua loo quee can', ndyca ri' na tsaña'an ndyca ri' nten nu ne 'in cha' tsu'hue 'in Ndiose, lo ticui' braa ndyucuan xu'hue ne' cha' can', tsu'hue ntsu'hui tiee ne'.

21 Lo siyana a ndi'ya suun tsu'hue na ni' carsya 'in ne', chin' ti braa nda lo'o ne' lo'o cha' can', lo'o scaxca cha' nu ndijyin ne' squi'ya cha' tsu'hue 'in Ndiose, cui' bra ndyo'o tsu' ne'.

22 Si'yu nu nguilu se'en nducua yca quiche' can', ndyca ri' 'na tsaña'an ndyca ri' nten nu ne 'in cha' tsu'hue 'in Ndiose, una lo'o scaxca cha' nu ndyca loo chelyuu re, ta lo'o cha' cuilyiya' nu nilyo'o 'in ne', can' nu ndujui su'hua cha' tsu'hue nu cua nguita ni' carsya 'in ne', lo a ndijyi ña'an qui'ni na.

23 Una si'yu nu nguilu loo yuu nu tsu'hue can', ndyca ri' na tsaña'an ndyca ri' nten nu ne 'in cha' tsu'hue 'in Ndiose, tsu'hue ndi'ya ne' cuinta cha' can', ndyca tycan' loo chelyuu 'in ne' tsaña'an ndyca ri' trigo nu ndaa sca cientu si'yu loo, ta sna yla na, ta cla tyii na scaa loo na.

Xca loo quixin' nu nducua lja trigo

24 Yucui' ni xca cha' lo nu juin ni: Tsaña'an ndlo Ndiose tñan 'in nten, ndyca ri' na tsaña'an ndyca ri' 'in sca nten nu msne si'yu trigo nu tsu'hue lati loo jyaan 'in,

25 una tla bra lja' ne' yaa ta'a cusuun ne', msne si'yu nu a tsu'hue lja trigo can', rcan' mdo'o nguiaa.

26 Tsatlyu mdo'o tucua na, una bra mdisnan mducua na, la rcan' ncuca tycan' ña'an na siyana tsi'i xcui' trigo nducua can'.

27 Tucua sna msu ya yitsa' 'in x'na tñan can', lo nu juin: Nu'huin nu lca x'na hua, ¿ta tsi'i si'yu nu cua mdo'o hui yta loo x'ñan? Lo xca loo si'yu can', ¿la mdo'o na rcan'?

28 Rcan' mxcuen x'na tñan can' 'in ne': Nde'en la ta'a cusuun na ya yi'ni tñan cua. Lo nu juin msu can': ¿Ta ndyca ri' xtun hua 'in na?

29 Mxcuen x'na 'in: A quitun na, chen cha' lo'o trigo cua xtun huan.

30 Tyaan huan calu na stu'hua lo cala tucua na, lo bra quio' na tyucuin' lo'o msu can': Xon' huan la nducua la quixin' nu a tsu'hue can', scan' huan 'in na lo squin na, rcan' xon' huan si'yu trigo can' lo tyi'in se'en na.

Cha' 'in si'yu mostaza

31 Nde xca cha' nu yucui' Jesús: Tsaña'an nu ndlo Ndiose tñan 'in nten, ndyca ri' na tsaña'an ndyca ri' si'yu mostaza nu yta sca ne' qui'yu loo xñan.

32 Ni siya lca na sca si'yu nu suhue lati que 'in lyigaa loo si'yu, una tnu la ndlyu na que 'in lyigaa loo quixin', ndlyu na tsaña'an ndyca ri' sca yca, lo hasta quiñi nsu'hua snin' 'in lja stan' na.

Cha' 'in na nu ndyu'hui loo quijaxtlya

33 Nde xca cha' nu yucui' ni: Tsaña'an nu ndlo Ndiose tñan 'in nten, ndyca ri' na tsaña'an ndyca ri' na nu ndyu'hui loo quijaxtlya nu mxtyia' ne' lo'o sna cuiya' quita, lo tsatlyu ndyucuen na rcan'.

Nde cha' yucui' ndyucun Jesús

34 Lyigaa cha' re yucui' ndyucun Jesús lo'o nten, lo a ncuca a cha' a tyucui' ndyucun ni lo'o ne',

35 cui' siyana ca cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in msu 'in ni bra nu juin: —Xcui' cha' nu ntsu'hui ndyucun tyucuin' lo'o nten, quilyo scua ylan cha' nu ntsu'hui catsi' 'in Ndiose ti' bra ngañan ni chelyuu—.

Cha' 'in quixin' nu mducua lja trigo

36 Bra msla' ta'a Jesús lo'o nten can' nguiten ni ña'an can', lo ta'a nda'an ni yaa cui' la se'en ndun ni, lo nu juin 'in ni: Cu'ni cha' tsu'hue quitsa' yla 'hua ni cha' ndyca ri' tyucui' cha' 'in quixin' nu mducua lja trigo can'.

37 Mxcuen ni 'in ne': nu ndya si'yu nu tsu'hue can' lca Me' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan.

38 Yuu se'en nguita na lca na chelyuu re, lo lyigaa nu lca sñe' Ndiose lca si'yu nu tsu'hue can', lo si'yu nu a tsu'hue can' lca sñe' ne' xña'an.

39 Ne' xña'an can' lca ta'a cusuun x'na tñan can', cui' nu ya sne si'yu can', lo bra quio' na ndyca ri' tyucui' bra tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re, lo nu ntsu'hui cha' xo' 'in na lca angajle.

40 Cui' ña'an quitun quixin' nu nducua lja trigo can' lo squin na, ncuaña'an tsato'o tiaa braa bra tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re.

41 Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan ca'an tñan angajle 'in se'en ndlo tñan, xo' ti'in can' 'in lyigaa nu ndyucui ndijin lo'o lyigaa nu ngui'ni qui'ya,

42 lo su'hua 'in can' loo quii' tnu, can' xi'ya yja cueen loo lyee tyijyin ndi'i.

43 Rcan' tsaña'an luhui xaa 'in titsan, ncuaña'an tyo'o scua yla cha' 'in lyigaa nu lñi ndi'in cha' 'in se'en ndlo Ndiose tñan. Lyigaa nu nee 'in cha' nu yucuin' re, cu'ni cuinta 'in na.

Cha' 'in tñi nu ntsu'hui catsi'

44 Ti' nu juin la ni: Tsaña'an nu ndlo Ndiose tñan 'in nten, ndyca ri' na ña'an ndyca ri' tñi nu ntsu'hui catsi' ni' tiuu, lo nguija lyoo na 'in sca nten, una msu'hua catsi' ne' 'in na xiya'. lo tsu'hue ntsu'hui tiee ne' yujui' ne' lyigaa na nu ndi'in 'in ne' lo msi'i ne' yuu can'.

Cha' 'in perla nu ntsu'hui lyoo

45 A cuinta nde xca cha' nu ca qui'ya huan cuinta tsaña'an nu ndlo Ndiose tñan 'in nten, ndyca ri' na tsaña'an ndi'in cha' 'in sca nu ndujui' na, lo nan xcui' perla nu tsu'hue la,

46 lo bra nguija lyoo sca perla nu ndi'ya la can', rcan' yujui' lyigaa na nu ndi'in 'in lo msi'i 'in na.

Cha' 'in quitan nguinu cuila

47 Ti' nu juin la ni: Tsaña'an nu ndlo Ndiose tñan 'in nten, ndyca ri' can' tsaña'an ndyca ri' 'in quitan nu nduguun ne' loo tyi'a, lo nguinu lucuati loo cuila,

48 lo bra cua nguinu 'in, ndlyoo ne' 'in na nde tu'hua tyi'a, rcan' ndyucua ndlo suhui ne' cuila can', nu tsu'hue can' nsu'hua se'en ne', lo nxcuan ne' nu a tsu'hue can'.

49 Ncuaña'an tsato'o bra tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re, caan angajle lo culo tsu' 'in nten nu nducun' lja nten nu lñi ndi'in cha' 'in, 50 lo su'hua 'in can' loo quii' tnu, can' xi'ya yja cueen loo lyee tyijyin ndi'i.

Na nu cui ti lo'o na nu cula

51 Lo nu juin Jesús 'in ta'a nda'an ni: ¿Ta ngüi'yan huan cuinta cha' re? Mxcuen 'in ni: Ngüiya hua cuinta Ni X'na hua.

52 Rcan' nu juin ni 'in ne': Sca nu tsu'hue ndi'ya cuinta ña'an ndi'in cha' 'in Ndiose, ndyca ri' ne' tsaña'an ndyca ri' sca nten nu ntsu'hui cuinta sca na'an, siyana loo na nu ntsu'hui se'en can' 'in, ndi'in na nu cui ti lo'o na nu cuila.

Jesús nguila ni quichen Nazaret

53 Bra mdyi yucui' Jesús scaxca cha' can', mdo'o ni nguiaa ni,
54 nguila ni quichen se'en mdi'in ni, lo mdisnan ngulu'u ni 'in nten
se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiose, lo nten can' lyee 'a yuhue ri' ne' 'in ni lo
ndyucui' ne': ¿La ngulo re cha' tiaa tsaña'an nu ndyucui' lo 'ni cha'
nu tnu?

55 ¿Ta tsi'i sñe' cuityi ca' lca re? ¿Ta tsi'i jyi'an lca María, lo ta'a
ngula lca Jacobo, lo'o See, Simun lo'o Juda?

56 ¿Ta tsi'i lyigaa nu cuna'an ta'a ngula ndi'in lo'on na quichen re?
¿La ngulo lyigaa cha' re?

57 Squi'ya cha' can' nguiten cha' tucua ri' ni' carsya 'in ne' lo'o ni.
Una nu juin Jesús 'in ne': Sca nu nxiyucui' Ndiose 'in ndijyi nu
tyucuan xu'hue 'in ne' xca se'en, una quichen tyi ta lja nten cuityi
'in.

58 A nga'ni ni quina'an la cha' nu tnu quichen tyi ni, siyana na a
yaña'an ri' ne' 'in ni.

MATEO 14

Bra ngujui Xuhua nu mducua tya 'in nten

1 Herode Antipas nu ndlo tñan can', yna lyigaa cha' nu nga'ni Jesús,
2 lo nu juin 'in msu 'in: Cui' Xuhua nu mducua tya 'in nten lca cua,
lo ri nii mdyo'o qui'u, can' cha' ndyca 'ni scaxca cha' nu tnu.

3 Nu juin Herode ncuaña'an siyana cui' nga'ni cha' nguinu Xuhua
can', lo mscan' 'in lo'o cadena, lo msu'hua 'in na'an tyucuan, squi'ya
Herodía, ne' cuna'an 'in Lpe ta'a ngula.

4 Siyana Xuhua ndyucui' lo'o Herode: A tsu'hue tyi'in lo'o ne'
cuna'an 'in ta'a ngula.

5 Can' cha' ncua ri' Herode cujui 'in Xuhua, una ntsen tloo nten
quichen siyana 'ni quinta ne' 'in lca sca nu nxiyucui' Ndiose 'in.

6 Una bra ngüi'ya ta nii Herode, lja rcan' sca nu cuna'an sñe'
Herodía yla quiya' jlu'hue la se'en nducua, lo mdiyaa 'a ri' ña'an yla
quiya',

7 lo squi'ya cha' can', mxtya sca cha' nu chin ñi ca lo'o nu cuna'an
can', siyana taa ña'an na ti nu jñan ne' 'in.

8 Lo jyi'an nu cuna'an can' msu'hua cha' tiee siyana tyucui': Ri nii
ndyca ran' sca qui'nan se'en ndi'in que Xuhua nducua tya 'in nten.

9 Ree can' cui' bra ngunu'un ri'. Lo squi'ya sca cha' nu cua mxtya
tloo lyigaa ta'a nducua, mxcuen cha' nu ncua ri' ne',
10 ngulo tñan siyana xi'yu yni Xuhua se'en ntsu'hui na'an tyucuan.
11 Ni' sca qui'nan mdi'in que can' llya'an lo'o 'in na, lo mdyaa 'in na
'in ne' cuna'an can', cui' bra mdyaa ne' 'in na 'in jyi'an ne'.
12 Rcan' ta'a mda'an Xuhua can' ngui'ya 'in se'en su, lo ya ngatsi' 'in.
Chun' nde'en can' ya yitsa' 'in Jesús cha' nu yato'o.

Mxcu Jesús ca'yu mii ne' qui'yu

13 Bra ncua jlyo ri' Jesús cha' can', cui' bra mdo'o ni nguiaa ni lo
nguiten ni ni' sca yca na'an, mdiyaa ni sca se'en scati ni se'en nu a
ntsu'hui nten. Bra ncua jlyo ri' nten la nde nguiaa ni, cui' bra mdo'o
ne' scaxca quichen mda'an quiya' ti ne' ya ndyca'an ne' 'in ni.

14 Bra mdyo'o ni ni' yca na'an can', na'an ni siyana quina'an 'a nten
cua ndi'in can', ndyca 'tna ri' ni 'in ne' lo nga'ni tyca ni 'in nu ti'i.

15 Bra cua ngusiin tsan can' mdiya yucui' ta'a nda'an ni lo'o ni, lo
nu juin: cua ngusiin 'a lo tijyu' a nguinu se'en re, tsu'hue lati sla' 'in
nten re, lo tsa si'i ne' na nu cu ne' scaxca quichen suhue ti.

16 Lo nu juin Jesús 'in ne': A najo'o quiaa ne', 'huan xcun huan 'in
ne'.

17 Mxcuen 'in ni: Una a nda'an lo'o hua na quina'an la, tiseen ca'yu
quijaxtlya lo'o tyucua ti cuila nda'an lo'o hua.

18 Lo nu juin ni 'in ne' rcan': Tyaa huan na 'yan.

19 Rcan' ngulo ni tñan siyana ti tucua nten can' loo quixin' suhue ti
can'. Msñi ni ca'yu quijaxtlya lo'o tyucua cuila can', mscuen ni tloo
ni lo mdyaa ni xu'hue 'in Ndiose, msu'hue ni 'in na lo mdaa ni 'in na
'in ta'a nda'an ni, can' cua nditsa' 'in na 'in nten can'.

20 Lyigaa ne' yucu ne' hasta ngula' ri' ne', lo cha tityucua xcuhui ti'
nga'ni cha'an lo'o yu'hue quijaxtlya nu nguinu can'.

21 Nten nu yucu can' mdiyaa ne' sa ca'yu mii ne' tsalca ne' qui'yu ti,
lo ni a ngulucua 'in ne' cuna'an lo'o nu suhue ti.

Bra mda'an Jesús loo tyi'a

22 Rcan' msu'hua Jesús 'in ta'a nda'an ni, siyana tyucua loo tsaa ni'
yca na'an, lo tyo'o ca'an xca tsu' tiyu' can', lja nu ti' nsla' ni 'in nten
can'.

23 Bra cua msla' ta'a ni lo'o nten can', ndyucuen ni sca loo qui'ya lyu' ti, can' xtucui ni scati ni bra ngüi'ya tla.

24 Yca na'an can' cua nguiaa na jlu'hue tiyu' can', lyee ngui'ni scua na loo tyi'a squi'ya cui'in nu lryan loo na.

25 Tla nde cua lryan xaa, mdo'o Jesús nguia te'en ni 'in ne' loo tyi'a can', lo nda'an quiya' ti ni.

26 Ta'a nda'an ni na'an lryan sca nu nda'an quiya' ti loo tyi'a can', lyee ytsen lo msi'ya yja cueen, lo ndyucui': ¡Sca cuixee lca cua!

27 Una cui' bra yucui' Jesús lo'o: ¡Cu'ni tnu tieen huan siyana na' lcan, a cutsen huan!

28 Rcan' mxcuen Tyu 'in ni: Ni X'na hua, si nu'huin lca, cu'ni cha' tsa'an loo tyi'a re.

29 Lo nu juin ni 'in: Cuan lya. Tyu can' cui' bra ngüi'ya tun loo tyi'a can', lo mdisanan mda'an ya te'en 'in ni.

30 Una bra na'an siyana lyee ndyca cui'in cui' bra ytsen, cui' ña'an braa nguityi' yu'hui, lo yucui' cueen: ¡Ni X'na hua, culo laa 'yan!

31 Lo Jesús cui' bra mxñii ni yaa', ngüilyoo ni 'in, lo nu juin ni: ¿Ta cunu 'a nguiaña'an ri', ni cha' nga'ni tucua ri'?

32 Bra cua ndyucuen ni lo'o ni' yca na'an can', cui' ña'an cua lo'o cui'in can' ngüilyijyi na.

33 Rcan' lyigaa nu ntsu'hui ni' yca na'an can', cui' bra mdi'ya xtyin' tloo ni lo nga'ni tnu 'in ni, lo ndyucui': Nu chin ñi ca siyana Sñe' Ndiöse lca.

Nga'ni tyca Jesús 'in ne' Genesaret

34 Rcan' mdo'o ca'an ne' tu'hua tiyu' loo yuu 'in ne' Genesaret.

35 Bra yu'hui lyoo nten can' 'in ni, cui' ña'an braa mxcune ne' cha' sa tyucui se'en can', lo cui' bra ya lo'o ne' 'in lyigaa nu ti'i se'en ndun ni.

36 Mjñan ne' cha' tsu'hue 'in ni siyana ca cala' ne' nisiya loo ste' ti ni, lo lyigaa nu yla' ste' ni ndyca.

MATEO 15

Cha' nu cuu' ntsu'hui ni' carsya 'in nten

1 Rcan' mdiya ti'in tucua sna ne' escriba, lo'o ne' fariseo nu mdo'o quichen Jerusalén, lo ndyucui' ne':

2 ¿Ni cha' ta'a nda'an ncha ti'in cha' nu mxnu scua nten cula 'na?
¿Ni cha' a ñaan' bra ndyucu?

3 Mxcuen ni 'in ne': Ticui' ncuañan 'huan, ¿ni cha' ncha ti'in huan
cha' nu ndlo Ndiose tñan, lo'o ña'an cha' nu cua ntsu'hui 'huan?

4 Nde cha' nu ndyucui' Ndiose: —Cu'ni rsuun huan 'huan tloo sti
huan lo'o jyi'an huan—, lo nde xca cha': —Nu nducua yuhue' 'in sti
lo'o jyi'an tyo'o tñan caja can'—.

5 Una 'huan ndeñan'nda huan cueen 'in nten: ca tyucuin' huan lo'o
nten cula 'huan, siyana lyigaa cha' tsu'hue nu ndi'in 'huan cua lca na
loo mstan 'in Ndiose,

6 can' cha' a 'ni a cha' ti ta yaan' huan 'in nten cula 'huan. Cuañan
nguia ncha ti'in huan cha' nu ndlo Ndiose tñan lo'o cha' nu cua
ntsu'hui 'huan.

7 'Huan ne' nu a lñi ndi'in cha' 'in, chin ñi 'a ña'an mxiyucui' Ndiose
'in Isaia bra nu juin:

8 —Nten re lo'o tu'hua ti ne' 'ni tnu ne' 'yan, una carsya 'in ne' tijyu'
ndyca na siin'.

9 Tyucua cha' ti ngui'ni tnu ne' 'yan, siyana cha' nu ndlo ri que ne'
ndijin ne' cuinta 'in na lca na cha' nu 'in Ndiose—.

10 Tsatlyu msi'ya ni 'in nten lo nu juin ni: quine 'huan lo qui'yan
huan cuinta cha' re.

11 Tsi'i na nu ndyucu nten, 'ni cha' ndyca cuu' carsya 'in ne' tloo
Ndiose, cha' nu ndyo'o tu'hua ne', can' nu 'ni cha' ndyca cuu' carsya
'in ne'.

12 Rcan' mdiya ti'in ta'a nda'an ni tloo ni, lo nu juin: ¿Ta ngüi'ya
cuinta siyana ne' fariseo a mdiyaa ri' ne' cha' nu yucui'?

13 Mxcuen ni 'in ne': Lyigaa yca nu a yta Stin, ni nu nducua ni'
cuaan, ntsu'hui cha' quitun na ña'an lo'o suun na.

14 A ta quiyan' huan 'in ne', siyana cuityin' ne' lo ti' ndyca ri' ne' xñi
ne' yaa' ta'a cuityin' ne', una tsato'o tyucuaa can' tiu sca tiuu.

15 Rcan' mdo'o yucui' Tyu lo nu juin 'in ni: Cu'ni cha' tsu'hue quitsa'
'hua ña'an ndyca ri' cha' nu yucui' ndyucun re.

16 Nu juin Jesús 'in ne': ¿Ta na lo'on huan ndyucun cha' tiaa 'huan?

17 ¿Ta na a ndi'yan huan cuinta siyana lyigaa na nu ndyucu ne'
ndyijyin ti na ni' ne'?

18 Una cha' nu ndyo'o tu'hua ne', la ni' carsya 'in ne' ndyo'o na, can' nu 'ni cha' ndyca cuu' carsya 'in ne'.

19 Siyana la ni' carsya 'in ne' ndyo'o cha' tiaa a tsu'hue, cha' nu ndujui ne' nten, nguiten yu'hui ne' lo'o cuilyo'o nten ta lo'o ña'an nu ti, cha' cuna, cha' cuiñi, cha' nu nducua yuhue' ta'a ne'.

20 Nde cha' nu 'ni cha' ndyca cuu' carsya 'in ne', una nu cu ne' lo a ñaan' ne', a cu'ni cuu' cha' can' 'in ne'.

Cha' 'in sca ne' cuna'an Canaán

21 Rcan' mdo'o Jesús nguiaa ni, lo mdiyaa ni loo yuu se'en lyi'ya loo quichen Tiro lo'o Sidón.

22 Yato'o sca ne' cuna'an nu mdo'o se'en lyi'ya loo quichen Canaán yucui' cueen ne' lo'o ni, lo ndyucui' ne': ¡Ni X'na hua, nu'huin ni nu lca Sñe' nten cuityi 'in David, tyca 'tna ri' 'hua! Siyana sca ne' cuna'an sñen' lyee 'a ti'i ndijin lo'o cui'in xña'an nu ntsu'hui 'in.

23 Una Jesús a mxcuen ni 'in ne'. ta'a nda'an ni mdiyaa lucui' la se'en nguiaa ni, lo nu juin 'in ni: Tyucui' lo'o ne' siyana quiaa ne', lo a can si'ya 'a ne' nde chun' na.

24 Lo nu juin ni rcan': Ndiose nga'an tñan 'yan squi'ya sly'a nu nda'an nguna' yu'hui se'en lca Israel.

25 Cui' ña'an braa mdiyaa ne' tloo ni, mdi'ya xtyin' ne', lo mjñan ne' cha' tsu'hue 'in ni: ¡Ni X'na hua, ta yaa' 'hua!

26 Mxcuen ni 'in ne': A ndia cha' caja nu lyoo quijaxtly'a nu ntsu'hui yaa' sñe', lo taa 'in na cu xñi'.

27 Nu juin ne' rcan': chi ñi 'in, Ni X'na hua, una hasta lo'o xñi', lo nxo' yucu 'in quita nu nguilu la ni' misa 'in x'na 'in.

28 Mxcuen Jesús 'in ne': chi ñi siyana lyee nguiaña'an ri', cui' ña'an cha' nu ntsu'hui tiee ncuaña'an ca. Ticui' braa can' ndyca sñe' ne' cuna'an can'.

Nga'ni tyca Jesús 'in quina'an nu ti'i

29 Jesús mdo'o ni se'en can' lo mxtucui ni nde tu'hua tiyu' Galilea, ndyucuen ni sca loo qui'ya lyu' ti, can' ndi tucua ni.

30 Quina'an 'a nten nguio' ti'in can', mdiya lo'o ne' 'in nu a ndyca tya'an, nu cuityin', nu a ndyca tyucui', a cuinta lo'o nu cuixi yaa', ncuaña'an quina'an nu ti'i lo'o lucuati loo quicha, mdiya lo'o ne' 'in tloo Jesús, lo nga'ni tyca ni 'in.

31 Nten quina'an can' lye'e 'a yuhue ri' ne' bra na'an ne' siyana nu cu'un can' ncu'a yucui', lyigaa nu cuixi yaa' nguinu tsu'hue na 'in, nu a ndyca ndya'an lo mdisnan mda'an, a cuinta nguila xaa quiloo nu cuityin', lo tsatlyu nga'ni tnu ne' 'in Ndiose 'in ne' Israel.

Mxcu Jesús jacua mii ne' qui'yu

32 Rcan' msi'ya Jesús 'in ta'a nda'an ni, lo nu juin ni: 'Tnan 'a ran' 'in nten re siyana cua ndyca sna tsan ndi'in ne' lo'on, lo a lo'o 'a na nu cu ne', a ndyca ran' ti xu'huan 'in ne' si a lyiji cu ne', chen nducui tyucuna'an ri' ne' tucuiin quiaa ne'.

33 Mxcuen ta'a nda'an ni: ¿La caja quijaxtlya xcun na 'in nten quina'an re, lo ni' quixin' lca na re?

34 Lo nu juin Jesús 'in ne': ¿Ni snu quijaxtlya ti' nda'an lo'on huan? Mxcuen 'in ni: Cha tycati ti na lo'o tyucua xnan cuila suhue ti.

35 Rcan' ngulo ni tñan 'in nten can' siyana ti tucua ne' lyuu.

36 Msñi ni quita'a cati quijaxtlya lo'o cuila can', lo mdyaa ni xu'hue 'in Ndiose, rcan' msu'hue ni 'in na lo mdaa ni 'in na 'in ta'a nda'an ni, can' nu cua nditsa' 'in na 'in nten can'.

37 Lyigaa ne' yucu ne' hasta ngula' ri' ne', lo ti' mxo' cha tycati xcuhui lo'o yu'hue quijaxtlya nu nguinu can'.

38 Nten nu yucu can' mdiyaa ne' jacua mii ne' tsalca nu qui'yu ti, lo ni a ngulucua 'in nu cuna'an lo'o nu suhue ti.

39 Bra cua msla' ta'a ni lo'o nten can', nguiten ni ni' yca na'an, lo mdo'o ca'an ni xca tsu' tiyu' se'en lyi'ya loo quichen Magdala.

MATEO 16

Cha' 'in nten nu njñan cha' nu tnu

1 Ne' fariseo lo'o ne' saduceo mdiyaan ne' lo'o cha' mañan 'in ne', mjñan ne' 'in Jesús siyana cu'ni ni cha' nu tnu nu tyo'o la ni' cuaan.

2 Mxcuen ni 'in ne': Bra nxin tsan ndeña'an ndyucuin' huan: Tsu'hue 'a luhui xaa siyana nga'á ni' cuaan.

3 Lo bra tlya ndyucuin' huan: Ri nii qui'ya quioo siyana nga'á coo nducui ni' cuaan. 'Huan ne' nu a lñi ndi'in cha' 'in, ndi'yan huan cuinta cha' nu ndyca ni' cuaan, ¿lo' ni cha' a ndi'yan huan cuinta cha' nu ndyca tloo huan ri nii?

4 Nten nducun' nu a lñi ndi'in cha' 'in, can' nu ndyca ri' ña'an cha' nu tnu, una a ntsu'hui cha' ña'an ne' cha' can', cui' lya lo'o cha' nu yato'o 'in Jonás. Rcan' ngula' tun ni 'in ne', mdo'o ni nguiaa ni.

Cha' mañan 'in ne' fariseo

5 Bra mdiyaa ta'a nda'an ni xca tsu' tiyu' can', mxu'hua ri' siyana a lo'o quijaxtlya li'ya.

6 Lo nu juin Jesús 'in ne': Ña'an, xñi huan cuinta 'huan lo'o na nu ndyu'hui loo quijaxtlya 'in ne' fariseo lo'o ne' saduceo.

7 Ndeña'an ngulucua ri': Ndyucui' ni cha' re siyana a li'yan na quijaxtlya.

8 Ngüi'ya ni cuinta cha' can' lo nu juin ni: ¿Ta ncuaña'an cha' nda'an tiee huan siyana a li'yan huan quijaxtlya, 'huan nu cunu ti nguiaña'an ri'?

9 ¿Ta na a lyiji qui'yan huan cuinta, lo a nxu'hua rin' huan cha' 'in ca'yu quijaxtlya nu yucu ca'yu mii ne' qui'yu, lo ni xnu xcuhui na ti' mxon' huan?

10 A cuinta lo'o cati quijaxtlya nu yucu jacua mii nten, ¿lo' ni xnu xcuhui na ti' mxo' huan?

11 ¿Ta a ndi'ya huan cuinta? Tsi'i cha' 'in quijaxtlya ndyucuin' cha' re. Xñi huan cuinta 'huan lo'o na nu ndyu'hui loo quijaxtlya 'in ne' fariseo lo'o ne' saduceo.

12 La rcan' ngüi'ya cuinta siyana tsi'i cha' 'in na nu ndyu'hui loo quijaxtlya ndyucui' ni, siyana lo'o ña'an ndlu'u ne' fariseo lo'o ne' saduceo.

Yucui' yla Tyu siyana Jesús lca ni Crixtu

13 Mdiyaa Jesús se'en lyi'ya loo quichen Cesarea de Filipo, lo nganicha' ni 'in ta'a nda'an ni: Tsaña'an nu ndyucui' nten, ¿ti ca lca Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan?

14 Mxcuen 'in ni: Ntsu'hui nu ndyucui' siyana lca Xuhua nu mducua tya 'in nten, xca nu ndyucui' siyana lca Elía, lo ntsu'hui nu ndyucui' siyana Jeremía lca, ta scaxca nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni.

15 Lo nu juin ni 'in ne': Lo 'huan, ¿ti lcan na' ndlucua rin' huan?

16 Rcan' mxcuen Tyu: Nu'huin lca yucui' ca Crixtu, Sñe' Ndiose, ni nu lu'u ca.

17 Rcan' mxcuén Jesús 'in: Tsu'hue ca xu'hue, Simun sñe' Jonás, siyana tsi'i nten chelyuu nguilyo scua yla cha' re 'in, siyana Stin, ni nu nducua ni' cuaan.

18 Na' tyucuin' lo'o: Nu'huin lca Tyu, lo chun' quee re cu'nin cha' tsa quiñan lyigaa nu tsaña'an ri' 'yan, lo ni cha' ndija lo a ca cu'ni ti'i lo'o can'.

19 'In nu'huin taan cha' cuiya' tyucui' lo'o nten tsaña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan 'in ne', lyigaa cha' nu scan' loo chelyuu re, cua ndycan' na la ni' cuaan, lo lyigaa cha' nu xti' loo chelyuu re, cua nguiti' na la ni' cuaan.

20 Rcan' ngulo ni tñan 'in ta'a nda'an ni, siyana a tyucui' lo'o ni sca tucui siyana lca ni Jesús, ni nu lca Crixtu.

Jesús ngüitsa' ni siyana ntsu'hui cha' caja ni

21 Ti' rcan' Jesús mdisanan nguilyo scua yla ni cha' lo'o ta'a nda'an ni, siyana 'ni cha' tsa ni quichen Jerusalén, lo can' tyijyin ni ndi'i yaa' qui'yu cula, lo'o nu ndlo ca tñan ni' lyaa, lo'o ne' escriba, nu hasta cujui ne' 'in ni, una nu cua ca sna tsan tyo'o qui'u ni.

22 Tyu can' ngulo tsu' 'in ni sca se'en, lo ngusun lo'o 'in ni: Ni X'na hua, a cula ya' Ndiose ca ncuaña'an.

23 Cui' braa mxtun ni lo nu juin ni 'in Tyu can': Ne' xña'an, tyo'o tsu' siin' lo a cu'ni tucui 'yan, siyana cha' tiaa 'in, a ndyucua ta'an na lo'o cha' tiaa 'in Ndiose, siyana nda'an lo'o cha' tiaa 'in nten chelyuu.

24 Rcan' nu juin Jesús lo'o ta'a nda'an ni: Si nde'en nu ndyca ri' tyucui ndyca'an 'yan, 'ni cha' jlya ri' can' 'in, lo cu'ni tnu tiee caja squi'yan, lo tsa quiñan tyucui ndyca'an 'yan.

25 Lo lyigaa nu ngulucua ri' culo laa 'in ticuii', tsato'o tyucuna' can' tiyaa braa, una lyigaa nu tyaa 'in siya cha' 'yan, can' nu tyo'o laa.

26 Siyana, ¿Ni cana chu'hui 'in ne' cu'ni ne' cana ña'aan chelyuu, lo si tyucuna' carsya 'in ne'? ¿Ni ña'an ti cu'ni ne' tyucuan ne' carsya 'in ne' xiya'?

27 Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan ntsu'hui cha' quiaan ni loo xaa 'in Sti ni lo'o angajle 'in ni, rcan' xu'hua lyiya' ni 'in quinta scaa nten cua ña'aan tñan nga'ni ne'.

28 Chi ñi tyucuin' lo'on huan, ntsu'hui nu ndun re a caja, si tsi'i la nducua la ña'an 'in Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan bra tisna culo ni tñan.

MATEO 17

Bra ncha'an ña'an Jesús

1 Bra cua mdijin scua tsan, mdo'o lo'o Jesús 'in Tyu, Jacobo, lo'o Xuhua ta'a ngula, nguiaa sca loo qui'ya cuaan.

2 Tloo na'an ncha'an ña'an ni, xaa tloo ni tsaña'an ndyca ri' cuicha, lo ste' ni nguinu ngaten na tsaña'an ndyca ri' sca xaa.

3 Lja rcan' na'an mdo'o tun Moisé lo'o Elía nu ndyucui' lo'o ni.

4 Rcan' nu juin Tyu 'in Jesús: Ni X'na hua, tsu'hue 'a siyana lo'o hua ndi'in hua re. Si ndyca ri' lo tñan hua sna yisin, sca na 'y, xca na 'in Moisé, lo xca na 'in Elía.

5 Lja nu ti' ndyucui' cha' can', ngo'o ti'in sca coo tsu'hue ña'an xaa 'in ne', cui' bra ngune yucui' sca nu yucui' ni' coo can': Nde nu lea Sñen' na' nu tca'a lati 'yan, quine 'huan cha' nu tyucui' re.

6 Bra ngune 'in ta'a nda'an ni cha' can', cui' bra mdi'ya xtyin ne' la lyuu lo lyee ytsen.

7 Yaan Jesús lo yla' ni 'in ne', lo nu juin ni: Titun huan lo a cutsen huan.

8 Bra mscuen tloo, a tucui 'a na'an, siyana xca ti Jesús ndun ni.

9 Bra mdo'o loo qui'ya can', ngulo Jesús tñan 'in ne': A tyucuin' huan lo'o ni sca tucui cha' nu na'an huan, si tsi'i la bra cua mdyo'o qui'u Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan.

10 Rcan' nganicha' ta'a nda'an ni 'in ni: ¿Ni cha' ndyucui' ne' escriba siyana Elía caan la nducua la?

11 Mxcuen Jesús 'in ne': Ni siyana Elía caan la nducua la, lo cu'ni chu'hue lyigaa lo'o cha'.

12 Una tyucuin' lo'on huan siyana cua yaan Elía, lo a yu'hui lyoo ne' 'in, siyana nga'ni lyo'o ne' 'in ña'an nu ncuca ri' ne', cui' ncuaña'an taa ne' ndi'i 'in Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan.

13 Rcan' ta'a nda'an ni ngüi'ya quinta siyana ndyucui' ni cha' 'in Xuhua nu nducua tya 'in nten.

Ndyca sca nu ti cuine' ti

14 Bra nguila ne' se'en ndi'in nten quina'an can', mdiyaan sca nu qui'yu lo mdi'ya xtyin' tloo ni, lo ndyucui':

15 Ni X'na hua, tyca 'tna ri' 'in sñen' na', siyana nxñi cui'in 'in lo ti'i 'a ndijin, cua tyun ya' nxtlyu su'hua na 'in loo quii' ta loo tyi'a.

16 cua yan lo'on 'in tloo ta'a nda'an, una a ncua 'in ne' cu'ni tyca ne' 'in.

17 Mxcuen Jesús: ¿'Huan lcan huan nten nu a nguiaña'an ri' lo lcan huan nten nducun'! ¿Ta lyigaa braa 'yan nducua tloon huan, lo snu braa ti' ta loon 'huan? Quian lo'o 'in sñe'.

18 Ngusun lo'o Jesús 'in cui'in xña'an can', rcan' ngula' tun na 'in ne', ticui' braa ndyca.

19 Ta'a nda'an Jesús nganicha' 'in ni: ¿Ni cha' huare', a ncua 'hua culo hua cui'in xña'an cua?

20 Nu juin Jesús 'in ne': Cui' siyana cunu ti nguiaña'an rin' huan. Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, si'yu mostaza suhue ti na, nisiya tsacua ti ña'an tsaña'an rin' huan, lo ca tyucuin' huan lo'o qui'ya cua: Tyo'o lo tsa tucua la cua, lo ncuaña'an tsato'o, lo a sca cha' ta a ca cu'ni huan.

21 Una cui'in nu ncuaña'an, a tyo'o can' si tsi'i la nducua la tyucuin' na lo'o Ndiose lo cu'ni na ayuna.

Xiya' yucui' Jesús siyana kujui ne' 'in ni

22 Lja nu ti' ntsu'hui lyiji ne' se'en lyi'ya loo Galilea, nu juin Jesús 'in ta'a nda'an ni: Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan caja nu tyaa 'in ni yaa' nten,

23 lo kujui ne' 'in ni, una nu cua ca sna tsan ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ni. Una ta'a nda'an ni ndyijyin ya' ngunu'un ri'.

Msu'hua lyiya' Jesús tñi cha' 'in laa

24 Bra nguila quichen Caper-naum, mdijin nu nxo' tñi cha' 'in laa, lo nu juin 'in Tyu: Ni nu lca X'na huan, ¿ta a lo'o ni taa ni tñi nu nxo' hua re?

25 Mxcuen: Lo'o ni. Ña'aan nguiten Tyu ña'an can' la nducua la Jesús yucui' lo'o: ¿Ña'an ñu juin, Simun? nu ndyca ree loo chelyuu re, ¿ti ca ca 'in tñi nchiñi ne', sñe' ta na nten quita?

26 Mxcuen Tyu 'in ni: 'In nten quita. Rcan' nu juin Jesús: Tsalca sñe', a lo'o can' su'hua lyiya'.

27 Una siyana a nu juin ta lye' rin' na, yaa loo tiyu' cua lo nguun tyucuin 'in, lo culoo cuila nu quinu 'in sla tu'hua 'in, can' quija lyoo sca tñi plata, quilyoo 'in na lo taa 'in na 'in ne' loon na.

MATEO 18

¿Ti ca lea nu ndun loo la?

1 Rcan' nganicha' ta'a nda'an Jesús 'in ni: ¿Ti ca lea nu ndun loo la se'en ndlo Ndiose tñan?

2 Msi'ya Jesús 'in sca nu lyu' ti, lo mxtya ni 'in jlu'hue la can',

3 lo nu juin ni: Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, si a cha'an huan cha' tiyaa 'huan, lo ni a cu'ni huan 'huan ña'an nu suhue ti, a ca sten huan se'en ndlo Ndiose tñan.

4 Can' cha' ña'an nu ti cu'ni lyu' 'in tsaña'an ndi'in cha' 'in nu lyu' ti re, can' nu ndun loo lati se'en ndlo Ndiose tñan.

5 Ña'an nu tyucuan xu'hue 'in sca nu lyu' ti re, squi'ya cha' 'yan, cu'ni can' quinta siyana 'yan tyucuan xu'hue.

A xtyun na 'in xca tucui loo qui'ya

6 Ña'an nu ti xtyu 'in sca nu nguiaña'an ri' 'yan, tsaña'an ndi'in cha' 'in nu suhue ti re, ndyo'o tñan yni can' scan' tucui sca quee tlyu nu ndiyo ne' trigo, lo nguun ne' 'in jlu'hue la tyi'a tujo'o.

7 ¡Tnan ca nten chelyuu nu xtyu 'in xca tucui loo qui'ya! A tyjyjn yu'hui cha' a caan cha' can'. ¡Una 'tna ca nu xtyu 'in xca tucui loo qui'ya!

8 Si yaan' huan ta quiyan' huan cu'ni na huan qui'ya, si'yun huan 'in na lo xcuan huan 'in na, siyana tsu'hue lati si co' yaan' huan lo co' quiyan' huan sten huan tloo Ndiose, lo tsi'i nu tyucuaa tsu' yaan' huan lo tyucuaa tsu' quiyan' huan tsaan huan loo quii' sa tyucui braa.

9 Si quiloon huan cu'ni qui'ya, culon huan 'in na lo xcuan huan 'in na, siyana tsu'hue lati cha' sca tsu' ti quiloon huan sten huan tloo Ndiose, lo tsi'i nu tyucuaa tsu' quiloo huan tsaan huan loo quii'.

Cha' 'in slya' nu nguna' yu'hui

10 Xñi huan quinta siyana a xcuan tloo huan 'in nu suhue ti re, tyucuin' lo'on huan siyana angajle nu ntsu'hui quinta 'in re, lyigaa braa ndun tloo Stin, ni nu nducua ni' cuaan.

11 Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan mdiyaan ni siyana culo laa ni 'in nu nguna' yu'hui.

12 ¿Ña'an ñu juin huan? Si sca ne' qui'yu ndi'in sca cientu slya' 'in ne', lo si tyo'o tsu' sca 'in, ¿ta a cula ti'in 'in cha jacua yla ntsu'hui 'tñujlcua can', lo quinan 'in nu nguna' yu'hui can'?

13 Si quija lyoo 'in, nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, lyee la ca tsu'hue chu'hui tiee lo'o can', que 'in jacua yla ntsu'hui 'tñujlcua nu a nguna' yu'hui can'.

14 Cui' ncuaña'an Stina Ndiose, ni nu nducua ni' cuaan, a lca tiee ni tyucuna' ni sca nu suhue ti re.

Cu'ni na cha' tlyu ri' 'in ta'an na

15 Si sca ta'an na cu'ni qui'ya lo cu'ni ti'i lo'on huan, tyucuin' huan lo'o can' se'en scati, Si cu'ni cuinta cha' nu tyucuin' huan, cua nga'ni huan cana ndyca tsu'hue cha' 'in.

16 Si a cu'ni cuinta cha' tyucuin' huan, cumi huan tucua sna ta'a tsaan huan, —lo' tyo'o scua yla sca cha' can' lo'o tucua sna nu taa rsuun cha' can'—.

17 Si a cu'ni cuinta can' 'in ta'a yaan huan, quitsan' huan 'in laa, lo si a cu'ni cuinta cha' nu tyucui' lyigaa ta'an na, cu'ni huan cuinta 'in can' lca sca nu nducun' lo a nee 'in.

18 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, lyigaa cha' nu scan' huan loo chelyuu re, cua ndycan' na la ni' cuaan, lo lyigaa cha' nu xtin' huan loo chelyuu re, cua nguiti' na la ni' cuaan.

19 Xiya' tyucuin' lo'on huan, Si tucuan huan ca sca cha' ti 'huan loo chelyuu re, lo lyigaa cha' nu jñan huan 'in Stin, ni nu nducua ni' cuaan, cui' ni cu'ni ni cha' can'.

20 Siyana se'en nguio' ti'in tucua sna lo'o cha' 'yan, na' ndun jlu'hue la can'.

21 Rcan' mdiyaa Tyu la tloo ni, lo nu juin: Ni X'na hua, ¿ni snu ya' cu'nin cha' tlyu ri' 'in sca ta'an na nu cu'ni sca cha' a tsu'hue lo'on? ¿Quita'a cati ya'?

22 Nu juin Jesús 'in: Tsi'i quita'a cati ya', cui' sna yla ntsu'hui tii ya' nu cati can'.

Cha' 'in tucua nu nducui tñi'

23 Can' cha' tsaña'an ndlo Ndiose tñan, stu'hua ña'an ndyca ri' na lo'o cha' 'in sca ree nu nga'ni chu'hue cuinta lo'o msu 'in.

24 Bra mdisanan nga'ni cuinta, mdiyaa sca msu nu nducui tyun millon tñi 'in.

25 Lo siyana a ncuca 'in ne' xu'hua lyiya' tñi' can', ngulo x'na tñan siyana ca quiya', tsatlyu lo'o nten 'in lo'o sñe' lo'o lyigaa na nu ndi'in 'in, lo ncuaña'an cuityen tni' nducui.

26 Rcan' mdi'ya xtyin' msu can', mjñan cha' tsu'hue 'in x'na, lo ndyucui': Ni x'na hua, chu'hui cha' tlyu ri' 'in lo'on, na' xu'hua lyiyan' ña'aan tñi nu nducuin 'in.

27 X'na msu can' ndyca 'tna ri' 'in, lo nga'ni cha' tlyu ri' 'in lo'o tñi can', lo ngulaa 'in ne' nguiaa ne'.

28 Ña'aan mdo'o msu can', ndya te'en lo'o xca ta'a lca msu nu nducui chin' tñi 'in yucui', cui' bra yaa lo msñan' yni can', lo ndyucui': Xu'hua lyiya' na nu nducui 'yan.

29 Ta'a msu can' mdi'ya xtyin' tloo, lo mjñan cha' tsu'hue 'in, lo ndyucui': Chu'hui cha' tlyu ri' 'in lo'on, na' xu'hua lyiyan' ña'aan tñi nu nducuin 'in.

30 Una msu can' a nga'ni cuinta cha' can', lo msu'hua 'in can' na'an tyucuan lo can' chu'hui hasta bra xu'hua lyiya' tñi can'.

31 Bra na'an lyigaa la ña'an ta'a lca msu cha' nu yato'o, ndijyin ya' ngunu'un ri', lo ya ngüitsa 'in x'na lyigaa cha' nu yato'o.

32 Rcan' msi'ya x'na msu can' 'in lo nu juin: Nu'huin lca sca msu nu nducun', lyigaa tñi nducui 'yan nga'ni cha' tlyu ri' 'in lo'o na, siyana mjñan cha' tsu'hue 'yan.

33 Lo nu'huin, ¿ta a ncuca cu'ni cha' tlyu ri' 'in ta'a lca msu, tsaña'an nu na' nga'nin lo'o?

34 Lyee 'a ndyucuen tique' x'na, lo mdyaa 'in se'en nu ntsu'hui cha' tyijyin ndi'i, hasta bra nu xu'hua lyiya' ña'aan tñi nducui.

35 Cui' ncuaña'an cu'ni Stin, ni nu nducua ni' cuaan lo'on huan, si a cu'ni huan cha' tlyu ri' lo'o lyigaa tieen huan, 'in cuinta scaa ta'an huan nu ngui'ni cha' a tsu'hue lo'on huan.

MATEO 19

Cha' 'in nten nu ndla ti'in 'in cui'lyo'o

1 Yato'o bra mdyi yucui' Jesús cha' re, mdo'o ni se'en lyi'ya loo Galilea, lo mdiyaa ni se'en lyi'ya loo Judea, mdo'o ca'an ni xca tsu' tyucu tlyu Jordan.

2 Quina'an 'a nten ngutucui ndyca'an 'in ni, can' nga'ni tyca ni 'in ne'.

3 Rcan' mdiyaan tucua sna ne' fariseo, lo nan ne' ña'an su'hua ne' qui'ya 'in ni lo'o cha' nu xcuen ni, lo nu juin ne' 'in ni: ¿Ta ndia cha' cuiya' 'in ne' qui'yu cula' ti'in 'in cuiyo'o, si ndia cha'?

4 Mxcuen ni 'in ne': ¿Ta na a lyiji tyucuin' huan quityi se'en mdisnan quiya' cha' re? Ni nu ngañan 'in nten chelyuu, —qui'yu lo cuna'an ngañan ni—,

5 lo nu juin ni: —Can' cha' ne' qui'yu ntsu'hui cha' tyo'o tsu' sii' sti lo'o jyi'an, lo tyi'in lo'o cuiyo'o, lo tyucuaa can' sca ti lca—.

6 Tsi'i 'a tucua lca can', siyana scati lca can', can' cha' nu cua nga'ni sca Ndiose 'in, a ntsu'hui 'a cha' ti' cula ti'in ta'a.

7 Rcan' nu juin ne' 'in ni: ¿Ni cha' Moisé mdaa cha' cuiya' 'in ne' qui'yu cuila' ti'in cuiyo'o, si tsa' scua sca quityi 'in?

8 Lo nu juin ni 'in ne': Squi'ya cha' tla carsya 'huan, mdaa Moisé cha' cuiya' siyana tyo'o cha' cuiyo'o 'huan, una tsi'i ncuaña'an lca na ti' culoo.

9 Una na' tyucuin' lo'on huan, nu cula' ti'in 'in cuiyo'o lo tyi'in lo'o xca ne' cuna'an, qui'ya ngui'ni can', cui' ncuaña'an ne' cuna'an nu cala' ti'in can', si tyi'in ne' lo'o xca qui'yu, ticui' qui'ya ngui'ni ne'. Lo'o scati cha' ca tyo'o cha' cuiyo'o 'in nten, si cha' nguiten yu'hui can' lo'o xca tucui.

10 Ta'a nda'an ni can' nu juin 'in ni: Si ncuaña'an ndi'in cha' 'in ne' qui'yu lo'o ne' cuna'an, a nga'an cha' caja cuiyo'o ne'.

11 Rcan' nu juin ni 'in ne': Tsi'i lyigaa tucui ca qui'ya cuinta cha' re, siyana tsalca nu cua mdaa Ndiose cha' cuiya' 'in ca tyucuan xu'hue cha' re.

12 Ntsu'hui nu lca eunuco nu cua lca ña'an bra ngula, lo ntsu'hui nu ndyca eunuco lo'o cha' 'in nten chelyuu, a cuinta ntsu'hui nu nsu'hua juersa 'in lo'o cha' re squi'ya tñan 'in Ndiose. nu tyucuan xu'hue cha' re, tsu'hue si ca cu'ni 'in na.

Bra ngulucuan Jesús 'in nu suhue ti

13 Rcan' mdiyan lo'o ne' 'in nu suhue ti tloo ni, siyana xtya yaa' ni que lo mjña ni 'in Ndiose lo ta nda'an ni ngusun lo'o 'in ne'.

14 Una Jesús nu juin ni 'in ne': Tyaan huan caan nu suhue ti se'en ndun, lo a tyucui ndijin huan, siyana se'en ndlo Ndiose tñan sten tsalca nu cu'ni lyu' 'in tsaña'an nu suhue ti re.

15 Bra cua mxtya ni yaa' ni que nu suhue ti can', mdo'o ni nguiaa ni.

Cha' 'in sca nu cuilyiya'

16 Rcan' mdiyaan sca nu nu juin 'in ni: Nu'huin lca mistro nu tsu'hue ca, ¿ni tñan tsu'hue cu'nin siyana caja chelyuu nu a tsatii 'a 'yan?

17 Rcan' nu juin ni 'in: ¿Ni cha' ndyucui' siyana lcan sca nu tsu'hue? Scati Ndiose tsu'hue ni. Si ndyca ri' caja chelyuu nu a tsatii 'a 'in, xu'hua se'en cha' nu ngulo ni tñan.

18 Lo nu juin: ¿Ni ña'an cha'? Mxcuen Jesús 'in: —A kujui nten, a sten yu'hui lo'o cuilyo'o nten, a cu'ni cuna, a tyucui' cha' cuiñi.

19 Cu'ni rsuun 'in tloo sti lo'o jyi'an—, a cuinta —ca 'tna ri' 'in ta'a nten tsaña'an 'ni 'tna 'in—.

20 Rcan' mxcuen 'in ni: Ti' lyun' nchu'hua se'en lyigaa cha' re. ¿Ni ña'an la cha' ti' lyiji 'yan?

21 Nu juin Jesús 'in: Si ndyca ri' ca sca nu lñi ndi'in cha' 'in, quiaa lo kujui' lyigaa na nu ndi'in 'in, lo titsa tñi can' 'in nu ti'i, ncuaña'an caja cha' cuilyiya' 'in la ni' cuaan, rcan' ljian lo tyucui ndyca'an 'yan.

22 Bra ngune 'in' cha' can', ngunu'un 'a ri' siyana ndyijyin ya' cuilyiya'.

23 Rcan' nu juin Jesús 'in ta'a nda'an ni: Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, tucui 'a ña'an sten ne' cuilyiya' se'en ndlo Ndiose tñan.

24 Xiya' tyucuin' lo'on huan: a que' la tyijyin sca camello tiu quiya' cuixa, que ña'an sten sca nu cuilyiya' se'en ndlo Ndiose tñan.

25 Bra ngune 'in ta'a nda'an ni cha' re, lyee 'a yuhue ri' lo ndyucui': ¿Ti ca nu ca tyo'o rcan'?

26 Rcan' mxna'an Jesús 'in ne', lo nu juin ni: Cha' 'in nten, a ndijyi ña'an cha' re, una a sca cha' tucui 'in Ndiose.

27 Tyu mdo'o yucui' lo nu juin 'in ni: Ña'an, huare' cua ngala' ti'in hua lyigaa na nu ndi'in 'hua, lo nducui ndyca'an hua 'in, ¿ni cha' tsu'hue caja 'hua?

28 Mxcuen Jesús 'in ta'a nda'an ni: Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, tiaa braa tyca cui lyigaa cha', bra nu Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan tyucua ni loo xaa se'en ntsu'hui cha' culo ni tñan, lyigaan 'huan nu nducui ndyca'an 'yan, lo'on huan ntsu'hui cha' tyucuan

huan loo tsa tityucua yca xlya, lo cu'ni cuiyan' huan cha' 'in tsa tityucua lta ne' Israel.

29 Ña'an nu ti ca cula tucua na'an 'in, ta cula ti'in ta'a ngula, ta 'in sti lo'o jyi'an, lo'o cuilyo'o, lo'o sñe', ta yuu se'en ngui'ni tñan, cui' squi'ya cha' 'yan, quina'an la caja 'in can', a cuinta lo'o chelyuu nu a tsatii 'a.

30 Siyana quina'an 'a nu culoo ri nii, quinu nde chun' tiaa braa. Lo nu nguinu ca'an chun' ri nii, can' nu tyucua loo tiaa braa.

MATEO 20

Cha' 'in msu nu ngui'ni tñan

1 Tsaña'an ndlo Ndiose tñan, ndyca ri' na ña'an ndi'in cha' 'in sca nu ndlo tñan, lo tlya mdo'o nguia nan msu nu cu'ni tñan se'en nducua ti uva 'in.

2 Bra cua nga'ni cuiya' cha' lo'o siyana su'hua lyiya' 'in tsaña'an squiya' sca tsan, rcan' nga'an tñan 'in la loo xñan.

3 Sa ntsu'hui braa cua caa tlya mdijin nde loquiya', can' na'an tucua sna nu a sca tñan ngui'ni,

4 lo nu juin 'in: Yaan huan lo cu'ni huan tñan 'yan, lo su'hua lyiyan' 'huan ña'an nu ntsu'hui cha', lo mdo'o nguiaa.

5 Xiya' sa ntsu'hui ndi'ya cuaan lo'o braa cua sna siin, mdo'o x'na tñan can' nguiaa, ticui' ti ña'an nga'ni.

6 Xiya' mdo'o sa ntsu'hui braa cua ca'yu siin, nguija lyoo tyucua xnan nu a sca tñan ngui'ni, lo nu juin 'in ne': ¿Ni cha' ndun huan tyucui tsan re, lo a sca tñan ngui'ni huan?

7 Mxcuen ne': Siyana a tucui ni 'hua. Rcan' nu juin x'na tñan can': Tsaan na lo cu'ni huan tñan, lo caja squiyan' huan ña'an nu ntsu'hui cha'.

8 Bra ngusiin tsan can', x'na tñan can' msi'ya 'in ne' nu ntsu'hui cuinta tñan, lo nu juin 'in ne': Xi'ya 'in nu nga'ni tñan cua lo su'hua lyiyan' tsan 'in ne', una tisna lo'o nu nguiten tñan la ngusiin la, lo ncuaña'an tsa quiñan lo'o lyigaa la ña'an.

9 Bra mdiyaan nu nguiten tñan braa cua ca'yu siin can', cuinta scaa ngujui squiya' tsaña'an squiya' sca tsan.

10 Bra mdiyaan nu nguiten tlya can', ngulucua ri' siyana quina'an la caja 'in, una scaña'an ti ngujui squiya',

11 una bra cua msñi squiya', rcan' mdisnan yucui' lo'o x'na tñan can',

12 lo ndyucui': Nu nguiten tñan ngusiin la, tiseen sca braa ti nga'ni tñan, lo stu'hua ña'an msu'hua lyiya' 'hua lo'o, lo tyucui tsan nga'ni hua tñan, a cuinta tique' cuaan.

13 Rcan' mxcuen x'na tñan can' 'in: Migu, a ngui'nin ti'i lo'o, ¿ta a nguinu na cha' siyana xñi squiya' sca tsan?

14 Xñi lya squiya' lo quiaa, una na' ndyca ran' su'hua lyiyan' 'in nu nguiten ngusiin la re, tsaña'an nu msu'hua lyiyan' 'in nu'huin.

15 ¿Ta a nga'an cha' 'yan cu'nin ña'an nu ndyca ran' lo'o na nu 'yan? ¿Ta ntsu'hui cha' cuita'an ri' 'in siyana tsu'hue nten lcan?

16 Can' cha' nu culoo ri nii, quinu ca'an nde chun' tiyaa braa, lo nu nguinu ca'an chun' ri nii, ntsu'hui cha' ca nu culoo, siyana quina'an nten ngujui nu msi'ya 'in, una chin' ti lca nu mdo'o hui.

Xiya' yucui' Jesús siyana cujui ne' 'in ni

17 Jesús mdo'o ni nguiaa ni quichen Jerusalén, lo tucuiin nguiaa yucui' ni lo'o tsa tityucua can', lo nu juin ni:

18 Ri nii tsaan na quichen Jerusalén, lo Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, ntsu'hui cha' quinu ni yaa' nu ndlo ca tñan ni' lyaa, lo'o ne' escriba, lo culo qui'ya ne' 'in ni hasta caja ni.

19 Tyaa ne' 'in ni yaa' ne' gentil, rcan' taa ne' cha' jyu'u 'in ni, jyi'in ne' 'in ni lo jyi'in ca'an ne' 'in ni loo cursi, una nu cua ca sna tsan ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ni.

Mjñan Xuhua lo'o Jacobo sca cha' 'in Jesús

20 Rcan' mdiyaan ne' cuna'an 'in Zebedeo lo'o tyucuaa sñe', lo mdi'ya xtyin' tloo ni, lo mjñan sca cha' tsu'hue 'in ni.

21 Lo nu juin ni 'in: ¿Ni na ndyca ri'? Ne' cuna'an can' nu juin 'in ni: Taa cha' cuiya' 'in tyucuaa sñen' na', siyana scaa tsu' sii' tyucua se'en ntsu'hui cha' culo tñan.

22 Rcan' mxcuen Jesús: A jlyo ri' ni na njñan. ¿Ta ca tyijyin huan ndi'i tsaña'an ntsu'hui cha' tyijin, lo sca ndi'i ti tyijyin na lo'on huan? Mxcuen 'in ni: ca 'hua.

23 Lo nu juin ni 'in: Chi ñi ña'an nu ndyucuin' huan siyana sca ti ndi'i ntsu'hui cha' tyijyin na, lo scaña'an ti tyijyin na lo'on huan. Una nu tyucua huan tsu' cueen 'yan lo'o tsu' cuica, tsi'i cuinta 'yan lca cha' can', siyana can' tyucua nu taa Stin cha' cuiya' 'in.

24 Cha tyii ta'a nda'an ni, bra ngune 'in ne' cha' nu yucui' tyucuaa can', lyee 'a ndyucuen tique'.

25 Rcan' msi'ya Jesús 'in lyigaa, lo nu juin ni: 'Huan cua jlyo rin' huan siyana tsalca nu ndlo tñan quichen tnu, lo'o cha' cuiya' 'in ne' ngui'ni tnu ne' 'in ne', lo nu ndun loo 'in ne' tla 'a ndlo tñan 'in nten can'.

26 Una tsi'i ncuaña'an cu'ni huan, siyana si ntsu'huin huan ndyca rin' huan can huan nu ndun loo, can' nu cu'ni tsu'hue 'in lyigaa tucui.

27 Nu ndyca ri' ca nu ndun loo, can' nu ca msu 'in lyigaa tucui.

28 Siyana Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, a nan ni nu ca msu 'in ni, siyana ca ni msu 'in lyigaa tucui, lo taa ni chelyuu 'in ni siyana tyo'o laa quina'an nten.

Tucua nu cuityin' nguila quiloo

29 Bra mdijin ne' tu'hua quichen Jericó, quina'an 'a nten ngutucui ndyca'an 'in ni.

30 Tu'hua tucuiin can' nducua tucua nu cuityin', bra ngune 'in ne' siyana ndijin Jesús can', msi'ya cueen 'in ni: Ni X'na hua, Sñe' nten cuityi 'in David, ca 'tna ri' 'hua.

31 Scaxca nu ngusun lo'o 'in ne' siyana tyucua seen tu'hua ne', una nde lyee la msi'ya 'in ni: Ni X'na hua, nten cuityi 'in David, tyca 'tna ri' 'hua.

32 Rcan' ya tun Jesús, msi'ya ni 'in ne' lo nu juin ni: ¿Ni na ndyca rin' huan?

33 Mxcuen: Ni X'na hua, ndyca ri' hua siyana quila quiloo hua.

34 Jesús ndyca 'tna ri' ni 'in ne', yla' ni quiloo ne', cui' bra nguila quiloo, lo ngutucui ndyca'an 'in ni.

MATEO 21

Bra nguiten Jesús quichen Jerusalén

1 Bra cua tiyaa ti ni quichen Jerusalén, lcui' ti can' ndi'in quichen Betfagé se'en nducua qui'ya Olivo, rcan' nga'an tñan Jesús 'in tucua ta'a nda'an ni.

2 Lo nu juin ni 'in ne': Yaan huan se'en ndi'in quichen lyu' ti cua, can' ña'an huan ndycan' tun sca burra lo'o sñe', xtin' huan 'in 'in lo quian lo'on huan 'in 'in.

3 Si ntsu'hui nu cunicha' 'huan nde'en la cha', nu juin huan 'in: Ni X'na na ndyca ri' 'in 'in, una cui' bra quian lo'o hua 'in 'in.

4 Lyigaa cha' re yato'o na siyana ca cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in msu 'in ni ti s'ni, bra nu juin:

5 —Tyucuin' huan lo'o ne' Jerusalén: Ña'an huan, nde cua ljian ni nu lca Ree 'huan, rsuun ña'an ndi'in cha' 'in ni, nducua ni chun' sca burru cuine' ti, sñe' sca 'ni nu ndi'ya yu'hua—.

6 Ta'a nda'an Jesús yaa, lo nga'ni ña'an nu ngulo ni tñan 'in.

7 Nguian lo'o 'in burra can' lo'o sñe' 'in, lo msla scua ste' chun' 'in, lo mducua ni 'in 'in.

8 Nten quina'an can' mdisnan msla sti ne' ste' ne' tucuiin ljian ni, ntsu'hui nu ncha stan' quixin', ticui' ncuaña'an mxtyaa ne' 'in na tucuiin ljian ni.

9 Nten nu nducua loo can' lo'o nu ljian nde chun' ndyucui' ne':
¡—Culo laa 'hua—, ni nu lca Sñe' nten cuityi 'in David! ¡—Tlyu cha' tsu'hue ntsu'hui 'in ni nu ljian lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na! ¡Culo laa 'hua—, Nu'huin ni nu nducua la ni' cuaan!

10 Bra nguiten ni Jerusalén, ña'aan quichen ne' nguilu ti'in ne', lo ndyucui' ne': ¿Ti ca lca re?

11 Nten nu nducui ndyca'an can' nu juin ne': Nde nu lca Jesús, ni nu nxiyucui' Ndiose 'in, nu mdo'o quichen Nazaret se'en lyi'ya loo Galilea.

Ngulo Jesús 'in nten ni' lyaa

12 Rcan' nguiten Jesús ni' lyaa se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiose, ngulo ni 'in lyigaa nu ndyujui' na lo'o nu nsi'i na, mxtylu ni misa se'en nducua nu ncha'an tñi, lo'o yca xlya 'in ne' nu ndyujui' quiñi,

13 lo nu juin ni: Ndeña'an nguinu scua sca cha' loo quityi 'in Ndiose: —Na'an 'yan lca na se'en ndyucui' ne' lo'o Ndiose—, lo 'huan ngui'ni huan 'in na lca na —na'an tyi ne' cunan—.

14 Se'en nda'an ni ni' lyaa can', mdiyan lo'o ne' 'in nu cuityin' lo'o nu co' quiya', lo nga'ni tyca ni 'in.

15 Una nu ndlo tñan ni' lyaa lo'o ne' escriba, lyee ndyucuen tique' ne' bra na'an ne' cha' nu tnu nga'ni ni, a cuinta ne 'in ne' ña'an ndyucui' nu suhue ti ni' lyaa can': ¡—Culo laa 'hua—, Nu'huin ni nu lca Sñe' nten cuityi 'in David!

16 Lo nu juin ne' 'in ni: ¿Ta ne 'in cha' nu ndyucui' nu suhue ti re? Rcan' mxcuen Jesús 'in ne': Nen 'yan, ¿ta na a lyiji tyucuin' huan cha' re: —Ndiose nga'ni ni cha' siyana tu'hua nu suhue ti lo'o nu ti nguiti' cu'ni tnu 'in ni—?

17 Rcan' mxnu tun ni 'in ne', mdo'o ni nguiaa ni quichen Betania, can' nguinu ni sca tla.

Bra mducua Jesús yuhue' 'in yca higo

18 Tlya ti xca tsan can' mxtucui ni nde quichen Jerusalén, lo mdisnan ngüite' ri' ni.

19 Tu'hua tucuiin can' na'an ni nducua sca yca higo, mdiyaa ni se'en nducua na, lo na'an ni siyana a nducua si'yu loo na, siyana xcui' lea' ti na nducua. Lo nu juin ni 'in na: Ni xca tsan, lo a ña'an 'a tyucua si'yu loo. Cui' braa ngüityi yca higo can'.

20 Bra na'an ta'a nda'an ni cha' re, lyee 'a yuhue ri' lo ndyucui': ¿Ni ña'an ra ncuá ngüityi yca re cui' bra?

21 Mxcuen Jesús 'in ne': Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, si 'huan tsaña'an rin' huan lo a cu'ni tucua rin' huan, tsi'i tsaña'an nga'nin tin lo'o yca higo re ca cu'ni huan, siyana ca tyucuin' huan lo'o qui'ya cua: Tyo'o se'en nducua lo tsa yu'hui la loo tyi'a tujo'o, lo cui' ncuaña'an tsato'o.

22 Si tsaña'an rin' huan, caja lyigaa cha' nu jñan huan 'in Ndiiose.

Nganicha' ne' 'in Jesús squi'ya cha' cuiya' 'in ni

23 Yato'o xiya' nguiten ni ni' lyaa, lo nu ndlo ca tñan ni' lyaa, lo'o qui'yu cula mdiyaa ne' se'en ndlu'u ni 'in nten can', lo nu juin ne' 'in ni: ¿La ngujui cha' cuiya' 'in 'ni cha' re, lo ti ca ndaa na 'in?

24 Mxcuen Jesús 'in ne': Lo'on na' ndyca ran' cunichan' 'huan sca cha', lo Si xcuen huan 'yan lo'o cha' re, rcan' quitsan' 'huan la ngujui cha' cuiya' nu ngui'nin cha' re.

25 Tsaña'an nu mducua tya Xuhua 'in nten, ¿la mdo'o cha' cuiya' can'? ¿Se'en nducua Ndiiose, ta lo'o nten chelyuu? Rcan' scaxca ne' nganicha' ta'a ne': Si ñu juin na siyana la ni' cuaan mdo'o cha' cuiya' can', tina'an xcuen 'na, ni cha' a yaña'an rin' na cha' can'.

26 Si ñu juin na siyana nten chelyuu ndaa cha' cuiya' can', una a ca tyucuin' na ncuaña'an, siyana ña'aan quichen ne' cua jlyo ri' ne' siyana Xuhua can' ncuá sca nu mxiyucui' Ndiiose 'in.

27 Rcan' mxcuen ne' 'in Jesús: A jlyo ri' hua. Nu juin ni 'in ne': Ni na' lo a quitsan' 'huan la ngujui cha' cuiya' re 'yan.

Cha' 'in ne' qui'yu nu ndi'in tucua sñe'

28 ¿Ni ña'an ñu juin huan lo'o cha' re? Sca ne' qui'yu ndi'in tucua sñe', lo nu juin 'in nu culoo can': Sñen', yaa chin' tñan 'yan tsan ri nii se'en nducua ti uva cua.

29 Rcan' mxcuen: A ndyca ran' tsa'an, una chun' nde'en can' ncha'an cha' tiaa 'in, lo yaa.

30 Ticui' ncuaña'an nu juin 'in xca sñe', una sñe' mxcuen 'in: Na' tsa'an. Una a yaa.

31 ¿Ni ña'an tyucuaa re mducua cha' nu yucui' sti? Mxcuen ne' 'in ni: nu culoo can'. Nu juin Jesús 'in ne': Nu chin' ñi tyucuin' lo'on huan, nten nu nducun' lati, la nducua lati can' sten se'en ndlo Ndiose tñan que 'huan.

32 Cua yaan Xuhua lo ngulu'u cha' nu lñi, una a yaña'an rin' huan cha' nu yucui', una nten nu nducun' lati, lo yaña'an ri' ne', una 'huan na'an tloon huan cha' re lo a mxtun rin' huan qui'ya ngui'ni huan, ni a yaña'an rin' huan cha' nu yucui'.

Cha' 'in ne' nducun' nu yu'hui cuinta se'en nducua ti uva

33 Nde xca cha' nu tyucuin' lo'on huan: Sca ne' qui'yu yta sca jyaan xcui' ti uva, lo msu'hua lo'o 'in na, ngañan sca se'en tyo'o tyi'a uva can', a cuinta ngañan sca se'en cuaan siyana tyucua nu chu'hui cuan 'in na. Mxnu 'in na 'in xca tucui cuinta jlu'hue, lo mdo'o nguiaa sca se'en tijyu'.

34 Bra mdiyaa braa nu ntsu'hui cha' quio' si'yu can', nga'an tñan msu 'in tsa tyucuan na nu caja 'in.

35 Una nu ntsu'hui cuinta tñan can', cuaña'an ti nga'ni lo'o msu nu mdiyaa can', ntsu'hui nu mjiyi'in ne' 'in, lo xca can' yujui ne' 'in, lo xca can' mjiyi'in ne' quee 'in.

36 Xiya' nga'an tñan x'na tñan can' quina'an la msu 'in, una ticui' ti ña'an nga'ni lyo'o ne' 'in can'.

37 Una la chun' nde'en can' nga'an tñan 'in sñe', lo ndeña'an ngulucua ri': Tina'an cu'ni cuinta cha' nu tyucui' sñen' na'.

38 Una nu ntsu'hui cuinta 'in tñan can', bra na'an ljian sñe' x'na tñan can', ndeña'an yucui' scaxca: Nde ljian nu ntsu'hui cha'

tyucuan tñan re, ndlan tin huan lo cujuin na 'in, lo quinu tñan re 'na.

39 Cui' braa ngulo ne' 'in nde chun' lo'o can', lo yujui ne' 'in.

40 Bra caan x'na tñan can', ¿ni ña'an cu'ni can' lo'o nu ntsu'hui cuinta tñan can'?

41 Mxcuen ne' 'in ni: Cujui 'in can', lo cuna xca nu chu'hui cuinta tñan can', cui' nu tyaa cuinta na nu ntsu'hui cha' caja 'in ne'.

42 Lo nu juin Jesús 'in ne': ¿Ta a lyiji tyucuin' huan quityi se'en nguinu scua sca cha': —Quee nu mscuan tloo cuityi na'an, ri nii lca na quee nu nsñi tun 'in na'an. Ni X'na na nga'ni ni cha' re, lo nduhue ri' na cha' nu na'an tloon na—?

43 Tyucuin' lo'on huan sca cha', Ndiose ntsu'hui cha' tyucuan ni cha' tsu'hue can' 'huan, lo taa ni 'in na 'in xca nten nu jlyo ri' cu'ni cuinta 'in na.

44 Lyigaa nu tlyu scua chun' quee can', quita ti'in can', una si tiu quee can' chun', quita can' siya ti.

45 nu ndlo ca tñan ni' lyaa can' lo'o ne' fariseo, cui' bra ngüi'ya ne' cuinta siyana cha' 'in ne' ca yucui' ni.

46 Nganan ne' ña'an nu quinu ni, una a nga'ni tiee ne' siyana nguitsen ne' 'in nten quichen can', siyana cha' nu 'in nten can' lca ni sca nu nxiyucui' Ndiose 'in.

MATEO 22

Cha' 'in ree nu nga'ni sca ta'a

1 Xiya' mdisanan yucui' Jesús xca cha' lo nu juin ni:

2 Se'en ndlo Ndiose tñan, ndyca ri' na tsaña'an ndi'in cha' 'in sca ree nu nga'ni ta'a se'en ngujui cuilyo'o sñe'.

3 Rcan' nga'an tñan 'in msu 'in ne' yaa te'en 'in lyigaa nu cua ngani cha' tsaa ta'a can', una a mslyaa ne' tsaa ne'.

4 Xiya' nga'an tñan xca lta msu 'in, lo nu juin 'in: Tyucuin' huan lo'o lyigaa nu ntsu'hui cha' caan ta'a re, siyana cua nga'ni cha' ngujui 'ni lo'o bta tsu'hue ña'an 'yan, cua ndyca tsu'hue scua re, cua ndi'in tiaa lyigaa cha' re.

5 Una a tucui nu nga'ni cuinta cha' nu yucui' msu can', siyana ntsu'hui nu nguiaa loo xñan, lo xca can' nguiaa ngui'ni jyinsya.

6 A cuinta ntsu'hui nu cua ña'an ti nga'ni lyo'o 'in msu can', lo hasta yujui ne' 'in.

7 Bra yna ree can' cha' re, cui' bra ndyucuen tique', msu'hua sundaru 'in tsa jlyo lyigaa nu yujui msu 'in, lo ndiquin quichen can'.

8 Rcan' nu juin 'in msu 'in: Nu chin ñi siyana cua lca ta'a re, una nu ntsu'hui ca cha' caan, a ngüijlyo ri' tyucuan xu'hue cha' re.

9 Can' cha' ri nii, yaan huan la tucuiin cua, lo tyucui' huan lo'o ña'an nu ti quija lyoon huan siyana caan ta'a re.

10 Mdo'o msu can' nguiaa la tucuiin, lo mdisnan ngani ña'an nu ti, ne' nducun' lo'o nten tsu'hue, lo ngutsa'an yu'hui ne' se'en ndyca ta'a can'.

11 Rcan' nguiten ree can' nu tyucui' cha' 'in nten can', can' na'an nducua sca nu a lcu' te', tsaña'an ndyca' nten nu ndya'an ta'a se'en ndijyi cuiyo'o ne'.

12 Lo nu juin 'in: Migu, ¿ña'an ncua nguiten se'en ndyca ta'a re, lo a lcu' te' ña'an nu ntsu'hui cha' cu'? Una can', ni sca cha' lo a mxcuen.

13 Rcan' nu juin ree can' lo'o nu nsu'hua na loo misa: Scan' huan quiya' lo'o yaa', lo nguun 'in ne' nde chun' na'an se'en tla, cua xtyi yna loo lyee tyijyin ndi'i.

14 Siyana quina'an nten ngujui nu msi'ya 'in, una chin' ti lca nu mdo'o hui.

Tñi nu msu'hua lyiya' ne' 'in César

15 Rcan' mdo'o ne' fariseo nguiaa ne', lo nga'ni cuiya' ne' cha' ña'an ntsu'hui cha' culo qui'ya ne' 'in Jesús lo'o cha' nu tyucui' ni.

16 Nga'an tñan ne' tucua sna nu nga'ni cha'an cha' 'in ne', lo'o nu ntsu'hui tsu' 'in Herode, mdiyaa ne' se'en nda'an ni lo nu juin ne': Nu'huin ni nu lca Mistro, cua jlyo ri' hua siyana ndyucui' lo ndlu'u cha' nu lñi 'in Ndiöse, ni a nan ña'an nu quinu tsu'hue tiee nten lo'o, lo ni a mxñi cuinta ña'an cha' 'in nten.

17 ¿Ña'an ñu juin cha' re, ta tsu'hue cha' ti' taan na tñi nu njñan César, ta na a tsu'hue 'a?

18 Una Jesús ngüi ri' ni siyana ndyucui' ne' cha' cuiñi, lo nu juin ni 'in ne': 'Huan ne' nu a lñi ndi'in cha' 'in, ¿ni cha' nan huan ña'an nu su'huan huan qui'ya 'yan?

19 Tyaan huan sca tñi 'yan. Rcan' ndaa ne' sca tñi 'in ni, nu 'ni ne' cana sca tsan.

20 Rcan' nu juin ni 'in ne': ¿Ti ca ngulucuin nga'an chun' tñi re, lo'o ti niin nga'an 'in na?

21 Mxcuen ne' 'in ni: César. Lo nu juin ni 'in ne': Can' cha' tyaan huan 'in César na nu 'in, cui' ncuaña'an tyaan huan 'in Ndiose na nu 'in ni.

22 Yuhue' ri' ne' bra ngune 'in ne' cha' re, rcan' ngala' tun ne' 'in ni, mdo'o ne' nguiaa ne'.

Cha' 'in ne' ngujui nu tyo'o qui'u

23 Ticui' tsan can' mdiyaa tucua sna ne' saduceo se'en ndun ni, ne' nu a nguiaña'an ri' siyana ndyo'o qui'u ne' cua ngujui, lo nganicha' ne' 'in ni:

24 Nu'huin ni nu lca Mistro, nga'an scua Moisé sca cha' lo ndyucui' na: —Si sca ne' qui'yu caja, lo ni sca sñe' lo a mdi'in lo'o cuilyo'o, 'ni cha' ticui' ta'a ngula tyi'in lo'o ne' cuna'an can', lo si tyi'in sñe' ne', cu'ni ne' cuinta siyana sñe' ne' lo'o cuilyo'o ca ne' lca can'—.

25 Nde sca cha' yato'o lja hua, mdi'in cati ne' qui'yu, sca ta'a ngula ti. nu cula la can' ngujui cuilyo'o, lo ngujui, lo siyana a mdi'in sñe' ne' lo'o, xca ta'a ngula mdi'in lo'o ne'.

26 Ngujui can', lo ncuaña'an yato'o lo'o nu cua ndyca sna can' hasta ngüita'a cati can'.

27 Yato'o lo'o ne' cuna'an can' ngujui ne'.

28 Bra ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ne' cua ngujui, ¿ni ña'an quita'a cati can' lca cuilyo'o ca ne' cuna'an can', siyana lyigaa mdi'in lo'o ne'?

29 Rcan' mxcuen Jesús 'in ne': Tsi'i ña'an cha' tiaa 'huan, ¿ta na a ndi'yan huan cuinta ña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose, lo snu ña'an tlyu cha' cuiya' 'in ni?

30 Bra ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ne' cua ngujui, a ntsu'hui 'a cha' ti' caja cuilyo'o ne', lo ni a taa 'a ne' cha' cuilyo'o 'in nten, siyana stu'hua ña'an ndi'in cha' 'in ne' lo'o angajle 'in Ndiose la ni' cuaan.

31 Una cha' 'in ne' nu ntsu'hui cha' tyo'o qui'u, ¿ta na a lyiji tyucuin' huan quityi 'in Ndiose bra nu juin ni:

32 —Nan' lcan Ndiose 'in Abraham, Ndiose 'in Isaac, Ndiose 'in Jacob—? Siyana Ndiose a lca ni Ndiose 'in ne' ngujui, siyana lca ni Ndiose 'in ne' nu lu'u.

33 Bra ngune 'in nten cha' nu yucui' ni, lyee nduhue ri' ne' lo'o cha' nu ndlu'u ni.

Cha' nu ndun loo la ngulo Ndiose tñan

34 Ne' fariseo bra na'an ne' siyana Jesús nga'ni ni cha' ncuá tiin ne' saduceo can', cui' bra nga'ni sca ne' cha' 'in ne' ña'an ntsu'hui cha' cu'ni ne'.

35 Lja can' ntsu'hui nu ndlu'u cha' 'in lee, nganicha' 'in ni lo'o cha' cuiñi, lo nu juin:

36 Nu'huin ni nu lca Mistro, ¿ni ña'an cha' nu ndun loo lati nu ndyucui' lee?

37 Mxcuen Jesús 'in ne': —Lo'o lyigaa carsya 'in tyaa 'in 'in Ndiose X'na, lo'o lyigaa tiee—, lo'o lyigaa cha' tiyaa 'in.

38 Nde cha' nu tlyu lati lo ndun loo la nu ntsu'hui cha' xu'hua se'en na.

39 Nu cua ndyca tucua ticui' ndun loo na: —Ca 'tna ri' 'in ta'a nten tsaña'an 'ni 'tna 'in—.

40 Tyucuaa cha' re ndu lo'o na que lyigaa la ña'an cha' nu ndyucui' lee, lo'o cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in msu 'in ni cua sni.

¿Ti sñe' lca Crixtu?

41 Stu'hua ndi'in ne' fariseo, lo Jesús nganicha' ni 'in ne' sca cha',

42 lo nu juin ni: ¿Ni ña'an ra ndlucua rin' huan cha' 'in Crixtu? ¿Ti ca lca ni? Mxcuen ne' 'in ni: Cui' sñe' nten cuiyi 'in David.

43 Nu juin ni rcan': ¿Ni cha' ndlo naa David 'in ni siyana lca ni X'na, bra mxiyucui' Espíritu 'in ndeña'an:

44 —Ndiose X'na na nu juin ni 'in Ni X'na: Tyucua tsu' cueen 'yan lja cu'ni 'in ta'a cusuun quinu nde tuquiya'—?

45 Si David ndlo naa 'in ni lca ni X'na, ¿ni ña'an ra ca ni sñe' nten cuiyi 'in ne' rcan'?

46 Una a tucui nu ncuá mxcuen 'in ni lo'o cha' re, lo ni a tucui 'a nganicha' 'in ni nde'en la cha'.

MATEO 23

Yucui' Jesús cha' 'in ne' escriba lo'o ne' fariseo

1 Rcan' mdisanan yucui' Jesús lo'o nten can' tsatlyu lo'o ta'a nda'an ni, lo nu juin ni:

2 Ne' escriba lo'o ne' fariseo ndyucua ne', lo ndlu'u ne' cha' 'in lee nu mxnu scua Moisé.

3 Ca tucuan huan cha' nu ndyucui' ne', una a lyca cha' cu'ni huan ña'an nu 'ni ne', siyana ndyucui' ne' sca cha' lo a 'ni ne' 'in na.

4 Siyana ndaa ne' yu'hua ti'in 'in nten lo'o cha' nu ndlu'u ne', una cha' nu 'in ne', ni chin' ti lo a lca tiee ne' cuiya ne' 'in na.

5 Tsaloo ti 'ni ne' tñan tsu'hue siyana caja nu tyucua quiloo 'in ne', ndiyaa ri' ne' ndyca'an squicha' Ndiose tutycan ne' lo'o scun ne', lyee la que ña'an nu ntsu'hui ca cha' cu'ni ne', ticui' ncuaña'an 'ni chu'hue ne' loo ste' ne'.

6 Nducui ri' ne' ndyucu siin ne' se'en nducua nu ndun loo lati, ticui' ncuaña'an nan ne' se'en tsu'hue la ndyucua ne' se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiose.

7 Nducui ri' ne' ndijyi nu tyucui' cha' 'in ne' lo'o rsuun ña'an se'en ndyca quiya', ta ndlo naa ne' 'in: Mistro, Mistro.

8 Una 'huan a tyucua tloon huan caja nu tyucui' lo'on huan, Mistro, siyana scati ni nu lca Mistro, cui' Crixtu, lo lyigaa la ña'an huan lecan huan xcui' ta'an huan.

9 A lyica cha' culo naa huan 'in sca ne' qui'yu, Stina, siyana scati Ndiose nu nducua ni' cuaan lca Stina.

10 Ni a tyucua tloon huan siyana caja nu culo naa 'huan, Mistro, siyana scati ni nu lca Mistro, cui' Crixtu.

11 Nu ndun loo lati ntsu'hui ljan huan, can' nu ntsu'hui cha' ca msu 'huan.

12 Siyana nu scuen cuaan 'in ticuii', caja nu cu'ni lyu' 'in, lo nu cu'ni lyu' 'in caja nu scuen cuaan 'in.

13 ¡'Tnan can 'huan escriba lo'o ne' fariseo, a lñi ndi'in cha' 'huan! Siyana ndyucui ndijin huan tloo nten chelyuu nu ndyca ri' sten se'en ndlo Ndiose tñan, ni yucuin' huan lo a nguiten huan lo ni a ndaan huan sten nten.

14 ¡'Tnan can 'huan escriba lo'o ne' fariseo, a lñi ndi'in cha' 'huan! Siyana ndlan huan na'an 'in ne' cuna'an nu nguinu cha' yucui' ti, lo siyana a ca tyca' cha' a tsu'hue nu ngui'ni huan, can' cha' chaan ndyucuin' huan lo'o Ndiose, una lo'o cha' re tlyu la yuhue' nso' tucuan huan chun' huan.

15 ¡'Tnan can 'huan escriba lo'o ne' fariseo, a lñi ndi'in cha' 'huan! Siyana ndya'an sna sti huan sa tyucui chelyuu siyana cu'ni huan

cana nisiya tsu'hue scati nu sten tsu' huan, lo si cua nga'ni huan cana 'in can', ndla lati tsaacan' loo quii' que 'huan.

16 ¡'Tnan can 'huan nu ndyucun cha' tiyaa 'in, lo ndlu'un huan 'in xca tucui! Si ntsu'hui nu ndlo ca 'in lo'o cha' 'in laa, a sca ntsu'hui lyoo na, una cha' ndlo naa oro nu ntsu'hui ni' lyaa, la rcan' nguinu scua tla cha' nu ndyucui' can'.

17 ¡'Huan ne' tantu' lo ndyucun cha' tiaa 'huan! ¿Ni ña'an ra cha' re nu ndun loo la, oro ta na laa se'en ntsu'hui oro can'?

18 A cuinta ndyucui' huan: Si ntsu'hui nu ndlo naa 'in laa, lo ndlo naa se'en 'ni tnu na Ndiöse, a sca ntsu'hui lyoo na, una si ndlo naa can' loo mstan nu ntsu'cua loo can', rcan' nguinu scua tla cha' nu ndyucui' can'.

19 ¡'A nen 'huan lo ndyucun cha' tiaa 'huan! ¿Ni ña'an ta cha' re nu ndun loo la, loo mstan can' ta na se'en ndi'yan na loo mstan tloo Ndiöse?

20 Siyana nu ndlo naa laa, lo ndlo naa se'en 'ni tnu na Ndiöse, tsi'i tsaloo ti se'en can' ndlo naa can', siyana lo'o loo mstan nu ntsu'cua can' ndlo naa.

21 Nu ndlo naa 'in laa, tsi'i tsaloo ti 'in laa ndlo naa can', siyana lo'o Ndiöse ndlo naa can' 'in.

22 Lo nu ndlo naa ni' cuaan, tsi'i tsaloo ti ni' cuaan ndlo naa can', siyana lo'o se'en nducua Ndiöse, tsatlyu lo'o ni ndlo naa can' 'in ni.

23 ¡'Tnan can 'huan escriba lo'o ne' fariseo, a lñi ndi'in cha' 'huan! Siyana scaxca quixin' nu ndyu'hui loo scua ndaan huan chin' 'in Ndiöse, lo nxnu huan nde chun' cha' nu ndun loo lati nu ndyucui' lee: Nu siyana tyucui ndyca'an na cha' nu lñi, lo ca 'tna rin' na 'in nten, lo tsaña'an rin' na 'in Ndiöse. Nde cha' nu ndun loo nu ntsu'hui cha' cu'ni huan, una tsi'i can' cha' cula' tin' huan cu'ni huan lyigaa la ña'an cha' can'.

24 ¡'Huan nu ndyucun cha' tiaa 'in lo'o cha' nu ndlu'un huan! Ntsuhuin huan na nu ndi'yon huan siyana ntsuhuin huan cuiya', lo ndjcuen huan sca camello.

25 ¡'Tnan can 'huan escriba lo'o ne' fariseo, a lñi ndi'in cha' 'huan! Siyana ndyji'an huan nde chun' vasu lo'o nde chun' qui'nan se'en ndyucun huan, una la ni' carsya 'huan ngutsa'an yu'hui cha' a tsu'hue, a cuinta lo'o cha' cuna.

26 ;'Huan ne' fariseo nu ndyucun cha' tiyaa 'in! Si nsuhuin huan la nducua la ni' vasu lo'o qui'nan 'huan, ncuaña'an lo'o chun' na quinu luhui na.

27 ;'Tnan can 'huan escriba lo'o ne' fariseo, a lñi ndi'in cha' 'huan! Siyana stu'hua ña'an ndyca rin' 'huan lo'o sca tucuaa nu tsu'hue ña'an ngaten, una la ni' na ngutsa'an yu'hui tijyan ne' ngujuí lo'o lyigaa loo na nu cuu'.

28 Cui' ncuaña'an ndyca rin' huan, ngui'ni huan cha' siyana lñi ndi'in cha' 'huan tloo ta'a nten huan, una la ni' carsya 'huan ngutsa'an yu'hui cha' cuiñi lo'o cha' nu a tsu'hue.

29 ;'Tnan can 'huan escriba lo'o ne' fariseo, a lñi ndi'in cha' 'huan! Siyana ntñan tucuan huan cuaa se'en ngutsi' nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni, lo nga'ni chu'huen huan tucuaa se'en ngutsi' nten tsu'hue,

30 lo ndyucuin' huan rcan': Si ndi'in na ti' bra mdi'in nten cula 'na, a cu'ni stu'huan na 'na lo'o nu yujui 'in ne' nu mxiyucui' Ndiose 'in.

31 Lo'o cha' re ndaan huan rsuun siyana lcan huan ticui' nten cuityi 'in nu yujui 'in ne' nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni.

32 Can' cha' tsa quiñan lan huan cu'ni huan lyigaa tñan a tsu'hue nu nga'ni nten cula 'huan.

33 ;'Huan lcan huan ña'an ndyca ri' 'ni yla, lo lca huan sñe' ne' cuiñi! ¿Ni ña'an ra tyo'o laan huan loo quii' squi'ya yuhue' nu nducua chun' huan?

34 Can' cha' ca'an tñan 'in ne' nu nxiyucui' Ndiose 'in ljan huan, lo'o nu tiaa, nu ndlu'u 'huan. Una ntsu'hui can' cujuin huan 'in lo hasta jyi'in ca'an huan 'in loo cursi, lo ntsu'hui nu jyi'in huan 'in se'en 'ni tnu huan 'in Ndiose, a cuinta tyucui ndyca'an huan 'in can' scaxca quichen,

35 cui' siyana caan yuhue' chun' huan squi'ya lyigaa tne nu nguilu 'in nten nu rsuun mdi'in ndi'in cha' loo chelyuu re, ti' tne nu mslu ne' 'in Abel hasta lo'o nu 'in Zacarías, sñe' Berequía, nu yujui nten cula 'huan ni' lyaa. Lo jlu'hue la se'en yujui ne' 'in, sca tsu' can' nducua se'en ndiquin ne' 'ni, lo xca tsu' can' nducua laa.

36 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, lyigaa cha' re caan na chun' nten nu ndi'in ri nii.

Ngüi'ya tucu'hua tiee Jesús squi'ya Jerusalén

37 ¡Jerusalén, nu'huin nu ndi'in Jerusalén, ndujui 'in nu nxiyucui' Ndiose 'in, lo'o quee ti ndujui 'in nu nga'an tñan Ndiose 'in. Snu ña'an tyun ya' ncuá ran' xo' ti'in 'in, tsaña'an nxo' ti'in cuito 'in sñe' 'in ni' jlyu'hue 'in, una a mslyaa.

38 Ña'an huan, —tiyaa braa quinu tucua lja na'an re—.

39 Tyucuin' lo'on huan sca cha', a ntsu'hui 'a cha' ña'an tloon huan 'yan, si tsi'i la bra nu tyucuin' huan: —Tlyu cha' tsu'hue ntsu'hui 'in ni nu ljian lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na—.

MATEO 24

Ntsu'hui cha' jlyo laa 'in ne' judio

1 Bra mdo'o Jesús ni' lyaa can', ta'a nda'an ni mdiyaa lucui' la se'en ndun ni, lo ngulu'u 'in ni snu ña'an tlyu nguiaa' laa can'.

2 Mxcuen ni 'in ne': ¡Na'an huan snu ña'an nguiaa' na! Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, ntsu'hui cha' caten na re, ni xca quee lo a quinu scua 'a na chun' ta'an na.

Bra nu tsatii chelyuu

3 Lja nducua ni loo qui'ya Olivo can', mdiyaa ta'a nda'an ni cui' la se'en nducua ni, lo nu juin: Quitsa' 'hua ni braa tsato'o cha' re, lo ni lyiji cha' ca tycan' bra quiaan ta bra tsatii chelyuu re.

4 Mxcuen Jesús 'in ne': xñi huan cuinta siyana a tucui nu quiñilyo'o 'huan.

5 Siyana quina'an 'a nu caan, lo cu'ni 'in siyana ljian lo'o cha' cuiya' 'yan, lo tyucui': Na' lcan Crixtu. Quina'an 'a nten quiñilyo'o can'.

6 A cuinta cuna huan cha' siyana cua ngui'ni ne' cusuun se'en tjiyu' lo'o se'en lucui' ti, una a su'huan huan cha' nduhue ri' teen huan siyana lyigaa cha' re ntsu'hui cha' ca na, una tsi'i can' cha' cua tsatii chelyuu re.

7 Ntsu'hui cha' xuun quichen tnu lo'o ta'a quichen tnu na, lo sa tyucui chelyuu tyi'in suun ne'. A cuinta scaxca se'en ntsu'hui cha' qui'ya bj'ñan lo'o quicha, lo ntsu'hui cha' quiñan lyee ya'.

8 Lyigaa cha' re lca ndi'i nu tya tisna.

9 Rcan' tyaa ne' 'huan se'en tyjiyin huan ndi'i, lo kujui ne' 'huan, lo ca tyi'iin tsu' ntsu'hui cha' xcuan tloo ne' 'huan squi'ya cha' 'yan.

10 Quina'an 'a nten tyo'o tsu' ne' sii' Ndiose, scaxca ne' tnan' ta'a ne', a cuinta xcuan tloo ta'a ne'.

11 Quina'an 'a nu cuiñi tyucui' siyana Ndiose nxiyucui' 'in, lo tsacua quina'an nu quiñilyo'o can'.

12 Lo siyana lyee 'a cua ngüi'ni qui'ya, nguiaa nguiatii cha' tsu'hue nu ntsu'hui tiee ne' scaxca ne'.

13 Una nu tsa ndun hasta tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re, can' nu tyo'o laa.

14 Una cha' tsu'hue 'in Ndiose caja nu tyucui' 'in na sa tyucui chelyuu, siyana ca jylo ri' ne' cha' re, rcan' tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re.

15 Can' cha' bra ña'an huan cua ndyca —cha' a tsu'hue se'en ngui'ni tnu ne' 'in Ndiose—, tsaña'an cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in Daniel (can' cha' qui'yan huan cuinta, 'huan nu ndyucui' quityi re).

16 Rcan' nu ndi'in se'en lca Judea, xnán yu'hui can' nde loo qui'ya.

17 Nu nda'an nde que na'an 'in, a la 'a 'in qui'ya quilyoo na ndi'in ña'an 'in.

18 Ncuaña'an nu ngui'ni tñan ni' quixin', a la 'a 'in can' ti' quia qui'ya ste'.

19 Una 'tna ca ne' cuna'an nu cua xca ña'an nda'an, lo'o nu cuine' sñe'.

20 Can' cha' jñan huan 'in Ndiose siyana a tsato'o cha' re tsan nu tlya', ta tsan nu nxtñan' na,

21 siyana ntsu'hui cha' caan —scaxca ndi'i tnu nu a siya lyiji tsato'o ti' bra ngañan Ndiose chelyuu, ni a ntsu'hui 'a cha' ti' caan la na—.

22 Si Ndiose a si'yu co' ni cha' re, a tucui tyo'o laa, una squi'ya nten nu cua mdo'o hui 'in ni, can' cha' si'yu co' ni cha' re.

23 Si nde'en nu ñu juin huan: Ña'an huan, nde ndun Crixtu, ta tyucui': La cua ndun ni. A tsaña'an rin' huan 'in can'.

24 Siyana ntsu'hui cha' caan scaxca nu cuiñi lo ñu juin siyana lca Crixtu, a cuinta tyucui' siyana Ndiose nxiyucui' 'in, lo cu'ni can' scaxca cha' nu tnu se'en nu kuhue ri' nten 'in, lo hasta lo'o nu cua ngulosuhui Ndiose 'in quiñilyo'o, si ca 'in.

25 Cua msu'hua tiaan 'huan lo'o cha' re.

26 Can' cha', si ntsu'hui nu ñu juin 'huan: Ña'an huan, la se'en bityi cua nda'an ni, a tsaan huan. Ta ñu juin: Nde ña'an cua nducua ni. A tsaña'an rin' huan.

27 Tsaña'an ndyca ri' bra ndyuhui ni' cuaan, lo nxyti xaa scaxca tsu', ncuaña'an ca tycan' quiaan Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan tiyaa braa.

28 Se'en nsu nu ngujui, can' ntsu'hui cha' quio' ti'in laxo.

Bra quiaan Crixtu xiya'

29 Cui' ña'an braa bra cua mdijin lyigaa ndi'i can', —ntsu'hui cha' qui'ya tla loo cuicha, ni coo' lo a chu'hui 'a xaa 'in na, cuila nu nducua ni' cuaan ntsu'hui cha' quilu na, lo ña'aan ni' cuaan ntsu'hui cha' quiñan tucui na—.

30 Rcan' ca tycan' Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan. —Lyigaa nten chelyuu qui'ya tucu'hua tiee ne'—, lo ña'an tloo ne' 'in — Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan quiaan ni loo coo— lo'o sca cha' cuiya' nu tlyu, lo'o sca xaa tsu'hue ña'an.

31 Rcan' quine sca cuhuii, cui' ña'an braa ca'an tñan ni angajle 'in ni, nu tsa xo' 'in lyigaa nu cua mdo'o hui 'in ni quita'a jacua nscan chelyuu.

32 Xñi huan cuinta ña'an ndyca ri' sca yca higo: Bra ña'an huan cua tisna tyucua lca' cuine' na, cua jlyo rin' huan siyana cua ndyucui lucuila' cha' quila quioo.

33 Cui' ncuaña'an bra ña'an huan cua ndyca lyigaa cha' re, ca jlyo rin' huan siyana cua ndyucui lucuila' cha' quiaan ni.

34 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, ti' ndi'in nten re bra tsato'o lyigaa cha' re.

35 Ni' cuaan lo'o chelyuu re, a quine cueen na tiyaa braa, una cha' nu ndyucuin' lo'on huan, sa tyucui braa quinu scua na.

36 A tucui nu jlyo ri' ni tsan lo ni braa tsato'o cha' re, ni angajle nu ndi'in ni' cuaan, siyana scati Stin jlyo ri' ni cha' re.

37 Tsaña'an yato'o bra mdi'in Noé, ncuaña'an tsato'o bra quiaan Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan.

38 Bra ti' lyiji caan quio tnu can', ndyucu ne', ndi'yo ne', ndiji cuilyo'o ne', lo ndaa ne' cha' cuilyo'o 'in ta'a nten ne', hasta mdiyaa tsan nguiten Noé ni' yca na'an can'.

39 Ngüi'ya ne' cuinta cha' can' la cua mdisan quio tnu lo ngujlyo na 'in ne' lyigaa ne', ncuaña'an tsato'o bra quiaan Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan.

40 Tucua nu ngui'ni tñan ni' quixin', sca can' quia lo'o ni 'in, lo xca can' quinu tun.

41 Tucua ne' cuna'an ndiyo, sca can' quia lo'o ni 'in, lo xca can' quinu tun.

42 Can' cha' tyi'in tiyaan huan, siyana a jlyo rin' huan ni braa quiaan Ni nu lca X'na huan.

43 Una ca jlyo rin' huan cha' re: Si jlyo ri' x'na na'an ni braa caan cuna, cua lca ndun tiyaa can', lo a cui'ya ne' na nu ndi'in 'in.

44 Ncuaña'an 'huan, tyi'in tiyaan huan, siyana Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan ntsu'hui cha' quiaan ni lja nu a sca cha' ntsu'hui tieen huan.

45 ¿Ti ca lca msu nu lñi ndi'in cha' 'in lo tiyaa? Ta tsi'i cui' msu nu mxnu x'na cuinta 'in lo'o lyigaa loo tñan, siyana tyi'in tiyaa lo taa na nu cu'ni tsu'hue 'in nu ndi'in na'an can'.

46 Tsu'hue ca xu'hue msu can', si ncuaña'an ngui'ni bra quila x'na.

47 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, x'na msu can' tyaa cuinta 'in ne' lo'o lyigaa la ña'an tñan can'.

48 Una msu can', si lca sca nu nducun' lo tisna tya'an cha' tiee, lo ñu juin: Ni x'na a quila ni bra,

49 lo tisna jyi'in 'in lyigaa la ña'an msu can', lo ca cu'hui,

50 lo si quila x'na sca tsan nu a ndyuhui ta 'in, lja nu a sca cha' ntsu'hui tiee,

51 tsaloo ti taa can' ndi'i 'in ne', lo su'hua 'in ne' sca se'en ti lo'o nu cuiñi, can' xtyi yna loo lyeey tyijyin ndi'i.

MATEO 25

Cha' 'in tii ne' cuna'an ti cuine' ti

1 Tsaña'an ndlo Ndiose tñan, ndyca ri' na ña'an ndi'in cha' 'in tii nu ti cuine' ti, nu ta'a quiaa txen nu caja cui'yo'o, lo yaa' ne' nducua quii' cuna nu chu'hui xaa 'in ne'.

2 Quita'a ca'yu ne' can' tiyaa ne', lo ca'yu ne' tantu' ne'.

3 Nu tantu' can' msñi quii' cuna can' 'in, una a lyi'ya xca lta ceite nu ti' squin la ni' na.

4 Una ne' tiyaa can', msñi ne' quii' cuna can' 'in ne' stu'hua lo'o xca ni se'en ntsu'hui ceite.

5 Nu ndijyi cuilyo'o can' a mdiyaan bra ti, lo mdisan yaan scala ne', lo yja' ne'.

6 Bra mdiyaa jlu'hue tla mdisan yucui' cueen nten can' lo ndyucui' ne': Nde cua ljian nu caja cuilyo'o can', yaan huan lo tsa te'en huan 'in.

7 Rcan' mdyo'o scala ne', lo mdisan nga'ni chu'hue ne' quii' cuna can' 'in ne'.

8 Nu tantu' can' nu juin 'in nu tiyaa can': Tyaan huan chin' ceite 'hua siyana a xlyaa quii' cuna hua chu'hui xaa na.

9 Una nu tiyaa can' mxcuen: Tsu'hue lati tsa si'in huan ceite nu cu'ni tsu'hue 'huan, siyana a cuilyiji na 'hua.

10 Lja mdo'o ne' nguia si'i ne' ceite can', mdiyaan nu caja cuilyo'o can', lo nu cua ndun tiyaa can' stu'hua nguiten ña'an lo'o nu caja cuilyo'o can', rcan' ndyucun tuna'an can'.

11 Chun' nde'en can' nguila tyca'yu ne' can', lo ndyucui' ne': ;Ni X'na hua, Ni X'na hua, sla tuna'an re lo sten hua!

12 Una mxcuen ni 'in ne': Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, a ntsu'hui lyoon 'huan.

13 Can' cha' tyi'in tiaan huan, siyana a jlyo rin' huan ni tsan lo ni braa quiaan Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan.

Cha' 'in ne' nu ndyucuan cuinta tñi

14 Tsaña'an ndlo Ndiose tñan, ndyca ri' 'na ña'an ndi'in cha' 'in sca nu tsa sca se'en tijyu', lo msi'ya msu 'in siyana xñi cuinta tñan can' 'in.

15 Mdyaa 'in sca msu can' ca'yu tñi, lo xca can' ndyucuan tucua tñi, xca can' ndyucuan xca tñi, cuinta scaa nga'ni tñan lo'o tñi. Rcan' mdo'o x'na tñan can', nguiaa sca se'en tijyu'.

16 Nu ndyucuan ca'yu tñi can', nga'ni jyinsya lo nga'ni cana xa tyca'yu tñi.

17 Ticui' ncuaña'an nga'ni nu ndyucuan tucua tñi can', nga'ni cana tyucua tñi lo'o na.

18 Una nu ndyucuan sca tñi can', yato'o ngulu sca tiuu lo msu'hua catsi' tñi nu ndaa x'na.

19 La chun' nde'en can' nguila x'na msu can', mdisnan nga'ni cuinta lo'o msu can'.

20 Mdiyaa nu msñi ca' tñi can', lo'o xa tyca'yu tñi lyi'ya, lo nu juin: Ni x'na, nde ndia ca'yu tñi nu mxnu 'yan, a cuinta nde ndia tyca'yu nu nga'nin cana lo'o na.

21 Rcan' nu juin x'na: Tsu'hue 'a ña'an nu nga'ni, nu'huin lca sca msu nu tsu'hue lo lñi ndi'in cha' 'in. Lo'o chin' cuinta nu nguinu yaa' mdo'o lñi cha' 'in, ri nii quina'an la cuinta tyi'in 'in, lo stu'hua ca tsu'hue chu'hui tiee lo'o ni nu lca x'na.

22 Rcan' mdiyaa nu msñi tucua tñi can', lo nu juin: Ni x'na, nde ndia tucua tñi nu mxnu 'yan, a cuinta nde ndia tyucua tñi nu nga'nin cana lo'o na.

23 Nu juin x'na 'in: Tsu'hue 'a ña'an nu nga'ni, nu'huin lca sca msu nu tsu'hue lo lñi ndi'in cha' 'in. Lo'o chin' cuinta nu nguinu yaa' mdo'o lñi cha' 'in, ri nii quina'an la cuinta tyi'in 'in, lo stu'hua ca tsu'hue chu'hui tiee lo'o ni nu lca x'na.

24 Rcan' mdiyaa nu msñi sca tñi can', lo nu juin: Ni x'na, jlyo ran' siyana lca sca nu tla cha' 'in, lo nxo' na nu a ndya, lo nxo' tñan 'in xca tucui,

25 lo siyana ytsen culyijyin tñi re 'in, can' cha' msu'huan catsin' 'in na ni' tiu, una nde ndia na 'in.

26 Mxcuen x'na 'in: Nu'huin lca sca msu nu nducun' lo nducua yuhue', cua jlyo ri' siyana nxon' na nu a ndyan, lo nxon' tñan 'in xca tucui.

27 Si ndaa tñi 'yan jiñi' xca tucui, lo bra xtucuin tyucuan 'in na lo'o sñe' na.

28 Tyucuan huan tñi cua 'in, lo tyaan huan na 'in nu ndia tii tñi 'in.

29 Siyana nu cua ngujui cha' tsu'hue 'in, nde caja nu taa la na 'in lo ca quina'an la na 'in, una nu a ngujui cha' tsu'hue 'in, hasta lo'o chin' na nu cua ndi'in 'in, caja nu tyucuan lyiji 'in na.

30 Msu nu a nducua tñan re, lyoon huan 'in nde chun' na'an se'en tla cua, can' xtyi yna loo lyee tyijyin ndi'i.

Bra ca cuiya' cha' 'in nten chelyuu

31 Bra nu tyo'o Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan loo xaa 'in ni, lo stu'hua caan ni lo'o lyigaa angajle 'in ni, rcan' tyucua ni se'en ntsu'hui cha' culo ni tñan loo xaa 'in ni,

32 ña'aaan sa tyucui chelyuu quio' ti'in tloo ni, lo culosuhui ni 'in cuinta scaa lta, tsaña'an 'ni nu na'an seen sly'a' bra ndlosuhui 'in 'in lja chiu.

33 Xo' ti'in ni sly'a' can' tsu' cueen 'in ni, lo chiu can' quio' ti'in tsu' cuica 'in ni.

34 Rcan' tyucui' ni nu lca Ree can' lo'o nu ndi'in tsu' cueen 'in ni: Quiaan huan, 'huan nu cua nda'an lo'o cha' tsu'hue nu mdaa Stin, tyucuan huan se'en ndlo ni tñan, cui' cha' nu cua mxtya ni ti' bra ngañan ni chelyuu re, lo ri ni caja na 'huan.

35 Siyana bra ngüite' ran' ndaa huan na yucun, bra ngüityi ran' ndaa huan tyi'a yo'on, bra ncuan sca nu nda'an ti ndaa huan se'en nguininun.

36 A cuinta ngüii lyiji sten' ndaa huan te' yucun', bra ncua ti'in 'huan nga'ni cuintan huan 'yan, yu'huin na'an tyucuan lo ya na'an huan se'en ntsu'huin.

37 Rcan' xcuen nu mdo'o hui 'in ni: ¿Ni X'na hua, ni braa ngüite' ri' lo ndaa hua na yucu, ni braa ngüityi ri' lo ndaa hua tyi'a yo'o?

38 ¿Ni braa ndyucuan xu'hue hua 'in bra ncua sca nu nda'an ti, ta ngüilyiji ste' lo ndaa hua te' yucu'?

39 ¿Ni braa ncua ti'i, ta yu'huin na'an tyucuan lo nga'ni cuinta hua 'in?

40 Lo xcuen ni nu lca Ree can': Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, lyigaa ya' nga'ni huan cha' tsu'hue lo'o ta'an nu ndun re, nga'nin cuinta siyana lo'on na' nga'ni huan 'in na.

41 Rcan' tyucui' ni lo'o nu ndi'in tsu' cuica 'in ni: Tyo'o tsun' huan siin', 'huan nu nducua yuhue' chun' lo tsaan huan loo quii' sa tyucui braa, se'en nu cua ncua tsu'hue tsa ne' xña'an stu'hua lo'o angajle 'in.

42 Siyana ngüite' ran' lo a ndaa huan na cun, ngüityi ran' lo a ndaa huan tyi'a co'on.

43 Bra ncuan sca nu nda'an ti, a ndaa huan se'en quinun, ngüilyiji sten' lo a ndaa huan te' cun', ncua ti'in, a cuinta yu'huin na'an tyucuan lo a nga'ni cuinta huan 'yan.

44 Ticui' ncuaña'an xcuen ne' can' 'in ni: Ni X'na hua, ¿ni braa na'an hua siyana ngüite' ri', ta ngüityi ri', lo ni braa ncua sca nu nda'an ti,

ta ngüilyiji ste', lo ta ncuá ti'i ta yaa na'an tyucuan, lo a nga'ni cuinta hua 'in?

45 Rcan' xcuen ni 'in ne': Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, siyana a nga'ni huan cha' tsu'hue re lo'o ta'an nu ndun re, nisiya chin' la cha' 'in, nga'nin cuinta siyana 'yan mscuan tloon huan.

46 Can' nu tsaá loo quii' sa tyucui braa, una nu ndyucuan xu'hue 'yan, caja sca chelyuu nu a tsatii 'a 'in can'.

MATEO 26

Nganan ne' ña'an nu quinu Jesús

1 Bra mdyi yucui' Jesús lyigaa cha' re, nu juin ni 'in ta'a nda'an ni:

2 Cua jlyo rin' huan siyana tyucua ti tsan cua ca ta'a pascua, lo Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan tyaa ne' 'in ni, lo jyi'in ca'an ne' 'in ni loo cursi.

3 Lja rcan' nu ndlo tñan ni' lyaa lo'o ne' escriba, tsatlyu lo'o qui'yu cula nguio' ti'in ne' tuna'an se'en ndi'in Caifás, nu ndlo ca tñan ni' lyaa 'in ne',

4 nga'ni cuiya' ne' cha' ña'an ntsu'hui cha' quinu Jesús lo'o cha' cuiñi 'in ne', lo cujui ne' 'in ni.

5 Lo ndeña'an ndyucui' ne': Una tsi'i lja ta'a re, siyana a ndyca rin' na quilu ti'in nten quichen re.

Bra mslu tucua ne' tyi'a txi que Jesús

6 Jesús ndi'in ni quichen Betania, na'an 'in Simun nu ncuá ti'i lo'o quitso' yla,

7 lja rcan' mdiyaa sca ne' cuna'an se'en nducua ni loo misa, lyi'ya ne' sca te'en tyi'a txi nu quina'an ndyca, lo mslu tucua ne' 'in na que ni.

8 Bra na'an ta'a nda'an ni cha' can', ngüisin' ri' lo ndyucui': ¿Ni cha' nu'un ne' tyi'a txi re?

9 Tsu'hue lati si ncuá quiya' na, caja tñi lo'o na lo quitsa na 'in nu ti'i.

10 Ngüi'ya Jesús cuinta cha' ndyucui' ne', lo nu juin ni: ¿Ni cha' 'ni huan tucui lo'o cha' nu ngui'ni ne' cuna'an re? Sca cha' tsu'hue ngui'ni ne' lo'on.

11 Nu ti'i, lyigaa braa ndi'in can' lo'on huan, una na' tsi'i lyigaa braa ña'an tloon huan 'yan.

12 Tsaña'an mslu tucua ne' tyi'a txi 'yan, cua mxtucua loo ne' cha' 'in ne' bra nu quitsin'.

13 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, ña'an nu ti tya'an yucui' cha' tsu'hue re 'yan sa tyucui chelyuu, lo'o cha' 'in ne' cuna'an re tyucui' can', lo ca jlyo ri' nten tsaña'an nu nga'ni ne' re.

Yucui' Juda siyana tyaa 'in Jesús

14 Rcan' sca nu ndyca tityucua can', nu naa Juda Iscariote, yaa se'en ndi'in nu ndlo ca tñan ni' lyaa,

15 lo nu juin 'in ne': ¿Ni snu taan huan 'yan, lo na' tyan 'in Jesús yaan' huan? —Rcan' ngulucua ne' cla tyii tñi plata ndaa ne' 'in—.

16 Ti' rcan' ngana ña'an nu tyaa 'in ni yaa' ne' can'.

Bra yucu siin Jesús lo'o ta'a mda'an ni

17 Lja tsan nu ndyca ta'a, bra ndyucu ne' quijaxtlya nu a yu'hui na loo, ta'a nda'an ni mdiyaa lucui' la tloo ni, lo nu juin: ¿La ndyca ri' tsa cu'ni chu'hue hua na nu cu siin na ta'a pascua re?

18 Nu juin ni 'in ne': Yaan huan loo quichen cua, lo ndeña'an tyucuin' huan lo'o sca nu cua ndun tiaa can': Ni nu lca Mistro 'na nu juin ni siyana cua ndyucui lucui cha' 'in ni. Ña'an 'huan ntsu'hui cha' cu siin ni lo'o ta'a nda'an ni ta'a pascua re.

19 ta'a nda'an ni mducua cha' ña'an nu nu juin Jesús, lo nga'ni chu'hue na nu cu siin ni ta'a pascua can'.

20 Bra ngüi'ya tla can' ndi tucua ni lo'o quita'a tityucua ta'a nda'an ni,

21 lo lja ndyucu siin mdisanan yucui' ni: Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, scan huan nu ta'a nducua na re ntsu'hui cha' tyaa 'yan.

22 Lyee ngunu'un ri' ne', lo quinta scaa nu juin 'in ni: Ni X'na hua, ¿ta xtyi ran' na' lcan?

23 Mxcuen ni 'in ne': Cui' nu cuicha' quijaxtlya 'in sca ni' qui'nan ti lo'on, can' nu ntsu'hui cha' tyaa 'yan.

24 Nu chin ñi siyana Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, ntsu'hui cha' tyijyin ni ña'an cha' nu cua nga'an scaa loo quityi 'in Ndiose. ¡Una 'tna ca nu ntsu'hui cha' tyaa 'in Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan! Ti' tsu'hue lati si a mdiyaan loo chelyuu.

25 Rcan' nu juin Juda, cui' nu ntsu'hui cha' tyaa 'in ni: Nu'huin ni nu lca Mistro, ¿ta xtyi ran' na'? Mxcuen ni 'in: Cui' ña'an nu ndyucui' cua.

26 Lja ndyucu siin can' msñi Jesús sca quijaxtlya, mdyaa ni xu'hue 'in Ndiose, msu'hue ni 'in na lo ndaa ni 'in na 'in ta'a nda'an ni, lo nu juin ni: Xñi huan lo cun huan 'in na, nde nu lca cuinan' na'.

27 Rcan' msñi ni se'en ntsu'hui viñu can'. Bra cua mdyaa ni xu'hue 'in Ndiose mdaa ni 'in na 'in ne', lo nu juin ni: Yo'on huan 'in na lyigaan huan.

28 Nde nu lca tnen na', lo lo'o cha' 'in na tyca tsu'hue cha' 'in nten tloo Ndiose, lo ntsu'hui cha' quilu na, siyana caten qui'ya 'in quina'an nten.

29 Tyucuin' lo'on huan sca cha', ni xiya' lo a co'on 'an viñu lja nu ti' ndi'in lo'on huan, si tsi'i la bra co'o na 'in na se'en ndlo Stin tñan.

Tyu ntsu'hui cha' xcuan tloo 'in Jesús

30 Bra cua mdyi yla ne' sca jyiin 'in Ndiose, mdo'o ne' nguiaa ne' nde loo qui'ya Olivo.

31 Rcan' nu juin Jesús 'in ne': Lyigaan huan ntsu'hui cha' cula tun huan 'yan xcan tin tla ri nii, siyana ncuaña'an nguinu scua sca cha' loo quityi 'in Ndiose: —Taan cha' cuiya' kujui ne' 'in ni nu na'an seen slya', lo slya' can' ña'an tucuiin ti cunaan 'in—.

32 Una bra cua mdyo'o qui'un, la nducua la tsa'an se'en lca Galilea que 'huan.

33 Tyu can' mxcuen 'in ni: Si lyigaa ne' re cula tun 'in, una na' a cu'nin ncuaña'an.

34 Nu juin Jesús 'in: Na' tyucuin' lo'o, cui' tla ri nii lja nu ti' lyiji xi'ya che'e, tsato'o sna ya' tyucui' siyana a ntsu'hui lyoo 'yan.

35 Una nu juin Tyu 'in ni: A 'ni cha' nisiya cajan lo'o, una a xcuan tloon 'in. Scaña'an ti yucui' lyigaa la ña'an ta'a nda'an ni.

Yucui' Jesús lo'o Ndiose se'en lca Getsemaní

36 Rcan' mdyaa Jesús lo'o ta'a nda'an ni sca se'en naa Getsemaní, lo nu juin ni 'in ne': Nde ti tyucuan huan lja tyucui' lo'o Ndiose la cua.

37 Mdo'o lo'o ni 'in Tyu lo'o tyucuaa sñe' Zebedeo, lo mdisanan ngüi'ya tucu'hua tiee ni lyee ti'i ntsu'hui tiee ni.

38 Rcan' nu juin Jesús 'in ne': Nu'un 'a ri' carsya 'yan, lyi'ya ya' cua cajan. Nde ti quinu huan lo a taan huan ya' qui'ya scalan huan.

39 Chin' ti se'en ti' mda'an ni, lo mdyi'ya xtyin' ni hasta ngüi'ya ti'in tloo ni la lyuu, lo mjñan ni 'in Ndiose lo nu juin ni: Nu'huin ni nu lca Stin, si caja ña'an nu a tyijin ndi'i re, una tsi'i ña'an nu ndyca ran', siyana ña'an nu nu'huin ndyca ri'.

40 Rcan' mxtucui ni se'en nguinu tucua ne' can', nguija lyoo ni 'in ne' lja' ne', lo nu juin ni 'in Tyu: ¿Ta xtyi ri' ni sca braa ti lo a ncuca tyucua ndii ri'?

41 Tyucua tiyaan huan lo tyucuin' huan lo'o Ndiose, siyana a sten cha' a tsu'hue tieen huan. Lca tieen huan cu'ni huan sca tñan tsu'hue, una nu cu'ni huan 'in na na'an rin' huan.

42 Xiya' yaa ni lo yucui' ni lo'o Ndiose nu cua ndyca tucua ya', lo ndyucui' ni: Nu'huin ni nu lca Stin, si a ndijyi ña'an nu a tyijin ndi'i re, una cu'ni ña'an nu ndyca ri'.

43 Rcan' mxtucui ni xiya', ticui' ti ña'an laja' siyana lyee ljian scala ne'.

44 Mxnu tucua ni 'in ne', lo nu cua ndyca sna ya' yucui' ni lo'o Ndiose ticui' ti lo'o cha' can'.

45 Xiya' mxtucui ni se'en nducua ta'a nda'an ni, lo nu juin ni 'in ne': Cajan' lyan huan, xtñan' huan, siyana cua mdiyaa braa, Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan ntsu'hui cha' quinu ni yaa' nten nducun'.

46 Titun huan lo quiaan na. Ña'an huan, nde cua ljian nu ntsu'hui cha' tyaa 'yan.

Cha' 'in Jesús bra nguinu ni

47 Lja ndyucui' ni cha' can' mdiyaa Juda, cui' sca nu ndyca tityucua can', lo quina'an 'a nten mdiya lo'o, ntsu'hui nu lyi'ya espada, ntsu'hui nu nducua yca yaa'. Mdiyaa ne' lo'o cha' cuiya' 'in ne' nu ndlo ca tñan ni' lyaa tsatlyu lo'o qui'yu cula.

48 Nu ntsu'hui cha' tyaa 'in Jesús, nga'ni cuiya' cha' lo'o ne' ña'an ntsu'hui cha' tyaa 'in ni, lo ndeña'an nu juin: nu tyucui' chan' la sca', can' nu lca. Cui' braa xñi huan 'in.

49 Cui' ña'an braa mdiyaa se'en ndun Jesús, lo yucui' cha' la sca ni lo nu juin: Nu'huin ni nu lca Mistro.

50 Lo nu juin Jesús 'in: Migu, ¿ni tñan ljian? Cui' braa mdiyaa ne' lo msñi ne' 'in Jesús.

51 Una sca nu ta'a nda'an Jesús ngulo espada 'in, lo msi'yu nscan sca msu 'in ne' nu ndlo ca tñan ni' lyaa can'.

52 Rcan' nu juin Jesús 'in ne': Xu'hua se'en espada 'in ni' tyi na, siyana lyigaa nu nda'an lo'o espada, ticui' lo'o espada caja can'.

53 ¿Ta ndlucua ri' siyana a ca jñan 'in Stin, lo ca'an tñan ni tyun mii angajle nu ta yaa' 'yan?

54 Una, ¿lo ni ña'an ca cha' nu nguinu scua loo quityi 'in Ndiose, siyana 'ni cha' tsato'o lyigaa cha' re?

55 Rcan' nu juin Jesús 'in ne': ¿Ni cha' l'jyan 'yan huan 'yan tsaña'an ndyca ri' sca nu cuna, hasta lo'o espada lo'o yca nducua yaan' huan? ¿Ta tsi'i lyigaa braa mda'an lo'on huan, lo ngulu'un 'in nten ni' lyaa, ni cha' a msñi huan 'yan rcan'?

56 Una lyigaa cha' re ndyca na, siyana ca cha' nu cua nga'an scua nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni. Rcan' lyigaa ta'a nda'an ni mxnu tun 'in ni xca ti ni, lo msnan.

Bra nga'ni cuiya' ne' cha' 'in Jesús

57 Ne' nu msñi 'in Jesús ya lo'o ne' 'in ni tloo Caifás, nu ndlo ca tñan ni' lyaa, can' nguio' ti'in ne' escriba lo'o qui'yu cula.

58 Una Tyu tijyu' ti ngutucui ndyca'an 'in Jesús, hasta mdiyaa tuna'an 'in ne' nu ndlo ca tñan can'. Can' ndi tucua sca se'en ti lo'o sulyiya, siyana ña'an ni lyiji ña'an tsato'o cha' can'.

59 Lyigaa nu ndlo tñan ni' lyaa tsatlyu lo'o qui'yu cula, lo'o lyigaa la ña'an ta'a nducua can', ngana ne' ña'an nu su'hua ne' qui'ya 'in Jesús lo'o cha' cuiñi, siyana cujui ne' 'in ni.

60 Lo a sca qui'ya nguija lyoo 'in ni, nisiya quina'an la nten msu'hua ne' qui'ya chun' ni. Una chun' nde'en can' mdiyaan tyucua nu msu'hua qui'ya 'in ni lo'o cha' cuiñi,

61 lo ndyucui': nu nde ndyucui' siyana cuityen laa 'in Ndiose nu nducua re, lo sna ti tsan xtun 'in na.

62 Rcan' mditun nu ndlo ca tñan ni' lyaa can', lo nu juin 'in ni: ¿Ni chin cha' lo a nxcuen? ¿Ni ña'an ra ndyo'o cha' nu nsu'hua ne' re qui'ya 'in?

63 Una Jesús ni sca cha' lo a mxcuen ni. Rcan' nu juin nu ndlo ca tñan can': Stin' Ndiose ni nu lu'u ca, quitsa' 'hua si nu'huin lea yucui' ca Crixtu, Sñe' Ndiose.

64 Mxcuen Jesús 'in ne': Nu'huin ndyucui' ncuaña'an. Una tyucuin' lo'on huan sca cha': Ti' ri nii ña'an huan 'in —Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan nducua ni tsu' cueen 'in Ndiose—, cui' ncuaña'an ña'an huan 'in ni —quiaan ni lo coo—.

65 Rcan' nu ndlo ca tñan can' hasta ngasa' ste', lo nu juin: nde nu ndyucui' ca'an 'in Ndiose. A 'ni 'a cha' cuna na xca nu taa rsuun lo'on na, siyana cua ngune 'na ña'an nducua yuhue' 'in Ndiose.

66 ¿Ña'an nu yucui'? Lyigaa ne' tsatlyu mxcuen ne': ¡Tsaloo caja ti!

67 Scaxca ne' mdisnan msu'hua siye' ne' tloo ni, ntsu'hui nu myjcuan' 'in ni, lo ntsu'hui nu mjyi'in yaa' tloo ni,

68 lo ndyucui' ne': Crixtu, tyucui' cha' ti ca mjyi'in 'in.

Tyu mscuan tloo 'in Jesús

69 Tyu ti' nducua tuna'an can', lo sca ne' cuna'an msu ndia tun lucui' ti se'en nducua, lo nu juin ne' 'in: Lo'o nu'huin ta'a nda'an 'in Jesús nu mdo'o se'en lyi'ya loo Galilea.

70 Una Tyu can' ytsen, lo nu juin tloo lyigaa nten can': A jlyo ran' ni cha' ndyucui' huan.

71 Bra mdo'o tun tuna'an can', can' mdo'o yucui' xca ne' cuna'an, lo ndyucui' ne': Lo'o re nda'an lo'o Jesús Nazaret.

72 Una Tyu can' hasta nga'nin ti'ya 'in Ndiose, lo mxcuen 'in ne': A ndyu'hui lyoon 'in ne' cua.

73 Cui' braa ti mdiyaa xca nu nu juin 'in Tyu: nde nu chin ñi ca ta'a nda'an nu cua, siyana ti' cha' ndyucui' ti tycan' ña'an na.

74 Rcan' mdisnan msu'hua Tyu sca cha' chun', lo hasta nga'ni ti'ya 'in Ndiose, lo nu juin: A ndyu'hui lyoon 'in ne' cua. Cui' braa can' msi'ya sca che'e.

75 La rcan' mxu'hua ri' Tyu cha' nu yucui' Jesús lo'o bra nu juin ni: Ti' lyiji xi'ya che'e, lo sna ya' ñu juin siyana a ntsu'hui lyoo 'yan. Rcan' mdo'o nde chun' na'an, ngüi'ya tucu'hua tiee lo yna.

MATEO 27

Ya lo'o ne' 'in Jesús tloo Pilato

1 Ngüi'ya ti xaa can', lyigaa nu ndlo ca tñan ni' lyaa tsatlyu lo'o qui'yu cula, nga'ni cuiya' ne' cha' ña'an ntsu'hui cha' kujui ne' 'in Jesús.

2 Ndycan' ni mdyaa ne' 'in ni yaa' Pilato, nu lca gobiernu.

Bra ngujui Juda

3 Juda nu mdyaa 'in ni, bra na'an siyana cua ncuca cuiya' cha' siyana caja ni, ti'i 'a ntsu'hui tiee. Cui' braa nguia lo'o cla tyii tñi plata can', lo mdiyaa tloo nu ndlo ca tñan ni' lyaa lo'o qui'yu cula can',

4 lo nu juin 'in ne': Na' nducuin qui'ya siyana ndyaan sca nu lñi ndi'in cha' 'in. Mxcuen ne' 'in: ¿Ni cha' ndyuhue ri' huare' cha' can'? Quinu cuinta 'in.

5 Rcan' nguun tñi can' la ni' lyaa, mdo'o nguiaa lo msu'hua sca can' yni.

6 Lyigaa nu ndlo ca tñan ni' lyaa can', msñi tñi can' lo nu juin: A tsu'hue quinu tñi re ni' lyaa, siyana cui' na yu'hui lyiya' na tne nten.

7 Bra cua nga'ni cuiya' ne' cha', msi'i ne' sca yuu 'in sca nu ntñan quitun', siyana can' quitsi' nten nu nda'an ti.

8 Can' cha' hasta ri nii ndlo naa ne' se'en can': Yuu nu yu'hui lyiya' lo'o tne nten.

9 Ncuaña'an ncuca cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in Jeremía bra nu juin: —Nten cuityi 'in ne' Israel, lo'o cla tyii tñi plata msu'hua lyiya' ne' tne ni nu tca'a lati 'yan, tsaña'an cuiya' nu cua mxtya ne'.

10 Lo'o tñi can' msi'i ne' sca yuu 'in sca nu ntñan quitun', tsaña'an nu ngulo Ni X'na na tñan 'yan—.

Ncuca cuiya' cha' 'in Jesús tloo Pilato

11 Lo Jesús ndun ni tloo Pilato, lo nganicha' 'in ni: ¿Ta cui' lca Ree 'in ne' judío? Jesús mxcuen ni 'in: Nu'huin ndyucui' ncuaña'an.

12 Lja rcan' msu'hua ne' qui'ya 'in ni, nu ndlo ca tñan ni' lyaa can' lo'o qui'yu cula, una ni sca cha' lo a mxcuen ni.

13 Rcan' nu juin Pilato 'in ni: ¿Ta na a ne 'in, snu ña'an nsu'hua ne' qui'ya 'in?

14 Nisiya ncuaña'an, a mxcuen Jesús ni sca cha', can' cha' nde lyee lati yuhue ri' Pilato 'in ni.

Mdyaa Pilato 'in ni siyana cujui ne' 'in Jesús

15 Ndeña'an ntsu'hui sca cha' 'in gobiernu lyigaa yjan bra ndyca Pascua, ndlaa sca presu, ña'an nu jñan nten quichen cha' lyaa.

16 Cui' lja rcan' ntsu'hui sca presu nu nducun' lati naa Barrabás.

17 Pilato nganicha' 'in nten nu nguio' ti'in tloo: ¿Ni ña'an tyucuaa re ndyca ri' huan culaan, Barrabás, ta 'in Jesús nu ndyucui' ne' lca Crixtu?

18 Nu juin ncuaña'an siyana jlyo ri' squi'ya cha' cuita'an ri' mdyaa ne' 'in Jesús yaa'.

19 Lja nducua se'en ndyca cuiya' cha', cui' bra nga'an tñan nten 'in sca rsuun 'in, lo ndyucui': A lyica cha' sten yu'hui cha' 'in ne' cua, siyana a sca qui'ya nducui cua, a cuinta tla re nii lyee msu'huan cha' tieen lo'o cha' nu yucuin' scalan.

20 Una nu ndlo ca tñan ni' lyaa tsatlyu lo'o qui'yu cula, nde lyee la nda tsa'a 'in nten quina'an can' siyana jñan ne' cha' lyaa Barrabás, lo kujui ne' 'in Jesús.

21 Mxcuen Pilato 'in nten can': ¿Ni ña'an tyucuaa re ndyca rin' huan culaan? Mxcuen ne': 'In Barrabás.

22 Nganicha' Pilato 'in ne': ¿Ni ña'an ra ndyca rin' huan cu'nin lo'o Jesús, nu ndyucui' ne' lca Crixtu? Tsatlyu yucui' ne': ¡Jyi'in ca'an 'in loo cursi!

23 Pilato can' nu juin: ¿Una ni qui'ya nga'ni? Nde lyee la yucui' cueen ne': ¡Jyi'in ca'an 'in loo cursi!

24 Bra na'an Pilato siyana a ncua 'a tyucui ndijin lo'o cha' can', siyana nde lyee la nguilu ti'in nten can', can' cha' mjñan tyi'a mji'an yaa' tloo lyigaa nten can', lo nu juin: Tsi'i cuinta 'yan si caja nu lñi ndi'in cha' 'in re, quinu cuinta 'huan.

25 Rcan' mxcuen ña'aan nten quichen: A 'ni cha' nisiya chun' hua, ta chun' sñe' hua tsa'a cha' re squi'ya tne re.

26 Rcan' ngulaa Pilato 'in Barrabás, lo ngulo tñan siyana qui'ni Jesús. Mdyaa 'in ni yaa' sundaru siyana jyi'in ca'an 'in ni loo cursi.

27 Rcan' ya lo'o sundaru 'in Jesús tuna'an tñan 'in ne', lo mxo' ti'in ta'a se'en ndun ni,

28 nguloo ste' ni lo mxcu' sca te' nga'á 'in ni.

29 Rcan' mxytya sca sni' quiche' que ni, lo msu'hua sca yca yaa' ni tsu' cueen, mdi'ya xtyin' tloo ni lo mstyí lyo'o 'in ni lo ndyucui': ¡Ndyucui' cha' hua 'in, Nu'huin ni nu lca Ree 'in ne' judio!

30 Rcan' nguun siye' tloo ni, ticui' yca nducua yaa' ni msñi lo mji'in que ni.

31 Nguloo te' nga'á nu lcu' ni, lo mxcu' 'in ni ste' ca ni, lo ya lo'o 'in ni se'en tyca'an ni loo cursi.

Bra ngujui Jesús loo cursi

32 Tucuiin se'en nguia lo'o sundaru 'in Jesús, mdyucua ta'a lo'o sca ne' Cirene nu naa Simun, lo nda cursi can' cui'ya ne'.

33 Rcan' mdiya lo'o sundaru 'in ni sca se'en naa Gólgota, cha' re ndyca ri' tyucui', que jyo'o.

34 Mdaa viñu co'o Jesús nu mxtyia' lo'o sca na nu lyee tlyaa', una bra cua yo'o ca'an ni 'in na, a mslyaa 'a ni co'o ni 'in na.

35 Bra cua mji'in ca'an sundaru can' 'in ni loo cursi, rcan' ngulo sorte lo'o ste' ni, si ni ña'an caja na 'in cuinta scaa, siyana ca cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in msu 'in ni ti s'ni, bra nu juin: —Ngusaa sten', a cuinta ngulo sorte 'in na—.

36 Can' mducua lo ntsu'hui cuan 'in ni.

37 Que cursi can' nga'an sca cha' lo'o qui'ya nu msu'hua ne' 'in ni, lo ndyucui' na: Nde Jesús nu lca Ree 'in ne' judio.

38 A cuinta lo'o tucua nu cuna mji'in ca'an sundaru 'in loo cursi, sca tsu' cueen 'in ni, lo xca tsu' cuica.

39 Nten nu ndijin lucui' ti can' ndyucui' ca'an ne' 'in ni, lo hasta nxquiñan ne' que ne',

40 lo ndyucui' ne': ¿Ta tsi'i nu'huin nu juin siyana cuityen laa nducua re, lo sna ti tsan xtun 'in na xiya'? ¡Ngulo laa 'in ticuii'! Si cui' lca Sñe' Ndiose, qui'ya loo cursi cua.

41 Nu ndlo ca tñan ni' lyaa tsatlyu lo'o ne' escriba, ne' fariseo lo'o qui'yu cula, ticui' ncuaña'an ndyucui' ca'an ne' 'in ni lo ndyucui' ne':

42 nu nde xca tucui ngulo laa, una a ndyca culo laa 'in. Si na cui' lca Ree 'in ne' Israel, ca qui'ya loo cursi, lo tsaña'an rin' na 'in.

43 ¿—Ta tsi'i 'in Ndiose mxtya tloo? Cui' ni ca culo laa ni 'in si na 'ni ni 'tna 'in—, siyana cui' nu juin: Na' lcan Sñe' Ndiose.

44 Ticui' ncuaña'an nu ta'a nga'an ni loo cursi ndyucui' ca'an 'in ni.

45 Bra mdiyaa ndi'ya cuaan, ngüi'ya tla ña'aan se'en can' hasta mdiyaa braa cua sna siin.

46 Braa cua sna siin can' yucui' cueen Jesús: —Elí, Elí, ¿lama sabactani—? Cha' re ndyca ri' tyucui' na: —Ndiose 'yan, Ndiose 'yan, ¿ni cha' ngala yaa' 'yan—?

47 Ntsu'hui nu ngune 'in cha' nu yucui' ni, lo ndyucui' ne': nsi'ya 'in nu ncuu naa Elía.

48 Cui' ña'an braa mdo'o sca nu nguia qui'ya sca te', lo ngacha' 'in na lo'o tyi'a vinagre, lo mscuen 'in na sca tuco' yca siyana co'o ni 'in na.

49 Lo nu juin lyigaa la ña'an can': Tyuhui tan na ña'an na si caan Elía, lo culo laa 'in.

50 Una Jesús xiya' msi'ya cueen ni, cui' ña'an braa mdo'o carsya 'in ni.

51 Cui' rcan' te' tlyu nu nducui ni' lyaa can', mda' jlu'hue la na, ti' ndyo'o la cuaan hasta ngüi'ya la lyuu, lo juersa nu ngüiñan can' hasta lo'o quee nguita na.

52 Hasta lo'o tucuaa nguila tucua na, lo quina'an nu cua yaña'an ri' 'in Ndiose mdyo'o qui'u rcan',

53 nu mdyo'o ni' cuaa can' bra cua mdyo'o qui'u Jesús, rcan' nguiten ne' loo quichen Jerusalén, lo quina'an nten na'an tloo 'in ne'.

54 Nu lca que 'in sundaru ntsu'hui cuan 'in Jesús lo'o lyigaa la ña'an ta'a ndi'in can', bra na'an mdisnan ngüiñan, a cuinta lo'o lyigaa cha' nu yato'o, lyee ytsen, lo ndyucui': Nu chin ñi ca siyana ncuu re Sñe' Ndiose.

55 A cuinta tyun ne' cuna'an ndun tijyu' ti, ndaa quii, cui' nu nga'ni cuinta 'in Jesús ti' la se'en lca Galilea,

56 lja can' ndun María Magdalena, lo'o María jyi'an Jacobo lo'o See, a cuinta lo'o jyi'an sñe' Zebedeo.

Bra ngutsi' Jesús

57 Bra cua ngusiin tsan can' mdiyaa sca nu cuilyiya' nu naa See nu mdo'o Arimatea, lo'o cua ntsu'hui cha' 'in Jesús.

58 Ya jñan cha' cuiya' 'in Pilato siyana cutsi' 'in Jesús. Rcan' ngulo tñan 'in sundaru 'in siyana ti'ya See can' 'in Jesús.

59 See can' mdi'ya 'in ni lo nguxen sca te' nu luhui 'in ni,

60 lo mxtya 'in ni sca tuquee nu tya nguiaa', rcan' mducun tucuaa can' lo'o sca quee nu tlyu, lo mdo'o nguiaa.

61 Lucui' ti tucuaa can' ndun María Magdalena lo'o xca María.

Yu'hui ne' cuan se'en ngutsi' Jesús

62 Xca tsan can', cui' tsan nu nxtñan' ne' judio, lyigaa nu ndlo ca tñan ni' lyaa, lo'o ne' fariseo mdiyaa ne' tloo Pilato,

63 lo nu juin ne': Nu'hui nu lca x'na hua, mxu'hua ri' hua sca cha' nu yucui' nu cuiñi can' bra ti' lu'u, lo nu juin siyana quita'a sna tsan tyo'o qui'u.

64 Can' cha' ri nii jñan hua sca cha' tsu'hue 'in, ca'an tñan 'in ne' nu chu'hui cuan tucuaa can' sna tsan, ti quee' tla tsaa ta'a mda'an lo quilyoo 'in, lo tisna tyucui' lo'o nten siyana cua mdyo'o qui'u, lo hasta lyee la tsaña'an ri' ne' cha' cuiñi re 'in ne' que ña'an ti' culoo.

65 Mxcuen Pilato 'in ne': Una ndi'in sulyiya 'huan, ca su'huan huan 'in can' tsaa lo chu'hui cuan tucuaa can', tsaña'an nu ca 'huan.

66 Rcan' yaa ne' tucuaa can' lo mducun tsu'hue la ne' 'in na, hasta mjyi'in ca'an ne' sca cuiya' 'in na, can' mxnu tucua ne' 'in nu chu'hui cuan 'in na.

MATEO 28

Bra mdyo'o qui'u Jesús

1 Bra mdijin tsan nu nxtñan' ne' judio, tlya ti culoo tsan 'in smana can', lo María Magdalena lo'o xca María mdiyaa tucuaa can'.

2 Rcan' lyee ngüiñan siyana sca angajle 'in Ni X'na na mdo'o la ni' cuaan, lo ngulo ntan quee nu ndyucun tucuaa can', lo can' ndi tucua.

3 Tsu'hue ña'an tloo lo xaa na, tsu'hue ngaten ste' tsaña'an ndyca ri' cuique'.

4 Nu ntsu'hui cuan can' lyee ytsen, lo mdisanan ndyucuan bra na'an 'in angajle can', lo ysti tsaña'an ndyca ri' sca nu ngujui.

5 Una angajle nu juin 'in nu cuna'an can': A cutsen huan, jlyo ran' siyana nda'an nan huan 'in Jesús, ni nu ngua'an loo cursi,

6 una a ntsu'hui 'a ni nde, siyana cua mdyo'o qui'u ni ña'an nu cua nu juin ni. Quiaan huan lo ta quii huan se'en nu mxtya ne' 'in Ni X'na na.

7 Ndla ti xtucuin huan lo quia yitsan' huan 'in ta'a mda'an ni siyana cua mdyo'o qui'u ni, a cuinta la nducua la tsaa ni se'en lca Galilea, lo can' ña'an huan 'in ni. Ri nii ngune 'huan cha' re.

8 Rcan' mdo'o ne' tucuaa can', nguitsen lo tsacua tsu'hue ntsu'hui tiee, ndla ri nguiaa yitsa' 'in ta'a mda'an ni cha' nu na'an.

9 Tucuiin nguiaa can' sa ntsu'hui ngulu'u tloo Jesús 'in, lo yucui' cha ni 'in, cui' bra mdi'ya xtyin' tloo ni, msu'hua tuscun quiya' ni, lo nga'ni tnu 'in ni.

10 Rcan' nu juin Jesús 'in: A cutsen huan, xtucuin huan lo taa huan rsuun lo'o lyigaa ta'an siyana tsa se'en lca Galilea, la cua ña'an ta'a hua lo'o.

Cha' 'in sulyiya nu yu'hui cuan

11 Lja nguiaa ne' cuna'an can', mdo'o sulyiya can' nguiaa nde loo quichen, lo ngüitsa' 'in ne' nu ndlo ca tñan ni' lyaa lyigaa cha' nu yato'o.

12 Mxo' ti'in ta'a ne' lo'o qui'yu cula, lo nga'ni cuiya' ne' cha' siyana su'hua lyiya' ne' quina'an tñi 'in sulyiya can',

13 lo ndyucui' ne' lo'o: Nde cha' nu tyucuin' huan lo'o nten: ta'a mda'an cua, yaa tla lo ngüilyoo 'in nu ngujui can' lja ngüi'ya scala hua.

14 Nisiya gubernu cuna cha' re, una huare' cuna hua ña'an nu tyucui' hua lo'o, lo a sca cha' chen can' huan.

15 Sulyiya can' msñi tñi can', a'ni lyigaa cha' nu yucui' ne' lo'o, ncuaña'an yato'o mxnu ne' cha' e lja ne' judio hasta ri nii.

Mxnu Jesús tnan 'in ta'a mda'an ni

16 Cha tixca ta'a mda'an ni mdo'o nguiaa se'en lca Galilea, mdiyaa loo qui'ya se'en mxnu Jesús cha' tsa.

17 Bra na'an 'in ni nga'ni tnu 'in ni, una ntsu'hui nu nga'ni tucua ri' lo'o ni.

18 Rcan' mdiyaa Jesús cui' la can', lo nu juin ni 'in ne': Lyigaa cha' cuiya' cua ngujui 'yan la ni' cuaan lo'o loo chelyuu re.

19 Can' cha' yaan huan sa tyucui chelyuu lo cuna huan nu cu'ni cha'an cha' re, tucua tyan huan 'in can' lo'o cha' cuiya' 'in Stina Ndiöse, lo'o Sñe' ni, lo'o Espíritu nu Luhui 'in ni,

20 lo culu'un huan 'in can' siyana xu'hua se'en lyigaa cha' nu cua yucuin' lo'on huan. Ña'an huan, na' ndi'in lo'on huan lyigaa braa hasta tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re. Amen.

MARCOS

MARCOS 1

Cha' 'in Xuhua nu mducua tya 'in nten

1 Ndeña'an mdisnan quiya' cha' tsu'hue 'in Jesucristo, Sñe' Ndiose,
2 tsaña'an ndyucui' quityi nu nga'an scua Isaía, nu mxiyucui' Ndiose
'in ti s'ni: —Ña'an, nde ca'an tñan sca nu
tyucua loo siyana cu'ni chu'hue tucuiin nu tsa.

3 Lo tya'an se'en bityi lo tyucui' cueen: Cu'ni chu'huen huan tucuiin
se'en caan Ni X'na na, lo cu'ni lñi huan tucuiin nu ntsu'hui cha'
tyijyin ni—.

4 Yato'o Xuhua mda'an yucui' sca se'en bityi, ngulu'u 'in ne' siyana
xtun ri' ne' qui'ya 'in ne' lo tyucua tya ne', siyana cu'ni Ndiose cha'
tlyu ri' 'in ne'.

5 Quina'an 'a ne' Jerusalén lo'o lyigaa la ña'an quichen ndi'in se'en
lyi'ya loo Judea, ndi'an ne' se'en ndyucui' Xuhua can', siyana ñee ne'
qui'ya 'in ne' lo mducua tya 'in ne' tyucu tlyu Jordan.

6 Te' nu ndyucui' Xuhua can' nguiaa' na lo'o quichan' camello, lo'o sca
quiyyin ndycan' na sii'. Na nu ndyucu lca 'in tsucu', lo ndi'yo cuiñan'
nu ntsu'hui ni' quixin'.

7 Ndeña'an ndyucui' lo'o nten can': Nde loo la re ntsu'hui cha' caan
ni nu tla la cha' 'in que 'yan na'. Tsu'hue 'a ntsu'hui tieen si ca xtin'
nisiya ti squinan ti ni.

8 Na' lo'o tyi'a ti nducuan tyan 'huan, una cui' ni ca'an tñan ni
Espíritu nu Luhui 'in Ndiose chu'hui ni' carsya 'huan.

Bra mducua tya Jesús

9 Yato'o sca tsan mdo'o Jesús quichen Nazaret se'en lyi'ya loo
Galilea, mdiyaa ni se'en ndun Xuhua tyucu tlyu Jordan, lo mducua
tya 'in ni.

10 Bra cua' ndyo'o Jesús loo tyi'a can', na'an ni nguila tucua ni'
cuaan, nguiaan Espíritu 'in Ndiose se'en ndun ni, ngüi'ya tucua que
ni tsaña'an ndyca ri' ndiyaa tucua sca cun.

11 Ngune yucui' sca nu yucui' la ni' cuaan: Nu'huin lca Sñen' na' nu
tca'a lati 'yan, tsu'hue 'a ntsu'hui tieen lo'o.

Ncua ri' ne' xña'an xtyu 'in Jesús loo qui'ya

12 Cui' braa ti can' nga'ni Espíritu cha' yaa Jesús sca se'en bityi.

13 Can' yu'hui lyiji ni tucua yla tsan, a cuinta can' ntsu'hui 'ni yla. Tyucui lja rcan' ncuca ri' ne' xña'an xtyu 'in ni loo qui'ya, una angajle 'in Ndiose nda yaa' 'in ni.

Jesús mdisanan nga'ni ni tñan 'in Ndiose

14 Bra cua' ntsu'hui Xuhua na'an tyucuan, mdo'o Jesús nguiaa ni se'en lca Galilea, can' mdisanan yucui' ni cha' tsu'hue 'in Ndiose,

15 lo ndyucui' ni: Cua' mdiyaa braa tisna culo Ndiose tñan 'huan. Xtun rin' huan qui'ya ngui'ni huan lo tsaña'an rin' huan cha' tsu'hue 'in ni.

Msi'ya Jesús 'in jacua cuta cuila

16 Yato'o mdijin Jesús tu'hua tiyu' Galilea, can' na'an ni 'in Tyu lo'o Ndre ta'a ngula, nduguun quitan loo tyi'a can' siyana cuta cuila lca.

17 Lo nu juin Jesús 'in: Tyucui ndyca'an huan 'yan, lo na' culu'un 'huan cu'ni huan cuta, 'in nten.

18 Cui' braa ti can' ngala' sti quitan 'in lo ngutucui ndyca'an 'in ni.

19 Chin' ti se'en ti' mda'an ni, na'an ni 'in Jacobo lo'o Xuhua ta'a ngula, sñe' Zebedeo, ngui'ni chu'hue quitan 'in ni' yca na'an can'.

20 Cui' braa can' msi'ya ni 'in, lo ngala' tun 'in Zebedeo sti lo'o msu 'in ni' yca na'an can', lo ngutucui ndyca'an 'in ni.

Ndyca sca nu ntsu'hui cui'in xña'an 'in

21 Rcan' mdiyaa ne' quichen Capernaum, lo tsan nu nxtñan' ne' judio nguiten Jesús se'en ngui'ni tnu ne' 'in Ndiose, lo ngulu'u ni 'in ne'.

22 Lyee 'a yuhue ri' ne' 'in ni siyana ndlu'u ni ña'an ndyca ri' sca nu ndia cha' cuiya' 'in, lo tsi'i ña'an ndlu'u ne' escriba.

23 Lja can' nda'an sca nu ntsu'hui cui'in xña'an 'in, lo yucui' cueen:

24 Jesús Nazaret, ¿ni na ndyca ri' cu'ni lo'o hua? ¿Ta na ljian siyana cuijlyo 'hua? Na' ndyu'huin lyoon ti ca lca, nu'huin lca yucui' ca nu mdo'o hui 'in Ndiose.

25 Una Jesús ngusun lo'o 'in cui'in xña'an can', lo nu juin ni: Seen tyi'in, ngula tun 'in ne' re.

26 Cui'in xña'an can' mscuin ti'in na 'in ne' xiya' ti, lo msi'ya yja cueen bra mdyo'o na 'in.

27 Lyigaa ne' yuhue ri' ne', nganicha' ta'a ne' lo ndyucui' ne': ¿Ni cha' lca cha' re? Xcui' cha' nu cui ti ndlu'u, hasta lo'o cui'in xña'an ndlo tñan 'in, lo nducua cha' 'in.

28 Lo ndla ti can' mdo'o yne cha' 'in ni sa tyucui se'en lca Galilea.

Nga'ni tyca Jesús 'in jyi'an laa Tyu

29 Ña'aaan mdyo'o Jesús se'en nguio' ti'in ne' can', nguiaa ni lo'o Jacobo lo'o Xuhua, lo mdiyaa se'en nducua na'an 'in Tyu lo'o Ndre.

30 Cui' braa ngujui nu ngüitsa" 'in ni siyana jyi'an laa Tyu ntsucua ti'i lo'o tique'.

31 Rcan' yaa ni se'en ntsucua ne', msñi ni yaa' ne' lo mxtucui ni 'in ne'. Cui' braa mdyo'o tique' can' 'in ne', lo mdisanan nga'ni cuinta ne' 'in ni.

Nga'ni tyca Jesús quina'an nu ti'i bra ngüi'ya tla

32 Bra cua nguiaa tla, mdiya lo'o ne' lyigaa nu ti'i lo'o nu ntsu'hui cui'in xña'an 'in se'en ndun Jesús,

33 ña'aaan quichen ne' nguio' ti'in ne' tuna'an can'.

34 Jesús nga'ni tyca ni 'in quina'an nu ti'i lo'o lucuati loo quicha nu ntsu'hui 'in ne', ngulo ni cui'in xña'an nu ntsu'hui 'in ne', lo a mdaa ni cha' cuiya' tyucui' cui'in xña'an can' siyana jlyo ri' can' ti ca lca ni.

Mda'an yucui' Jesús cha' tsu'hue 'in Ndiose

35 Bra nde cua' llyan xaa, mdo'o Jesús nguiaa ni nde tu'hua quichen scati ni, can' yucui' ni lo'o Ndiose.

36 Tyu lo'o lyigaa la ta'a nda'an, mdo'o nguia nan 'in ni.

37 Bra nguija lyoo ni 'in ne', rcan' nu juin ne': Quina'an 'a nten nda'an nan 'in.

38 Lo nu juin ni 'in ne': Tsaan na scaxca la quichen nu ndi'in lucui' ti re, lo tyucuin' cha' tsu'hue 'in Ndiose, siyana can' tñan llyan.

39 Ña'aaan se'en lyi'ya loo Galilea mda'an yucui' ni cha' tsu'hue 'in Ndiose cuinta scaa se'en nguini tnu ne' 'in Ndiose, a cuinta ngulo ni cui'in xña'an nu ntsu'hui 'in nten.

Bra ndyca sca nu ti'i lo'o quitso' yla

40 Yato'o sca tsan, tloo Jesús mdiyaa sca nu ti'i lo'o quitso' yla. Mdi'ya xtyin' lo yucui' 'tna lo'o ni: Si ndyca ri' lo cu'ni tyca 'yan.

41 Jesús ndyca 'tna ri' ni 'in, mxñii ni yaa' lo ngu'ni ca'an ni 'in, lo nu juin ni: Ndyca ran'. Quinu luhui lo'o quicha cua 'in.

42 Cui' braa ti ngüilyiyi quicha can' 'in, lo ndyca.

43 Rcan' ngulo ni tñan 'in siyana quiaa, una tla cha' yucui' ni lo'o:

44 Ña'an, xni cuinta siyana a tyucui' lo'o ni sca tucui cha' re. Tsaloo ti tsa se'en nducua laa lo culu'u 'in 'in ne' nu ndlo tñan ni' lyaa, taa sca loo mstan ña'an nu ngulo Moisé tñan, rcan' ca jylo ri' nten siyana cua' ndyca.

45 Una nu ndyca can' mdo'o nguiaa, mdo'o nguia yi'tsa 'in ña'an nu ti cha' nu ncua 'in. Can' cha' a ncua 'a ti sten Jesús scaxca quichen, tsaloo ti se'en nu a ntsu'hui nten ndya'an ni, una ni ncuaña'an ti ndyo'o nten scaxca quichen nda'an nan 'in ni.

MARCOS 2

Ndyca sca nu a ndyca tya'an

1 Sa mdijin tucua sna ti tsan, xiya' mxtucui Jesús nde quichen Capernaum. Ngune cueen cha' 'in ni ña'aan sa tyucui quichen siyana cua' nguila ni la na'an.

2 Cui' ña'an braa nguio' ti'in quina'an nten, mtsa'an tuna'an, lo Jesús ndlu'u ni cha' 'in Ndiose.

3 Rcan' jacua ne qui'yu mdiya lo'o sca nu ti'i nu cuti ña'aan, siyana cu'ni tyca Jesús 'in.

4 Squi'ya nten quina'an can', a ncua sten lo'o nu ti'i can' se'en ndun ni. Can' cha' ndyucuen lo'o ne' nde que na'an, can' msla sca se'en mdi'ya sti 'in nu ti'i can' tloo ni.

5 Bra na'an Jesús siyana lyeec nguiaña'an ri' 'in ni, rcan' nu juin ni 'in nu ti'i can': Sñen', cua' nguten qui'ya 'in.

6 Lja can' nducua tucua sna ne' escriba, lo ngulucua ri' ne':

7 ¿Ña'an 'ni tiee re ndyucui' ncuaña'an? Na ndyucui' ca'an 'in Ndiose. ¿Ta tsi'i scati Ndiose ndyca 'in ni ntyen ni qui'ya?

8 Jesús cui' bra ngüi'ya ni cuinta cha' nu ngulucua ri' ne', lo nu juin ni: ¿Ni cha' ndlucua rin' huan ncuaña'an?

9 ¿Ni ña'an cha' nu a tucui la tyucuin' lo'o nu ti'i re: Ta tyucuin' lo'o, cua' nguten qui'ya 'in, ta tyucuin', ti tun, lo xñi qui'ñan 'in lo quiaa?

10 Ña'an huan, siyana ca jylo rin' huan siyana na', Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, ndia cha' cuiya' 'yan cuityen qui'ya 'in nten loo chelyuu re. (Rcan' nu juin ni 'in nu ti'i can'):

11 Na' tyucuin' lo'o, ti tun lo xñi qui'ñan 'in, lo quiaa se'en ndi'in.

12 Cui' braa mditun, msñi qui'ñan 'in, mdo'o nguiaa tloo na'an nten can'. Yuhue 'a ri' ne' lo nga'ni tnu ne' 'in Ndiose, lo nu juin ne': Nisiya' a lyiji ña'an na cha' nu na'an na udío.

Msi'ya Jesús 'in Leví

13 Chun' nde'en can' mdo'o Jesús nguiaa ni nde tu'hua tiyu', ticui' ti ña'an nducui ndyca'an nten 'in ni, lo ndlu'u ni 'in ne'.

14 Se'en nguiaa ni na'an ni 'in sca nu naa Leví, sñe' Alfeo, nducua se'en nsu'hua lyiya' nten tñi, lo nu juin ni 'in: Tyucui ndyca'an 'yan. Mditun lo ngutucui ndyca'an 'in ni.

15 Yato'o mdiyaa Jesús lo'o ta'a nda'an ni se'en ndi'in Leví, stu'hua ycu lo'o lyigaa la ña'an nu nchiñi tñi, a cuinta quina'an nu nducun' ta'a ndyucu ne', siyana quina'an 'a nten nducui ndyca'an ne' 'in Jesús.

16 Tucua sna ne' escriba lo'o ne' fariseo, bra na'an ne' siyana Jesús ndyucu ni lo'o xcui' nu nducun', lo nu juin ne' 'in ta'a nda'an ni: ¿Ni cha' ndyucu re lo'o nu nchiñi tñi lo'o nu nducun'?

17 Ngune 'in Jesús cha' nu yucui' ne', lo nu juin ni 'in ne': Ne' nu lyee, a 'ni cha' rmiyu 'in ne', una nu ti'i, can' nu 'ni cha' 'in lo'o na. A lryan nan 'in nten nu cua' lca luhui, lryan squi'ya ne' nu nducui qui'ya.

Cha' 'in ne' nu ngui'ni ayuna

18 Ta'a nda'an Xuhua nga'ni ayuna, a cuinta lo'o ne' fariseo nga'ni ne' ncuaña'an. Rcan' mdiyaa tucua sna nu nganicha' 'in Jesús: ¿Ni cha' nu ta'a mda'an Xuhua, lo'o nu ta'a mda'an ne' fariseo nga'ni ne' ayuna, lo ni cha' ta'a nda'an, a 'ni ncuaña'an?

19 Nu juin Jesús 'in ne': Nten nu ndya'an se'en ndijyi cuilyo'o ne', ¿ta ca cu'ni can' ayuna lja ti' nducua nu ndijyi cuilyo'o can'? A ca 'in can' siyana ti' nducua sca se'en ti lo'o nu ndijyi cuilyo'o can'.

20 Una tiaa braa a quine cueen a nu ngujui cuilyo'o can', rcan' ca cu'ni can' ayuna.

21 A tucui nu nxcuan su'hua sca te' nu cua' cula lo'o sa yu'hue te' tiji, siyana si cu'ni ne' ncuaña'an, te' tiji can' xiya' na, lo sta na 'in te' cula can'. Lo se'en nu mda' can' lyee la xeen na.

22 A tucui nsu'hua viñu nu cui ti ni' sca cuijyin quijyin nu cua' cula, si cu'ni ne' ncuaña'an, tyucuen viñu can' lo catsu quijyin can', quilu

na lo jlyo quiyyin can'. Can' cha' ntsu'hui cha' su'hua ne' viñu nu cui ti ni' sca cuiyyin nu tiji.

Mstun ne' trigo tsan nu nxtñan' ne'

23 Nu ncua sca tsan tsan nu nxtñan' ne' udíio, mdijin Jesús lo'o ta'a nda'an ni sca loo jyaan se'en nducua trigo. Ta'a nda'an ni mdisnan mstun ne' trigo lo yucu 'in na.

24 Rcan' nu juin ne' fariseo 'in ni: Ña'an, ¿ni cha' ngui'ni ta'a nda'an sca cha' nu a nga'an cha' cu'ni na tsan nu nxtñan' na?

25 Una mxcuen ni 'in ne': ¿Ta na a lyiji tyucuin' huan quityi cha' 'in David bra ngüite' ri' lo'o ta'a mda'an?

26 Cui' bra ngulo Abiatar tñan ni' lyaa, nguiten David lo yucu quijaxtlya nu cua' ndi'in lo'o cha' 'in Ndiose, lo ndaa na 'in ta'a nda'an, lo tsaloo ti nu ndlo tñan ni' lyaa nga'an cha' 'in cu 'in na.

27 Ti' nu juin la ni 'in ne': Tsaan nu nxtñan' ne', ndaa Ndiose 'in na siyana cu'ni tsu'hue na 'in nten, lo tsi'i tsan can' culo na tñan 'in ne'.

28 Can' cha' lo'o tsan nu nxtñan' ne', na' Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, lcan X'na na.

MARCOS 3

Sca ne' qui'yu nu ngüityi sca tsu' yaa'

1 Xiya' yato'o nguiten Jesús se'en ngui'ni tnu ne' 'in Ndiose, can' ntsu'hui sca nu ngüityi sca tsu' yaa'.

2 Lo nsñi ne' cuinta 'in Jesús si ta cu'ni tyca ni 'in ne' tsan nu nxtñan' ne', siyana caja ña'an su'hua ne' qui'ya 'in ni.

3 Rcan' nu juin Jesús 'in ne' nu bityi yaa' can': Titun lo caan la jlu'hue re.

4 Lo nu juin ni 'in nten can': ¿Ni tñan tsu'hue cu'ni na tsan nu nxtñan' na, cha' tsu'hue, ta cha' nu a tsu'hue? ¿Culo laan na 'in nten, ta na taa cha' cuiya' caja ne'? A mxcuen ne' 'in ni.

5 Rcan' tsa mxna'an Jesús 'in ne', ti'i ntsu'hui tiee ni siyana ndiyyin ya' tla carsya 'in ne', nu juin ni 'in nu ti'i can': Xñii yaa'. Cui' braa mxñii yaa', lo ndyca tsu'hue na 'in.

6 Rcan' mdo'o ne' fariseo, nguia cu'ni cuiya' ne' cha' lo'o tsalca nten 'in ree Herode, siyana kujui ne' 'in Jesús.

Ndyca nu ti'i tu'hua tiyu' Galilea

7 Una Jesús mdo'o ni nguiaa ni lo'o ta'a nda'an ni nde tu'hua tiyu' Galilea. Quina'an nten ngutucui ndyca'an 'in ni, ne' nu mdo'o se'en lyi'ya loo Galilea lo'o Judea,

8 lo'o quichen Jerusalén, lo'o se'en lca Idumea, lo'o xca tsu' tyucu tlyu Jordan mdo'o ne', lo'o se'en lyi'ya loo quichen Tiro lo'o Sidón mdo'o ne'. Quina'an 'a nten mda'an nan ne' 'in ni, siyana yna ne' cha' ña'an cha' nu tnu ngui'ni ni.

9 Squi'ya nten quina'an can', ngulo Jesús tñan 'in ta'a nda'an ni, siyana xtyaa yca na'an nu ntsu'hui cha' sten ni siyana a sta su'hua ne' 'in ni.

10 Siyana quina'an 'a nu ti'i cua' nga'ni tyca ni, lyigaa la ña'an nu ti'i can' nsta su'hua 'in ni siya cala' ne' 'in ni.

11 Nten nu ntsu'hui cui'in xña'an 'in, bra na'an ne' 'in Jesús, cui' bra ndi'ya xtyin' ne' tloo ni, nxi'ya cueen ne', lo ndyucui' ne': Nu'huin lca Sñe' Ndiose.

12 Una Jesús tla cha' yucui' lo'o ne', siyana a tyucui' ne' ti ca lca ni.

Ngulosuhui Jesús 'in quita'a tityucua ta'a tya'an ni

13 Chun' nde'en can' ndyucuen Jesús sca loo qui'ya, msi'ya ni 'in tsalca nu ncua ri' ni, lo nguio' ti'in tloo ni.

14 Rcan' ngulosuhui ni 'in quita'a tityucua nu ta'a tya'an ca ni lyigaa braa, nu ca'an tñan ni tyucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose.

15 Mdaa ni cha' cuiya' 'in ne' siyana ca culo cui'in xña'an nu ntsu'hui 'in nten, lo ca cu'ni tyca 'in nu ti'i.

16 Nde nu ngulosuhui ni: Simun, nu mxtya ni nii ca naa Tyu,

17 Jacobo, sñe' Zebedeo, lo'o Xuhua ta'a ngula, tyucuaa can' mxtya ni nii, Boanerges, lo cha' re ndyca ri' tyucui', sñe' ti'yu,

18 Ndre, Lpe, Bartolomé, Mateo, Tuma, lo'o Jacobo, sñe' Alfeo, Tadeo, lo'o Simun nu ntsu'hui cha' 'in ne' cananista,

19 lo'o Juda Iscariote nu mdyaa 'in Jesús. Rcan' mxtucui ne' la na'an.

Yucui' ca'an ne' 'in Espíritu

20 Lo xiya' nguio' ti'in quina'an nten se'en ndi'in ne', ni nu cu ne' a ngujui 'a braa.

21 Bra yna nten cuityi 'in Jesús cha' can', cui' bra mdo'o ne' nguia 'ya ne' 'in ni, siyana cua' ndyucui' nten siyana lcu' ni.

22 Lja can' ntsu'hui ne' escriba nu mdo'o quichen Jerusalén, ndyucui' ne' siyana Jesús ntsu'hui x'na cui'in xña'an 'in ni nu naa Beelzebú, lo lo'o cha' cuiya' 'in can' ndlo ni cui'in xña'an nu ntsu'hui 'in nten.

23 Rcan' msi'ya ni 'in ne' escriba, lo mdisnan yucui' ni scaxca cha' lo'o ne': ¿Ni ña'an ra ca 'in Ne' xña'an culo 'in ticuii'?

24 Cui' ncuaña'an se'en nducua lo'o ne' cha' cuiya', si a sca cha' ti 'in ne', a ca ca stu'hua cha' 'in ne'.

25 Ticui' ncuaña'an lo'o nten nu ndi'in sca na'an, si a sca cha' ti 'in can', a ca ca stu'hua cha' 'in ne'.

26 Cuaña'an Ne' xña'an, si nsuun can' lo'o ticuii', si a sca cha' ti 'in, a ca ca stu'hua cha' 'in can', tsato'o tsatii tuhue cha' 'in.

27 A cuinta, a tucui nu ca sten na'an 'in sca nu ngula ri' lo cu'ni cuna 'in ne', si tsi'i la nducua la scan' ne' 'in, la rcan' cui'ya ne' na nu ndi'in 'in.

28 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, lyigaa qui'ya nu ngui'ni ne', lo'o lyigaa yuhue' nu ndyucui' ne', ti' cu'ni Ndiose cha' tlyu ri' 'in ne',

29 una nu nducua yuhue' 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiose, a cu'ni a Ndiose cha' tlyu ri' 'in can', siyana nducui ndyca'an yuhue' 'in can' sa tyucui braa.

30 Nu juin Jesús ncuaña'an, siyana ne' escriba ndyucui' ne': Cui'in xña'an ntsu'hui 'in ni.

Bra mda'an nan jyi'an Jesús 'in ni

31 Lja rcan' mdiyaa jyi'an Jesús lo'o ta'a ngula ni tuna'an can', lo ngulo tñan 'in ne' siyana xi'ya ne' 'in ni.

32 Nten nu ta'a nducua ni can' nu juin 'in ni: Tuna'an cua mdiyaan jyi'an lo'o ta'a ngula, lo nan 'in.

33 Mxcuen ni 'in ne': ¿Ti ca lca jyi'an, lo ti lca ta'a ngulan?

34 Ca tyi'iin mxna'an ni, lo nu juin ni: Nde nu lca jyi'an lo'o ta'a ngulan,

35 siyana lyigaa nu nducua cha' nu ndyucui' Ndiose, can' nu lca ta'an lo can' nu lca jyi'an.

MARCOS 4

Cha' 'in ne' nu ndya si'yu

1 Xiya' mdisnan ngulu'u Jesús 'in nten tu'hua tiyu' can'. Lo squi'ya nten quina'an can' ndi tucua ni ni' yca na'an. Lyigaa nten can' nguio' ti'in ne' tu'hua tiyu' can'.

2 Quina'an 'a cha' ngulu'u ni 'in ne' lo'o scaxca cha' nu yucui' ni, lo ndeña'an ndyucui' ni:

3 Quine 'huan cha' re: Nu ncua sca tsan mdo'o sca ne' qui'yu, nguia yta si'yu trigo.

4 Se'en msne 'in na nguilu chin' na tu'hua tucuiin, cui' bra ti yaan quiñi ycu 'in na.

5 Tichin' si'yu can' nguilu na sca se'en nu chin' ti yuu nducua loo quee. Ndla mducua na siyana chin' ti yuu ndyucun ti'in 'na.

6 Bra mdisnan ngu'ni tique' cuaan 'in na cui' bra nguinan' na, lo ngüityi na siyana a ngüi'ya suun tsu'hue na.

7 Tichin' si'yu can' nguilu na sca se'en nducua yca quiche'. Ndla la ylu yca quiche' can', lo a mdaa na calu trigo can'.

8 Lo tichin' na nguilu na loo yuu tsu'hue, tsu'hue 'a ylu na lo ncua tñan na. Ntsu'hui na can' mdaa na cla tyii si'yu scati loo na, ntsu'hui na nu mdaa sna yla si'yu, lo ntsu'hui nu ndaa sca cientu na scati loo na.

9 Rcan' nu juin ni 'in ne': Lyigaa nu ngune 'in cha' nu yucuin', cu'ni cuinta 'in na.

10 Bra cua' nguinu tun ni lo'o tityucua nu ta'a nda'an ni, lo'o tyucua xnan nu ndun lucui' ti can', nganicha' 'in ni, ni cha' ndyca ri' tyucui' cha' nu yucui' ni can'.

11 Lo nu juin ni 'in ne': Cha' nu ntsu'hui catsi' 'in Ndiiose tsaña'an ndlo ni tñan, cua' ndaa ni cha' cuiya' 'huan siyana qui'yan huan cuinta cha' re. Una lyigaa la ña'an nten xcui' cha' nu ntsu'hui ndyucun ndyucuin' lo'o ne'.

12 —Siya' lyee la ña'an ne' lo a ca tycan' 'in ne', nisiya lyee la nee 'in ne' lo a qui'ya ne' cuinta, siyana a quinan ne' 'in Ndiiose, lo ni a caten qui'ya 'in ne'—.

13 Lo nu juin Jesús 'in ne': ¿Ta na a ngüi'yan huan cuinta cha' nu yucuin' can'? ¿Ni xnu ca lyigaa la ña'an cha' nu yucuin'?

14 nu ndya si'yu trigo can', ndyca ri' ne' ña'an ndyca ri' nu ndyucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose.

15 Si'yu trigo nu nguilu tu'hua tucuiin can', lca na ña'an cha' 'in nten nu ne 'in cha' tsu'hue 'in Ndiose. Cui' braa ndya'an Ne' xña'an lo ndlyoo cha' tsu'hue nu cua' ntsu'hui ni' carsya 'in ne'.

16 Si'yu nu nguilu loo yuu nu lti ti tu'hua nducua loo quee can', lca na ña'an cha' 'in nten nu ne 'in cha' tsu'hue 'in Ndiose, tsu'hue ntsu'hui tiee ne' ndyucuan xu'hue ne' 'in na.

17 Una a ngüi'ya suun tsu'hue na ni' carsya 'in ne', sti'i ti ndaa loo ne', lo lo'o scaxca cha' nu ndijyin ne' lo'o cha' 'in Ndiose, cui' bra ndyo'o tsu' ne'.

18 Si'yu nu nguilu se'en nducua yca quiche' can', ndyca ri' 'na ña'an cha' 'in nten nu ne 'in cha' tsu'hue 'in Ndiose.

19 Una lo'o scaxca cha' nu ndyca loo chelyuu re, cha' nxquee' cha' cuilyiya', lo nxcui ri' ne' scaxca la cha', can' nu ndujui su'hua cha' tsu'hue nu cua' ntsu'hui ni' carsya 'in ne', lo a ndijyi 'a ña'an qui'ni na.

20 Una si'yu nu nguilu loo yuu tsu'hue can', ndyca ri' 'na ña'an cha' 'in nten nu ne 'in cha' tsu'hue 'in Ndiose, ndyucuan xu'hue ne' 'in na, lo tsu'hue ndyca tñan na: Ntsu'hui ne' nu ndyo'o cla tyi si'yu loo, ntsu'hui nu ndyo'o sna yla na 'in, a cuinta ntsu'hui ne' nu ndyo'o sca cientu na loo.

A sca cha' ta a tyo'o scua yla

21 Nde xca cha' yucui' ni: A tucui nu nguiten lo'o sca quii' ndyiquin, lo nde tucun ti'in 'in na ni' cuiya' milya, ta la ni' qui'ñan, siyana xtya ne' 'in na sca se'en cuaan siyana chu'hui xaa na.

22 Ticui' ncuaña'an lo'o sca cha' nu ndyca buna ti, a ca cha' a quine cha' 'in na, ta lo'o sca cha' nu ndyca catsi' ti, a ndijyin cha' tyo'o scua yla na.

23 Lyigaa nu ne 'in cha' nu ndyucuin', cu'ni cuinta 'in na.

24 Lo ti' nu juin la ni: Quine 'huan cha' re: Cua' ña'an cuiya' nu ndaan huan, ncuaña'an cuiya' caja nu taa 'huan, lo hasta nde lyee la caja na 'huan.

25 Siyana nten nu cua' ngujui cha' tsu'hue 'in, nde lyee la caja cha' tsu'hue can' 'in, una sca nten nu a ndia cha' tsu'hue 'in, lo'o chin' cha' nu nducua tloo can', caja nu culaa na 'in.

Cha' 'in sca si'yu nu ndya ne'

26 Lo ti' nu juin la ni: Lo'o cha' re ca jlyo rin' huan ña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan 'in nten. Nguiaa cha' re tsaña'an ndyca ri' ne' nu ndya sca si'yu.

27 Ndiyya' lo nguitucui, ncuaña'an ndijin tsan 'in ne', lja rcan' nducua si'yu can', lo a jlyo ri' ña'an nguia nguilu na.

28 Cha' 'in ti na ndyo'o tucua na loo yuu: Lo nducua lca' na, rcan' ndyo'o juun na, la rcan' ndyo'o tucua si'yu loo na can'.

29 Bra cua' ngula na, nxo' ne' 'in na siyana cua' mdiyaa braa 'in na.

Cha' 'in si'yu mostaza

30 Nde xca cha' nu ti' yucui' ni: ¿Ni ña'an ra cha' ca xtyaan na siyana ca qui'yan na cuinta ña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan 'in nten?

31 Nguiaa cha' can' tsaña'an cha' 'in si'yu mostaza, si'yu nu suhue lati nu ndya nten.

32 Una bra cua' nguita na, tnu lati ndlyu na que lyigaa loo quixin' nu ndya ne', tnu ndlyu stan' na lo hasta lo'o quiñi ndyucua sni' 'in lja na.

Scaxca cha' yucui' Jesús lo'o nten

33 Quina'an 'a cha' ti' yucui' la ni lo'o nten can', cua' ña'an ndi'ya ne' cuinta 'in na.

34 Scaxca cha' yucui' ni lo'o nten can', una xca ya' nguilyo scua yla ni cha' can' lo'o ta'a nda'an ni.

Nga'ni Jesús cha' nguilyijyi quio cui'in

35 Bra ngusiin tsan can', nu juin Jesús 'in ta'a nda'an ni: Tyijyin xi'yun na xca tsu' tiyu' re.

36 Rcan' msla' ta'a ni lo'o nten can', lo ta'a nda'an ni nguia lo'o ni ni' yca na'an, lo'o lyigaa la ña'an yca na'an can' ta'a nguiaa ne'.

37 Mdisnan ncuca cui'in lyeec ya', cui' ña'an braa lo'o tiyu' can' mdisnan nguitsa na, ncuca cha' cha'an yu'hui tyi'a ni' yca na'an can'.

38 Una Jesús ngüi'ya scala ni nde chun' la yca na'an can', ntsucua 'ni quee ni lo'o sca te'. ta'a nda'an ni nguilyoo scala ni, lo nu juin: Mistro, ¿ta a nduhue ri' cua' quityin' yu'huin tin na?

39 Rcan' mditun Jesús lo ngusun lo'o ni 'in cui'in can', lo yucui' ni lo'o tiyu' can': Seen tyi'in. Cui' braa nguilyiji cui'in can', lo'o tiyu' can' ncuá tiin na.

40 Lo nu juin ni 'in ta'a nda'an ni: ¿Ni cha' lyee 'a nguitsen huan? ¿Ta na a nguiaña'an rin' huan 'yan?

41 Una ta'a nda'an ni scaña'an ti ndi'in ytsen, lo scaxca nicha' ta'a, lo ndyucui': ¿Ti ca lca ni re, ni cha' hasta cui'in lo'o tyi'a, lo tucua cha' ndyucui' ni?

MARCOS 5

Cha' 'in ne' Gadara

1 Rcan' mdiyaa ne' xca tsu' tiyu' can' se'en lca loo yuu 'in ne' Gadara.

2 Ña'an mdyo'o Jesús ni' yca na'an can', mdiyaa sca nu lcu' tloo ni nu mdo'o ni' lyo'o se'en nguitsi' nten, lo ntsu'hui cui'in xña'an 'in.

3 Can' nda'an lyigaa braa, lo a tucui nu ndyca tyun tloo, ni lo'o cadena lo a ndyca scan' ne' 'in,

4 siyana tyun 'a ya' ndycan' quiya' lo'o yaa' lo'o cadena, lo cui' bra nsi'yu 'in na, a tucui nu ncuá 'in lo'o.

5 Tla lo titsan nda'an nsi'ya yja loo qui'ya lo'o se'en lca tucuaa, lo ndyujui chaa 'in lo'o quee.

6 Ti' tijyu' ndun bra na'an 'in Jesús, msnan ya ya te'en 'in ni, lo mdyi'ya xtyin' tloo ni.

7 Yucui' cuen lo'o ni: Jesús, Sñe' Ndiose, ni nu tlyu lati nu nducua ni' cuaan, ¿ni cha' ngui'ni lyo'o 'yan? Na' jñan sca cha' tsu'hue 'in tloo Ndiose siyana a taa ndi'i 'yan.

8 Nu juin ncuaña'an siyana Jesús cua' ndyucui' ni: Cui'in xña'an, ngala tun 'in ne' re siya' ti.

9 Nganicha' ni 'in: ¿Ni ña'an naa? Lo mxcuen 'in ni: Legión naa, siyana quina'an 'a hua.

10 Lyee 'a mjñan cui'in xña'an can' cha' tsu'hue 'in ni, siyana a culo tsu' ni 'in tijyu' la.

11 Lcui' ti sca loo qui'ya, quina'an 'a cuhue' nda'an nan ycu 'in.

12 Lo lyigaa cui'in xña'an can' mjñan cha' tsu'hue 'in ni, lo nu juin Taa cha' cuiya' sten hua 'in cuhue' cua.

13 Cui' braa ndaa Jesús cha' cuiya', cui' ña'an braa mdyo'o cui'in xña'an can' 'in ne', lo nguiten 'in cuhue' can'. Cuhue' can' ndiyaa 'in

tša tucua mii 'in, lo lyigaa 'in mdo'o 'in msna 'in, lo mxtyu tloo 'in loo tiyu' can' lo ngujui 'in.

14 Nu na'an seen cuhue' can' msnan, lo ngüitsa' 'in nten lyigaa se'en mdijin, ni' quixin' lo'o loo quichen, ña'an cha' nu yato'o, cui' bra ya na'an ne' ni na ndyca.

15 Bra mdiyaa ne' se'en nducua Jesús, na'an ne' 'in nu yu'hui quina'an cui'in xña'an 'in can', nducua lo tyucui cha' tiaa 'in ne', nguxen sca te', lo lyee ytsen ne'.

16 Nu na'an lyigaa cha' nu yato'o can', ndaa rsuun lo'o nten nu ndiyaa can', cha' 'in ne' nu yu'hui cui'in xña'an 'in can', lo'o cha' 'in cuhue' can'.

17 Rcan' scaxca ne' mjñan ne' cha' tsu'hue 'in Jesús siyana tyo'o ni se'en can'.

18 Bra cua' nguiten Jesús ni' yca na'an can', lo nu yu'hui cui'in xña'an 'in can' mjñan cha' tsu'hue 'in ni, si ca tsaa lo'o ni.

19 Una Jesús a mdaa ni cha' cuiya', lo nu juin ni 'in: Quiaa se'en ndi'in, lo quitsa' 'in lyigaa nten ni ña'an cha' tsu'hue nga'ni Ndiose lo'o, lo ndyca 'tna ri' ni 'in.

20 Rcan' nguia yitsa' 'in nten nu ndi'in scaxca quichen se'en lyi'ya loo Decápolis, ña'an cha' tsu'hue nu nga'ni Jesús lo'o, lo lyigaa ne' yuhue ri' ne'.

Cha' 'in sñe' Jairo lo'o nu yla' ste' Jesús

21 Xiya' mdijin xi'yu Jesús lo'o yca na'an xca tsu' tiyu' can', lo mdisanan nguio' ti'in quina'an nten se'en ndun ni.

22 Can' mdiyaa sca nu naa Jairo, sca nu ndlo tñan se'en 'ni tnu ne' judio 'in Ndiose, bra na'an 'in ni mdi'ya xtyin' tloo ni.

23 Lyee mjñan 'in ni lo ndyucui': Cua' caja ti sca sñen'. Cu'ni cha' tsu'hue tsaa se'en ntsu'cua, lo xtyaa' yaa' 'in lo tyca.

24 Rcan' mdo'o ni nguiaa ni lo'o, lo quina'an 'a nten ngutucui ndyca'an 'in ni, hasta nsta su'hua ta'a ne' lo'o ni.

25 Lja nten can' nguia sca ne' cuna'an, nu cua' ntsu'hui tityucua yjan ti'i lo'o quicha nguilu tne.

26 Lyee 'a cua' mdijin ne' yaa' jo'o, a cuinta cua' ngüilyijyi ne' ña'aan tñi nu su 'in ne', lo a sca cuinta yu'hui 'in ne', cui' nu nde lyee la ti'i ne'.

27 Bra yna ne' cha' 'in Jesús, cui' bra yaan ne' nde chun' ni lja nten quina'an can', lo yla' ne' ste' ni,
28 siyana ngulucua ri' ne': Nisiya loo ste' ti ni calan', lo tycan.
29 Cui' ña'an braa ngüilyijyi ylu tne can' 'in ne', lo ngüi ri' ne' siyana ndyca ne'.
30 Cui' braa ngüi'ya Jesús cuinta siyana lo'o cha' cuiya' 'in ni ndyca sca nu yla' 'in ni, lo mxtun ni nganicha' ni 'in nten can', si ti ca yla' ste' ni.
31 Ta'a nda'an ni nu juin 'in ni: Ña'an snu ña'an quina'an nten re nsta su'hua 'in, lo ti' nicha', ti ca nu yla' 'in.
32 Una Jesús ca tyi'iin mxna'an ni si ti ca yla' 'in ni.
33 Ne' cuna'an can' ngüi'ya ne' cuinta ña'an cha' nu yato'o 'in ne', mdisanan ndyucuan ne' siyana lyee ytsen ne', lo mdyi'ya xtyin' ne' tloo ni, lo ngüitsa' ne' 'in ni ña'aan cha' nu yato'o 'in ne'.
34 Lo nu juin ni 'in ne' cuna'an can': Sñen', cua' ndyca siyana yaña'an ri' 'yan. Quia lya lo quinu luhui, a sca la cha' chu'hui tiee.
35 Can' cha' ti' ndun yucui' ni, bra mdiyaa tucua sna nu mdo'o la na'an 'in ne' nu ndlo ca tñan can', lo nu juin: Cua' ngujui sñe'. ¿Ni cha' ti' ndaa cha' nsin' ri' 'in ni re?
36 Ngune 'in Jesús cha' nu yucui' ne', lo nu juin ni 'in ne' nu ndlo tñan can': A cutsen, tsaloo ti tsaña'an ri'.
37 A ndaa ni ya' tyucui ndyca'an quina'an la nten 'in ni, Tyu ti, lo'o Jacobo, lo'o Xuhua ta'a ngula Jacobo, ya lo'o ni.
38 Bra mdiyaa ni se'en ndi'in ne' nu ndlo tñan can', na'an ni siyana quina'an 'a nten cua' ndi'in can', lo ndi'in yna ne'.
39 Ña'aan nguiten ni ña'an can', nu juin ni 'in nten can': ¿Ni cha' lyee 'a nguinan huan? Cuhui' cua, tsi'i na ngujui cui', na lja' ti cui'.
40 Rcan' mstyí lyo'o ne' 'in ni. Nga'ni ni cha' mdo'o ne' nde chun' na'an, sti ti cui' lo'o jyi'an cui', lo'o ta'a nda'an ti ni, nguiten lo'o ni la se'en ntsu'cua cuhui' can'.
41 Msñi ni yaa' cui', lo nu juin ni 'in lo'o cha' nu ndyucui' ni: Talita cumi. Cha' re ndyca ri' tyucui': Maa, lo ta tyucuin', quitucui.
42 Cui' braa nguitucui cui' lo mdisanan mda'an cui'. Lo cua' ntsu'hui cui' tityucua yjan. Lye 'a yuhue ri' ne' ña'an cha' nu ncua can'.

43 Una lyee 'a mjñan ni 'in ne', siyana a tyucui' ne' lo'o ni sca tucui cha' nu ncuca, lo ngulo ni tñan siyana taa ne' na cu cui'.

MARCOS 6

Bra nguila Jesús quichen Nazaret

1 Rcan' mdo'o Jesús nguiaa ni lo'o ta'a nda'an ni nde quichen tyi ni.

2 Bra mdiyaa tsan nu nxtñan' ne', mdisnan ngulu'u ni 'in nten ndi'in se'en ngui'ni tnu ne' 'in Ndiose. Quina'an 'a nten can' ngune 'in ne' cha' nu ndlu'u Jesús, nduhue ri' ne' 'in ni, lo ndyucui' ne': ¿La ngulo re cha' nu ndyucui'? ¿La ngujui cha' tiaa re 'in, lo ndyca 'ni scaxca cha' nu tnu?

3 ¿Ta tsi'i cuitiyi ca' lca re, cui' sñe' María? ¿Ta tsi'i Jacobo, See, Juda lo'o Simun lca ta'a ngula? ¿Ta tsi'i lyigaa nu cuna'an ta'a ndi'in lo'on na quichen re? Can' cha' a tsu'hue lca tiee ne' lo'o ni.

4 Nu juin Jesús 'in nten can': Sca nu nxiyucui' Ndiose 'in, xca quichen ndijyi nu ndyucuan xu'hue 'in, una quichen tyi, ta lja nten cuitiyi 'in, ta la se'en ndi'in, a ndijyi nu tyucuan xu'hue 'in.

5 A ngujui ña'an cu'ni Jesús quina'an la cha' nu tnu quichen tyi ni, siyana tucua sna ti nu ti'i nga'ni tyca ni, bra mxtya ni yaa' ni 'in.

6 Nduhue 'a ri' ni 'in ta'a quichen tyi ni siyana a nguiaña'an ri' ne' 'in ni. Rcan' mdo'o Jesús, nguiaa ni scaxca quichen suhue ti nu ndi'in lucui' ti can', lo ngulu'u ni 'in ne'.

Bra nga'an tñan Jesús 'in tityucua ta'a mda'an ni

7 Rcan' msi'ya ni 'in quita'a tityucua ta'a nda'an ca ni, lo cuinta tucua ti nga'an tñan ni 'in tsa scaxca quichen, mdaa ni cha' cuiya' culo cui'in xña'an nu ntsu'hui 'in nten.

8 Ngulo ni tñan 'in ne' siyana ni sca na lo a cui'ya, yca scaan ti, ni a cui'ya cuijyin, ni na nu cu, ni tñi lo a cui'ya,

9 tsaloo ti quina lo'o ste' nu lcu' ti.

10 Rcan' nu juin ni 'in ne': Bra tiyaan huan sca quichen, si ntsu'hui nu taa se'en ndi'in quinu huan, can' tyi'in huan laja nu tya'an huan quichen can'.

11 Si nde'en se'en a tyucuan xu'hue ne' 'huan, ni a quine 'in ne' cha' nu tyucuin' huan, tyo'on huan can' lo scuin huan yuu quiyan' huan, lo quinu cuinta 'in ne' si ntsu'hui la cha' caan 'in ne'. Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, nten ndi'in quichen can', lyee la tyijyin ne' ndi'i

que ña'an ntsu'hui cha' tyijyin ne' Sodoma lo'o Gomorra, bra cu'ni cuiya' Ndiose cha' 'in nten chelyuu.

12 Rcan' mdo'o nguiaa, lo yucui' lo'o nten siyana xtun ri' ne' qui'ya ngui'ni ne'.

13 Ngulo ne' quina'an cui'in xña'an nu ntsu'hui 'in nten, a cuinta quina'an nu ti'i mxta'an ceite 'in, lo ndyca.

Bra ngujui Xuhua nu mducua tya 'in nten

14 Nu lca ree Herode yna cha' 'in Jesús, siyana cua' ngune cueen cha' 'in ni sa tyucui se'en can'. Ndeña'an ndyucui' cha' 'in ni: Xuhua nu mducua tya 'in nten cua' mdyo'o qui'u, can' cha' ndyca 'ni cha' nu tnu.

15 Ntsu'hui xca nu ndyucui': Elía lca re. Ntsu'hui xca nu ndyucui': Cui' sca nu nxiyucui' Ndiose 'in lca, tsaña'an mxiyucui' ni 'in scaxca la tucui ti s'ni.

16 Bra yna Herode cha' can', nu juin: Cui' Xuhua nu ngulon tñan xi'yu yni can' lca re, lo ri nii cua' mdyo'o qui'u.

17 Yucui' ca Herode ngulo tñan siyana quinu Xuhua can', scan' lo'o cadena lo tsaa na'an tyucuan. Nga'ni ncuaña'an squi'ya sca ne' cuna'an nu naa Herodía, cuilyo'o Lpe ta'a ngula, yato'o ngulaa Herode 'in ne' lo mdi'in lo'o ne'.

18 Xuhua can' ndyucui' lo'o Herode siyana a tsu'hue tyi'in lo'o cuna'an 'in ta'a.

19 Can' cha' lyee la nguiten cha' nsin' ri' tiee ne' cuna'an can', lo nan ne' ña'an nu cujui ne' 'in Xuhua, una a ngujui ña'an 'in,

20 siyana Herode ntsu'hui sca cha' chen' 'in tloo Xuhua can', jlyo ri' siyana lca can' sca nten nu lñi ndi'in cha' 'in, nu ntsu'hui sca chelyuu nu luhui tloo Ndiose, can' cha' mxñi cuinta siyana a sca ca 'in. bra nu ngune 'in cha' nu ndyucui' Xuhua can', lyee nsu'hua cha' tiee.

21 Una mdiyaa tsan nu ndyuhui ta ne' cuna'an can', cui' tsan nu ngüi'ya ta'a nii Herode, nga'ni sca ta'a. Msi'ya 'in lyigaa ta'a lca tñan nu ndun loo lati, lo'o x'na sundaru, lo'o nu ndun loo lati ndi'in se'en lyi'ya loo Galilea.

22 Lja ndyca ta'a can' nguiten ne' cuna'an sñe' Herodía lo yla quiya' tloo ree Herode can', mdiyaa 'a ri' lo'o lyigaa ta'a nducua ña'an yla quiya' ne' cuna'an can'. Rcan' nu juin 'in ne' cuna'an can': Jñan na nu ndyca ri', lo na' taan 'na 'in.

23 Nga'ni ti'ya 'in Ndiose bra nu juin 'in ne': Jñan na nu ndyca ri', lo a 'ni cha' nisiya tsa jlu'hue la cha' cuilyiya' nu ndi'in 'yan, lo taan 'na 'in.

24 Mdo'o ne' cuna'an can', nguia nicha' 'in jyi'an, lo nu juin: ¿Ni na jñan 'in ree? Cui' braa mxcuen jyi'an: Jñan que Xuhua nu nducua tya 'in nten.

25 Ndla ti nguiten ne' cuna'an can' se'en nducua ree can', lo nu juin Ri nii ndyca ran' sca qui'nan se'en ntsu'hui que Xuhua nu nducua tya 'in nten.

26 Ngunu'un 'a ri' ree, lo siyana cua' yucui' sca cha' nu lñi ca tloo lyigaa ta'a nducua, a ngujui 'a ña'an ti' cha'an cha' nu cua' yucui'.

27 Cui' braa ngulo tñan 'in sca sundaru 'in siyana quia 'ya ne' que Xuhua can'.

28 Yaa sundaru lo msi'yu yni Xuhua se'en ntsu'hui na'an tyucuan, yaan lo'o que can' ndi'in na sca ni' qui'nan, lo mdyaa 'in na 'in nu cuna'an can', lo nu cuna'an can' cua' mdyaa 'in na 'in jyi'an.

29 Ta'a mda'an Xuhua, bra yna cha' siyana cua' ngujui, ya ngui'ya' 'in, lo ya ngatsi' 'in.

Mxcu Jesús 'in ca'yu mii ne' qui'yu

30 Rcan' nguila ta'a nda'an ca Jesús, lo ngüitsa' 'in ni lyigaa ña'an nu nga'ni, lo'o ña'an nu ngulu'u 'in nten se'en yaa.

31 Lo nu juin ni 'in ne': Tsan xtñan' na sca se'en yucuin' tin na. Nu juin ni ncuañan siyana quina'an 'a nten nguia yaan ne' se'en nda'an ni, lo ni nu ti' cu ni, lo a ndijyi 'a braa.

32 Rcan' nguiten ni' ni' yca na'an, mdo'o ni nguiaa sca se'en yucui' ti ne'.

33 Una quina'an 'a nten na'an ne' bra mdo'o ni nguiaa ni, lo yu'hui lyoo ne' 'in ni, can' cha' scaxca quichen mdo'o ne' mda'an quia' ti ne', lo la nducua la ne' mdiyaa ne' se'en ntsu'hui cha' tiyaa ni.

34 Bra mdyo'o Jesús ni' yca na'an can', na'an ni siyana quina'an 'a nten cua' nguio' ti'in can', lo ndyca 'tna ri' ni 'in ne' siyana ndi'in ne' ña'an ndyca ri' slya' nu a ndia x'na. Lo quina'an 'a cha' ngulu'u ni 'in ne'.

35 Bra cua' ngusiin tsan can', mdiyaa ta'a nda'an ni tloo ni lo nu juin: Cua' ngusiin na, lo tijyu' nguinu quichen re.

36 Tsu'hue lati si tyucui' lo'o ne', tsa si'i ne' na nu cu ne', la nde nga'an nten ni' quixin' ta quichen suhue ti, siyana a nda'an lo'o ne' na nu cu ne'.

37 Mxcuen Jesús 'in: ¿Ni cha' a xcun huan 'in ne'? nu juin: ¿Ta ndyca ri' cuilyijyi hua tñi tsaña'an nu cu'ni na cana tucua cientu tsan, lo xi'i hua quijaxtlya nu cu ne' re?

38 Lo nu juin ni 'in ne': Cu'ni cuinta huan ni snu quijaxtlya nda'an lo'on huan. Bra na'an rcan' nu juin: Ca'yu ti quijaxtlya lo'o tucua ti cuila.

39 Ngulo ni tñan 'in ta'a nda'an ni siyana tyucui' lo'o nten can', siyana ti tucua ne' cuinta scaa lta ne' loo quii suhue ti can'.

40 Ndi tucua ne' cuinta scaa lta ne': Ntsu'hui se'en nducua cuinta cientu ne', lo xca se'en nducua ne' cuinta tu'hua tyi ne'.

41 Rcan' msñi Jesús quita'a ca'yu quijaxtlya lo'o tyucua cuila can', mscuen ni tloo ni la ni' cuaan lo mdyaa ni xu'hue 'in Ndiose, msu'hue ni 'in na lo mdaa ni 'na 'in ta'a nda'an ni. Can' nu nditsa' 'in na 'in lyigaa nten can'. Cui' ncuaña'an nga'ni ni lo'o tyucuaa cuila can'.

42 Lyigaa ne' yucu ne' hasta ngula' ri' ne'.

43 Lo ti' mxo' cha tityucua xcuhui quijaxtlya nu nguinu yucu ne' lo'o cuila can'.

44 Tsalca ne' qui'yu nu yucu quijaxtlya can' ndiyaa ca'yu mii.

Bra mda'an Jesús loo tyi'a

45 Cui' braa ngulo Jesús tñan 'in ta'a nda'an ni siyana sten ni' yca na'an, lo tyucua loo lo tyijyin xca tsu' tiyu' can' se'en ndi'in quichen Betsaida, lja nu ti' nsla' ta'a ni lo'o nten quina'an can'.

46 Bra cua' msla' ta'a ni lo'o nten can', ndyucuen ni sca loo qui'ya siyana tyucui' ni lo'o Ndiose.

47 Bra cua' ngüi'ya tla can', cua' tiyaa ti yca na'an can' jlu'hue tiyu', una ti' ndun ni tu'hua tyi'a can' scati ni.

48 Na'an ni siyana cua' xtyi lo'o juersa ti nguiaa ta'a nda'an ni, squi'ya cui'in nu ljian loo na. Nde cua' ljian xaa mdo'o Jesús nguia ndyca'an ni 'in ne', mda'an quiya' ni loo tyi'a can', nga'ni ni cha' tyijyin lyo ni se'en nguiaa yca na'an can'.

49 Bra na'an ne' nda'an quiya' ti ni loo tyi'a can', msque' ri' siyana sca cuixee lca ni, lo msi'ya yja,

50 siyana lyigaa na'an 'in ni, lo lyee ytsen. Una cui' bra can' yucui' Jesús lo'o: Cu'ni tnu tieen huan siyana na' lcan, a cutsen huan.

51 Rcan' ndyucuen ni ni' yca na'an can', cui' bra ngüilyijyi cui'in can', lo ndijyin ya' yuhue' ri'.

52 Ni a lyiji qui'ya cuinta, ni cha' ndyca ri' tyucui' bra msu'hue ni quijaxtlya nu ycu ne' can', siyana ti' ndyucun cha' tiaa 'in ne'.

Nga'ni tyca Jesús 'in ne' Genesaret

53 Bra cua' mdijin xi'yu loo tyi'a can', mdiyaa loo yuu Genesaret. Lo tu'hua tyi'a can' mscan' ca'an 'in yca na'an can'.

54 Ña'an mdyo'o ni' yca na'an can', cui' bra yu'hui lyoo nten can' 'in Jesús.

55 Msnan ne', nguia te'en ne' 'in nu ti'i sa tyucui se'en can', lo mdiya lo'o ne' 'in nu ntsu'cua loo quiñan se'en nu ngune cha' mdiyaa ni.

56 Lo quichen suhue ti se'en nda'an ni, lo'o quichen tnu, ta se'en nga'an nten ni' quixin', ta tu'hua tucuiin se'en nu ntsu'hui cha' tyijyin ni, ndiya lo'o ne' 'in nu ti'i. Lo nu ti'i can' njñan cha' tsu'hue 'in ni, nisiya loo ste' ti ni taa ni cala' can', lo lyigaa nu yla' ste' ni ndyca.

MARCOS 7

Cha' cu' nu ntsu'hui ni' carsya 'in nten

1 Rcan' mdiya ti'in tucua sna ne' fariseo tloo Jesús, lo'o tyucua xnan ne' escriba nu mdo'o quichen Jerusalén.

2 Bra na'an ne' siyana ta'a nda'an Jesús ndyucu, lo a nguna' tsaña'an nu ntsu'hui cha' 'in ne', mdaa ne' qui'ya lo'o cha' can'.

3 Siyana tsalca ne' fariseo lo'o lyigaa la ña'an ne' judio, lye 'a nguia ndyca'an ne' lyigaa cha' nu mxnu scua nten cula 'in ne', lo a ndyucu ne' si tsi'i la nducua la ñaan' ne'.

4 Bra nguila ne' ndya'an ne' se'en ndyca quiya', a ndyucu ne' si a tsi'i la nducua la ñaan' ne'. A cuinta quina'an la cha' nu ti' nchu'hua se'en ne', ña'an ndyca ri' scaxca loo na nu ndjyi'an ne', vasu, quitun', ta castyu tyucuan, a cuinta lo'o quiñan.

5 Ne' fariseo lo'o ne' escriba nganicha' ne' 'in Jesús: ¿Ni cha' ra ta'a nda'an, a 'ni cuinta ña'an cha' nu mxnu scua nten cula 'na, lo a ñaan' bra ndyucu.

6 Mxcuen ni 'in ne': 'Huan ne' nu a lñi ndi'in cha' 'in, chin ñi ca ña'an cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in Isaía cha' nu 'huan, bra nu juin: —Nten re 'ni tnu ne' 'yan lo'o tu'hua ti ne', una carsya 'in ne' tijyu' ndyca na.

7 Tyucua cha' ti ngui'ni tnu ne' 'yan, siyana cha' nu ndlu'u ne' lca na xcui' cha' nu ndlo ri' que ne', lo ndyucui' ne' siyana cha' 'in Ndiose lca na—.

8 Una nxnu huan nde chun' cha' nu ngulo Ndiose tñan, lo tsu'hue lati nguia ndyca'an huan cha' nu cua' ntsu'hui 'in nten, ña'an ndyca ri' ndji'an huan scaxca loo na nu ndlyan' huan, ta quitun', ta vasu, a cuinta quina'an 'a cha' ti' nchu'hua se'en huan.

9 Ti' nu juin la ni 'in ne': 'Huan ndlo tsu' huan cha' nu ngulo Ndiose tñan, se'en nu tyun lo'o cha' nu cua' ntsu'hui 'huan.

10 Nde sca cha' nu yucui' Moisé: —Cu'ni rsuun huan 'huan tloo stin huan lo'o jyi'an huan—, lo —nu tucua yuhue' 'in sti lo'o jyi'an tyo'o tñan caja can'—.

11 Una 'huan ndyucuin' huan cha' sca ne' qui'yu nu ndi'in na 'in, lo tsaloo tyucui' ti lo'o nten cula 'in, siyana na nu ndi'in 'in lca na Corbán (cha' re ndyca ri' na ndyucui' na siyana cua' lca na sca loo mstan 'in Ndiose),

12 lo nguiato'o a ndaan huan cha' cuiya' ta yaa' ne' 'in nten cula 'in ne'.

13 Ncuaña'an ndlo tsun' huan cha' 'in Ndiose, siyana tsa quiñan huan lo'o cha' nu cua' ntsu'hui 'huan. Cui' ncuaña'an 'ni huan lo'o scaxca la cha'.

14 Rcan' msi'ya Jesús 'in nten can', lo nu juin ni: Lyigaan huan quine 'huan, lo qui'yan huan cuinta cha' nu tyucuin'.

15 Tsi'i lo'o cha' ndyucu, ta can' cha' a luhui carsya 'in ne', siyana lo'o cha' nu ndyo'o ni' carsya 'in ne', can' nu ngui'ni cuu' 'in ne'.

16 Lyigaa nu nee 'in cha' re, qui'ya cuinta 'in na.

17 Rcan' mdo'o tsu' Jesús lo'o ta'a nda'an ni lja nten quina'an can', lo nguiten ni sca ña'an, can' nganicha' ne' 'in ni, cha' nu yucui' ni can'.

18 Lo nu juin ni 'in ne': ¿Ta na lo'on huan ndyucun cha' tiyaa 'huan? ¿Ta na a ndi'ya huan cuinta siyana tsi'i lo'o cha' ndyucu, ndyca cuu' carsya 'in ne'?

19 Tsi'i ni' carsya 'in ne' ndya'an na nu ndyucu ne', siyana la ni' ne' nguiaa na lo ndijyin ti na. Lo cha' nu yucui' ni re ca jlyo ri' na siyana lyigaa loo na ca cu na.

20 Lo ti' nu juin la ni: Cha' nu ndyo'o ni' carsya 'in nten, can' na nu 'ni cuu' 'in ne'.

21 Siyana ni' carsya 'in ne' ndyo'o lyigaa cha' a tsu'hue, cha' nu nguiten yu'hui ne' lo'o cuilyo'o nten ta lo'o ne' yucui' ti, cha' nu ndujui ta'a ne',

22 cha' cuna, cha' cuilyiya', cha' a tsu'hue, cha' cuiñi, nu a jyu'u ri', cha' cuita'an ri', cha' nu ndyucui' ca'an ta'a ne', cha' siye', lo'o cha' nu 'ni ne' cua' ña'an ti.

23 Lyigaa cha' re ndyo'o ni' carsya 'in ne', can' nu ngui'ni cuu' 'in ne'.

Cha' 'in ne' sirofencia

24 Rcan' mdo'o Jesús nguiaa ni se'en lyi'ya loo quichen Tiro lo'o Sidón, can' nguiten ni sca ña'an, ncua ri' ni siyana a tucui nu ca jlyo ri' la mdiyaa ni, una a ncua chu'hui catsi' ni.

25 Sca ne' cuna'an nu ntsu'hui cui'in xña'an 'in sñe', bra yna ne' cha' siyana mdiyaa ni can', cui' bra mdiyaa ne' se'en ndun ni, lo mdi'ya xtyin' ne' tloo ni.

26 Lca ne' sca ne' griego ne' cuityi Sirofencia, mjñan ne' cha' tsu'hue 'in ni siyana culo ni cui'in xña'an nu ntsu'hui 'in sñe' ne'.

27 Una mxcuen Jesús 'in ne': Tyaa cha' cuiya' cu sñe' nten la nducua la, siyana a ntsu'hui cha' taan na quijaxtlya nu ntsu'hui yaa' sñe' ne', lo taan 'in na cu xni'.

28 Mxcuen ne' 'in ni: Chiñi 'huan Ni X'na hua, una lo'o xni' nda'an 'in ni' misa, nxo' ycu 'in na nu nslu nu suhue ti.

29 Rcan' nu juin Jesús 'in ne': Tsu'hue ña'an nu yucui', quia lya, cui'in xña'an can' cua' mdyo'o 'in sñe'.

30 Bra nguila ne' la se'en ndi'in ne', nguija lyoo ne' 'in sñe' ne' ntsu'cua loo quiñan, cua' mdyo'o cui'in xña'an can' 'in.

Bra ndyca sca nu cu'un nu a ndyca tyucui' tsu'hue

31 Rcan' mdo'o Jesús quichen Tiro can', mdijin ni quichen Sidón, lo bra cua' mdijin se'en lca Decápolis, rcan' nguila ni tu'hua tiyu' Galilea.

32 Can' mdiya lo'o ne' 'in sca nu cu'un nu a ndyca tyucui' tsu'hue se'en ndun Jesús, mjñan ne' cha' tsu'hue 'in ni siyana xtya ni yaa' ni 'in.

33 Lja nten can' mdo'o lo'o Jesús 'in ne' ntan ti, yojo' yaa' ni tu nscan, ngun siye' ni, lo yla' ni ltse',

34 rcan' mxna'an ni la ni' cuaan, lo xñi'in 'a nguiaan ri' ni, lo nu juin ni 'in ne': Efata. Cha' re ndyca ri' na ndyucui' na: Quila na.

35 Cui' braa nguila tu nscan lo ndyca tsu'hue ltse', lo mdisanan yucui' tsu'hue.

36 Rcan' ngulo ni tñan 'in nten can' siyana a tyucui' ne' lo'o ni sca tucui cha' nu ncuca. Una nisiya lyee la ngulo ni tñan 'in ne' siyana a tyucui' ne', nde lyee lati ngune ne' cha' can'.

37 Nten can' ndyijyin ya' yuhue ri' ne' 'in ni lo ndyucui' ne': Lyigaa cha' nu ngui'ni ni tsu'hue na, hasta lo'o nu cu'un lo ngui'ni ni cha' nguila tu nscan, nu a ndyca tyucui' lo 'ni ni cha' ndyucui'.

MARCOS 8

Mxcu Jesús jacua mii ne' qui'yu

1 Yato'o sca tsan nguio' ti'in quina'an 'a nten, lo a lo'o 'a na nu cu ne', rcan' msi'ya Jesús 'in ta'a nda'an ni, lo nu juin ni 'in:

2 'Tnan 'a ran' 'in nten re, siyana cua' ndyca sna tsan ndi'in ne' lo'on, lo a lo'o 'a na nu cu ne'.

3 Si culon tñan 'in ne' quiaa ne' se'en ndi'in ne', lo siyana a lo'o na cu ne', tyucu na'an ri' ne' tucuiin quiaa ne', siyana ntsu'hui ne' re tijyu' mdo'o ne'.

4 Ta'a nda'an ni mxcuen 'in ni: ¿Ni ña'an ra cu'ni na siyana caja quijaxtlya nu cu ne' re, lo a tucui ndi'in nde?

5 Rcan' nganicha' ni 'in ne': ¿Ni snu quijaxtlya nda'an lo'on huan? Mxcuen 'in ni: Cati ti na.

6 Ngulo ni tñan 'in nten can' siyana ti tucua ne' lyuu. Msñi ni quita'a cati quijaxtlya can', mdyaa ni xu'hue 'in Ndiose, msu'hue ni 'in na, lo mdaa ni na 'in ta'a nda'an ni, can' nu cua' nditsa' 'in na 'in lyigaa nten can'.

7 A cuinta nda'an lo'o tucua sna cuila suhue ti, ngulucuan ni 'in 'in, lo ngulo ni tñan 'in ne' siyana titsa ne' 'in na 'in nten can'.

8 Lyigaa ne' yucu ne' hasta ngula' ri' ne'. Lo ti' mxo' tycati xcuhui na nu nguinu yucu ne'.

9 Ne' nu yucu can' ndiyaa ne' jacua mii ne'. Rcan' msla' ta'a ni lo'o ne'.

10 Cui' braa nguiten ni ni' yca na'an lo'o ta'a nda'an ni, mdo'o nguiaa se'en lca Dalmanuta.

Mjñan ne' fariseo cha' nu tnu 'in Jesús

11 Rcan' mdiyaa tucua sna ne' fariseo se'en ndun Jesús, lo ncuca ri' ne' siyana cu'ni ni sca cha' nu tnu nu tyo'o la ni' cuaan, siyana su'hua ne' qui'ya 'in ni.

12 Rcan' xñi'in 'a nguiaan ri' ni, lo nu juin ni: ¿Ni cha' nten re xcui' cha' nu tnu njñan ne' 'yan? Una tyucuin' lo'on huan, ni sca cha' nu tnu lo a cu'nin tloo ne'.

13 Ngula' tun ni 'in ne', lo xiya' nguiten ni' yca na'an can', mdo'o ne' nguiaa ne' nde xca tsu' tiyu'.

Cha' 'in ne' fariseo

14 Ta'a nda'an ni ngüijlya ri' cui'ya na nu cu, tiseen scati quijaxtlya nda'an lo'o ni' yca na'an can'.

15 Msu'hua tiyaa ni 'in ne', lo nu juin ni: Xñi huan cuinta 'huan lo'o na nu ndyu'hui loo quijaxtlya 'in ne' fariseo, lo'o 'in Herode.

16 Scaxca ndyucui': Cui' siyana a lyi'yan na quijaxtlya, can' cha' ndyucui' ni ncuaña'an.

17 Ngüi'ya Jesús cuinta cha' ndyucui' ne', lo nu juin ni 'in ne': ¿Ni cha' ndyucuin' huan siyana a lo'o quijaxtlya lyi'yan huan? ¿Ta xtyi rin' a nee 'huan lo a ndi'yan huan cuinta? ¿Ta ti' ndyucun 'a cha' tiaa 'huan?

18 Ndi'in quiloon huan lo a tycan' 'huan, nducua tu nscan huan lo a ne 'huan. ¿Ta na a nxu'hua rin' huan ña'an nga'nin?

19 Bra msu'huen ca'yu quijaxtlya, lo quita'a ca'yu mii nten ycu 'in na, ¿ni snu xcuhui ti' nga'ni cha'an huan lo'o na nu nguinu ycu ne' can'? Mxcuen 'in ni: Cha tityucua na.

20 Ticui' ncuaña'an bra msu'huen cati quijaxtlya nu yucu jacua mii nten can', ¿ni snu xcuhui na ti' mxo' huan? Mxcuen 'in ni: Cha tycati na.

21 Lo nu juin ni 'in ne': ¿Ta cui' ña'an ti a ndi'yan huan cuinta?

Ndyca sca nu cuityin' quichen Betsaida

22 Bra mdiyaa ne' quichen Betsaida, mdiya lo'o ne' 'in sca nu cuityin' se'en ndun Jesús, lo mjñan ne' cha' tsu'hue 'in ni siyana cala ni 'in ne'.

23 Rcan' msñi ni yaa' nu cuityin' can', mdo'o lo'o ni 'in nde tu'hua quichen, can' ngun siye' ni tyucuaa tsu' quilo, mxtya ni yaa' ni 'in, lo nganicha' ni 'in si cua' tyacan' chin' 'in.

24 Mxna'an, lo nu juin: Tyacan' 'yan se'en nda'an nten, lo cua' lca na yca nda'an xque' ran'.

25 Xiya' mxtya ni yaa' ni quilo, ngulo ni tñan 'in siyana xna'an tsu'hue ca, lo nguila xaa quilo, tijyu' loo ncuca tyacan' 'in.

26 Ngulo ni tñan 'in siyana quiaa nde se'en ndi'in, lo nu juin ni: Una a sten loo quichen, ni a tyucui' lo'o ni sca tucui cha' nu ncuca 'in.

Yucui' yla Tyu cha' ti ca lca Jesús

27 Chun' nde'en can' mdo'o Jesús lo'o ta'a nda'an ni, nguiaa nde quichen se'en lca Cesarea de Filipino. Tucuiin nguiaa nganicha' ni 'in ne': ¿Ti ta lcan na' ndyucui' nten?

28 Mxcuen 'in ni: Ntsu'hui nu ndyucui' siyana lca Xuhua nu mducua tya 'in nten, xca nu ndyucui' siyana lca Elía, a quinta ntsu'hui nu ndyucui' lca scaxca la nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni.

29 Rcan' nu juin ni 'in ne': Lo 'huan, ¿ti ta lcan na' xque' rin' huan? Mxcuen Tyu 'in ni: Nu'huin lca ni nu lca Crixtu.

30 Una ngulo ni tñan 'in lyigaa can', siyana a tyucui' lo'o ni sca tucui ti ca lca ni.

Yucui' Jesús siyana ntsu'hui cha' caja ni

31 Mdisnan ngulu'u ni 'in ne' siyana Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, ntsu'hui cha' tyijyin ni ndi'i lye'e ya', nu juin ni siyana qui'yu cula lo'o nu ndlo ca tñan ni' lyaa, lo'o ne' escriba, ntsu'hui cha' xcuan tloo ne' 'in ni, lo cujui ne' 'in ni, una nu cua' ca sna tsan ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ni.

32 Mgiuitsa' yla ni 'in ne' cha' can'. Una Tyu ngulo tsu' 'in ni, lo mdisnan ngusun lo'o 'in ni.

33 Una Jesús mxna'an ni se'en ndun lyigaa la ña'an ta'a nda'an ni, lo ngusun lo'o ni 'in Tyu can': Ne' xña'an, tyo'o tsu' siin', siyana a nda'an lo'o cha' tiaa 'in Ndiose, siyana nda'an lo'o cha' tiaa 'in nten chelyuu.

34 Rcan' msi'ya ni 'in ta'a nda'an ni tsatlyu lo'o nten can', lo nu juin ni: Si ta nde'en nu ndyca ri' tyucui ndyca'an 'yan, 'ni cha' jlyu ri' 'in ticuii', lo nu tyucui ndyca'an 'yan, tyaa can' 'in siya' ti.

35 Lo lyigaa nu ngulucua ri' culo laa 'in ticuii', tsato'o tyucuna' can', una lyigaa nu tyaa 'in siya cha' 'yan, lo'o siya cha' tsu'hue 'in Ndiose, can' nu tyo'lo laa.

36 Siyana, ¿ni cana chu'hui 'in ne' cu'ni ne' cana ña'aaan chelyuu, lo si tyucuna' carsya 'in ne'?

37 ¿Ni na ca cu'ni ne' siyana ti' tyucuan ne' carsya 'in ne' xiya'?

38 Si nde'en nu ca jyu'u ri' lo'on tloo nten nducun' re, nten qui'ya chelyuu, a cuinta si ca jyu'u ri' lo'o cha' nu ndyucuin', lo'on na', Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, ca jyu'u ran' lo'o can' bra yaan xiya' lo'o cha' cuiya' 'in Stin, lo'o angajle nu luhui 'in ni.

MARCOS 9

Lo ti' yucui' la ni lo'o: Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, ntsu'hui nu ndun re a caja si tsi'i la nducua la ña'an sca cha' cuiya' nu tlyu 'in Ndiose ña'an ntsu'hui cha' culo ni tñan.

Bra ncha'an ña'an Jesús

2 Bra cua' ngüita'a scua tsan can', mdo'o lo'o Jesús 'in Tyu, Jacobo, lo'o Xuhua, sca loo qui'ya cuaan se'en yucui' ti ne', can' tloo na'an ncha'an ña'an ni.

3 Ste' ni nguinu xaa ngaten tsu'hue ña'an na, ni te' nu tsu'hue lati nguiten, lo a ndyucua na ña'an ngaten ste' ni.

4 Tloo na'an ngüi'ya tun nu ncua naa Elía lo'o Moisé, lo ndaa cha' lo'o Jesús.

5 Rcan' nu juin Tyu 'in Jesús: Mistro, tsu'hue 'a siyana ndi'in hua re, nde tñan hua sna yisin, sca na tyi'in, xca na tyi'in Moisé, lo xca na tyi'in Elía.

6 Ni a ngüijlyo 'a ri', ni cha' tyucui' siyana scaña'an ti ndi'in ytsen.

7 Rcan' ngüi'ya ti'in coo lo ngo'o ti'in na se'en ndun ni, lo ni' coo can' ngune yucui' sca nu yucui': Nde nu lca Sñen' nu tca'a lati 'yan, quine 'huan cha' nu tyucui'.

8 Bra mxna'an a tucui' 'a nu ncua tycan', xca ti Jesús ti' ndun ni.

9 Bra cua' mdo'o loo qui'ya can' yaan, ngulo ni tñan 'in ne' siyana a tyucui' lo'o ni sca tucui cha' nu na'an, cui' siyana bra cua' mdyo'o qui'u Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan la rcan' ca tyucui' cha' re.

10 Yu'hui buna cha' re ni' carsya 'in ne', lo scaxca nicha' ta'a, si ni ña'an ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ne' cua' ngujui.

11 Nganicha' 'in ni: ¿Ni cha' ndyucui' ne' escriba, siyana nu ncuanaa Elía ntsu'hui cha' caan la nducua la loo chelyuu re?

12 Mxcuen ni 'in ne': Ni siyana Elía ntsu'hui cha' caan la nducua la, cui' ntsu'hui cha' cu'ni chu'hue lyigaa lo'o cha'. ¿Ni cha' ndyucui' quityi 'in Ndiöse siyana Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan ntsu'hui cha' tyijyin ni ndi'i?

13 Una tyucuin' lo'on huan siyana Elía cua' yaan, lo ngujui nu nga'ni lyo'o 'in tsaña'an nu ncuari' ne', cui' cha' nu cua' nguinu scua cha' 'in.

Ndyca sca nu ntsu'hui cui'in xña'an 'in

14 Bra nguila ni se'en ndi'in lyigaa la ña'an ta'a nda'an ni, na'an ni siyana quina'an 'a nten msu'hua lo'o 'in ne', lo na'an ni siyana ne' escriba lyee ndyucui' ne' lo'o.

15 Lyigaa nten can' yuhue 'a ri' ne' 'in ni bra nguila ni, ndla yucui' cha' ne' 'in ni.

16 Nganicha' ni 'in ta'a nda'an ni: ¿Ni cha' ndyucuin' huan lo'o nten re?

17 Lja can' ndun sca nu yucui' lo'o Jesús: Nu'huin ni nu lca Mistro, nde ljian lo'on sñen' nu ntsu'hui cui'in xña'an 'in, lo mxnu cu'un na 'in.

18 La nde ti ndun mxñi cui'in 'in, nxtlyu na 'in, ndyucua ngoo' tu'hua, ndyucu lyi'ya, lo nguia ndyca ti'i ña'an. Cua' yucuin' lo'o ta'a nda'an, siyana culo cui'in xña'an ntsu'hui 'in sñen', lo a ncuari' 'in ne'.

19 Rcan' nu juin Jesús: 'Huan lca huan ne' nu a nguiaña'an ri', ¿ni snu braa ticuin' ti nducua tloon huan 'yan? ¿Ni snu braa ntsu'hui cha' ta loon 'huan? Quian lo'o 'in.

20 Rcan' mdiya lo'o ne' 'in nu lyu' ti can' se'en ndun ni, una bra na'an cui'in xña'an can' 'in Jesús, lyee lati msñi na 'in hasta mxtlyu na 'in yluu, lo mducua ngoo' tu'hua.

21 Nganicha' Jesús 'in sti: ¿Ni ti braa ndyca 'in ndyca 'in ncuaña'an? Mxcuen 'in ni: Ti' lyu'.

22 Lyee 'a nxytyu na 'in loo quii' lo'o loo tyi'a, ndyca ri' na kujui na 'in. Si nu'huin nde'en la ña'an ca cu'ni, tyca tna ri' 'hua lo ta yaa' 'hua lo'o.

23 Rcan' nu juin Jesús 'in ne': Si nu'huin tsaña'an ri' 'in Ndiose lyigaa cha' ca, siyana a sca cha' tucui 'in nu nguiaña'an ri' 'in ni.

24 Cui' braa yucui' cueen sti: Nguiaña'an ran', una ta yaa' 'yan siyana lyee la tsaña'an ran'.

25 Bra na'an Jesús siyana lyee nguilu ti'in nten can', ngusun lo'o ni 'in cui'in xña'an can': Cui'in, nu'huin nu mxnu cu'un 'in ne' re, na' culon tñan 'in siyana tyo'o, lo a xtucui 'a.

26 Cui' ña'an braa msi'ya yja, mscuin ti'in na 'in lo'o juersa bra mdyo'o na 'in, ngala' sti na 'in' ña'an ndyca ri' sca nu ngujui. Scaxca ne' ndyucui' ne' siyana cua' ngujui.

27 Una Jesús msñi ni yaa' lo mxtyun ni 'in.

28 Bra cua' nguiten Jesús ña'an can', ta'a nda'an ni nganicha' 'in ni sca cha': ¿Ni cha' huare' a ncuca 'hua culo hua cui'in xña'an cua?

29 Lo nu juin ni 'in ne': Sca cui'in nu ncuaña'an a ndijyi ña'an tyo'o can', si tsi'i la nducua la tyucuin' na lo'o Ndiose lo cu'ni na ayuna.

Xiya' yucui' Jesús ña'an ntsu'hui cha' caja ni

30 Rcan' mdo'o ne' nguiaa ne' se'en lca Galilea, lo Jesús ncuca ri' ni siyana a tucui nu ca jlyo ri' la tucuiin nguiaa ni,

31 siyana ndlu'u ni 'in ta'a nda'an ni, lo ndyucui' ni: Na', Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, caja nu tyaa 'yan yaa' nten chelyuu nu kujui 'yan, una nu cua' ca sna tsan tyo'o qui'un.

32 Ta'a nda'an ni a ngüi'ya cuinta cha' nu yucui' ni, lo a nga'ni tiee cunicha' 'in ni.

¿Ti ca nu ndun loo la?

33 Bra nguila ne' quichen Capernaum, lo bra cua' ndi'in ni ña'an, nganicha' ni 'in ta'a nda'an ni: ¿Ni na cha' lyee 'a yucuin' huan tucuiin?

34 A mxcuen 'a 'in ni, siyana jyu'u ri' ña'an ljian yucui', cha' ti lca nu ndun loo lati.

35 Rcan' ndi tucua ni lo msi'ya ni 'in quita'a tityucua, lo nu juin ni: Si nde'en nu ndyca ri' ca nu culo, can' nu cu'ni lyu' ti 'in, lo ca msu 'in lyigaa la tucui.

36 Rcan' msi'ya ni 'in sca nu lyu' ti, lo mxtya ni 'in jlu'hue la se'en nducua ne', msu'hua tuscun ni 'in, lo nu juin ni:

37 Si ntsu'hui nu ndyucuan xu'hue 'in sca nu lyu' ti ña'an nu nde, lo'o cha' 'yan, cu'ni can' cuinta siyana 'yan na' ndyucuan xu'hue, lo nu ndyucuan xu'hue 'yan, tsi'i 'yan ti ndyucuan xu'hue can', lo'o ni nu nga'an tñan 'yan.

Cha' 'in nu nguiaa tsu' 'in Jesús

38 Xuhua can' nu juin 'in ni: Nu'huin ni nu lca Mistro, se'en yaa hua na'an hua sca nu ndlo cui'in xña'an lo'o cha' cuiya' 'in, una siyana tsi'i ta'a nda'an na, a mdaa hua cha' cuiya' cu'ni ncuaña'an.

39 Una Jesús nu juin ni: A ca'an huan cu'ni ncuaña'an, a tucui nu ca cu'ni cha' nu tnu lo'o cha' cuiya' 'yan, lo tyucui' ca'an 'yan.

40 Siyana nu a ti'i ri' 'na, cui' tsu' 'na nguiaa can'.

41 Ña'an nu ti taa nisiya sca vasu ti tyi'a co'on huan, lo'o cha' 'yan lo siyana nguiaan huan tsu' 'in Crixtu, nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, a tyucuna' xu'hue can'.

Cha' 'in nu nxyu 'in xca tucui loo qui'ya

42 Si nde'en nu xtyu 'in sca nu lyu' ti re loo qui'ya, nu nguiaña'an ri' 'yan, tsu'hue lati yni can' scan' tucui sca quee tlyu nu ndiyo ne' trigo, lo nguun ne' 'in loo tyi'a tujo'o.

43 Si yaan' huan cu'ni qui'ya, si'yu con' huan 'in na, tsu'hue lati si co' yaan' huan sten huan chelyuu nu a tsatii 'a, lo tsi'i nu tyucuaa tsu' yaan' huan tsaan huan loo quii' nu a ntsu'hui 'a cha' suhui',

44 —sca se'en nu a ntsu'hui cha' tyi cunu', lo ni quii' a ntsu'hui 'a cha' ti' suhui'—.

45 Si quiyan' huan cu'ni na qui'ya, si'yu con' huan 'in na, tsu'hue lati si co' quiyan' huan sten huan loo chelyuu nu a tsatii 'a, lo tsi'i tyucuaa tsu' quiyan' huan caja nu xtyu 'huan loo quii' nu a ntsu'hui 'a cha' suhui',

46 —sca se'en nu a ntsu'hui cha' tyi cunu', lo ni quii' a ntsu'hui 'a cha' suhui'—.

47 Si quiloon huan cu'ni qui'ya, culon huan 'in na, tsu'hue lati si sca tsu' ti quiloon huan sten huan se'en ndlo Ndiiose tñan, lo tsi'i tyucuaa tsu' quiloon huan caja nu xtyu 'huan loo quii',

48 —sca se'en nu a ntsu'hui cha' tyi cunu', lo ni quii' lo a ntsu'hui 'a cha' suhui'—.

49 Siyana cuinta scaan huan ntsu'hui cha' ca tiyen' huan lo'o quii', lo lyigaa 'ni nu ndiquin ti'in ne' tloo Ndiose ca tiyen' na lo'o teje'.

50 Teje' tsu'hue 'a na, una si tyo'o tiyen' 'na, ¿ni ña'an ti ca tiyen' na xiya'? Can' cha' 'huan taa huan ya' ca tiyen' huan, lo ndi'ya ti tyi'in huan scaxcan huan.

MARCOS 10

Cha' 'in ne' nu ndla ti'in cuilyo'o

1 Mdo'o Jesús nguiaa ni, lo mdiyaa ni se'en lca Judea, rcan' mdo'o ca'an ni xca tsu' tyucu tlyu Jordan. Ticui' ti ña'an nguio' ti'in nten se'en mdiyaa ni, lo xiya' ngulu'u ni 'in ne' siyana ncuaña'an ntsu'hui cha' 'in ni.

2 Tucua sna ne' fariseo mdiyaa ne' se'en ndun Jesús, nganicha' ne' 'in ni siyana su'hua ne' qui'ya 'in ni: ¿Ta ndia cha' cuiya' 'in ne' qui'yu cula' ti'in cuilyo'o?

3 Mxcuen ni 'in ne': ¿Ni ña'an ra ngulo Moisé tñan 'huan?

4 Lo nu juin ne' 'in ni: Moisé ndaa cha' cuiya' 'in ne' qui'yu cula' ti'in cuilyo'o, una si tsa' scua sca quityi 'in ne'.

5 Lo nu juin Jesús 'in ne': Ndaa cha' cuiya' can', una siya cha' lye' rin' 'huan.

6 Una bra ngañan Ndiose chelyuu, —ne' qui'yu lo ne' cuna'an ngañan ni.

7 Can' cha' ne' qui'yu ntsu'hui cha' ti'in tsu' sii' sti lo'o jyi'an, lo tyi'in lo'o cuilyo'o,

8 lo tyucuaa can' sca ti lca—, tsi'i 'a tucua lca can', siyana scati lca.

9 Can' cha' nu cua' nga'ni sca Ndiose 'in, a ntsu'hui 'a cha' ti' cula' ti'in ta'a.

10 Bra cua' mdiyaa ne' sca na'an, ta'a nda'an ni nganicha' 'in ni siya cha' can'.

11 Mxcuen ni 'in ne': nu cula' ti'in 'in cuilyo'o, lo tyi'in lo'o xca ne' cuna'an, qui'ya ngui'ni lo'o cuilyo'o.

12 Ticui' ncuaña'an sca ne' cuna'an nu cula' ti'in 'in cuilyo'o, lo tyi'in ne' lo'o xca qui'yu, ticui' qui'ya ngui'ni ne'.

Bra ngulucuan Jesús 'in nu suhue ti

13 Rcan' mdiyan lo'o ne' 'in nu suhue ti se'en nducua Jesús, siyana xtya ni yaa' ni que, una ta'a nda'an ni ngusun lo'o 'in ne'.

14 Bra na'an Jesús cha' can', a mdiaa ri' ni lo ngusun lo'o ni 'in ne', lo nu juin ni: Tyaan huan caan nu suhue ti se'en nducuan, lo a cu'ni huan tucui, siyana lyigaa nu cu'ni lyu' 'in ña'an nu suhue re, can' nu caja se'en ndlo Ndiose tñan 'in.

15 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan: Sca nten si a tyucuan xu'hue ne' 'in Ndiose tsaña'an ndyca ri' nu suhue ti, a ca sten ne' se'en ndlo ni tñan.

16 Rcan' msu'hua tuscun ni 'in nu suhue ti can', mxtya ni yaa' ni que, lo ngulucuan ni 'in.

Cha' 'in sca nu cuilyiya'

17 Bra mdo'o Jesús nguiaa ni, carre ti mdo'o sca nu yan, mdyi'ya xtyin' tloo ni, lo nganicha' 'in ni: Nu'huin ni nu lca Mistro, lca sca nu tsu'hue 'a, ¿ni na ca cu'nin siyana caja chelyuu nu a tsatii 'a 'yan?

18 Mxcuen Jesús 'in ne': ¿Ni cha' ndyucui' siyana lcan sca nten nu tsu'hue? A tucui tsu'hue, scati Ndiose tsu'hue ni.

19 Cua' jlyo ri' ña'an tñan ngulo Ndiose: —A sten yu'hui lo'o cuilyo'o nten, a kujui nten, a cu'ni cuna, a tyucui' cha' cuini—, ni a quiñilyo'o nten, —cu'ni rsuun 'in tloo sti huan lo'o jyi'an—.

20 Rcan' mxcuen 'in ni: Ni Mistro, ti' lyun' nxu'huan se'en lyigaa cha' re.

21 Jesús mxna'an ni tloo lo ndyca 'tna ri' ni 'in, lo nu juin ni: Nlyiji xca cha' 'in, quiaa lo kujui' lyigaa na nu ndi'in 'in lo titsa tñi can' 'in nu ti'i, ncuaña'an caja cha' cuilyiya' 'in la ni' cuaan, rcan' tyucui ndyca'an 'yan, lo xñi cursi 'in.

22 Ndyijyin ya' ngunu'un ri' nguiaa lo'o cha' nu yucui' ni lo'o, siyana lyee cuilyiya'.

23 Rcan' ca tyi'iin mxna'an Jesús, lo nu juin ni 'in ta'a nda'an ni: Tucui 'a ña'an sten sca nu cuilyiya' se'en ndlo Ndiose tñan.

24 ta'a nda'an ni lyee 'a yuhue ri' lo'o cha' nu yucui' ni, una Jesús yucui' ni xiya': Sñen', sca nten nu ndia ri' cha' cuilyiya', tucui 'a ña'an sten can' se'en ndlo Ndiose tñan.

25 A que' la tyijyin sca camello tiu quiya' cuixa, que ña'an nu sten sca nu cuilyiya' se'en ndlo Ndiose tñan.

26 Ta'a nda'an ni lyee la yuhue ri', lo scaxca nicha' ta'a: ¿Ti ca ca tyo'o laa si na can'?

27 Mxna'an Jesús se'en ndi'in, lo nu juin ni: Cha' nu 'in nten, a ndijyi ña'an na, una lo'o cha' 'in Ndiose lyigaa cha' ca.

28 Tyu mdisanan yucui' lo'o ni: Una huare' cua' ngala' ti'in hua lyigaa na nu ndi'in 'hua, lo llyan ndyca'an hua 'in.

29 Mxcuen Jesús 'in: Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, si ntsu'hui nu cula tucua na'an 'in, ta cula ti'in ta'a ngula, ta 'in sti lo'o jyi'an, ta 'in cuiyo'o, ta sñe', lo ta cula' sti yuu se'en ngui'ni tñan, lo nu cu'ni ncuaña'an squi'ya cha' 'yan, lo'o squi'ya cha' tsu'hue nu ndyucui' Ndiose,

30 nde lyece lati caja cha' tsu'hue 'in loo chelyuu re: Nde quinu na 'in can', ncuaña'an lo'o ta'a ngula, lo'o jyi'an, lo'o sñe', lo'o yuu, a cuinta lo'o scaxca ndi'i tyijyin can', una tiaa braa caja chelyuu nu a tsatii 'a 'in.

31 Siyana quina'an 'a nu culo ri nii, quinu ca'an can' nde chun' tiaa braa, lo nu guinu ca'an nde chun' can', ca nu ca nu culo tiyaa braa.

Xiya' yucui' Jesús ña'an ntsu'hui cha' caja ni

32 Yato'o nguiaa ni tucuiin Jerusalén, lo nducua loo Jesús loo ta'a nda'an ni, ntsu'hui cha' tiee ne', a cuinta nguitsen ne, cui' ncuaña'an lo'o lyigaa la ña'an nu nducui ndyca'an 'in ni. Xiya' ngulo tsu' Jesús 'in quita'a tityucua can' se'en yucui' ti, lo mdisanan ngüitsa' ni 'in ne' ña'an ntsu'hui cha' tsato'o 'in ni.

33 Lo nu juin ni: Ña'an huan, ri nii tiyaan na quichen Jerusalén, lo Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan ntsu'hui cha' quinu ni yaa' nu ndlo ca tñan ni' lyaa, lo'o yaa' ne' escriba, can' nu culo qui'ya 'in ni se'en nu caja ni, lo tyaa ne' 'in ni yaa' ne' gentil.

34 Can' nu taa cha' jyu'u 'in ni, jyi'in 'in ni, su'hua siye' tloo ni, lo kujui ne' 'in ni, una nu cua' ca sna tsan tyo'o qui'u ni.

Mjñan Jacobo lo'o Xuhua sca cha' 'in Jesús

35 Rcan' Jacobo lo'o Xuhua, sñe' Zebedeo, mdiyaa lucui' ti se'en ndun Jesús, lo nu juin: Nu'huin ni nu lca Mistro, ndyca ri' hua siyana cu'ni sca cha' tsu'hue lo'o hua.

36 Lo nu juin ni 'in ne': ¿Ni na ndyca rin' huan?

37 Mxcuen 'in ni: Ndyca ri' hua si taa cha' cuiya' tyucua hua scaa tsu' sii' la se'en ntsu'hui cha' culo tñan.

38 Rcan' nu juin Jesús 'in ne': A jlyo rin' huan ni na jñan huan. Vasu nu ntsu'hui cha' co'on, ¿ta ca co'on huan 'in na? ¿Ta ca tyijyin huan ndi'i tsaña'an nu ntsu'hui cha' tyijin?

39 Mxcuen 'in ni: Ca 'hua. Nu juin Jesús 'in ne': Tsi'i ña'an ndyucuin' huan siyana sca vasu ti co'on huan lo'on, ticui' sca ndi'i ti ntsu'hui cha' tyijyin huan lo'on.

40 Una nu tyucua huan tsu' cueen 'yan lo'o tsu' cuica, a ntsu'hui cha' cuiya' 'yan taan 'huan, siyana can' tyucua nu cua' nga'an cuiya' 'in.

41 Xa tyii can' ndyucuen tique' lo'o Jacobo lo'o Xuhua, bra ngune 'in cha' nu yucui' can'.

42 Una Jesús msi'ya ni 'in lyigaa: 'Huan cua' jlyo rin' huan siyana tsalca nu ndlo tñan quichen tnu, lo'o cha' cuiya' 'in ne' ngui'ni tnun ne' 'in ne', lo nu ndun loo 'in ne', tla 'a ndlo tñan 'in nten can'.

43 Una tsi'i ncuaña'an ntsu'hui cha' cu'ni huan, siyana si ntsu'huin huan ndyca rin' huan can huan nu ndun loo lati, can' nu cu'ni tsu'hue 'in lyigaa tucui.

44 Si nde'en nu ndyca ri' ca nu culoo, can' nu ca msu 'in lyigaa tucui.

45 Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, a yaan ni siyana caja nu ca msu 'in ni, cui' siyana ca ni msu 'in lyigaa tucui, lo taa ni chelyuu 'in ni siyana tyo'o laa quina'an nten.

Cha' 'in sca nu cuityin' nu naa Bartimeo

46 Rcan' mdiyaa ne' quichen Jericó. Bra nde cua' mdo'o Jesús tu'hua quichen lo'o ta'a nda'an ni, quina'an nten nducui ndyca'an 'in ni, lo tu'hua tucuiin can' nducua sca nu cuityin' nu naa Bartimeo, sñe' Timeo, njñan loo mstan.

47 Bra yna cha' siyana Jesús Nazaret ndijin can', rcan' msi'ya cueen 'in ni: Jesús, Sñe' nten cuityi 'in David, tyca 'tna ri' 'yan.

48 Scaxca ne' ngusun lo'o ne' 'in siyana tyucua seen tu'hua, una nde lyee la msi'ya 'in ni: Sñe' nten cuityi 'in David, tyca 'tna ri' 'yan.

49 Rcan' ya tun Jesús, lo ngulo ni tñan siyana xi'ya ne' 'in nu cuityin' can'. Msi'ya ne' 'in, lo nu juin ne' 'in: Cu'ni tnu tiee, lo ti tun siyana nxi'ya ni 'in.

50 Nu cuityin' can' cui' bra ngala' sti te' nguixen, mditun, lo mdiyaa tloo Jesús.

51 Lo nu juin Jesús 'in: ¿Ni na ndyca ri' cu'nin lo'o? Nu cuityin' can' mxcuen 'in ni: Nu'huin ni nu lca Mistro, ndyca ran' quila xaa quiloon.

52 Jesús nu juin 'in: Ca quiaa, cua' ndyca siyana yaña'an ri' 'yan. Ticui' braa nguila xaa quiloo, lo ngutucui ndyca'an 'in Jesús se'en nguiaa ni.

MARCOS 11

Bra nguiten Jesús quichen Jerusalén

1 Bra cua' tiyaa ne' quichen Jerusalén, lucui' ti can' ndi'in tucua quichen suhue ti, Betfagé lo'o Betania, lo cui' can' nducua qui'ya Olivo, lo Jesús ngulo ni tñan 'in tucua ta'a nda'an ni,

2 lo nu juin ni 'in ne': Yaan huan se'en ndi'in quichen lyu' ti cua. Bra tiyaan huan tu'hua quichen cua, can' ndycan' tun sca burru cuine' ti nu a tucui lyiji tyucua. Xtin' huan 'in 'in, lo quian lo'on huan 'in 'in.

3 Si nde'en nu cunicha' 'huan nicha' nxtin' huan 'in 'in, rcan' ñu juin huan 'in ne' siyana ni nu lca X'na huan ndyca ri' 'in 'in, lo bra ti ca'an tñan ni 'in 'in.

4 Mdo'o nguiaa, lo nguija lyoo burru can', ndycan' ca'an 'in tu'hua tucuiin tuna'an can', lo mxiti' 'in 'in.

5 Cui' braa yucui' tucua sna nu ndun can': ¿Ni cha' nxtin' huan burru cua?

6 Rcan' ngüitsa' 'in ne' ña'an nu juin Jesús, la rcan' mdaa ne' cha' cuiya' 'in.

7 Nguian lo'o burru can' se'en ndun Jesús, lo mxtya ste' chun' 'in, lo mducua ni 'in 'in.

8 Quina'an 'a nten mdisnan msla sti ne' ste' ne' tucuiin nguiaa ni, a cuinta ntsu'hui nu ncha stan' quixin', lo mxtya ne' 'in na tucuiin can'.

9 Nten nu nducua loo lo'o nu ljian nde chun' ndyucui' cueen ne':
¡—Culo laan huan 'hua! Tlyu cha' tsu'hue ntsu'hui 'in ni nu ljian lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na—.

10 Tlyu cha' tsu'hue ntsu'hui 'in ni nu ljian lo'o cha' cuiya' 'in David nu ncu a nten cula 'na. ¡—Culo laa hua—, 'huan ni nu nducua ni' cuaan!

11 Rcan' nguiten Jesús loo quichen Jerusalén, lo nguiten ni ni' lyaa, nga'ni quii ni ña'aan ni' lyaa can'. Lo siyana cua' ngusiin tsan mxtyucui ni nde quichen Betania lo'o quita'a tityucua.

Bra ngutucua Jesús yuhue' 'in yca higo

12 Xca tsan can' mdo'o ni quichen Betania, lo tucuiin nguiaa ni ngüite' ri' Jesús.

13 Ti' tijyu' nguiaa ni na'an ni nducua sca yca higo nu nducua lca', ya na'an ni si nducua si'yu na. Una bra mdiyaa ni se'en nducua na, a sca na nducua loo na siyana tsi'i tsan 'in na, siyana nu lca' ti na nducua.

14 Rcan' nu juin Jesús 'in yca can': Ni xca tsan lo a caja 'a nu cu si'yu nu tyucua loo. ta'a nda'an ni ngune 'in ne' cha' nu yucui' ni.

Ngulo Jesús 'in nten ni' lyaa

15 Bra mdiyaa ni quichen Jerusalén nguiten Jesús ni' lyaa, lo mdisanan nguloo ni 'in lyigaa nu ngui'ni quiya' can'. Mxlyu ni misa 'in ne' nu ncha'an tñi, lo'o yca xlya 'in nu ndyujui' quiñi.

16 A mdaa 'a ni cha' cuiya' tyjyjin ne' ni' lyaa lo'o su'hua ne'.

17 Ngulo'o ni 'in nten lo nu juin ni: ¿Ta tsi'i quityi 'in Ndiose ndyucui' na: —Na'an 'yan lca na se'en ndyucui' ne' lo'o Ndiose sa tyucui chelyuu—? Lo 'huan ngui'ni huan 'in na lca na —na'an tyi ne' cunan—.

18 nu ndlo tñan ni' lyaa lo'o ne' escriba, ngune 'in ne' cha' nu yucui' Jesús, lo nan ne' ña'an kujui ne' 'in ni, siyana quina'an 'a nten cua' ngui'ni cuinta cha' nu ndlu'u ni, can' cha' nguitsen ne' 'in ni.

19 Bra ngüi'ya tla mdo'o Jesús quichen can'.

Cha' 'in yca higo nu nducua ni yuhue' 'in

20 Tlya xca tsan mdijin ne' se'en nducua yca higo can', lo na'an ne' siyana cua' ngüityi na.

21 Tyu mxu'hua ri' ña'an yucui' Jesús lo'o yca can', lo nu juin 'in ni: Mistro, ña'an, ngüityi yca nu ngulo yuhue' 'in cua.

22 Mxcuen Jesús 'in ta'a nda'an ni: tsaña'an rin' huan 'in Ndiose.

23 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, si ntsu'hui nu tyucui' lo'o qui'ya cua siyana tyo'o na se'en nducua na, lo tsa na la loo tyi'a tujo'o, cui' ncuaña'an tsato'o, una si tsaña'an ri' can', lo a cu'ni tucua ri'.

24 Tyucuin' lo'on huan, lyigaa cha' nu njñan huan 'in Ndiose, cu'ni huan cuinta siyana cua' ngujui na 'huan, lo cui' ncuaña'an tsato'o.

25 Bra ndyucui' huan lo'o ni, cu'ni huan cha' tlyu ri' 'in nu ntsu'hui cha' tiee huan lo'o, siyana lo'o Ndiose, ni nu nducua ni' cuaan, cu'ni ni cha' tlyu ri' 'huan lo'o qui'ya nducuin huan.

26 Si a cu'ni huan cha' tlyu ri' 'in ta'a nten huan, cui' ncuaña'an Ndiose, ni nu nducua ni' cuaan, a cu'ni ni cha' tlyu ri' 'huan lo'o qui'ya nducuin huan.

Nganicha' ne' 'in Jesús cha' ti ca nda cha' cuiya' 'in ni

27 Xiya' mdiyaa ne' quichen Jerusalén, lo nguiten Jesús ni' lyaa, can' nda'an ni bra mdiyaa tucua sna nu ndlo tñan ni' lyaa, stu'hua lo'o ne' escriba, lo'o qui'yu cula.

28 Lo nu juin ne' 'in ni: ¿La ngujui cha' cuiya' 'in 'ni lyigaa cha' re, lo ti ca ndaa na 'in?

29 Mxcuen Jesús 'in ne': Lo'on na' cunichan' 'huan sca cha', si xcuen huan 'yan, lo na' quitsan' 'huan ti ca ndaa cha' cuiya' ngui'nin lyigaa cha' re.

30 ¿Ti ca ndaa cha' cuiya' 'in Xuhua nu mducua tya 'in nten, Ndiose ta nten chelyuu? Xcuen huan 'yan.

31 Rcan' scaxca ne' nganicha' ta'a ne': Si ñu juin na ni' cuaan mdo'o cha' cuiya' can', tina'an xcuen 'na: ¿Ni cha' a yaña'an rin' huan 'in si na can'?

32 Si nu juin na siyana nten chelyuu mdaa 'in na... Una nguitsen ne' floo nten quichen can', siyana Xuhua can', ncu sca nu chin ñi ca mxiyucui' Ndiose 'in.

33 Can' cha' mxcuen ne' 'in Jesús: A jlyo ri' hua. Rcan' mxcuen Jesús 'in ne': Ni na' a quitsan' 'huan ti ca ndaa cha' cuiya' ngui'nin lyigaa cha' re.

MARCOS 12

Nu nducun' yu'hui cuan se'en nducua ti uva

1 Rcan' mdisanan yucui' Jesús scaxca cha' lo'o nten, lo nu juin ni: Sca ne' qui'yu msu'hua ne' lo'o se'en nducua ti uva 'in ne'. Ni' lyo'o can' ngañan sca ne' se'en xiin uva can'. A quinta ngañan ne' sca se'en cuaan, tyucua nu chu'hui cuan 'in na, lo quinta jlu'hue mxnu ne' tñan can' 'in ne' 'in nu chu'hui cuan 'in na, mdo'o ne' nguiaa ne' sca se'en tijyu'.

2 Mdiyaa braa nu ntsu'hui cha' quio' si'yu can', x'na tñan can' nga'an tñan sca msu nu tsa tyucuan si'yu nu ntsu'hui cha' caja 'in ne'.

3 Una nu ntsu'hui cuan tñan can' yujui ti'in 'in msu nu mdiyaa can', lo mxtucui lo a sca a na lyi'ya.

4 Rcan' nga'an tñan x'na tñan can' xca msu 'in, can' nu mjyi'in ne' 'in lo'o quee, yujui chaa ne' que, cua' ña'an ti nga'ni lyo'o ne' 'in.

5 Xiya' nga'an tñan xca msu 'in, can' nu yujui ne' 'in. Ncuaña'an yato'o lo'o lyigaa la ña'an msu nu yaa can', ntsu'hui nu yujui chaa ne' 'in, lo ntsu'hui nu yujui ne' 'in.

6 Ndi'in scati sñe' x'na tñan can' nu tca'a la ti' 'in, lo nga'an tñan 'in yaa se'en ndi'in tñan 'in ne'. Ngulucua ri': Nii ca'an tñan 'in yucui' ca sñe', nde nu cu'ni quinta ne' cha' nu tyucui'.

7 Una nu ntsu'hui cuan tñan can', mdisanan nga'ni cuiya' cha' lo'o ta'a, lo ndyucui': Nde l'jyan yucui' ca sñe' x'na tñan nu ntsu'hui cha' quinu tñan re 'in, cujuin na 'in lo quinu tñan re 'na.

8 Cui' ña'an braa msñi ne' 'in lo yujui ne' 'in, mscuan ne' 'in nde chun' lo'o.

9 Ri nii, ¿ni ña'an cu'ni x'na tñan can'? Tsa cujuí 'in ne' nu ntsu'hui cuan tñan can', lo taa 'in na cu'ni quinta xca tucui'.

10 ¿Ta a lyiji tyucuin' huan sca cha' nu nguinu scua loo quityi 'in Ndiöse: —Quee nu mscuan tloo cuityi na'an, ri nii lca na quee nu nsñi tun na'an.

11 Ni X'na na nga'ni ni cha' re, lo nduhue rin' na cha' nu na'an tloon na—?

12 Ngunan ne' ña'an quinu Jesús siyana ngüi'ya ne' quinta, siyana cha' 'in ne' yucui' ni. Lo siyana nguitsen ne' tloo nten quina'an can', ngala' tun ne' 'in ni, mdo'o ne' nguiaa ne'.

Cha' 'in tñi nu ndaa ne' 'in César

13 Rcan' nga'an tñan ne' tucua sna ne' fariseo, lo'o tyucua xnan nten 'in ree Herode nu tsa yucui' lo'o Jesús, lo cuna ne' ña'an nu su'hua ne' qui'ya chun' ni.

14 Bra mdiyaa ne' tloo ni, nu juin ne' 'in ni: Nu'huin ni nu lca Mistro, huare' jlyo ri' hua siyana lca sca nu ndyucui' cha' nu lñi, lo ni a nan ña'an nu quinu tsu'hue nten lo'o, ni a mxñi quinta ña'an cha' 'in nten, siyana ndlu'u cha' nu lñi 'in Ndiöse, ña'an ntsu'hui cha' cu'ni na. Ña'an ñu juin, ¿ta tsu'hue cha' taan na tñi nu nñan César, ta na a tsu'hue 'a? ¿Taan na 'in na, ta na a taan na 'in na?

15 Jesús ngüi ri' ni siyana a lñi carsya 'in ne', lo nu juin ni: ¿Ni cha' nan huan ña'an su'huan huan qui'ya chun'? Tyaan huan sca tñi 'yan, ña'an na.

16 Mdaa ne' tñi can' 'in ni, lo nganicha' ni 'in ne': ¿Ti ngulucuin nga'an chun' tñi re, lo'o ti nii nga'an 'in na? Mxcuen ne' 'in ni: César.

17 Rcan' mxcuen Jesús 'in ne': Tyaan huan 'in César na nu 'in, cui' ncuaña'an tyaan huan 'in Ndiose na nu 'in ni. Lyee 'a yuhue ri' ne' 'in ni.

Cha' nu tyo'o qui'u ne' cua' ngujui

18 Rcan' mdiyaa tucua sna ne' saduceo se'en ndun Jesús nu a nguiaña'an ri' siyana tyo'o qui'u ne' cua' ngujui. Nganicha' ne' 'in ni:

19 Nu'huin ni nu lca Mistro, Moisé nga'an scua sca quityi lo ndyucui' na: —Sca ne' qui'yu si caja ne', lo ni sca sñe' lo a mdi'in lo'o cuilyo'o, 'ni cha' ticui' ta'a ngula tyi'in lo'o ne' cuna'an can', lo si tyi'in sñe' ne' cu'ni ne' cuinta siyana sñe' ne' lo'o cuilyo'o ca ne' lca can'—.

20 Yato'o mdi'in quita'a cati ne' qui'yu sca ta'a ngula ti. Nu cula can' ngujui cuilyo'o, lo ngujui, una ni sca sñe' lo a mdi'in lo'o ne'.

21 Nu cua' ndyca tucua can' mdi'in lo'o ne' cuna'an can', ticui' ncuaña'an ngujui, a sca sñe' ne' mdi'in lo'o ne'. Ncuaña'an yato'o lo'o nu cua' ndyca sna can'.

22 Scaña'an ti yato'o 'in quita'a cati can', ngujui, una ni sca sñe' ne' lo a mdi'in. Yato'o lo'o ne' cuna'an can' ngujui ne'.

23 Bra ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ne' cua' ngujui, ¿ni ña'an can' ca cuilyo'o ca 'in ne' cuna'an can', siyana mdi'in ne' lo'o quita'a cati?

24 Rcan' mxcuen Jesús 'in ne': Tsi'i ña'an cha' tiaa 'huan, siyana a ndi'yan huan cuinta ña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose, ni a jlyo rin' huan ni snu cha' cuiya' nu ntsu'hui 'in ni.

25 Bra tyo'o qui'u ne' cua' ngujui, a ntsu'hui 'a cha' ti' caja cuilyo'o ne', ni a taa 'a ne' cha' cuilyo'o 'in nten, siyana scaña'an ti tyi'in ne' ña'an ndyca ri' angajle 'in Ndiose la ni' cuaan.

26 Una cha' 'in ne' cua' ngujui lo tyo'o qui'u, ¿ta na a lyiji qui'yan huan cuinta ña'an ndyucui' quityi nu nga'an scua Moisé, bra yucui' Ndiose lo'o lja yca quiche' ndyiquin can', lo nu juin ni: —Na' lcan Ndiose 'in Abraham, Ndiose 'in Isaac, Ndiose 'in Jacob—?

27 Siyana Ndiose a lca ni Ndiose 'in ne' ngujui, siyana lca ni Ndiose 'in ne' nu lu'u. Can' cha' ndyucuin' lo'on huan siyana tsi'i ña'an cha' tiyaa 'huan.

Cha' nu ndun loo la 'in Ndiose

28 Rcan' sca escriba nu ngune 'in cha' nu yucui' ne' lo'o Jesús, mdiyaa se'en ndun ni. Lo siyana tsu'hue mxcuen ni 'in ne', can' cha' nganicha' 'in ni: ¿Ti ña'an cha' nu ndun loo lati ngulo Ndiose tñan 'na?

29 Mxcuen Jesús 'in ne': Nde cha' nu ndun loo lati que lyigaa la ña'an cha': —Ne' Israel quine 'huan cha' re. Ndiose nu lca X'na huan, scati ni lca ni X'na huan.

30 Lo'o lyigaa carsya 'huan tyaan huan 'huan 'in Ndiose X'na huan, lo'o lyigaa tieen huan—, lo'o lyigaa cha' tiyaa 'huan, —lo'o lyigaa juersa 'huan—. Nde cha' nu ndun loo lati que lyigaa la ña'an cha'.

31 Nu cua' ndyca tucua ticui' ndun loo na: —Ca 'tna rin' huan 'in ta'a nten huan tsaña'an 'ni huan 'tna 'huan—. A ntsu'hui xca cha' nu ndun loo la que tyucuaa cha' re.

32 Rcan' nu juin ne' escriba can' 'in Jesús: Ni Mistro, chin ñi ña'an nu ndyucuin' huan siyana scati Ndiose lca Ni X'na na, lo a ntsu'hui 'a xca tucui ña'an nu lca ni.

33 Siyana lo'o lyigaa carsya 'na ntsu'hui cha' tyaan na 'na 'in ni, lo'o lyigaa tieen na, lo'o lyigaa cha' tiyaa 'na, lo'o lyigaa juersa 'na. A cuinta ca 'tna rin' na 'in ta'a nten na tsaña'an 'ni na 'tna 'na. Cha' re lyee la ntsu'hui lyoo na tloo Ndiose que lyigaa la ña'an cha' nu 'ni ne' bra ndiquin ne' sca 'ni tloo ni.

34 Bra ngune 'in Jesús siyana lo'o cha' tiyaa mxcuen ne' 'in ni, rcan' nu juin ni 'in ne': A tiju' ndyca se'en ndlo Ndiose tñan. A tucui 'a nu ti' nganicha' 'in ni scaxca la cha'.

¿Ti ca sñe' lca Crixtu?

35 Lja ndlu'u Jesús 'in nten ni' lyaa, nganicha' ni 'in ne' sca cha': ¿Ni cha' ndyucui' ne' escriba siyana Crixtu lca ni ticui' sñe' nten cuiti' 'in David?

36 Siyana ticui' David nga'an sca cha' bra mxiyucui' Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in: —Ndiose X'na na nu juin ni 'in Ni X'na: Tyucua tsu' cueen 'yan cu'nin siyana ta'a cusuun quinu nde tuquiya'—.

37 Ticuii' David ndlo naa 'in ni siyana lca ni X'na, ¿ni ña'an ra lca ni sñe' nten cuityi 'in si na can'? Nten quina'an can' tsu'hue 'a ntsu'hui tiee ne' nee 'in ne' cha' nu ndyucui' ni.

Msu'hua tiyaa Jesús 'in nten lo'o cha' 'in ne' escriba

38 Lo ndlu'u ni 'in nten can': Xñi huan cuinta 'huan lo'o ne' escriba, ne' nu ndiyaa ri' ndyucu' te' tucuin nu tsu'hue ña'an, lo ndiya ri' ne' bra ndyucui' cha' ne' 'in lo'o rsuun se'en ndyca quiya'.

39 Ndyucua ne' se'en ndun loo lati se'en nu 'ni tnu ne' 'in Ndiose, ticui' ncuaña'an ndiyaa ri' ne' ndyucua ycu siin ne' loo yca xlya nu ndun la loo lati.

40 Ndlaa ne' na'an 'in ne' cuna'an nu nguinu cha' yucui' ti, can' cha' chaan ndyucui' ne' lo'o Ndiose tloo nten, can' ne' nu tlyu lati ndi'i ntsu'hui cha' tyijyin tiyaa braa.

Cha' 'in ne' cuna'an nu ndaa loo mstan

41 Jesús nducua ni se'en ntsu'cua quiñan' se'en ndi'ya ne' loo mstan, nda quii ni ña'an ndi'ya nten can' loo mstan. Ne' nu cuilyiya' quina'an 'a loo mstan ndi'ya ne'.

42 Rcan' mdiyaa sca ne' cuna'an ti'i nu nguinu cha' yucui' ti, mdi'ya ne' quita'a tucua tñi suhue ti, nu chin' ti ntsu'hui lyoo.

43 Msi'ya ni 'in ta'a nda'an ni, lo nu juin ni: Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, ne' cuna'an nu nguinu cha' yucui' ti re, ti'i ne', una quina'an la loo mstan mdi'ya ne' que lyigaa la ña'an nten re.

44 Siyana lyigaa la ña'an ne' re, mdi'ya ne' loo mstan lo'o tñi nu nguinu ti 'in ne'. Una ne' cuna'an re, lo'o cha' ti'i 'in ne' mdi'ya ne' ña'an tñi nu su 'in ne', tñi nu ntsu'hui cha' cu'ni tsu'hue 'in ne'.

MARCOS 13

Ntsu'hui cha' jlyo laa 'in ne'

1 Ña'an mdo'o Jesús ni' lyaa, sca ta'a nda'an ni nu juin 'in ni: Ni Mistro, ña'an, snu tnu quee re lo snu ña'an tlyu nguiaa' laa re.

2 Mxcuen Jesús 'in ne': Xñi cuinta snu ña'an tlyu nguiaa' na, una tiaa braa ni xca quee re a quinu scua 'a na chun' ta'a na, siyana ña'an na ntsu'hui cha' caten na.

Bra nu tsatii chelyuu

3 Bra mdiyaa ni se'en nducua qui'ya Olivo, can' ndi tucua ni se'en nducua laa. Tyu, Jacobo, Xuhua, lo'o Ndre nganicha' 'in Jesús sca cha', lo nu juin:

4 Quitsa' 'hua ni braa tsato'o cha' re, lo ña'an ntsu'hui cha' ca jylo ri' hua bra nu cua' ndyucui lucuila na?

5 Mxcuen Jesús 'in ne': Xñi huan cuinta siyana a tucui nu quiñilyo'o 'huan.

6 Quina'an 'a nu ntsu'hui cha' caan lo tyucui' siyana lo'o cha' cuiya' 'yan lryan lo'o, lo tyucui' can': Na' lcan Crixtu. Lo quina'an 'a nten quiñilyo'o can'.

7 Bra cuna huan cha' cua' nsuun scaxca quichen, ta tijyu' nee cha' nsuun ne', a su'huan huan cha' nduhue ri' tieen huan, siyana a tyijyin yu'hui cha' a ca cha' re, una tsi'i can' cha' cua' tsatii chelyuu.

8 Siyana ntsu'hui cha' xuun quichen tnu lo'o ta'a quichen tnu na, sa tyucui chelyuu tyi'in suun. Ntsu'hui cha' quiñan scaxca se'en, qui'ya bjñan, lo ncuaña'an quilu ti'in nten. Can' ndi'i nu ntsu'hui cha' tyijyin ne' la nducua la.

9 Can' cha' xñi huan cuinta 'huan. Ntsu'hui cha' tyaa ne' 'huan yaa' bsya, jyi'in ne' 'huan se'en nu 'ni tnu ne' 'in Ndiose. Cui' squi'ya cha' 'yan tsa lo'o ne' 'huan tloo bsya tnu ta tloo ree, siyana taa huan rsuun ña'an cha' 'in Ndiose,

10 siyana 'ni cha' la nducua la caja nu tyucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose sa tyucui chelyuu.

11 Bra tsa lo'o ne' 'huan tloo bsya, a kuhue rin' huan ña'an cha' nu tyucuin' huan, siyana a tyucuin' huan ña'an cha' nu lca tieen huan, siyana tsi'i lo'o cha' 'huan tyucuin' huan, siyana Espíritu nu Luhui 'in Ndiose xiyucui' 'huan.

12 Tsato'o ticui' ta'a ngula ne' tyaa 'in ne' siyana na kujui ne' 'in, cui' ncuaña'an cu'ni ne' lo'o sñe' ne', a cuinta sñe' ne' ca ti'i ri' 'in sti, tyaa can' 'in ne' siyana kujui ne' 'in.

13 A cuinta ña'an nu ti ca ti'i ri' 'huan squi'yan, una lyigaa nu ta loo lo'o cha' re, can' nu tyo'o laa.

14 Bra ña'an huan siyana cua' ndyca —sca cha' a tsu'hue nu cuijylo 'in ne' se'en nu a nga'an cha' ca na—, cui' ña'an cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in Daniel, (can' cha' qui'ya huan cuinta, 'huan nu ndyucui'

quityi re), rcan' lyigaa ne' nu ndi'in se'en lca Judea, xnan yu'hui ne' loo qui'ya.

15 Lyigaa nu nda'an nde que na'an, a qui'ya a can', lyoo na nu ndi'in ña'an 'in.

16 Cui' ncuaña'an lo'o nu ngui'ni tñan ni' quixin', a la a 'in quia qui'ya can' ste'.

17 Una 'tna ca ne' cuna'an nu cua' tycan ña'an, lo'o nu cuine' sñe'.

18 Can' cha' jñan huan 'in Ndiose siyana a tsato'o cha' re tsan nu tlya'.

19 Siyana caan —scaxca ndi'i tnu, nu a lyiji siya' tsato'o ti' bra ngañan Ndiose chelyuu, lo ni a ntsu'hui 'a cha' ti' caan la na—.

20 Si Ni X'na na a si'yu co' ni cha' can', a tucui tyo'o laa, una squi'ya nten nu cua' mdo'o hui 'in ni, can' cha' si'yu co' ni cha' re.

21 Si nde'en nu tyucui' lo'on huan: Ña'an, nde ndun Crixtu, ta ñu juin La cua ndun ni. A tsaña'an rin' huan 'in can'.

22 Siyana ntsu'hui cha' caan scaxca nu cuiñi lo ñu juin siyana lca Crixtu, a cuinta tyucui' siyana Ndiose nxiyucui' 'in, lo cu'ni can' scaxca cha' nu tnu se'en nu kuhue ri' nten 'in, lo cuna can' ña'an nu quiñilyo'o 'in nu cua' ngulosuhui Ndiose, si ca 'in.

23 Can' cha' xñi huan cuinta 'huan, cua' msu'huan tiyaan 'huan lo'o cha' re.

Bra quiaan Crixtu xiya'

24 Bra cua' mdijin lyigaa ndi'i re, —ntsu'hui cha' qui'ya tla loo cuicha, ni coo' lo a chu'hui 'a xaa 'in na.

25 Cuila cua ntsu'hui cha' quilu na, ña'aan ni' cuaan quiñan tucui na—.

26 La rcan' ña'an ne' 'in —Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan quiaan ni ni' coo— lo'o sca cha' cuiya' nu tlyu lo'o sca xaa tsu'hue ña'an.

27 Rcan' ca'an tñan Ndiose angajle 'in ni, tsa xo' 'in lyigaa nu cua' ngulosuhui ni nu ndi'in sa tyucui chelyuu.

28 Xñi huan cuinta ña'an ndi'in cha' 'in sca yca higo bra cua' tisna ca cuine' stan' na, lo tyucua lca' cuine' na, cua' jlyo rin' huan siyana cua' ndyucui lucuila' cha' quila quioo.

29 Cui' ncuaña'an 'huan bra ña'an huan cua' ndyca lyigaa cha' re, cua' jlyo rin' huan siyana cua' ndyucui lucuila' cha' yaan loo chelyuu re xiya'.

30 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, nten re ti' ndi'in ne' bra ntsu'hui cha' ca lyigaa cha' re.

31 Ni' cuaan lo'o chelyuu re, a 'a quine cueen a na tiyaa braa, una cha' nu ndyucuin' a ca cha' a tsato'o na.

32 A tucui nu jlyo ri' ni tsan lo ni braa tsato'o cha' re, ni angajle 'in Ndiose nu nducua ni' cuaan, lo ni Sñe' ni, siyana scati Stina Ndiose jlyo ri' ni cha' re.

33 Can' cha' xñi huan cuinta 'huan, tyi'in tiyaan huan, lo tyucuin' huan lo'o Ndiose, siyana a jlyo rin' huan ni braa tsato'o cha' re.

34 Nguaiaa cha' re ña'an ndyca ri' sca ne' qui'yu nu nguaiaa tijyu', yaa' msu 'in mxnu cuinta na'an 'in, cua' ña'aaan tñan ngu'ni ca'an 'in ne' cuinta scaa ne', lo nu chu'hui cuan tuna'an can', mxnu cuinta siyana tyi'in tiaa lyigaa braa.

35 Ticui' ncuaña'an 'huan ntsu'hui cha' tyi'in tiaan huan, siyana a jlyo rin' huan ni braa quila ni nu lca x'na huan, ta nde bra siin, ta jlu'hue tla, lo ta bra nu nxi'ya che'e culo, ta nde cua' ljian xaa.

36 Can' cha' xñi huan cuinta 'huan, siyana bra quiaan ni sa ntsu'hui, a quija lyoo ni 'huan ljan' huan.

37 Cha nu ndyucuin' lo'on huan, ncuaña'an ndyucuin' lo'o lyigaa tucui: Tyi'in tiaan huan.

MARCOS 14

Nga'ni cuiya' ne' cha' siyana quinu Jesús

1 Ti' lyiji tyucua ti tsan nu ca ta'a Pascua, lo'o ta'a bra ndyucu ne' quijaxtlya nu a yu'hui na loo. Lyigaa nu ndlo ca tñan ni' lyaa tsatlyu lo'o ne' escriba, nan ne' ña'an nu su'hua ne' cha' cuiñi siyana quinu Jesús, lo cujui ne' 'in ni.

2 Ndyucui' ne': Una tsi'i lja ta'a re quinu, siyana a ndyca rin' na xlu ti'in na nten.

Msu'hua ne' tyi'a txi 'in Jesús

3 Jesús ndi'in ni quichen Betania se'en nducua na'an 'in Simun, nu ncu ti'i lo'o quitso' yla. Lja nducua ycu ni bra mdiyaa sca ne' cuna'an se'en nducua Jesús. Lyi'ya ne' sca te'en tyi'a txi nu xcui'

nardo, lo quina'an ntsu'hui lyoo na. Ngacha ne' yni te'en can' lo mslu tucua ne' tyi'a txi can' que ni.

4 Ntsu'hui nu ta'a nducua ni can' ngüisin' ri', lo ndyucui': ¿Ni cha' mslu ne' tyi'a txi re?

5 Tsu'hue lati si ncuca quiya' na, lo caja quina'an tñi lo'o na, tsaña'an nu 'ni ne' cana ndijyin sna cientu tsan, lo quitsa na 'in nu ti'i. Lyee 'a yucui' cha' 'in ne' cuna'an can'.

6 Una Jesús nu juin ni 'in ne': A ta quiya' 'in ne', lo a cu'ni tucui, siyana sca cha' tsu'hue ngui'ni ne' lo'on.

7 Ña'an ndyca ri' nu ti'i, lyigaa braa ndi'in can' lo'on huan, lo ca ta yaan' huan 'in can' ña'an braa ndyca ri' huan, una na' tsi'i lyigaa braa ña'an tloon huan 'yan.

8 ne' cuna'an re cua' nga'ni ne' tsa ña'an nu ncuca 'in ne', msu'hua ne' tyi'a txi 'yan, siyana xtucua loo ne' cha' 'in ne' tsan nu ntsu'hui cha' quitsin'.

9 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan: nu tya'an yucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose sa tyucui chelyuu, lo'o cha' 'in ne' cuna'an re tyucui', siyana caja nu xu'hua ri' 'in ne'.

Nu juin Juda siyana tyaa 'in Jesús

10 Rcan' Juda Iscariote, cui' ta tityucua nu ta'a nda'an ni, ya yitsa' 'in lyigaa nu ndlo ca tñan ni' lyaa, siyana tyaa 'in Jesús yaa' ne'.

11 Mdiyaa 'a ri' ne' bra yucui' cha' can', lo mxyta ne' cha' siyana su'hua lyiya' ne' 'in. Ti' rcan' nan ña'an ntsu'hui cha' tyaa 'in Jesús.

Yucu siin Jesús lo'o ta'a mda'an ni

12 Lo ta'a bra ndyucu ne' quijaxtlya nu a yu'hui na loo, cui' bra ndujui ne' slya' cuine' ta'a Pascua, lo ta'a nda'an ni nganicha' 'in ni: ¿La ndyca ri' tsa cu'ni chu'hue hua, na nu ca siin 'na ta'a Pascua re?

13 Rcan' nga'an tñan Jesús tucua ta'a nda'an ni, lo nu juin ni 'in ne': Yaan huan loo quichen cua, can' tyucuan huan 'in sca nu lyi'ya sca te'en tyi'a lo tyucui ndyca'an huan 'in ne'.

14 Ña'an se'en sten, can' sten huan. Ndeña'an tyucuin' huan lo'o x'na na'an can': Ni nu lca Mistro nu juin ni, ¿si la ca cu siin ni lo'o ta'a nda'an ni ta'a Pascua re?

15 Cui' quitsa' 'huan se'en nducua sca na'an tlyu, nu cua' ndyca tucua piso, can' ndi'in lyigaa na nu cu'ni tsu'hue 'na, lo cu'ni chu'huen huan na nu ntsu'hui cha' cu siin na.

16 Rcan' mdo'o ta'a nda'an ni lo nguiten loo quichen can', cui' ña'an yucui' Jesús lo'o, ncuaña'an yato'o. Mdisnan nga'ni chu'hue na nu cu siin ni lja ta'a Pascua can'.

17 Bra ngüi'ya tla, mdiyaa Jesús lo'o quita'a tityucua ta'a nda'an ni se'en nducua na'an can'.

18 Ndi tucua ni, lo lja ndyucu siin ne' nu juin Jesús 'in ne': Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, sca huan nu ta'a ndyucun na re ntsu'hui cha' tyaa 'yan.

19 Mdisnan ngunu'un ri', cuinta scaa nganicha' 'in ni: ¿Ta xtyi rin' na'?

20 Jesús mxcuen ni 'in ne': Cui' scan huan nu ndyca tityucua huan re lca can', cui' nu cuicha' quijaxtlya 'in sca ni' qui'nan ti lo'on.

21 Nu chin ñi siyana Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, ntsu'hui cha' tyijyin ni ña'an cha' nu cua' nga'an scua loo quityi 'in Ndiose, una 'tna ca nu ntsu'hui cha' tyaa 'in Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan yaa' nten. Ti' tsu'hue lati si a mdiyaan can' chelyuu.

22 Lja ndyucu siin ni msñi Jesús sca quijaxtlya, mdyaa ni xu'hue 'in Ndiose, msu'hue ni 'in na lo mdaa ni 'in na 'in ne'. Lo nu juin ni: Cun huan 'in na, nde nu lca cuinan'.

23 Rcan' msñi ni sca vasu viñu, mdyaa ni xu'hue 'in Ndiose, lo ndaa ni na 'in ne', lyigaa yo'o 'in na.

24 Lo nu juin ni 'in ne': Nde nu lca tnen, lo squi'ya na, tyca tsu'hue cha' 'in nten chelyuu lo'o Ndiose, lo ntsu'hui cha' quilu na siyana quina'an nten tyo'o laa ne'.

25 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan: Ni xiya' lo a co'on 'an viñu lja nu ti' ndi'in lo'on huan re, si tsi'i la se'en ndlo Ndiose tñan.

Tyu ntsu'hui cha' xcuan tloo 'in Jesús

26 Bra cua' yla sca jyiin, rcan' mdo'o nguiaa nde loo qui'ya Olivo.

27 Rcan' nu juin Jesús 'in ne': Lyigaan huan ntsu'hui cha' cula tun huan 'yan tla ri ni, tsaña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Taan cha' cuiya' cujui ne' 'in ni nu naan seen slya', lo slya' can' ña'an tucuiin ti cunaan 'in—.

28 Lo bra cua' mdyo'o qui'un, la nducua la tsa'an se'en lca Galilea que 'huan.

29 Tyu nu juin 'in ni: Si lyigaa ne' re cula tun 'in, una na' a cu'nin ncuaña'an.

30 Jesús mxcuén 'in: Nu chin ñi tyucuin' lo'o, tla ri ni lja nu ti' lyiji xi'ya che'e tucua ya', tyucui' siyana a ntsu'hui lyoo 'yan.

31 Tyu nde lyee la mxtya cha' lo'o ni, lo nu juin: Una a 'ni cha' nisiya cujui ne' 'yan lo'o, una a xcuan tloon 'in. Scaña'an ti yucui' lyigaa.

Jesús yucui' ni lo'o Ndiose se'en lca Getsemaní

32 Rcan' mdiyaa ne' sca se'en naa Getsemaní, lo nu juin ni 'in ta'a nda'an ni: Nde ti tyucuan huan lja tyucuin' lo'o Ndiose.

33 'In Tyu ti, Jacobo, lo'o Xuhua mdo'o lo'o ni ntan ti, lo mdisanan ngüi'ya sca tucu'hua tiee ni lo lyee ti'i ntsu'hui tiee ni.

34 Lo nu juin ni 'in ne': Nu'un 'a ri' carsya 'yan, cua' lca na cua' cajan lca. Nde ti quinu huan lo tyi'in huan ndii rin' huan.

35 Chin' ti se'en ti' ndya'an ni, can' ndi'ya xtyin ni la lyuu, mjñan ni 'in Ndiose si caja ña'an nu a tyijyin ni ndi'i.

36 Lo nu juin ni: Abba, Stin, lyigaa cha' ca 'in, a taa cha' cuiya' tyijin ndi'i re, una tsi'i ña'an nu ndyca ran', siyana cu'ni ña'an nu ndyca ri'.

37 Rcan' mxtucui ni se'en nducua sna ne' can', nguija lyoo ni 'in lja', lo nu juin ni 'in Tyu: Simun, ¿ta lja'? ¿Ta xtyi ri' ni sca braa a mda loo tyucua ndii ri'?

38 Tyucuan huan ndii rin' huan lo tyucuin' lo'o Ndiose, siyana a sten cha' a tsu'hue tieen huan. 'Huan ndlucua ri' carsya 'huan cu'ni huan tñan tsu'hue, una cuina' huan na'an ri na.

39 Xiya' yaa ni, ticui' ti ña'an mjñan ni 'in Ndiose lo'o ña'an cha' nu cua' yucui' ni.

40 Rcan' mxtucui ni xiya', na'an ni siyana ticui' ti ña'an lja' ne', siyana lyee ti'in lryan scala ne', lo a ngujlyo 'a ri' ña'an ti' xcuen 'in ni.

41 Nu cua' ndyca sna ya' mxtucui ni, rcan' nu juin ni 'in ne': Cajan' lyan huan lo xtñan' huan, ca ru siyana cua' mdiyaa braa quinu ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan yaa' nten qui'ya chelyuu.

42 Titun huan lo quiaan na. Ña'an huan, cua lryan nu ntsu'hui cha' tyaa 'yan.

Bra nguinu Jesús

43 Lja nu ti' ndyucui' Jesús mdiyaa Juda se'en ndun ni, cui' ta tityucua can' lca. Quina'an 'a nten mdiya lo'o, ntsu'hui nu lyi'ya

espada, ntsu'hui nu nducua yca yaa', mdiyaa lo'o cha' cuiya' 'in lyigaa nu ndlo ca tñan ni' lyaa, lo'o ne' escriba, lo'o qui'yu cula.

44 Nu ntsu'hui cha' tyaa 'in Jesús, cua' nga'ni cuiya' cha' ña'an cu'ni, lo nu juin: nu tyucui' chan' la sca', can' nu lca, xñi huan 'in una xñi tsu'huen huan cuinta 'in.

45 Cui' ña'an braa mdiyaa se'en ndun Jesús lo nu juin: Ni Mistro, Ni Mistro. Rcan' yucui' cha' la sca' ni.

46 Cui' braa msñi ne' 'in ni.

47 Una sca ta'a nda'an ni ngulo espada 'in, lo msi'yu nscan msu 'in ne' nu ndlo ca tñan ni' lyaa.

48 Rcan' nu juin Jesús 'in: ¿Ni cha' lo'o espada lo'o yca l'jyan sñi huan 'yan tsaña'an ndyca rin' huan lo'o sca ne' cuna?

49 Lyigaa braa mdi'in lo'on huan, lo ngulu'un 'in nten ni' lyaa, ¿ni cha' a msñi huan 'yan rcan'? Una 'ni cha' tsato'o ña'an cha' nu cua' nguinu scua loo quityi 'in Ndiose.

50 Lyigaa ta'a nda'an ni ngala yaa' 'in ni, cua' ña'an tucuiin ti msnan.

Sca nu suhue ti msñi ne' 'in lo msnan

51 Una sca nu ti cuine' ti nducui tyca'an 'in Jesús, lo'o msñi ne' 'in, nguxen sca te',

52 una mxnu sti te' can', lo msnan cuinan' ti.

Bra ncuca cuiya' cha' 'in Jesús

53 Rcan' mdiya lo'o ne' 'in Jesús se'en ndi'in nu ndlo ca tñan ni' lyaa, can' nguio' ti'in lo'o lyigaa la ña'an ta'a ntsu'hui cuinta, stu'hua lo'o qui'yu cula lo'o ne' escriba.

54 Tyu tijyu' ti nducui ndyca'an 'in Jesús, hasta mdiyaa tuna'an se'en ndi'in nu ndlo ca tñan can'. Sca se'en ti ndi tucua lo'o sulyiya nu ntsu'hui cuan can', lo nguitsun ri' se'en ndi'in quii' can'.

55 Lyigaa nu ndlo tñan ni' lyaa, tsatlyu lo'o lyigaa la ña'an ta'a ndlo tñan, nan ña'an nu su'hua qui'ya chun' Jesús se'en nu cujuí ne' 'in ni, una ni sca cha' lo a nguija lyoo 'in ni.

56 Nisiya quina'an la nu msu'hua qui'ya 'in ni, una a ncuca ca sca cha' ti 'in ne', siyana tsi'i scaña'an ti ndyucui' ne'.

57 Rcan' mditun tucua sna nu msu'hua qui'ya 'in ni lo'o cha' cuiñi:

58 Huare' ngune 'hua sca cha' nu yucui' re, lo nu juin: Na' cuityen laa nducua re nu nguiaa' lo'o juersa 'in nten chelyuu, una nu cua' ca sna tsan xtun xca na, una tsi'i 'a lo'o juersa 'in nten chelyuu.

59 Ni ncuaña'an, lo a ncuca sca cha' ti 'in ne'.

60 Rcan' nu ndlo ca tñan ni' lyaa mditun jlu'hue la, lo nganicha' 'in Jesús: ¿Ni cha' ni sca cha' lo a nxcuen, ni qui'ya nsu'hua ne' 'in?

61 Una Jesús ni sca cha' lo a mxcuen ni. Xiya' nganicha' nu ndlo ca tñan can': ¿Ta chin ñi siyana nu'huin lca Crixtu, Sñe' Ndiose ni nu tlyu lati?

62 Mxcuen Jesús 'in ne': Na' lcan. Ntsu'hui cha' ña'an huan 'in —Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan nducua ni tsu' cueen 'in Ndiose—, a cuinta ña'an huan 'in ni —quiaan ni loo coo—.

63 Rcan' nu ndlo ca tñan ni' lyaa can' ngasa' ste' loo lyee ndyucuen tique', lo nu juin: ¿Ni cha' ti' cuna na xca nu tyucui' ña'an cha' 'in ne' re?

64 Cua' ngune 'na ña'an yucui' ca'an 'in Ndiose. ¿Ña'an nu juin huan nii? Lyigaa nu msu'hua qui'ya chun', lo nu juin: Tsaloo caja ti.

65 Scaxca ne' mdisanan msu'hua siye' ne' tloo ni, mducun ne' tloo ni lo myjcuan' ne' 'in ni, lo ndyucui' ne': Tyucui', cha' ti ca myjcuan' 'in. Lo'o sulyiya can' mji'in yaa' tloo ni.

Bra mscuan tloo Tyu 'in Jesús

66 Tyu ti' nducua tuna'an la qui'ya can', lo mdiyaa tun sca ne' cuna'an msu 'in nu ndlo ca tñan ni' lyaa.

67 Na'an ne' nducua Tyu nguitsun ri' se'en ndi'in quii' can', lo mxna'an tsu'hue ca ne' 'in, lo nu juin ne': Lo'o nu'huin ta'a nda'an 'in Jesús Nazaret.

68 Lo nu juin Tyu: A lo'on, ni a ntsu'hui lyoon 'in ne', ni a jlyo ran' ni cha' 'in ndyucui'. Lo mdo'o tun Tyu tuna'an, rcan' msi'ya sca che'e.

69 Xiya' mxna'an ne' cuna'an can' se'en ndun Tyu, lo yucui' ne' lo'o lyigaa nu ndun lucui' ti can': Ticui' ta'a cua lca re.

70 Tyu ticui' ti ña'an nu juin siyana a lo'o nda'an lo'o Jesús. Chun' nde'en can' yucui' scaxca ne' lo'o: Nu chin ñi ca siyana lo'o lca ta'a nda'an cua, siyana ti' cha' ndyucui' ti tycan' ña'an na siyana lca sca ne' Galilea.

71 Rcan' msu'hua ri' Tyu can' sca cha', lo nga'ni ti'ya 'in Ndiose, lo nu juin: Nu chin ñi s'ni, a ntsu'hui lyoon 'in ne' nu ndyucuin' huan cua.

72 Rcan' msi'ya che'e can' nu cua' ndyca tucua ya'. La rcan' mxu'hua ri' Tyu ña'an yucui' Jesús lo'o, siyana lja nu ti' lyiji xi'ya che'e tucua ya', tsato'o sna ya' tyucui' siyana a ntsu'hui lyoo 'in ni. Mdisnan yna bra mxu'hua ri' cha' can'.

MARCOS 15

Bra nga'ni cuiya' Pilato cha' 'in Jesús

1 Tlya ti xca tsan can' lyigaa nu ndlo tñan ni' lyaa, lo'o qui'yu cula, lo'o ne' escriba, stu'hua lo'o lyigaa la ña'an ta'a lyi'ya tñan, nga'ni cuiya' ne' cha' siyana tsa lo'o ne' 'in Jesús tloo Pilato, lo ña'an ndycan' ni mdyaa ne' 'in ni yaa'.

2 Pilato can' nganicha' 'in ni: ¿Ta cui' lca Ree 'in ne' judio? Mxcuen Jesús 'in: Nu'huin ndyucui' ncuaña'an.

3 Nu ndlo ca tñan ni' lyaa, nde lyee la msu'hua qui'ya 'in Jesús.

4 Xiya' nganicha' Pilato 'in ni: ¿Ni cha' ni sca cha' lo a xcuen, lo snu ña'an nsu'hua ne' re qui'ya 'in?

5 Una ni ncuaña'an lo a mxcuen Jesús, can' cha' nduhue ri' Pilato 'in ni.

Bra mdyaa ne' quinta siyana caja Jesús

6 Ndeña'an ntsu'hui cha' 'in gobiernu lyigaa yjan bra ndyca Pascua, ndlaa sca presu, ña'an nu ti nu tyo'o ne' judio cha' 'in.

7 Sca nu naa Barrabás, tsatlyu lo'o lyigaa la ña'an ta'a nducun', ntsu'hui presu siyana yujui nten se'en mdi'in suun ne'.

8 Nten quina'an nu nguio' ti'in can', mdisnan mjñan ne' 'in Pilato cha' culaa sca presu lja ta'a can', cui' ña'an cha' nu cua' ntsu'hui 'in ne'.

9 Pilato mxcuen 'in nten can': ¿Ta ndyca rin' huan culaan 'in nu lca ree 'in ne' judio?

10 nu juin ncuaña'an, siyana ngüi'ya quinta siyana lo'o cha' cuita'an ri' 'in nu ndlo ca tñan ni' lyaa, can' cha' mdyaa ne' 'in Jesús quinta 'in.

11 Una nu ndlo ca tñan ni' lyaa, nde lyee la msu'hua cha' tiee nten can', siyana tsatlyu jñan ne' 'in Pilato siyana culaa 'in Barrabás.

12 Xiya' nganicha' Pilato 'in ne': ¿Ni ña'an ra ndyca rin' huan cu'nin, lo'o nu ndyucui' huan siyana lca ree 'in ne' judio?

13 Rcan' xiya' yucui' cueen nten can': Jyi'in ca'an 'in loo cursi.

14 Lo nu juin Pilato 'in ne': Una a sca qui'ya nga'ni re. Nten can' nde lyee la yucui' cueen ne': Jyi'in ca'an 'in loo cursi.

15 Se'en nu quinu tsu'hue Pilato lo'o nten can', ngulaa 'in Barrabás, lo mdyaa 'in Jesús yaa' sundaru, ngulo tñan siyana qui'ni ni, lo tyca'an ni loo cursi.

16 Sundaru nguiten lo'o 'in Jesús ña'an tñan, can' mxo' ti'in ta'a tsatlyu.

17 Mxcu' sca te' cuaa 'in ni, ngañan sca sni' quiche' lo mxtya 'na que ni.

18 Mdisnan msi'ya lo'o 'in ni, lo ndyucui': ¡Nguini tnu hua 'in, Nu'huin nu lca ree 'in ne' judio!

19 Lo'o yca mji'in que ni, ngun siye' 'in ni, lo ndun xtyin' tloo ni, siyana lyee ngui'ni tnu 'in ni lca cha' 'in.

20 Bra cua' ngula' msty' lyo'o 'in ni, rcan' nguiyoo te' cuaa nu mxcu' 'in ni, lo mxcu' 'in ni lo'o ste' ca ni. Ya lo'o 'in ni se'en tyca'an ni loo cursi.

Bra ngujui Jesús loo cursi

21 Tucuiin nguiaa ne' ndyucua ta'a ne' lo'o sca nu yaa tñan ni' quixin', sca nu naa Simun nu mdo'o quichen Cirene, sti Jantru lo'o Rufo, lo sundaru can' nga'ni cha' cui'ya cursi can'.

22 Rcan' mdiya lo'o sundaru 'in Jesús sca se'en nu naa Gólgota, lo cha' re ndyca ri' tyucui', se'en lca que jyu'u.

23 Ndaa viñu nu mxtya' lo'o mirra 'in Jesús, una a yo'o ni 'in na.

24 Bra cua' mji'in ca'an 'in ni loo cursi, ngusa' ste' ni, ngulo xu'hue 'in na, cha' ña'an nu caja na 'in quinta scaa.

25 Ntsu'hui braa cua' caa tlya bra mji'in ca'an 'in ni loo cursi.

26 Lo qui'ya nu msu'hua ne' 'in Jesús nga'an na nde que cursi, lo ndyucui' na: Nde nu lca ree 'in ne' judio.

27 A quinta lo'o tucua nu cuna mji'in ca'an sundaru 'in loo cursi, sca tsu' cueen 'in ni, lo xca tsu' cuica.

28 Yato'o cha' nu nguinu scaa loo quityi 'in Ndiöse, lo ndyucui' na: Cua' lca na sca cha' ti 'in ni lo'o ne' nducun'.

29 Nten nu ndijyin lucui' ti can' ndyucui' ca'an ne' 'in ni, nxquiñan ne' que ne' lo ndyucui' ne': Jun', ¿ta tsi'i nu'huin nu juin siyana cuityen laa, lo sna ti tsan tñan 'in na xiya'?

30 Can' cha' culo laa 'in ticuii', lo qui'ya loo cursi cua.

31 Nu ndlo tñan ni' lyaa lo'o ne' escriba, ticui' ti ña'an ndyucui' ca'an 'in ni, lo ndyucui' scaxca: Nde nu ngulo laa 'in xca tucui, una a ndyca 'in culo laa 'in ticuii'.

32 Ri nii tloo na'an na qui'ya Crixtu loo cursi, cui' ree 'in ne' Israel, lo tsaña'an rin' na 'in. A cuinta nu ta'a nga'an ni loo cursi, ndyucui' ca'an 'in ni.

33 Bra mdiyaa ndi'ya cuaan hasta mdiyaa braa cua' sna siin, ngüi'ya tla ña'aan sa tyucui se'en can'.

34 Cui' braa cua' sna siin yucui' cueen Jesús: —Eloi, Eloi, ¿lama sabactani—? Cha' re ndyca ri' tyucui': —Ndiöse 'yan, Ndiöse 'yan, ¿ni cha' ngala yaa' yan—?

35 Ntsu'hui nu ngune 'in cha' nu yucui' ni, lo ndyucui' ne': Ña'an huan, nsi'ya 'in nu ncua naa Elía.

36 Rcan' ndla ti mdo'o sca nu nguia qui'ya sca te', lo ngacha' 'in na lo'o tyi'a vinagre, mscuen 'in na sca tuco' yca siyana co'o Jesús 'in na, lo ndyucui': Tyuhuitan na ña'an si caan Elía, lo ti'ya 'in loo cursi.

37 Una Jesús msi'ya cueen ni, cui' ña'an braa ngujui ni.

38 Te' tlyu nu nducui ni' lyaa mda' jlu'hue la na, ti' ndyo'o la cuaan ngüi'ya la lyuu.

39 Nde loo se'en nga'an Jesús ndun x'na sundaru, bra ngune 'in ne' ña'an msi'ya Jesús bra ngujui ni, lo nu juin: Nu chin ñi ca siyana nde ncua Sñe' Ndiöse.

40 A cuinta lo'o tucua sna ne' cuna'an ndun tijyu' ti na' cui'ya, cui' María Magdalena, María jyi'an See lo'o Jacobo, nu cuine' la can', a cuinta lo'o Salomé.

41 Juana ne' cuna'an re mducui ndyca'an 'in Jesús, lo mdaa yaa' 'in ni bra mda'an ni se'en lca Galilea. A cuinta lo'o xca ne' cuna'an nu ta'a mdiyaa ni quichen Jerusalén, ndun can'.

Bra ngutsi' Jesús

42 Siyana cua' ngusiin tsan nu cua' tisna xtñan' ne' judio,

43 yato'o sca nu naa See Arimatea, nga'ni tnu tiee ya jñan cha' cuiya' 'in Pilato siyana cutsi' 'in Jesús. Lca sca nu ndun loo 'in ne' judio, lo'o ndyuhui ta tsan nu ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan 'in nten.

44 Pilato can' yuhue 'a ri' bra yna cha' siyana cua' ngujui Jesús, can' cha' msi'ya 'in x'na sundaru can', lo nganicha' 'in ne' si chin ñi cha' cua' ngujui Jesús.

45 Bra cua' ngujui rsuun 'in siyana cua' ngujui Jesús, rcan' ndaa Pilato cha' cuiya' 'in See can' siyana cutsi' 'in ni.

46 Msi'i See can' sca te' tsu'hue ña'an, lo bra mdi'ya 'in Jesús loo cursi, nguxen te' can' 'in ni. Mxtya 'in ni ni' sca tuquee nu cua' lca nguiaa', lo nda xeen sca quee siyana tucun 'in na.

47 María Magdalena, lo'o María nu lca jyi'an See, na'an ne' la ngutsi' Jesús.

MARCOS 16

Bra mdyo'o qui'u Jesús

1 Bra cua' mdijin tsan nu nxtñan' ne' judio, María Magdalena lo'o María jyi'an Jacobo, lo'o Salomé msi'i tyi'a txi nu su'hua 'in Jesús se'en ngutsi' ni.

2 Tlya ti culo tsan 'in smana can', bra tya nducua ti cuicha mdo'o ne' nguiaa ne' tucuaa can'.

3 Tucuiin nguiaa scaxca ndyucui': ¿Ti ca culo ntan quee nu ndyucun tucuaa can'?

4 Bra mdiyaa, na'an siyana cua' mdo'o ntan quee can', lo lca na sca quee tlyu.

5 Nguiten se'en ngutsi' Jesús, lo na'an nducua sca nu ti cuine' ti tsu' cueen can', lcu' sca te' tucuin nu ngaten, lo ytsen.

6 Lo nu juin 'in ne': A cutsen huan, jlyo ran' siyana nda'an nan huan 'in Jesús Nazaret nu mjyi'in ca'an ne' 'in loo cursi. Cua' mdyo'o qui'u ni, lo a ntsu'hui 'a ni nde, ta quiin huan se'en mxtya ne' 'in ni.

7 Quia yitsan' huan 'in ta'a mda'an ni, lo'o Tyu, siyana la nducua la ni tsa'a ni se'en lca Galilea, la cua ña'an ta'a ni lo'o ne', cui' ña'an nu cua' yucui' ni lo'o ne'.

8 Ndla ti mdyo'o ne' cuna'an can' se'en ngutsi' ni, ndyucuan lyee nguitsen, lo ni a yucui' 'a lo'o ni xca tucui, siyana lyee nguitsen.

Bra na'an tloo Jesús 'in María Magdalena

9 Tlya culo tsan 'in smana bra mdyo'o qui'u Jesús, la nducua la 'in María Magdalena ngulu'u tloo ni 'in, cui' nu ngulo ni quita'a cati cui'in xña'an 'in.

10 Mdo'o nguia yitsa' cha' can' 'in lyigaa la ña'an ta'a mda'an Jesús, se'en ndi'in nu'un ri' lo ngunan.

11 Bra yna cha' siyana lu'u Jesús, a quinta María cua' na'an tloo 'in ni, una a yaña'an ri' cha' can'.

Bra na'an tloo Jesús 'in tucua ne' Emaús

12 Chun' nde'en la can', ngulu'u tloo Jesús 'in tucua nu nguiaa sca tucuiin ni' quixin', una xca ña'an ngulu'u tloo ni 'in ne'.

13 Cui' braa ya yitsa' 'in lyigaa la ña'an ta'a mda'an ni cha' can', una ticui' ti ña'an a yaña'an ri'.

Mxnu Jesús tñan 'in ta'a mda'an ni

14 La xiya' ti can' ngulu'u tloo Jesús 'in yucui' ca ta'a mda'an ni, cui' cha tixca can', se'en nducua yucu. Lo yucui' ni lo'o ni cha' tla 'a carsya 'in ne', lo a yaña'an ri' 'in nu na'an tloo ca 'in ni bra cua' mdyo'o qui'u ni.

15 Rcan' nu juin ni 'in ne': Tsaan huan sa tyucui chelyuu, lo tyucuin' huan cha' tsu'hue 'in Ndiose lo'o lyigaa nten.

16 Nu tsaña'an ri' 'yan lo tyucua tya, can' nu tyo'o laa. Una nu a tsaña'an ri' 'yan, can' nu caan yuhue' chun' sa tyucui braa.

17 Nu tsaña'an ri' 'yan, scaxca cha' nu tnu cu'ni can': Lo'o cha' cuiya' 'yan, culo can' cui'in xña'an nu ntsu'hui 'in nten, lo tyucui' can' scaxca lenguas nu cui.

18 Si xñi can' sca cuinaan nu yla, lo ta co'o can' na nu yu'hui yaan, lo a sca ca 'in. A quinta xtya can' yaa' 'in nu ti'i lo tyca.

Bra ndyucuen Jesús la ni' cuaan

19 Bra mdyi yucui' Ni X'na na cha' re, nga'ni Ndiose cha' ndyucuen ni la ni' cuaan, lo ndi tucua ni tsu' cueen 'in ni.

20 Ta'a mda'an ni ya yucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose lyigaa se'en, lo Ni X'na na mda yaa' ni 'in ne', lo mxnu scua tsa ni cha' nu yucui' lo'o cha' tnu nu nga'ni ni. Amen.

LUCAS

LUCAS 1

Lucas ndyucui' cha' 'in Teófilo

1 Quina'an 'a nu cua ncua ri' ca'an lñi quityi re tsaña'an yato'o lja hua,

2 cui' ña'an ngujui nu ngulu'u 'hua, nu na'an tloo cha' re ti bra mdisna na, siyana tsa yucui' cha' re lo'o nten.

3 Can' cha' lo'on na' ncua ran' ca'an quityi re 'in, nu'huin Teófilo, siyana cua nguinan tsu'huen lyigaa cha' re lo'o cha' tiaa ti la se'en mdisna na,

4 siyana ca llyo tsu'hue ri' lo a cu'ni tucua ri' lo'o cha' nu cua ngujui nu ngulu'u 'in.

Yucui' angajle cha' 'in Xuhua

5 Bra ncua Herode ree se'en lyi'ya loo Judea, mdi'in sca nu ncua naa Zacaríá nu ntsu'hui cuinta 'in laa, cui' ta'a Abía, lo cuna'an 'in Zacaríá can' naa Elisabet, nten cuityi 'in Aarón.

6 Tyucuaa can' lñi ndi'in cha' 'in tloo Ndiose, tsu'hue nguia ndyca'an can' lyigaa cha' nu ndlo Ni X'na na tñan lo'o cha' nu mxtyaá ni.

7 Una a mdi'in sñe' ne' siyana Elisabet la' ña'an a ndyi'in sñe', a cuinta tyucuaa ne' cua cula ne'.

8 Yato'o lja ngui'ni Zacaríá tñan 'in Ndiose, cui' tsan nu ngu'ni ca'an 'in ta'a ntsu'hui,

9 mdo'o sorte 'in tiquin ti'in na nu txi ni' lyaa 'in Ni X'na na, ña'an cha' nu cua ntsu'hui 'in ne' nu ndlo tñan ni' lyaa.

10 Ña'aan nten quichen ndi'in nde chun' na'an, ndyucui' ne' lo'o Ndiose lja ndyiquin na txi can'.

11 Rcan' ngüi'ya tun sca angajle 'in Ni X'na na tloo, tsu' cueen se'en ndyiquin na can'.

12 Bra na'an Zacaríá 'in angajle can', ytsen lo a ngüijlyo 'a ri' ña'an ca.

13 Una angajle can' nu juin 'in: A cutsen Zacaríá, cua mxcuén Ndiose cha' nu njñan, nten 'in nu lca Elisabet ntsu'hui cha' tyi'in sca sñe', lo xtya nii ca naa Xuhua.

14 Ndyijyin ya' tsu'hue chu'hui tiee siya cha' re, cui' nguaña'an quina'an 'a nten ca tsu'hue chu'hui tiee ne' bra tyi'in cuhui' can,

15 siyana tnu ndyucui' cha' 'in can' tloo Ndiose. A ntsu'hui cha' co'o can' viñu ta sidra, siyana cua lca mtsa'an yu'hui can' lo'o Espíritu nu Luhui 'in Ndiose bra tiyaan chelyuu.

16 Cu'ni ne' cha' siyana quina'an ne' Israel xtucui ne' lo tsaña'an ri' ne' 'in Ni X'na na, ni nu lca Ndiose 'in ne'.

17 Tyucua loo cu'ni tñan 'in Ni X'na na lo'o lyigaa tiee tsaña'an cha' cuiya' nu mda'an lo'o Elía, —cu'ni cha' tyca tsu'hue lca tiee nten cula can' lo'o sñe' ne'—, cui' nguaña'an nu lye' ri' tisna cu'ni tñan tsu'hue, siyana xtya sca quichen nu tyucuan xu'hue 'in Ni X'na na.

18 Rcan' nu juin Zacarías 'in angajle can': ¿Ni ña'an ca llyo ran' cha' re? A cuinta cua culan, cui' nguaña'an nten 'yan.

19 Mxcuen angajle can' 'in: Na' lcan Gabriel nu ntsu'hui tloo Ndiose, cui' ni nga'an tñan ni 'yan siyana tyucuin' lo'o lo ca jlyo ri' cha' tsu'hue re.

20 Una ti ri nii a ca 'a tyucui' hasta ttaa tsan nu ca cha' re, siyana a yaña'an ri' cha' nu yucuin' lo'o.

21 Nten can' ndyuhui ta ne' 'in Zacarías nde chun' na'an, lo nduhue ri' ne' ni cha' chan 'a nguia' ni' lyaa can'.

22 Una bra mdyo'o a ncua 'a tyucui', rcan' ngüi'ya ne' cuinta siyana na'an xñii sca cha' ni' lyaa can'. Xtyi lo'o yaa' ti ngüitsa' cha' nu na'an, lo a ncua 'a tyucui'.

23 Bra yatii tsan nu ntsu'hui ne' ni' lyaa can', rcan' nguila nde se'en ndi'in.

24 Chun' nde'en can' ncua tyacan ña'an Elisabet, lo sa ca'yu coo' a la 'a mdo'o, lo ndyucui':

25 Ndeña'an nga'ni Ni X'na na lo'on siyana mxu'hua ri' ni 'yan, lo a caja 'a ña'an ti tyucui' nten lo'on cua ña'an ti.

Yucui' angajle cha' 'in Jesús

26 Bra cua nguiaa scua coo' ncua tyacan ña'an Elisabet, rcan' nga'an tñan Ndiose 'in angajle Gabriel can', tsa quichen Nazaret se'en lyi'ya loo Galilea,

27 se'en ndi'in sca ne' cuna'an ti cuine' ti nu a lyiji caja qui'yu 'in, una cua ncua cuiya' cha' siyana ca cuilyo'o 'in sca nu naa See, cui' nten cuityi 'in David, lo ne' cuna'an can' naa María.

28 Rcan' mdiyaa angajle se'en ndi'in ne' cuna'an can' lo nu juin ¡Ca tsu'hue chu'hui tiee tsaña'an cha' tsu'hue nu lca tiee Ndiose lo'o! Ni

X'na na ndi'in lo'o, lo tlyu la xu'hue mdaa Ndiose 'in que lyigaa la ña'an ne' cuna'an.

29 Una bra na'an 'in angajle can', ytsen cha' nu ngune 'in, lo msu'hua cha' tiee lo'o cha' can'.

30 Rcan' nu juin angajle: María, a cutsen, siyana Ndiose ndyu'hui cuiya' ri' ni 'in.

31 Ri nii ntsu'hui cha' ca tycan ña'an lo tyi'in sca cuhui' qui'yu 'in, lo xtya nii cuhui' can ca naa cui' JESUS.

32 Ntsu'hui cha' ca ni sca nu ndun loo, lo ca naa ni Sñe' Ndiose, ni nu tlyu lati. Cui' Ndiose X'na na xtun 'in ni, lo tyucuan ni cha' cuiya' nu mdaa Ndiose 'in David, nu lca sti nten cuityi 'in ni.

33 Tsa tyucui braa culo ni tñan 'in nten cuityi 'in Jacob, lo a ntsu'hui cha' tsatii cha' cuiya' 'in ni.

34 Rcan' nu juin María 'in angajle can': ¿Ni ña'an tsato'o cha' re siyana a sca ne' qui'yu lyiji caja 'yan?

35 Mxcuen angajle can': Espíritu nu Luhui 'in Ndiose qui'ya yu'hui 'in, scati Ndiose ni nu tlyu lati cu'ni ni cha' cha'an yu'hui lo'o cha' cuiya' 'in ni, lo nu ntsu'hui cha' tyi'in can' lca sca nu Luhui, can' cha' ca naa can' Sñe' Ndiose.

36 Ri nii ca jylo ri' siyana lo'o Elisabet nu ti ndyca ta'a, cua ncua tycan ña'an nisiya cua cula, cua nguiaa scua coo' 'in lo'o cha' can', cui' nu ndyucui' ne' 'in siyana a ndyi'in sñe',

37 una cha' nu 'in Ndiose a sca cha' tucui.

38 Rcan' nu juin María: Nde ndun lo tucuan cha' 'in Ni X'na na, lo tsato'o lyigaa cha' nu yucui' lo'on. Rcan' mdo'o angajle can' nguiaa.

Ya na'an María 'in Elisabet

39 Sti'i ti ngutucui, ndla ti nga'ni María cha' mdo'o nguiaa sca quichen ndi'in lja qui'ya se'en lyi'ya loo Judea.

40 Bra mdiyaa se'en nducua na'an 'in Zacarías, yucui' cha' 'in Elisabet.

41 Yato'o bra ngune 'in Elisabet yucui' cha' María can', ngüi ri' Elisabet ngüiñan yu'hui cuhui' can' 'in, cui' ña'an braa mtsa'an yu'hui Elisabet lo'o Espíritu nu Luhui 'in Ndiose.

42 Cui' braa yucui' cuen: Tsu'hue ca xu'hue nu'huin que 'in lyigaa la ña'an ne' cuna'an, lo tlyu ca xu'hue ntsu'hui 'in ni nu lca sñe'.

43 Nduhue ran' ni cha' ngu'ni ca'an cha' re 'yan siyana jyi'an Ni X'na yan yucui' cha' 'yan.

44 Siyana bra ngune 'yan yucui' cha', cui' bra ngüüñan yu'hui cuhui' re 'yan siyana tsu'hue ntsu'hui tiee cui'.

45 Tsu'hue ca xu'hue siyana yaña'an ri', a ndiyyin cha' tsato'o cha' nu cua yucui' Ni X'na na lo'o.

46 Rcan' nu juin María: —Lo'o lyigaa carsya 'yan cu'nin tnun 'in Ni X'na na,

47 lo ndyijyin ya' tsu'hue ntsu'hui tieen lo'o Ndiose, Ni nu ndlo laa 'yan,

48 siyana mxna'an ni 'yan, na' nu lca msu 'in ni—, lo ti ri nii lyigaa nten cuityi nu caan nde loo re, tyucui' siyana tlyu ca xu'hue ntsu'hui 'yan.

49 Siyana Ni nu tla cha' 'in nga'ni ni sca cha' nu tnu lo'on, — lo lca ni sca nu Luhui 'a—.

50 Tsa tyucui braa —ca 'tna ri' ni 'in nten tsalca nu nducua cha' 'in ni—.

51 Nga'ni ni scaxca cha' nu tnu lo'o cha' cuiya' 'in ni, ngüijlyo ni 'in nu siye' lo'o cha tiaa 'in.

52 Ndyucuan ni cha' cuiya' 'in nu ndlo tñan loo chelyuu re, lo mscuen cuaan ni 'in nu na'an la ndi'in cha' 'in.

53 Mdaa ni lyigaa loo cha' tsu'hue 'in nu nda'an nguite' ri', una nu cuilyiya' mxnu ni 'in can' ncuati ña'an.

54 Mda yaa' ni 'in ne' Israel nu lca msu 'in ni, mxu'hua ri' ni 'in ne' lo sne ña'an 'tna ri' ni 'in ne'.

55 Mxtyaa ni 'in cha' re nu ncu nten cula 'na, cui' Abraham lo'o nten nu lca sñe' can', lo nguinu scua na sa tyucui braa.

56 Can' nguinu María lo'o Elisabet sna coo', chun' nde'en can' mxtucui nde quichen tyi.

Bra mdi'in Xuhua

57 Bra mdiyaa tsan can' mdi'in sca cuhui' qui'yu 'in Elisabet.

58 Ta'a ndi'in ne' lucui' ti can' lo'o lyigaa la ña'an ta'a ne', bra yna ne' cha' siyana Ndiose tlyu cha' tsu'hue nga'ni ni lo'o ne', tsu'hue yu'hui tiee ne'.

59 Bra ngüita'a snu' tsan cuhui' can', yaa ne' se'en ntsu'hui cha' ca circuncida 'in cui', lo mxytaa ne' nii cui' siyana ca naa cui' Zacaríá, ña'an naa sti cui'.

60 Una jyi'an cui' mxcuén: Tsi'i nguaña'an ca naa cui', Xuhua ca naa cui'.

61 Lo nu juin ne' rcan': ¿Ni cha' ca naa cui' nguaña'an, lo ni sca nten cuityi 'in a naa nguaña'an?

62 Rcan' nga'ni yaa' ti ne' 'in sti cui' cha' ni ña'an ca naa cui'.

63 Cui' braa mjñan sca ca' lyu' ti, lo ndeña'an nga'an loo na: Xuhua ca naa cui'. Rcan' lyigaa ne' yuhue ri' ne'.

64 Ticui' braa ncuá yucui' Zacaríá can', lo mdyaa xu'hue 'in Ndiöse.

65 Ndyijyin 'a ya' nduhue ri' lyigaa nten ndi'in lucui' ti can', nguaña'an scaxca quichen ndi'in lja qui'ya se'en lyi'ya loo Judea ngune cuen cha' can'.

66 Lyigaa nu ngune 'in cha' can' msu'hua ne' cha' tiee ne', lo ndyucui' ne': ¿Ni na ña'an ndi'in cha' 'in cuhui' cua? Lo Ni X'na na ntsu'hui ni cuinta 'in cui'.

Cha' nu mxyucui' Ndiöse 'in Zacaríá

67 Lo Zacaríá sti cui' mtsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiöse 'in, lo ndeña'an mxyucui' ni 'in:

68 —Tlyu ca cha' tsu'hue ntsu'hui 'in Ndiöse X'na ne' Israel—, siyana cua mdiyaan ni lo culo laa ni quichen 'in ni.

69 Mxtun ni sca nu tla cha' 'in nu culo laa 'na, nu yaan loo nten cuityi 'in David nu ncuá msu 'in ni,

70 cui' cha' nu mxyucui' ni 'in lyigaa nu mdo'o hui 'in ni ti culoo,

71 siyana culo laa ni 'na tuyaa' nu ti'i ri' 'na lo'o lyigaa nu nxcuan tloo 'na.

72 Ca 'tna ri' ni 'in lyigaa nten cula 'na, lo mxu'hua ri' ni cha' nu mxnu ni 'in can'.

73 Cui' cha' nu mxytaa ca ni lo'o nten cula 'na Abraham, cha' nu ntsu'hui cha' taa ni 'na,

74 siyana tyo'o laan na tuyaa' nu ti'i ri' 'na, lo taa ni cha' cuiya' cu'ni na tñan 'in ni lo'o lyigaa tieen na,

75 luhui cha' tiaa 'na cu'ni na tñan tsu'hue tloo ni tsa tyucui braa.

76 Nu'huin nu lca sñen', ntsu'hui cha' caja nu culoo naa 'in siyana lca nu nxiyucui' Ndiose 'in, ni nu tlyu lati. Siyana — tyucua loo cu'ni chu'hue tucuiin nu caan Ni X'na na—.

77 Lo culu'u 'in quichen 'in ni ña'an ntsu'hui cha' tyo'o laa ne', siyana cu'ni ni cha' tlyu ri' 'in ne' lo'o qui'ya nducui ne'.

78 Siyana tlyu cha' tsu'hue ntsu'hui tiee Stina Ndiose lo'on na, can' cha' ti la ni'cuaan ncuca tycaan' sca xaa nu yaan 'na,

79 siyana —chu'hui xaa 'in lyigaa nu ndi'in se'en tla, lyigaa nu msu'hua ndycun cha' ndija 'in,— a quinta siyana culu'u ni 'na tucuiin nu tsan na, lo nguaña'an xtñan' carsya 'na.

80 Cuhui' can' nguia nguilu cui', lo nguaña'an nguia ndiji juersa 'in lo'o cha' nu 'in Ndiose, lo mdi'in sca se'en bityi hasta mdiyaa tsan nu ngulu'u tloo 'in ne' Israel.

LUCAS 2

Bra ncuca cuine' Jesús

1 Yato'o nu lca ree Augusto César, mxtyaa tsa sca cha' siyana lyigaa nten tyca'an scua nii ne' ña'aan se'en ndlo tñan.

2 Culo cha' re yato'o bra ncuca Cirenio tñan se'en lyi'ya loo Siria.

3 Cuinta scaa nten nguiaa ne' quichen tyi ne' siyana tyca'an scua nii ne'.

4 Can' cha' lo'o See mdo'o quichen Nazaret se'en lyi'ya loo Galilea, nguiaa quichen tyi David, cui' Belén se'en lyi'ya loo Judea, siyana lca nten cuityi 'in David,

5 can' ntsu'hui cha' tyca'an scua nii lo'o María nu lca cuilyo'o, lo cua ndyucui lucui' cha' tyi'in sñe' loo chelyuu.

6 Yato'o lja ndi'in ne' can', mdiyaa braa nu ntsu'hui cha' tyi'in sñe.

7 Mdi'in sca cuhui' 'in, sñe' nu culoo, lo ngüixen sca te' 'in cui', mxtyaa 'in cui' sca se'en ndyu'hui na ndyucu 'ni, siyana a ngujui na'an se'en quinu.

Cha' 'in angajle lo'o nu naan seen slya'

8 Tu'hua quichen can' ndi'in tucua sna nu naan seen slya', ntsu'hui quinta 'in 'in tyucui tla.

9 Sa nsu'hui ngulu'u tloo sca angajle 'in Ni X'na na 'in ne', la ni'cuaan mdo'o sca xaa 'in Ni X'na na msu'hua lo'o 'in ne', lo lyee ytsen ne'.

10 Una nu juin angajle can' 'in ne': A cutsen huan siyana nde lryan lo'on sca cha' tsu'hue 'huan lo ca tsu'hue chu'hui tiee lyigaa nten:

11 Tla ri nii, quichen tyi David, ngula ni nu culo laa 'huan, can' nu lca Crixtu ni nu lca X'na na.

12 Nde sca cuiya' nxyaan 'huan: Quina huan 'in sca cuhui' nu ntsu'hui ni' yca se'en ndyu'hui na ndyucu 'ni.

13 Sa nsu'hui ncuca tyca' quina'an la angajle la ni'cuaan nu ngui'ni tnu 'in Ndiose, lo ndyucui':

14 ¡Cu'ni tnu na 'in Ndiose, ni nu nducua ni' cuaan, ri nii caja ña'an tyi'in tsu'hue nten loo chelyuu re, siyana nguaña'an lca tiee ni lo'o ne'!

15 Yato'o bra mxtucui angajle can' la ni' Cuaan, nu naan seen slya' can' mdisna ndyucui' scaxca: Tsaan na quichen Belén lo ca jylo rin' na cha' nu yato'o, tsaña'an ngüitsa' Ni X'na na 'na.

16 Ticui' braa mdo'o nguiaa, lo nguija lyoo 'in María lo'o See, lo cuhui' can' ntsucua cui' ni' yca se'en ndyu'hui na ndyucu 'ni.

17 Bra na'an 'in cuhui' can', mdaa rsuun lo'o ne' lyigaa cha' nu ngune 'in cha' 'in cuhui' can.

18 Nduhue ri' lyigaa nu ngune 'in cha' nu yucui' nu naan seen slya' can'.

19 Nguinu yu'hui cha' can' tiee María, lo quina'an cha' ngulucua ri' lo'o cha' nu yato'o.

20 Rcan' nu naan seen slya' can' mxtucui nguiaa, ngui'ni tnu 'in Ndiose lo ndyaa xu'hue 'in ni squi'ya lyigaa cha' nu na'an lo ngune 'in, cui' tsaña'an cha' nu yucui' angajle can' lo'o.

Mxnu ne' cuinta 'in cuhui' yaa' Ni X'na na

21 Bra ngüita'a snu' tsan can' nga'ni ne' cha' ncuca circuncida 'in cui', lo mxtyaa ne' nii cui' siyana ca naa cui' JESUS, cui' nii nu mxtyaa angajle bra ti lyiji ca tycaan ña'an María.

22 Bra ngüita'a tsan nu ntsu'hui cha' suhui ne' 'in ne', tsaña'an nu ndyucui' lee nga'an scua Moisés, rcan' ya lo'o ne' 'in cui' quichen Jerusalén, siyana xnu ne' cuinta 'in cui' yaa' Ni X'na na.

23 (Siyana ndeña'an nguinu scua cha' loo lee 'in Ni X'na na: — Cuhui' qui'yu nu culoo 'in jyi'an, can' nu luhui tloo Ni X'na na—).

24 A cuinta siyana taa ne' sca lomstan nu squin tloo Ndiose tsaña'an ndyucui' lee 'in Ni X'na na: Ntsu'hui cha' taa ne' —sca lta cuilyee ta tucua cun cuine' ti—.

25 Cui' quichen Jerusalén ndi'in sca nu naa Simeón, lca sca nu lñi ndi'in cha' 'in lo n'ni tnu 'in Ndiose. Ta tsan nu ntsu'hui cha' tyo'o laa ne' Israel, lo mtsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in.

26 Cua ngüitsa' Espíritu 'in siyana a tyo'o loo chelyuu re, si tsi'i la cua na'an tloo 'in ni nu mdo'o hui ca 'in Ni X'na na.

27 Cui' tsan nu ngüi'ya Espíritu tiee siyana tsa'a ni' lyaa, lja rcan' mdiya lo'o ne' 'in cuhui' can' siyana cu'ni ne' lo'o cui' tsaña'an nu ndyucui' lee.

28 Rcan' mxytaa Simeón can' 'in cuhui' scun, mdyaa xu'hue 'in Ndiose, lo ndyucui':

29 Ni X'na hua, ri nii tca tyucuan 'yan ña'an cha' nu cua mxytaa,

30 siyana cua na'an tloon 'in ni nu ntsu'hui cha' culo laa 'hua,

31 cui' cha' tsu'hue nu cua mxytaa nu cu'ni tsu'hue 'in lyigaa nten.

32 Nde nu lca sca xaa nu sla cha' tiaa 'in ne' gentil, cui' nguaña'an ca tsu'hue chu'hui tiee ne' Israel nu lca quichen 'in.

33 See lo'o jyi'an cui' nduhue 'a ri' ne' cha' nu ndyucui' Simeón can' cha' 'in cui'.

34 Lo mjñan Simeón 'in Ndiose siyana culucuan ni 'in ne', rcan' nu juin 'in María jyi'an cui' can': Nde nu ngulo tun Ndiose, lo squi'ya ni re quina'an 'a ne' Israel titun ne', a cuinta quina'an ne' ntsu'hui cha' tlyu ne', lo caja nu ña'an ti'i 'in,

35 (lo' cha' re tyijyin xi'yu na ni' carsya 'in tsaña'an ndyca ri' sca xlyu), siyana ca tycan' ña'an ni lca carsya 'in lyigaa nten.

36 A cuinta ni' lyaa can' nda'an Ana, sca ne' cuna'an nu nxiyucui' Ndiose 'in, sñe' Fanuel nu lca nten cuityi 'in Aser, a cuinta cua cula ne'. Mdi'in ne' lo'o cuilyo'o ne' cati yjan bra ncuahue ne',

37 lo cua nguiaa jacua yla ntsu'hui jacua yjan nu nguinu ne' cha' yucui' ti. Lyigaa braa nda'an ne' ni' lyaa ngui'ni tnu ne' 'in Ndiose, tla lo'o titsan ndyucui' ne' lo'o ni, cui' nguaña'an ngui'ni ne' ayuna.

38 Lja rcan' mdiyaa ne' se'en nda'an ne' lo'o cuhui' can', lo mdyaa ne' xu'hue 'in Ndiose, a cuinta ndyucui' ne' cha' 'in cuhui' can' lo'o tsalca ne' Jerusalén nu ndyuhui ta tsan nu ntsu'hui cha' culo laa ni 'in ne'.

Bra mxtucui ne' quichen Nazaret lo'o Jesús

39 Bra cua nga'ni ne' tsaña'an cha' nu ndyucui' lee 'in Ni X'na na, rcan' mxtucui ne' se'en lyi'ya loo Galilea, cui' quichen tyi ne' se'en lca Nazaret.

40 Cuhui' can' nguia nguilu cui', ndiji juersa 'in cui', nguia ndyu'hui cha' tiaa 'in cui', a cuinta lyee ndyu'hui cuiya' ri' Ndiose 'in cui'.

Bra nguija lyoo Jesús ni' lyaa

41 Lyigaa yjan ndya'an nten cula 'in Jesús ta'a Pascua quichen Jerusalén.

42 Bra ntsu'hui Jesús tityucua yjan, ya lo'o ne' 'in ni se'en ndyca ta'a loo quichen can', tsaña'an cha' nu cua ntsu'hui 'in ne'.

43 Lo ña'aan ndyi ta'a can' mxtucui ne' nde quichen tyi ne', una a ngüi ri' nten cula 'in Jesús siyana nguinu tun ni se'en lca Jerusalén.

44 Ngulucua ri' ne' siyana yaan Jesús lja nten nu yaa ta'a can', lo tyucui tsan cua mda'an ne' bra mdisna nguina ne' 'in Jesús lja nten nu ti ndyca ta'a ne', ta lja lyigaa la ña'an ta'a tsu'hue ne',

45 lo a nguija lyoo ni, can' cha' mxtucui ne' nde Jerusalén nguia nan ne' 'in ni.

46 Una yato'o la ngüita'a cuicha can' nguija lyoo ne' 'in ni ni' lyaa, nducua ni lja nu ngui'ni cha'an cha' 'in lee, lo nee 'in ni cha' nu ndyucui' lo nicha' ni 'in ne'.

47 Lyigaa nu ne 'in cha' nu ndyucui' ni, nduhue ri' ne' siyana tsu'hue cha' tiaa nda'an lo'o ni, lo lyigaa cha' nxcuen ni 'in ne'.

48 Bra na'an ne' 'in ni nducua ni lja can', yuhue 'a ri' ne' lo nu juin jyi'an ni: Sñen', ¿ni cha' nga'ni lo'o hua nguaña'an? Na' lo'o sti nda'an nan hua 'in, lo lyee 'a msu'hua cha' nduhue ri' tiee hua.

49 Rcan' mxcuen Jesús 'in ne': ¿Ni cha' nda'an nan huan 'yan, ta a jlyo rin' huan siyana 'ni cha' 'yan lo'o tñan 'in Stin?

50 Una a ngüi'ya ne' cuinta ni cha' yucui' ni nguaña'an.

51 Rcan' mxtucui ni lo'o ne' nde quichen Nazaret, lo ngutucua ni cha' yucui' ne' lo'o lyigaa cha'. Nguinu yu'hui lyigaa cha' can' ni' carsya 'in jyi'an ni.

52 Jesús nguia nguilu ni, a cuinta lo'o cha' tiaa 'in ni, lyee ndyu'hui cuiya' ri' Ndiose 'in ni, ticui' nguaña'an ndyu'hui cuiya' ri' nten 'in ni.

LUCAS 3

Cha' 'in Xuhua nu nducua tya 'in nten

1 Yato'o cui' yjan nu cua ndyca 'tñu nu ndlo Tiberio César tñan ña'aaan quichen can', rcan' lca Poncio Pilato bsya se'en lyi'ya loo Judea, lo Herode tetararca ndlo tñan se'en lyi'ya loo Galilea, lo Lpe ta'a ngula ndlo tñan se'en lyi'ya loo Iturea lo'o se'en lca Traconite, lo Lisantias tetararca ndlo tñan se'en lyi'ya loo Abilinia.

2 Anás lo'o Caifás ndlo tñan ni' lyaa, rcan' mxiyucui' Ndiose 'in Xuhua, sñe' Zacarías, bra nda'an se'en bityi can'.

3 Mda'an se'en su tyucu tlyu Jordán, ndyucui' lo'o nten siyana xtun ri' ne' qui'ya ngui'ni ne' lo tyucua tya ne', lo Ndiose cu'ni ni cha' tlyu ri' 'in ne',

4 tsaña'an nguinu scua cha' loo quityi nu nga'an Isaía, nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni, lo ndyucui' na: —Ndeña'an ndyucui' cueen nu nda'an se'en bityi can': Cu'ni chu'huen huan tucuiin nu caan Ni X'na na, lo slan huan sca tucuiin nu lñi ti ni' carsya 'huan.

5 Lyigaa se'en lca lja yuu cha'an yu'hui na, lo quinu jlyucua lyigaa se'en nducua qui'ya, lo tucuiin nu nxti'in ntsu'hui cha' ca lñi na, a cuinta tucuiin nu chen ña'an tyca jlyucua na.

6 Lo ña'aaan nten chelyuu ca jylo ri' ne' siyana Ndiose tca culo laa 'in ne'—.

7 Quina'an 'a nten ndi'an ne' se'en ndun Xuhua can' siyana tyucua tya ne', lo ndeña'an ndyucui' lo'o ne': 'Huan lta nten nu cuiñi, ¿ti ca ngulu'u 'huan siyana xnan yu'huin huan, lo a caja cha' nsin' ri' nu tyo'o tiee Ndiose 'huan ttaa braa?

8 Can' cha' cu'ni huan tñan tsu'hue. Siyana cua mxtun rin' huan qui'ya 'huan, lo a culucua rin' huan: Ta cua mdo'o laan huan siyana Abraham lca nten cula 'huan. Una tyucuin' lo'on huan sca cha' Ndiose tca xtun ni quee ntsu'hui re lo ca na sñe' Abraham.

9 Cua ndun ttaa tyucuan yca nu si'yu la suun yca, can' cha' lyigaa yca nu a ndyo'o si'yu loo, xi'yu na lo chu'hui na loo quii'.

10 Nten can' nganicha' ne' 'in Xuhua can': Huare', ¿ni na tca cu'ni hua?

11 Rcan' mxcuen: Nu ndia tucua lta ste', taa sca na 'in nu a ndia na 'in, ticui' nguaña'an lo'o nu ndi'in na nu ndyucu, taa can' na 'in nu a ndia na 'in.

12 Lo'o tucua sna nu ndlo tñi mdiyaa can' siyana tyucua tya, lo nu juin 'in Xuhua can': Mistro, huare', ¿ni na tca cu'ni hua?

13 Rcan' mxucuen Xuhua can': A jñan huan quina'an la tñi 'in nten, cui' tsaña'an nu ntsu'hui cha' su'hua lyiya' ti ne'.

14 A cuenta lo'o tucua sna sundaru nganicha' 'in Xuhua can': Huare', ¿ni ña'an cu'ni hua? nu Juin Xuhua can': A culan huan tñi 'in ne' lo'o juersa, ta su'hua huan qui'ya 'in ne' lo'o cha' cuiñi, siya na quinu tsu'hue tieen huan lo'o squiyan' tin huan.

15 Lyigaa nten can' ngulucua ri' ne' si ta cui' Xuhua can' lca Crixtu, 16 can' cha' mxucuen 'in nten can': Na' nu chiñi lo'o tyi'a ti nducuan tyan 'huan, una ntsu'hui cha' caan sca ni nu tla cha' 'in que 'yan na', lo tsu'hue 'a chu'hui tieen si na taa ni cha' cuiya' xti' ti squinan ti ni. Can' ni nu ntsu'hui cha' tucua tya 'huan, una lo'o Espiritu nu Luhui 'in Ndiose, a cuenta lo'o quii'.

17 Siyana cua nducua na yaa' ni nu scuin trigo, lo xo' ni nu cua luhui can' lo xu'hua se'en ni 'in na, una quixin trigo can' su'hua ni 'in na loo quii' nu a ntsu'hui cha' ti suhui'.

18 Quina'an 'a cha' ti yucui' Xuhua lo'o nten can', mda cueen 'in ne' lo'o lyigaa cha' tsu'hue 'in Ndiose.

19 Yato'o ngusun lo'o Xuhua can' 'in Herode tetaraca, siya cha' ngalaa 'in Herodía, cuiyo'o Lpe ta'a ngula, a cuenta lo'o lyigaa la ña'an cha' a tsu'hue nu ngui'ni,

20 lo tsi'i tsacua ti ña'an, siya na nde lyee la mso' tucua qui'ya chun' siyana msu'hua 'in Xuhua can' na'an tyucuan.

Bra mducua tya Jesús

21 Yato'o bra nducua tya nten can', lo'o Jesús mducua tya ni, lo lja ndyucui' ni lo'o Ndiose nguila tucua ni' cuaan,

22 can' ncua tycan' nguiaan Espiritu nu Luhui 'in Ndiose se'en ndun ni, lo ngüi'ya tucua Espiritu que ni tsaña'an ndi'ya tucua sca cun, lo ngune yucui' sca nu yucui' la ni' Cuaan: Nu'huin lca Sñen' nu tca'a lati 'yan, tsu'hue 'a ntsu'hui tieen lo'o.

Cha' 'in nten cuityi 'in Jesús

23 Jesús ntsu'hui ni cla tyii yjan bra mdisna nga'ni ni tñan 'in Ndiose. Ndyucui' nten siyana See lca sti ni, lo sti See can' ncua naa Elí,

24 lo sti Elí ncuá naa Matat, sti Matat ncuá naa Leví, sti Leví ncuá naa Melqui, sti Melqui ncuá naa Jana, sti Jana ncuá naa See,
25 sti See ncuá naa Matatía, sti Matatía ncuá naa Amós, sti Amós ncuá naa Nahum, sti Nahum ncuá naa Esli, sti Esli ncuá naa Nagai,
26 sti Nagai ncuá naa Maat, sti Maat ncuá naa Matatía, sti Matatía ncuá naa Semei, sti Semei ncuá naa See, sti See ncuá naa Judá,
27 sti Judá ncuá naa Joana, sti Joana ncuá naa Resa, sti Resa ncuá naa Zorobabel, sti Zorobabel ncuá naa Salatiel, sti Salatiel ncuá naa Neri,
28 sti Neri ncuá naa Melqui, sti Melqui ncuá naa Adi, sti Adi ncuá naa Cosam, sti Cosam ncuá naa Elmodam, sti Elmodam ncuá naa Er,
29 sti Er ncuá naa Josué, sti Josué ncuá naa Eliezer, sti Eliezer ncuá naa Jorim, sti Jorim ncuá naa Matat,
30 sti Matat ncuá naa Leví, sti Leví ncuá naa Simeón, sti Simeón ncuá naa Judá, sti Juda ncuá naa See, sti See ncuá naa Jonán, sti Jonán ncuá naa Eliaquim,
31 sti Eliaquim ncuá naa Melea, sti Melea ncuá naa Mainán, sti Mainán ncuá naa Matata, sti Matata ncuá naa Natán,
32 sti Natán ncuá naa David, sti David ncuá naa Isaí, sti Isaí ncuá naa Obed, sti Obed ncuá naa Booz, sti Booz ncuá naa Salmón, sti Salmón ncuá naa Naasón,
33 sti Naasón ncuá naa Aminadab, sti Aminadab ncuá naa Aram, sti Aram ncuá naa Esrom, sti Esrom ncuá naa Fares, sti Fares ncuá naa Judá,
34 sti Judá ncuá naa Jacob, sti Jacob ncuá naa Isaac, sti Isaac ncuá naa Abraham, sti Abraham ncuá naa Taré, sti Taré ncuá naa Nacor,
35 sti Nacor ncuá naa Serug, sti Serug ncuá naa Ragau, sti Ragau ncuá naa Peleg, sti Peleg ncuá naa Heber, sti Heber ncuá naa Sala,
36 sti Sala ncuá naa Cainán, sti Cainán ncuá naa Arfaxad, sti Arfaxad ncuá naa Sem, sti Sem ncuá naa Noé, sti Noé ncuá naa Lamec,
37 sti Lamec ncuá naa Matusalén, sti Matusalén ncuá naa Enoc, sti Enoc ncuá naa Jared, sti Jared ncuá naa Mahalaleel, sti Mahalaleel ncuá naa Cainán,
38 sti Cainán ncuá naa Enós, sti Enós ncuá naa Set, lo sti Set ncuá naa Adán nu lca sñe' Ndiose.

LUCAS 4

Ne' xña'an ncuá ri' xtyu 'in Jesús loo qui'ya

1 Jesús mtsa'an yu'hui ni lo'o Espíritu 'in Ndiose bra mdo'o ni tyucu tlyu Jordán can', lo Espíritu ya lo'o 'in ni sca se'en bityi,

2 can' yu'hui lyiji ni sa tucua yla tsan, lo ncuá ri' ne' xña'an xtyu 'in ni loo qui'ya. Ni sca na lo a yucu ni tyucui lja rcan', bra ngüita'a tsan can' mdisna ngüite' ri' ni.

3 Rcan' nu juin ne' xña'an 'in ni: Si lca Sñe' Ndiose, cu'ni cha' siyana quee ntsu'hui re tyca na quijaxtlya.

4 Una mxcuen Jesús: Ndeña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Tsi'i tsaloo ti cha' ndyucu ndyu'hui nten chelyuu—, siyana lo'o lyigaa cha' nu ndyucui' Ndiose.

5 Rcan' ya lo'o ne' xña'an 'in ni sca loo qui'ya cuaan, can' ngulu'u 'in ni ña'aa sa tyucui chelyuu se'en ndlo tñan.

6 lo nu juin 'in ni: Ña'aa cha' cuiya' re tyaan 'in lo cui' nguaña'an cha' cuilyiya' taan 'in, siyana yaan' nguinu lyigaa cha' re, lo taan 'na 'in nu ndyca ran'.

7 Si nu'huin ti'ya xtyin' tloon lo cu'ni tnu 'yan, lyigaa cha' re quinu na 'in.

8 Mxcuen Jesús: Tyo'o tsu' siin' Ne' xña'an, siyana ndeña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —In Ndiose X'na ntsu'hui cha' cu'ni tnu, lo scati ni tucua cha' ndyucui ni—.

9 Rcan' ya lo'o ne' xña'an 'in ni quichen Jerusalén, lo ndyucuen lo'o ni la que laa sca se'en cuaan lati, lo nu juin 'in ni: Si lca Sñe' Ndiose, tyo'o cuaan re lo tsa ti'in la qui'ya cua,

10 siyana ndeña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Culo ni tñan 'in angajle 'in ni siyana cu'ni cuinta 'in,

11 lo su'hua yaa' can' 'in se'en nguiaa, siyana a tsa tun quiya' loo quee—.

12 Rcan' mxcuen Jesús: Ndeña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —A tyijyin lyoo 'in Ndiose X'na—.

13 Siyana a ncuá 'in ne' xña'an xtyu 'in ni loo qui'ya, mdo'o tsu' sii' ni sti'i ti.

Bra mdisna nga'ni Jesús tñan 'in Ndiose

14 Jesús mxtucui ni se'en lyi'ya loo Galilea, mtsa'an yu'hui ni lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu, lo mdisna ngune cueen cha' 'in ni sa tyucui se'en can'.

15 Ngulo'o ni 'in nten na'an se'en nguio' ti'in ne' judio, lo lyigaa tucui tsu'hue ntsu'hui tiee lo'o ni.

Jesús mxtucui ni quichen Nazaret

16 Jesús nguila ni quichen Nazaret, quichen se'en ylu ni, lo tsan nu nxtñan' ne' judio nguiten ni se'en nguio' ti'in ne', tsaña'an cha' nu cua ntsu'hui 'in ni, lo mditun ni siyana tyucui' ni quityi 'in Ndiose.

17 Mdaa ne' quityi 'in ni se'en mxiyucui' Ndiose 'in Isaía, msla ni 'in na lo nguija lyoo sca se'en ndyucui':

18 —Mtsa'an yu'hui lo'o Espíritu 'in Ni X'na na 'yan, can' cha' ngulosuhui ni 'yan siyana tyucuin' cha' tsu'hue 'in ni lo'o nu ti'i, nga'an tñan ni 'yan siyana cu'ni tyacan carsya 'in nu nu'un ri'. Tyucuin' lo'o nu ntsu'hui ndyucun siyana ca tyo'o laa, slan quiloo nu cuityin', lo culo laan 'in nu nsñi su'hua cui'in xña'an 'in.

19 A cuinta tyucuin' lo'o nten siyana cua mdiyaa yjan nu cu'ni Ni X'na na sca cha' tsu'hue lo'o ne'—.

20 Rcan' mxcun' ni quityi can', mdyaa ni 'in na 'in ne' nu ntsu'hui cuinta 'in na, ndi tucua ni lo lyigaa nu nguio' ti'in can' nan cui'ya 'in ni,

21 lo nu juin ni: Ri nii mdiyaa tsan ña'an ndyucui' quityi re lo'on huan.

22 Lyigaa ne' tsu'hue ndaa ne' rsuun cha' 'in ni, nduhue ri' ne' siyana tsu'hue 'a ndyucui' ni, lo scaxca ne' ndyucui' ne': ¿Ta tsi'i sñe' See lca re?

23 Rcan' nu juin ni: Ntsu'hui nu ndlucua ri' cha' re lo'on: Nu'huin nu n'ni jo'o, cu'ni tyca 'in ticuii', snu ña'an quina'an cha' nu cua ngune 'hua nga'ni quichen Capernaum, una ri nii cu'ni 'in na quichen tyin re.

24 Ti yucui' la ni: Nu chiñi tyucuin' lo'on huan, sca nu nxiyucui' Ndiose 'in a ndijyi nu tyucuan xu'hue 'in quichen tyi.

25 Ni siyana quina'an 'a ne' cuna'an Israel nu nguinu cha' yucui' ti lja mda'an yucui' Elía, bra nu a ngüi'ya 'a quio tsa sna yjan jlu'hue, lo lyee ngüi'ya bjñan sa tyucui se'en can',

26 una a nga'an tñan Ndiose 'in Elía tsaa se'en ndi'in scaxca ne' cuna'an can', siya na yaa quichen Sarepta se'en lyi'ya loo Sidón, se'en ndi'in sca ne' cuna'an nu nguinu cha' yucui' ti.

27 Cui' nguaña'an bra mda'an Eliseo, nu mxiyucui' Ndiose 'in, quina'an 'a nu ti'i lo'o quitso' yla ndi'in quichen Israel, una ni sca can' lo a ndyca, siya na scati Naamán ndyca, nu mdo'o se'en lyi'ya loo Siria.

28 Lyigaa nu nguio' ti'in can' ndyucuen tique' lo'o ni bra ngune 'in cha' can',

29 cui' bra mditun ne' lo ngulo ne' 'in ni nde tu'hua quichen, ya lo'o ne' 'in ni loo qui'ya se'en chen ña'an, can' ncua ri' ne' xtyu ne' 'in ni.

30 Una Jesús mdijin ni jlu'hue la lja ne', mdo'o ni nguiaa ni.

Jesús ngulo ni cui'in xña'an 'in sca ne' Capernaum

31 Rcan' mdo'o Jesús nguiaa ni quichen Capernaum se'en lyi'ya loo Galilea, lo ndlu'u ni 'in nten tsan nu ntxtñan' ne'.

32 Nduhue 'a ri' ne' tsaña'an cha' nu ndlu'u ni, siyana ndyucui' ni tsaña'an ndyucui' sca nu nda'an lo'o cha' cuiya'.

33 Se'en nguio' ti'in ne' nda'an sca nu ntsu'hui cui'in xña'an 'in,

34 lo ndyucui' cueen: ¡A cu'ni lo'o hua! ¿Ni cha' ngui'ni tucui hua, Jesús Nazaret? ¿Ta cua ljian siyana cuijlyo 'hua? Na' ndyu'hui lyoon ti ca lea, nu'huin lea yucui' ca nu mdo'o hui 'in Ndiose.

35 Una Jesús ngusun lo'o ni 'in cui'in xña'an can', lo nu juin ni: Seen tyucua, tyo'o se'en ntsu'hui cua. Cui' braa mxtyly cui'in xña'an can' 'in ne' lja nten can', cui' ña'an braa mdyo'o cui'in xña'an can' 'in ne' lo a sca ncua 'in ne'.

36 Yuhue 'a ri' lyigaa nu ndi'in can', lo ndyucui' ne': ¿Ni cha' ndyca ri' tyucui' cha' re siyana lo'o cha' cuiya' ndlo tñan 'in cui'in xña'an, lo nducua cha' 'in ni?

37 Cui' braa ti can' ngune cueen cha' 'in Jesús sa tyucui se'en can'.

Bra nga'ni tyca Jesús 'in jyi'an laa Tyu

38 Rcan' mdyo'o Jesús se'en nguio' ti'in ne', mdiyaa ni la se'en ndi'in Tyu se'en ntsucua jyi'an laa ti'i siyana lyee ntsu'hui tique' 'in, lo mjñan ne' cha' tsu'hue 'in ni cha' 'in ne'.

39 Ydun Jesús se'en ntsucua ne' lo ngusun lo'o ni 'in tique' can', mdyo'o na 'in ne', cui' bra nguitucui ne' lo nga'ni cuinta ne' 'in ni.

Bra nga'ni tyca Jesús quina'an nu ti'i

40 Bra msiin tsan can' mdisna mdiya lo'o ne' 'in nu ti'i lo'o lucuati loo quicha se'en ndun Jesús, cuinta scaa ne' mxyaa ni yaa' ni 'in ne' lo ndyca ne'.

41 A cuinta quina'an nu mdo'o cui'in xña'an 'in, lo nxi'ya cueen lo ndyucui': Nu'huin lca yucui' ca Sñe' Ndiose. Una ngusun lo'o ni 'in cui'in can' lo a mdaa 'a ni cha' cuiya' ti tyucui', siyana cua jlyo ri' cui'in xña'an can' siyana lca ni yucui' ca Crixtu.

Jesús yucui' ni cha' 'in Ndiose se'en lyi'ya loo Galilea

42 Bra cua ngüi'ya xaa mdo'o Jesús nguiaa ni nde tu'hua quichen se'en scati ni, una mdisna nguina nten can' 'in ni, bra mdiyaa ne' se'en ndun ni ncuca ri' ne' siyana a tyo'o tsu' ni quichen can',

43 una nu juin ni 'in ne': 'Ni cha' tsa yucuin' cha' tsu'hue 'in Ndiose scaxca la quichen tsaña'an ntsu'huí cha' culo ni tñan 'in ne', siyana can' tñan llyan.

44 Scaxca se'en nguio' ti'in ne' judio se'en lyi'ya loo Galilea, mda'an yucui' ni cha' 'in Ndiose.

LUCAS 5

Nga'ni Jesús cha' nguinu quina'an 'a cuila

1 Yato'o bra ndun Jesús tu'hua tiyu' Genesaret, lo nten quina'an can' nsta su'hua ta'a ne' tloo ni loo lyee lca tiee ne' quine 'in ne' cha' 'in Ndiose.

2 Na'an ni nducui tucua yca na'an lucui' ti tu'hua tyi'a se'en nda'an ne' cuta cuila ndijya'an ne' quitan 'in ne'.

3 Rcan' nguiten ni ni' sca yca na'an cui' nu 'in Simun, mjñan ni cha' tsu'hue 'in siyana tucua na'an chin' 'in na nde loo tyi'a can', ndi tucua ni lo mdisna ngulu'u ni 'in nten.

4 Bra mdyi yucui' ni lo'o ne', nu juin ni 'in Simun can': Ya lo'on huan yca na'an re 'huan la se'en tlya la cua, lo nguun huan quitan 'huan lo xñi huan cuila.

5 Mxcuen Simun can' 'in ni: 'Huan ni nu lca Mistro, tyucui tla nga'ni hua cuta lo ni sca cuila a ngujui 'hua, una nguun hua quitan re siyana nu'huin ndlo tñan 'hua.

6 Bra nguun 'in na quina'an 'a cuila nguinu 'in ne', nu hasta nguda' quitan can' 'in ne'.

7 Rcan' nga'ni yaa' ti 'in nu ntsu'hui ni' xca yca na'an can' siyana caan ta yaa' 'in. Cui' braa mdiyaa lo nga'ni cha'an tyucuaa yca na'an can', nu tichin' ti cha' a ngüityi' yu'hui na.

8 Simun Tyu can', bra na'an cha' re mdyi'ya xtyin' tloo ni lo nu juin: Ni X'na, tyo'o tsu' siin' siyana na' lcan nten qui'ya chelyuu.

9 Siyana quina'an cuila msñi, can' cha' lyee msu'hua cha' nduhue ri' tiee lo'o lyigaa ta'a nda'an,

10 cui' nguaña'an lo'o tyucuaa sñe' Zebedeo, Jacobo lo'o Xuhua, msu'hua cha' tiee, cui' nu ta'a ngui'ni Simun can' tñan. Una Jesús nu juin ni 'in Simun can': A cutsen siyana ti ri nii tisna cu'ni cuta, 'in nten.

11 Rcan' lyigaa nguilyo sti yca na'an can' 'in la tu'hua ysin, mxnu lyigaa na 'in lo ngutucui ndyca'an 'in ni.

Nga'ni tyca Jesús 'in sca nu ti'i lo'o quitso' yla

12 Yato'o lja nda'an Jesús sca quichen, mdiyaa tun sca ne' qui'yu nu ngüixen quitso' yla 'in, lo bra na'an 'in Jesús cui' braa mdi'ya xtyin' tloo ni lo mdi'ya sti tloo la lyuu, mjñan cha' tsu'hue 'in ni lo nu juin: Ni X'na hua, si ndyca ri' tea cu'ni tyca 'yan.

13 Rcan' mxñii ni yaa' ni lo ngu'ni ca'an ni 'in, lo nu juin ni: Ndyca ran' cu'nin tyca 'in, quinu luhui. Ticui' braa can' ngüilyijyi quitso' yla can' 'in lo ndyca.

14 Ngulo ni tñan siyana a tyucui' lo'o ni sca tucui cha' nu 'ncua, tsaloo nu juin ni 'in: Yaa, lo culu'u 'in tloo nu ntsu'hui cuinta 'in laa, taa sca lomstan tsaña'an nu ngulo Moisé tñan, nguaña'an ca jylo ri' nten siyana cua ndyca.

15 Una nde lyee la ngune cueen cha' 'in ni, quina'an nten nguio' ti'in tloo ni siyana quine 'in ne' cha' nu ndyucui' ni, a cuinta siyana cu'ni tyca ni 'in ne' lo'o quicha nu ntsu'hui 'in ne'.

16 Una Jesús la' ña'an ndyo'o ni ndyucui' ni lo'o Ndiose se'en scati ni.

Nga'ni tyca Jesús 'in sca nu ti'i nu cuti ña'an

17 Yato'o sca tsan ndlu'u Jesús 'in nten, lja can' nducua tucua sna ne' fariseo lo'o nu ngui'ni cha'an cha' 'in lee, nu mdo'o scaxca quichen se'en lyi'ya loo Galilea lo'o Judea, a cuinta lo'o nu mdo'o quichen Jerusalén, lo Jesús nda'an lo'o ni cha' cuiya' 'in Ni X'na na nu cu'ni tyca ni 'in nten.

18 Rcan' tucua sna ne' qui'yu mdiya lo'o sca qui'ñan se'en ntsucua sca nu ti'i lo cuti ña'an, ncuca ri' siyana sten lo'o ne' la se'en ndun Jesús.

19 Una a ncuca sten siyana quina'an nten can', can' cha' ndyucuen nde que na'an lo msla sca se'en, can' mdi'ya qui'ñan se'en ntsucua nu ti'i can' jlu'hue la se'en ndun Jesús.

20 Bra na'an ni siyana lyee nguiaña'an ri' nu mdi'ya qui'ñan can', rcan' nu juin ni 'in nu ti'i can': Ña'an ni, cua nguten qui'ya nducui.

21 Ne' escriba lo'o ne' fariseo cui' bra mda'an cha' tiee ne' lo ngulucua ri' ne': ¿Ta tnu 'a tiee re ña'an ndyucui' ca'an 'in Ndiose? ¿Ta tsi'i scati Ndiose ndyca 'in ni ntyen ni qui'ya?

22 Jesús ngüi'ya ni cuinta ña'an cha' nu ndlucua ri' ne', lo nu juin ni: ¿Ni cha' ndlucua rin' huan nguaña'an lo'o cha' nu yucuin' re?

23 ¿Ni ña'an cha' nu a tucui la tyucuin' lo'o nu ti'i re: Ta tyucuin' lo'o cua nguten qui'ya nducui, ta tyucuin' lo'o, titun lo quiaa?

24 Ña'an huan ni, ca jlyo rin' huan siyana lo'on na', Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, ndia cha' cuiya' 'yan cuityen qui'ya nducui ne', (rcan' nu juin ni 'in ne' ti'i can'): Na' tyucuin' lo'o, titun, xñi qui'ñan 'in lo quiaa se'en ndi'in.

25 Cui' braa mditun tloo na'an lyigaa nten can', msñi qui'ñan 'in, mdo'o nguiaa nde se'en ndi'in, lo ngui'ni tnu 'in Ndiose.

26 Lyigaa ne' can' ndyijyin ya' yuhue ri' ne' lo nga'ni tnu ne' 'in Ndiose, msu'hua ne' cha' tiee ne' lo ndyucui' ne': La nii na'an na sca cha' nu tnu ca.

Bra msi'ya Jesús 'in Leví

27 Bra cua mdijin cha' can' mdo'o Jesús nguiaa ni, se'en mdijin ni na'an ni sca nu nchiñi tñi nu naa Leví, nducua se'en nsu'hua lyiya' nten tñi, rcan' nu juin ni 'in: Tyucui ndyca'an 'yan.

28 Cui' braa mditun lo mxnu lyigaa tñan can', lo ngutucui ndyca'an 'in ni.

29 Nga'ni Leví cha' ncuca sca ta'a se'en ndi'in squi'ya Jesús, a cuinta tyun ta'a nchiñi tñi nducua ycu can' tsatlyu lo'o ta'a tsu'hue.

30 Ne' escriba lo'o ne' fariseo mdisna ndyucui' ne' lo'o ta'a nda'an ni, lo ndyucui' ne': ¿Ni cha' nducua ycun huan lo ndi'yon huan tsatlyu lo'o nu nchiñi tñi, lo lo'o nu nducun'?

31 Rcan' mxcuen Jesús 'in ne': Nten nu a la ti'i 'in, a 'ni cha' 'in lo'o rmiyu, una nu ti'i, can' nu 'ni cha' 'in lo'o na.

32 Na' a yan squi'ya nten nu a nducui qui'ya, siya na lryan squi'ya nu nducui qui'ya siyana xtun ri' ne' qui'ya ngui'ni ne'.

Cha' 'in ne' nu n'ni ayuna

33 Rcan' nu juin ne' 'in ni: ¿Ni cha' ra ta'a nda'an Xuhua lyigaa ti braa n'ni ayuna lo ndyucui' lo'o Ndiose, cui' nguaña'an ne' fariseo, una ni cha' ra ta'a nda'an nu'huin ndyucu lo ndi'yo?

34 Mxcuen ni 'in ne': ¿Ta tca cu'ni nu nda'an se'en ndiji cuilyo'o ne' ayuna, lja nu ti nducua nu ndiji cuilyo'o can'?

35 Una ra tiaa braa, a quine cueen nu ndiji cuilyo'o re, la rcan' cu'ni ne' can' ayuna.

36 Rcan' mxtyaa ni sca cha' lo nu juin ni: A tucui nu nsi'yu sa yu'hue te' tiji lo nxcuan su'hua 'in na lo'o te' cula, siyana si cu'ni ne' nguaña'an, cua ngüijlyo ne' te' tiji can', a cuinta a ndyucua ta'a te' tiji can' lo'o te' cula.

37 Cui' nguaña'an a tucui nu nsu'hua viñu nu tya mdo'o ni' sca cuijyin quijyin nu cua cula, siyana si cu'ni ne' nguaña'an, viñu can' tyucuen na lo cu'ni na cha' catsu quijyin can', lo quilu viñu lo jlyo quijyin can'.

38 Can' cha' ntsu'hui cha' chu'hui viñu nu tya mdo'o ni' sca cuijyin quijyin nu tiji, lo ni viñu lo ni quijyin can' a jlyo na.

39 A cuinta nu ndi'yo viñu nu cua s'ni mdo'o, a lca tiee can' co'o viñu nu tya mdo'o siyana ndeña'an ndyucui' can': Tsu'hue la viñu nu cua s'ni mdo'o.

LUCAS 6

Mstun ne' juun trigo tsan nu nxtñan' ne'

1 Yato'o sca tsan nu nxtñan' ne' judio, mdijin Jesús lo'o ta'a nda'an ni sca loo jyaan se'en nducua trigo, mdisna mstun ne' 'in na, myjcui 'in na siyana tyo'o scua' na lo cu si'yu na.

2 Tucua sna ne' fariseo nu juin ne' 'in: ¿Ni cha' ngui'ni huan sca cha' nu a nga'an cha' cu'ni na tsan nu nxtñan' na?

3 Mxcuen Jesús 'in ne': ¿Ta na a lyiji tyucuin' huan quityi se'en ndyucui' na cha' 'in David bra lyee ngüite' ri' lo'o ta'a mda'an?

4 Nguiten se'en n'ni tnu ne' 'in Ndiose lo msñi quijaxtlya nu cua ngulucuan 'in Ndiose, cui' quijaxtlya nu ndyucu tsalca nu ndlo tñan se'en can', una David ycu 'in na, a cuinta mdaa 'in na 'in ta'a nda'an.

5 Lo nu juin ni 'in ne': Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, lo'o tsan nu nxtñan' na lca Ni X'na na.

Ndyca sca ne' qui'yu nu ngüityi sca tsu' yaa'

6 Yato'o xca tsan, ticui' tsan nu nxtñan' ne' judio, nguiten Jesús se'en n'ni tnu ne' 'in Ndiose, mdisna ngulu'u ni 'in nten, lja can' ntsu'hui sca ne' qui'yu nu ngüityi yaa' tsu' cueen.

7 Ne' escriba lo'o ne' fariseo nsñi ne' cuinta 'in Jesús si ta cu'ni tyca ni 'in ne' ti'i can' tsan nu nxtñan' ne', siyana su'hua ne' qui'ya 'in ni.

8 Una Jesús ngüi'ya ni cuinta cha' nu ntsu'hui tiee ne', lo nu juin ni 'in ne' nu ngüityi yaa' can': Titun lo caan la jlu'hue la re. Cui' braa mditun lo mdiyaa la se'en ndun ni.

9 Rcan' nu juin Jesús 'in nten can': Ri nii cunichan' 'huan sca cha': ¿Ni tñan tca cu'ni na tsan nu nxtñan' na, cha' nu tsu'hue ta cha' nu a tsu'hue? ¿Culo laan na 'in nten ta na taan na cha' cuiya' caja ne'?

10 Mxna'an ni ca tyi'iin se'en ndi'in nten can', lo nu juin ni 'in nu ti'i can': Xñii yaa'. Cui' braa mxñii 'in na lo ndyca tsu'hue na 'in.

11 Una ne' fariseo lo'o ne' escriba lye'e 'a ngüisin' ri' ne', lo ndyucui' ne' cha' ña'an ca tisna su'hua ne' qui'ya 'in Jesús.

Ngulosuhui Jesús 'in sa tityucua ta'a tya'an ca ni

12 Yato'o sca tsan ndyucuen Jesús sca loo qui'ya siyana tyucui' ni lo'o Ndiose, can' yucui' ni lo'o Ndiose tyucui' tla.

13 Bra ngüi'ya xaa msi'ya Jesús 'in lyigaa nu nducui ndyca'an 'in ni, ngulosuhui ni 'in sa tityucua ta'a tya'an ca ni, lo ngulo naa ni 'in ne' Apóstol siyana tya'an lo'o cha' cuiya' 'in ni.

14 Ngulosuhui ni 'in Simun, nu mxytaa ni nii ca naa Tyu, lo'o Ndre ta'a ngula, lo'o Jacobo, Xuhua, Lpe lo'o Bartolomé,

15 Mateo, lo'o Tuma, lo'o Jacobo sñe' Alfeo, Simun nu ndyucui' ne' lo'o lca Zelote,

16 Juda ta'a ngula Jacobo, lo'o Juda Iscariote nu ndyaa 'in Jesús nde loo la.

Nga'ni tyca Jesús 'in nten quina'an

17 Rcan' mdo'o Jesús loo qui'ya can' nguila ni sca se'en nten' lo'o lyigaa ta'a nda'an ni, a cuinta can' nguio' ti'in quina'an nten nu mdo'o se'en lyi'ya loo Judea, lo'o quichen Jerusalén, lo'o nde qui'ya la se'en ndi'in quichen Tiro lo'o Sidón, siyana quine 'in ne' cha' nu ndyucui' ni, lo cu'ni tyca ni 'in ne' lo'o scaxca quicha ntsu'hui 'in ne'.

18 Cui' nguaña'an ndyca lyigaa nu ndijin ndi'i squi'ya cui'in xña'an nu ntsu'hui 'in.

19 Lyigaa nten can' nan ne' ña'an nu cala' ne' 'in ni, siyana lo'o cha' cuiya' nda'an lo'o ni ngui'ni tyca ni 'in lyigaa nu ti'i.

Cha' nu ngulu'u Jesús 'in nten quina'an can'

20 Rcan' mxna'an ni se'en ndi'in ta'a nda'an ni lo nu juin ni: Tsu'hue ca xu'huen 'huan nu ti'i, siyana cua ngujui cha' tsu'hue 'huan se'en ndlo Ndiose tñan.

21 Tsu'hue ca xu'huen 'huan nu nguite' ri', siyana cha'an yu'hui carsya 'huan tiaa braa. Tsu'hue ca xu'huen 'huan nu nguinan, siyana nde loo re ca tsu'hue chu'hui tieen huan.

22 Tsu'hue ca xu'huen huan bra caja nu xcuan tloo 'huan, caja nu culo tsu' 'huan, ta tucua ne' yuhue' 'huan, lo tyucui' ne' cua ña'an ti cha' 'huan, siyana nguiaan huan tsu' 'in Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan.

23 Ca tsu'hue chu'hui tieen huan lo ndiyaa rin' huan, siyana tlyu cha' tsu'hue nu cua jui 'huan la ni' cuaan. Cui' nguaña'an nga'ni nten cula 'in can' lo'o lyigaa nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni.

24 Una 'tna ca lyigaan 'huan nu cuilyiya', siyana a sca na nlyiji 'huan.

25 'Tnan ca 'huan nu a ntsu'hui cha' nda'an nguite' ri', siyana tiaa braa quite' rin' huan. 'Tnan ca 'huan nu nda'an nstyí ri nii, siyana tiaa braa cunan huan.

26 Una 'tna ca huan bra lyigaa tucui ndla lo'o huan, siyana ncuaña'an nga'ni nten cula 'huan lo'o nu mda'an yucui' cha' cuiñi, lo ndyucui' siyana Ndiose mxiyucui' 'in.

Chu'hui cha' tsu'hue 'na lo'o nu ti'i ri' 'na

27 Una tyucuin' sca cha' lo'on huan, 'huan nu nee 'in cha' re: Chu'hui cha' tsu'hue 'huan lo'o nu ti'i ri' 'huan, lo cu'ni huan tsu'hue lo'o nu nxcuan tloo 'huan.

28 Cui' nguaña'an lo'o nu nducua yuhue' 'huan cu'ni huan tsu'hue lo'o can', lo jñan huan 'in Ndiose siya cha' 'in nu na'an ti'i 'huan.

29 Si ntsu'hui nu jyi'in sca tsu' scan' huan, taan huan cha' cuiya jyi'in can' xca tsu', lo si ntsu'hui nu culaa te' tucuin nu lcu'n huan, lo'o xcan' huan taan huan 'in can'.

30 Nu jñan na ndi'in 'huan tyaan huan na 'in, cui' nguaña'an si cui'ya na nu ndi'in 'huan, a cunichan' huan na 'in.

31 Tsaña'an nducua tloon huan cu'ni nten lo'on huan, ncuaña'an ntsu'hui cha' cu'ni huan lo'o ne'.

32 Una si ntsu'hui cha' tsu'hue 'huan lo'o tsalca nu tsu'hue ntsu'hui tiee lo'on huan, ¿ni cuinta ntsu'hui 'huan rcan'? Siyana nguaña'an ndyca ri' nten chelyuu, ntsu'hui cha' tsu'hue 'in ne' lo'o tsalca nu tsu'hue ntsu'hui tiee lo'o ne'.

33 Si cu'ni huan tsu'hue lo'o tsalca nu ngui'ni tsu'hue lo'on huan, ¿ni cuinta ntsu'hui 'huan? Siyana ticui' nguaña'an n'ni nten chelyuu.

34 Si taan huan tñi jñi' tsalca nu ca xu'hua 'in na lo'o sñe' na, ¿ni cuinta ntsu'hui 'huan? Siyana ncuaña'an n'ni nten chelyuu, ndaa can' tñi njñi' xca tucui siyana nducua la na tyucuan.

35 Una 'huan chu'hui cha' tsu'hue 'huan lo'o nu ti'i ri' 'huan, cu'ni huan tsu'hue lo'o can', taa huan na jñan can' lo a tucua 'a tloon huan cha' ti tyaa can' na 'huan, ncuaña'an tlyu cha' tsu'hue caja 'huan, lo ca jlyo ri' nten siyana lcan huan sñe' Ndiose, ni nu tlyu lati, siyana ngui'ni ni 'tna 'in nu lye' ri' lo'o nu nducun'.

36 Can' cha' ca 'tna ri' ta'an huan tsaña'an 'tna ri' Stina Ndiose 'huan.

A su'huan na qui'ya 'in ta'an na

37 A su'huan huan qui'ya 'in xca tucui, lo ncuaña'an a caja nu su'hua qui'ya 'huan. A tucuan huan yuhue' 'in xca tucui, lo ncuaña'an a caja nu tucua yuhue' 'huan. Cu'ni huan cha' tlyu ri' 'in ta'a nten huan, cui' nguaña'an caja nu cu'ni cha' tlyu ri' 'huan.

38 Taan huan cha' tsu'hue 'in xca tucui, lo ncuaña'an caja nu taa cha' tsu'hue 'huan, lo'o sca cuiya' nu tyucui lo mtsa'an yu'hui, siyana tsaña'an cuiya' nu ndaa huan, cui' nguaña'an cuiya' caja nu tyaa 'huan.

39 Rcan' mxtyaa ni sca cha' lo nu juin ni 'in nten can': ¿Ta ca 'in sca nu cuityin' tya'an lo'o 'in xca nu cuityin'? ¿Ta tsi'i tyucuaa can' tiu yu'hui sca ni tiu ti?

40 A sca nu ngui'ni cha'an, ta ndun loo la que 'in nu ndlu'u 'in, una nu tsu'hue ngui'ni cha'an, ca can ña'an ndyca ri' nu ndlu'u 'in.

41 ¿Ni cha' nxñi huan cuinta yuu nu ntsu'hui quiloo ta'a nten huan, lo a n'ni cuintan huan ni ña'aan co' yca nu ntsu'hui quiloon huan?

42 ¿Ni ña'an ca tyucuin' lo'o can': Tyaa culoon yuu nu ntsu'hui quiloo, lo a n'ni cuinta co' yca nu ntsu'hui quiloo? 'Huan ne' cuiñi, la nducua la culoo co' yca nu ntsu'hui quiloo, la rean' ca tycan' 'in culoo yuu nu ntsu'hui quiloo xca tucui.

Tca chu'hui lyoon na 'in nten lo'o tñan n'ni ne'

43 Sca yca nu tsu'hue, a ca tyo'o si'yu nu a tsu'hue loo na, cui' nguaña'an lo'o yca nu a tsu'hue, a ca tyo'o si'yu nu tsu'hue loo na.

44 Siyana cuinta scaa yca ndyca tycan' ña'an na lo'o si'yu nu ndyucua loo na, can' cha' a ntsu'hui cha' tyo'o higo loo yca quiche', lo ni uva a tyo'o na loo yca quiche'.

45 Sca nten nu tsu'hue, xcui' cha' tsu'hue ndyo'o ni' carsya 'in can', cui' nguaña'an nu nducun', ticui' cha' nu a tsu'hue ndyo'o ni' carsya 'in, siyana cua ña'aan cha' nu mtsa'an yu'hui ni' carsya 'in ne', can' cha' nu ndyo'o tu'hua ne'.

Cha' 'in tucua quiya' na'an

46 ¿Ni cha' ndlo naa huan 'yan: Ni X'na hua, Ni X'na hua, lo a nducuan huan cha' nu ndyucuin'?

47 Lyigaa nu nducui ndyca'an 'yan, lo nee 'in cha' nu ndyucuin' lo nducua cha' 'in na,

48 ndyca ri' can' tsaña'an ndyca ri' sca nten nu ngañan na'an 'in, ngulu can' quiñi lo mxtyaa quiya' na loo quee, lo bra mdo'o tyi'a yuu ngu'ni 'in na'an can', una a ndlyu na siyana tsu'hue ntsu'hui quiya' na.

49 Una tsalca nu ngune 'in cha' nu yucuin' lo a nducua cha' 'in na, ndyca ri' can' tsaña'an ndyca ri' sca nten nu ngañan na'an 'in, una a ngulu se'en ntsu'hui quiya' na, lo bra mdo'o tyi'a yuu ngu'ni 'in na'an can', cui' bra mdlyu na lo ngujlyo na ña'aan na.

LUCAS 7

Nga'ni tyca Jesús msu 'in x'na sundaru

1 Bra mdyi yucui' Jesús lo'o nten can', mdo'o ni nguiaa ni quichen Capernaum.

2 Can' ntsucua sca nu ti'i, cui' msu 'in x'na sundaru lo lyee ndyu'hui cuiya' ri' x'na 'in, lo cua caja ti.

3 X'na sundaru can' bra yna cha' siyana mdiyaan Jesús quichen can', cui' bra mjñan cha' tsu'hue 'in tucua sna qui'yu cula nu ndun loo la 'in ne' judio, siyana tsa te'en 'in Jesús lo cu'ni tyca ni 'in msu 'in.

4 Bra mdiyaa se'en ndun Jesús lyee 'a mjñan cha' tsu'hue 'in ni, lo ndyucui': x'na sundaru cua, nga'an cha' 'in ta yaa' 'in,

5 siyana 'ni cuinta quichen tyin na, a cuinta cua ngañan sca na'an se'en n'ni tnu na 'in Ndiöse.

6 Rcan' mdo'o Jesús nguiaa ni lo'o. Bra cua tiaa ti ni se'en nducua na'an 'in x'na sundaru can', cui' bra nga'an tñan tyucua xnan ta'a tsu'hue nu ya te'en 'in ni lo tyucui' lo'o Jesús: Ni X'na, a ndyca ran' taan tñan 'in lyee la, siyana a nga'an cha' 'yan tsa se'en ndi'in,

7 can' cha' a nga'ni tieen tsa'an jñan cha' tsu'hue 'in, una ri nii tsaloo ti tyucui' sca cha' lo tyca msu 'yan.

8 siyana lo'on na' ntsu'hui x'na, a cuinta ndi'in sundaru nu ndlon tñan 'in, lo bra tyucuin' lo'o can': Nde se'en tsa, lo tsa, ta tyucuin' lo'o xca: Cuan lya, cui' bra caan, ta tyucuin' lo'o sca msu 'yan: Nde tñan cu'ni, cui' bra cu'ni 'in na.

9 Bra ngune 'in Jesús cha' can', yuhue 'a ri' ni 'in ne', mxtun ni yucui' ni lo'o nten nu ljian ndyca'an 'in ni: Ni sca ne' Israel lo a ndyucua ta'a cha' 'in ne' lo'o ne' re tsaña'an nu nguiaña'an ri' 'yan.

10 Bra mxtucui nu nga'an tñan x'na sundaru can', na'an siyana cua ndyca msu can'.

Nga'ni Jesús cha' mdyo qui'u sñe' sca ne' cuna'an Naín

11 Chun' nde'en can' mdo'o Jesús nguiaa ni sca quichen naa Naín, stu'hua lo'o nu ngui'ni cha'an 'in ni lo'o nten quina'an can'.

12 Bra cua tiaa ti ni tu na'an tu'hua quichen can', mdyucua ta'a ni lo'o nten quina'an nu nguia cutsi' 'in sca nu ngujui, lo lca can' tyca ña'an xca ti sñe' ne' cuna'an nu nguinu cha' yucui' ti.

13 Ni X'na na bra na'an ni ljian ne' cuna'an can', cui' bra ndyca 'tna ri' ni 'in ne', lo nu juin ni 'in: A cuna 'a.

14 Rcan' mdiyaa ni lucui' ti se'en ljian caja can', yla' ni 'in na, lo ydun nu lyi'ya 'in na, lo nu juin ni 'in nu ngujui can': Nu'huin nu suhue ti na', tyucuin' lo'o, Quitucui.

15 Cui' braa mditucua, mdisna yucui', lo mdyaa ni 'in 'in jyi'an.

16 Lyigaa nten can' ytsen ne' lo nga'ni tnu ne' 'in Ndiose, lo ndyucui' ne': La nii ngulo tun Ndiose sca nu tlyu lati ljan na nu nxiyucui' ni 'in. A cuinta ntsu'hui nu ndyucui': La nii mdiyaan yucui' ca Ndiose nu culo laa quichen 'in ni.

17 Lo ña'an se'en lyi'ya loo Judea lo'o scaxca quichen ndi'in lucui' ti can' ngune cueen cha' 'in Jesús.

Msu'hua Xuhua nu ya nicha' 'in Jesús

18 Ta'a nda'an Xuhua can' ngüitsa' lyigaa cha' nu yato'o can'. Rcan' msi'ya Xuhua can' 'in tucua ta'a nda'an,

19 lo nga'an tñan 'in siyana tsa nicha' 'in Jesús si cui' ni lca ni nu ntsu'hui cha' caan, ta tyuhuitan 'in xca tucui.

20 Bra mdiyaa tyucuaa ne' can' se'en ndun Jesús, nu juin 'in ni: Xuhua nu nducua tya 'in nten nga'an tña 'hua siyana cunicha' hua 'in si cui' lca ni nu ntsu'hui cha' caan, ta na tyuita hua 'in xca tucui?

21 Ticui' braa can' nga'ni tyca ni 'in quina'an nu ti'i lo'o lcuati loo quicha, lo'o nu ntsu'hui cui'in xña'an 'in, a cuinta quina'an nu cuityin' msla ni quiloo.

22 Rcan' mxcuen Jesús 'in ne': Quia yitsan' huan 'in Xuhua lyigaa cha' nu na'an huan lo ngune 'huan: —Nu cuityin' nguila xaa quiloo, nu co' quiya' cua ndyca ndya'an,— nu ti'i lo'o quitso' yla nguinu luhui, —lo'o nu cu'un cua ne 'in,— ndyo'o qui'u nu ngujui, —lo' nu ti'i ndijyi nu ndyucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose lo'o,—

23 tsu'hue ca xu'hue nu a ngui'ni tucua ri' lo'on.

24 Bra cua mdo'o nu nga'an tñan Xuhua can' nguiaa, rcan' mdisna yucui' ni lo'o nten cha' 'in Xuhua: ¿Ni nan ya nan huan se'en bityi cua? ¿Ta 'in sca quii nu ngacha ti'in cui'in?

25 Si tsi'i, ¿ti ca ya na cui'yan huan rcan'? ¿Ta cui' 'in sca ne' qui'yu nu lcu' te' tsu'hue ña'an? Ña'an huan ni, nu lcu' te' tsu'hue ña'an nu nda'an lo'o cha' siye', can' nu ndi'in na'an 'in ree.

26 ¿Ti 'in ya na'an huan rcan'? ¿Ta 'in ne' nu nxiyucui' Ndiose 'in? Cui', una tyucuin' lo'on huan sca cha': Ndun loo lati can' que 'in sca nu nxiyucui' Ndiose 'in.

27 Ndeña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose cha' 'in can': —Na', ca'an tñan 'in sca nu tyucua loo, can' nu cu'ni chu'hue tucuiin tsaa—.

28 Tyucuin lo'on huan sca cha', a sca nu mxiyucui' Ndiose 'in nu cua yaan loo chelyuu re, ta ndun loo la que ña'an Xuhua nu nducua tya

'in nten. Una nu suhue la se'en ndlo Ndiose tñan, can' nu ndun loo la que 'in Xuhua can'.

29 Lyigaa nten lo'o nu nchiñi tñi bra ngune 'in ne' cha' nu yucui' Jesús, cui' bra ncua ljoyo ri' ne' siyana lñi ndi'in cha' 'in Ndiose, lo ngutucua tya ne' tsaña'an nu ngulu'u Xuhua can'.

30 Una ne' fariseo lo'o nu ngui'ni cha'an cha' 'in lee, nde mxcyan tloo ne' cha' nu cua mxtyaa Ndiose 'in ne', a mslyaa ne' tyucua tya ne' tsaña'an ngulu'u Xuhua can'.

31 Rcan' nu juin Ni X'na na: ¿Ti ca tya ca'an 'in nten re?

32 Ndyca ri' ne' re tsaña'an ndyca ri' nu suhue ti nu ndyi'in jya loquiya', nxi'ya ta'a lo ndyucui': Yla hua cuhuii quii lo a yla quiyan' huan, yla hua jyiin nu nguitsi' nten, lo a yna huan.

33 Bra mdiyaan Xuhua nu mducua tya 'in nten, lo siyana a ycu quijaxtlya ni a yo'o viñu, nu juin huan siyana cui'in xña'an ntsu'hui 'in.

34 Una ri nii mdiyaan Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, lo siyana ndycu lo ndi'yo, ndyucuin' huan: nde lca sca tucun', cu'hui, lo ta'a tsu'hue 'in ne' nchiñi tñi lo'o nten qui'ya chelyuu.

35 Una cha' tiaa 'in Ndiose ndyca tyacan' ña'an na lo'o lyigaa nu lca sñe' ni, lo ca jylo ri' can' siyana lñi ndi'in cha' 'in ni.

Yaa Jesús se'en ndi'in Simun nu lca fariseo

36 Yato'o sca ne' fariseo ya jñan cha' tsu'hue 'in Jesús siyana tsa ycu ni se'en ndi'in. Bra mdiyaa ni la se'en ndi'in ndi tucua ni lo misa can'.

37 Cui' quichen can' ndi'in sca ne' cuna'an nducun', bra ncua jlyo ri' ne' siyana ña'an 'in ne' fariseo can' mdiyaa Jesús, rcan' mdiya lo'o ne' sca te'en tyi'a txi,

38 lo ndi tucua ne' lucui' ti se'en ndun quiya' Jesús, nguinan ne' lo chun' quiya' ni nguilu tucua tyi'a quiloos ne', nxyti ne' 'in na lo'o quichan' que ne', a cuinta ndyucui' cha' ne' quiya' ni lo mslu tucua ne' tyi'a txi can' chun' quiya' ni.

39 Una ne' fariseo nu ya te'en 'in Jesús, bra na'an cha' can' ndeña'an ngulucua ri': Si nde lca nu nxiyucui' ca Ndiose 'in, cui' bra chu'hui lyoo lo qui'ya cuinta siyana sca ne' cuna'an nducun' lca nu ngui'ni ca'an quiya'.

40 Rcan' nu juin Jesús 'in: Simun, tyucuin' lo'o sca cha'. Mxcuen: Tyucui'.

41 Lo nu juin ni: Ndi'in tucua nu nducui tñi 'in sca nu cuilyiya', sca can' nducui quina'an tñi, tsaña'an tñi nu n'ni ne' cana ca'yu cientu tsan, lo xca can' nducui tsaña'an tñi nu n'ni ne' cana tu'hua tyi tsan.

42 Siyana a ncuca 'a 'in xu'hua lyiya' tñi can', nga'ni nu cuilyiya' can' cha' tlyu ri' 'in tyucuaa ne' can'. Tyucui', ¿ni ña'an tyucuaa ne' can' lye la lca tiee 'in nu cuilyiya' can'?

43 Mxcuen Simun can': Ndlucua ran' nu quina'an la tñi nducui can'. Rcan' nu juin ni 'in: Cui' ña'an yucui'.

44 Rcan' mxna'an ni se'en nducua ne' cuna'an can' lo nu juin ni 'in Simun: ¿Ta cua ngüi'ya cuinta ña'an ngui'ni ne' cuna'an re? Na' nguiten ña'an 'in lo a ndaa tyi'a quiten quiyan' una ne' cuna'an re mslu tucua ne' tyi'a quiloo ne' chun' quiyan' lo nxyti ne' 'in na lo'o quichan' que ne'.

45 A yucui' cha' 'yan, una ne' cuna'an re ti bra nguiten ña'an 'in, a ndla' ti ne' ndyucui' cha' ne' quiyan'.

46 A msu'hua ceite quen, una ne' cuna'an re nsu'hua ne' tyi'a txi quiyan'.

47 Can' cha' tyucuin' lo'o, cua nguten lyigaa qui'ya 'in ne' siyana tlyu cha' tsu'hue cua nga'ni ne' lo'on, una nu a ntsu'hui lyoo qui'ya 'in chin' ti cha' tsu'hue lca tiee can'.

48 Lo nu juin ni 'in ne' cuna'an can': cua nguten qui'ya 'in.

49 ta'a nducua ni can' mdisna yucui': ¿Ti ca lca re cha' lo'o ntyen qui'ya 'in nten?

50 Una ti yucui' la ni lo'o ne' cuna'an can': Mdo'o laa siyana yaña'an ri' 'yan, quiaa lyaa lo a sca cha' su'hua tiee.

LUCAS 8

Cha' 'in ne' cuna'an nu mda yaa' 'in Jesús

1 Chun' nde'en can' mdijin Jesús scaxca quichen, mda'an yucui' ni cha' tsu'hue 'in Ndiöse tsaña'an ntsu'hui cha' culo ni tñan 'in nten, mda'an ni lo'o quita'a tityucua can'.

2 A cuinta lo'o tucua sna ne' cuna'an ngutucui ndyca'an 'in ni, cui' nu cua nga'ni tyca ni 'in lo ngulo ni cui'in xña'an 'in: María nu naa Magdalena, nu mdo'o cati cui'in xña'an 'in,

3 lo'o xca nu naa Juana, cuiyo'o Chuza, nu lyi'ya cuinta tñan 'in Herode, lo'o Susana, a cuinta lo'o scaxca la ne' cuna'an nu nda yaa' 'in ni lo'o na nu ndi'in 'in ne'.

Cha' 'in ne' nu Ndya si'yu trigo

4 Yato'o mdisna nguio' ti'in quina'an nten se'en ndun ni, ne' nu mdo'o scaxca quichen, rcan' mdisna ngulu'u ni 'in ne', lo mxtyaa ni sca cha' lo ndyucui' ni:

5 Sca ne' qui'yu yta si'yu trigo, se'en msne 'in na chin' na nguilu na tu'hua tucuiin, lo ngujui nu ngulo' su'hua 'in na, a cuinta yaan quiñi lo ycu 'in 'in na.

6 Tichin' si'yu can' nguilu na sca se'en nu chin' ti yuu nducua loo quee, cua ña'aan nguilu na nguityi na siyana a tucu'hua yuu se'en can'.

7 Tichin' si'yu can' nguilu na se'en nducua yca quiche', lo siyana stu'hua nducua na lo'o quiche', ngujui na.

8 Una tichin' si'yu can' nguilu na loo yuu tsu'hue, tsu'hue 'a mducua na lo ncuca tñan na, ntsu'hui juun nu ndaa sca cientu si'yu scati loo juun na. Lo ña'aan mdyi yucui' Jesús cha' can', yucui' ni cueen: Lyigaa nu nee 'in cha' nu yucuin' re cu'ni cuinta 'in na.

9 Una ta'a nda'an ni nganicha' 'in ni: ¿Ni cha' ndyca ri' tyucui' cha' nu yucui' ni?

10 Nu juin ni 'in ne' rcan': cua mdaa Ndiose cha' cuiya' qui'yan huan cuinta cha' nu ntsu'hui catsi' 'in ni tsaña'an nu ndlo ni tñan. Una lyigaa la ña'an nten a ndyucuin' ylan lo'o ne', —ni siya' lyee la ña'an ndyucuin una a ndi'ya ne' cuinta, lo ni siya lyee la nee 'in ne' una a ndi'ya ne' cuinta—.

11 Ndeña'an ndyca ri' cha' nu yucuin' can': Si'yu trigo can' lca na cha' 'in Ndiose.

12 Si'yu trigo nu nguilu tu'hua tucuiin can', ndyca ri' na ña'an ndyca ri' nten nu ne 'in cha' tsu'hue 'in Ndiose, una bra ti ndya'an ne' xña'an lo nguilyo cha' tsu'hue nu cua ntsu'hui ni' carsya 'in ne', siyana a tsaña'an ri' ne' lo a tyo'o laa ne'.

13 Si'yu nu nguilu loo yuu nu ltiti tu'hua nducua loo quee can', ndyca ri' na ña'an ndyca ri' nten nu ne 'in cha' tsu'hue 'in Ndiose, tsu'hue ntsu'hui tiee ne' ndyucuan xu'hue ne' 'in na, una a ngüi'ya

suun na. Chin' braa nguiaña'an ri' ne', una bra ndyijyin ne' scaxca loo cha', bra ndyo'o tsu' ne'.

14 Nu nguilu se'en nducua yca quiche' can', ndyca ri' na ña'an ndyca ri' nten nu ne 'in cha' tsu'hue 'in Ndiose, una siya cha' nduhue ri', cha' cuilyiya' lo'o cha' nu a tsu'hue nu nxcui ri' ne', can' nu ndujui cha' tsu'hue can', lo a ndijyi 'a ña'an qui'nin na.

15 Una nu nguilu loo yuu tsu'hue can', ndyca ri' na ña'an ndyca ri' nten nu ne 'in cha' tsu'hue 'in Ndiose, tsu'hue nxu'hua se'en ne' 'in na lo'o sca carsya nu lñi, lo tsu'hue ndyca tñan na siyana tsa' ndun ne' loo cha' can'.

A sca cha' nu ndyca catsi' ta a ndyo'o scua yla na

16 A tucui nu ca'an sca quii' lo tucun ti'in 'in na, ta su'hua 'in na nde ni' qui'ñan, siya na xtya 'in na sca se'en cuaan, siyana chu'hui xaa 'in nu sten ña'an can'.

17 Cui' nguaña'an lo'o sca cha' nu ndyca buna ti, a ndijyin cha' ca tycan' ña'an na tiaa braa, lo nguaña'an ndi'in cha' 'in sca cha' nu ndyca catsi' ti, tyo'o scua yla cha' 'in na.

18 Can' cha' xñin huan cuinta lyigaa cha' nu ne 'huan, siyana nten nu n'ni cuinta cha' nu ndyucuin', nde lye la ndijyi cha' tiaa 'in can', una nu a n'ni cuinta cha' re, cha' tiaa nu ngulucua ri' cha' cua ngujui 'in, ndlyaa ni 'in na.

Cha' 'in jyi'an Jesús lo'o ta'a ngula ni

19 Rcan' mdiyaa jyi'an Jesús lo'o ta'a ngula ni se'en nda'an ni, una a ncuca sten ne' la se'en ndun ni squi'ya nten quina'an can'.

20 Ngujui nu ngüitsa' 'in ni: Tuna'an cua ndun jyi'an lo'o ta'a ngula, ndyca ri' ne' tyucui' ne' lo'o.

21 Rcan' nu juin ni 'in nten can': Nu nee 'in cha' 'in Ndiose lo nchu'hua se'en 'in na, can' nu lca jyi'an na' lo can' nu lca ta'a ngulan.

Nga'ni Jesús cha' ngüilyiji quio cui'in

22 Yato'o sca tsan nguiten Jesús lo'o ta'a nda'an ni ni' sca yca na'an, lo nu juin ni 'in ne': Tyijyin xi'yun na xca tsu' tiyu' re. Lo mdo'o ne' nguiaa ne'.

23 Una lja nguiaa ne' loo tyi'a can' ngüi'ya scala ni. Sa ntsu'hui yaan sca cui'in tnu, lo chen ndyucui 'in ne' siyana cua mdisna nguiten tyi'a ni' yca na'an can'.

24 Ngüilyoo scala ni, lo nu juin 'in ni: Mistro, Mistro, cua quityin' yu'huin tin na. Mditun ni lo ngusun lo'o ni 'in cui'in can' lo'o tiyu' nu lyee nguitsa can', cui' bra ngüilyijyi na lo mdi'in seen na.

25 Rcan' nu juin ni 'in ne': ¿Ta na a nguiaña'an ri' huan 'yan? Una scaña'an ti nguitsen, nduhue ri' lo nicha' ta'a: ¿Ti ca lca ni re, ni cha' lo'o cui'in lo'o tyi'a ndlo ni tñan 'in na, lo nducua na cha' ndyucui' ni?

Cha' 'in ne' Gadara nu ntsu'hui cui'in xña'an 'in

26 Rcan' mdyo'o ti'in ne' loo yuu 'in ne' Gadara, cui' xca tsu' se'en lyi'ya loo Galilea.

27 Lo ña'aan mdyo'o Jesús tu'hua tyi'a can', yan sca ne' Gadara se'en ndun ni, nu s'ni 'a ntsu'hui cui'in xña'an 'in, a ndyucu' 'a ste', lo a ndi'in 'a ña'an 'in, siya na ni' lyo'o se'en nguitsi' nten ntsu'hui lyigaa braa.

28 Bra na'an 'in Jesús, msi'ya yja cueen, mdi'ya xtyin' tloo ni, lo yucui' cueen: Jesús, Sñe' Ndiose, ni nu tlyu lati nu nducua ni' cuaan, ¿ni na lca 'in lo'on? Jñan sca cha' tsu'hue 'in a taa ndi'i 'yan.

29 (Lo ngulo ni tñan 'in cui'in xña'an can' siyana cula tun 'in ne', siyana s'ni 'a ndaa ndi'i 'in ne'. Tyun 'a ya' mscan' ne' yaa' lo'o quiya' lo'o cadena, una msi'yu 'in na, xcui' se'en bitiyi ndya'an lo'o cui'in xña'an can' 'in.)

30 Nganicha' Jesús 'in ne': ¿Ni ña'an naa? Mxcuen: Legión naa. Cui' siyana quina'an 'a cui'in xña'an ntsu'hui 'in ne'.

31 Cui'in xña'an can' mjñan cha' tsu'hue 'in ni siyana a su'hua ni 'in sca se'en quiñi.

32 Cui' loo qui'ya can' nda'an nan ycu quina'an a' cuhue', lo mjñan cui'in xña'an can' 'in Jesús si taa ni cha' cuiya' sten 'in cuhue' can', lo mdaa ni cha' cuiya'.

33 Ña'aan mdyo'o cui'in xña'an can' 'in ne' nguiten se'en ndi'in cuhue' can', stu'hua mdo'o 'in msnan 'in, lo mxtyu tloo 'in loo tiyu', can' ngujui yu'hui 'in.

34 Nu naan seen cuhue' can' bra na'an cha' nu yato'o, cui' braa nguia yitsa' 'in nten ndi'in quichen can' lo'o nten nga'an ni' quixin'.

35 Mdo'o ne' ya na'an ne' cha' nu yato'o can', mdiyaa ne' se'en nducua Jesús, na'an ne' 'in ne' nu yu'hui cui'in xña'an 'in nducua tloo ni, cua lcu' ste', ntsu'hui tyucui cha' tiaa 'in, lo ytsen 'a ne'.

36 Lyigaa nu na'an cha' can' mdaa rsuun lo'o nten nu mdiyaa can', ña'an ndyca nu yuhui cui'in xña'an 'in can'.

37 Rcan' lyigaa nten nu mdo'o ca tyi'in tsu' se'en lyi'ya loo Gadara, mjñan ne' cha' tsu'hue 'in ni siyana tyo'o tsu' ni se'en can' siyana lyeenguitsen ne'. Jesús nguiten ni ni' yca na'an can' lo mxtucui ni nguiaa ni.

38 Nu quina'an 'a cui'in xña'an yuhui 'in can', mjñan cha' tsu'hue 'in ni si ca tyucui ndyca'an 'in ni, una Jesús msla' ni 'in, lo nu juin ni:

39 Quiaa se'en ndi'in, lo taa rsuun snu ña'an tlyu cha' tsu'hue nga'ni Ndiose lo'o. Mdo'o nguiaa lo mdaa rsuun ña'aan loo quichen can' snu ña'an tlyu cha' tsu'hue nga'ni Jesús lo'o.

Cha' 'in sñe' Jairo lo'o cha' 'in ne' cuna'an nu yla' ste' Jesús

40 Bra nguila Jesús se'en ndi'in nten quina'an can', tsu'hue 'a ntsu'hui tiee ne' ndyucuan xu'hue ne' 'in ni, siyana cua ndi'in yta ne' 'in ni.

41 Lja rcan' mdiyaa sca nu naa Jairo, nu ndlo tñan se'en nguio' ti'in ne' judio, mdi'ya xtyin' tloo Jesús lo mjñan cha' tsu'hue 'in ni siyana tsaan ni la se'en ndi'in,

42 siyana cua caja ti nu cuna'an sñe', tyca ña'an sca can' ndi'in 'in, lo ntsu'hui tijylucua yjan. Tucuiin nguiaa ni lo'o nsta su'hua ta'a nten squi'ya ni.

43 Cui' lja can' nguiaa sca ne' cuna'an nu cua ntsu'hui tityucua yjan ti'i lo'o quicha nguilu tne, cua ngüilyijyi ne' ña'aan tñi 'in ne' lo'o jo'o, una ni sca can' lo a ncuca 'in cu'ni tyca 'in ne'.

44 Ne' cuna'an can' yaan ne' lcui' ti nde chun' Jesús lo yla' ne' loo ste' ni, cui' bra ngüilyijyi ylu tne 'in ne'.

45 Rcan' nu juin Jesús: ¿Ti ca ngu'ni ca'an 'yan? Lyigaa nten can' nu juin ne' siyana a tucui, rcan' mxcuen Tyu lo'o lyigaa ta'a nguiaa: Mistro, jlyo ri' snu ña'an quina'an nten nsta su'hua in', lo ndyucui': ¿Ti ca ngu'ni ca'an 'yan?

46 Lo nu juin la Jesús: Ntsu'hui nu ngu'ni ca'an 'yan, siyana ngüi ran' mdo'o juersa 'yan.

47 Bra na'an ne' cuna'an can' siyana a ncuca su'hua catsi' ne' cha' nu nga'ni ne', mdiyaa ne' tloo ni, mdi'ya xtyin' ne', tloo na'an nten can' ngüitsa ne' 'in ni ña'an yla' ne' ste' ni lo ticui' braa ndyca ne'.

48 Lo nu juin ni 'in ne': Sñen', cua ndyca siyana yaña'an ri' 'yan, quia lya lo a sca cha' chu'hui tiee.

49 Can' cha' ti ndun yucui' ni bra mdiya yitsa' sca nu mdo'o la se'en ndi'in ne' nu ndlo tñan can', lo nu juin: cua ngujui sñe', a najo'o 'a ti tyucui' lo'o ni re tsaan ni.

50 Bra ngune 'in Jesús cha' nu yucui' ne' can', nu juin ni 'in ne' nu ndlo tñan can': A cutsen, tsaloo tsaña'an ri' 'yan lo tyca sñe'.

51 Bra mdiyaa ni la se'en ndi'in ne', a mdaa ni cha' cuiya' sten ña'an nu ti, Tyu ti, Jacobo lo'o Xuhua, a quinta lo'o nten cula 'in cuhui' can'.

52 Lyigaa nten can' ndi'in ne' nguina ne' squi'ya cuhui' can', lo nu juin ni 'in ne': A cuna huan, cuhui' re tsi'i na ngujui cui', na lja' ti cui'.

53 Nten can' mstyí lyo'o ne' 'in ni siyana jlyo ri' ne' siyana ngujui cui'.

54 Una Jesús msñi ni yaa' cui', lo yucui' cueen ni: Sñen', quitucui.

55 Cui' ña'an braa nguila carsya 'in cui' lo nguitucui cui', rean' yucui' ni lo'o ne' siyana taa ne' na cu cui'.

56 Nten cula 'in cui' ndyijyin ya' yuhue ri' ne', una Jesús ngulo ni tñan 'in ne' siyana a tyucui' ne' lo'o ni sca tucui cha' nu yato'o.

LUCAS 9

Bra nga'an tñan Jesús 'in ta'a mda'an ni

1 Rcan' mxo' ti'in Jesús 'in tityucua ta'a nda'an ni, lo mdaa ni cha' cuiya' 'in ne' siyana ca culo lyigaa loo cui'in xña'an nu ntsu'hui 'in nten, lo cu'ni tyca 'in nu ti'i lo'o lucuati loo quicha.

2 Rcan' nga'an tñan ni 'in ne' siyana tsa yucui' ne' ña'an ntsu'hui cha' culo Ndiöse tñan 'in nten, a quinta siyana cu'ni tyca 'in nu ti'i.

3 Lo nu juin ni 'in ne': Ni sca na lo a cui'yan huan se'en tsaan huan, ni yca lo a tyucua yaan' huan, ni cuijyin, ni na cun huan, ni tñi a cui'yan huan, lo ni a cui'yan huan xca lta ste' huan.

4 Quichen se'en tiaan huan, si ntsu'hui nu taa se'en quinu huan, can' tyi'in huan tsalja ndi'in huan quichen can'.

5 Si nten can' a tyucuan xu'hue ne' 'huan, tyo'on huan quichen can' lo scuin huan yuu quiyan' huan, ncuaña'an quinu quinta 'in ne' si ntsu'hui cha' caan 'in ne'.

6 Rcan' mdo'o ne' nguiaa ne' lo mdijin ne' lyigaa quichen suhue ti, mda'an yucui' ne' cha' tsu'hue 'in Ndiose, lo nga'ni tyca ne' 'in nu ti'i scaxca se'en can'.

Bra ngujui Xuhua nu mducua tya 'in nten

7 Herode nu ndlo tñan can' bra yna cha' ña'an ngui'ni Jesús, msu'hua cha' tiee siyana ntsu'hui nu ndyucui' siyana Xuhua can' cua mdyo'o qui'u,

8 a cuinta ntsu'hui xca nu ndyucui' siyana Elía cua ngulu'u tloo 'in ne', lo ntsu'hui xca nu ndyucui' siyana lea ni nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni, lo ri nii mdyo'o qui'u can'.

9 Rcan' nu juin Herode: Una na' ngulon tñan msi'yu yni Xuhua can', ¿ti ca lea nu ndyucui' nten cua cha' 'in? Can' cha' ndyca ri' chu'hui lyoo 'in Jesús.

Mxcu Jesús 'in ca'yu mii nten

10 Bra nguila ta'a nda'an Jesús, ndaa rsuun lo'o ni lyigaa cha' nu nga'ni se'en yaa. Rcan' mdo'o lo'o ni 'in yucui' ti, sca se'en nu cua ntan la tu'hua quichen Betsaida.

11 Una nten nu nguinu ti'in can' bra ngüi ri' ne' la tucuiin nguiaa ni, ngutucui ndyca'an ne' 'in ni, cui' bra ndyucuan xu'hue ni 'in ne', lo yucui' ni lo'o ne' ña'an ndlo Ndiose tñan 'in nten, a cuinta nga'ni tyca ni 'in lyigaa nu ndyca ri' tyca.

12 Bra msiin tsan can' yucui' ta'a nda'an ni lo'o ni: Tyucui' lo'o nten re siyana cuna ne' se'en quinu ne' se'en ndi'in scaxca quichen ta se'en nga'an nten ni' quixin', can' caja na cu ne' siyana tijyu' nda'an na re.

13 Nu juin ni 'in ne' rcan': 'Huan xcun huan 'in ne'. Mxcuen 'in ni: Una tiseen ca'yu ti quijaxtlya nda'an lo'o hua lo'o tucua ti cuila, ta na ndyca ri' huan tsa si'i hua na nu cu nten quina'an re.

14 Tsalca ne' qui'yu can' ndiyaa ca'yu mii. Rcan' nu juin ni 'in ta'a nda'an ni: Cu'ni huan cha' tyucua nten re cuinta tu'hua tyii ne'.

15 Ncuaña'an nga'ni cha' mdi tucua lyigaa nten can'.

16 Rcan' msñi Jesús quita'a ca'yu quijaxtlya lo'o tyucua cuila can', mscuen ni tloo ni lo ndyaa ni xu'hue 'in Ndiose, msu'hue ni 'in na, lo mdaa ni 'in na 'in ta'a nda'an ni siyana titsa 'in na.

17 Lyigaa ne' yucu ne' ngula' ri' ne', lo na nu nguinu can' ti nga'ni cha'an cha tityucua xcuhui na.

Nu juin Tyu siyana Jesús Ica ni Crixtu

18 Yato'o lja ndyucui' Jesús lo'o Ndiose scati ni, una lo'o ta'a nda'an ni nda'an can', lo nganicha' ni 'in ne': ¿Ti ca Ican na' ndyucui' nten?

19 Mxcuen 'in ni: Ntsu'hui nu ndyucui' siyana Ica Xuhua nu mducua tya 'in nten, lo ntsu'hui nu ndyucui' siyana Ica Elía, a cuinta ntsu'hui xca nu ndyucui' siyana Ica sca nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni, lo ri nii mdyo'o qui'u can'.

20 Rcan' nu juin ni 'in ne': Lo 'huan, ¿ti ca ndlucua rin' huan Ican na'? Mxcuen Tyu can': 'Nu'huin Ica yucui' ca Crixtu nu mdo'o se'en nducua Ndiose.

Ngüitsa' Jesús siyana ntsu'hui cha' caja ni

21 Una yucui' ni lo'o siyana a tyucui' cha' re lo'o ni sca tucui.

22 Nu juin ni 'in: Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, quina'an 'a ndi'i ntsu'hui cha' tyijyin ni, ntsu'hui cha' xcuan tloo qui'yu cula 'in ni, cui' nguaña'an lo'o nu ndlo ca tñan ni' Iyaa lo'o ne' escriba, cuna ne' ña'an cuji ne' 'in ni, una bra quita'a sna tsan ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ni.

23 Rcan' tsatlyu yucui' ni lo'o nten can': Si nde'en nu ndyca ri' tyucui ndyca'an 'yan, 'ni cha' jlya ri' can' 'in, lo nu tyucui ndyca'an 'yan, tyaa can' 'in siya' ti.

24 Siyana Iyigaa nu ndlucua ri' culo laa 'in, tyucuna' can' tiaa braa, una Iyigaa nu tyaa chelyuu 'in squi'yan, can' nu tyo'o laa.

25 ¿Siyana ni cuinta chu'hui 'in ne' cu'ni ne' cana ña'aaan chelyuu, lo tyucu na' ne'?

26 Siyana nu ca jyu'u ri' lo'o cha' nu ndyucuin', cui' nguaña'an Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan ca jyu'u ri' ni lo'o can' bra quiaan ni xiya' lo'o cha' cuiya' 'in ni, tsatlyu lo'o cha' cuiya' 'in Stina Ndiose lo'o angajle nu luhui 'in ni.

27 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, ntsu'hui nu nda'an re, a caja si tsi'i la nducua la ña'an tloo cha' cuiya' 'in Ndiose tsaña'an nu ntsu'hui cha' culo ni tñan.

Bra nchan'an ña'an Jesús

28 Yato'o nu cua ndyca snu' tsan yucui' ni cha' can', mdo'o lo'o ni 'in Tyu, Xuhua lo'o Jacobo, lo ndyucuen ne' sca loo qui'ya siyana tyucui' ni lo'o Ndiose.

29 Lja ndyucui' ni lo'o Ndiose nchan'an ña'an tloo ni, lo ste' ni nguinu xaa na lo ngaten na.

30 Can' ngüi'ya tun tucua ne' qui'yu nu ndaa cha' lo'o Jesús, cui' Moisé lo'o Elía,

31 msu'hua ndyucun sca xaa nu tsu'hue ña'an 'in ne', lo ndaa ne' cha' ña'an ntsu'hui cha' caja ni quichen Jerusalén.

32 Tyu can' lo'o ta'a nducua lye'e 'a ndyu'hui scala ne', una mdaa loo a yja', na'an xaa nu tsu'hue 'a ña'an can' 'in Jesús lo'o tyucuaa ta'a ndun ni.

33 Bra ngula' tun tyucuaa ne' can' 'in Jesús, rcan' nu juin Tyu can' 'in ni: Mistro, tsu'hue siyana ndi'in hua nde, nde tñan hua sna yisin, sca na tyi'in, xca na 'in Moisé, lo xca na tyi'in Elía. yucui' nguaña'an siyana a ngujlyo 'a ri' ni cha' ti tyucui'.

34 Lja nu ti ndyucui' cha' can', ngüi'ya ti'in coo lo ngo'o ti'in na 'in ne', lo ytsen bra ndyucun yu'hui ni' coo can'.

35 La ni' coo can' ngujui nu yucui': Nde Lca Sñen' na' nu tca'a lati 'yan, quine 'huan cha' nu tyucui' re.

36 Una bra mdyi yucui' can', xcati Jesús nguinu tun ni, lo ta'a nda'an ni x'ni 'a msu'hua catsi' cha' nu na'an can'.

Nga'ni tyca Jesús 'in sca nu ntsu'hui cui'in xña'an 'in

37 Xca tsan can' mdo'o ne' loo qui'ya can', tucuiin yaan ne' quina'an 'a nten ya te'en 'in ne'.

38 Lja nten can' mdo'o yucui' cueen sca ne' qui'yu: Mistro, jñan sca cha' tsu'hue 'in cu'ni quinta 'in nu lyu' ti re 'yan, siyana tyca ña'an sca 'yan.

39 Bra nxñi cui'in 'in, nxi'ya yja, nscuin ti'in na 'in lo'o juersa, ndyucua ngoo' tu'hua, lye'e nsuhue' sti na 'in, lo que' 'a ti ndla na 'in.

40 cua mjñan cha' tsu'hue 'in ta'a nda'an siyana culo cui'in can' 'in sñen', una a ncua 'in ne'.

41 Rcan' nu juin Jesús 'in nten can': 'Huan lca huan nten nu a nguaña'an ri' lo lye' ri'. ¿Ta ncua ti ña'an ndi'in lo'on huan tsa tyucui braa? Can lo'o 'in sñe'.

42 Bra cua tiaa ti se'en ndun ni, cui'in can' mxtlyu 'in lo mscuin ti'in na 'in lo'o juersa, una Jesús ngusun lo'o ni 'in cui'in xña'an can' lo nga'ni tyca ni 'in, lo mdyaa ni 'in 'in sti.

43 Lyigaa nten can' yuhue ri' ne' snu ña'an tlyu cha' cuiya' 'in Ndiose.

Yucui' Jesús xiya' ña'an ntsu'hui cha' caja ni

Laja ti ndi'in yuhue ri' ne' siya cha' nu nga'ni ni, nu juin ni 'in ta'a nda'an ni:

44 Tyaa huan ya' quine tsu'hue huan cha' re, siyana tia braa Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, caja nu tyaa 'in ni yaa' nten chelyuu.

45 Una ta'a nda'an ni a ngüi'ya cuinta cha' nu yucui' ni, a jui cha' cuiya' qui'ya cuinta cha' can', ni a nga'ni tiee cunicha' 'in ni.

¿Ti ca lca nu ndun loo la?

46 Rcan' mdisna yucui' ta'a nda'an ni, ni ña'an nu ntsu'hui cha' ca nu ndun loo la.

47 Jesús ngüi'ya ni cuinta cha' nu ndlucua ri', lo nga'ni ni cha' yaan sca nu lyu' ti se'en ndun ni,

48 rcan' nu juin ni 'in ta'a nda'an ni: Ña'an nu ti nu tyucuan xu'hue 'in nu lyu' ti re lo'o cha' 'yan, cu'ni can' cuinta siyana 'yan tyucuan xu'hue. Lo nu tyucuan xu'hue 'yan, tsi'i 'yan na' ti tyucuan xu'hue can', siya na lo'o 'in nu nga'an tñan 'yan. siyana nu n'ni lyu' 'in, can' nu ndun loo lati lja huan.

Cha' 'in nu nguiaa tsu' 'in Jesús

49 Rcan' mdo'o yucui' Xuhua can': Mistro, cua na'an hua sca nu ndlo cui'in xña'an 'in nten lo'o cha' cuiya' in', una msi'yu co' hua cha' nu ngui'ni siyana a nda'an lo'on na.

50 Rcan' nu juin Jesús 'in: A tyucui ndijin huan lo'o cha' nu ngui'ni, siyana nu a ti'i ri' 'na, tsu' 'na nguiaa can'.

Jesús ngusun lo'o ni 'in Jacobo lo'o Xuhua

51 Bra cua ndyucui lucuila' cha' quiaa ni la ni' Cuaan, rcan' mducua tloo ni siyana tsa'a ni quichen Jerusalén.

52 Nga'an tñan ni 'in tucua sna nu tyucua loo tsa'a sca quichen lyu' ti se'en lyi'ya loo Samaria, lo cuna se'en quinu ni can'. Mdo'o nguiaa lo mdiyaa quichen can',

53 una nten can' a ndyucuan xu'hue ne' 'in ni bra mdiyaa ni, siyana jlyo ri' ne' siyana tyijyin ti ni tsa'a ni quichen Jerusalén.

54 Bra na'an Jacobo lo'o Xuhua cha' re, nu juin 'in ni: Ni X'na hua, ¿ta ndyca ri' jñan hua cha' qui'ya quii' tsaña'an nga'ni Elía, lo cuijlyon na 'in ne'?

55 Mxna'an ni se'en ndun lo ngusun lo'o ni 'in: 'Huan a lyiji qui'yan huan cuinta ni tsu' nguiaa huan,

56 siyana na' Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, a yan siyana cuijlyon 'in nten chelyuu, yaan siyana culo laan 'in ne'. Rcan' mdo'o ne' nguiaa ne' lo mdiyaa ne' xca quichen lyu' ti.

Tsalca nu lca tiee tyucui ndyca'an 'in Jesús

57 Tucuiin nguiaa ne' can' mdo'o yucui' sca ne' qui'yu lo'o ni: Ni X'na hua, ndyca ran' tyucui ndyca'an 'in la ya' nguiaa ti.

58 Mxcuen Jesús 'in ne': cuita' nducua tuque ndyu'hui 'in, cui' nguaña'an quiñi' cua lca se'en nxcua snin' 'in, una Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, a ndia se'en xtñan' can'.

59 Rcan' nu juin ni 'in ne' xca can': Tyucui ndyca'an 'yan. Mxcuen 'in ni: Ni X'na hua, taa cha' cuiya' quian cutsin' 'in stin la nducua la.

60 Mxcuen Jesús 'in ne': Tya cha' cuiya' cutsi' nu ngujui 'in ta'a ngujui, una nu'huin tsa yucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose tsaña'an ntsu'hui cha' culo ni tñan 'in nten.

61 Rcan' mdo'o yucui' xca lo'o ni: Ni X'na hua, lo'on na' ndyca ran' tyucui ndyca'an 'in, una taa cha' cuiya' la nducua la qui'an quitsan' 'in nu ndi'in se'en ndi'in.

62 Jesús mxcuen 'in ne': Sca nu nxñi yca nguita yuu lo xna'an nde chun', a ca tñan can' cu'ni tñan 'in Ndiose se'en ndlo ni tñan.

LUCAS 10

Bra nga'an tñan Jesús 'in sna yla ntsu'hui tii

1 Chun' nde'en can', Ni X'na na ngulosuhui ni cha xnan yla ntsu'hui tii nten, lo nga'an tñan ni 'in ne' cuinta tucua ne', tsa ne' scaxca quichen se'en ntsu'hui cha' tyijyìn ni.

2 Lo nu juin ni 'in ne': Chi' ñi siyana quina'an tñan ndi'in 'in Ndiose, cua tca quio' na, una chin' ti msu, can' cha' jñan huan 'in ni nu lca X'na tñan re siyana su'hua ni msu nu xo' 'in na.

3 Na' su'huan 'huan tsaan huan ña'an ndyca ri' slya' nu nguiten lja 'ni yla.

4 A cui'yan huan cuijyin, ni tñi lo ni quina lo a cui'yan huan, a lyica cha' t'yan' huan lo'o ni sca tucui nu tyucuan huan tucuiin.

5 La nde tiaan ti huan se'en nducua na'an 'in nten, la nducua la tyucuin' huan lo'o ne': Ndiose taa ni cha' tsu'hue nu chu'hui ni' carsya 'huan lyigaan 'huan nu ndi'in na'an re.

6 Si ntsu'hui nu nguiaa lo'o cha' tsu'hue, tyucuan xu'hue can' cha' nu tyucuin' huan, lo si a tyucuan xu'hue can' 'huan, a quinu cha' tsu'hue se'en ndi'in can'.

7 Na'an se'en tyucuan xu'hue ne' 'huan, can' quinu huan, tyucuan xu'huen huan na nu taa ne' cun huan lo'o na nu co'on huan, siyana sca msu nga'an cha' 'in xñi squiya'. A lyca cha' quinu huan scaxca na'an.

8 Ña'an quichen ti tiaan huan, si tyucuan xu'hue ne' 'huan, cun huan na nu xtya ne' tloon huan,

9 cu'ni tycaan huan 'in lyigaa nu ti'i, lo tyucuin' huan lo'o ne': cua mdiyaan cha' tsu'hue 'huan tsaña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan 'na.

10 Si nde'en quichen sten huan a tyucuan xu'hue ne' 'huan, tya'an huan tyucui tucuiin loo quichen can', lo ndeña'an tyucuin' huan lo'o ne':

11 Yuu lta nu msñi ca'an quiya' hua loo quichen re scuin hua 'in na siyana a ndyucuan xu'huen huan 'hua, lo ca jlyo rin' huan siyana cua mdiyaan cha' tsu'hue se'en ndi'in huan ña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan 'na.

12 Tyucuin' lo'on huan sca cha', tsan nu ntsu'hui cha' cu'ni cuiya' Ndiose cha' 'in nten chelyuu, lyee lati tyijyin nten can' ndi'i que ña'an ndi'i ntsu'hui cha' tyijyin quichen Sodoma.

Yuhue' nu caan 'in quichen nu mscuan tloo 'in Jesús

13 'Tnan ca huan, 'huan nu ndi'in quichen Corazín, lo 'tna ca huan, 'huan nu ndi'in quichen Betsaida, snu ña'an cha' tnu cua nga'ni tloon huan. Si nga'nin cha' re quichen Tiro lo'o Sidón, ti s'ni mxtun ri' ne' qui'ya ngui'ni ne', lo ca tycaan' ña'an siyana ti'i ntsu'hui tiee ne' lo'o ña'an te' nu ndyucu' ne' lo'o ña'an nu n'ni ne'.

14 Can' cha' tsan nu ntsu'hui cha' cu'ni cuiya' Ndiose cha' 'in nten chelyuu, ne' nu ndi'in quichen Corazín lo'o Betsaida, lyee lati tyijyin can' ndi'i que ña'an nu tyijyin quichen Tiro lo'o Sidón.

15 Lo 'huan quichen Capernaum, —xque' 'huan siyana cua jui xu'hue 'huan la ni' Cuaan, una tiaa braa caja nu su'hua 'huan se'en tyijyin huan ndi'i—.

16 Can' cha' lyigaa nu quine 'in cha' nu tyucuin' huan, cha' 'yan na' quine 'in can', lo nu xcuan tloo 'huan, 'yan na' xcuan tloo can', lo nu xcuan tloo 'yan, 'in ni nu nga'an tñan 'yan xcuan tloo can'.

Bra nguila nu sna yla ntsu'hui tii can'

17 Bra nguila nu sna yla ntsu'hui tii can', ndyijyin ya' tsu'hue ntsu'hui tiee lo ndyucui': Ni X'na hua, lo'o cui'in xña'an ngutucua cha' 'hua lo'o cha' cuiya' 'in.

18 Mxcuen ni 'in ne': Chin' ñi 'huan, ti la ni'cuaan na'an mdiyuu ne' xña'an tsaña'an ndyca ri' ti'yu.

19 Ña'an huan ni, cua ndaan cha' cuiya' 'huan siyana tca lyo' su'huan huan 'in cuinaan yla lo'o sne'en, tlyu cha' cuiya' tan 'huan, lo a sca ndi'i ca 'huan.

20 Una tsi'i can' cha' ca tsu'hue chu'hui tieen huan, ta siyana nducua cui'in xña'an cha' nu ndyucuin huan, ca tsu'hue chu'hui tieen huan siyana cua nga'an scua nii huan la ni' Cuaan.

Tsu'hue yu'hui tiee Jesús

21 Rcan' ndyijyin ya' tsu'hue ntsu'hui tiee Jesús squi'ya Espíritu 'in Ndiöse, lo nu juin ni: Stina Ndiöse, na' cu'nin tnun 'in, nu'huin lca X'na ni' cuaan lo'o loo chelyuu re, siyana msu'hua catsi' cha' re 'in nu tiaa lo'o nu nxque' ri' siyana ndi'ya cuinta, lo ngulo scua yla cha' re 'in nu chin' cha' 'in. Nu'huin nu lca Stin, chin ñi 'in siyana nguaña'an ndyca ri'.

22 Lyigaa loo cha' mdyaa Stin 'yan, na' nu lca Sñe' ni, lo a tucui nu jlyo ri' ti ca lcan, siya na scati Stina Ndiöse, cui' nguaña'an a tucui nu jlyo ri' ti ca lca Stina Ndiöse, siya na scan tin, a cuinta culo scuan ylan cha' re 'in nu ndyca ran'.

23 Rcan' mxna'an ni se'en ndun ta'a nda'an ca ni, lo yucui' ni lo'o sca cha': Tsu'hue ca xu'hue lyigaa nu na'an cha' nu na'an huan ri nii,

24 siyana tyucuin' lo'on huan sca cha', quina'an 'a nu mxiyucui' Ndiöse 'in ti s'ni cui' nguaña'an lo'o nu ncua ree, ncua ri' ña'an cha' nu na'an huan ri nii, una a na'an 'in na, lo ncua ri' quine 'in cha' nu ne 'huan ri nii, una a ngune 'in ne' cha' re.

Cha' tsu'hue nu nga'ni ne' Samaria

25 Yato'o mditun sca nu ngui'ni cha'an cha' 'in lee, lo nganicha' 'in Jesús siyana caja ña'an su'hua qui'ya 'in ni, lo nu juin: 'Huan ni nu lca Mistro, ¿ni ña'an cha' nu tca cu'nin siyana caja chelyuu nu a tsatii 'a 'yan?

26 Mxcuen ni 'in: ¿Ni ña'an ndyucui' lee can'? ¿Ni ña'an ndi'ya cuinta 'in na?

27 Rcan' mxcuen: —Lo'o lyigaa carsya 'in tyaa 'in 'in Ndiose X'na, lo'o lyigaa tiee, lo'o lyigaa juersa in',— lo'o lyigaa cha' tiaa in', a cuinta —ca 'tna ri' 'in ta'a nten tsaña'an n'ni 'tna 'in ' ticui'.—

28 Nu juin ni 'in: Cui' ña'an yucui', cu'ni nguaña'an lo caja chelyuu in'.

29 Ncua ri' suhui tloo, can' cha' nu juin 'in Jesús: ¿Ti ca lca ta'a nten?

30 Rcan' mxcuen Jesús 'in: Sca ne' qui'yu mdo'o Jerusalén nguiaa nde quichen Jericó, tucuiin nguiaa can' mdo'o ne' cuna nu yujui ti'in 'in ne', ngulaa na 'in ne', lo mxnu sti 'in ne' ña'an ndyca ri' sca nu ngujui.

31 Yato'o tucuiin can' mdijin sca nu ntsu'hui cuinta 'in laa, una bra na'an 'in nu su can' mdijin ti.

32 Cui' nguaña'an lo'o sca ne' Leví nu nda yaa' cha' 'in laa, mdijin tucuiin can', bra na'an 'in nu su can' mdijin ti.

33 Cui' nguaña'an mdijin sca ne' Samaria, una bra na'an 'in nu su can' cui' bra ndyca 'tna ri' 'in ne'.

34 Mdiyaa se'en su, msu'hua ceite lo'o viñu se'en ti'i can' 'in, lo ngüixen te' 'in na, rcan' mscuen 'in ne' chun' burru 'in, lo ya xnun 'in ne' sca na'an se'en ntsu'hui cha' cu'ni cuinta ne' 'in.

35 Xca tsan can' bra cua tyo'o tsa, mxnu tucua tñi plata 'in nu ndi'in na'an can', lo nu juin 'in ne': Cu'ni huan cha' tsu'hue cu'ni cuinta huan 'in ne' ti'i re, lo si nducua la tñi culyijyin huan squi'ya, na' xu'huan lyiyan' 'in na bra nde xtucuin.

36 ¿Ni ña'an quita'a sna re lca ta'a nu yujui ti'in ne' cuna can 'in?

37 Mxcuen 'in ni: Cui' nu nga'ni cha' tsu'hue lo'o can'. Rcan' nu juin Jesús 'in: Yaa, lo ticui' nguaña'an cu'ni nu'huin.

Yaa Jesús se'en ndi'in Marta lo'o María

38 Yato'o mdo'o Jesús nguiaa ni, mdiyaa ni sca quichen lyu' ti, can' ndi'in sca ne' cuna'an nu naa Marta nu ndyucuan xu'hue 'in ni.

39 Ndi'in sca ta'a ngula ne' naa María, can' nu ndi' tucua lcui' ti se'en nducua Jesús siyana quine 'in cha' nu ndyucui' ni.

40 Una Marta can' lyee la ntsu'hui yuhue ri' tñan nu ndi'in tulquii', rcan' yaa se'en nducua ni lo nu juin 'in ni: Ni X'na hua, ¿ta a nduhue ri' snu ña'an tñan mxnu ta'an 'yan? Tyucui' lo'o siyana ta yaa' yan.

41 Una mxcuen Jesús 'in: Marta, Marta, ta lyee 'a nsu'hua yuhue ri' lo'o scaxca tñan ngui'ni.

42 Ntsu'hui sca cha' nu ndun loo lati, can' nu ngulosuhui María, lo a tucui nu tca culaa cha' can' 'in.

LUCAS 11

Ngulu'u Jesús ña'an tyucui' ne' lo'o Ndiiose

1 Yato'o sca tsan Jesús ndyucui' ni lo'o Ndiiose sca se'en. Bra mdyi yucui' ni nu juin sca ta'a nda'an ni 'in ni: Ni X'na hua, culu'un huan 'hua ña'an ntsu'hui cha' tyucui' hua lo'o Ndiiose, tsaña'an ngulu'u Xuhua 'in ta'a mda'an.

2 Rcan' nu juin ni 'in lyigaa ne' can': Bra tyucuin' huan lo'o Ndiiose ndeña'an tyucuin' huan: Ndiiose Sti hua, nu'huin nu nducua la ni' cuaan, scati ntsu'hui cha' cu'ni tnu hua 'in. Ndyca ri' hua siyana culo tñan 'hua. Cu'ni ña'an nu ndyca ri' loo chelyuu re tsaña'an ngui'ni la ni' Cuaan.

3 A cuinta taa na nu cu hua cuinta scaa tsan.

4 Cu'ni cha' tlyu ri' 'hua lo'o qui'ya ngui'ni hua, siyana nguaña'an ngui'ni hua cha' tlyu ri' 'in lyigaa nu ngui'ni cha' a tsu'hue lo'o hua. A taa cha' cuiya' sten cha' a tsu'hue tiee hua, siya na culo tsu' 'hua loo cha' a tsu'hue can'.

5 Lo ti nu juin la ti 'in ne': Si ndi'in sca ta'a tsu'hue huan, lo tsan huan se'en ndi'in xa jlu'hue tla, lo tyucuin' huan lo'o can': Jñan sca cha' tsu'hue 'in, taa sna ti quijaxtlya 'yan,

6 siyana sca ta'a tsu'hue ntsu'huin tya mdiyaan se'en ndi'in, lo a sca na ndia 'yan taan cu.

7 Si la ña'an xcuen 'huan: Ni cha' llyan taa cha' nsin' ri' 'yan, ta a jlyo ri' cua ndycun tuna'an 'yan, cua ljan' lo'o nu suhue ti 'yan, a ca quitucuin taan na nu ndyca ri'.

8 Una tyucuin' lo'on huan sca cha', tsi'i siyana lca can' ta'a tsu'hue, ta can' cha' quitucui lo taa lyigaa na nu njñan can', siyana ndun ndaa cha' nsin' ri' 'in ne' can cha' quitucui.

9 Can' cha' tyucuin' lo'on huan sca cha': Jñan huan na nu ndyca rin' huan lo caja na 'huan, quina huan cha' can' lo quiija lyoo na 'huan, tyucuin' huan lo caja nu sla tuna'an 'huan.

10 Siyana lyigaa nu njñan sca cha', caja na 'in, lo nu nguinan cha' can', quiija lyoo na 'in, lo nu ndyucui', caja nu sla tuna'an 'in.

11 Tsaña'an ndyca rin' 'huan lo'o sñe' huan, ¿ta xtyi rin' huan taan huan sca quee 'in can' si jñan sca quijaxtlya 'huan? Ta si jñan can' sca cuila 'huan, a xtyi rin' huan taan huan sca cuinaan 'in can'.

12 Ta jñan can' sca scuhue cuito 'huan, a xtyi rin' huan taan huan sca sne'en 'in can'.

13 'Huan lcan huan sca nten nu a tsu'hue, una jlyo rin' huan ndaan huan na nu tsu'hue 'in sñen' huan, ni xnu ca Ndiose, ni nu lca Sti huan nu nducua ni' cuaan, ntsu'hui cha' taa ni Espíritu nu Luhui 'in ni 'in lyigaa nu njñan 'in ni.

Yucui' Jesús cha' 'in cui'in xña'an

14 Yato'o ngulo Jesús sca cui'in xña'an nu cua mxnu cu'un 'in sca ne' qui'yu, lo bra mdyo'o cui'in xña'an can' 'in ne' mdisna yucui' ne', lo ndyijyín ya' yuhue ri' nten can'.

15 Una scaxca ne' ndyucui' ne': Siya cha' cuiya' 'in Beelzebú, x'na cui'in xña'an, can' cha' ndyca 'in ne' re ndlo cui'in xña'an nu ntsu'hui 'in nten.

16 Ntsu'hui nu mjñan 'in ni siyana cu'ni ni sca cha' nu tnu lo'o cha' cuiya' 'in Ndiose, siyana caja ña'an su'hua ne' qui'ya 'in ni.

17 Una ngüi'ya ni cuinta ña'an cha' nu nda'an tiee ne', lo nu juin ni: Sca quichen tnu tsatii cha' 'in na si tisna xuun na lo'o ticui' ta'a na, cui' nguaña'an sca na'an si tisna xuun ne' lo'o ticui' ta'a ne', tsato'o tyo'o tsu' ta'a ne'.

18 A cuinta ne' xña'an si tisna xuun can' lo'o ticui' ta'a, ¿ta tca tsa quiñan can' culo tñan rcan'? Lo 'huan ndyucuin' huan siyana lo'o cha' cuiya' 'in Beelzebú ndlon cui'in xña'an nu ntsu'hui 'in nten.

19 Si na' ndlon cui'in xña'an lo'o cha' cuiya' 'in Beelzebú, una 'in ta'a nda'an huan, ¿la mdo'o cha' cuiya' nu ndlo can' cui'in xña'an si na can'? Can' nu ntsu'hui cha' cu'ni cuiya' cha' 'huan.

20 Una si na' ndlon cui'in xña'an lo'o cha' cuiya' 'in Ndiose, ca ca llyo rin' huan siyana Ndiose cua ndlo ni tñan ljan huan.

21 Sca ne' qui'yu nu ngula ri', si tyun tiaa lo'o na nu culaa 'in, a sca ca se'en ndi'in.

22 Una si tiaa sca nu lyee la ngula ri', cu'ni cana 'in ne' lo culaa can' na nu nducua tloo ne' culaa 'in ne', lo titsa can' lyigaa na nu ndi'in 'in ne'.

23 Nu a nguiaa tsu' 'yan, can' nu lca ta'a cusuun, lo nu a nda yaa' quio' tñan 'yan, nde njlyo can' 'in na.

Xiya' nxtucui cui'in xña'an se'en mdo'o

24 Bra ndyo'o cui'in xña'an nu ntsu'hui 'in nten, nda'an nan can' se'en tyi'in sca se'en bityi. Lo siyana a ndijyi se'en tyi'in ndeña'an ndlucua ri': Xtucuin nde na'an se'en mdo'on.

25 Bra quila can' se'en mdi'in, quija lyoo 'in na siyana cua ngulucua na, cua lca ncuu tsu'hue na.

26 Rcan' tsa nan xa tycati cui'in xña'an nu nducun' lati que ña'an yucui', lo tsatlyu sten ni' carsya 'in ne', lo nde lyee lati cu'ni cui'in xña'an can' lo'o ne' que ña'an ti culoo.

Cha' 'in nu ntsu'hui xu'hue 'in tloo Ndiose

27 Lja ndyucui' Jesús cha' re, mdo'o yucui' cueen sca ne' cuna'an lja nten quina'an can': Tsu'hue ca xu'hue ne' cuna'an nu nga'ni cha' ncuu cuine', nu ndaa yti'.

28 Rcan' mxcuen ni 'in ne': Tsu'hue la xu'hue nu nee 'in cha' 'in Ndiose lo nducua cha' 'in na.

Nten nducun' lca nu njñan cha' nu tnu

29 Tsa nducui quina'an la nten nguio' ti'in ne' se'en ndun ni, lo ndeña'an yucui' ni: Nten nu ndi'in loo chelyuu re nducun' ne', njñan ne' scaxca cha' nu tnu, una a ntsu'hui cha' ña'an ne' cha' nu nguaña'an, tsaloo ti cha' nu mda'an yucui' Jonás ntsu'hui cha' ña'an ne'.

30 Tsaña'an msu'hua tiaa Ndiose 'in quichen Nínive lo'o cha' nu yucui' Jonás, cui' nguaña'an nsu'hua tiaa ni 'in nten nu ndi'in ri nii lo'o cha' 'in Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan.

31 Ne' cuna'an 'in ree nu mdo'o se'en lca Arabia, tyo'o qui'u ne' tiaa braa stu'hua lo'o nten ndi'in re bra ca cuiya' cha' 'in ne', culo ne' quiya 'in nten re siyana tijyu' mdo'o ne' se'en nu quine 'in ne' cha'

tiaa 'in Salomón, una ri nii nde ndun sca nu lyee lati ndun loo que 'in Salomón.

32 Ticui' nguaña'an lo'o ne' Nínive, ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ne' stu'hua lo'o nten ndi'in re bra ca cuiya' cha' 'in ne', culo ne' qui'ya 'in nten re siyana cha' nu yucui' Jonás xtun ri' ne' qui'ya nga'ni ne', una ri nii nde ndun sca nu lyee lati ndun loo que 'in Jonás.

Can na sca xaa 'in nten chelyuu

33 A tucui nu su'hua catsi' sca quii' ta su'hua 'in na ni' cuiya' mblya, siya na xtya 'in na cuaan siyana chu'hui xaa 'in nu sten ña'an can'.

34 Quiloon huan ndaa na xaa 'huan, lo si tsu'hue xaa quiloon huan ña'an huan mtsa'an yu'huin huan lo'o xaa can', una si a tsu'hue xaa quiloon huan, cui' nguaña'an tla cha' tiaa 'huan.

35 Xñin huan cuinta siyana a tyca xaa can 'huan tla.

36 Si ña'an huan mtsa'an yu'huin huan xaa 'huan, lo a la 'a ti tla loo chelyuu 'huan, lca huan xcui' xaa tsaña'an ndyca ri' sca quii' nu tsu'hue xaa.

Tla cha' yucui' Jesús lo'o ne' fariseo lo'o ne' escriba

37 Bra mdyi yucui' Jesús cha' can', sca ne' fariseo mjñan cha' tsu'hue siyana tsa ycu tlya ni lo'o, lo ña'an nguiten ni ña'an can' mdi tucua ni loo misa.

38 Una yuhue 'a ri' ne' fariseo siyana a nguna' ni la nducua la.

39 Una nu juin Ni X'na na 'in ne': 'Huan ne' fariseo, nde chun' ti vasu lo'o qui'nán ndjyi'an huan, una la ni' Carsya 'huan mtsa'an yu'huin lo'o cha' nu a tsu'hue.

40 'Huan ne' lye' ri', ¿ta tsi'i nu ngañan nde chun' vasu can' lca nu ngañan nde ni' na?

41 Si ca taan huan sca lomstan nu tyo'o ni' carsya 'huan, lyigaa cha' luhui 'huan rcan'.

42 'Tnan ca huan, 'huan ne' fariseo, siyana hasta lo'o scaxca na quixin' ndaan huan chin' ti 'in Ndiose, lo'o menta nu txi, lo'o ruda, una a 'ni cuintan huan cha' nu lñi 'in Ndiose cha' tsu'hue 'in ni. Cu'ni huan lyigaa cha' re, una a jlya rin' huan cha' nu ndun loo lati nu nga'an cha' cu'ni huan.

43 'Tnan ca 'huan ne' fariseo, siyana se'en n'ni tnu na 'in Ndiose lyee lca tieen huan tyucuan huan loo yca xlya se'en ndyucua nten nu

ndun loo, lo tsu'hue ntsu'hui tieen huan bra ndijyi nu ndyucui' cha' huan loo quiya'.

44 'Tnan ca 'huan ne' fariseo lo'o ne' escriba, 'huan nu a lñi ndi'in cha' 'in, ndyca rin' 'huan tsaña'an ndyca ri' sca cuaa nu a tyca' su, lo lyigaa nten nu ndijin chun' can' a jlyo ri' ne' la ndlo' su'hua ne'.

45 Rcan' mdo'o xcuen sca nu ngui'ni cha'an cha' 'in lee, lo nu juin: Nu'huin nu lca Mistro, cha' nu ndyucui' cua lo'o huare ngui'ni na 'hua.

46 Mxcuen ni 'in ne': Cui' nguaña'an 'huan nu ngui'ni cha'an cha' 'in lee, 'tna ca huan, siyana ndlu'un huan 'in nten, nu a ndyca cui'ya ne', una cha' nu 'huan, ni sca loo xñi yaa' ti huan lo a ngui'ni ca'an 'in na.

47 'Tnan ca 'huan nu ngui'ni chu'hue cuaa se'en ngutsi' nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni, nu yujui nten cula 'huan.

48 Ndyca tyca' ña'an siyana sca cha' ti 'huan lo'o nten cula 'huan, siyana can' nu yujui 'in ne', lo 'huan ngui'ni chu'huen huan se'en ngutsi' ne'.

49 Can' cha' nu juin Ndiose lo'o cha' tiaa 'in ni: Nde ca'an tñan 'in nu xiycuin' 'in, a cuinta lo'o nu tyucui' cha' tsu'hue 'yan lo'o nten, ntsu'hui can' caja nu kujui 'in lo ntsu'hui nu taa ne' ndi'i 'in.

50 Ta nten ndi'in re ntsu'hui cha' tyaa ne' cuinta 'yan squi'ya tne nu nguilu 'in lyigaa nu mxiyucuin' 'in ti s'ni ti bra nu mdisna quiya' chelyuu re,

51 ti tne nu mslu ne' 'in Abel lo nga'ni tyii ne' cha' re lo'o Zacaríá, nu yjui ne' 'in jlu'hue la se'en ndyiquin tucua 'ni lo'o tulaa can'. Tyucuin lo'on huan sca cha' siyana nten re ntsu'hui cha' tyaa ne' cuinta cha' can'.

52 'Tnan ca 'huan nu ngui'ni cha'an cha' 'in lee, siyana ndyucui ndijin huan se'en nu qui'ya ne' cuinta cha' 'in Ndiose, ni yucuin' huan lo a nguiten huan, lo a ndaan huan cha' cuiya' sten xca tucui.

53 Bra mdyi yucui' ni cha' re, ne' escriba lo'o ne' fariseo ndyucuen tique' ne' lo mdisna nganicha' ne' 'in ni scaxca cha' nu tucui,

54 siyana su'hua ne' qui'ya 'in ni lo'o cha' nu tyucui' ni.

LUCAS 12

Cha' cuiñi 'in ne' fariseo

1 Lja rcan' nguio' ti'in tyun mii nten se'en ndun Jesús, nu hasta nsta su'hua ta'a ne', lo la nducua la mdisna yucui' ni lo'o ta'a nda'an ni: Xñi huan cuinta 'huan lo'o cha' nu ndyucui' ne' fariseo, siyana a lñi ndi'in cha' 'in ne'.

2 A sca na nu ndyca buna ti, ta a tycan' ña'an na, ta sca cha' nu ndyca catsi', ta a tyo'o scua yla na.

3 Can' cha' lyigaa cha' nu yucuin' huan se'en tla, a ndijyin cha' tyo'o scua yla 'na tiaa braa, cui' nguaña'an cha' nu yucui' buna tin huan se'en ntsu'hui ndycun huan, a ndijyin cha' quine cha' can' lja nten.

'In Ndiose ntsu'hui cha' cutsen na

4 Tyucuin lo'on huan sca cha', 'huan nu lca ta'a tsu'huen: A cutsen huan 'in nten ta siyana kujui ne' 'huan una a ca cu'ni ne' ti'i lo'o carsya 'huan.

5 Una quitsan' 'huan ti ca 'in ntsu'hui cha' cutsen huan: Cutsen huan 'in ni nu ca kujui 'huan lo su'hua carsya 'huan loo quii', nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, can' ni nu ntsu'hui cha' cutsen huan 'in.

6 ¿Ta tsi'i lo'o tucua tñi suhue ti nxi'i ne' ca'yu quiñi? nisiya nguaña'an, cuinta scaa 'in ntsu'hui Ndiose cuinta 'in 'in.

7 Hasta lo'o quichan' quen huan cua lca ngulucua na 'in ni. Can' cha' a su'huan huan cha' tieen huan, siyana 'huan lyea la ntsu'hui lyoona huan que 'in quina'an la quiñi.

Cha' 'in nu ca jyu'u ri' lo'o Jesús

8 Tyucuin' lo'on huan sca cha', lyigaa nu a ca jyu'u ri' tyucui' siyana tsu' 'yan nguiaa, cui' nguaña'an na', Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, a jyu'u ran' lo'o can' tloo angajle 'in Ndiose.

9 Una nu ndyucui' siyana a ntsu'hui lyyo 'yan, cui' nguaña'an tloo angajle 'in Ndiose caja nu xcuan tloo 'in can'.

10 Lyigaa nu tyucui' cha' ti'i 'in Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, ti ca cha' tlyu ri' 'in can', una nu tyucui' ca'an 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiose, a ca 'a cha' tlyu ri' 'in can'.

11 Bra tsa lo'o ne' 'huan tloo nu cu'ni cuiya' cha' 'huan se'en ngui'ni tnu ne' judio 'in Ndiose, ta tloo bsya, ta tloo bsya tnu, a su'huan huan cha' tieen huan ña'an tyucuin' huan ta ña'an xcuen huan 'in ne',

12 siyana ticui' braa can' taa Espíritu nu Luhui 'in Ndiose cha' nu tyucuin' huan.

Cha' 'in ne' cuilyiya' nu tantu

13 Rcan' mdo'o yucui' sca nu ntsu'hui lja nten quina'an can': Nu'huin ni nu lca Mistro, tyucui' lo'o ta'an siyana taa tsa jlu'hue tñan nu nguinu 'in 'yan.

14 Mxcuen ni 'in: Ña'an, a tucui nu ngulo tun 'yan siyana can bse lo titsan yuu 'huan.

15 Mdisnan yucui' ni lo'o nten can': Xñi huan cuinta siyana a sten cha' xque' ni' carsya 'huan, siyana chelyuu 'in nten a lca na cha' cuilyiya'.

16 A cuinta mxtyaa ni sca cha' lo nu juin ni: Ndi'in sca ne' cuilyiya', lo tsu'hue 'a ncuca tñan na nu yta.

17 Ngulucua ri' rcan': ¿Ni ña'an ca nii, lo a ndia a se'en quio' yu'hui na nu ntsu'hui cha' xon'?

18 Lo nu juin: Ndeña'an cu'nin, cuityen lyigaa na'an suhue ti re lo cu'nin cha' tsa' nu tnu la, can' xu'hua se'en lyigaa na 'yan lo'o na nu ntsu'hui cha' xon'.

19 Ndeña'an ngulucua ran': Snu ña'an quina'an cha' cuilyiya' nu cua ndi'in 'yan, ta loo na 'yan tyun yjan, can' cha' ri nii xtñan', cun lo co'on, nguaña'an ca tsu'hue chu'hui tieen.

20 Una Ndiose nu juin 'in ne': ¿Tantu a? Tla ri nii caan nu tyucuan carsya 'in, ¿lo' ti ca quinu lo'o lyigaa na nu cua mxu'hua se'en?

21 Ncuaña'an nguiato'o 'in nu nxo' ti'in cha' cuilyiya' loo chelyuu re, una ti'i ña'an 'in can' lo'o cha' nu 'in Ndiose.

A su'huan na cha' nduhue ri' tieen na

22 Rcan' nu juin ni 'in ta'a nda'an ni: Can' cha' ndyucuin' lo'on huan cha' re, a su'huan huan cha' nduhue ri' tieen huan lo'o na nu cun 'huan, lo ni lo'o sten' huan.

23 Siyana ntsu'hui lyoo la chelyuu 'huan que 'in cha' ndycu, cui' nguaña'an ntsu'hui lyoon lan huan que 'in sten' huan.

24 Xñi huan cuinta ña'an ndi'in cha' 'in sca quiñi, a Ndyá 'in jyaan, a sca na nxo' 'in, lo a la ndyi'in se'en na 'in 'in, una Ndiose nxcu 'in 'in. ¿Ta tsi'i lyee la ntsu'hui lyoon huan que 'in quiñi?

25 Ni siya' lyee la nsu'huan huan cha' nduhue ri' tieen huan, ¿ta ca tyaa calan huan 'huan lo'o xca cuaja'?

26 Si a ndyca 'huan cu'ni huan cha' nu suhue la re, ¿ni cha' ntsu'hui yuhue rin' huan lyigaa la ña'an cha' nu tnu?

27 Xñi huan cuinta sca yca quee nducua ni' quixin', a n'ni na tñan, a nxcuan na ste' na, una tyucuin' lo'on huan sca cha', snu ña'an cuilyiya' ncua ree Salomón, una a ycu' te' tsu'hue ña'an tsaña'an quee cua.

28 Si ncuaña'an nxcu' Ndiose 'in quixin' cua, ri nii tsu'hue ña'an na, una quiaa cua nguinan' na lo tsa na loo quii', ¿Ni xnu ca 'huan, si tsaña'an rin' huan?

29 Can' cha' 'huan a lyca cha' chu'hui yuhue rin' huan lo'o na nu cun huan, lo ni a tya'an nu'un rin' huan lo'o cha' re.

30 siyana chun' lyigaa cha' re ndyucua tloo nten chelyuu, una ni nu lca Stin huan cua jlyo ri' ni lyigaa cha' nu 'ni 'huan.

31 Quinan huan 'in Ndiose lo tucua huan cha' nu ndyucui' ni, lo cui' ni su'hua yaa' ni 'huan lo'o lyigaa cha' re.

Xo' ti'in na cha' cuilyiya' la ni' cuaan

32 'Huan nu lca slya' 'yan, nisiya chin' tin huan, una a cutsen huan siyana Ndiose lo'o lyigaa tiee ni cua mdaa ni cha' cuiya' se'en ndlo ni tñan 'huan.

33 Can' cha' cujuin' huan na nu ndi'in 'huan, lo ta yaan' huan 'in nu ti'i, ncuaña'an xo' ti'in huan cha' cuilyiya' nu a ntsu'hui 'a cha' tyii, lo tyi'in na 'huan tsa tyucui braa la ni' Cuaan, se'en nu a ntsu'hui cha' sten ne' cuna, lo ni a ca sta 'ni 'in na.

34 Siyana se'en ndi'in cha' cuilyiya' 'huan, can' ndyca carsya 'huan.

Cha' 'in msu nu ndun tiaa lyigaa braa

35 Tyun tiaan huan, lo scan' huan siin' huan lo yaan' huan tyucua sca quii' ndyiquin,

36 lo cu'ni cha'an huan ña'an cha' 'in msu nu ndun tiaa braa quila x'na nu nguiaa se'en ndiji cuilyo'o ne', siyana braa quila can' jicuan tuna'an, lo sla msu can' 'in na.

37 Tsu'hue ca xu'hue lyigaa msu nu ndun tiaa bra quila x'na. Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, x'na msu can' scan' tsu'hue sii', cu'ni cha' tyucua msu can' loo misa, lo tisna su'hua na cu ne'.

38 Nisiya quila can' jlu'hue tla ta nde cua llyan xaa, lo si quiija lyoo ndun tiaa, tsu'hue ca xu'hue msu can'.

39 Una ca jylo rin' huan cha' re: Si ca jlyo ri' ne' ni braa caan ne' cuna, cua lca ndun tiaa ne', lo a taa ne' ya' sten se'en ndi'in ne'.

40 Cui' nguaña'an 'huan tyi'in tiaan huan, siyana Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan quiaan ni lja nu a tucui ndyuhui ta 'in ni.

Cha' 'in msu nu a nducua cha' ndyucui' 'in x'na

41 Tyu can' mdo'o yucui': Ni X'na hua, ¿ta yucui' cha' re lo'o huare' ti, ta lo'o lyigaa la tucui'?

42 Nu juin Ni X'na na: ¿Ti ca lca sca msu nu lñi ndi'in cha' 'in lo tiaa, nu chu'hui cuinta na'an 'in x'na, lo tsu'hue cu'ni cu'u lyigaa la ña'an msu can'?

43 Tsu'hue ca xu'hue msu can' si nguaña'an ngui'ni bra quila x'na.

44 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, x'na tñan can' xnu lyigaa la ña'an tñan 'in yaa' msu can'.

45 Una si msu can' culucua ri': Ni x'na a quila braa. Lo si tisna taa ndi'i 'in lyigaa msu can', tisna cu lo co'o, a cuinta ca cu'hui,

46 lo sa nsu'hui quila x'na lja nu a sca cha' ntsu'hui tiee, rcan' lyee la tyijin can' ndi'i, lo su'hua 'in msu can' loo quii' se'en ntsu'hui nu lye' ri'.

47 Sca msu nu cua jlyo ri' cha' nu ndyca ri' x'na, lo si a ndun tiaa, ni a nducua cha' nu ndyca ri' x'na, can' nu lyee ntsu'hui cha' tyijyin ndi'i.

48 Una sca msu nu a jlyo ri' cha' nu ndyca ri' x'na, ni siya tnan' can' nde'en la cha', cunu ti tyijyin can' ndi'i, siyana tsalca nu quina'an la jui 'in, cui' nguaña'an quina'an la tyaa can', lo tsalca nu quina'an cuinta msñi, nguaña'an quina'an la cuinta tyaa can'.

Nten ntsu'hui cha' tyi'in cusuun ne' squi'ya Jesús

49 Na' llyan siyana xcu'un quii' loo chelyuu re, ¿lo' ndyca ran', ña'an si cua ndyiquin na?

50 Una ntsu'hui cha' tyijin sca ndi'i tnu, lo nu'un 'a ran' hasta bra ca cha' re.

51 ¿Ta ngulucua rin' huan siyana llyan lo'on cha' tsu'hue nu xti'in tsu'huen 'in nten chelyuu? Tyucuin' lo'on huan siyana tsi'i na, siya na cha' cusuun lca na.

52 Ti ri nii nu tsaan de loo re, cha' cusuun tisna scaxca na'an. Se'en ndi'in ca'yu nten, sna can' xuun lo'o tucua, lo tucua can' xuun lo'o sna.

53 —Sti can' xuun lo'o ticui' sñe', lo nguaña'an cu'ni sñe' lo'o, a cuinta jyi'an can' xuun lo'o ticui' sñe', cui' nguaña'an cu'ni sñe' ne' lo'o ne', jyi'an laa ne' xuun lo'o ticui' sñe' xen, lo nu lca txen can' xuun lo'o jyi'an laa—.

Cha' 'in nten nu a ndi'ya cuinta cha' nu ndyca

54 Ti yucui' la ni lo'o nten can': Bra ña'an huan siyana lyee coo xaa tsu' se'en nguiaa cuicha, ndyucuin' huan siyana qui'ya quio, lo nguaña'an nguiato'o na.

55 Bra nxcua cui'in nu ndyo'o se'en lca sur, ndyucuin' huan siyana ca tique' cuaan, lo nguaña'an nguiato'o na.

56 ¡'Huan lcan huan nten cuiñi! Ndi'yan huan cuinta cha' nu ndyca ni' cuaan lo'o loo chelyuu re, ¿lo' ni cha' ra a ndi'yan huan cuinta cha' nu na'an tloon huan ri nii?

Cu'ni chu'huen huan cha' 'huan lo'o ta'a cusuun huan

57 ¿Ni cha' a ndlosuhuin huan cha' nu tsu'hue lati?

58 Bra tsaan huan lo'o ta'a cusuun huan tloo bsya, ti tucuiin nguiaan huan cu'ni chu'huen huan cha' 'huan lo'o can', siyana a tsa lo'o can' 'huan lo'o juersa la tloo bse, lo bse can' tyaa 'huan yaa' suliyi, lo su'hua 'huan na'an tyucuan.

59 Tyucuin lo'on huan sca cha', a tyo'on an' huan na'an tyucuan can' si a su'hua lyiyan' huan lyigaa cuinta nu nducui ndyca'an 'huan.

LUCAS 13

Tyucuna' nu a xtun ri' qui'ya 'in

1 Lja rcan' mdo'o yucui' tucua sna nu ngüitsa' 'in Jesús tsaña'an mxtyi'aa' tne ne' galilea lo'o tne 'ni, bra nu nga'ni Pilato cha' ngujui tucua sna ne' lja ndiquin ti'in ne' 'ni tloo Ndiose.

2 Mxcuen Jesús 'in ne': Cha' nu ncu'a 'in ne' Galilea can', ¿ta ndlucua rin' huan siyana lyee la nducui ne' qui'ya que lyigaa la ña'an ta'a Galilea ne'?

3 Tyucuin' lo'on huan tsi'i na, una si 'huan a xtun rin' huan qui'ya ngui'ni huan, scaña'an ti tyucuna' huan lo'o ne'.

4 Ta lo'o 'tñuxnan nu ngujui nu ngu'ni Torre Siloé 'in, ¿ta ndlucua rin' huan siyana lyee la nducui can' qui'ya que lyigaa la ña'an nten nu ndi'in Jerusalén?

5 Tyucuin' lo'o huan tsi'i na, una si 'huan a xtun rin' huan qui'ya ngu'ni huan, scaña'an ti tyucuna' huan lo'o ne'.

Cha' 'in yca higo nu a ndyucua si'yu loo

6 A cuinta mxtyaa ni sca cha' 'in nten can', lo nu juin ni: Sca ne' qui'yu ndia sca yuu se'en nducua ti uva 'in ne', can' nducua sca yca higo, ya na'an si nducua si'yu loo na una a ngujui na 'in ne'.

7 Lo nu juin 'in nu naa se'en 'in na can': Ña'an huan ni, cua ndyca sna yjan nda'an nan si'yu loo yca re, una a nducua na, tsu'hue lati xi'yu na siyana tyucua cha' ti nducua na.

8 Rcan' mxcuen nu naa se'en 'in na can': Ni x'na, tyaa cha' cuiya' tyucua na nisiya xca yjan ti, lo su'huan yuu suun na lo su'huan yuu cuti 'in na.

9 Si tisna tyucua na, tsu'hue, lo si a tyucua na tca xi'yu na.

Nga'ni tyca Jesús 'in sca ne' cuna'an tsan nu nxtñan' ne'

10 Ncua sca tsan nu nxtñan' ne', ndlu'u Jesús 'in nten se'en ngu'ni tnu ne' 'in Ndiose.

11 Can' nducua sca ne' cuna'an nu nguinu yucu' squi'ya cui'in, lo cua nguia 'tñuxnan yjan a ndyca 'a tyun lñi ne'.

12 Bra na'an Jesús 'in ne', msi'ya ni 'in ne' lo nu juin ni: Ne' cuna'an, cua mdo'o laa lo'o quicha nu ntsu'hui 'in.

13 Mxtya ni yaa' ni 'in ne' cuna'an can', cui' bra nguitun lñi ne' lo nga'ni tnu ne' 'in Ndiose.

14 Una nu ntsu'hui cuinta se'en can', ndyucuen tique' siyana nga'ni tyca Jesús 'in ne' cuna'an can' tsan nu nxtñan' ne', lo nu juin 'in nten can': Scua tsan ntsu'hui cha' cu'ni na tñan, lja rcan' tca caan huan siyana tyca huan, una tsi'i tsan nu nxtñan' na.

15 Rcan' mxcuen Ni X'na na 'in ne': 'Huan nu cuiñi cua, ¿ta tsi'i cuinta scaan huan ndya'an taan huan tyi'a co'o 'ni 'huan nisiya tsan nu nxtñan' na?

16 Ne' cuna'an re ticui' nten cuityi 'in Abraham lca ne', cua nguiaa 'tñuxnan yjan nsñi su'hua ne' xna'an 'in ne'. Tsaña'an mdycan' ne', ¿ta a ntsu'hui cha' cuiya' caja nu xti' 'in ne' nisiya tsan nu nxtñan' na?

17 Bra yucui' ni cha' re ngüijyu'u ri' lyigaa nu ti'i ri' 'in ni, una ña'an nten quichen tsu'hue ntsu'hui tiee ne' lo'o cha' tnu nu ngui'ni ni.

Cha' 'in si'yu mostaza

18 Lo nu juin la ni 'in nten can': ¿Ni ña'an cha' tca xtyaan 'huan siyana ca qui'yan huan cuinta ña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan 'in nten?

19 Nguaiaa cha' can' tsaña'an ndyca ri' 'in si'yu mostaza nu ya yta sca ne' qui'yu loo jyaan 'in, cui' bra mducua na lo tlyu ylu na, hasta lo'o quiñi msu'hua 'in sni' 'in lja na.

Cha' 'in na nu ndyu'hui loo quijaxtlya

20 Xiya' yucui' ni: ¿Ni ña'an cha' xtyaan lo'on 'huan siyana ca qui'yan huan cuinta ña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan 'in nten?

21 Nguaiaa cha' can' tsaña'an ndyca ri' 'in na nu ndyu'hui loo quijaxtlya nu mxtiya' ne' 'in na lo'o sna cuiya' quita, lo ña'aa na ndyucuen na.

Cha' 'in tuna'an nu lucu'hui

22 Tucuiin nguaiaa Jesús quichen Jerusalén mdijin ni scaxca quichen tnu lo'o quichen suhue ti, lo ndlu'u ni 'in nten can'.

23 Jui nu nganicha' 'in ni: Ni X'na hua, ¿ta chin' ti nten nu ntsu'hui cha' tyo'o laa? Mxcuen ni 'in ne':

24 Su'huan huan juersa sten huan tuna'an nu lucu'hui, siyana tyucuin' lo'on huan sca cha', quina'an 'a nten lca tiee ne' sten ne' can', una a ca 'in ne'.

25 Bra cua mducun x'na na'an can' tuna'an 'in, rcana' 'huan tisna jicuan huan 'in na, lo tyucuin' huan: Ni X'na hua, Ni X'na hua, slan huan tuna'an re sten hua. Lo xcuen ni 'huan: A ndyu'hui lyoon 'huan.

26 Rcan' tisna tyucuin' huan: stu'hua mducuan na lo ycun na, lo quiya', can' ngulu'u 'hua.

27 Una xcuen ni 'huan: Tyucuin lo'on huan, a ntsu'hui lyoon 'huan, lyigaan 'huan nu ngui'ni cha' a tsu'hue, tyo'o tsun' huan siin'.

28 Can' tisna cuna huan loo lyee tyijyin huan ndi'i, bra ña'an huan 'in Abraham, Isaac, lo'o Jacob stu'hua lo'o lyigaa nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni, ndi'in se'en ndlo Ndiose tñan, lo 'huan quinu tun huan nde chun' na'an.

29 Quita'a jacua nscan chelyuu tyo'o nten nu sten se'en ndlo Ndiose tñan, lo tyucua can' loo misa 'in ni.

30 Tyucuin lo'on huan sca cha', nu lca nu chun' nde'en can', can' nu ca se'en culoo tiaa braa, lo nu culoo ri nii, tiaa braa quinu can' nde chun'.

Ngüi'ya tucu'hua tiee Jesús squi'ya quichen Jerusalén

31 Cui' tsan can' mdiyaa tucua sna ne' fariseo se'en ndun Jesús, lo nu juin ne' 'in ni: Tyo'o quichen re siyana Herode lca tiee kujui 'in.

32 Lo nu juin ni 'in ne': Yaan huan lo tyucuin' huan lo'o cuita' cua: Tsaan ri nii lo'o quiaa nda'an nde, culon cui'in xña'an nu ntsu'hui 'in nten lo cu'ni tycan 'in nu ti'i, lo quita'a sna tsan tyii tñan re 'yan.

33 Una 'ni cha' tsa quiñan tucuiin nu cua ngui'an ri nii lo'o quiaa lo'o bcha, siyana a ndyo'o tñan caja sca nu nxiyucui' Ndiose 'in si tsi'i la Jerusalén.

34 ¡Jerusalén, Jerusalén, nu'huin nu ndujui 'in ne' nu nxiyucui' Ndiose 'in, lo'o quee ti ndujui 'in lyigaa nu nga'an tñan ni 'in, snu ña'an tyun ya' ncua ran' xon' ti'in 'in, tsaña'an n'ni cuito lo'o sñe' 'in, una a mslyaa.

35 Una tiaa braa quinu tucua xñi'in na'an 'huan. Tyucuin lo'on huan sca cha', a ntsu'hui 'a cha' ña'an tloon huan 'yan hasta tiaa tsan nu tyucuin' huan: —Tlyu cha' tsu'hue ntsu'hui 'in ni nu ljian lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na—.

LUCAS 14

Jesús nga'ni tyca ni 'in sca nu ti'i lo'o quicha quiin

1 Ncua sca tsan nu ntxtñan' ne' judio, ya ycu tlya Jesús la se'en ndi'in sca ne' fariseo nu ndun loo 'in ne', lo lyigaa la ña'an ne' nsñi ne' cuinta si ni ña'an cu'ni ni.

2 Lja rcan' mdiyaa sca nu ti'i lo'o quicha quiin se'en nducua ni.

3 Rcan' nu juin Jesús 'in ne' nu ngui'ni cha'an cha' 'in lee lo'o ne' fariseo can': ¿Ta ndia cha' cuiya' cu'ni tycan na 'in sca nu ti'i tsan nu ntxtñan' na, ta na a nga'an cha'?

4 Ni sca ne' lo a mxcuen ne' 'in ni. Rcan' msñi ni yaa' nu ti'i can' lo nga'ni tyca ni 'in ne', lo nu juin ni 'in siyana quiaa.

5 Nganicha' ni 'in ne': Si ntsu'hui huan ndun 'ni 'huan, lo si tiu yu'hui 'in sca ni tiyuu tsan nu ntxtñan' na, ¿ta tsi'i cui' braa tsan quilyoon huan 'in 'in?

6 Una a ngüijlyo ri' ne' ña'an xcuen ne' 'in ni lo'o cha' can'.

Cha' 'in nten nu ndya'an se'en ndijyi cuilyo'o ne'

7 Jesús nsñi ni cuinta siyana xcui' la que misa ndlosuhui ne' ndyucua ne', rcan' yucui' ni sca cha' 'in lyigaa nu mdiyaa se'en ndyca ta'a can', lo nu juin ni:

8 Bra cuni ne' 'in tsa'a se'en caja cuilyo'o ne', a culosuhui se'en tyucua la que misa, siyana braa tiyaan xca nu ndun loo la que nu'huin,

9 lo tyucui' nu ngui'ni ta'a can' lo'o: Tyo'o se'en nducua re. Rcan' ca jyu'u ri' tyo'o se'en can' lo tsa tyucua la chun'.

10 Can' cha' bra caja nu cuni in' tsa'a ta'a, tsu'hue lati tyucua la chun', lo bra ña'an in' nducua can' ñujuin 'in: Quiaan lo tyucua la loo re. Rcan' tloo ña'aan nten can' caja nu cu'ni tnun 'in.

11 Siyana nu ntsucuen cuaan 'in ticuii' caja nu ti'ya ti'in 'in, lo nu n'ni lyu' 'in caja nu scuén cuaan 'in.

12 Rcan' mdisna yucui' Jesús lo'o nu ngui'ni ta'a can': Bra cu'ni sca ta'a, a lyca cha' xi'ya 'in ta'a tsu'hue ta ta'a ngula, ta 'in nten cuityi 'in, ta nu cuiyliya' ta ndlucua ri', siyana can' nu xtucui cha' tsu'hue 'in bra cu'ni ta'a.

13 Cuni 'in nu ti'i, nu cuixi yaa', nu cuixi quiya', lo'o nu cuityin',

14 rcan' ntsu'hui xu'hue 'in siyana a caja na 'in can' tyaa 'in, una tiaa braa tyucuan cha' tsu'hue can' bra ntsu'hui cha' tyo'o qui'u lyigaa nu ñni carsya 'in.

Cha' 'in ta'a se'en ndyucu siin ne'

15 Sca ta'a nducua ni loo misa can', bra ngune 'in cha' nu yucui' ni, nu juin 'in ni: Tsu'hue ca xu'hue nu tyucua ycu loo misa la se'en ndlo Ndiose tñan.

16 Mxcuen Jesús 'in ne': Sca ne' qui'yu nga'ni sca ta'a tlyu, quina'an 'a nten ngani tsa cu siin se'en ndi'in.

17 Bra cua lca siin can', msu'hua sca msu 'in tsa te'en 'in lyigaa nu cua ngani can', lo ndeña'an ngulo tñan 'in tyucui': cua tca tsaan huan, siyana cua lca na nu ntsu'hui cha' ca siin 'huan.

18 Lyigaa can' scaña'an ti mdisna ndaa qui'ya, lo nu juin sca: Cu'ni cha' tlyu ri' 'yan, a ca tsa'an siyana tya msi'in sca yuu lo 'ni cha' tsa na'an 'in na.

19 Xca nu juin: Cu'ni cha' tlyu ri' 'yan siyana a ca tsa'an, tya msi'in ca'yu lta bta, lo 'ni cha' tsa na'an si cua tca cu'ni 'in tñan.

20 Lo nu juin xca: Na' a ca tsa'an siyana tya ngujui cuilyo'on.

21 Mxtucui msu can', nguia yitsa' 'in x'na cha' can', lo ngüisin' ri' x'na lo nu juin 'in msu can': Ndla ti cu'ni lo tsa'nde se'en ndyca quiya', tyijyin scaxca tucuiin loo quichen, lo cu'ni cha' caan nu ti'i, nu cuixi yaa' lo'o nu cuixi quiya', a cuinta lo'o nu cuityin' can lo'o.

22 Rcan' nu juin msu can': Ni x'na hua, cua nga'nin tsaña'an nu yucui', una ti lja se'en re.

23 Nu juin x'na 'in: Yaa nde tu'hua quichen cua, tyijyin scaxca tucuiin, lo cunii 'in ne' can ycu siin ne', lo cha'an yu'hui ne' loo misa re 'yan.

24 Tyucuin lo'on huan sca cha', ni sca nten nu ngani 'in ti culoo, a cu siin 'a ne' lo'on.

Cha' 'in nu ndyucui ndyca'an 'in Crixtu

25 Tucuin nguiaa ni quina'an nten nguia ndyca'an 'in ni, lo mdisna yucui' ni lo'o ne':

26 Si ntsu'hui nu ndyca ri' tsaña'an ri' 'yan, 'ni cha' cu'ni cuinta can' 'yan lyee la que 'in nten cula 'in, lo'o nten 'in, lo'o sñe', ta 'in lyigaa ta'a ngula, ta 'in ticui', can' nu nga'an cha' 'in tyucui ndyca'an 'yan.

27 Si a tyaa 'in siya' ti lo'o cha' 'yan, a ca 'in can' ca sca nu tyucui ndyca'an 'yan.

28 Siyana, ¿ti ca tñan sca na'an tlyu, lo si tsi'i la nducua la culo cuinta si cala tñi 'in tsa tii na?

29 Si xtya quiya na, lo si a tyii tsa' na 'in, ña'an nu ti xtyi lyo'o 'in rcan,

30 lo tyucui' ne': Cua mdisna ngañan na'an 'in una a mdyi ya' na 'in.

31 Ticui' nguaña'an sca ree nu tsa cusuun, a ndijyin cha' la nducua la tyucua culucua ri' si ca cu'ni cana lo'o tsa tii mii sundaru 'in, lo xuun lo'o tsa cla mii sundaru 'in xca ree.

32 Si a lyi'ya ya' ca 'in, cui' bra ca'an tñan nu tsa yucui' lo'o xca ree can' bra ti lyiji tiyaan, lo cuna ña'an cu'ni tyii cha' cusuun can'.

33 Cui' nguaña'an 'huan, si a cula yan' huan lyigaa cha' nu ndi'in 'huan, a ca tyucui ndyca'an huan 'yan.

Cha' 'in teje' nu nlyiji tiyen'

34 Teje' tsu'hue 'a na, una si tyo'o tiyen' 'na, ¿ni ña'an ra tca ca tiyen' na xiya'?

35 A ca tñan na, quilu na loo yuu ta quio' ti'in na ca na yuu cuti, siya na siya' ti nguscuan ne' 'in na. Lyigaa nu nee 'in cha' nu ndyucuin' re cu'ni cuinta 'in na.

LUCAS 15

Cha' 'in slya' nu nguna' yu'hui

1 Lyigaa nu nchiñi tñi lo'o nu nducun' mdiyaa tloo Jesús siyana quine 'in ne' cha' nu ndyucui' ni,

2 una ne' fariseo lo'o ne' escriba mdisna yucui' ne' cha' 'in ni, lo nu juin ne': nu nde ndyucuan xu'hue 'in nten qui'ya chelyuu lo sca se'en ti ndyucu lo'o ne'.

3 Rcan' mxytaa ni sca cha', lo nu juin ni:

4 Si ndi'in sca cientu slya' 'huan, lo tyucuna' sca 'in, ¿ti ca nu a xo ti'in quita'a jacua yla ntsu'hui 'tñujlcua can', lo tsa na 'in nu nguna' can' hasta quiija lyoo 'in?

5 Lo bra quiija lyoo 'in 'in, xtya 'in 'in scun, tsu'hue ntsu'hui tiee quian lo'o 'in 'in.

6 Bra quila se'en ndi'in, xo' ti'in lyigaa ta'a tsu'hue lo'o ta'a nducua lucui' ti, lo ñujuin 'in can': Ca tsu'hue chu'hui tieen na, siyana nguija lyoo slya' nu nguna' can' 'yan.

7 Tyucuin' lo'on huan sca cha', lye la tsu'hue ntsu'hui tiee Ndiose, ni nu nducua ni' cuaan, squi'ya sca nten nu nextun ri' qui'ya 'in, que 'in jacua yla ntsu'hui 'tñujlcua nu a 'ni cha' 'in lo'o cha' can'.

Cha' 'in sca tñi nu nguna'

8 Sca ne' cuna'an su tii tñi plata 'in, lo si tyucuna' sca na, ¿ta a ca'an sca qui' lo tisna culucua ña'an 'in, lo tsu'hue ti quina 'in na hasta quiija lyoo na 'in?

9 Bra quiija lyoo na, xo' ti'in 'in lyigaa ta'a tsu'hue lo'o ta'a nducua lucui' ti, lo ñujuin rcan': Ca tsu'hue chu'hui tieen na, siyana nguija lyoo tñi nu nguna' can' 'yan.

10 Tyucuin' lo'on huan sca cha', nguaña'an tsu'hue ntsu'hui tiee angajle 'in Ndiose squi'ya sca nten nu nextun ri' qui'ya 'in.

Cha' 'in nu ti cuine' ti nu yaa tijyu

11 Lo ti yucui' Jesús xca cha': Sca ne' qui'yu ndi'in tucua sñe'.

12 Nu cuine' la can' nu juin 'in sti: Paa, tyaa cha' tsu'hue nu ntsu'hui cha' caja 'yan. Rcan' ndaa sti cha' tsu'hue nu ntsu'hui cha' caja 'in tyucuaa.

13 Una sti'i ti ngutucui, nu cuine' la can' yujui' lyigaa na nu cua jui 'in, mdo'o nguiaa tijyu' xca loo yuu, can' mdisna ngulyijyi tñi 'in cua ña'an ti lo'o xcui' cha' a tsu'hue.

14 Yato'o bra ndyi tñi 'in, mdisna ngüi'ya bjñan ña'an se'en can', lo a jui 'a na nu cu.

15 Ya jñan tñan cu'ni se'en ndi'in sca quichen can', can' nu msu'hua 'in la se'en ndi'in tñan 'in siyana ña'an seen cuhue' 'in ne'.

16 Lyee ncuari' cu na nu ndyucu cuhue' can', una a tucui mdaa 'in na cu.

17 Ngulucua ri' rcan': ¡Snu ña'an quina'an msu ndi'in 'in stin lo a sca na nlyiji 'in can', lo na' ndi'in nde ndijin yte' ran'!

18 Tsu'hue lati xtucuin nde se'en ndi'in stin, lo tyucuin' lo'o: Paa, na' nga'nin qui'ya tloo Ndiose lo nga'nin qui'ya tloo.

19 A nga'an 'a cha' ti tyucuan 'yan tsaña'an ndyca ri' sca sñe', siya na cu'ni 'yan tsaña'an n'ni lo'o sca msu 'in.

20 Rcan' mdo'o nguiaa, lo nguila se'en ndi'in sti. Ti tijyu' yaan cua na'an sti 'in, lo 'tna ri' sti 'in, cui' bra mdo'o sti ya te'en 'in, yucui' cha' ta'a lo msu'hua tuscun sti 'in.

21 Nu juin 'in sti: Paa, na' nga'nin qui'ya tloo Ndiose, lo nga'ni qui'ya tloo, a nga'an 'a cha' ti tyucuan 'yan tsaña'an ndyca ri' sca sñe'.

22 Una sti ngulo tñan 'in msu 'in: Qui'yan huan te' nu tsu'hue la ña'an lo xcun' huan 'in sñen', su'huan huan sca cui' loo xñi yaa' lo taa huan quina chu'hui quiya',

23 quia te'en huan bta nu tsu'hue la ña'an, cujuin huan 'in 'in lo cu'ni na sca ta'a lo tsatlyu cun na,

24 siyana sñen' nga'nin cuinta siyana cua ngujui, una ri nii lu'u, cua nguna', una xiya' nguila. Rcan' mdisna nga'ni ta'a lo'o lyigaa tiee.

25 Una xca sñe' nu cula la can', yaan yaa tñan, bra cua quila ti se'en nducua na'an 'in sti, ngune 'in ne' ndi'in yla msca lo nguila quiya' nten can'.

26 Rcan' msi'ya 'in sca msu can', lo nganicha' 'in ni na ndyca.

27 Nu juin msu can' 'in: ta'a ngula nguila, lo sti ngulo tñan siyana kujui hua bta nu tsu'hue la ña'an, siyana nguila tsu'hue.

28 Rcan' ndyucuen tique' nu cula la can', lo a mslyaa sten ña'an. Cui' braa mdo'o sti, mjñan cha' tsu'hue 'in siyana quiaan ña'an.

29 Una mxcuen 'in sti: Na' ti s'ni 'a ngui'nin tñan 'in, ni siya' lo a lyiji cu'nin lye' ran' 'in, una ni sca chiu cuine' ti 'in, a lyiji taa siyana cu'nin chin' sca ta'a lo'o ta'a tsu'hue ntsu'huin.

30 Una ri nii siyana nguila sñe', nu cua ngüilyijyi ña'aan cha' tsu'hue nu mdaa 'in lo'o ne' cuna'an nducun', lo nde ngulo tñan siyana caja bta nu tsu'hue la ña'an can' squi'ya.

31 Rcan' mxcuen sti: Sñen', nu'huin lyigaa braa ndi'in lo'on, lo lyigaa na nu ndi'in 'yan, na 'in lca na.

32 A ncuca cha' a cu'ni na ta'a lo ca tsu'hue chu'hui tieen na, siyana ta'a ngula nga'ni na cuinta siyana cua ngujui, lo ri nii lu'u, cua nguna', una ri nii nguila.

LUCAS 16

Cha' 'in msu nu a lñi ndi'in cha' 'in

1 Nde xca cha' nu yucui' ni lo'o ta'a nda'an ni: Ndi'in sca nu cuilyiya', lo msu nu lyi'ya cuinta tñan 'in, lo ngujui nu msu'hua qui'ya 'in siyana ndlyijyi na nu ndi'in 'in x'na.

2 Rcan' msi'ya x'na 'in lo nu juin ¿Ta chin ñi ña'an ndyucui' nten cha' 'in? Tsu'hue lati cha' tyaa cuinta nu lyi'ya siyana a ca 'a cu'ni tñan re.

3 Ngulucua ri' msu can': ¿Ni ña'an cu'nin nii, siyana cua tyucuan x'na cuinta nu ntsu'hui yaan'? Si cu'nin tñan ni' quixin' a ca 'a 'yan, lo jyu'u ran' jñan lomstan 'in nten.

4 Cua jlyo ran' ña'an ntsu'hui cha' cu'nin, siyana ti caja nu tyucuan xu'hue 'yan bra cua ndyaan cuinta cha' re.

5 Rcan' msi'ya 'in cuinta scaa nten nu nducui 'in x'na, lo nu juin 'in nu mdiyaa culoo can': ¿Ni snu nducui 'in x'na?

6 Lo nu juin: Sca cientu barril ceite. Rcan' nu juin 'in ne': Ndla ti cu'ni lo tyucua, nga'an nii loo quityi re lo quinu na 'in lo'o tu'hua tyi.

7 Nu juin 'in xca ne': Nu'huin, ¿ni snu nducui? Mxcuen ne' 'in: Sca cientu cuijyin trigo. Rcan' nu juin 'in ne': Nde ca'an nii lo quinu na 'in lo'o jacua yla.

8 X'na msu can' yuhue 'a ri' 'in siyana tiaa 'a lo'o cha' nu tsi'i. Tsaña'an ndyca ri' nten chelyuu, tiaa la ne' lo'o cha' nu tsi'i que ña'an ndyca ri' sñe' Ndiose nu nda'an loo xaa 'in ni.

9 Tyucuin' lo'on huan sca cha': Cunan huan ña'an nu chu'hui ta'a tsu'huen huan lo'o cha' cuilyiya' nu ndi'in loo chelyuu re, siyana bra tsatii na, caja nu tyucuan xu'hue 'huan sca se'en tyi'in huan tsa tyucui braa.

10 Sca nu lñi ndi'in cha' 'in lo'o sca cuinta nu suhue ti, cui' nguaña'an lñi ndi'in cha' 'in lo'o cuinta nu tnu. Sca nu a lñi ndi'in cha' 'in lo'o cuinta nu suhue ti, cui' nguaña'an ndyca ri' lo'o cuinta nu tnu.

11 Si a lñi ndi'in cha' 'huan lo'o cha' cuilyiya' nu ndi'in loo chelyuu re, ¿ti ca nu xnu cuinta 'huan lo'o sca cha' nu lñi?

12 Si a lñi ndi'in cha' 'huan lo'o na 'in xca tucui, ¿ti ca nu taa na nu nga'an cha' 'huan?

13 Sca msu, a ca chu'hui tucua x'na, siyana ña'an ti'i 'in sca lo xca can' lyee la cu'ni cuinta, ta lyee la xñi cuinta 'in can' lo xcuan tloo 'in xca. Ticui' nguaña'an a ca xtya tloon huan 'in Ndiose lo lo'o cha' cuilyiya'.

14 Lo'o ne' fariseo ngune 'in ne' lyigaa cha' nu yucui' Jesús, lo mdisna mstyí lyo'o ne' 'in ni siyana lyee 'a lca tiee ne' tñi.

15 Rcan' nu juin ni 'in ne': 'Huan ntsuhuin huan tloon huan ticuiin' huan, una Ndiose ndyu'hui lyoo ni ña'an lca carsya 'huan. Na nu ndun loo 'in nten chelyuu, Ndiose nxcuan tloo ni 'in na.

Jesús yucui' ni cha' 'in lee

16 Bra ti lyiji tiyaan Xuhua, ngujui nu yucui' cha' 'in lee cha' nu mda'an yucui' nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni, una ti bra mdiyaan ndijyi nu ndyucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose tsaña'an ntsu'hui cha' culo ni tñan 'in nten, lo lyigaa ne' nsu'hua ne' juersa sten ne' loo cha' can'.

17 Ntsu'hui cha' tsatii cha' nu ndyca ni' cuaan lo'o loo chelyuu re, una tsi'i nguaña'an cha' 'in lee, siyana hasta cha' nu suhue lati nducua loo na ntsu'hui cha' ca na.

Cha' 'in nten nu ndla ti'in ta'a

18 Lyigaa nu ndla ti'in cuilyo'o, lo si ca cuilyo'o 'in xca ne' cuna'an ngui'ni qui'ya, ticui' nguaña'an nu ca cuilyo'o 'in ne' cuna'an can', ticui' qui'ya ngui'ni.

Sca nu cuilyiya' lo'o sca nu ti'i nu naa Lázaro

19 Ndi'in sca nu cuilyiya' nu ndycu' xcui' te' tsu'hue ña'an, lo lyigaa tsan ngui'ni ta'a tnu se'en ndi'in.

20 Tuna'an 'in su sca nu ti'i nu naa Lázaro, ña'aan ngüixen quitso' 'in,

21 lyeec lca tiee si ca cu na nu nguilu la ni' misa 'in nu cuilyiya' can', hasta xni' lo ndiyan 'in nlye'e 'in loo quitso' can' 'in.

22 Yato'o ngujui nu ti'i can', lo ya lo'o angajle 'in la ni' cuaan se'en nducua Abraham. A cuinta lo'o nu cuilyiya' can' ngujui lo ngutsi'.

23 Ti la se'en ndijin ndi'i mscuen tloo, na'an 'in Abraham nsu'hua tuscun 'in Lázaro.

24 Yucui' cueen nu cuilyiya' can': Abraham, Nu'huin nu lca sti hua, tyca 'tna ri' 'yan, ca'an tñan 'in Lázaro caan se'en ntsu'huin, cuicha' sca loo xñi yaa' lo'o tyi'a lo cuicha' chin' ltsen' se'en ndijin ndi'i loo quii' re.

25 Una Abraham mxcuen 'in: Sñen', xu'hua ri' snu ña'an tsu'hue mdi'in loo chelyuu, a sca na ngüilyiji 'in, lo Lázaro ti'i 'a mdijin, una ri nii ndijyi cha' tnu tiee 'in, lo nu'huin ndijin ndi'i.

26 A cuinta jlu'hue la nde ntsu'hui sca se'en xeen lo qui'ñi na, nu ndi'in nde re a ca tyijyin tsaa nde cua, cui' nguaña'an lo'o nu ndi'in nde cua, a ca tyijyin caan nde re.

27 Rcan' nu juin nu cuilyiya' can': Una jñan sca cha' tsu'hue 'in, nu'huin nu lca sti hua, ca'an tñan 'in Lázaro tsaa la se'en ndi'in stin,

28 siyana ti ndi'in cha tyca'yu ta'an ngulan, lo su'hua tiaa 'in siyana a caan tyijyin ndi'i nde.

29 Mxcuen Abraham 'in: cua nguinu scua cha' nu nga'an Moisé cha' nu nga'an nu mxiyucui' Ndiöse 'in ti s'ni, can' cha' nu ntsu'hui cha' cu'ni cuinta.

30 Rcan' nu juin nu cuilyiya' can': Chin' ñi ña'an ndyucui', una si tyo'o qui'u sca nu cua ngujui lo tsaa se'en ndi'in, cui' bra xtun ri' qui'ya ngui'ni.

31 Una mxcuen Abraham 'in: Si a n'ni cuinta cha' nu nga'an scaua Moisé cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in lyigaa la msu 'in ni, ticui' nguaña'an a tsaña'an ri' 'in sca nu cua mdyo'o qui'u lja ne' ngujui.

LUCAS 17

Cha' 'in nu xtyu 'in xca tucui loo qui'ya

1 Rcan' nu juin Jesús 'in ta'a nda'an ni: A ndijin cha' llyan scaxca cha' a tsuhue nu xtyu 'huan loo qui'ya, juna 'tna ca nu llyan lo'o cha' nguna' can'!

2 Ndyo'o tñan yni can' caja nu scan' tucui sca quee tlyu nu ndiyo ne' trigo, lo nguun ne' 'in loo tyi'a tujo'o, siyana a xtyu can' 'in sca nu suhue ti re loo qui'ya.

3 Can' cha' xñi huan cuinta 'huan. Si sca ta'an huan cu'ni sca cha' a tsuhue lo'on huan, tyucuin' huan lo'o siya cha' can', lo si qui'ya can' cuinta siyana tsi'i ña'an nga'ni, cu'ni huan cha' tlyu ri' 'in.

4 Si tnan' can' cha' 'in lo'on huan cati ya' sca tsan, lo cui' tsacua ya' xtucui jñan cha' tlyu ri' 'huan, cu'ni huan cha' tlyu ri' 'in.

Cha' 'in si'yu mostaza

5 Ta'a nda'an Ni X'na na nu juin 'in ni: Ta yaa' 'hua siyana lyea la tsaña'an ri' hua 'in.

6 Rcan' nu juin Ni X'na na: Xñi huan cuinta snu ña'an suhue si'yu mostaza, una si 'huan nguaña'an rin' huan 'yan, ca tyucuin' huan lo'o yca cua siyana quitun na se'en nducua na lo tsa na loo tyi'a tujo'o, lo cui' nguaña'an tsato'o.

Cha' 'in sca msu lo'o tñan 'in x'na

7 Si ndi'in sca msu 'huan nu ngui'ni tñan nguita yuu ta naan seen bta 'huan, lo bra quila yaa tñan, ¿ta nga'an cha' tyucuin' huan lo'o can': Tyucua lya lo cu na nu nducua loo misa re?

8 ¿Ta tsi'i na nde ñujuin huan 'in can': Cha'an ste' lo cu'ni chu'hue na nu cu siin, lo cu'ni cuinta 'yan lja nu cun, lo ndi'a cu?

9 ¿Ta ndyaan huan xu'hue 'in msu can' siyana mducua tñan tsaña'an yucuin' huan lo'o? Tsi'i na.

10 Cui' nguaña'an 'huan bra cua ndyi nga'ni huan lyigaa tñan nu ngulon 'huan, ca ñujuin huan rcan': Lca hua sca msu ti, lo ti seen ti nga'ni hua tñan nu mdo'o ti 'hua.

Cha' 'in tii nu ti'i lo'o quitso' yla

11 Rcan' mdo'o Jesús nguiaa ni tucuiin Jerusalén, lo mdijin ni tu'hua yuu 'in ne' Samaria lo'o Galilea.

12 Cua tiaa ti ni sca quichen lyu' ti bra mdo'o tii nu ti'i lo'o quitso' yla, tijyu' ti ndun,

13 lo ndyucui' cueen: ¡Jesús, nu'huin ni nu lca Mistro, tyca 'tna ri' 'hua!

14 Bra na'an ni 'in ne', rcan' nu juin ni: Yaan huan lo culu'un huan 'huan 'in nu ntsu'hui cuinta 'in laa, ña'an mdo'o nguiaa, ndyca.

15 Una sca can' bra na'an siyana cua ndyca, cui' bra mxtucui se'en ndun ni, yucui' cueen lo nga'ni tnu 'in Ndiose,

16 mdyi'ya xtyin' tloo Jesús hasta mdi'ya ti'in tloo la lyuu, lo mdyaa xu'hue 'in ni, lo lca ne' Samaria.

17 Rcan' nu juin Jesús: ¿Ta tsi'i tii lcan huan nu ndyca? Lo tyca can', ¿la ntsu'hui?

18 ¿A ngujui xca tucui nu xtucui tyaa xu'hue 'in Ndiose, tyca ña'an sca mxtucui, lo lca ne' Samaria?

19 Rcan' nu juin ni 'in ne': Titun lo quiaa, ndyca siyana yaña'an ri'.

Cha' nu tsato'o bra quiaan Crixtu xiya'

20 Ne' fariseo nganicha' ne' 'in Jesús ni braa tisna culo Ndiose tñan 'in nten, lo mxcuen ni 'in ne': Tsaña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan 'in nten, a ca tycan' ña'an tisna cha' can',

21 ni a caja nu ñujuin: Nde re cua mdiyaan na, ta nde cua ndi'in na. Una tyucuin' lo'on huan sca cha': Ndiose cua ndlo ni tñan 'huan.

22 Lo nu juin ni 'in ta'a nda'an ni: Tiyaa braa, lyee lca tieen huan ti ña'an huan 'in Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan nisiya xca tsan ti, una a quine cueen a ni.

23 Caja nu tyucui' lo'on huan rcan': Nde re cua mdiyaan ni, ta nde cua ndi'in ni. Una a lyca cha' tsaan huan, lo ni a tyucui ndyca'an huan 'in can'.

24 Siyana tsaña'an ndyca ri' bra ndyuhui lo nxyti xaa ca tyi'in tsu', cui' nguaña'an ca tycan' Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan tsan nu ntsu'hui cha' quiaan ni xiya'.

25 Una la nducua la 'ni cha' tyijyin ni scaxca ndi'i, lo xcuan tloonten chelyuu 'in ni.

26 Tsaña'an nga'ni nten bra mdi'in Noé, nguaña'an cu'ni ne' bra tiaa tsan nu quiaan Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan.

27 Nten can' ndycu ne', ndi'yo ne', scaxca ne' ndiji cuilyo'o ne' hasta nu mdiyaa tsan nguiten Noé ni' yca na'an, rcan' mdisna ngüi'ya quio tnu lo ngüijlyo na 'in lyigaa nten can'.

28 Ticui' nguaña'an nga'ni nten bra mdi'in Lot, ndycu ne', ndi'yo ne', nsi'i ne' lo ndyujui' ne' na, nguita ne' jyaan lo ñan ne' na'an,

29 una tsan nu mdo'o Lot quichen Sodoma, mdi'ya Ndiose quii' nu mxtiya' lo'o azufre, lo ña'aaan nten can' ngüijlyo ne'.

30 Cui' nguaña'an cu'ni nten tsan nu ntsu'hui cha' ca tycan' Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan.

31 Rcan' nu nda'an nde que na'an 'in, a qui'ya can' quilyoo nu ndi'in ña'an 'in, ticui' nguaña'an nu ngui'ni tñan ni' quixin', a la 'a 'in can' ti xtucui nde se'en ndi'in.

32 Xu'hua rin' huan ña'an yato'o 'in cuna'an 'in Lot.

33 Siyana lyigaa nu ndlucua ri' culo laa 'in, tyucuna' can' tiaa braa, una lyigaa nu tyaa chelyuu 'in 'yan, can' nu tyo'o laa.

34 Tyucuin' lo'on huan, cui' tla bra tsato'o cha' re, tucua nu ntsucua loo qui'ñan, sca can' quiaa lo xca can' quinu scua.

35 A cuinta tucua ne' cuna'an nu ndiyo sca se'en ti, sca can' quiaa lo xca can' quinu tun.

36 Ta tucua nu ngui'ni tñan ni' quixin', sca can' quiaa lo xca can' quinu tun.

37 Ta'a nda'an ni nu juin 'in ni: Ni X'na hua, ¿ lyiya' nte tsato'o cha' re? Mxcuen ni 'in: Cui' se'en 'nsu nu ngujui, can' ntsu'hui cha' quio' ti'in laxo.

LUCAS 18

Cha' 'in ne' cuna'an lo'o bse

1 A cuinta ti yucui' la Jesús xca cha' lo'o ta'a nda'an ni siyana 'ni cha' tyucuin' na lo'o Ndiose lyigaa braa, lo a cu'ni na'an rin' na.

2 Ndeña'an nu juin ni: Mdi'in sca bse sca quichen, ni a ntsen tloo Ndiose, lo ni tloo nten chelyuu.

3 A cuinta quichen can' ndi'in sca ne' cuna'an nu nguinu cha' yucui' ti, lyigaa braa nda'an yucui' ne' lo'o bse can': cu'ni cuiya' cha' 'yan lo'o cha' 'in nu ti'i ri' 'yan.

4 bse can' a nga'ni cuinta cha' can' cui' bra, una chun' nde'en can' ngulucua ri': Siya' a ntsen tloo Ndiose lo ni a n'ni rsuun 'yan lo'o nten,

5 una ne' cuna'an re nda'an ne' ndaa ne' cha' nsin' ri' 'yan, can' cha' cu'ni cuiyan' cha' 'in ne', tique' tsatii cha' tlyu ri' 'yan lo'o ne'.

6 Ti yucui' la Ni X'na na: Quine huan tsaña'an yucui' bse nu a lñi ndi'in cha' 'in can'.

7 Rcan', ¿ta a ndla la cu'ni cuinta Ndiose 'in lyigaa nu cua mdo'o hui 'in ni nu njñan 'in ni tla lo'o titsan? ¿Ta tsi'i cui' braa ti xcuen ni 'in can'?

8 Tyucuin' lo'o huan siyana cui' bra ti cu'ni cuiya' ni cha' 'in can'. Una Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, tsan nu ntsu'hui cha' quiaan ni xiya', ¿caja nu tsaña'an ri' 'in ni?

Cha' 'in ne' fariseo lo'o nu nchiñi tñi

9 Ti yucui' la Jesús xca cha', cui' cha' 'in nu nsuhui tloo ticuii' una nxcuan tloo 'in xca tucui, lo nu juin ni:

10 Tucua ne' qui'yu mdiyaa ni' lyaa siyana tyucui' lo'o Ndiose, sca can' lca ne' fariseo, lo xca can' lca nu nchiñi tñi.

11 Ne' fariseo can' ndun ne' lo ndyucui' ne' lo'o Ndiose: Stina Ndiose, tyaan xu'hue 'in siyana a lcan ña'an ndyca ri' lyigaa la tucui, nu cuna, nu nducun', nu nguiten yu'hui lo'o scaxca ne' cuna'an, lo ni a lcan ña'an ndyca ri' nu nchiñi tñi re,

12 siya na n'nin ayuna tucua ya' sca smana, lo ndaan lomstan loo tñi nu n'nin cana sca smana.

13 Una nu nchiñi tñi can' tiju' ti ndun, ni a mscuen tloo nde ni' cuaan, siya na mdisna njycuan' jyan tiee lo ndyucui': Stina Ndiose, tyca 'tna ri' 'yan siyana na' lcan nten qui'ya chelyuu.

14 Una tyucuin' lo'on huan, nu nde mxtucui nde se'en ndi'in, a sca 'a qui'ya nducui tloo Ndiose, una tsi'i nguaña'an lo'o xca ne' can'. siyana nu ndyca ri' nscuen cuaan 'in ticuii', Ndiose ndi'ya ti'in ni 'in can', una nu n'ni lyu' 'in, can' nu nscuen cuaan Ndiose 'in.

Mxnu Jesús cuinta 'in nu suhue ti yaa' Ndiose

15 Rcan' mdisna mdiyan lo'o ne' 'in nu suhue ti tloo Jesús siyana xtya ni yaa' ni que, lo ta'a nda'an ni ngusun lo'o 'in nten nu ndiyaa can'.

16 Una Jesús msi'ya ni 'in ne' lo nu juin ni: Tyaan huan cha' cuiya' caan nu suhue ti se'en nducuan, lo a tyucui ndijin huan, siyana can' nu ntsu'hui cha' caja se'en ndlo Ndiose tñan 'in.

17 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, nu ndyca ri' sten se'en ndlo Ndiose tñan, si a tsaña'an ri' 'in ni tsaña'an ndyca ri' 'in nu suhue ti, a ca sten can'.

Cha' 'in sca nu cuilyiya'

18 Yato'o sca nu ndun loo la 'in ne' judio nganicha' 'in Jesús: Nu'huin lca sca nu tsu'hue 'a, ¿ni na tca cu'nin siyana caja sca chelyuu nu a tsatii 'a 'yan?

19 Mxcuen Jesús 'in ne': ¿Ni cha' ndyucui' siyana lcan sca nten nu tsu'hue? A tucui tsu'hue, siya na scati Ndiose Tsu'hue.

20 Cua jlyo ri' ña'an tñan ngulo Ndiose: —A sten yu'hui lo'o cuilyo'o nten, a kujui nten, a cu'ni cuna, a tyucui' cha' cuiñi, cu'ni rsuun 'in tloo sti lo'o jyi'an—.

21 Mxcuen 'in ni: Ti lyun' nxu'hua se'en lyigaa cha' re.

22 Bra ngune 'in Jesús cha' nu yucui', nu juin ni 'in ne': Xca ti cha' lyiji 'in. Yjui' lyigaa na nu ndi'in 'in lo titsa tñi can' 'in nu ti'i, nguaña'an caja cha' cuilyiya' 'in la ni' Cuaan, rcan' tyucui ndyca'an 'yan.

23 Bra ngune 'in cha' can', ngunu'un 'a ri' siyana cuilyiya' 'a.

24 Bra na'an Jesús siyana ngunu'un ri', rcan' nu juin ni: Tucui 'a ña'an sten ne' cuilyiya' se'en ndlo Ndiose tñan.

25 A tucui la tyijyin sca camello tiu quiya' cuixa que ña'an nu sten ne' cuilyiya' se'en ndlo Ndiose tñan.

26 Lo nu ngune 'in cha' can' mdisna yucui': ¿Ti ca tyo'o laa si na can'?

27 Nu juin ni: Cha' nu tucui 'in nten chelyuu, a tucui na 'in Ndiose.

28 Rcan' nu juin Tyu: Huare' cua mxnu ti'in hua lyigaa na nu ndi'in 'hua, lo nducui ndyca'an hua 'in.

29 Mxcuen Jesús 'in: Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, si ntsu'hui nu cula tucua na'an 'in, ta cula ti'in 'in sti ta jya'an, lo'o ta'a ngula, ta cuna'an 'in ta sñe', siya cha' 'in Ndiose,

30 can' nu lye la caja cha' tsu'hue 'in loo chelyuu re, a cuinta tiaa braa caja sca chelyuu nu a tsatii 'a 'in.

Xiya' yucui' Jesús siyana ntsu'hui cha' caja ni

31 Rcan' mdo'o lo'o Jesús 'in ta'a nda'an ni, lo nu juin ni 'in ne': Ri nii tsaan na Jerusalén, lo tsato'o lyigaa cha' nu nguinu scua cha' 'in Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, tsaña'an nga'an nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni.

32 Tyaa ne' 'in ni yaa' ne' gentil, taa ne' cha' jyu'u 'in ni, taa ne' ndi'i 'in ni lo ngun siye' ne' tloo ni.

33 Bra cua mjiyi'in ne' 'in ni, rcan' kujui ne' 'in ni, una bra quita'a sna tsan tyo'o qui'u ni.

34 Una ta'a nda'an ni a ngüi'ya cuinta siyana ti ndyucun cha' tiaa 'in, a ngujlyo ri' cha' nu yucui' ni.

Cha' 'in sca nu cuityin' ndi'in quichen Jericó

35 Yato'o bra mdiyaa Jesús tu'hua quichen Jericó, tu'hua tucuiin can' nducua sca nu cuityin' nu njñan lomstan 'in nten.

36 Bra ngune 'in ndijin nten quina'an can', nganicha' ni na ndyca.

37 Ngujui nu ngüitsa' 'in ne' siyana Jesús Nazaret nguiaa ni can'.

38 Mdisna msi'ya cueen 'in ni: Jesús, Sñe' nten cuityi 'in David, tyca 'tna ri' 'yan.

39 Nten nu nducua loo can' ngusun lo'o 'in ne' siyana tyucua seen tu'hua, una nde lye la msi'ya: Sñe' nten cuityi 'in David, tyca 'tna ri' 'yan.

40 Rcan' ydun Jesús, lo ngulo ni tñan siyana tsa te'en ne' 'in. Bra mdiyaa se'en ndun ni, nganicha' ni 'in ne':

41 ¿Ni na ndyca ri'? Mxcuen: Ni X'na, ndyca ran' siyana quila xaa quiloon.

42 Rcan' nu juin Jesús: Quila xaa quiloo, cua ndyca siyana yaña'an ri' 'yan.

43 Ticui' braa can' nguila xaa quiloo, ngutucui ndyca'an 'in ni lo nga'ni tnu 'in Ndiose. Lyigaa nten bra na'an ne' cha' can' nga'ni tnu ne' 'in Ndiose.

LUCAS 19

Cha 'in Jesús lo'o Zaqueo

- 1 Jesús nguia ndijin ni quichen Jericó,
- 2 can' ndi'in sca nu cuiyiya' nu naa Zaqueo, x'na nu nchiñi tñi.
- 3 Ndyca ri' chu'hui lyoo 'in Jesús, una a ncuā ñā'an 'in ni squi'ya nten quina'an can', a cuinta siyana lyu' ti ndyun.
- 4 Rcan' mdo'o msnan nde loo se'en ntsu'hui cha' tyijyin ni, can' ndyucuen sca loo yca nu naa sicómoro se'en nu ca ñā'an 'in ni.
- 5 Bra mdijin Jesús can', mxna'an ni nde cuaan lo na'an ni 'in, lo nu juin ni: Zaqueo, ndla ti qui'ya, siyana ri nii tsa'an se'en ndi'in.
- 6 Ndla ndsa ngüi'ya, tsu'hue ntsu'hui tiee ndyucuan xu'hue 'in ni se'en ndi'in.
- 7 Bra na'an nten cha' can' scaxca ne' mdisna yucui' ne', ni cha' mdiyaa ni se'en ndi'in sca nten qui'ya chelyuu.
- 8 Rcan' mditun Zaqueo lo nu juin 'in Ni X'na na: Ni X'na hua, ri nii taan tsa jlu'hue na nu ndi'in 'yan 'in nu ti'i, lo si ntsu'hui nu ngulan tñi 'in nducua la, jacua ya' xu'huan na 'in ne'.
- 9 Lo nu juin Jesús 'in: Na'an re ndi'in sca nu cua mdo'o laa, siyana lo'o lca nten cuityi 'in Abraham.
- 10 siyana Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan ljian nan ni 'in nu nguna' siyana tyo'o laa.

Cha 'in tsa tii msu nu msñi cuinta tñi

- 11 Siyana nee 'in ne' cha' nu ndyucui' ni, mdisna yucui' ni xca cha', a cuinta lcui' ti can' ndi'in Jerusalén, lo nten can' ngulucua ri' ne' siyana ticui' braa tisna culo Ndiose tñan 'in ne'.
- 12 Nu juin ni rcan': Sca ne' qui'yu nu ndun loo la 'in ne' nguiaa sca se'en tijyu', siyana caja sca cha' cuiya' nu culo tñan, la rcan' xitucui.
- 13 Bra ti lyiji tyo'o msi'ya 'in tsa tii msu 'in, lo mdaa tñi 'in ne' cuinta scaa ne', lo nu juin 'in ne': Cu'ni huan tñan lo'o tñi re 'yan lja tsa'an.
- 14 Una ta'a quichen tyi ti'i ri' ne' 'in, lo nga'an tñan ne' tucua sna nu ya su'hua qui'ya 'in se'en nguiaa, lo nu juin ne': A ndyca ri' hua siyana culo cua tñan 'hua.
- 15 Yato'o bra cua ngujuí cha' cuiya' can' nguila, rcan' msi'ya 'in msu nu msñi cuinta tñi can', siyana ca jylo ri' ni snu cua nga'ni na cana.

16 Lo nu juin nu mdiyaan culoo can': Ni X'na hua, tii tñi nga'nin cana lo'o tñi nu ndaa 'yan.

17 Lo nu juin x'na: Tsu'hue 'a, nu'huin lca sca msu nu lñi ndi'in cha' 'in, siyana nducua tñan lo'o chin' na nu mxnun 'in, can' cha' ri nii ntsu'huin cha' culo tñan 'in tii quichen.

18 Rcan' mdiyaan xca, lo nu juin: Ni x'na hua, ca'yu tñi nga'nin cana lo'o tñi nu ndaa 'yan.

19 Ticui' nguaña'an nu juin x'na can' 'in: Lo'o nu'huin ntsu'huin cha' culo tñan 'in ca'yu quichen.

20 Chun' nde'en can' mdiyaan xca lo ñujuin Ni x'na hua, nde tñi nu mdaa 'yan, tsu'hue 'a yu'huin se'en na 'yan,

21 ytsen 'in siyana tla 'a nxya sca cha', ndyucuan na nu a ndaa, lo nxo' na nu a ndya.

22 Rcan' mxcuen x'na 'in: Nu'huin lca sca msu nu a lñi ndi'in cha' 'in, ticuii' chun' yaan cha' nu yucui'. Si jlyo ri' siyana tla cha' ndyucuin', ndyucuan na nu a ndaan, lo nxon' na nu a Ndyan,

23 ¿ni cha' a mdaa tñi can' jñi' xca tucui, lo bra nguilan ri nii tyucuan 'in na lo'o sñe' na?

24 Rcan' nu juin x'na can' 'in nu ndun lucui' ti can': Tyucuan huan tñi 'in nu nde, lo taan huan na 'in nu cua ndia tii na 'in.

25 Mxcuen ne': Ni X'na hua, una cua ndia tii tñi 'in ne'.

26 Una tyucuin' lo'on huan sca cha', lyigaa nu cua ndia cha' tsu'hue 'in nde caja nu taa na 'in, una nu a ndia na 'in, lo chin' na nu ndia 'in nde caja nu culaa na 'in.

27 A cuinta lo'o nu ti'i ri' 'yan, nu a ncua ri' tucua cha' 'yan, can lo'on huan 'in can' lo cujuin huan 'in tlon.

Nguiten Jesús quichen Jerusalén

28 Bra cua mdyi yucui' ni cha' can', nducua loo ni nguiaa ni nde quichen Jerusalén.

29 Yato'o bra cua tiaa ti ne' quichen Betfagé lo'o quichen Betania, lcui' ti can' nducua qui'ya nu ndyucui' ne' lo'o lca Olivo, lo mxtucua loo ni 'in tucua ta'a nda'an ni,

30 lo' nu juin ni 'in: Yaan huan se'en ndi'in quichen lyu' ti cua, lo bra sten huan tu'hua quichen cua, ña'an huan ndyican' tun sca burru

cuine' ti nu a tucui lyiji tyucua. Xtin' huan 'in 'in lo quian lo'on huan 'in 'in.

31 Si nde'en nu cunicha' 'huan: ¿Ni cha' nixin' huan 'in 'in? Lo ñujuin huan 'in ne' siyana Ni X'na na ndyca ri' 'in 'in.

32 Rcan' mdo'o tyucuaa ne' can' nguiaa ne', lo nguia lyoo 'in 'in tsaña'an nu juin ni 'in.

33 Lja ndun xti' 'in 'in, mdo'o x'na 'in lo nu juin 'in ne': ¿Ni cha' nixin' huan burru cua?

34 Mxcuen ne': siyana Ni X'na na ndyca ri' 'in 'in.

35 Rcan' nguila lo'o 'in 'in se'en ndun Jesús, mxtya ste' chun' 'in, lo ndaa yaa' 'in ni ndyucuen ni chun' 'in.

36 Cua ña'an nguiaa ni, nsla sti ne' ste' ne' tucuiin can'.

37 Bra cua nguiaa ni lucui' ti qui'ya Olivo can', lyigaa nu nguia ndyca'an 'in ni tsatlyu lo'o ta'a nda'an ni, ndyijyin ya' tsu'hue ntsu'hui tiee ne' ndyucui' ne', lo ngui'ni tnu ne' 'in Ndiöse squi'ya scaxca cha' nu tnu nu cua na'an ne',

38 lo ndyucui' ne': —Tlyu cha' tsu'hue ntsu'hui 'in ni nu lca Ree nu lryan lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na.— cua nga'ni chu'hue ni cha' na la ni' Cuaan, cu'ni tnu na 'in Ndiöse.

39 Rcan' tucua sna ne' fariseo nu nguiaa lja nten can' nu juin ne' 'in ni: 'Nu'huin ni nu lca Mistro, xun lo'o 'in ta'a nda'an re siyana tyucua seen tu'hua ne'.

40 Mxcuen ni 'in ne': Tyucuin' lo'on huan sca cha', si nten re tyucua seen tu'hua ne', quee cua tyucui' na rcan'.

41 Cua tiaa ti ni tu'hua quichen Jerusalén, una bra na'an ni 'in na, ngüi'ya sca tucu'hua tiee ni lo yna ni,

42 lo nu juin ni 'in quichen can': Si ca jylo ri' cha' nu cu'ni tsu'hue 'in, nisiya tsu'hue sca tsan ti ri nii, una ndyucun yu'hui cha' re 'in.

43 Siyana cua lryan tsan nu chen ndyucui' 'in, caan ta'a cusuun su'hua lo'o 'in, tñan can' xca lo'o quee ca tyi'iin tsu' se'en ndi'in, lo nguaña'an su'hua ndyucun 'in,

44 cuijlyo can' 'in siya' ti tsatlyu lo'o sñe', lo ni sca quee lo a quinu scua 'a na chun' ta'a na, siyana a ndyucuan xu'hue 'in ni nu lryan se'en ndi'in.

Ngulo Jesús 'in nten nu ndyujui' na ni' lyaa

45 Rcan' nguiten ni ni' lyaa, lo ngulo ni 'in lyigaa nu ndyujui' lo nsi'i na se'en can'.

46 Nu juin ni 'in nten can': Quityi 'in Ndiose ndyucui' na: —Na'an 'yan lca na se'en ndyucui' ne' lo'on,— lo 'huan ngui'ni huan 'in na lca na —na'an tyi ne' cuna.—

47 Cuinta scaa tsan ndlu'u ni 'in nten ni' lyaa can', una nu ndlo ca tñan, tsatlyu lo'o ne' escriba lo'o qui'yu cula, ngana ne' ña'an nu cujui ne' 'in ni.

48 Una a jui ña'an cu'ni ne' tsaña'an nu ndyca ri' ne', siyana ña'an quichen can' nee 'in ne' cha' nu ndlu'u ni.

LUCAS 20

Cha' cuiya' nu ndun lo'o Jesús

1 Yato'o xca tsan lja ndlu'u Jesús 'in nten ni' lyaa, ndyucui' ni cha' tsu'hue 'in Ndiose, lo tucua sna nu ndlo ca tñan ni' lyaa, tsatlyu lo'o ne' escriba, lo'o qui'yu cula mdiyaa ne' se'en ndun ni,

2 lo nu juin ne' 'in ni: Quitsa' 'hua, ¿la ngujui cha' cuiya' 'in lo'o cha' nu ngui'ni re, lo ti ca ndaa 'na 'in?

3 Mxcuen Jesús 'in ne': Lo'on na' ndyca ran' cunichan' 'huan sca cha', si ni ña'an xcuen huan 'yan.

4 Xuhua nu mducua tya 'in nten, ¿ta ni' cuaan mdo'o cha' cuiya' 'in, ta na nten chelyuu ndaa 'in na?

5 Rcan' scaxca ne' nganicha' ta'a ne': si ñujuin na siyana ni' cuaan mdo'o cha' cuiya' can', tina'an xcuen 'na, ¿ni cha' a yaña'an rin' huan 'in?

6 Si ñujuin na siyana nten chelyuu mdaa cha' cuiya' can', una ña'an nten quichen jyi'in ne' quee 'na, siyana jlyo ri' ne' siyana Xuhua can' ncuca sca nu mxiyucui' Ndiose 'in.

7 Mxcuen ne' 'in ni a jlyo ri' hua ti ca ndaa cha' cuiya' can' 'in.

8 Rcan' nu juin Jesús 'in ne': Lo'on na' a ca quitsan' 'huan la ngujui cha' cuiya' 'yan lo'o cha' nu ngui'nin re.

Cha' 'in ne' nducun' lo'o se'en nducua ti uva

9 Rcan' mxytaa Jesús sca cha' 'in nten can' lo nu juin ni: Sca ne' qui'yu yta sca jyaan xcui' ti uva, lo mxnu 'in na cuinta jlu'hue 'in nu chu'hui cuinta 'in na, rcan' mdo'o nguiaa sca se'en tijyu' x'ni.

10 Bra mdiyaa braa nu ntsu'hui cha' quio' si'yu can', nga'an tñan sca msu nu tyucuan na nu 'in. Una nu ntsu'hui cuinta 'in tñan can' mjyi'in 'in nu mdiyaa can', lo mdi xu'hua 'in ne' nguiaa ne' nguati ñ'an.

11 X'na tñan can' nga'an tñan xca msu 'in, una ticui' nguaña'an mjyi'in 'in nu mdiyaa can', cua ñ'an ti nga'ni lyo'o 'in ne', lo mdi xu'hua 'in can' nguiaa nguati ñ'an.

12 X'na tñan can' nga'an tñan xca msu 'in, nu cua ndyca sna, ticui' ti ñ'an yjui 'in ne' nu mdiyaa can' lo ngulo 'in ne' nde chun' lo'o.

13 Rcan' ngulucua ri' x'na tñan can': ¿Ni ñ'an cu'nin nii? Ca'an tñan 'in sñen' nu tca'a la 'yan, tina'an cu'ni cuinta cha' nu ndyucui' can' bra tiaa la cua.

14 Una nu ntsu'hui cuinta 'in tñan can', bra na'an llyan sñe' x'na tñan can' mdisna yucui' scaxca: Nde llyan nu culoo ca tñan nde, ndlan tin huan lo kujui na 'in lo quinu tñan re 'na.

15 Cui' braa ngulo 'in can' nde chun' lo'o, lo yjui ne' 'in. Rcan', ¿ni ñ'an ra cu'ni x'na tñan can' lo'o?

16 Xtucui lo kujui 'in nu ntsu'hui cuinta tñan can', lo taa 'in na cu'ni cuinta xca tucui. Bra ngune 'in ne' cha' nu yucui' ni, nu juin ne' rcan': ¡A cula ya' Ndiose 'na!

17 Una Jesús mxna'an ni se'en ndun ne' lo nu juin ni: ¿Ni cha' ndyca ri' tyucui' quityi 'in Ndiose bra ndyucui' na: —Quee nu mscuan tloo cuityi na'an, ri nii lca na quee nu nsñi tun 'in na'an?—

18 Lyigaa nu tlyu chun' quee can', quita can', una si quee can' tiu na chun' ne', jlyo ne' siya' ti.

Cha' 'in tñi nu mdaa ne' 'in César

19 Rcan' nu ndlo ca tñan ni' lyaa lo'o ne' escriba ngana ne' ñ'an nu quinu Jesús ticui' braa, siyana ngüi'ya ne' cuinta siyana cha' 'in ne' yucui' ni, una a nga'ni tiee ne' xñi ne' 'in ni siyana nguitsen ne' tloo nten quichen can'.

20 Una bra jui ñ'an 'in ne' nga'an tñan ne' tucua sna nu tsaa lo'o cha' cuiñi, lo cu'ni can' 'in siyana lca sca nten nu rsuun, siyana su'hua ne' qui'ya 'in ni lo'o cha' nu tyucui' ni, la rcan' tyaa ne' 'in ni yaa' bsya nu cu'ni cuiya' cha' 'in ni.

21 Lo nganicha' ne' 'in ni: 'Nu'huin ni nu lca Mistro, cua jlyo ri' hua siyana cui' ña'an ndlu'u, a cuinta scaña'an ti n'ni 'tna 'in nten, lo ndlu'u cha' nu lñi 'in Ndiose tsaña'an nu ntsu'hui cha' cu'ni na.

22 ¿Ta tsu'hue taan na tñi nu nñan César, ta na a tsu'hue 'a?

23 Una ngüi ri' ni siyana ndyucui' ne' cha' cuiñi, lo nu juin ni 'in ne': ¿Ni cha' ndyucuin' huan lo'on nguaña'an?

24 Tyaan huan sca tñi ña'an na. ¿Ti ngulucuin nga'an loo tñi re, lo ti niin nga'an 'in na? Mxcuen ne' 'in ni: César.

25 Nu juin ni rcan': Tyaan huan 'in César na nu ntsu'hui cha' caja 'in, cui' nguaña'an taan huan 'in Ndiose na nu 'in ni.

26 Squi'ya nten quina'an can' a ngujui ña'an su'hua ne' qui'ya 'in ni lo'o cha' nu yucui' ni, siya na nguinu tun seen ne' lo yuhue 'a ri' ne' cha' nu mxcuen ni.

Ne' saduceo lo'o cha' nu tyo'o qui'u nten

27 Rcan' mdiyaa tucua sna ne' saduceo se'en ndun ni, cui' ta nu a nguaña'an ri' siyana ntsu'hui cha' tyo'o qui'u nten, lo nganicha' ne' 'in ni:

28 'Huan ni nu lca Mistro, Moisé nga'an sca cha': — Sca ne' qui'yu nu cua ngujui cuilyo'o lo si caja, lo ni sca sñe' ne' lo a mdi'in, rcan' ticui' ta'a ngula nu ngujui can' tyi'in lo'o ne' cuna'an can', lo si tyi'in sñe' ne' cu'ni ne' cuinta siyana sñe' ne' lo'o cuilyo'o ca ne' lca can'—.

29 Xtyan sca cha', ndi'in sa cati ne' qui'yu, xcui' ta'a ngula ti. nu culo la can' ngujui cuilyo'o, lo ngujui, una a mdi'in sñe' ne' lo'o.

30 Rcan' nu cua ndyca tucua can' mdi'in lo'o ne' cuna'an can', ticui' nguaña'an ngujui, lo ni sca sñe' lo a mdi'in lo'o ne'.

31 Ticui' nguaña'an lo'o nu cua ndyca sna can', ngujui, lo scaña'an ti yato'o 'in quita'a cati can', lo a mdi'in sñe' ne' lo'o.

32 Rcan lo'o ne' cuna'an can' ngujui.

33 Rcan', bra ntsu'hui cha' tyo'o qui'u nten, ¿ni ña'an can' lca cuilyo'o ca ne' cuna'an can', siyana quita'a cati mdi'in lo'o ne'?

34 Rcan' mxcuen Jesús 'in ne': Nten ndi'in loo chelyuu re ndijyi cuilyo'o ne',

35 una nten nu ndia xu'hue 'in lo'o xca chelyuu lo tyo'o qui'u, a ntsu'hui 'a cha' ti caja cuilyo'o ne',

36 lo ni a caja can' siyana stu'hua ña'an ndi'in cha' 'in lo'o angajle, cua lca can' sñe' Ndiose siya cha' mdyo'o qui'u.

37 Una tsaña'an ndi'in cha' 'in ne' ngujui nu tyo'o qui'u, Moisé nga'an cha' re bra na'an 'in yca quiche' nu ndyiquin can', lo ndyucui' na siyana Ni X'na na lca ni —Ndiose 'in Abraham, Ndiose 'in Isaac, Ndiose 'in Jacob—.

38 A lca ni Ndiose 'in ne' ngujui, siya na lca ni Ndiose 'in ne' nu lu'u, siyana cuinta cha' nu 'in ni lyigaa nten lu'u ne'.

39 Rcan' tucua sna ne' escriba nu juin 'in ni: 'Nu'huin ni nu lca Mistro, cui' ña'an yucui'.

40 Lo ni xca cha' a nga'ni a tiee ne' cunicha' ne' 'in ni.

¿Ti sñe' lca Crixtu?

41 Rcan' nu juin ni 'in nten can': ¿Ni cha' ra ndyucui' nten siyana Crixtu lca ni ticui' sñe' nten cuityi 'in David?

42 ¿Ta tsi'i ticui' David nga'an sca cha' loo quityi Salmo, lo ndyucui' na: —Ndiose X'na na nu juin ni 'in Ni X'na: Tyucua tsu' cueen 'yan,

43 lja cu'nin cha' ta'a cusuun quinu nde tuquiya'?—

44 Ticuii' David ndloo naa 'in ni siyana lca ni X'na, ¿lo' ni ña'an ra lca ni sñe' nten cuityi 'in rcan'?

Msu'hua tiaa Jesús 'in nten lo'o cha' 'in ne' escriba

45 Lja nguina nten can' cha' nu ndyucui' ni, nu juin ni 'in ta'a nda'an ni:

46 Xñi huan cuinta 'huan lo'o ne' escriba, cui' nu ndiyaa ri' ndyucu' te' tucuin nu tsu'hue ña'an, ndiyaa ri' ne' bra ndijyi nu ndyucui' cha' 'in ne' lo'o rsuun se'en ndyca quiya', a cuinta ndyucua ne' la loo se'en n'ni tnu ne' 'in Ndiose ta se'en ndyca ta'a,

47 a cuinta ndlaa ne' na'an 'in ne' cuna'an nu nguinu cha' yucui' ti, can' cha' chaan ndyucui' ne' lo'o Ndiose tloo na'an nten, una can' nu tlyu la ndi'i tyijyin tiaa braa.

LUCAS 21

Cha' 'in ne' cuna'an nu mdaa sca lomstan

1 Mxna'an ni se'en nda'an tucua sna ne' cuilyiya' ndi'ya lomstan ni' lyaa can'.

2 A cuinta na'an ni bra mdiyaa sca ne' cuna'an nu ti'i nu nguinu cha' yucui' ti, can' mdi'ya ne' tucua ti tñi suhue ti.

3 Nu juin ni rcan': Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, ne' cuna'an nu nguinu cha' yucui' ti re, ti'i ña'an 'in ne', una quina'an la lomstan mdi'ya ne' que 'in lyigaa la ña'an nten re.

4 Siyana nten re mdi'ya ne' lomstan lo'o tñi nu cua nguinu ti 'in ne', una ne' cuna'an re, lo'o cha' ti'i chelyuu 'in ne' mdi'ya ne' ña'aaan tñi nu su 'in ne', tñi nu ntsu'hui cha' cu'ni tsu'hue 'in ne'.

Yucui' Jesús siyana ntsu'hui cha' caten laa

5 Mdisnan yucui' ni tucua sna cha' 'in laa can', siyana ndi'ya 'a nguia' cuityi na lo'o quee nu lca lomstan nu mdaa ne', lo nu juin ni 'in ne':

6 Tsaña'an nu na'an huan nducua na ri nii, una tiaa braa caja nu ngüityen 'in na, lo ni xca quee re a quinu scua 'a na chun' ta'a na.

Cha' nu tsato'o bra tsatii chelyuu

7 Rcan' nganicha' 'in ni: 'Nu'huin ni nu lca Mistro, quitsa' 'hua ni braa tsato'o cha' re, ¿lo' ni ña'an ca jylo ri' hua bra nu cua ndyucui lucui' cha' re?

8 Mxcuen ni 'in ne': Xñi huan cuinta siyana a tucui quiñilyo'o 'huan, siyana quina'an 'a nu caan lo tyucui' siyana lryan lo'o cha' cuiya' 'yan, lo tyucui' can': Na' lcan Crixtu, ta tyucui': Cua mdiyaa braa nu tyo'o laan huan. Una a tyucui ndyca'an huan 'in can'.

9 Bra cuna huan cha' siyana cua ndyca cusuun scaxca se'en, a lyca cha' cutsen huan siyana lyigaa cha' re ntsu'hui cha' ca na la nducua la, una tsi'i can' cha' cua tsatii chelyuu.

10 Ti nu juin la ni: Scaxca quichen tnu tyi'in cusuun,

11 ntsu'hui cha' quiñan lyee ya', a cuinta ntsu'hui cha' qui'ya bjñan ta quicha, lo ca tycan' ña'an cha' nu cutsen nten lo'o cha' nu tnu la ni' cuaan.

12 Una bra ti lyiji ca lyigaa cha' re, quinu huan yaa' nu taa ndi'i 'huan, lo tyaa ne' 'huan yaa' nu ntsu'hui cuinta se'en n'ni tnu ne' 'in Ndiose, su'hua ne' 'huan na'an tyucuan, lo squi'ya cha' 'yan tsa lo'o ne' 'huan tloo bsya tnu ta tloo ree,

13 ncuaña'an ca taa huan rsuun ña'an ndyca ri' nu tsu'hue 'in Ndiose.

14 Ni a su'huan huan cha' nduhue ri' tieen huan ña'an ntsu'hui cha' xcuen huan 'in nu cu'ni cuiya' cha' 'huan,

15 siyana cui' rcan' taan cha' tiaa 'huan lo'o cha' nu tyucuin' huan, lo lyigaa nu ti'i ri' 'huan a quija lyoo ña'an xcuen 'huan ta tyucui' siyana tsi'i ña'an ndyucuin' huan.

16 Hasta lo'o nten cula 'huan, ta'a ngulan huan, nten cuitiyi 'huan, ta ta'a tsu'hue huan ntsu'hui cha' tyaa 'huan yaa' bsya, lo kujui ne' 'huan,

17 lo lyigaa tucui xcuan tloo 'huan squi'ya cha' 'yan.

18 Una ni sca quichan' que huan lo a ntsu'hui cha' tyucuna' na.

19 Si 'huan ta loon huan lo'o cha' nu ljyan 'huan, rcan' tyo'o laan huan.

20 Una bra ña'an huan siyana cua msu'hua lo'o sundaru 'in quichen Jerusalén, ca jylo rin' huan siyana cua jlyo quichen can'.

21 Rcan' lyigaa nten nu ndi'in se'en lyi'ya loo Judea xnan yu'hui ne' loo qui'ya, cui' nguaña'an nu ndi'in quichen can' tyo'o tsu' ne', lo nu ngui'ni tñan ni' quixin' a xtucui 'a can' nde loo quichen.

22 Siyana lca na sca tsan nu taa Ndiose ndi'i 'in ne', lo ca lyigaa cha' nu cua nguinu scua loo quityi 'in ni.

23 Una 'tna ca ne' cuna'an nu cua tyacan ña'an, lo'o ne' nu nguiti' sñe', siyana caan ndi'i tnu loo chelyuu re, siya' cha' nsin' ri' nu ntsu'hui tiee Ndiose.

24 Tisnan kujui ne' 'in nten lo'o espada, a cuinta ntsu'hui nu tsa lo'o ne' 'in presu sca tyucui chelyuu. Quichen Jerusalén can' ntsu'hui cha' quinu na yaa' ne' gentil, lo cu'ni ne' ña'an nu ndyca ri' ne' lo'o na hasta nu tia tsan nu cua mxtyaa Ndiose.

Bra quiaan Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan xiya'

25 Rcan' ca tyacan' cha' nu tnu loo cuicha, loo coo', lo'o loo cuila, nten chelyuu lyee 'a su'hua ne' cha' tiee ne', lo a jlyo 'a ri' ne' ña'an ti cu'ni ne' tsaña'an cueen ne tyi'a tujo'o siyana lyee nguitsa na,

26 tisna cu'ni na'an ri' ne' siyana lyee nguitsen ne', lo'o scaxca cha' tnu nu cua ljyan loo chelyuu re, siyana —lo'o ni' cuaan ntsu'hui cha' quiñan tucui na—.

27 Rcan' ña'an ne' 'in —Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan quiaan ni ni' coo — lo'o cha' cuiya' nu tlyu, lo xtyi sca xaa nu tsu'hue ña'an.

28 Bra tisna ca tyacan' cha' re, cu'ni tnu tieen huan lo scuén huan tloon huan nde cuaan, siyana cua mdiyaa braa nu tyo'o laan huan.

29 Mxyta ni xca cha' lo nu juin ni: Xñi huan quinta tsaña'an ndyca ri' yca higo lo'o scaxca la yca,

30 bra ña'an huan siyana cua tisna tyucua lca' cuine' na, cua jlyo rin' huan siyana cua ndyucui lucuila' cha' quila quioo.

31 Cui' nguaña'an 'huan bra ña'an huan siyana cua ndyca scaxca cha' can', ca jlyo rin' huan siyana cua ndyucui lucuila' cha' nu culo Ndiose tñan 'in nten.

32 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, nten re ti ndi'in ne' bra nu ntsu'hui cha' ca lyigaa cha' re.

33 Ni' cuaan lo'o chelyuu re, a quine cueen a na tiaa braa, una cha' nu ndyucuin' lo'on huan quinu scua na tsa tyucui braa.

34 Can' cha' xñi huan quinta siyana a cha'an yu'hui ni' carsya 'huan lo'o cha' nu ndyca loo chelyuu re, cha' cu'hui, cha' tucun', ti na'an lja rcan' sa Ntsu'hui caan cha' tnu can' chun' huan.

35 Siyana cha' tnu can' ntsu'hui cha' caan na tsaña'an ndyca ri' sca can' chun' nten chelyuu.

36 Can' cha' tyi'in tiaan huan lo tyucuin' huan lo'o Ndiose lyigaa braa, siyana tyo'o laan huan lo'o lyigaa cha' re lo tiaan huan tloo Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan.

37 Quinta scaa tsan ndlu'u ni 'in nten ni' lyaa can', lo bra nxiin tsan nxtucui ni nde loo qui'ya se'en lca Olivo.

38 Can' cha' tlya ti ndiyaa nten ni' lyaa can', siyana quine 'in ne' cha' nu ndlu'u ni.

LUCAS 22

Nga'ni cuiya' ne' cha' siyana quinu Jesús

1 Cua ndyucui lucui' cha' cu'ni ne' ta'a pascua, cui' bra ndyca ne' quijaxtlya nu a ndyu'hui na loo,

2 nu ndlo ca tñan ni' lyaa lo'o ne' escriba nan ne' ña'an nu cujuí ne' 'in Jesús, una nguitsen ne' tloo nten quichen.

3 Juda nu ndyucui' ne' lo'o lca Iscariote, cui' sca ta'a nu tityucua can', nguiten ne' xña'an ni' carsya 'in.

4 Ya nga'ni cuiya' cha' lo'o nu ndlo ca tñan ni' lyaa, tsatlyu lo'o nu lca que 'in sulyiya cha' 'in laa, ña'an ntsu'hui cha' tyaa 'in Jesús.

5 Ndiyaa 'a ri' ne' cha' can', lo nga'ni cuiya' ne' cha' lo'o siyana su'hua lyiya' ne' 'in.

6 Ncua sca cha' ti 'in lo'o ne', lo nguna ña'an tyaa 'in Jesús lja nu a nda'an nten can'.

Bra ycu siin Jesús xiya' ti lo'o ta'a mda'an ni

7 Mdiyaa tsan bra ndyucu ne' quijaxtlya nu a yu'hui na loo, lo lca na tsan nu 'ni cha' kujui ne' slya' ta'a pascua.

8 Rcan' nga'an tñan Jesús 'in Tyu lo'o Xuhua, lo nu juin ni 'in ne': Yaan huan lo cu'ni chu'huen huan na nu cu siin na ta'a pascua re.

9 Nu juin 'in ni: ¿La ndyca ri' cu'ni chu'hue hua 'in na?

10 Mxcuen ni 'in ne': Ña'an huan, bra sten huan loo quichen cua, can' tyucuan huan 'in sca nu lyi'ya sca te'en tyi'a, tyucui ndyca'an huan 'in hasta se'en sten sca ña'an.

11 Tyucuin' huan lo'o nu lca x'na na'an can': Ndeña'an ndyucui' ni nu lca Mistro: ¿La nducua na'an se'en cu siin ni lo'o ta'a nda'an ni ta'a pascua re?

12 Quitsa' 'huan se'en nducua sca na'an tlyu nu tucua piso, can' cua ndi'in lyigaa na nu cu'ni tsu'hue 'na, can' ntsu'hui cha' cu'ni chu'huen huan na nu cu siin na.

13 Rcan' mdo'o nguiaa, lo cui' ña'an nu juin ni 'in nguaña'an yato'o, can' nga'ni chu'hue na nu cu siin ne' ta'a pascua can'.

14 Bra mdiyaa braa can', ndi tucua ni loo misa lo'o ta'a nda'an ca ni.

15 Lo nu juin ni 'in ne': Lyee 'a lca tieen cu siin na lo'on huan ta'a pascua re, lja nu ti lyiji cajan.

16 Tyucuin' lo'on huan sca cha', a cu'nin 'an siin ta'a pascua re nde hasta la se'en ndlo Ndiose tñan.

17 Rcan' msñi ni vasu se'en ntsu'hui viñu, mdyaa ni xu'hue 'in Ndiose, lo nu juin ni 'in ne': Xñi huan 'in na lo co'on huan 'in na quinta scaan huan.

18 Tyucuin' lo'on huan sca cha', a co'on 'an viñu re nde hasta la se'en ndlo Ndiose tñan.

19 Rcan' msñi ni quijaxtlya, mdyaa ni xu'hue 'in Ndiose, msu'hue ni 'in na, lo mdaa ni 'na 'in ne', rcan' nu juin ni: Nde nu lca cuinan' na', lo squi'yan huan tyaan 'yan. Tsa quiñan huan cu'ni huan cha' re lo xu'hua rin' huan 'yan.

20 Bra mdyi ycu siin ni, cui' nguaña'an msñi ni vasu se'en ntsu'hui viñu can', lo nu juin ni: Nde sca cha' nu cui, lo tnen nu quilu squi'yan huan caja ña'an cu'ni chu'huen huan cha' 'huan lo'o Ndiose.
21 Ña'an huan, nde nducuan na sca se'en ti lo'o nu ntsu'hui cha' tyaa 'yan.

22 Nu chin ñi siyana Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan ntsu'hui cha' tyijyin ni tsaña'an cha' nu cua ngujui 'in ni, una 'tna ca nu ntsu'hui cha' tyaa 'in ni.

23 Rcan' scaxca nganicha' ta'a si ti ca cu'ni cha' can'.

Ti ca lca nu ndun loo la

24 A cuinta mdisna ndyucui' ne' cha' ni ña'an nu lca nu ndun loo la.

25 Rcan' nu juin ni 'in ne': Ree nu ndi'in loo chelyuu re tla 'a ndlo tñan 'in nten, lo ti ndyucui' ne' siyana lca sca nu nda yaa' 'in nten.

26 Una 'huan tsi'i nguaña'an cu'ni huan, siyana sca nu ndun loo ljan huan ntsu'hui cha' cu'ni lyu' can' 'in, lo nu ntsu'hui cuinta 'huan cu'ni can' 'in tsaña'an ndyca ri' sca msu.

27 Rcan', ¿ni ña'an nu ndun loo la, nu nducua loo misa ta nu nsu'hua na loo misa? ¿Ta tsi'i nu nducua loo misa can'? Una na' lcan tsaña'an ndyca ri' sca msu 'huan.

28 'Huan a lyiji cula yaan' huan 'yan lo'o lyigaa ndi'i nu ndijin.

29 Can' cha' taan sca cha' cuiya' 'huan se'en culon huan tñan, cui' tsaña'an mdaa Stin cha' cuiya' 'yan,

30 siyana ca tyucuan huan lo cun na sca loo misa ti la se'en ntsu'hui cha' culon tñan, a cuinta ntsu'hui cha' tyucuan huan lo cu'ni cuiyan' huan cha' 'in quita'a tityucua lta ne' Israel.

Tyu ntsu'hui cha' xcuan tloo 'in ni

31 Lo ti nu juin la Ni X'na na: Simun, Simun, tyucuin' lo'o sca cha', ne' xña'an cua mjñan cha' cuiya' siyana scuin ti'in 'in tsaña'an ndyca ri' nscuin ne' si'yu trigo.

32 Una na' cua mjñan 'in Ndiose siya cha' 'in, siyana a cu'ni na'an ri' lo'o cha' nu nguaña'an ri', lo bra nu'huin titun, taa cha' tnu tiee 'in ta'a nguaña'an ri'.

33 Rcan' nu juin 'in ni: Ni X'na hua, cua nga'nin tieen siyana tsi'i tsaloo na'an tyucuan ti tsa'an lo'o, siya na cajan lo'o.

34 Lo nu juin ni: Tyu, tyucuin' lo'o sca cha', ti lyiji xi'ya che'e lo sna ya' tyucui' siyana a ntsu'hui lyoo 'yan.

Ntsu'hui cha' cui'ya espada

35 Ti nu juin la ni 'in: Bra nga'an tñan 'huan yaan huan, yu'cuin lo'on huan siyana a cui'yan huan tñi, ni cuijyin, ni a cui'yan huan quina, ¿ta nde'en na nguilyiji 'huan rean'? Mxcuen 'in ni: A sca na.

36 Nu juin ni 'in ne': Una ri nii, ca cui'yan huan tñi lo'o cuijyin, lo nu a ndia espada 'in, ca kujui' ste' lo xi'i sca na.

37 Tyucuin' lo'on huan sca cha', 'ni cha' tsato'o 'yan tsaña'an cha' nu cua nguinu scua loo quityi 'in Ndiose, lo ndyucui' na: —Tsatlyu mda'an ni lo'o nu nducun'.— Lyigaa cha' nu cua nguinu scua siya cha' 'yan, tsaloo na ca ti na.

38 Rcan' mxcuen 'in ni: Ni X'na hua, nde lo'o tucua espada 'hua. Lo nu juin ni: Cui' lya cuati.

Yucui' Jesús lo'o Ndiose se'en lca Getsemaní

39 Rcan' mdo'o ni nguiaa ni nde loo qui'ya Olivo, cui' tsaña'an cha' nu cua ntsu'hui 'in ni, lo'o ta'a nda'an ni nducui ndyca'an 'in ni.

40 Bra mdiyaa ni can' nu juin ni 'in ne': Tyucuin' huan lo'o Ndiose siyana a sten cha' a tsu'hue tien huan.

41 Mdo'o tsu' ni tsaña'an se'en nduguun ne' sca quee, can' mdi'ya xtyin' ni lo mdisna yucui' ni lo'o Ndiose:

42 Nu'huin ni nu lca Stin, a ndyca ran' tyijin ndi'i re, una tsi'i ña'an nu ndyca ran', siya na cu'ni ña'an nu ndyca ri'.

43 Rcan' ngulu'u tloo sca angajle 'in ni nu mdo'o la ni'cuaan siyana ta yaa' 'in ni.

44 Loo cha' ti'i ntsu'hui 'in ni, nde lye la yucui' ni lo'o Ndiose, lo mdisna nguilu tyi'a jta ni la lyuu tsaña'an ndyca ri' tne.

45 Bra mdyi yucui' ni lo'o Ndiose, mditun ni lo nguila ni se'en nducua ta'a nda'an ni, nguija lyoo ni 'in ne' lja' ne' siyana lye nu'un ri' ne'.

46 Lo nu juin ni 'in ne': ¿Ni cha' ljan' huan? Quitucuin huan lo tyucuin' huan lo'o Ndiose siyana a sten cha' a tsu'hue tien huan.

Bra mdyaa Juda 'in Jesús

47 Lja ndyucui' ni cha' can' mdiyaan nten quina'an, lo Juda cui' ta'a tityucua can', nducua loo loo nten can', mdyaa se'en ndun Jesús siyana tyucui' cha' 'in ni.

48 Rcan' nu juin Jesús 'in: Juda, ¿ta nguaña'an mdyaa 'in Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan lo'o ña'an nu yucui' cha' 'yan?

49 Bra na'an ta'a nda'an ni cha' nu ndyca, lo nu juin 'in ni: Ni X'na hua, ¿ta si'yu hua 'in ne' lo'o espada re?

50 Sca ta'a nda'an ni msi'yu nscan msu 'in nu ndlo ca tñan ni' lyaa can', tsu' cueen.

51 Nu juin Jesús 'in ne': Cui' lya tsacua ti ña'an. Rcan' yla' Jesús nscan msu can', cui' bra ndyca na 'in.

52 Rcan' yucui' Jesús lo'o lyigaa nu lryan xñi 'in ni, cui' nu ndlo ca tñan ni' lyaa tsatlyu lo'o nu lca que 'in sulyiya nu ntsu'hui cuan 'in laa, lo'o qui'yu cula, lo nu juin ni 'in ne': ¿Ni cha' lo'o yca lo'o espada nducua yaan' huan lryan 'yan huan 'yan tsaña'an ndyca ri' huan lo'o sca ne' cuna?

53 Lyigaa braa mda'an lo'on huan ni' lyaa, ¿ni cha' a msñi huan 'yan rcan'? Una ri nii mdyaa braa nu ndyuhui tan huan tsaña'an nu ndlo ne' xña'an tñan 'huan.

Bra mscuan tloo Tyu 'in Jesús

54 Rcan' msñi ne' 'in Jesús, ya lo'o ne' 'in ni se'en nducua na'an 'in ne' nu ndlo ca tñan ni' lyaa. Tyu can' tijyu' ti mducui ndyca'an 'in nten can'.

55 Jlu'hue lyiya' mxcu'u ne' quii', ca tyi'iin loo na ndi tucua ne', a cuinta lo'o Tyu ndi tucua lja can'.

56 Sca ne' cuna'an nu lca msu, bra na'an ne' siyana lo'o Tyu nducua can', mxna'an tsu'hue ca ne' 'in, lo nu juin ne': Lo'o nu nde ta'a nda'an nu cua.

57 Una mscuan tloo cha' can' lo nu juin: A ndyu'hui lyoon 'in nu ndyucui' huan cha' 'in cua.

58 Chun' nde'en can' ticui' nguaña'an nu juin xca ne' 'in Tyu can': Lo'o nu'huin ta'a nda'an 'in nu cua. Mxcuen rcan': A lo'on na'.

59 Sa ndyijyin sca braa ti, mdo'o yucui' xca lo nu juin: Nu chin ñi s'ni, siyana lo'o nu nde lca ta'a nda'an nu cua, siyana lca ne' Galilea.

60 Mxcuen Tyu: A jlyo ran' ni cha' 'in ndyucui'. Lja nu ti ndyucui' cha' can' mdo'o si'ya sca che'e.

61 Rcan' Ni X'na na mxna'an ni se'en ndun Tyu can', cui' bra mxu'hua ri' cha' nu yucui' ni bra nu juin ni 'in: Ti lyiji xi'ya che'e sna ya' tyucui' siyana a ntsu'hui lyoo 'yan.

62 Mdo'o Tyu can' nde chun' na'an, lo yna siyana ndyijyin ya' ti'i ntsu'hui tiee.

Bra mji'in ne' 'in Jesús

63 Nu nsñi cuinta 'in Jesús mjincha' ne' lo mji'in ne' 'in ni,

64 a cuinta mscan' ne' sca te' tloo ni, myjcuan' ne' 'in ni, lo ndyucui' ne': ¿Tyucui' ti ca myjcuan' tloo?

65 Quina'an 'a cha' ti'i yucui' ne' 'in ni.

Ncua cuiya' cha' 'in Jesús lo'o cha' 'in laa

66 Bra ngüi'ya xaa can', tsatlyu nguio' ti'in lyigaa qui'yu cula lo'o nu ntsu'hui cuinta laa 'in ne' lo'o ne' escriba, mdiya lo'o ne' 'in ni se'en ntsu'hui cha' ca cuiya' cha' 'in ni, lo nu juin ne' 'in ni:

67 ¿Ta cui' lca Crixtu? Quitsa' yla 'hua. Mxcuen ni 'in ne': Si tyucuin' lo'on huan siyana cuin', a tsaña'an rin' huan 'yan.

68 A cuinta si cunichan' 'huan sca cha', ni a xcuen huan 'yan, lo ni a culaan huan 'yan.

69 Una ti ri nii —mdi tucua Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan tsu' cueen 'in Ndiose—.

70 Lyigaa ne' nu juin ne' 'in ni: ¿Ta sñe' Ndiose lca rcan'? Mxcuen ni 'in ne': 'Huan ndyucuin' huan nguaña'an.

71 Rcan' nu juin ne': A 'ni 'a cha' ti cuna na xca tucui nu taa rsuun cha' 'in ne' re, siyana cuin' na ngune 'na cha' nu mdo'o tu'hua.

LUCAS 23

Ncua cuiya' cha' 'in Jesús tloo Pilato

1 Cui' ña'an braa mditun lyigaa nten can', lo ya lo'o ne' 'in Jesús tloo Pilato.

2 Msu'hua ne' qui'ya 'in ni tloo, lo ndyucui' ne': Nguija lyoo hua 'in ne' re nxlü ti'in 'in nten quichen, ndyucui' siyana a taa 'a hua tñi 'in César, a cuinta ndyucui' siyana cui' lca Crixtu, lo lca ree.

3 Rcan' nganicha' Pilato 'in ni: ¿Ta cui' lca Ree 'in ne' judio? Mxcuen ni 'in: 'Nu'huin ndyucui' cha' re.

4 Rcan' nu juin Pilato 'in nten lo'o nu ndlo ca tñan ni' lyaa can': A sca qui'ya nguija lyoon 'in ne' re.

5 Una nten can' nde lyee la mdun loo cha' 'in ne' lo ndyucui' ne': Mxlu ti'in 'in nten quichen lo'o cha' nu ndlu'u ña'aan se'en lyi'ya loo Judea, lo mdisna ti la se'en lca Galilea.

Yaa Jesús tloo Herode

6 Bra ngune 'in Pilato siyana nga'ni ti'ya ne' Galilea, rcan' nganicha' 'in ne' si Jesús lca ni ne' Galilea.

7 Bra ncuá l'jyo ri' Pilato siyana mdo'o ni se'en lyi'ya loo Galilea se'en ndlo Herode tñan, rcan' ngulo tñan siyana tsa lo'o ne' 'in ni tloo Herode, siyana l'ja rcan' ntsu'hui ne' quichen Jerusalén.

8 Mdiyaa 'a ri' bra na'an 'in Jesús siyana ti s'ni ndyca ri' ña'an 'in ni, quina'an 'a cha' cua yna lo ndyuhui ta ni braa cu'ni ni sca cha' nu tnu tloo.

9 Quina'an 'a cha' nganicha' 'in ni, una a sca cha' can' mxcuén ni.

10 Lyigaa nu ntsu'hui cuanta laa 'in ne' tsatlyu lo'o ne' escriba, nde lyee la msu'hua ne' qui'ya 'in ni.

11 Rcan' Herode lo'o sundaru 'in mscuan tloo 'in ni lo mjincha' 'in ni, lo mxcu' sca te' tsu'hue ña'an 'in ni, xiya' nga'an tñan 'in ni nde se'en ndi'in Pilato can'.

12 Ncuaña'an ndyca tsu'hue cha' 'in Pilato lo'o Herode, siyana ti culoo a tsu'hue ndi'in.

Ngulo Pilato tñan siyana caja Jesús

13 Rcan' mxo' ti'in Pilato 'in lyigaa nu ndlo tñan ni' lyaa, tsatlyu lo'o nu lyi'ya tñan lo'o nten quichen can',

14 lo nu juin 'in ne': Ndiyan lo'on huan 'in ne' re tloon lo ndyucuin' huan siyana n'xlu ti'in nten quichen, una cua ngani chan' 'in tloo na'an huan, lo a sca qui'ya nguija lyoon 'in ña'an nu nsu'huan huan qui'ya 'in.

15 Ni Herode, lo a ngulo qui'ya 'in bra nga'an tñan 'in yaa. Can' cha' tyucuin' lo'on huan, a ndyo'o tñan caja siyana a sca qui'ya nga'ni.

16 Culaan 'in ndi'a bra cua ngu'ni.

17 Sca cha' nu ntsu'hui 'in ne', njñan ne' siyana ndlyaa sca presu scaa yjan bra ndyca ta'a can'.

18 Una nten quina'an can' tsatlyu ndyucui' ne' cueen: ¡Yjui 'in ne' re lo culaa 'in Barrabás!

19 Ntsu'hui na'an tyucuan siyana mxlu ti'in nten quichen, a cuinta yjui nten.

20 Xiya' yucui' Pilato lo'o nten can' siyana lca tiee culaa 'in Jesús.

21 Una nten can' yucui' cueen ne': ¡Jyi'in ca'an 'in loo cursi, jyi'in ca'an 'in loo cursi!

22 Rcan' yucui' Pilato lo'o nten can' nu cua ndyca sna ya': ¿Ni na nga'ni ne' re? A sca qui'ya nguija lyoon 'in cha' caja. Can' cha' qui'ni lo ndi'a culaan 'in.

23 Una nde lyee la yucui' ne' lo mjñan ne' cha' siyana tyca'an ni loo cursi. Mdun loo cha' 'in ne' tsatlyu lo'o nu ntsu'hui cuinta laa 'in ne'.

24 Rcan' mdaa Pilato cha' cuiya' siyana cu'ni ne' ña'an nu ndyca ri' ne'.

25 Ngulaa 'in ne' nu mjñan nten can' cha' lyaa, nu ntsu'hui na'an tyucuan siyana mxlu ti'in nten, a cuinta yjui nten, lo mdyaa Pilato 'in Jesús yaa' ne'.

Bra ngujui Jesús loo cursi

26 Tucuiin nguia lo'o ne' 'in ni mdyucua ne' 'in sca nu yaa tñan ni' quixin', Simun nu mdo'o quichen Cirene, nga'ni ne' cha' siyana cui'ya cursi nu lyi'ya Jesús lo tyucui ndyca'an 'in ni.

27 Quina'an 'a nten nguia ndyca'an 'in ni, cui' nguaña'an ne' cuna'an nguia nguina squi'ya ni.

28 Una Jesús mxna'an ni nde chun' se'en ljian ne', lo nu juin ni 'in ne': 'Huan ne' cuna'an Jerusalén, a cuna lo'on huan 'yan, cuna lo'on huan 'huan lo'o sñe' huan.

29 Tyucuin' lo'on huan sca cha', ljian sca tsan bra caja nu tyucui': Tsu'hue ca xu'hue ne' cuna'an nu a ndaa Ndiose cha' cuiya' tyi'in sñe', nu a siya' ncua tna, ni a na'an ne' yti' sñe' ne' 'in ne'.

30 —Rcan' tyucui' nten can' lo'o qui'ya: Tyco'o ti'in 'hua, cui' nguaña'an tyucui' ne' lo'o qui'ya suhue ti: Tucun ti'in 'hua—.

31 Si nguaña'an ngui'ni lyo'o ne' 'in sca yca ya'a, ni xnu ca cu'ni ne' lo'o sca yca bityi.

32 A cuinta nguia lo'o ne' 'in tucua nu nducun' siyana stu'hua caja lo'o Jesús.

33 Bra mdiyaa ne' se'en naa que jyo'o, can' mji'in ca'an ne' 'in ni loo cursi, a cuinta lo'o nu nducun' nga'an loo cursi, scaa sca tsu' 'in ni.

34 Rcan' nu juin Jesús: 'Nu'huin ni nu lca Stin, cu'ni cha' tlyu ri' 'in nten re siyana a jlyo ri' ne' ni na ngui'ni ne'. —Ticui' lja can' ngasaa ne' sten', ngulo ne' sorte 'in na—.

35 Nten can' nan cui'ya ne' 'in ni, lo nu lca tñan can' ndyucui' ca'an 'in ni: Nu nde ngulo laa 'in xca tucui, ¿ni cha' a culo laa 'in si na chin ñi lca Crixtu, ni nu mdo'o hui ca 'in Ndiose?

36 Lo'o sundaru mstyí lyo'o 'in ni, lo ncuá ri' xco'o vinagre 'in ni, 37 lo ndyucui': Si nu'huin lca Ree 'in ne' judío, culo laa 'in ticuii'.

38 A cuinta nga'an sca cha' que cursi can' cha' griego, cha' latin, lo'o cha' hebreo, lo ndyucui' na: Nde nu lca Ree 'in ne' judío.

39 Sca nu nducun' nu ta'a nga'an ni loo cursi mdisna yucui' ca'an 'in ni: Si nu'huin lca Crixtu, culo laa 'in ticuii', rcan' culo laa 'hua.

40 Mxcuen xca can' lo ngusun lo'o 'in: Ni chin' ti lo a ntsen nu'huin tloo Ndiose, lo nde ña'an ndijin na ndi'i.

41 Nga'an cha' 'na tyijyin na ndi'i re, squi'ya tñan nu nga'ni na, una nu nde a sca cha' a tsu'hue nga'ni.

42 Rcan' nu juin 'in Jesús: Xu'hua ri' 'yan bra tiaa se'en culo tñan.

43 Rcan' mxcuen Jesús 'in: Nu chin ñi tyucuin' lo'o, ti ri nii cua ndi'in lo'on la ni' Cuaan.

44 Sa ntsu'hui ndi'ya cuaan ntsu'hui braa cua sna siin, ngüi'ya tla sca tyucui se'en can'.

45 Cuicha a yu'hui 'a xaa, lo te' tlyu nu nducui la ni' lyaa can' mda' na jlu'hue la na, mdo'o na tucua yu'hue.

46 Rcan' cueen 'a msi'ya Jesús: 'Nu'huin ni nu lca Stin, —tuyaa' xnun carsya 'yan—, lo ña'aan mdyi yucui' ni cha' re ngujui ni.

47 Bra na'an nu lca que 'in sundaru cha' nu yato'o, cui' bra nga'ni tnu 'in Ndiose lo nu juin: Chin ñi, ne' re ncuá sca nten nu lñi ndi'in cha' 'in tloo Ndiose.

48 Nten quina'an nu nguio' ti'in can' bra na'an ne' cha' nu yato'o, mxtucui ne' lo myjcuán' ne' jyan tiee ne' loo ti'i ntsu'hui tiee ne'.

49 Una lyigaa nu lca ta'a tsu'hue ni, lo'o ne' cuna'an nu ngutucui ndyca'an 'in ni ti la se'en lca Galilea, tijyu' ti ndun ne' nan' cui'ya ne'.

Bra ngutsi' Jesús

50 Can' ndi'in sca nu naa See nu mdo'o quichen Arimatea se'en lyi'ya loo Judea, lca sca qui'yu cula 'in ne' judio, tsu'hue nten lca lo lñi ndi'in cha' 'in.

51 Lo'o ndyuhui ta ni braa culo Ndiose tñan 'in nten, a cuinta bra nga'ni cuiya' ne' cha' 'in Jesús a nga'ni stu'hua lo'o ne', ni lo'o ña'an nu nga'ni ne'.

52 Ya jñan cha' cuiya' 'in Pilato si ca cutsi' 'in Jesús.

53 Bra mdyi'ya 'in ni loo cursi ngüixen sca te' 'in ni, lo ya ngutsi' 'in ni sca tuquee nu cua lca nguia', se'en nu a tucui lyiji quitsi'.

54 Lca na vierni siin nu cua tisna xtñan' ne' judio.

55 Tsalca ne' cuna'an nu ngutucui ndyca'an 'in ni ti la se'en lca Galilea, mdiya ndyca'an ne' 'in ni se'en ngutsi' ni, lo na'an ne' ña'an mxtyaa ne' 'in ni tucuaa can'.

56 Rcan' mxtucui ne' nguiaa ne', nga'ni chu'hue ne' tyi'a txi nu chu'hui 'in Jesús, lo mxtñan' ne' tsan can' ña'an cha' nu cua ntsu'hui 'in ne'.

LUCAS 24

Bra mdyo'o qui'u Jesús

1 Una culoo tsan nu mducua smana can', tlya ti nguiaa ne' cuna'an tucuaa can', lyi'ya ne' tyi'a txi nu cua ncua tsu'hue, a cuinta lo'o tyucua xñan ne' cuna'an ta'a nguiaa ne'.

2 Bra mdiyaa ne' na'an ne' siyana cua mdo'o ntan quee nu ndyucun tucua can'.

3 Rcan' nguiten ne' lo 'a na'an 'a ne' su Ni X'na na.

4 Lja ndun yuhue ri' ne' cha' can', sa ntsu'hui mdo'o tun tucua ne' qui'yu nu lcu' te' tsu'hue ña'an lo xaa.

5 Loo nu lyee ytsen ne', cha' mdi'ya ti'in ne' tloo ne', lo nu juin 'in ne': ¿Ni cha' nda'an nan huan 'in sca nu lu'u lja ne' cua ngujui?

6 A ntsu'hui 'a ni nde, cua mdyo'o qui'u ni. Xu'hua rin' huan ña'an yucui' ni lo'on huan bra mdi'in ni se'en lca Galilea,

7 bra nu juin ni: Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, caja nu tyaa 'in ni yaa' nten qui'ya chelyuu, jyi'in ca'an ne' 'in ni loo cursi, una nu cua ca sna tsan ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ni.

8 Rcan' mxu'hua ri' ne' cha' nu yucui' ni.

9 Cui' braa mdo'o ne' nguia yitsa' ne' 'in cha tixca ta'a mda'an ni lo'o lyigaa la ña'an ne' cha' nu yato'o.

10 Tsalca ne' nu mdaa rsuun cha' re lo'o ta'a mda'an ni lca María Magdalena, Juana, lo'o María jyi'an Jacobo, a quinta lo'o tyucua xñan ne' cuna'an nu ta'a nda'an ne'.

11 Una ta'a mda'an ni msque' ri' siyana la xnan yucui' ne' cuna'an can', lo a yaña'an ri' 'in ne'.

12 Una Tyu can' msnan ya na'an se'en ngutsi' ni, lo bra mxna'an su te' nu ngüixen ti ni, rcan' mxtucui lo ndyijyin ya' nduhue ri' siya cha' nu yato'o can'.

Bra nguiaa Jesús tucuiin Emaús

13 Yato'o cui' tsan can' mxtucui tucua nu nguiaa nde quichen Emaús, lo a tijyu' nguinu na quichen Jerusalén, sa ntsu'hui lyoo tixca kilometro.

14 Nguia taa cha' ña'an cha' nu yato'o can'.

15 Lja nguia yucui' cha' can', mdiya ndyca'an Jesús 'in ne',

16 una ndyucun cha' tiaa 'in ne' lo a ncua chu'hui lyoo ne' 'in ni.

17 Lo nu juin ni 'in ne': ¿Ni cha' nguia taan huan, lo nu'un rin' huan?

18 Sca can' naa Cleofas, lo mxcuen 'in ni: ¿Ta scati nu'huin yaa Jerusalén, a lyiji ca jlyo ri' cha' nu cua ndyca sna tsan ti re?

19 Rcan' nu juin ni 'in ne': ¿Ni na ndyca? Mxcuen 'in ni: Cui' cha' 'in Jesús Nazaret, sca nu mxiyucui' Ndiose 'in, tlyu cha' cuiya' mda'an lo'o ni lo'o cha' nu yucui' ni lo'o ña'an nu nga'ni ni, lo yu'hui cuiya' ri' Ndiose 'in ni, cui' nguaña'an lo'o nten.

20 Yato'o nguinu ni yaa' nu ntsu'hui quinta 'in laa tsatlyu lo'o nu lca bsya 'na, lo msu'hua ne' qui'ya 'in ni hasta se'en mjyi'in ca'an ne' 'in ni loo cursi.

21 Una huare' ncua ri' hua siyana cui' ni culo laa ni 'in ne' Israel, lo cua nguiaa sna tsan yato'o cha' re.

22 A quinta tucua sna ne' cuna'an msu'hua ne' cha' nduhue ri' tiee hua, tlya ri nii yaa ne' tucuaa can',

23 lo siyana a nguija lyoo 'a ni 'in ne' mxtucui ne', mdaa ne' rsuun siyana na'an ne' angajle, can' nu ngüitsa' 'in ne' siyana lu'u ni.

24 Cui' nguaña'an tucua sna ta'a nda'an hua yaa tucuaa can', lo nguija lyoo 'in na cui' ña'an yucui' ne' cuna'an can', una a na'an 'in ni.

25 Rcan' mxcuen ni 'in ne': ;Ta chin' 'a cha' tiaa 'huan, ta a nguaña'an ri' huan lyigaa cha' nu nga'an scua nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni!

26 ¿Ta tsi'i la nducua la ntsu'hui cha' tyijyin ni nu lca Crixtu ndi'i, la rcan' sten ni la ni'cuaan loo xaa 'in ni?

27 Rcan' ti la se'en mdisna nga'an Moisé nguiyo scua yla ni cha' 'in ni lo'o, nguaña'an ya quiñan ni lo'o cuinta scaa quityi nu nga'an lyigaa la ña'an nu mxiyucui' Ndiose 'in.

28 Bra mdiyaa loo quichen se'en ntsu'hui cha' quinu, nga'ni ni cha' siyana tijyu' la tsaan ni.

29 Una yucui' lo'o ni siyana quinu ni lo'o, lo nu juin: ¿Ni cha' a quinu lo'o hua, siyana cua ngusiin lo cua qui'ya tla? Rcan' nguiten ni ña'an se'en ntsu'hui cha' quinu ni lo'o.

30 Yato'o lja nducua ni loo misa can' lo'o, msñi ni sca quijaxtlya, mdyaa ni xu'hue 'in Ndiose, msu'hue ni 'in na lo mdaa ni 'na 'in ne'.

31 La rcan' nguila cha' tiaa 'in ne', lo yu'hui lyoo ne' 'in ni, una a ncuatycan' 'a ni.

32 Mdisnan yucui': Chin ñi tsaña'an nu ngüi ri' carsya 'na lja ndaa ni cha' tucuiin lryan na, bra ngüiyo scua yla ni cha' nu nducua loo quityi 'in Ndiose.

33 Ticui' braa can' mxtucui ne' nde quichen Jerusalén, nguija lyoo 'in cha tixca ta'a mda'an ni nguio' ti'in lo'o lyigaa la ña'an ne',

34 lo ndeña'an ndi'in yucui' ne' bra mdiyaa: Nu chin ñi ca siyana cua mdyo'o qui'u Ni X'na na, cua ngulu'u tloo ni 'in Simun re.

35 Rcan' mdisna mdaa tyucuaa ne' can' rsuun tsaña'an cha' nu yato'o 'in tucuiin nguiaa ne', lo ña'an yu'hui lyoo 'in ni bra msu'hue ni quijaxtlya can'.

Ngulu'u tloo Jesús 'in ta'a mda'an ni

36 Lja ndyucui' cha' can', sa ntsu'hui ngulu'u tloo Jesús jlu'hue la se'en nguio' ti'in ne', lo nu juin ni 'in ne': Tsu'hue ti tyi'in huan scaxcan huan.

37 Lyigaa ne' ytsen ne', lo a ngüijlyo 'a ri' ne' ña'an ti culucua ri' ne', msque' ri' ne' siyana sca cui'in ti na'an ne'.

38 Rcan' nu juin ni: ¿Ni cha' nguitsen huan, lo ngui'ni tucua rin' huan?

39 Ta quinn huan yaan' lo'o quiyan' lo ca jylo rin' huan siyana na' lcan. Calan' huan 'yan lo ca jlyo rin' huan, siyana sca cui'in a ntsu'hui tijyan na lo ni a ntsu'hui cuinan' na tsaña'an nu na'an huan 'yan ri nii.

40 Bra yucui' ni cha' can', ngulu'u ni yaa' ni lo'o quiya' ni.

41 Ndyijyin ya' tsu'hue ntsu'hui tiee ne' can cha' ngui'ni tucua ri' ne', a cuinta nduhue ri' ne', can' cha' nu juin ni 'in ne': ¿Ta a sca na ndia 'huan cun na?

42 Rcan' mdaa ne' tsa yu'hue cuila nu cua nque' 'in ni, lo'o scua' cuitun nu ntsu'hui cuiñan'.

43 Msñi ni 'in na lo yucu ni 'in na tloo na'an ne'.

44 Rcan' nu juin ni 'in ne': Nde cha' yucuin' bra mda'an na lo'on huan, siyana 'ni cha' tsato'o cha' nu ndyucui' quityi 'in Ndiose cha' 'yan, quityi nu nga'an Moisé lo'o lyigaa la ña'an nu mxiyucui' Ndiose 'in, lo'o quityi salmo.

45 Msla ni cha' ttaa 'in ne' siyana qui'ya ne' cuinta ña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose,

46 lo nu juin ni 'in ne': Nde cha' nu nguinu scua, Ni nu lca Crixtu ntsu'hui cha' tyijyin ni ndi'i hasta caja ni, una tyo'o qui'u ni bra quita'a sna tsan.

47 A cuinta caja nu tya'an yucui' cha' re lo'o cha' cuiya' 'in ni sa tyucui chelyuu, siyana xtun ri' ne' qui'ya 'in ne' lo cu'ni Ndiose cha' tlyu ri' 'in ne', lo tisna tyucui' ne' cha' re se'en lca Jerusalén.

48 'Huan lcan huan nu na'an tloo cha' re.

49 Tyucuin' lo'on huan sca cha', na' ca'an tñan cha' nu cua mxtyaa Ndiose lo'o huan, una tyuhuitan huan quichen Jerusalén re hasta braa tyucuan huan cha' cuiya' nu tyo'o la ni' Cuaan.

Bra ndyucuen Jesús la ni' Cuaan

50 Rcan' mdiya lo'o ni 'in ne' nde tu'hua quichen Betania, lo mscuen ni yaa' ni lo ngulucuan ni 'in ne'.

51 Yato'o lja ndlucuan ni 'in ne' mdisna ndyucuen ni la ni' Cuaan.

52 Bra mdyi nga'ni tnu ne' 'in ni, mxtyucui ne' nde quichen Jerusalén, tsu'hue a ntsu'hui tiee ne'.

53 Lyigaa braa nda'an ne' ni' lyaa, ngui'ni tnu ne' 'in Ndiose lo
ndyaa ne' xu'hue 'in ni. Amen.

JUAN

JUAN 1

Cha 'in Jesucristo bra yaan ni loo chelyuu

1 Bra ti lyiji tsa' chelyuu cua ña'an ndi'in Cha' 'in Ndiose, stu'hua ndi'in Ndiose lo'o Cha' can', lo Ndiose lca Cha' can'.

2 Cua ndi'in Cha' can' lo'o Ndiose bra ti lyiji tsa' chelyuu.

3 Cui' ni ngañan ni lyigaa loo na, ni sca na lo a nguia', si tsi'i lo'o cha' 'in ni.

4 Cui' ni nda'an lo'o ni chelyuu 'in nten, lo chelyuu can' lca na xaa 'in ne'.

5 Nxyti xaa can' se'en tla, una tla can' a ndyca 'in na tyucui ndijin na loo xaa can'.

6 Yato'o ngulo tun Ndiose 'in sca nu ncuu naa Xuhua.

7 Nde nu yan ngüitsa' 'in nten, mdaa rsuun ña'an ndi'in cha' 'in xaa can', siyana tsaña'an ri' lyigaa nten cha' nu tyucui'.

8 Una tsi'i lca xaa can', siyana yaan taa rsuun ña'an ndi'in cha' 'in xaa can'.

9 Rcan' lca na cha' nu lñi nu ndaa chelyuu 'in lyigaa nten, lo mdiyaan xaa can' loo chelyuu re.

10 Mdi'in ni loo chelyuu re, cui' ni ngañan ni 'in na, una nten chelyuu a yu'hui lyoo ne' ti ca lca ni.

11 Yaan ni squi'ya nten 'in ni, una a ndyucuan xu'hue ne' 'in ni.

12 Una tsalca nu ndyucuan xu'hue 'in ni, nu nguiaña'an ri' 'in ni, mdaa ni cha' cuiya' siyana ca can' sñe' Ndiose.

13 A ncuu cuine' can' lo'o cha' 'in nten chelyuu, ta lo'o cha' cuiya' 'in ne', siya na ncuu cuine' can' lo'o cha' cuiya' 'in Ndiose.

14 Lo ni nu lca Cha' can' ncuu ni sca nten, stu'hua mdi'in ni lo'o hua, (na'an hua cha' cuiya' 'in ni, cha' cuiya' nu nda'an lo'o scati Sñe' Ndiose), lo mtsa'an yu'hui cha' tsu'hue 'in ni lo yucui' ni cha' nu lñi.

15 Xuhua can' mdaa rsuun cha' 'in ni, lo ndyucui': Cui' cha' 'in ni re lca nu yucuin' lo'on huan siyana cua ljian sca nu ndun loo lati que na', siyana ti s'ni la ndi'in ni.

16 Loo nu mtsa'an yu'hui lo'o cha' tsu'hue 'in ni, ngui'ni ca'an scaxca cha' tsu'hue 'na lyigaan na.

17 Ndiose mdaa ni lee 'na lo'o Moisé, una tsu'hue cha' nu lñi yaan na squi'ya Jesucristo.

18 A tucui nu cua na'an tloo 'in Ndiose, scati Sñe' ni nu sca cha' ti 'in ni lo'o, can' nu ngüilyo scua yla cha' 'in Ndiose lo'on na.

Rsuun nu mdaa Xuhua nu mducua tya 'in nten

19 Yato'o nga'an tñan ne' judio tucua sna ne' levita, lo'o nu ntsu'hui cuinta 'in laa quichen Jerusalén, siyana cunicha' ne' 'in Xuhua cha' ti ca lca, lo nde lca rsuun nu mdaa,

20 yucui' yla, lo nu juin: Na' a lcan Crixtu.

21 ¿Ti ca lca rcan'? ¿Ta cui' lca Elía? Mxcuen 'in ne': Tsi'in. ¿Ta na lca yucui' ca nu nxiyucui' Ndiose 'in? Mxcuen 'in ne': Tsi'i can' lcan.

22 Rcan' nu juin ne' 'in: ¿Ti ca lca rcan', siyana ca tyaa hua cuinta 'in ne' nu nga'an tñan 'hua? ¿Ni rsuun ndaa cha' nu 'in?

23 Mxcuen 'in ne': Na' lcan nu cua nguina cha' —tya'an se'en bityi lo tyucuin' cueen: Cu'ni lñi huan tucuiin se'en caan Ni X'na na—, tsaña'an cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in Isaía ti s'ni.

24 Cui' ne' fariseo lca nu mdiyaa can',

25 lo ti nganicha' ne' 'in: ¿Ni cha' nducua tya 'in nten, si cha' tsi'i Crixtu lca, ni a lca Elía, ni a lca nu nxiyucui' Ndiose 'in?

26 Mxcuen Xuhua can': Na' nducua tyan 'in nten lo'o tyi'a, una cui' ljan huan tyo'o sca nu a lyiji chu'hui lyoon huan 'in.

27 Can' nu cua llyan, lo ndun loo lati que 'yan nan', lo tsu'hue ntsu'hui tien si ca taa ni cha' cuiya' xtin' tisquinan ti ni.

28 Lyigaa cha' re yato'o na se'en lca Betábara, xca tsu' tycu tlyu Jordán se'en nu mducua tya Xuhua 'in nten.

Ni nu lca Slyá 'in Ndiose

29 Xca tsan can' na'an Xuhua llyan Jesús se'en ndun, lo nu juin 'in nten: Nde ni nu lca Slyá 'in Ndiose nu cuityen qui'ya 'in nten chelyuu.

30 Cui' cha' 'in ni re lca nu yucuin' lo'on huan siyana cua llyan ni nu ndun loo lati que 'yan na', siyana ti s'ni la ndi'in ni.

31 Na' a ntsu'hui lyoon 'in ni, una lo'o cha' re nducua tyan 'in ne', siyana chu'hui lyoo ne' Israel 'in ni,

32 Ndeña'an nu juin Xuhua can': Na' na'an bra mdo'o Espíritu 'in Ndiose la ni' Cuaan, ngüi'ya que ni tsaña'an ndyca ri' ndi'ya sca cun.

33 Na' a ntsu'hui lyoon 'in ni, una ni nu nga'an tñan 'yan siyana tucua tyan 'in nten lo'o tyi'a, nu juin ni 'yan: Ni ña'an qui'ya Espíritu nu Luhui 'in Ndiose que, can' nu tucua tya 'in nten, una lo'o Espíritu 'in Ndiose.

34 Na' na'an tloon can 'in ni, can' cha' ndaan rsuun siyana cui' ni lca ni Sñe' Ndiose.

Bra msi'ya Jesús 'in ta'a mda'an ni

35 Xca tsan can' ntsu'hui Xuhua ticui' se'en can' lo'o tucua ta'a nda'an.

36 Na'an Xuhua se'en nda'an Jesús lo nu juin: Ña'an huan ni, cua ndun ni nu lca Slya' 'in Ndiose.

37 Bra ngune 'in tyucuaa ne' can' cha' nu yucui', cui' bra ngutucui ndyca'an 'in Jesús.

38 Bra na'an Jesús siyana lryan ndyca'an 'in ni, nu juin ni 'in ne': ¿Ti 'in nda'an nan huan? Mxcuen 'in ni: Rabí, (cha' re ndyca ri' na tyucui' na, 'Nu'huin ni nu lca Mistro), ¿la ndi'in?

39 Lo nu juin ni 'in ne': Tsaan na lo ca jlyo rin' huan. Rcan' yaa lo mdiyaa se'en ndi'in ni. Can' nguinu siyana cua ntsu'hui braa cua jacua siin bra mdiyaa.

40 Tyucuaa nu ngune 'in cha' yucui' Xuhua can' ngutucui ndyca'an 'in Jesús, sca can' naa Ndre, ta'a ngula Simun nu ndyucui' ne' lo'o lca Tyu.

41 Cui' braa nguia nan 'in Simun ta'a ngula, lo nu juin 'in: cua nguija lyoo hua 'in ni nu lca Mesía (cha' re ndyca ri' na tyucui' na, Crixtu, ni nu nga'an tñan Ndiose 'in).

42 Ya lo'o 'in tloo Jesús, lo bra na'an ni 'in nu juin ni: Nu'huin lca Simun, sñe' Jonás, una ri nii ca naa Cefas, (cha' re ndyca ri' na tyucui' na Tyu).

Bra msi'ya Jesús 'in Lpe lo'o Natanael

43 Xca tsan can' ncuca ri' Jesús tsa ni se'en lyi'ya loo Galilea, can' mdyucua ni 'in Lpe, lo nu juin ni 'in: Tyucui ndyca'an 'yan.

44 Quichen Betsaida mdo'o Lpe can', cui' quichen tyi Ndre lo'o Tyu.

45 Lpe ya nan 'in Natanael, lo nu juin 'in: cua nguija lyoo hua 'in ni nu ntsu'hui cha' caan, ni nu cua nga'an scua Moisé cha' 'in, cui' cha' nu nga'an scua nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni, lo lca ni Jesús, sñe' See, nu mdo'o quichen Nazaret.

46 Lo nu juin Natanael: ¿Ta xtyi ri' Nazaret tyo'o sca nu cu'ni tñan tsu'hue? Rcan' nu juin Lpe: Tsaan na lo ca jylo ri'.

47 Bra na'an Jesús lryan Natanael, nu juin ni: Nde lryan sca ne' Israel, nu ni sca cha' cuiñi lo a ntsu'hui 'in.

48 Natanael can' nu juin 'in ni: ¿La ya' yu'hui lyoo 'yan? Mxcuen Jesús 'in: cua na'an 'in bra nducua suun yca higo can', bra ti lyiji tsa te'en Lpe 'in.

49 Rcan' mxcuen Natanael 'in ni: Rabí, nu'huin lca yucui' ca Sñe' Ndiose, nu'huin lca Ree 'in ne' Israel.

50 Lo nu juin Jesús 'in: ¿Ta yaña'an ri' 'yan siyana na'an nducua suun yca higo can'? Una ntsu'hui cha' ña'an cha' nu tnu lati que ña'an cha' nu na'an ri nii.

51 Lo ti nu juin la ni 'in: Nu chin ñi s'ni tyucuin' lo'o, tyucui nu nguiaa nde loo re ña'an quila tucua ni' cuaan, lo can' ña'an — scuen lo qui'ya angajle 'in Ndiose— se'en ndun Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan.

JUAN 2

Bra jui cuiyo'o ne' se'en lca Caná

1 Nu cua ndyca sna tsan can', ndyca sca ta'a se'en ndijyi cuiyo'o ne' quichen Caná se'en lyi'ya loo Galilea. Lo'o jyi'an Jesús nda'an can'.

2 A cuinta lo'o Jesús lo'o ta'a nda'an ni, jui nu ngani 'in ne' tsa ne' se'en ndyca ta'a can'.

3 Bra yatii viñu 'in ne' nu juin jyi'an Jesús 'in ni: cua mdyi viñu re.

4 Rcan' mxcuen Jesús: ¿Ni cha' lyee 'a ntsu'hui yuhue ri' cha' re? Ti lyiji ttaa braa nu cu'nin sca cha'.

5 Rcan' nu juin jyi'an ni 'in nu nsu'hua viñu can': Tucuan huan lyigaa cha' nu tyucui' ni.

6 Can' ndun scua quitun' tnu nu nguia' lo'o quee, lo 'ni tsu'hue na 'in ne' judio bra nsuhui ne' cha' 'in ne'. Cuinta scaa quitun' can' ndyu'hui tucua ta sna te'en tyi'a ni' na.

7 Lo nu juin Jesús 'in ne': Cu'ni cha'an huan quitun' cua lo'o tyi'a. Cui' braa nga'ni cha'an ne' 'in na hasta la tu'hua na.

8 Rcan' nu juin ni 'in ne': Su'huan huan chin' na, lo tsa lo'on huan 'in na 'in ne' nu ngu'ni ta'a re, lo nguaña'an nga'ni ne'.

9 Nu ngui'ni ta'a can' a ngüilyo ri' la mdo'o na, una nu ya lo'o 'in na jlyo ri' la mdo'o na. Bra yo'o tyi'a nu ndyca viñu can', cui' bra msi'ya 'in ne' nu ndijyi cuilyo'o can',

10 lo nu juin 'in: Lyigaa nten nsu'hua ne' la nducua la viñu nu tsu'hue, lo bra cua tlya na yo'o ne' rcan' nsu'hua ne' viñu nu cuixi ti, una 'huan la ri nii msu'hua huan viñu nu tsu'hue la.

11 Nde lca culoo cha' nu tnu nga'ni Jesús quichen Caná se'en lyi'ya loo Galilea, bra ncuca tycan' ña'an cha' cuiya' nda'an lo'o ni, lo ta'a nda'an ni yaña'an ri' 'in ni.

12 Chun' nde'en can' mdo'o Jesús nguiaa ni nde quichen Capernaum lo'o jyi'an ni lo'o ta'a ngula ni ta'a nda'an ni. Can' nguinu ne' tucua sna tsan.

Ngulo Jesús 'in nten nu ndyujui' na ni' lyaa

13 Cua ndyucui lucui' cha' ca ta'a pascua 'in ne' judio, lo Jesús yaa ni quichen Jerusalén.

14 Bra mdiyaa ni se'en nducua laa can', na'an ni 'in nten nu ndyujui' bta lo'o slya' lo'o cun', a cuinta lo'o nu ncha'an tñi nducua can'.

15 Rcan' mxñi ni sca tilysu nducua yaa' ni, lo ngulo ni 'in lyigaa nu ndi'in can' nde chun' na'an, lo'o slya' lo'o bta 'in ne', mslu ti'in ni tñi 'in ne' nu ncha'an tñi can', lo mxlyu ni misa,

16 lo nu juin ni 'in ne' nu ndyujui' cun can': Lyoon huan lyigaa na re nde chun' na'an, lo a cu'ni huan na'an 'in Stin ca na na'an loquiya'.

17 Rcan' mxu'hua ri' ta'a nda'an ni ña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: cua lca na a ta loon 'an siyana lyee nsu'huan cha' tien siya cha' 'in laa in'.

18 Nganicha' ne' judio 'in ni: ¿La ngujui cha' cuiya' 'in lo'o cha' nu ngui'ni re?

19 Mxcuen Jesús 'in ne': Cuityen huan laa re, lo sna ti tsan xtun 'in na xiya'.

20 Cui' braa nu juin ne' judio can': Tsa tucua yla nducua scua yjan nguia' laa re, ¿lo' nu'huin lo'o sna ti xtun 'in na xiya'?

21 Una laa nu ndyucui' ni cha' 'in can' lca na ticuii' ni.

22 Bra nu cua mdyo'o qui'u ni rcan' mxu'hua ri' ta'a nda'an ni cha' nu yucui' ni re, lo yaña'an ri' cha' nu nguinu scua loo quityi 'in Ndiose cha' nu yucui' Jesús.

Jesús jlyo ri' ni ña'an lca carsya 'in nten

23 Lja nu ti ndi'in ni quichen Jerusalén si'ya ta'a pascua can', quina'an 'a nten yaña'an ri' 'in ni si'ya scaxca cha' nu tnu ngui'ni ni.

24 Una Jesús ncuca jlyo ri' ni siyana a lñi ndi'in cha' 'in ne', siyana ndyu'hui lyoo tsu'hue ni 'in lyigaa nten,

25 ni a 'ni cha' caja nu quitsa' 'in ni ña'an ndi'in cha' 'in nten, siyana jlyo ri' ni ña'an lca carsya 'in ne'.

JUAN 3

Cha' 'in Jesús lo'o Nicodemo

1 Cui' laja ne' fariseo ndi'in sca nu naa Nicodemo, lca sca nu ndun loo 'in ne' judio.

2 Yato'o sca tla yaa se'en ndi'in Jesús lo nu juin 'in ni: Rabí, cua jlyo ri' hua siyana lo'o cha' 'in Ndiose ndlu'u, siyana a tucui nu tca cu'ni scaxca cha' nu tnu ña'an nu ngui'ni, si tsi'i lo'o cha' cuiya' 'in Ndiose.

3 Mxcuen Jesús 'in ne': Nu chin ñi s'ni tyucuin' lo'o, a tucui nu ca sten se'en ndlo Ndiose tñan si a ca cuine' xiya'.

4 Lo nu juin Nicodemo: ¿Ña'an ca cuine' sca nten si cua cula ne'? ¿Ta ti tca ca cuine' ne' 'in jyi'an ne' xiya'?

5 Rcan' mxcuen Jesús 'in: Nu chin ñi s'ni tyucuin' lo'o, sca nten nu a ca cuine' lo'o tyi'a lo'o Espíritu, a ca sten can' se'en ndlo Ndiose tñan.

6 Siyana nu ndyca cuine' lo'o cha' 'in nten chelyuu, ticui' nten chelyuu lca can', una nu ndyca cuine' lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu, cua ndyca cuine' carsya 'in can'.

7 A cuhue ri' lyee cha' nu yucuin' lo'o siyana 'ni cha' ca cuine' xiya'.

8 Cui'in ndyca na la nde ti, lo ne nguiaa na, una a tucui jlyo ri' la mdo'o na ta la nguiaa na, cui' nguaña'an ndi'in cha' 'in nu ndyca cuine' lo'o Espíritu 'in Ndiose.

9 Mxcuen Nicodemo 'in Jesús: ¿Ña'an ca ca jylo rin' na cha' re?

10 Mxcuen Jesús 'in: ¿Ta tsi'i nu'huin lca nu ndlu'u 'in ne' Israel, lo a ndi'ya cuinta cha' re?

11 Nu chin ñi s'ni tyucuin' lo'o, ndyucui' hua cha' nu jlyo ri' hua lo ndaa hua rsuun cha' nu cua na'an hua, una a nguaña'an ri' cha' nu ndyucui' hua.

12 Cha' nu ndyca loo chelyuu re cua yucuin' lo'o una a nguiaña'an ri' huan, ¿ni xnu ca si tyucuin' cha' nu ndyca la ni' cuaan ni ca tsaña'an ri'?

13 A tucui nu cua ndyucuen la ni' cuaan, siya na scati Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, ni nu ndi'in ca la ni' cuaan lo mdiyaan loo chelyuu re.

14 Tsaña'an nga'ni Moisé bra mda'an se'en bityi, mxtun sca yca se'en mji'in ca'an cuinaan, lo ncuaña'an 'ni cha' jyi'in ca'an ne' 'yan loo yca, Na' Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan,

15 siyana lyigaa nu tsaña'an ri' 'in ni a tyucuna' carsya 'in, siya na caja chelyuu nu a tsatii 'a 'in.

Snu ña'an tlyu cha' tsu'hue 'in Ndiose

16 Snu ña'an tlyu cha' tsu'hue 'in Ndiose, nu hasta mdaa ni scati Sñe' ni 'in nten chelyuu, siyana lyigaa nu tsaña'an ri' 'in ni a tyucuna' carsya 'in, siya na caja chelyuu nu a tsatii 'a 'in.

17 siyana a nga'an tñan Ndiose 'in Sñe' ni loo chelyuu re, ta siyana xo tucua ni qui'ya chun' nten, siya na siyana culo laa ni 'in ne'.

18 Nu nguiaña'an ri' 'in ni, a nducua 'a qui'ya chun', una nu a nguiaña'an ri' 'in ni ti nducui qui'ya', cui' siyana a lyiji tsaña'an ri' 'in scati Sñe' Ndiose.

19 Nde cha' nducui ne' qui'ya': Ni nu lca xaa cua yaan loo chelyuu re, una nten chelyuu lyee la lca tiee ne' se'en tla, siyana xcui' cha' a tsu'hue ntsu'hui tiee ne'.

20 Siyana tsalca nu ngui'ni cha' a tsu'hue a nda'an ne' loo xaa 'in ni, ni a ndaa can' ya' qui'ni xaa 'in, siyana ca tyacan' ña'an tñan a tsu'hue nu ngui'ni.

21 Una nu nguia ndyca'an cha' nu lñi, can' nu nda'an loo xaa 'in Ndiose, siyana ca tyacan' ña'an tñan tsu'hue nu ngui'ni can' lo'o cha' cuiya' 'in ni.

Ta'a tsu'hue nu ndijyi cuilyo'o

22 Chun' nde'en can' yaa Jesús lo'o ta'a nda'an ni se'en lyi'ya loo Judea, can' mdi'in ni lo'o sti'i ti, mducua tya ni 'in nten.

23 Lo'o Xuhua mducua tya 'in nten sca se'en naa Enón, lcui' ti se'en lca Salim, siyana can' tlya tyi'a ntsu'hui, lo mducua tya 'in nten nu mdiyaa can'.

24 Ti lyiji su'hua ne' 'in Xuhua na'an tyucuan bra nga'ni cha' re.

25 Rcan' mdisna yucui' ne' judio lo'o ta'a nda'an Xuhua, lo a ncuca ca sca cha' ti 'in ne' lo'o ña'an ntsu'hui cha' quinu luhui nten tloo Ndiose.

26 Ya yitsa' ne' 'in Xuhua lo nu juin ne': Rabí, ña'an, nu ta'a mda'an xca tsu' tycu tlyu Jordán, nu ndaa rsuun ña'an ndi'in cha' 'in, lo'o cua nducua tya 'in nten, lo quina'an 'a nten cua nducui ndyca'an 'in.

27 Mxcuen Xuhua: A tucui nu ca tyucuan xu'hue sca cha', si tsi'i Ndiose taa ni cha' cuiya'.

28 Cui' huan ngune 'huan cha' nu yucuin' siyana tsi'i Crixtu lcan, una mducua loon siyana taan rsuun ña'an ndi'in cha' 'in ni.

29 Sca nu ndijyi cuiyo'o ntsu'hui cha' xñi cuinta 'in cuiyo'o. Lo nu lca ta'a tsu'hue ndun lucui' ti sii', tsu'hue ntsu'hui tiee bra ne 'in cha' nu ndyucui' nu ndijyi cuiyo'o can'. Cui' nguaña'an ndi'in cha' 'yan ri nii, cua mdiyaa braa nu ca tsu'hue chu'hui tieen.

30 Cui' ni ntsu'hui cha' ndyucuen cuan ni, lo na' nde qui'ya te'en cha' 'yan.

Ni nu mdo'o la ni' cuaan

31 Ni nu mdo'o la ni' cuaan scati ni lca ni nu ndun loo la, una nten chelyuu, ticui' loo chelyuu re ngula ne' lo ndyucui' ne' cha' nu ndyca loo chelyuu re. Una ni nu mdo'o la ni' cuaan scati ni lca ni nu ndun loo lati.

32 Ndaa ni rsuun cha' nu na'an ni cha' nu cua ngune 'in ni, una a tucui nu ndyucuan xu'hue cha' nu ndyucui' ni.

33 Nu n'ni cuinta cha' nu ndyucui' ni, can' nu ndaa rsuun siyana Ndiose lñi ndi'in cha' 'in ni.

34 Siyana ni nu nga'an tñan Ndiose 'in, cui' cha' 'in Ndiose ndyucui' can', siyana tsi'i na ndyu'hui cuiya' ti Espíritu nu ndaa Ndiose 'in can'.

35 Stina Ndiose lye ndyu'hui cuiya' ri' ni 'in Sñe' ni, lo yaa' can' mxnu ni cuinta lyigaa loo cha'.

36 Nu nguaña'an ri' 'in Sñe' Ndiose, cua ngujui chelyuu nu a tsatii 'a 'in, una nu xcuan tloo 'in Sñe' ni, a caja chelyuu nu a tsatii 'a 'in can', siya na nde taa Ndiose ndi'i 'in can'.

JUAN 4

Cha' 'in ne' cuna'an Samaria

- 1 Yato'o ne' fariseo ngune 'in ne' siyana quina'an la nten nducui ndyca'an 'in Jesús, lo lyee la nducua tya ni 'in nten que 'in Xuhua,
- 2 (siya' tsi'i Jesús nducua tya ni 'in nten, siya na ta'a nda'an ñi).
- 3 Can' cha' mdo'o ni se'en lyi'ya loo Judea, mxtucui ni nde se'en lyi'ya loo Galilea,
- 4 una 'ni cha' tyijyin ni se'en lyi'ya loo Samaria.
- 5 Mdiyaa ni sca quichen naa Sicar se'en lyi'ya loo Samaria, se'en su sca yuu nu mdaa Jacob 'in See nu ncuca sñe'.
- 6 Can' nducua sca tyucu ngañan Jacob, tu'hua tyucu can' ndi tucua Jesús siyana ncuca tñan' ni tucuiin yaan ni, lo sa ntsu'hui ndi'ya cuaan ti lca na.
- 7 Rcan' mdiyaa sca ne' cuna'an Samaria nu nguia 'ya tyi'a, lo nu juin Jesús 'in ne': Taa chin' tyi'a co'on.
- 8 Ta'a nda'an ni ti ntsu'hui lyiji nde loo quichen, nguia si'i na nu cu ne'.
- 9 Ne' cuna'an Samaria nu juin ne' 'in ni: 'Nu'huin lca ne' judio lo na' lcan ne' Samaria, ¿ni cha' njñan tyi'a co'o 'yan? Yucui' ne' nguaña'an siyana ne' judio a tsu'hue ndi'in ne' lo'o ne' Samaria.
- 10 Mxcuen Jesús 'in ne': Si nu'huin cu'ni cuinta cha' tsu'hue nu ndaa Ndiöse, lo qui'ya cuinta ti ca lca nu njñan tyi'a 'in, cui' bra jñan cha' tsu'hue 'yan, lo taan tyi'a nu taa chelyuu 'in.
- 11 Rcan' nu juin ne' 'in ni: Una nu'huin a lo'o na nu culo tyi'a re lo tyucu re qui'ñi na. ¿La culo tyi'a nu taa chelyuu 'yan?
- 12 ¿Ta lyee la ndun loo cha' 'in que Jacob nu ncuca nten cula 'hua? Can' nu mdaa tyucu re 'hua, cui' nde yo'o can' tyi'a lo'o sñe' lo'o scun'.
- 13 Mxcuen Jesús 'in: Ña'an nu ti nu co'o tyi'a re, a ndijyin cha' ti quityi ri' can' xiya'.
- 14 Una nu co'o tyi'a nu na' taan, a ntsu'hui 'a cha' ti quityi ri' can', siyana tyi'a nu taan tyucua na ni' carsya 'in tsaña'an nducua tyi'a tlya, lo taa na chelyuu nu a tsatii 'a 'in.
- 15 Mxcuen ne' cuna'an can': Ni x'na hua, tyaa tyi'a can' co'o hua lo a quityi 'a ri' hua, ni a can 'ya 'a hua tyi'a tycu re.

16 Lo nu juin Jesús 'in ne': Quia te'en 'in cuilyo'o lo can lo'o 'in.

17 Mxcuen ne' cuna'an can': A ndi'in cuilyo'on. Lo nu juin Jesús: Cui' ña'an yucui' siyana a ndi'in cuilyo'o,

18 siyana cua ndyca ca'yu cuilyo'o, lo nu ndi'in lo'o ri nii tsi'i cuilyo'o lca can', chin ñi ña'an yucui'.

19 Rcan' nu juin ne' 'in ni: cua lca na nu'huin lca nu nxiyucui' Ndiose 'in.

20 Ne' nu ncu nten cula 'hua nga'ni tnu ne' 'in Ndiose loo qui'ya re, una tsalcan 'huan ne' judio ndyucuin' huan siyana quichen Jerusalén ntsu'hui cha' cu'ni tnu ne' 'in Ndiose.

21 Lo nu juin Jesús 'in ne': Tsaña'an ri' cha' nu tyucuin' lo'o, siyana tiaa braa, ni tsi'i loo qui'ya cua lo ni tsi'i quichen Jerusalén ntsu'hui cha' cu'ni tnu huan 'in Ndiose.

22 'Huan ne' Samaria, ngui'ni tnu huan cha' nu a ndi'ya huan cuinta, una huare' ngui'ni tnu hua cha' nu cua jlyo ri' hua, lo squi'ya ne' judio caja ña'an tyo'o laa nten.

23 Cua mdisna cha' re, lo tsalca nu chin ñi ca cu'ni tnu 'in Ndiose, lo'o sca carsya nu lñi cu'ni tnu can' 'in ni, siyana ncuaña'an ndyca ri' Stina Ndiose caja nu cu'ni tnu 'in ni.

24 Ndiose lca ni Espíritu, lo nu cu'ni tnu 'in ni, 'ni cha' cu'ni tnu 'in ni lo'o sca carsya nu lñi.

25 Rcan' nu juin ne' cuna'an can' 'in ni: Huare' jlyo ri' hua siyana ntsu'hui cha' caan nu lca Mesía, ni nu ca naa Crixtu, lo bra caan ni culo scua yla ni cha' re lo'on na.

26 Nu juin Jesús 'in ne': Cui' can' lca nu ndyucui' lo'o ri nii.

27 Lja rcan' nguila ta'a nda'an ni, lo nduhue ri' siyana lo'o sca ne' cuna'an ta'a ndyucui' ni, una a sca nga'ni tiee cunicha' 'in ni ni cha' ndyca ri' ni lo ni cha' ndyucui' ni lo'o ne'.

28 Rcan' ngula' tun ne' te'en 'in ne', lo mdo'o ne' nguiaa ne' nde loo quichen, lo nu juin ne' 'in nten can':

29 Cuan lya huan lo chu'hui lyoon huan sca nu ngüi'ya cuinta lyigaa ña'an cha' nu cua nga'ni. ¿Ta tsi'i ca cua nu lca Crixtu?

30 Cui' braa mdo'o nten can' nguia na'an ne' se'en nducua ni.

31 Lja rcan' ta'a nda'an ni nu juin 'in ni: Ni Mistro, ¿ta a cu?

32 Mxcuen ni 'in ne': Na' nda'an lo'on na nu cun, una 'huan a jlyo rin' huan.

33 Scaxca mdisna ndyucui' lo'o ta'a: ¿Ta xtyi ri' ntsu'hui nu yan lo'o na nu cu ni?

34 Lo nu juin Jesús 'in ne': Na nu cun' lca siyana tucuan cha' nu ndyca ri' ni nu nga'an tñan 'yan, lo cu'nin tyiin tñan nu ndaa ni 'yan.

35 ¿Ta tsi'i ndeña'an ndyucuin' huan sca cha': Nii tyjacua coo' quio' na nu ytan na? Una tyucuin' lo'o huan sca cha', slan huan quiloon huan lo xna'an huan se'en nguita jyaan cua, siyana cua ngula na lo cua tca quio' na.

36 Nu nxo' 'in na nxñi squiya', lo a tsatii cha' tsu'hue can' 'in ne' la ni' Cuaan, siyana tsatlyu tsu'hue chu'hui tiee nu yta 'in na lo'o nu nxo' 'in na.

37 Chi' ñi ña'an nu ndyucui' ne' sca cha': Sca nu Ndyá lo xca nu nxo'.

38 Na' nga'an tñan 'huan tsa xon' huan na nu a ytan huan, xca tucui cua nga'ni tñan can' lo 'huan xon' huan 'in na.

39 Quichen can' quina'an 'a ne' Samaria yaña'an ri' 'in ni siya cha' nu yucui' ne' cuna'an can', bra nu juin ne': Lyigaa ña'an nu cua nga'ni ngüi'ya ni cuinta.

40 Rcan' ne' Samaria nu mdiyaa can' mjñan cha' tsu'hue 'in ni siyana quinu ni quichen can', lo can' nguinu ni tucua tsan.

41 Ncuaña'an quina'an la nten yaña'an ri' ne' cha' nu yucui' ni.

42 Lo nu juin ne' 'in ne' cuna'an can': Tsi'i 'a siya cha' nu yucui' ti yaña'an ri' hua, siyana ngune 'hua ña'an cha' nu yucui' ni, lo ncuá jlyo ri' hua siyana nde ni nu chin ñi lca Crixtu, ni nu ndlo laa 'in nten chelyuu.

Nga'ni tyca Jesús 'in sñe' sca nu lca tñan

43 Bra ngüita'a cuicha can' mdo'o ni nguiaa ni nde se'en lyi'ya loo Galilea.

44 Ticui' Jesús nu juin ni siyana sca nu nxiyucui' Ndiöse 'in, a ndyucuan xu'hue ta'a quichen tyi ne' cha' nu ndyucui' ne'.

45 Bra nguila ni se'en lyi'ya loo Galilea, lyigaa ne' nga'ni cuinta ne' 'in ni siyana cua na'an ne' cha' nu tnu nga'ni ni se'en yaa ni ta'a quichen Jerusalén, siyana lo'o ne' Galilea yaa ta'a can'.

46 Nguila Jesús xiya' quichen Caná se'en lyi'ya loo Galilea, se'en nu nga'ni ni cha' ndyca viñu tyi'a can'. Quichen Capernaum ndi'in sca nu lca tñan 'in ree, lo ti'i sca sñe'.

47 Bra yna cha' siyana Jesús cua nguila ni se'en lyi'ya loo Galilea yaa ni Judea, ya jñan cha' tsu'hue 'in ni siyana tsa cu'ni tyca ni 'in sñe' siyana cua caja ti.

48 Rcan' nu juin Jesús 'in ne': A tsaña'an ri' si a ña'an sca cha' nu tnu.

49 Nu lca tñan can' nu juin 'in ni: Ni X'na hua, cu'ni sca cha' tsu'hue tsa se'en ndi'in lja nu ti lyiji caja sñen'.

50 Lo nu juin Jesús 'in: Quia lya siyana cua ndyca sñe'. Yaña'an ri' cha' nu yucui' Jesús, cui' bra mdo'o nguiaa.

51 Bra nu cua quila ti, mdo'o tucua sna msu nu ya te'en 'in, can' nu ngüitsa' 'in siyana cua ndyca sñe'.

52 Rcan' nganicha' 'in msu can': ¿Ni braa ndyca tsu'hue lca 'in? Lo nu juin msu can': Cui' lca, sa ntsu'hui braa cua sca siin bra mdyo'o tique' can' 'in.

53 Ngüi'ya quinta siyana cui' braa can' yucui' Jesús lo'o bra nu juin ni: cua ndyca sñe'. Lo yaña'an ri' 'in Jesús stu'hua lo'o lyigaa nu ndi'in se'en ndi'in.

54 Nde cha' nu tnu nga'ni Jesús nu cua ndyca tucua ya', bra mdo'o ni se'en lyi'ya loo Judea lo nguila ni se'en lyi'ya loo Galilea.

JUAN 5

Sca cu cuixi quiya' ndyca se'en lca Betesda

1 Chun' nde'en can' yaa Jesús quichen Jerusalén se'en nu ndyca ta'a 'in ne' judio.

2 Lucui' ti tu'hua quichen se'en nguiten ne' Tulo'o Lo'o Sly'a can', nducua sca se'en ndi'in tyi'a tlya, lo ndlo naa ne' 'in na cha' hebreo, Betesda. Ca Tyi'iin loo can' nguia' lo nducua tsa ca'yu tuna'an 'in na.

3 Can' ndi'in quina'an nu ti'i lo'o lucuati loo quicha, nu cuityin', nu co' quiya' lo'o nu cuixi quiya', ndyuhui ta ne' ni braa quiñan ti'i tyi'a can'.

4 Siyana cua lca ti braa ndi'ya sca angajle nu nxquiñan ti'in tyi'a can', lo nu sten la nducua la loo tyi'a can' bra quiñan ti'in na, can' nu ndyca lo'o ña'an quicha ti nu ntsu'hui 'in.

- 5 Can' su sca nu cua ntsu'hui cla tyii nducua snu' yjan ti'i.
- 6 Jesús na'an ni su, lo bra ngüi ri' ni siyana ti s'ni ti'i, nu juin ni 'in: ¿Ta ndyca ri' tyca?
- 7 Mxcuen 'in ni: 'Nu'huin jlyo ri' siyana a ndijyi nu su'hua 'yan loo tyi'a re bra nguiñan ti'in na. Bra ndyca ran' sten xca tucui nu ndla la nguiten que na'.
- 8 Lo nu juin Jesús 'in ne': Titun, xñi jaa' 'in lo quiaa.
- 9 Ticui' braa ndyca, msñi jaa' 'in, mdo'o nguiaa, lo lca na tsan nu nxtñan' ne' judio.
- 10 Rcan' nu juin ne' judio 'in nu ndyca can': Tsaan nu nxtñan' na lca na ri nii, a ndia cha' cuiya' 'in cui'ya jaa' 'in.
- 11 Mxcuen 'in ne': Una nu nga'ni tyca 'yan nu juin 'yan: Xñi jaa' 'in lo quiaa.
- 12 Rcan' nganicha' ne' 'in: ¿Ti ca nu yucui' 'in siyana xñi jaa' 'in lo quiaa?
- 13 A ngüijlyo ri' ti ca nu nga'ni tyca 'in siyana Jesús a ncua tyca' 'a ni lja nten quina'an can'.
- 14 La cua ngusiin la can' nguija lyoo Jesús 'in ne' ni' lyaa, lo nu juin ni 'in: cua ndyca nii, a cu'ni 'a qui'ya, chen' nducui tlyu la cha' can 'in.
- 15 Rcan' mdo'o nguiaa, lo ngüitsa' 'in ne' judio siyana Jesús lca nu nga'ni tyca 'in.
- 16 Cui' siya cha' re na'an ti'i ne' judio 'in Jesús, lo nan ne' ña'an nu kujui ne' 'in ni siyana tsan nu nxtñan' ne' nga'ni tyca ni 'in nten.
- 17 Rcan' mxcuen Jesús 'in ne': A lyiji tsatii tñan nu ngui'ni Stin, cui' nguaña'an na'.
- 18 Can' cha' ne' judio nde lye la ngana ne' ña'an nu kujui ne' 'in ni, siyana a n'ni quinta ni tsan nu nxtñan' ne', lo tsi'i tsacan' ti cha', siya na ndyucui' ni siyana Ndiose lca yucui' ca Sti ni, lo ngui'ni sca ni 'in ni lo'o Ndiose.

Cha' cuiya' 'in Sñe' Ndiose

- 19 Rcan' mxcuen Jesús 'in ne': Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, Sñe' Ndiose, ni sca cha' lo a ca cu'ni cha' 'in ti, siya na cu'ni can' tsaña'an nu cua nga'ni cha'an 'in Stina Ndiose, siyana lyigaa tñan nu ngui'ni Stina Ndiose ticui' nguaña'an ngui'ni Sñe' ni.

20 siyana Stina Ndiose lyee ndyu'hui cuiya' ri' ni 'in Sñe' ni, lo ndlu'u ni 'in can' lyigaa tñan nu ngui'ni ni, hasta tnu cha' ntsu'hui cha' culu'u ni 'in can' que ña'an cha' nu na'an huan ri nii, lo lyee la kuhue rin' huan rcan'.

21 Siyana tsaña'an mdaa Stina Ndiose chelyuu 'in ne' cua ngujui, nguaña'an ndaa Sñe' ni chelyuu nu cui' ti 'in nu ndyca ri' ni.

22 Siyana Stina Ndiose a n'ni cuiya' cha' 'in nten chelyuu, siya na mdaa ni cha' cuiya' can' 'in Sñe' ni,

23 siyana cu'ni tnu lyigaa nten 'in Sñe' ni tsaña'an n'ni tnu ne' 'in Stina Ndiose. Nu a cu'ni tnu 'in Sñe' ni, ticui' nguaña'an a n'ni tnu can' 'in nu nga'an tñan 'in ni.

24 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, nu nee 'in cha' nu ndyucuin' lo nguaña'an ri' 'in nu nga'an tñan 'yan, cua jui chelyuu nu a tsatii 'a 'in, a nducua 'a qui'ya chun' siyana cua mdo'o tsu' can' loo cha' ndija lo cua ngujui chelyuu 'in.

25 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, cua mdiyaa braa ntsu'hui cha' quine 'in ne' ngujui cha' nu tyucui' Sñe' Ndiose, lo nu cu'ni cuinta 'in ni caja chelyuu 'in.

26 Siyana Stina Ndiose cua ña'an ndi'in ni, cui' nguaña'an mdaa ni cha' cuiya' can' 'in Sñe' ni.

27 A cuinta mdaa ni cha' cuiya' 'in can' siyana cu'ni cuiya' cha' 'in nten chelyuu, siyana lca can' Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan.

28 A kuhue rin' huan cha' re, siyana tiaa braa lyigaa nu ntsu'hui ni' cuaa quine 'in cha' nu tyucui'.

29 Nu nga'ni tñan tsu'hue tyo'o qui'u can' lo caja chelyuu 'in, nu nga'ni tñan a tsu'hue tyo'o qui'u can' una tyijyin can' ndi'i tsa tyucui braa.

Ni nu ndaa rsuun cha' 'in Crixtu

30 Ni sca cha' lo a tea cu'nin cha' 'yan tin, siya na ngui'nin tsaña'an ndlo Stin tñan 'yan. Lñi ndi'in cha' 'yan lo'o cha' re siyana a ngui'nin ña'an nu ndyca ran', siya na ngui'nin cha' nu ndyca ri' ni nu nga'an tñan 'yan.

31 Si ticuiin' ndaan rsuun ña'an ndi'in cha' 'yan, a sca cuinta ntsu'hui cha' can'.

32 Una ntsu'hui xca tucui nu ndaa rsuun cha' 'yan, lo jlyo ran' siyana rsuun nu ndaa can' lca na cha' nu lñi.

- 33 Cuin' huan nga'an tñan huan 'in nu ya nganicha' 'in Xuhua can', lo rsuun nu mdaa lca na cha' nu lñi.
- 34 Na' a najo'o rsuun nu ndaa nten chelyuu 'yan, una tyucuin' cha' re siyana caja ña'an tyo'o laan huan.
- 35 Xuhua ncuca ña'an ndyca ri' sca quii' nu ndyu'hui xaa, lo sti'i ti tsu'hue 'a yu'hui tieen huan lo'o cha' can'.
- 36 Na' ndaan sca rsuun nu ndun loo la que ña'an nu mdaa Xuhua, siyana ticui' tñan nu mdaa Stina Ndiose 'yan ngui'nin ri nii, can' nu ndaa rsuun siyana Stina Ndiose nga'an tñan 'yan.
- 37 A cuinta Stina Ndiose, ni nu nga'an tñan 'yan, mdaa ni rsuun ña'an ndi'in cha' 'yan. Ni siya' a lyiji quine 'huan cha' nu ndyucui' ni, ni a lyiji ña'an tloon huan 'in ni,
- 38 ni a ndyucuan xu'huen huan cha' nu ndyucui' ni, siyana a nguiaña'an rin' huan 'in nu nga'an tñan ni.
- 39 Ta quii' tsu'huen huan quityi 'in Ndiose, 'huan ndyucui' huan siyana ndaa na chelyuu nu a tsatii 'a, lo cui' cha' 'yan lca nu ndyucui' quityi can'.
- 40 Una a ndyca rin' huan tyucuan xu'hue huan 'yan siyana caja chelyuu nu a tsatii 'a 'huan.
- 41 Na' a nducua tloon quinu tsu'hue tiee nten lo'on,
- 42 ndyu'hui lyoon carsya 'huan lo jlyo ran' siyana a tsu'hue ntsu'hui tieen huan lo'o Ndiose.
- 43 Na' l'jyan lo'o cha' cuiya' 'in Stin, lo a ndyucuan xu'huen huan 'yan, una si caan xca tucui lo'o cha' cuiya' nu 'in ti, can' nu tyucuan xu'huen huan 'in.
- 44 ¿Ta tca tsaña'an rin' huan si nducua tloon huan quinu tsu'hue tiee nten lo'on huan, lo tsi'i nu cu'ni cuintan huan cha' nu ndyca ri' yucui' ca Ndiose?
- 45 A culucua rin' huan ta na' su'huan qui'ya 'huan tloo Stina Ndiose, ntsu'hui nu nsu'hua qui'ya 'huan, cui' Moisé nu nducua tloon huan 'in.
- 46 Si nguiaña'an ri' huan 'in Moisé, cui' nguiaña'an tsaña'an ri' huan 'yan, siyana ticui' cha' 'yan nga'an Moisé.
- 47 Una si a nguiaña'an rin' huan cha' nu nga'an scua, ¿ni xnu ca cha' nu ndyucuin'?

JUAN 6

Mdaa Jesús na ycu tsa ca'yu mii ne' qui'yu

1 Chun' nde'en can' mdo'o Jesús nguiaa ni xca tsu' tiyu' Galilea, ticui' tiyu' Tiberias lca na.

2 Quina'an 'a nten nducui ndyca'an 'in ni siyana na'an ne' cha' nu tnu ngui'ni ni lo'o nu ti'i.

3 Rcan' ndyucuen Jesús sca loo nten, can' ndi tucua ni lo'o ta'a nda'an ni.

4 Cua ndyucui cha' ca ta'a pascua 'in ne' judio.

5 Bra mxna'an Jesús siyana quina'an 'a nten ljian se'en nducua ni, rcan' nu juin ni 'in Lpe: ¿La ya' xi'in na quijaxtlya nu cu nten re?

6 Yucui' cuiya' ti ni lo'o si ni ña'an xcuen, una cua jlyo ri' ni ña'an ntsu'hui cha' cu'ni ni.

7 Mxcuen Lpe can': Ni tñi nu cu'ni na cana tucua cientu tsan, a cala na xi'in na quijaxtlya nu cu nten re.

8 Una Ndre, cui' ta'a nda'an ni, ta'a ngula Simun Tyu nu juin 'in ni:

9 Nde ndun sca lyu' ti nu nda'an lo'o ca'yu ti quijaxtlya lo'o tucua cuila suhue ti. Una ni ca cala na lo'o tsa nde nten.

10 Nducua quixin' suhue ti se'en can'. Rcan' nu juin Jesús: Tyucuin' huan lo'o nten re siyana ti tucua ne'. Tsalca ne' qui'yu nu ndi tucua can' ndiyaa ca'yu mii.

11 Rcan' msñi Jesús quijaxtlya can', mdyaa ni xu'hue 'in Ndiose, msu'hue ni 'in na lo mdaa ni 'in na 'in ta'a nda'an ni, can' nu cua nditsa 'in na 'in lyigaa nten. Ticui' nguaña'an nga'ni ni lo'o cuila can', ycu ne' ni snu ncuca 'in ne'.

12 Bra cua mdyi ycu ne' nu juin Jesús 'in ta'a nda'an ni: Xon' huan lyigaa yu'hue nu nguinu cua siyana a ñu'un na.

13 Rcan' mxo' 'in na, lo nga'ni cha'an tsa tityucua xcuhui lo'o yu'hue quijaxtlya nu nguinu ycu ne' lo'o tsa ca'yu ti quijaxtlya cebada can'.

14 Bra na'an nten cha' nu tnu nga'ni Jesús, mdisna yucui' ne': Nu chin ñi ca, nde ni nu nxiyucui' ca Ndiose 'in, nu cua mdiyaan loo chelyuu re.

15 Una Jesús ngüi'ya ni cuinta siyana ndyca ri' ne' cu'ni ne' 'in ni siyana ca ni ree 'in ne', can' cha' mdo'o tsu' ni lja nten can', nguiaa ni nde loo qui'ya can' scati ni.

Mda'an quiya' Jesús loo tyi'a

16 Bra ngüi'ya tla can' mdo'o ta'a nda'an ni nguiaa tu'hua tiyu' can'.

17 Can' nguiten ne' ni' sca yca na'an nu tyijyin xi'yu xca tsu' tiyu' can' nu tiaa quichen Capernaum. cua ngüi'ya tsu'hue tla, lo Jesús a lyiji tsa ndyca'an ni 'in ne'.

18 Mdisnan ncua cui'in lyee ya', cui' nguaña'an lo'o tiyu' can' nguitsa na.

19 Bra cua nguiaa sa ntsu'hui lyoo ca'yu ta scua kilometro, rcan' na'an ne' l'jyan ndyca'an Jesús 'in ne', nda'an quiya' ti ni loo tyi'a can', lo lyee 'a ytsen ne'.

20 Lo nu juin ni 'in ne': Na' lcan, a cutsen huan.

21 Tsu'hue 'a ntsu'hui tiee bra nguiten ni ni' yca na'an can', cui' bra ti mdiyaa yca na'an can' se'en ntsu'hui cha' tyo'o ti'in ne'.

Bra mda'an nan nten 'in Jesús

22 Xca tsan can' nten nu nguinu ti'in xca tsu' tiyu' can', ngüi ri' ne' siyana ta'a nda'an ti Jesús nguiten ni' xca ti yca na'an nu nguinu tucui can', una a lo'o Jesús nguiten ni.

23 Una mdyo'o ti'in tyucua xnan yca na'an nu mdo'o quichen Tiberias, lo mdiyaa na lucui' ti se'en ycu ne' quijaxtlya bra mdyaa Ni X'na na xu'hue 'in Ndiöse.

24 Bra ncua jlyo ri' nten can' siyana a lo'o Jesús, lo ni ta'a nda'an ni a lo'o, rcan' nguiten ne' ni' yca na'an can', mdo'o ne' nguia nan ne' 'in Jesús nde quichen Capernaum.

Jesús lca ni quijaxtlya nu ndaa chelyuu 'in nten

25 La xca tsu' tiyu' can' nguija lyoo ne' 'in ni, lo nu juin ne': 'Nu'huin ni nu lca Mistro, ¿ni braa mdiyaan nde re?

26 Mxcuen Jesús 'in ne': Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, nda'an nan huan 'yan, una tsi'i siya cha' nu tnu nu na'an huan, siyana ycun huan quijaxtlya ña'an nu ncua rin' huan.

27 Cu'ni huan tñan, una tsi'i siya cha' ndyca ti, na nu ntsu'hui cha' ñu'un, siya na su'huan huan juersa 'huan lo'o na nu ntsu'hui cha' ta loo tsa tyucui braa, na nu ntsu'hui cha' taa Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan 'huan, siyana nde ni nu mdo'o hui ca 'in Stina Ndiöse.

28 Rcan' mxcuen ne' 'in ni: ¿Ni ña'an cu'ni hua siyana ca tucua hua cha' tsaña'an nu ndyca ri' Ndiöse?

29 Mxcuen Jesús 'in ne': Nde cha' nu ndyca ri' Ndiose, siyana tsaña'an rin' huan 'in nu nga'an tñan ni.

30 Rcan' mxcuen ne' 'in ni: ¿Ni ña'an cha' nu tnu cu'ni huan tloo hua, lo tsaña'an ri' hua 'in? ¿Ni tñan cu'ni ri nii?

31 Nu ncu nten cula 'na ycu ne' quijaxtlya nu mdo'o la ni' cuaan lja nu mda'an ne' loo yuu bityi can', cui' tsaña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Quijaxtlya nu mdo'o la ni' cuaan mdaa ni ycu ne'.—

32 Nu juin Jesús 'in ne': Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, tsi'i Moisé lca nu mdaa quijaxtlya nu mdo'o la ni' cuaan 'huan, siya na Stin lca nu ndaa yucui' ca quijaxtlya 'huan.

33 Siyana quijaxtlya 'in Ndiose lca nu mdo'o la ni' cuaan lo ndaa na chelyuu 'in nten.

34 Lo nu juin ne' 'in ni: Ni X'na hua, tyaa quijaxtlya can' cu hua tsa tyucui braa.

35 Rcan' nu juin Jesús 'in ne': Na' lcan quijaxtlya nu ndaa chelyuu 'in nten. Nu ngui nan 'yan, ni xiya' lo 'a quite' 'a ri' can', lo nu nguiaña'an ri' 'yan, ni xiya' lo a quityi 'a ri' can'.

36 Cui' ña'an cua yucuin lo'on huan, ni siya na'an tloon huan 'yan una a nguiaña'an rin' huan.

37 Tsalca nu ndaa Stina Ndiose cha cuiya' 'in, can' nu quina 'yan, lo nu quina 'yan a ntsu'hui cha' xcuan tloon 'in can'.

38 Na' mdo'on la ni' Cuaan, una tsi'i siyana cu'nin ña'an nu ndyca ran', siya na ña'an nu ndyca ri' ni nu nga'an tñan 'yan.

39 Nde cha' nu ndyca ri' Stina Ndiose, ni nu nga'an tñan 'yan, siyana a tyucuna' ni sca nu cua mdaa ni 'yan, siya na cu'nin cha' tyo'o qui'u can' bra tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re.

40 Nde cha' nu ndyca ri' ni nu nga'an tñan 'yan, siyana lyigaa nu tyucua tloo 'in Sñe' ni lo tsaña'an ri' 'in ni, caja chelyuu nu a tsatii 'a 'in, lo na' cu'nin cha' tyo'o qui'u can' bra tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re.

41 Rcan' mdisna yucui' scaxca ne' judio siya cha' nu juin Jesús: Na' lcan quijaxtlya nu mdo'o la ni' Cuaan.

42 Ndyucui' ne': ¿Ta tsi'i Jesús sñe' See lca re, ta tsi'i na cua ndyu'hui lyoon na 'in sti lo'o jyi'an? ¿Ni ña'an ndyucui' siyana la ni' cuaan mdo'o?

43 Jesús nu juin ni 'in ne': A najo'o tyucuin' huan lye la.

44 A tucui nu quina 'yan si tsi'i Stina Ndiose, ni nu nga'an tñan 'yan, chu'hui tiee can', lo na' cu'nin cha' tyo'o qui'u can' bra tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re.

45 Nde cha' nu nga'an nu mxiyucui' Ndiose 'in: —Lyigaa nten ntsu'hui cha' culu'u Ndiose 'in.— Can' cha' lyigaa nu cua ngune 'in cha' nu yucui' Stina Ndiose lo nga'ni cha'an 'in ni, can' nu ngui nan 'yan.

46 Tsi'i siyana nde'en la tucui nu cua na'an tloo 'in Stina Ndiose, siya na scati ni nu mdo'o se'en nducua ni, can' nu cua na'an tloo 'in Stina Ndiose.

47 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, nu nguiaña'an ri' 'yan cua jui chelyuu nu a tsatii 'a 'in.

48 Na' lcan quijaxtlya nu ndaa chelyuu 'in nten.

49 Nu ncu nten cula 'na ycu ne' quijaxtlya nu mdo'o la ni' cuaan bra mda'an ne' loo yuu bityi can', una chun' nde'en can' ngujui ne'.

50 Una nde quijaxtlya nu mdo'o la ni' Cuaan, lo nu cu 'in na, a caja 'a can'.

51 Na' lcan quijaxtlya nu lu'u ca nu mdo'o la ni' Cuaan, lo nu cu quijaxtlya re chu'hui can' chelyuu tsa tyucui braa. Na' lcan quijaxtlya can', lo tyaan 'yan siyana caja chelyuu 'in nten.

52 Rcan' ne' judio mdisna ndyucui' ne' lo'o ta'a ne', lo ndyucui' ne': ¿Ni ña'an ca taa re ticuii' cuinan' cun na?

53 Lo nu juin Jesús 'in ne': Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, si na a cun huan cuinan' Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, lo si a co'on huan tne, a caja chelyuu 'huan.

54 Nu cu cuinan' lo co'o tnen cua ngujui chelyuu nu a tsatii 'a 'in, lo na' cu'nin cha' tyo'o qui'u can' bra tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re.

55 Siyana cuinan' lca na yucui' ca cha' ndycu, lo tnen lca na yucui' ca cha' ndi'yo.

56 Nu cu cuinan' lo co'o tnen, sca cha' ti 'in lo'on, cui' nguiaña'an na' lo'o can'.

57 Stina Ndiose, ni nu lu'u ca, nga'an tñan ni 'yan, lo squi'ya ni can' cha' lu'un na', cui' nguiaña'an taan chelyuu 'in nu tyucuan xu'hue 'yan.

58 Nde quijaxtlya nu mdo'o la ni' Cuaan, una tsi'i ña'an quijaxtlya nu ycu nten cula 'na lo ngujui ne', nu cu quijaxtlya re caja chelyuu nu a tsatii 'a 'in.

59 Nde cha' nu yucui' Jesús bra ngulu'u ni 'in nten se'en nguio' ti'in ne' judio quichen Capernaum.

Cha' nu ndaa chelyuu 'in nten

60 Quina'an 'a nu nducui ndyca'an 'in ni ngune 'in cha' nu yucui' ni, lo nu juin ne': Tucui' 'a cha' nu ndlu'u ni re. ¿Ti ca qui'ya cuinta 'in na?

61 Ngüi ri' Jesús ña'an cha' nu ndyucui' nu nducui ndyca'an 'in ni, lo nu juin ni 'in ne': ¿Ta na a mdiyaa rin' huan cha' nu yucuin'?

62 ¿Ni ña'an cu'ni huan si ña'an tloon huan scuen Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan se'en ndi'in ni ti culoo?

63 Squi'ya carsya 'na can' cha' lu'un na, cuinan' re a sca ntsu'hui lyoo na. Cha' nu yucuin' lo'o huan lca na cha' nu lu'u ca lo ndaa na chelyuu 'huan.

64 Una ntsu'hui huan a nguiaña'an rin' huan 'yan. Nu juin Jesús nguiaña'an siyana ti culoo cua ngüi ri' ni cha' 'in nu a nguiaña'an ri' 'in ni, lo ti ca ntsu'hui cha' tyaa 'in ni.

65 Ti yucui' la ni: Can' cha' cua yucuin' lo'on huan siyana a tucui nu quina 'yan, si tsi'i Stina Ndiose ntsu'hui tiee can'.

66 Ti rean' quina'an 'a nu nducui ndyca'an 'in ni mdo'o tsu', lo a mda'an 'a lo'o ni.

67 Rean' nu juin Jesús lo'o tityucua ta'a nda'an ni: ¿Ta na lo'on huan ndyca rin' huan tyo'o tsun' huan?

68 Simun Tyu can' mxcuen 'in ni: Ni X'na hua, ¿ti ca 'in tyucui ndyca'an hua, lo scati nda'an lo'o cha' nu ndaa chelyuu nu a tsatii 'a 'hua?

69 Huare' cua yaña'an ri' hua in', lo cua ncua ljoyo ri' hua siyana lca Crixtu, Sñe' Ndiose, ni nu lu'u ca.

70 Mxcuen Jesús 'in ne': ¿Ta tsi'i na' ngulosuhuin 'in quita'a tityucuan huan, lo scan huan nguiaa huan tsu' 'in ne' xña'an?

71 Yucui' ni nguiaña'an siya cha' 'in Juda Iscariote, sñe' Simun, siyana can' nu ntsu'hui cha' tyaa 'in ni, lo cui' ta'a tityucua can' lca.

JUAN 7

Ta'a Jesús a mslyaa tsaña'an ri' 'in ni

1 Chun' nde'en can' mda'an Jesús se'en lyi'ya loo Galilea, a ncuá ri' ni tsaa ni se'en lyi'ya loo Judea, siyana lca tiee ne' judio cujui 'in ni.

2 cua ndyucui lucui' cha' ca ta'a 'in ne' judio bra nñan ne' yisin.

3 Ta'a Jesús nu juin 'in ni: ¿Ni cha' ta a tsaa se'en lca Judea, siyana lo'o ta'a nda'an ña'an cha' nu tnu ngui'ni?

4 Siyana a tucui nu cuilyo scua yla cha' 'in, lo re cu'ni sca cha' nu buna ti. Si nguaña'an ngui'ni cha' nu tnu, cu'ni 'in na tloo na'an lyigaa nten.

5 Lo ni sca ta'a Jesús a nguaña'an ri' 'in ni.

6 Rcan' nu juin Jesús 'in ta'a ni: A lyiji tiaa braa nu 'yan, una 'huan ña'an braa ti tsu'hue 'huan.

7 Ni a ntsu'hui cha' xcuan tloo nten 'huan, una na' nxcuan tloo ne' 'yan siyana ndlyo scuan ylan cha' a tsu'hue nu ngui'ni ne'.

8 Una 'huan tca tsaan huan ta'a cua, na' a tsa'an siyana a lyiji tiaa braa 'yan.

9 Ti nguinu la ni se'en lca Galilea bra yucui' ni cha' re.

Yaa Jesús ta'a quichen Jerusalén

10 Una bra cua mdo'o ta'a ni nguiaa, rcan' mdo'o ni scati ni nguiaa ni se'en ndyca ta'a can', a mda'an yla ni, siya na nda'an catsi' ti ni.

11 Se'en ndyca ta'a can' nda'an nan ne' judio 'in ni, lo ndyucui' ne': ¿La ncuá can' ni?

12 Lja nten quina'an can' scaxca ña'an ndyucui' ne' cha' 'in ni, ntsu'hui nu ndyucui': Tsu'hue nten lca ni. Ntsu'hui nu ndyucui': Tsi'i na, siya na nda'an ñilyo'o ni 'in nten.

13 Una a tucui nu ndyucui' cha' 'in ni siyana nguitsen ne' tloo ne' judio.

14 Jlu'hue nguiaa ndyca ta'a can' bra nguiten Jesús ni' lyaa, lo mdisna ngulu'u ni 'in nten.

15 Nduhue 'a ri' ne' judio 'in ni, lo ndyucui' ne': ¿La ngulo re cha' tiaa re, lo a tyacan' yaa xcuila?

16 Rcan' nu juin Jesús 'in ne': Cha' nu ndlu'un 'huan tsi'i cha' tiaa 'yan lca na, siya na lca na cha' tiaa 'in ni nu nga'an tñan 'yan.

17 Nu ndyca ri' tucua cha' nu ndyca ri' Ndiose, qui'ya can' cuinta si na ndlu'un lo'o cha' 'in Ndiose, ta na ndyucuin' cha' tiaa nu 'yan tin.

18 Sca nten nu ndyucui' lo'o cha' nu 'in ti, 'ni cuinta can' 'in ticuii', una si 'ni cuinta can' 'in nu nga'an tñan 'in, lñi ndi'in cha' 'in lo a ndyucui' cha' cuiñi.

19 ¿Ta tsi'i Moisé lca nu mdaa lee 'huan, lo ni scan huan a nducua huan cha' 'in na? ¿Ni cha' ndyca rin' huan cujuin huan 'yan?

20 Rcan' mxcuen nten can': Cui'in xña'an ntsu'hui 'in nu'huin. ¿Ti ca ndyca ri' cujuí 'in?

21 Mxcuen Jesús 'in ne': Scati cha' nu tnu cua nga'nin, lo lyigaan huan nduhue rin' huan.

22 Si ni siya Moisé ngulo tñan siyana ca circuncida 'huan, (una tsi'i Moisé mxtya quiya' cha' re, siya na mdisna na lo'o nten cula 'na), ¿ta tsi'i cui' tsan nu ntxtñan' na n'ni huan circuncida 'in sñe' huan?

23 Lo siyana a ndyca rin' huan tnan' huan cha' 'in lee nu mdaa Moisé, n'ni huan circuncida 'in sñe' huan ni siya tsan nu ntxtñan' na. ¿Ni cha' ti'i rin' huan 'yan siyana nga'nin tycan can 'in sca ne' qui'yu tsan nu ntxtñan' na?

24 A cu'ni cuiyan' huan sca cha' lo'o cha' tiaa nu 'huan, siya na cu'ni cuiyan' huan 'in na lo'o sca cha' tiaa nu lñi.

¿Ta nde nu lca Crixtu?

25 Rcan' mdisna ndyucui' scaxca ne' Jerusalén: ¿Ta tsi'i nde nu nda'an nan ne' siyana cujuí ne' 'in?

26 Ri nii ndyucui' la tloo nten re, lo a tucui nu ndyucui ndijin. ¿Ta xtyi ri' ne' bsya cua nga'ni cuinta siyana lca yucui' ca Crixtu?

27 Na re jlyo rin' na la quichen mdo'o, una bra ntsu'hui cha' caan ni nu lca Crixtu, a tucui ca jlyo ri' la tyo'o can'.

28 Rcan' yucui' cueen Jesús se'en ndun ni ndlu'u ni ni' lyaa can': 'Huan ndyu'hui lyoon huan 'yan lo jlyo rin' huan la mdo'on. Na' a lcan cha' nu 'yan tin, lo lñi ndi'in cha' 'in ni nu nga'an tñan 'yan, una a ntsu'hui lyoon huan 'in ni.

29 Na' ndyu'hui lyoon 'in ni siyana mdo'on se'en nducua ni, lo cui' ni nga'an tñan ni 'yan.

30 Ncua ri' ne' siyana quinu ni, una a tucui msñi 'in ni siyana a lyiji tiaa braa 'in ni.

31 Quina'an 'a nten yaña'an ri' 'in ni, lo ndyucui' ne': Bra caan ni nu lca Crixtu, ¿ta lyee la cu'ni ni cha' nu tnu que ña'an nu nde?

Msu'hua ne' fariseo 'in sulyiya siyana quinu Jesús

32 Ne' fariseo ngune 'in ne' ña'an ndyucui' nten cha' 'in Jesús, lo nu ndlo ca tñan ni' lyaa lo'o ne' fariseo, nga'an tñan ne' 'in ne' nu ntsu'hui cuan can' siyana xñi 'in Jesús.

33 Rcan' nu juin Jesús 'in ne': Ti tyi'in ti chin' braa lo'on huan, la rcan' qui'an se'en nducua ni nu nga'an tñan 'yan.

34 Siya' quina huan 'yan una a quija lyoon 'huan, lo ni a ca tsaahuan se'en nu na' tsa'an.

35 Rcan' mdisna yucui' ne' judio: ¿La ya' tsaahuan re siyana a quija lyoo a 'na? ¿Ta tsaahuan se'en ndi'in ta'an na judio nu ndi'in xca quichen, lo culu'u 'in ne' griego?

36 ¿Ni cha' ndyca ri' tyucui' ña'an nu juin: Siya' quina huan 'yan una a quija lyoon 'huan, lo ni a tca tsaan huan se'en nu na' tsa'an?

Jesús lca ni tyi'a nu lu'u ca

37 Xca ti tsan nu ndyca ta'a can', cui' tsan nu ndun loo lati 'in ne', mditun Jesús lo yucui' cueen ni: Si ntsu'hui nu nguityi ri' tyi'a, tca caan lo taan tyi'a co'o can'.

38 Nu nguiña'an ri' 'yan, cui' ña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose, la ni' Carsya 'in ntsu'hui cha' tyucua tyi'a nu lu'u ca.

39 Nde cha' nu yucui' ni siyana Espíritu 'in Ndiose ntsu'hui cha' cha'an yu'hui ni' carsya 'in lyigaa nu tsaña'an ri' 'in Jesús. Bra yucui' ni cha' re ti lyiji caan Espíritu nu Luhui 'in Ndiose, siyana Jesús a lyiji scuen ni la ni' Cuaan.

A ncuahua ca sca cha' ti 'in ne'

40 Bra ngune 'in nten can' cha' nu yucui' ni mdisna yucui' ne' scaxca ne': Nu chin' ñi ca siyana nde nu nxiyucui' Ndiose 'in.

41 Ntsu'hui xca nu ndyucui': Yucui' ca Crixtu lca re. A quinta ntsu'hui nu ndyucui': ¿Ta Galilea tyo'o ni nu lca Crixtu?

42 ¿Ta tsi'i na ndyucui' quityi 'in Ndiose siyana —loo nten cuityi 'in David tyo'o— ni nu lca Crixtu, —cui' Belén— quichen tyi David?

43 Lo squi'ya ni a ncuahua ca sca cha' ti 'in ne'.

44 Ntsu'hui nu ncuahua ri' siyana quinu ni, una a tucui nga'ni tiee.

Yuhue ri' ne' ña'an ndyucui' Jesús

45 Nu ntsu'hui cuan can' mxtucui se'en nguio' ti'in nu ndlo ca tñan ni' lyaa tsatlyu lo'o ne' fariseo, lo nganicha' ne' 'in: ¿Ni cha' a ya'an lo'on huan 'in?

46 Mxcuen: Ni sca tucui lo a lyiji quine 'hua tyucui' tsaña'an ndyucui' cua.

47 Rcan' nu juin ne' fariseo: ¿Ta lo'on huan cua ngujui nu ngañilyo'o 'huan?

48 ¿Ta nde'en nu lca tñan re ta lo'o ne' fariseo cua yaña'an ri' 'in ne'?

49 Una nten re siyana a ntsu'hui lyoo ne' lee, nducua yuhue' chun' ne'.

50 Rcan' Nicodemo, nu ya yucui' lo'o Jesús sca tla, cui' ta'a ne' fariseo lca,

51 lo nu juin: Una tsaña'an ndyucui' lee 'na, ¿ta ca cu'ni cuiyan' na cha' 'in sca nten, si ti lyiji quine 'na cha' nu nga'ni ne'?

52 Mxcuen ne' 'in: ¿Ta na lo'o lca ne' Galilea? Cu'ni quii tsu'hue loo quityi 'in Ndiose lo qui'ya cuinta siyana a ntsu'hui cha' tyo'o sca nu nxiyucui' Ndiose 'in se'en lca Galilea.

53 Rcan' cuinta scaa ne' mdo'o ne' nguiaa ne' se'en ndi'in ne'.

JUAN 8

Cha' 'in ne' cuna'an nducun'

1 Rcan' mdo'o Jesús nguiaa ni se'en nducua qui'ya Olivo.

2 Tlya xca tsan can' mxtucui ni lo nguiten ni ni' lyaa, ña'aan quichen ne' nguio' ti'in ne' se'en nducua ni, lo mdisna ngulu'u ni 'in ne'.

3 Rcan' ne' escriba lo'o ne' fariseo mdiya lo'o ne' 'in sca ne' cuna'an nu nguiten yu'hui lo'o xca ne' qui'yu. Lja nten can' mxtya ne' 'in ne' cuna'an can'.

4 Lo nu juin ne' 'in ni: 'Nu'huin ni nu lca Mistro, ne' cuna'an re nguija lyoo ne' lja nguiten yu'hui ne' lo'o xca ne' qui'yu.

5 Lee nu mxnu scua Moisés ndlo na tñan siyana sca ne' cuna'an nu ngui'ni nguaña'an, 'ni cha' cujui ne' 'in lo'o quee. Ri nii, ¿ña'an ñujuin?

6 Yucui' cuiya' ti ne' si ni ña'an xcuen ni siyana su'hua ne' qui'ya 'in ni. Una Jesús ndi tucua ni lo mdisna nga'an ni lyuu lo'o loo xñi yaa' ni.

7 Siyana ticui' ti loo cha' ndyucui' ne', mditun ni, lo nu juin ni 'in nten can': Nu ndlucua ri' siyana a sca qui'ya nducui, can' nu la nducua la jyi'in quee 'in ne' cuna'an re.

8 Xiya' ndi tucua ni lo nga'an ni lyuu can'.

9 Una bra ngune 'in ne' cha' nu yucui' ni, cui' bra ngüi'ya ne' cuinta siyana nducui ne' qui'ya, cuinta scaa ti ne' mdo'o ne' nguiaa ne' ti sca nu cula lo hasta lo'o nu suhue ti. Xca ti Jesús nguinu tucua ni se'en ndun ne' cuna'an can'.

10 Rcan' mditun Jesús lo na'an ni siyana a tucui 'a nu ndun can', siya na xca ti ne' cuna'an can', lo nu juin ni 'in ne': ¿La ncuu nu nsu'hua qui'ya 'in? ¿Ti ca ngulo tñan siyana caja?

11 Mxcuen ne' cuna'an can': A tucui, Ni X'na hua. Rcan' nu juin Jesús 'in ne': Ni na' a su'huan qui'ya 'in. Quiaa Iya, lo a cu'ni 'a qui'ya.

Jesús Ica ni xaa nu ntsu'hui 'in nten

12 Xiya' mdisna yucui' Jesús lo'o nten can': Na' Ican nu ndaa xaa 'in nten chelyuu. Nu tyucui ndyca'an 'yan a tya'an 'a se'en tla, siyana tya'an can' loo xaa nu ndaa chelyuu.

13 Rcan' nu juin ne' fariseo 'in ni: Ti ca ti ndaa rsuun ña'an ndi'in cha' 'in, can' cha' a sca cuinta ntsu'hui ña'an nu ndyucui'.

14 Mxcuen Jesús: Siya ticuin' ndaan rsuun cha' 'yan, una Ica na cha' nu lñi siyana jlyo ran' la mdo'on lo jlyo ran' la qui'an, una 'huan a jlyo rin' huan la mdo'on lo la qui'an.

15 'Huan n'ni cuiyan' huan cha' lo'o cha' ttaa 'in nten chelyuu, una na' a ngui'nin cuiyan' cha' 'in ni sca tucui.

16 Lo si cu'nin cuiyan' cha' 'in nten, cu'nin 'in na lo'o cha' nu lñi siyana tsi'in scan tin, siya na lo'o Stina Ndiöse, ni nu nga'an tñan 'yan.

17 Ticui' lee 'huan ndyucui' na, si tucua ne' scaña'an ti rsuun taa ne', Ica na cha' nu lñi.

18 Na' ndaan rsuun tsaña'an ndi'in cha' 'yan, cui' nguaña'an Stina Ndiöse, ni nu nga'an tñan 'yan, ndaa ni rsuun ña'an ndi'in cha' 'yan.

19 Rcan' nu juin ne' 'in ni: ¿La ncua Sti? Mxcuen Jesús: Ni 'yan na' lo a ndyu'hui lyoon huan, lo ni 'in Stin. Si ndyu'hui lyoon huan 'yan, lo'o Stin ndyu'hui lyoon huan rcan'.

20 Ndlu'u Jesús cha' re ni' lyaa se'en ndi'ya ne' lomstan, lo a tucui nu msñi 'in ni siyana ti lyiji tiaa braa 'in ni.

Yucui' Jesús siyana quiaa ni se'en nducua Ndiose

21 Xiya' yucui' Jesús lo'o nten can': Na' ntsu'hui cha' tsa'an, lo 'huan tya'an nan huan 'yan, una cajan huan loo qui'ya 'huan. A ca tsaan huan se'en ntsu'hui cha' tsa'an.

22 Scaxca ne' judio mdisna yucui' ne': ¿Ta xtyi ri' cujuu 'in ticuii'? ¿Ta can' cha' ndyucui' siyana a ca tsaan na se'en ntsu'hui cha' quiaa?

23 Nu juin Jesús 'in ne': 'Huan ndi'in huan loo chelyuu re, na' mdo'on la ni' Cuaan. Loo chelyuu re mdo'o huan, una na' tsi'i nde mdo'on.

24 Can' cha' yucuin' lo'on huan ntsu'hui cha' cajan huan loo qui'ya 'huan. Si a tsaña'an ri' huan ti ca lcan, loo qui'ya 'huan ntsu'hui cha' cajan huan.

25 Rcan' nu juin ne' 'in ni: Nu'huin, ¿ti ca lca rcan'? Mxcuen Jesús: Cui' ña'an cua yucuin' lo'on huan ti culoo.

26 Quina'an 'a cha' ti ntsu'hui cha' tyucuin' lo'on huan ña'an nu ngui'ni huan. Ni nu nga'an tñan 'yan, lñi ndi'in cha' 'in ni, lo ndyucuin' cha' nu ngune 'yan yucui' ni.

27 Una a ngüi'ya ne' quinta siyana cha' 'in Stina Ndiose ndyucui' ni.

28 Nu juin Jesús 'in ne': Bra jyi'in ca'an huan 'in Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan loo cursi, rcan' ca jylo rin' huan siyana na' lcan ña'an cua yucuin lo'on huan. Ni sca cha' lo a nganin chan' huan 'yan, siya na ndyucuin' cha' nu nga'ni cha'an 'in Stina Ndiose.

29 Ni nu nga'an tñan 'yan ndi'in ni lo'on, lo a mxnu Stina Ndiose 'yan scan tin, siyana lyigaa braa nducuan cha' nu ndyca ri' ni.

30 Bra yucui' ni cha' re quina'an 'a nten yaña'an ri' 'in ni.

Tyo'o laan huan lo'o cha' nu lñi

31 Rcan' nu juin Jesús 'in ne' judio nu yaña'an ri' 'in ni: Si 'huan tyun tsa huan lo'o cha' nu ndyucuin', chin ñi cha' lca huan nu ngui'ni cha'an 'yan,

32 chu'hui lyoon huan cha' nu lñi, lo cha' nu lñi can' culo laa na 'huan.

33 Mxcuen ne' 'in ni: Huare' lca hua nten cuityi 'in Abraham, lo ni siya a lyiji ca hua msu 'in xca tucui lo'o juersa, ¿ni cha' ndyucui' siyana ntsu'hui cha' tyo'o laa hua?

34 Rcan' mxcuen Jesús 'in ne': Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, lyigaa nu ngui'ni qui'ya, msu 'in qui'ya lca can'.

35 Sca msu a ca quinu lo'o x'na tsa tyucui braa, una nu lca sñe' x'na can', tsa tyucui braa ntsu'hui cha' quinu lo'o sti.

36 Na' Sñe' Ndiose culo laan 'huan, nu chin ñi ca tyo'o laan huan rcan'.

37 Na' jlyo ran' siyana lcan huan nten cuityi 'in Abraham, una ndyca rin' huan cujuin huan 'yan, siyana a ndyucuan xu'huen huan cha' nu ndyucuin'.

38 Na' ndyucuin' tsaña'an cha' nu na'an tloon se'en nducua Stina Ndiose, una 'huan ngui'ni huan cha' nu ndyucui' sti huan.

Cha' 'in nu nguiaa tsu' 'in ne' xña'an

39 Mxcuen ne' 'in ni: Abraham lca nu ncuca nten cula 'hua. Nu juin Jesús 'in ne': Si na lcan huan sñe' Abraham, cui' tñan nu nga'ni Abraham cu'ni huan rcan'.

40 Una nde ndyca rin' huan cujuin huan 'yan, cui' nu ndyucui' cha' nu lñi tsaña'an nu ngune 'in yucui' Ndiose. Abraham a nga'ni nguaña'an.

41 Una 'huan ngui'ni huan tñan nu ngui'ni stin huan. Rcan' nu juin ne' 'in ni: Huare' tsi'i ña'an nu ti lca sti hua, siyana scati Ndiose lca sti hua.

42 Mxcuen Jesús 'in ne': Si na Ndiose lca stin huan, tsu'hue ntsu'hui tieen huan lo'on, siyana na' mdo'on se'en nducua Ndiose lo mdiyaan re, una tsi'i lo'o cha' cuiya' nu 'yan tin, siya na lo'o cha' cuiya' 'in ni nu nga'an tñan 'yan.

43 ¿Ni cha' a ndi'yan huan cuinta cha' nu ndyucuin'? Cui' siyana a ndyca rin' huan tyucuan xu'hue huan 'yan.

44 'Huan nguiaan huan tsu' 'in ne' xña'an nu lca stin huan, lo nguia ndyca'an huan ña'an nu ngui'ni can'. Ti culoo lca can' nu ndujui nten, a ndun can' loo cha' nu lñi siyana a lñi ndi'in cha' 'in. La' ña'an ndyucui' can' cha' cuiñi siyana lca nu cuiñi, yucui' ca sti cha' cuiñi.

45 Na' siyana ndyucuin' cha' nu lñi, can' cha' a nguiaña'an rin' huan 'yan.

46 ¿Ti ca tyucui' siyana nducuin qui'ya? Si na ndyucuin' cha' nu lñi, ¿ni cha' a nguiaña'an rin' huan 'yan?

47 Nu nguiaa tsu' 'in Ndiose nee 'in cha' 'in Ndiose, can' cha' a nee 'huan cha' re siyana a nguiaa huan tsu' 'in Ndiose.

Bra ti lyiji tyi'in Abraham cua ndi'in Crixtu

48 Rcan' mxcuen ne' judio 'in ni: Cui' ña'an cua yucui' hua lo'o siyana lca ne' Samaria, lo ntsu'hui cui'in xña'an 'in.

49 Mxcuen Jesús: A ntsu'hui cui'in xña'an 'yan, ngui'nin tnun 'in Stin, una 'huan nxcuan tloon huan 'yan.

50 Ni a ndyca ran' scuen cuaan 'yan ticuiin', una xca tucui nscuen cuaan 'yan, can' nu cu'ni cuiya' cha' 'yan.

51 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, nu xu'hua se'en cha' nu ndyucuin', a ntsu'hui cha' caja can'.

52 Rcan' nu juin ne' judio 'in ni: Ri nii ngüi'ya hua cuinta siyana ntsu'hui cui'in xña'an 'in. Abraham ngujui, cui' nguaña'an ngujui lyigaa la ña'an nu mxiyucui' Ndiose 'in, lo nu'huin ndyucui': Nu xu'hua se'en cha' nu ndyucuin', a ntsu'hui cha' caja can'.

53 ¿Ta ndun loo la nu'huin que 'in Abraham nu ncua nten cula 'na? Ngujui lo ngujui lyigaa la ña'an nu mxiyucui' Ndiose 'in, lo nu'huin, ¿ti ca lca ndlucua ri'?

54 Mxcuen Jesús: Si na' scuen cuaan 'yan ticuiin', a sca cuinta ntsu'hui, una ni nu lca Stin, can' nu nscuen cuaan 'yan, cui' ni nu ndyucui' huan lca Ndiose 'huan.

55 'Huan a ntsu'hui lyoon huan 'in ni, una na' ndyu'hui lyoon 'in ni. Si tyucuin' a ntsu'hui lyoon 'in ni, lcan sca nu cuiñi tsaña'an ndi'in cha' 'huan. Una na' ndyu'hui lyoon 'in ni lo nsu'hua se'en cha' nu ndyucui' ni.

56 Abraham nu ncua nten cula 'huan, tsu'hue yu'hui tiee bra yna cha' siyana ntsu'hui cha' caan, na'an cha' can' ncua tsu'hue lca tiee.

57 Rcan' nu juin ne' judio 'in ni: Ni tu'hua tyii yjan a lyiji chu'hui, lo ndyucui' siyana cua na'an 'in Abraham.

58 Nu juin Jesús 'in ne': Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, ti lyiji tyi'in Abraham lo na' cua ndi'in.

59 Rcan' msñi ne' quee siyana jyi'in ne' 'in Jesús, una yu'hui catsi' ni lo mdyo'o ni ni' lyaa can', mdijin ni lja nten can' nguiaa ni.

JUAN 9

Msla Jesús quiloo sca nu cuityin'

1 Tucuiin se'en mdijin Jesús, na'an ni nducua sca cua ña'an cuityin' ti bra ngula.

2 Ta'a nda'an ni nganicha' 'in ni: Rabí, ¿ti ca nducui qui'ya, nu nde ta ne' cula 'in, ni cha' cua lca cuityin' bra mdiyaan chelyuu?

3 Mxcuen Jesús: Tsi'i na,ni ne' cula 'in a nducui ne' qui'ya, siyana ca tycan' ña'an cha' nu tnu cu'ni Ndiose lo'o.

4 'Ni ca cha' cu'nin tñan 'in ni nu nga'an tñan 'yan lja nu ti ndijyi braa, siyana si cua ngüi'ya tla a tucui 'a nu cu'ni tñan.

5 Lja nu ti ndi'in loo chelyuu re, na' lcan nu ndaa xaa 'in nten chelyuu.

6 Ña'an mdyi yucui' ni cha' re ngun siye' ni lyuu, nga'ni ni chin' ngutsu' lo'o tyi'a siye' ni, lo mxta'an ni 'in na quiloo nu cuityin' can',

7 lo nu juin ni 'in: Ya scui tyi'a tloo ni' plyaa Siloé cua, (cha' re ndyca ri' na tyucui' na: Nu nga'an tñan ne' 'in). Rcan' ya yjcui tyi'a tloo, lo cua nguila na 'in bra mxtucui.

8 Tsalca ta'a nducua ni, lo'o nu jlyo ri' siyana ncua sca nu cuityin', ndyucui' ne': ¿Ta tsi'i nde lca nu cuityin' nu ndyucua njñan lomstan lyigaa braa?

9 Ntsu'hui nu ndyucui': Cui'. Ntsu'hui xca nu ndyucui': Na tyucua ña'an ti. Ticuii' mxcuen 'in ne': Na' lcan.

10 Nganicha' ne' 'in: ¿Lo ni ña'an ra ncua nguila quiloo?

11 Mxcuen 'in ne': Cui' nu naa Jesús nga'ni chu'hue chin' ngutsu', mxta'an 'in na quilon, lo nu juin 'yan: Ya yjcui tyi'a tloo se'en lca Siloé cua. Cui' braa ya'an mscuin tyi'a tloon, lo ncua tycan' 'yan.

12 Rcan' nu juin ne' 'in: ¿La ntsu'hui nii? Mxcuen 'in ne': A jlyo ran'.

Nganicha' ne' fariseo 'in nu ncua cuityin' can'

13 Ya lo'o ne' 'in nu ncua cuityin' can' tloo ne' fariseo.

14 Lca na tsan nu ntxtñan' ne' judio bra nga'ni chu'hue Jesús ngutsu' can', lo nga'ni ni cha' nguila quiloo.

15 Ticui' nguaña'an nganicha' ne' fariseo 'in si ni ña'an ncuá nguila quiloo. Lo nu juin 'in ne': Chin' ngutsu' mxta'an quiloon, mji'an 'in na, lo ri nii tyca' 'yan.

16 Rcan' mdisna yucui' ne' fariseo: nu cua a mdo'o se'en nducua Ndiose siyana a nchu'hua se'en tsan nu nxtñan' na. Ntsu'hui xca nu ndyucui': ¿Una ni ña'an cu'ni cha' nu tnu si na lca nten qui'ya chelyuu? Lo a ncuá 'a ca sca cha' ti 'in ne' squi'ya ni.

17 Xiya' nganicha' ne' 'in' nu ncuá cuityin' can': ¿Ni ña'an ngulucua ri' lo'o nu msla quiloo? Mxcuen 'in ne': nu nxiyucui' Ndiose 'in lca.

18 Una a yaña'an ri' ne' siyana ncuá sca nu cuityin' lo ri nii nguila quiloo. Can' cha' nga'ni ne' cha' yaan ne' cula 'in,

19 lo nganicha' ne' 'in: ¿Ta sñe' huan lca re? ¿Ta chin ñi siyana cua ña'an cuityin' bra mdiyaan chelyuu? ¿Ni ña'an ncuá nguila quiloo?

20 Ne' cula 'in mxcuen 'in ne': Jlyo ri' hua siyana sñe' hua lca, lo jlyo ri' hua siyana cua ña'an cuityin' bra ngula,

21 una tsaña'an nguila quiloo, a ndi'ya hua cuinta lo ni a jlyo ri' hua ti ca nu msla quiloo, una cua cula, tca cunichan' huan 'in lo cui' quitsa' huan.

22 Yucui' ne' nguaña'an siyana nguitsen ne' tloo ne' judio, siyana cua nga'ni cuiya' ne' cha', si ntsu'hui nu tyucui' siyana Jesús lca ni nu mdo'o hui ca 'in Ndiose, cui' bra culo ne' 'in can' se'en nguio' ti'in ne'.

23 Can' cha' nu juin ne' cula 'in: cua cula, tca cunichan' huan 'in.

24 Xiya' mxi'ya ne' 'in ne' nu ncuá cuityin' can' lo nu juin ne' 'in: Tyaa xu'hue 'in Ndiose siya cha' re, huare' jlyo ri' hua siyana cua lca nten qui'ya chelyuu.

25 Rcan' mxcuen can': A jlyo ran' si ta lca nten qui'ya chelyuu, scati cha' nu jlyo ran' siyana ncuá sca nu cuityin' lo ri nii tyca' 'yan.

26 Xiya' nganicha' ne' 'in: ¿Ni ña'an nga'ni lo'o? ¿Ni ña'an msla quiloo?

27 Mxcuen 'in ne': cua yucuin' lo'on huan, una a n'ni cuinta huan cha' nu ndyucuin'. ¿Ni cha' ndyca rin' huan quitsan' 'huan xiya', ta na lo'on huan lca tieen huan tyucui tyca'an huan 'in ne'?

28 Ndyucuen tique' ne' lo'o lo nu juin ne': Nu'huin lca nu ngui'ni cha'an 'in ne' cua, huare' ngui'ni cha'an hua cha' 'in Moisé.

29 Jlyo ri' hua siyana Ndiose lca nu yucui' lo'o Moisé, una cua a jlyo ri' hua la mdo'o.

30 Rcan' mxcen: Nduhue 'a ran' cha' re siyana a jlyo rin' huan la mdo'o, lo cui' msla quiloon.

31 Cua jlyo rin' na siyana sca nten qui'ya chelyuu a n'ni cuinta Ndiose cha' nu nñan can', una sca nten nu n'ni tnu 'in ni lo nducua cha' 'in ni, can' nu n'ni cuinta ni cha' nu ndyucui'.

32 Ni siya' a lyiji quine cha' ta nde'en nu cua msla quiloo sca nu cua ña'an cuityin' ti bra ngula.

33 Si na a mdo'o se'en nducua Ndiose, ni sca cha' lo a ca cu'ni.

34 Mxcuen ne' 'in: Nu'huin nu cua lca nducui qui'ya' ti bra ngula, ¿lo' ri nii ndlucua ri' culu'u 'hua? Cui' braa ngulo ne' 'in nde chun' na'an.

Cha' 'in nu cuityin' lo'o cha' 'in Ndiose

35 Ynan Jesús cha' siyana cua ngulo ne' 'in nde chun' na'an, lo bra nguija lyoo ni 'in nu juin ni: ¿Ta nguiaña'an ri' 'in Sñe' Ndiose?

36 Mxcuen: Quitsa' 'yan cha' ti ca lca can', lo tsaña'an ran' 'in ni.

37 Nu juin Jesús 'in: cua ndyu'huil lyoo 'in can' siyana cui' ni ta'a ndyucui' ri nii.

38 Nu juin 'in ni: Ni X'na hua, nguiaña'an ran' 'in, rcan' nga'ni tnu 'in ni.

39 Lo nu juin Jesús: Na' mdiyaan loo chelyuu re siyana cu'nin cuiyan' cha' 'in nten, siyana nu a tyacan' 'in quila xaa quiloo, lo nu tyacan' 'in nde quinu cuityin'.

40 Bra ngune 'in ne' fariseo cha' nu yucui' Jesús, nu juin ne' 'in ni: ¿Ta lo'o huare' cuityin' hua?

41 Mxcuen Jesús 'in ne': Si a cuityin' huan a nducuin huan qui'ya, una ri nii siyana ndyucui' huan tyacan' 'huan, can' cha' nducuin huan qui'ya.

JUAN 10

Yucui' Jesús cha' 'in slya'

1 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, sca nu a nguiten nde tulo'o 'in slya', siya na ndyo'o cuaan nde tu lo'o, can' nu nducun' lo cuna.

2 Una nu nguiten nde tulo'o, can' nu ntsu'huil cuinta 'in slya' can'.

3 Nu ndun tulo'o can', cui' bra nsla 'in na bra ndiyaa nu na'an seen slya' can', lo slya' can' ne 'in 'in bra ndyucui', cuinta scaa 'in ndlo naa 'in 'in, lo ndya'an lo'o 'in 'in se'en nan ycu 'in.

4 Bra cua mdo'o slya' 'in ne' ndyucua loo loo 'in, lo ndyucui ndyca'an 'in 'in siyana ndyu'hui lyoo 'in ña'an tyi'i ndyucui'.

5 Una a ndyucui ndyca'an 'in 'in nten nu a ntsu'hui lyoo 'in, cui' nu nde nxnan 'in siyana a ntsu'hui lyoo 'in ña'an tyi'i ndyucui' can'.

6 Nde cha' nu mxtyaa Jesús 'in ne', una a ngüi'ya ne' cuinta ni cha' lca na.

Jesús lca ni nu na'an seen slya'

7 Xiya' yucui' Jesús: Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, na' lcan tulo'o se'en nguiten slya'.

8 Lyigaa nu yaan bra ti lyiji caan na', can' nu nducun' lo cuna, una slya' can' a nga'ni cuinta 'in cha' nu yucui' can'.

9 Na' lcan tulo'o can', nu sten 'in na lo'o cuinta 'yan, can' nu tyo'o laa, tsa nan ycu, lo ticui' can' quila xiya'.

10 Nu cuna ljian siyana cujui, cuijlyo lo cu'ni cuna. Una na' ljian siyana caja chelyuu 'huan, sca chelyuu nu cha'an yu'huin huan lo'o.

11 Na' lcan nu tsu'hue ña'an seen slya', lo nu tsu'hue ña'an seen slya' can' nu ndyaa carsya 'in squi'ya 'in.

12 Una msu siyana a lca x'na 'in, bra ña'an ljian sca 'ni yla, nde nxnan yu'hui lo nxnu ti'in slya' can', lo 'ni yla can' n'ni lyo'o 'in 'in, lo ña'an tucuiin ti nan 'in rcan'.

13 Msu can' nxnan siyana msu ti lca, can' cha' a nduhue ri' nxnu ti'in slya' can'.

14 Na' lcan nu tsu'hue ña'an seen slya', ndyu'hui lyoon slya' 'yan, lo slya' can' ndyu'hui lyoo 'yan,

15 tsaña'an ndyu'hui lyoo Stina Ndiöse 'yan, lo na' ndyu'hui lyoon 'in ni, nu hasta ndyaan carsya 'yan squi'ya 'in.

16 A cuinta ndi'in xca lta slya' 'yan nu a ntsu'hui ni' lyo'o re, lo'o can' ntsu'hui cha' quian 'yan, lo cu'ni cuinta cha' nu tyucuin'. Sca ni' lyo'o ti chu'hui 'in lyigaa 'in, lo scati nu ña'an seen 'in 'in.

17 Can' cha' tsu'hue 'a ntsu'hui tiee Stina Ndiöse lo'on, siyana hasta lo'o chelyuu 'yan ndyaan siyana ca tyucuan 'in na xiya'.

18 A tucui nu ca tyucuan chelyuu 'yan, siya na ticuiin' ndyaan 'in na. Ndia cha' cuiya' 'yan tyaan 'in na, lo ndia cha' cuiya' 'yan tyucuan 'in na xiya'. Nde cha' cuiya' nu mdaa Stin 'yan.

19 Ne' judio can', ticui' ti ña'an a ncuca 'a ca sca cha' ti 'in ne' siya cha' nu yucui' Jesús.

20 Quina'an nu ndyucui': Cui'in xña'an ntsu'hui 'in re, can' cha' lucu. ¿Ni cha' nee 'huan cha' nu ndyucui'?

21 Ntsu'hui xca nu ndyucui': Una sca nu ntsu'hui cui'in xña'an 'in a ndyucui' can' tsaña'an ndyucui' nu nde. ¿Ta ca 'in cui'in xña'an sla quiloo sca nu cuityin'?

Mscuan tloo ne' judio 'in Jesús

22 Lja rcan' ndyca ta'a 'in laa nu nducua quichen Jerusalén, lo lca na tsan nu tlya'.

23 Jesús mxtucui ni ni' lyaa se'en nguia' tucui tulaa nu naa Salomón.

24 Msu'hua lo'o ne' judio 'in ni lo nu juin ne': ¿Ni snu braa tya'an lo'o hua lo'o cha' tucua ri' re? Si na cui' lca Crixtu, siya' ti quitsa' 'hua.

25 Mxcuen Jesús 'in ne': Cua yucuin' lo'on huan lo a nguiaña'an rin' huan 'yan. Ticuii' tñan nu ngui'nin lo'o cha' cuiya' 'in Stin ndaa na rsuun ti ca lcan.

26 Una 'huan a nguiaña'an rin' huan siyana a lcan huan slya' 'yan, cui' tsaña'an nu cua yucuin' lo'on huan.

27 Tsalca slya' 'yan ne 'in cha' nu ndyucuin', lo ndyu'hui lyoon 'in 'in, lo ndyucui ndyca'an 'in 'yan.

28 Na' ndaan chelyuu nu a tsatii 'a 'in 'in, lo a ntsu'hui cha' tyucuna' carsya 'in 'in, ni a tucui nu ca quilyoo 'in 'in tuya'an'.

29 Stin, ni nu mdyaa 'in 'in 'yan, scati ni ndun loo la ti, lo a tucui nu tca quilyoo 'in 'in tuyaa' ni.

30 Na' lo'o Stina Ndiose scati lca hua.

31 Xiya' msñi ne' judio quee nu jyi'in ne' 'in ni.

32 Lo nu juin Jesús 'in ne': quina'an tñan tsu'hue cua nga'nin tloon huan lo'o cha' cuiya' 'in Stin. ¿Siya cha' can' ndyca rin' huan jyi'in huan quee 'yan?

33 Rcan' mxcuen ne' judio 'in ni: Tsi'i squi'ya tñan tsu'hue can' jyi'in hua quee 'in, siyana ndyucui' ca'an 'in Ndiose, nu'huin lca nten chelyuu lo ndyucui' siyana lca Ndiose.

34 Mxcuen Jesús 'in ne': ¿Ta a nguinu scua sca cha' loo lee 'huan: —Na' cua yucuin' siyana ndiose lcan huan?—

35 Si Ndiose nu juin ni siyana ndiose lca nu msñi cuinta cha' 'in ni, (lo' jlyo rin' na siyana cha' nu nguinu scua can' a ca catsa ti'in na),

36 ¿lo ña'an ra ñujuin huan cha' 'in nu cua ngulosuhui ca Stina Ndiose, lo nga'an tñan ni 'in yaan loo chelyuu re? Ndyucuin' huan siyana yucuin' ca'an 'in Ndiose bra yucuin': Sñe' Ndiose lcan.

37 Si tsi'i tñan 'in Stin ngui'nin, a na jo'o tsaña'an rin' huan 'yan.

38 Una si ngui'nin 'in na, nisiya a tsaña'an rin' huan 'yan, una tsaña'an ri' huan lo'o tñan nu ngui'nin, lo ca jylo rin' huan lo tsaña'an rin' huan siyana sca cha' ti 'yan lo'o Stina Ndiose.

39 Xiya' ncu a ri' ne' cha' quinu Jesús, una mdo'o ni tuyaa' ne'.

40 Nguiaa ni xiya' xca tsu' tycu tlyu Jordán, se'en nu mducua tya Xuhua 'in nten ti culoo. Can' nguinu ni sti'i ti.

41 Quina'an 'a nten ndian ne' se'en nda'an ni, lo ndyucui' ne': Chin' ñi siyana Xuhua ni sca cha' nu tnu lo a nga'ni, una lyigaa cha' nu yucui' cha' 'in ne' re, cha' chin' ñi lca na.

42 Quina'an 'a nten yaña'an ri' 'in Jesús se'en can'.

JUAN 11

Bra ngujui Lázaro

1 Cha' nu ncu a quichen Betania ncu a ti' sca nu naa Lázaro, cui' quichen tyi María lo'o Marta ta'a ngula.

2 (María ta'a ngula Lázaro nu ncu a ti' can', lca nu msu'hua tyi'a txi 'in Ni X'na na, lo mxtyi quiya' ni lo'o quichan' que.)

3 Tyucuaa ne' cuna'an can' msu'hua rsuun 'in Jesús, lo ndyucui' ne': Ni X'na hua, ta'a tsu'hue ntsu'hui, ri nii ntsucua ti'i.

4 Bra ngune 'in Jesús cha' re, nu juin ni: Tsi'i quicha ntsu'hui cha' cujui 'in lca na, siyana ca tyacan' ña'an cha' cuiya' 'in Ndiose lo caja nu cu'ni tnu 'in Sñe' ni.

5 Marta lo'o nu cuna'an ta'a, lo'o Lázaro lca ta'a tsu'hue Jesús.

6 Bra yna ni cha' siyana nu ti'i, ti nguinu la ni tyucua tsan se'en can'.

7 Rcan' nu juin ni 'in ta'a nda'an ni: Tsaan na xiya' se'en lca Judea.

8 Mxcuen ta'a nda'an ni 'in ni: Rabí, a tyun tsan ncuá ri' ne' judío jyi'in ne' quee 'in, lo ri nii ndyca ri' tsaá xiya'.

9 Mxcuen Jesús 'in ne': ¿Ta tsi'i tityucua braa ndyca sca tsan? Tsalca nu nda'an titsan, a ntsu'hui cha' tyucua quee quiya' can' siyana nda'an loo xaa.

10 Una nu nda'an tla, ndyucua quee quiya' can' siyana a nda'an loo xaa.

11 Bra mdyi yucui' ni cha' re, xiya' nu juin ni 'in ne': ta'a tsu'huen na Lázaro laja', una tsan xtucuin 'in.

12 Rcan' mxcuen ta'a nda'an ni: Ni X'na hua, si na lja' ti quila juersa 'in.

13 Jesús ndyucui' ni cha' re siyana ngujui Lázaro, una ta'a nda'an ni ngulucua ri' siyana lja' ti.

14 La rcan' ngüitsa' Jesús 'in ne': Lázaro cua ngujui,

15 lo squi'yan huan tsu'hue ntsu'hui tieen siyana a nda'an la cua, siyana tsaña'an rin' huan 'yan. Tsaan na se'en su.

16 Rcan' Tuma, nu ndyucui' ne' lo'o lca Dídimo, nu juin 'in lyigaa la ña'an ta'a nda'an: Tsaan na lo tsatlyu cajan na lo'o ni la cua.

Jesús nga'ni ni cha' ndyo'o qui'u nten

17 Bra mdiyaa Jesús can' yna ni cha' siyana cua nguiaa jacua tsan ngutsi' Lázaro.

18 Quichen Betania, lcui' ti nguinu na se'en lca quichen Jerusalén, sa ntsu'hui lyoo sna ti kilometro.

19 Quina'an 'a ne' judío mdiyaa ne' se'en ndi'in Marta lo'o María, siyana taa ne' cha' tnu tiee 'in siyana ngujui ta'a ngula.

20 Bra yna Marta cha' siyana cua ljian Jesús, mdo'o ya te'en 'in ni, una María can' nguinu nde na'an.

21 Lo nu juin Marta 'in Jesús: Ni X'na hua, si nu'huin ndi'in lo'o huan re, lo a caja ta'a hua.

22 Una jlyo ran' siyana lyigaa cha' nu njñan 'in Ndiöse nxcuen ni 'in.

23 Nu juin Jesús: Ta'a ngula ntsu'hui cha' tyo'o qui'u.

24 Mxcuen Marta can' 'in ni: cua jlyo ran' siyana ntsu'hui cha' tyo'o qui'u, una la bra tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re.

25 Nu juin Jesús 'in ne': Na' lcan nu n'ni cha' ndyo'o qui'u nten, na' lcan chelyuu 'in ne', lo nu nguiaña'an ri' 'yan, tyo'o qui'u can' nisiya cua ngujui.

26 Lyigaa nu lu'u lo nguia tsaña'an ri' 'yan, a caja 'a can'. ¿Ta nguiaña'an ri' cha' re?

27 Lo nu juin 'in ni: Chin' ñi, Ni X'na hua, nguiaña'an ran' siyana lca ni nu lca Crixtu, cui' Sñe' Ndiose nu mdiyaan loo chelyuu re.

Ynan Jesús tucuaa 'in Lázaro

28 Bra mdyi yucui' Marta cha' can', mxtucui nde se'en ndi'in nguia yitsa' buna ti 'in María ta'a ngula, lo ñujuin Cua ndun ni nu lca Mistro lo nxi'ya ni 'in tsa.

29 Bra yna cha' can', cui' bra mdo'o nguiaa se'en ndun ni.

30 Jesús a lyiji sten ni loo quichen, ti ndun ni se'en ya te'en Marta 'in ni.

31 Ne' judio nu mdiyaa se'en ndi'in María siyana taa cha' tnu tiee 'in, bra na'an ne' siyana ndla mdo'o nguiaa, ngutucui ndyca'an ne' 'in lo ndyucui' ne': Cui' la tucuaa nguia yna ri nii.

32 Mdiyaa María se'en ndun Jesús, cui' bra mdyi'ya xtyin' tloo ni bra na'an 'in ni, lo nu juin 'in ni: Ni X'na hua, si nu'huin ndi'in lo'o hua re, lo a caja ta'a hua.

33 Bra na'an Jesús siyana nguinan, a cuinta nguinan ne' judio nu mdiya ndyca'an 'in, lo'o ni ngüi'ya tu'hua tiee ni siyana ti'i ntsu'hui tiee ni.

34 Lo nu juin ni: ¿La ngutsin' huan 'in? Nu juin ne' 'in ni: Ni X'na hua, caan nde re lo ña'an se'en ngutsi'.

35 Lo yna Jesús.

36 Ndyucui' ne' judio: Ña'aan, snu ña'an ti'i ntsu'hui tiee ni lo'o.

37 Ntsu'hui nu ndyucui': Si msla quiloo nu cuityin' can', ¿ni cha' a nga'ni cha' siyana a caja Lázaro?

Bra mdyo'o qui'u Lázaro

38 Xiya' ngüi'ya tucu'hua tiee Jesús, lo mdiyaa ni tucuaa can'. Se'en ngutsi' ne' 'in lca na sca tuquee, lo ndyucun na lo'o sca quee tlyu.

39 Nu juin Jesús: Lyoon huan quee cua. Marta ta'a ngula nu ngujui can' nu juin 'in ni: Ni X'na hua, cua nxcua tyi'i siyana cua nguiaa jacua tsan ngutsi'.

40 Mxcuen Jesús 'in: ¿Ta tsi'i can' cha' yucuin' Si nguiaña'an ri', lo ña'an cha' cuiya' 'in Ndiose?

41 Rcan' ngulo ntan ne' quee nu ndyucun tucuaa se'en su nu ngujui can'. Mscuen Jesús tloo ni lo nu juin ni: Stina Ndiose, tyaan xu'hue 'in siyana ngune 'in cha' nu yucuin' lo'o.

42 Na' jlyo ran' siyana lyigaa braa ne 'in cha' nu ndyucuin', una squi'ya nten quina'an ndi'in re yucuin' nguiaña'an, siyana tsaña'an ri' ne' cha' cui' nga'an tñan 'yan.

43 Bra mdyi yucui' ni cha' re yucui' cueen ni: Lázaro, tyo'o nde chun'.

44 Nu ngujui can' mdyo'o ña'an ti nguixen te' lo'o yaa' lo'o quiya', a cuinta lo'o tloo ngxen xca te'. Nu juin Jesús 'in ne': Xtin' huan 'in lo quiaa.

Nga'ni cuiya' ne' cha' kujui ne' 'in Jesús

45 Rcan' quina'an 'a ne' judio nu ta'a mdiyaa María, bra na'an ne' cha' nu nga'ni Jesús yaña'an ri' ne' 'in ni.

46 Una ntsu'hui nu ya ngüitsa' 'in ne' fariseo ña'an nga'ni Jesús.

47 Rcan' lyigaa nu ndlo ca tñan ni' lyaa, tsatlyu lo'o ne' fariseo mxo' ti'in ta'a ne' siyana cu'ni cuiya' ne' cha', lo ndyucui' ne': ¿Ni ña'an cu'ni na lo'o nu cua siyana quina'an 'a cha' tnu ngui'ni?

48 Si a tyucui ndijin na lo'o ña'an ngui'ni, ña'aaan quichen re tsaña'an ri' 'in, chen nducui caan ne' romano lo cuijlyo ne' se'en n'ni tnu na 'in Ndiose tsatlyu lo'o quichen re.

49 Rcan' mdo'o yucui' sca nu naa Caifás, lo cui' yjan can' lca nu ndlo ca tñan ni' lyaa, lo nu juin: 'Huan ni sca cha' lo a jlyo ri' huan,

50 ni a ndi'ya huan cuinta siyana tsu'hue lati caja scati ne' qui'yu squi'ya quichen, lo tsi'i nu jlyo ña'aaan nten re.

51 A yucui' cha' can' lo'o cha' tiaa nu 'in ti, siyana yjan can' lca nu ndlo ca tñan ni' lyaa, can' cha' mxiyucui' Ndiose 'in siyana Jesús ntsu'hui cha' caja ni loo ña'aaan nten quichen.

52 Tsi'i tsaloo ti siyana caja ni squi'ya quichen, siyana xo' ti'in ta'a lyigaa sñe' Ndiose nu ndi'in sa tyucui chelyuu, lo tsatlyu ca sca cha' ti 'in ne'.

53 Ti rcan' cua lca tiee ne' kujui ne' 'in Jesús.

54 Can' cha' Jesús a mda'an yla 'a ni lja ne' judio, siya na mdo'o tsu' ni lo mdiyaa ni sca quichen naa Efraín nu ndi'in lucui' ti sca se'en bityi, can' nguinu ni lo'o ta'a nda'an ni.

55 Cua ndyucui lucui' cha' ca ta'a Pascua nu n'ni tnu ne' judio, lo quina'an 'a nten mdo'o ne' scaxca quichen, lo mdiyaa ne' Jerusalén siyana suhui ne' 'in ne' lja nu ti lyiji tisna ta'a Pascua.

56 Nan ne' 'in Jesús, lo ne' nicha' ta'a ne' se'en nguio' ti'in ne' ni' lyaa can': ¿Ni ña'an ñujuin huan, ta caan can' ta'a ri nii?

57 Lyigaa nu ndlo ca tñan ni' lyaa lo'o ne' fariseo, cua ndi'in tiaa ne' sca cha' ti 'in ne' siyana si ntsu'hui nu ña'an 'in Jesús, cui' bra quitsa' 'in ne' siyana quinu ni.

JUAN 12

Mslu tucua María tyi'a txi quiya' Jesús

1 Ti lyiji xcua tsan nu ntsu'hui cha' ca ta'a Pascua, yaa Jesús quichen Betania se'en ndi'in Lázaro, cui' nu ngujui can' lo nga'ni ni cha' mdyo'o qui'u.

2 Can' nga'ni chu'hue ne' na nu cu siin ni. Marta msu'hua na loo misa, lo Lázaro lca sca nu ta'a nducua ni loo misa can'.

3 Rcan' María msñi sca te'en tyi'a txi nu sa tean' litro, nu xcui' nardo, lo quina'an 'a ntsu'hui lyoo na, mslu tucua 'in na chun' quiya' Jesús, lo mxtyi 'in na lo'o quichan' que, mtsa'an yu'hui tyi'i na ña'an can'.

4 Sca ta'a nda'an ni, cui' Juda Iscariote sñe' Simun, nu ntsu'hui cha' tyaa 'in ni, nu juin 'in ni:

5 ¿Ni cha' a ncua quiya' tyi'a txi re lo caja tñi nu n'ni ne' cana sna cientu tsan, lo quitsa na 'in nu ti'i?

6 Yucui' cha' re, una tsi'i siyana ntsu'hui yuhue ri' 'in nu ti'i, siyana lca sca nu cuna. Lyi'ya cuinta tñi 'in ta'a nda'an ni, lo nxñi su'hua 'in na.

7 Rcan' nu juin Jesús 'in: A tyucui ndijin lo'o ña'an nu ngui'ni ne' re, mxu'hua se'en ne' 'in na siyana cui' tñan cu'ni na tsan nu ntsu'hui cha' quitsin'.

8 Nu ti'i lyigaa braa ndi'in can' lo'on huan, una na' tsi'i lyigaa braa ña'an huan 'yan.

Nga'ni cuiya' ne' cha' kujui ne' 'in Lázaro

9 Quina'an 'a ne' judio yna ne' cha' siyana can' ndi'in Jesús, cui' braa mdiyaa ne' una tsi'i tsaloo ti squi'ya Jesús, siyana ndyca ri' ne' ña'an ne' 'in Lázaro, nu ngujui lo mdyo'o qui'u.

10 Una lyigaa nu ndlo ca tñan ni' lyaa 'in ne' judio, nga'ni cuiya' ne' cha' siyana lo'o Lázaro ntsu'hui cha' caja.

11 Siya quina'an 'a ne' judio cua mdo'o tsu' ne' lo yaña'an ri' ne' 'in Jesús.

Bra nguiten Jesús quichen Jerusalén

12 Xca tsan can', nten quina'an nu cua mdiyaa ta'a can', bra yna ne' cha' siyana cua tiyaan Jesús quichen Jerusalén,

13 mdo'o ne' ya te'en ne' 'in ni, lyi'ya ne' lca' yca quiñan, lo ndyucui' ne' cueen: —¡Culo laa 'hua! Tlyu cha' tsu'hue ntsu'hui 'in ni nu llyan lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na,— ni nu lca Ree 'in ne' Israel.

14 Lo ngujui sca burru cuine' ti mducua Jesús tsaña'an ndyucui' quityi 'in Ndiöse:

15 —A cutsen huan, 'huan nu ndi'in quichen Jerusalén, nde cua llyan ni nu lca Ree 'huan, nducua ni chun' sca burru cuine' ti.—

16 Ta'a nda'an ni a ngüi'ya cuinta cha' re, la cua ndyucuen Jesús la ni' cuaan, rcan' mxu'hua ri' cha' nu nga'ni ne' lo'o ni, a cuinta siyana nducua na loo quityi 'in Ndiöse.

17 Nten nu na'an tloo bra nga'ni ni cha' mdyo'o qui'u Lázaro tucuaa can', mdaa ne' rsuun cha' nu yato'o,

18 can' cha' quina'an nten ya te'en 'in ni, siyana cua yna ne' cha' ña'an cha' nu tnu nga'ni ni.

19 Una ne' fariseo mdisna yucui' ne': Ña'an huan, ni sca cha' lo a ca cu'ni na siyana ña'aaan quichen ne' nducui ndyca'an 'in.

Ne' griego mda'an nan ne' 'in Jesús

20 Tucua sna ne' griego nu ya ngui'ni tnu ta'a can',

21 mdiyaa ne' se'en ndun Lpe, mdo'o quichen Betsaida se'en lyi'ya loo Galilea, lo mjñan ne' cha' tsu'hue 'in: Ndyca ri' hua ña'an hua 'in Jesús.

22 Rcan' ya yitsa' Lpe can' 'in Ndre, lo tyucuaa yucui' lo'o Jesús.

23 Mxcuen Jesús 'in ne': cua mdiyaa braa scuén cuaan cha' 'in Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan.

24 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, sca si'yu trigo si a tiu na lyuu, ticui' ti loo scati na, una si tiu na lo tyucua na, quina'an la tyca na.

25 Nu n'ni 'tna chelyuu 'in, tyucuna' can' ttaa braa, una nu a n'ni 'tna 'in, can' nu caja sca chelyuu nu a tsatii 'a 'ni.

26 Si ntsu'hui nu ndyca ri' cu'ni tñan 'yan, tyucui ndyca'an 'yan, lo se'en nu na' tyi'in, can' tyi'in msu 'yan. Tsalca nu cu'ni tñan 'yan, lo'o Stin chu'hui cuinta 'in can'.

Yucui' Jesús siyana ntsu'hui cha' caja ni

27 Ri nii nu'un 'a ri' carsya 'yan, ¿lo ni ña'an tyucuin'? ¿Ta na tyucuin' lo'o Stin, a taa cha' cuiya' tyijin cha' re? ¿Ta tsi'i can' cha' mdiyaan loo chelyuu re siyana tyijin ndi'i?

28 Stina Ndiose, cu'ni cha' ca tycan' ña'an cha' cuiya' 'in. Rcan' ngune yucui' sca nu yucui' la ni' Cuaan: cua ncuca tycan' ña'an cha' cuiya' 'yan, lo xiya' ntsu'hui cha' ca tycan' ña'an na.

29 Nten quina'an can' ngune 'in ne' bra ngujui nu yucui', lo ndyucui' ne' siyana ti'yu ngune. Ntsu'hui xca nu ndyucui' siyana sca angajle yucui' lo'o ni.

30 Mxcuen Jesús 'in ne': Tsi'i cha' 'yan ngujui nu yucui' cua, siya na squi'yan huan lca na.

31 Cua mdiyaa braa nu ntsu'hui cha' ca cuiya' cha' nu ndyca loo chelyuu re, lo caja nu culo tsu' 'in ne' xña'an nu ndlo tñan loo chelyuu re.

32 Bra ntsu'hui cha' xtun ne' 'yan, tsatlyu xi'yan 'in lyigaa nten siyana tyucui ndyca'an ne' 'yan.

33 Lo'o cha' nu yucui' ni re, ngulo scua yla ni ña'an ntsu'hui cha' caja ni.

34 Mxcuen nten can' 'in ni: Huare' cua ngune 'hua ña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose siyana ni nu lca Crixtu ntsu'hui cha' tyi'in ni sa tyucui braa. ¿Ni cha' ndyucui' nu'huin siyana Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan ntsu'hui cha' cujui ne' 'in? ¿Ti ca lca Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan?

35 Rcan' nu juin Jesús 'in ne': Sti'i ti ti ndyu'hui xaa 'huan, can' cha' tyucui ndyca'an huan 'in xaa can', ti quee' sa Ntsu'hui qui'ya tla se'en nda'an huan, siyana nu nda'an se'en tla, a jlyo ri' can' la nguiaa.

36 Can' cha' lja nu ti ndyu' hui xaa 'huan tsaña'an rin' huan 'in xaa can', lo nguaña'an can huan sca sñe' nu nda'an loo xaa. Tsa nde cha' nu yucui' Jesús, rcan' mdo'o ni nguiaa ni lo yu' hui catsi' ni 'in ne'.

Tla carsya 'in ne' judio

37 Nisiya lyee la nga'ni ni cha' nu tnu tloo nten can', una a yaña'an ri' ne' 'in ni,

38 siyana ca ña'an cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in Isaía bra nu juin: —Ñi X'na hua, ¿ti ca yaña'an ri' cha' nu yucui' hua? ¿Ti ca 'in ngüiilyo scua yla cha' cuiya' 'in, Ni X'na hua—?

39 Can' cha' a ncuá tsaña'an ri' ne' 'in ni, lo nde xca cha' nu yucui' Isaía:

40 —Yato'o mducun ne' tloo ne' siyana a ca tycan' 'in ne', nga'ni tla ne' carsya 'in ne' siyana a qui'ya ne' cuinta, lo si xtucui ne', na' cu'nin tycan 'in ne'.—

41 Isaía yucui' cha' re bra na'an tloo cha' cuiya' 'in ni, lo cui' cha' 'in ni lca nu mda'an yucui'.

42 Nisiya ncuaña'an quina'an nten nu ndun loo lati 'in ne' judio yaña'an ri' 'in ni, una squi'ya ne' fariseo a ngulu'u yla ne' cha' 'in ne', siyana nguitsen ne' caja nu culo 'in ne' se'en nu n'ni tnu ne' 'in Ndiose.

43 Lyee la nducua tloo ne' quinu tsu'hue tiee nten lo'o ne' que 'in Ndiose.

Cha' nu ndyucui' Jesús cu'ni cuiya' cha' 'in nten

44 Cuen yucui' Jesús: Nu nguiaña'an ri' 'yan, tsi'i 'yan na' ti nguiaña'an ri' can', siya na lo'o 'in ni nu nga'an tñan 'yan.

45 Nu cua na'an 'yan, cua na'an 'in ni nu nga'an tñan 'yan.

46 Na' lcan xaa nu cua mdiyaan loo chelyuu re, lo lyigaa nu tsaña'an ri' 'yan, a quinu can' se'en tla.

47 Nu ne 'in cha' nu ndyucuin', lo a nchu'hua se'en 'in na, tsi'in cu'ni cuiyan' cha' 'in can', siyana a ljian cu'nin cuiyan' cha' 'in nten, siyana ljian culon laan 'in ne'.

48 Nu nxcuan tloo 'yan, lo a ndyucuan xu'hue cha' nu ndyucuin', ntsu'hui xca nu cu'ni cuiya' cha' 'in can', cui' cha' nu cua yucuin' lca nu cu'ni cuiya' cha' 'in, bra tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re.

49 Siyana a ndyucuin' lo'o cuinta 'yan, siya na Stina Ndiose, ni nu nga'an tñan 'yan, mdaa ni cha' nu tyucuin' cha' nu culu'un.

50 Jlyo ran' siyana cha' nu ndlo ni tñan 'na lca na chelyuu nu a tsatii 'a, can' cha' lyigaa cha' nu ndyucuin' lca na cha' nu ndlo Stina Ndiose tñan 'yan.

JUAN 13

Mjyi'an Jesús quiya' ta'a mda'an ni

1 Lja nu cua tisna ta'a pascua, Jesús cua jlyo ri' ni siyana cua mdiyaa braa nu ntsu'hui cha' tyo'o ni loo chelyuu re lo quiaa ni se'en nducua Stina Ndiose. Jesús lyee nga'ni ni 'tna 'in nu yaña'an ri' 'in ni lja mdi'in ni loo chelyuu re, lo nguaña'an nga'ni ni hasta mdyo'o ni loo chelyuu.

2 Nducua ndyucu siin ne', lo Juda Iscariote, sñe' Simun, cua mxtyaa ne' xña'an cha' ni' carsya 'in siyana tyaa 'in Jesús.

3 Cua jlyo ri' ni siyana tuyaa' ni mxnu Stina Ndiose lyigaa loo cha' cuiya', a cuinta jlyo ri' ni siyana se'en nducua Ndiose mdo'o ni, lo ticui' can' ntsu'hui cha' quiaa ni.

4 Mditun ni se'en nducua ndyucu siin ni, nguloo ni te' tucuin nu lcu' ni, msñi ni sca te' lo mscan' ni 'in na sii' ni.

5 Rcan' msu'hua ni tyi'a sca ni' si'yu, lo mdisna mjyi'an ni quiya' ta'a nda'an ni, mxtyi ni 'in na lo'o te' ndycan' sii' ni.

6 Bra mdiyaa ni se'en nducua Simun Tyu, nu juin 'in ni: Ni X'na hua, ¿ta nu'huin jyi'an quiyan'?

7 Mxcuen Jesús 'in: Ña'an ngui'nin ri nii a ndi'ya cuinta, una chun' nde'en ca jlyo ri' cha' re.

8 Tyu can' nu juin 'in ni: Una a nga'an cha' jyi'an quiyan' na'. Mxcuen Jesús 'in: Si a jyi'an quiya' tsi'i sca cha' ti 'na rcan.

9 Nu juin Simun Tyu can': Ni X'na hua, tsi'i quiyan' tin jyi'an rcan', siya na lo'o yaan' lo'o quen jyi'an.

10 Nu juin Jesús 'in: Sca nu cua yta a 'ni 'a cha' ti cata xiya' siyana ña'aan cua luhui, cui' lya quiya' ti can' quiten na. Lo 'huan cua luhuin huan, una tsi'i lyigaan huan.

11 cua jlyo ri' ni ti ca nu ntsu'hui cha' tyaa 'in ni, can' cha' yucui' ni: Tsi'i lyigaan huan luhuin huan.

12 Bra mdyi jyi'an ni quiya' ne', ycu' ni te' tucuin can' 'in ni lo xiya' ndi tucua ni loo misa can', lo nu juin ni: ¿Ta ndi'yan huan cuinta ña'an cha' nu nga'nin lo'on huan?

13 'Huan ndlo naa huan 'yan, Mistro, a cuinta Ni X'na hua, lo chin ñi ña'an nu ndyucuin' huan siyana can' lcan.

14 Si na' lcan X'na huan lo'o Mistro 'huan, lo mji'an quiyan' huan, cui' nguaña'an ntsu'hui cha' jyi'an huan quiya' ta'an huan.

15 Nde cha' nu xtyaan 'huan, siyana cui' ña'an cha' nu nga'nin ri nii, nguaña'an ntsu'hui cha' cu'ni huan.

16 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, sca msu a ndun loo la can' que 'in x'na, cui' nguaña'an lo'o sca nu ndya'an lo'o rsuun, a ndun loo la can' que 'in nu nga'an tñan 'in.

17 Si ndi'yan huan cuinta cha' re, tsu'hue ca xu'hue huan si tucua huan cha' 'in na.

18 Una a ndyucuin' cha' 'in lyigaan huan, siyana cua jlyo ran' ti lyiji nu cua ngulosuhuin, una cha' re nguinu scua loo quityi 'in Ndiose, lo ndyucui' na: —Nu ndycu quijuxtlya sca se'en ti lo'on, can' nu ndyca ta'a cusuun—.

19 Ti ri nii quitsan' 'huan lja nu ti lyiji tsato'o cha' re, lo bra nu tsato'o na ca jylo rin' huan siyana na' lcan ña'an cua yucuin' lo'on huan.

20 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, nu tyucuan xu'hue 'in nu ntsu'hui cha' ca'an tñan, 'yan na' tyucuan xu'hue can', lo nu tyucuan xu'hue 'yan, cui' nguaña'an tyucuan xu'hue can' 'in nu nga'an tñan 'yan.

Yucui' Jesús siyana tyaa Juda 'in ni

21 Ña'aan mdyi yucui' Jesús cha' can', ngüi'ya sca tucu'hua tiee ni, rcan' ngüitsa' yla ni 'in ne': Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, scan huan ntsu'hui cha' tyaan huan 'yan.

22 Rcan' ta'a nda'an ni mxna'an tloo ta'a, msu'hua cha' tiee cha' ni ña'an nu ndyucui' ni cha' 'in.

23 Sca ta'a nda'an ni, cui' nu lye ndyu'hui cuiya' ri' ni 'in, nducua lucui' ti sii' Jesús,

24 lo Simun Tyu can' nga'ni yaa' 'in ne' siyana cunicha' 'in Jesús cha' ti ca cha' 'in ndyucui' ni.

25 Can' lucui' la mdiyaa sii' Jesús, lo nu juin 'in ni: Ni X'na hua, ti ca cha' 'in ndyucui'?

26 Mxcuen Jesús: nu taan quijaxtlya nu cuichan' re 'in, can' nu lca. Rcan' ngacha' ni quijaxtlya lo mdaa ni na 'in Juda Iscariote, sñe' Simun.

27 Bra mdyi ycu 'in na, nguiten Ne' xña'an ni' carsya 'in. Rcan' nu juin Jesús 'in: Cu'ni lya cha' nu ntsu'hui tiee cu'ni.

28 Una ni sca ta'a nducua ni a ngüi'ya cuinta ni cha' yucui' ni lo'o nguaña'an.

29 Lo siyana Juda nda'an lo'o cuijyin se'en ntsu'hui tñi, ntsu'hui nu msque' ri' siyana ngulo Jesús tñan 'in tsa si'i na nu cu ne' lja ta'a can', ta taa sca lomstan 'in nu ti'i.

30 Bra mdyi ycu quijaxtlya can', cui' bra mdo'o nguiaa, lo cua ngüi'ya tsu'hue tla rcan'.

Sca cha' nu cui ngulo Jesús tñan 'in ne'

31 Bra cua nguiaa, rcan' nu juin Jesús: cua mdiyaa braa scuen cuaan cha' 'yan, Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, cui' nguaña'an Ndiose scuen cuaan cha' 'yan.

32 Si squi'yan ndyucuen cuaan cha' 'in Ndiose, cui' nguaña'an scuen cuaan Ndiose cha' 'yan, lo cua ndyucui lucui' cha' cu'ni ni cha' re.

33 Sñen', tichin' 'a braa ti ndi'in lo'on huan. Ntsu'hui cha' qui na huan 'yan, una cui' ña'an cua yucuin' lo'o ne' judio, tyucuin' lo'on huan ri nii: Se'en nu ntsu'hui cha' tsa'an, 'huan a ca tsaan huan.

34 Nde cha' nu cui ti culon tñan 'huan, scaxcan huan chu'hui cha' tsu'hue 'huan. Tsaña'an ntsu'hui cha' tsu'hue 'yan lo'on huan, ncuaña'an chu'hui cha' tsu'hue 'huan.

35 Ndeña'an ca jylo ri' nten siyana ngui'ni cha'an huan 'yan, siyana ntsu'hui cha' tsu'hue 'huan lo'o ta'an huan.

Yucui' Jesús siyana Tyu ntsu'hui cha' xcuan tloo 'in ni

36 Simun Tyu nu juin 'in ni: Ni X'na hua, ¿la tsaa? Mxcuen Jesús 'in: Se'en nu na' tsa'an, a ca tyucui ndyca'an 'yan, una chun' nde'en la ntsu'hui cha' tyucui ndyca'an 'yan.

37 Nu juin Tyu: Ni X'na hua, ¿ni cha' a ca tyucui ndyca'an 'in ri nii? cua nga'nin tieen cajan squi'ya.

38 Mxcuen Jesús 'in: ¿Ta cua nga'ni tiee caja squi'yan? Nu chin ñi tyucuin' lo'o, bra nu ti lyiji xi'ya che'e, sna ya' tyucui' siyana a ntsu'hui lyoo 'yan.

JUAN 14

Jesús Ica ni tucuiin

1 A su'huan huan cha' tieen huan lyee la, tsaña'an rin' huan 'in Ndiose, lo tsaña'an rin' huan 'yan.

2 La se'en ndi'in Stin quina'an 'a se'en lja. Si tsi'i nguaña'an Ica na ti s'ni ngüitsan' 'huan. Una qui'an lo cu'nin chu'huen se'en ntsu'hui cha' tyi'in huan.

3 Qui'an cu'ni chu'huen se'en ntsu'hui cha' tyi'in huan, una yaan xiya', yan 'yan 'huan siyana stu'hua tyi'in na lo'on huan.

4 Cua jlyo rin' huan la qui'an, lo jlyo rin' huan tucuiin can'.

5 Tuma nu juin 'in ni: Ni X'na hua, a jlyo ri' hua la tsaa, ¿ni ña'an ca jlyo ri' hua tucuiin can'?

6 Lo nu juin Jesús 'in: Na' lcan tucuiin, lcan cha' nu lñi, lo lcan chelyuu. A tucui nu ca tiaa se'en nducua Stina Ndiose si tsi'i cha' 'yan.

7 Si 'huan ndyu'hui lyoon huan 'yan, lo'o 'in Stin ndyu'hui lyoon huan, lo ti ri nii cua ntsu'hui lyoon huan 'in ni, lo na'an huan 'in ni.

8 Lpe nu juin 'in ni: Ni X'na hua, taa cha' cuiya' ña'an tloo hua 'in Stina Ndiose lo quinu tsu'hue tiee hua.

9 Mxcuen Jesús 'in: Lpe, ti s'ni ndi'in lo'on huan, ¿ta a lyiji chu'hui lyoo 'yan? Nu cua na'an tloo 'yan, cua na'an can' 'in Stina Ndiose. ¿Ni cha' ndyucui' siyana ndyca ri' ña'an tloo 'in Stina Ndiose?

10 ¿Ta a nguiaña'an ri' siyana sca cha' ti 'yan lo'o Stina Ndiose, lo nguaña'an Stina Ndiose lo'on? Cha' nu ndyucuiin' lo'o huan a ndyucuiin' 'in na lo'o cuinta 'yan, siya na Stina Ndiose, ni nu ntsu'hui ni' carsya 'yan, can' ni nu ngui'ni tñan re.

11 Tsaña'an rin' huan cha' re: Sca cha' ti 'yan lo'o Stina Ndiose, lo ncuaña'an Stina Ndiose lo'on. Si a nguia tsaña'an rin' huan, nisiya tsu'hue tñan nu ngui'nin tsaña'an ri' huan.

12 Nu chin ñi tyucuiin' lo'on huan: Nu nguiaña'an ri' 'yan, cui' tñan nu ngui'nin cu'ni can', hasta tlyu la tñan ca cu'ni can' siyana qui'an se'en nducua Stina Ndiose.

13 Lyigaa cha' nu jñan huan 'in Stina Ndiose lo'o cha' cuiya' 'yan, cu'nin 'in na, siyana scuen cuan cha' 'in Stina Ndiose squi'ya Sñe' ni.

14 Si nde'en cha' jñan huan lo'o cha' cuiya' 'yan, na' cu'nin 'in na.

Cha' 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiose

15 Si lyee lca tieen huan 'yan, xu'hua se'en huan cha' nu tyucuin'.

16 Na' jñan 'in Stina Ndiose, lo taa ni xca nu taa cha' tnu tiee 'huan nu tyi'in lo'on huan tsa tyucui braa,

17 cui' Espíritu nu lñi 'in Ndiose, una nten chelyuu a ca tyucuan xu'hue 'in ni siyana a ña'an tloo ne' 'in ni, ni a ntsu'hui lyoo ne' 'in ni. Una 'huan cua ntsu'hui lyoon huan 'in ni siyana cua ndi'in ni lo'on huan, lo ntsu'hui ni ni' carsya 'huan.

18 A xnun 'huan yucuin' ti huan, ti yaan xiya'.

19 cua ndyucui lucui' cha' a ña'an tloo 'a nten chelyuu 'yan, una 'huan ntsu'hui cha' ña'an tloon huan 'yan. siyana lu'un na', can' cha' lo'o huan chu'huin huan chelyuu.

20 Rcan' ca jylo rin' huan siyana sca cha' ti 'yan lo'o Stina Ndiose, lo nguaña'an sca cha' ti 'na lo'on huan.

21 Nu nee 'in cha' nu ndyucuin' lo nchu'hua se'en 'in na, can' nu chin ñi lca tiee 'yan, lo nu lyee lca tiee 'yan nguaña'an lca tiee Stin 'in can', a cuinta lo'on na' lyee lca tieen 'in, lo culu'u tloon 'in can'.

22 Juda, (una tsi'i Iscariote) nu juin 'in ni: Ni X'na hua, ¿ni ña'an culu'u tloo huare' ti, lo tsi'i 'in lyigaa tucui?

23 Mxcuen Jesús 'in: Nu lca tiee 'yan, xu'hua se'en can' cha' nu ndyucuin', lo nguaña'an Stin ntsu'hui cha' lca tiee 'in can', lo caan hua se'en ndi'in can' lo tsatlyu tyi'in hua lo'o.

24 Nu a lca tiee 'yan, a xu'hua se'en can' cha' nu ndyucuin'. Si tyucuin' lo'on huan ri nii, tsi'i squichan' lca na, siya na squicha' Stina Ndiose, ni nu nga'an tñan 'yan.

25 Lyigaa cha' re ndyucuin' lja nu ti ndi'in lo'on huan.

26 Una bra caan ni nu taa cha' tnu tiee 'huan, cui' Espíritu nu Luhui 'in Ndiose, ni nu ca'an tñan Stina Ndiose lo'o cha' cuiya' 'yan, cui' ni culu'u ni 'huan lyigaa la ña'an cha', lo xu'hua ri' ni 'huan lyigaa cha' nu cua yucuin'.

27 Lo'o cha' tsu'hue xnun 'huan, na' cu'nin cha' tyi'in tsu'huen huan, una tsi'i ña'an n'ni nten chelyuu. A su'huan huan cha' tieen huan lyee la lo ni a cutsen huan.

28 Cua ngune 'huan cha' nu yucuin': Qui'an, lo yaan xiya'. Si lyeec tteen huan 'yan, tsu'hue ntsu'hui tteen huan bra yucuin' siyana qui'an se'en nducua Stina Ndiose, siyana ndun loo la ti ni que 'yan nan'.

29 Cua msu'huan tiyaan 'huan lja nu ti lyiji ca cha' re, siyana tsaña'an rin' huan bra nu ca na.

30 A ndijyi ña'an ti tyucuin' quina'an cha' lo'on huan, siyana cua llyan ne' xña'an nu ndlo tñan loo chelyuu re, una a sca cha' cuiya' ndia 'in can' lo'on na'.

31 Una se'en nu ca jylo ri' nten snu ña'an lca tteen 'in Stina Ndiose, can' cha' lyigaa cha' nu ndlo ni tñan ngui'nin 'in na. titun huan, lo quiaan na.

JUAN 15

Jesús lca ni suun ti uva nu lu'u ca

1 Na' lcan suun ti uva nu lu'u ca, lo Stin lca nu ngui'ni tñan 'in na.

2 Lyigaa stan' nu lyi'ya loon nu a ndyucua si'yu loo, nsi'yu ni 'in na. Una lyigaa stan' nu ndyucua si'yu loo, nsuhui ni 'in na siyana lyeec la tyucua na.

3 'Huan cua nguinu luhuin huan siya cha' nu cua yucuin' lo'on huan.

4 Tsa tyun huan lo'o cha' 'yan, lo nguaña'an na' lo'on huan. Tsaña'an ndyca ri' stan' ti uva, a ndyo'o na loo na si quitan na se'en nducua suun na, cui' nguaña'an ndi'in cha' 'huan si a tyun tsan huan lo'o cha' 'yan.

5 Na' lcan suun ti uva lo 'huan lcan huan stan' na, nu tsa tyun lo'o cha' 'yan lo nguaña'an na' lo'o can', lyeec tyo'o si'yu loo, una si tyo'o tsu' huan siin' a sca na ca cu'ni huan.

6 Nu a tsa ndun lo'o cha' 'yan, ndyca ri' can' tsaña'an ndyca ri' stan' yca nu nsi'yu ne', ngüityi na, lo ngui'o' ti'in na siyana squin na.

7 Si tsa ndun huan lo'o cha' 'yan, lo quinu yu'hui cha' nu ndyucuin' ni' carsya 'huan, ca jñan huan ña'an cha' nu ndyca rin' huan, lo cajan na 'huan.

8 Lo'o cha' re scuencuaan cha' 'in Stin, bra cu'ni huan tsu'hue lo cacyan' ña'an siyana ngui'ni cha'an huan 'yan.

9 Tsaña'an tsu'hue lca tiec Stina Ndiose lo'on, cui' nguaña'an na' lo'on huan, tsa tyun huan loo cha' tsu'hue 'yan.

10 Si xu'hua se'en huan cha' nu ndlon tñan, cui' nguaña'an ntsu'hui cha' tyun huan loo cha' tsu'hue 'yan, ña'an na' nsu'hua se'en cha' nu ndlo Stin tñan 'yan, lo ndun lo'o cha' tsu'hue 'in ni.

11 Nde cha' nu ndyucuin' lo'on huan, siyana stu'hua ca tsu'hue chu'hui tieen na, lo nguaña'an nde lyee la ca tsu'hue chu'hui tieen huan.

12 Nde cha' nu ndlon tñan 'huan: Chu'hui cha' tsu'hue 'huan ta'an huan, tsaña'an nu lca tieen lo'on huan.

13 Siyana a tucui nu tlyu cha' tsu'hue ntsu'hui 'in ta tyaa can' 'in squi'ya ta'a tsu'hue.

14 'Huan lcan huan ta'a tsu'huen si ngui'ni huan cha' nu ndlon tñan.

15 A n'nin cuinta siyana lcan huan sca msu ti, siyana sca msu a jlyo ri' ni na ngui'ni x'na, lcan huan sca ta'a tsu'huen, siyana cua ngüitsan' 'huan lyigaa cha' nu cua yucui' Stin lo'on.

16 Tsi'in huan ngulosuhuin huan 'yan, siya na na' ngulosuhuin 'huan, siyana tsa tyucui braa ca tyacan' ña'an cha' tsu'hue 'yan loo chelyuu 'huan, lo lyigaa cha' nu jñan huan 'in Stina Ndiose lo'o cha' cuiya' 'yan taa ni 'in na.

17 Nde cha' nu ndlon tñan 'huan siyana chu'hui cha' tsu'hue 'huan ta'an huan.

Ntsu'hui cha' xcuan tloo ne' 'in ta'a mda'an ni

18 Si nten chelyuu nxcuan tloo ne' 'huan, ca jylo rin' huan siyana la nducua la 'yan mscuan tloo ne'.

19 Si sca cha' ti 'huan lo'o nten chelyuu, ca tsu'hue chu'hui tiee ne' lo'on huan, una 'huan a nguiaa huan tsu' 'in ne' siyana cua ngulosuhuin 'huan, can' cha' nxcuan tloo ne' 'huan.

20 Xu'hua rin' huan cha' nu yucuin' lo'on huan, sca msu a ndun loo la can' que 'in x'na. Si ngujui nu na'an ti'i 'yan, cui' nguaña'an caja nu ña'an ti'i 'huan, lo si ngujui nu nducua cha' nu yucuin', cui' nguaña'an caja nu cu'ni cuinta cha' nu tyucuin' huan.

21 Squi'yan caja nu xcuan tloo 'huan, siyana a ntsu'hui lyoo ne' 'in ni nu nga'an tñan 'yan.

22 Si a yaan loo chelyuu re, lo ni a yucuin' cha' re lo'o ne', a sca qui'ya nducui ne'. Una ri nii a ndijyi a ña'an tyucui' ne' ta a nducui ne' qui'ya.

23 Nu nxcuan tloo 'yan, lo'o 'in Stin nxcuan tloo can'.

24 Si na' a nga'nin scaxca cha' nu tnu nu a tucui lyiji cu'ni, a nducui ne' qui'ya, una ri nii cua na'an tloo ne' cha' can', lo ti nxcuan tloo ne' 'yan lo'o Stin.

25 Una ngui'ni ne' cha' re siyana ca ña'an cha' nu cua nguinu scua loo lee 'in ne', lo ndyucui' na: —Mscuan tloo ne' 'yan nisiya a nducuin qui'ya—.

26 Una bra caan ni nu ntsu'hui cha' taa cha' tnu tiee 'huan, can' nu taa rsuun ña'an ndi'in cha' 'yan, lo na' ca'an tñan 'in ni lo'o cuinta 'in Stina Ndiose, cui' Espíritu nu lñi nu tyo'o se'en nducua Ndiose.

27 A cuinta lo'on huan ntsu'hui cha' taan huan rsuun ña'an ndi'in cha' re, siyana stu'hua mdi'in na lo'on huan ti culoo.

JUAN 16

1 Nde cha' nu ndyucuin' lo'on huan siyana a cu'ni na'an rin' huan lo'o cha' nu nguiña'an ri' huan.

2 Ntsu'hui cha' culo ne' 'huan se'en nguio' ti'in ne' judio. A cuinta ntsu'hui cha' kujui ne' 'huan, lo culucua ri' can' siyana tñan tsu'hue ngui'ni tloo Ndiose.

3 Cu'ni ne' nguaña'an siyana a ntsu'hui lyoo ne' 'in Stina Ndiose, lo ni a ntsu'hui lyoo ne' 'yan.

4 Lyigaa cha' re ndyucuin' lo'on huan siyana xu'hua rin' bra ntsu'hui cha' ca na. A yucuin' cha' re ti culoo siyana ti chan ntsu'hui cha' tyi'in lo'on huan.

Tñan nu n'ni Espíritu nu Luhui 'in Ndiose

5 Una ntsu'hui cha' qui'an se'en nducua ni nu nga'an tñan 'yan, una ni scan huan a nichan' huan 'yan la tsa'an.

6 Nde ca xñi'in tieen 'huan siyana nditsan' 'huan cha' re.

7 Una ndyucuin' lo'on huan cha' nu lñi, ntsu'hui cuinta la 'huan si qui'an siyana ntsu'hui cha' ca'an tñan Ni nu taa cha' tnu tiee 'huan. Una si a qui'an, a caan ni nu tyi'in lo'on huan.

8 Lo bra caan ni cu'ni ni cha' ca tyacan' ña'an cha' tiaa nguna' 'in nten chelyuu, siyana ca jylo ri' ne' ni na lca qui'ya, lo ni na lca cha' tsu'hue, a cuinta siyana Ndiose cu'ni cuiya' ni cha' 'in nten.

9 Ca jlyo ri' ne' ni na lca qui'ya, siyana a mslyaa ne' tsaña'an ri' ne' 'yan.

10 Ca jlyo ri' ne' ni na lca cha' tsu'hue, siyana cua qui'an se'en nducua Stina Ndiose, lo a ña'an 'a huan 'yan.

11 A cuinta ca jylo ri' ne' cu'ni Ndiose cuiya' ni cha' 'in nten, siyana cua msu'hua ni yuhue' chun' ne' xña'an nu ndlo tñan 'in ne'.

12 Quina'an 'a cha' ti ntsu'hui cha' tyucuin' lo'on huan, una ri nii a ta loon huan quine 'huan cha' re.

13 Una bra caan Espíritu nu lñi 'in Ndiose, cui' ni culu'u ni 'huan lyigaa la ña'an cha' nu lñi, siyana a tyucui' ni cha' 'in ti ni, siya na tyucui' ni lyigaa cha' nu ne 'in ni, lo quitsa' ni 'huan cha' nu tsato'o.

14 Cui' ni scuén cuaan ni cha' 'yan siyana ntsu'hui cha' quilyo scua yla ni cha' 'yan lo'on huan.

15 Na' sca cha' ti 'yan lo'o Stina Ndiose, can' cha' yucuin' lo'on huan siyana Espíritu quilyo scua yla cha' 'yan lo'on huan.

Ndaa Jesús cha' tnu tiee 'in ta'a mda'an ni

16 Chin' braa a ña'an 'a huan 'yan, una ti chin' braa ti ña'an tloon huan 'yan, siyana cua qui'an se'en nducua Stina Ndiose.

17 Rcan' tucua sna ta'a nda'an ni nganicha' ta'a lo ndyucui': ¿Ni ña'an ndi'in cha' nu ndyucui' ni re, siyana sti'i ti a ña'an 'a na 'in ni, lo ti xti'i ti ña'an na 'in ni, lo quiaa ni se'en nducua Stina Ndiose?

18 Ti ndyucui' la ne': ¿Ni ña'an ndi'in cha' nu yucui' ni cha' 'in ti chin' braa can'? A ndi'yan na cuinta cha' nu ndyucui' ni.

19 Una Jesús ngüi'ya ni cuinta siyana ndyca ri' ne' cunicha' ne' 'in ni cha' can', lo nu juin ni 'in ne': ¿Ta nicha' ta'an huan siya cha' nu yucuin' re bra yucuin': Chin' braa a ña'an 'an huan 'yan, lo ti chin' braa ña'an huan 'yan?

20 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, ntsu'hui cha' qui'ya tucu'hua tieen huan lo cuna huan, lo nten chelyuu ca tsu'hue chu'hui tiee ne' rcan'. Siyana ti'i ntsu'hui tieen huan, una tiaa braa tyca tsu'hue lca tieen huan.

21 Ña'an ndyca ri' sca ne' cuna'an nu tyi'in sñe' loo chelyuu, tisna caan ti'i 'in ne' siyana cua mdiyaa braa 'in ne', una bra cua mdijin yuhui 'in ne', a xu'hua 'a ri' ne' ti'i nu mdijin ne' siyana tsu'hue ntsu'hui tiee ne' siyana cuhui' qui'yu lca sñe' ne'.

22 Ncuaña'an ndi'in cha' 'huan ri nii, ti'i ntsu'hui tieen huan, una ntsu'hui cha' ña'an ta'an na lo'on huan xiya', rcan' tyca tsu'hue lca tieen huan lo a tucui 'a nu ti cu'ni ñu'un carsya 'huan.

23 Bra tiaa tsan can' a sca 'a cha' ti cunichan' huan 'yan. Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, lyigaa cha' nu jñan huan 'in Stina Ndiose lo'o cha' cuiya' 'yan, cui' ni xcuen ni cha' can'.

24 Hasta ri nii lo a sca cha' jñan huan lo'o cha' cuiya' 'yan. Jñan huan 'in na lo caja na 'huan, siyana nde lyee la ca tsu'hue chu'hui tieen huan.

Nga'ni Jesús cana lo'o cha' nu ndyca loo chelyuu re

25 Na' a yucuin' ylan cha' re lo'on huan, una tiaa braa a ntsu'hui 'a cha' ti tyucuin' lo'on huan nguaña'an, siya na siya' ti quilyo scuan ylan cha' 'in Stina Ndiose lo'on huan.

26 Rcan' ntsu'hui cha' jñan huan 'in ni lo'o cha' cuiya' 'yan, ni a tyucuin' lo'o huan siyana ti jñan 'in Stina Ndiose siya cha' 'huan,

27 siyana yucui' ca Stina Ndiose tsu'hue lca tiee ni lo'on huan, cui' siyana lyee lca tieen huan 'yan, lo yaña'an rin' huan siyana mdo'on se'en nducua Ndiose.

28 Mdo'on se'en nducua Stina Ndiose, mdiyaan loo chelyuu re, lo ri nii xnun chelyuu re lo xiya' qui'an se'en nducua ni.

29 Nu juin ta'a nda'an ni: La nii yucui' yla ca, lo a yucui' ndycun 'a lo'o hua.

30 La nii ndi'ya hua quinta siyana jlyo ri' lyigaa loo cha', lo a 'ni a cha' ti caja nu quitsa' 'in nde'en cha', lo siya cha' re nguiaña'an ri' hua siyana mdo'o se'en nducua Ndiose.

31 Mxcuen Jesús 'in ne': ¿Ta la ri nii nguiaña'an rin' huan 'yan?

32 Tiyaa braa, lo cui' ri nii mdiyaa braa nu cula' tun huan 'yan xcan tin, quinta scaan huan ntsu'hui cha' quiaan huan se'en ndi'in huan. Una tsi'i xcan tin quinun tun siyana Stina Ndiose ndun ni lo'on.

33 Nde cha' yucuin' lo'on huan siyana stu'hua tyi'in tsu'huen na. Loo chelyuu re ntsu'hui cha' tyjyjin huan scaxca loo cha', una cu'ni tnu tieen huan siyana na' cua nga'nin cana cha' nu ndyca loo chelyuu re.

JUAN 17

Mjñan Jesús 'in Ndiose cha' 'in ta'a mda'an ni

1 Bra mdyi yucui' Jesús cha' can' mscuen ni tloo ni lo nu juin ni: Ndiose, 'yan lca Stin, cua mdiyaa braa scuen cuaan cha' 'in Sñe', siyana lo'o Sñe' scuen cuaan 'in.

2 Cua mdaa cha' cuiya' 'yan culon tñan 'in lyigaa nten, siyana taan chelyuu nu a tsatii 'a 'in tsalca nu cua mdyaa cuinta 'yan.

3 Nde chelyuu nu a tsatii 'a: siyana chu'hui lyoo ne' 'in, nu'huin ni nu lca yucui' ca Ndiose, lo chu'hui lyoo ne' 'in Jesucristo, ni nu nga'an tñan.

4 Na' nga'nin tnun 'in loo chelyuu re, lo cua nga'nin tyiin tñan nu ndaa 'yan.

5 'Nu'huin ni nu lca Stin, cu'ni cha' scuén cuaan cha' 'yan la se'en nducua, tsaña'an ndyca ri' lo'on ti culoo bra ti lyiji tsa' chelyuu re.

6 Cua nguilyo scua ylan cha' 'in lo'o tsalca nu mdyaa cuinta 'yan, cui' nu la nducua la ndi'in cuinta 'in, lo ri nii mdyaa cuinta 'in can' 'yan, lo mxu'hua se'en ne' squicha'.

7 Ncua jlyo ri' ne' siyana lyigaa cha' nu mdaa 'yan mdo'o na se'en nducua,

8 siyana cua yucuin' lo'o ne' lyigaa cha' nu mdaa 'yan, lo ndyucuan xu'hue ne' 'in na, jlyo tsu'hue ri' ne' siyana mdo'on se'en nducua, lo yaña'an ri' ne' siyana cui' nga'an tñan 'yan.

9 Njñan 'in siya cha' 'in ne', lo tsi'i cha' 'in nten chelyuu, siyana cha' 'in ne' nu cua mdyaa cuinta 'yan, siyana cuinta 'in ndi'in ne'.

10 Lyigaa nu ntsu'hui tuya'an', ticui' tuyaa' ntsu'hui can', lo lyigaa nu ntsu'hui tuyaa', ticui' nguaña'an ntsu'hui can' tuya'an', lo ndyca tyacan' ña'an cha' cuiya' 'yan loo chelyuu 'in ne'.

11 Ti chin ti braa ndi'in loo chelyuu re, una ti quinu la ne', lo na' qui'an se'en nducua. Ndiose, nu'huin ni nu lca Stin, ni nu luhui lati, cha' cuiya' 'in xñi cuinta 'in lyigaa nu cua mdaa ntsu'hui tuya'an', siyana ca sca cha' ti 'in ne' tsaña'an sca cha' ti 'nare.

12 Lja mdi'in lo'o ne', tsu'hue 'a yu'huin cuinta 'in ne' lo'o cha' cuiya' 'in, ne' nu cua mdaa ntsu'hui yaan', lo msñin cuinta 'in ne'. Ni sca ne' lo a nguna' ne', cui' sca nu ntsu'hui ca cha' tyucuna', siyana ca ña'an cha' nu cua quinu scua loo quityi.

13 Una ri nii qui'an se'en nducua, lo tyucuin' cha' re lja nu ti ndi'in loo chelyuu re, siyana lyee la ca tsu'hue chu'hui tiee ne' lo'on.

14 Lyigaa cua yucuin' lo'o ne', cha' nu mdaa 'yan, una nten chelyuu mscuan tloo ne' 'in na siyana a ndyucua ta'a cha' 'in ne' siya cha' tiaa nguna' 'in ne', tsaña'an nu a ndyucua ta'a cha' 'yan lo'o ne'.

15 A njñan 'in siyana cuiyoo 'in ne' loo chelyuu re, cui' nde xñi cuinta siyana a sten cha' a tsu'hue tiee ne'.

16 A ndyucua ta'a cha' 'in ne' lo'o cha' tiaa nguna' nu ndyca loo chelyuu re, tsaña'an nu a ndyucua ta'a cha' 'yan lo'o ne'.

17 Cu'ni cha' siyana quinu luhui carsya 'in ne' lo'o cha' nu lñi, cha' nu ndyucui' lca na cha' nu lñi.

18 Tsaña'an nga'an tñan 'yan loo chelyuu re, nguaña'an nga'an tñan 'in ne' cu'ni ne' tñan 'in.

19 Squi'ya ne' ndyaan 'yan 'in, siyana lo'o ne' quinu luhui carsya 'in ne' lo'o cha' nu lñi 'in.

20 Una tsi'i tsaloo ti cha' 'in ne' njñan 'in, siya na lo'o lyigaa nu ntsuhui cha' tsaña'an ri' 'yan bra quine 'in cha' nu tyucui' ne',

21 lo stu'hua ca sca cha' ti 'in lyigaa ne', tsaña'an sca cha' ti 'na, nu'huin ni nu lca Stin, cui' nguaña'an stu'hua ca sca cha' ti 'in ne' lo'on na. Rcan' ca jylo ri' nten siyana nu'huin nga'an tñan 'yan.

22 Tsaña'an cha' cuiya' mdaa 'yan, nguaña'an cha' cuiya' ndaan 'in ne', siyana ca sca cha' ti 'in ne' tsaña'an sca cha' ti 'nare.

23 Na' sca cha' ti 'yan lo'o ne' tsaña'an sca cha' ti 'yan lo'o, siyana ca sca cha' ti 'in ne', rcan' ca jylo ri' nten siyana nu'huin nga'an tñan 'yan, siyana lyee lca tiee 'yan, lo nguaña'an lca tiee 'in ne'.

24 Nu'huin ni nu lca Stin, ndyca ran' siyana tsalca ne' nu cua mxnu tuya'an' sca se'en ti tyi'in lo'o ne', siyana ña'an ne' cha' cuiya' nu mdaa 'yan, tsaña'an lca tiee huan lo'on bra ti lyiji tsa' chelyuu.

25 Nu'huin ni nu lca Stin nu ngui'ni tñan tsu'hue, a lyiji chu'hui lyoo nten 'in, una na' cua ndyu'hui lyoon 'in, lo jlyo ri' ne' re siyana nga'an tñan 'yan.

26 Cua nguilyo scua ylan cha' 'in lo'o ne', lo ti tsa quiñan cu'nin cha' re, siyana tsaña'an lca tiee 'yan nguaña'an quii ri' ne', lo stu'hua ca sca cha' ti 'yan lo'o ne'.

JUAN 18

Bra nguinu Jesús

1 Bra mdyi yucui' Jesús cha' re, mdo'o ni nguiaa ni lo'o ta'a nda'an ni xca tsu' tyucu lti nu naa Cedrón, can' nguiten ne' sca se'en nducua yca olivo.

2 Juda, nu ntsu'hui cha' tyaa 'in ni, ndyu'hui lyoo se'en can' siyana tyun ya' nguio' ti'in Jesús lo'o ta'a nda'an ni can'.

3 Mdiya lo'o Juda tsa lta sundaru, lo'o xca lta sulyiya cuinta cha' 'in ne' fariseo lo'o nu ndlo ca tñan ni' lyaa. Lyi'ya ne' quii', a cuinta lo'o quii' ndyiquin, lo'o espada.

4 Una Jesús cua jlyo ri' ni cha' nu ntsu'hui cha' tyijyin ni, can' cha' nde ya te'en ni 'in ne', lo nu juin ni: ¿Ti ca 'in nda'an nan huan?

5 Lo mxcuen ne' 'in ni: 'In Jesús Nazaret. Nu juin ni 'in ne': Na' lcan. Lo'o Juda ta'a nda'an ne' can', ndyaa 'in ni.

6 Bra nu juin Jesús: Na' lcan, cui' bra mda'an chun' ne' lo nguilu ti'in ne'.

7 Xiya' nganicha' ni 'in ne': ¿Ti ca 'in nda'an nan huan? Lo nu juin ne': Cui' 'in Jesús Nazaret.

8 Mxcuen Jesús 'in ne': cua yucuin' lo'on huan siyana na' lcan. Si nda'an nan huan 'yan, tyaa huan cha' cuiya' quiaa ta'a nda'an re.

9 Nu juin ni nguaña'an siyana ca ña'an cha' nu cua yucui' ni: Ni sca nu ndaa 'yan lo a nguna'.

10 Rcan' Simun Tyu nguloo espada nu nda'an lo'o, lo yjui chaa sca msu 'in ne' nu ndlo ca tñan ni' lyaa, msi'yu nscan ne' tsu' cueen, lo naa ne' Malco.

11 Nu juin Jesús 'in Tyu: Xu'hua se'en espada 'in ni' tyi na. Siyana Stina Ndiose cua yucui' ni cha' tyijin ndi'i re, ¿ni cha' a co'on 'in na?

Ya lo'o ne' 'in Jesús tloo Anás

12 Rcan' sundaru lo'o x'na, stu'hua lo'o xca lta sulyiya 'in ne' judio, msñi ne' 'in Jesús lo mscan' ne' 'in ni.

13 Ya lo'o ne' 'in ni tloo Anás la nducua la, siyana can' nu lca sti lyaa Caifás, nu ndlo ca tñan ni' lyaa yjan can'.

14 Caifás can' lca nu msu'hua cha' tiee ne' judio, bra nu juin siyana tsu'hue lati si caja scati ne' qui'yu loo ña'aan nten quichen.

Nguinu tun Tyu tuna'an se'en ndi'in Anás

15 Simun Tyu can' ngutucui ndyca'an 'in Jesús, a cuinta lo'o xca ta'a nda'an ni ta'a nguiaa. Ndyu'hui lyoo tsu'hue 'in ne' nu ndlo ca tñan ni' lyaa, stu'hua nguiten lo'o Jesús tuna'an se'en ndi'in nu ndlo tñan can'.

16 Una Tyu nguinu tun nde tuna'an. Rcan' ta'a nda'an ne', cui' nu ndyu'hui lyoo 'in ne' nu ndlo ca tñan can', nguia yucui' lo'o ne' cuna'an nu ntsu'hui cuan tuna'an can', lo nga'ni cha' si nguiten Tyu se'en can'.

17 Ne' cuna'an nu ntsu'hui cuinta tuna'an can' nu juin ne' 'in Tyu: ¿Ta tsi'i lo'o nu'huin lca ta'a nda'an nu qui'yu cua? Mxcuen Tyu can': A lo'on.

18 Tucua sna msu lo'o sulyiya can' mxcu'u quii' siyana tlya', can' ndun nguitsun ri', a cuinta lo'o Tyu ndun can'.

Bra nga'ni cuiya' Anás cha' 'in Jesús

19 Nu ndlo ca tñan ni' lyaa nganicha' 'in Jesús ni ña'an ndyca ri' cha' nu ndlu'u ni, a cuinta cha' 'in ta'a nda'an ni.

20 Mxcuen Jesús 'in: Tloo nten quina'an mda'an yucuin', lo ngulu'un 'in ne' se'en nguio' ti'in ne' judio, ta ni' lyaa 'in ne', lo ni sca cha' a msu'hua catsin' lo'o ne'.

21 ¿Ni cha' nicha' 'yan? Cunicha' 'in nu ngune 'in cha' nu yucuin', can' nu jlyo ri' lyigaa cha' re.

22 Ña'aan mdyi yucui' ni cha' re, sca sulyiya nu ndun lucui' ti sii' ni mjyi'in yaa' tloo ni, lo nu juin 'in ni: ¿Ta nguaña'an ntsu'hui cha' xcuen 'in ni nu ndlo ca tñan ni' lyaa 'na?

23 Mxcuen Jesús 'in: Si tsi'i ña'an yucuin', quitsa' 'yan si ni cha' lca na, lo si yucuin' cha' nu lñi, ¿ni cha' mjyi'in 'yan?

24 Rcan' ña'an ndycan' Jesús nga'an tñan Anás 'in ni la se'en ndi'in Caifás, nu ndlo ca tñan ni' lyaa.

Mscuan tloo Tyu 'in Jesús

25 Lja nu ti ndun Tyu nguitsun ri', nganicha' ne' 'in: ¿Ta tsi'i lo'o nu'huin lca ta'a nda'an nu cua? A ngüitsa' 'in ne', lo nu juin: A lo'on.

26 Can' nda'an sca msu 'in ne' nu ndlo ca tñan, cui' nu ti ndyca ta'a nu msi'yu Tyu can' nscan, lo nu juin 'in: ¿Ta tsi'i cui' na'an 'in lja yca olivo lo'o cua?

27 Xiya' mxcuen Tyu lo nu juin siyana a lo'o. Cui' braa can' msi'ya sca che'e.

Nga'ni cuiya' Pilato cha' 'in Jesús

28 Rcan' mdo'o ne' se'en ndi'in Caifás, lo ya lo'o ne' 'in Jesús se'en nducua na'an tñan 'in gobiernu. Cua qui'ya ti xaa una ne' judio a

mslyaa ne' sten ne' ña'an can', a ncuari ne' tyo'o cana' cha' 'in ne' lo'o cha' nu cua ntsu'hui 'in ne', siyana ntsu'hui cha' cu siin ne' ta'a pascua can'.

29 Can' cha' mdo'o Pilato nganicha' 'in ne': ¿Ni qui'ya llyan su'hua huan 'in ne' re?

30 Mxcuen ne' 'in: Si a lca sca nducun', ni a can lo'o hua 'in ne' tloo.

31 Rcan' nu juin Pilato: Quia lo'on huan 'in, cui' huan cu'ni cuiyan' huan cha' 'in tsaña'an nu ndyucui' lee 'huan. Una ne' judio can' mxcuen ne' 'in: Huare' a ndia cha' cuiya' 'hua kujui hua sca nten.

32 Yucui' ne' nguaña'an siyana ca tsaña'an nu juin Jesús ña'an ntsu'hui cha' caja ni.

33 Rcan' nguiten Pilato ña'an tñan xiya', mxi'ya 'in Jesús lo nganicha' 'in ni: ¿Ta cui' lca Ree 'in ne' judio?

34 Mxcuen Jesús 'in: ¿Ta cha' 'in ti ndyucui' cha' re, ta na xca tucui ngüitsa' 'in ña'an ndi'in cha' 'yan?

35 Lo nu juin Pilato: ¿Ta ndlucua ri' siyana lcan ne' judio? Nten ta'a quichen tyi lo'o ne' nu ndlo tñan ni' lyaa, can' nu mdyaa 'in yaan'. ¿Ni qui'ya nga'ni?

36 Mxcuen Jesús 'in: Tsi'i loo chelyuu re mdo'o cha' cuiya' 'yan. Si ndlon tñan loo chelyuu re, lyigaa nu ta'a nda'an tyo'o cha' 'yan lo a quinun yaa' ne' judio. Una cha' cuiya' nu nda'an lo'on tsi'i nde mdo'o na.

37 Rcan' nu juin Pilato: ¿Ta cui' lca ree rcan'? Mxcuen Jesús: Nu'huin ndyucui' siyana lcan ree. Cui' can' cha' mdiyaan loo chelyuu re siyana tyucuin' cha' nu lñi. Lyigaa nten nu n'ni cuinta cha' nu lñi ne 'in ne' cha' nu ndyucuin'.

38 Mxcuen Pilato 'in ni: ¿Ni na lca cha' nu lñi? Ña'aan mdyi yucui' cha' can' xiya' mdyo'o nde chun' na'an se'en ndi'in ne' judio, lo nu juin 'in ne': Ni sca qui'ya, lo a nducui ne' re.

39 Una 'huan cua ntsu'hui sca cha' 'huan bra ndyca ta'a pascua, njñan huan cha' ndlyaa sca presu. ¿Ta ndyca ri' huan culaan 'in ne' nu lca Ree 'in ne' judio?

40 Rcan' tsatlyu yucui' cueen ne': A culaa 'in cua, ngalaa 'in Barrabás. Lo Barrabás can' lca sca ne' cuna.

JUAN 19

1 Rcan' msñi Pilato cuinta 'in Jesús lo ngulo tñan siyana qui'ni ni.

- 2 Sundaru can' ngañan sca sni' quiche', mxtyaa 'in na que ni, lo mxcu' sca te' cuaa 'in ni,
- 3 lo ndyucui': Tlyu cha' cuiya' 'in Ree 'in ne' judio. A cuinta nji'in yaa' tloo ni.
- 4 Xiya' mdyo'o Pilato ña'an tñan can', lo nu juin 'in ne' judio: Ña'an huan ni, nde ndun ne' re lo ca jylo rin' huan siyana ni sca qui'ya lo a nducui.
- 5 Rcan' mdo'o lo'o 'in Jesús, nducua sca sni' quiche' que ni, lo lcu' ni sca te' cuaa. Lo nu juin Pilato: Nde ndun ne' re.
- 6 Lyigaa nu ndlo tñan ni' lyaa tsatlyu lo'o lyigaa sulyiya nu ntsu'hui cuan 'in laa, bra na'an ne' 'in Jesús mdisna yucui' cueen ne': Jyi'in ca'an 'in loo cursi, jyi'in ca'an 'in loo cursi. Nu juin Pilato 'in ne': Cuin' huan tsa lo'on huan 'in lo jyi'in ca'an huan 'in loo cursi, siyana cha' nu 'yan na' a sca qui'ya nducui.
- 7 Mxcuen ne' judio 'in: Huare' ntsu'hui sca lee 'hua, lo ndlo qui'ya na 'in siyana nu juin cha' lca yucui' ca Sñe' Ndiose.
- 8 Bra ngune 'in Pilato cha' can' lyee la ytsen.
- 9 Xiya' nguiten ña'an tñan can' lo nu juin 'in Jesús: ¿Ni quichen mdo'o? Una Jesús a mxcuen ni 'in.
- 10 Rcan' nu juin Pilato 'in: ¿Ni cha' a nxcuen 'yan? ¿Ta a jlyo ri' siyana ndia cha' cuiya' 'yan jyi'in ca'an 'in loo cursi, lo ndia cha' cuiya' 'yan culaan 'in?
- 11 Mxcuen Jesús 'in: A sca na ca cu'ni lo'on si tsi'i la ni' cuaan mdo'o cha' cuiya' 'in. Can' cha' tlyu lati qui'ya nducui nu mdyaa 'yan yaa'.
- 12 Ti rcan' Pilato nguna ña'an nu culaa 'in Jesús, una nde lyee lati ndyucui' cueen ne' judio: Si culaa 'in ne' re, a lca ta'a tsu'hue César, siyana sca nu ngui'ni 'in lca ree, ta'a cusuun César lca can'.
- 13 Bra ngune 'in Pilato cha' can', cui' bra nguloo 'in Jesús nde chun' na'an lo ndi tucua se'en n'ni cuiya' cha', sca se'en ndlo naa ne' lo'o cha' hebreo, Gabata, lo cha' re ndyca ri' na tyucui' na, se'en ncuu tsu'hue lyuu.
- 14 Sa ntsu'hui ndi'ya cuaan, cui' tsan nu cu siin ne' judio ta'a pascua can', lo nu juin Pilato 'in ne': Nde ndun nu lca Ree 'huan.
- 15 Nde lyee la yucui' ne': Lyoo 'in nde chun' na'an, lyoo 'in nde chun' na'an, jyi'in ca'an 'in loo cursi. Lo nu juin Pilato can': ¿Ta

ndyca rin' huan jyi'in ca'an 'in Ree 'huan loo cursi? Lyigaa nu ndlo tñan ni' lyaa mxcuen: A ntsu'hui 'a xca ree 'hua, siya na scati César. 16 Ncuaña'an ncu mdyaa Pilato 'in Jesús yaa' ne' siyana tyca'an ni loo cursi, msñi ne' 'in ni lo ya lo'o ne' 'in ni.

Bra ngua'an Jesús loo cursi

17 Cui' ni lyi'ya ni cursi se'en ntsu'hui cha' tyca'an ni, lo mdiyaa ni sca se'en nu ndyucui' ne' lo'o lca Que Jyo'o, cha' hebreo lca cha' re, Gólgota.

18 Can' mji'i'in ca'an ne' 'in ni loo cursi, a cuinta lo'o tucua nu ta'a nga'an ni, scaa tsu', lo Jesús nga'an ni jlu'hue la.

19 Cua lca nga'an Pilato sca cha' nu tyca'an que cursi can', lo ndyucui' na: Nde nu lca Jesús Nazaret, Ree 'in ne' judio.

20 Quina'an 'a ne' judio yucui' ne' cha' re, siyana se'en nu nga'an Jesús loo cursi can', lucui' ti tu'hua quichen lca na. Ngua'an na cha' hebreo, cha' griego, lo'o cha' latín.

21 Tsalca nu ndlo ca tñan ni' lyaa 'in ne' judio nu juin ne' 'in Pilato: A ca'an 'in na siyana lca Ree 'in ne' judio, tsu'hue lati tyca'an na tsaña'an nu juin: Na' lcan Ree 'in ne' judio.

22 Mxcuen Pilato 'in ne': Ña'an cha' nu cua nga'an, cui' nguaña'an quinu na.

23 Bra cua mji'i'in ca'an sundaru can' 'in Jesús loo cursi, msñi ste' ni lo ngulo jacua yu'hue, cuinta scaa na 'in scaa. A cuinta msñi te' tucuin 'in ni msi'yu sca co' ti na.

24 Rcan' mdisna yucui' scaxca: A stan na 'in na, tsu'hue lati culo na sorte 'in na, si ni ña'an nu caja na 'in. Ncuaña'an nga'ni, siyana ca cha' nu nguinu scua loo quityi 'in Ndiose se'en ndyucui': —Ticui' lja can' ngasa sten', ngulo sorte 'in na.— Cui' nguaña'an nga'ni sundaru can'.

25 Lucui' ti se'en nga'an Jesús loo cursi ndun jyi'an ni, lo'o ta'a ngula jyi'an ni, lo'o María cuilyo'o Cleofas, a cuinta ndun María Magdalena.

26 Jesús na'an ni ndun jyi'an ni, a cuinta lucui' ti can' ndun sca ta'a nda'an ni, cui' nu ndyu'hui cuiya' ri' ni 'in can', lo nu juin ni 'in jyi'an ni: Cua ndun nu ca sñe'.

27 Rcan' nu juin ni 'in ta'a nda'an ni can': Cua ndun nu ca jyi'an. Ti rcan' msñi can' cuinta 'in jyi'an ni la se'en ndi'in.

28 Ngüi ri' Jesús siyana lyigaa cha' nu ntsu'hui cha' tyijyin ni cua lca na, rcan' Nu juin ni: Nguityi 'a ran'. Yucui' ni nguaña'an siyana ca cha' nu guinu scua loo quityi 'in Ndiose.

29 Can' ndun sca te'en mtsa'an ntsu'hui tyi'a vinagre. sundaru can' ngacha' tyi'a can' 'in sca te', lo mxytaa 'in na loo yca, lo mjiy'in ca'an 'in na tu'hua Jesús.

30 Bra cua yo'o ni tyi'a can' Nu juin ni: cua lca lyigaa cha'. Cui' braa mdiya tucui ni que ni, lo mdyaa ni carsya 'in ni yaa' Ndiose.

Yojo' ne' tyucuan cha sii' Jesús

31 Siyana lca na ta'a nsiin pascua, a ncuu ri' ne' judio siyana quinu ca'an nu ngujui can' loo cursi lja tsan nu nxtñan' ne', (a cuinta mdiyaa tsan nu lyee la n'ni tnu ne' ta'a can'), can' cha' yucui' ne' lo'o Pilato si taa cha' cuiya' catsa tijyan quiya' nu nga'an loo cursi can', lo ti'ya ne' 'in.

32 Mdiyaa sundaru can' lo ngacha tijyan quiya' nu ta'a nga'an Jesús, cui' nguaña'an ngacha quiya' nu nga'an xca tsu' can'.

33 Una bra na'an siyana cua ngujui Jesús, a ngacha 'a quiya' ni.

34 Rcan' sca sundaru can' yojo' sca tyucuan cha sii' ni, cui' ña'an braa nguilu tne ni nu mxytaa' lo'o tyi'a.

35 nu na'an cha' re ndaa rsuun cha' nu ncuu, lo ndyucui' cha' nu lñi, a cuinta jlyo ri' siyana rsuun nu ndaa lca na cha' nu lñi, siyana lo'on huan ca tsaña'an rin' huan cha' re.

36 Cha' re ncuu na siyana ca cha' nu ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Ni sca tijyan ni lo a catsa na.—

37 Ndeña'an ndyucui' xca se'en loo quityi 'in Ndiose: —Tyucua tloo ne' 'in nu yojo' ne' tyucuan cha sii'.—

Bra ngutsi' Jesús

38 Chun' nde'en can' sca nu naa See nu mdo'o Arimatea, cui' sca nu yaña'an ri' 'in Jesús, una buna ti siyana ntsen tloo ne' judio, mjñan cha' cuiya' 'in Pilato siyana ti'ya 'in Jesús, lo mdaa cha' cuiya'. Rcan' mdiyaa se'en nga'an ni lo ndi'ya 'in ni.

39 A cuinta mdiyaa Nicodemo, cui' nu ya yucui' lo'o Jesús sca tla, lo lyi'ya sca se'en ntsu'hui tyi'a txi nu naa mirra nu mxytaa' lo'o áloes, lo ti'in na cla tyi kilo.

40 Ngüixen sca te' 'in Jesús, lo msu'hua tyi'a txi 'in ni tsaña'an ntsu'hui cha' 'in ne' judio bra ntsi' ne' 'in sca nu ngujui.

41 Se'en nga'an ni loo cursi can', lucui' ti nguinu sca se'en nducua yca, can' cua lca nguia' sca cuaa nu a tucui lyiji chu'hui.

42 Can' ngatsi' 'in Jesús siyana lucui' se'en ti nsu cuaa can', a cuinta cua tisna xtñan' ne' judío.

JUAN 20

Bra mdyo'o qui'u Jesús

1 Culoo tsan smana can', ti tyla ti mdo'o María Magdalena nguiaa tucuaa can', lo na'an siyana cua mdo'o ntan quee nu ndyucun na.

2 Cui' braa mdo'o msnan, nguia yitsa' 'in Simun Tyu lo'o xca ta'a mda'an Jesús, cui' nu ndyu'hui cuiya' ri' ni 'in can', lo nu juin 'in: cua nguloo ne' 'in Ni X'na na se'en ngutsi' ni, lo a jlyo ri' hua la nguia lo'o ne' 'in ni.

3 Cui' braa mdo'o Tyu lo'o xca ta'a mda'an ni, nguiaa tucuaa can'.

4 Stu'hua mdo'o tyucuaa msnan, una xca can' lyee la msnan que 'in Tyu, la nducua la mdiyaa tucuaa can'.

5 Mduci nylyu lo mxna'an ni' cuaa can', lo na'an siyana xtyi te' nu ngüixen ti ni su can', una a nguiten la ni can'.

6 Cui' braa mdiya Tyu can', lo nguiten ni' cuaa can', na'an siyana xtyi te' nu ngüixen ti ni su can',

7 a cuinta na'an siyana te' nu ngüixen tloo ni a su 'a na sca se'en ti lo'o te' nu ngüixen ca ni, siya na ngutsa tu'hua na ntsucua na xca se'en.

8 Rcan' nguiten xca ta'a mda'an ni can', cui' nu mdiyaa culo la can', na'an cha' can' lo yaña'an ri',

9 una a lyiji qui'ya tsu'hue cuinta tsaña'an nu ndyucui' quityi 'in Ndiöse ña'an ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ni.

10 Rcan' mxtucui ta'a mda'an ni can' nde se'en ndi'in.

Ngulu'u tloo Jesús 'in María Magdalena

11 Una María ti nguinu tun tucuaa can' lo nguinan, lja rcan' nda'an lo mxna'an ni' cuaa can',

12 na'an nducua tucua angajle nu lcu' te' ngaten. Sca can' nducua nde que se'en msti Jesús, lo xca nde quiya'.

13 Lo nu juin angajle can': ¿Ni cha' nguinan? Mxcuen María: Siyana nguloo ne' 'in Ni X'na, lo a jlyo ran' la nde nguia lo'o ne' 'in ni.

14 Ña'aaan mdyi yucui' cha' can' mxtun nde chun' lo na'an ndun Jesús, una a ngujlyo ri' siyana Jesús lca nu ndun can'.

15 Lo nu juin Jesús 'in: ¿Ni cha' nguinan? ¿Ti ca 'in nda'an nan? María msque' ri' cha' ta nu ntsu'hui cuinta se'en nducua yca can' lca nu ndun can', lo nu juin rcan': Si cui' nguloo 'in ni, quitsa' 'yan la ya lo'o 'in ni, lo na' qui'yan 'in ni.

16 Nu juin Jesús 'in: ¡María! Cui' braa yidun lo nu juin 'in ni, ¡Raboni! (Cha' re ndyca ri' na ndyucui' na, ni nu lca Mistro).

17 Nu juin Jesús 'in: A cala' 'yan siyana ti lyiji qui'an se'en nducua Stin. Quia quitsa' 'in lyigaa ta'an siyana cua qui'an se'en nducua Stin, cui' ni nu lca Sti huan, Ndiose 'yan, lo Ndiose 'huan.

18 Rcan' mdo'o María Magdalena nguia yitsa' 'in ta'a mda'an Jesús siyana na'an tloo 'in Ni X'na na, lo ngüitsa' lyigaa cha' nu yucui' ni lo'o.

Ngulu'u tloo Jesús 'in ta'a mda'an ni

19 Bra ngüi'ya tla, cui' culoo tsan 'in smana can', lo se'en nguio' ti'in ta'a mda'an ni ndyucun tsu'hue tuna'an can' siyana nguitsen 'in ne' judio, lo jlu'hue la se'en ndi'in nguiten Jesús, lo nu juin ni 'in ne': Tsu'hue ti tyi'in huan sca xcan huan.

20 Bra mdyi yucui' ni cha' re, ngulu'u ni yaa' ni 'in ne' lo'o sii' ni. ta'a mda'an ni tsu'hue ntsu'hui tiee siyana na'an 'in Ni X'na na.

21 Xiya' yucui' Jesús lo'o: Tsu'hue ti tyi'in huan sca xcan huan. Tsaña'an nu nga'an tñan Stina Ndiose 'yan, nguaña'an ca'an tñan 'huan.

22 Bra yucui' ni cha' re ngula'a su'hua ni tloo lo nu juin ni: Quinu yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose ni' carsya 'huan.

23 Si 'huan cu'ni huan cha' tlyu ri' 'in nde'en la tucui lo'o qui'ya ngui'ni, a nducui 'a can' qui'ya, lo ña'an nu a cu'ni huan cha' tlyu ri' 'in, cui' ña'an ti nducui can' qui'ya.

Bra nga'ni tucua ri' Tuma

24 Una Tuma, cui' ta tityucua can', nu ndyucui' ne' lo'o lca Dídimo, a lo'o nguio' ti'in bra yaa Jesús.

25 Lyigaa la ña'an ta'a mda'an ni nu juin 'in Tuma: cua na'an tloo hua 'in Ni X'na na. Mxcuen: Si a ña'an lo a cojo' yaan' se'en nguiten clau yaa' ni, lo Si a cojo' yaan' tijyan sii' ni, a tsaña'an ran'.

26 Ngüita'a snu' tsan nguio' ti'in ta'a mda'an ni ña'an can', cua lo'o Tuma rcan'. Ndyucun tsu'hue tuna'an can' bra nguiten Jesús jlu'hue la se'en ndi'in, lo nu juin ni: Tsu'hue ti tyi'in huan sca xcan huan.

27 Lo nu juin ni 'in Tuma can': Cojo' yaa' lo ña'an yaan', lo cojo' yaa' tijyan siin' lo a cu'ni tucua ri', siya na tsaña'an ri'.

28 Rcan' mxcuen Tuma 'in ni: 'Nu'huin lca X'na lo lca Ndiose 'yan.

29 Lo nu juin Jesús 'in: siyana na'an tloo 'yan, Tuma, can' cha' yaña'an ri', una tsu'hue ca xu'hue nu yaña'an ri' lo a na'an 'yan.

¿Nga'ni cha' nga'an Xuhua quityi re?

30 Ti nga'ni la Jesús scaxca cha' nu tnu tloo na'an ta'a mda'an ni, una a nga'an na loo quityi re.

31 Una cha' re ngua'an na siyana tsaña'an rin' huan siyana Jesús lca ni nu lca Crixtu, Sñe' Ndiose, siyana si tsaña'an rin' huan 'in ni caja chelyuu nu a tsatii 'a 'huan.

JUAN 21

Ngulu'u tloo Jesús 'in sa cati ta'a mda'an ni

1 Chun' nde'en can' xiya' ngulu'u tloo Jesús 'in ta'a mda'an ni tu'hua tiyu' Tiberias can', lo ndeña'an ngulu'u tloo ni 'in ne':

2 Tsatlyu nguio' ti'in Simun Tyu can' lo'o Tuma nu ndyucui' ne' lo'o lca Dídimo, lo'o Natanael nu mdo'o Caná se'en lyi'ya loo Galilea, lo'o tyucuaa sñe' Zebedeo, a cuinta lo'o tyucua nu ta'a mda'an Jesús nguio' ti'in can'.

3 Lo nu juin Simun Tyu can': Tsa'an na' cuta cuila. Mxcuen lyigaa la can': Lo'o huare' tsa hua. Rcan' nguiten ne' sca ni' yca na'an lo mdo'o nguiaa, una ni sca cuila lo a msñi tyucui tla can'.

4 Bra nde cua qui'ya xaa, tu'hua ysin can' ndun Jesús, una ta'a mda'an ni a yu'hui lyoo siyana Jesús ndun can'.

5 Yucui' ni lo'o: Sñen', ¿ni na nda'an lo'o huan cu na? Mxcuen 'in ni: A sca na.

6 Rcan' nu juin ni 'in ne': Nguun huan quitan 'huan nde tsu' cueen se'en nducui yca na'an cua, lo quinu 'in 'huan. Rcan' nguun 'in na, lo hasta ni a ncua 'a 'in quilyoo 'in na siyana mtsa'an na ntsu'hui cuila.

7 Xca ta'a mda'an ni, cui' nu ndyu'hui cuiya' ri' ni 'in can', nu juin 'in Tyu: Cui' Ni X'na na ndun cua. Lo ña'aan ngune 'in Simun Tyu

siyana Ni X'na na lca ni, cui' bra yucu' ste' (siyana ngulo 'in na), lo mdo'o cuaan loo ty'a can'.

8 Lyigaa la ña'an ne' nguia lo'o ne' yca na'an can' la tu'hua ysin, ngo lqui quitan se'en ntsu'hui cuila can' siyana a tijyu' nguinu tu'hua ysin can', sa ntsu'hui lyoo sca cientu metro.

9 Bra mdyo'o ti'in tu'hua ysin can', na'an ndi'in quii', can' ntsucua sca cuila ndique' 'in, a cuinta lo'o quijaxtlya.

10 Lo nu juin Jesús 'in ne': Quian lo'o huan tucua sna cuila nu tya msñi huan cua.

11 Cui' braa ndyucuen Simun Tyu can' ni' yca na'an lo ngüilyoo quitan can' la tu'hua ysin, mtsa'an na ntsu'hui xcui' cuila nu tnu, lo ndiyaa 'in sca cientu ntsu'hui tu'hua tyi nducua sna 'in. Tsacan' 'in ntsu'hui 'in ni' quitan can' mda' na.

12 Nu juin Jesús 'in ne': Quiaan huan lo cun huan na re. Ni sca ta'a mda'an ni lo a nga'ni tiee cunicha' 'in ni cha' ti ca lca ni, ngüi'ya cuinta siyana Ni X'na na lca ni.

13 Rcan' msñi Jesús quijaxtlya can' lo mdaa ni na 'in ne', cui' nguaña'an nga'ni ni lo'o cuila can'.

14 Nde nu cua ndyca sna ya' ngulu'u tloo Jesús 'in ta'a mda'an ni ti bra mdyo'o qui'u ni.

Yucui' Jesús lo'o Tyu sna ya'

15 Bra mdyi ycu ne' nu juin Jesús 'in Simun Tyu can': Simun, sñe' Jonás, ¿ta lyee lca tiee 'yan que 'in cha' re? Mxcuen 'in ni: Cui' nguaña'an, Ni X'na hua, 'Nu'huin jlyo ri' siyana lyee lca tieen 'in. nu Juin ni 'in rcan': Tsu'hue ña'an seen slya' cuine' 'yan.

16 Mxtucui ni yucui' ni lo'o nu cua ndyca tucua ya': Simun, sñe' Jonás, ¿ta lyee lca tiee 'yan? Mxcuen Tyu: Cui' nguaña'an Ni X'na hua, Nu'huin jlyo ri' siyana lyee lca tieen 'in. Lo nu juin ni 'in: Tsu'hue ña'an seen slya' 'yan.

17 Xiya' yucui' ni lo'o nu cua ndyca sna ya': Simun, sñe' Jonás, ¿ta lyee lca tiee 'yan? Tyu can' ngunu'un ri' siyana sna ya' yucui' ni lo'o: ¿Ta lyee lca tiee 'yan? Tyu can' mxcuen 'in ni: Ni X'na hua, Nu'huin jlyo ri' lyigaa loo cha', jlyo ri' siyana lyee lca tieen 'in. nu Juin Jesús 'in: Tsu'hue ña'an seen slya' 'yan.

18 Nu chin ñi tyucuin' lo'o: Bra ncuca sca nu cuine' ti, mscan' sii' lo yaa se'en nu ncuca ri'. Una bra nu cua cula ntsu'hui cha' xñii ne' scun, lo xca tucui nu scan' 'in, tsa lo'o can' 'in se'en nu a ndyca ri' tsa.

19 Nde cha' yucui' Jesús siyana qui'ya Tyu can' cuinta ña'an ntsu'hui cha' kujui ne' 'in, lo cu'ni tnu 'in Ndiose lo'o cha' can'. Ti nu juin la ni 'in: Tyucui ndyca'an 'yan.

Cha' 'in ne' nu tca'a la 'in ni

20 Rcan' mxna'an Tyu can' nde chun', lo na'an lryan xca ta'a mda'an ni, cui' nu lyee ndyu'hui cuiya' ri' ni 'in can', nu nganan sii' ni bra yucu siin ne' lo nganicha' 'in ni: Ni X'na hua, ti ca ntsu'hui cha' tyaa 'in?

21 Lo nu juin Tyu can' 'in Jesús bra na'an 'in: Ni X'na hua, ¿ña'an ca 'in nu cua?

22 Mxcuen Jesús 'in: Si na' ndyca ran' siyana ti ndi'in bra yaan xiya', ¿ni cha' ntsu'hui yuhue ri' cha' re? Tsaloo tyucui ndyca'an ti 'yan.

23 Siya cha' nu yucui' ni can' mdo'o yne cha' siyana ta'a mda'an ni can' a caja 'a. Una a yucui' Jesús siyana a caja, siya na nu juin ni: Si na' ndyca ran' siyana ti ndi'in bra yaan xiya', ¿ni cha' ntsu'hui yuhue ri' cha' re?

24 Cui' ta'a mda'an ni can' lca nu ndaa rsuun cha' re, cui' nga'an 'in na, lo jlyo ri' hua siyana ndyucui' cha' nu lñi.

25 Quina'an 'a cha' nu ti nga'ni Jesús, lo si ngua'an na cuinta scaa ti na, ndlucua ran' a cala loo chelyuu re tyi'in quityi nu tyucui' cha' can'. Amen.

HECHOS

HECHOS 1

Cha 'in Espíritu 'in Ndiöse

1 Culo quityi nga'an tñan 'in, nu'huin, Teófilo, lyigaa ña'an nu nga'ni Jesús lo'o lyigaa cha' nu ngulu'u ni ti bra nu mdisanan nga'ni ni tñan,

2 hasta mdiyaa tsan nu ndyucuen ni la ni' cuaan. Una la nducua la, lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiöse yucui' ni lo'o ta'a mda'an ni, nu cua ngulosuhui ni, ni tñan ntsu'hui cha' cu'ni.

3 Una bra cua mdyo'o qui'u ni, ti ngulu'u tloo ni 'in ne' cha tyucua yla tsan, siyana ca jlyo tsu'hue ri' siyana lu'u ni, lo ti yucui' ni lo'o ña'an ntsu'hui cha' culo Ndiöse tñan 'in nten.

4 Lja nguio' ti'in ne' ngulo ni tñan 'in ne' siyana a tyo'o ne' quichen Jerusalén cui' bra, siyana tyuhuita ne' hasta bra caan cha' nu cua mxtya Ndiöse, cui' cha' nu cua yucui' ni lo'o ne':

5 Siyana Xuhua mducua tya 'in nten lo'o tyi'a, una tyucua xnan ti tsan, cha'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiöse 'huan.

Bra ndyucuen Jesús la ni' cuaan

6 Rcan' nu nguio' ti'in can' nganicha' 'in ni, lo nu juin: Ni X'na hua, ¿ta cua taa cha' cuiya' 'in quichen Israel siyana xiya' culo na tñan se'en lyi'ya loon na?

7 Mxcuen ni 'in ne': A 'ni cha' ca jlyo rin' huan ni tsan lo ni braa tsato'o sca cha' nu cua mxtya Stina Ndiöse, siyana scati ni ntsu'hui cha' cuiya' can' 'in ni,

8 una caja cha' cuiya' 'huan bra cha'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiöse 'huan, rcan' tsa yucuin' huan cha' tsu'hue re 'yan lo'o ne' Jerusalén, lo'o lyigaa nu ndi'in se'en lyi'ya loo Judea, lo'o Samaria, lo'o ña'aaan sa tyucui chelyuu.

9 Ña'aaan mdyi yucui' Jesús cha' re, tloo na'an ne' nga'ni Ndiöse cha' ndyucuen ni la ni' cuaan, lo ngüilyijyi yu'hui ni ni' coo.

10 Lja ndun na' cui'ya se'en nguia ndyucuen ni la ni' cuaan, sa ntsu'hui ngüi'ya tun tucua ne' qui'yu nu ngaten ste',

11 lo nu juin 'in ne': 'Huan ne' Galilea, ¿ni cha' na' cui'yan huan la ni' cuaan? Cui' Jesús, ni nu nga'ni Ndiöse cha' ndyucuen la ni' cuaan, cui' tsaña'an na'an huan ndyucuen ni ri nii, cui' ncuaña'an ntsu'hui cha' quiaan ni loo chelyuu re xiya'.

Ngulo tun ne 'in Matía loo Juda

12 Rcan' mdo'o loo qui'ya nu naa Olivo, mxtucui nde quichen Jerusalén. Lucui' ti nguinu qui'ya can' se'en lca Jerusalén, tsaña'an nu ndyucui' lee 'in ne' nu ca tya'an ne' tsan nu nxtñan' ne'.

13 Bra nguila ne' quichen can' nguiten ne' ña'an se'en nu cua ndyca tucua nde cuaan, can' nguinu Tyu, lo'o Jacobo, lo'o Xuhua, lo'o Ndre, Lpe, Tuma, Bartolomé, Mateo, lo'o Jacobo sñe' Alfeo, lo'o Simun ta Zelote, lo'o Juda ta'a Jacobo.

14 Lyigaa sca cha' ti 'in ndyucui' lo'o Ndiose, tsatlyu lo'o María jyi'an Jesús, lo'o ta'a ngula ni, lo'o tyucua xna ne' cuna'an nguio' ti'in can'.

15 Yato'o sca tsan can', mditun Tyu lja ta'an na, (lo nu nguio' ti'in can' ndiyaa sca cientu ntsu'hui cla ne'), lo nu juin:

16 Lyigaan 'huan ta'an na, nga'ni cha' yato'o tsaña'an nu mxiyucui' Espiritu nu Luhui 'in Ndiose 'in David cha' 'in Juda, cui' nu ya lo'o 'in nten nu msñi 'in Jesús.

17 Tñan 'in Ndiose nga'ni hua lo'o, cui' ta mda'an hua ncu.

18 Una lo'o tñi nu msu'hua lyiya' ne' 'in lo'o cha' a tsu'hue nu nga'ni, msi'i ne' jui sca yuu, can' mdiu lo ngujui, ytsu ni' lo ña'aan tixe'en mdo'o ti'in na.

19 Ngune cueen cha' re ña'aan quichen Jerusalén, can' cha' Mxtya ne' nii se'en can' ca naa na Acéldama, cha' re ndyca ri' tyucui': Yuu se'en nguilu tne.

20 Siyana cha' re nguinu scua loo quityi Salmo: —Se'en ntsu'hui, ntsu'hui cha' quinu tucua lja na, a caja 'a xca tucui nu ti tyi'in 'in na—. Nde xca cha' nu ndyucui' quityi can': —Xca tucui ntsu'hui cha' sten loo—.

21 Can' cha' ri nii, 'ni cha' tyo'o hui sca nu ta'a mdisnan mda'an hua lo'o Ni X'na na Jesús,

22 ti tsan nu mducua tya Xuhua 'in ni, hasta mdiyaa tsan nu ndyucuen ni la ni' cuaan, siyana ca sca cha' ti 'hua lo taa hua rsuun siyana cua mdyo'o qui'u ni.

23 Rcan' ngulo tun 'in tucua nu ntsu'hui lja can', cui' nu naa See Barsabás, nu ndyucui' ne' lo'o lca Justo, lo'o xca naa Matía.

24 Rcan' yucui' ne' lo'o Ndiose lo nu juin ne': Ndiose X'na hua, scati jlyo ri' lyigaa ña'an lca carsya 'in nten, quitsa' hua ni ña'an tyucuaa ne' re cua ngulosuhui,

25 nu ca sca cha' ti 'hua lo'o cu'ni hua tñan 'in, cui' tñan nu mxnu ti'in Juda can', siyana cua nguiaa se'en nu ntsu'hui cha' caja 'in lo'o cha' a tsu'hue nu nga'ni.

26 Rcan' ngulo sorte 'in tyucuaa ne' can', lo Matía ngu'ni ca'an cha' 'in siyana ca sca cha' ti 'in lo'o cha tixca ta'a mda'an ca Jesús.

HECHOS 2

Bra ngüi'ya Espíritu 'in ne'

1 Bra mdiyaa ta'a Pentecostés, sca se'en ti nguio' ti'in, lyigaa ne'.

2 Sa ntsu'hui ngune la ni' cuaan tsaña'an ne se'en lryan sca cui'in tnu, cui' ña'an braa ngune se'en ndi'in ne' ña'an can',

3 rcan' ncu tycan' ngüi'ya sca na que cuinta scaa, tsaña'an ndyca ri' sca quii'.

4 Ngutsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in lyigaa, lo mdisanan yucui' scaxca lo'o cha' nu tsi'i 'a cha' nu ndyucui' ca, cui' tsaña'an mxiyucui' Espíritu 'in.

5 Lo Jerusalén can' mdiyaa quina'an 'a ne' judio nu mdo'o scaxca quichen tnu siya ta'a can'.

6 Quina'an 'a nten nguio' ti'in se'en ngune can', a ngüijlyo 'a ri' ne' ni lyiji cha' ti culucua ri' ne' siyana cuinta scaa ne' ngune 'in ne' ña'an ndyucui' lo'o cha' nu ndyucui' ca ne'.

7 Lyee 'a yuhue ri' ne' lo ndyucui' ne' scaxca ne': ¿Ta tsi'i ne' Galilea ca lca lyigaa nu ndi'in ndyucui' cha' re?

8 ¿Ni cha' ne 'na cuinta scaan na cha' nu ndyucui' ne' lo'o cha' nu ndyucuin' can na ti bra ngula na?

9 Lo'o ne' Partia ndi'in ne' re lo'on na, lo'o ne' Media, lo'o ne' Elam, ne' mdo'o quichen Mesopotamia, ne' mdo'o se'en lca Judea, ne' mdo'o Capadocia, lo'o ne' Ponto, lo'o ne' nu mdo'o se'en lyi'ya loo Asia,

10 ne' Frigia, ne' Panfilia, lo'o ne' Egipto, lo'o ne' Africa nu mdo'o nde loo la quichen Cirene, lo ndi'in ne' Roma lo'on na re, nu lca yucui' ca ne' judio, a cuinta lo'o ne' nu ntsu'hui ña'an cha' nu cua ntsu'huin na,

11 lo'o ne' Creta lo'o ne' Arabia ndi'in ne' re, cuinta scaa cha' nu ndyucuin' na, ne 'na ña'an ndyucui' ne' re lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose.

12 Lyigaa ne' can' ndi'in yuhue ri' ne', a jlyo 'a ri' ne' ni lyiji cha' ti culucua ri' ne', lo scaxca ne' nicha' ta'a ne': ¿Ni cha' ndyca ri' tyucui' cha' nu ndyca re?

13 Una ntsu'hui nu nde nstyí lyo'o 'in ne', lo ndyucui' ne': Na cu'hui ne' re.

Culo cha' nu yucui' Tyu lo'o nten

14 Rcan' mditun Tyu lo'o quita'a tixca ta'a mda'an Jesús, lo mdisnan yucui' cueen lo'o nten can': Lyigaan 'huan ta'a lcan na ne' judio, 'huan nu ndi'in Jerusalén re, ca jlyo rin' huan lo quine 'huan cha' nu tyucuin' lo'on huan.

15 Nu ndi'in re tsi'i na cu'hui ña'an nu 'huan ndlucua rin' huan, lo tya ntsu'hui braa cua caa tlya.

16 Cui' ña'an cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in Joel, lo ndyucui' na:

17 —Ndeña'an ntsu'hui cha' cu'nin, nu juin Ndiose, bra tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re: Cu'nin cha' cha'an yu'hui lyigaa nten lo'o Espíritu 'yan, lo'o sñe' huan, nu ti cuine' ña'an xñii cha' nu ntsu'hui cha' ca, cui' ncuaña'an nu cula tyucui' scala ne' cha' can'.

18 Nu chin ñi, cu'nin cha' cha'an yu'hui Espíritu 'yan 'in msu 'yan, ne' qui'yu lo'o nu ne' cuna'an, lo tyucui' can' cha' tsu'hue 'yan lo'o nten.

19 Na' cu'nin cha' nu tnu la ni' cuaan lo'o loo chelyuu re: Ntsu'hui cha' quilu tne, ntsu'hui cha' squin quii' nu tnu, lo xtyi sñi ti quinu ti'in rcan'.

20 Cuicha ntsu'hui cha' suhui' na, lo coo' tyca nga'á na ña'an ndyca ri' tne. Tsato'o cha' re bra ti lyiji cu'ni cuiya' ni nu lca X'na huan cha' 'in nten chelyuu, cui' tsan nu cu'nin sca cha' nu tlyu lo ca tycan' ña'an cha' cuiya' 'yan.

21 Lyigaa nu tsaña'an ri' siyana lcan X'na, can' nu tyo'o laa—.

22 'Huan ne' Israel, quine 'huan cha' nu tyucuin': Cua jlyo rin' huan siyana Jesús Nazaret, lo'o cha' cuiya' nu ndaa Ndiose 'in ni quina'an 'a cha' nu tnu nga'ni ni tloo na'an huan, lo ncuajylo rin' huan siyana Ndiose ngulosuhui 'in ni.

23 Una squi'ya cha' nu cua mxtya Ndiose yato'o nguinu Jesús yaan' huan, lo mdyaan huan 'in ni 'in yaa' ne' nducun', lo yujui ne' 'in ni loo cursi.

24 Una Ndiose nga'ni ni cha' mdyo'o qui'u Jesús, nguilyoo ni 'in can' se'en ndijin ne' ndi'i, a ncuca 'in cha' ndija can' xñi su'hua 'in ni.

25 Siyana ndeña'an nga'an scua David cha' 'in ni: —Lyigaa braa ndi'in Ni X'na na lo'on, a sca cha' ntsu'hui cha' cutsen siyana ndun ni tsu' cueen 'yan.

26 Can' cha' tsu'hue ntsu'hui tieen, nducui ran' ndyucuin' cha' re, a ndyuhue ran' bra ntsu'hui cha' cajan,

27 siyana a cula su'hua carsya 'yan loo cha' ndija, ni a taa cha' cuiya' catsu' ti'in cuinan', na' nu lca Sñe' nu luhui lati.

28 Ngulu'u sca tucuiin nu taa chelyuu 'yan, cui' cu'ni cha' ca tsu'hue lca tieen la tloo—.

29 'Huan nu ndi'in re, ndyca ran' tyucuin' lo'on huan cha' 'in David nu ncuca nten cula 'na, ña'an ngujui lo ngutsi', lo hasta ri nii jlyo rin' na la ngutsi'.

30 Ncuca sca nu mxiyucui' Ndiose 'in, cui' ni mxtya tsa ni cha' re lo'o, nguajlyo tsu'hue ri' siyana loo nten cuityi 'in ntsu'hui cha' caan Crixtu nu ntsu'hui cha' culo ca tñan 'na.

31 Ti rcan' cua na'an David ña'an mdyo'o qui'u Crixtu, can' cha' nu juin siyana a nguinu yu'hui carsya 'in ni yaa' cha' ndija, ni a yitsu' ti'in cuinan' ni.

32 Cui' ni nu lca Jesús nga'ni Ndiose cha' mdyo'o qui'u, lo lyigaa hua ndaa hua rsuun siyana ncuña'an yato'o.

33 Rcan' ndyucuan ni sca cha' cuiya' nu tlyu nde tsu' cueen 'in Ndiose, a cuinta ndyucuan ni Espíritu nu cua mxtya Sti ni cha' cha'an yu'hui ni' carsya 'na, cui' cha' nu na'an tloon huan ri nii lo ne 'huan.

34 Siyana David a lyiji scuen la ni' cuaan bra nu juin: — Ndiose X'na na nu juin ni 'in Ni X'na: Tyucua tsu' cueen 'yan,

35 lja cu'nin cha' ta'a cusuun quinu nde tuquiya'—.

36 Can' cha' ri nii, 'huan ne' Israel, ca jlyo rin' huan siyana Jesús nu mjyi'in ca'an huan 'in loo cursi, Ndiose cua nga'ni ni cha' lca Ni X'na na, lo lca ni Crixtu.

37 Cui' braa ngüi'ya sca tu'hua ni' carsya 'in ne' bra ngune 'in ne' cha' can', lo nghanicha' ne' 'in Tyu lo'o lyigaa la ña'an ta'a mda'an Jesús: 'Huan ta'an na, ¿ni na tca cu'ni hua?

38 Rcan' mxcuen Tyu can': Xtun rin' huan lo tyucua tyan huan lo'o cha' cuiya' 'in Jesucristo siyana caten qui'ya nducuin huan, lo cha'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'huan.

39 Siyana ntsu'hui cha' caja cha' tsu'hue re 'huan, lo'o sñe' huan, lo'o lyigaa nten nu ndi'in tijyu', lyigaa nu cua ngulosuhui Ndiose X'na na.

40 Quina'an 'a cha' ti yucui' la Tyu lo'o nten can', mdaa cha' tnu tiee 'in ne', lo nu juin: Tyo'o tsun' huan tucuiin a tsu'hue nu nguiaan huan.

41 Yato'o lyigaa nu nga'ni cuinta cha' nu yucui' Tyu can' mducua tya ne', ticui' tsan can' ndiyaa ne' sa sna mii ne' nu ndyca sca cha' ti 'in ne' lo'o.

42 Tsatlyu ndi'in ne' lo'o cha' nu ndlu'u ta'a mda'an Jesús, sca cha' ti 'in ndyucu, cui' ncuaña'an sca cha' ti 'in ndyucui' lo'o 'in Ndiose.

Tsaña'an ndi'in ne' ti culo

43 Nguiten sca cha' chen ni' carsya 'in lyigaa tucui squi'ya scaxca cha' nu tnu nga'ni ta'a mda'an Jesús.

44 Sca cha' ti 'in lyigaa nu cua yaña'an ri' 'in ni, lo tsatlyu ndi'in na 'in lyigaa.

45 Ntsu'hui nu yujui' se'en ndlo tñan, ntsu'hui nu yujui' na nu ndi'in 'in, lo nditsa' tñi can' cua ña'aa'n 'ni cha 'in ne' cuinta scaa ne'.

46 Sca cha' ti 'in nguio' ti'in lyigaa tsan ni' lyaa, tsatlyu ndyucu ne' ña'an 'in cuinta scaa ne', ndi'in lo'o rsuun ña'an tsu'hue ntsu'hui tiee ne',

47 ngui'ni tnu ne' 'in Ndiose, lo nten ndi'in quichen can' ndyu'hui cuiya' ri' ne' ña'an ndi'in lo'o ta'a. Cuinta scaa tsan can' nga'ni Ni X'na na cha' ndyca tyun la, lyigaa nu ntsu'hui cha' tyo'o laa.

HECHOS 3

Ndyca sca nu ndyucun' quiya'

1 Yato'o sca tsan Tyu lo'o Xuhua nguiaa se'en nducua laa, sa ntsu'hui braa cua sna siin bra ndyucui' ne' lo'o Ndiose.

2 Tulaa nu naa ndi'ya 'a, lyigaa tsan ndya'an lo'o ne' 'in sca nu ndyucun' quiya' ti bra ngula, can' ndyucua jñan tñi 'in ne' nu nguiten can'.

3 Bra na'an siyana cua sten Tyu lo'o Xuhua ni' lyaa, mjñan tñi 'in tyucuaa ne' can'.

4 Una Tyu lo'o Xuhua mxna'an tsu'hue ca tloo, lo nu juin: Ña'an.

5 Rcan' lsa 'a siyana cua xñi tñi 'in ne' can'.

6 Una Tyu can' nu juin 'in: A lo'o tñi 'yan, una taan na nu lo'o 'yan. Lo'o cha' cuiya' 'in Jesucristo Nazaret ti tun lo tya'an.

7 Rcan' msñi Tyu can' yaa' tsu' cueen lo xtun 'in ne', ticui' braa ndyca tsu'hue quiya'.

8 Sca juersa ti mditun, mdisanan mda'an, nguiten lo'o tyucuaa ne' can' ni' lyaa, mda'an, mdo'o cuaan, nga'ni tnu 'in Ndiose siyana cua ndyca.

9 Lyigaa ne' na'an ne' ña'an nda'an lo ngui'ni tnu 'in Ndiose.

10 Cui' braa yuhui lyoo ne' 'in siyana lca nu ndyucua njñan tñi can' tulaa nu naa ndi'ya 'a. Yuhue 'a ri' ne', a cuinta ytsen ne' lo'o cha' nu yato'o can'.

Cha' nu yucui' Tyu tulaa

11 Nu ndyca quiya' can' nsñi tun 'in Tyu lo'o Xuhua se'en nu nguia' tucui tulaa nu naa Salomón. Lyigaa ne' msnan ne' mdiyaa ne' se'en ndun siyana lyee yuhue ri' ne'.

12 Bra na'an Tyu siyana cua nguio' ti'in nten can', mdisanan yucui' lo'o ne': 'Huan ne' Israel, ¿ni cha' nduhue 'a rin' huan cha' re? ¿Ni cha' na cui'yan huan 'hua, ta nxque' rin' huan siyana lo'o cha' cuiya' 'hua, ta lo'o cha' tsu'hue 'hua ndyca ne' re?

13 —Ndiose 'in Abraham, lo'o Isaac, lo'o Jacob, cui' Ndiose 'in nten cula na—, nga'ni ni cha' ndyucuen cuaan cha' 'in Sñe' ni nu lca Jesús, ni nu mdyaan huan 'in tuyaa' Pilato, ncu a ri' culaa 'in ni, lo 'huan a mslyaan huan.

14 Yato'o mscuan tloon huan 'in ni nu Luhui lati, nu Lñi ndi'in cha' 'in, lo nde mjñan huan cha' lyaa sca nu ndujui nten.

15 Yujuin huan 'in ni nu ndaa chelyuu 'na, una Ndiose nga'ni ni cha' mdyo'o qui'u can', lo huare' ndaa hua rsuun cha' re.

16 Siya nguiaña'an ri' hua 'in Jesús can' ndyca ne' re, nu ndyu'hui lyoon huan lo na cui'yan huan, lo siyana nguiaña'an ri' hua 'in ni, can' cha' nga'ni tyca ni 'in ne' tloo na'an huan.

17 Una ri nii, 'huan ta'an na, jlyo ri' hua siyana nga'ni huan cha' re lo'o cha' tantu tsatlyu lo'o nu ndlo tñan 'huan.

18 Una Ndiose nga'ni ni cha' yato'o cha' re tsaña'an cha' nu cua mxiyucui' ni 'in lyigaa msu 'in ni, siyana Crixtu ntsu'hui cha' tyjyjn ni ndi'i.

19 Can' cha' ri nii, Xtun rin' huan siyana caten qui'ya nducuin huan, lo Ni X'na na cu'ni ni cha' xtñan' carsya 'huan,

20 lo ca'an tñan ni 'in Jesucristo, ni nu cua mdo'o tun siyana culo laa 'huan.

21 Una ndyuhui ta ni la ni' cuaan lja nu tsato'o lyigaa la ña'an cha' nu cua mxtya Ndiose, tsaña'an cha' nu cua mxiyucui' ni 'in lyigaa nu ngulosuhui ni 'in ti s'ni.

22 Siyana Moisé ndeña'an nu juin 'in nten cula 'na: —Ndiose nu lca X'na na nu juin ni siyana lja ta'an na ntsu'hui cha' caan sca nu xiyucui' Ndiose 'in tsaña'an nu nxiyucui' Ndiose 'yan na', can' nu cu'ni cuintan huan cha' nu tyucui'.

23 Lyigaa nu a tyucuan xu'hue cha' nu tyucui' can', caja nu culo tsu' 'in—.

24 Cui' ncuaña'an lyigaa la ña'an nu mxiyucui' Ndiose 'in, ti Samuel nu llyan nde loo, ticui' cha' re mda'an yucui'.

25 Nu ncu nten cula 'na, can' cha' ngu'ni ca'an cha' tsu'hue re 'na, cui' cha' nu mxtya Ndiose lo'o nten cula 'na, lo ndeña'an nu juin ni 'in Abraham: —Loo nten cuityi 'in ntsu'hui cha' caan sca sñe' nu llyan lo'o cha' tsu'hue 'in lyigaa nten chelyuu—.

26 ¿Ta tsi'i ljan na la nducua la mxtyun Ndiose 'in scati Sñe' ni nu taa cha' tsu'hue 'na lo'on huan, siyana xtun rin' na qui'ya ngu'ni na cuinta scaan na?

HECHOS 4

Nga'ni cuiya' ne' cha' 'in Tyu lo'o Xuhua

1 Lja ndyucui' lo'o nten can' mdiyaa nu ndlo tñan ni' lyaa, tsatlyu lo'o nu lca que 'in sulyiyaa nu ntsu'hui cuan ni' lyaa can', lo'o ne' saduceo.

2 Ti'i ri' ne' siyana ndlu'u 'in nten siyana Jesús cua mdyo'o qui'u ni, lo squi'ya cha' can' ndyca jylo ri' ne' siyana ntsu'hui cha' tyo'o qui'u nu cua ngujui.

3 Msñi sulyiya 'in tyucuaa ne' can', msu'hua 'in ne' na'an tyucuan, lo siyana cua ngusiin la xca tsan can' ncuca cuiya' cha' 'in ne'.

4 Una quina'an 'a nten nu ngune 'in cha' 'in Ndiose yaña'an ri' ne' 'in ni. Tsalca ne' qui'yu nu yaña'an ri' can' ndiyaa ca'yu mii.

5 Yato'o xca tsan can', cui' Jerusalén nguio' ti'in nu ndlo tñan ni lyaa 'in ne' judio, lo'o qui'yu cula, lo'o ne' escriba,

6 lo'o Anás, nu ndlo ca tñan ni' lyaa can', lo'o Caifás, lo'o sca nu naa Xuhua, lo'o Jantru, lo'o lyigaa la ña'an nten 'in ne' nu ndlo tñan ni' lyaa can'.

7 Bra nu cua ndun tyucuaa ne' can' tloo ne' nganicha' ne' 'in: ¿La ngujui cha' cuiya' re 'huan, lo ti ca ndaa cha' cuiya' tsaña'an nu ngui'ni huan?

8 Tyu can' ngutsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in, lo nu juin: 'Huan nu ndlo tñan 'hua, lyigaan 'huan nu lca qui'yu cula 'in ne' Israel,

9 ri nii ndyca cuiya' cha' 'hua lo'o cha' tsu'hue nu yato'o 'in ne' nu ncuca ti'i re, lo ña'an ncuca ndyca ne',

10 can' cha' quitsan' 'huan, lo ca jlyo rin' 'huan ne' Israel, siyana lo'o cha' cuiya' 'in Jesús Nazaret, ni nu lca Crixtu, ni nu mji'in ca'an huan 'in loo cursi lo nga'ni Ndiose cha' mdyo'o qui'u, lo squi'ya Jesús ndun ne' re tsu'hue lca 'in ne'.

11 Cui' Jesús lca ni —quee nu mscuan tloon huan, 'huan nu lca cuityi na'an, ri nii lca ni quee nu nsñi tun na'an—.

12 Ni a caja 'a xca tucui nu ca culo laa 'na, cui' scati ni nu lca Jesús ndaa Ndiose 'in nten chelyuu nu ca cuityen qui'ya 'na.

13 Nduhue 'a ri' ne' 'in Tyu lo'o Xuhua can' siyana lo'o cha' tnu tiee ndyucui', jlyo ri' ne' siyana a sca cha' nga'ni cha'an, ni a sca tñan lyi'ya, rcan' ncuca jylo ri' ne' siyana lo'o Jesús ta'a mda'an.

14 A sca 'a cha' ti ncuca tyucui' ne' lo'o siyana sca se'en ti ndun lo'o nu ndyca can'.

15 Rcan' ngulo ne' tñan siyana tyo'o nde chun' na'an lja cu'ni cuiya' ne' cha' 'in lo'o ta'a nducua ne' can',

16 lo ndeña'an ndyucui' ne': ¿Ni ña'an cu'ni na lo'o cua? Cua nga'ni sca cha' nu tnu lo ña'aa'n quichen Jerusalén cua ngune cueen cha' re, a ndiyyi 'a ña'an su'hua catsin' na cha' re.

17 Ri nii siyana a quitsa yu'hui cha' re lyee la, tsu'hue lati xcutsen na 'in ne' siyana a tyucui' 'a lo'o ni xca tucui cha' 'in Jesús tyucui nu nguiaa nde loo re.

18 Rcan' msi'ya ne' 'in, lo tla 'a mxtya ne' cha' lo'o siyana a tyucui' 'a lo'o ni xca tucui cha' 'in Jesús, ni a culu'u 'a 'in nten cha' can'.

19 Una Tyu lo'o Xuhua can' mxcuen 'in ne': ¿Ni ña'an cha' re nu tsu'hue la na tloo Ndiose? ¿Ta tsu'hue la si' tucua hua cha' 'huan, ta na tucua hua cha' 'in Ndiose?

20 Siyana huare' a ca cula ti hua tyucui' hua lo'o nten ña'an cha' nu cua na'an hua lo ngune 'hua.

21 Tla 'a cha' yucui' ne' lo'o se'en nu xcutsen ri', rcan' ngulaa ne' 'in, a ngujui ña'an culo qui'ya ne' 'in siyana ytsen ne' 'in nten quina'an can', siyana lyigaa ne' nga'ni tnu ne' 'in Ndiose lo'o cha' nu yato'o can',

22 siyana nu ncua ti'i can' cua ndyijyin tucua yla yjan ntsu'hui, lo Ndiose nga'ni tyca ni 'in ne'.

Bra mjñan ne' 'in Ndiose

23 Bra ngalaa ne' 'in nguila se'en ndi'in lyigaa la ña'an ta'a nda'an, ndaa rsuun ña'an cha' nu yucui' nu ndlo ca tñan ni' lyaa lo'o qui'yu cula can'.

24 Bra ngune 'in ne' ña'an cha' nu ndaa can', sca cha' ti 'in ne' mdisnan yucui' ne' lo'o Ndiose, lo nu juin ne': Ndiose X'na hua, Nu'huin ndia cha' cuiya' yaa' lo'o lyigaa lo'o cha', —cui' ngañan ni' cuaan, lo'o chelyuu re, lo'o tyi'a tujo'o, cui' ngañan lyigaa loo na nu ndi'in 'in na—,

25 cui' mxiyucui' 'in David nu ncua msu 'in, lo nu juin: ¿—Ni cha' lyee 'a nguilu ti'in nten re, ni cha' 'ni cuinta ne' cha' nu a ntsu'hui lyoo?

26 Nu lca ree loo chelyuu re, tsatlyu lo'o nu ndia cha' cuiya' yaa', nguio' ti'in siyana xuun lo'o 'in nu lca X'na, lo'o Crixtu nu ngulosuain—.

27 Ni siya ncuaña'an nguio' ti'in nten re, Herode lo'o Poncio Pilato, ne' gentil lo'o ne' Israel, se'en nu ña'an ti'i ne' 'in Sñe', ni nu luhui lati nu ngulosuhui, nu lca Jesús,

28 siyana cu'ni ne' tsaña'an cha' nu cua mxtya ti s'ni, lyigaa cha' nu ntsu'hui cha' ca.

29 Ri nii, Nu'huin Ni X'na hua, xñi cuinta ña'an ndyucui' nu ti'i ri' 'hua, una taa cha' cuiya' 'in nu lca msu 'in, siyana a xcutsen ri' hua tyucui' hua cha' tsu'hue 'in lo'o nten,

30 lja rcan' cu'ni tyca 'in nu ti'i, cu'ni scaxca cha' nu tnu lo'o cha' cuiya' 'in Sñe', ni nu luhui lati 'in nu lca Jesús.

31 Ña'aan ndyi yucui' ne' lo'o Ndiose, ngüiñan se'en nguio' ti'in ne', ngutsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in lyigaa ne', lo nga'ni tnu tiee yucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose.

Tsatlyu ndi'in na 'in ne'

32 Sca cha' ti 'in nu cua yaña'an ri' 'in Jesús, lo sca carsya ti 'in nu ndi'in can', a tucui ndyucui' siyana na 'in lca na nu ndi'in 'in siyana tsatlyu ndi'in na 'in ne'.

33 Ta'a mda'an ca Jesús tnu 'a tiee ndyucui' lo'o nten siyana mdyo'o qui'u Ni X'na na Jesús, lo Ndiose nga'ni ni cha' ngutsa'an yu'hui cha' tsu'hue 'in ni ni' carsya 'in ne'.

34 A sca 'a cha' ti ngui'ni cha' 'in ne', siyana lyigaa nu ndia yuu 'in, ta nducua na'an 'in, yujui' 'in na lo nguian lo'o ña'aan tñi can',

35 ndaa 'in na 'in ta'a mda'an Jesús, lo can' cua nditsa 'in na cua ña'aan 'ni cha' 'in cuinta scaa ne'.

36 Lja can' ndi'in sca nu naa See nu mdo'o se'en lca Chipre, una ta'a mda'an Jesús mxtya nii ca naa Bernabé. (Nii can ndyca ri' tyucui': Sñe' nu ndaa cha' tnu tiee.) Lca nten cuityi 'in Leví.

37 Lo'o can' yujui' sca yuu 'in, lo ña'aan tñi can' ndaa 'in ta'a mda'an Jesús.

HECHOS 5

Cha' 'in Ananía lo'o Safira

1 Una xca nu naa Ananía lo'o Safira cuilyo'o, yujui' sca yuu 'in, 2 una nga'ni cuiya' cha' siyana quinu chin' tñi can' 'in, lo bra ndaa tñi can' nga'ñi lyo'o siyana ña'aan na ndaa 'in ta'a mda'an Jesús.

3 Rcan' nu juin Tyu 'in Ananía: ¿Ni cha' ndaa cha' cuiya' ngañi lyo'o Ne' xña'an 'in, ncuá ri' quiñilyo'o 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiose, lo mxu'hua se'en tichin' tñi nu yujui' yuu can'?

4 ¿Ta tsi'i se'en ndlo tñan lca na? Bra yujui' 'in na, ¿ta tsi'i cuinta 'in su tñi can'? ¿Ni cha' ndaa cha' cuiya' nguiten cha' a tsu'hue ni' carsya 'in? Una tsi'i tloo nten yucui' cha' cuiñi re, cui' tloo Ndiose.

5 Ña'aaan ngune 'in Ananía cha' can' ndlyu lo ngujui. Lyigaa ne' nguiten sca cha' chen 'in ne' bra yna ne' cha' can'.

6 Cui' braa mdiyaa tucua sna nu ti cuine' ti, ngxun te' 'in ne' lo ya ngatsi' 'in ne'.

7 Sa mdijin sna braa bra mdiyaan nten 'in ne' nu ngujui can', una a ngüi ri' ne' ña'an cha' nu yato'o can'.

8 Rcan' nu juin Tyu can' 'in ne': Quitsa' 'hua, ¿ta cui' tsacua ti ncuá yuu nu yujui' huan can'? Mxcuen ne' 'in: Cui' tsacua ti ncuá na.

9 Nu juin Tyu 'in ne': ¿Ni cha' ncuá sca cha' ti 'huan lo ncuá rin' huan quiñilyo'on huan 'in Espíritu 'in Ni X'na na? Ña'an, tuna'an cua cua nguila nu ya ngatsi' 'in nten 'in, lo cui' ncuaña'an tsa lo'o 'in.

10 Cui' ña'an braa mdlyu ne' cuna'an can' tloo Tyu can', lo ngujui ne'. Ña'aaan nguila ti nu ti cuine' ti can' na'an siyana cua ngujui ne'. Rcan' ya ngatsi' 'in ne' sii' se'en su cuiyo'o ne'.

11 Nguiten sca cha' chen ni' carsya 'in lyigaa ta'an na, cui' ncuaña'an lo'o lyigaa la ña'an nten nu yna cha' can'.

Scaxca cha' nu tnu nga'ni Ndiose

12 Lo'o cha' cuiya' nu ndaa Ndiose 'in ta'a mda'an Jesús, ncuá nga'ni scaxca cha' nu tnu tloo na'an nten can', sca cha' ti 'in nguio' ti'in se'en nguia' tucui tulaa Salomón can'.

13 Lyigaa la ña'an nten can' tsu'hue 'a ndyucui' ne' cha' 'in, una a nga'ni a tiee ne' quio' ti'in ne' sca se'en ti lo'o,

14 nisiya ncuaña'an nde lyee la nguia ngui'ni nten nu cua yaña'an ri' 'in Ni X'na na, tsaña'an quina'an ne' qui'yu lo ncuaña'an quina'an ne' cuna'an.

15 A cuinta ndya'an lo'o ne' 'in nu ti'i, mxtya ne' 'in loo jaa' ta loo qui'ñan tu'hua tucuiin se'en ntsu'hui cha' tyijyin Tyu, lo nisiya xñii ti qui'ni ca'an 'in nu ti'i can', lo ndyca.

16 Scaxca quichen nu ndi'in lucui' ti can', ndyo'o ne' lo'o nu ti'i lo'o nu ntsu'hui cui'in xña'an 'in, ndiya lo'o ne' 'in se'en ndi'in quichen Jerusalén, lo lyigaa can' ndyca.

Bra ngutucui ndycan ne' 'in Tyu lo'o Xuhua

17 Nu ndlo ca tñan ni' lyaa tsatlyu lo'o ta'a nda'an, cui' ta ne' Saduceo, nguiten sca cha' slya ni' carsya 'in ne',

18 lo ngulo ne' tñan siyana quinu ta'a mda'an Jesús lo tsaa na'an tyucuan.

19 Una ticui' tla can' ngüi'ya tun sca angajle 'in Ni X'na na se'en ntsu'hui ne', lo msla tuna'an tyucuan can'. Bra cua ngüilyoo 'in ne' rcan' nu juin:

20 Yaan huan lo sten huan ni' lyaa, lo tyucuin' lan huan lo'o nten cha' 'in chelyuu nu cui.

21 Nga'ni quinta cha' can', ña'aan ngüi'ya xaa nguiten ni' lyaa lo mdisanan ngulu'u 'in nten can'. Lja rcan' nu ndlo ca tñan ni' lyaa lo'o ta'a nda'an, msi'ya 'in lyigaa nu ndia cha' cuiya' yaa', tsatlyu lo'o qui'yu cula 'in ne' Israel, lo ngulo ne' tñan 'in sulyiya siyana quia lyoo 'in ne' nu ntsu'hui ña'an tyucuan can'.

22 Una bra mdiyaa na'an siyana a tucui 'a ntsu'hui can', rcan' nguia ytsa' 'in lyigaa nu nguio' ti'in can'.

23 Lo nu juin: Nu chin ñi, bra mdiyaa hua se'en nducua na'an tyucuan cua, na'an hua siyana ndyucun tsu'hue na, lo nu ntsu'hui cuan 'in na ndun tuna'an can', una bra msla hua 'in na a tucui 'a ntsu'hui can'.

24 Nu ndlo ca tñan ni' lyaa lo'o nu lca que 'in sulyiya nu ntsu'hui cuan ni' lyaa, lo'o lyigaa la ña'aan nu ndlo tñan can', quina'an 'a cha' mda'an tiee lo ngulucua ri' ña'aan ca cha' re.

25 Una cui' bra mdiyaa sca nu ndaa rsuun, lo nu juin: nu msu'huan huan na'an tyucuan, ri nii ndlu'u 'in nten ni' lyaa cua.

26 Rcan' mdo'o nu lca que 'in sulyiya 'in ne', nguia te'en 'in tyucuaa ne' can', lo'o cha' tsu'hue ti quian lo'o ne' 'in siyana nguitsen ne' si ta jyi'in nten can' quee 'in ne'.

27 Bra nguila lo'o ne' 'in, ndyaa ne' 'in yaa' nu ntsu'hui cha' cu'ni cuiya' cha' 'in, lo nu ndlo ca tñan ni' lyaa can' nganicha' 'in ne':

28 ¿Ta tsi'i cua yucuin' lo'on huan siyana a culu'un 'an huan 'in nten cha' 'in ne' can'? Ri nii, ña'aan Jerusalén cua ngune 'in ne' cha' nu

ndlu'un huan, lo ndyca rin' huan su'huan huan qui'ya chun' hua lo'o tne can'.

29 Mxcuen Tyu can' lo'o lyigaa la ña'an ta'a mda'an Jesús: 'Ni cha' tucua hua cha' 'in Ndiose la nducua la, lo tsi'i cha' 'in nten chelyuu.

30 Cui' Ndiose 'in nten cula 'na nga'an tñan ni 'in Jesús, lo 'huan yujuin huan 'in ni bra mji'in ca'an huan 'in ni sca loo yca.

31 'In ni cua ndaa Ndiose sca cha' cuiya' nu tlyu tsu' cueen 'in ni, siyana ca Ni nu ndun loo, Ni nu ndlo laa 'na, siyana xtun ri' ne' Israel qui'ya ngui'ni ne', lo cu'ni ni cha' tlyu ri' 'in ne'.

32 Huare ndaa hua rsuun cha' re tsatlyu lo'o Espíritu nu Luhui 'in Ndiose, cui' Espíritu nu ndaa Ndiose chu'hui ni' carsya 'in lyigaa nu tucua cha' 'in ni.

33 Una nde lyee la ndyucuen tique' ne' bra ngune 'in ne' cha' can', lo ncuca ri' ne' cujuin ne' 'in.

34 Una lja can' mditun sca ne' fariseo nu naa Gamaliel, lca sca nu ndlu'u cha' 'in lee, lo lyee ndyu'hui cuiya' ri' nten 'in. Ngulo tñan siyana culoo ne' 'in ta'a mda'an Jesús sti'i ti nde chun' na'an.

35 Rcan' nu juin 'in ta'a nducua: 'Huan ne' Israel, xñi na cuinta ña'an cu'ni na lo'o ne' cua.

36 A s'ni lyee mda'an sca nu ncuca naa Teudas, nu juin siyana ndia cha' cuiya' 'in, lo mxo' ti'in jacua cientu ne' qui'yu nu ncuca sca cha' ti 'in lo'o, una bra ngujui lyigaa ta'a mda'an ña'an tucuiin ti nganan.

37 Chun' nde'en can' mda'an sca ne' Galilea nu ncuca naa Juda, cui' bra mda'an sñi ne' nii nten quichen, cui' ncuña'an quina'an nten mxo' ti'in, una bra ngujui ticui' ti ña'an yato'o 'in ta'a mda'an, ña'an tucuiin ti ngunan ne'.

38 Can' cha' ri nii tyucuin' lo'on huan: Tsu'hue lati culaan na 'in ne' re, a cu'ni cuintan na 'in lo'o cha' nu ndlu'u, siyana si ta lca na cha' 'in nten chelyuu tsatii tuhue cha' 'in ne'.

39 Una si lca na cha' 'in Ndiose, a ca tyucui ndijin na lo'o cha' cua, chen cha' quija lyoon na nsuun na lo'o Ndiose.

40 Nguinu tsu'hue tiee ne' lo'o ña'an cha' nu yucui'. Rcan' msi'ya ne' 'in ta'a mda'an Jesús, ngulo ne' tñan siyana qui'ni lo mxtya tsa ne' sca cha' lo'o siyana a tyucui' a cha' 'in Jesús, rcan' ngalaa ne' 'in.

41 Tsu'hue ntsu'hui tiee mdyo'o se'en can' siyana ndaa Ndiose cha' cuiya' mdijin ndi'i squi'ya Jesús.

42 Lyigaa tsan ndlu'u 'in nten ni' lyaa ta la se'en ndi'in ne', a ndla ti ndyucui' cha' tsu'hue 'in Jesucristo.

HECHOS 6

Bra ngulo tun ne' 'in cati nu ta yaa' 'in ne'

1 Cui' lja rcan' nguia ngui'ni nu ntsu'hui cha' 'in Jesús, una mdisnan msu'hua qui'ya ta'a nu ndyucui' cha' griego lo'o nu ndyucui' cha' hebreo, siyana lyee la nda yaa' ne' 'in ne' cuna'an nu nguinu cha' yucui' ti nu ndyucui' cha' hebreo que 'in nu ndyucui' cha' griego.

2 Rcan' quita'a tityucua can' mxo' ti'in 'in lyigaa nu cua ntsu'hui cha' 'in Jesús, lo nu juin: A nga'an cha' cula' ti hua tyucui' hua cha' 'in Ndiose, lo titsa hua na nu cu'ni tsu'hue 'in nten.

3 Can' cha' 'huan ta'an na, culosuhuin huan cati ne' qui'yu ljan na re, nu tsu'hue chelyuu ntsu'hui, nu ngutsa'an yu'hui lo'o Espíritu nu Luhui 'in Ndiose, nu tiyaa, can' nu taan na tñan re 'in.

4 Lo huare tsa quiñan la hua tyucui' hua lo'o Ndiose lo tyucui' hua cha' tsu'hue 'in ni.

5 Nguinu tsu'hue tiee ne' lo'o cha' nu yucui'. Rcan' ngulo tun 'in Steba, sca nu lyee nguiaña'an ri' nu ngutsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in, lo'o Lpe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, lo'o Nicolás nu mdo'o quichen Antioquía, sca nu cua ntsu'hui ña'an cha' 'in ne' judio.

6 Mdiya lo'o 'in ne' tloo ta'a mda'an Jesús, yucui' lo'o Ndiose lo mxtya yaa' que ne'.

7 Tsa nducua lyee la nguia nguitsa yu'hui cha' tsu'hue 'in Ni X'na na quichen Jerusalén, lo ncuaña'an lyee la ndyca quina'an nu cua ntsu'hui cha' 'in Jesús, cui' ncuaña'an tyun nu ndlo tñan ni' lyaa 'in ne' judio yaña'an ri' 'in Jesús.

Bra nguinu Steba

8 Steba can' ngutsa'an yu'hui lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose, nda'an lo'o cha' cuiya' 'in ni lo nga'ni scaxca cha' nu tnu lja nten can'.

9 Yato'o tucua sna ne' judio nu ngui'o' ti'in se'en ndyucui' ne' lca Liberto, lo'o tyucua xnan nu mdo'o quichen Cirene lo'o Alejandría, lo'o nu mdo'o se'en lca Cilicia lo'o Asia, mdisnan yucui' lyo'o ne' 'in Steba can'.

10 A ngujlyo 'a ri' ne' ña'an ti xcuen ne' 'in, siyana lo'o cha' tiyaa ndyucui' lo'o cha' cuiya' nu ndaa Espíritu 'in Ndiose 'in.

11 Rcan' nganan ne' 'in tucua sna nu tyucui' siyana ngune 'in ña'an ngutucua Steba yuhue 'in Moisé lo'o 'in Ndiose.

12 Lo'o cha' cuiñi can' nguilu ti'in nten, qui'yu cula lo'o ne' escriba. sa nsu'hui msñi ne' 'in Steba can', lo ya lo'o ne' 'in se'en nu ca cuiya' cha' 'in.

13 Ngulo tun ne' tyucua xnan nu tyucui' cha' cuiñi: nu nde a ndla ti ndyucui' ca'an 'in laa nu luhui 'na, a cuinta lo'o cha' 'in lee nducua yuhue'.

14 Ngune 'hua yucui' siyana Jesús Nazaret ntsu'hui cha' cuijlyo se'en re, lo cha'an lyigaa ña'an cha' nu ngulu'u Moisé 'na.

15 Lyigaa nu nducua se'en ndyca cuiya' qui'ya can', mxna'an ne' tloo Steba can', lo ncuca tyacan' tloo tsaña'an ña'an tloo angajle.

HECHOS 7

Cha' nu yucui' Steba bra yujui ne' 'in

1 Nu ndlo ca tñan ni' lyaa can' nganicha' 'in Steba: ¿Ta chin ñi ña'an ndyucui' lyigaa ne' re cha' 'in?

2 Rcan' mdisnan yucui' Steba: 'Huan nu lca nten cula 'na, quine 'huan cha' nu tyucuin'. Ndiose ni nu tlyu lati ngulu'u tloo 'in nten cula 'na nu ncuca naa Abraham se'en lca Mesopotamia, bra nu ti lyiji tsa tyi'in se'en lca Harán,

3 lo nu juin Ndiose 'in: —Xnu yuu quichen tyi, tyo'o tsu' lja nten cuityi 'in, lo tsa tyi'in xca loo yuu se'en nu na' quitsan' 'in—.

4 Rcan' mdo'o Abraham se'en ndi'in ne' caldeo, mdiya ti'in quichen Harán, lo bra ngujui sti ncha'an ti'in Ndiose 'in loo yuu se'en ndi'in na ri nii.

5 —Ni se'en qui'ya tun sca tsu' quiya' ti —, a ndaa ni cha' cuiya' culo tñan. —Una mxtya ni sca cha' lo'o siyana ntsu'hui cha' quinu yuu can' 'in lo'o sñe'—, nisiya ni sca sñe' lo a lyiji tyi'in rcan'.

6 Ndeña'an nu juin Ndiose 'in: —Sñe' nten cuityi 'in ntsu'hui cha' tsa tyi'in xca loo yuu, can' taa ne' ndi'i 'in ca msu 'in ne' jacua cientu yjan—.

7 Una na' cu'ni cuiyan' cha' 'in quichen tnu can', nu juin Ndiose, —lo' tia braa xtucui loo yuu re se'en ntsu'hui cha' cu'ni tnu 'yan—.

8 Rcan' mxtya Ndiose sca cha' lo'o Abraham siyana ca circuncida 'in, chun' nde'en can' ndaa ni sca sñe' nu ncuca naa Isaac, cui' ncuaña'an nga'ni lo'o Isaac bra ntsu'hui snu' ti tsan, ncuaña'an ya quiñan Isaac

- can' lo'o Jacob, lo ncuaña'an nga'ni can' lo'o quita'a tityucua sñe' nu lca nten cula 'na.
- 9 Squi'ya cha' cuita'an ri' can' yato'o yujui' 'in See ta'a ngula se'en lca Egipto, una Ndiose a ngala yaa' ni 'in See can',
- 10 nda yaa' ni 'in lo'o lyigaa ndi'i yaan 'in, —ndaa ni cha' tiyaa 'in lo nga'ni ni cha' yu'hui cuiya' ri' Faraón, ree 'in ne' Egipto 'in See can', ngulo tun ne' 'in ca bsya ña'aan se'en lca Egipto, tsatlyu lo'o na'an 'in—.
- 11 Chun' nde'en can' ngüi'ya bj'ñan ña'aan se'en lyi'ya loo Egipto lo'o Canaán, yaan ndi'i tnu se'en can', hasta lo'o nten cula 'na a ngujui 'a na nu cu ne'.
- 12 Bra yna Jacob cha' siyana ndi'in trigo se'en lca Egipto nga'an tñan 'in sñe', cui' nu lca nten cula 'na, siyana tsa 'ya ne' trigo se'en can'.
- 13 Bra nu cua ndyca tucua ya' ndya'an ne', la rcan' ngüitsa' yla See siyana ta'a ngula lca ne', lo yu'hui lyoo tsu'hue ree Faraón ni nten cuityi 'in lca See can'.
- 14 Ngulo See tñan 'in ta'a ngula siyana quia te'en 'in Jacob nu lca sti lo'o lyigaa nten cuityi 'in, loo lyigaa ne' ndiyaa ne' sna yla ntsu'hui 'tñu ne'.
- 15 Ncuaña'an yato'o mdiyaa Jacob se'en lca Egipto, can' ngujui lo cui' ncuaña'an lo'o nten cula 'na.
- 16 Bra mdo'o ne' can' yaan lo'o ne' tijyan nten cula 'na se'en lca Siquem, mxtya ne' 'in na tuquee nu yujui' sñe' Hamor 'in Abraham nu ncu nten cula 'na.
- 17 Lja mdi'in ne' quichen Egipto lyee ngüi'ni ne', una Ndiose a ngüijlya ri' ni ña'an cha' nu cua mxtya ni lo'o Abraham,
- 18 yato'o mdo'o tun xca ree se'en lca Egipto, una a yu'hui lyoo 'a 'in See can'.
- 19 Ree can' lo'o cha' cuiñi ngana ña'an nu taa ndi'i 'in ne', lo ngulo tñan 'in ne' siyana xcuan ne' sñe' ne' siyana a qui'ni 'a ne'.
- 20 Lja rcan' ncu cuine' Moisé, can' nu yu'hui cuiya' ri' Ndiose 'in, lo sna coo' nga'ni cu'u nten cula 'in 'in.
- 21 Una ngala yaa' ne' 'in siya cha' nu mxtya ree can', yato'o ticuii' sñe' ree Faraón nu cuna'an ndyucuan 'in, nga'ni cu'u ne' 'in ña'an ndyca ri' sca sñe' ca ne'.

22 Moisé can' nga'ni cha'an tsaña'an cha' 'in ne' Egipto, lo mda'an lo'o sca cha' cuiya' nu tlyu.

23 Bra ntsu'hui tucua yla yjan, yaa na'an se'en nda'an ta'a, ne' Israel.

24 Bra na'an siyana sca ne' Egipto ndyujui ti'in 'in nten cuityi 'in, cui' bra ngula 'in ne' lo yujui 'in ne' Egipto can'.

25 Ngulucua ri' siyana lyigaa nten ngüi'ya ne' cuinta siyana Ndiose lca nu nga'an tñan 'in siyana culaa 'in ne', una a ngulucua ri' ne' ncuaña'an.

26 Xca tsan can' mdiyaa se'en nsuun tucua ne' qui'yu, msuhue cusuun can', lo nu juin: Sca nten ti lcan huan, ¿ni cha' nsuun huan?

27 nu nsuun can' mducua yaa' 'in Moisé, lo nu juin: ¿—Ti ca mxtya 'in ca sca bsya ta sca bse lja hua re?

28 ¿Ta na ndlucua ri' kujui 'yan ña'an yujui 'in sca ne' Egipto lca—?

29 Bra ngune 'in cha' can', msnan lo mdiyaa xca loo yuu se'en lca Madián, can' ngujui cuilyo'o lo mdi'in tucua sñe'.

30 Mdijin tucua yla yjan, Moisé nda'an sca se'en bityi se'en nducua qui'ya Sinai, can' ngulu'u tloo sca angajle 'in loo quii' ndyiquin lja yca quiche' can'.

31 Yuhue 'a ri' bra na'an cha' can', ya tun lucui' la siyana ta quii tsu'hue 'in na, rcan' ngune 'in yucui' Ni X'na na:

32 —Na' lcan Ndiose 'in nten cula 'in, Ndiose 'in Abraham, Ndiose 'in Isaac, Ndiose 'in Jacob. Mdisnan ndyucuan Moisé lo a mxna'an 'a se'en ndyiquin can'—.

33 Lo nu juin Ni X'na na 'in: —Lyoo quina ntsu'hui quiya' siyana se'en luhui 'a ndun.

34 Na' cua na'an lo jlyo ran' siyana chin ñi ndijin sñe' ndi'i se'en lca Egipto, cua ngune 'yan tsaña'an nu njñan ne' 'yan, lo ti tun siyana culo laa 'in ne'. Can' cha' ri nii ca'an tñan 'in tsaa se'en lca Egipto—.

35 Mscuan tloo ne' 'in bra nu juin: ¿Ti ca mxtya 'in lca sca bsya ta sca bse lja hua? Can' nu nga'an tñan Ndiose 'in bra ngulu'u tloo angajle 'in se'en ndyiquin yca quiche' can', siyana ca sca nu ndun loo lati nu culo laa 'in nten cuityi 'in yaa' ne' Egipto.

36 Mdo'o lo'o 'in ne' se'en lca Egipto bra nga'ni scaxca cha' nu tnu, lo'o se'en lca tujo'o nga'á, cui' ncuaña'an loo yuu bityi se'en mda'an ne' tucua yla yjan.

37 Cui' Moisé lca nu nu juin 'in ne' Israel: Lja nten cuiyi 'na, Ndiose X'na na, ntsu'hui cha' xtun ni sca nu xiyucui' ni 'in tsaña'an ndyucuin' lo'on huan ri nii, can' nu cu'ni cuinta huan cha' nu tyucui'.

38 Cui' Moisé can' lca nu ndun lja nten cula 'na se'en nguio' ti'in ne' Israel loo yuu bityi can', bra yucui' sca angajle lo'o loo qui'ya Sinai, lo ndyucuan cha' tsu'hue nu taa chelyuu 'na.

39 Una nten cula 'na a ncua tucua ne' cha' 'in, cui' nu nde mscuan tloo ne' 'in, lo ncua ri' ne' xtucui ne' se'en lca Egipto,

40 bra nu juin ne' 'in Aaron: —Tñan ngulucuin 'hua nu tyucua loo se'en nguiaa hua, siyana Moisé nu nguloo 'hua se'en lca Egipto, a jlyo ri' hua ni na ncua 'in—.

41 Rcan' ngañan ne' sca ngulucuin bta cuine' nu ca jo'o x'na ne', lo mdiquin ne' 'ni tloo can', lo lo'o na nu ngañan yaa' ne' can' tsu'hue ntsu'hui tiee ne' nga'ni ne' ta'a.

42 Can' cha' Ndiose ngala yaa' 'in ne', lo mdisanan nga'ni tnu ne' na nu nducua ni' cuaan, cui' tsaña'an cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in nu nga'an scua quityi ti s'ni: —'Huan ne' Israel, ¿ta ngulucua rin' huan siyana 'yan na' nga'ni tnu huan bra mdiquin ti'in huan scaxca 'ni tloo jo'o x'na huan bra mda'an huan loo yuu bityi tucua yla yjan?

43 Nga'yan huan sca te' na'an 'in ngulucuin Moloc, lo'o ngulucuin cuila nu lca jo'o x'na huan Renfán, ngulucuin nu ngañan yaa' nten nga'ni tnu huan. Can' cha' ri nii cu'nin cha' tsa lo'o ne' 'huan sca se'en tijyu' lati que 'in Babilonia—.

44 Cui' ncuaña'an mda'an lo'o nten cula 'na te' na'an nu nguiaa' bra mxtya Ndiose cha' lo'o ne' se'en bityi can', lo ngañan Moisé 'in na ña'an ngulo Ndiose tñan 'in, tsaña'an ngulucuin nu na'an xñii.

45 A cuinta mdiya lo'o ne' te' na'an can' bra nguiten Josué loo yuu 'in ne' gentil, lo ndyucuan cuinta 'in na siyana Ndiose lca nu nga'ni cha' mdo'o ne' se'en can', can' mdi'in te' na'an can' hasta mdiyaa tsan nu ngulo David tñan.

46 Can' nu yu'hui cuiya' ri' Ndiose 'in, lo mjñan cha' cuiya' si ca tñan sca se'en tyi'in ni, cui' Ndiose 'in Jacob.

47 Una Salomón nga'ni cha' nguiaa' sca laa 'in ni.

48 Siyana Ndiose, ni nu tlyu lati nducua ni' cuaan, a ndi'in ni ni' lyaa ngañan yaa' nten chelyuu, tsaña'an ndyucui' quityi nu nga'an scua msu 'in ni ti s'ni: 49 —Ni' cuaan lca na se'en nducuan, lo

chelyuu re lca na se'en nxtñan' quiyan', ¿ni ña'an ra tñan huan sca na'an 'yan, ndyucui' Ni X'na na, ta sca se'en ntsu'hui cha' xtñan'? 50 ¿Ta tsi'i cuin' ngañan lyigaa loo na nu tycan' loo chelyuu re? 51 'Huan lcan huan nten nu lye' ri', tla carsya 'huan, lo ndyucun cha' tiaa huan—, scaña'an ti nxcuan tloon huan Espíritu nu Luhui 'in Ndiose. Tsaña'an nga'ni nten cula 'na, lo ncuaña'an ngui'ni huan ri nii.

52 ¿Ta nde'en nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni, a na'an ti'i nten cula 'na? yujuin huan 'in nu mda'an yucui' siyana ntsu'hui cha' caan sca nu lñi ndi'in cha' 'in, ndyaan huan 'in ni yaa' ne' nducun' lo yujuin huan 'in ni, 53 'huan nu ndyucuan 'in lee nu ndaa angajle, una a mxu'hua se'en huan 'in na.

54 Bra ngune 'in ne' cha' can', lye'e 'a ndyucuen tiqee' ne' lo'o Steba can', hasta ndyucu lyi'ya ne' ndun ne'.

55 Una Steba ngutsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in, mxna'an la ni' cuaan lo na'an sca xaa nu tsu'hue ña'an se'en nducua Ndiose, tsu' cueen 'in ni nducua Jesús.

56 Lo nu juin: Ña'an, nguila tucua ni' cuaan, lo Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan nducua ni tsu' cueen 'in Ndiose.

57 Rcan' msi'ya yja cueen ne' lo mducun ne' tu nscan ne', siya' ngüi'ya ti ne' chun', 58 ngulo ne' 'in nde tu'hua quichen, can' mji'in ne' quee 'in. Lo te' tucuin nu lcu' mdyaa ne' 'in na 'in sca nu naa Saulo.

59 Steba can' yucui' lo'o Ndiose lja nji'in ne' quee 'in, lo nu juin: Jesús, Nu'huin ni nu lca X'na hua, tyucuan cuinta carsya 'yan.

60 Ña'aan mdyi'ya xtyin', yucui' cueen: Ni X'na hua, a cu'ni cuinta ña'an qui'ya ngui'ni ne' re lo'on. Bra mdyi yucui' cha' re ngujui.

HECHOS 8

Ndaa Saulo ndi'i 'in ta'an na

1 Saulo sca cha' ti 'in lo'o ne' nu yujui 'in Steba can'. Cui' tsan can' nde lye'e la ndaa ndi'i 'in nu cua yaña'an ri' 'in Jesús nu ndi'in Jerusalén, ña'an tucuiin ti ngunan ne'. Ntsu'hui nu mdiyaa se'en lyi'ya loo Judea lo'o Samaria, una quita'a tityucua ta'a mda'an Jesús, a la mdo'o.

2 Ne' nu ya ngatsi' 'in Steba can' lca ne' xcui' nten nu rsuun, lo lye'e yna lo'o ne' 'in.

3 Una Saulo can' lyee la ndaa ndi'i 'in ta'an na, nguiten cuinta scaa na'an lo ngolquii suhue' 'in ne', yaa ne' na'an tyucuan, nu qui'yu lo'o ne' cuna'an.

Bra mdiyaa cha' tsu'hue 'in Ndiose quichen Samaria

4 Nu cua ña'an tucuiin ti ngunan can', mdisnan yucui' cha' tsu'hue 'in Jesús se'en mdiyaa.

5 Sca nu naa Lpe mdiyaa quichen Samaria, lo mdisnan yucui' cha' tsu'hue 'in Crixtu.

6 Sca cha' ti 'in ne' nee 'in ne' cha' nu ndyucui', siyana na'an ne' cha' nu tnu nga'ni.

7 Siyana bra ndlo cui'in xña'an ntsu'hui 'in nten nxi'ya yja cueen ne', a cuinta quina'an 'a nu ti'i nga'ni tyca, ne' nu a ndyca tya'an lo'o nu ndyucun' quiya',

8 can' cha' tsu'hue 'a ntsu'hui tiee lyigaa nten can'.

9 Cui' can' ndi'in sca nu nu cuita'a nu naa Simun, lyee 'a cua ngañilyo'o 'in ne' Samaria can', nga'ni 'in siyana lca sca nu ndun loo 'a.

10 Ne' cula lo'o nu suhue tsu'hue nee 'in ne' cha' nu ndyucui', lo ndyucui' siyana tlyu 'a cha' cuiya' 'in Ndiose nda'an lo'o.

11 Tsu'hue nga'ni cuinta ne' cha' can' siyana ti s'ni nilyo'o 'in ne' lo'o cha' 'in.

12 Una bra yucui' Lpe can' cha' tsu'hue 'in Jesucristo ña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan, yaña'an ri' ne' lo mducua tya ne', nu qui'yu lo'o nu cuina'an.

13 Lo'o Simun yaña'an ri' lo mducua tya, lo mdisnan mda'an lo'o Lpe can', nduhue 'a ri' ña'an cha' nu tnu nga'ni.

14 Una ta'a mda'an ca Jesús, nu ndi'in Jerusalén, bra yna cha' siyana lo'o ne' Samaria cua ndyucuan xu'hue ne' cha' 'in Ndiose, cui' bra nga'an tñan ne' 'in Tyu lo'o Xuhua siyana tsa se'en can'.

15 Bra mdiyaa can' yucui' lo'o Ndiose siyana lo'o ne' Samaria cha'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in ne',

16 siyana ti lyiji chu'hui ni ni' carsya 'in ne', siyana mducua tya ne' lo'o cha' 'in Jesús.

17 Rcan' tyucuaa mxtya yaa' 'in ne', cui' ña'an braa ngutsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in ne'.

18 Una bra na'an Simun siyana tsaloo nxya ti yaa' 'in ne' lo ndyucuan ne' Espíritu nu Luhui 'in Ndiose, rcan' ncuca ri' xi'i cha' cuiya' can',

19 lo nu juin: Lo'on na' ndyca ran' taan huan cha' cuiya' re 'yan, siyana bra xtyan yaan' 'in ña'an nu ti, lo'o can' caja Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in.

20 Rcan' mxcuen Tyu can' 'in Simun: Tyucuna' nu'huin lo'o tñi 'in, siyana ndlucua ri' ca caja cha' tsu'hue 'in Ndiose lo'o tñi.

21 A ntsu'hui cha' caja cha' cuiya' re 'in, ni a ndiyaa xu'hue 'in lo'o cha' re, siyana a lñi ndi'in cha' 'in tloo Ndiose.

22 Xtun ri' qui'ya 'in lo jñan 'in Ndiose, tina'an ti cu'ni ni cha' tlyu ri' 'in lo'o ña'an nu ndlucua ri' carsya 'in.

23 Na' jlyo ran' siyana tla 'a carsya 'in, qui'ya 'in mducun na cha' tiyaa 'in.

24 Mxcuen Simun can': Jñan 'in Ni X'na na cha' 'yan, siyana a sca cha' nu yucui' cua caan 'yan.

25 Tyu lo'o Xuhua bra ndyi yucui' cha' 'in Ndiose lo'o ne' Samaria, mxtucui nde Jerusalén. Quina'an 'a quichen suhue ti mdijin se'en lyi'ya loo Samaria, yucui' cha' tsu'hue 'in Jesús.

Cha' 'in Lpe lo'o ne' Etiopía

26 Yato'o sca angajle 'in Ni X'na na mdo'o yucui' lo'o Lpe can': Ndla ti cu'ni lo tsa tuuiin nu ndyo'o Jerusalén nu ndiyaa quichen Gaza, cui' tuuiin nu ndyijyin loo yuu bityi can'.

27 Cui' braa mdo'o nguiaa. Can' na'an 'in sca ne' Etiopía nu y'ni tnu 'in Ndiose quichen Jerusalén. Lca ne' sca ne' eunuco nu ntsu'hui quinta cha' cuilyiya' ndi'in 'in Candace, ne' cuna'an 'in ree Etiopía, lo ya nga'ni tnu 'in Ndiose quichen Jerusalén.

28 Bra mxtucui nducua ndyucui' quityi 'in Ndiose ni' carreta 'in, quityi nu nga'an Isaía nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni.

29 Rcan' yucui' Espíritu 'in Ndiose lo'o Lpe: Ya tyucua 'in carreta cua.

30 Bra mdyucua 'in carreta can' ngune 'in siyana quityi nga'an Isaía nguia yucui' ne' can'. Rcan' nu juin Lpe can' ne': ¿Ta ndi'ya quinta cha' nu ndyucui' quityi cua?

31 Mxcuen: ¿Ni ña'an qui'yan quinta si a caja nu quitsa' 'yan? Mjñan 'in Lpe can' siyana tyucua sca se'en ti lo'o ne'.

32 Quityi 'in Ndiose se'en ndyucui' can' ndyucui' na: —Ya lo'o ne' 'in ni ña'an ndyca ri' sca slya' se'en ntsu'hui cha' kujui ne' 'in 'in. Lo ña'an ndyca ri' sca slya' cuine' nu a nx'ya bra nsi'yu ne' quichan', ncuaña'an nga'ni cu'un ni 'in ni.

33 Bra mdijin ni ndi'i a ngujui nu tyo'o cha' 'in ni. A sca nten cuityi 'in ni ca taa rsuun cha' 'in ni, siyana cui' bra ngujui nu ngüilyoo 'in ni loo chelyuu re—.

34 Rcan' nu juin eunuco 'in Lpe can': Cu'ni cha' tsu'hue quitsa' 'yan, ¿ti cha' 'in ndyucui' na, ta ndyucui' cha' 'in ticuii', ta na ndyucui' cha' 'in xca tucui?

35 Ticui' loo quityi nu ndyucui' can' mdisnan yucui' Lpe cha' tsu'hue 'n Jesús.

36 Tucuiin nguiaa can' mdiyaa sca se'en ntsu'hui tyi'a, lo nu juin 'in Lpe can': Nde ntsu'hui tyi'a. ¿Ta ndijyi ña'an si tyucua tyan ri nii?

37 Mxcuen Lpe can': Ca na si nu'huin nguiaña'an ri' lo'o lyigaa tiee. Lo nu juin: Nguiaña'an ran' siyana Jesucristo lca ni Sñe' Ndiose.

38 Cui' braa ngulo tñan siyana xtun ne' carreta can', tyucuaa ngüi'ya tun lo nguiten loo tyi'a, rcan' mducua tya Lpe can' 'in.

39 Ña'aan mdyo'o loo tyi'a can' a ncu tyacan' 'a Lpe can' siyana Espíritu 'in Ni X'na na nguia lo'o 'in, una tsu'hue 'a ntsu'hui tiee eunuco can' nguiaa.

40 Lo bra ngüi ri' Lpe can' cua ndun quichen Azoto, lo mda'an yucui' cha' tsu'hue 'in Jesús cuinta scaa quichen mdijin hasta mdiyaa quichen Cesarea.

HECHOS 9

Bra yaña'an ri' Saulo 'in Jesús

1 Saulo can', nde lye la ndyucuen tique' lo'o nu cua ntsu'hui cha' 'in Ni X'na na, ncu ri' kujui 'in ne'. Yaa se'en ndi'in nu ndlo ca tñan ni' lyaa,

2 lo mjñan quityi cha' cuiya' nu tsa lo'o 'in na scaxca se'en nguio' ti'in ne' judio quichen Damasco, siyana quinu nu cua ntsu'hui tucuiin 'in Jesús, nu qui'yu ta ne' cuna'an, lo quian lo'o 'in ne' nde Jerusalén siyana chu'hui ne' na'an tyucuan.

3 Cua tiyaa ti quichen Damasco bra nu sa ntsu'hui msti sca xaa nu mdo'o la ni' cuaan, lo msu'hua lo'o na 'in.

4 Can' ndlyu, lo ngune 'in ngujui sca nu yucui': Saulo, Saulo, ¿ni cha' nda'an nducui ndycan 'yan?

5 Rcan' nu juin: ¿Ti ca lca Ni X'na hua? Mxcuen ni 'in: Na' lcan Jesús nu nda'an nducui ndycan. ¿Ta a jlyo ri' siyana ticui' ngui'ni ti'i lo'o ña'an nu ngui'ni cua?

6 Mdisnan ndyucuan siyana lyee ytsen, lo nu juin: Ni X'na hua, ¿ni na ndyca ri' cu'nin? Juin Ni X'na na 'in: Titun lo sten loo quichen cua, la cua caja nu quitsa' 'in ña'an ntsu'hui cha' cu'ni.

7 Ta'a nda'an Saulo can' lyee ytsen siyana ngune 'in ña'an ngujui nu yucui', una a tucui na'an.

8 Mditun Saulo lo msla quiloo, una a ncuca tycan' 'a 'in. Ta'a nda'an can' msñi yaa', lo nguiten lo'o 'in quichen Damasco.

9 Can' mdi'in sna tsan a ncuca tycan' 'a 'in, ni a yucu 'a, ni a yo'o 'a.

10 Quichen Damasco can' ndi'in sca nu cua ntsu'hui cha' 'in Jesús, naa Ananía. Ni X'na na nga'ni ni cha' na'an xñii sca cha', lo nu juin ni 'in: Ananía. Mxcuen 'in ni: Nde ndun, Ni X'na hua.

11 Nu juin Ni X'na na 'in: Titun, lo tsa tucuiin nu naa Lñi, lo ña'an 'in Juda quinan 'in sca nu mdo'o quichen Tarso nu naa Saulo, siyana ndyucui' lo'on.

12 Lo ri nii na'an xñii siyana mdiyaa sca nu naa Ananía se'en ndi'in, lo mxtya yaa' 'in siyana quila xaa quiloo.

13 Rcan' mxcuen Ananía: Ni X'na hua, lyee 'a cua yna cha' 'in cua, snu ña'an cua ndaa ndi'i 'in nu yaña'an ri', nu cua ngulosuhui nu ndi'in quichen Jerusalén,

14 lo mdiyaan nde re lo'o cha' cuiya' 'in nu ndlo ca tñan ni' lyaa siyana scan' 'in lyigaa nu nguiaña'an ri' 'in.

15 Lo nu juin Ni X'na na 'in: Yaa lya siyana lca sca nu cua mdo'o hui 'yan, tsa yucui' cha' tsu'hue 'yan tloo ree lo'o ne' gentil, a cuinta lo'o ne' Israel.

16 Na' quitsan' 'in snu ña'an ndi'i ntsu'hui cha' tyijyin squi'yan.

17 Rcan' mdo'o Ananía nguiaa, lo nguiten ña'an can'. Mxtya yaa' 'in Saulo can', lo nu juin: Ta'an na Saulo, Jesús ni nu lca X'na na, ni nu ngulu'u tloo 'in tucuiin yaan, nga'an tñan ni 'yan siyana quila quiloo, lo chu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiiose 'in.

18 Ticui' braa can' mdiu sca na quiloo ña'an ndyca ri' xñan cuila, cui' ña'an braa nguila xaa quiloo, mditun lo mducua tya.

19 Mdisnan yucu lo ncuaña'an nguila juersa 'in. Ti nguinu tyucua xnan tsan lo'o nu ndi'in quichen Damasco.

Yucui' Saulo cha' 'in Ndiose quichen Damasco

20 Rcan' mdisnan yucui' cha' tsu'hue 'in Crixtu quinta scaa se'en nguio' ti'in ne' judio, lo ndyucui' siyana cui' ni lca ni Sñe' Ndiose.

21 Yuhue 'a ri' ne' 'in, lo ndyucui' ne': ¿Ta tsi'i re lca nu ndaa ndi'i 'in nu cua yaña'an ri' 'in Jesús quichen Jerusalén? ¿Ta tsi'i na mdiyaan re siyana scan' 'in ne', lo quia lo'o 'in ne' tloo nu ndlo ca tñan ni' lyaa quichen Jerusalén?

22 Una Saulo can' nde lyee la yucui' lo'o ne' judio nu ndi'in quichen Damasco. Nguiyo scua yla cha' 'in Jesús siyana cui' ni lca ni Crixtu, lo a ngüijyo 'a ri' ne' ni lyiji cha' ti culucua ri' ne'.

Bra mdo'o laa Saulo yaa' ne' judio

23 Cua ña'an ndijin tsan can', mdya yucui' ne' judio nu ndi'in quichen can' siyana cujui ne' 'in Saulo,

24 una ngujui nu ngüitsa 'in cha' can'. Tla lo titsan ntsu'hui yta ne' 'in tuna'an se'en ntsu'hui cha' tyo'o tu'hua quichen can' siyana cujui ne' 'in.

25 Rcan' nu cua ntsu'hui cha' 'in Jesús, msu'hua ne' 'in sca ni' xcuhui, lo tla can' mdyi'ya ne' 'in lo'o sca tilysu tu'hua quee chun' lo'o can'.

Bra nguila Saulo quichen Jerusalén

26 Bra nguila quichen Jerusalén ncu ri' quio' ti'in lo'o nu cua ntsu'hui cha' 'in Jesús, una lyigaa ne' ytsen ne' 'in, a yaña'an ri' ne' siyana lo'o cua ntsu'hui cha' 'in Jesús.

27 Rcan' Bernabé ya lo'o 'in se'en ndi'in ta'a mda'an Jesús, lo ndaa rsuun siyana Saulo cua na'an 'in Ni X'na na tucuiin yaa quichen Damasco lo yucui' ni lo'o, a quinta nga'ni tnu tiee yucui' cha' tsu'hue 'in Jesús lo'o nten ndi'in can'.

28 Ncuña'an mdisnan mda'an Saulo lo'o nu cua ntsu'hui cha' 'in Jesús quichen Jerusalén.

29 A ntsen ndyucui' cha' 'in Ni X'na na, nu hasta nxcune ta'a lo'o ne' judio nu ndyucui' cha' griego, lo ngana ne' ña'an nu cujui ne' 'in.

30 Bra yna ta'an na cha' can', ya lo'o 'in quichen Cesarea lo nga'an tñan 'in quiaa quichen Tarso.

31 Rcan' lyigaa laa mdi'in tiin na, nu nguio' ti'in se'en lyi'ya loo Judea, Galilea, lo'o Samaria. Ncuaña'an tsa nducua lyee la nguia nguilu na, ntsuhui sca cha' chen 'in Ni X'na na ni' carsya 'in ne', lo Espíritu nu Luhui 'in Ndiose ndaa cha' tnu tiee 'in ne', lo ncuaña'an nguia ngui'ni la ne' lyigaa se'en.

Bra ndyca Enea

32 Yato'o mdijin Tyu scaxca se'en ndi'in nu cua mdo'o hui 'in Jesús, lo mdiyaa se'en ndi'in quichen Lida.

33 Can' na'an 'in sca nu naa Enea, nu cua ntsuhui snu' yjan ntsucua loo quiñan, lo a ndyca tya'an.

34 Rcan' nu juin Tyu 'in: Enea, Jesucristo cu'ni tyca ni 'in ri nii, quitucui lo cu'ni chu'hue loo quiña 'in. Ticui' braa nguitucui.

35 Lyigaa ne' ndi'in quichen Lida lo'o Sidón na'an ne' siyana ndyca, lo yaña'an ri' ne' 'in Ni X'na na.

Bra mdyo'o qui'u Dorca

36 Quichen Jope ndi'in sca ne' cuna'an nu cua ntsuhui cha' 'in Jesús, lo naa ne' Tabita, cha' re ndyca ri' tyucui': Dorca. Quina'an 'a cha' tsuhue nga'ni ne', nda yaa' ne' 'in nu ti'i, cui' ncuaña'an lo'o loo mstan.

37 Lja rcan' ncua ti'i ne' lo ngujui ne'. Bra nu cua nxcuta ne' 'in, mscuen ne' 'in se'en cua ndyca tucua na'an nde cuaan se'en ntsuhui cha' xcua yuu.

38 A tijyu' nguinu quichen Lida se'en lca Jope can', lo yna ta'an na cha' siyana quichen Lida ndi'in Tyu. Nga'an tñan tucua nu tsa te'en 'in siyana jñan cha' tsuhue 'in tsa cui' bra.

39 Mdo'o Tyu can' nguiaa lo'o tyucuaa ne' can' nde quichen Jope, mdiyaa se'en nducua na'an can' lo ndyucuen lo'o ne' se'en ntsucua nu ngujui can'. Lyigaa ne' cuna'an nu nguinu cha' yucui' ti ndi'in yna ne', msu'hua lo'o ne' 'in Tyu lo mdisan ngulu'u ne' scaxca loo te' nu mxcyan Dorca bra nu ti lu'u.

40 Ngulo Tyu can' 'in lyigaa ne' nde chun' na'an. Mdi'ya xtyin' lo mjñan 'in Ndiose, mxna'an se'en ntsucua nu ngujui can', lo nu juin: Tabita, titun. Ticui' braa msla ne' quiloo ne'. Bra na'an ne' 'in Tyu can', cui' bra ndi tucua ne',

41 msñi yaa' ne', lo mx̄tun 'in ne'. Rcan' mx̄i'ya 'in lyigaa ta'an na lo'o ne' nu nguinu cha' yucui' ti can', lo na'an siyana cua mdyo'o qui'u Dorca can'.

42 Ngune cueen cha' can' sa tyucui quichen Jope, lo quina'an 'a nten yaña'an ri' 'in Ni X'na na.

43 Tyun 'a tsan ti nguinu Tyu can' quichen Jope, se'en ndi'in Simun cuityi quijyin can'.

HECHOS 10

Cha' 'in Tyu lo'o Corneliu

1 Quichen Cesarea ndi'in sca naa re Corneliu, lca que 'in sca cientu sundaru, cui' nu naa Italiana.

2 Rsuun 'a nten lca lo'o sñe' lo nga'ni tnu 'in Ndiose. Lye'e 'a ndaa lomstan 'in ne' judio, lo lyigaa braa ndyucui' lo'o Ndiose.

3 Yato'o sca tsan, sa ntsu'hui braa cua sna siin, na'an xñii nguiten sca angajle 'in Ndiose se'en ndi'in, lo nu juin 'in ne': Corneliu.

4 Mx̄na'an tsu'hue ca 'in angajle can', lo nguitsen mx̄cuen: ¿Ni na ndyca ri', Ni X'na hua? Mx̄cuen angajle can' 'in: Lyigaa cha' nu cua yucui' lo'o Ndiose lo'o cha' tsu'hue nu cua nga'ni, cua ndyucuan ni cuinta 'in na.

5 Can' cha' ri nii, ca'an tñan tucua sna msu 'in tsaa quichen Jope, tsa te'en 'in Simun, nu ndyucui' ne' lo'o lca Tyu.

6 Ri nii ndi'in se'en ndi'in Simun, cuityi quijyin nu nducua na'an 'in lucui' ti tu'hua tyi'a tujo'o. Cui' quitsa' 'in, ni tñan ntsu'hui cha' cu'ni.

7 Bra ngüilyijyi yu'hui angajle can', cui' ña'an braa msi'ya Corneliu 'in tucua msu 'in, lo'o sca sundaru nu nducua la cha' 'in nga'ni tnu 'in Ndiose,

8 ngüitsa' 'in quita'a sna can' lyigaa cha' nu yato'o 'in, lo nga'an tñan 'in ne' nguiaa ne' quichen Jope.

9 Xca tsan can', bra nu cua tiyaa ti ne' tu'hua quichen Jope can', sa ntsu'hui ndi'ya cuan bra ndyucuen Tyu can' nde que na'an se'en ndi'in, siyana tyucui' lo'o Ndiose.

10 Mdisnan ngüiite' ri' lye'e ya', lo lja ndyuhui ta ndyca tsu'hue na nu cu, Ndiose nga'ni ni cha na'an xñii sca cha'.

11 Na'an nguila ni' cuaan, can' nguiaan ña'an ndyca ri' sca te' xeen nu ndyca' quita'a jacua nscan na, ndi'ya na nde lyuu.

12 Ni' te' can' ntsu'hui lucuati loo 'ni, lo'o 'ni nu nsuhue' ni', a cuinta lo'o 'ni nducua jlyu'hue.

13 Ngune 'in ngujui sca nu yucui': Tyu, ti tun lo kujui 'ni re lo cu 'in 'in.

14 Lo nu juin Tyu can': Ni X'na hua, a cun 'in 'in siyana a siya' lyiji cun cuinan' 'ni nu a ntsu'hui cha' ndyucu hua.

15 Xiya' ngujui nu yucui' lo'o: Lyigaa na nu cua msuhui Ndiose, a tyucui' siyana cuu' na.

16 Bra cua ndyca sna ya' ngujui nu yucui' can', ndyucuen te' can' la ni' cuaan.

17 Lja ndun yuhue ri' Tyu cha' can', ni cha' ndyca ri' na tyucui' na, bra mdiyaa msu nu nga'an tñan Corneliu tuna'an, nda'an nan se'en nducua na'an 'in nu naa Simun.

18 Rcan' nganicha' si can' ndi'in Simun, nu ndyucui' ne' lo'o lca Tyu.

19 Ti ndun yuhue la ri' Tyu cha' can' bra yucui' Espíritu 'in Ndiose lo'o: Nde cua mdiyaan sna nu nda'an nan 'in.

20 Qui'ya Iya, a cu'ni tucua ri' tsaa lo'o siyana na' nga'an tñan 'in ne'.

21 Rcan' ngüi'ya Tyu can' se'en ndun msu nu nga'an tñan Corneliu, lo nu juin 'in ne': Na' lcan nu nda'an nan huan, ni tñan lryan huan?

22 Mxcuen 'in Tyu can': Corneliu, nu lca que 'in sca cientu sundaru, sca nu rsuun ndi'in cha' 'in lo 'ni tnu 'in Ndiose, a cuinta lyigaa ne' judio ndyu'hui cuiya' ri' 'in, cua mdaa sca angajle 'in Ndiose lo'o siyana ntsu'hui cha' tsaa se'en ndi'in, lo quine 'in ne' cha' nu tyucui'.

23 Rcan' mxi'ya Tyu 'in ne' nde ña'an lo can' nguinu ne'. Xca tsan can' mdo'o nguiaa lo'o ne' can', lo'o tyucua xnan ta'an na nu ndi'in Joje.

24 La xca tsan can' mdiyaa quichen Cesarea, lo Corneliu cua mxo' ti'in ta'a lo'o lyigaa nten 'in, lo'o lyigaa ta'a tsu'hue.

25 Bra mdiyaa Tyu can' tuna'an 'in Corneliu, cui' bra mdo'o, mdi'ya xtyin' tloo Tyu lo nga'ni tnu 'in.

26 Una Tyu can' cui' bra mxtun 'in ne', lo nu juin: Titun siyana nten chelyuu lcan na lo'o nu'huin.

27 Bra cua yucui' cha' ta'a, nguiten ña'an lo na'an siyana quina'an 'a nten cua nguio' ti'in can'.

28 Lo nu juin Tyu: Lyigaan huan cua jlyo rin' huan siyana a ntsu'hui cha' quio' ti'in ne' judio sca se'en ti lo'o xca lta nten. Una Ndiose cua ngulu'u ni 'yan siyana a ntsu'hui cha' culo naa hua 'in ni sca tucui siyana lca ne' nten nu a luhui.

29 Can' cha' a nga'ni lye' ran' bra mdiyaa nu ya te'en 'yan, lo ri nii ndyca ran' ca jlyo ran' ni cha' msi'ya 'yan.

30 Rcan' mxcuen Corneliu: Cua nguia jacua tsan, cui' ña'an braa ri nii, ngui'nin ayuna lo ndyucuin' lo'o Ndiose, cui' braa cua sna siin mdiya tun sca ne' qui'yu nu tsu'hue xaa ste',

31 lo nu juin 'yan: Corneliu, lyigaa cha' nu cua mjñan 'in Ndiose cua mdiyaa na tloo ni, cui' ncuaña'an lo'o lyigaa lomstan nu cua ndaa.

32 Ca'an tñan 'in nu tsa te'en 'in Simun quichen Jope, nu ndyucui' ne' lo'o lca Tyu, nu ndi'in se'en ndi'in Simun, cuityi quiyyin nu ndi'in lucui' ti tu'hua tyi'a tujo'o, lo bra caan tyucui' lo'o.

33 Can' cha' cui' bra msu'huan 'in ne' nu ya te'en 'in, lo tsu'hue siyana yaan. Ri nii ngui'o' ti'in hua tloo Ndiose siyana quine 'hua cha' nu taa ni tyucui'.

34 Rcan' mdisanan yucui' Tyu can': Nu chin ñi ngüi'yan cuinta siyana Ndiose scaña'an ti ngui'ni ni 'tna 'in nten,

35 tsu'hue ntsu'hui tiee ni lo'o tsalca nu ndi'in sa tyucui chelyuu, nu ngui'ni tnu 'in ni lo ngui'ni tñan tsu'hue.

36 Ndiose yucui' ni cha' tsu'hue re lo'o ne' Israel, lo ca jlyo ri' lyigaa nten siyana ca tyi'in tsu'huen na lo'o ni squi'ya Jesucristo, ni nu lca X'na lyigaa tucui.

37 'Huan cua yna huan cha' ña'an yato'o ña'aan se'en lca Judea, lo mdisanan cha' re ti la se'en lca Galilea bra nu cua mducua tya Xuhua can' 'in nten.

38 Jlyo rin' huan siyana Ndiose ndaa ni cha' cuiya' nu tlyu 'in Jesús Nazaret, ngutsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in ni, lo nga'ni ni scaxca cha' tsu'hue, nga'ni tyca ni 'in lyigaa nu ti'i nu ntsu'hui yaa' ne' xña'an, cui' siyana Ndiose ndun lo'o ni lyigaa braa.

39 Huare na'an hua lo ndaa hua rsuun lyigaa cha' nu nga'ni Jesús bra mda'an ni se'en lca Judea lo'o Jerusalén, chun' nde'en yujui ne' 'in ni bra mjyi'in ca'an ne' 'in ni loo cursi.

40 Una Ndiose nga'ni ni cha' mdyo'o qui'u can' nu cua ca sna tsan, lo ngulu'u tloo ni 'in nten.

41 A ngulu'u tloo ni 'in lyigaa tucui, cui' 'in huare ti nu cua ngulosuhui Ndiose na'an tloo hua cha' re, huare' nu yucu sca se'en ti lo'o ni bra cua mdyo'o qui'u ni.

42 Ngulo ni tñan 'hua siyana tsa yucui' hua lo'o lyigaa nten, lo quitsa' hua 'in ne' siyana Ndiose cua mxtya 'in Jesús lca ni Bse nu cu'ni cuiya' cha' 'in nten tsatlyu lo'o ne' cua ngujui.

43 Cui' cha' 'in ni mda'an yucui' nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni, siyana lyigaa nu tsaña'an ri' 'in ni cu'ni Ndiose cha' tlyu ri' 'in can' squi'ya ni.

44 Lja ti ndyucui' Tyu cha' can' ngüi'ya Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in lyigaa nu ne 'in cha' nu ndyucui'.

45 Ne' judio nu ta'a nda'an Tyu can', ndyijyin ya' yuhue ri' siyana lo'o ne' gentil cua ngutsa'an yu'hui ne' lo'o Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in ne',

46 siyana ngune 'in ne' ña'an ndyucui' ne' can' lenguas lo nga'ni tnu ne' 'in Ndiose.

47 Lo nu juin Tyu can': ¿Ta ntsu'hui nu ndyucui ndijin cha' tyucua tya ne' re, lo scaña'an ti ngutsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in ne' tsaña'an yato'o 'nare?

48 Rcan' ngulo Tyu tñan siyana tyucua tya ne' lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na Jesús. Mjñan ne' cha' tsu'hue 'in siyana ti quinu la tyucua xnan tsan lo'o ne'.

HECHOS 11

Ngüitsa' Tyu ña'an yaña'an ri' ne' gentil

1 Lyigaa la ña'an ta'a mda'an Jesús, lo'o ta'an na nu ndi'in se'en lca Judea, yna cha' siyana lo'o ne' gentil cua ndyucuan xu'hue ne' cha' tsu'hue 'in Ndiose.

2 Bra nguila Tyu quichen Jerusalén, ngusun lo'o ne' judio 'in,

3 lo ndyucui' ne': ¿Ni cha' yaa se'en ndi'in ne' gentil lo yucu sca se'en ti lo'o ne'?

4 Rcan' mdisanan mdaa jlyucua Tyu can' rsuun lyigaa cha' nu yato'o 'in, lo nu juin:

5 Na' mdi'in quichen Jope, lja ndyucuin' lo'o Ndiose na'an xñii sca cha' ña'an ndyca ri' sca te' xeen nu ndyca' quita'a jacua nscan, lo mdo'o na la ni' cuaan yaan na se'en ndun.

6 Bra mxna'an tsu'huen can 'in na, na'an lucuati loo 'ni ntsu'hui ni' na, a cuinta 'ni yla, lo'o nu nsuhue' ni', lo'o nu nducua jlyu'hue.

7 Ngune 'yan ngujui sca nu yucui': Tyu, ti tun lo cujui 'ni re lo cu 'in 'in.

8 Yucuin' rcan': Ni X'na hua, a cun 'in 'in siyana a lyiji siya' cun 'ni nu a ntsu'hui cha' ndyucu hua.

9 Xiya' ngujui nu yucui' lo'on la ni' cuaan: Lyigaa na nu cua msuhui Ndiose, a yucui' siyana cuu' na.

10 Cha' re yato'o na sna ya', rcan' ndyucuen te' can' la ni' cuaan.

11 Cui' ña'an braa mdiyaan sna nu mdiyan te'en 'yan nu mdo'o quichen Cesarea.

12 Espíritu 'in Ndiose yucui' lo'on siyana a cu'ni tucua ran' tsa'an lo'o ne'. Ya'an lo'o scua ta'an na re, mdiyaa hua la se'en ndi'in ne' nu msi'ya 'yan,

13 ngüitsa' 'hua ña'an ngüi'ya tun sca angajle tloo se'en ndi'in, lo nu juin 'in: Ca'an tñan 'in nu tsa quichen Jope nu tsa te'en 'in Simun, nu ndyucui' ne' lo'o lca Tyu,

14 can' nu tyucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose ña'an ntsu'hui cha' tyo'o laa, lo'o lyigaa nu ndi'in se'en ndi'in.

15 Lja ndyucuin' lo'o ne' sa ntsu'hui ngüi'ya Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in ne', tsaña'an yato'o 'nare ti colo.

16 Rcan' mxuhua ran' cha' nu yucui' Ni X'na na lo'on na bra nu juin ni: Siyana Xuhua mducua tya 'in nten lo'o tyi'a, una 'huan ntsu'hui cha' cha'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'huan.

17 Si Ndiose lca nu ndaa cha' tsu'hue re 'in ne' ña'an nu yato'o 'nare, naa nu cua yaña'an ri' 'in Ni X'na na Jesucristo, ¿ti ca lcan na' siyana tyucui ndijin tloo Ndiose?

18 Bra ngune 'in ne' cha' nu yucui' Tyu can', cui' bra mdi'in tiin ne' lo mdisanan nga'ni tnu ne' 'in Ndiose, lo ndyucui' ne': Lo'o ne' gentil cua ndaa Ndiose cha' cuiya' siyana xtun ri' ne' qui'ya 'in ne', lo caja sca chelyuu nu a tsa ti 'a 'in ne'.

Huan nu ndi'in quichen Antioquía

19 Bra yujui ne' 'in Steba can' lyee ndaa ne' ndi'i 'in ne', ña'an tucuiin ti nganan ne', ntsu'hui nu mdiyaa se'en lca Fenicia, lo'o se'en lca Chipre, a cuinta lo'o quichen Antioquía mdiyaa ne'. A yucui' ne' cha' tsu'hue 'in Ndiose lo'o ña'an nu ti, cui' tsalca ti ne' judio.

20 Una lja can' ntsu'hui tucua sna ne' Chipre lo'o ne' Cirene nu mdiya ti'in quichen Antioquía, mdisanan yucui' ne' cha' tsu'hue 'in Ni X'na na Jesús lo'o ne' griego ndi'in can'.

21 Lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na, quina'an 'a nten yaña'an ri' ne' lo ngutucui ndyca'an ne' 'in ni.

22 Bra yna nu ndi'in Jerusalén cha' can', nga'an tñan 'in Bernabé siyana tsa quichen Antioquía.

23 Bra mdiyaa quichen can', tsu'hue 'a yu'hui tiee siyana na'an ña'an cha' tsu'hue nu nga'ni Ndiöse lo'o ne' can'. Ndaa cha' tnu tiee 'in ne' siyana xtya ne' carsya 'in ne', a tyo'o tsu' ne' lo'o cha' tsu'hue 'in Ni X'na na.

24 Lñi ndi'in cha' 'in ne', ngutsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiöse 'in ne', lo tsa ndun ne' lo'o cha' nu nguiaña'an ri' ne'. Quina'an 'a nten yaña'an ri' 'in Ni X'na na.

25 Chun' nde'en can' yaa Bernabé quichen Tarso, ya nan 'in Saulo, lo ya'an lo'o 'in nde quichen Antioquía.

26 Can' nguio' ti'in lo'o ta'an na sca yjan, quina'an 'a nten ngulu'u 'in quichen Antioquía can'. culo ya' mdisanan ngulo naa ne' 'in nu cua ntsu'hui cha' 'in Crixtu: Cristiano.

27 Yato'o sca tsan, tucua sna nu nxiyucui' Ndiöse 'in mdo'o Jerusalén, lo mdiyaa quichen Antioquía.

28 Sca can' naa Agabo, mditun lo ngüitsa' ña'an mxiyucui' Espíritu 'in siyana ntsu'hui cha' qui'ya bjñan sa tyucui se'en can'. Cha' re yato'o na bra ncu Claudio ree.

29 Rcan' ne' nu cua ntsu'hui cha' 'in Jesús, nga'ni cuiya' cha' siyana cuinta scaa taa tñi cua ña'aan ca 'in, lo ca'an tñan 'in na 'in nu ndi'in se'en lyi'ya loo Judea.

30 Ncuaña'an yato'o, nga'an tñan tñi can' lo'o Bernabé lo'o Saulo, can' nu mdyaa 'in na 'in ne' nu ntsu'hui cuinta 'in ta'an na.

HECHOS 12

Yujui ne' 'in Jacobo, lo msu'hua ne' 'in Tyu na'an tyucuan

1 Cui' rcan', nu lca ree Herode msu'hua 'in tucua sna ne' na'an tyucuan siyana taa ndi'i 'in ne'.

2 Ngulo tñan siyana xi'yu yni Jacobo, ta'a ngula Xuhua.

3 Na'an ree can' siyana mdiyaa 'a ri' ne' judio ña'an nu nga'ni, rcan' ngana ña'an nu quinu Tyu lja ta'a Pascua bra ndyucu ne' quijaxtlya nu a yu'hui na loo.

4 Bra nguinu Tyu can' msu'hua ne' 'in na'an tyucuan. Mdyaa ne' 'in yaa' jacua lta sundaru nu chu'hui cuan 'in, jacua scaa tsu'. Lca cha' 'in ree can' siyana quilyoo 'in Tyu can', lo tloo nten quichen can' ca cuiya' cha' 'in bra tsatii ta'a can',

5 can' cha' tsu'hue 'a ntsu'hui ne' cuan 'in. Una tyucui lja rcan' a ngula ti ne' tyucui' ne' lo'o Ndiöse squi'ya cha' 'in tyu.

Bra ngüilyoo angajle 'in Tyu na'an tyucuan

6 Cua xca ti tla can' nu cu'ni cuiya' Herode cha' 'in Tyu, lo jlu'hue la 'in tucua sundaru can', ndycan' tsu'hue yaa' lo'o cadena, lyigaa la ña'an sundaru can' ndun cuan nde tuna'an.

7 Sa nstu'hui msti sca xaa ña'an tyucuan can' bra ngüi'ya tun sca angajle 'in Ni X'na na, yla' sii' Tyu can' siyana tyo'o scala, lo nu juin 'in: Ndla ti cu'ni lo quitucui. Cui' ña'an braa nguiti' cadena can' yaa'.

8 Ti nu juin la 'in: Scan' sii' lo su'hua squinan. Lo ncuaña'an nga'ni. Ti nu juin angajle can' 'in Quixen ste' lo tyucui ndyca'an 'yan.

9 Ngutucui ndyca'an 'in angajle can', una a ngulucua ri' siyana chin ñi ca ña'an nu ngui'ni can' lo'o, msque' ri' siyana ndyucui' scala ti.

10 Bra mdijin se'en ndun sundaru nu cua ndyca tucua lta can', nguila tuna'an tlyu nu nguiaa' lo'o tyucuan, yucuii' na nguila na, rcan' mdo'o nde chun' na'an. Lo bra mdiyaa tucuiin can', mdo'o tsu' angajle can' sii'.

11 La rcan' nguila cha' tiyaa 'in, lo nu juin: La nii ncuajlyo ran' siyana Ni X'na na nga'an tñan ni angajle nu ngulo laa 'yan yaa' Herode lo'o ne' judio ña'an nu ncuari' ne' cu'ni lyo'o ne' 'yan.

12 Bra nu ngüi'ya tsu'hue ca cuinta cha' can', mdo'o nguiaa la se'en ndi'in María, jyi'an Xuhua, nu ndyucui' ne' lo'o lca Marcu. Can' quina'an 'a nu nguio' ti'in ndyucui' lo'o Ndiöse.

13 Bra ngune yucui' Tyu tuna'an can', mdo'o sca nu cuna'an ti cuine' ti nu naa Rode, ya na'an cha' ti ca lca.

14 Cui' bra yu'hui lyoo tyi'i ndyucui' Tyu can' siyana tsu'hue ntsu'hui tiee, ni a msla tuna'an can', cui' bra nguia yitsa' 'in ne' siyana Tyu ndun tuna'an can'.

15 Lo nu juin ne' 'in: Na lcu' nu'huin. Mxcuen nu cuna'an can': Nu chin ñi ca cua ndun. Xiya' nu juin ne' 'in: Cui' angajle nu nsñi cuinta 'in lca cua.

16 Tyu can' a ndla ti ndun yucui' tuna'an can', lo bra msla 'in na ndyijyin ya' yuhue ri' ne' bra na'an ne' 'in.

17 Nga'ni yaa' siyana tyi'in seen ne', mdisnan ngüitsa' ña'an nguilyoo Ni X'na na 'in na'an tyucuan can', lo nu juin: Cu'ni huan cha' tsu'hue quitsan' huan 'in Jacobo lo'o lyigaa la ña'an ta'an na cha' re. Rcan' mdo'o nguiaa xca se'en.

18 Bra ngüi'ya xaa can' lye'e 'a nguilu ti'in sundaru squi'ya cha' 'in Tyu can', cha' ni ña'an ncua mdyo'o.

19 Herode can' ngulo tñan siyana quinan ne' 'in, una a la nguija lyoo, lo bra cua mxcunee 'in lyigaa nu yu'hui cuan can', mdo'o tñan siyana caja ne'. Chun' nde'en la can', mdo'o Herode se'en lca Judea lo mdiyaa se'en lca Cesarea.

Bra ngujui ree Herode

20 Yato'o ndyucuen tique' Herode lo'o nten ndi'in quichen Tiro lo'o Sidón. Una mdya yucui' ne' cha' ña'an cu'ni chu'hue ne' cha' 'in ne' tloo ree can', lo mjñan ne' cha' tsu'hue 'in Blasto, sca nu lyi'ya tñan tloo ree, siyana tyucui' cha' 'in ne' se'en nu ca'an tñan la ree can' na nu cu'ni tsu'hue 'in ne'.

21 Bra mdiyaa tsan can' ndi tucua Herode se'en ndlo tñan, lcu' sca te' tsu'hue ña'an, lo mdisnan mda cueen 'in nten can'.

22 Yucui' cueen nten can' lo'o: Yucui' ca Ndiöse lca nu ndyucui' re, lo tsi'i 'a nten chelyuu.

23 Ticui' braa ngüi'ya tun sca angajle 'in Ni X'na na, nga'ni cha' msñi sca quicha 'in, mdisnan ytsu cunu' 'in ne' lo ngujui ne', siyana a nga'ni tnu 'in Ndiöse tloo nten can'.

24 Cha' tsu'hue 'in Ni X'na na nde lye'e la nguia nguitsa yu'hui na, ncua quina'an la nten nu yaña'an ri' 'in ni.

25 Bernabé lo'o Saulo, bra cua nga'ni tñan nu yaa quichen Jerusalén mxtucui nde Antioquía, lo nguia lo'o 'in Xuhua nu ndyucui' ne' lo'o lca Marcu.

HECHOS 13

Culo ya' yaa Bernabé lo'o Saulo.nga'ni tña 'in Ndiose

1 Se'en nguio' ti'in ne' quichen Antioquía, can' ndi'in nu nxiyucui' Ndiose 'in lo'o nu ndlu'u: Bernabé, Simun nu ndyucui' ne' lo'o lca Niger, Lucio nu mdo'o se'en lca Cirene, lo'o Manaén, nu nga'ni cu'u ne' 'in sca se'en ti lo'o Herode tetrarca, a cuinta lo'o Saulo.

2 Lja ngui'ni tnu can' 'in Ni X'na na, ngui'ni ayuna, rcan' yucui' Espíritu nu Luhui 'in Ndiose lo'o: Culo tun huan 'in nu naa Bernabé lo'o Saulo siyana cu'ni tñan 'yan.

3 Bra ndyi yucui' lo'o Ndiose nu ngui'ni ayuna can, rcan' mxtya yaa' 'in tyucuaa ne' can', lo nga'an tñan 'in ne' nguiaa ne'.

Tyucui' ne' cha' 'in Ndiose se'en lca Chipre

4 Bra cua nga'an tñan Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in tyucuaa ne' can', mdiyaa ne' quichen Seleucia, can' nguiten sca ni' yca na'an lo mdijin xi'yu xca tsu' se'en lca Chipre.

5 Bra mdo'o ca'an ne' can' mdiyaa ne' quichen Salamina, can' mdisanan yucui' ne' cha' 'in Ndiose scaxca se'en ngui'ni tnu ne' judio 'in ni. Lo'o Xuhua Marcu nda'an nda yaa' 'in ne'.

6 Bra cua tyo'o yisu ña'an se'en lya'ya loo Chipre, mdiyaa quichen Pafos. Can' ndyucua ta'a lo'o sca ne' judio, nu jlyo ri' nu naa Barjesús, lo ndyucui' siyana Ndiose lca nu nxiyucui' 'in.

7 Ngui'ni tñan lo'o Sergio Paulo nu lca gobiernu can'. Gobiernu lca sca nu tiyaa, lo msi'ya 'in Bernabé lo'o Saulo siyana quine 'in cha' tsu'hue 'in Ndiose.

8 Una Elima, jlyo ri' can' (siyana can' cha' ndyca ri' tyucui' nii ne'), ncu'a ri' tyucui' ndijin siyana a tsaña'an ri' gobiernu can' 'in Jesús.

9 Rcan' Saulo can', nu ndyucui' ne' lo'o Pablo, ngutsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in, mxna'an tsu'hue ca 'in nu jlyo ri' can',

10 lo nu juin 'in ne': Nu'huin lca sñe' ne' xña'an nu ngutsa'an yu'hui cha' cuiñi 'in lo'o lyigaa cha' a tsu'hue, lca sca nu nxcuan tloo cha' tsu'hue 'in Ndiose. ¿Ni braa cula' ti cha' tyucui' ndijin lo'o cha' nu lñi 'in Ni X'na na Jesús?

11 Can' cha' ri nii, taa Ni X'na na ndi'i 'in lo a ca tycan' 'a 'in sti'i ti. Cui' ña'an braa quinu cuityin' lo mdisanan mjñan si caja nu ta yaa' 'in.

12 Bra na'an gobiernu cha' nu yato'o 'in ne' can', cui' bra yaña'an ri 'in Ni X'na na, ndyijyin ya' nduhue ri' ña'an cha' tsu'hue 'in ni.

Bra mdiyaa ne' se'en lyi'ya loo Pisidia

13 Rcan' mdo'o Pablo lo'o ta'a nda'an se'en lca quichen Pafos, lo nguiten ni' sca yca na'an hasta mdiyaa quichen Perge se'en lyi'ya loo Panfilia. Una Xuhua Marcu can' mxtucui nde Jerusalén.

14 Mdo'o tyucuaa ne' can' quichen Perge lo mdiyaa ne' quichen Antioquía se'en lyi'ya loo Pisidia. Tsaan nu nxtñan' ne' judio nguiten ne' se'en ngui'ni tnu ne' 'in Ndiose, can' ndi tucua ne'.

15 Nu ndlo tñan se'en can', bra mdyi yucui' quityi se'en ngua'an lee, lo'o cha' nu nga'an nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni, rcan' nganicha' 'in tyucuaa ne' can': 'Huan ta'a Judio na, si ta nde'en la cha' lyi'yan huan ca culu'un huan 'hua.

16 Rcan' mditun Pablo lo nga'ni yaa' siyana tisna tyucui', lo nu juin: 'Huan ne' Israel lo'o lyigaan 'huan nu ngui'ni tnu 'in Ndiose, quine 'huan cha' re:

17 Ndiose 'in ne' Israel, ni nu ngulosuhui 'in nten cula 'na, nga'ni ni cha' ncuca ne' sca quichen tlyu, nisiya lca ne' sca ne' mda'an yu'hui ti se'en lca Egipto, lo nguiyoo ni 'in ne' se'en can' lo'o sca cha' cuiya' nu tlyu.

18 Tsa tucua yla yjan yu'hui cha' tlyu ri' 'in Ndiose lo'o ne', lja mda'an yu'hui ne' se'en lca yuu bityi can'.

19 Rcan' ngüijlyo ni sa cati quichen tnu se'en lyi'ya loo Canaán, siyana quinu yuu can' 'in nten cula 'na.

20 Bra cua mdijin jacua cientu jlu'hue yjan, Ndiose ndaa ni cha' cuiya' siyana culo tun ne' bse nu culo tñan 'in ne' hasta mdiyaa tsan nu mdo'o tun Samuel, nu mxiyucui' Ndiose 'in.

21 Chun' nde'en can' mjñan ne' sca ree nu culo ca tñan 'in ne', rcan' ngulosuhui Ndiose 'in Saul, sñe' Cis nu lca nten cuityi 'in Benjamin. Tsa tucua yla yjan ngulo tñan.

22 Bra cua ngujui Saul, ngulo tun Ndiose 'in David nu ca ree, lo ndeña'an yucui' ni cha' 'in: David, sñe' Isaí, nde nu stu'hua ña'an lca carsya 'in lo'on, lo cu'ni tsaña'an nu ndyca ran'.

23 Cui' loo nten cuityi 'in Ndiose nga'an tñan ni 'in Jesús siyana culo laa ni 'in ne' Israel, tsaña'an cha' nu cua mxtya Ndiose lo'o nten cula 'na.

24 Ti lyiji cu'ni ni tñan 'in Ndiose bra cua mda'an yucui' Xuhua lo'o ne' Israel siyana xtun ri' ne' lo tyucua tya ne'.

25 Bra nu cua tyii tñan nga'ni Xuhua can', nu juin 'in nten: ¿Ti ca lcan na' ngulucua rin' huan? Tsi'i ni nu ndlucua rin' huan can' lcan. Ntsu'hui cha' caan sca ni nu tlyu lati que 'yan na', lo ndyijyin ya' nducui ran' si nisiya ti squinan ti ni xtin'.

26 Lyigaan naa re nu lca nten cuityi 'in Abraham, lo'o lyigaan 'huan nu ngui'ni tnu 'in Ndiose nducuan huan re, Ndiose nga'an tñan ni cha' tsu'hue re 'huan siyana ca tyo'o laan huan.

27 Ne' ndi'in quichen Jerusalén lo'o nu li'ya tñan can', a ngüi'ya ne' cuinta ti ca lca Jesús, nisiya lyigaa tsan nu ntxtñan' ne' ndyucui' ne' quityi nu nga'an nu mxiyucui' Ndiose 'in, yato'o mducua ne' cha' can' bra ngulo qui'ya ne' 'in Jesús.

28 Nisiya a sca qui'ya nguija lyoo 'in ni, una mjñan ne' 'in Pilato siyana cujui ne' 'in ni.

29 Bra cua mducua lyigaa cha' nu nga'an nu ndyucui' cha' 'in ni, rcan' mdi'ya ne' 'in ni loo cursi lo ya ngatsi' ne' 'in ni,

30 una Ndiose nga'ni cha' mdyo'o qui'u ni.

31 Tyun 'a tsan ti ngulu'u tloo ni 'in nu mdiya lo'o ni quichen Jerusalén bra mdo'o ni se'en lca Galilea, can' nu ndaa rsuun cha' 'in ni.

32 Lo'o huare' nda'an yucui' hua cha' tsu'hue 'in ni lo'on huan, cui' cha' nu mxtya Ndiose lo'o nten cula 'na.

33 Lyigaa cha' tsu'hue re cua ndaa Ndiose 'nare nu lca sñe' ni bra nga'ni ni cha' mdyo'o qui'u Jesús, cui' tsaña'an ndyucui' Salmo nu cua ndyca tucua: —Nu'huin lca Sñen', lo na' lcan Sti ri nii—.

34 Ndyucui' Salmo siyana tyo'o qui'u ni lo a sca 'a tsan ti catsu' ti'in cuinan' ni: —'In nu'huin caja lyigaa cha' tsu'hue nu cua mxtyan lo'o David—.

35 Can' cha' ndeña'an ndyucui' quityi Salmo xca se'en: —A taa cha' cuiya' siyana catsu' ti'in cuinan' Sñe' nu cua ngulosuhui—.

36 Si ni siyana David ngulo tñan tsaña'an nu ndaa Ndiose cha' cuiya' 'in. Ngujui lo sca se'en ti ngutsi' lo'o nten cula 'in, lo yitsu' ti'in cuinan'.

37 Una ni nu nga'ni Ndiose cha' mdyo'o qui'u can', a yitsu' ti'in cuinan' ni.

38 'Huan nu lca nten cuityi 'na, ca jlyo rin' huan cha' re: lo'o Jesús caja ña'an cu'ni Ndiose cha' tlyu ri' 'na,

39 siyana cuinta cha' 'in lee nu nga'an Moisé, a ncuca xnu luhui na 'na squi'ya qui'ya nducuin na, una lyigaa nu tsaña'an ri' 'in Jesús quinu luhui can' tloo Ndiose.

40 Can' cha' ri nii, xñi huan cuinta siyana a caan cha' nu nga'an nu mxiyucui' Ndiose 'in, lo ndyucui' na:

41 —Xñi huan cuinta 'huan nu nxcuan tloo 'yan, lo chu'hui yuhue rin' huan ña'an ntsu'hui cha' cajan huan, siyana na' cu'nin sca cha' nu tnu tloon huan, lo ni a tsaña'an rin' huan nisiya caja nu quitsa' 'huan—.

42 Bra mdyo'o Pablo lo'o Bernabé se'en nguio' ti'in ne' judio can', ne' gentil nu ntsu'hui lja can' mjñan ne' cha' tsu'hue 'in siyana ti tyucui' la cha' can' quita'a snu' tsan, cui' tsan nu nxtñan' ne'.

43 Bra nu cua msla' ta'a, quina'an 'a ne' judio lo'o nu cua ntsu'hui ña'an cha' 'in ne', ngutucui ndyca'an ne' 'in Pablo lo'o Bernabé. Mdisnan nda cueen 'in nten can' ña'an nu ti tsa quiñan la ne' lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose.

44 Ngüita'a snu' tsan can', lyigaa nten can' nguio' ti'in ne' siyana quine 'in ne' cha' tsu'hue 'in Ndiose.

45 Una bra na'an ne' judio siyana quina'an 'a nten nguio' ti'in ne', nguiten cha' nsin' ri' tiee ne' lo mdisnan yucui' ne' lo ngutucua ne' yuhue' 'in Pablo.

46 Pablo lo'o Bernabé a ytsen mxcuen 'in ne': Lo'on huan ntsu'hui cha' tyucui' hua cha' tsu'hue 'in Ndiose la nducua la, una mscuan tloon huan 'in na, a culucua rin' huan ta lo'o cha' re caja chelyuu nu a tsa ti 'a 'huan, can' cha' ri nii tyucui' hua lo'o ne' gentil.

47 Siyana nde tñan ngulo Ni X'na na 'hua, lo ndyucui' ni: — Na' mxtyan 'in siyana ca sca xaa 'in ne' gentil, siyana tyo'o laa ne' sa tyucui chelyuu—.

48 Bra ngune 'in ne' gentil cha' can', tsu'hue 'a yu'hui tiee ne' lo nga'ni tnu ne' 'in Ni X'na na lo'o squicha' ni, lo yaña'an ri' lyigaa nu cua mdo'o hui 'in Ndiose, nu ntsu'hui cha' caja chelyuu nu a tsa ti 'a 'in.

49 Cha' tsu'hue 'in Ni X'na na nguitsa yu'hui na ña'aan sa tyucui se'en can'.

50 Una ne' judio mdisanan mxo' ti'in ta'a ne' lo'o nu lca tñan quichen can', lo'o ne' cuna'an nu rsuun, msu'hua ne' cha' tiee nten quichen can' lo mdi lyo'o ne' 'in Pablo lo'o Bernabé.

51 Tu'hua quichen can' mscuin yuu quiya', mdo'o nguiaa nde quichen Iconio.

52 Tsalca nu cua ntsu'hui cha' 'in Jesús nu ndi'in quichen Antioquía, tsu'hue 'a ntsu'hui tiee siyana ngutsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in ne'.

HECHOS 14

Bra mdiyaa ne' quichen Iconio

1 Mdiyaa tyucuaa ne' can' quichen Iconio, lo nguiten se'en 'ni tnu ne' judio 'in Ndiose. Siya cha' nu yucui' can' quina'an 'a nten yaña'an ri' 'in Jesús, ne' judio lo'o ne' gentil.

2 Una lyigaa la ña'an ne' judio nu a yaña'an ri', msu'hua cha' tiee ta'a ne' lo'o ne' gentil se'en nu ñu'un ri' ne' lo a cu'ni cuinta 'a ne' 'in ta'an na.

3 Nisiya ncuaña'an tyun 'a tsan ti nguinu quichen can', a ytsen yucui' cha' tsu'hue 'in Ni X'na na, ndaa ni cha' cuiya' 'in cu'ni scaxca cha' nu tnu lo ca jylo ri' ne' siyana lca na cha' nu lñi.

4 A ncu'a 'a ca sca cha' ti 'in nten can', ntsu'hui nu yaa tsu' 'in ne' judio, lo ntsu'hui nu yaa tsu' 'in tyucuaa ne' can'.

5 Una ne' judio lo'o ne' gentil nga'ni cuiya' ne' cha' lo'o bsya siyana tyucui lyo'o ne' 'in tyucuaa can', lo kujui ne' 'in lo'o quee ti.

6 Una bra yna cha' can' cui' bra mdo'o quichen can', lo mdiyaa quichen Listra lo'o Derbe se'en lyi'ya loo Licaonia.

7 Ña'aan se'en can' mda'an yucui' cha' tsu'hue 'in Jesús.

Bra mjiyi'in ne' quee 'in Pablo quichen Listra

8 Quichen Listra, can' ndi'in sca nu ndyucun' tyucua tsu' quiya' ti bra ngula.

9 Ngune 'in cha' nu ndyucui' Pablo, rcan' mxna'an se'en nducua nu ti'i can', lo ngüi ri' siyana nguiaña'an ri' can' 'in Ndiose nu ca cu'ni tyca 'in,

10 lo yucui' cueen lo'o: Xñii quiya' lo ti tun. Sca juersa ti mditun lo mda'an.

11 Bra na'an nten ña'an cha' nu nga'ni Pablo, mdisnan yucui' cueen ne' lo'o squicha' ne' Licaonia: Nii nu na'an tloon can na 'in tucua jo'o tsaña'an ndyca ri' sca ne' qui'yu.

12 Mxtya ne' nii Bernabé, Jo'o Jupiter, lo Pablo ndlo naa ne' 'in, Jo'o Mercurio, siyana can' nu lyee la ndyucui'.

13 Nu lca stijo'o 'in laa se'en nducua Jo'o Jupiter, cui' laa nu nducua tu'hua quichen can', ya lo'o tucua sna toro tulaa can', a cuinta nga'ni chu'hue quee siyana cu'ni tnu 'in tyucuaa ne' can' lo'o lyigaa nten can'.

14 Una bra yna Pablo lo'o Bernabé cha' can', hasta ngasa' ste' nguiten lja nten can' lo yucui' cueen:

15 Lyigaan 'huan nu ndi'in re, ¿ni cha' ngui'ni huan ncuaña'an? Lo'o huare' lca hua nten chelyuu ña'an nu lcan 'huan, ta tsi'i cui' cha' re ndyucui' hua siyana tsaña'an rin' huan 'in Ndiose, ni nu lu'u ca, —ni nu ngañan ni' cuaan lo'o chelyuu re, lo'o tyi'a tujo'o, lo'o lyigaa loo na nu ndi'in 'in na—.

16 Chelyuu nu mdijin Ndiose nda loo ni 'in nten nisiya mda'an ne' ña'an nu ncuca ri' ne'.

17 Una ti nga'ni ni cha' tsu'hue lo'on na siyana a jlya rin' na 'in ni: Ndi'ya ni quíoo, ngui'ni ni cha' ndyca tñan na nu ndyan na, a nlyiji na nu cun na, tsu'hue ntsu'hui tieen na lyigaa braa.

18 Lo'o cha' nu yucui' ne' can', que' 'a ncuca cana nu a cu'ni tnu ne' 'in ne' lo'o 'ni can'.

19 Rcan' mdiyaan tucua sna ne' judio nu mdo'o quichen Antioquía lo'o quichen Iconio, nu msu'hua cha' tiee nten quina'an can' lo mjiyi'in ne' quee 'in Pablo, msque' ri' ne' siyana cua ngujui, lo ngolquii suhue' ne' 'in la tu'hua quichen.

20 Lyigaa nu cua ntsu'hui cha' 'in Jesús nga'ni cuinta ne' 'in, mditun lo nguiten loo quichen can' xiya'. Xca tsan can' mdo'o nguiaa lo'o Bernabé nde se'en lca quichen Derbe.

21 Mdisnan yucui' cha' tsu'hue 'in Jesús quichen can', quina'an 'a nten nga'ni cana nu yaña'an ri' 'in Jesús. Rcan' mxtyucui lo mdijin quichen Listra, lo'o Iconio, lo'o Antioquía.

22 Ndaa cha' tnu tiee 'in nu cua ntsu'hui cha' 'in Jesús, siyana a tyo'o tsu' lo'o cha' nu cua yaña'an ri', lo nu juin 'in ne': Cha' ca sten na se'en ndlo Ndiose tñan, 'ni cha' tyijyin na scaxca ndi'i.

23 Cuinta scaa quichen can' ngulo tun 'in ne' nu chu'hui cuinta 'in ta'an na, lo bra cua nga'ni ayuna lo yucui' lo'o Ndiose, mxnu cuinta 'in ne' can' yaa' Ni X'na na, ni nu yaña'an ri' ne'.

Bra mxtucui quichen Antioquía se'en lyi'ya loo Siria

24 Rcan' mdo'o tyucuaa ne' can' nguiaa ne', mdijin se'en lyi'ya loo Pisidia, lo mdiyaa loo yuu 'in ne' Panfilia.

25 Yucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose quichen Perge, rcan' mdo'o nguiaa hasta mdiyaa quichen Atalia.

26 Can' nguiten ni' yca na'an, siyana xtucui quichen Antioquía se'en nu mxnu cuinta 'in ne' yaa' Ndiose lo'o tñan nu yaa.

27 Bra nguila quichen can' mxo' ti'in 'in ta'an na, lo ndaa rsuun snu ña'an tnu cha' nu nga'ni Ndiose lo'o se'en yaa, lo ña'an msla Ndiose sca tucuiin 'in ne' gentil siyana tsaña'an ri' ne' 'in ni.

28 Quichen can' x'ni 'a nguinu tyucuaa ne' can' lo'o nu cua yaña'an ri' 'in Jesús.

HECHOS 15

Bra nga'ni cuiya' ne' cha' quichen Jerusalén

1 Can' mdiyaa tucua sna nu mdo'o se'en lyi'ya loo Judea, mdisanan ngulu'u 'in ta'an na lo ndyucui': Si na a ca circuncida 'huan ña'an cha' nu nga'an Moisés, a ca tyo'o laan huan.

2 Una Pablo lo'o Bernabé a ncu a ca sca cha' ti 'in ne' lo'o ne' can', lyee 'a yucui' scaxca, can' cha' mxtya cha' siyana tsa a Pablo lo'o Bernabé quichen Jerusalén, lo'o tyucua xnan nu ca ta'a tsa, lo cu'ni cuiya' cha' can' lo'o ta'a mda'an Jesús, tsatlyu lo'o nu ntsu'hui cuinta 'in ta'an na can'.

3 Rcan' nga'an tñan 'in ne' nguiaa ne', lo mdijin se'en lyi'ya loo Fenicia lo'o Samaria, ndaa rsuun lo'o ta'an na siyana lo'o ne' gentil cua yaña'an ri' 'in Jesús, lo lyigaa tsu'hue ntsu'hui tiee squi'ya cha' can'.

4 Bra mdiyaa ne' Jerusalén, ta'a mda'an Jesús lo'o nu ntsu'hui cuinta 'in ne' ndyucuan cuinta 'in ne', lo ndaa rsuun ña'an cha' tsu'hue nga'ni Ndiose lo'o se'en yaa.

5 Nu yu'hui tsu' 'in ne' fariseo nu cua yaña'an ri' 'in Jesús, cui' bra mditun lo nu juin: 'Ni cha' ca circuncida 'in ne' gentil lo xu'hua se'en ne' cha' 'in lee nu nga'an Moisés.

6 Rcan' nguio' ti'in ta'a mda'an Jesús lo'o nu ntsu'hui cuinta 'in ta'an na, siyana cu'ni cuiya' cha' can'.

7 Bra nu cua lyee 'a yucui' cha' can', mditun Tyu lo nu juin: Lyigaan 'huan ta'an na, jlyo rin' na siyana ti s'ni ngulosuhui Ndiose 'yan tsa yucuin' cha' tsu'hue 'in ni lo'o ne' gentil siyana tsaña'an ri' ne' 'in ni.

8 Ndiose, ni nu ndyu'hui lyoo ña'an lca carsya 'na, ndyucuan xu'hue ni 'in ne' lo ndaa ni Espíritu nu Luhui 'in ni tsaña'an yato'o 'nare.

9 Scaña'an tin na tloo Ndiose lo'o ne' gentil siyana msuhui ni ni' carsya 'in ne' bra yaña'an ri' ne'.

10 Ri nii, ¿ni cha' ngui'ni lye' rin' huan 'in Ndiose lo'o cha' re? ¿Ta na ndyca rin' huan xo tucuan huan sca yu'hua chun' ne' cha' nu 'ni nten cula 'na, ni nare, lo a ndyca cui'yan na?

11 Cui' siyana nguiaña'an rin' na can' cha' tyo'o laan na lo'o cha' tsu'hue 'in Ni X'na na Jesús, lo cui' ncuaña'an tyo'o laa ne' gentil.

12 La rcan' mdi'in tiin lyigaa ne' can' lo ngune 'in ña'an cha' nu yucui' Bernabé lo'o Pablo, ña'an nga'ni Ndiose scaxca cha' nu tnu lo'o ne' gentil lyigaa se'en yaa.

13 Bra ndyi yucui' cha' can', nu juin Jacobo: Lyigaan 'huan ta'an na, quine 'huan sca cha' nu tyucuin':

14 Tyu cua ngüitsa' 'na ña'an cha' tsu'hue nga'ni Ndiose lo'o ne' gentil culo ya', siyana lja can' caja nu cu'ni tnu 'in ni.

15 Cha' re ndyucua ta'a na lo'o cha' nu nga'an nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni, lo ndyucui' na:

16 —Nde loo re na' xtucuin, lo xiya' xtun na'an 'in David nu cua ngüijlyo can', cu'ni chu'huen quiya' na lo xtun 'in na xiya',

17 siyana lyigaa la ña'an nten quinan ne' 'in ni X'na na, lyigaa ne' gentil nu cua ngulosuhuin nu tucua cha' 'yan.

18 Ncuaña'an nu juin Ni X'na na, ni nu ti s'ni nga'ni cha' re—.

19 Can' cha' ndlucua ran', a lyca cha' tyucui ndijin na loo chelyuu 'in ne' gentil nu cua yaña'an ri' 'in Ndiose.

20 Ca'an tñan na sca quityi 'in ne' siyana a cu 'a ne' na nu cua yu'hui loo ngulucuin, ni a sten yu'hui a ne' lo'o cuilyo'o nten ta lo'o ne' yucui' ti, ni a cu ne' cuinan' 'ni nu a nslu tne, lo ni tne 'in a cu ne'.

21 Siyana ti s'ni cuinta scaa quichen se'en 'ni tnu ne' judio 'in Ndiose, ndijyi nu ndyucui' quityi nu nga'an Moisé lyigaa tsan nu nxtñan' na.

22 Rcan' ta'a mda'an Jesús lo'o nu ntsu'hui cuinta 'in ne', tsatlyu lo'o lyigaa la ta'an na, nga'ni cuiya' cha' siyana culosuhui nu ta'a quiaa Pablo lo'o Bernabé nde quichen Antioquía. Nga'an tñan 'in Sila, lo'o Juda, nu ndyucui' ne' lo'o Barsabás, cui' nu ndun loo lati 'in ta'an na.

23 Nga'an sca quityi nu cui'ya ne', lo ndyucui' na: Lyigaa hua nu mda'an lo'o Jesús, lo'o lyigaa hua nu ntsu'hui cuinta 'in ta'an na, tsatlyu lo'o ta'an na ndyucui' cha' hua 'huan, 'huan ne' gentil nu lca ta'an na nu ndi'in quichen Antioquía, lo'o se'en lyi'ya loo Siria lo'o Cilicia.

24 Cua yna hua cha' siyana tucua sna nu mdo'o lja hua yaa se'en ndi'in huan, tsi'i lo'o cha' cuiya' 'hua, lo msu'hua cha' nduhue ri' tieen huan lo'o cha' nu yucui' siyana ca circuncida 'huan lo tucuan huan cha' 'in lee nu nga'an Moisé.

25 Huare' nga'ni cuiya' hua cha' siyana ca'an tñan hua 'in nu ta'a quiaa Bernabé lo'o Pablo, nu ndyu'hui cuiya' ri' hua 'in,

26 nu cua tyun ya' ndyca cha' caja lo'o cha' 'in Ni X'na na Jesucristo.

27 Can' cha' nga'an tñan hua 'in Juda lo'o Sila siyana taa rsuun cha' re.

28 Lo'o Espíritu nu Luhui 'in Ndiose nu ntsu'hui ni' carsya 'hua, a ncuu ri' hua xtyaa hua sca cha' nu tucui 'huan, tsaloo ti xu'hua se'en huan cha' nu ndun loo lati re:

29 A cun huan ni sca loo na nu cua yu'hui loo ngulucuin, ni a cun huan tne, ni cuinan' 'ni nu a nslu tne, ni a sten yu'huin huan lo'o cuilyo'o nten ta lo'o ne' yucui' ti. Tsu'hue si cu'ni cuinta huan cha' re. Tsacua ti cha' tyucuin' na.

30 Rcan' mxtucui quichen Antioquía lo mxo' ti'in lyigaa ta'an na, lo mdyaa quityi can' 'in ne'.

31 Bra ndyi yucui' 'in na tsu'hue 'a ntsu'hui tiee lo'o cha' can'.

32 Lo siyana Juda lo'o Sila lca nu nxiyucui' Ndiose 'in, a ngüilyiji cha' nu culu'u lo taa cha' tnu tiee 'in ne', lo mxtya tsa la 'in ne' tucuiin 'in Ndiose.

33 Can' nguinu lo'o ne' sti'i ti, lo bra nde xtucui se'en ndi'in nu nga'an tñan 'in, lo'o rsuun ña'an msla' ta'a lo'o ne'.

34 Una Sila can' ncua ri' quinu la quichen can'.

35 Pablo lo'o Bernabé ti nguinu la quichen Antioquía, sca cha' ti 'in ne' lo mda'an yucui' cha' tsu'hue 'in Ni X'na na, lo ngulu'u 'in ne'.

Bra mda'an Pablo tijyu' nu cua ndyca tucua 'ya

36 Chun' nde'en la can' nu juin Pablo 'in Bernabé: Tsan na'an na 'in lyigaa ta'an na nu ndi'in scaxca quichen se'en yucuin' na cha' tsu'hue 'in Ni X'na na, si ndi'in ne'.

37 Bernabé ncua ri' tsa lo'o 'in Xuhua, nu ndyucui' ne' lo'o lca Marcu.

38 Una Pablo a mslyaa tsa lo'o 'in, siyana ti la se'en lca Panfilia mxtucui lo a mslyaa 'a ti cu'ni tñan 'in Ndiose.

39 Lo siyana a ncua ca sca cha' ti 'in ne', can' cha' mdo'o tsu' scaxca. Bernabé ya lo'o 'in Marcu, lo nguiten ni' sca yca na'an nu tiyaa se'en lca Chipre.

40 Pablo ngulosuhui 'in Sila siyana ca ta'a tya'an, lo bra cua mxnu cuinta 'in ne' yaa' Ni X'na na mdo'o nguiaa.

41 Mdijin se'en lyi'ya loo Siria lo'o Cilicia, lo ndaa cha' tnu tiee 'in ta'a na.

HECHOS 16

Bra mda'an Timoteo lo'o Pablo lo'o Sila

1 Chun' nde'en can' mdiyaa quichen Derbe lo'o Listra, can' ndi'in sca nu cua ntsu'hui cha' 'in Jesús, lo naa Timoteo. Ne' judio lca jyi'an, lo nguiaña'an ri' 'in Jesús, una sti lca ne' griego.

2 Ta'an na ndi'in quichen Listra lo'o Iconio, tsu'hue 'a rsuun ndaa cha' 'in Timoteo.

3 Pablo ncua ri' tsa lo'o 'in Timoteo, can' cha' nga'ni cha' ncua circuncida 'in squi'ya ne' judio nu ndi'in quichen se'en ntsu'hui cha' tyijyin, lo jlyo ri' ne' siyana ne' griego lca sti.

4 Cuinta scaa quichen ndijyin ngüitsa' 'in ne' ña'an cha' nu mxnu scua ta'a mda'an Jesús lo'o nu ntsu'hui cuinta 'in nu ndi'in quichen Jerusalén, siyana xu'hua se'en lyigaa cha' nu ndyucui' quityi can'.

5 Ncuaña'an nde lyee la ngujui cha' tnu tiee 'in lo'o cha' nu cua yaña'an ri', cuinta scaa tsan can' ndyca quina'an la ne'.

Bra na'an xñii Pablo cha' in ne' Macedonia

6 Mdi jin ti se'en lca Frigia lo'o se'en lyi'ya loo Galacia, siyana a ndaa Espíritu nu Luhui 'in Ndiöse cha' cuiya' tyucui' cha' tsu'hue 'in ni se'en lyi'ya loo Asia.

7 Bra mdiyaa se'en lyi'ya loo Misia nu cua tyijyin se'en lyi'ya loo Bitinia, ticui' ti ña'an a ndaa Espíritu cha' cuiya' sten se'en can'.

8 Rcan' mdi jin ti se'en lyi'ya loo Misia lo mdiyaa quichen Troas.

9 Sca tla can' na'an xñii Pablo sca cha', na'an ndun sca nu mdo'o se'en lyi'ya loo Macedonia, njñan cha' tsu'hue 'in lo ndyucui': Tyijyin xi'yun huan lo caan huan se'en lyi'ya loo Macedonia, lo ta yaan' huan 'hua.

10 Bra na'an cha' can', cui' bra nga'ni hua cha' tsa hua se'en lyi'ya loo Macedonia, siyana jlyo tsu'hue ri' hua siyana Ndiöse lca nu ngulo tñan 'hua tsa yucui' hua cha' tsu'hue 'in ni se'en can'.

Bra yu'huin na'an tyucuan quichen Filipino

11 Rcan' nguiten hua ni' sca yca na'an, mdi jin ti hua hasta mdiyaa hua se'en lca Samotracia, xca tsan can' mdo'o ca'an hua quichen Neápolis.

12 Can' mdo'o hua mda'an quiya' ti hua, mdiyaa hua quichen Filipos, sca quichen nu ndun loo lati 'in Macedonia, lo lca na quichen lyi'ya loo Roma, can' nguinu hua tucua sna tsan.

13 Tsaan nu nxtñan' ne' judio mdo'o hua nde tu'hua quichen se'en su tyucu tlyu, ngulucua ri' hua quiya lyoo hua sca se'en ndyucui' ne' lo'o Ndiöse. Can' ndi tucua hua lo mdisan yucui' hua cha' tsu'hue 'in Jesús lo'o ne' cuna'an nu cua nguio' ti'in can'.

14 Lja can' yucuin' lo'o sca ne' cuna'an naa Lidia nu mdo'o quichen Tiatira, ndujui' ne' te' nu tsu'hue ña'an, lo lca ne' nu nguiaña'an ri' 'in Ndiöse. Lo'o cha' nu yucui' Pablo msla Ni X'na na cha' tiaa 'in ne' siyana ca cu'ni cuinta ne' cha' can'.

15 Bra cua mducua tya ne' lo'o lyigaa nu ndi'in se'en ndi'in ne', nu juin ne' 'hua: Si 'huan ndyu'hui lyoon huan siyana nguiaña'an ri' hua 'in Ni X'na na, tsaan huan lo quinu huan la se'en ndi'in hua. Ncuaña'an nga'ni ne' cha' nguinu hua can'.

16 Yato'o sca tsan bra nguiaa hua se'en ndyucui' ne' lo'o Ndiöse, can' mdyucua ta'a hua lo'o sca ne' cuna'an ti cuine' ti nu ntsu'hui cui'in

xña'an 'in, nu nditsa' ña'an cha' nu ljian 'in nten. Quina'an 'a cana ngui'ni x'na ne' cuna'an can' lo'o cha' can' 'in ne'.

17 Mducui ndyca'an ne' 'in Pablo se'en nguiaa hua, lo ndyucui' cueen ne': Ne' re lca msu 'in Ndiose, ni nu tlyu lati, lo ndyucui' ña'an ntsu'hui cha' tyo'o laan huan.

18 Ticui' ti lo'o cha' nda'an yucui' ne' cuna'an can' lyigaa tsan. Pablo a mdiaa ri' ña'an ndyucui' ne', can' cha' ydun lo nu juin 'in cui'in can': Na' culon tñan 'in lo'o cha' cuiya' 'in Jesucristo, tyo'o lo cula' tun 'in ne'. Cui' braa mdyo'o cui'in can' 'in ne'.

19 Bra ngüi ri' x'na ne' cuna'an can' siyana a ntsu'hui 'a cana 'in ne' lo'o cha' can' 'in ne', msñi ne' 'in Pablo lo'o Sila siyana tyaa ne' 'in yaa' bsya.

20 Ña'aaan mdiya lo'o ne' 'in tloo bsya, nu juin ne': Tyucuaa ne' judio re nxlu ti'in 'in nten quichen,

21 lo ndlu'u ña'an cha' nu cua ntsu'hui 'in, cha' nu a nga'an cha' cu'ni na, ni a ca xu'hua se'en na siyana ndi'in na se'en lyi'ya loo Roma.

22 Rcan' tsatlyu ngüi'ya nten can' chun', lo bsya can' ngulo tñan siyana tyo'o ste' lo qui'ni.

23 Bra lyee 'a cua mjyi'in ne' 'in msu'hua ne' 'in na'an tyucuan, lo ngulo ne' tñan 'in nu ntsu'hui cuan can' siyana xñi tsu'hue cuinta 'in tyucuaa ne' can'.

24 Ndyucuan 'in ne' lo msu'hua 'in ne' cuarto nu qui'ni la, can' mscan' quiya' ne' lja yca can.

25 Pablo lo'o Sila ndyucui' lo'o Ndiose, nguila lo'o 'in ni jlu'hue tla, lo ngune 'in lyigaa la ña'an presu can'.

26 Sa ntsu'hui mdisanan ngüiñan lyee ya' hasta mscuin ti'in quiya' na'an tyucuan can', nguila lyigaa tuna'an can' cui' ña'an braa lo nguiti' cadena ndycan' lyigaa presu can'.

27 Mdyo'o scala ne' nu ntsu'hui cuan can', na'an siyana cua nducua yla lyigaa tuna'an can', nguloo espada lo ncuca ri' cujui 'in siyana ngulucua ri' siyana cua ngulaa lyigaa presu can'.

28 Una Pablo yucui' cueen: A cu'ni ti'i lo'o, siyana lyigaa hua ndi'in hua re.

29 Rcan' nu ntsu'hui cuan can' mjñan qui' lo ndla ti nguiten ña'an tyucuan can', lyee ndyucuan, lo mdi'ya xtyin tloo Pablo lo'o Sila can'.

30 Ngüilyoo 'in tyucuaa ne' can' lo nganicha' 'in ne': ¿Ni na cu'nin siyana ca tyo'o laan?

31 Mxcuen tyucuaa ne' can' 'in: Tsaña'an ri' 'in Ni X'na na Jesucristo, lo tyo'o laa lo'o lyigaa nu ndi'in se'en ndi'in.

32 Yucui' cha' tsu'hue 'in Ni X'na na lo'o can', tsatlyu lo'o lyigaa nu ndi'in se'en ndi'in ne'.

33 Ticui' tla can' mji'an se'en ti'i 'in tyucuaa ne' can', rcan' mducua tya lo'o lyigaa nu ndi'in se'en ndi'in.

34 Ya lo'o 'in tyucuaa ne' can' la se'en ndi'in, can' mxcu 'in ne'.

**Tsu'hue ntsu'hui tiee lo'o lyigaa nu ndi'in se'en ndi'in siyana
yaña'an ri' 'in Ndiöse.**

35 Bra ngüi'ya xaa, bsya can' ngulo tñan 'in tucua sna sulyiia siyana tsa lo'o rsuun 'in ne' nu ntsu'hui cuan can', siyana ca culaa 'in Pablo lo'o Sila.

36 nu ntsu'hui cuan can' nu juin 'in Pablo: bsya msu'hua rsuun siyana culaan 'huan. Tca quiaan huan, a sca la cha' chu'hui tieen huan.

37 Rcan' mxcuen Pablo can': Huare' lca hua ne' lyi'ya loo Roma, mji'in ne' 'hua tloo nten quichen lo ti lyiji ca cuiya' cha' 'hua, msu'hua ne' 'hua na'an tyucuan, lo ri nii ndyca ri' ne' culaa ne' 'hua ncuati ña'an. Una a tyo'o hua si na tsi'i yucui' ca quian lyoo 'hua.

38 Rcan' nguia yitsa' sulyiia can' 'in ne' bsya ña'an cha' nu yucui' Pablo can'. Ytsen bra yna cha' siyana Pablo lo'o Sila lca ne' se'en lyi'ya loo Roma.

39 Cui' braa yaa bsya can' lo mjñan cha' tlyu ri' 'in tyucuaa ne' can', rcan' ngulaa ne' 'in lo mjñan ne' cha' tsu'hue 'in siyana tyo'o quichen can'.

40 Bra mdyo'o na'an tyucuan mdijin se'en nducua na'an 'in Lidia, can' na'an ta'a lo'o ta'an na, ndaa cha' tnu tiee 'in ne', rcan' mdo'o nguiaa.

HECHOS 17

Bra nguilu ti'in ne' Tesalónica

1 Tucuiin nguiaa mdijin quichen Anfípolis lo'o Apolonia, rcan' mdiyaa quichen Tesalónica, can' nducua sca na'an se'en 'ni tnu ne' judio 'in Ndiöse.

2 Ña'an cha' nu cua ntsu'hui 'in Pablo yaa se'en nguio' ti'in ne', lo sna ya yucui' lo'o ne', cui' tsan nu nxtñan' ne'.

3 Ndlyo scua yla cha' 'in Crixtu tsaña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose, siyana 'ni 'a cha' ngujui ni lo mdyo'o qui'u ni. Ndyucui': Jesús, ni nu ca 'in cha' nu ndyucuin' re lca ni Crixtu.

4 Tucua sna ne' judio nu yaña'an ri' 'in Jesús, ncuca sca cha' ti 'in ne' lo'o Pablo lo'o Sila can'. A cuinta quina'an ne' griego nu nguio' ti'in can' yaña'an ri' 'in ni, cui' ncuaña'an tyun ne' cuna'an nu ndun loo lati.

5 Una nguiten cha' nsin' ri' 'in ne' judio nu a yaña'an ri', mxo' ti'in ta'a ne' lo'o ndyucui' ne' lo'o nu cua ña'an nda'an ti, lo mxlu ti'in ne' nten quichen, msu'hua lo'o ne' na'an 'in Jasón siyana quilyoo ne' 'in tyucuaa ne' can', lo tyaa ne' 'in floo nten quichen.

6 Una a nguija lyoo, can' cha' ticui' Jasón ya lo'o ne' 'in floo bsya, lo'o tyucua xnan ta'an na, lo ndyucui' cueen ne': Ne' re nda'an nxlu ti'in nten sa tyucui chelyuu, lo ri nii mdiyaan quichen tyin na re.

7 Jasón, nde nu ndaa se'en mdiyaan, lo ngui'ni lye' ri' 'in lee nu mxnu scua César, ndyucui' siyana ntsu'hui xca ree nu lca Jesús.

8 Bra ngune 'in ne' cha' can', nde lyee la nguilu ti'in ne' lo'o bsya 'in ne'.

9 Una msu'hua lyiya' Jasón lo'o ta'a nda'an, rcan' ngulaa bsya 'in.

Bra mdiyaa Pablo lo'o Sila quichen Berea

10 Ticui' tla can' mdi xu'hua ta'an na 'in Pablo lo'o Sila nde quichen Berea. Bra mdiyaa quichen can' nguiten se'en 'ni tnu ne' judio 'in Ndiose.

11 Lyee la rsuun ña'an ndi'in cha' 'in ne' can' que 'in ne' Tesalónica, siyana cui' bra ndyucuan xu'hue ne' cha' tsu'hue 'in Ndiose. Cuinta scaa tsan can' nda quii tsu'hue ne' loo quityi 'in Ndiose, si na cui' ca ña'an ndlu'u Pablo can'.

12 Quina'an 'a ne' judio yaña'an ri' ne' 'in Jesús, cui' ncuaña'an quina'an ne' cuna'an nu ndun loo lati lja ne' griego, a cuinta quina'an ne' qui'yu yaña'an ri'.

13 Una bra yna ne' judio nu ndi'in quichen Tesalónica, siyana lo'o quichen Berea cua nda'an yucui' Pablo cha' tsu'hue 'in Ndiose, cui' bra yaa ne' quichen can', ticui' ti ña'an mxlu ti'in ne' 'in nten can'.

14 Ticui' braa mdi xu'hua 'in Pablo tsa tu cuuin nu ndiyaa tu'hua tyi'a tujo'o. Sila lo'o Timoteo ti nguinu quichen can'.

15 Ntsu'hui nu mdiya lo'o Pablo la quichen Atenas. Rcan' mxtucui lo ngüi'ya rsuun 'in Sila lo'o Timoteo, siyana tsa tu cui' braa se'en ndyuhui ta Pablo can' 'in.

Bra mdiyaa Pablo quichen Atenas

16 Lja ndyuhui ta Pablo 'in ta'a nda'an quichen Atenas can', ti'i 'a nga'an 'in bra na'an siyana siya' ti mdyya ne' 'in ne' lo'o cha' 'in ngulucuin.

17 Se'en nguio' ti'in ne' judio mdisanan yucui' ne' lo'o squi'ya cha' 'in Ndiose, ne' judio lo'o ne' gentil, a cuinta lyigaa tsan ndyucui' lo'o ña'an nu ti se'en ndyca quiya' can'.

18 Quichen can' ndi'in tucua lta mistro nu ngui'ni cha'an lo'o cha' tiyaa 'in nten chelyuu, sca lta ne' naa ne' epicurios, lo xca lta ne' naa ne' estoicos. Mdisnan yucui' ne' lo'o Pablo, lo ntsu'hui nu ndyucui': ¿Ni na ndyca ri' tyucui' nu ndyca a ndyucui' re? Ntsu'hui xca nu ndyucui': Ti na'an ndyucui' cha' 'in xca ndiose nu cui ti. Siyana Pablo ndyucui' cha' tsu'hue 'in Jesús a cuinta siyana ndyo'o qui'u nten.

19 Rcan' ya lo'o ne' 'in sca se'en naa Areópago, can' nganicha' ne' 'in: ¿Ta ca quitsa' 'hua ña'an cha' nu cui ti ndlu'u?

20 Ndyucui' cha' nu a lyiji siya' quine 'hua, lo ndyca ri' hua ca jlyo ri' hua ni cha' ndyca ri' tyucui' cha' re.

21 (Siyana lyigaa ne' Atenas lo'o ne' nu mdiya ti'in ti can', a sca bra' ta ntsu'hui yuhue ri' ne', ndyucui' ne' ta quine 'in ne' cha' nu cui ti.)

22 Rcan' mditun Pablo jlu'hue la se'en lca Areópago, lo nu juin: Lyigaan 'huan ne' Atenas, ncuca jlyo ran' siyana lcan huan nten nu lyee 'a nguiaña'an ri'.

23 Siyana se'en mdijin loo quichen re nga'nin quiin scaxca se'en nducua ngulucuin 'huan, can' na'an sca cha' lo ndyucui' na: 'IN NDIOSE NU A NDYU'HUI LYOON NA. N'ni tnu huan 'in ni nisiya a ntsu'hui lyoon huan 'in ni, can' cha' 'in ndyucuin' ri nii,

24 cui' Ndiose nu ngañan chelyuu lo'o lyigaa loo na nu tyca', lo siyana lca ni X'na ni' cuaan lo'o loo chelyuu re, a nducua ni ni' lyaa nu ngañan yaa' nten chelyuu.

25 Ni a 'ni cha' caja nu ta yaa' 'in ni, ta siyana nde'en la cha' nlyiji 'in ni, siyana yucui' ni ndaa ni chelyuu 'na, ngui'ni ni cha' ndyaan cui'in na, lo ndaa ni lyigaa loo na nu 'ni tsu'hue 'na.

26 Squi'ya scati ne' qui'yu nga'ni ni cha' ngüi'ni lyigaa lta nten sa tyucui chelyuu, cui' ni ngui'ni cuiya' ni xaa cuaan, cui' ncuaña'an se'en ntsu'hui cha' tyi'in na,

27 siyana quinan na 'in Ndiose, lo quija lyoo ni 'na nisiya yaan' ti na, siyana a tijyu' ndyca ni 'na cuinta scaan na.

28 Squi'ya ni can' cha' ntsu'huin na, ndya'an na, can' cha' lu'un na. lcan na ña'an nu juin sca ta'a quichen tyin huan bra nga'an cha' re: Ta nten 'in Ndiose lcan na.

29 Lo siyana lcan na nten cuityi 'in Ndiose, a ntsu'hui cha' culucua rin' na ta lca ni ña'an ndyca ri' sca ngulucuin oro ta plata, lo ta sca ngulucuin quee ña'an ndyca ri' sca na nu ntñan yaa' nten chelyuu lo'o cha' tiyaa 'in ne'.

30 Una Ndiose yu'hui cha' tlyu ri' 'in ni lo'o nten nu mdi'in ti s'ni lo'o cha' tantu 'in ne', una ri nii ndlo ni tñan 'in lyigaa nten sa tyucui chelyuu siyana tyaa ri' ne' 'in ni.

31 Siyana Ndiose cua mxtya ni sca tsan nu cu'ni cuiya' ni cha' 'in nten chelyuu lo'o sca cha' nu lñi, squi'ya scati ne' qui'yu nu cua mdo'o hui 'in ni, lo ca tsaña'an rin' na 'in ni siyana Ndiose nga'ni ni cha' mdyo'o qui'u can'.

32 Una bra ngune 'in ne' siyana ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ne' cua ngujui, ntsu'hui nu mstyí lyo'o 'in, lo ntsu'hui nu nujuin: La xiya' la quine 'hua cha' nu ndyucui' re.

33 Rcan' mdo'o Pablo se'en nguio' ti'in ne' can'.

34 Una ntsu'hui tucua sna nu yaña'an ri' 'in Jesús, nu ncua sca cha' ti 'in lo'o ne'. Lja can' ntsu'hui sca nu naa Dionisio, cui' ta ne' Areópago, a cuinta yaña'an ri' sca ne' cuna'an nu naa Dámaris, lo'o tyucua xnan ta'a nda'an ne'.

HECHOS 18

Bra mdiyaa Pablo quichen Corinto

1 Chun' nde'en can' mdo'o Pablo quichen Atenas, lo mdiyaa quichen Corinto.

2 Can' mdyucua ta'a lo'o sca ne' judio nu naa Aquila nu ncua cuine' se'en lca Ponto. Ti mdo'o ti se'en lca Italia lo'o Priscila cuilyo'o,

squi'ya cha' 'in Claudio nu ngulo tñan siyana ntsu'hui cha' tyo'o lyigaa ne' judio quichen Roma.

3 Siyana sca loo ti tñan ngui'ni Pablo lo'o ne', nguinu se'en ndi'in ne' lo tsatlyu ngañan te' na'an.

4 Cuinta scaa tsan nu ntxtñan' ne' judio ndya'an Pablo se'en nguio' ti'in ne', lo nan ña'an nu qui'ya ne' cuinta, una ne' judio lo'o ne' griego lyee ndyucui' ne' lo'o.

5 Bra mdiyaa Sila lo'o Timoteo nu mdo'o se'en lyi'ya loo Macedonia, la rcan' ngujui ña'an mdyaa Pablo 'in siyana tyucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose, lo ngüitsa' yla 'in ne' judio siyana Jesús lca ni Crixtu, ni nu nga'an tñan Ndiose.

6 Una ne' judio can' nga'ni lye' ri' ne' lo mdisnan ngutucua ne' yuhue' 'in, rcan' mscuin Pablo ste' lo nu juin 'in ne': Quinu cuinta 'huan si tyucuna' carsya 'huan, lo tsi'i 'a cuinta 'yan. Ti ri nii tsa yucuin' cha' tsu'hue re lo'o ne' gentil.

7 Ña'aan mdyo'o se'en can' mdiyaa se'en ndi'in sca nu naa Justo, lca sca nu ngui'ni tnu 'in Ndiose, lo nducua na'an 'in sii' se'en nguio' ti'in ne' judio.

8 Yato'o Crispo, nu ndlo tñan se'en 'ni tnu ne' judio 'in Ndiose, yaña'an ri' 'in Ni X'na na lo'o lyigaa nu ndi'in se'en ndi'in. Cui' ncuaña'an quina'an ne' Corinto, bra ngune 'in ne' cha' tsu'hue 'in Jesús yaña'an ri' ne' 'in ni lo mducua tya ne'.

9 Sca tla can' na'an xñii Pablo 'in Ni X'na na, lo ndyucui' ni: A cutsen, tsa quiñan tyucui' yla cha' re lo a cula' ti',

10 siyana na' ndi'in lo'o lyigaa braa, a tucui nu ca cu'ni ti'i lo'o, siyana quina'an 'a nten ndi'in quichen re nu cua ngulosuhuin.

11 Can' mdi'in Pablo sca yjan jlu'hue, ndlu'u 'in nten cha' tsu'hue 'in Ndiose.

12 Galión ncuca gobiernu se'en lyi'ya loo Acaya, lo ne' judio tsatlyu nga'ni sca ne' cha' msñi ne' 'in Pablo, lo ya lo'o ne' 'in se'en ndyca cuiya' qui'ya,

13 lo nu juin ne': nu nde nda'an ngui'ni 'in nten siyana xca ña'an cu'ni tnu na 'in Ndiose, lo tsi'i 'a ña'an nu ndyucui' lee 'na.

14 Cua tyo'o yucui' ti Pablo bra mdo'o yucui' Galión, lo nu juin 'in ne' judio: Lyigaan 'huan ne' judio, si ntsu'hui la qui'ya nga'ni ne' re ta yujui nten, la rcan' ca cu'nin cuintan cha' nu ndyucuin' huan.

15 Una si lca na xcui' cha' ti, ña'an nu nga'ni ti'yan huan nii nten lo'o lee 'huan, ca cu'ni cuiyan' huan cha' can' ticuin' ti huan, siyana na' a nguiten yu'huin cha' nu ncuaña'an.

16 Rcan' nguilyoo 'in ne' nde chun' na'an.

17 Cui' ña'aa braa msñi ne' 'in Sóstenes, nu ndlo tñan se'en 'ni tnu ne' judio 'in Ndiose, lo yujui ti'in ne' 'in cui' se'en ti se'en ndyca cuiya' qui'ya can', una Galión can' a nda quiya' 'in ne'.

18 Pablo tyun 'a tsan ti nguinu quichen can'. Bra cua msla' ta'a lo'o ne', mdo'o nguiaa lo'o Priscila lo'o Aquila, lo mdiyaa quichen Cencrea. Can' msi'yu quichan' que Pablo squi'ya sca jaca nu cua mxtya, rcan' nguiten ni' sca yca na'an siyana nde cua quiaa se'en lca Siria.

19 Mdyo'o ti'in yca na'an can' quichen Efeso, can' nguinu Aquila lo'o Priscila. Ti yaa Pablo se'en 'ni tnu ne' judio 'in Ndiose lo mdisanan yucui' ne' lo'o.

20 Mjñan ne' cha' tsu'hue 'in siyana ti quinu la lo'o ne' tyucua xnan tsan, una a ngujui 'a ña'an 'in'.

21 Rcan' msla' ta'a lo'o ne' lo nu juin: 'Ni cha' tsa'an quichen Jerusalén siyana cua ndyucui cha' ca ta'a la cua, una xiya' la llyan si Ndiose ñujuin ni. Nguiten ni' yca na'an, mdo'o nguiaa.

Mdo'o Pablo tijyu' nu cua ndyca sna ya'

22 Bra mdiyaa yca na'an can' quichen Cesarea, mdo'o nguiaa nde Jerusalén, ya yucui' cha' 'in ta'an na, rcan' mdo'o nguiaa nde quichen Antioquía.

23 Bra cua mdi'in can' sti'i ti, xca ya' yaa cuinta scaa quichen, ya na'an 'in nu cua ntsu'hui cha' 'in Jesús nu ndi'in se'en lyi'ya loo Galacia, lo'o Frigia, lo ndaa cha' tnu tiee 'in ne'.

Bra yucui' Apolo cha' 'in Ndiose quichen Efeso

24 Yato'o quichen Efeso mdiyaa sca ne' judio nu naa Apolo, ne' cuityi quichen Alejandría. Tsu'hue 'a ndyucui' lo ndyu'hui lyoo tsu'hue quityi 'in Ndiose.

25 Ngujui nu ngulu'u 'in cha' tsu'hue 'in Ni X'na na, ndyucui' cha' can' lo'o lyigaa tiee lo ndlu'u cha' 'in Ni X'na na, nisiya tya mducua tya ti ña'an nu ngulu'u Xuhua 'in nten.

26 Mdisnan ngulu'u 'in ne' judio se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiose lo'o cha' tnu tiee 'in, una bra ngune 'in Priscila lo'o Aquila ña'an cha'

ndyucui', ya lo'o ne' 'in se'en scati, ngüitsa' la ne' 'in ña'an ndi'in cha' tucuin 'in Ndiose.

27 Ncua ri' tsa se'en lyi'ya loo Acaya, cui' ncuaña'an ndaa la ne' cha' tnu tiee 'in. Nga'an ne' sca quityi cui'ya siyana tyucuan xu'hue ne' 'in, lo bra mdiyaa lyee 'a nda yaa' 'in ne' lo'o cha' 'in Ndiose, cui' nu cua yaña'an ri' cha' tsu'hue 'in ni.

28 Ngula 'a yucui' lo'o ne' judio tloo nten quichen can' siyana tsi'i ña'an cha' tiyaa 'in ne', lo nguiyo scua yla ña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose siyana Jesús lca ni Crixtu, ni nu nga'an tñan Ndiose.

HECHOS 19

Pablo mdiyaa quichen Efeso

1 Lja ti ndi'in Apolo quichen Corinto can', Pablo cua mdijin scaxca quichen nu ndi'in nde loo la se'en lca Frigia hasta mdiyaa quichen Efeso, can' na'an ta'a lo'o tucua sna nu cua ntsu'hui cha' 'in Jesús.

2 Nganicha' Pablo 'in ne': ¿Ta ndyucuan xu'huen huan 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiose bra yaña'an rin' huan? Mxcuen rcan': Ni siya' a lyiji quine 'hua cha' si ntsu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose.

3 Nu juin Pablo 'in ne': ¿Ni ña'an ra mducua tyan huan si na can'? Mxcuen: Tsaloo mducua tya ti hua ña'an ngulu'u Xuhua 'in nten.

4 Nu juin Pablo: Xuhua mducua tya 'in tsalca nu cua xtun ri' qui'ya ngui'ni, una yucui' lo'o ne' siyana tsaña'an ri' ne' 'in nu ntsu'hui cha' caan nde loo, cui' Jesús, ni nu lca Crixtu.

5 Bra ngune 'in ne' cha' can' mducua tya lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na Jesús.

6 Bra mxtya Pablo yaa' 'in ne' can', cui' ña'an braa ngutsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in ne', mdisanan yucui' ne' lenguas lo yucui' ne' cha' 'in Ndiose.

7 Lyigaa ne' ndiyaa ne' tityucua ne' qui'yu.

8 Pablo can', sna coo' lo'o cha' tnu tiee nda'an yucui' lo'o ne' judio se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiose, lyee 'a yucui' ne' lo'o una ngana ña'an nu qui'ya ne' quinta ña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan 'in ne'.

9 Ntsu'hui nu tla carsya 'in nu a mslyaa tsaña'an ri', lo mjincha' ne' Tucuiin 'in Ni X'na na tloo ndi'in nten can'. Can' cha' ngulo tsu' Pablo 'in tsalca nu cua ntsu'hui cha' 'in Jesús, lo ya lo'o 'in ne' se'en nducua sca na'an xcuila 'in sca nu naa Tiranno, lo quinta scaa tsan ndlyo scua yla cha' 'in Ndiose lo'o ne'.

10 Ncuaña'an ya quiñan yucui' lo'o nten tucua yjan, yato'o lyigaa ne' judio lo'o ne' gentil nu ndi'in se'en lyi'ya loo Asia ngune 'in ne' cha' tsu'hue 'in Ni X'na na Jesús.

11 Ndaa Ndiose cha' cuiya' 'in Pablo siyana cu'ni scaxca cha' nu tnu, 12 nu hasta lo'o te' panetu ta te' nu ndycu', si tsa lo'o ne' 'in na se'en ntsucua nu ti'i, lo ndyca ne', lo nu ntsu'hui cui'in xña'an 'in cui' bra ndla tun na 'in.

13 Quichen can' mdiyaa tucua sna ne' judio nu nda'an ndloo cui'in xña'an 'in nten, ncuari' ne' siyana lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na Jesús culo ne' cui'in xña'an can', lo ndyucui' ne': Lo'o cha' cuiya' 'in Jesús nu 'ni ti'ya Pablo, tyo'o.

14 Ncuaña'an nga'ni sa cati sñe' sca ne' judio nu naa Esceva, nu ndlo tñan se'en 'ni tnu ne' judio 'in Ndiose quichen can'.

15 Una mxcuen cui'in xña'an can' 'in quita'a can': Ndyuhui lyoon 'in Jesús lo jlyo ran' ti ca lca Pablo, una 'huan, ¿ti ca lcan huan?

16 nu ntsu'hui cui'in xña'an can' 'in, siya' mdo'o cuaan ti chun' lyigaa ne' can' lo nga'ni cana 'in ne' hasta mdo'o ña'an can' msnan cuinan' ti, a cuinta ngujui chaa.

17 Ngune cueen cha' re ña'an quichen Efeso can', lo ne' judio lo'o ne' gentil nguiten sca cha' chen ni' carsya 'in ne' lo nde lyee la nga'ni tnu ne' 'in Ni X'na na Jesús.

18 Quina'an 'a nu nguiaña'an ri' 'in Jesús mdisanan ngunee qui'ya 'in tloo lyigaa la ña'an ne' can'.

19 Cui' ncuaña'an lo'o ne' nu jlyo ri', yaan lo'o ne' lyigaa quityi nu ngui'ni cha'an ne' lo mdiquin ne' 'in na tloo ndi'in ne' can'. Ngulo ne' cuinta tsaña'an ntsu'hui lyoo quityi can', lo ndiyaa na tu'hua tyi mii tñi plata.

20 Ncuaña'an lyee la nguia nguitsa yu'hui cha' tsu'hue 'in Ni X'na na siyana cha' cuiya' 'in ni.

21 Bra cua mdijin lyigaa cha' can', ncuari' Pablo xtucui Jerusalén. Una la nducua la tsa ña'an se'en lyi'ya loo Macedonia lo'o se'en lca Acaya. Ngulucua ri': Bra cua mdi'in chin' can', 'ni cha' tsa'an quichen Roma.

22 Pablo nga'an tñan 'in tucua ta'a nda'an, Timoteo lo'o Erasto, tsa se'en lyi'ya loo Macedonia, lo ti nguinu la ti chin' braa se'en lyi'ya loo Asia.

Bra nguilu ti'in ne' Efeso

23 Lja rcan' lyee 'a nguilu ti'in ne' Efeso lo'o nu cua ntsu'hui Tucuiin 'in Jesús.

24 Sca nu naa Demetrio ntñan ngulucuin laa suhue ti lo'o plata 'in sca ngulucuin nu naa Diana, lo quina'an 'a cana 'ni lo'o tñan can'.

25 Mxo' ti'in 'in ta'a cuityi tyucuan, lo nu juin: 'Huan nu ta'a ngui'ni na tñan re, jlyo tsu'hue rin' huan siyana ndyu'hui cana 'na lo'o tñan re.

26 Lyigaan na na'an na lo ne 'na ña'an nda tsa Pablo 'in nten, lo snu ña'an quina'an ne' cua ngulo tsu' 'in quichen re lo'o ña'an se'en lyi'ya loo Asia, lo ndyucui' siyana tsi'i Ndiose lca na nu ntñan yaa' nten.

27 Chen ndyucui 'na, tsi'i tñan ti re tnan' na, lo'o laa 'na se'en nducua jo'o Diana, a tucui 'a nu ti cu'ni cuinta 'in na, lo tsato'o tsu'hue tsu'hue ti jlyo ri' ne' 'in jo'o x'na na nu lyi'ya loo ña'an se'en lca Asia lo'o sa tyucui chelyuu.

28 Bra ngune 'in ne' cha' can', lyee 'a ndyucuen tique' ne', lo yucui' cueen ne': ¡Tla cha' 'in jo'o Diana, x'na ne' Efeso!

29 Nguilu ti'in ña'an quichen ne', tsatlyu ngüi'ya ne' chun' tucua ne' Macedonia ta'a nda'an Pablo, Gayo lo'o Aristarco, ya lo'o ne' 'in se'en ndyca cuiya' qui'ya.

30 Pablo ncu a ri' tsa yucui' lo'o nten quichen can', una a ndaa ne' cha' cuiya'.

31 Cui' ncuña'an tucua sna ta'a tsu'hue Pablo nu lca bsya se'en lyi'ya loo Asia, msu'hua ne' rsuun 'in lo mjñan ne' cha' tsu'hue 'in siyana a tsa su'hua tloo se'en nguio' ti'in nten quichen can'.

32 Nten can' scaxca cha' ndyucui' cueen ne' se'en ndyca cuiya' cha' can', una quina'an la nu a ndi'ya cuinta ni na ndyca.

33 Lja nten can' ngani ne' judio 'in sca nu naa Jantru siyana tyucui' tloo nten can', lo nga'ni yaa' siyana tyi'in seen ne' siyana tyucui' loo ne' judio.

34 Una bra yu'hui lyoo ne' siyana lca ne' judio, tsatlyu yucui' cueen ne' tucua braa lo ndyucui' ne': ¡Tla cha' 'in jo'o Diana, x'na ne' Efeso!

35 nu lca scunu quichen can', nga'ni cana mdi'in seen nten can' nu juin rcan': Lyigaan 'huan ne' Efeso, ¿ta ntsu'hui nu a jlyo ri' siyana

quichen re nducua laa 'in jo'o Diana, a cuinta nde nducua jo'o x'na na nu mdiu la ni' cuaan se'en lca Jupiter?

36 A tucui ndyucui' siyana tsi'i ncuaña'an ca lca na, tsu'hue lati tyi'in seen huan, a cu'ni huan sca cha' ndla ndsa.

37 Tsaña'an mdiyan lo'on huan 'in tyucuaa ne' re, ni sca cuna lo a lyiji cu'ni ni' lyaa re, ni a ndyucui' ca'an 'in jo'o x'na na.

38 Si Demetrio lo'o ta'a ngui'ni tñan nsuun lo'o xca tucui,ndiyaa se'en ca cuiya' cha' 'in tloo bse, can' ca su'hua qui'ya ta'a.

39 Si ta nde'en la xca cha' ndi'in 'huan ca tyucuin' huan cha' can', una tsan nu 'ni cuiyan' can na cha'.

40 Siyana tsaña'an nu nguilu ti'in na ri nii, chen 'a ndyucui 'na si ca jlyo ri' gobiernu cha' re, ni a jlyo rin' na ni rsuun taan na si cunicha' ne' 'na.

41 Ña'aaan ndyi yucui' cha' can' msla' ta'a lo'o nten can'.

HECHOS 20

Nguaia Pablo se'en lca Macedonia lo'o Grecia

1 Bra cua mdi'in tiin nten can', mxo' ti'in Pablo 'in ta'an na, ndaa cha' tnu tiee 'in ne', lo msla' ta'a lo'o ne', rcan' mdo'o nguaia se'en lyi'ya loo Macedonia.

1 Mdijin scaxca quichen se'en ndi'in ne', quina'an 'a cha' yucui' lo ndaa cha' tnu tiee 'in ne', rcan' mdo'o nguaia se'en lyi'ya loo Grecia.

3 Can' nguinu sna coo'. Cua sten ni' yca na'an nu tsaa se'en lyi'ya loo Siria bra yna cha' siyana ntsu'hui yta ne' judio 'in, can' cha' mxtya cha' siyana xtucui se'en lyi'ya loo Macedonia.

4 Nde ta'a mda'an Pablo hasta nguiten se'en lyi'ya loo Asia: Sópater nu mdo'o quichen Berea, lo'o tucua ne' Tesalónica, Aristarco lo'o Segundo, Gayo nu mdo'o quichen Derbe, Timoteo, lo'o tucua ne' Asia, Tíquico lo'o Trófimo.

5 Nde nu mducua loo lo ndyuhui ta 'hua quichen Troas.

6 Bra cua mdyi ta'a nu ndyucu ne' quijaxtlya nu a yu'hui na loo, rcan' mdo'o hua quichen Filipo, nguiten hua ni' yca na'an lo ca'yu tsan yu'hui lyiji hua mdiyaa hua quichen Troas, can' na'an ta'a hua lo'o Pablo xiya' se'en nguinu hua sca smana.

Pablo msla' ta'a lo'o ne' Troas

7 Culo tsan nu mducua smana can' nguio' ti'in ta'an na siyana cu'ni siin, lo Pablo mdisanan ngulu'u 'in ne' hasta mdiyaa jlu'hue tla, siyana xca ti tsan can' cua ntsu'hui cha' tyo'o.

8 nguio' ti'in ne' sca ña'an nu cua ndyca sna piso se'en nducua quina'an a quii' nda xaa.

9 Sca nu lyu' ti naa Eutico nducua tu ventana lo ngüi'ya scala siyana chaan 'a yucui' Pablo. Ti la can' mdiu, cua ngujui bra mxtucui ne' 'in.

10 Mdiyaa Pablo se'en su lyu' ti can' msu'hua tuscun 'in se'en su, lo nu juin 'in ne': A su'huan huan cha' tien huan siyana cua nguila cha' tiyaa 'in.

11 Xiya' ndyucuen Pablo la cuaan can', lo bra cua ndyi yucu siin lo'o ne' xca ya' mdisanan ngulu'u 'in ne' hasta nde cua lryan xaa, rcan' mdo'o nguiaa.

12 Tsu'hue 'a ntsu'hui tiee ne' nguia lo'o ne' 'in nu lyu' ti can', siyana ti nguila cha' tiyaa 'in.

Bra mdiyaa Pablo se'en lca Mileto

13 Rcan' lyigaa la ña'an hua mducua loo hua nguiten hua ni' yca na'an can', mdiyaa hua quichen Asón se'en ndyuhuita hua 'in Pablo siyana yucui' cha' tsa quiya'.

14 Bra ndyucua 'hua quichen Asón nguiten hua ni' yca na'an lo'o, lo mdiyaa hua quichen Mitilene.

15 Xca tsan can' mdiyaa hua nde loo quichen Quío, ticui' ncuaña'an xca tsan can' mdo'o hua nguiaa hua lo mdyo'o ti'in hua se'en lca Samos. Xca tsan can' mdijin hua quichen Trogilio lo mdyo'o ti'in hua quichen Mileto.

16 Siyana a ncu ri' Pablo tiya' tun se'en lyi'ya loo Asia, mdijin ti hua quichen Efeso, si ti la 'hua ta'a Pentecostés quichen Jerusalén.

Msla' ta'a Pablo lo'o ne' Efeso

17 Quichen Mileto mdi'in hua bra msu'hua Pablo rsuun 'in lyigaa nu ntsu'hui cuinta 'in ne' Efeso siyana caan.

18 Bra mdiyaan rcan' nu juin Pablo: 'Huan cua ndyu'hui nu lyoo ña'an cha' 'yan ti tsan nu mdiyaan se'en lyi'ya loo Asia,

19 siyana lo'o rsuun ña'an nga'nin tñan 'in Ni X'na na, ngüi'ya tucu'hua tieen lo'on huan, a cuinta ne' judio ncuca ri' ne' kujui ne' 'yan.

20 A ngula' ran' yucuin' cha' nu cu'ni tsu'hue 'huan, mda'an se'en nguio' ti'in huan, a cuinta mda'an la se'en ndi'in huan cuinta scaan huan.

21 Scaña'an ti yucuin' lo'o ne' judio lo'o ne' gentil, siyana tyaa ri' ne' 'in Ndiose lo tsaña'an ri' ne' 'in Ni X'na na Jesucristo.

22 Ri nii ndlucua ran' tsa'an quichen Jerusalén, ni a jlyo ran' ni na tsato'o 'yan la cua.

23 Una quitsa' yla Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'yan lyigaa se'en ndijin siyana ntsu'hui cha' tsa'an na'an tyucuan lo lo'o scaxca ndi'i.

24 Una a sca cha' can' cu'nin cuinta, ni a ngui'nin 'tna chelyuu 'yan, scati cha' nu ndyca ran' siyana lo'o lyigaa tieen cu'nin tyiin tñan nu ndaa Ni X'na na Jesús 'yan, lo tyucuin' cha' tsu'hue 'in Ndiose tsaña'an nga'ni ni 'tna 'in ne'.

25 Una ri nii quitsan' 'huan sca cha', siyana ni xcan huan lo a ña'an ta'an 'an na lo'on huan, 'huan nu cua yucuin' cha' tsu'hue 'in Ndiose lo'o.

26 Can' cha' tyucuin' lo'on huan, tsi'i 'a cuinta 'yan si ntsu'huin huan tyucuna' carsya 'huan,

27 siyana a msu'huan catsin' ni sca cha' lo'on huan lyigaa ña'an ndyca ri' Ndiose.

28 Xñi huan cuinta 'huan tsatlyu lo'o ta'an na nu cua mxnu Espíritu nu Luhui 'in Ndiose cuinta 'huan, lo chu'huin huan cuinta 'in nu cua msi'i Ni X'na na lo'o tne ni.

29 Jlyo ran' siyana bra tyo'on nde ntsu'hui cha' sten nu quiñilyo'o 'huan lo cu'ni ti'i lo'on huan, tsaña'an ndyca ri' nguiten yu'hui sca 'ni yla lja slya'.

30 Ticui' ljan huan re tyo'o nu tyucui' cha' cuiñi se'en nu culo tsu' 'in ta'an na.

31 Can' cha' tyi'in tiyaan huan lo xu'hua rin' huan ña'an ngüi'ya tucu'hua tieen squi'yan huan, a ngula' ran' ngulu'un 'huan cuinta scaan huan sna yjan, tla lo'o titsan.

32 Can' cha' ri nii 'huan ta'an na, xnun cuinta 'huan yaa' Ndiose lo tyun huan lo'o cha' tsu'hue 'in ni, siyana cui' na ca ta yaa' na 'huan,

lo ndaa na cha' tsu'hue nu caja 'huan, tsatlyu lo'o lyigaa la ña'an nu
cua ngulosuhui Ndiose 'in.

33 Nisiya a mducua tloon tñi 'huan ta sten' huan.

34 Jlyo rin' huan siyana nga'nin tñan, ngujui na nu yucun lo'o
lyigaa la ña'an ta'a mda'an.

35 Cua jlyo rin' huan ña'an ngulu'un 'huan, si cu'ni na tñan ca ta
yaan' na 'in nu 'ni cha' 'in, lo xu'hua rin' na cha' nu yucui' Ni X'na na
Jesús: Tsu'hue lati si taan huan lo tsi'i nde caja nu taa na 'huan.

36 Ña'an ndyi yucui' Pablo cha' can' mdun xtyin', lo yucui' lo'o
Ndiose lo'o lyigaa la ña'an ne' can'.

37 Lyigaa ngüi'ya tucu'hua tiee lo msu'hua tuscun 'in Pablo siyana
cua quiaa.

38 Lo ti'i lati ntsu'hui tiee ne' lo'o cha' nu yucui' siyana a ña'an ta'a
'a lo'o ne'. Rcan' ya lo'o ne' 'in la se'en nducui yca na'an can'.

HECHOS 21

Bra nguila Pablo Jerusalén

1 Bra msla' ta'a hua lo'o ne', rcan' nguiten hua ni' yca na'an can' lo
yaa hua nducua ñi se'en lca quichen Cos, xca tsan can' mdiyaa hua
se'en lca Rodas, la rcan' mdiyaa hua quichen Pátara.

1 Can' nguiten hua ni' xca yca na'an nu ntsu'hui cha' tiyaa se'en
lyi'ya loo Finicia, mdo'o hua nguiaa hua.

3 Mdiyin hua se'en su yuu bityi se'en lca Chipre, lo nguinu na tsu'
cuica 'hua hasta mdiyaa hua se'en lyi'ya loo Siria, rcan' mdyo'o ti'in
hua quichen Tiro siyana tyo'o yu'hua ntsu'hui ni' yca na'an can'.

4 Na'an ta'a hua lo'o nu ndi'in can' lo nguinu hua lo'o sca smanan,
lyee 'a mjñan cha' tsu'hue 'in Pablo siyana a tsa Jerusalem tsaña'an
mxiyucui' Espíritu 'in.

5 Bra yatii smana can', mdo'o hua nde tu'hua quichen lo'o ne' lyigaa
ne' tsatlyu lo'o nten 'in ne' lo'o sñe' ne', ya lo'o 'hua la loo ysin tu'hua
tyi'a tujo'o, can' mdun xtyin' hua lo yucui' hua lo'o Ndiose.

6 Msu'hua tuscun ta'a hua lo msla' ta'a hua lo'o ne', rcan' nguiten
hua ni' yca na'an can', lo mxtucui ne' nde se'en ndi'in ne'.

7 Mdo'o hua quichen Tiro lo mdiyaa hua se'en lca quichen
Tolemaida, can' yatii cha' nu mda'an hua ni' yca na'an. Ya yucui'
cha' hua 'in ta'an na lo can' nguinu hua sca tla.

8 Xca tsan can' mdo'o hua lo'o Pablo, nguiaa hua lyigaa hua lo mdiyaa hua quichen Cesarea. Yaa hua se'en nducua na'an 'in Lpe, nu ndya'an yucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose, cui' nu yu'hui lja tsa cati nu nda yaa' 'in ne' ti culo, can' nguinu hua lo'o.

9 Lpe can' ndi'in jacua sñe nu cuna'an nu nxiyucui' Ndiose 'in.

10 Can' mdi'in hua tucua sna tsan bra mdiyaa sca nu naa Agabo nu mdo'o se'en lca Judea, lo'o can' nxiyucui' Ndiose 'in.

11 Mdiyaa se'en ndi'in hua lo msñi quijyin ndi'in sii' Pablo, ticuii' mscan' quiya' lo'o yaa', lo nu juin: Cua ngüitsa' Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'yan siyana ncuaña'an ntsu'hui cha' scan' ne' judio ndi'in quichen Jerusalén 'in nu ca' 'in quijyin re, lo tyaa ne' 'in yaa' ne' gentil.

12 Bra ngune 'hua cha' re, lo'o nu ndi'in na'an can' mjñan hua cha' tsu'hue 'in Pablo siyana a tsaa quichen Jerusalén.

13 Rcan' mxcuen Pablo: ¿Ni cha' nguinan lo'on huan 'yan lo ngui'ni xñi'in huan carsya 'yan? Na' cua mxñin ran' siyana tsi'i na scan' ti ne' 'yan, nisiya kujui ne' 'yan quichen Jerusalén squi'ya cha' 'in Ni X'na na Jesús.

14 Siyana a ngujui ña'an ti xtiaa' la hua 'in ne', can' cha' nu juin hua: Quinu cha' re cuinta 'in Ni X'na na.

15 Bra yatii smana can' nga'ni chu'hue hua su'hua hua, mdo'o hua nguiaa hua nde Jerusalén,

16 lo ta'a nguiaa hua 'in tucua sna ta'an na mdo'o Cesarea, lo'o sca ne' Chipre nu naa Mnasón, sca nu ti s'ni yaña'an ri' 'in Jesús, siyana cui' taa se'en quinu hua la Jerusalén.

Bra msñi ne' 'in Pablo ni' lyaa

17 Tsu'hue 'a ntsu'hui tiee lyigaa nu ndi'in quichen Jerusalén bra mdiyaa hua se'en ndi'in ne'.

18 Xca tsan can' yaa hua lo'o Pablo se'en ndi'in Jacobo, can' cua nguio' ti'in lyigaa nu cua ntsu'hui cuinta 'in ne'.

19 Bra cua yucui' cha' ta'a hua lo'o ne', rcan' Pablo mdisanan mdaa rsuun cuinta scaa cha' nu nga'ni Ndiose lo'o ne' gentil se'en yaa ngui'ni tñan 'in ni.

20 Bra ngune 'in ne' cha' can' cui' bra nga'ni tnu ne' 'in Ndiose, lo nu juin 'in Pablo: Tsu'hue 'a ta'an na, una mii ne' judio nu cua yaña'an ri' 'in Jesús ti nchu'hua se'en ne' cha' 'in lee.

21 Cua yna ne' cha' 'in ña'an ndlu'u 'in ta'a judio na nu ntsu'hui lja ne' gentil, siyana a xlya ne' cha' nu mxnu scua Moisé, ni a cu'ni ne' circuncida 'in sñe' ne', ni a tsa ndyca'an 'a ne' cha' nu cua ntsu'hui 'na.

22 ¿Ni ña'an ra cu'ni na nii? A s'ni cuna ne' rsuun siyana cua nguilan huan, lo tisna xo' ti'in ta'a ne'.

23 Can' cha' tsu'hue lati cu'ni lyigaa ña'an nu tyucui' hua lo'o. Ljan na re ntsu'hui jacua nu cua mxtya sca jaca 'in lo'o Ndiose.

24 Tsaa lo'o ne' tsatlyu suhui carsya 'in lo'o ne', cui' su'hua lyiya' cha' can' lo xi'yu quichan' quee ne', rcan' ca jylo ri' ne' siyana a nda'an ña'an nu ndyca ri', siyana ti nchu'hua se'en cha' 'in lee, lo tsi'i ña'an nu ndyucui' ne' cha' 'in.

25 Una ne' gentil nu cua yaña'an ri' 'in Jesús, cua nga'an tñan sca quityi' hua siyana a 'ni cha' xu'hua se'en hua sca cha' re, tsaloo ti a cun an na nu cua yu'hui loo ngulucuin, ni tne 'ni ta cuinan' 'ni nu a nslu tne, ni a sten yu'hui 'a hua lo'o cuilyo'o nten ta lo'o ne' yucui' ti.

26 Xca tsan can' bra cua ngüi carsya 'in Pablo lo'o ne' can', nguiten ni' lyaa lo nganicha' 'in ne' nu ndlo tñan can', braa quita'a tsan nu ngüi carsya 'hua nguia lo'o hua lomstan 'in cuinta scaa ne' can'.

27 Bra nde cua quita'a cati tsan can', na'an tucua sna ne' judio nu mdo'o se'en lca Asia 'in Pablo ni' lyaa can', cui' bra mxlu ti'in ne' 'in nten ndi'in can' lo msñi ne' 'in Pablo.

28 Yucui' cueen ne': Lyigaan 'huan ne' Israel, ta yaan' huan 'hua. Nde nu ndlu'u 'in nten lyigaa se'en siyana ña'an ti'i ne' 'na, ndyucui' ca'an 'in lee lo'o laa nu nducua re, a cuinta nguiten lo'o ne' gentil se'en re, lo ngui'ni cuu' 'na.

29 Nu juin ne' ncuaña'an siyana ti culo cua na'an ne' nda'an Pablo lo'o Trófimo nu mdo'o Efeso, lo msque' ri' ne' siyana nguiten lo'o ni' lyaa.

30 Can' cha' nguilu ti'in ña'aan ne' quichen, msñi ne' 'in Pablo, ngolquii suhue' ne' 'in nde chun' na'an, lo cui' bra mducun tun ne' laa.

31 Cua kujui ti ne' 'in bra ngujui nu ngüitsa' 'in x'na sundaru siyana ña'aan quichen Jerusalén cua nguilu ti'in ne'.

32 Cui' bra mxo' ti'in 'in sundaru 'in lo'o lyigaa nu cua ndlo tñan, ticui' braa mdiyaa se'en ndi'in nten can'. Bra na'an ne' siyana cua llyan sundaru lo'o x'na, cui' bra cua nji'in ne' 'in Pablo.

33 Ña'aan mdiyaa x'na sundaru can' msñi 'in Pablo, lo ngulo tñan 'in sundaru 'in siyana scan' ne' 'in lo'o tucua cadena, rcan' nganicha' 'in nten can' cha' ti ca lca lo ni na nga'ni.

34 Una nten can' scaxca cha' mxcuen ne' 'in, lo siyana a ngujui nu taa tsu'hue rsuun lo'o ni cha' nguilu ti'in nten can', ngulo tñan siyana tsa lo'o sundaru 'in Pablo se'en ndyo'o tñan 'in ne'.

35 Bra mdiyaa ne' se'en nducua ndiya' can', cua cuaan ti lyi'ya sundaru 'in siyana cua ña'an ti ngui'ni lyo'o nten can' 'in,

36 siyana ña'aan nten can' nducui ndyca'an ne' 'in, lo ndyucui' cueen ne': Yujuin huan 'in.

Bra yucui' Pablo lo'o nten quichen

37 Cua sten sundaru lo'o Pablo ña'an can', bra yucui' lo'o x'na sundaru can': ¿Ta taa cha' cuiya' tyucuin' sca cha'? Rcan' mxcuen ne' 'in: ¿Ta ndyucui' cha' griego?

38 ¿Ta tsi'i nu'huin lca ne' Egipto nu mxo' ti'in jacua mii nu nducun' ra nu can', lo ya lo'o 'in ne' se'en bityi can'?

39 Rcan' mxcuen Pablo 'in x'na sundaru can': Na' lcan sca ne' judio nu mdo'o quichen Tarso, sca quichen nu ndun loo se'en lyi'ya loo Cilicia, lo jñan cha' tsu'hue 'in si taa cha' cuiya' tyucuin' lo'o nten re.

40 Rcan' ndaa x'na sundaru can' cha' cuiya' 'in Pablo, mditun loo ndiya' can', nga'ni yaa' 'in nten lo cui' bra mdi'in seen ne', mdisanan yucui' cha' hebreo lo nu juin:

HECHOS 22

1 Tsacuan huan ndi'in huan ri nii, ndyca ran' tyucuin' sca cha' lo'on huan.

2 Bra ngune 'in ne' yucui' cha' hebreo lyee la nga'ni cuinta ne' cha' nu ndyucui', lo nu juin:

3 Na' lcan ne' judio ta'an huan, lo quichen Tarso ngulan se'en lyi'ya loo Cilicia. Una loo quichen re yln lo nde mda'an xcuila. Cui' Gamaliel ngulu'u 'yan lyigaa lo'o cha' 'in lee nu ntsu'hui 'in nten cula 'na. Lo'o lyigaa tieen nga'nin tñan 'in Ndiiose ña'an ngui'ni huan ri nii.

4 Hasta ndaan ndi'i 'in lyigaa nu cua ntsu'hui Tucuiin can' siyana caja ne'. Can' cha' ya' se'en ti mda'an, mscan' 'in ne' lo msu'huan 'in ne' na'an tyucuan, nu qui'yu lo'o ne' cuna'an.

5 A cuinta nu ndlo ca tñan ni' lyaa lo'o qui'yu cula jlyo ri' cha' re, siyana cui' ndaa quityi lo nda cha' cuiya' nu cui'yan tsa'an Damasco, nu taan 'in ta'a judio na. Mdo'on, lo lca cha' 'yan scan' 'in ne', lo quian lo'on 'in ne' quichen Jerusalén re siyana tyijyin ne' ndi'i.

Ndaa Pablo cha' ña'an yaña'an ri'

6 Una yato'o cua tia'an tin quichen Damasco, sa ndi'ya cuaan, sa ntsu'hui msti sca xaa tlyu nu mdo'o la ni' cuaan, lo msu'hua lo'o na 'yan.

7 Cui' braa mdlyun lo ngune 'yan ngujui sca nu yucui': Saulo, Saulo, ¿ni cha' nda'an ndi lyo'o 'yan?

8 Mxcuen rcan': ¿Ti ca lca, Ni X'na hua? Lo nu juin ni 'yan: Na' lcan Jesús Nazaret nu nda'an ndi lyo'o.

9 Lo'o ta'a nda'an na'an xaa can', lyee 'a ytsen una a ngüi'ya cuinta ti ca yucui' can'.

10 Rcan' yucuin' lo'o ni: Ni X'na hua, ¿ni na ndyca ri' cu'nin? Lo nu juin ni 'yan: Titun lo sten quichen cua, cua caja nu quitsa' 'in ni tñan ntsu'hui cha' cu'ni.

11 A ncuca tyacan' 'a 'yan lo'o xaa nu ngu'ni 'yan, can' cha' ta'a nda'an msñi yaan' lo nguiten lo'on quichen Damasco.

12 Can' ndi'in sca nu naa Ananía, sca nu nxñi 'a cuinta 'in lo'o cha' 'in Ndiöse, lo ndyu'hui cuiya' ri' ne' judio chelyuu 'in.

13 Yaan se'en ndi'in lo nu juin 'yan: Ta'an na Saulo, ntsu'hui cha' quila xaa quiloo. Ticui' braa na'an 'in ne'.

14 Lo nu juin 'yan: Ndiöse 'in nten cula 'na ngulosuhui ni 'in siyana ca jlyo ri' ña'an cha' 'in ni, lo ca ña'an 'in ni nu Luhui lati, lo quine 'in lyigaa cha' nu tyucui' ni lo'o.

15 Cui' cu'ni tsu'hue 'in ni lo tyucui' lo'o lyigaa nten ña'an cha' nu cua na'an lo ngune 'in.

16 Can' cha' ri nii, a tyuhuita lyee la. Titun lo tyucua tya, caten qui'ya 'in lo'o cha' cuiya' 'in ni.

Tsa yucui' Pablo cha' 'in Ndiose lo'o ne' gentil

17 Yato'o bra mxtucuin Jerusalén, nguiten ni' lyaa lo na'an xñii sca cha' lja ndyucuin' lo'o Ndiose.

18 Can' na'an 'in nu juin 'yan: Ndlá ti cu'ni tyo'o quichen re siyana nten re a tyucuan xu'hue ne' 'yan lo'o cha' nu tyucui'.

19 Rcan' nen 'in ni: Ni X'na hua, jlyo tsu'hue ri' nten re ña'an nda'an nan 'in nu cua yaña'an ri' 'in cuinta scaa se'en nguio' ti'in ne' judio, mjyi'in 'in lo msu'huan 'in na'an tyucuan.

20 Bra yujui ne' 'in Steba, nu yucui' cha' tsu'hue 'in, lo'on na' ndun rcan', sca cha' ti 'yan lo'o ne', nga'ni cuintan ste' lja ndyujui ne' 'in.

21 Una ti nu juin la ni 'yan: Yaa, siyana na' ca'an tñan 'in, tsaá tjiyu' se'en ndi'in ne' gentil.

Bra msñi sundaru 'in Pablo

22 Tsacan' cha' nu cua yucui' Pablo bra mdisnan yucui' cueen ne': Yjuin huan 'in ne' siyana a nga'an 'a cha' ti chu'hui chelyuu.

23 Mdisna msi'ya lo'o ne' 'in Pablo lyee ya', lo hasta ngasta ne' ste' ne' lo ngolo ne' sñi yuu.

24 Can' cha' ngulo x'na sundaru can' tñan siyana sten ne' lo'o Pablo ña'an se'en ndi'in ne', lo qui'ni hasta quitsa' ni cha' nsi'ya lo'o nten can' 'in.

25 Bra mscan' ne' 'in Pablo lo'o tilysu, nganicha' 'in sca nu ndlo tñan can': ¿Ta ndia cha' cuiya' jyi'in huan 'in sca ne romano, lo ti lyiji tyo'o qui'ya 'in ne'?

26 Bra ngüi ri' cha' can', ya yitsa' 'in x'na lo nu juin: ¿Ni ña'an ñujuin huan ri nii siyana ne' romano lca ne re?

27 Rcan' ya nicha' x'na sundaru can' 'in Pablo: Quitsa' 'yan, ¿ta chin ñi siyana lca ne' romano? Mxcuen Pablo: Cui'.

28 Lo nu juin x'na sundaru can': Lo'on na lcan ne' romano una lo'o tñi ngujui cha' cuiya' re 'yan. Mxcuen Pablo: Una na' lcan sca nu ngula ca quichen romano.

29 Sundaru lca cha' jyi'in 'in Pablo can', cui' bra mdo'o tsu' lo hasta lo'o x'na sundaru can' ytsen, siyana mscan' 'in Pablo lo lca ne' romano.

Bra ncuá cuiya' cha' 'in Pablo tloo ne' judío

30 X'na sundaru can' siyana ndyca ri' ca jlyo ri' ni qui'ya ca msu'hua ne' judío 'in Pablo, can' cha' xca tsan can' mxo' ti'in 'in lyigaa nu ndlo tñan ni' lyaa 'in ne' lo'o qui'yu cula, rcan' mxti' ne' cadena ndycan' Pablo lo ngüilyoo ne' 'in tloo na'an nten can'.

HECHOS 23

1 Pablo mxna'an tsu'hue ca tloo nten can', lo nu juin: 'Huan ta'a judío na, na' jlyo ran' siyana ntsu'huin sca chelyuu nu luhui tloo Ndiose, cui' ncuaña'an ri nii.

2 Ananía, cui' nu ndlo ca tñan ni' lyaa, ngulo tñan 'in ne' nu ndun lucui' ti sii' Pablo siyana jycuan' ne' tu'hua.

3 Mxcuen Pablo 'in ne': Ndiose jycuan' ni tu'huan huan siyana lcan huan ña'an ndyca ri' sca sii' na'an nu tsu'hue ña'an ngaten, una la ni' na cuu'. ¿Ta tsi'i na nducua siyana cu'ni cuiya' cha' 'yan lo'o cha' lee, una nde ncha ti'in 'in na lo ndlo tñan siyana jyi'in ne' 'yan?

4 Nten nu ta'a ndun Pablo can' nu juin 'in: ¿Ta ncuaña'an nducua yuhue' 'in ne' nu ndlo ca tñan ni' lyaa 'na, nu ngu'ni tñan 'in Ndiose?

5 Nu juin Pablo: A ngüi ran' siyana lca nu ndlo tñan ni' lyaa, lo chin ñi siyana ndeña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —A tyucui' cha' ti'i 'in nu ndlo tñan 'huan—.

6 Bra na'an Pablo siyana lja can' ntsu'hui ne' saduceo, a cuinta lo'o ne' fariseo, yucui' cueen: 'Huan ta'a judío na, na' lcan ne' fariseo, sñe' nten cuityi 'in ne' fariseo, lo ri nii siyana nguiaña'an ran' ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ne' ngujui, can' cha ndyca cuiya' cha' 'yan.

7 Bra yucui' Pablo cha' re, cui' bra mdisanan yucui' ne', ne' fariseo lo'o ne' saduceo, lo a ncuá 'a ca sca cha' ti 'in ne'.

8 Ne' saduceo ndyucui' ne' siyana a ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ne' ngujui, ni a ntsu'hui angajle 'in Ndiose ta scaxca cui'in. Una ne' fariseo nguiaña'an ri' ne' lyigaa cha' can'.

9 Siyana lyee yucui' ne', mditun tucua sna ne' escriba nu sca cha' ti 'in lo'o ne' fariseo, lo nu juin ne': A sca qui'ya nguiaña' lyoo hua 'in ne' re, tina'an sca angajle ta sca cui'in yucui' lo'o, lo si ncuaña'an ndi'in cha' a tsu'hue xuun na lo'o Ndiose.

10 Tsa nducua lyee la nguilu ti'in nten can', lo siyana nguitsen x'na sundaru can' ta kujui chaa ne' 'in Pablo, ngulo tñan siyana culaa

sundaru 'in Pablo yaa' nten can', lo tsa lo'o ña'an se'en ndi'in sundaru can'.

11 Bra ngüi'ya tla can' ngulu'u tloo Ni X'na na 'in Pablo, lo nu juin ni 'in: Pablo, cu'ni tnu tiee, tsaña'an yucui' cha' tsu'hue 'yan quichen Jerusalén, cui' ncuaña'an tyucui' quichen Roma.

Bra nga'ni cuiya' ne' cha' kujui ne' 'in Pablo

12 Xca tsan can' nga'ni cuiya' ne' judio cha' siyana kujui ne' 'in Pablo, ngulo ca ne' 'in siyana a cu 'a, ni a co'o 'a tyi'a hasta kujui ne' 'in.

13 Ndyijyin tucua yla ne' nu mxtya 'in lo'o cha' can'.

14 Rcan' ya yucui' ne' lo'o nu ndlo tñan ni' lyaa 'in ne', lo'o lyigaa qui'yu cula, lo nu juin ne': Huare' cua ngulo hua jaca siyana a cu 'a hua hasta bra kujui hua 'in Pablo.

15 Can' cha' lyigaan 'huan nu ndlo tñan, cu'ni huan cha' siyana cuna lan huan rsuun cha' 'in Pablo lo jñan huan 'in x'na sundaru siyana tsa lo'o 'in quiaa tlya, lo huare' cua ndi'in tiyaa hua tucuiin siyana kujui hua 'in.

16 Una sñe' nu cuna'an ta'a ngula Pablo ngune 'in cha' can', cui' bra yaa se'en ndi'in sundaru can', lo ngüitsa' 'in Pablo lyigaa cha' can'.

17 Pablo ndaa rsuun cha' re 'in sca nu lca que 'in sundaru, lo nu juin: Tsa lo'o 'in nu lyu' ti re tloo nu lca x'na, siyana ntsu'hui sca cha' tyucui' la cua.

18 Rcan' ya lo'o ne' 'in se'en ndi'in x'na ne', lo nu juin: Pablo nu ntsu'hui na'an tyucuan cua mjñan cha' tsu'hue 'yan siyana can lo'on 'in nu lyu' ti re, ntsu'hui sca cha' quitsa' 'huan.

19 X'na sundaru msñi yaa' nu lyu' ti can', ngulo tsu' 'in lo nganicha' 'in: ¿Ni cha' ndyca ri' tyucui'?

20 Rcan' nu juin nu lyu' ti can': Sca lta ne' judio cua nga'ni sca ne' cha', lo jñan ne' cha' tsu'hue 'huan siyana quiaa tlya tsa lo'on huan 'in Pablo tloo ne' siyana tyo'o scua yla cha' 'in.

21 Una a tsaña'an rin' huan 'in ne' siyana ndyijyin tucua yla nu chu'hui yta 'in Pablo, cua ngulo ne' jaca 'in ne' siyana a cu 'a ne' ni a co'o ne' tyi'a hasta bra kujui ne' 'in. Lo ri nii tsaloo ndyuhui ta ti ne' 'huan si ña'an ñujuin huan.

22 Rcan' x'na sundaru can' mdi xu'hua 'in nu lyu' ti can' quiaa, lo nu juin 'in: A tyucui' lo'o ni sca tucui siyana cua ngüitsa' 'yan.

Bra mdyaa ne' 'in Pablo yaa' Felix

23 Can' msi'ya 'in tucua nu lca que 'in sundaru, lo ngulo tñan 'in siyana tyi'in tiaa siyana ntsu'hui cha' tyo'o braa cua caa tla. Tsa lo'o tucua cientu sundaru 'in la quichen Cesarea, lo'o sna yla ntsu'hui tii nu nducua cuiyu, lo'o tyucua cientu nu cui'ya quilyaa tyucuan.

24 A cuinta tyun tiyaa cuiyu nu tyucua Pablo tsa lo'o ne' 'in se'en ndi'in Felix nu lca gobiernu, lo cu'ni ne' cuinta 'in tucuiin tsa.

25 Rcan' nga'an sca quityi nu cui'ya ne', lo ndeña'an ndyucui' na:

26 Na' lcan Claudio Lisias nu ndyucui' cha' 'in loo quityi re, nu'huin nu lca gobiernu Felix.

27 Nu qui'yu re msñi ne' judio 'in, ncu'a ri' ne' kujui ne' 'in, lo ngulaan 'in lo'o sundaru 'yan siyana ncu'a jlyo ran' siyana lca sca ne' romano.

28 Siyana ca jlyo ran' ni qui'ya msu'hua ne' 'in, ya lo'on 'in se'en ndyca cuiya' qui'ya 'in ne'.

29 Ncu'a jlyo ran' siyana ngusu'hua ne' qui'ya 'in squi'ya cha' 'in lee 'in ne', una a sca qui'ya nguija lyoon 'in ta tsa na'an tyucuan ta caja.

30 Una bra ngujui nu ngüitsa' 'yan siyana cua nga'ni cuiya' ne' judio cha' kujui ne' 'in, cui' bra nga'an tñan 'in se'en ndlo tñan, cua yucuin' lo'o tsalca nu msu'hua qui'ya 'in, si ndyca ri' ne' can su'hua ne' qui'ya tloo. Tsacua ti cha' tyucuin' na.

31 Ticui' tla can' mdo'o lo'o sundaru 'in Pablo hasta mdiyaa ne' quichen Antípatris, tsaña'an nu mdo'o tñan 'in ne'.

32 Xca tsan can' nguinu cuinta 'in nu nducua cuiyu siyana tsa lo'o lyiji 'in Pablo can', lo lyigaa la ña'an sundaru can' mxtucui se'en mdo'o.

33 Bra mdiyaa ne' quichen Cesarea mdyaa ne' quityi can' 'in nu lca gobiernu, lo ndyucuan ne' 'in Pablo.

34 Bra ndyi yucui' nu lca gobiernu quityi can', nganicha' 'in Pablo si la quichen mdo'o. Bra ncu'a jlyo ri' siyana mdo'o se'en lyi'ya loo Cilicia,

35 nu juin 'in Pablo: Bra caan nu msu'hua qui'ya 'in, rcan' cu'nin cuiyan' cha' 'in. Ngulo tñan siyana tsa lo'o ne' 'in Pablo se'en nducua na'an tñan 'in Herode, can' chu'hui ne' cuan 'in.

HECHOS 24

Cha' nu yucui' Pablo tloo Felix

1 Bra ngüita'a ca'yu tsan mdiyaa Ananía nu ndlo ca tñan ni' lyaa 'in ne' judio, lo'o tyucua xnan qui'yu cula, lo'o sca nu naa Tértulo, siyana can' nu ntsu'hui cha' tyucui' lo'o gobiernu. Mdiyaa ne' tloo gobiernu siyana su'hua ne' qui'ya 'in Pablo.

2 Bra nguila tun Pablo mdisanan msu'hua Tértulo qui'ya tloo gobiernu, lo nu juin: Nde mdiyaan hua lo ncua jylo ri' hua siyana tsu'hue 'a cha' tiyaa 'in lo'o ña'an nu ndlo tñan, can' cha' tsu'hue ndi'in hua,

3 lo tsu'hue ntsu'hui tiee hua ndyucuan xu'hue hua 'in lyigaa se'en ndlo tñan, nu'huin nu lca Felix.

4 Ri nii siyana a cu'ni tiya' hua 'in lye la, cu'ni cha' tlyu ri' 'hua lo'o cha' nu tyucui' hua.

5 Ndyca ri' hua quitsa' hua 'in siyana nde lca ña'an ndyca ri' sca quicha, nda'an xisuun 'in ne' judio sa tyucui chelyuu lo lca que 'in ne' nazareno.

6 Cua ña'an ti ncua ri' cu'ni ni' lyaa 'hua, can' cha' nga'ni hua cha' nguinu siyana cu'ni cuiya' hua cha' 'in tsaña'an nu ndyucui' lee 'hua.

7 Una Lisias x'na sundaru can', nguiten lo'o juersa lo ngulaa 'in ne' re yaa' hua,

8 lo ngulo tñan 'hua siyana can su'hua hua qui'ya 'in tloo, lo ca jylo ri' cha' re bra cunicha' 'in ne'.

9 Scaña'an ti ndyucui' lyigaa ne' judio ndi'in can'.

10 Rcan' nga'ni yaa' gobiernu can' 'in Pablo siyana ca tyucui', lo mdisanan yucui': Na' jlyo ran' siyana cua tyun yjan ndlo tñan, can' cha' lo'o lyigaa tien tyucuin' lo'o ri nii.

11 A tucui qui'ya cuinta cha' re siyana sa ntsu'hui tityucua ti tsan ya'an quichen Jerusalén nga'nin tnun 'in Ndiose.

12 A nguija lyoo ne' 'yan ndyucuin' cua ña'an ti lo'o nten ni' lyaa, ta nxlu ti'in 'in ne' scaxca se'en nguio' ti'in ne' judio, ta loo quichen.

13 A ndijyi ña'an quilyo scua yla ne' qui'ya nu msu'hua ne' 'yan.

14 Una quitsan' 'in ri nii siyana Tucuiin nu nxcuan tloo ne' re cua ntsu'huin, ticui' Ndiose 'in nten cula 'hua ngu'nin tnun, lo

nguiaña'an ran' lyigaa cha' nu nguinu scua loo quityi cha' 'in lee lo'o cha' nu nga'an nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni.

15 Stu'hua ña'an nducua tloo hua 'in Ndiose lo'o ne' re, siyana ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ne' cua ngujui, nten tsu'hue ta ne' nducun'.

16 Can' cha' lyigaa braa nsñin cuinta 'yan, a ndyca ran' cu'nin qui'ya tloo Ndiose ta cu'nin cua ña'an ti lo'o nten.

17 Tyun 'a yjan ya'an, can' cha' nguilan siyana taan sca lomstan 'in ta'a hua ne' judio, a cuinta taan lomstan ni' lyaa.

18 Cui' tñan can' ngui'nin ni' lyaa bra cua ngüiii cha' 'yan, lo tucua sna ne' judio nu mdo'o se'en lca Asia na'an ne' 'yan, una a nda'an quina'an nten, ni a mxlu ti'in 'in ne'.

19 Can' nu nga'an cha' can su'hua qui'ya 'yan, si ta nde'en la cha' nducui ndyca'an 'in ne' lo'on.

20 Ta ticui' ne' re quitsa' ne' 'in, si ntsu'hui la cha' a tsu'hue nga'nin tloo ne' bra nga'ni cuiya' ne' cha' 'yan la cua.

21 Tina'an siyana cueen yucuin' sca cha' bra nu nen: Ri nii nga'ni cuiyan' huan cha' 'yan siyana nguiaña'an ran' cha' ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ne' cua ngujui.

22 Bra ngune 'in Felix cha' re, cui' bra mxtyia' ti'in cha' can' siyana cua jlyo tsu'hue ri' ña'an ndyca ri' Tucuiin can'. Lo nu juin: Bra caan Lisias x'na sundaru can', cu'nin cuiyan' lyijyin cha' re 'huan.

23 Ngulo tñan 'in que 'in sundaru siyana chu'hui ne' cuan 'in Pablo, una a ntsu'hui a ne' cuaan 'in lyee, taa ne' ya' sten lyigaa ta'a tsu'hue lo'o na nu cu.

24 Mdijin tucua sna tsan bra mdiyan lo'o Felix 'in Drusila cuiyo'o, lo lca ne' sca ne' judio. Msu'hua rsuun siyana caan Pablo lo yato'o ngune 'in ne' cha' tsu'hue 'in Jesucristo,

25 una bra mdisanan yucui' Pablo siyana 'ni cha' tyi'in tsu'huen na, lo xñi na cuinta 'na siyana tiaa braa cu'ni cuiya' Ndiose cha' 'na, cui' bra ytsen Felix, lo nu juin 'in Pablo can': Quiaa lya, cua si'yan 'in bra nu tyo'o lja 'yan.

26 Felix can' nducua tloo siyana su'hua lyiya' Pablo 'in, la rcan' culaa 'in, can' cha' tyun ya' msi'ya 'in pablo.

27 Mdijin tucua yjan bra ndyaa Felix can' cuinta nu ndi'in yaa' 'in xca gobiernu nu naa Porcio Festo. Lo se'en nu quinu tsu'hue tiee ne' judio lo'o, mxnu qui'ya 'in Pablo can' yaa' Festo.

HECHOS 25

Cha' nu yucui' Pablo tloo Festo

1 Sa ntsu'hui sna ti tsan mdiya ti'in Festo can' quichen Cesarea, bra yaa nde Jerusalén.

2 nu ndlo tñan ni' lyaa 'in ne' judio, lo'o lyigaa la ña'an nu ndun loo 'in ne', mdiyaa ne' tloo Festo lo msu'hua ne' qui'ya 'in Pablo, lo mjñan ne' cha' tsu'hue 'in,

3 si ca ca cuiya' cha' 'in Pablo xiya' quichen Jerusalén. Cha' 'in ti ne' cua nga'ni cuiya' ne' cha' siyana chu'hui buna ne' tucuiin, lo kujui ne' 'in.

4 Una Festo mxcuen: Cua ntsu'hui ne' cuan 'in Pablo la quichen Cesarea, lo nde cua ntsu'hui cha' xitucuin.

5 Can' cha' tsalca nu ndun loo 'huan ca tsaa can' lo'on, la cua su'huan huan qui'ya 'in si ta nde'en la na nga'ni.

6 Ti mdiya' la Festo can' cha tyii tsan, rcan' mxtucui nde quichen Cesarea. Xca tsan can' ndi tucua se'en 'ni cuiya' qui'ya, lo ngulo tñan siyana quia te'en ne' 'in Pablo can'.

7 Ña'an nguiten Pablo msu'hua lo'o ne' judio nu mdo'o quichen Jerusalén 'in, lo mdisnan msu'hua ne' scaxca qui'ya 'in, xcui' qui'ya nu tnu una ni sca na lo a ngu'ni ca'an na 'in.

8 Rcan' mxcuen Pablo: Ni sca cha' a tsu'hue lo a nga'nin lo'o cha' 'in lee 'in ne' judio, ni lo'o laa, ni lo'o César, a sca qui'ya nducuin.

9 Festo se'en nu quinu tsu'hue lo'o ne' judio, nganicha' 'in Pablo: ¿Ta ndyca ri' xtucui quichen Jerusalén, lo la cua cu'nin cuiyan' cha' 'in?

10 Rcan' mxcuen Pablo: ¡Ta tsi'i tloo ndun ri nii se'en ndlo César tñan, cui' nde ntsu'hui cha' ca cuiya' cha' 'yan! Nu'huin jlyo ri' siyana a sca qui'ya nducuin tloo ne' judio.

11 Una si nde'en la cha' nga'nin, a tyucuin' lo'o ta a cajan. Una si a sca qui'ya nguija lyoo 'yan ña'an ndyucui' ne', a ntsu'hui cha' quinun yaa' ne' re. Jñan cha' tsu'hue 'in siyana César cu'ni cuiya' cha' 'yan.

12 Bra mdyi yucui' Festo lo'o ta'a lca tñan, rcan' nu juin 'in Pablo: Cua mjñan siyana César cu'ni cuiya' cha' 'in, can' cha' se'en nducua César tsaa.

Bra yucui' Pablo tloo Agripa lo'o Berenice

13 Mdijin tucua sna tsan can' mdiyaa ree Agripa lo'o Berenice siyana tyucui' cha' 'in Festo.

14 Lo siyana tyun tsan mdi'in ne' can', ngujui ña'an ndaa Festo rsuun cha' 'in Pablo lo'o ne', lo nu juin: Nde mxnu su'hua Felix sca presu.

15 Bra ya'an Jerusalén nu ndlo ca tñan ni' lyaa 'in ne' judio lo'o lyigaa qui'yu cula, mjñan ne' cha' cuiya' 'yan siyana tyo'o qui'ya 'in hasta caja.

16 Una mxcuen 'in ne' siyana a ntsu'hui cha' 'in ne' romano ndyaa ne' sca tucui lo'o cha' ndija, si na a lyiji ca cuiya' cha' 'in tloo nu nsu'hua qui'ya 'in, lo ti lyiji tyucui' cha' nu 'in ne'.

17 Can' cha' bra mdiyaan ne' nde re, tlya xca tsan can' mx'yan 'in presu can' siyana ca cuiya' cha' 'in.

18 Mdisnan yucui' ne', una ni sca qui'ya ña'an nu ngulucua ran', a msu'hua ne' 'in.

19 Tsaloo ti cha' nu cua ntsu'hui 'in ne', can' qui'ya msu'hua ne' 'in. N'ni ti'ya ne' 'in sca nu naa Jesús nu cua ngujui, una Pablo ndyucui' siyana lu'u ca can'.

20 Siyana a jylo ran' ña'an ndi'in cha' re, nganichan' 'in Pablo si ndyca ri' xtucui nde Jerusalén lo la cua ca cuiya' cha' 'in.

21 Una Pablo mjñan siyana Augusto cu'ni cuiya' cha' 'in, can' cha' ngulon tñan siyana ti chu'hui ne' cuan 'in hasta bra ca'an tñan 'in tsa se'en nducua cesar.

22 Rcan' nu juin Agripa 'in Festo: Lo'on na' ndyca ran' quine 'yan cha' ndyucui' cua. Lo nu juin Festo: Quiaa quine 'in cha' nu tyucui'.

23 Xca tsan can' Agripa lo'o Berenice, tsu'hue ste ne' nguiten ne' ña'an lo'o lyigaa x'na sundaru, lo'o lyigaa la ña'an ne' nu ndun loo 'in ne' quichen can', rcan' nga'ni Festo cha' nguian lo'o ne' 'in Pablo can'.

24 Lo nu juin Festo: Nu'huin nu lca ree Agripa lo'o tsalca nu ta'a nducuan na re, tloon huan cua ndun ne' re lo ña'an ne' judio msu'hua qui'ya 'in bra ya'an Jerusalén, a quinta yaan ndaa ne' qui'ya 'in la nde, lo ndyucui' cueen ne' siyana caja.

25 Una cui' bra ngüi'yan cuinta siyana a sca qui'ya nga'ni cha' ta caja. Lo siyana cui' mjñan cha' siyana Augusto cu'ni cuiya' cha' 'in, can' cha' ntsu'hui tieen ca'an tñan 'in la cua.

26 Una a ncuca jlyo ran' ña'an tsa'a' quityi qui'ya 'in nu ca'an tñan 'in x'na na, can' cha' nga'nin cha' yaan tloo, nu'huin nu lca ree Agripa tsatlyu lo'o lyigaa ta'a nducuan na re, lo ca tyca tsu'hue quityi 'in bra cua ncuca cuiya' cha' 'in.

27 Siyana a ntsu'hui cha' lyoon na sca presu, si tsi'i la nducua taa rsuun ni qui'ya nga'ni.

HECHOS 26

Cha' nu yucui' Pablo tloo Agripa

1 Rcan' nu juin Agripa 'in Pablo: Ndia cha' cuiya' 'in tyucui'. Rcan' mscuen Pablo yaa' lo mdisanan ndaa rsuun ña'an ndi'in cha' 'in, lo nu juin:

2 Tsu'hue 'a ntsu'hui tieen siyana ca taan rsuun lo'o, nu'huin nu lca ree Agripa, lo ca jylo ri' ña'an ndi'in cha' 'yan, lo tsi'i ña'an qui'ya nsu'hua ne' judio 'yan.

3 Tsu'hue 'a siyana nu'huin cua jlyo rin' ña'an cha' nu ntsu'hui 'in ne' judio lo'o scaxca cha' nu ndyucui' ne'. Cu'ni cha' tlyu ri' 'yan lo'o cha' nu tyucuin'.

Chelyuu yu'hui Pablo ti s'ni

4 Lyigaa ne' judio ndyu'hui lyoo tsu'hue ne' 'yan ña'an chelyuu nu yu'huin, siyana lja ne' ncuca suhuen, a cuinta mdi'in quichen Jerusalén.

5 Jlyo ri' ne' siyana ti s'ni nducui ndyca'an cha' 'in ne' fariseo, lo cui' ne' ca quitsa' ne' 'huan cha' re.

6 Ri nii ndyca cuiya' cha' 'yan squi'ya cha' nu nducua tloon, tsaña'an cha' nu cua mxtya Ndiose lo'o nten cula 'hua,

7 cui' cha' nu nducua tloo sa tityucua nten cuityi 'hua, tla lo titsan nga'ni tnu hua 'in Ndiose lja ndyuhui ta hua cha' nu cua mxtya ni, lo squi'ya cha' re, nu'huin nu lca ree Agripa, nsu'hua ne' judio 'yan.

8 ¿Ta ndlucua ri' siyana Ndiose a ca cu'ni ni cha' tyo'o qui'u ne' cua ngujui?

Ña'an ndaa Pablo ndi'i 'in ne' ti culoo

9 Na' ngulucua ran' ti culoo siyana cui' 'a ña'an ngui'nin bra na'an ti'in cha' 'in Jesús Nazaret,

10 can' cha' lo'o cha' cuiya' 'in ne' nu ndlo ca tñan ni' lyaa, ti la Jerusalén msu'huan 'in nu nguiaña'an ri' 'in Jesús na'an tyucuan, lo bra yujui ne' 'in ncua sca cha' ti 'yan lo'o ne'.

11 Tyun 'a ya' ndaan ndi'i 'in ne' lyigaa se'en 'ni tnu ne' judio 'in Ndiöse, lo yucuin' lo'o ne' siyana tyucui' ca'an ne' cha' nu nguiaña'an ri' ne'. Lyee ncua ti'i ran' 'in ne', can' cha' scaxca quichen ngutucui ndyca'an 'in ne'.

Pablo ndaa rsuun ña'an yaña'an ri'

12 Cui' squi'ya cha' can' ngui'an quichen Damasco lo'o cha' cuiya' 'in ne' nu ndlo ca tñan ni' lyaa 'in ne' judio.

13 Cua ca ndi'ya cuaan bra ngui'an tucuiin can', na'an msti sca xaa nu mdo'o la ni' cuaan nu tsuhue lati ña'an que xaa 'in cuicha, lo msu'hua lo'o na 'yan lo'o ta'a ngui'an can'.

14 Cui' ña'an braa mdlyu hua lyigaa hua, rcan' ngune 'yan ngujui sca nu yucui' lo'o cha' hebreo, lo nu juin 'yan: Saulo, Saulo, ¿ni cha' nda'an ndi lyo'o 'yan? ¿Ta a jlyo ri' siyana ticuii' ngui'ni ti'i lo'o ña'an nu ngui'ni cua?

15 Rcan' mxcuen: ¿Ti ca lca Ni X'na hua? Lo nu juin Ni X'na na 'yan: Na' lcan Jesús nu nda'an ndi lyo'o.

16 Titun lya, na' ngulu'un tloon 'in siyana ca sca msu 'yan, lo tsa yucui' lo'o nten cha' nu cua na'an, lo'o cha' nu ti lyiji culu'un 'in.

17 Culaan 'in yaa' ne' judio lo'o ne' gentil, lo ri nii ca'an tñan 'in tsa se'en ndi'in ne',

18 lo sla cha' tiyaa 'in ne', siyana tyo'o tsu' ne' lo'o cha' tla 'in ne' lo tyun ne' loo xaa 'in Ndiöse, tyo'o ne' se'en ntsu'hui ne' yaa' Ne' xña'an lo tyucui ndyca'an ne' 'in Ndiöse, rcan' caten qui'ya nducui ne' lo tsaña'an ri' ne' 'yan, lo tyucuan ne' cha' tsuhue nu taa Ndiöse 'in lyigaa nu mdo'o hui 'in ni.

Ña'an ncua mducua Pablo cha' 'in Jesús

19 Can' cha' ri nii quitsan' 'in, nu'huin nu lca ree Agripa, siyana a ngui'nin lye' ran' lo'o cha' nu mdo'o la ni' cuaan.

20 La nducua la yucuin' cha' re lo'o ne' ndi'in quichen Damasco, a cuinta lo'o ne' Jerusalén, lo'o ña'aan se'en lyi'ya loo Judea, cui'

ncuaña'an yucuin' lo'o ne' gentil siyana tyaa ri' ne' 'in Ndiose lo culu'u ne' tñan nguini ne' lo'o scaxca cha' tsu'hue nu cu'ni ne'.

21 Lo'o cha' re msñi ne' judio 'yan la ni' lyaa 'in ne', lo ncu cha' kujui ne' 'yan.

22 Una Ndiose nda yaa' ni 'yan, can' cha' lo'o cha' re ndun hasta ri nii, nu cula lo'o nu suhue ndyucuin' cha' tsu'hue 'in ni lo'o, cui' ña'an ndyca ri' cha' nu yucui' Moisé lo'o cha' nu yucui' lyigaa la ña'an nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni,

23 siyana ni nu lca Crixtu ntsu'hui cha' tyijyin ni ndi'i hasta caja ni, lo culo la ni tyo'o qui'u ni siyana ca ni sca xaa 'in ne' judio lo'o ne' gentil.

Ncu ri' Pablo siyana tsaña'an ri' Agripa

24 Lja ndyucui' cha' re yucui' cueen Festo: Cua lcu Pablo, loo cha' lyee 'a nga'ni cha'an ndyca lcu'.

25 Rcan' mxcuen Pablo: Nu'huin Festo, tsi'i na lcun, ndyucuin' cha' nu lñi lo'o sca cha' tiyaa nu tyucui.

26 Nde nducua ree, jlyo tsu'hue ri' ña'an ndi'in cha' re, can' cha' a sca lca tieen tyucuin' tloo siyana lyigaa cha' re ndi'ya cuinta, tsi'i cha' nu yato'o buna ti lca na.

27 Nu'huin nu lca ree Agripa, ¿ta nguiaña'an ri' cha' nu mxnu scua nu mxiyucui' Ndiose 'in? Na' jlyo ran' siyana nguiaña'an ri'.

28 Rcan' mxcuen ree can': ¿Ta ndlucua ri' siya cha' nu yucui' ti cua, tsaña'an ran' 'in Crixtu?

29 Mxcuen Pablo: Si Ndiose nu juin, a 'ni cha' ta cui' bra ta ndiya' la una 'ni cha' tsaña'an ri' lo'o lyigaa ta'a nducuan huan re, lo can huan sca sñe' ni ña'an nu lcan, una tsi'i ña'an nu ndycan' lo'o cadena re.

30 Bra mdyi yucui' Pablo cha' re, tsatlyu mditun ree can' lo'o gobiernu, lo'o Berenice, lo'o lyigaa la ña'an ta'a nducua.

31 Mdo'o ntan ne' se'en can' lo mdisnan yucui' ne' scaxca ne': A sca qui'ya nducui cha' quinu yu'hui na'an tyucuan ta caja.

32 Agripa can' nu juin 'in Festo: Ca lyaa si a mjñan cha' siyana César cu'ni cuiya' cha' 'in.

HECHOS 27

Bra nguiaa Pablo presu quichen Roma

1 Mdiyaa braa nu juin ne' siyana tsa'a hua se'en lca Italia, rcan' mdyaa ne' 'in Pablo yaa' Julio, nu lca que 'in sundaru ta 'in Augusta, a cuinta lo'o tyucua xnan presu.

2 Rcan' nguiten hua ni' yca na'an nu mdo'o quichen Adramitio, nu ntsu'hui cha' tyo'o ti'in scaxca se'en lyi'ya loo Asia. Mdo'o hua nguiaa hua, lo ta'a nguiaa hua 'in Aristarco nu mdo'o quichen Tesalónica se'en lyi'ya loo Macedonia.

3 Xca tsan can' mdyo'o ti'in hua quichen Sidón, lo siyana ndyca 'tna ri' Julio 'in Pablo ndaa cha' cuiya' tsa'a se'en ndi'in ta'a tsu'hue siyana cu'ni cuinta ne' 'in.

4 Rcan' nguiten hua ni' yca na'an can', lo siyana lyee ndyca cui'in se'en nguiaa hua, msñi hua tsu' cueen se'en su yuu bityi se'en lca Chipre.

5 Bra mdijin hua se'en lyi'ya loo Cilicia lo'o Panfilia, mdyo'o ti'in hua quichen Mira se'en lyi'ya loo Licia.

6 Can' na'an nu lca que 'in sundaru xca yca na'an nu mdo'o quichen Alejandría nu tiyaa se'en lca Italia, lo ni' can' nguiten lo'o hua.

7 Tyun 'a tsan yu'hui lyiji hua loo tyi'a can', que' 'a mdiyaa hua tu'hua se'en ndi'in quichen Gnido, cui' ña'an ti ndyca cui'in nde loo se'en nguiaa hua, can' cha' mxstucui hua tsu' nde qui'ya se'en su yuu bityi se'en lca Creta, tu'hua se'en ndi'in quichen Salmón.

8 Lyee 'a tñan mdijin hua tu'hua tyi'a can' hasta mdyo'o ti'in hua sca se'en nu ndyucui' ne' lo'o Buenos Puertos, lo lcui' ti can' ndi'in quichen Lasea.

9 Siyana cua tyun tsan ntnan' hua, a cuinta cua mdijin tsan nu ngui'ni ne' judio ayuna, chen ndyucui 'hua ti tsa'a la hua ni' yca na'an can', can' cha' Pablo ndaa cha' tiyaa 'in ta'a nda'an,

10 lo nu juin: Lyigaan 'huan ta'a nda'an na re, na' xque' ran' siyana chen ndyucui 'na nu ti tsa'a lan na, tyucuna' yca na'an re lo'o yu'hua nu ntsu'hui ni' na, lo tsato'o lo'on nare tyucuna' na.

11 Una nu lca que 'in sundaru can' a nga'ni cuinta cha' yucui' Pablo, lyee la nga'ni cuinta 'in nu nda'an lo'o yca na'an can' lo'o x'na na.

12 Siyana tucui a ña'an quinu ne' se'en can' tsan nu tlya', can' cha' quina'an la nu nga'ni sca cha' siyana tyijyin tsa'a si ti la tiyaa

quichen Fenice se'en lyi'ya loo Creta, sca se'en tycan' nscan chelyuu, lo can' quinu tsan nu tlya'.

Bra yaan quio cui'in loo tyi'a tujo'o

13 Mdisnan yaan cui'in cunu tsu' cuica se'en ntsu'hui cha' tsaa ne', lo ngulucua ri' ne' tsa lo'o na 'in ne', can' cha' nguilyoo tyucuan nu nsñi tucui 'in yca na'an can', lo mdo'o nguiaa ñi tu'hua tyi'a se'en lyi'ya loo Creta.

14 Sti'i ti ngutucui yaan sca cui'in tnu nu naa Euroclidón, lo mdijin x'yu na loo yca na'an can'.

15 Siyana juersa 'a yaan cui'in can', lo a ncuca 'a 'hua tsa lo'o hua 'in yca na'an can', ndaa hua ya' ya lo'o cui'in can' 'hua se'en nu ncuca ri' na.

16 Ya lo'o cui'in can' 'hua nde tsu' cuica se'en su yuu bityi nu naa Claudia, que' 'a ncuca cana nguilyoo hua 'in yca na'an lyu' ti ngolquii hua yca na'an can'.

17 Bra mdyo'o scua na chun' yca na'an tlyu can', rcan' mdisnan ngxen ne' tilysu sii' yca na'an tlyu can' lo mscan' tsa ne' 'in na. Nguitsen ne' si tsa ti'in yca na'an can' loo ysin se'en lca Sirte, can' cha' mdi'ya te' nducua que yca na'an can' lo ngala yaa' 'in na.

18 Una xca tsan can' lyee la mscuin ti'in cui'in 'in yca na'an can', mdisnan mscuan hua na ntsu'hui ni' na loo tyi'a.

19 Nu cua ndyca sna tsan can', na nu 'ni lati cha' 'in yca na'an can' lo mscuan hua 'in na.

20 Tyun 'a tsan, ni cuicha ni cuila a ncuca tycan' 'a, lo tsacua ña'an ndi'ya quio cui'in tnu nu mscuin ti'in 'in yca na'an can', cua mxñii ri' hua siyana a tyo'o laa 'a hua.

21 Lo siyana cua tyun tsan a lyiji cu 'a hua, mditun Pablo jlu'hue la lja hua, lo nu juin: Lyigaan 'huan ta'a nda'an na re, si ngune 'huan ña'an cha' nu yucuin' lo'on huan siyana a tyo'on na se'en lca Creta, lo a ña'an na cha' tnu re.

22 Una ri nii tyucuin' lo'on huan siyana cu'ni tnu tieen huan, nisiya yca na'an re jlyo na una nare a sca ca 'na.

23 Siyana tla nu mdijin re, Ndiöse X'na, ni nu ngui'ni tnu hua 'in, nga'an tñan ni sca angajle nu ndi'in lo'on.

24 Lo nu juin 'yan: A cutsen Pablo siyana ntsu'hui cha' tiyaa tun tloo César, lo siyana mjñan cha' tsu'hue 'yan, tyo'o laa lyigaa la ña'an ta'nda'an re.

25 Can' cha' ri nii, lyigaan huan cu'ni tnu tieen huan. Nguaña'an ran' 'in Ndiose lo cui' ña'an ngüisa' angajle 'yan, cui' ncuaña'an tsato'o.

26 Una ntsu'hui cha' tyo'o ti'in yca na'an re lucui' ti se'en su sca yuu bityi.

27 Bra cua ndyca tiljcua tla nu cua nguia lo'o cui'in can' 'hua loo tyi'a tujo'o Adriático, jlu'hue tla can' nu nda'an lo'o 'in na ngüi ri' siyana cua tyo'o ca'an ti hua loo yuu bityi.

28 Msu'hua cuiya' snu ña'an qui'ñi se'en nguiaa hua can', lo ntsu'hui na cla jata. Bra cua nguiaa na nde loo la msu'hua cuiya' la 'in na, lo cha' 'tñu ti jata ti ndiyaa na rcan'.

29 Lo nguitsen si ta tsa tucua yca na'an can' loo quee, can' cha' nde chun' mxytyu su'hua jacua tyucuan nu mxñi tucui 'in na, lo lca tiee cha' cua qui'ya xaa.

30 Tsalca nu nda'an lo'o yca na'an can' ncuca ri' tyo'o buna ti ni' yca na'an lyu' ti can', lo ndi'ya 'in na loo tyi'a lo nga'ni cha' siyana culo jñi tilysu nu ndycan' tyucuan ti'in nu nducui nde chun' yca na'an can'.

31 Una Pablo nu juin 'in ne' nu lca que can' lo'o lyigaa la ña'an sundaru: Si ne' re xnan ne', ni scan huan lo a tyo'o laan huan.

32 Sundaru can' msi'yu tilysu nu ndycan' ca'an yca na'an lyu' ti can', lo ndaa ya na loo tyi'a can'.

33 Bra cua lryan xaa, Pablo ndaa cha' tnu tiee 'in lyigaa ne' can' siyana cu ne' chin', lo nu juin: Cua ndyca tiljcua tsan nguitsa scalan na lo a lyiji cun 'an na.

34 Can' cha' ri nii, taan na juersa cun na chin' siyana a tyucuna'an rin' na lye la, lo chin ñi siyana ni sca quichan' quen na a tyucuna' na.

35 Bra mdyi yucui' cha' re msñi sca quijaxtlya, tloo na'an lyigaa ne' can' ndyaa xu'hue 'in Ndiose, msu'hue 'in na lo yucu 'in na.

36 Rcan' lyigaa la ña'an ne' ngujui cha' tnu tiee 'in ne' lo mdisan yucu ne'.

37 Ndiyaa hua nu ntsu'hui hua ni' yca na'an can, tucua cientu ntsu'hui sna yla ntsu'hui 'tñuxca.

38 Bra cua yucu ne' mdisnan mslu su'hua ne' si'yu trigo loo tyi'a can' siyana quisa la su'hua yca na'an can'.

Bra ngüityi' yu'hui yca na'an

39 Bra ngüi'ya xaa, a yu'hui lyoo ne' se'en can' una na'an sca se'en nguiten yu'hui tyi'a tujo'o, tycan' loo ysin 'in na, lo ndya yucui' si ca tsa lo'o 'in yca na'an can' loo ysin can'.

40 Rcan' msi'yu tilysu nu nsñi tucui 'in yca na'an can', mxnu sti tyucuan can' ni' tyi'a, cui' ña'an braa ngüiti' ti ndycan' ca'an yca nu nda juersa 'in na, rcan' mscuen te' nu tyucua nde loo yca na'an can', mdo'o na nguiaa na tu'hua ysin can'.

41 Una bra mdiyaa na sca se'en nguio' tucua ysin, can' nguna sti na lo nguinu tucua cuaan suun na, juersa nu nguitsa tyi'a can' mdisnan msta na 'in yca na'an can'.

42 Rcan' sundaru nga'ni cuiya' cha' siyana kujui 'in lyigaa presu can', siyana a xcua tyi'a lo lyaa.

43 Una nu lca que can', a ndaa cha' cuiya' siyana ntsu'hui tiee culaa 'in Pablo can'. Rcan' ngulo tñan ni ña'an nu ndyca 'in nxcua tyi'a, tyo'o ca'an loo ysin can',

44 lo lyigaa la ña'an lo'o ca' ti ta chun' yu'hua nu nducui loo tyi'a can' tiyaa la can'. Ncuaña'an yato'o lyigaa mdo'o laa loo tyi'a can'.

HECHOS 28

Mdyo'o ca'an Pablo loo yuu se'en lca Malta

1 Bra cua mdyo'o ca'an hua loo ysin can', ngujui nu ngüitsa' 'hua siyana loo yuu bityi se'en mdiyaa hua can' naa na Malta.

2 Nten ndi'in can' tsu'hue 'a cha' 'in ne', mxcu'u ne' quii' lo ms'ya ne' 'hua siyana ndi'ya quioo, a cuinta tlya'.

3 Pablo can' mxo' stan' yca bityi, lja msu'hua 'in na loo quii' can' mdo'o sca cuinaan nu yla loo quii' can', lo yucu 'in yaa'.

4 Bra na'an nten nu ndi'in ca can' siyana nducui ti 'in yaa', scaxca ne' mdisnan yucui' ne': Nu chin ñi ca siyana lca re nu ndujui nten, lo nisiya mdo'o laa loo tyi'a una ri nii ngala yaa' ndiose 'in.

5 Mscuin yaa' lo mdiu yu'hui cuinaan can' loo quii', lo a sca ncua 'in.

6 Ndyuhui ta ne' ni braa chu'hui quuin ta caja, una bra na'an ne' siyana cua tsan yucu cuinaan can' 'in, lo a sca ncuca 'in, rcan' ncha'an ne' cha' tiyaa 'in ne', lo ndyucui' ne' siyana lca sca ndiose.

7 Lcui' ti can' ndi'in yuu 'in sca nu naa Publio lo lca bsya se'en can'. Ndyucuan xu'hue 'hua lo sna tsan tsu'hue 'a naan seen 'hua.

8 Yato'o sti Publio can' ntsucua ti'i lo'o tique', a cuinta lo'o quicha tne. Pablo nguiten se'en ntsucua can', lo bra mdyi yucui' lo'o Ndiose mxtya yaa' 'in ne' lo nga'ni tyca 'in ne'.

9 Rcan' lyigaa la ña'an nu ti'i mdisanan yaan se'en ndi'in Pablo, lo lyigaa ne' ndyca ne'.

10 Lja mdi'in hua can' tsu'hue 'a yu'hui ne' cuinta 'hua, lo bra cua tyo'o hua tsaa hua ni' xca yca na'an, nda xu'hue ne' lyigaa loo na nu cu'ni tsu'hue 'hua tucuiin tsaa hua.

Bra mdiyaa Pablo quichen Roma

11 Tsa sna coo' mdi'in hua se'en can', rcan' mdo'o hua nguiaa hua ni' xca yca na'an nu mdo'o quichen Alejandría, can' nguinu tucui na tsalja mdijin tsan nu tlya', lo tloo yca na'an can' nga'an ngulucuin Castor lo'o Pólux.

12 Rcan' mdyo'o ti'in hua quichen Siracusa se'en nguinu hua sna tsan.

13 Can' mdo'o hua nguiaa hua tu'hua tyi'a hasta mdiyaa hua quichen Regio. Xca tsan can' mdo'o hua nguiaa hua lo mdisanan ngua cui'in nde chun' se'en cua mdijin hua, la xca tsan can' mdiyaa hua quichen Puteoli.

14 Can' na'an ta'a hua lo'o ta'an na, mjñan cha' tsu'hue 'hua siyana quinu hua lo'o sca smanan. Rcan' mdo'o hua nguiaa hua nde quichen Roma mda'an quiya' ti hua.

15 Ta'an na ndi'in Roma, bra yna cha' siyana cua ljian hua tucuiin, ya te'en 'hua la se'en lca Foro de Apio. Bra mdiyaa hua se'en lca Sna Tienta, lo'o can' ndi'in yta la ne' 'hua. Bra na'an Pablo 'in lyigaa ne' can', ndyaa xu'hue 'in Ndiose lo ngujui cha' tnu tiee 'in ne'.

16 Bra mdiyaa hua quichen Roma, nu lca que 'in sundaru can' mdyaa 'in lyigaa presu yaa' xca x'na sundaru. ndaa cha' cuiya' siyana tyi'in Pablo xca se'en lo scati sundaru chu'hui cui nta 'in.

Yucui' Pablo cha' 'in Jesús quichen Roma

17 Bra ngüita'a sna tsan can', Pablo nga'ni cha' mxi'ya 'in lyigaa ne' judio nu ndun loo lati quichen can'. Bra cua ngüio' ti'in ne' nu juin 'in ne': Lyigaan 'huan ta'a judio na, quitsan' 'huan siyana a sca cha' lyiji tyucuna' 'yan lo'o lyigaa ta'a judio na, ni lo'o ña'an cha' nu cua ntsu'hui 'na, una ti la Jerusalén ndyaa ne' 'yan yaa' bsya romano, lo nga'an tñan ne' 'yan l'yan presu nde re.

18 Bsya cua nga'ni cuiya' cha' 'yan, lo ncua ri' ne' culaa ne' 'yan siyana a sca qui'ya ngüija lyoo 'yan ta kujui ne' 'yan.

19 Una squi'ya ne' judio nu ngañan qui'ya 'yan, mjñan siyana César cu'ni cuiya' cha' 'yan, lo tsi'i siyana nde'en la na nga'nin.

20 Can' cha' msi'yan 'huan siyana tyucuin' lo'on huan cha' re, lo ca jlyo rin' huan cha' nu ndyuhui tan na naa ne' Israel, can' cha' ndycan' lo'o cadena re.

21 Rcan' mxcuen ne' 'in Pablo: Ni sca quityi nu mdo'o Judea a lyiji tyucuan hua nu ndyucui' cha' 'in, ni sca ta'a judio na, a lyiji can nu mxtya qui'ya 'in nde re, ta nde'en la cha' nducui ndyca'an 'in.

22 Una ndyca ri' hua quine 'hua ña'an cha' nu ndlu'u, siyana lyigaa se'en na'an ti'i ne' ña'an cha' nu ntsu'hui cua.

23 Nga'ni cuiya' ne' cha' lo'o tsan nu ntsu'hui cha' tyucui' lo'o ne'. Quina'an 'a ne' mdiyaa ne' ña'an se'en ntsu'hui, lo tyucui tsan can' ngüilyo scua yla tsaña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan, yucui' cha' 'in lee nu nga'an Moisés, lo'o cha' nu nga'an nu mxiyucui' Ndiose 'in, siyana tsaña'an ri' ne' 'in Jesús.

24 Ntsu'hui nu yaña'an ri' cha' nu yucui' Pablo lo ntsu'hui nu a yaña'an ri'.

25 A ncua ca sca cha' ti 'in ne', can' cha' nu juin Pablo bra nu cua tyo'o tsu' ne': Si ni ña'an mxiyucui' Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in Isaía bra yucui' lo'o nten cula 'na, lo nu juin:

26 —Yaa, lo tyucui' lo'o nten cua: Nisiya lyee la ne 'huan, una a ndi'ya huan cuinta, nisiya lyee la ña'an huan lo a tycan' 'huan.

27 Siyana nten re ncua tla carsya 'in ne', cua ngüijly'a ri' ne' cha' nu ngune 'in ne', mducun ne' quilloo ne', siyana a ca tycan' 'in ne', ni a quine 'in ne', ni a qui'ya ne' cuinta, ni a quinan ne' 'yan siyana cu'nin tycan' 'in ne'—.

28 Can' cha' ca jlyo rin' huan ri nii, siyana lo'o ne' gentil cua ndaa Ndiose cha' cuiya' tyo'o laa ne', can' nu quine 'in cha' re.

29 Bra ndyi yucui' cha' re, mdo'o ne' judio nguiaa ne', scaxca ne' mdisnan yucui' ne' squi'ya cha' can'.

30 Pablo msu'hua lyiya' sca na'an se'en mdi'in tucua yjan, lo ndyucuan xu'hue lyigaa nu ndian can',

31 lo ndyucui' ña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan 'in ne', ndlu'u cha' 'in Ni X'na na Jesucristo, ni a ytsen 'a yucui' lo ne' lo a tucui 'a ngutucui ndijin.

ROMANOS

ROMANOS 1

Pablo ndyucui' cha' 'in ne' Roma

1 Na' Pablo nu lca msu 'in Jesucristo nga'an quityi re 'huan, ngulosuhui ni 'yan siyana cu'nin tñan 'in ni, ngulo tun ni 'yan siyana tyucuin' cha' tsu'hue 'in Ndiose,

2 cui' cha' nu mxtya ni 'na ti culoo lo nguinu scua na loo quityi 'in ni, tsaña'an nu mxiyucui' ni 'in msu 'in ni ti s'ni.

3 Lo ndyucui' na cha' 'in Sñe' ni, cui' ni X'na na Jesucristo nu yaan loo nten cuityi 'in David lo'o cha' 'in cuinan' ni,

4 una lo'o sca cha' cuiya' nu tlyu lo'o Espíritu nu Luhui 'in Ndiose, ncuca tycan' ña'an siyana lca ni Sñe' Ndiose bra mdyo'o qui'u ni lja ne' ngujui.

5 Lo'o cha' 'in ni ngujui cha' tsu'hue re 'hua, ngulosuhui ni 'hua siyana tyucui' hua cha' tsu'hue 'in ni, sa tyucui chelyuu tsaña'an ri' ne' cha' re, lo cu'ni cuinta ne' cha' 'in ni.

6 Cui' lja can' ntsu'huin huan siyana cua msi'ya ni 'huan sten huan tsu' 'in Jesucristo,

7 'huan nu ndi'in quichen Roma nu ndyu'hui cuiya' ri' Ndiose 'in, lo msi'ya ni 'huan siyana can huan nten luhui 'in ni. Stina Ndiose lo'o Ni X'na na Jesucristo taa ni cha' tsu'hue nu chu'hui ni' carsya 'huan, lo cu'ni ni cha' tyi'in tsu'huen huan.

Ndyca ri' Pablo tsaq quichen Roma

8 Tsaña'an ndyca rin' 'huan, la nducua la ndyaan xu'hue 'in Ndiose lo'o Jesucristo siyana sa tyucui chelyuu nguia nguine cuen cha' 'huan ña'an nguiaña'an rin' huan 'in ni.

9 Ndiose, ni nu ngui'nin tñan 'in lo'o lyigaa carsya 'yan, ndyucuin' cha' tsu'hue 'in Sñe' ni, jlyo ri' ni siyana lyigaa braa nxu'hua ran' 'huan bra ndyucuin' lo'o ni.

10 Lo njñan 'in ni si taa ni cha' cuiya' tsa'an se'en ndi'in huan,

11 lyeec lca tieen ña'an ta'an na lo ta yaan' 'huan lo'o cha' nu nguiaña'an rin' huan siyana ca tyun tsan huan lo'o cha' can',

12 ncuaña'an scaxcan na taan na cha' tnu tiee 'in ta'an na lo'o cha' nu nguiaña'an rin' na.

13 Ca jylo rin' huan, 'huan ta'an na, siyana tyun ya' ncuá ran' tsa'an se'en ndi'in huan (una a ncuá squi'ya scaxca cha' nu ndyucui ndijin), siyana ca tycan' ña'an tñan nu cui'nin ljan huan cui' tsaña'an ndyca ran' lo'o lyigaa la ña'an ne' gentil.

14 'Ni cha' tyucuin' cha' re lo'o lyigaa tucui, ne' griego ta tsi'i ne' griego, ta si lca ne' nu nga'ni cha'an ta a nga'ni cha'an ne'.

15 Can' cha' cuinta cha' nu 'yan lyee lca tieen tyucuin' cha' tsu'hue 'in Crixtu lo'on huan, 'huan nu ndi'in quichen Roma.

Cha' 'in Crixtu lca na cha' cuiya' 'in Ndiöse

16 A jy'u ran' tyucuin' cha' tsu'hue 'in Crixtu siyana lca na cha' cuiya' 'in Ndiöse nu culo laa 'in lyigaa nu tsaña'an ri' 'in ni, la nducua la ne' judio ngui'ni ca'an cha' re 'in, a cuinta lo'o ne' griego.

17 Siyana lo'o cha' tsu'hue re ndyca tycan' ña'an ntsu'hui cha' quinu luhuin na tloo Ndiöse, si tsaña'an ri' na 'in ni, tsaña'an ndyucui' quityi 'in Ndiöse: —Nu quinu luhui tloo Ndiöse caja chelyuu 'in si tsaña'an ri' 'in ni—.

Lyigaa nten nducui qui'ya

18 Ti la ni' cuaan ljian cha' nsin' ri' nu ntsu'hui tiee Ndiöse squi'ya scaxca cha' a tsu'hue nu ngui'ni nten, cui' cha' nu ndyucui ndijin lo'o cha' nu lñi 'in Ndiöse.

19 Tsaña'an ndi'in cha' 'in Ndiöse, ndyca tycan' na siyana cui' ni cua ngui'yo scua yla ni cha' re 'in ne'.

20 Siya cha' nu a tycan' 'in Ndiöse, lo'o cha' cuiya' nu a nguiatii 'in ni, a cuinta tsaña'an lca ni, ncuá tycan' cha' re ti bra ngañan ni chelyuu. Lo squi'ya na nu ngañan ni can' ca jylo ri' ne' ña'an ndi'in cha' 'in ni, lo a ndijyi ña'an taa ne' qui'ya.

21 Nisiya cua yu'hui lyoo ne' 'in ni una a nga'ni tnu ne' 'in ni tsaña'an Ndiöse lca ni, a ndyaa ne' xu'hue 'in ni, siyana ndyaa ne' 'in ne' siya' ti lo'o cha' a tsu'hue, lo squi'ya cha' can' nde lyee la ndyucun cha' tiyaa 'in ne'.

22 Nisiya ndyucui' ne' siyana lca ne' sca nu tiyaa la, una nde lyee la ncuá tantu ne',

23 lo se'en ntsu'hui cha' cu'ni tnu ne' 'in Ndiöse, ni nu ndi'in sa tyucui braa, yato'o nga'ni tnu ne' ngulucuin nten chelyuu, ngulucuin quiñi, ngulucuin 'ni lo'o 'ni nu nsuhue' ni'.

24 Can' cha' siya' ti ngala yaa' Ndiose 'in ne' se'en nda'an ne' lo'o cha' a tsu'hue, yato'o nguiten yu'hui ne' lo'o ña'an nu ti, ndyaa ne' 'in ne' loo cha' jyu'u,

25 ncha'an ne' cha' nu lñi 'in Ndiose lo'o cha' cuiñi. Nga'ni tnu ne' na nu ngañan ni, una a nga'ni tnu ne' 'in Ni nu Ngañan 'in na, ni nu ntsu'hui cha' cu'ni tnu na 'in sa tyucui braa. Amen.

26 Can' cha' ngala yaa' Ndiose 'in ne' lo'o cha' a tsu'hue, siyana a chu'hui lyoo 'a ne' ni na lca cha' jyu'u. Lo ne' cuna'an ncha'an ne' ña'an cha' 'in ne' lo'o ne' qui'yu lo nguiten yu'hui ne' lo'o ticui' ta'a cuna'an ne',

27 ticui' ncuaña'an ne qui'yu, ncha'an ña'an cha' nu cua ntsu'hui 'in ne' lo'o ne' cuna'an, yato'o lyee la lca tiee sten yu'hui lo'o ticui' ta'a qui'yu, nu a yu'hui lyoo 'a ni na lca cha' jyu'u, lo ncuaña'an ticuii' chun' mso' tucua ndi'i lo'o cha' a tsu'hue nu ngu'ni.

28 Siyana a nga'ni cuinta ne' 'in Ndiose ngala yaa' ni 'in ne' siya' ti lo'o cha' tiyaa a tsu'hue siyana nu cu'ni ne' na nu a ntsu'hui cha' cu'ni ne',

29 ngutsa'an yu'hui ne' lo'o xcui' cha' nu a tsu'hue, cha' nu nguiten yu'hui ne' lo'o ña'an nu ti, cha' a tsu'hue, cha' xquee', scaxca cha' a tsu'hue, cha' cuita'an ri', cha' nu ndujui ne' nten, cha' cusuun, cha' cuiñi,

30 cha' ndyca ndyucui', cha' nu ndyucui' ca'an ta'a ne', ndyca ta'a cusuun ne' 'in Ndiose, nducua yuhue' ta'a ne', siye' ne', ntsucuen cuan ne' 'in ne' ticuii' ne', ndlo ri' que ne' cha' a tsu'hue, a nducua ne' cha' ndyucui' nten cula 'in ne',

31 tantu ne', a xñi ne' cuinta cha' nu ndyucui' ne', a ntsu'hui cha' tsu'hue 'in ne' lo'o ni sca tucui, lo a 'tna ri' ne' 'in ta'a nten ne'.

32 Nisiya jlyo ri' ne' cha' nu cua mxtya Ndiose, siyana nu cu'ni ncuaña'an ndyo'o tñan caja can', una ti nguia quiñan ne' lo'o cha' can', lo tsi'i tsacan' ti, siyana tsu'hue ntsu'hui tiee ne' bra lo'o xca tucui ngu'ni cha' can'.

ROMANOS 2

Ndiose 'ni cuiya' cha' nu lñi

1 Can' cha' a ndijyi ña'an suhuin huan tloon huan, lyigaan 'huan nu nsu'hua qui'ya 'in xca tucui, siyana tsaña'an nu nsu'huan huan qui'ya

'in nten ticuiin' huan nso' tucuan huan qui'ya chun' huan siyana scaña'an ti ngui'ni huan lo'o can'.

2 Cua jlyo rin' na siyana Ndiose lo'o cha' nu lñi 'ni cuiya' ni cha' 'in nu ngui'ni ncuaña'an.

3¿Ta ndlucua rin' huan siyana a ntsu'hui cha' cu'ni cuiya' Ndiose cha' 'huan, 'huan nu nsu'hua qui'ya 'in xca tucui lo scaña'an ti ngui'ni huan lo'o can'?

4¿Ta nxcuan tloon huan 'in Ndiose lo snu ña'an tlyu cha' tsu'hue ntsu'hui 'in ni, ndaa loo ni 'in nten, ntsu'hui cha' tlyu ri' 'in ni? ¿Ta a jlyo rin' huan lo'o cha' tsu'hue 'in ni ndijyi ña'an xtun rin' huan qui'ya ngui'ni huan?

5 Una lo'o cha' lye' ri' lo'o cha' nu tla carsya 'huan, nguia nso' tucuan huan yuhue' chun' huan nu caja 'huan bra cu'ni cuiya' Ndiose cha' 'in nten chelyuu lo'o sca cha' nu lñi, cui' tsan nu ca tyca' cha' nsin' ri' nu ntsu'hui tiee ni,

6 —lo' su'hua lyiya' ni 'na cua ña'aan tñan nga'ni na cuinta scaan na—:

7 Nu nguia ngui'ni tñan tsu'hue, caja chelyuu nu a tsatii 'a 'in can', siyana lye lca tiee can' xaa 'in Ndiose, nan can' ña'an nu quinu tsu'hue tiee ni lo'o, lo ndyuhui ta sca chelyuu nu a ntsu'hui 'a cha' tsatii.

8 Una tsalca nu lye' ri' nu a nducua cha' nu lñi, taa ni ndi'i 'in can' lo'o cha' nsin' ri' nu ntsu'hui tiee ni siyana nguiaa can' lo'o cha' a tsu'hue,

9 lo ncuaña'an scaxca ndi'i lo'o cha' xñi'in caan 'in nten chelyuu nu ngui'ni tñan a tsu'hue, lo la nducua la caja cha' can' 'in ne' judio, a cuinta lo'o ne' gentil.

10 Una lyigaa nu ngui'ni tñan tsu'hue caja xaa 'in Ndiose 'in can', scuén cuaan ni cha' 'in lo cu'ni ni cha' xtñan' carsya 'in, la nducua la qui'ni ca'an cha' re 'in ne' judio, a cuinta lo'o ne' gentil,

11 siyana Ndiose scaña'an ti cu'ni cuiya' ni cha' 'in nten.

12 Lyigaa nu ngui'ni qui'ya nu a lyiji quine 'in cha' 'in lee, tyucuna' can' una tsi'i lo'o cha' 'in lee, cui' ncuaña'an lyigaa nu ngui'ni qui'ya lo ndyuhui lyoo lee, lo'o cha' 'in lee ca cuiya' cha' 'in can'.

13 Siyana nu ne 'in cha' 'in lee, tsi'i can' cha' quinu luhui tloo Ndiose, siyana nducua can' cha' nu ndyucui' na.

14 Ne' gentil nu a ntsu'hui lee 'in bra ngui'ni ne' ña'an nu ndyucui' lee, ña'an cha' ndyu'hui lyoo ne' cha' 'in lee, nisiya a ntsu'hui na 'in ne',

15 lo ndyca tyca' ña'an siyana ni' carsya 'in ne' cua ntsu'hui lee can', ticui' cha' tiyaa 'in ne' ndaa rsuun si ta cui' ña'an ta tsi'i ña'an ngui'ni ne'.

16 Tsato'o cha' re tsan nu cu'ni cuiya' Ndiose cha' 'in nten chelyuu lo'o Jesucristo, lyigaa cha' nu ngui'ni buna ti ne', lo ndyucui' ne' lo'o cha' tsu'hue nu ndaa Ndiose 'yan.

Cha' 'in ne' judio lo'o cha' 'in lee

17 Nu'hui'ndyucui' siyana lca ne' judio, a cuinta nducua tloo cha' 'in lee, ngui'ni siye' 'in siyana nguiaa lo'o Ndiose,

18 lo jlyo ri' cha' nu ndyca ri' Ndiose, a cuinta ndi'ya cuinta snu ña'an cha' nu tsu'hue lati, cui' siyana ngui'ni cha'an cha' 'in lee can'.

19 Ndlucua ri' siyana ndlu'u 'in nu cuityin' lo lca sca xaa 'in nu nda'an se'en tla.

20 Xque' ri' siyana ndlu'u 'in nu a sca cha' jlyo ri' ta 'in nu suhue ti, ndyucui' siyana cua ngujui cha' tiyaa 'in lo ndyu'hui lyoo cha' nu lñi, cui' siya cha' 'in lee can'.

21 Nu'hui'ndlu'u 'in xca tucui, ¿ni cha' a ndlu'u 'in ticuii'? Nu'hui'ndyucui' siyana a ntsu'hui cha' cu'ni na cuna, ¿ta a ngui'ni cuna?

22 A cuinta ndyucui' siyana a sten yu'hui'ndlu'u na lo'o cuilyo'o nten, ¿ta a nguiten yu'hui'ndlu'u ña'an nu ti? Cui' ncuaña'an nxcuan tloo 'in ngulucuin, ¿lo nu'hui'ndlu'u ni cha' 'ni cuna 'in Ndiose?

23 Nu'hui'ndlu'u ngui'ni siye' 'in lo'o cha' 'in lee, ¿ta tsi'i 'in Ndiose nxcuan tloo siyana ncha ti'in cha' 'in lee can'?

24 Siyana ndeña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Squi'yan huan, can' cha' nducua ne' gentil yuhue' 'in Ndiose—.

25 Chi ñi siyana nu'hui'ndlu'u ncuca circuncida 'in, ntsu'hui'ndlu'u lyoo cha' can' si nducua cha' 'in lee can', una siyana a nducua cha' 'in na, tyucua cha' ti ncuca circuncida 'in.

26 Si ntsu'hui'ndlu'u xca nu a ncuca circuncida 'in, una si xu'hua se'en can' cha' 'in lee, can' nu ncuca circuncida 'in.

27 Lo nu a ncuá circuncida 'in, lo tsu'hue nxu'hua se'en cha' 'in lee, can' nu nga'an cha' 'in su'hua qui'ya 'in, siyana nu'huin ncuá circuncida 'in lo a nxu'hua se'en cha' 'in lee can'.

28 Siyana sca nten, a lca ne' judío lo'o cha' 'in cuinan' ne', cui' ncuaña'an lo'o cha' nu ndyca circuncida 'in ne', a lca na lo'o cha' 'in cuinan' ne',

29 siyana la ni' carsya 'na lcan na ne' judío bra nu chin ñi ca cha' ndyca circuncida 'na, cha' re ljian na lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu lo tsi'i lo'o cha' 'in lee. Ndiose scuén cuan ni 'in can' nisiya a quinu tsu'hue can' lo'o nten.

ROMANOS 3

1 Rcan', ¿ni tsu'hue cu'ni si lcan na ne' judío, lo ni cana cu'ni na si ca circuncida 'na?

2 Ntsu'hui ña'an nda yaa' na 'na, si la nducua la ne' judío mxnu Ndiose quinta cha' nu yucui' ni.

3 Rcan', si ntsu'hui nu a mdo'o lñi cha' 'in tloo Ndiose, ¿ta can' cha' a lñi ndi'in cha' 'in Ndiose?

4 Tsi'i na. Ndiose lñi ndi'in cha' 'in ni, lo lyigaa nten chelyuu lca ne' nu cuiñi ña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: — Mdo'o ni cha' 'huan lo'o cha' nu yucuin' huan, lo cu'ni huan cana bra caja nu su'hua qui'ya 'huan—.

5 Lo'o qui'ya 'na ndyca tyca' cha' nu lñi 'in Ndiose, ¿ña'an ñujuin na rcan'? ¿Tsaña'an ndaa ni ndi'i 'in nten, ta can' cha' a lñi ndi'in cha' 'in Ndiose? (Ndyucuin' lo'on huan tsaña'an ndyca ri' sca nten chelyuu.)

6 Ndiose lñi ndi'in cha' 'in ni, lo si tsi'i na, ¿ni ña'an ca cu'ni cuiya' ni cha' 'in nten chelyuu?

7 Lo lo'o cha' cuiñi 'yan ncuá tyca' cha' nu lñi 'in Ndiose se'en nu scuén cuan cha' 'in ni, ¿ni cha' ti ndijyi nu ndlo qui'ya 'yan?

8 ¿Ta tsu'hue lati si tyucui' na: Cu'ni na tñan a tsu'hue, siyana ca tyca' cha' tsu'hue? (Ntsu'hui nu ndyucui' ca'an 'na siyana ncuaña'an ndlu'un na, una nga'an cha' 'in can' caan yuhue' chun').

A tucui nu tsu'hue

9 Rcan', ¿ta tsu'hue la nten lcan na que 'in lyigaa la tucui? Tsi'i na, ¿ta tsi'i cua yucuin' na siyana ne' judío lo'o ne' gentil ngui'ni ne' qui'ya?

10 Siyana ndeña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —A tucui tsu'hue, ni sca can' lo a ntsu'hui,

11 a tucui nu ndi'ya cuinta cha' nu lñi, a tucui nu nguinan 'in Ndiose.

12 Lyigaa ne' mdo'o tsu' ne', ngutsa'an yu'hui ne' lo'o cha' a tsu'hue, a tucui nu ngui'ni tñan tsu'hue, ni sca can' lo a ntsu'hui.

13 Tu'hua ne' ndyca ri' na tsaña'an sca tucuaa nu nducua yla, ltse' ne' lca na cha' cuiñi, lo'o tu'hua ne' ngui'ni ne' ti'i tsaña'an ndyca ri' sca cuinaan yla.

14 Mtsa'an yu'hui tu'hua ne' lo'o yuhue' squi'ya cha' tla carsya 'in ne'.

15 Ndla ndsa nguiaa ne' se'en nu kujui ta'a ne'.

16 Nguiaa ne' njlyo ne' 'in ta'a nten ne', lo nxnu ne' cha' xñi'in tucuiin nguiaa ne'.

17 A yu'hui lyoo ne' tucuiin nu taa cha' tsu'hue 'in ne',

18 ni a ntsen ne' tloo Ndiose—.

19 Una cua jlyo rin' na siyana lyigaa cha' nu ndyucui' lee, ndyucui' na cha' 'in nten nu ngui'ni cha'an 'in na, siyana lyigaa nten tyucua seen tu'hua ne', lo ña'aan nten chelyuu ca jylo ri' ne' siyana nducui ne' qui'ya tloo Ndiose.

20 —Siyana ni sca tucui a quinu luhui tloo Ndiose— si xu'hua se'en cha' 'in lee, cui' lo'o lee can' ca jylo rin' na siyana nducuin na qui'ya.

Quinu luhuin na tloo Ndiose si tsaña'an rin' na 'in ni

21 Ri nii ndyca tyacan' ña'an ntsu'hui cha' quinu luhuin na tloo Ndiose, una tsi'i lo'o cha' 'in lee, siyana lee can' tsatlyu lo'o cha' nu nga'an nu mxiyucui' Ndiose 'in ndaa na rsuun cha' re,

22 siyana quinu luhui nten tloo Ndiose si tsaña'an ri' ne' 'in Jesucristo, lo caja cha' re 'in lyigaa nu tsaña'an ri' 'in ni, siyana scaña'an ti ndi'in cha' 'na lyigaan na.

23 Lo siyana lyigaan na ngui'ni na qui'ya, mdo'o tijyun' na loo xaa 'in Ndiose.

24 Una lo'o cha' tsu'hue nu lca tiee ni, xu'hue ti mxnu luhui ni 'na squi'ya Crixtu Jesús bra msi'i ni 'na.

25 Ndiose mxtya ni cha' siyana Crixtu ca ni ña'an ndyca ri' sca lomstan si tsaña'an ri' ne' 'in ni, ncuaña'an ca tyacan' ña'an siyana lñi

ndi'in cha' 'in Ndiose lo yu'hui cha' tlyu ri' 'in ni lo'o ne' nu mdi'in ti
s'ni siyana cuaan ti mdijin ni qui'ya 'in ne'.

26 Lo ca jylo ri' nten ri nii, snu ña'an lñi ndi'in cha' 'in ni, siyana
scati ni lca ni nu luhui lo scati ni ca suhui ni 'in nu tsaña'an ri' 'in
Jesús.

27 Rcan', ¿la ncuca cha' siye' can'? A la nguiten cha' can' ¿Ta siyana
ndun loo lee can', ta nde'en la tñan tsu'hue ngui'ni ne'? Tsi'i na, cui'
siyana nguiaña'an ri' ne' 'in Ndiose.

28 Ndyca jylo rin' na rcan' siyana nten chelyuu quinu luhui ne' si
tsaña'an ri' ne' 'in ni, lo tsi'i siyana xu'hua se'en can' cha' 'in lee.

29 ¿Ta lca ni Ndiose 'in ne' judio ti? ¿Ta tsi'i lo'o ne' gentil lca ni
Ndiose 'in ne'? lca ni Ndiose 'in ne' gentil.

30 Siyana —scati Ndiose ntsu'hui—, lo tsaña'an nsuhui ni 'in nu
ncuca circuncida 'in siyana nguiaña'an ri' 'in ni, cui' ncuaña'an nsuhui
ni 'in nu a ncuca circuncida 'in.

31 ¿Ta siyana nguiaña'an ri' na 'in ni, can' cha' nde nxcuan tloon na
cha' 'in lee can'? Tsi'i na, cui' nu nde lyee la 'ni cuintan na cha' can'.

ROMANOS 4

Chelyuu 'in Abraham

1 Rcan', ¿ni cana yu'hui 'in Abraham nu ncuca nten cula 'na squi'ya
chelyuu nu yu'hui?

2 Si Abraham nguinu luhui tloo Ndiose lo'o cha' tsu'hue nu ngui'ni,
nga'an cha' 'in cu'ni siye' una tsi'i lo'o cha' 'in Ndiose.

3 Una, ¿ña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose? —Abraham nguinu luhui
tloo Ndiose siyana yaña'an ri' 'in ni—.

4 Sca nu ngui'ni tñan, tsi'i xu'hue ti xñi squiya', cui' siyana cua
ngui'ni tñan.

5 Una xca ña'an 'in sca nten nu a nducua tloo lo'o tñan tsu'hue nu
ngui'ni, siyana nguiaña'an ri' can' 'in Ndiose, ni nu nsuhui 'in nten
qui'ya chelyuu, lo lo'o cha' can' ndijin ni cuinta 'in lca sca nu luhui,

6 tsaña'an ndyucui' David siyana tsu'hue ca xu'hue sca nten nu nxnu
luhui Ndiose 'in, una tsi'i siyana nde'en la tñan tsu'hue nu cua
nga'ni.

7 Lo ndeña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Tsu'hue ca xu'hue sca
nten nu nga'ni Ndiose cha' tlyu ri' 'in, lo ngatyen ni lyigaa qui'ya 'in.

8 Tsu'hue ca xu'hue sca nten nu a nsu'hua Ni X'na na qui'ya 'in—.

9 Rcan', ¿ta nten nu ndyca circuncida ti 'in ntsu'hui xu'hue 'in lo'o cha' re, ta na lo'o nu a lyiji ca circuncida 'in? Ndyucui' na siyana Abraham —nguinu luhui tloo Ndiose siyana yaña'an ri' 'in ni—.

10 ¿Ni ña'an ngujui cha' tsu'hue re 'in rcan'? ¿Ta bra ncuca circuncida 'in ta bra ti lyiji ca na 'in? Ngujui cha' re 'in bra nu ti lyiji ca circuncida 'in, lo tsi'i bra ncuca na'in ne'.

11 Chun' nde'en can' ncuca circuncida 'in, una cua lca luhui tloo Ndiose siyana yaña'an ri' 'in ni, siyana ca sti lyigaa nu nguiaña'an ri' 'in Ndiose nisiya a ncuca circuncida 'in, siyana lo'o can' quinu luhui siyana tsaña'an ri' 'in ni.

12 A cuinta siyana ca sti lyigaa nu ndyca circuncida 'in, una tsi'i tsaloo ti lo'o cha' can', siyana tyucui ndyca'an can' chelyuu 'in Abraham nu ncuca nten cula 'na, lo tsaña'an ri' can' 'in Ndiose tsaña'an nu nga'ni Abraham bra nu ti lyiji ca circuncida 'in.

Siyana yaña'an ri' ngujui cha' tsu'hue 'in

13 Tsi'i lo'o cha' 'in lee mxtya Ndiose sca cha' lo'o Abraham tsatlyu lo'o nten cuitiyi 'in, siyana xñi cuinta ña'aan chelyuu re, lo'o cha' nu yaña'an ri' 'in ni nguinu luhui.

14 Si tsalca nu nguia ndya'an cha' 'in lee ntsu'hui xu'hue 'in lo'o cha' can', tyucua cha' ti tsaña'an ri' nten, lo a sca cuinta ntsu'hui cha' nu cua mxtya Ndiose rcan'.

15 Squi'ya lee, can' cha' taa Ndiose ndi'i 'in nten, una si a ntsu'hui lee, a sca cha' nducui ndyca'an 'na rcan'.

16 Cu'ni na cuinta ljian cha' tsu'hue can' 'na siyana yaña'an rin' na 'in Ndiose, cui' siyana xu'hue ti caja cha' can', siyana quinu scua tsa cha' re lo'o nten cuitiyi 'in sñe' Abraham. Tsi'i nu nguia ndyca'an cha' 'in lee caja cha' re 'in, lo'o lyigaa nu nguiaña'an ri' 'in Ndiose tsaña'an nga'ni Abraham nu lca sti lyigaan nare,

17 (cui' ña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Na' mxtyan 'in siyana ca sti quina'an 'a nten—). Tloo Ndiose nguinu scua cha' re, cui' ni nu yaña'an ri' Abraham, ni nu nga'ni cha' ndyo'o qui'u nten, lo ndlo naa sca na nu a tycan' tsaña'an ndyca ri' sca na nu cua ndia.

18 Nisiya a nducua tloo Abraham cha' tsu'hue re, una yaña'an ri' cha' nu mxtya Ndiose lo'o, cui' siyana tiyaa braa ca sti quina'an nten

ñā'an cha' nu cua yucui' ni lo'o: — Ntsu'hui cha' qui'ni nten cuitiyi 'in sñe'—.

19 A nga'ni na'an ri' lo'o cha' nu yaña'an ri' nisiya cua cula, a cuinta cua caja ti (siyana cua tiyaa sca cientu yjan), a cuinta Sara nu lca cuilyo'o a lyiji siya' tyi'in sñe' can'.

20 Una a nga'ni na'an ri' lo ni a nga'ni tucua ri' lo'o cha' nu mxtya Ndiose lo'o, nga'ni cuinta cha' nu nguiaña'an ri' lo nga'ni tnu 'in Ndiose.

21 Ni chin' ti lo a nga'ni tucua ri', ta na a ca 'in Ndiose cu'ni ni lyigaa cha' nu cua mxtya ni,

22 can' cha' —nguinu luhui tloo Ndiose siyana yaña'an ri' 'in ni—.

23 Tsi'i squi'ya cha' 'in Abraham ti ngua'an cha' re tsaña'an nguinu luhui,

24 cui' lo'o cha' 'nare nguinu scua na siyana quinu luhuin na tloo ni, tsalcan naa nu nguiaña'an ri' 'in ni nu nga'ni cha' mdyo'o qui'u Ni X'na na Jesús,

25 ni nu ndaa Ndiose cha' cuiya' caja squi'ya qui'ya nducuin na, lo mdyo'o qui'u ni siyana ca quinu luhuin na tloo Ndiose.

ROMANOS 5

Cha' tsu'hue nu cua ngujui 'na lo'o cha' 'in Ndiose

1 Siyana cua nguinu luhuin na siya cha' nu na yaña'an ri' na, can' cha' ndyca tsu'hue cha' 'na lo'o Ndiose lo'o cha' 'in Ni X'na na Jesucristo.

2 Lo'o cha' 'in ni ca sten na tloo Ndiose lo tyucuan na cha' tsu'hue 'in ni siyana yaña'an rin' na, lo tsa ndun na lo'o cha' re, a cuinta tsu'hue ntsu'hui tieen na siyana nducua tloon na caja xaa 'in Ndiose 'na.

3 Tsi'i tsacan' ti cha' tsu'hue ntsu'hui tieen na, cui' siyana ndijin na scaxca ndi'i, jlyo rin' na siyana lo'o cha' nu ndijin na nde lyee la chu'hui cha' tlyu ri' 'na,

4 lo'o cha' tlyu ri' can' nde lyee la ca ngula rin' na, ncuaña'an nde lyee la tyucua tloon na cha' nu cua mxtya Ndiose.

5 Jlyo rin' na cha' tsato'o cha' re, siyana ngutsa'an yu'hui cha' tsu'hue 'in Ndiose ni' carsya 'na lo'o Espíritu nu Luhui nu ndaa ni 'na.

6 Bra na'an mdi'in cha' 'na, ndiyaa tsan ngujui Crixtu loo nten qui'ya chelyuu.

7 Siyana sca nten tucui a ña'an caja ne' loo sca nten, tina'an ntsu'hui nu xtyi ri' caja loo sca nten nu tsu'hue.

8 Una Ndiose ndlu'u yla ni cha' tsu'hue nu lca tiee ni, lo nisiya lcan na nten qui'ya chelyuu una Crixtu ngujui ni loon na.

9 Lo siyana cua mxnu luhui ni 'na lo'o tne ni, nde lyee la nga'an cha' 'in ni culo la ni 'na tsan nu taa ni ndi'i 'in nten.

10 Si tiju' mda'an na sii' Ndiose lo ti ndyca tsu'hue cha' 'na lo'o ni siyana ngujui Sñe' ni, ¿ta tsi'i lyee la nga'an cha' tyo'o laan na lo'o chelyuu 'in Sñe' ni?

11 Tsi'i nde ti cha', siyana tsu'hue ntsu'hui tieen na lo'o Ndiose lo'o cha' 'in X'na na Jesucristo, lo'o ni cua ndyca tsu'hue cha' 'na lo'o Ndiose.

Cha' 'in Adán lo'o Crixtu

12 Squi'ya scati ne' qui'yu nguiten qui'ya loo chelyuu re, lo lo'o qui'ya can' nducui ndyca'an cha' ndija 'in nten, can' cha' ngu'ni ca'an cha' ndija 'in lyigaa nten siyana lyigaa ne' nducui ne' qui'ya.

13 Bra nu ti lyiji quinu scua lee 'in Ndiose cua ngu'ni nten qui'ya, una a ngujui ña'an tyo'o qui'ya 'in ne' siyana a ntsu'hui lee rcan'.

14 Una cha' ndija can' cua nsñi su'hua na 'in ne' ti bra mdi'in Adán hasta mdiyaan Moisé, nisiya a nga'ni nten can' qui'ya nu nga'ni Adán una ngu'ni ca'an cha' ndija can' 'in ne', lo tsi'i ncuaña'an yato'o lo'o ni nu cua yaan can'.

15 Siyana cha' tsu'hue nu cua ngujui 'na a ndyucua ta'a cha' 'in na lo'o qui'ya can': Si qui'ya nu nga'ni scati ne' qui'yu yato'o quina'an nten ngujui, una lo'o cha' tsu'hue 'in scati ne' qui'yu nu lca Jesucristo, nde lyee la ncu lca tiee Ndiose 'in nten quina'an can' lo ndaa ni cha' tsu'hue can' 'in ne'.

16 Ni siyana a ndyucua ta'a cha' 'in qui'ya nu nga'ni scati ne' can' lo'o cha' tsu'hue nu ndaa ni 'na: Nguio' tucua yuhue' chun' nten chelyuu squi'ya scati qui'ya can', una ncu tyacan' cha' tsu'hue 'in ni squi'ya scaxca qui'ya nu ngu'ni na, siyana xnu luhui ni 'na.

17 Squi'ya qui'ya nu nga'ni scati ne' can' yato'o msñi su'hua cha' ndija 'in nten chelyuu, cui' ncuaña'an lo'o scati ni nu lca Jesucristo

nde lyee la caja chelyuu 'in ne', tsalca nu tyucuan xu'hue cha' tsu'hue tlyu nu ndaa Ndiose, cui' cha' nu xnu luhui 'in ne' xu'hue ti.

18 Squi'ya scati nu nga'ni qui'ya can' yato'o yaan yuhue' chun' lyigaa nten, cui' ncuaña'an lo'o scati nu nga'ni tñan tsu'hue yaan chelyuu nu a tsatii 'a 'in lyigaa nten, siyana cua mxnu luhui ni 'in ne'.

19 Squi'ya scati nu a ncu tucua cha' 'in Ndiose yato'o lyigaa nten nducui ne' qui'ya, cui' ncuaña'an lo'o scati nu mducua cha' 'in Ndiose quina'an nten ca quinu luhui ne' tloo ni.

20 Ndaa Ndiose lee can' 'in ne' siyana lyee la ca tyca' qui'ya ngui'ni ne', lo bra cua lyee ngüi'ni qui'ya can', nde lyee la ncu tyca' cha' tsu'hue 'in ni.

21 Tsaña'an ndi'in cha' 'in qui'ya, ya lo'o na 'in ne' loo cha' ndija, cui' ncuaña'an cha' tsu'hue 'in Ndiose yaan na siyana ca quinu luhui ne' tloo ni, lo caja sca chelyuu nu a tsatii 'a 'in ne' lo'o cha' 'in Ni X'na na Jesucristo.

ROMANOS 6

Cua ngujuin na lo'o cha' 'in qui'ya

1 ¿Ni ña'an ra ñujuin na rean? ¿Ta ti tsa quiñan cu'ni na qui'ya, siyana lyee la ca tyca' ña'an cha' tsu'hue 'in Ndiose?

2 Tsi'i na, lo siyana cua ngujuin na lo'o cha' 'in qui'ya, ¿ña'an ti tsa quiñan lan na cu'ni na qui'ya?

3 ¿Ta a jlyo rin' huan siyana lyigaa nu cua mducua tya lo'o cha' 'in Crixtu Jesús, sca cha' ti 'in can' lo'o ni bra ngujuini?

4 Lo'o cha' nu mducua tyca' na lo tsatlyu ngutsin' na lo'o ni lo'o cha' 'in cha' ndija, chu'huin na sca chelyuu nu cui ti tsaña'an nu mdyo'o qui'u Crixtu lo'o cha' cuiya' 'in Stina Ndiose.

5 Si ncuaña'an sca cha' ti 'na lo'o ni bra ngujuini, cui' ncuaña'an sca cha' ti 'na lo'o ni bra mdyo'o qui'u ni.

6 Cua jlyo rin' na siyana stu'hua nga'an na loo cursi lo'o ni, siyana caten qui'ya nu msñi su'hua 'na lo a tsa quiñan 'a na ti cu'ni na qui'ya lo'o cuinan' re.

7 Siyana sca nten nu cua ngujuini, cua mdyo'o se'en ntsu'huini loo qui'ya.

8 Si naa re cua ngujuin na lo'o Crixtu, nducua tloon na tyi'in na lo'o ni tsa tyucui braa.

9 Cua jlyo rin' na cha' mdyo'o qui'u Crixtu lo a ntsu'hui 'a cha' caja ni, siyana mdyo'o ni loo cha' ndija.

10 Tsaña'an nu ngujui ni, siya' ti ngujui ni squi'ya qui'ya, una lu'u ni ri nii siyana tucua ni cha' nu ndyca ri' Ndiose.

11 Cui' ncuaña'an 'huan, ca jylo rin' huan siyana cua ngujuin huan lo'o cha' 'in qui'ya, una lu'un huan ri nii siyana tyucua tloo Ndiose 'huan, sca cha' ti 'huan lo'o Crixtu Jesús, ni nu lca X'na na.

12 Can' cha' a taan huan ya' ti tiun huan loo qui'ya loo chelyuu 'huan lo a cu'ni huan cha' a tsu'hue nu lca tieen huan,

13 ni a taan cha' cuiya' 'in cuina' huan sten scaxca se'en lo cu'ni huan qui'ya, ta cu'ni tsu'hue na 'huan lo'o cha' a tsu'hue, siyana tyaan huan 'huan siya' ti lo'o cha' 'in Ndiose tsaña'an ndyca ri' sca nu cua mdyo'o qui'u, ncuaña'an tyucuin huan cu'ni tsu'huen huan 'in Ndiose lo'o sca tñan nu luhui.

14 Can' cha' a taan huan ya' ti culo qui'ya can' tñan 'huan siyana a ntsu'hui 'an huan loo lee, siyana ntsu'huin huan yaa' Ndiose lo'o cha' tsu'hue 'in ni.

Lcan na msu 'in Ndiose nu cu'ni tñan tsu'hue

15 Rcan', ¿ta ti tsa quiñan na cu'ni na qui'ya siyana a ntsu'huin 'a na loo lee, lo cua ndi'in na lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose? Tsi'i na.

16 ¿Ta a jlyo rin' huan siyana bra tyaan huan 'huan 'in xca tucui lo tucuan huan cha' 'in, cui' msu 'in can' lcan huan siyana nducuan huan cha' 'in? ¿Ta can huan msu 'in qui'ya nu tsa lo'o 'huan lo'o cha' ndija, ta tucuan huan cha' 'in Ndiose lo xnu luhui ni 'huan?

17 Una ncua xu'hue 'in Ndiose, nisiya ncuan huan msu 'in qui'ya, una ri nii lo'o lyigaa tieen huan nducua huan cha' nu ngui'ni cha'an huan lo cua ndyaan huan 'huan siya' ti lo'o cha' can'.

18 Lo siyana cua mdyo'on huan loo cha' a tsu'hue can', cua lcan huan msu 'in lyigaa lo'o cha' tsu'hue.

19 Ndyucuin' lo'on huan sca cha' nu a tucui siyana ca qui'yan huan cuinta: Tsaña'an nu ndyaan huan 'huan lo'o cha' a tsu'hue siyana lyee la cu'ni huan scaxca la qui'ya, una ri nii tyaan huan 'huan lo'o cha' nu luhui siyana cu'ni huan scaxca tñan tsu'hue.

20 Siyana bra ncuan huan msu 'in qui'ya, tijyu' ndycaan huan lo'o cha' nu tsu'hue.

21 ¿Ta ngujui cha' tsu'hue 'huan rcan'? Ta tsi'i xcui' cha' jyu'u ngujui 'huan? lo'o cha' ndija nguiatii cha' can'.

22 Una ri nii siyana mdyo'on huan loo qui'ya lo ndycan huan msu 'in Ndiose, caja ña'an chu'huin huan sca chelyuu nu luhui lo caja chelyuu nu a tsatii 'a 'huan.

23 Si cu'ni na qui'ya tsatii cha' 'na lo'o cha' ndija, una cha' tsu'hue nu ndaa Ndiose 'na lca na chelyuu nu a tsatii 'a lo'o Ni X'na na Jesucristo.

ROMANOS 7

Nten nu ndi'in cuilyo'o lo'o cha' 'in lee

1 'Huan ta'an na, a tucui qui'yan huan cuinta cha' re (siyana lcan huan sca nten nu cua ndyu'hui lyoo cha' 'in lee), ¿ta a jlyo rin' huan siyana lee can' ndlo na tñan 'in nten tsalaja nu ti lu'u ne'?

2 Sca ne' cuna'an nu ndi'in cuilyo'o ntsu'hui cha' tucua cha' 'in laja nu lu'u, una si caja a sca 'a cha' nducui ndyca'an 'in ne' lo'o cha' cuilyo'o can' rcan.

3 Una si ne' cuna'an can' tyi'in ne' lo'o xca ne' qui'yu lo si lu'u cuilyo'o ne', qui'ya ngui'ni lo'o cha' 'in lee rcan'. Una si cua ngujui cuilyo'o ne' a sca 'a cha' nducui ndyca'an 'in ne' lo'o cha' 'in lee can' rcan', ca caja cuilyo'o ne' lo'o xca tucui lo tsi'i qui'ya lca na.

4 Cui' ncuaña'an 'huan ta'an na, cua ngujuin huan lo'o cha' 'in lee lo'o cha' nu ngujui Crixtu, lo xca tucui cui'ya loo 'huan, cui' ni nu mdyo'o qui'u can', siyana cu'ni huan scaxca tñan tsu'hue ña'an nu ndyca ri' Ndiose.

5 Siyana lja mda'an na lo'o cha' a tsu'hue, lee can' nde lyee la mxlu ti'in na cha' a tsu'hue nu ntsu'hui tieen na, lo nga'ni na scaxca qui'ya siyana tsa lo'o na 'na loo cha' ndija.

6 Una ri nii a sca 'a cha' nducui ndyca'an 'na siyana cua ngujuin na lo'o cha' 'in lee, cui' cha' nu msñi su'hua 'na, siyana cu'ni tsu'huen na 'in Ndiose lo'o cha' tiyaa nu cui nu ndaa Espíritu 'na, lo tsi'i 'a lo'o cha' tiyaa cula nu ndyucui' lee can'.

Cha' 'in qui'ya nu nda'an lo'on

7 ¿Ni ña'an ra ñujuin na rcan'? ¿Ta cha' a tsu'hue lca cha' 'in lee? Tsi'i na. A ca jlyo ran' ni na lca qui'ya si tsi'i lo'o cha' 'in lee, ni a ca jlyo ran' siyana a tsu'hue xcui rin' na nde'en la na, si a ndyucui' lee: —A xcui rin' huan nde'en la na—.

8 Una lee can' nde lyee la mxlu ti'in na cha' a tsu'hue nu ntsu'hui teen, siyana a juersa 'in qui'ya si a yaan lee can'.

9 Chin' braa yu'huin chelyuu lo a nga'nin cuinta cha' 'in lee, una mdiyaa tsan ngü'yan cuinta tsaña'an ndlo lee can' tñan, lo qui'ya can' ngujui la juersa 'in na, yujui na 'yan.

10 Se'en nu ntsu'hui cha' taa lee can' chelyuu 'yan, ticuii' na ya lo'o na 'yan loo cha' ndija.

11 Lo'o lee can' ngujui ña'an ngañilyo'o qui'ya 'yan, lo yato'o yujui qui'ya can' 'yan.

12 Jlyo rin' na siyana lee can' luhui 'a cha' 'in na, cui' ncuaña'an luhui cha' nu ndlo na tñan, lñi ndi'in cha' 'in na lo tsu'hue na.

13 Rcan', ¿ta sca na nu tsu'hue can' ndyca cha' ndija 'yan? Tsi'i na. siyana lo'o cha' tsu'hue can' nde lyee la ca tycan' qui'ya lo ndyca na cha' ndija 'yan, siyana lo'o scaxca cha' nu ndlo lee can' tñan ca jlyo ran' snu ña'an tla cha' 'in qui'ya.

14 Jlyo rin' na siyana lee can' l'jyan na lo'o cha' 'in Ndiose, una na' lcan nten chelyuu siya' ti ndyaan 'yan loo qui'ya,

15 lo a ndi'yan cuinta cha' nu ngui'nin. Se'en nu cu'nin tñan tsu'hue nu ndyca ran', nde 'nin cha' nu a ndyca ran'.

16 Si ngui'nin cha' nu a ndyca ran', ndyca ri' tyucui' siyana tsu'hue lee can'.

17 Nguiato'o rcan' tsi'in ngui'nin cha' can', qui'ya ntsu'hui ni' carsya 'yan ngui'ni 'in na.

18 Cua jlyo ran' siyana ni sca cha' tsu'hue a nda'an lo'on lo'o cha' 'in cuinan' re. Nisiya lca teen cu'nin tñan tsu'hue una a ndijyi ña'an cu'nin 'in na.

19 Siyana a 'nin tñan tsu'hue nu ndyca ran', nde 'nin cha' a tsu'hue, cui' cha' nu a lyca ran' cu'nin.

20 Si ngui'nin cha' nu a ndyca ran', una tsi'in ngui'nin 'in na, cui' qui'ya ntsu'hui ni' carsya 'yan ngui'ni cha' can'.

21 Nde cha' nu ndyca jylo ran': Bra ndyca ran' cu'nin tñan tsu'hue, cui' bra ndyca tycan' ña'an qui'ya nda'an lo'on.

22 Una la ni' carsya 'yan tsu'hue ntsu'hui teen lo'o lee 'in Ndiose.

23 Una ntsu'hui xca cha' nu ndlo tñan 'in cuinan' re, can' nu nsuun lo'o cha' tiyaa 'yan, lo nsñi su'hua 'yan siyana ti cu'nin qui'ya lo'o cuinan' re.

24 'Nnan can lo'o cha' re, ¿ti ca culo laa 'yan lo'o qui'ya nu nguia lo'o 'yan loo cha' ndija?

25 Tyaan xu'hue 'in Ndiose lo'o cha' 'in Ni X'na na Jesucristo. Can' cha' lo'o cha' tiyaa 'yan nducuan cha' nu ndyucui' lee 'in Ndiose, una cha' nu 'in cuinan' re ti nda'an na lo'o cha' a tsu'hue.

ROMANOS 8

Ntsu'huin na lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu

1 Can' cha' a sca 'a yuhue' ti nducua chun' nu sca cha' ti 'in lo'o Crixtu Jesús, tsalca nu a nda'an 'a lo'o cha' tiyaa a tsu'hue, cui' nu nguia ndyca'an cha' nu ndyca ri' Espíritu 'in Ndiose.

2 Lo'o Crixtu Jesús ngujui cha' cuiya' 'in Espíritu nu ndaa chelyuu 'yan, can' nu ngüilyoo 'yan loo qui'ya lo'o loo cha' ndija.

3 Lee can' a ncua ta yaa' na 'na siyana a ncua 'in na lo'o cha' 'in cuinan' re, una squi'ya qui'ya 'na Ndiose nga'an tñan ni 'in Sñe' ni nu yaan tsaña'an ndyca ri' sca nten, lo nga'ni tyii ni cha' 'in qui'ya nu nda'an lo'o cuinan' re,

4 siyana loo chelyuu 'na ca tyca' cha' 'in lee, naa nu nguia ndyca'an cha' nu ndyca ri' Espíritu, lo tsi'i ña'an nu ndyca rin' na.

5 Tsalca nu nguiaa tsu' 'in cuinan', cui' cha' tiyaa a tsu'hue ntsu'hui tiee can', una nu cua nguiaa tsu' 'in Espíritu, cui' cha' tiyaa 'in Espíritu nda'an lo'o can'.

6 Siyana nu nda'an lo'o cha' tiyaa a tsu'hue, loo cha' ndija ntsu'hui can', una nu nda'an lo'o cha' tiyaa 'in Espíritu, cua ngujui chelyuu 'in lo nxtñan' carsya 'in.

7 Cha' a tsu'hue nu ntsu'hui tieen na lca na ta'a cusuun Ndiose siyana a tucua cha' nu ndlo ni tñan, lo ni a ndyca 'in tucua cha' can'.

8 Lo nu ti nda'an lo'o cha' a tsu'hue, a ca cu'ni can' cha' nu ndyuhui cuiya' ri' Ndiose.

9 Una 'huan a nda'an 'an huan lo'o cha' a tsu'hue, siyana ntsu'huin huan chelyuu tsaña'an nu ndyca ri' Espíritu, si ntsu'hui Espíritu 'in Ndiose ni' carsya 'huan. Nu a ntsu'hui Espíritu 'in Crixtu ni' carsya 'in, a nguiaa can' tsu' 'in ni.

10 Una si Crixtu cua ntsu'hui ni ni' carsya 'huan, ca jylo rin' huan siyana cua ngujui cuinan' huan lo'o cha' 'in qui'ya, una carsya 'huan lu'u na siyana cua mxnu luhui ni 'huan.

11 Lo si Espíritu 'in Ndiose, ni nu nga'ni cha' mdyo'o qui'u Jesús cua ntsu'hui ni' carsya 'huan, cui' ni nu nga'ni cha' mdyo'o qui'u Crixtu Jesús, cu'ni ni cha' tyo'o qui'un huan lo'o cuinan' huan ttaa braa lo'o Espíritu nu cua ntsu'hui ni' carsya 'huan.

12 Can' cha' 'huan ta'an na, nducui ndyca'an sca cha' 'na, una tsi'i lo'o cha' 'in cuinan' na, ta siyana ti cu'ni na ña'an nu ndyca rin' na,

13 siyana si ti nda'an huan lo'o cha' a tsu'hue nu lca tteen huan, cajan huan. Una si si'yu con' huan cha' a tsu'hue can' lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu, chu'hui huan chelyuu rean.

14 Siyana lyigaa nu nducua cha' 'in Espíritu 'in Ndiose, can' nu lca sñe' Ndiose.

15 Siyana a ndyucuan xu'huen huan sca espíritu nu ti xñi su'hua 'huan lo'o cha' chen, siyana ndyucuan xu'huen huan sca espíritu nu mxisñe' 'huan, can' cha' ntsu'hui tteen na xi'yan na 'in Ndiose: Nu'huin lca Ndiose 'yan.

16 Yucui' ca Espíritu nxiyucui' 'in carsya 'na siyana lcan na sñe' Ndiose.

17 Si cua lcan na sñe' Ndiose, cui' ncuaña'an tyucuan na cha' tsu'hue nu taa ni 'na, tsatlyu caja cha' can' 'na lo'o Crixtu. Si tsatlyu ndijin na ndi'i lo'o ni, cui' ncuaña'an tsatlyu caja xaa 'in ni 'na.

18 tyucuin sca cha' lo'on huan, tsaña'an ndi'i nu ndijin na ri nii a ndyucua ta'a na lo'o cha' tsu'hue nu caja 'na ttaa braa.

19 Siyana lyigaa na nu ngañan Ndiose loo chelyuu re, ndyuhui ta ti can' tsan nu ca tyacan' xaa 'in Ndiose nu caja 'in lyigaa nu lca sñe' ni.

20 Siyana lyigaa na nu nguiaa' a mdo'o tsu'hue cha' 'in na, una tsi'i siyana ncuaña'an ncuca ri' na, siyana ndaa ni cha' cuiya' 'in na lo ndyuhui ta na xca cha',

21 siyana tyo'o laa na se'en ntsu'hui ndyucun na se'en ntsu'hui cha' jlyo na, lo caja xaa 'in Ndiose 'in na stu'hua lo'o lyigaa sñe' ni.

22 Cua jlyo rin' na siyana ti bra ngañan Ndiose lyigaa loo na, ndijin can' ndi'i tsaña'an ndyca ri' sca ne' cuna'an nu cua tyi'in sñe',

23 lo tsi'i tsacan' ti ndijin ncuaña'an, cui' lo'on nare, naa nu ndyuhui ta cha' tsu'hue nu mxyta Ndiose lo'o Espíritu nu cua ntsu'hui ni' carsya 'na. Can' cha' lo'on nare nguiaan ri' carsya 'na, lo ndyuhui tan na tsan nu xisñe' ca ni 'na bra caja sca cuinan' nu cui 'na.

24 Lo'o cha' nu nducua tloon na, can' cha' mdo'o laan na, siyana si tyuhuitan na nu cua tyacan', a sca cuinta ntsu'hui. Lo si tyuhuitan na nu na'an tloon na, ¿ni na ti ndyuhui tan na rcan'?

25 Una si nducua tloon na cha' nu a tyacan', 'ni cha' ta loon na lja tyuhuitan na cha' can'.

26 Cui' ncuaña'an nda yaa' Espíritu 'na bra na'an ndi'in cha' 'na. Ni a jlyo rin' na ña'an ntsu'hui cha' jñan na 'in Ndiose una ticui' Espíritu njñan 'in ni lo'o cha' 'na, lo tsaña'an nu njñan can' a jlyo rin' na ña'an nguilyo scua na cha' can'.

27 Scati Ndiose, ni nu jlyo ri' ña'an lca carsya 'in nten, cui' ni ndi'ya ni cuinta tsaña'an cha' tiyaa 'in Espíritu, njñan can' 'in Ndiose tsaña'an nu ndyca ri' ni lo'o cha' 'in lyigaa sñe' ni.

Cua nga'ni na cana lo'o Crixtu

28 Jlyo rin' na siyana lyigaa cha' tyo'o tsu'hue 'in nu lca tiee 'in Ndiose, tsalca nu msi'ya ni 'in siyana cu'ni cha' nu ndyca ri' ni.

29 La nducua la yuhui lyoo ni 'in can', a cuinta mxyta ni cha' siyana ca can' tsaña'an nu lca Sñe' ni, siyana ca Sñe' ni nu ndun loo lja lyigaa nu ca ta'a ni.

30 Tsalca nu cua mdo'o hui can', msi'ya ni 'in, lo nu msi'ya ni 'in, can' nu mxnu luhui ni 'in, lo nu nguinu luhui can', ndaa ni cha' cuiya' sten loo xaa 'in ni.

31 ¿Ni ña'an ra ñujuin na cha' re, si Ndiose nguiaa ni tsu' 'na, ti ca cu'ni ndi'i lo'on na?

32 Ndiose a ndyca 'tna ri' ni 'in Sñe' ni bra mdijin can' ndi'i, nde mdyaa ni 'in can' squi'ya lyigaan nare, ¿ta xtyi ri' ni a taa ni lyigaa lo'o cha' tsu'hue 'na tsatlyu lo'o Sñe' ni rcan'?

33 ¿Ti ca culo qui'ya 'in nu cua ngulosuhui Ndiose? ¿Ta tsi'i Ndiose lca nu mxnu luhui 'na?

34 ¿Ti ca tucua yuhue' 'na? ¿Ta tsi'i Crixtu lca nu ngujui loon na, a cuinta mdyo'o qui'u ni lo nducua ni tsu' cueen 'in Ndiose, njñan ni cha' 'na?

35 ¿Ti ca culo tsu' 'na sii' cha' tsu'hue 'in Crixtu? ¿Ta cha' nu ndijin na, ta scaxca ndi'i, ta siyana ti'i ri' ne' 'na lo'o cha' 'in Ndiose, ta siyana a caja na cun na, ta siyana nlyiji sten' na, ta siyana chen ndyucui 'na, ta siyana kujui ne' 'na?

36 Tsaña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Squi'ya chen ndyucui 'hua lyigaa braa, ndi'in cha' 'hua ña'an ndyca ri' sca slya' nu cua kujui ne' 'in—.

37 Nisiya ncuaña'an, cua nga'ni na cana lyigaa cha' re, cui' lo'o ni nu nga'ni 'tna 'na.

38 Can' cha' jlyo tsu'hue ran' siyana ni cha' ndija, ni cha' nu ndyca loo chelyuu re, ni angajle, lo ni cui'in nu ndlo tñan, ta nu cuaan la cha' cuiya' ndia 'in, ni cha' nu ndyca ri nii ta cha' nu caan nde loo,

39 ta cha' nu ndyca la ni' cuaan ta cha' nu ndyca nde ni' chelyuu re, ni sca loo na nu ndi'in loo chelyuu re, a ca 'in na culo tsu' na 'na lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose, lo'o cha' 'in Ni X'na na Crixtu Jesús.

ROMANOS 9

Ndiose ngulosuhui ni 'in ne' Israel

1 Sca cha' ti 'yan lo'o Crixtu ndyucuin' cha' nu lñi lo a ñilyo'on 'huan, Espíritu nu Luhui 'in Ndiose jlyo ri' ña'an lca carsya 'yan.

2 Snu ña'an nu'un ran' lo scaña'an ti ti'i ntsu'hui tieen,

3 nu hasta lca tieen si ca caan yuhue' chun', lo tyo'on tsun' sii' Crixtu squi'ya ta'a chen tyin nu lca nten cuityi 'yan,

4 cui' ne' Israel, nu cua nguinu cha' ca sñe Ndiose, nu cua na'an tloo xaa 'in ni, nu cua mxtya ni sca cha' lo'o, a quinta cua ndaa ni lee 'in ne' lo'o ña'an nu cu'ni tnu ne' 'in ni, cua ndaa ni cha' nu tyucua tloo ne' sa tyucui braa.

5 Cui' loo nten can' mdo'o nu lca nten cula 'na, loo can' yaan Crixtu lo'o cha' nu 'in cuinan' ni, ni nu lca Ndiose 'in lyigaa lo'o cha', lo sa tyucui braa caja nu cu'ni tnu 'in ni. Amen.

6 Una a culucua rin' na ta na a mdo'o lñi cha' nu cua mxtya Ndiose, siyana a lyigaa ne' Israel nguiaa ne' tsu' 'in Ndiose.

7 Nisiya lca ne' nten cuityi 'in Abraham, una tsi'i can' cha' lyigaa ne' lca ne' sñe', siyana ndeña'an nu juin Ndiose 'in: —Loo Isaac nu lca sñe' tsa quiñan nten 'in—.

8 Can' cha' nten cuityi 'in Abraham a lca can' sñe' Ndiose lo'o cha' nu 'in cuinan', siyana lyigaa nu ljian lo'o cha' nu mxyta Ndiose, can' nu lca nten cuityi 'in.

9 Nde cha' nu mxyta ni 'in: —Nii xca yjan ljian xiya', lo Sara cua ndi'in sñe'—.

10 Tsi'i tsacan' ti cha' yucui' ni, lo'o cha' 'in Rebeca bra nu ngua tycan ña'an lo'o cha' 'in Isaac nu ncu nten cula 'na.

11 (Ti' lyiji tyi'in tyucuaa sñe' can' bra cua mxyta Ndiose cha' re, a cuinta ni cha' tsu'hue lo ni cha' a tsu'hue a lyiji cu'ni can', siyana quinu scua tsa cha' nu cua mxyta ni, ni nu ngulosuhui 'in Jacob, lo tsi'i siyana nde'en la tñan tsu'hue nu cua nga'ni can').

12 Can' cha' nu juin ni 'in Rebeca cha' 'in tyucuaa sñe' nu ntsu'hui cha' tyi'in: —Nu culo can' ca msu 'in nu cuine' la—.

13 Cui' ña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Na' ndyu'hui cuiya' ran' 'in Jacob, una mscuan tloon 'in Esaú—.

14 Rcan', ¿ta ñujuin na siyana a lñi ndi'in cha' 'in Ndiose? Tsi'i na.

15 Siyana ndeña'an nu juin Ndiose lo'o Moisé: —Na' n'nin 'tna lo ndyu'hui cha' tlyu ri' 'yan lo'o nu ndyca ran'—.

16 Ca jylo rin' na siyana Ndiose nga'ni ni 'tna 'in nu ndyca ri' ni, lo tsi'i cha' nu ndyca ri' can' ta siyana nsu'hua can' juersa.

17 Siyana loo quityi 'in Ndiose nu juin ni 'in Faraón: —Na' mxytan 'in siyana ca ree, lo ca jylo ri' snu ña'an tlyu cha' cuiya' 'yan, siyana quine cuen cha' 'yan sa tyucui chelyuu—.

18 Ca jylo rin' na siyana Ndiose nga'ni ni 'tna 'in nu ndyca ri' ni, ticui' ncuaña'an nga'ni tla ni carsya 'in nu ndyca ri' ni.

19 Tina'an ndlucua rin' huan: ¿Ni cha' ti nsu'hua Ndiose 'in nten si ncu ña'an? Siyana, ¿ti ca tyucui ndijin lo'o cha' nu ndyca ri' Ndiose?

20 Nu'huin, ¿ti ca lca siyana cua ña'an ti nxcuen 'in Ndiose? ¿—Ta xtyi ri' sca quitun' cunicha' 'in nu ngañan 'in, ni cha' ngañan 'yan ncuaña'an—?

21 ¿Ta a nga'an cha' 'in nu ñaan quitun' tñan na nu ndyca ri' lo'o yuu can'? ¿Ca tñan can' sca na nu tsu'hue lo ca tñan can' sca na nu cua ña'an ti.

22 ¿Ni ña'an ra nu juin na? Si Ndiose ncu ri' ni culo ni cha' nsin' ri' ntsu'hui tiee ni, siyana ca tycan' cha' cuiya' 'in ni lo'o nten nu cua

nga'an cuiya' 'in siyana jlyo, una nisiya ncuaña'an lyee nda loo ni 'in ne'.

23 A quinta siyana quine cueen cha' 'in ni, snu ña'an tlyu cha' tsu'hue ntsu'hui 'in ni lo'o nu 'tna ri' ni 'in, cui' nu cua mxtya ni cha' caja xaa 'in ni 'in.

24 Can' cha' msi'ya ni 'in tsatlyu lo'on nare, una tsi'i ne' judio ti, siyana lo'o ne' gentil.

25 Cui' tsaña'an mxiyucui' Ndiose 'in Osea: —Na' tyucuin' lo'o nten re siyana lca ne' quichen 'yan, nisiya tsi'i quichen 'yan lca can'. Sca quichen nu a lca tieen 'in, tyucuin' lo'o siyana lca tieen 'in.

26 Se'en ngujui nu yucui' lo'o ne': A lcan huan quichen 'yan, can' culo naa ne' 'huan lcan huan sñe' Ndiose, ni nu lu'u ca—.

27 A quinta lo'o Isaía yucui' sca cha' cha' 'in ne' Israel, lo nu juin: —Nisiya quina'an la ne' Israel ndi'in tsaña'an ndi'in ysin tu'hua tyi'a tujo'o, una chin' ti can' ntsu'hui cha' tyo'o laa,

28 siyana cua ndyucui' lucuila' cha' cu'ni cuiya' Ni X'na na cha' 'in nten sa tyucui' chelyuu lo'o sca cha' nu lñi—.

29 Nde xca cha' nu yucui' Isaía: —Ni X'na na, ni nu tla la cha' 'in, si na a mxnu 'a ni nten cuitiyi na, ti s'ni ngüijlyon na tsaña'an quichen Sodoma lo'o quichen Gomorra—.

Quinu luhuin na si tsaña'an rin' na 'in Crixtu

30 ¿Ni ña'an ra ñujuin na rcan'? Ne' gentil nu a ngulucua ri' quinu luhui tloo Ndiose, can' nu ndyucua cha' tsu'hue re, nguinu luhui ne' siyana yaña'an ri' ne' 'in ni.

31 Cui' ne' Israel nu nducua ca tloo quinu luhui tloo Ndiose lo'o cha' 'in lee, yato'o a ngujui cha' can' 'in ne'.

32 ¿Ni cha' ra? Siyana ncu a ri' ne' caja cha' can' 'in ne' siyana xu'hua se'en ne' cha' 'in lee, lo a mxtya ne' tloo ne' 'in Ndiose, yato'o mducua quee quiya' ne' lo'o cha' re,

33 tsaña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Ña'an, quichen Jerusalén xtyan sca quee nu tyucua quiya' ne', quee nu xtlyu 'in ne', lo nu tsaña'an ri' 'in can' a tyo'o cha' jyu'u 'in—.

ROMANOS 10

1 'Huan ta'an na, cha' re nu lyee lati lca tieen, lo njñan 'in Ndiose siyana ca tyo'o laa ne' Israel.

- 2 Na' ndaan rsuun siyana lyee lca tiee ne' 'in Ndiose, una a ndyucua ta'a cha' can' lo'o cha' nu lñi.
- 3 Siyana a ndi'ya ne' quinta tsaña'an nxnu luhui Ndiose 'in nten, nan ne' cha' can' una lo'o cha' tiyaa nu 'in ne', can' cha' a ndyucuan xu'hue ne' cha' tsu'hue 'in Ndiose nu xnu luhui 'in ne'.
- 4 Lee can' nguinu scua na siyana ca tsa lo'o na 'na 'in Crixtu, siyana quinu luhui lyigaa nu tsaña'an ri' 'in ni.
- 5 Cuinta cha' 'in lee nu ndaa Moisé ndeña'an quinu luhuin na: —Nu xu'hua se'en cha' nu ndyucui' lee, can' nu chu'hui chelyuu—.
- 6 Una cha' re ndyucui' Ndiose lo'o nu ndyca ri' quinu luhui si tsaña'an ri' 'in ni: —A tyucui', ¿ti ca scuen la ni' cuaan—? (ta siyana ti'ya ti'in can' 'in Cristu),
- 7 ta si ñu juin, ¿—ti ca tsa se'en ntsu'hui ne' ngujui—? (ta siyana quia te'en 'in Crixtu lja ne' ngujui).
- 8 ¿Ni ña'an ra ndyucui' quityi can'? —A tijyu' ndycan huan lo'o cha' 'in Ndiose, tu'hua lo'o ni' carsya 'in cua ntsu'hui na—. Nde cha' nu nguiaña'an ri' hua nu ndyucui' hua lo'o nten:
- 9 Si tyucui' siyana Jesús lca Ni X'na na, lo si lo'o carsya 'in tsaña'an ri' siyana Ndiose nga'ni ni cha' mdyo'o qui'u can'.
- 10 Lo'o carsya 'na nguiaña'an rin' na lo quinu luhuin na tloo Ndiose, cui' ncuaña'an lo'o tu'huan na ndyucuin' na cha' re lo tyo'o laan na.
- 11 Siyana ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Lyigaa nu tsaña'an ri' 'in Crixtu a tyo'o cha' jyu'u 'in can'—.
- 12 Siyana scaña'an ti ntsu'hui lyoo ne' judio lo'o ne' griego, siyana cui' Ni X'na na lca X'na lyigaa tucui, lo scaña'an ti ndaa ni cha' tsu'hue 'in lyigaa nu njñan 'in ni,
- 13 —siyana lyigaa nu jñan 'in ni lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na, can' nu tyo'o laa—.
- 14 ¿Ni ña'an ra ca jñan na 'in ni, si a lyiji tsaña'an rin' na 'in ni? ¿Ni ña'an ra ca tsaña'an rin' na, si a lyiji quine 'na cha' 'in ni? ¿Lo ni ña'an quine 'na, si a caja nu tyucui' cha' tsu'hue 'in ni lo'on na?
- 15 ¿Ti ca tsa yucui' cha' tsu'hue re si a tucui ca'an tñan 'in? Siyana ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Tsu'hue ca xu'hue nu ndyaan tyucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose tsaña'an ntsu'hui cha' cu'ni chu'huen na cha' 'na lo'o ni—.

16 Una tsi'i lyigaa tucui ndyucuan xu'hue cha' tsu'hue 'in Ndiose, siyana ndeña'an ndyucui' quityi nga'an Isaía: —Ni X'na hua, ¿ti ca yaña'an ri' cha' nu yucui' hua—?

17 Ca jylo rin' na siyana si quine 'na cha' tsu'hue 'in ni ndijyi ña'an tsaña'an rin' na, lo cha' tsu'hue can' lca na cha' 'in Ndiose.

18 Tyucuin' lo'on huan sca cha': ¿Ta na a lyiji quine 'in nten cha' re? Una ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Ña'aan sa tyucui chelyuu cua ngune cueen cha' nu yucui' msu 'in ni, cua mdo'o yisu na sa tyucui chelyuu—.

19 A cuinta tyucuin' lo'on huan: ¿Ta a ngü'ya ne' Israel cuinta cha' re? Siyana la nducua la mxiyucui' Ndiose 'in Moisé lo nu juin ni: —Na' su'huan cha' xlya tieen huan lo'o cha' 'in xca lta nten, lo su'huan cha' nsin' ri' tieen huan lo'o cha' 'in xca lta nten nu ndyucun cha' tiyaa 'in—.

20 A cuinta mxiyucui' la Ndiose 'in Isaía: —Nten nu a nda'an nan 'yan, can' nu nguija lyoo 'yan, nguiyo scuan ylan cha' 'yan lo'o sca nten nu a ntsu'hui tiee 'yan—.

21 Una ndeña'an yucui' ni cha' 'in ne' Israel: —Tyucui tsan mducui yaan' 'in nten nu lye' ri' lo a nee 'in—.

ROMANOS 11

Ne' Israel nu yaña'an ri' 'in Ndiose

1 Rcan', ¿ta mscuan tloo Ndiose 'in nu lca quichen 'in ni? A ca ñujuin na ncuaña'an siyana lo'on na' lcan ne' Israel, cui' nten cuityi 'in Abraham nu ncua nten cula 'na, lo mdo'on loo nten cuityi 'in Benjamin.

2 A ntsu'hui cha' xcuan tloo Ndiose quichen 'in ni, cui' nu cua s'ni ngulosuhui ni 'in. ¿Ta a jlyo rin' huan ña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose cha' 'in Elía bra ndaa qui'ya 'in ne' Israel? Lo nu juin:

3—Ni X'na hua, cua yujui ne' 'in lyigaa nu mxiyucui' 'in, a cuinta ndyen ne' lyigaa se'en ndiquin ne' slya' lo xcan tin nguinun, una lca tiee ne' cujui ne' 'yan—.

4 Una, ¿ni ña'an ra mxcuen Ndiose 'in? —Ti' ndi'in cha tyca ti mii msu 'yan nu a lyiji ti'ya xtyin' tloo ngulucuin Baal—.

5 Cui' ncuaña'an ri nii, ndi'in xca lta nten nu cua ngulosuhui ni lo'o cha' tsu'hue 'in ni.

6 Si mdo'o hui ne' lo'o cha' tsu'hue 'in ni, a la 'ni tsu'hue tñan nu nga'ni ne' rcan', siyana cha' tsu'hue 'in ni lryan na xu'hue ti. Lo si lryan na lo'o tñan nu ngui'ni ne', tsi'i 'a xu'hue ti lca na rcan'.

7 Can' cha' ca ñujuin na siyana cha' tsu'hue nu nda'an nan ne' Israel, a lyiji tyucuan ne' 'in na, una tsalca nu cua ngulosuhui ni cua ngujui na 'in, lo lyigaa la ña'an ne' ncuca tla carsya 'in ne',

8 tsaña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Ndiose mducun carsya 'in ne', lo'o quiloos ne' siyana a ca tyca' 'in ne', lo'o tu nscan ne' siyana a quine 'in ne', lo ncuña'an hasta ri' nii—.

9 A cuinta ndeña'an nu juin David: —Cha' tsu'hue nu nducua tloos ne' tyca na 'in ne' cha' a tsu'hue, su'hua ndyucun na 'in ne', xtyu na 'in ne' loo ndi'i, can' na ca squiya' ne'.

10 Quinu tla xaa quiloos ne' siyana a ca tyca' 'in ne', lo quinu yucu ne' sa tyucui braa—.

Lo'o ne' gentil ntsu'hui cha' tyo'o laa ne'

11 Rcan', ¿ta mducua quee quiya' ne' Israel siyana tlyu ne'? Tsi'i na, una squiya' cha' lye' ri' ne' ngujui ña'an tyo'o laa ne' gentil, siyana caja cha' nsin' ri' 'in ne' Israel.

12 Squiya' cha' lye' ri' can' 'in ne' ndyca na cha' cuilyiya' 'in nten chelyuu, lo squiya' cha' nu a tsu'hue 'in ne' can' ncuca cuilyiya' ne' gentil, ¿ni xnu ca bra ti tun ne' Israel?

13 Ndyucuin' cha' re lo'on huan, 'huan ne' gentil, siyana Ndiose nga'an tñan ni 'yan tyucuin' cha' tsu'hue 'in ni lja ne' gentil, lo nga'ni cuintan tñan nu ndaa ni 'yan,

14 siyana si ca sten cha' xlya ni' carsya 'in ta'a quichen tyin, lo tsato'o lja can' caja nu tyo'o laa.

15 Lo'o cha' nu mdo'o tsu' ne' Israel, ngujui ña'an cu'ni chu'hue nten chelyuu cha' 'in ne' lo'o Ndiose, ¿ni xnu ca bra xtucui ne' Israel? tyo'o qui'u ne' laja ne' ngujui.

16 Siyana si culo quijaxtlya nu mdo'o can' lca na sca lomstan 'in Ndiose, ¿ta tsi'i ña'an scuan nu guinu can' luhui na rcan'? Cui' ncuña'an lo'o sca yca, si tsu'hue ti suun na, cui' ncuña'an tsu'hue stan' na.

17 Si ncuña'an yato'o nguitan stan' yca olivo, lo 'huan lcan huan ña'an ndyca ri' yca nu nducua ni' quixin', cua ngujui nu mji'in ca'an 'huan se'en nguitan yucui' ca stan' yca can', lo ri' nii sca cha' ti 'huan

lo'o suun yca olivo can', snu ña'an tsu'hue ngui'ni cu'u suun yca can' huan.

18 Can' cha' a culucua rin' huan ta lyee la ndun loon huan que 'in stan' yca nu nguitan can', lo si ncuaña'an ngui'ni siyen' huan, una a jlya rin' huan siyana suun yca can' ngui'ni cu'u 'huan, lo tsi'in huan ngui'ni cu'un huan 'in na.

19 Tina'an ñujuin huan: Nguitan stan' yca can' siyana caja se'en nguitan can' na.

20 Siyana nguitan stan' can' siyana a yaña'an ri' can' 'in Ndiose, una 'huan tsa ndun huan siyana yaña'an rin' huan, can' cha' a cu'ni siyen' huan, siyana tya'an lo'on huan sca cha' chen.

21 Si Ndiose a nga'ni ni cha' tlyu ri' 'in yucui' ca stan' can', ¿ni 'huan lo a cu'ni ni cha' tlyu ri' 'huan?

22 Ña'an huan, snu ña'an tlyu cha' tsu'hue 'in Ndiose lo'on huan, a cuinta tla cha' 'in ni lo'o nu mdo'o tsu' can'. Can' cha' a ntsu'hui cha' tyo'o tsun' huan lo'o cha' tsu'hue, chen cha' lo'on huan si'yu co' ni cha' 'huan.

23 Ne' Israel, si a tsa quiñan a ne' lo'o cha' tla 'in ne', ti caja ña'an tya ca'an can' sii' yca can', siyana tlyu cha' cuiya' 'in Ndiose lo ca jyi'in ca'an ni 'in can' xiya'.

24 Si mdo'on huan loo yca nducua ni' quixin', lo ncu ndya ca'an huan sii' xca yca olivo nu tsu'hue la, ¿ta a cunu la tya ca'an stan' yca olivo can' lo'o stan' ca na?

Ti' tyo'o laa ne' Israel

25 'Huan ta'an na, ndyca ran' siyana qui'yan huan cuinta cha' re, cha' nu yuhui catsi' 'in Ndiose, lo a cu'ni siyen' huan 'huan. Ne' Israel sti'i ti nga'ni tla ne' carsya 'in ne' hasta nu tiyaa ya' tsaña'an ri' ne' gentil 'in Ndiose,

26 la rcan' tyo'o laa ne' Israel, tsaña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Quichen Jerusalén tyo'o Ni nu Culo Laa 'in nten, culo tsu' ni nten 'in Jacob lo'o cha' a tsu'hue—.

27 Lo nu juin Ndiose: —Nde cha' nu xtyan 'in ne', cui' bra nu cuityen qui'ya nducui ne'—.

28 Yato'o ne' Israel ndyca ta'a cusuun Ndiose siyana tsaña'an rin' huan cha' tsu'hue re, una tsaña'an ngulosuhui ni 'in ne', nga'ni ni 'tna 'in ne' lo'o cha' nu cua mxtya ni lo'o nten cula 'in ne'.

29 Siyana Ndiose a ntsu'hui cha' culaa ni cha' tsu'hue nu cua ndaa ni, lo ni a xcuan tloo ni 'in nu cua msi'ya ni.

30 Ña'an ndyca rin' 'huan, a mducuan huan cha' 'in Ndiose ti culo, una ri nii cua ndyucuan huan cha' tsu'hue can' 'in ni, cui' lo'o cha' lye' ri' 'in ne' Israel.

31 Lo nisiya lye' ri' ne', una tiaa braa caja ticui' cha' tsu'hue nu ndaa ni 'huan 'in ne'.

32 Ndiose ndaa ni ya' cu'ni lye' ri' ña'an nten chelyuu, siyana ca tyca 'tna ri' ni 'in lyigaa tucui.

33 ¡Snu ña'an tlyu cha' cuilyiya' ntsu'hui 'in Ndiose lo'o cha' tiyaa 'in ni, tsaña'an ndi'ya ni cuinta lyigaa lo'o cha'! ¡Ni sca tucui lo a ca qui'ya cuinta tsaña'an cha' nu cua mxtya ni, a cuinta tsaña'an ndyca ri' ni!

34 Siyana, ¿—ti ca ngüi'ya cuinta cha' tiyaa 'in Ni X'na na? ¿Ti ca cua nda cueen 'in ni—?

35 ¿—Ti ca cua ndaa sca na 'in ni—?

36 Siyana cui' cha' 'in ni mdo'o lyigaa loo na, ndi'in na lo'o cha' 'in ni, lo lo'o cha' 'in ni nguiaa' na. Scati ni ntsu'hui cha' cu'ni tnu na 'in ni sa tyucui braa. Amen.

ROMANOS 12

Cha' nu ntsu'hui cha' cu'ni na

1 Can' cha' 'huan ta'an na, lo'o cha' tsu'hue nu tlyu 'in Ndiose taan cha' tnu tiee 'huan siyana tyan huan 'huan tloo Ndiose tsaña'an sca lomstan nu lu'u, nu luhui 'in ni, ña'an nu ndyca ri' ni, siyana neuaña'an ntsu'hui cha' cu'ni tnu na 'in ni.

2 A tyucui ndyca'an huan cha' nu ndyca loo chelyuu re, taan huan ya' cha'an ni 'huan lo'o cha' tiyaa nu cui ti 'huan, siyana ca jylo rin' huan ña'an cha' nu ndyca ri' Ndiose, cui' cha' nu ndyu'hui cuiya' ri' ni, lo'o cha' nu lñi.

3 Tyucuin' lo'on huan cuinta scaan huan lo'o cha' tsu'hue nu ndaa Ndiose 'yan, siyana a xque' rin' huan ta cuaan la ndi'in cha' 'huan que ña'an cha' nu cua ngujui 'huan, lo'o sca cha' nu lñi cu'ni cuintan huan 'huan, cua ña'an cha' nu ndaa Ndiose 'in cuinta scaan huan lo'o cha' nu nguiaña'an rin' huan.

4 Tsaña'an ndyca ri' cuinan' na, quina'an 'a se'en ntsu'hui 'na, una tsi'i sca loo ti tñan 'ni na,

5 cui' ncuaña'an nare, quina'an na ndi'in na, una sca cha' ti 'na lo'o Crixtu, lo lyigaan na scati lcan na lo'o ta'an na.

6 Can' cha', cua ña'aan cha' cuiya' nu ndaa Ndiose 'na cu'ni cuintan huan cha' can'. Si ntsu'hui nu ndyucui' cha' tsu'hue 'in ni, tyucui' can' cua ña'aan cha' nu nguiaña'an ri'.

7 Si ta yaan' huan 'in xca tucui, cu'ni cuintan huan cha' can', ta si culu'un huan 'in nten, cui' ncuaña'an cu'ni cuintan huan cha' can'.

8 Si taan huan cha' tnu tiee 'in xca tucui, cu'ni cuintan huan cha' can', ta si taan huan loo mstan, cu'ni huan cha' can' lo'o lyigaa tieen huan, lo nu chu'hui cuinta 'in ta'an na, cu'ni cuintan tñan can', cui' ncuaña'an lo'o nu 'ni 'tna 'in xca tucui, tsu'hue chu'hui tiee can' cu'ni 'in na.

9 Chu'hui cha' tsu'hue 'huan lo'o ta'an huan, lo'o sca carsya nu lñi. Xcuan tloon huan cha' a tsu'hue lo tyucui ndyca'an huan cha' nu tsu'hue.

10 Chu'hui cha' tsu'hue 'huan, tsu'hue ti tyi'in huan, cuinta scaan huan cu'ni cuintan huan 'in ta'an huan lo'o rsuun ña'an.

11 Su'hua huan juersa lo tsi'i na ndaja rin' huan cu'ni huan tñan 'in Ni X'na na, ndun rin' huan cu'ni cuintan huan cha' can'.

12 A cuinta ca tsu'hue chu'hui tieen huan tyuhuitan huan cha' nu nducua tloon huan, ta loon huan lo'o cha' nu ndijin huan, lo a cula' tin' huan tyucuin' huan lo'o Ndiose.

13 Chu'hui yuhue rin' huan 'in ta'an na nu 'ni cha' 'in, lo taan huan se'en quinu nu tiyaa se'en ndi'in huan.

14 Jñan huan 'in Ndiose siyana culucuan ni 'in nu ti'i ri' 'huan, tsu'hue ti tyucuin' huan lo'o can', lo a tucuan huan yuhue' 'in can'.

15 Ca tsu'hue chu'hui tieen huan lo'o nu tsu'hue ntsu'hui tiee, lo qui'ya tucu'hua tieen huan lo'o nu nguinan.

16 Lyigaan huan ca sca cha' ti 'huan, a taan huan ya' sten cha' siye' 'huan, cu'ni cuintan huan 'in nu na'an ti ndi'in cha' 'in, a culucua rin' huan ta lyee la tiyaan huan.

17 A lyca cha' cu'ni huan cha' a tsu'hue lo'o nu ngui'ni cha' a tsu'hue lo'on huan, cuna huan ña'an cu'ni huan tsu'hue lo'o lyigaa tucui.

18 Cha' nu 'huan, cuna huan ña'an tyi'in huan tsu'hue lo'o lyigaa tucui.

19 'Huan ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, a lyca cha' culoon huan ti'i nducua tieen huan lo'o nu ngui'ni cha' a tsu'hue lo'on huan, taan huan siyana Ndiose cu'ni cuiya' ni cha' 'in can', siyana ndeña'an nguinu scua cha' 'in ni: —Na' nga'an cha' 'yan xtucuin ndi'i can', na' su'huan lyiyan' 'in ne', nu juin Ni X'na na—.

20 Ticui' ncuaña'an —si ta'a cusuun huan nguite' ri', taan huan na cu can', ta si nguityi ri', tyaan huan tyi'a co'o, lo ncuaña'an tyo'o tique' tloo can' lo'o cha' jyu'u 'in—.

21 A taan huan cu'ni cha' a tsu'hue cana 'huan, cui' nu nde cu'ni huan cana 'in na lo'o cha' tsu'hue nu cu'ni huan.

ROMANOS 13

1 Lyigaa tucui ntsu'hui cha' tucua cha' 'in bsya, siyana a sca nu ndyca bsya ta tsi'i Ndiose ndaa cha' cuiya' 'in, lo nu lca tñan ri nii, Ndiose mxtya 'in ne'.

2 Can' cha' nu cu'ni lye' ri' 'in bsya, cui' cha' nu mxtya Ndiose ngui'ni lye' ri' can', lo nu ngui'ni ncuaña'an, ticuii' nso' tucua qui'ya chun'.

3 Nu ndyca bsya, a nducua ta siyana xcutsen 'in nten nu ngui'ni tñan tsu'hue, cui' 'in nten nu nducun'. ¿Ta ndyca ri' a xcutsen ri' 'in bsya? Cu'ni tñan tsu'hue lo ncuaña'an tsu'hue tyucui' cha' 'in,

4 siyana tñan 'in Ndiose ngui'ni can', siyana ca tyi'in tsu'hue. Una si ngui'ni tñan a tsu'hue, tya'an ytsen siyana tsi'i tyucua cha' ti nducua espada yaa' can'. Msu 'in Ndiose lca can' lo nga'an cha' 'in taa ndi'i 'in nu ngui'ni tñan a tsu'hue.

5 'Ni cha' tucuan na cha' 'in bsya, una tsi'i siyana nguitsen na tyijyin na ndi'i, cui' siyana jlyo rin' na tñan tsu'hue ntsu'hui cha' cu'ni na lca na.

6 Can' cha' su'hua lyiyan' huan tñi nu njñan bsya, siyana ticui' tñan 'in Ndiose ngui'ni lo ngui'ni cuiya' can' cha' nu ndyca se'en nducua.

7 Can' cha' su'hua lyiyan' huan lyigaa tñi nu nga'an cha' 'huan, ta cha' 'in yuu ta scaxca tñi nu njñan bsya. Cui' ncuaña'an lo'o nten, cu'ni rsuun huan 'huan lo cu'ni quintan huan 'in can'.

8 A lyca cha' quinu tucuin huan tñi' 'in ni sca tucui, chu'hui cha' tsu'hue 'huan scaxcan huan, siyana nu ntsu'hui cha' tsu'hue 'in lo'o ta'a cua nducua can' cha' nu ndyucui' lee.

9 Siyana ndyucui' quityi 'in Ndiose: —A sten yu'huin huan lo'o cuilyo'o nten, a cujuin huan nten, a cu'ni huan cuna, a tyucuin' huan

cha' cuiñi, a xcui rin' huan scaxca lo'o cha'—. Lyigaa la ña'an cha' nu ndlo Ndiöse tñan ngui'ni sca na 'na lo'o cha' re: —Ca 'tna rin' huan 'in ta'a nten huan tsaña'an ngui'ni huan lo'on huan ticuiin' huan—.

10 Cha' tsu'hue re a la ngui'ni na ti'i, can' cha' nu ntsu'hui cha' tsu'hue 'in lo'o ta'a cua nducua can' cha' 'in lee.

11 Lyigaa cha' re qui'yan huan cuinta, lo ca jylo rin' huan siyana cua mdiyaa braa nu tyo'o scalan na, siyana lucui' la ljian tsan nu ntsu'hui cha' tyo'on na loo chelyuu re que ña'an bra nu yaña'an rin' na.

12 Cua nguiaa ndijin tla lo nde cua ljian xaa, can' cha' xcuan tloon na cha' a tsu'hue can' lo cu' tsu'huen na lyigaa cha' cuiya' nu ljian lo'o xaa can'.

13 Tya'an na lo'o sca cha' tiyaa nu lñi tsaña'an nda'an sca nten bra titsan, lo tsi'i lo'o cha' cu'hui ta cha' tucun', cha' nu nguiten yu'hui ne' lo'o ña'an nu ti, ta cu'ni na ña'an nu ndyca rin' na, cha' cusuun ta lo'o cha' cuita'an ri',

14 cu' tsu'huen na cha' tsu'hue 'in Ni X'na na Jesucristo, lo a taan na ya' ca lca tiee na cha' a tsu'hue.

ROMANOS 14

Cha' 'in nu na'an ri'

1 Tsalca nu a tsa ndun lo'o cha' nu nguiaña'an ri', tyucuan xu'huen huan 'in can', una tsi'i na tyucui' lyo'on huan 'in.

2 Siyana ntsu'hui nu nxque' ri' ca cu lyigaa loo na, lo ntsu'hui nu ndyucu tsaloo ti na quixin', siyana ngui'ni tucua ri' can' lo'o cha' tiyaa 'in.

3 Una nu ndyucu lyigaa loo na a ntsu'hui cha' xcuan tloo 'in nu a ndyucu 'in na, ticui' ncuaña'an nu a ndyucu lyigaa loo na a ntsu'hui cha' jincha' can' 'in nu ndyucu 'in na, siyana Ndiöse cua ndyucuan xu'hue ni 'in can'.

4¿Ti ca lca nu'huin siyana cu'ni cuiya' cha' 'in sca msu nu cua ndia x'na? Jlyo ri' x'na can', si ngui'ni tñan tsu'hue ta ngui'ni tñan a tsu'hue, una ntsu'hui cha' tyun tsa can' siyana tla cha' 'in Ni X'na, ni nu nsñi tun 'in.

5 Ntsu'hui nu ndlucua ri' siyana cua lca ti tsan ndun loo na, lo ntsu'hui nu nxque' ri' siyana scaña'an ti ndi'in cha' 'in lyigaa tsan, una cuinta scaan na tyun lñi na cua ña'aan cha' tiyaa 'na.

6 Nu nchu'hua se'en scaxca la tsan, lo'o cha' 'in Ni X'na na ngui'ni 'in na, lo nu a nchu'hua se'en tsan can', ticui' lo'o cha' 'in Ni X'na na a ngui'ni 'in na. Nu ndyucu lyigaa loo na, lo'o cha' 'in Ni X'na na ndyucu 'in na siyana ndyaa can' xu'hue 'in Ndiose, lo nu a ndyucu 'in na ticui' lo'o cha' 'in Ni X'na na a ndyucu 'in na, una ticui' ndyaa can' xu'hue 'in Ndiose.

7 Siyana nare a sca na ntsu'huin na loo chelyuu lo'o cha' 'na, cui' ncuaña'an tsi'i lo'o cha' 'na tyo'on na loo chelyuu re.

8 Si ntsu'huin na chelyuu, lo'o cha' 'in Ni X'na na ntsu'huin na, lo si cajan na, ticui' cha' 'in Ni X'na na cajan na. Can' cha' nisiya lu'un na ta ngujuin na, ticui' yaa' Ni X'na na ntsu'huin na.

9 Cui' cha' re ngujui Crixtu lo mdyo'o qui'u ni, lu'u ni ri nii siyana ca ni X'na lyigaa tucui tsatlyu lo'o nu cua ngujui.

10 Una nu'huin, ¿ni cha' ndyca ri' cu'ni cuiya' cha' 'in ta'a? Lo nu'huin, ¿ni cha' nxcuan tloo 'in ta'a? Siyana lyigaan na ntsu'huin cha' tiyaan na tloo Crixtu se'en ndyca cuiya' cha'.

11 Siyana ndeña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Na' lcan, nu juin Ni X'na na, can' cha' tloon ntsu'huin cha' ti'ya xtyin' sa tyucui chelyuu, lo lyigaa tucui culo naan 'in Ndiose—.

12 Ncuaña'an cuinta scaan na ntsu'huin cha' tyaan na cuinta tloo Ndiose.

13 A lyca cha' jinchan' na 'in ta'an na, siyana a can na sca quee nu tyucua quiya' can', ta siyana tiu can' loo qui'ya.

14 Na' nguiaña'an ran' 'in Ni X'na na Jesús, lo jlyo ran' siyana ni sca na a tcati ndi'in cha' 'in, una si ntsu'huin nu ndlucua ri' siyana tcati ndi'in cha' can', cuinta 'in can' lca na.

15 Si cu'ni ñu'un huan carsya 'in ta'a nguiaña'an rin' huan lo'o cha' ndyucu, a ntsu'huin cha' tsu'hue 'huan lo'o rean'. Can' cha' a taan huan ya' tyucuna' sca nu cua ngujui Crixtu loo lo'o cha' ndyucu,

16 ti jincha' can' cha' tsu'hue nu ngui'ni huan.

17 Siyana tsaña'an nu ndlo Ndiose tñan 'na, a lca na cha' ndyucu ta cha' ndi'yo, siyana lryan na lo'o Espíritu nu Luhui 'in ni, ndaa yaa' ni 'na cu'ni na tñan tsu'hue, cu'ni ni cha' xtñan' carsya 'na lo ca tsu'hue chu'huin tieen na.

18 Tsalca nu nducua cha' 'in Crixtu lo'o cha' re, tsu'hue ntsu'huin tiee Ndiose lo'o can', a cuinta lo'o nten ndyu'huin cuiya' ri' ne' 'in.

19 Can' cha' tsa quiñan na lo cuna na ña'an nu tyi'in tsu'huen na, ta yaa' ta'an na siyana tsatlyu calun na.

20 A lyca cha' cuijlyon huan tñan 'in Ndiose lo'o cha' ndyucu. Siyana lyigaa loo na luhui, una a tsu'hue xtyun na 'in xca tucui loo qui'ya lo'o cha' ndyucu.

21 Tsu'hue cha' a cun huan cuinan' lo a co'on huan viñu, ni a cu'ni huan scaxca cha' nu xtyu 'in ta'a nguiaña'an rin' huan loo qui'ya, ta ca ti'i 'in can', ta cu'ni na'an ri'.

22 ¿Ta ndlucua rin' huan siyana cui' ña'an ngui'ni huan? Cuinta 'huan lo'o Ndiose lca cha' can'. Tsu'hue ca xu'hue sca nten nu a ndlo qui'ya cha' tiyaa 'in lo'o ña'an nu ngui'ni.

23 Una nu ngui'ni tucua ri' lo'o cha' ndyucu, nso' tucua can' qui'ya chun' siyana ndyucu tucua ri', lo lyigaa cha' nu cu'ni na tucua rin', ticui' qui'ya lca na.

ROMANOS 15

1 Can' cha' naa nu tsa ndun chu'hui cha' tlyu ri' 'na lo'o scaxca cha' nu ngui'ni nu na'an ndi'in cha' 'in, lo a cu'ni cuintan na 'na ticuiin' na.

2 Cuinta scaan na cu'ni cuintan na 'in ta'an na, siyana calu can' lo'o cha' nu nguiaña'an ri'.

3 Ni Crixtu lo a nga'ni ni cha' nu ncua ri' ni, siyana ncua ña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Lyigaa cha' ti'i nu yucui' ne' lo'o, ngui'o' tucua na chun' na'—.

4 Lyigaa cha' nu nguinu scua loo quityi 'in Ndiose cha' nu cu'ni cha'an na lca na, ndaa na cha' tnu tiee tyijyin na scaxca cha', siyana tyucua tloon na cha' tsu'hue nu taa Ndiose.

5 Cui' Ndiose, ni nu nda yaa' 'na lo'o cha' nu ndijyin na, lo ndaa ni cha' tnu tiee 'na, cu'ni ni cha' siyana ca sca cha' ti 'huan lyigaan huan tsaña'an nguiaa cha' 'in Crixtu Jesús,

6 siyana tsatlyu cula lo'on huan lo cu'ni tnu huan 'in Ndiose, Sti Ni X'na na Jesucristo.

Quine 'in ne' gentil cha' tsu'hue 'in Ndiose

7 Can' cha' scaxcan huan tyucuan xu'huen huan 'in ta'an huan tsaña'an nu ndyucuan xu'hue Crixtu 'na, can' cha' nu ndyu'hui cuiya' ri' Ndiose.

8 Cha' nu ndyca ran' tyucuin', Crixtu Jesús yaan ni siyana tyucua tloo ne' judio 'in ni, nguilyo scua yla ni siyana lñi ndi'in cha' 'in Ndiose nu cu'ni ni cha' ca lyigaa cha' nu cua mxtya ni lo'o nten cula 'na,

9 siyana lyigaa lta nten cu'ni tnu 'in Ndiose lo'o cha' tsu'hue 'in ni, tsaña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: — Lo'o cha' re cu'nin tnun 'in lja ne' gentil, lo cula lo'on 'in—.

10 Ndeña'an ndyucui' quityi can' xca se'en: —Ca tsu'hue chu'hui tieen huan, 'huan ne' gentil, tsatlyu lo'o quichen 'in ni—.

11 Lo xca se'en ndyucui' na: ¡—'Huan ne' gentil cu'ni tnu huan 'in Ni X'na na! ¡Sa tyucui chelyuu scuen cuaan 'in ni—!

12 Nde cha' nu yucui' Isaía: —Ti suun nu lca Isaí tyo'o sca nu culo tñan 'in ne' gentil, lo lyigaa ne' gentil tyucua tloo 'in ni—.

13 Lo Ndiose, ni nu nducua tloon na, cu'ni ni cha' nde lyee la ca tsu'hue chu'hui tieen huan, lo xtñan' carsya 'huan lo'o cha' nu nguiaña'an rin' huan, siyana scaña'an ti tyucua tloon huan 'in ni lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu nu Luhui 'in ni.

14 Una tsaña'an ndyca rin' 'huan, 'huan ta'an na, a ngui'ni tucua ran' lo'on huan, siyana ngutsa'an yu'hui cha' tsu'hue 'huan, a cuinta lo'o cha' tiyaa, ticuini' huan ca ta yaa' ta'an huan lo'o cha' re.

15 Nde cha' nga'an quityi re 'huan, 'huan ta'an na, lo nga'nin tnu tieen yucuin' lo'on huan, lo xu'huan rin' huan lyigaa cha' re lo'o cha' tsu'hue nu ndaa Ndiose 'yan,

16 siyana cu'nin tñan 'in Jesucristo lja ne' gentil, lo tyucuin' cha' tsu'hue 'in Ndiose lo'o ne', siyana lo'o ne' gentil ca ne' sca lomstan nu ndyu'hui cuiya' ri' Ndiose, nu cua msuhui Espíritu nu Luhui 'in ni.

17 Can' cha' lo'o Crixtu Jesús ca scuen cuaan 'yan lo'o tñan 'in Ndiose nu ngui'nin.

18 Siyana a xtyi ran' tyucuin' cha' 'yan, si tsi'i Crixtu nga'ni ni cha' can', ña'an ndyca nducua ne' cha' 'in Ndiose lo'o cha' nu yucuin' ta lo'o tñan nu ngui'nin,

19 lo ndaa ni cha' cuiya' cu'nin scaxca cha' nu tnu lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu 'in Ndiose, can' cha' ti la se'en lca Jerusalén hasta ndiyaa se'en lyi'ya loo Ilírico, lyigaa se'en can' msne su'huan cha' tsu'hue 'in Crixtu.

20 Ncuña'an yato'o msu'huan juersa yucuin' cha' tsu'hue 'in Ndiose, una tsi'i quichen nu cua ndyucuan xu'hue cha' 'in Crixtu, a ncu ran' xtyan quiya' cha' can' chun' tñan nu cua nga'ni xca tucui,

21 siyana ca ña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Nten nu a lyiji caja nu tyucui' cha' 'in ni lo'o, tyucua tloo can' 'in ni. Nten nu a lyiji quine 'in, can' nu tsaña'an ri' 'in ni—.

Ntsu'hui tiee Pablo tsa quichen Roma

22 Tyun ya' ncu ran' tsa'an se'en ndi'in huan, una lo'o tñan re a ngujui ña'an tsa'an.

23 Una ri nii cua ngutsa'an yu'hui se'en nde re lo'o cha' 'in Ndiose, a cuinta cua tyun yjan ndlucua ran' tsa'an se'en ndi'in huan,

24 can' cha' bra tsa'an se'en lca España tyijin se'en ndi'in huan siyana nducua tloon ña'an ta'an na lo'on huan. Lo bra nu cua mdi'in chin' lo'on huan, nducua tloon ta yaan' huan 'yan tucuiin nu ti tsa'an lan.

25 Una la nducua la tsa'an Jerusalén siyana taan cha' tnu tiee 'in ne'.

26 Siyana nu ndi'in se'en lyi'ya loo Macedonia lo'o Acaya, nga'ni cha' tsu'hue mxo' sca lomstan nu ta yaa' 'in ta'an na ndi'in Jerusalén, cui' nu 'ni cha' 'in.

27 Nga'ni cha' re lo'o cha' tsu'hue nu lca tiee, lo chin ñi siyana caja cha' re 'in, siyana si ndyucuan xu'hue cha' tsu'hue 'in Ndiose lo'o ne' judio, nga'an cha' 'in ta yaa' 'in can' lo'o cha' nu 'ni 'in.

28 Can' cha' bra cua msu'hua ltan lyigaa cha' re, lo tyan lomstan can' 'in ne', rcan' tsa'an se'en lca España, cui' ña'an tyijin se'en ndi'in huan.

29 Jlyo ran' siyana bra tia'an se'en ndi'in huan, cha'an yu'hui carsya 'yan lo'o lyigaa lo'o cha' tsu'hue 'in Crixtu.

30 Jñan sca cha' tsu'hue 'huan, 'huan ta'an na, siyana jñan huan 'in Ndiose squi'ya cha' 'yan, lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na Jesucristo lo'o cha' tsu'hue nu ndaa Espíritu 'na,

31 siyana culo laa ni 'yan yaa' ne' nducun' ndi'in se'en lca Judea, a cuinta siyana ta'an na ndi'in Jerusalén tsu'hue chu'hui tiee tyucuan xu'hue lomstan re,

32 a cuinta siyana tsu'hue chu'hui tieen tia'an se'en ndi'in huan lo'o cha' cuiya' 'in Ndiose, lo caja cha' tnu tiee 'na lo'on huan rcan'.

33 Lo Ndiose, ni nu ngui'ni cha' ndi'in tsu'huen na, tyi'in ni lo'on huan lyigaan huan. Amen.

ROMANOS 16

Msla' ta'a Pablo lo'o ne' Roma

1 A cuinta tyucuin' lo'on huan cha' 'in ne' cuna'an ta'an na Febe, ni nu nda yaa' 'in ne' lo'o tñan 'in Ndiose se'en nguio' ti'in ne' quichen Cencrea,

2 siyana tyucuan xu'huen huan 'in lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na, tsaña'an ntsu'hui cha' cu'ni na lo'o ta'a nguiaña'an rin' na. Ta yaan' huan 'in lo'o lyigaa cha' nu 'ni 'in, siyana quina'an 'a nu cua mda yaa' ne' 'in, cui' ncuaña'an nda yaa' 'yan.

3 Tyucui' chan' huan 'in Priscila lo'o Aquila cuinta cha' 'yan, cui' nu ta'a ngui'nin tñan 'in Crixtu Jesús,

4 nu hasta lo'o ncu cha' caja squi'yan, tsi'i scan tin ndyaan xu'hue 'in Ndiose cha' 'in, cui' lo'o lyigaa quichen se'en nguio' ti'in ta'an na ne' gentil.

5 Tyucui' chan' huan 'in lyigaa nu nguio' ti'in lo ngui'ni tnu 'in Ndiose se'en ndi'in Priscila lo'o Aquila. Tyucui' chan' huan 'in Epeneto, nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, nu la nducua la yaña'an ri' 'in Crixtu se'en lyi'ya loo Acaya.

6 Cui' ncuaña'an tyucui' chan' huan 'in María nu lyee 'a cua nda yaa' 'huan lo'o tñan re.

7 Tyucui' chan' huan 'in Adronico lo'o Junias, cui' nu ti ndyca ta'a hua lo ta'a yu'hui hua na'an tyucuan, nu lyee ndyu'hui cuiya' ri' ta'a mda'an Jesús 'in, lo la nducua la yaña'an ri' 'in Crixtu que na'.

8 Tyucui' chan' huan 'in Amplias, nu lyee ndyu'hui cuiya' ran' 'in squi'ya Ni X'na na.

9 Tyucui' chan' huan 'in Urbano, nu ta'a ngui'ni na tñan 'in Crixtu Jesús, lo'o Estaquis, nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in.

10 Cui' ncuaña'an tyucui' chan' huan 'in Apeles, nu cua ngulu'u tñan ngui'ni lo'o cha' 'in Crixtu, lo tyucui' chan' huan 'in Aristóbulo lo'o lyigaa nu ndi'in se'en ndi'in.

11 Tyucui' chan' huan 'in Herodión, nu ti ndyca ta'an. Tyucui' chan' huan 'in Narciso lo'o lyigaa nu ndi'in se'en ndi'in, nu nguiaña'an ri' 'in Ni X'na na.

12 Cui' ncuaña'an tyucui' chan' huan 'in tyucua ne' cuna'an ta'an na Trifena lo'o Trifosa, nu ngui'ni tñan 'in Ni X'na na. Tyucui' chan' huan 'in ne' cuna'an ta'an na Persida, nu ndyuhui cuiya' rin' na 'in, lo lyee 'a msuhua juerza 'in lo'o tñan 'in Ni X'na na.

13 Tyucui' chan' huan 'in Rufo, nu cua mdo'o hui 'in Ni X'na na, lo'o jyi'an, ni nu n'nin cuinta siyana lca ni jyi'an.

14 Tyucui' chan' huan 'in Asíncrito, lo'o Flegonte, Hermas, Patrobas, lo'o Hermes lo'o lyigaa ta'an na nu ngui'o' ti'in lo'o.

15 A cuinta tyucui' chan' huan 'in Filólogo, lo'o Julia, lo'o Nereo tsatlyu lo'o nu cuna'an ta'a, lo'o Olimpas lo'o lyigaa ta'an na nu ngui'o' ti'in lo'o.

16 Lo'o rsuun ña'an tyucui' cha' ta'an huan la sii' scan' huan. Lyigaa laa nu ndi'in lo'o cha' 'in Crixtu nde re ndyucui' cha' 'huan.

17 Jñan sca cha' tsu'hue 'huan, 'huan ta'an na, siyana xñi huan cuinta 'huan lo'o nu nsu'hue ti'in 'in ta'an na, ta ncha'an cha' nu cua nga'ni cha'an huan. Tyo'o tsun' huan sii' can'.

18 Siyana nten nu ngui'ni ncuaña'an a nducua can' cha' 'in Ni X'na na Jesucristo, siyana ngui'ni cuinta can' cha' nu lca tiee, cuti cha' ndyucui' can', lo naan ña'an se'en nu quiñilyo'o 'in ne'.

19 Cua ngune cueen cha' 'huan tsaña'an nducuan huan cha' 'in Ndiose, can' cha' tsu'hue ntsu'hui tieen lo'on huan. Una ndyca ran' siyana nde lyee la cu'ni cuintan huan cha' nu tsu'hue, lo tyo'o tijyun' huan loo cha' a tsu'hue.

20 Lo Ndiose, ni nu ngui'ni cha' ntxtñan' carsya 'na, ndla ti cu'ni ni cha' quinu sti Ne' xña'an nde tuquiyan' huan. Cui' cha' tsu'hue 'in Ni X'na na Jesucristo quinu lo'on huan.

21 Timoteo, ta'a ngui'nin tñan, ndyucui' cha' 'huan, cui' ncuaña'an Lucio, lo'o Jasón, lo'o Sosípater ndyucui' cha' 'huan, cui' nu ti ndyca ta'a hua.

22 Na' Tercio ndyucui' chan' 'huan lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na, na' nga'an quityi re cuinta cha' 'in Pablo.

23 A cuinta ndyucui' cha' Gayo 'huan, nu ndaa se'en ndi'in, a cuinta ndaa se'en ngui'o' ti'in ta'an na. Lo'o Erasto ndyucui' cha' 'huan, nu lyi'ya cuinta tñi 'in nten quichen re, lo'o ta'an na Cuarto ndyucui' cha' 'huan.

24 Cha' tsu'hue 'in Ni X'na na Jesucristo quinu lo'on huan lyigaan huan. Amen.

Cu'ni tnu na 'in Ndiose

25 Scati Ndiose ca xtya tsa la ni 'huan lo'o cha' tsu'hue 'in Jesucristo nu nda'an yucuin', cua nguilyo scua yla ni cha' re, cui' cha' nu ntsu'hui ndyucun 'in ni ti s'ni,

26 una ri nii ncua tycan' na, lo loo quityi nu nga'an nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni mdyo'o scua yla cha' re lo'o lyigaa nten, siyana tsaña'an ri' ne' lo tucua ne' cha' 'in ni, tsaña'an nu ndlo Ndiose tñan, cui' ni nu ndi'in sa tyucui braa.

27 'In scati Ndiose, ni nu tiyaa la, cu'ni tnu na sa tyucui braa lo'o Jesucristo. Amen.

1 CORINTIOS

1 CORINTIOS 1

Pablo ndyucui' cha' 'in ne' Corinto

1 Na' Pablo, lo'o cha' cuiya' 'in Ndiose can' cha' nga'an tñan ni 'yan tsa'an tyucuin' cha' tsu'hue 'in Jesucristo. Stu'hua lo'o ta'an na Sóstenes ca'an tñan hua sca quityi re 'huan,

2 'huan ta'an na nu ndi'in lo'o cha' 'in Ndiose quichen Corinto, 'huan nu cua mdo'o hui 'in Crixtu Jesús siyana can' huan sca nu luhui 'in ni stu'hua lo'o lyigaa la ña'an nu ndi'in scaxca se'en ngui'ni tnu ne' 'in Ni X'na na Jesucristo, lo lca ni X'na na tsatlu lo'o ne'.

3 Stina Ndiose lo'o Ni X'na na Jesucristo taa ni cha' tsu'hue chu'hui ni' carsya 'huan, lo cu'ni ni cha' tyi'in tsu'huen huan.

Pablo ndyaa xu'hue 'in Ndiose

4 Ndyaan xu'hue 'in Ndiose lyigaa braa si'ya cha' 'huan, lo'o cha' tsu'hue nu cua ngujui 'huan squi'ya Crixtu Jesús,

5 lo squi'ya ni can' cha' ngutsa'an yu'huin huan lo'o lyigaa lo'o cha', cui' cha' nu ndyucuin' huan lo'o cha' tiaa nu nda'an lo'on huan,

6 tsaña'an ndyca ri' cha' tsu'hue 'in Crixtu nu cua nguinu ni' carsya 'huan.

7 Can' cha' a sca cha' cuiya' nu ndaa Ndiose cuilyiji 'huan, laja ndyuhui tan huan 'in Ni X'na na Jesucristo bra quiaan ni xiya'.

8 Ndiose cu'ni ni cha' ca lñi cha' 'huan hasta bra nu tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re, siyana luhui tloon huan tsan nu cu'ni cuiya' Ni X'na na Jesucristo cha' 'in nten.

9 Lñi ndi'in cha' 'in Ndiose, ni nu msi'ya 'huan siyana ca sca cha' ti 'huan lo'o Ni X'na na Jesucristo nu lca Sñe' ni.

Crixtu a lca ni tucua sna lta

10 Jñan sca cha' tsu'hue 'huan, 'huan ta an na, lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na Jesucristo, siyana sca loo ti cha' tyucuin' huan lyigaan huan, a lyca cha' su'hue ti'in ta'an huan, siyana tyi'in huan sca cha' ti 'huan, cui' ncuaña'an lo'o cha' tia 'huan, lo sca loo ti cha' chu'hui tieen huan.

11 'Huan ta'an na, cua yna cha' ña'an ndi'in huan, siyana tucua sna nten 'in ne' Cloé ndaa ne' rsuun siyana a ndi'in 'a huan sca cha' ti 'huan.

12 Siyana cuinta scaan huan ndyucuin' huan: Na' ngui'an tsu' 'in Pablo. Xca nu ndyucui': Na' ngui'an tsu' 'in Apolo. Na' ngui'an tsu' 'in Tyu. A cuinta xca nu ndyucui': Na' ngui'an tsu' 'in Crixtu.

13 Rcan': ¿Ta lo'o Crixtu lca ni tucua sna lta? ¿Ta Pablo ngua'an loo cursi loon huan? ¿Ta mducua tyan huan lo'o cha' cuiya' 'in Pablo?

14 Na' ndyaan xu'hue 'in Ndiose siyana ni scan huan lo a mducua tyan 'huan, tsaloo ti 'in Crispo lo'o Gayo,

15 siyana a ndyca ran' caja nu tyucui' siyana nducua tyan lo'o cha' cuiya' 'yan.

16 A cuinta mducua tyan 'in Estéfnas lo'o lyigaa nu ndi'in se'en ndi'in ne', una lyigaa la tucui a ntsu'hui ran' si lo'o can' mducua tyan 'in.

17 Crixtu a nga'an tñan ni 'yan siyana tucua tyan 'in nten, cui' siyana tyucuin' cha' tsu'hue 'in ni, una tsi'i lo'o cha' tiaa 'in nten chelyuu, lo tsato'o quinu ca'an cha' nu ngujui Crixtu lo cursi nde chun'.

Crixtu lca ni cha' cuiya' 'in Ndiose

18 Cha' nu ndyucuin' na siyana Crixtu ngujui ni loo cursi, cha' tantu lca na 'in nten nu nda'an nguna', una cha' 'nare nu nducua tloon na tyo'o laan na, lca na cha' cuiya' nu tlyu 'in Ndiose.

19 Siyana ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Cuityen cha' tiaa 'in nten nu tiaa la, lo xcuan tloon cha' tiaa 'in nten nu ndi'ya la cuinta—.

20 Rcan', ¿la ncuca nu tiaa la? ¿La ncuca nu ndlu'u cha' 'in lee, ta nu tsu'hue 'a ndyucui' cha' nu ndyca loo chelyuu re? ¿Ta tsi'i cha' tiaa 'in nten chelyuu nga'ni Ndiose siyana lca na cha' a tsu'hue?

21 Ndiose lo'o cha' tiaa 'in ni, a ndaa ni cha' cuiya' chu'hui lyoo ne' 'in ni lo'o cha' tiaa nu 'in ne', siyana ncuca ri' ni culo laa ni 'in nten nu nguiaña'an ri' 'in ni nu nda'an yucuin' na cha' 'in, nisiya lca na cha' a tsu'hue 'in xca tucui.

22 Siyana ne' judio njñan ne' xcui' cha' nu tnu, lo ne' griego nda'an nan ne' cha' tiaa 'in nten chelyuu,

23 una nare nda'an yucuin' na cha' 'in Crixtu ña'an ngujui ni loo cursi, lo chiñi siyana ne' judio mscuan tloo ne' cha' re, lo cha' nu 'in ne' gentil lca na cha' a tsu'hue.

24 Una tsalca nu cua msi'ya Ndiose 'in, nisiya lca ne' judio ta ne' gentil, Crixtu lca ni cha' cuiya' lo'o cha' tiaa 'in Ndiose.

25 Nisiya nxque' ri' nten siyana cha' tiaa 'in Ndiose lca na cha' a tsu'hue, una cuaan la ntsucua cha' can' que ña'an cha' tiaa 'in ne', cui' ncuaña'an sca nu na'an ri' 'in Ndiose, can' tiaa la que 'in nten chelyuu.

26 'Huan ta'an na, xñi huan cuinta ña'an nten nu msi'ya Ndiose 'in, siyana tsi'i lyigaan huan lcan huan nten nu nga'ni cha'an, ni a lcan huan nten nu ndia cha' cuiya' 'in ta lcan huan nten nu ndun loo,

27 siyana Ndiose ngulosuhui ni nten tantu', siyana taa can' cha' jyu'u 'in nu tiaa la. Cui' ncuaña'an ngulosuhui ni nu na'an la ri', siyana taa can' cha' jyu'u 'in nu tla la ndi'in cha' 'in.

28 A cuinta ngulosuhui ni 'in nten nu mscuan tlo ne' 'in, cui' ne' nu a sca ntsu'hui lyoo loo chelyuu re, can' nu cuityen cha' nu ndyca loo chelyuu re,

29 siyana a caja nu cu'ni siye' 'in tloo Ndiose.

30 Squi'ya ni ngujui chelyuu 'huan lo'o Crixtu Jesús, ni nu lca cha' tiaa 'in Ndiose, ni nu mxnu luhui 'na, ngulosuhui ni 'na, lo msi'i ni 'na lo'o tne ni,

31 siyana ca cha' nu ndyucui' quityi 'in Ndiose: — Si ntsu'hui nu ndyca ri' scuen cuan 'in, scuen cuan can' lo'o cha' 'in Ni X'na na—.

1 CORINTIOS 2

Ndyucui' Pablo cha' 'in Crixtu nu ngujui loo cursi

1 'Huan ta'an na, bra yucuin' cha' tsu'hue 'in Ndiose lo'on huan, a yucuin' cha' nu tucui ta lo'o cha' tiaa nu cuaan lati,

2 siyana ncu ran' siyana sca loo ti cha' 'in Jesucristo tyucuin' lo'on huan, tsaña'an ngujui ni loo cursi.

3 Lye 'a msu'huan cha' nduhue ri' tieen bra mdi'in lo'o huan, ytsen lo hasta ndyucuan.

4 Ni a ngujui quina'an la cha' nu tyucuin' lo'on huan ta siyana cuhue rin' huan, siyana lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu ncu tycan' cha' can',

5 siyana a tyucua cha' nu nguiaña'an ri' huan chun' cha' tiaa 'in nten chelyuu, cui' lo'o cha' cuiya' 'in Ndiose.

Cha' nu nguilyo scua yla Espíritu

6 Una ndyucui' hua sca cha' tiaa nu cuaan lati lo'o tsalca nu tsa ndun tucuiin 'in Ndiose, lo a lca na cha' tiaa 'in nten chelyuu, ta cha' tiaa 'in ne' nu ndlo tñan, nu ntsu'hui cha' jlyo tiaa braa,

7 siyana ndyucui' hua cha' tiaa nu ntsu'hui catsi' 'in Ndiose, cha' tiaa nu ntsu'hui ndyucun 'in ni, cha' nu mxyta Ndiose bra ti lyiji tsaá' chelyuu siyana caja cha' can' 'na.

8 Ni sca nu ndlo tñan loo chelyuu re a ngüi'ya cuinta cha' re. Si ngüi'ya cuinta 'in na, lo a jyi'in ca'an 'in Ni X'na na loo cursi, ni nu mdo'o loo xaa 'in Ndiose.

9 Una ndeña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Cha' re lca na sca cha' nu a lyiji ña'an tloo ne', ni a lyiji quine 'in ne', ni a tucui lyiji ca ljoyo ri' cha' re, lo Ndiose taa ni 'in na 'in tsalca nu ntsu'hui tiee 'in ni—.

10 Una Ndiose cua nguilyo scua yla ni cha' re lo'on na lo'o Espíritu 'in ni, siyana Espíritu nguina lyigaa lo'o cha', hasta lo'o cha' tiaa nu qui'ñi lati 'in Ndiose ndlo scua yla ni.

11 Rcan', ¿ta ca chu'hui lyoon na cha' nu ntsu'hui ni' carsya 'in xca tucui? ¿Ta tsi'i ticuii' can' jlyo ri' cha' nu ntsu'hui tiee? Cui' ncuaña'an Ndiose, scati Espíritu 'in ni jlyo ri' cha' nu ntsu'hui tiee ni.

12 Nare a msñi na espíritu nu mdo'o loo chelyuu re, siyana msñi na Espíritu 'in Ndiose siyana ca jylo rin' na cha' tsu'hue nu cua ndaa ni 'na,

13 cui' cha' re ndyucuin' na ri nii, una tsi'i lo'o cha' tiaa nu ndlu'u nten chelyuu, siyana lca na cha' nu ndlu'u Espíritu 'na, lo ncuaña'an ndyucua ta'a cha' nu ndyucuin' na lo'o cha' nu lñi 'in Ndiose.

14 Una sca nten nu a nguiaña'an ri' 'in Ndiose a ndyucuan xu'hue ne' cha' tsu'hue nu ndaa Espíritu 'in ni, siyana lca na cha' a tsu'hue 'in ne', ni a lyiji qui'ya ne' cuinta cha' can', tsaloo ti lo'o 'in Espíritu ndyca jylo rin' na cha' can'.

15 Una sca nten nu nguiaña'an ri' 'in Ndiose ndyca 'ni cuiya' ne' lyigaa lo'o cha', una a lo'o can' ndia nu cu'ni cuiya' cha' 'in,

16 —siyana, ¿siyana ti ca yu'hui lyoo cha' tiaa 'in Ni X'na na? ¿Ti ca cua ndaa cueen 'in ni—? Una nare cua nda'an lo'on na cha' tiaa 'in Crixtu.

1 CORINTIOS 3

Stu'hua ngui'ni na tñan 'in Ndiose

1 Can' cha' 'huan ta'an na, a ngujui ña'an tyucuin' lo'on huan tsaña'an ndyucuin' na lo'o sca nu tsa ndun tucuiin 'in Ndiose, siyana tyucuin' lo'on huan tsaña'an ndyucuin' na lo'o sca nu ti cuine' cha' tiaa 'in lo'o cha' 'in Crixtu, tsaña'an ndyca ri' sca nu suhue ti.

2 Can' cha' ndaan styi' yo'on huan, lo a ndaan na nu tla cun huan, siyana a ncuá qui'ya huan cuinta cha' re, cui' ncuaña'an ri nii,

3 siyana ti nducui ndyca'an huan cha' nu ndyca loo chelyuu re, ti nda'an huan lo'o cha' slya, cha' cusuun, cha' nu nxsuun ta'a ne', lo'o cha' nu nsu'hue ta'a ne'. ¿Ta tsi'i cha' tiaa 'in nten chelyuu nda'an lo'o huan rcan?

4 Siyana ntsu'hui nu ndyucui': Na' ngui'an tsu' 'in Pablo, xca nu ndyucui': Na' ngui'an tsu' 'in Apolo. ¿Ta xtyi rin' huan cuine' 'a cha' tiaa 'huan?

5 ¿Ti ca lca Pablo, lo ti ca lca Apolo? ¿Ta tsi'i msu 'in Ndiose lca nu yucui' cha' nu yaña'an rin' huan, cua ña'aaan tñan nu ndaa Ni X'na na 'hua cuinta scaa hua?

6 Na' ytan cha' re lo Apolo msu'hua tyi'a 'in na, una Ndiose nga'ni ni cha' ylu na.

7 Can' cha' a tucui lca nu ndya jyaan ta nu ncha' 'in na, siyana scati Ndiose, ni nu 'ni cha' ndlyu na lca ni nu ndun loo.

8 Siyana scaña'an ti ndi'in cha' 'in nu ndya 'in na lo'o nu ncha' 'in na, una cuinta scaa can' ntsu'hui cha' xñi squiya' cua ña'aaan tñan nga'ni.

9 Siyana stu'hua nga'ni hua tñan 'in Ndiose, lo 'huan lcan huan ña'an ndyca ri' yuu se'en ngui'ni ni tñan, lo lcan huan sca na'an nu ngañan ni.

10 Lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose nu cua ndaa ni 'yan, na' lcan ña'an ndyca ri' cuityi na'an nu cua nga'ni cha'an, nu mxtya quiya' na'an, lo xca tucui ngañan na'an can', una cuinta scaan na xñi na cuinta ña'an ntsu'hui cha' tñan na 'in na.

11 Siyana a tucui nu ca xtya quiya' xca na'an tsa ña'an nu cua ndi'in ca na, lo quiya' can' lca Jesucristo.

12 Si chun' can' tisna tñan na na'an lo'o oro, ta lo'o plata, ta lo'o quee tsu'hue ña'an, ta lo'o yca, ta lo'o quii', ta lo'o lca' bityi,

13 lo ca tyacan ña'an tñan nu ngui'ni na cuinta scaan na, tsan nu quilyo scua yla Ndiose cha' can', una lo'o quii' ca tyacan' na. Cuinta scaa tñan nu nga'ni na tyijyin na loo quii' lo ca tyacan' ña'an ni na lo'o nguiaa' na.

14 Si ngula ndun tñan nu nga'ni na can', caja sca cha' tsu'hue nu taa Ndiose 'na.

15 Si ntsu'hui nu squin tñan nu nga'ni, a caja cha' tsu'hue 'in can', una ti tyo'o laa nisiya tiseen ti tyo'o can' loo quii'.

16 ¿Ta a jlyo rin' huan siyana 'huan lecan huan laa 'in Ndiose, lo Espíritu 'in Ndiose ntsu'hui ni' carsya 'huan?

17 Si nde'en nu cu'ni ti'i lo'o laa 'in Ndiose, ncuaña'an cu'ni Ndiose lo'o can', siyana laa 'in Ndiose luhui na, lo cui' can' lecan huan.

18 A quiñilyo'on huan 'huan ticuiin' huan, lo si ntsu'hui nu xque' ri' tiaa la, cu'ni can' 'in siyana leca sca nu a tiaa, la rcan' ca qui'ya can' cuinta.

19 Siyana cuinta cha' 'in Ndiose, cha' tiaa nu ndyca loo chelyuu re lca na cha' a tsu'hue, siyana quityi 'in Ndiose ndyucui' na: Nu nxque' ri' siyana tiaa la, Ndiose ndi'ya ti'in ni 'in can' lo'o cha' cuiñi 'in.

20 Nde xca cha' nu ndyucui' quityi can': Ni X'na na jlyo ri' ni siyana cha' tiaa 'in nten chelyuu lca na cha' nu cuityi,

21 can' cha' a ntsu'hui cha' cu'ni siyen huan 'huan lo'o cha' 'in nten chelyuu, siyana lyigaa lo'o cha' cua ndia 'huan,

22 nisiya Pablo, ta Apolo, lo ta Tyu, ta ña'aaan chelyuu re, ta chelyuu 'huan, ta lo'o cha' ndija, lo ta cha' nu ndyca ri nii ta cha' nu ca nde loo, lyigaa cha' re cua ndia na 'huan,

23 'huan cua ndi'in huan lo'o cha' 'in Crixtu, lo Crixtu ndi'in ni lo'o cha' 'in Ndiose.

1 CORINTIOS 4

Tñan ngui'ni msu 'in Crixtu

1 Can' cha' xñi na cuinta 'in nu ngui'ni tñan 'in Crixtu, lo mxnu ni tñan re 'in siyana tyucui' lo'o nten cha' nu ntsu'hui catsi' 'in Ndiose.

2 Nu nxñi cuinta tñan 'in x'na, 'ni cha' ca can' sca nu lñi ndi'in cha' 'in.

3 Na' a nduhue ran' si 'huan ta bsya cu'ni cuiya' cha' 'yan, lo ni a ntsu'hui cha' cu'ni cuiyan' cha' 'yan ticuiin'.

4 Nisiya a sca cha' nducui ndyca'an 'yan, una tsi'i can' cha' cua luhui tloon, siyana cui' Ni X'na na lca nu ngui'ni cuiya' cha' 'yan.

5 Can' cha' a ntsu'hui cha' cu'ni cuiyan' huan sca cha' la nducua la, siyana tyuhuitan huan la bra quiaan Ni X'na na, siyana cui' ni quilyo scua yla ni cha' nu ntsu'hui catsi' se'en tla, a cuinta ca tyacan' cha' nu ntsu'hui ni' carsya 'in nten, la rcan' taa Ndiose cha' tsu'hue na.

6 'Huan ta'an na, lyigaa cha' re ndyucuin' lo'on huan siyana cu'ni tsu'hue na 'huan, xñi huan cuinta ña'an ndyca ri' hua lo'o Apolo, siyana tna ri' hua 'huan lo a tyijyin lyoon huan cha' nu cua nducua loo quityi 'in Ndiose, ti que' tsato'o cu'ni siyen' huan 'huan lo cu'ni huan ti'i lo'o scaxcan huan.

7 Rcan', ¿tica ca tyucui' siyana cuaan la ndi'in cha' 'in? ¿Ta tsi'i Ndiose lca nu ndaa lyigaa na nu ndi'in 'huan? Lo si ngujui nu ndaa na 'huan, ¿ni cha' ngui'ni siyen' huan lo tsi'i lo'o cha' 'huan ngujui na?

8 Xque' rin' huan siyana cua ngüita'a na 'huan, cua ncuca cuiilyian' huan, cua ndlon huan tñan cha' 'huan ti, ¿una tsu'hue si cua ndlon huan tñan siyana lo'o huare' culo hua tñan lo'on huan!

9 tsalca hua nu nda'an yucui' hua cha' tsu'hue 'in Ndiose, la chun' mxtya ni 'hua, lo ndyca ri' 'hua tsaña'an ndyca ri' sca nu nguia lo'o cha' ndija, hasta angajle lo cui'ya 'hua stu'hua lo'o lyigaa nten chelyuu.

10 Huare' lca hua sca nu tantu lo'o cha' 'in Crixtu, una 'huan tiaan lan huan lo'o cha' 'in Crixtu. Huare' lca hua nu na'an ri', una 'huan tsa ndi'in cha' 'huan, lo ndijyi nu ndyucuan xu'hue 'huan, una huare' nxcuan tloo ne' 'hua.

11 Hasta ri nii lo ndijin yte' ri' hua, ndijin ytyi ri' hua, a cuinta nlyiji ste' hua, cua ña'an ti ngui'ni lyo'o ne' 'hua, lo ni a nducua na'an 'hua.

12 A cuinta ndyujui tñan' hua 'hua siyana lo'o na nu cu'ni tsu'hue 'hua, nducua ne' yuhue' 'hua, una huare' nde njñan hua 'in Ndiose cha' 'in ne', ndaa ne' ndi'i 'hua lo ndaa loo hua,

13 ndyucui' ca'an ne' 'hua, una huare' nxcuen hua 'in ne' lo'o cha' tsu'hue. Cha' nu 'in lyigaa tucui lca hua sca nu qui'ya la ndi'in cha' 'in loo chelyuu re, tsaña'an ndyca ri' cha' nu mxcuan ne'.

14 A nga'an quityi re 'huan ta siyana ca chen lca tieen huan, siyana quiyan 'huan cuinta siyana lcan huan sca sñen' nu tca'a la 'yan.

15 Nisiya ntsu'hui tii mii nu ndlu'u 'huan cha' 'in Crixtu, una a ntsu'hui quina'an la stin huan, siyana na' yucuin' cha' tsu'hue 'in Crixtu Jesús lo'on huan bra yaña'an rin' huan 'in ni.

16 Jñan sca cha' tsu'hue 'huan siyana cu'ni cha'an huan 'yan tsaña'an chelyuu nu ntsu'huin.

17 Can' cha' msu'huan 'in Timoteo tsa se'en ndi'in huan, nu lca ña'an ndyca ri' sca sñe' nu tca'a la 'yan, lo lñi ndi'in cha' 'in lo'o cha' 'in Ni X'na na, lo xu'hua rin' huan 'yan tsaña'an nguiaña'an ran' 'in Crixtu, siyana scaña'an ti ndlu'un 'in ta'an na lyigaa se'en nguio ti'in ne'.

18 Una ntsu'huin huan ngui'ni siyen' huan, lo ndlucua rin' huan siyana a a tsa'an an se'en ndi'in huan,

19 una tsa'an se'en ndi'in huan nu ndla ti, Si Ni X'na na taa ni cha' cuiya', rcan' ca jlyo ran' si ntsu'hui ca cha' cuiya' 'in nu ngui'ni siye' 'in, ta lca na xcui' cha' ti.

20 Siyana tsaña'an nu ndlo Ndiose tñan, a lca na cha' ti, siyana lca na cha' cuiya' 'in ni.

21 ¿Ni ña'an ra ndyca rin' huan rcan'? ¿Ta tsa'an se'en ndi'in huan lo'o sca yca tyucua yaan' ta tsa'an lo'o cha' tsu'hue lo'o sca carsya nu cuti?

1 CORINTIOS 5

Pablo nga'ni cuiya' sca cha' ni' lyaa

1 Cua ne cha' siyana ljan huan re ntsu'hui nu nguiten yu'hui lo'o ña'an nu ti, ni lja ne' gentil lo a ne cha' 'ni ne' ncuaña'an, hasta ntsu'hui nu nda'an lo'o jyi'an na'an.

2 ¿Se'en nu nga'an cha' ca ti'i chu'hui tieen huan, nde ndiyaa rin' huan! ¿Ta tsi'i ndyo'o tñan culoon huan 'in nu ngui'ni ncuaña'an lajan huan?

3 Nisiya tijyu' ndycan, una carsya 'yan ndi'in lo'on huan, can' cha' na' cua nga'ni cuiyan' cha' 'in ne'.

4 Lo'o cha' 'in Ni X'na na Jesucristo bra quio' ti'in huan stu'hua, lo cu'ni huan cuinta siyana lo'on ndi'in lo'on huan, lo lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na Jesucristo,

5 tyaan huan cuinta 'in ne' yaa' Ne' xña'an, siyana taa can' ndi'i 'in ne' lo'o cha' 'in cuinan' ne', una carsya 'in ne' tyo'o laa na tsan nu cu'ni cuiya' Ni X'na na Jesús cha' 'in nten.

6 A ntsu'hui cha' cu'ni siyen' huan. ¿Ta a jlyo rin' huan siyana lo'o chin' na nu ndyu'hui loo quijaxtlya 'ni ñu'un na ña'aan scuan can'?

7 Tsu'hue lati culo tsun' huan na nu ndyu'hui loo quijaxtlya nu cula can', lo can huan scuan nu cui, nu luhui ña'an nu ntsu'hui cha' can huan, siyana Crixtu ni nu lca slya' 'na cua ngujui ni loon na.

8 Can' cha' cu'ni na ta'a pascua, una tsi'i 'a ticui' lo'o na nu ndyu'hui loo quijaxtlya nu cula can', ni tsi'i lo'o cha' a tsu'hue ta lo'o cha' mañan, siyana cu'ni na ta'a lo'o quijaxtlya nu a mxtiyaa' lo'o scuan cui can', lo tya'an lo'on na sca cha' tiaa nu luhui lo'o cha' nu lñi.

9 Cua yucuin' cha' re bra nga'an tñan sca quityi 'huan, siyana a tya'an 'a huan lo'o nu nguiten yu'hui lo'o ña'an nu ti,

10 lo a ndyucuin' cha' 'in nten nu a nguiaña'an ri', nu nguiten yu'hui lo'o ña'an nu ti, ta cha' 'in nu nducui ri' tñin, ta nu cuna, ta nu ngui'ni tnu ngulucuin, siyana siya ti a ndyca rin' huan ña'an huan 'in nten can', 'ni cha' tyo'on huan loo chelyuu re rcan'.

11 Siyana nga'an tñan quityi can' 'huan siyana a tya'an 'a huan lo'o nu ndyucui' siyana lca ta'a nguiaña'an rin' huan, lo si ti nguiten yu'hui can' lo'o ña'an nu ti, ta lca tiee cha' cuilyiya', ta ngui'ni tnu ngulucuin, jincha' 'in xca tucui, ndyca cu'hui, ngui'ni cuna, ni a ntsu'hui cha' cu huan sca se'en ti lo'o can'.

12 Rcan', ¿ta nga'an cha' 'yan cu'nin cuiyan' cha' 'in nu a nguiaña'an ri'? Lo 'huan, ¿ta a nga'an cha' cu'ni cuiyan' huan cha' 'in nu ntsu'hui ljan huan?

13 Siyana tsalca nu a nguiaña'an ri' 'in Ndiöse, cui' ni cu'ni cuiya' ni cha' 'in can'. Can' cha' —culo tsun' huan 'in nu ngui'ni cha' a tsu'hue ljan huan—.

1 CORINTIOS 6

Ticuin' na culosuhuin na cha' nu ndi'in na

1 Si ntsu'hui huan nsuun huan lo'o ta'a nguiaña'an rin' huan, ¿ta xtyi rin' huan taan huan qui'ya 'in can' tloo bsya nu a nguiaña'an ri', lo tsi'i tloo ta'an na?

2 ¿Ta a jlyo rin' huan siyana ta'an na cu'ni cuiya' cha' 'in nten chelyuu tiyaa braa? Si ncuaña'an ntsu'hui cha' cu'ni cuiya' huan cha' 'in nten chelyuu, ¿ni cha' a ndyca cu'ni cuiyan' huan sca cha' nu suhue la ndyca ljan huan?

3 ¿Ta a jlyo rin' huan siyana hasta lo'o angajle ntsu'hui cha' cu'ni cuiyan' na cha' 'in? ¿Ni xnu ca cha' nu ndyca ljan huan, ta a ca cu'ni cuiyan huan?

4 Can' cha' bra nsuun huan, ¿ni cha' ndya'an taa huan qui'ya tloo sca nten nu a tucui lca ni' lyaa se'en nguio' ti'in huan?

5 Ndyucuin' lo'on huan cha' re siyana ca jyu'u rin' huan, ¿ta na a ntsu'hui sca nu tiaa ljan huan nu cu'ni cuiya' cha' nu ndyca 'huan?

6 ¿Ni cha' ticuii' ta'an na ndi'in nsuun, lo tloo nten nu a nguiña'an ri' ndya'an taa qui'ya?

7 Tsaña'an nu ndi'in yi'ni huan, cua tnan' huan cha' 'huan siyana nsuun huan lo'o ticuii' ta'an huan. ¿Ta a tsu'hue la si ta loon huan lo'o cha' can'? Si ntsu'hui nu ngui'ni tsi'i ña'an lo'on huan, ¿ta a tsu'hue la si ta loon huan cha' can' ncuati ña'an?

8 Una ngui'ni huan ti'i rcan' lo ngui'ni huan cha' a tsu'hue lo'o ticuii' ta'an na.

9 ¿Ta a jlyo rin' huan siyana nu nducun' a sten can' se'en ndlo Ndiose tñan? A taan huan ya' caja nu quiñilyo'o 'huan, siyana nu nguiten yu'hui lo'o ña'an nu ti, nu ngui'ni tnu ngulucuin, nu nguiten yu'hui lo'o cuilyo'o nten, ta nu ngui'ni 'in tsaña'an 'ni ne' cuna'an, ta nguiten yu'hui lo'o ticuii' ta'a qui'yu,

10 nu ngui'ni cuna, nu nxcui ri' cha' cuilyiya', nu cu'hui, nu ntsu'hua qui'ya 'in xca tucui, lo'o nu ngui'ni cha' a tsu'hue. A sten can' se'en ndlo Ndiose tñan.

11 Lo nde nu ncuca huan ti s'ni, una ri nii cua mxnu luhui ni 'huan, lcan huan nten nu cua mdo'o hui 'in ni, a sca 'a qui'ya nducui huan lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na Jesús lo'o Espíritu 'in Stina Ndiose.

Lcan na laa 'in Ndiose

12 Na' lyigaa cha' ca cu'nin, una tsi'i lyigaa na ndyo'o tñan cu'nin 'in na, ca cu'nin lyigaa lo'o cha', una ni sca can' a taan cha' cuiya' culo na tñan 'yan.

13 Na nu ndyucun na ndi'ya na ni' na, lo squi'ya ni' na can' cha' ndyucun na, una tyucuaa cha' re cu'ni tyii Ndiose 'in na. A msu'hua Ndiose 'na siyana sten yu'hui na lo'o ña'an nu ti, siyana tucuan na cha' 'in Ni X'na na, lo cui' ni culo ni tñan 'na.

14 Lo Ndiose, ni nu nga'ni cha' mdyo'o qui'u Ni X'na na, cui' ncuaña'an cu'ni ni cha' tyo'o qui'un nare lo'o cha' cuiya' 'in ni.

15 ¿Ta a jlyo rin' huan siyana cuinan' na sca cha' ti 'in na lo'o Crixtu? ¿Ta cu'ni na cha' siyana cuinan' Crixtu ca sca cha' ti 'in na lo'o ne' cuna'an nducun'? A nga'an cha' cu'ni na ncuaña'an.

16 ¿Ta a jlyo rin' huan siyana nu nguiten yu'hui lo'o ne' cuna'an nducun', sca ti lca lo'o ne'? Siyana ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Tyucuaa can' sca ti lca—.

17 Una nu ndyucuan xu'hue 'in Ni X'na na sca carsya ti 'in lo'o ni.

18 Can' cha' tyo'o tsun' huan lo'o cha' nu nguiten yu'hui huan lo'o ña'an nu ti. Siyana scaxca la qui'ya a 'ni na ti'i lo'o na ticuiin' na, una nu nguiten yu'hui lo'o xca tucui, can' nu ngui'ni ti'i lo'o ticuii'.

19 ¿Ta a jlyo rin' huan siyana cuinta scaan huan lcan huan laa se'en ntsu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose, ni nu ndyucuan xu'hue huan lo'o cha' 'in Ndiose, lo a ndi'in 'a huan lo'o cha' 'huan?

20 Siyana cua ngujui nu msu'hua lyiya' 'huan lo'o tne, can' cha' cu'ni tnu huan 'in Ndiose siyana cui' ni ntsu'hui ni cuinta 'huan lo'o carsya 'huan.

1 CORINTIOS 7

Cha' 'in nu ndi'in cuilyo'o

1 Lo xca cha' nu nganichan' huan 'yan loo quityi nu ngua'an tñan huan can' yan', tsu'hue cha' si a caja nten 'in sca ne' qui'yu,

2 una lo'o cha' nu nguiten yu'hui ne' lo'o ña'an nu ti, cuinta scaa ne' qui'yu caja cuilyo'o, ticui' ncuaña'an ne' cuna'an, cuinta scaa ntsu'hui cha' tyi'in lo'o cuilyo'o.

3 Ne' qui'yu 'ni cha' tucua cha' nu lca tiee cuilyo'o, cui' ncuaña'an nten 'in ne' tucua cha' can'.

4 Siyana ne' cuna'an, cua ndyaa ne' 'in ne' 'in cuilyo'o ne', cui' ncuaña'an ne' qui'yu, cua ndyaa ne' 'in ne' 'in nten 'in ne'.

5 Can' cha' a lyca cha' tyo'o tsun huan scaxcan huan sii' cuilyo'on huan, una ca cula tin' huan cha' re si cu'ni scan huan cha' 'huan lja nu tyucuin' huan lo'o Ndiose, rcan' xtucui huan cha' re lo'o cuilyo'on huan, siyana a cu'ni Ne' xña'an cana 'huan, ta sten yu'huin huan lo'o xca tucui.

6 Ndyucuin' cha' re lo'on huan siyana nga'an cha' 'huan, una tsi'i na ndyucuin lo'on huan ta cu'ni huan ncuaña'an.

7 Siyana cuinta cha' nu 'yan, tsu'hue 'a cha' si lyigaa ne' qui'yu tyi'in tsaña'an na' ndi'in scan tin, una cuinta scaan na cua ndaa Ndiose xu'hue na, lo tsi'i scaña'an ti ntsu'hui cha' tyi'in na.

8 Una tsalca nu ndi'in yucui' ti ta nu nguinu cha' yucui' ti, tsu'hue 'a si ca tyi'in tsaña'an nu na' ndi'in scan tin,

9 una si a ca tyi'in can' scati ca caja cuiyo'o, siyana tsu'hue la si caja nten 'in can' lo a tya'an chu'hui cha' can' tiee.

10 Una tsalca nu cua ndi'in cuiyo'o, tyucuin' lo'o lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na: Ne' cuna'an a ntsu'hui cha' cula' ti'in 'in cuiyo'o,

11 lo si cula' ti'in can' 'in ne', quinu can' scati tsu'hue la si qui'ni chu'hue cha' 'in lo tyucuan ta'a xiya', cui' ncuaña'an ne' qui'yu a ntsu'hui cha' cula' ti'in 'in nten 'in.

12 A cuinta ndyucuin' lo'o lyigaa la tucui, nisiya a yucui' Ni X'na na cha' re: Si ntsu'hui ta'an na ndi'in lo'o ne' cuna'an nu a nguiaña'an ri', una si tsu'hue ntsu'hui tiee ne' ndi'in ne' lo'o, a ntsu'hui cha' cula' ti'in 'in ne'.

13 Ticui' ncuaña'an ne' cuna'an nu ndi'in lo'o ne' qui'yu nu a nguiaña'an ri', una si tsu'hue ntsu'hui tiee ndi'in lo'o ne', a ntsu'hui cha' cula' ti'in 'in ne'.

14 Siyana nu a nguiaña'an ri' can', cua ndi'in lo'o cuinta 'in Ndiose lo'o cha' 'in cuiyo'o nu nguiaña'an ri', can' cha' lo'o sñe' can' caja ña'an tyo'o laa, una si cula' ti'in ta'a chen nducui tyucuna' sñe'.

15 Una si nu a nguiaña'an ri' can' ndyca ri' cula' ti'in 'in nten 'in, cula' ti'in ru 'in ne', lo ncuaña'an tsato'o quinu scati, ne' qui'yu ta nu cuna'an, a sca la cha' nducui ndyca'an 'in rcan, siyana Ndiose ndyca ri' ni tyi'in tsu'huen na lo'o ta'an na.

16 Rcan', 'huan ne' cuna'an nu nguiaña'an ri', ¿ta llyo rin' huan, siyana tyo'o laa cuiyo'on huan lo'o cha' nu nguiaña'an rin' huan? Cui' ncuaña'an 'huan ne' qui'yu nu nguiaña'an ri', ¿ta jlyo rin' huan, si tyo'o laa nten 'huan lo'o cha' nu nguiaña'an rin' huan?

17 Una cuinta scaan na cua ña'an xu'hue ndaa Ni X'na na 'na, lo tsaña'an msi'ya ni 'na, ncuaña'an tsa quiñan na. Cui' cha' re ndlon tñan 'in ta'an na lyigaa se'en nguio ti'in ne'.

18 ¿Ta nde'en huan cua ncuca circuncida 'huan bra yaña'an rin' huan? Quinu run huan ncuaña'an. Si yaña'an rin' huan, lo a ncuca circuncida 'huan, a 'ni 'a cha' ti ca na 'huan.

19 Siyana a sca cuinta ntsu'hui si ncuca circuncida 'na ta a ncuca na, una nu xu'hua se'en cha' nu ndlo Ndiose tñan, can' cha' nu ndun loo la.

20 Can' cha' cuinta scaan na ca tsu'hue chu'hui tieen na tsaña'an ndi'in cha' 'na bra yaña'an rin' na 'in ni.

21 ¿Ta cua lecan huan sca msu nu ngujui nu msi'i 'in bra yaña'an rin' huan? A cuhue rin' huan cha' can', una si caja ña'an culosuhuin huan cha' can' lo'o x'na huan, tsu'hue lati.

22 Siyana nu cua leca msu 'in xca tucui bra yaña'an ri' 'in Ni X'na na, cua mdo'o laa can' lo'o cha' 'in Ni X'na na, ticui' ncuaña'an lo'o nu a leca msu bra yaña'an ri', una ri nii leca can' msu 'in Crixtu.

23 Siyana cua ngujui nu msu'hua lyiya' cha' 'huan, a ntsu'hui cha' xñi su'hua xca tucui 'huan.

24 Can' cha' quinta scaan 'huan ta'an na, tsaña'an ndi'in huan bra yaña'an rin' huan, ncuaña'an tsa quiñan huan sca cha' ti 'huan lo'o Ndiose.

25 Tsaña'an ndi'in cha' 'in nu a lyiji caja cuilyo'o, a ngulo Ni X'na na tñan 'yan lo'o cha' re, una nga'an cha' 'yan taan sca cha' tiaa 'huan siyana Ni X'na na ncu' tna ri' ni 'yan. 26 Nde cha' nu ngulucua ran' siyana scaxca cha' nu ndyca loo chelyuu re, tsu'hue la si tyi'in ru' ne' qui'yu tsaña'an cua ndi'in ca.

27 ¿Ta cua ngujui cuilyo'o? A cula' ti'in 'in can'. ¿Ta ndi'in scati? A cuna nten 'in.

28 Una si caja cuilyo'o, tsi'i qui'ya ngui'ni, ticui' ncuaña'an lo'o nu cuna'an ti cuine' ti, si ta caja cuilyo'o can', tsi'i qui'ya leca na 'in. Bra nu cua ngujui cuilyo'o can', a ndijyin cha' l'jyan scaxca cha' nduhue ri' 'in lo na' a ndyca ran' tyijyin can' ncuaña'an.

29 Nde cha' nu tyucuin' lo'on huan, 'huan ta'an na: Tichin' braa ndi'in na loo chelyuu re, can' cha' 'huan nu ndi'in cuilyo'o, cu'ni huan quinta tyucui nu nguia nde loo re siyana a ndi'in cuilyo'on huan.

30 A quinta nu ndi'ya tucu'hua tiee, cu'ni can' quinta siyana a sca cha' ndijin, lo nu tsu'hue ntsu'hui tiee cu'ni quinta siyana nu'un ri', cui' ncuaña'an lo'o nu nxi'i na cu'ni can' quinta siyana a sca na ndi'in 'in.

31 Nu ndi'in na 'in loo chelyuu re, cu'ni can' quinta siyana a 'ni cha' 'in lo'o cha' can', siyana cha' nu ndyca loo chelyuu re ntsu'hui cha' tsatii cha' 'in na.

32 Na' ndyca ran' si ca a chu'hui cha' nduhue ri' tieen huan, siyana nu ndi'in scati lyee la nsu'hua yuhue ri' cha' 'in Ni X'na na, se'en nu quinu tsu'hue tiee ni lo'o.

33 Una ndi'in cuilyo'o, ntsu'hui yuhue ri' tñan nu cu'ni, siyana quinu tsu'hue tiee nten 'in lo'o.

34 Ticui' ncuaña'an ne' cuna'an nu cua ngujui cuilyo'o, tsi'i scaña'an ti ndi'in cha' 'in lo'o nu cuna'an ti cuine' ti, siyana nu a lyiji caja cuilyo'o, lyee la cu'ni cuinta can' cha' 'in Ni X'na na siyana cu'ni tñan 'in ni lo'o lyigaa tiee. Una nu ndi'in cuilyo'o, lyee la ntsu'hui yuhue ri' tñan nu ntsu'hui cha' cu'ni siyana quinu tsu'hue tiee cuilyo'o can' lo'o.

35 Cha' nu cu'ni tsu'hue 'huan ndyucuin' ri nii, tsi'i siyana ndyca ran' cu'ni tucui loo chelyuu 'huan, siyana cu'ni huan ña'an nu ntsu'hui cha' lo a sca cha' tyucui ndijin se'en nu quinan huan 'in Ni X'na na.

36 Una si ntsu'hui nu ngulucua ri' siyana cua mdiyaa braa caja cuilyo'o nu cuna'an sñe', ca cu'ni cuiya' cha' can' siyana tsi'i qui'ya lca na, siyana nga'an cha' 'in can' caja cuilyo'o si ndyca ri'.

37 Una si cua nga'ni tiee can' siyana a caja cuilyo'o, lo ni a 'ni cha' 'in lo'o cha' can', tsu'hue siyana a chu'hui yuhue ri' sti can' 'in sñe' ta caja cuilyo'o.

38 Can' cha' nu taa 'in sñe' caja cuilyo'o, tsu'hue ña'an nu cu'ni can', lo nu a ndlucua ri' taa sñe' hasta tsu'hue lati tsato'o 'in can'.

39 Siyana ne' cuna'an nu cua ngujui cuilyo'o, a ndia cha' cuiya' tyi'in lo'o xca tucui lja nu lu'u cuilyo'o, una si caja cuilyo'o nu cuna'an can' ca caja cuilyo'o xiya', lca ti cha' lo'o nu nguiaña'an ri' 'in Ni X'na na.

40 Una cuinta cha' nu 'yan, tsu'hue lati si quinu can' yucui' ti, siyana ndlucua ran' lo'on ntsu'hui Espíritu 'in Ndiöse 'yan.

1 CORINTIOS 8

Na nu cua msu'hua ne' loo ngulucuin

1 Tsaña'an ndyca ri' 'na nu cua msu'hua ne' loo ngulucuin, lyigaan na ndi'yan na cuinta cha' re, cha' tiyaa 'na ca tsa lo'o na 'na lo'o cha' siye', una si ntsu'hui cha' tsu'hue 'na lo'o ta'an na, can' cha' nu ndaa yaa' 'na.

2 Si ntsu'hui nu ndlucua ri' siyana cua ngüi'ya cuinta, a lyiji ca jlyo ri' can' ña'an nu ntsu'hui cha'.

3 Una si ntsu'hui nu lca tiee lo'o cha' 'in Ndiöse, can' nu ndyu'hui lyoo tsu'hue ni 'in.

4 Lo tsaña'an ndyca ri' 'in nu ndyucu na nu cua yu'hui loo ngulucuin, cua jlyo rin' na siyana ngulucuin a ntsu'hui carsya 'in na, siyana scati Ndiose ntsu'hui.

5 Nisiya ntsu'hui scaxca ndiose 'in ne', ta la ni' cuaan ta loo chelyuu re, (lo chiñi siyana quina'an ndiose ntsu'hui 'in ne', a cuinta quina'an x'na ne'),

6 una cuinta cha' nare scati Ndiose ntsu'hui, cui' ni nu lca Stina, ni nu ngañan lyigaa loo na, lo cui' cuinta 'in ni ndi'in na. Cui' ncuaña'an ntsu'hui scati X'na na, ni nu lca Jesucristo, lo cui' squi'ya ni ndi'in lyigaa loo na, can' cha' lu'un na.

7 Una tsi'i lyigaa ne' ndi'ya ne' cuinta cha' re, siyana bra ndyucu ne' na nu cua yu'hui loo ngulucuin, a lyiji jlyo ri' cha' 'in ngulucuin, lo siyana a ndi'ya tsu'hue ne' cuinta, ngui'ni tucua ri' ne' lo'o cha' re.

8 Lo ni tsi'i lo'o cha' ndyucu, ta can' cha' tyucuan xu'hue Ndiose 'na. Cu na, ta a cu na 'in na, scaña'an ti ntsu'hui lyoon na tloo ni.

9 Si ta xque' rin' huan siyana ca cun huan 'in na, una xñi huan cuinta siyana a xtyun huan 'in nu ngui'ni tucua ri' lo'o cha' re.

10 Siyana si 'huan ndi'yan lan huan cuinta cha' re lo nducua ycu huan loo misa tloo sca ngulucuin, lo si sca nu cuine' cha' tiaa 'in ña'an 'huan, ¿ta a lo'o can' ca ri' cu na nu cua yu'hui loo ngulucuin can'?

11 Lo squi'ya cha' tiaa 'huan tyucuna' sca ta'an na nu na'an ndi'in cha' 'in, cui' nu ngujui Crixtu loo.

12 Si cu'ni huan si cu'ni na'an ri' sca ta'a nguiaña'an rin' huan, lo tisna cu'ni na'an ri' can', tloo Crixtu ngui'ni huan qui'ya rcan.

13 Si ta lo'o cha' ndyucu xtyun 'in sca ta'a nguiaña'an ran' loo qui'ya, nisiya a cun cuinan' siyana a ndyca ran' cu'ni tucui 'in sca ta'a nguiaña'an ran'.

1 CORINTIOS 9

Cha' cuiya' nu ntsu'hui 'in Pablo

1 ¿Ta a lcan na' sca nu nga'an tñan Ndiose 'in? ¿Ta a nga'an cha' 'yan cu'nin lyigaa lo'o cha"? ¿Ta tsi'i lo'on na' na'an tloon 'in Ni X'na na Jesús? ¿Ta tsi'i huan yaña'an rin' huan 'in Ni X'na na lo'o cha' nu yucuin'?

2 Si xca tucui ndyucui' siyana a lcan nu nga'an tñan Ndiose 'in, una 'huan jlyo tsu'hue rin' huan ti ca lcan. ¿Ta tsi'i cuin' huan lcan huan nu ncuca tycan' ña'an siyana Ni X'na na nga'an tñan ni 'yan?

3 Nde cha' nu xcuen 'in tsalca nu nsu'hua qui'ya 'yan:

4 ¿Ta a nga'an cha' 'hua tyucuan xu'hue hua na nu xtya ne' tloo hua?

5 ¿Ta a nga'an cha' 'hua re tya'an lo'o hua sca ne' cuna'an ta'an na nu lca cuilyo'o hua, tsaña'an 'ni lyigaa la ña'an nu nda'an yucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose, tsaña'an nga'ni ta'a ngula Ni X'na na, ta Tyu?

6 ¿Ta huare' ti lo'o Bernabé a nga'an cha' cu'ni hua tñan nu ngui'ni hua?

7 ¿Ta nde'en sundaru a xñi squiya' se'en ngui'ni tñan? ¿Ti ca ndya ti uva lo a ndyucu na nu ndyo'o loo na? ¿Ti ca ngui'ni cu'u bta lo a ndi'yo styi' 'in?

8 ¿Ta ndlucua rin' huan siyana lo'o cha' tiaa 'yan ndyucuin' cha' re? ¿Ta tsi'i ncuaña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose?

9 Siyana ndeña'an ndyucui' lee nu nga'an Moisé: —A su'hua quiso tu'hua bta nu ngui'ni tñan—. ¿Ta cha' 'in bta ca ndyucui' Ndiose, 10 ta lo'o cha' 'huare'? Lo'o cha' 'hua ngua'an scua na, siyana nu nsta yuu lo'o nu nxo' 'na nducua tloo tyucuan cuinta tñan nu nga'ni.

11 Si huare' yta hua cha' tsu'hue 'in Ndiose se'en ndi'in huan, ¿ta a ca tyucua tloo hua 'huan lo'o tñan nu ngui'ni huan?

12 Si xca tucui ngui'ni ca'an 'in lo'o tñan nu ngui'ni huan, ¿ta a lyee la nga'an cha' 'huare' tyucuan xu'hue hua tñan nu ngui'ni huan? Una a xtyi ri' hua cu'ni hua ncuaña'an, siyana ndaa loo hua ndijin hua lyigaa lo'o cha' siyana a ndyca ri' hua cu'ni hua tucui 'in nu ndyucuan xu'hue cha' tsu'hue 'in Crixtu.

13 ¿Ta a jlyo rin' huan siyana nu ngui'ni tñan ni' lyaa, ticui' ni' lyaa tyo'o na nu cu'ni tsu'hue 'in? Cui' ncuaña'an lo'o nu ndiquin na se'en ngui'ni tnu ne' 'in Ndiose, ¿ta tsi'i cui' can' ndyo'o na nu cu'ni tsu'hue 'in?

14 Cui' ncuaña'an ngulo Ni X'na na tñan 'in nu nda'an yucui' cha' tsu'hue 'in ni, siyana ticui' loo tñan can' caja na nu cu'ni tsu'hue 'in.

15 Una ni sca cha' re lo a nducua tloon, lo ni a ngua'an quityi re siyana nducua tloon taan huan na nu cu'ni tsu'hue 'yan, siyana lca

teen cajan la nducua la, lo tsi'i nu caja nu si'yu co' cha' nu nducui ran' cu'nin.

16 Tsaña'an nu ndyucuin' cha' tsu'hue 'in Crixtu, a ca cu'nin siyen' lo'o cha' re, siyana tñan ntsu'hui cha' cu'nin can lca na. ¡Una ti'i ca xu'huen si a tyucuin' cha' tsu'hue 'in Crixtu!

17 Si na' tyucuin' cha' tsu'hue 'in Crixtu lo'o cha' tsu'hue nu lca teen, nducua tloon caja cha' tsu'hue 'yan, lo si a lca teen tyucuin' 'in na, una a ndijyi ña'an siyana tñan cua nga'an 'yan lca na.

18 ¿Ni ña'an ra cha' tsu'hue caja 'yan rcan'? Cui' siyana xu'hue ti tyucuin' cha' tsu'hue 'in Crixtu, lo a nducua tloon siyana tyijyin yu'hui 'yan loo tñan re, nisiya nga'an cha' 'yan.

19 Lo ni sca tucui lo a nducua tloon 'in, una lyigaa tucui nducua tloo 'yan, siyana quina'an la nten tsaña'an ri'.

20 'Ni 'yan ña'an ndyca ri' ne' judio siyana nducua tloon tsaña'an ri' ne' judio 'in Crixtu. Cui' ncuaña'an lo'o lyigaa nu nguia ndyca'an cha' 'in lee (nisiya nguia ndyca'an cha' 'in lee), una 'nin 'yan tsaña'an 'ni sca nu nguia ndyca'an cha' 'in lee siyana nducua tloon tsaña'an ri' can' 'in Crixtu.

21 Ticui' ncuaña'an lo'o nu a ngui'ni cha'an cha' 'in lee, 'nin 'yan ña'an ndyca ri' nu a ngui'ni cha'an cha' 'in lee, siyana nducua tloon tsaña'an ri' can' 'in Crixtu, (una tsi'i siyana nscuan tloon lee 'in Ndiöse, siyana lee 'in Crixtu nguia ndyca'an).

22 Cui' ncuaña'an lo'o nu na'an ri', 'nin 'yan siyana na'an ran' siyana cu'ni cuinta la cha' 'in Ndiöse. Scaxca ña'an ngui'nin lo'o lyigaa tucui, siyana lja can' ntsu'hui nu tyo'o laa.

23 'Nin ncuaña'an lo'o cha' tsu'hue 'in Crixtu nu yaña'an ran', siyana caja cha' tsu'hue nu ljian lo'o cha' can' 'yan.

24 ¿Ta a jlyo rin' huan siyana nu nxnan su'hua juersa, stu'hua nxnan, una scati nu cu'ni cana? Cui' ncuaña'an 'huan su'huan huan juersa siyana cu'ni huan cana cha' tsu'hue can'.

25 Cui' ncuaña'an lo'o nu nsu'hua juersa 'in lo'o cha' cuijya, mxñi can' cuinta 'in lo'o lyigaa lo'o cha', siyana nducua tloo can' cu'ni cana sca cha' tsu'hue, nisiya lca na sca na nu ntsu'hui cha' tsatii. Una cha' nu 'in 'nare nducua tloon na cu'ni na cana cha' tsu'hue nu a ntsu'hui a cha' tsatii. 26 Can' cha' nsu'huan juersa, una tsi'i tyucua cha' ti lo ni tsi'i tsaña'an 'ni nu yjcuan' loo cui'in ti,

27 siyana nsu'huan juersa lo a ndaan ya' siyana cuinan' re cu'ni na cana 'yan, chen cha' tsato'o quinun ca'an nde chun', na' yucuin' cha' tsu'hue 'in Ndiose lo'o xca tucui.

1 CORINTIOS 10

A sten yu'huin na lo'o cha' 'in ngulucuin

1 'Huan ta'an na, a lyca cha' jlya ri' na siyana lyigaa nten cula 'na mda'an ne' se'en mducui coo, lo lyigaa ne' mdijin xi'yu ne' tujo'o,
2 lo lyigaa ne' lo'o Moisé mda'an ne' se'en mducui coo can', mdijin xi'yu ne' tujo'o can',

3 a cuinta lyigaa ne' ycu ne' quijaxtlya nu ndaa Ndiose 'in ne',

4 cui' ncuaña'an lyigaa ne' yo'o ne' tyi'a nu ndaa Ndiose, cui' nu mdo'o loo quee nu ndaa ni, lo quee can' lca Crixtu, ni nu mda'an lo'o 'in ne'.

5 Una quina'an la ne' a nguinu tsu'hue tiee Ndiose lo'o ne', can' cha' ngala yaa' ni 'in ne' lo ngujui ne' se'en bityi can'.

6 Yato'o cha' re siyana chu'hui cha' tiaa 'na, lo a xcui ri' na cha' a tsu'hue ña'an nga'ni nten can'.

7 A lyica cha' cu'ni tnu huan ngulucuin ña'an nga'ni nten can': —Ndi tucua ne' lo ycu ne', mdisnan yo'o ne', lo mdi'in jya ne'—.

8 Lo ni a sten yu'huin na lo'o scaxca ne' cuna'an ña'an nga'ni ne' can', lo yato'o ngujui sa cla nducua sna mii ne' sca tsan ti.

9 Ni a cu'ni na tenta 'in Ni X'na na ña'an nga'ni ne', lo ngujui ne' bra ycu cuinaan 'in ne'.

10 Ni a tucuan huan yuhue' 'in ni lo'o scaxca cha', ña'an nu nga'ni ne', lo yujui angajle 'in ne'.

11 Nde cha' ya to'o 'in ne' siyana qui'yan na cuinta scaxca cha', lo nguinu scua na siyana su'hua tiyaa na 'na, tsalca nu ti ndi'in bra tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re.

12 Can' cha' nu xque' ri' siyana tsa ndun lo'o cha' nu nguiaña'an ri', xñi cuinta siyana a tiu loo qui'ya.

13 Scaxca cha' nu ljian 'huan, a ndijyin cha' lyigaa tucui ndijin cha' can', una tla cha' 'in Ndiose, a taa ni ya' tyijyin huan sca cha' nu a ta loon huan, siyana lo'o cha' can' sla ni sca tucuiin nu tyo'on huan nde loo, siyana tyijyin huan cha' can'.

14 Can' cha' 'huan ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, a cu'ni tnu huan ngulucuin.

15 Ndyucuin' lo'on huan siyana lcan huan nten nu ndi'ya cuinta, lo ta quii tsu'huen huan si ta cui' ña'an ndyucuin'.

16 Bra ndyaan na xu'hue 'in Ndiose si'ya viñu nu cua ngulucuan ni, ¿ta tsi'i sca cha' ti 'na lo'o tne Crixtu? Ticui' neuaña'an bra ndyucun na quijaxtlya, ¿ta tsi'i sca cha' ti 'na lo'o Crixtu?

17 Nisiya quina'an lcan na una stu'hua ndyucun na scati quijaxtlya, can' cha' sca cha' ti 'na lyigaan na.

18 Xñi huan cuinta 'in ne' Israel bra ndyucu ne' cuinan' 'ni nu ndiquin ne' tloo Ndiose, ¿ta tsi'i sca cha' ti 'in ne' lo'o ni rcan'?

19 ¿Ni ña'an ra rcan'? ¿Ta si'ya cha' re ntsu'hui lyoo ngulucuin can' ta na nu cua mducua loo na?

20 Una tyucuin' lo'on huan siyana ne' gentil bra ndujui ne' sca 'ni tloo ngulucuin 'in ne', 'in cui'in xña'an ngui'ni tnu ne' lo tsi'i 'in Ndiose, can' cha' a cu'ni scan huan cha' 'huan lo'o cui'in xña'an.

21 A ntsu'hui cha' co'on huan viñu nu 'in Ni X'na na lo ticui' braa tsu' 'in cui'in xña'an, a ca tyucuan xu'huen huan na nu nducua loo misa 'in Ni X'na na lo ticui' braa na nu nducua loo misa 'in cui'in xña'an.

22 ¿Ta xtyi rin' na taan na cha' nsin' ri' 'in Ni X'na na? ¿Ta tla la cha' 'nare que 'in ni?

Cu'ni tsu'huen na 'in Ndiose lo'o lyigaa lo'o cha'

23 Lyigaa cha' ca cu'nin, una tsi'i lyigaa na ndyo'o tñan cu'nin 'in na, lyigaa cha' ca cu'nin, una a lyigaa na ndaa yaa' na 'in xca tucui.

24 A chu'hui yuhue rin' na 'na ti, siyana chu'hui yuhue rin' na 'in xca tucui.

25 Ña'an ndyca ri' cuinan' 'ni nu ndujui' ne' se'en ndyca quiya', ca cun huan lyigaa loo cuinan' can', una a cunicha' huan la ngujui na, siyana a cu'ni tucua rin' huan lo'o cha' can', 26 —siyana chelyuu re lo'o lyigaa na nu ndi'in 'in na, na 'in Ni X'na na lca na—.

27 Si nde'en nu a nguiaña'an ri' 'in Ndiose cuni 'huan cun huan lo'o, lo si ntsu'hui tieen huan tsaan huan, ca cun huan lyigaa loo na nu xtya tloon huan, una a cunichan' huan la ngujui na, ta ngui'ni tucua rin' huan lo'o cha' re.

28 Una si nde'en nu quitsa' 'huan siyana cua mducua na loo ngulucuin, a cun huan 'in na, cui' si'ya cha' 'in nu ngüitsa' 'huan ta siyana ntsu'hui nu ngui'ni tucua ri', —siyana chelyuu re lo'o lyigaa na nu ndi'in 'in na, na 'in Ni X'na na lca na—.

29 Tsi'i cha' 'huan ndyucuin', siyana cha' 'in nu ngui'ni tucua ri' can' ndyucuin'. ¿Ta ndyo'o tñan cu'nin sca cha' tloo xca tucui lo culo qui'ya can' 'yan?

30 Si na' tsu'hue ntsu'hui tieen ndyucun sca na lo ndyaan xu'hue 'in Ndiose, ¿ta ndyo'o tñan caja nu tyucui ndijin lo'o cha' can'?

31 Can' cha' bra cun huan lo co'on huan ta cu'ni huan scaxca lo'o cha', cu'ni huan 'in na lo'o cha' 'in Ndiose.

32 A lyca cha' tyucui ndijin huan tloo ne' judio ta ne' gentil, lo ni tloo ta'an na.

33 Cui' ncuaña'an na' ntsu'hui yuhue ran' 'in lyigaa la tucui lo'o lyigaa lo'o cha', lo tsi'i 'yan tin ntsu'hui yuhue ran', siyana ndyca ran' quinu tsu'hue lyigaa tucui, siyana ca tyo'o laa quina'an nten.

1 CORINTIOS 11

1 Cu'ni cha'an huan 'yan tsaña'an na' ngui'nin cha'an 'in Crixtu.

Cha' 'in te' nu nxcua que ne' cuna'an

2 Tsu'hue ntsu'hui tieen tsaña'an ndyca rin' 'huan, 'huan ta'an na, siyana nxu'hua rin' huan 'yan, lo nguia ndyca'an huan lyigaa cha' nu cua mxnun 'huan.

3 Una ndyca ran' ca jlyo rin' huan siyana Crixtu lca ni que 'in lyigaa ne' qui'yu, lo ne' qui'yu lca que 'in nten 'in, lo Ndiose lca ni que Crixtu.

4 A ntsu'hui cha' xcua te' que ne' qui'yu lja ndyucui' lo'o Ndiose ta ndlu'u cha' 'in ni, siyana sca cha' jyu'u ndaa 'in nu lca que 'in.

5 Una ne' cuna'an, si a xcua te' que bra ndyucui' lo'o Ndiose ta ndlu'u cha' 'in ni, cha' jyu'u ndaa 'in nu lca que 'in rcan, lo stu'hua ña'an ndi'in cha' 'in ne' si xi'yu quichan que ne' siya ti.

6 Si a lca tiee xcua te' que, tsu'hue lati xi'yu quichan' que, lo si jyu'u ri' xi'yu quichan' que ta quilya na 'in, tsu'hue lati xcua te' que.

7 Siyana ne' qui'yu a ntsu'hui cha' xcua te' que, siyana Ndiose ngañan 'in ne' tyucui ña'an ña'an ni, lo ndaa ni sca cha' cuiya' 'in ne', una ne' cuna'an ndi'in can' cuinta cha' 'in nten 'in.

8 Siyana ne' qui'yu a mdo'o lo'o cha' 'in ne' cuna'an, siyana ne' cuna'an mdo'o ne' lo'o cha' 'in ne' qui'yu.

9 Ticui' ncuaña'an a ngañan Ndiose 'in ne' qui'yu squi'ya cha' 'in ne' cuna'an, siyana squi'ya ne' qui'yu ngañan ni 'in ne' cuna'an.

10 Can' cha' xcua te' que ne' cuna'an, lo ncuaña'an ca tyca' siyana ntsu'hui nu lca que 'in ne', a cuinta si'ya cha' 'in angajle.

11 Una cuinta 'in Ni X'na na, a ca tyi'in ne' qui'yu si a lo'o ne' cuna'an, ncuaña'an ne' cuna'an, a ca tyi'in ne' si a lo'o ne' qui'yu,

12 siyana tsaña'an nu ngañan Ndiose 'in ne' cuna'an squi'ya qui'yu, ncuaña'an ndyca cuine' sca ne' qui'yu lo'o cha' 'in ne' cuna'an. Lyigaa cha' re l'yan na lo'o cha' 'in Ndiose.

13 Cu'ni cuinta huan cha' re: ¿Ta nga'an cha' 'in ne' cuna'an tyucui' lo'o Ndiose si a xcua te' que ne'?

14 Tsaña'an ndi'in cha' 'na, ¿ta a jlyo ri' na siyana cha' jyu'u lca na 'in ne' qui'yu si tucuin quichan' que ne'?

15 Una tsi'i ncuaña'an 'in ne' cuna'an, sca cha' tsu'hue lca na 'in ne' si tucuin quichan' que ne', tsaña'an nducun sca te' que ne' cuna'an ncuaña'an ndyca ri' ne' lo'o quichan' que ne'.

16 Una si ntsu'hui nu ndyca ri' cu'ni tucui lo'o cha' re, ca jylo ri' can siyana ni hua re a ntsu'hui cha' hua ncuña'an, ni scaxca se'en nguio' ti'in ne' lo'o cha' 'in Ndiose.

Cha' 'in siin nu 'ni ta'an na

17 Una cha' nu tyucuin' lo'on huan ri nii a ca tyucuin' siyana ndi'ya ndi'in huan, siyana ña'an nu nga'an cha' tyi'in tsu'hue huan, nde ndi'in nsuun huan.

18 Bra nguio' ti'in huan, la nducua la cha' nu nen 'yan siyana tyun lta lca huan, lo tsacua se'en nguiaña'an ran' cha' re.

19 Una cha' cua lca tisna cha' cusuun lja huan, lo ca tyca' ni ña'an nu lñi ndi'in cha' 'in.

20 ña'an nu 'ni huan siin tsi'i ña'an ndyca ri' Ni X'na na lca na.

21 Bra cua tisna cu siin huan, cuinta scaan huan ndyucua loon huan lo'o cha' 'huan lo'o na nu lyi'yan huan, ntsu'hui nu a sca na ndiji 'in, lo ntsu'hui nu hasta ndyca cu'hui.

22 ¿Ta a nducua na'an 'huan se'en ntsu'hui cha' cun huan? ¿Ni cha' nxcuan tloon huan 'in nu nguiaña'an ri' 'in Ndiose lo ndaan huan

cha' jyu'u 'in nu ti'i? ¿Ni ña'an ra tyucuin' si'ya cha' re? ¿Ta tsu'hue ña'an ndi'in 'ni huan cua? A ca tyucuin' siyana tsu'hue.

Cha' nu mxnu Ni X'na na cha' cu'ni na siin

23 Nde cha' nu mxnu Ni X'na na 'yan, cui' ña'an cha' nu cua ngulu'un 'huan: Tla nu ntsu'hui cha' quinu Ni X'na na Jesús, nducua ycu siin lo msñi ni sca quijaxtlya,

24 ndyaa ni xu'hue 'in Ndiose, msu'hue ni 'in na lo nujuin ni: Xñi huan lo cun huan 'in na siyana nde lca cuinan' na', squi'ya huan can' cha' ndyaan 'yan, cu'ni huan cha' re lo xu'hua rin' huan 'yan.

25 Cui' ncuaña'an bra ndyi ycu siin ni, msñi ni vasu se'en ntsu'hui viñu, lo nujuin ni: Nde cha' nu cui ti lo lo'o tnen cu'ni chu'huen huan cha' 'huan lo'o Ndiose. Cu'ni huan cha' re lo xu'hua rin' huan 'yan lyigaa ya' co'on huan 'in na.

26 Can' cha' lyigaa ya' cun huan quijaxtlya re lo co'on huan viñu re, ndaan huan rsuun siyana ngujui Ni X'na na, lo ncuaña'an tsa quiñan huan lo'o cha' re hasta bra quiaan ni xiya'.

Xñi na cuinta 'na bra 'ni na siin

27 Ña'an nu ti ca cu quijaxtlya lo co'o viñu re, lo'o cha' 'in Ni X'na na, lo si a lñi ndi'in cha' 'in, nducui can' qui'ya siyana a 'ni cuinta can' cha' 'in cuinan' Ni X'na na lo'o tne ni.

28 Can' cha' cuinta scaan huan ntsu'hui cha' ta quiin huan chelyuu 'huan, rcan' ca cun huan quijaxtlya lo'o viñu re.

29 Siyana nu ndyucu quijaxtlya lo ndi'yo viñu, lo a 'ni cuinta can' cha' 'in Ni X'na na, ticuii' nso' tucua qui'ya chun'.

30 Can' cha' quina'an 'a nu ti'i ntsu'hui ljan huan, a cuinta ntsu'hui nu nguia ngui'ni na'an ri', lo ntsu'hui nu cua ngujui.

31 Si naa ta quiin na chelyuu 'na, a ntsu'hui cha' ca cuiya' cha' 'na,

32 una si Ni X'na na cu'ni cuiya' ni cha' 'na, taa ni ndi'i 'na siyana a caan yuhue' chun' na stu'hua lo'o nten chelyuu.

33 Can' cha' 'huan ta'an na, bra quio' ti'in huan lo cu'ni huan siin, 'ni cha' tyuhuita ta'an huan.

34 Lo si ntsu'hui nu nguite' ri', ca cu can' la se'en ndi'in, lo a xo tucua qui'ya chun'. Lyigaa la ña'an cha' nu ti lyiji tyucuin' lo'on huan, cua tyucuin' 'in na bra tsa'an se'en ndi'in huan.

1 CORINTIOS 12

Cha 'in scaxca cha' cuiya' nu ndaa Ndiose 'na

1 'Huan ta'an na, ndyca ran' siyana qui'yan huan cuinta tsaña'an ndi'in cha' 'in scaxca cha' cuiya' nu ndaa Ndiose 'na.

2 Cua jlyo rin' huan bra ti lyiji tsaña'an rin' huan, lo ngutucui ndycan huan 'in ngulucuin nu a ne 'in.

3 Can' cha' ca jylo rin' huan siyana ni sca nu ndyucui' lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu 'in Ndiose, a ca tyucui' ca'an can' 'in Jesús, cui' ncuaña'an a tucui nu ca culo naa 'in Jesús siyana lca Ni X'na can', si tsi'i lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiose.

4 Scaxca lo'o cha' cuiya' ndaa Ndiose 'na, una scati Espíritu ndaa 'in na.

5 A cuinta scaxca loo tñan ca ta yaa' ta'an na, una cui' Ni X'na na nducua tloon na.

6 Ticui' ncuaña'an scaxca ña'an nu ngui'ni na, una scati Ndiose 'ni ni lyigaa cha' can' stu'hua.

7 Cuinta scaan na ndyca tycan' ña'an cha' cuiya' 'in Espíritu nu cua ngujui 'na, siyana cu'ni tsu'hue na 'na.

8 Ntsu'hui nu ndaa Espíritu cha' cuiya' 'in siyana ca tyucui' cha' nu tucui, lo ntsu'hui nu ndijyi cha' cuiya' 'in siyana ca qui'ya la cuinta ña'an nu ntsu'hui cha' culu'u, una scati Espíritu ngui'ni cha' can'.

9 Xca nu ndijyi cha' cuiya' 'in siyana ca tsaña'an ri' cha' nu tucui, una scati Espíritu ngui'ni cha' can'. Cui' ncuaña'an ndaa ni cha' cuiya' 'in xca can' siyana ca cu'ni tyca 'in nu ti'i, una ticui' scati Espíritu ngui'ni cha' can'.

10 Ntsu'hui xca nu ndyca 'ni cha' nu tnu, a cuinta ntsu'hui nu ndyucui' cha' 'in Ndiose, ntsu'hui nu ndi'ya cuinta si ntsu'hui nu nda'an lo'o cha' cuiñi, ntsu'hui nu ndyucui' lenguas, a cuinta ntsu'hui xca nu ndlyo scua yla cha' can'.

11 Una ticui' scati Espíritu ngui'ni lyigaa cha' re, cuinta scaan na ngujui cha' re 'na cua ña'aan lca tiee ni.

12 Tsaña'an ndi'in cha' 'in cuinan' na, quina'an 'a se'en ntsu'hui 'na, una sca cha' ti 'in na, lo nisiya quina'an la na, una sca ti lca na, cui' ncuaña'an ndi'in cha' 'na lo'o Crixtu.

13 Lo'o scati Espíritu 'in Ndiose lyigaa na mducua tyan na lo nga'ni sca ni 'na, ne' judio ta ne' griego, lo ta msu nu msi'i ne' 'in ta nu

ngui'ni tñan cha' 'in ti, lyigaan na nga'ni ni cha' ngutsa'an yu'hui scati Espíritu 'na.

14 A cuinta cuinan' na tsi'i scati se'en ntsu'hui 'na, siyana quina'an na.

15 Si ñujuin quiyan' na: Siyana a lcan yaa', a tucui lcan, ¿ta can' cha' a ntsu'hui lyoo na?

16 Si ñujuin nscan na: Siyana a lcan quiloo, a tucui lcan. ¿Ta can' cha' a ntsu'hui lyoo na?

17 Si ña'aan cuinan' na lca na xcui' quiloon na, ¿la tyucua tunscan na rcan'? Si ña'aan cuinan' na lca na nscan na, ¿la tyucua siyen' na rcan'?

18 Una cuinta scaa se'en 'in cuinan' na, cua lca se'en mxtya Ndiose 'in na tsaña'an nu ncuca ri' ni.

19 Si scaña'an ti lyigaa se'en 'na, ¿ta tyucui cuinan' na rcan'?

20 Una nisiya quina'an la se'en ntsu'hui 'na, una scati lca na.

21 Can' cha' a ndijyi ña'an tyucui' quiloon na lo'o yaan' na: A 'ni cha' 'yan lo'o. Lo ni a ca ñujuin quen na 'in quiya' na: A sca cha' 'ni 'yan lo'o.

22 Ntsu'hui se'en 'in cuinan' na nxque' rin' na a ndun loo na, una can' nu lyee la 'ni cha' 'in.

23 Nde'en se'en 'in cuinan' na, a ndia rin' na 'in na, una can' nu tsuhue lati nxcun' na 'in, cui' ncuaña'an lo'o sca se'en nu a 'ni cuintan na, can' nu tca'a lati 'na.

24 Se'en nu tsuhue la ña'an 'in cuinan' na, a sca na nlyiji 'in na, una Ndiose mxtya ni cha' siyana nde lyee la cu'ni cuinta na 'in sca se'en nu nlyiji cha' 'in can',

25 siyana a cula ya' ta'an na, siyana scaxcan na ta yaa' ta an na.

26 Si ncuaña'an ntsu'hui se'en ti'i 'na, ña'aan na ti'i 'na, ticui' ncuaña'an si ntsu'hui yuhue rin' na sca se'en 'in cuinan' na, ña'aan na tsuhue lca 'in na rcan'.

27 Can' cha' stu'hua lcan huan cuinan' Crixtu, lo cuinta scaan huan lyi'ya loon huan 'in cuinan' can'.

28 Laja ta'an na ngulo tun Ndiose 'in cuinta scaa ne', la nducua la nga'an tñan ni 'in nu tyucui' cha' 'in ni, rcan' ngulo tun ni 'in nu tyucui' cha' nu tya ca 'in ni, lo nu cua ndyca sna, can' nu culu'u 'in

ne', rcan' lo'o nu 'ni cha' nu tnu, lo'o nu 'ni tyca 'in nu ti'i, lo'o nu ndaa yaa' lo'o scaxca tñan, lo'o nu lyi'ya cuinta tñan 'in ni, a cuinta lo'o nu ndyucui' lenguas.

29 ¿Ta lyigaa can' nga'an tñan Ndiose 'in siyana xtya quiya' tñan 'in ni? ¿Ta lyigaa can' nda'an yucui' cha' tsu'hue 'in ni? ¿Ta lyigaa can' ndlu'u 'in ne'? ¿Ta lyigaa can' 'ni cha' nu tnu?

30 ¿Ta lyigaa can' 'ni tyca 'in nu ti'i? ¿Ta lyigaa can' ndyucui' lenguas? ¿Ta lyigaa can' ndyca 'in ndlo scua yla cha'?

31 Can' cha' cu'ni cuintan huan cha' cuiya' nu cua ngujui 'huan, una nde lyee lati lo'o scaxca cha' nu ndun loo la can', una ri nii quitsan' 'huan xca cha' nu tsu'hue lati.

1 CORINTIOS 13

Ndun loo nu chu'hui cha' tsu'hue 'na sca xcan na

1 Si ca tyucuin' lyigaa lo'o cha' nu ndyucui' nten chelyuu ta cha' nu ndyucui' angajle, lo si a ntsu'hui cha' tsu'hue 'yan, ndyca ran' tsaña'an ndyca ri' sca tyucuan nu la xnan ne ti ta ña'an ne sca tyucuan bra ndya ca'an ta'a na.

2 Si ca tyucuin' cha' tsu'hue 'in Ndiose, ta qui'yan cuinta lyigaa lo'o cha' nu ntsu'hui catsi' 'in ni, lo si ngutsa'an yu'huin lo'o cha' tiaa, ta lyee nguiaña'an ran' nu hasta sca qui'ya lo ca cha'an tucuan 'in na, una si a ntsu'hui cha' tsu'hue 'yan, a tucui lecan rcan.

3 Ta si titsan lyigaa cha' cuilyiya' nu ndi'in 'yan lo xcun 'in nu ti'i, hasta tyan 'yan lo squin, una si a ntsu'hui cha' tsu'hue 'yan, a sca cuinta ntsu'hui.

4 si ntsu'hui cha' tsu'hue 'na cui' ncuaña'an ntsu'hui cha' tlyu ri' 'na, tsu'hue ndi'in cha' 'na, a ntsu'hui cha' cuita'an 'na, ni cha' siye' lo a ntsu'hui 'na, lo a nscuen cuaan na 'na ticuiin' na,

5 tsi'i la xnan 'ni na scaa cha' a na na cha' tsu'hue 'na ti, ni a ndyucuen tiquen' na ta nchu'hua se'en na cha' nsin' ri' tieen na,

6 tsi'i na nde tsu'hue ntsu'hui tieen na bra ndyca sca cha' a tsu'hue, siyana tsu'hue ntsu'hui tieen na lo'o cha' nu lñi.

7 Ndaa loon na ndijyin na lyigaa ndi'i, lo nguiaña'an rin' na lo'o lyigaa tieen na, nducua tloon na quinu tsu'hue lyigaa lo'o cha', cui' ncuaña'an ndaa loon na lo'o lyigaa cha' ndijin na.

8 Cha' tsu'hue can' a ntsu'hui cha' tsatii na, una cha' nu mxyucui' Ndiose 'in nten lo'o cha' nu ndyucui' ne' lenguas tsatii na, cui'

ncuaña'an lo'o cha' tiaa nu ndyca loo chelyuu re tsatii tuhue cha' 'in na.

9 Siyana cua lca ti se'en ndi'yan na cuinta, cui' ncuaña'an bra ndyucui' na cha' 'in Ndiose,

10 una tiaa tsan ca tyucui cha' 'na, lo a la 'a quine cueen cha' nu nlyiji can'.

11 Bra ncuan sca nu suhue ti, yucuin' ña'an ndyucui' nu suhue ti, ngulucua ran' ña'an ngulucua ri' nu suhue ti, lo cha' tiaa 'yan ña'an cha' tiaa 'in nu suhue ti, una bra cua culan mxnun lyigaa cha' nu 'ni nu suhue ti.

12 Ri nii tycan na tsaña'an sca cuna nu cunu ti xaa, una tiaa braa ca tycan na tsa ña'an ndyca ri' bra ña'an tloo ta'an can na. Nisiya ri nii cua lca ti se'en ndi'yan cuinta, una tiaa braa chu'hui lyoon lyigaa cha' tsaña'an nu cua yu'hui lyoo Ndiose 'yan.

13 Nde cha' nu nguinu scua ri nii: Tsaña'an rin' na 'in ni, lo tyucua tloon na 'in ni, lo chu'hui cha' tsu'hue 'na. sna loo cha' lca na, una cha' nu ndun loo lati, siyana chu'hui cha' tsu'hue 'na lo'o ta'an na.

1 CORINTIOS 14

Cha' nu ndyucui' ne' lenguas

1 Chu'hui cha' tsu'hue 'huan scaxcan huan, lo cu'ni cuintan huan scaxca cha' cuiya' nu cua ngujui 'huan, una nu lyee lati nga'an cha' tyucuin' huan cha' tsu'hue 'in Ndiose.

2 Siyana nu ndyucui' lenguas, tsi'i lo'o nten ta'a ndyucui' can', siyana ndyucui' can' lo'o Ndiose. A tucui nu ndi'ya cuinta cha' can', siyana lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu ndyucui' can' cha' nu ntsu'hui catsi' 'in ni.

3 Una nu ndyucui' cha' 'in Ndiose, lo'o nten ndyucui' can' siyana ta yaa' cha' can' calu ne', caja juersa 'in ne' lo caja cha' tnu tiee 'in ne'.

4 Una nu ndyucui' xca loo lengua, cha' 'in ti can' ndaa yaa' na, una nu ndyucui' cha' 'in Ndiose, stu'hua ndaa yaa' cha' can' 'in lyigaa ta'an na.

5 Cuinta cha' nu 'yan, tsu'hue cha' si lyigaan huan tyucuin' huan lenguas, una lyee lati tyucuin' huan cha' 'in Ndiose siyana ndun loo la cha' can' que 'in nu ndyucui' lenguas, una si caja nu quilyo scua yla 'in na rcan' lyigaa calu.

6 Can' cha' 'huan ta'an na, si na' tsa'an se'en ndi'in huan lo tyucuin' lenguas, ¿ni cuinta ntsu'hui 'huan? Una xca ña'an si tyucuin' lo'on huan cha' nu ndaa Ndiose 'yan, ta quilyo scua ylan cha' tiaa 'in ni, lo ta tyucuin' cha' 'in Ndiose tloon huan, ta culu'un 'huan ña'an nu ndyca ri' ni.

7 Xñi na cuinta tsaña'an ndi'in cha' 'in cuhuii bra ne na, ña'an ndyca ri' cuhuii quii ta sne tnu, lo si a quine na ña'an nu ntsu'hui cha', ¿ni ña'an ca jlyo rin' na ni jyiin nguila cuhuii can'?

8 Ticui' ncuaña'an lo'o sundaru bra nxcune cuhuii 'in, si a taa tyi'i na ña'an nu ntsu'hui cha', ¿tica ca tyun tiaa lo tsaa cusuun?

9 Ncuaña'an 'huan si a tyucui' yla huan sca cha', ¿ti ca qui'ya cuinta cha' nu tyucui' huan rean'? Cu'ni huan cuinta siyana loo cui'in ti ndyucuin' huan.

10 Quina'an 'a lo'o cha' nu ndyucui' nten loo chelyuu re, lo cuinta scaa na ntsu'hui nu ndi'ya cuinta 'in na.

11 Una si a ndi'yan cuinta cha' nu ndyucui' xca tucui, cu'ni can' cuinta siyana lcan sca nu mdo'o tijyu', lo na' cu'nin cuinta siyana lca can' xca lta nten.

12 Cui' ncuaña'an 'huan si lyee lca tiee huan lo'o scaxca cha' cuiya' nu ndaa Espíritu 'huan, una taan huan ya' cha'an yu'huin huan lo'o sca cha' nu ca ta yaa' 'in lyigaa ta'an na.

13 Can' cha' nu ndyucui' xca loo lengua ljan huan, jñan can' 'in Ndiose siyana ca tyo'o scua yla cha' nu ndyucui'.

14 Siyana si tyucuin' lo'o Ndiose lo'o xca lo'o cha' nu tsi'i cha' ndyucuin', carsya ti 'yan ndyucui' na una tsi'i lo'o cha' tiaa 'yan.

15 ¿Ni ña'an ra cu'nin rean'? Tyucuin' lo'o Ndiose lo'o carsya 'yan stu'hua lo'o cha' tiaa 'yan. Cula lo'on 'in Ndiose lo'o carsya 'yan, una cui' ncuaña'an lo'o cha' tiaa 'yan.

16 Siyana si 'huan cu'ni tnu huan 'in Ndiose lo'o carsya ti 'huan, lo nu nee 'in cha' nu ndyucuin' huan, ¿ña'an ra ca tyaa can' xu'hue 'in Ndiose stu'hua lo'on huan, si a ndi'ya can' cuinta cha' nu ndyucuin' huan?

17 Nisiya 'huan tsu'hue 'a ndyaa huan xu'hue 'in Ndiose, una a ndaa yaa' cha' can' 'in xca tucui.

18 Na' ndyaan xu'hue 'in Ndiose siyana lyee la ndyucuin' lenguas que 'in lyigaan huan,

19 una bra nguio' ti'in na lo'o ta'an na, tsu'hue lati si tyucuin' nisiya ca'yu ti cha' nu ndi'yan cuinta, siyana ca culu'un 'in lyigaa la tucui, lo tsi'i nu tyucuin' tsa tii mii cha' nu a tucui ndi'ya cuinta.

20 Can' cha' 'huan ta'an na, a culucua rin' huan tsaña'an ndlucua ri' nu suhue ti, cui' siyana cu'ni huan tsaña'an 'ni nu suhue ti a sca cha' a tsu'hue ntsu'hui tiee, una lo'o sca cha' tiaa nu tyucui.

21 Siyana ndeña'an ndyucui' lee 'in Ndiose: —Tyucuin' lo'o nten re lo'o cha' nu ndyucui' xca lta nten, nisiya ncuaña'an a cu'ni cuinta ne' cha' nu tyucuin'—, nujuin Ni X'na na.

22 Can' cha' nu ndyucui' lenguas, a lca na cha' quine 'in nu nguiaña'an ri', cui' siyana nsu'hua tiaa na 'in nten nu a nguiaña'an ri' 'in Ndiose. Una nu ndyucui' cha' 'in Ndiose tloo ta'an na, can' cha' nu ngui'ni ca'an 'in nu nguiaña'an ri', lo tsi'i 'in nten nu a nguiaña'an ri'.

23 Si stu'hua quio' ti'in ta'an na, lo lyigaa tisna tyucui' lenguas, lo si sten sca nu cui ti ta nten nu a nguiaña'an ri', ¿ta a xque' ri' can' siyana lcun huan?

24 Una si cuinta scaan huan tyucuin' huan cha' 'in Ndiose, lo si sten sca nten nu a nguiaña'an ri' ta sca nu cui ti, a ndijyin cha' su'hua can' cha' tiee lo'o cha' nu quine 'in, lo qui'ya can' cuinta siyana ntsu'hui cha' tyaa cuinta squi'ya chelyuu 'in,

25 tyo'o scua yla cha' nu ntsu'hui catsi' ni' carsya 'in, rcan' ti'ya xtyin' tloo Ndiose lo cu'ni tnu 'in ni, lo tisna tyucui' siyana chiñi ca cha' ndi'in Ndiose lo'on huan.

26 ¿Ni ña'an ra ndi'in cha' rcan', 'huan ta an na? Siyana bra quio' ti'in huan ntsu'hui nu lyi'ya sca salmo, ntsu'hui nu ndlu'u 'in ne', xca nu ndyucui' lenguas, ta ntsu'hui nu ndyucui' cha' nu ndaa Ndiose 'in, a cuinta ntsu'hui nu ndlyo scua yla cha' can'. Lyigaa cha' nu cu'ni huan, cuna huan ña'an nu siyana ta yaa' cha' can' 'in ne'.

27 Si ntsu'hui nu ndyca ri' tyucui' xca loo lengua, ca tyucui' tucua ti ta sna ti, una tsi'i stu'hua tyucui', lo xca nu quilyo scua yla cha' can'.

28 Una si a ntsu'hui nu ca quilyo scua yla cha' can', tsu'hue lati tyucua seen tu'hua can' se'en nguio' ti'in ne', lo tyucui' can' lo'o Ndiose lo'o cha' nu 'in ti.

29 Ticui' ncuaña'an nu tyucui' cha' 'in Ndiose tloo ta'an na, tucua ti ta sna ti ntsu'hui cha' tyucui', lo lyigaa la ña'an xñi cuinta si ta cui' ña'an ndyucui' can'.

30 Si Ndiose taa ni cha' nu tyucui' xca nu ntsu'hui ljan huan, ca cula' ti nu mdisanan yucui' culo la can',

31 lo ncuaña'an ca tyucuin' huan cha' 'in Ndiose cuinta scaan huan, siyana ca cu'ni cha'an huan lyigaan huan lo stu'hua caja cha' tnu tiee 'huan.

32 lo tsalca nu ndyucui' cha' 'in Ndiose, cuinta scaa can' ntsu'hui cha' xñi cuinta 'in lo'o cha' can',

33 siyana Ndiose a lca ni Ndiose nu 'ni tantu 'in nten, cui' siyana 'ni ni cha' siyana stu'hua tyi'in tsu'huen na. A cuinta tsaña'an ndyca ri' ta'an na scaxca se'en nguio' ti'in,

34 ne' cuna'an ntsu'hui cha' tyucua seen ne', siyana a ndia cha' cuiya' 'in ne' tyucui' ne' se'en nguio' ti'in huan, siyana cu'ni rsuun ne' 'in tsaña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose.

35 Si nde'en la cha' ndyca ri' cunicha', la se'en ndi'in cunicha' 'in nten 'in, siyana a nga'an cha' tyucui' sca ne' cuna'an lja se'en nguio' ti'in ta'an na.

36 ¿Ta xque' rin' huan siyana se'en ndi'in huan mducua quiya' cha' 'in Ndiose, ta na se'en ndi'in ti huan ndiyaa cha' can'?

37 Si ntsu'hui nu ndlucua ri' siyana ca tyucui' cha' 'in Ndiose tloo ne', ta lyee nguiaña'an ri', cu'ni can' cuinta cha' nu nga'an re siyana lca na cha' nu ndlo Ni X'na na tñan.

38 Si ntsu'hui nu a cu'ni cuinta cha' re, ticui' ncuaña'an a cu'ni huan cuinta 'in can'.

39 Can' cha' 'huan ta'an na, cuna huan ña'an nu tyucuin' huan cha' 'in Ndiose, lo a cu'ni huan tucui si ntsu'hui nu ndyucui' lenguas, 40 una lo'o rsuun, a cuinta lo'o cha' ttaa cu'ni huan lyigaa cha'.

1 CORINTIOS 15

Ña'an ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ne' ngujui

1 A cuinta 'huan ta'an na, ndyca ran' xu'hua rin' huan tsaña'an ndyca ri' nu tsu'hue 'in Crixtu yucuin' lo'on huan, cui' cha' nu ndyucuan xu'huen huan, lo ndun tsan huan lo'o cha' can' hasta ri nii.

2 Lo si'ya cha' re ntsu'hui cha' tyo'o laan huan, si cu'ni cuintan huan cha' nu cua yucuin', lo'on si tsi'i nguaña'an, tyucua cha' ti yaña'an rin' huan rcan'.

3 Siyana cua ngüitsan' 'huan cha' nu ndun loo lati, cha' nu cua nga'ni cha'an, siyana Crixtu ngujui ni squi'ya qui'ya 'na tsaña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose,

4 ya ngatsi' ne' 'in ni lo mdyo'o qui'u ni nu cua ca sna tsan tsaña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose,

5 lo ngulu'u tloo ni 'in Tyu, chun' nde'en can' ngulu'u tloo ni 'in quita'a tityucua nu ta'a mda'an ni.

6 Chun' nde'en la ngulu'u tloo ni 'in ta'an na tsatlyu, ndyijyin ca'yu cientu ne', ntsu'hui nu cua ngujui, una quina'an la nu ti lu'u.

7 Rcan' ngulu'u tloo ni 'in Jacobo, chun' nde'en la can' ngulu'u tloo ni 'in lyigaa ta'a mda'an ca ni.

8 Una la xiya' ti can' ngulu'u tloo ni 'yan, tsaña'an ndyca ri' sca cuhui' nu lyiji tiaan loo chelyuu,

9 siyana na'an la ndi'in cha' 'yan que 'in lyigaa la ña'an ta'a mda'an ni, lo ni a nga'an cha' caja nu culo naa 'yan lcan nu mdo'o hui 'in Ndiose, siyana ndaan ndi'i 'in nu cua yaña'an ri' 'in ni.

10 Una siya cha' tsu'hue 'in Ndiose lcan tsaña'an nu lcan ri nii, lo tsi'i tyucua cha' ti ndaa ni cha' tsu'hue can' 'yan, cui' siyana quina'an la tñan nu cua nga'nin que 'in lyigaa la ña'an ne' can', una tsi'i lo'o juersa 'yan, cui' lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose nu ndaa yaa' 'yan.

11 A 'ni cha' nisiya na' ta can', una sca loo ti cha' nda'an yucui' hua, cui' cha' nu yaña'an rin' huan.

12 Nda'an yucui' hua siyana mdyo'o qui'u Crixtu, ¿ña'an ndyucui' huan scaxcan huan siyana a ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ne' ngujui?

13 Lo si a ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ne' ngujui, a mdyo'o qui'u Crixtu rcan'.

14 Si Crixtu a mdyo'o qui'u ni, a sca cuinta ntsu'hui cha' nu nda'an yucui' hua, cui' ncuaña'an tyucua cha' ti yaña'an rin' huan.

15 Nguiato'o lo'o huare' lca hua nu cuiñi tsaña'an ndaa hua rsuun siyana Ndiose nga'ni ni cha' mdyo'o qui'u Crixtu. Lo chiñi cha' mdyo'o qui'u ni si a ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ne' ngujui.

16 Siyana si a ndyo'o qui'u ne' ngujui, a mdyo'o qui'u Crixtu rcan',

17 lo si Crixtu a mdyo'o qui'u ni, tyucua cha' ti nguiaña'an rin' huan, lo cui' ña'an ti nducuin huan qui'ya,

- 18 cui' ncuaña'an lyigaa nu cua ngujui nu yaña'an ri' 'in Crixtu, cua nguna' cha' 'in ne' rcan'.
- 19 Si nducua tloon na 'in Crixtu tsalja ndi'in ti na loo chelyuu re, ti'i lati xu'huen na que 'in lyigaa la tucui.
- 20 Una Crixtu cua mdyo'o qui'u ni, lo lca ni nu culoo mdyo'o qui'u lja ne' ngujui.
- 21 Squi'ya scati ne' qui'yu nguiten cha' ndija loo chelyuu re, cui' ncuaña'an squi'ya scati ne' qui'yu can' cha' ndyo'o qui'u ne' ngujui.
- 22 Squi'ya Adán lyigaa tucui ntsu'hui cha' caja, cui' ncuaña'an squi'ya Crixtu, lyigaa tucui caja chelyuu 'in.
- 23 Una cua lca ña'an ntsu'hui cha' tyo'o qui'un na: La nducua la mdyo'o qui'u Crixtu, lo bra quiaan ni xiya' nu yaña'an ri' 'in ni rcan tyo'o qui'u.
- 24 Rcan' tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re, tyaa ni cuinta tñan nu yu'hui yaa' ni 'in Stina Ndiose bra cua ngujlyo ni 'in lyigaa nu ndlo tñan, lo'o nu ndia cha' cuiya' 'in, a cuinta lo'o nu tla la cha' 'in.
- 25 Cha' cua lca siyana culo ni tñan cua nga'ni ni cana 'in lyigaa ta'a cusuun ni.
- 26 A cuinta cuijlyo ni 'in xca ti ta'a cusuun na nu lca cha' ndija.
- 27 Siyana —Ndiose cua mxnu ni lyigaa lo'o cha' nde tuquiya' Sñe' ni—. Lo bra ndyucuin' na siyana lyigaa lo'o cha' cua ntsu'hui yaa' crixtu, una a ndyca ri' tyucui' siyana lo'o Ndiose ntsu'hui yaa' crixtu, ni nu mxnu lyigaa lo'o cha', ntsu'hui yaa' can'.
- 28 Bra cua nguinu lyigaa lo'o cha' yaa' Sñe' Ndiose, rcan' tyaa ni 'in ni yucui' ca ni yaa' Ndiose, ni nu cua mxnu lyigaa lo'o cha' yaa' can', siyana scati Ndiose culo ni tñan 'in lyigaa tucui.
- 29 Si tsi'i ncuaña'an, ¿ni ña'an tsato'o 'in nu nducua tya lo'o cha' 'in ne' cua ngujui, si na a ntsu'hui cha' tyo'o qui'u can'? ¿Ta tsi'i tyucua cha' ti nducua tya ne' lo'o cha' 'in can'?
- 30 Huare', ¿ta siyana chen ndyucui 'hua lyigaa braa, can' cha' a tyucui' 'a hua siyana tyo'o qui'u ne' ngujui?
- 31 'Huan ta'an na, lyigaa tsan cua nga'nin tieen lo'o cha' ndija, lo ndyucuin' cha' re siyana ndyijyin ya' lca tieen 'huan, sca cha' ti 'na lo'o Ni X'na na Jesucristo.
- 32 Tsaña'an lyee msu'huan juersa 'yan quichen Efeso, ¿ni cuinta ntsu'hui mdijin scaxca ndi'i yaa' nten nu ndyca ri' 'in ña'an ndyca ri'

'ni yla? Lo si a ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ne' ngujui, — tsu'hue lati tisna cun na lo co'on na, siyana quia cua cajan na—.

33 A taan huan ya' caja nu quiñilyo'o 'huan: Nu nda'an lo'o nten nu nducun' a ndijyin cula' ti can' cu'ni tñan tsu'hue.

34 Can' cha' xñi huan cuinta 'huan lo a cu'ni huan qui'ya, siyana ntsu'huin huan a lyiji chu'hui lyoon huan 'in Ndiose, lo ndyucuin' cha' re siyana ca jyu'u rin' huan.

35 Tina'an ntsu'hui nu ndyucui': ¿Ni ña'an ra ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ne' ngujui? ¿Ña'an ntsu'hui cha' ca tycan' ne' xiya'?

36 'Huan ne' tantu', ta a jlyo rin' huan siyana sca si'yu nu ndyan na, a tyucua na si tsi'i la nducua la tiu na lyu.

37 Bra ndyan na sca na, tsi'i yca can' ndya na, si'yu ndyan na nu cua lca, ña'an ndyca ri' sca si'yu trigo ta scaxca la si'yu,

38 una Ndiose 'ni ni cha' ndyucua si'yu can' tsaña'an ndyca ri' ni, lo ncuaña'an 'ni ni lo'o scaa si'yu.

39 Ticui' ncuaña'an lo'o cuinan', tsi'i scaña'an ti na: Ntsu'hui cuinan' nten lo ntsu'hui cuinan' 'ni, ntsu'hui cuinan' cuila, a cuinta ntsu'hui cuinan' quiñi.

40 Ticui' ncuaña'an la ni' cuaan lo'o chelyuu re, cua lca na nu ndi'in 'in na, una tsi'i scaña'an ti xaa 'in na.

41 Siyana xca ña'an xaa 'in cuicha, lo xca ña'an xaa 'in coo', a cuinta xca ña'an xaa 'in cuila, siyana cuinta scaa cuila can' cua lca ña'an xaa 'in na.

42 Ticui' ncuaña'an ndi'in cha' 'in ne' ngujui bra tyo'o qui'u ne', ngutsi' ne' lo ndyca yuu cuinan' ne', una tyo'o qui'u ne' lo'o sca cuinan' nu a ntsu'hui 'a cha' tsa tii.

43 Ngutsi' ne' lo'o sca cuinan' nu cuu', una tyo'o qui'u ne' lo'o sca cuinan' nu tsu'hue ña'an. Ngutsi' ne' lo'o sca cuinan' nu na'an ti ndi'in cha' 'in, una tyo'o qui'u ne' lo'o sca cuinan' nu ngula ri' sa tyucui braa.

44 Nguitsi' ne' lo'o sca cuinan' nu ngula lo'o ne', una tyo'o qui'u ne' lo'o sca cuinan' nu cui ti nu taa Ndiose 'in ne'. Siyana sca lta lca cuinan' nten chelyuu, lo xca lta lca cuinan' nu ljyan lo'o cha' 'in Ndiose.

45 Siyana ndeña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Ngañan ni 'in culoo ne' qui'yu nu lca Adán lo msu'hua ni carsya 'in ne'—, una chun' nde'en la can' yaan xca Adán, ni nu lca chelyuu 'in nten.

46 Una tsi'i la nducua la ngujui cuinan' nu cui ti 'na, siyana ndyucuan na sca cuinan' nu cua ndi'in loo chelyuu re, la rcan' caja sca cuinan' nu cui ti 'na.

47 Culo ne' qui'yu nguiaa' lo'o yuu siyana loo chelyuu re mdo'o, una ni nu cua ndyca tucua can' mdo'o ni la ni' cuaan, lo cui' ni lca Ni X'na na.

48 Tsaña'an ndi'in cha' 'in ne' nu nguiaa' lo'o yuu can', ncuaña'an ndi'in cha' 'in lyigaa nu ndi'in loo chelyuu re. Ticui' ncuaña'an lo'o lyigaa nu nguiaa lo'o cha' 'in Ndiose, scaña'an ti can' lo'o ni.

49 Cui' tsaña'an ngulucuin nten chelyuu nu cua ndun lo'on na, ticui' ncuaña'an ntsu'hui cha' ca tycañ ña'an ngulucuin Ndiose nu ndun lo'on na.

50 Una tyucuin' lo'on huan, 'huan ta'an na, siyana cuinan' nten lo'o tne ne' a ca sten can' se'en ndlo Ndiose tñan, ticui' ncuaña'an lo'o sca na nu jlyo, a ca xtiyaa na lo'o na nu a ntsu'hui cha' jlyo.

51 Ri nii tyucuin' xca cha' nu ntsu'hui catsi' 'in Ndiose: Tsi'i lyigaan na ntsu'hui cha' cajan na, lyigaan na ntsu'hui cha' cha'an ña'an na,

52 sa ntsu'hui, tsaña'an ndyca ri' bra ndyin' quilon tin na, cui' bra nu xiya' ti quine cuhiii 'in Ndiose. Siyana ntsu'hui cha' quine cuhiii can', rcan' tyo'o qui'u ne' ngujui lo'o sca cuinan' nu cui ti nu a ntsu'hui 'a cha' jlyo, lo naa ne' nu lu'u ntsu'hui cha' cha'an ña'an na.

53 Siyana cuinan' nu ntsu'hui cha' jlyo re 'ni ca cha' tyca na sca cuinan' nu a ntsu'hui 'a cha' ti jlyo, lo cuinan' nu ntsu'hui cha' caja re tyca na sca cuinan' nu a ntsu'hui 'a cha' ti caja.

54 Bra cua ndyca cuinan' re sca cuinan' nu a ntsu'hui 'a cha' ti jlyo, lo cuinan' nu ntsu'hui cha' caja re tyca na sca cuinan' nu a ntsu'hui 'a cha' ti caja, la rcan' ca ña'an nu ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Cha' ndija cua yatii cha' cuiya' 'in siyana ngujui nu nga'ni cana 'in.

55 Nu'huin nu lca cha' ndija, ¿la ncu nu'huin nu nga'ni ti'i? ¿Lo la ncu cha' cuiya' 'in—?

56 Ndi'i nu ndaa cha' ndija can' yaan na squi'ya qui'ya nu nducui nten, lo squi'ya lee 'in Ndiose, can' cha' nducui ne' qui'ya.

57 Una ncuá' xu'hue 'in Ndiöse siyana ndaa ni juersa 'na ngui'ni na cana lo'o cha' 'in Ni X'na na Jesucristo.

58 Can' cha' 'huan ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, tyaan huan juersa, a cu'ni na'an rin' huan, lo ncuaña'an cu'ni cuinta huan tñan 'in Ni X'na na lyigaa braa, siyana cua jlyo rin' huan siyana tsi'i tyucua cha' ti ngui'ni huan tñan 'in Ni X'na na.

1 CORINTIOS 16

Cha' 'in lomstan

1 Una ri nii tyucuin' cha' 'in lomstan nu ntsu'hui cha' ca'an tñan na 'in ta'an na, lo tsaña'an cha' nu mxtyan lo'o scaxca se'en ngui'o' ti'in se'en lyi'ya loo Galacia, cui' ncuaña'an cu'ni huan.

2 Siyana culo tsan 'in smana, cuinta scaan huan cua ña'aaan nga'ni huan cana, xtya se'en huan lomstan nu ntsu'hui cha' taan huan, lo a xo' an huan 'in na bra tsa'an se'en ndi'in huan.

3 Bra tia'an se'en ndi'in huan, ca'an tñan 'in tucua sna nu cua ngulo tun huan nu tsa lo'o lomstan can' quichen Jerusalén, lo cui'ya sca quityi tsa.

4 Lo si ndlucua ri' huan siyana 'ni cha' tsa'an, ca tsa'an lo'o.

Lca tiee Pablo tsa quichen Corinto

5 Ndyca ran' tsa'an se'en ndi'in huan bra cua mdijin se'en lca Macedonia, siyana nde tucuiin Macedonia tsa'an.

6 Tina'an can' quinun lo'on huan sti'i ti, ta tsalja tyijyin tsan nu tlya', lo ncuaña'an ca ta yaan' huan 'yan lo'o tucuiin nu ti tsa'an lan.

7 A ndyca ran' tyijin tin se'en ndi'in huan, nducua tloon quinun lo'on huan sti'i ti si Ni X'na na taa ni cha' cuiya'.

8 Na' quinun quichen Efeso re hasta tiaa ta'a Pentecostés,

9 siyana cua nguila sca se'en cu'nin tñan 'in Ndiöse, sca tñan nu tlyu lo ntsu'hui lyoo, siyana quina'an 'a nten ti'i ri' 'yan squi'ya cha' re.

10 Lo bra tiyaa Timoteo se'en ndi'in huan, cu'ni cuintan huan 'in siyana tyi'in lo'on huan tsu'hue ti, siyana cui' ña'an 'ni tñan 'in Ni X'na na ncuaña'an 'ni.

11 Can' ni sca tucui lo a lyca cha' ti'ya ti'in 'in, tsu'hue ti ta yaan' huan 'in tucuiin nu tsa, siyana nducua tloon tiyaan se'en ndi'in, stu'hua ndyuhui ta hua 'in lo'o ta'an na.

12 Una ri nii tyucuin' lo'on huan cha' 'in Apolo, lyee 'a mjñan cha' tsu'hue 'in siyana tsa se'en ndi'in huan lo'o tyucua xnan ta'an na, una a mslya tsa bra ti, una tsa bra caja ña'an 'in.

Msla' ta'a Pablo lo'o ne' Corinto

13 Tyi'in tiaan huan lo tsa tyun huan lo'o cha' nu nguiaña'an ri' huan, cu'ni tnu tieen huan lo su'huan huan juersa.

14 Lyigaa cha' nu cu'ni huan cu'ni huan 'in na lo'o cha' tsu'hue nu lca tieen huan.

15 'Huan ta'an na, cua jlyo rin' huan siyana Estéfnas lo'o nten cuityi 'in, la nducua la yaña'an ri' 'in Ndiose se'en lyi'ya loo Acaya, a cuinta lyee 'a ndaa yaa' 'in lyigaa ta'an na.

16 Njñan cha' tsu'hue 'huan siyana cu'ni cuintan huan 'in nten nu ncuaña'an cha' 'in, ticui' ncuaña'an tucuan huan cha' nu ndyucui' lyigaa nu ndaa yaa' lo nsu'hua juersa 'in lo'o tñan 'in Ndiose.

17 Ndyijyin ya' tsu'hue ntsu'hui tieen siyana Estéfnas, Fortunato lo'o Acaico mdiyaan se'en ndi'in, lo 'nin cuinta siyana tñan loon huan mdiyaan,

18 siyana ndaa cha' tnu tiee 'yan tsaña'an nga'ni lo'on huan, can' cha' cu'ni cuintan huan nten nu lca ncuaña'an.

19 'Huan ta'an na nu nguio' ti'in scaxca se'en lyi'ya loo Asia ndyucui' cha' 'huan. A cuinta Aquila lo'o Priscila, lo lo'o nu nguio' ti'in se'en ndi'in, lo'o lyigaa tiee ndyucui' cha' 'huan lo'o cha' 'in Ni X'na na.

20 Lyigaa ta'an na nu ndi'in nde re ndyucui' cha' 'huan. A cuinta scaxcan huan tyucui' cha' ta'an huan la scan' huan lo'o sca carsya nu luhui 'huan.

21 Na' Pablo yucuin' can ndyucui' chan' 'huan lo'o cha' nu nda'an re.

22 Nu a ntsu'hui cha' tsu'hue tiee lo'o Ni X'na na Jesucristo, quio' tucua yuhue' chun' can'. Ni X'na na ntsu'hui cha' quiaan ni.

23 Cha' tsu'hue 'in Ni X'na na Jesucristo quinu lo'on huan.

24 Lyee lca tieen 'huan lo'o cha' Crixtu Jesús. Amen.

2 CORINTIOS

2 CORINTIOS 1

Pablo ndyucui' cha' 'in ne' Corinto

1 Na' Pablo, lo'o cha' cuiya' 'in Ndiose nga'an tñan Jesucristo 'yan tsa'an tyucuin' cha' tsu'hue 'in ni. Na' lo'o ta'an na Timoteo ca'an tñan hua sca quityi re 'huan, 'huan nu lca laa 'in Ndiose nu nguio' ti'in quichen Corinto, stu'hua lo'o ta'an na nu ndi'in se'en lyi'ya loo Acaya.

2 Stina Ndiose lo'o Ni X'na na Jesucristo taa ni cha' tsu'hue chu'hui ni' carsya 'huan, lo cu'ni ni cha' tyi'in tsu'huen huan.

Mdijin Pablo ndi'i

3 Tlyu ca cha' tsu'hue ntsu'hui 'in Ndiose, cui' Sti Ni X'na na Jesucristo, ni nu lyee 'ni 'tna 'in nten chelyuu, cui' Ndiose nu tsu'hue ndaa cha' tnu tiee 'in ne'.

4 Cui' ni lca ni nu ndaa cha' tnu tiee 'na lo'o lyigaa cha' nu ndijin na, siyana ca taan na cha' tnu tiee 'in nu ndijin lucuati lo'o cha', cui' cha' tnu tiee nu ndaa Ndiose 'na.

5 Tsaña'an nu ndijin na scaxca ndi'i lo'o cha' 'in Crixtu, cui' ncuaña'an lo'o cha' 'in Crixtu nde lyee la ndijyi cha' tnu tiee 'na.

6 Si huare' ndijin hua ndi'i, cui' siyana nducua tloo hua tyo'o laan huan lo caja cha' tnu tiee 'huan. Si Ndiose ndaa ni cha' tnu tiee 'hua, cui' siyana caja la cha' tnu tiee 'huan, lo a cu'ni na'an rin' huan bra ndijin huan scaxca ndi'i tsaña'an ndijin huare'.

7 Can' cha' a 'ni tucua ri' hua lo'on huan, siyana jlyo ri' hua scaña'an ti ndijin na ndi'i, ncuaña'an stu'hua ndaa Ndiose cha' tnu tiee 'na.

8 'Huan ta'an na, ndyca ri' hua siyana ca jylo rin' huan ni snu ndi'i mdijin hua se'en lyi'ya loo Asia, lo ndyijyin ya' lye yaan cha' can' 'hua, cua lca na a ta loo 'a hua lca, cua mxñi ri' hua siyana a tyo'o laa 'a hua.

9 Siyana xtyi ndyuhui ta ti hua caja hua, siyana tsi'i 'hua ti tyucua tloo hua, siyana 'in Ndiose, ni nu 'ni cha' ndyo'o qui'u nten.

10 Cui' ni ngulo laa ni 'hua, lo ndlo laa ni 'hua ri nii, lo ti nducua tloo hua culo laa ni 'hua lo'o cha' ndija siyana chen ndyucui 'hua,

11 a cuinta lo'on huan njñan huan 'in Ndiose siya cha' 'hua, lo ncuaña'an quina'an la nu tyaa xu'hue 'in Ndiose siya cha' tsu'hue nu

'ni ni lo'o hua, tsaña'an nu xcuen ni 'in lyigaa nu njñan 'in nisiya hua.

A ncuá tsaá Pablo quichen Corinto

12 Nde cha' nu tsu'hue lati ntsu'hui tiee hua, lo ndii ri' hua siyana lñi ndi'in cha' 'hua tloo Ndiose, lo'o cha' tia ña'an ntsu'hui hua chelyuu tloo nten lo nde lyee lati lo'on 'huan, una tsi'i lo'o cha' tiaa 'in nten chelyuu, siyana cha' tsu'hue 'in Ndiose nu ndaa ni 'hua.

13 A nga'an hua cha' nu a ca tyucuin' huan ta a qui'yan huan cuinta, can' cha' nducua tloon ca qui'ya tsu'huen lan huan cuinta cha' re.

14 Lo ni a ndyca qui'ya tsu'huen huan cuinta ña'an ndi'in cha' 'hua, una bra nu quiaan Ni X'na na Jesús rcan' ca tsu'hue chu'hui tieen huan lo'o hua tsaña'an tsu'hue ntsu'hui tiee hua lo'on huan ri nii.

15 Lo siyana ncuaña'an lca tieen lo'on huan, can' cha' ncuá ran' tsa'an se'en ndi'in huan la nducua la, lo tucua ya' tyijin se'en ndi'in huan,

16 ngulucua ran' tyijin se'en ndi'in huan bra tsa'an Macedonia, lo bra nde xtucuin tyijin xiya', rcan' ta yaan' huan 'yan tsa'an se'en lca Judea.

17 ¿Ta ngulucua rin' huan siyana tucua cha' tiaa 'yan bra yucuin' cha' re? Bra cu'nin sca cha', ¿ta ngulucua rin' huan cu'nin ña'an nu ndyca ran', lo tyucuin': Tsa'an, lo ticui' braa: A tsa'an?

18 Lo siyana lñi ndi'in cha' 'in Ndiose, a ca tyucui' hua lo'on huan: Cui' na, lo ticui' braa: Tsi'i na.

19 Tsaña'an ndyca ri' Jesucristo, Sñe' Ndiose, cha' 'in nu mda'an yucui' hua lo'on huan, na' lo'o Silvano lo'o Timoteo a nda'an lo'o hua tucua cha' tiaa, ta tyucui' hua lo'on huan: Cui' na, lo ticui' braa: Tsi'i na. Siyana scaña'an ti ndyucui' hua lo'on huan: Cui' na, siyana ncuaña'an ndyca ri' ni.

20 Siyana lyigaa cha' nu cua mxtya Ndiose lo'on na, cui' Crixtu lca cha' can', lo squi'ya ni 'ni tnu na 'in Ndiose lo ndyucuin' na: Amen.

21 Ndiose lca nu 'ni cha' ndyca lñi cha' 'hua lo'on huan lo'o cha' Crixtu, a cuinta ngulosuhui ni 'na,

22 lo mjyi'in ca'an ni sca cuiya' 'na, cui' Espíritu nu ntsu'hui ni' carsya 'na siyana ca tyucuan na cha' tsu'hue nu taa ni 'na.

23 Tloo Ndiose ndyucuin' cha' re, ni nu ndyu'hui lyoo carsya 'yan, lo cha' re nu a ndyca tsa'an quichen Corinto siyana a ndyca ran' cujuin 'huan lo'o cha' nu tyucuin'.

24 Una tsi'i siyana cu'ni hua tucui 'huan lo'o cha' nu ntsu'hui cha' tsaña'an rin' huan, siyana lca tiee hua ta yaa' hua 'huan siyana nde lyee la ca tsu'hue chu'hui tieen huan, siyana tsa tyun huan lo'o cha' nu nguiaña'an rin' huan.

2 CORINTIOS 2

1 Can' cha' a msu'huan 'an juersa tsa'an se'en ndi'in huan siyana a ndyca ran' cu'ni ñu'un carsya 'huan.

2 Si na' cu'nin ñu'un carsya 'huan, ¿ti ca cu'ni chu'hue carsya 'yan rcan, ta tsi'in 'huan nga'nin ñu'un carsya 'huan?

3 Can' cha' nga'an tñan quityi can' 'huan, siyana bra tia'an se'en ndi'in huan, a cu'ni ñu'un huan carsya 'yan siyana cu'ni huan cha' ca tsu'hue chu'hui tieen, lo nducua tloon stu'hua ca tsu'hue chu'hui tieen na lo'on huan.

4 Bra nga'an quityi can' 'huan ndyijyin ya' ti'i ntsu'hui tieen rcan, hasta ngüi'ya tucu'hua tieen lo nguilu tyi'a quiloon, una tsi'i siyana ncua ran' cu'nin ñu'un carsya 'huan, siyana ca jylo rin' huan snu ña'an tlyu cha' tsu'hue ntsu'hui tieen lo'on huan.

Nga'ni Pablo cha' tlyu ri' 'in nu 'ni qui'ya

5 Si ntsu'hui nu 'ni ñu'un carsya 'yan, una tsi'i 'yan na' ti, lyigaa huan nga'ni ñu'un can' carsya 'huan, (loo a tyucuin' ylan cha' re lo'on huan).

6 Cui' lya tsaña'an quina'an nu ndaa ndi'i 'in can',

7 una ri nii nde tsu'hue lati cu'ni huan cha' tlyu ri' 'in can' lo taan huan cha' tnu tiee 'in, siyana a ñu'un ri' can' siya' ti.

8 Can' cha' jñan cha' tsu'hue 'huan, cuna huan ña'an tyca tsu'hue lca tiee can' xiya'.

9 Lyigaa cha' can' nga'an tñan quityi can' 'huan, lo ncuaña'an ca jlyo ran' si ndyca nducuan huan lyigaa cha' nu yucuin' lo'on huan.

10 Si ntsu'hui nu cu'ni huan cha' tlyu ri' 'in, lo'on na' cu'nin cha' tlyu ri' 'in can' a cuinta si ntsu'hui cha' nu ti nducui ndyca'an 'in can' cua nga'nin cha' tlyu ri' 'in, lo squi'yan huan can' cha' nga'ni cha' re tloo Crixtu,

11 siyana a quiñilyo'o Ne' xña'an 'na, siyana jlyo tsu'hue rin' na snu ña'an mañan can'.

A na'an ta'a Pablo lo'o Tito quichen Troas

12 Bra mdi'an quichen Troas siyana tyucuin' cha' tsu'hue 'in Crixtu, lo nisiya ndaa Ni X'na na cha' cuiya' cu'nin tñan can',

13 una a nguinu tsu'hue lca tieen siyana a na'an 'in ta'an na Tito, can' cha' msla' ta'a hua lo'o ne', lo mdo'on ngui'an se'en lyi'ya loo Macedonia.

Cua nga'ni na cana lo'o Crixtu

14 Una tyaa na xu'hue 'in Ndiose siyana ndaa ni cha' cuiya' 'ni na cana lyigaa braa lo'o Crixtu Jesús, lo tsaña'an ndyca ri' sca na nu txi, cui' ncuaña'an nguitsa yu'hui cha' 'in ni lyigaa se'en lo'o cha' hua.

15 Siyana cuinta cha' 'in Ndiose lca hua sca na nu txi lo'o Crixtu, lo nguitsa yu'hui tyi'i can' lja nten nu ntsu'hui cha' tyo'o laa lo'o nu ntsu'hui cha' tyucuna'.

16 Tyi'i cha' ndija lca na 'in can' lo tsa lo'o na 'in loo cha' ndija, una cha' 'in nten nu ntsu'hui cha' tyo'o laa lca na sca chelyuu nu cui ti 'in ne' sa tyucui braa. Si ncuaña'an ndi'in cha' re, ¿ti ca ta lo'o 'in na?

17 Una a lo'o hua nga'ni hua ña'an nga'ni scaxca la tucui nu nsu'hua cha' cuiñi lo'o cha' 'in Ndiose lo nga'ni jyinsya lo'o cha' can', siyana lñi ndi'in cha' 'hua tloo Ndiose, lo cui' cuinta 'in ni nda'an yucui' hua cha' tsu'hue 'in Crixtu.

2 CORINTIOS 3

Nda'an yucui' msu 'in Ndiose cha' nu cui ti

1 ¿Ta xiya' tisna taa tyucui' hua lo'on huan siyana chu'hui lyoon huan 'hua? ¿Ta xtyi rin' huan jñan huan sca quityi 'hua nu taa rsuun ña'an nten lca hua, ta ndyca ri' hua taan huan sca quityi tyucua yaa' hua tsaña'an 'ni scaxca la tucui?

2 ¿Ta tsi'i cuin' huan lecan huan quityi can', cui' sca quityi nu cua ntsu'hui ni' carsya 'hua, nu lyigaa tucui ndyu'hui lyoo lo ndyucui' 'in na?

3 Ndyca tycan' ña'an siyana lca huan sca quityi nga'an Crixtu siya cha' nu yucui' hua lo'on huan, nga'an ni quityi can' una tsi'i lo'o tintya, cui' lo'o Espíritu 'in Ndiose, ni nu lu'u ca, ni tsi'i loo ca' quee nga'an scua cha' can', siyana nguinu scua na ni' carsya 'huan.

4 Lo'o Crixtu ndijyi cha' tnu tiee 'hua tloo Ndiose,

5 una tsi'i lo'o cha' 'hua ndun ttaa hua, siyana ndun ttaa hua lo'o cha' cuiya' 'in Ndiose.

6 Lo'o cha' 'in ni can' cha' ndyca 'ni hua tñan re, sca cha' nu cui ti nu mxyta ni, una tsi'i lo'o cha' 'in lee, siyana llyan na lo'o cha' 'in carsya 'na, siyana lee can' ndlo na tñan caja nten, una Espíritu ndaa chelyuu 'in ne'.

7 Lee nu nguinu scua loo ca' quee nu ndlo qui'ya 'in nten lo'o cha' ndija, lo yan lo'o na sca cha' cuiya' nu tlyu, nu hasta ne' Israel lo a ncuā ña'an ne' tloo Moisé siyana lyee ndyca'an xaa tloo, sca xaa nu ntsu'hui cha' tsatii cha' 'in.

8 ¿Ni xnu ca tñan tsu'hue nu cu'ni Espíritu lo'on na?

9 Si ncuāña'an tlyu cha' cuiya' yan lo'o lee nu ndlo qui'ya 'in nten, una nde lyee lati tlyu cha' cuiya' yaan lo'o cha' nu ca xnu luhui 'na tloo Ndiose.

10 Nisiya tlyu cha' cuiya' yan lo'o lee can', una yatii cha' 'in na siyana a mdyucua ta'a cha' 'in na tsaña'an tlyu cha' cuiya' re.

11 Si tlyu cha' cuiya' 'in nu cua mdijin can', una tlyu lati cha' cuiya' yaan lo'o cha' nu a tsatii 'a re.

12 Si ncuāña'an nducua tloo hua cha' re, una a ntsen hua tyucui' la hua cha' re,

13 tsi'i ña'an nga'ni Moisé bra mducun tloo lo'o sca te' siyana a ña'an ne' Israel ña'an ndyuhui' xaa can' tloo.

14 Ndyucun cha' ttaa 'in ne', lo ncuāña'an ndi'in cha' 'in nten hasta ri nii bra ndyucui' ne' culo quityi can', ti ndyucun' te' tloo ne', una scati Crixtu ca sla ni cha' ttaa 'in ne'.

15 Hasta ri nii bra ndyucui' ne' quityi nu nga'an Moisé, ticui' te' can' ndyucui ndijin na ni' carsya 'in ne'.

16 —Una bra nguiaña'an ri' nten 'in Ni X'na na, nguitan te' can' tloo ne'—.

17 Siyana Ni X'na na lca ni Espíritu, lo se'en ntsu'hui Espíritu 'in Ni X'na na, ni sca cha' lo a ndyucui ndijin.

18 Lyigaan na a ndyucun a tloon na ndyca rin' na ña'an ndyca ri cuna se'en ndycan' xaa 'in Ni X'na na, ni a ndyucun 'a tloon na, lo cuinta scaa tsan nguia ncha'an ni 'na tsaña'an nu lca ni yucui' ni, lo cui' Espíritu 'in Ni X'na na ngui'ni ni cha' re.

2 CORINTIOS 4

1 Ndiose lyee 'tna ri' ni 'hua, can' cha' a ngui'ni na'an ri' hua lo'o tñan nu mxnu ni 'hua.

2 Nxcuan tloo hua lyigaa cha' a tsu'hue nu ngui'ni buna ti nten, cha' nu ndaa cha' jyu'u 'in ne', lo a nda'an hua lo'o cha' mañan, ta ncha'an hua cha' 'in Ndiose. Siyana ndlyo scua yla hua cha' nu lñi lo'o lyigaa tucui, lo ca jylo ri' ne' siyana ntsu'hui hua sca chelyuu nu luhui tloo Ndiose.

3 Si ntsu'hui ndyucun cha' tsu'hue 'in Crixtu nu nda'an yucui' hua, una ntsu'hui ndyucun na 'in nten nu ntsu'hui cha' tyucuna' carsya 'in.

4 Lo squi'ya ne' xña'an nu ndlo tñan loo chelyuu re, mducun cha' tiaa 'in nten nu a nguiña'an ri' 'in Ndiose, siyana a qui'ni xaa 'in ne', cui' xaa nu lryan lo'o cha' tsu'hue 'in Crixtu, ni nu lca ngulucuin ca Ndiose.

5 Siyana a nda'an yucui' hua cha' nu 'hua, siyana ndyucui' hua cha' 'in Ni X'na na Jesucristo, lo quinta cha' 'huare lca hua msu 'huan lo'o cha' tsu'hue nu lca tiee hua squi'ya Jesús.

6 Ndiose, ni nu ngulo tñan siyana xtyi xaa se'en tla, cui' ni lca ni xaa nu msti ni' carsya 'na, siyana quila cha' tiaa 'na lo chu'hui lyoon na snu ña'an tsu'hue ña'an xaa 'in Ndiose nu tycan' lo'o cha' 'in Jesucristo.

Tyucua quiloon na cha' nu nguiña'an rin' na

7 Una cua ntsu'hui cha' cuilyiya' re ni' carsya 'hua, huare nu nguiaa' lo'o yuu, siyana ca tycan' lo snu ña'an tlyu cha' cuiya' 'in Ndiose, lo tsi'i lo'o cha' 'hua.

8 Nisiya ndijin hua scaxca ndi'i, una ndaa loo hua, nisiya a jlyo 'a ri' hua ña'an ca, una tsi'i can' cha' ngui'ni na'an ri' hua.

9 Nisiya ndijyi nu ndyucui ca'an 'hua, una a ndla yaa' Ndiose 'hua, lo nisiya njiyi'in quee ne' 'hua, una a lyiji kujui ne' 'hua,

10 la ña'an nda'an ti hua, a ndijyin cui' cha' ndija ndyuhui ta hua squi'ya Jesús, siyana ca tycan' chelyuu 'in Jesús loo chelyuu 'hua.

11 Tsalca huare nu ti lu'u, lyigaa braa ndyuhui ta hua caja hua squi'ya Jesús, se'en nu ca tycan' chelyuu 'in Jesús loo chelyuu 'hua, huare nu lca cuinan' nu ntsu'hui cha' tsatii cha' 'in.

12 Ncuaña'an chen ndyucui 'hua lyigaa braa lo'o cha' ndija, una 'huan cua ngujui chelyuu 'huan lo'o cha' nu 'in Ndiose.

13 Scaña'an ti lca tiee hua lo'o nu yucui' sca cha' nu nguinu scua loo quityi 'in Ndiose: —Na' yaña'an ran', can' cha' yucuin'—, cui' ncuaña'an huare, nguiaña'an ri' hua, can' cha' ndyucui' hua.

14 Jlyo ri' hua siyana ni nu nga'ni cha' mdyo'o qui'u Ni X'na na Jesús, ticui' ncuaña'an cu'ni ni cha' tyo'o qui'un na lo'o cha' 'in Jesús, lo stu'hua tsa lo'o ni 'na tloo Ndiose.

15 Ndijin hua lyigaa ndi'i re squi'yan huan, siyana ca quina'an la nten nu tyucuan cha' tsu'hue 'in Ndiose, lo ncuaña'an nde lyee la tyaa can' xu'hue 'in ni lo cu'ni tnu 'in ni.

16 Can' cha' a ngui'ni na'an ri' hua, nisiya nguia ndyca cula hua, una carsya 'hua nde lyee la nguia ndyca cui na cuinta scaa tsan.

17 Chin' ndi'i nu ndijin hua ri nii lca na cha' nu sa tyijyin ti, una tiaa braa nde lyee la tlyu cha' tsu'hue caja 'hua, lo sa tyucui braa tyi'in hua loo xaa 'in ni,

18 can' cha' a tyucua tloo hua cha' nu tycan' loo chelyuu re, tyucua tloo hua cha' nu a tycan', siyana cha' nu tycan' sa ndyijyin ti cha' 'in na, una cha' nu a tycan' a ntsu'hui cha' tsatii na.

2 CORINTIOS 5

1 Cua jlyo rin' na siyana lcan na sca cuinan' nu na'an ti ndi'in cha' 'in tsaña'an ndyca ri' sca te' na'an, lo bra nu tsatii cuinan' re, Ndiose cua mxtya ni cha' siyana taa ni xca cuinan' nu cui ti 'na, sca na'an nu caja 'na la ni' cuaan sa braa, nu a nguiaa' lo'o cha' 'in nten chelyuu.

2 Can' cha' hasta nguiaan rin' na siyana lyee lca tieen siyana caja cuinan' nu cui ti can' 'na la ni' cuaan,

3 ncuaña'an tyca cui cuinan' na lo a tyo'o cha' jyu'u 'na.

4 Lja ndi'in na loo chelyuu re hasta nguiaan rin' na lo ti'i ntsu'hui tieen na, siyana a ndyca rin' na tyo'o cha' jyu'u lo'o cuinan' re, siyana lca tieen na tyca cui na lo cha'an na lo'o chelyuu nu a tsatii 'a.

5 Ndiose lca nu mxtya cha' re lo'on na, cua ndaa ni sca cuiya' 'na, cui' Espíritu nu ntsu'hui ni' carsya 'na, siyana ca tyucuan na cha' tsu'hue 'in ni.

6 Can' cha' scaña'an ti tyucua tloon na lo'o cha' tsu'hue re, siyana
cua jlyo rin' na tsalja ndun na loo chelyuu re a ndiji ña'an tyi'in na
sca se'en ti lo'o Ni X'na na,

7 (siyana loo chelyuu re nducua tloon na cha' nu a tycan', lo a
nducui ndyca'an na cha' nu tycan'),

8 siyana nducua tloon na, lo lca tieen na tyi'in na lo'o Ni X'na na lo
cula ti'in na cuinan' re.

9 Can' cha' lyigaa braa cunan na ña'an nu quinu tsu'hue tiee ni lo'on
na, lja nu ndi'in na loo chelyuu re ta bra cua mdiyaan na tloo ni.

10 Siyana lyigaan na ntsu'hui cha' tian na tloo Crixtu se'en 'ni cuiya'
ni cha', cuinta scaan na ntsu'hui cha' xñi squiyan' na cua ña'aan tñan
nga'ni na lja mdi'in na loo chelyuu re, ta nga'ni na tñan tsu'hue ta
cha' a tsu'hue.

Nga'ni chu'hue Ndiose cha' na lo'o Crixtu

11 Jlyo rin' na siyana na cu'ni cuiya' Ni X'na cha' 'in nten, can' cha'
nan hua ña'an nu qui'ya ne' cuinta, una Ndiose jlyo tsu'hue ri' ni
ña'an nten lca hua, lo nducua tloo hua siyana lo'on huan ca qui'yan
huan cuinta cha' re.

12 Una tsi'i siyana ndyca ri' hua cu'ni siye' hua loon huan, siyana
ndaa hua se'en siyana ca tsu'hue chu'hui tieen huan lo'o hua, lo
ncuaña'an ca xcuen huan 'in nu nducua tloo 'in nten, lo tsi'i cha' nu
ntsu'hui ni' carsya 'in ne'.

13 Si nxque' rin' huan siyana lcu hua, una lcu hua lo'o cha' 'in
Ndiose, lo si tyucui cha' tiaa 'hua, cui' siyana lyee lca tiee hua 'huan.

14 Cui' cha' tsu'hue 'in Crixtu lca nu ngui'ni 'hua tñan re, lo jylo ri'
hua siyana scati ni ngujui ni loo lyigaa tucui, ncuaña'an yato'o
lyigaa na ngujui lo'o cha' nu 'in Ndiose.

15 Lo siyana ngujui ni loo lyigaa tucui, naa nu nguiaña'an ri' 'in ni a
chu'huin 'a na chelyuu lo'o cha' 'na, siyana lo'o cha' 'in ni nu ngujui
loon na lo mdyo'o qui'u ni.

16 Ri nii lo tyucui nu nguiaa nde loo re, a cu'ni cuiya' 'a hua cha' 'in
nten ña'an ndyun ne' lo'o cha' 'in cuinan' ne', lo nisiya ncuaña'an
yu'hui lyoo hua 'in Crixtu tsaña'an nu ndyun ni, una ri nii xcaña'an
ntsu'hui lyoo hua 'in ni.

17 Siyana nu cua nguiaa lo'o cha' 'in Crixtu, sca nten cui lca can',
cua mdijin cha' cula can', lo ri nii ndyca cui lyigaa lo'o cha'.

18 Lyigaa cha' re lryan na lo'o cha' 'in Ndiose, ni nu nga'ni cha' ndyca tsu'hue cha' 'na lo'o ni squi'ya Crixtu, mxnu ni tñan re 'hua siyana tyucui' hua lo'o nten ña'an ntsu'hui cha' quinu tsu'hue cha' 'in ne' lo'o ni.

19 Ndiose sca cha' ti 'in ni lo'o Crixtu bra nguinu tsu'hue cha' 'na lo'o ni, a ndlo qui'ya ni 'in nten, lo yato'o mxnu ni tñan re 'hua siyana tyucui' hua lo'o nten ña'an ntsu'hui cha' quinu tsu'hue cha' 'in ne' lo'o ni.

20 Can' cha' lca hua nten nu nda'an lo'o cha' cuiya' 'in Crixtu, siyana Ndiose lca nu ndyucui' lo'on huan cuinta cha' hua. Jñan hua cha' tsu'hue 'huan lo'o cha' cuiya' 'in Crixtu siyana cu'ni chu'huen huan cha' 'huan lo'o Ndiose.

21 Msu'hua Ndiose qui'ya nducuin na chun' Crixtu, ni nu a sca qui'ya nducui, siyana quinu luhuin na tloo Ndiose squi'ya ni.

2 CORINTIOS 6

1 Stu'hua nga'ni hua tñan 'in Ndiose, can' cha' jñan hua cha' tsu'hue 'huan siyana tsi'i tyucua cha' ti tyucuan xu'huen huan cha' tsu'hue nu lca tiee Ndiose,

2 siyana ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Cui' ña'an tsan nga'nin cuintan cha' nu yucui', cui' ncuaña'an lo'o tsan nu nguinu cha' tyo'o laa, cua ndan yaan' 'in. Ri nii mdiyaa tsan can', cui' tsan nu ca tyo'o laan huan—.

3 Cunan hua ña'an siyana ni sca tucui lo a taa qui'ya 'hua, siyana a tyucuna' tñan ngui'ni hua,

4 siyana ndlu'u hua tñan ngui'ni hua cui' ña'an ndyca ri' msu 'in Ndiose. Nda loo hua lo'o scaxca cha', ta bra lyee ndijin hua ndi'i, ta lo'o cha' nu 'ni 'hua, ta lo'o cha' nduhue ri' nu ndia 'hua,

5 ta bra nji'in ne' 'hua, ta nsu'hua ne' 'hua na'an tyucuan, ta bra nxlx ti'in ta'a ne' squi'ya hua, a cuinta bra nga'ni hua tñan lyee ya', ta ngutsa scala hua, lo ta mdijin yte' ri' hua.

6 Cui' ncuaña'an ntsu'hui hua sca chelyuu nu luhui, tsu'hue ndi'ya hua cuinta cha' nu lñi, ntsu'hui cha' tlyu ri' 'hua lo'o scaxca tucui, ntsu'hui cha' tsu'hue 'hua lo'o nten, cui' Espíritu nu Luhui 'in Ndiose ntsu'hui ni' carsya 'hua, lñi ndi'in cha' 'hua tsaña'an tsu'hue lca tiee hua lo'o nten,

7 ndyucui' hua cha' nu lñi, lo nda'an lo'o hua cha' cuiya' 'in Ndiose, ca tyi'in tsu' ca culaa hua 'hua lo'o cha' nu lñi nguiaña'an ri' hua, 8 ntsu'hui nu nscuen cuaan 'hua lo ntsu'hui nu ndi'ya ti'in 'hua, cui' ncuaña'an ntsu'hui nu ndijin cha' 'hua lo ntsu'hui nu tsu'hue ndaa rsuun cha' 'hua, ntsu'hui nu ndyucui' siyana lca hua sca nu cuiñi, una huare' lñi ndi'in cha' 'hua.

9 'Ni ne' cuinta siyana a tucui ndyu'hui lyoo 'hua, nisiya ngune cueen cha' 'hua, chen ndyucui 'hua lo'o cha' ndija, una ti lu'u hua, lye ndaa ne' ndi'i 'hua, una a ndyca caja hua.

10 Ni si nu'un ri' hua, una lyigaa braa tsu'hue ntsu'hui tiee hua, ti'i ña'an chelyuu 'hua, una quina'an nu cua nga'ni cuilyiya' hua 'in, nisiya a sca na ndi'in 'hua, una lyigaa cha' cua ngujui 'hua.

11 Can' cha' ri nii, 'huan ta'an na Corinto, cua yucui' yla hua lo'on huan lyigaa cha', lo msla hua carsya 'hua lo'on huan.

12 Ni a mscuan tloo hua 'huan, 'huan mducun huan carsya 'huan lo'o hua.

13 Lo siyana ca stu'hua cha' 'na lo'on huan, (ndyucuin' lo'on huan tsaña'an ndyucuin' na lo'o sca sñe' na), slan huan carsya 'huan lo tyucuan xu'huen huan 'hua.

Lcan na laa 'in Ndiose ni nu lu'u ca

14 A lyca cha' ca sca cha' ti 'huan lo'o nten nu a nguiaña'an ri' 'in Ndiose, siyana ¿siyana ni ña'an ca tyucua ta'a cha' tsu'hue lo'o cha' a tsu'hue? ¿Ta ndyucua ta'a cha' 'in xaa lo'o tla?

15 ¿Ta ndyucua ta'a cha' 'in Ne' xña'an lo'o Crixtu? ¿Ta stu'hua ndyca ri' sca nu nguiaña'an ri' lo'o nu a nguiaña'an ri'?

16 ¿Taca ca sca cha' ti laa 'in Ndiose lo'o ngulucuin? 'Huan lcan huan laa 'in Ndiose, ni nu lu'u ca, cui' ña'an nujuin Ndiose: —Na' tyi'in sca se'en ti lo'o ne', lo tya'an lja ne', can Ndiose 'in ne' lo cui' ne' ca ne' quichen 'yan—.

17 Can' cha' ndeña'an nujuin Ni X'na na: —Tyo'o tsun' huan lja nten cua, lo tyi'in huan xca se'en, lo ni a sten yu'huin huan lo'o cha' nu cuu', lo na' tyucuan 'huan,

18 lo cu'ni huan cuinta siyana na' lcan Stin huan, lo 'huan can huan sñen', nu qui'yu ta nu cuna'an, ndeña'an ndyucui' Ni X'na na, ni nu tla la cha' 'in—.

2 CORINTIOS 7

1 Can' cha' 'huan nu ndyu'hui cuiya' ri' hua 'in, si ncuafña'an tlyu cha' tsu'hue nu mxtya Ndiose lo'on na, tyo'o tsun' na loo lyigaa cha' a tsu'hue lo nsuhuin na 'na lo'o cha' 'in cuinan' na lo'o carsya 'na, lo cuna na ña'an chu'huin na luhui ti lo'o sca cha' chen ntsu'huin 'na tloo Ndiose.

Tsu'hue ntsu'hui tiee Pablo lo'o ne' Corinto

2 Tyucuan xu'huen huan 'hua, siyana a tucui nga'ni hua ti'i lo'o, ni a tucui ntna' hua 'in, lo ni a tucui ngañi lyo'o hua 'in.

3 A ndyucui' hua cha' re siyana su'hua hua qui'ya 'huan, cui' siyana xiya' ndyucui' hua siyana lyee 'a lca tiee hua 'huan, nisiya cajan na ta lu'un na una stu'hua tyi'in na lo'on huan.

4 Ndyijyin ya' lca tiee hua 'huan, ndiya 'a ri' hua 'huan, lo ngujui cha' tnu tiee 'hua, a cuinta lyee 'a tsu'hue ntsu'hui tiee hua nisiya ndijin hua scaxca ndi'i.

5 Nisiya mdiyaa hua se'en lca Macedonia a ngujui ña'an xtñan' hua, siyana ca tyi'in tsu' mdijin hua cha', sca tsu' can' ndaa ne' ndi'i 'hua, a cuinta ytsen hua.

6 Una Ndiose, ni nu ndaa cha' tnu tiee 'in nu nu'un ri' carsya 'in, ndaa ni cha' tnu tiee 'hua bra mdiyaa Tito se'en ndi'in hua.

7 Lo tsi'i siyana mdiyaa, siyana lo'o cha' tnu tiee nu ndaan huan 'in ngujui cha' tnu tiee 'hua. Ndaa rsuun siyana lyee lca tieen huan 'hua, ña'an ngüi'ya tucu'hua tieen huan, snu ña'an nsu'huan huan cha' nduhue ri' tieen huan squi'ya hua, can' cha' lyee lati tsu'hue ntsu'hui tiee hua ri nii.

8 Nisiya nga'nin ñu'un carsya 'huan lo'o quityi nu nga'an tñan can', una tsi'i can' cha' ti'i ntsu'hui tieen. Ni siyana msu'huan cha' nduhue ri' tieen bra nga'an tñan 'in na, una sti'i ti ngunu'un rin' huan squi'ya cha' can'.

9 Una ri nii ndyca tsu'hue lca tieen, una tsi'i siyana ngunu'un rin' huan, cui' siyana ngujui ña'an ncha'an huan cha' tiaa 'huan. Cha' xñi'in can' ya lo'o na 'huan tloo Ndiose, lo a sca ti'i nga'ni hua lo'on huan.

10 Cha' xñi'in nu ljyan lo'o cha' 'in Ndiose cu'ni na cha' qui nan na 'in ni, cui' ni ncha'an ni cha' tiaa 'na siyana tyo'o laan na, lo a ti'i a

chu'hui tieen na lo'o cha' can'. Una cha' xñi'in nu l'jyan lo'o chelyuu re ndya'an lo'o na 'in ne' lo'o cha' ndija.

11 Lo ri nii siyana ngui nan huan 'in Ndiose lo'o cha' xñi'in can', snu ña'an tsu'hue ngui'ni na lo'on huan: Tsacua se'en ngulaa huan 'huan, lo sa cua co' se'en ngüisin' rin' huan, lo sa cua se'en ytsen huan, lyee lca tieen huan 'yan, lo ngana huan ña'an nu quinu tsu'hue cha' can', a cuinta nga'ni cuiyan' huan cha' can' lo'o cha' nu lñi. Lyigaa cha' can' nga'ni huan siyana a sca cha' nducui ndyca'an 'huan.

12 Nisiya nga'an tñan quityi can' 'huan, una tsi'i cha' 'in nu nga'ni ti'i can' ta nu ncuca ti'i 'in can', siyana tloo Ndiose ca tyca'n' snu ña'an ntsu'hui yuhue ri' hua 'huan.

13 Lo'o cha' re ngujui cha' tnu tiee 'na lo'on huan, una nde lyee lati tsu'hue ntsu'hui tiee hua lo'o Tito, squi'ya cha' tnu tiee nu ndaan huan 'in.

14 Si ta ntsu'hui braa nga'ni siyen' 'yan ta lo'o Tito, una a jyu'u ran', siyana tsaña'an nu ndyucui' hua cha' nu lñi lo'on huan lyigaa braa, cui' ncucaña'an mdo'o lñi cha' nu yucui' hua lo'o cha' nu 'huan.

15 Una lyee 'a lca tiee bra nxu'hua ri' 'huan tsaña'an nga'ni cuintan huan cha' nu yucui', lo ndyucuan xu'huen huan 'in lo'o cha' ña'an lo'o cha' chen nu ntsu'hui ni' carsya 'huan.

16 Tsu'hue ntsu'hui tieen, lo ni sca cha' a ngui'ni tucua ran' lo'on huan.

2 CORINTIOS 8

Nda yaa' ta'a ne' lo'o lomstan

1 Lo xca cha' 'huan ta'an na, ndyca ri' hua siyana ca jylo rin' huan snu ña'an tlyu cha' tsu'hue 'in Ndiose nu ncuca tyca'n' se'en nguio' ti'in ta'an na, scaxca quichen se'en lyi'ya loo Macedonia.

2 Nisiya tnu cha' ndijin, lo ndyijyin ya' ti'i ña'an chelyuu 'in ne', una ticui' ncucaña'an lyee tsu'hue ntsu'hui tiee ne', msu'hua ne' juersa ndaa yaa' ne' lo'o lomstan lo'o cha' tsu'hue nu lca tiee ne'.

3 Na' ndaan rsuun siyana ndaa lomstan can' tsaña'an nu ncuca 'in ne', una nducua lati ndaa ne' siyana tsu'hue ntsu'hui tiee ne',

4 lo mjñan ne' cha' tsu'hue 'hua si ca ta yaa' ne' lo'o lomstan can', lo'o ta'an na nu 'ni cha' 'in.

5 Tsi'i tsaña'an nu ngulucua ri' hua, siyana la nducua la ndyaa ne' carsya 'in ne' 'in Ni X'na na, rcan' ndaa yaa' ne' 'hua cua ña'an nga'ni ca'an Ndiose ni' carsya 'in ne'.

6 Lo'o cha' re ndaa hua cha' tnu tiee 'in Tito siyana cu'ni tyii tñan nu mdisanan, lo tsa quiñan xo' lomstan nu taa huan lo'o cha' tsu'hue nu lca tieen huan.

7 Lo siyana a sca cha' nlyiji 'huan lo'o cha' 'in Ndiose, ni lo'o cha' nu nguiaña'an rin' huan, ta lo'o cha' nu ndyucuin' huan ta cha' tiaa nu ntsuhui 'huan, a cuinta cu'ni cuintan huan scaxca tñan ngui'ni huan, cui' ncuaña'an lyee lca tieen huan 'hua, can' cha' nga'an cha' su'huan huan juersa lo'o cha' 'in lomstan re.

8 Tsi'i siyana ndyca ran' culoon tñan 'huan, siyana taan cha' tnu tiee 'huan siyana lo'on huan tyo'o cha' tsu'hue tieen huan tsaña'an 'ni xca tucui.

9 Siyana cua yu'hui lyoon huan cha' tsu'hue 'in Ni X'na na Jesucristo, lo cha' tsu'hue lca tiee ni lo'on huan, nga'ni lyu' ni 'in ni nisiya lca ni sca nu cuilyiya', siyana caja ña'an ca cuilyiyan' huan lo'o ña'an nu nga'ni ni.

10 Taan sca cha' tiaa 'huan nu cu'ni tsu'hue 'huan, siyana ti lyjan ndo'o cha' tsu'hue tieen huan lo ndisna mxon' huan lomstan can',

11 can' cha' taa huan juersa cu'ni huan cha' can'. Tsaña'an tsu'hue ntsuhui tieen huan mxtya quiyan' huan cha' can', ncuaña'an tsu'hue ntsuhui tieen huan culo scuan huan 'in na cua ña'aan ca 'huan.

12 Siyana si ntsuhui tieen na taan na sca lomstan, tyucuan xu'hue ni 'in na cua ña'aan ca 'na taan na, lo tsi'i lo'o juersa.

13 A ndyucuin' cha' re ta siyana nde culan na 'in xca tucui, lo cuilyiji na 'huan,

14 siyana scaxcan huan ta yaa' ta'an huan. Ri nii ndijyi ña'an ta yaan' huan 'in nu 'ni cha' 'in, cui' ncuaña'an bra nu 'ni cha' 'huan ca ta yaa' can' 'huan, rcan' tyucua ta'a cha' 'huan scaxcan huan,

15 siyana ndeña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Ne' nu quina'an na mxo', a nguinu na 'in ne', lo nu chin' na mxo', a ngüilyiji na 'in —.

16 Una ncu' xu'hue 'in Ndiose siyana tsaña'an lca tieen lo'on huan, ticui' ncuaña'an lca tiee Tito.

17 Siyana nga'ni cuinta cha' nu yucui' hua lo'o, una lo'o cua ntsuhui tiee cha' re, can' cha' msu'hua juersa mdiyaa se'en ndi'in huan,

18 lo nga'an tñan hua 'in sca ta'a nguiaa, sca nu tsu'hue ndyucui' cha' tsu'hue 'in Crixtu, nu ndyu'hui cuiya' ri' ne' scaxca laa.

19Tsi'i tsacan' ti cha', siyana scaxca laa ngulo tun 'in nu ta'a tsa lo'o hua lomstan nu cua nguia nxo' hua, siyana scuen cuaan la cha' 'in Ni X'na na, lo ca tyacan' cha' tsu'hue nu lca tieen huan.

20 A ndyca ri' hua caja nu su'hua qui'ya 'hua siyana quina'an lomstan ntsu'hui hua quinta,

21 can' cha' —lo'o cha' tiaa nan hua ña'an nu cu'ni hua cha' re tloo Ni X'na na lo'o tloo nten chelyuu—.

22 A quinta nga'an tñan hua xca nu ca ta'a tsaa can', sca ta'an na nu cua yu'hui lyoo tsu'hue hua 'in, sca nu ndun 'a ri' lo'o lyigaa lo'o cha', ri nii nde lyee lati lca tiee lo'o cha' re, siyana jlyo ri' cha' lñi ndi'in cha' 'huan.

23 Tsaña'an ndyca ri' Tito, sca cha' ti 'hua lo'o ngui'ni hua tñan ljan huan, lo ta'a nguiaa, nguiaa lo'o cha' 'in scaxca laa, siyana scuen cuaan cha' 'in Crixtu.

24 Can' cha' tsu'hue ntsu'hui tieen huan cu'ni quinta huan 'in, lo ca jylo ri' lyigaa la ña'an laa siyana ntsu'hui cha' tsu'hue 'huan scaxcan huan, tsaña'an ntsu'hui tiee hua 'huan.

2 CORINTIOS 9

1 Tsaña'an nu ntsu'hui cha' taan na sca lomstan 'in ta'an na, a 'ni cha' ti ca'an tñan lan quityi 'huan lo'o cha' re,

2 siyana cua jlyo ran' snu ña'an ntsu'hui cha' tsu'hue tieen huan, lo tsu'hue ntsu'hui tieen ndaan rsuun cha' re lo'o ta'an na ndi'in se'en lyi'ya loo Macedonia, siyana ta'an na nu ndi'in se'en lca Acaya cua mxtya cha' re ti yjan mdijin, lo lyigaa ne' ngujui cha' tnu tiee 'in ne' siya cha' nu mxtyan huan.

3 Can' cha' msu'huan 'in ta'an na tsaa se'en ndi'in huan, lo tsi'i tyucua cha' ti ndaan loon huan cha' nu cua mxtyan huan, cui' siyana cua ndun tiaan huan lo'o cha' can',

4 ti na'an tsaa hua lo'o tucua sna ne' Macedonia se'en ndi'in huan, lo quija lyoo 'huan a ndun tiaan huan, lo tyo'o cha' jyu'u 'hua tsaña'an nducua tloo hua 'huan, loo tyucui' hua siyana 'huan lyee la tyo'o cha' jyu'u 'huan.

5 Can' cha' mxtucua loon 'in tucua sna ta'an na nu tsaa se'en ndi'in huan, siyana su'hua tia 'huan lo'o cha' 'in lomstan can' tsaña'an cha'

nu cua mxtyan huan, cua lca na bra tsa'an se'en ndi'in huan, tsaña'an cha' nu lca tieen huan lo tsi'i lo'o juersa.

6 Tyucuin' sca cha': Nu ndya chin' ti na, ticui' ncuaña'an chin' ti na xo' can', lo nu ndya quina'an na, cui' ncuaña'an quina'an na xo' can'.

7 Can' cha' cuinta scaan na taan na sca lomstan cua ña'an lca tieen na, a ca ti'i chu'hui tieen na, lo ni tsi'i lo'o juersa, siyana —Ndiöse ndyu'hui cuiya' ri' ni 'in nu ndaa sca lomstan tsu'hue ntsu'hui tiee—.

8 Tlyu lca Ndiöse nu cu'ni ni cha' ca quina'an la cha' tsu'hue 'huan, ncuaña'an lyigaa braa a sca na cuilyiji 'huan, cui' nu nde quinu na 'huan lo tsa quiñan cu'ni huan lyigaa loo tñan tsu'hue.

9 Siyana ndeña'an ndyucui' quityi 'in Ndiöse: —Quina'an cha' tsu'hue ndaa ni 'in nu ti'i, lo sa tyucui braa quinu scua cha' tsu'hue can' 'in ni—.

10 Ni nu ndaa lyigaa loo na nu ndya nten lo ndaa ni quijaxtlya nu ndyucu ne', taa la ni na nu cu'ni tsu'hue 'huan, cu'ni ni cha' qui'ni lyigaa lo'o cha' tsu'hue 'huan, lo cu'ni ni cha' siyana nde lye la ca tyacan' lyigaa lo'o cha' tsu'hue nu ngui'ni huan,

11 siyana ca cuilyiyan' huan lo'o lyigaa lo'o cha', ncuaña'an nde lye la tyo'o cha' tsu'hue tieen huan lo'o lyigaa tucui, lo lo'o cha' can' caja ña'an tyaa hua xu'hue 'in Ndiöse.

12 Siyana tsaña'an nu ndaan yaan' huan 'in ta'an na, tsi'i tsaloo ti siyana 'ni cha' 'in ne', cui' siyana nde lye la tyaa ne' xu'hue 'in Ndiöse.

13 Lo'o cha' tsu'hue nu ngui'ni huan, caja nu cu'ni tnu 'in Ndiöse siyana nducuan huan tñan 'in Crixtu nu nguiaña'an ri' huan, siyana quina'an cha' tsu'hue mdo'o tieen huan lo'o ne' stu'hua lo'o lyigaa la tucui.

14 A cuinta bra ndyucui' ne' lo'o Ndiöse squi'ya cha' 'huan, lye lca tiee 'huan lo'o cha' tsu'hue nu tlyu ndaa Ndiöse 'huan.

15 Ncuaxu'hue 'in Ndiöse lo'o cha' tsu'hue nu ndaa ni 'na, lo ni a jlyo a rin' ni ña'an ti tyucuin' na lo'o cha' re.

2 CORINTIOS 10

Lo'o cha' cuiya' 'in Ndiose nga'ni Pablo tñan

1 Lo siyana lo'o cha' tia ndyca ri' cha' 'in Crixtu, tsu'hue cha' 'in ni, can' cha' na' Pablo jñan cha' tsu'hue 'huan, siyana a xtyi ran' tyucuin' tla cha' lo'on huan, una bra nu cua ndun tijyu' tla cha' tyucuin'.

2 Can' cha' jñan cha' tsu'hue 'huan siyana bra tsa'an se'en ndi'in huan, a ndyca ran' tyucuin' tla cha' lo'on huan, una ntsu'hui tien tyucuin' tla cha' lo'o tsalca nu ndyucui' siyana nda'an hua ña'an nu ndyca ri' hua.

3 Nisiya ndi'in hua loo chelyuu re, una a ca xuun hua ña'an nu ndyca ri' hua,

4 siyana na nu nducua yaa' hua, a lca na cha' cuiya' 'in nten chelyuu, siyana lca na sca cha' cuiya' nu tlyu 'in Ndiose nu cuijlyo 'in lyigaa nu tla cha' 'in nu lca ta'a cusuun hua.

5 A cuinta cuijlyo can' 'in lyigaa lo'o cha' ttaa lo'o cha' siye' nu ndyucui ndijin, nu a ndyucua ta'a lo'o cha' 'in Ndiose, lo cu'ni na cha' lyigaa lo'o cha' ttaa can' siyana tucua na cha' 'in Crixtu,

6 cua ndun ttaa hua cu'ni cuiya' hua cha' 'in lyigaa nu a nducua cha' 'in ni, cui' bra nu qui'yan huan cuinta lo tisna tucuan huan cha' 'in ni.

7 'Huan lyee 'a nducua tloon huan cha' nu nducua loo ti. Si ntsu'hui nu ndi'ya cuinta siyana cua nguiaa tsu' 'in Crixtu, cui' ncuaña'an cu'ni can' cuinta siyana lo'o huare' nguiaa hua tsu' 'in Crixtu tsaña'an nu lca can'.

8 Nducui ran' tyucuin' tsaña'an cha' cuiya' nu cua ngujui 'hua, nisiya nducua la cha' ndyucuin', una a jyu'u ran' siyana Ni X'na na ndaa ni cha' cuiya' calun huan lo'o cha' nu nguiaña'an rin' huan lo tsi'i nu nde cuijlyo na 'huan,

9 lo a ndyca ran' xcutsen 'huan lo'o lyigaa quityi nu cua nga'an tñan can'.

10 Ni siyana ndeña'an ntsu'hui nu ndyucui' cha' 'yan: Ti'i 'a cha' ndyucuin' lo tla cha' nxytan loo quityi 'in ne', una bra ndun lo'o na na'an ndi'in cha' 'in na, lo bra ndyucuin' ni a cuinta ne' 'in na.

11 Nu ndyucui' ncuaña'an qui'ya can' cuinta siyana scaña'an ti ndyca ri' 'hua, nisiya nda'an hua tijyu' ta ndi'in hua lo'on huan.

Tsaña'an cha' nu ndyucui' hua loo quityi can' ncuaña'an ndyca ri' 'hua.

12 Siyana a xtyi ri' hua cu'ni stu'hua hua 'hua, ta ca sca cha' ti 'hua lo'o lyigaa nu ntsucuen cuan 'in ticuii' nu nxyta cuiya' ña'an ntsu'hui cha' cu'ni scaxca la ta'a, lo ngui'ni stu'hua 'in ticuii', siyana a ntsu'hui cha' tiaa 'in.

13 Una huare' a ntsucuen cuan hua 'hua ndijyin ya', cui' tsaña'an cha' cuiya' nu cua ndaa Ndiose 'hua, se'en nu ca tiyaa hua la se'en ndi'in huan.

14 Tsi'i na ndijin lyoo hua cha' cuiya' nu ntsu'hui 'hua lo'on huan, siyana la nducua la hua mdiya lo'o hua cha' tsu'hue 'in Crixtu se'en ndi'in huan.

15 A xtyi ri' hua cu'ni siye' hua ndyijyin ya' lo'o tñan ngui'ni xca tucui, siyana nducua tloo hua, cua ña'aaan nguia nguilun huan lo'o cha' nu nguiaña'an rin' huan, xeen la se'en cu'ni hua tñan ljan huan, cui' tsaña'an cha' nu cua ndaa ni 'hua,

16 siyana tsa yucui' hua cha' tsu'hue 'in Crixtu nde loo la se'en ndi'in huan, lo a sten yu'hui hua loo xñan xca tucui siyana a ndyca ri' hua cu'ni siye' hua lo'o tñan nu cua lca.

17 Una, —si nde'en nu ndyca ri' tyucua loo, tyucua loo can' lo'o cha' 'in Ni X'na na—,

18 siyana a sca cuinta ntsu'hui 'in nu nscuen cuaan 'in ticuii', si tsi'i Ndiose scuén cuaan 'in can'.

2 CORINTIOS 11

1 Tsu'hue ca si taa loon huan lo'o chin' cha' lcu nu tyucuin' lo'on huan, lo cu'ni huan cha' tsu'hue taa loon huan 'yan.

2 Siyana tsaña'an nu lca tieen lo'o huan ljian na lo'o cha' 'in Ndiose, siyana cua nga'nin cuiyan' cha' siyana caja cuilyo'on huan lo'o Crixtu, lo scati ni ntsu'hui cha' tyucuan ni cuinta 'huan tsaña'an ndyca ri' sca nu ti cuine' ti nu a sca cha' nducui ndyca'an 'in.

3 Una msu'huan cha' tieen lo'on huan si caja nu quiñilyo'o 'huan tsaña'an nu ngañilyo'o ne' xña'an 'in Eva lo'o cha' mañan, lo tyo'o tijyu' cha' tiaa 'huan lo a tyo'o lñi cha' 'huan tsaña'an nu cua mdisanan huan lo'o Crixtu.

4 Nda'an scaxca nu ndyucui' cha' 'in Jesús, una tsi'i Jesús nu nda'an yucui' hua cha' 'in. Ndyca ri' can' siyana xñi huan xca espíritu nu

tsi'i Espíritu nu cua ntsu'hui ni' carsya 'huan, ta tyucuan xu'huen huan xca lo'o cha' nu a ndyucua ta'a lo'o cha tsu'hue nu cua yaña'an rin' huan. Nisiya ncuaña'an una tsu'hue ndyucuan xu'huen huan 'in can',

5 ni a ndlucua ran' si ta tlyu la lca can' que 'yan na', nxque' ri' siyana lca sca nu mdo'o hui ca 'in Ndiose.

6 Una nisiya cua ña'an ti ndyucuin', una tsi'i ncuaña'an cha' ttaa 'yan, lyigaa braa ndlu'u hua cha' tsu'hue ngui'ni hua lo'o lyigaa lo'o cha'.

7 ¿Ta qui'ya ngui'nin siyana ngui'ni lyun' 'yan, lo xu'hue ti yucuin' cha' tsu'hue 'in Ndiose lo'on huan, siyana scuen cuaan cha' 'huan?

8 Cui' scaxca laa ndaa yaa' 'yan lo'o tñi, siyana caja ña'an cu'nin cuintan 'huan.

9 Bra mdi'in lo'on huan scaxca cha' nga'nin 'yan, una ni sca tucui lo a msu'huan cha' nduhue ri' tiee lo'o cha' can', siyana ta'an na nu mdo'o se'en lyi'ya loo Macedonia mda yaa' 'yan, siyana ni sca cha' nduhue ri' lo a ncuá ran' taan 'huan, cui' ncuaña'an ri nii.

10 Lo'o cha' nu lñi 'in Crixtu nu nda'an lo'on, sa tyucui se'en lyi'ya loo Acaya, lo a ndijyi ña'an nu a quine cuen cha' 'yan tsaña'an lca tieen 'huan.

11 ¿Ni cha'? ¿Ta na a lca tieen 'huan? Ndiose jlyo ri' ni tsaña'an lca carsya 'yan lo'on huan.

12 Una tsaña'an nu ngui'nin, tsa quiñan cu'nin cha' can' siyana a caja ña'an tyucui' scaxca nu nda'an lo'o cha' siye', ta ñujuin can' siyana stu'hua ña'an ndyca ri' 'hua lo'o.

13 Una lca can' sca nu cuiñi, ndyucui' siyana Ndiose lca nu nga'an tñan 'in lo ngui'ni tñan 'in ni, a cuinta ngui'ni 'in siyana lca sca nu mdo'o hui ca 'in Crixtu.

14 Tsi'i cha' cuhue rin' na lca cha' re, siyana ticuii' Ne' xña'an ngui'ni 'in siyana lca sca angajle 'in Ndiose,

15 can' cha' a tsi'i cha' cuhue rin na lca cha' re, siyana lo'o msu 'in can' nga'ni 'in ña'an ndyca ri' sca nu lñi ndi'in cha' 'in, una ttaa braa tyucuan can' cuinta cua ña'aan tñan nga'ni.

Cha' nu mdijin Pablo lo'o cha' 'in Ndiose

16 Xiya' tyucuin' lo'on huan: A culucua rin' huan siyana lcan sca nu lcu, una si ndlucua rin' huan ncuaña'an, tyucuan xu'huen huan 'yan

nisiya lcan sca nu lcu, siyana lo'on na' ndyca ran' scuen cuaan chin' 'yan.

17 Cha' nu tyucuin' re, a tyucuin' 'in na lo'o cha' 'in Ni X'na na, tyucuin' 'in na lo'o cha' lcu 'yan, siyana ndyca ran' scuen cuaan 'yan.

18 Si ncuaña'an nscuen cuaan ña'an nu ti 'in, lo'on na' ca cu'nin ncuaña'an,

19 snu ña'an nscuen cuan huan 'in sca nu lcu, nisiya lcan huan sca nu tiaa la.

20 Nda loon huan nisiya caja nu cu'ni juersa lo'on huan, ta caja nu culaa na nu ndi'in 'huan, ta nducua tloo ne' 'huan, lo ta ngui'ni siye' ne' tloon huan, ta jycuan' ne' tlon huan.

21 Una sca cha' jyu'u lca na 'yan siyana na'an mdi'in cha' 'hua lo'on huan. Si ntsu'hui nu xtyi ri' scuen cuaan 'in ticuii' (lo ri nii ndyucuin' lo'on huan lo'o cha' lcu 'yan), lo'on na' ca scuen cuaan 'yan.

22 Si lca can' ne' hebreo, lo'on na' lcan ne' hebreo. Ta lca can' ne' Israel, lo'on na' lcan ne' Israel. Si lca can' nten cuityi 'in Abraham, ¿ta tsi'i ticui' nten cuityi 'in can' lcan na'?

23 Si ngui'ni can' tñan 'in Crixtu (lo ndyucuin' lo'o huan tsaña'an ndyucui' sca nu lcu), una cha' nu 'yan lyee la lcan msu 'in Crixtu, siyana quina'an la tñan nu cua nga'nin, lo quina'an la ya' mji'in ne' 'yan, a cuinta tyun la ya' msu'hua ne' 'yan na'an tyucuan, cui' ncuaña'an tyun ya' ncua cha' cajan.

24 Ne' judio mji'in ne' 'yan tsa cla tyi nducua caa ya', lo ca'yu ya' mji'in ne' 'yan ncuaña'an.

25 A cuinta sna ya' ngujui nu mji'in 'yan lo'o yca, lo nisiya mji'in ne' 'yan lo'o quee, sna ya' ngüityi' yu'hui yca na'an se'en ngui'an, lo sca tsan lo sca tla mducuin loo tyi'a tujo'o.

26 Quina'an 'a ya' yu'hui lyijyin tucuiin, ncuaña'an chen ngutucui 'yan lo'o tyucu tlyu, lo'o ne' cuna, lo'o ta'a chen tyin, lo'o ne' gentil, a cuinta chen ngutucui 'yan se'en mda'an quichen tnu, se'en bityi, ta loo tyi'a tujo'o, chen ngutucui 'yan lo'o nu ndyucui' siyana lca ta'an na.

27 Cui' ncuaña'an lyee 'a cua nga'nin tñan, lyee 'a ngutsa' scalan, mdijin yte' ran' lo mdijin ytyi ran', tyun ya' a ngujui na nu cun, a cuinta ndan loon lo'o tlya' lo a ngujui te' cun'.

28 A cuinta xca cha' ti'i nga'an 'yan cuinta scaa tsan, lo ntsu'hui cha' nduhue ri' tieen squi'ya cha' 'in ta'an na nu nguio' ti'in sca tyucui se'en.

29 Si ntsu'hui nu na'an ri', ¿ta tsi'i lo'on na' ndii ran' cha' can'? Si nde'en nu mxtyu 'in xca tucui loo qui'ya, ¿ta tsi'i lo'on na' ti'i ntsu'hui tieen rcan'?

30 Si ndiyaa ña'an cu'nin siyen', cu'nin siyen' siyana na'an ran'.

31 Ndiose, Sti Ni X'na na Jesucristo, jlyo ri' ni siyana tsi'i cha' cuiñi ndyucuin' lo'on huan, ni nu nga'an cha' cu'ni tnu na 'in sa braa.

32 Quichen Damasco, bsya ndi'in cuinta 'in ree Aretas ngulo tñan siyana chu'hui ne' cuan tuna'an tu'hua quichen siyana xñi ne' 'yan,

33 una ngujui nu mdi'ya 'yan nde chun' lo'o tu'hua quee can' ni' sca xcuhui se'en nducua sca tu ventana, lo mdo'o laan yaa' ne' can'.

2 CORINTIOS 12

Pablo nga'ni na'an ri' lo'o cha' 'in cuinan'

1 Nisiya a ndyo'o tñan cu'nin siyen' 'yan, una ti tyucuin' lo'on huan cha' nu na'an xñiin tsaña'an ngulu'u Ni X'na na 'yan.

2 Na' ndyu'hui lyoon 'in sca ne' qui'yu nu cua yaña'an ri' 'in Crixtu, cua nguiaa tijlcua yjan bra ngujui nu ya lo'o 'in ne' se'en nu cua ndyca sna ni' cuaan, (una a jlyo ran' si ta yucui' ca yaa ta na carsya ti 'in, scati Ndiose jlyo ri' ni),

3 na' ndyu'hui lyoon 'in ne', (una a jlyo ran' si ta yucui' ca yaa ta na carsya ti 'in ne', scati Ndiose jlyo ri' ni),

4 ngujui nu ya lo'o 'in ne' la ni' cuaan se'en lca paraíso, can' ngune 'in ne' yucui' sca nu yucui' xcui' cha' nu a jyiji ña'an ne' tyucui', lo ni a ndia cha' cuiya' tyucuin' na cha' can'.

5 lo scuen cuaan cha' 'in ne', una cuinta nu 'yan a scuen cuaan 'yan, siyana tyucuin' lo'on huan tsaña'an nu na'an ran'.

6 Si tisna scuen cuaan 'yan, a caja nu tyucui' siyana lcan sca nu lcu siyana tyucuin' can cha' nu lñi, una a ndyca ran' caja nu culucua ri' siyana cuaan la ndi'in cha' 'yan lo'o ña'an nu ngui'nin, ta lo'o ña'an nu ndyucuin'.

7 Lo siyana a scuen cuaan 'yan ndyijyin ya' lo'o cha' tnu nu na'an xñiin can', Ndiose ndaa cha' cuiya' tyo'o tucua sca ti'i 'yan lo'o cha' 'in Ne' xña'an, siyana a cu'nin siyen' lyee la.

8 lo ti'i can' sna ya' cua mjñan 'in Ni X'na na siyana culo tsu' ni cha' can'.

9 Una ndeña'an nujuin ni 'yan: tiya ri' cha' tsu'hue nu cua ndaan 'in, siyana bra na'an ri' nde lyee la ndyca tycan' cha' cuiya' 'yan. Can' cha' tsu'hue lati cu'nin siyen' lo'o cha' nu na'an ran', siyana tyun lo'o cha' cuiya' 'in Crixtu.

10 Squi'ya Crixtu, can' cha' tsu'hue ntsu'hui tieen bra na'an ran', ta bra nducua ne' yuhue' 'yan, ta bra nlyiji na 'yan, ta ndaa ne' ndi'i 'yan, ta bra lyee ndijin scaxca cha', siyana bra na'an ran' lyee la ndaa ni juersa 'yan.

11 Na' lcan sca nu lcu tsaña'an nu ngui'nin siyen' tloon huan, 'huan ngui'ni huan cha' re 'yan. Lo nisiya a tucui lcan una nga'an cha' cu'ni cuinta huan 'yan, siyana ni sca cha' lo a nguinun ca'an nde chun' tsaña'an ndyca ri' ne' nu nxque' ri' siyana lca nu mdo'o hui ca 'in Ndiöse.

12 Lja mdi'in hua lo'on huan nga'ni hua scaxca cha' nu tnu tsaña'an nga'ni sca nu cua mdo'o hui ca 'in Ndiöse, ncuca tycan' cha' nu tnu lo'o cha' nu kuhue rin' na, a cuinta mda loo hua scaxca ndi'i.

13 Rcan', ¿ta ndlucua rin' huan siyana chin' la cha' 'huan que lyigaa la ña'an ta'an na, cui' siyana a ncuca ran' su'huan sca cha' nduhue ri' tieen huan lo'o cha' nu 'ni 'yan? ¡Una cu'ni huan cha' tlyu ri' 'yan lo'o cha' can'!

Xiya' tsaa Pablo quichen Corinto

14 Ña'an, nde nu cua ndyca sna ya' tsa'an se'en ndi'in huan, una a ndyca ran' chu'hui yuhue rin' huan 'yan, siyana a nducua tloon na nu ndi'in 'huan, squi'yan huan can' cha' tsa'an, siyana tsi'i nu suhue ti ntsu'hui yuhue ri' 'in sti, siyana sti can' ntsu'hui yuhue ri' 'in.

15 Lo'o lyigaa tieen culyijyin lyigaa na nu ndi'in 'yan, lo tsi'i tsacan' ti, siyana lo'o carsya 'yan tyaan squi'yan huan, lo nisiya lyee la lca tieen 'huan, una 'huan chin' 'a 'ni cuintan huan 'yan.

16 Una yla ndi'in cha' re siyana nisiya a msu'huan cha' nduhue ri' tieen huan, una ntsu'hui nu ndyucui' siyana lcan sca nu tiaa, lo yato'o ngañilyo'on 'huan.

17 ¿Ta xque' rin' huan siyana sca mañan ti nga'nin lo'on huan bra nga'an tñan tucua sna nu yaa se'en ndi'in huan?

18 Mjñan cha' tsu'hue 'in Tito siyana tsaa lo'o xca ta'an na. ¿Ta ngañilyo'o Tito 'huan rcan'? ¿Ta tsi'i sca cha' ti 'hua lo'o, lo scaña'an ti cha' tiaa 'hua nga'ni hua tñan?

19 ¿Ta ngulucua rin' huan siyana ndyca ri' hua nsuhui hua tloo hua lo'o huan? Cui' tloo Ndiose lo'o Crixtu ndyucui' hua cha' re, 'huan ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, siyana calun huan lo'o cha' 'in Ndiose.

20 Lo bra tia'an se'en ndi'in huan nsu'huan cha' tieen si ta tsi'i ña'an quija lyoon 'huan, ta tsi'i ña'an quija lyoo huan 'yan, ta ndi'in suun huan, ta lo'o cha' cuita'an, cha' nsin' ri', nsu'hue ti'in ta'an huan, nducua yuhue' ta'an huan, ndyucui' ca'an ta'an huan, ngui'ni siyen' huan, lo cua ña'an ti ndi'in huan,

21 lo tsato'o taan huan cha' jyu'u tloo Ndiose bra tia'an se'en ndi'in huan, nu hasta qui'ya tucu'hua tieen lo'o cha' 'in lyigaa nu ti ngui'ni qui'ya lo a ndyca tyca'an cha' tiaa a tsu'hue 'in, cha' nu nguiten yu'hui lo'o ña'an nu ti lo'o cha' nu a tsu'hue lca tiee can'.

2 CORINTIOS 13

1 Nde nu cua ca sna ya' tsa'an se'en ndi'in huan. —Lo tyo'o scua yla lyigaa cha' lo'o tucua sna nu taa rsuun cha' can'—.

2 Cua msu'huan tiaan 'huan stu'hua lo'o nu ti ngui'ni qui'ya can', lo nisiya tijyu' ndyca una xiya' tyucuin' lo'on huan loo quityi re, lo a tla cha' tyucuin' bra tsa'an se'en ndi'in huan.

3 Ti ngui'ni tucua rin' huan siyana ndyucuin' lo'o cha' cuiya' 'in Crixtu, una a na'an ndi'in cha' 'in ni ljan huan, siyana tla cha' 'in ni lo'on huan.

4 Nisiya nga'ni na'an ri' ni bra ngujui ni loo cursi, una lu'u ni lo'o cha' cuiya' 'in Ndiose. Cui' ncuaña'an na'an ndi'in cha' 'hua, lo'o Crixtu, una chu'hui hua chelyuu lo'o ni lo'o cha' cuiya' 'in Ndiose, lo ncuaña'an ca tyucua tloon huan 'hua.

5 Ta quiin huan carsya 'huan si ta cui' ña'an ndun huan lo'o cha' nu nguiña'an rin' huan, lo cu'ni cuiyan' huan cha' 'huan lo'o cha' can'. ¿Ta a jlyo rin' huan siyana Crixtu ntsu'hui ni ni' carsya 'huan, ta na a lñi ndi'in cha' 'huan?

6 Nducua tloon siyana ca jylo rin' huan siyana lñi ndi'in cha' 'hua.

7 Njñan hua 'in Ndiose siyana a cu'ni huan cha' a tsu'hue, una tsi'i siyana ndyca ri' hua nsuhui hua tloo hua, siyana cu'ni huan tñan tsu'hue, nisiya ndyucui' ne' a cha' lñi ndi'in cha' 'hua.

8 A ca ña'an ti'i hua cha' nu lñi, siyana nguiaa hua lo'o cha' nu lñi.

9 Can' cha' tsu'hue ntsu'hui tiee hua nisiya na'an ndi'in cha' 'hua, lo 'huan tsa ndun huan, nisiya ncuaña'an njñan hua 'in Ndiose siyana ca tyucui la cha' 'huan.

10 Nde cha' nu nga'an tñan quityi re 'huan lja nu ti lyiji tia'an se'en ndi'in huan, siyana a ndyca ran' tyucuin' tla cha' lo'on huan tsaña'an cha' cuiya' nu cua ngujui 'yan lo'o cha' 'in Ni X'na na, siyana calun huan lo tsi'i nu jlyon huan lo'o cha' can'.

Msla' ta'a Pablo lo'o ne' Corinto

11 A cuinta 'huan ta'an na, ca tsu'hue chu'hui tieen huan, lo cu'ni chu'huen huan cha' 'huan scaxcan huan, taan huan cha' tnu tiee 'in ta'an huan, ca sca cha' ti 'huan, lo cuna huan ña'an nu tyi'in tsu'huen huan. Lo Ndiose, ni nu nga'ni cha' nxtñan' carsya 'na, ni nu nga'ni 'tna 'na, tyi'in ni lo'on huan.

12 Lyigaan huan tyucui' cha' ta'an huan la scan' huan lo'o cha' tia ña'an.

13 Lyigaa ta'an na nu ndi'in nde re ndyucui' cha' 'huan.

14 Cha' tsu'hue 'in Ni X'na na Jesucristo, lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose, stu'hua lo'o Espíritu nu Luhui 'in ni quinu lo'on huan. Amen.

GÁLATAS

GÁLATAS 1

Pablo ndyucui' cha' 'in ne' ndi'in Galacia

1 Na' Pablo, lo'o cha' cuiya' 'in Jesucristo lo'o Stina Ndiose, ni nu nga'ni cha' mdyo'o qui'u ni, nga'an tñan ni 'yan tsa'an tyucuin' cha' tsu'hue 'in ni, lo tsi'i siyana ngujui nu ngulo tun 'yan ta lo'o cha' cuiya' 'in nten chelyuu.

2 A cuinta lyigaa la ña'an ta'a ndi'in hua re nga'an tñan hua quityi re 'huan, cuinta scaa se'en nguio' ti'in ta'an na se'en lyi'ya loo Galacia.

3 Cui' Stina Ndiose lo'o Ni X'na na Jesucristo taa ni cha' tsu'hue nu chu'hui ni' carsya 'huan, lo cu'ni ni cha' tyi'in tsu'huen huan,

4 ni nu ndyaa 'in lo'o qui'ya nducui na, siyana culo laa ni 'na lo'o cha' nguna' nu ndyca loo chelyuu re, tsaña'an nu lca tiee Stina Ndiose lo'on na,

5 cui' scati ni ntsu'hui cha' cu'ni tnu na 'in ni sa tyucui braa. Amen.

A ntsu'hui xca lo'o cha' nu ca culo laa 'na

6 Ndyijyin ya' nduhue ran' ni cha' ndla 'a mdo'o tsun' huan sii' Ndiose, ni nu msi'ya 'huan lo'o cha' tsu'hue 'in Crixtu, lo nducui ndyca'an huan xca lo'o cha' nu ndlucua rin' huan siyana ca culo laa 'huan.

7 Tsi'i siyana ntsu'hui xca lo'o cha', una ngujui xca tucui nu nga'ni tantu 'huan, ndyca ri' can' cha'an ña'an ntsu'hui cha' tyo'o laa nten lo'o Crixtu.

8 Nisiya huare' ta angajle 'in Ndiose, si tyucui' hua lo'on huan xca cha' tsaña'an ntsu'hui cha' tyo'o laan huan, una si a stu'hua ña'an na lo'o cha' nu yucui' hua lo'on huan ti culo, caan yuhue' chun' hua.

9 Cui' tsaña'an nu cua yucui' hua lo'on huan ti culo, ndyucuin' lo'on huan xiya': Si ntsu'hui xca tucui nu tyucui' xca cha' tsaña'an ntsu'hui cha' tyo'o laan huan, lo si a stu'hua ña'an nguiaa na lo'o cha' nu cua ndyucuan xu'huen huan, caan yuhue' chun' can'.

10 ¿Ta ndyca ran' quinu tsu'hue tiee nten lo'on, ta na quinu tsu'hue tiee Ndiose lo'on? ¿Ta xque' rin' huan siyana 'in nten nducua tloon? Si ncuaña'an lca carsya 'yan, a lcan msu 'in Crixtu.

Tñan 'in Ndiose nga'ni Pablo

11 Ca jylo rin' huan cha' re, 'huan ta'an na, cha' tsu'hue 'in Crixtu nu yucuin' lo'on huan, a lca na cha' tiyaa 'in nten chelyuu,

12 siyana a nga'ni cha'an cha' re ta siyana ngujui nu ngulu'u 'yan, lucui' yucui' ca Jesucristo ngulu'u ni 'yan.

13 Siyana cua jlyo ri' huan ña'an nten ncuca ti culo bra ncuca sca cha' ti 'yan lo'o cha' nu nga'ni cha'an ne' judio, lyee ngutucui ndyca'an 'in nu cua ndi'in lo'o cha' 'in Ndiose, lo ncuca ran' cujuin 'in.

14 Tsaña'an ndyca ri' ne' judio, lyee lati msñi cuinta 'yan lo'o cha' can' que lyigaa la ña'an ta'a nga'ni cha'an, siyana a ncuca ran' tyucuna' ni sca cha' nu cua ntsu'hui 'in nten cula 'yan.

15 Una Ndiose tsu'hue ntsu'hui tiee ni ngulosuhui ni 'yan bra nu ti lyiji tiyaan chelyuu, ngulo tun ni 'yan lo'o cha' tsu'hue nu lca tiee ni,

16 lo nga'ni ni cha' siyana chu'hui lyoon 'in Sñe' ni, siyana tsa yucuin' cha' tsu'hue 'in ni lo'o ne' gentil. A nga'ni cha'an 'in xca tucui ña'an mdisnan quiya' cha' re,

17 ni a ya'an quichen Jerusalén se'en ndi'in ta'a mda'an Jesús, nu la nducua la yucui' cha' tsu'hue 'in ni que na'. Siyana ya'an se'en lca Arabia, lo chun' nde'en mxtucuin nde quichen Damasco.

18 Bra cua mdijin sna yjan, rcan' ya'an quichen Jerusalén siyana chu'hui lyoon 'in Tyu, can' nguinin lo'o sa 'tñu tsan.

19 Una a na'an lyigaa la ña'an ta'a mda'an Jesús, scati Jacobo ta'a ngula Ni X'na na.

20 Tsaña'an cha' nu nga'an re, a ca cuiñi lyo'on 'huan tloo Ndiose.

21 Chun' nde'en can' ya'an se'en lyi'ya loo Siria lo'o Cilicia.

22 Ni a lyiji chu'hui lyoo 'yan rcan', nu cua ntsu'hui cha' 'in Crixtu nu nguio' ti'in scaxca quichen se'en lyi'ya loo Judea.

23 Tsaloo ti nen cha' ndyucui' ne': nu ngutucui ndyca'an 'na ti culo, ri nii nda'an yucui' cha' tsu'hue 'in Crixtu, ncuca ri' cu'ni tyii cha' re.

24 Lo nga'ni tnu 'in Ndiose lo'o cha' nu yato'o 'yan.

GÁLATAS 2

1 Bra cua mdijin tijlca yjan xiya' ya'an quichen Jerusalén, lo ya'an lo'o Bernabé, a cuinta lo'o Tito.

2 Una ya'an lo'o cha' nu nguilyo scua yla Ndiose 'yan, lo yucuin' lo'o tsalca nu ndun loo la sca se'en yucui' ti, ngüitsan' 'in tsaña'an ndyucuin' lo'o ne' gentil ña'an ntsu'hui cha' tyo'o laan na,

3 A cuinta Tito nu ta'a nda'an, nisiya lca sca ne' griego, una a nga'ni cha' ca circuncida 'in.

4 Yato'o lja hua ntsu'hui tucua sna nu nda'an lo'o cha' cuiñi, siyana xñi buna can' cuinta ña'an ndi'in cha' 'hua tsaña'an mdo'o laa hua lo'o Crixtu Jesús, lo ncua ri' can' siyana ti tsa ndyca'an hua cha' nu 'in.

5 Una ni chin' ti lo a nga'ni cuinta hua 'in lo'o cha' nu yucui', siyana nducua tloo hua tsa ndyca'an huan cha' nu lñi 'in Ndiose tsaña'an ntsu'hui cha' tyo'o lan na.

6 Una tsalca nu ndun loo lati can', (lo ni a ndyuhue ran' si ta ntsu'hui tñan ncua ti culo, siyana scaña'an ti nga'ni Ndiose 'tna 'in nten chelyuu), ni sca cha' nu cui lo a ngulu'u 'yan.

7 siyana ngüi'ya cuinta siyana Ndiose mxnu ni cuinta 'yan tyucuin' cha' tsu'hue 'in Crixtu lo'o ne' gentil, tsaña'an nguinu cuinta 'in Tyu tyucui' lo'o ne' judio.

8 (Siyana Ndiose nu ngulo tun 'in Tyu tyucui' cha' tsu'hue 'in Crixtu lo'o ne' judio, ticui' ni ngulo tun ni 'yan tyucuin' lo'o ne' gentil).

9 Bra ncua jylo ri' siyana Ndiose lca nu ndaa tñan re 'yan, Jacobo, Tyu lo'o Xuhua, nu ndun loo la 'in ne', ndaa sca cha' cuiya' 'hua lo'o Bernabé siyana sca cha' ti 'hua cu'ni hua tñan lo'o, lo huare' tsa yucui' la hua cha' tsu'hue 'in Crixtu lo'o ne' gentil lo cui' tyucui' lo'o ne' judio.

10 Tsaloo ti cha' nu mxnu cuinta 'hua siyana xu'hua ri' hua 'in nu ti'i, lo'on cua ntsu'hui cha' can' tieen, can' cha' msu'huan juersa nga'nin 'in na.

Pablo ngusun lo'o 'in Tyu

11 Una bra yaa Tyu quichen Antioquía, tloo tla cha' yucuin' lo'o siyana tsi'i ña'an nga'ni.

12 Siyana bra nu ti lyiji tiyaa tucua sna ne' judio, siyana nga'an tñan Jacobo, tsatlyu ndyucu Tyu lo'o ne' gentil, una bra mdiyaa ne' judio can' mju'u ri' lo a ycu 'a lo'o ne' gentil siyana ytsen tloo ne' judio.

13 Cui' ncuaña'an lo'o ne' judio nu ndi'in ca can', a lñi ndi'in cha' 'in ne', ncu sca cha' ti 'in ne' lo'o Tyu, lo hasta lo'o Bernabé ngujui nu ngañi lyo'o 'in lo'o cha' can'.

14 Una bra na'an siyana a ngui'ni ne' tsaña'an ndyca ri' nu ngulu'u Crixtu, rcan' yucuin' lo'o Tyu tloo ndi'in lyigaa ne' can': Nu'huin lca sca ne' judio, una ri nii ngui'ni saña'an 'ni ne' gentil, lo tsi'i ña'an 'ni ne' judio. ¿Ni cha' ndyca ri' cu'ni ne' jentil ña'an 'ni ne' judio

15 Nare' lcan na ne' judio ti bra ngulan na, lo a lcan na ne' gentil nu ngui'ni qui'ya.

16 Jlyo tsu'hue rin' na siyana a ndijyi ña'an quinu luhui sca nten tloo Ndiose si xu'hua se'en ne' cha' 'in lee, cui' tsaña'an ri' ne' 'in Jesucristo. Nare' cua yaña'an rin' na 'in Jesucristo siyana quinu luhuin na lo'o ni, lo tsi'i siyana xu'hua se'en na cha' 'in lee, siyana a tucui ca quinu luhui tloo Ndiose si xu'hua se'en cha' 'in lee.

17 Si nducua tloon na siyana quinu luhuin na tloo Ndiose lo'o Crixtu, lcan na nten qui'ya chelyuu. ¿Lo ta lo'o Crixtu lca ni nten qui'ya chelyuu? Tsi'i na.

18 Si xiya' tyucui ndyca'an cha' 'in lee, sca cha' nu cua mxcyan tlon, nducuin qui'ya rcan'.

19 Na' lo'o cha' 'in lee cua ngujuin lo a nguia ndyca'an 'in na siyana chu'huin sca chelyuu lo'o cha' 'in Ndiose.

20 Na' tsatlyu lo'o Crixtu nga'an loo cursi, lo tsi'i 'a quinta 'yan ntsu'huin chelyuu, siyana lo'o cha' 'in Crixtu, lo chelyuu nu ntsu'huin ri nii, ntsu'huin 'in na siyana nguiaña'an ran' 'in Sñe' Ndiose, ni nu ndyca 'tna ri' 'yan lo ndyaa 'in squi'yan.

21 A ndyca ran' culon tsun' cha' tsu'hue 'in Ndiose, lo si tyo'o laan na siyana xu'hua se'en na cha' 'in lee, tyucua cha' ti ngujui Crixtu rcan'.

GÁLATAS 3

Si tsaña'an rin' na caja Espíritu 'na

1 ¡Ta chin' 'a cha' tiyaa 'huan, 'huan ne' Galacia! ¿Ti ca nga'ni tantu 'huan siyana a xlyan huan cha' nu lñi? Lo na'an huan siyana cua ngujui nu nguilyo scua yla cha' 'in Jesucristo tsaña'an ngua'an ni loo cursi.

2 Scati cha' ndyca ran' cunichan' 'huan: ¿Ta ntsu'hui Espíritu ni carsya 'huan si xu'hua se'en huan cha' 'in lee, ta siyana yaña'an ri' huan cha' nu cua ngune 'huan?

3 ¿Ta nee 'huan rcan'? Lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu mdisnan huan cha' re, lo ri nii ngui'ni tyiin huan 'in na lo'o cha' tiyaa 'in nten chelyuu.

4 ¿Ta tyucua cha' ti mdijin huan scaxca lo'o cha' nu yaan 'huan? ¿Ta xtyi ri' xu'hue ti mdijin huan cha' can'?

5 Ndiose, ni nu ndaa Espíritu 'huan nga'ni ni cha' nu tnu lo'on huan. ¿Ta nga'ni ni cha' can' siyana nchu'hua se'en huan cha' 'in lee, ta siyana yaña'an ri' huan cha' nu cua ngune 'huan?

Cha' nu mxyta Ndiose lo'o Abraham

6 Cui' ncuaña'an Abraham nguinu luhui tloo Ndiose siyana yaña'an ri' 'in ni.

7 Ca jylo rin' huan siyana tsalca nu nguiaña'an ri' 'in Ndiose, can' nu lca sñe' Abraham.

8 Siyana quityi 'in Ndiose cua mxtucua loo na sca cha' siyana ntsu'hui cha' cuityen ni qui'ya 'in ne' gentil si tsaña'an ri' ne' 'in ni, can' cha' ti culo cua yucui' ni cha' tsu'hue 'in ni lo'o Abraham, lo nujuin ni: Lo'o nu'huin, lyigaa nten chelyuu ntsu'hui xu'hue 'in ne'.

9 Can' cha' tsalca nu nguiaña'an ri' 'in Ndiose ngu'ni ca'an cha' tsu'hue 'in can' stu'hua lo'o Abraham, siyana yaña'an ri' 'in ni.

10 Siyana lyigaa nu nducua tloo tyo'o laa loo si xu'hua se'en cha' 'in lee, nde nso' tucua can' qui'ya chun', siyana ndyucui' quityi 'in Ndiose: Nducua yuhue' chun' lyigaa nu a nchu'hua se'en cha' nu nguinu scua loo lee 'in Ndiose.

11 Ni sca tucui a quinu luhui tloo Ndiose si xu'hua se'en cha' 'in lee. Ña'an ndi'in cha' re siyana: Nu quinu luhui tloo Ndiose, caja chelyuu 'in si tsaña'an ri' 'in ni.

12 Una cha' 'in lee, tsi'i siyana caja nu tsaña'an ri' 'in Ndiose can' cha' tyo'o laa lo'o na, siyana ndyucui' na: Nu xu'hua se'en cha' nu ndyucui' lee, can' nu chu'hui chelyuu.

13 Crixtu cua msu'hua lyiya' ni lyigaa qui'ya 'na lo msi'yu co' ni yuhue' nducua chun' na siyana a mxu'hua se'en na cha' 'in lee, lo ticui' chun' ni yaa yuhue' can', (siyana ndyucui' quityi 'in Ndiose: Yuhue' nducua chun' lyigaa nu ndycan' tucui sii' yca.)

14 lo'o Crixtu Jesús, can' cha' lo'o ne' gentil caja cha' tsu'hue nu ndaa Ndiose 'in Abraham, siyana si tsaña'an rin' na 'in ni, caja Espíritu nu cua mxtya ni 'na.

15 'Huan ta'an na, tyucuin' sca cha' lo'on huan tsaña'an ndyca ri' sca nten nu cua nga'ni cuiya' sca cha'. Nisiya lca na cha' nu mxtya nten chelyuu, a tucui 'a nu ca cuicha ti'in 'in na, ta caja nu tucua la cha' can'.

16 Una ri nii lo'o cha' 'in Ndiose, mxtya ni sca cha' lo'o Abraham, a cuinta caja cha' re 'in sñe' nten cuityi 'in. Una a ndyucui' quityi can' ta lo'o cha' 'in lyigaa sñe' nten cuityi 'in, siyana ndyucui' na cha' 'in scati sñe' nten cuityi 'in, can' nu lca Crixtu.

17 Nde cha' ndyucuin' lo'on huan: La nducua la mxtya tsa Ndiose sca cha' lo'o Abraham, cui' cha' 'in Crixtu. Bra cua mdijin jacua cientu ntsu'hui cla tyi yjan, rcan' nducua quiya' cha' 'in lee, una tsi'i can' cha' yatii cha' nu cua mxtya ni ti culo, ta msi'yu co' cha' 'in na.

18 Si lryan cha' tsu'hue can' lo'o cha' cha' 'in lee, a sca cuinta ntsu'hui cha' nu cua mxtya Ndiose rcan', una ndaa ni cha' tsu'hue can' 'in Abraham lo'o cha' nu cua mxtya ni 'in.

¿Ni cha' nguinu scua cha' 'in lee?

19 Rcan', ¿Ni cha' nguinu scua cha' 'in lee? Ndyca cala na lo'o qui'ya nga'ni nten, hasta mdiyaa tsan nu yaan sñe' nu ca 'in cha' tsu'hue can'. Angajle 'in Ndiose yucui' cha' 'in lee lo'o Moisé, lo cui' mdijin rsuun can' lo'o nten.

20 Una nu ndijin rsuun 'in nten, ndyucui' cha' in' xca tucui, una Ndiose scati ni mxtya quiya' ni sca cha'.

21 ¿Ta xque' rin' na siyana lee can' a ndyucua ta'an na lo'o cha' nu cua mxtya Ndiose? Tsi'i na. Siyana si ca tyo'o laan na lo'o cha' 'in lee, quinu luhuin na tloo Ndiose rcan'.

22 Quityi 'in Ndiose ndyucui' yla na siyana lyigaa nten nducua yuhue' chun' ne' lo'o qui'ya 'in ne', una cua mxtya ni cha' siyana taa ni cha' tsu'hue nu caja 'in tsalca nu tsaña'an ri' 'in Jesucristo.

23 Bra nu ti lyiji caan cha' tsu'hue nu ntsu'hui cha' tsaña'an rin' na, ntsu'hui ndyucun na lo'o cha' 'in lee, can' nu msñi su'hua 'na tyucui lja nu ti lyiji ca tyancan' cha' nu ntsu'hui cha' tsaña'an rin' na.

24 Nde cha' tsu'hue nu nga'ni lee siyana ya lo'o na 'na tloo Crixtu, siyana quinu luhuin na tloo Ndiose si tsaña'an rin' na 'in ni.

25 Lo bra cua mdiyaan cha' nu ntsu'hui cha' tsaña'an rin' na, a 'ni 'a cha' ti tsa lo'o lee can' 'na.

26 Lyigaan huan cua lcan huan sñe' Ndiose siyana yaña'an rin' huan 'in Crixtu Jesús,

27 siyana lyigaan 'huan nu cua mducua tyi lo'o cha' cuiya' 'in Crixtu, sca cha' ti 'huan lo'o ni.

28 Scaña'an ti ne' judio lo'o ne' gentil, scaña'an ti msu nu msi'i ne' 'in lo'o nu ngui'ni tñan cha' 'in ti, cui' ncuaña'an ne' qui'yu lo'o ne' cuna'an, lyigaan huan sca cha' ti 'huan lo'o Crixtu Jesús.

29 Si ndi'in huan cuinta 'in Crixtu, cua lcan huan nten cuiti 'in Abraham, lo lyigaa cha' tsu'hue nu cua mxtya Ndiose lo'o cua ngu'ni ca'an 'huan.

GÁLATAS 4

1 Cha' nu ndyucuin' lo'o huan, sca nu lyu' ti nu ti lyiji tyucuan cuinta cha' tsu'hue 'in sti, stu'hua ña'an ndi'in cha' 'in lo'o sca msu, nisiya lca x'na lyigaa loo na.

2 Una ntsu'hui nu nsñi cuinta 'in tsatlyu lo'o tñan can', hasta tiyaa tsan tyaa sti cuinta tñan can' 'in.

3 Cui' ncuaña'an ndi'in cha' 'nare bra ncuahuen na, ngujui nu msñi cuinta 'na lo ngutucui ndyca'an na cha' nu ndyca loo chelyuu re.

4 Una mdiyaa tsan, Ndiose nga'an tñan ni 'in Sñe' ni nu ngula 'in sca ne' cuna'an, lja nu ndi'in cha' 'in lee,

5 siyana culo laa ni 'in lyigaa nu nsñi su'hua lee can' 'in, a cuinta siyana xisñe' ni 'na.

6 Lo siyana cua lcan huan sñe' Ndiose, nga'an tñan ni Espíritu 'in Sñe' ni nu chu'hui ni' carsya 'huan, lo ndyucui': ¡Abba, nu'huin lca Sti hua!

7 Can' cha' a lcan 'a huan sca msu ti, siyana lcan huan sñe' ni, lo si lcan huan sñe' Ndiose, cui' cha' tsu'hue 'in ni caja 'huan lo'o Crixtu.

A xtucuin 'an na xiya' lo'o cha' 'in lee

8 Nu chiñi siyana nu ncuahuen ti culo a yu'hui lyoon huan 'in Ndiose, ngutucuan huan cha' 'in ngulucuin nu a lca Ndiose.

9 Una ri nii ndyuhui lyoon huan 'in Ndiose, ta tsu'hue la tyucuin' lo'on huan siyana Ndiose cua ndyuhui lyoo ni 'huan. ¿Ni ña'an ra

ndyca rin' huan xtucuin huan xiya' tyucui ndyca'an huan scaxca cha' nu a ca ta yaa' 'huan, ni a ca cu'ni cha'an can' carsya 'huan, lo taan huan ya' culo can' tñan 'huan xiya'?

10 'Huan ti nchu'hua se'en huan tsan nu nga'ni tnu ne' judio, lo'o coo' lo'o yjan.

11 Nsu'huan cha' tieen lo'on huan, ¿ta tyucua cha' ti nga'nin tñan lja huan?

12 'Huan ta'an na, jñan cha' tsu'hue 'huan, tyaan huan ya' cu'ni cha'an huan 'yan siyana lo'on na' sca cha' ti 'yan lo'on huan, lo ni a sca ti'i ta cua nga'ni huan lo'on.

13 Cua' jlyo rin' huan lo'o quicha nu ncuca ti'in, yato'o yucuin' cha' tsu'hue 'in Crixtu lo'on huan ti culo.

14 Ni a na'an ti'i huan lo ni a mscuan tloon huan 'yan lo'o quicha nu ntsu'hui 'yan, cui' nde ndyucuan xu'hue huan 'yan tsaña'an ndyca ri' sca angajle 'in Ndiose, ta tsaña'an ndyca ri' Crixtu Jesús.

15 Ri nii, ¿la ncuca cha' tsu'hue nu ntsu'hui tieen huan? Na' nchu'hua ran' siyana hasta quiloon huan ncuca rin' huan culo huan lo taa huan 'yan.

16 ¿Nde ndyca'n contra 'huan siyana yucuin' lo'on huan cha' nu lñi?

17 Nten cua, lyee ntsu'hui yuhue ri' ne' 'huan, una tsi'i siyana ca tsu'hue 'huan, siyana ndyca ri' ne' culo tsu' ne' 'huan sii' hua lo tsato'o chu'hui yuhue rin' huan 'in ne'.

18 Tsu'hue cha' si lyigaa braa su'hua yuhue rin' huan 'in lyigaa tucui, una lo'o sca cha' tiyaa nu luhui, lo tsi'i tsalja ndi'in tin lo'on huan.

19 Sñen', xiya' ndijin ndi'i lo'on huan tsaña'an ndi'i ndijyin sca ne' cuna'an nu tyi'in sñe', lo tyijin cha' re hasta bra quinu scua tsa cha' 'in Crixtu ni' carsya 'huan.

20 Lyee 'a lca tieen ña'an ta'an na lo'on huan, lo quinan ña'an nu tyucuin' lo'on huan, siyana tsaña'an nu nga'ni huan a jlyo 'a ran' ña'an ti culucua ran'.

Cha' 'in Sara lo'o Agar

21 Quitsan' huan 'yan, 'huan nu ti ndyca ri' xu'hua se'en cha' 'in lee, ¿ta a lyiji ca jylo rin' huan ña'an ndyucui' na?

22 Ndyucui' na siyana Abraham mdi'in tucua sñe', sca can' sñe' lo'o ne' cuna'an msu 'in, lo xca can' lca sñe' lo'o cuilyo'o.

23 Sñe' lo'o ne' cuna'an msu can' mdi'in lo'o cha' 'in ti, una xca can' mdi'in lo'o cha' cuiya' 'in Ndiose, cui' tsaña'an cha' nu cua mxtya ni lo'o.

24 Quina'an 'a cha' ca qui'yan na cuinta lo'o cha' re. Tyucuaa ne' cuna'an can' lca na tucua cha' nu mxtya Ndiose. Sca cha' can' lca qui'ya Sinai, lo nu tyucui ndyca'an cha' can' xñi su'hua na 'in, can' nu lca Agar.

25 Siyana Agar can' lca na qui'ya Sinai nu nducua se'en lca Arabia, sca cha' ti 'in can' lo'o cha' nu ti ntsu'hui 'in ne' Jerusalén, lo tsatlyu mxñi su'hua cha' can' 'in lo'o sñe'.

26 Una yucui' ca Jerusalén nu ndi'in la ni' cuaan, a lo'o can' caja nu xñi su'hua 'in, can' nu lca jyi'an lyigaan nare.

27 Siyana ndyucui' quityi 'in Ndiose: ¡ Ca tsu'hue chu'hui tiee nu'huin ne' cuna'an nu a lyiji siya' tyi'in sñe'! ¡Queen xi'ya lo xtyi nu'huin nu a jlyo ri' ña'an ndi'i ndiyaan sñe' ne' chelyuu! Siyana quina'an la sñe' ne' cuna'an nu ngujui nu mscuan tloo 'in, que 'in nu nguiten yu'hui ti lo'o cuilyo'o can'.

28 Can' cha' 'huan ta'an na, nare lcan na tsaña'an ndyca ri' Isaac, sñe' nu cua ngu'ni ca'an cha' tsu'hue can' 'in.

29 Una yato'o sñe' nu mdi'in lo'o juersa 'in nten chelyuu na'an ti'i 'in sñe' nu mdi'in lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu, cui' ncuaña'an ri nii.

30 ¿Una ni ña'an ra ndyucui' quityi 'in Ndiose? Culo tsu' 'in ne' cuna'an msu can' lo'o sñe' ne', siyana a ntsu'hui cha' caja cha' tsu'hue nu cua ngu'ni ca'an 'in sñen' na' 'in can'.

31 Can' cha' 'huan ta'an na, qui'yan na cuinta siyana a lcan na sñe' ne' cuna'an msu can', siyana lcan na sñe' ne' cuna'an nu ndi'in ca cuilyo'o.

GÁLATAS 5

A tyo'o tsun' na sii' Crixtu

1 Can' cha' tsa tyun huan lo'o cha' tsu'hue nu cua ngujui 'na lo'o Crixtu tsaña'an nguloo laa ni 'na, a taan huan ya' ti caja nu xo tucua yu'hua chun' huan, lo tsato'o xiya' xñi su'hua lee can' 'huan.

2 Ña'an huan, na' Pablo tyucuin' sca cha' lo'on huan: Si ti ca circuncida 'huan, a nducua tloon huan 'in Crixtu.

3 Xiya' tyucuin' lo'on huan cha' re: Lyigaa ne' qui'yu nu ti ndyca ri' ca circuncida 'in, 'ni cha' xu'hua se'en lyigaa la ña'an cha' nu ndyucui' lee.

4 Lyigaa nu ndyca ri' quinu luhui tloo Ndiose si xu'hua se'en cha' 'in lee, cua msi'yu co' can' cha' 'in lo'o Crixtu, lo mdo'o tijyu' sii' cha' tsu'hue 'in ni.

5 Una cuinta cha' 'nare nducua tloon na quinu luhuin na tloo Ndiose lo'o Espiritu 'in ni siyana nguiaña'an rin' na.

6 Siyana tsaña'an ndyca rin' na lo'o Crixtu Jesús, scaña'an ti cua ncuca circuncida 'na lo'o nu lyiji ca na 'in. Una cha' re ntsu'hui lyoo tloo Ndiose, cui' cha' tsu'hue nu lca tieen na si nguiaña'an rin' na 'in ni.

7 Tsu'hue 'a tsaña'an nu lryan huan, ¿una ti ca ngutucui ndijin siyana a xu'hua se'en 'a huan cha' nu ñni?

8 Cha' nu ngutucui ndijin can' a lca na cha' 'in Ndiose, ni nu msi'ya 'huan.

9 Siyana lo'o chin' ti na ndyu'hui loo quijaxtlya ca xtiya' na ña'an scuan can'.

10 Na' nducua tloon siyana sca loo ti cha' chu'hui tieen na lo'o Ni X'na na, una nu nga'ni tantu 'huan, a 'ni cha' nisiya ni ru tucui, tsaloo caan ti yuhue' chun'.

11 'Huan ta'an na, si ti tyucuin' siyana 'ni cha' ca circuncida 'in nten, ¿ni cha' ti ndijin ndi'i lo'o ne' judio? Si na ti ndyucuin' cha' re a ca ti'i ri' ne' bra nu quine 'in ne' cha' 'in Crixtu ña'an ngujui ni loo cursi.

12 Una nu nda'an yi'ni tantu 'huan lo'o cha' can', ¿tsu'hue lati si na si'yu con na cha' 'in ne' siya' ti!

13 Siyana 'huan ta'an na, Ndiose msi'ya ni 'huan siyana tyo'o laan huan, una tsi'i can' cha' ti tsa quiñan huan cu'ni huan cha' a tsu'hue, siyana scaxcan huan ta yaa' ta'an huan lo'o nu lyigaa tieen huan.

14 Lo'o scati cha' re qui'yan na cuinta ña'an ntsu'hui cha' xu'hua se'en na ña'an cha' 'in lee: Ca 'tna rin' huan 'in ta'a nten huan tsaña'an ngui'ni huan lo'o huan ticuiin' huan.

15 Una si ndi'in nsuun huan lo ndi'in yucu ta'an huan scaxcan huan, chen nducui tsa tiin huan lyigaan huan.

Cha' a tsu'hue ndyucui ndijin lo'o Espíritu

16 Can' cha' tyucuin' lo'on huan: Chu'huin huan sca chelyuu tsaña'an nu ndlo Espíritu tñan, lo a cu'ni huan cha' a tsu'hue nu lca tieen huan.

17 Siyana cha' nu lca tieen na ndyucui ndijin na lo'o cha' nu 'in Espíritu, cui' ncuaña'an Espíritu ndyucui ndijin can' lo'o cha' nu lca tieen na, lo tyucuaa can' a ndyucua ta'a cha' 'in, can' cha' a ndijyi ña'an cu'ni huan cha' tsu'hue nu ndyca rin' huan.

18 Una si taan huan ya' culo Espíritu tñan 'huan, a ntsu'hui 'an huan loo lee rcan'.

19 Siyana ndyca tycan' cha' a tsu'hue nu lca tiee ne': Cha' nu nguiten yu'hui ne' lo'o cuilyo'o nten ta lo'o ne' yucui' ti, cha' tiyaa a tsu'hue, cha' nu a ndii ri' ne' cha' jyu'u,

20 cha' nu 'ni tnu ne' ngulucuin, cha' cuita'a, cha' nu nsu'hua ne' cha' nsin' ri' tiee ne', cha' cusuun, cha' slya, cha' nu ndyucuen tique' ne', cha' nu nxsuun ta'a ne', cha' nu nsu'hue ti'in ta'a ne', cha' nu ndlo lqui ta'a ne',

21 cha' cuita'an ri', cha' ndujui ta'a ne', cha' ndyca cu'hui ne', cha' nu a tsu'hue nu ngui'ni ne' bra 'ni ta'a, a cuinta lo'o scaxca la cha' a tsu'hue nu lca tiee ne'. Cui' cha' re lca nu nsu'huan tiyaan 'huan, tsaña'an nu cua yucuin' lo'on huan ti culo, nu ngui'ni cha' re a ntsu'hui cha' sten can' se'en ndlo Ndiose tñan.

22 Una ndeña'an ndyca tycan' tñan nu ngui'ni Espíritu: Cha' tsu'hue nu lca tieen na, si tsu'hue ntsu'hui tieen na, si tsu'hue ndi'in na, si ntsu'hui cha' tlyu ri' 'na, si tsu'hue 'ni 'na, si nga'ni na tñan tsu'hue, si lñi ndi'in cha' 'na,

23 si suun ña'an ndyca rin' 'na, a cuinta si nxñi na cuinta 'na. Lo'o lyigaa cha' re a la ndlo qui'ya lee 'in nu ngui'ni ncuaña'an.

24 Una lyigaa nu cua ndi'in lo'o cha' 'in Crixtu cua nga'an can' loo cursi lo'o lyigaa cha' a tsu'hue nu lca tiee lo'o cha' nu nxcui ri'.

25 Si ntsu'huin na chelyuu lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu, cui' ncuaña'an taan na ya' culo ni tñan 'na.

26 A lyica cha' cu'ni siyen' na, ta taan na cha' nsin' ri' 'in ta'an na, lo ni a jñan ri' na scaxca na.

GÁLATAS 6

1 'Huan ta'an na, si ntsu'hui nu mdiu loo qui'ya, lo tsalcan 'huan nu tsa ndun lo'o Espíritu 'in Ndiose, lo'o cha' tiyaa tyucuin' huan lo'o can' siyana xtun ri' xiya', una xñi huan cuinta 'huan siyana a lo'on huan tiun huan loo qui'ya.

2 Ta yaa' ta'an huan lo'o cha' nu ndijin huan, lo ncuaña'an tucua huan cha' nu ndlo Crixtu tñan.

3 Siyana si ntsu'hui nu xque' ri' cuaan la ndi'in cha' 'in, lo a tucui lca, can' nu nilyo'o 'in ticuii'.

4 Cuinta scaan na ca jylo rin' na si cui' ña'an ngui'ni na, la rcan' ca tsu'hue chu'hui tieen na lo'o tñan tsu'hue nu ngui'ni na, lo tsi'i lo'o tñan 'in xca tucui,

5 siyana cuinta scaan na ntsu'hui cha' tyo'o lo'on na cha' nu ngui'ni na.

6 A cuinta nu ngui'ni cha'an cha' 'in Ndiose, nga'an cha' ta yaa' can' 'in nu ndlu'u 'in ne lo'o na nu cu'ni tsu'hue 'in.

7 A quiñilyo'on huan 'huan ticuiin' huan, siyana Ndiose a caja nu quiñilyo'o 'in ni: Lyigaa na nu ndyan na, ticui' cha' can' xon' na.

8 Siyana nu ntsu'hui yuhue ri' cha' 'in cuinan', caja cha' ndija 'in can', una nu ntsu'hui yuhue ri' cha' 'in Espíritu, cui' lo'o Espíritu tyucuan can' chelyuu nu a tsatii 'a.

9 Can' cha' a ca ndaja rin' na cu'ni na tña tsu'hue, siyana tiaa braa caja cha' tsu'hue can' 'na, si a cu'ni na'an rin' na.

10 Can' cha' lja nu ti ndijyi braa, cu'ni na tsu'hue lo'o lyigaa tucui, una nde lyee lati lo'o ta'a nguiaña'an rin' na.

Nga'ni tnu Pablo cha' nu ngujui Crixtu loo cursi

11 Ña'an huan, snu ña'an tnu letra nga'an ri nii.

12 Lyigaa nu cu'ni cha' siyana ca circuncida 'huan, can' nu ndyca ri' quinu tsu'hue lo'o ta'a nten, siyana a ndyca ri' can' tyijyin ndi'i lo'o cha' 'in Crixtu, ni nu ngujui loo cursi.

13 Siyana ni nu ncu circuncida 'in a nchu'hua se'en cha' 'in lee, una ndyca ri' siyana ca circuncida 'huan, siyana nu cu'ni siye' lo'o cha' 'huan.

14 Una cha' nu 'yan tijyu' ndyca cha' siye' can', tsaloo ti nducua tloon siyana ngujui Ni X'na na Jesucristo loo cursi, can' cha' 'nin

cuintan siyana cua ngujuin lo'o cha' nu ndyca loo chelyuu, lo ni a ndlo 'a na tñan 'yan.

15 Siyana lo'o cha' 'in Crixtu Jesús, a sca ntsu'hui lyoo cha' nu ndyca circuncida 'in nten ta si a ncuca na 'in ne', siyana can na sca nten nu cui ti 'in ni.

16 Lyigaa nu nguia ndyca'an cha' re, tsu'hue ti tyi'in can', lo Ndiose ca 'tna ri' ni 'in can' tsatlyu lo'o ne' Israel nu cua ndi'in cuinta 'in ni.

17 Ri nii tyucui nu nguiaa nde loo re, a ndyca ran' caja nu tyucui' lo'on lo'o cha' re, siyana cua lyi'yan scaxca cuiya' lo'o cha' 'in Ni X'na na Jesús.

Pablo msla' ta'a lo'o ta'an na

18 'Huan ta'an na, cui' cha' tsu'hue 'in Ni X'na na Jesucristo quinu yu'hui ni' carsya 'huan. Amen.

EFESIOS

EFESIOS 1

Pablo ndyucui' cha' 'in ne' Efeso

1 Na' Pablo, lo'o cha' cuiya' 'in Ndiose nga'an tñan Jesucristo 'yan tsa yucuin' cha' tsu'hue 'in ni, lo ca'an tñan sca quityi re 'huan, 'huan nu ndi'in quichen Efeso, lyigaa nu cua mdo'o hui 'in Crixtu Jesús nu nguiaña'an ri' 'in ni.

2 Stina Ndiose lo'o Ni X'na na Jesucristo taa ni cha' tsu'hue nu chu'hui ni' carsya 'huan, lo cu'ni ni cha' tyi'in tsu'huen huan.

Tlyu cha' tsu'hue ngujui 'na lo'o Crixtu

3 Tlyu ca xu'hue ntsu'hui 'in Ndiose, Sti Ni X'na na Jesucristo, siyana ndaa ni lyigaa lo'o cha' tsu'hue 'na nu mdo'o la ni' cuaan lo'o Crixtu.

4 Cui' lo'o ni ngulosuhui Ndiose 'na bra ti lyiji tñan ni chelyuu, siyana ca na nten nu luhui 'in ni nu a nducui 'a qui'ya.

5 Lo'o cha' tsu'hue nu lca tiee ni, siyana xisñe' ni 'na lo'o Jesucristo tsaña'an nu ncua ri' ni,

6 siyana cu'ni tnu na 'in ni lo'o cha' tsu'hue nu tlyu lca tiee ni, nu ngujui 'na xu'hue ti lo'o Sñe' ni nu tca'a lati 'in ni.

7 Lo'o Sñe' ni mdo'o laan na lo'o tne ni, lo ngatyen ni qui'ya 'na lo'o cha' tsu'hue nu lca tiee ni.

8 Nga'ni ni cha' ngüitsa' yu'hui cha' tsu'hue can' 'na, tsaña'an nu ndi'yan ni cuinta lo'o lyigaa lo'o cha' tiyaa,

9 nguilyo scua yla ni cha' nu ntsu'hui tiee ni, cha' nu yu'hui catsi' 'in ni, tsaña'an cha' nu cua mxtya ni ti culo, lo'o cha' tsu'hue nu lca tiee ni.

10 Lo cu'ni ni cha' ca scati cha' 'in lyigaa loo na lo'o Crixtu, na nu ndi'in loo chelyuu re lo'o na nu ndi'in la ni' cuaan, tsan nu ca cha' nu cua mxtya ni.

11 Cui' lo'o Crixtu ngujui cha' tsu'hue 'na, xu'hue nu cua ngu'ni ca'an 'na cua ña'an cha' nu mxtya ni, ni nu nga'ni lyigaa lo'o cha' tsaña'an nu ndyca ri' ni,

12 siyana cu'ni tnu na 'in ni lo'o cha' cuiya' nu tlyu 'in ni, lyigaan naa ne' nu la nducua lati nducua tloo 'in Crixtu.

13 Cui' ncuaña'an 'huan, sca cha' ti 'huan lo'o ni ti bra ngune 'huan cha' nu lñi, cui' cha' tsu'hue 'in Crixtu nu ndlo laa 'huan, lo lo'o cha' nu yaña'an rin' huan 'in ni, mji'in ca'an ni sca cuiya' 'huan lo'o Espiritu nu Luhui 'in Ndiose tsaña'an cha' nu cua mxtya ni cha',
14 siyana ca tyucuan na cuinta cha' tsu'hue nu cua mxnu Ndiose 'na, lo ndyuhui tan na tsan nu tyucuan ca na cuinta cha' can', siyana cu'ni tnu na 'in ni lo'o cha' cuiya' nu tlyu 'in ni.

Mjñan Pablo cha' tiyaa 'in Ndiose

15 Can' cha' lo'on na', ti bra yna cha' ña'an nu nguiaña'an rin' huan 'in Ni X'na na Jesús, a cuinta siyana ntsu'hui cha' tsu'hue 'huan lo'o lyigaa nu cua mdo'o hui 'in ni,

16 a ndla tin' ndyaan xu'hue 'in Ndiose cha' huan, lo nxu'hua ran' 'huan lyigaa ya' ndyucuin' lo'o ni.

17 Ndiose 'in Ni X'na na Jesucristo, cui' Stina, ni nu tlyu lati, taa ni cha' tiyaa 'huan lo quilyo scua yla ni cha' 'in ni lo'on huan tsaña'an nu lca ni yucui' ni.

18 A cuinta sla la ni cha' tiyaa 'huan, ca jlyo rin' huan ni cha' msi'ya ni 'huan, ca jylo rin' huan snu ña'an tlyu cha' tsu'hue nu cua ngujui 'in lyigaa nu cua mdo'o hui 'in ni,

19 snu ña'an tlyu cha' cuiya' 'in ni nu nda yaa' 'na, naa ne' nu nguiaña'an ri' 'in ni, lo nda'an lo'o na cha' cuiya' 'in ni,

20 cui' cha' cuiya' nu ncu tyacan' bra nga'ni ni cha' mdyo'o qui'u Crixtu, lo ndaa ni se'en tyucua can' tsu' cueen 'in ni la ni' cuaan.

21 Ndyucuan can' cha' cuiya' nu cuaan lati 'in lyigaa bsya, lo'o nu cuaan la tñan lyi'ya, lo'o nu ndia cha' cuiya' 'in, lo'o lyigaa nu lyee la ndlo tñan, lo cuaan la cha' cuiya' 'in ni que lyigaa cha' nu ndlo naa ne' 'in loo chelyuu re lo'o la ni' cuaan, lo ndlo ni tñan ri nii, cui' ncuaña'an sa tyucui braa.

22 Ndiose mxnu ni lyigaa lo'o cha' nde tuquiya' Sñe' ni, cui' ncuaña'an ngulo tun ni 'in can' siyana ca ni que lo culo ni tñan 'in lyigaa laa, lyigaa nu nguiaña'an ri' 'in ni,

23 lo laa can' lca na cuinan' Crixtu nu ngüitsa' yu'hui lo'o Ni, ni nu nga'ni cha' cha'an yu'hui lyigaa loo na sa tyucui se'en.

EFESIOS 2

Tyo'o laan na lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose

1 Ndiose lca nu ndaa chelyuu 'huan lja nda'an ngui'ni huan lucuati lo'o cha' a tsu'hue, lo lo'o qui'ya can' a yu'hui chelyuu 'huan tloo ni.

2 Xcui' cha' a tsu'hue nda'an yi'ni huan rcan', ngutucui ndyca'an huan cha' nu ndyca loo chelyuu, ngutucuan huan cha' 'in ne' xña'an nu nducui loo cui'in se'en ndlo tñan, lo lyigaa nu lye' ri' nducua cha' 'in can',

3 cui' lja can' yu'huin na ti culo, ngutucui ndyca'an na cha' nu lca tieen na, nga'ni na ña'an nu ncuca rin' na lo'o cha' tiyaa nguna' 'na. Stu'hua ña'an mdi'in cha' 'na lo'o lyigaa nten nu ntsu'hui cha' tyijyin ndi'i tiaa braa.

4 Una Ndiose, ni nu ngüitsa' yu'hui cha' tsu'hue 'in, lyee ndyca 'tna ri' ni 'na,

5 lo nisiya ngujuin na tloo ni lo'o qui'ya nducuin na, una ndaa ni chelyuu 'na tsatlyu lo'o Crixtu, (lo lo'o cha' tsu'hue 'in ni mdo'o laan huan),

6 cui' ncuaña'an tsatlyu nga'ni ni cha' mdyo'o qui'un na lo'o Crixtu, lo ndaa ni se'en tyucuan na sca se'en ti lo'o Crixtu Jesús la ni' cuaan,

7 se'en nu quilyo scua yla ni cha' tsu'hue 'in ni sa tyucui braa, lo ca tycan' snu ña'an tlyu cha' tsu'hue lca tiee ni lo'on na lo'o Crixtu Jesús.

8 Lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose mdo'o laan huan siyana yaña'an rin' huan 'in ni, lo tsi'i cuinta 'huan lca cha' can', lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose ti,

9 lo tsi'i lo'o tñan tsu'hue nu cua nga'ni huan, siyana a tucui cu'ni siye' 'in.

10 Siyana Ndiose lca nu ngañan 'na, nga'ni sca ni cha' 'na lo'o Crixtu Jesús siyana cu'ni na lyigaa loo tñan tsu'hue, cui' cha' nu mxtya Ndiose ti culo siyana tucuan na cha' 'na.

Ndyca tsu'hue cha' 'na lo'o Ndiose bra ngujuu Crixtu

11 Can' cha' a jlyu rin' huan cha' re, 'huan nu lca yucui' ca ne' gentil, siyana nu ncuca ti culoo ne' judio nu ndyca circuncida 'in ngulo naa ne' 'huan nten nu a ndyca circuncida 'in,

12 cui' siyana a lyiji chu'hui lyoon huan 'in Crixtu, a cuinta tijyu' ndyca huan sii' ne' Israel, ni a yu'hui xu'hue huan lo'o cha' tsu'hue

nu mxyta Ndiose lo'o ne', ni a sca cha' mducua tloon huan lja mda'an huan loo chelyuu re, lo ni a yu'hui lyoon huan 'in Ndiose.

13 Una ri nii sca cha' ti 'huan lo'o Crixtu Jesús, 'huan nu mdo'o tijyu' sii' ni ti culo, lo ri nii lucui' la ndycan huan sii' ni lo'o tne Crixtu.

14 Siyana cui' ni nga'ni ni cha' tyi'in tsu'huen na tsatlyu, nga'ni sca ni 'na lo'o tyucuaa lta nten can', nguijlyo ni na nu nga'ni tucui jlu'hue la se'en ndi'in na,

15 lo nga'ni ni cha' yatii cha' cusuun can' bra ngujui ni, msi'yu co' ni cha' 'in lee lo'o scaxca cha' nu ndlo can' tñan, siyana xtya ni sca lta nten nu cui ti, tyucuaa lta nten can' tyca tsatlyu ne' lo'o ni, lo ncuaña'an nga'ni ni cha' tyi'in tsu'huen na.

16 Lo'o cha' nu ngujui ni loo cursi, ngujui ña'an nguinu tsu'hue cha' 'in tyucuaa lta nten can' lo'o Ndiose, nga'ni sca ni 'in ne' bra nga'ni tyii ni cha' cusuun can'.

17 Yaan ni lo yucui' ni cha' tsu'hue 'in ni tsaña'an nu ntsu'hui cha' tyi'in tsu'huen huan tloo Ndiose, 'huan nu mdo'o tijyu' sii' ni, cui' ncuaña'an yucui' ni lo'o lyigaa nu ndi'in lucui' se'en ti,

18 lo lo'o Crixtu ndijyi ña'an sten na tloo Stina Ndiose cuinta scaa ltan na, siyana scaña'an ti Espíritu ntsu'hui ni' carsya 'na.

19 Can' cha' a lcan 'a huan nten nu mdo'o xca quichen ta nten nda'an ti, siyana sca quichen tyin tin huan lo'o nu nguiaña'an ri' 'in Crixtu, lo lca huan nten nu cua ndi'in lo'o cha' 'in Ndiose.

20 Cua' ndun huan lo'o cha' nu cua mxyta nu mxyucui' Ndiose 'in ti s'ni, lo'o cha' nu yucui' ta'a mda'an Jesús, lo quee nu ndun loo lati nu nsñi tun na'an lca yucui' ca Jesucristo.

21 Lo'o ni nguia ndyca tlyu na'an can', sca cha' ti 'in na lo'o ni, lo ncuaña'an can na sca laa nu luhui 'in Ni X'na na.

22 Lo'o ni tsatlyu nguia nguilun na, siyana can na sca laa se'en tyi'in Ndiose lo'o Espíritu 'in ni.

EFESIOS 3

Tñan 'in Ndiose nga'ni Pablo lja ne' gentil

1 Lo'o cha' re, na' Pablo ntsu'huin na'an tyucuan lo'o Crixtu, lo'on 'huan, 'huan ne' gentil.

2 Si cua yna huan cha' siyana Ndiose lca nu ndaa tñan re 'yan, lo lo'o cha' tsu'hue 'in ni caja 'huan.

- 3 Nguiyo scua yla ni cha' nu yu'hui catsi' 'in ni, tsaña'an chin' cha' nu cua nga'an 'huan,
- 4 ca tyucuin' huan 'in na lo ca jylo rin' huan ña'an cha' tiyaa ndaa ni 'yan, cui' cha' nu yu'hui catsi' 'in ni, cha' 'in Crixtu,
- 5 cha' nu msu'hua catsi' ni 'in nten nu mdi'in ti s'ni, una ri nii lo'o Espíritu 'in ni nguiyo scua yla ni cha' re lo'o nu ngulo tun ni tsa yucui' cha' tsu'hue 'in ni, a cuinta lo'o nu nxyucui' ni 'in.
- 6 Nde cha' nu yu'hui catsi' can': ne' gentil tsatlyu caja cha' tsu'hue 'in ne' lo'o ne' judio, tyca sca cha' ti 'in ne', lo scaña'an ti tyucua tloo ne' cha' tsu'hue nu taa Crixtu Jesús, cui' siyana ngujui nu yucui' cha' tsu'hue 'in ni lo'on huan.
- 7 Lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose nu ndaa ni, 'yan can' cha' nda'an yucuin' cha' tsu'hue 'in ni tsaña'an tlyu cha' cuiya' nu ntsu'hui 'in ni.
- 8 Nisiya lcan sca nu chin' la cha' 'in que lyigaa la ña'an nu nguiaña'an ri' 'in ni, una nga'ni ni cha' tsu'hue lo'on, ndaa ni cha' cuiya' tsa yucuin' lo'o ne' gentil snu ña'an tlyu cha' tsu'hue ntsu'hui 'in Crixtu lo'o ne',
- 9 a cuinta quilyo scua ylan cha' lo'o lyigaa tucui tsaña'an cha' nu cua mxtya Ndiose ti s'ni, cha' nu yu'hui catsi' 'in ni, ni nu ngañan lyigaa loo na,
- 10 siyana lo'o cha' 'in nu lca laa 'in ni, ca quilyo scua yla lyigaa lo'o cha' tiyaa 'in Ndiose, lo'o nu ndyca bsya lo'o nu ndia cha' cuiya' 'in tloo ni la ni' cuaan,
- 11 tsaña'an cha' nu mxtya ni ti culo, lo ndiyaa cha' re lo'o Crixtu Jesús, ni nu lca X'na na.
- 12 Cui' lo'o ni, tnu tieen na lo a ngui'ni tucua rin' na sten na tloo Ndiose siyana nguiaña'an rin' na 'in Crixtu.
- 13 Can' cha' tyucuin' lo'on huan siyana a cu'ni na'an rin' huan lo'o scaxca ndi'i ndijin, siyana cha' tsu'hue 'huan lca na.

Snu ña'an tlyu cha' tsu'hue 'in Crixtu

- 14 Can' cha' ndi'ya xtyin' tloo Ndiose, Sti Ni X'na na Jesucristo,
- 15 ni nu nguia lo'o nii lyigaa nten, la ni' cuaan lo'o loo chelyuu re.
- 16 Njñan 'in ni siyana caja la juersa 'huan lo'o cha' 'in Ndiose lo'o Espíritu 'in ni, cui' tsaña'an tlyu cha' tsu'hue nu ntsu'hui 'in ni,

17 siyana chu'hui Crixtu ni' carsya 'huan si tsaña'an rin' huan 'in ni, a cuinta siyana tsa tyun huan lo'o cha' tsu'hue 'in ni,

18 siyana ca qui'yan huan cuinta lo'o lyigaa nu nguiaña'an ri' 'in ni, snu ña'an xeen cha' tsu'hue 'in Crixtu, snu ña'an tucuin na, snu ña'an qui'ñi, lo snu ña'an cuaan na,

19 a cuinta ca jylo rin' huan snu ña'an tlyu cha' tsu'hue lca tiee Crixtu lo'on na, ni a ndlya cha' tiyaa 'na qui'yan na cuinta cha' re, siyana cha'an yu'hui Ndiose 'huan tsaña'an nu lca ni yucui' ca ni.

20 Scati Ndiose, ni nu ndyca 'ni lyigaa lo'o cha', lo hasta nducua la ngui'ni ni cha' nu njñan na, tsu'hue a ndi'yan na cuinta, cui' lo'o cha' cuiya' 'in ni nu cua ndaa ni 'na,

21 'in ni cu'ni tnu na sa tyucui braa lo'o Crixtu Jesús, lyigaa nu lca laa 'in ni, lo ncuaña'an tsa quiñan can' cu'ni sa tyucui braa. Amen.

EFESIOS 4

Sca cha' ti 'in ne' lo'o Espíritu

1 Can' Cha' na', nu ntsu'hui presu lo'o cha' 'in Ni X'na na, jñan cha' tsu'hue 'huan siyana tya'an lo'on huan sca chelyuu nu luhui tsaña'an ndyca ri' ni nu msi'ya 'huan.

2 Lo'o rsuun ña'an cu'ni huan, ndi'ya ti tyi'in cha' 'huan, ta loon huan scaxcan huan, chu'hui cha' tlyu ri' 'huan lo'o lyigaa tieen huan,

3 lo cuna huan ña'an nu tyi'in tsu'huen huan, sca cha' ti 'huan lo'o Espíritu 'in Ndiose.

4 Siyana scati lcan na, scati Espíritu ntsu'hui 'na, a cuinta scaña'an ti nducua tloon na tsaña'an msi'ya Ndiose 'na,

5 scati Ni X'na na, sca loo ti cha' nguiaña'an rin' na, cui' ncuaña'an lo'o cha' nu nducua tyan na,

6 scati Ndiose lca Stina, ni nu cuaan la cha' cuiya' ndia 'in que lyigaa tucui, ni nu nda yaa' 'na lyigaan na, ni nu ntsu'hui ni' carsya 'na lyigaan na.

7 Una cuinta scaan na cua ndaa Ndiose cha' tsu'hue nu chu'hui ni' carsya 'na tsaña'an cha' cuiya' nu ndia 'in Crixtu.

8 Can' cha' ndyucui' quityi 'in Ndiose: Bra ndyucuen Crixtu la ni' cuaan, nguia lo'o ni lyigaa nu cua ntsu'hui tuyaa' ni, lo ndaa ni scaxca cha' tsu'hue 'in nten chelyuu.

9 ¿Ni ña'an ra ndi'in cha' re ña'an nu ndyucuen ni la ni' cuaan? ¿Ta tsi'i la nducua la ngüi'ya ni se'en nu qui'ya lati 'in chelyuu re?

10 Ni nu ngüi'ya can' lca ticui' ni nu ndyucuen se'en nu cuaan lati la ni' cuaan, siyana cu'ni cha'an ni sca tyucui se'en can'.

11 Cui' ni ndaa ni cha' cuiya' 'in cuinta scaa nu ntsu'hui cha' cu'ni tñan 'in ni: Cua' lca nu ngulo tun ni 'in nu xtya quiya' tñan 'in ni, a cuinta lo'o nu xyucui' ni 'in, lo'o nu tya'an yucui' cha' tsu'hue 'in ni, cui' ncuaña'an lo'o nu chu'hui cuinta 'in ne' lo'o nu culu'u 'in ne',

12 siyana ca cu'ni cha'an ña'an ntsu'hui cha' cu'ni tñan 'in Ndiöse, calu tsatlyu sca cha' ti 'in lo'o Crixtu,

13 hasta tiyaan na cuiya' nu ca sca cha' ti 'na lyigaan na, tsaña'an nu ntsu'hui cha' tsaña'an rin' na 'in ni lo chu'hui lyoo tsu'huen na 'in Sñe' Ndiöse, tiyaan na sca cuiya' tsaña'an ndi'in cha' 'in sca nten nu cua cula, tsaña'an nu lca yucui' ca Crixtu,

14 a can 'an na ña'an ndyca ri' sca nu suhue ti ta na'an ti ndun, nu ndlo lqui suhue' cui'in 'in la nde ti, ta lo'o scaxca cha' nu ndlu'u nten, siyana lo'o cha' mañan 'in ne' nsu'hua ne' cha' cuiñi se'en nu quiñilyo'o ne' 'in can'.

15 Si tyucui ndyca'an na cha' nu lñi, lo chu'hui cha' tsu'hue tieen na scaxcan na, ncuaña'an calun na lo'o lyigaa lo'o cha', ca sca cha' ti 'na lo'o Crixtu, ni nu lca que 'na.

16 Cui' ni nga'ni ni cha' siyana tsatlyu nguia nguilun na, lo tsaña'an ndi'in cha' 'in cuinan' na, tsu'hue ndya tucua tijyan na lo'o tyucuin na, ticuii' na nda yaa' ta'a na, ncuaña'an lo'o tñan ngui'ni na cuinta scan na, nguia nguilun na tsatlyu lo nde ndyca quina'an la cha' tsu'hue nu lca tieen na.

Chelyuu nu cui lo'o Crixtu

17 Ndyucuin' lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na, ndyca ran' siyana a cu'ni 'a huan tsaña'an ngui'ni lyigaa la ña'an ne' gentil, nda'an lo'o ne' cha' tiyaa a tsu'hue nu a sca cuinta ntsu'hui.

18 Siyana cha' tiyaa 'in ne' tla na, tijyu' ndyca ne' sii' Ndiöse, ni nu ndaa chelyuu 'in ne', ndyucun cha' tiyaa 'in ne' siyana ncu a tla carsya 'in ne',

19 ni a ngüi 'a ri' ne' na lca cha' jyu'u, ndyaa ne' 'in ne' siya' ti lo'o cha' nu a tsu'hue siyana cu'ni ne' ña'an nu ndyca ri' ne'.

20 Una 'huan tsi'i ncuaña'an nga'ni cha'an huan 'in Crixtu,

21 si 'huan cua ngune 'huan, lo ngujui nu ngulu'u 'huan tsaña'an ndyca ri' nten tsu'hue 'in Jesús.

22 Tsaña'an chelyuu yu'huin huan ti culo, xcuan tloon huan lyigaa cha' cula can', cui' cha' a tsu'hue lo'o cha' xque' nu ni lyo'o 'in nten,

23 siyana tyca cui cha' tiyaa 'huan lo'o carsya 'huan,

24 ngujui sca chelyuu nu cui ti 'huan tsaña'an ndyca ri' Ndiose, ni nu nga'ni tñan tsu'hue, luhui cha' tiyaa 'in ni, tsaña'an lñi ndi'in cha' 'in ni.

25 Can' cha' xcuan tloon huan cha' cuiñi, lo' scaxca huan tyucui' huan cha' nu lñi, siyana scati lcan na lyigaan na.

26 Si scuén tiquen' huan una a cu'ni huan qui'ya, a taan huan ya' chu'hui cha' can' tien huan hasta xiin tsan,

27 ni a taan huan ya' 'in ne' xña'an.

28 Nu ngui'ni cuna, a tsa quiñan 'a can' ti cu'ni cuna, siyana cu'ni can' tñan nu luhui, ncuaña'an ca ta yaa' can' 'in nu 'ni cha' 'in.

29 A tyucuin' huan ni sca cha' nu a tsu'hue, siyana quinán huan ña'an tyucuin' huan lo'o ta'an huan cha' nu cu'ni tsu'hue 'in, siyana ca ta yaan' na 'in nu quine 'in.

30 A cu'ni ñu'un huan 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiose nu cua ndaa ni 'huan, lca can' sca cuiya' nu cua nga'an 'huan siyana ca sten huan la ni' cuaan bra nu ttaa braa.

31 Xcuan tloon huan chelyuu tlya' nu ntsu'huin huan, cha' nsin' ri', cha' nu ndyucuen tiquen' huan, cha' nu nxi'ya lo'o ta'an huan, cha' nducua yuhue' ta'an huan, lo'o lyigaa lo'o cha' a tsu'hue.

32 siyana cu'ni huan tsu'hue scaxcan huan, ca 'tna ri' ta'an huan, cu'ni huan cha' tlyu ri' 'in ta'an huan tsaña'an nga'ni Ndiose cha' tlyu ri' 'huan lo'o Crixtu.

EFESIOS 5

Chelyuu nu ndyu'hui sñe' Ndiose

1 Can' cha' taan huan ya' tyucui ndyca'an huan 'in Ndiose siyana lcan huan sca sñe' ni nu tca'a 'in ni.

2 Chu'hui cha' tsu'hue 'huan scaxcan huan tsaña'an 'tna ri' Crixtu 'na, ndyaa ni 'in ni tsaña'an ndyca ri' sca lomstan nu txi nu ndyiquin tloo Ndiose.

3 Una tsaña'an ndyca ri' nu nguiten yu'hui lo'o xca ne' cuna'an, lo'o scaxca cha' a tsu'hue, ta cha' nu nchucui ri' ne', ni sca cha' re lo a ntsu'hui cha' chu'hui ljan huan, siyana tsi'i ncuaña'an ntsu'hui cha' chu'hui sca sñe' Ndiose.

4 Ni sca cha' a tsu'hue lo a tyo'o tu'huan huan, ta scaxca cha' tantu', ta lo'o cha' nu a tsu'hue, cha' nu a sca cuinta ntsu'hui, siyana lo'o tu'huan huan tyaan huan xu'hue 'in Ndiose.

5 Cua' jlyo rin' huan cha' re, siyana ni sca nu nguiten yu'hui lo'o xca ne' cuna'an, ta ngui'ni scaxca cha' a tsu'hue, ta lyee lca tiee ne' cha' cuilyiya', a caja cha' tsu'hue 'in can' se'en ndlo Ndiose tñan lo'o Crixtu, siyana nu nchucui ri' cha' can' stu'hua ña'an ndyca ri' lo'o nu ngui'ni tnu ngulucuin.

6 A taan huan ya' caja nu quiñilyo'o 'huan lo'o cha' nu a tsu'hue, lo'o cha' re ca'an tñan Ndiose ndi'i 'in lyigaa nu lye' ri'.

7 A lyca cha' ca sca cha' ti 'huan lo'o nu ngui'ni ncuaña'an.

8 Siyana ti culo ndun huan se'en tla, una ri nii lcan huan sca xaa lo'o Ni X'na na, can' cha' tya'an huan tsaña'an ndya'an sca nu cua nda'an loo xaa 'in ni,

9 (siyana tñan nu ngui'ni Espíritu 'in Ndiose ndyca tyacan' lyigaa cha' tsu'hue nu ngui'ni na, cha' nu luhui lo'o cha' nu lñi),

10 can' cha' cuna huan ña'an nu cu'ni huan tsaña'an nu ndyca ri' Ni X'na na.

11 A sten yu'huin huan lo'o cha' a tsu'hue nu ngui'ni nten nu nda'an se'en tla, cha' nu a sca cuinta ntsu'hui, siyana xcuan tloon huan cha' can',

12 siyana hasta jyu'u rin' na tyucuin' na lyigaa cha' nu ngui'ni ne' se'en ltsi' ti.

13 Siyana lyigaa cha' re bra ngui'ni xaa 'in na, ndyo'o scua yla na, siyana xaa can' 'ni cha' ndyca tyacan' lyigaa lo'o cha'.

14 Can' cha' nguinu scua sca cha': Xaa ri' Nu'huin nu lja', lo tyo'o lja ne' ngujui, lo Crixtu culu'u ni xaa 'in.

15 Xñi huan cuinta ña'an chu'huin huan chelyuu, tsi'i tsaña'an nda'an sca nu tantu', siyana tya'an huan lo'o cha' tiyaa,

16 cu'ni cuintan huan cha' re lja nu ti ndijyi braa, siyana xcui' cha' a tsu'hue ndyca loo chelyuu re.

17 Can' cha' a taan huan ya' ca tantun' huan, siyana qui'ya huan cuinta tsaña'an ndyca ri' Ni X'na na.

18 A lyca cha' ca cu'huin huan, siyana can' nu tna' 'in nten, siyana taan huan ya' cha'an yu'hui Espíritu 'in Ndiose 'huan.

19 Scaxcan huan taan huan cha' 'in Ndiose culan huan salmo, lo'o himno, lo'o jyiin nu ndyo'o ni' carsya 'huan, lo'o lyigaa tieen huan cula lo'on huan 'in Ni X'na na,

20 lyigaa braa tyaan huan xu'hue 'in Stina Ndiose lo'o lyigaa lo'o cha', lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na Jesucristo.

Scaxcan na cu'ni cuintan na 'in ta'an na

21 Scaxca huan cu'ni cuintan huan 'in ta'an huan siyana jlyo rin' huan ti ca lca Ndiose.

22 'Huan ne' cuna'an, tucua cha' 'in cuilyo'on huan tsaña'an ntsu'hui cha' nducuan huan cha' 'in Ni X'na na.

23 Siyana ne' qui'yu lca que 'in nten 'in, cui' tsaña'an Crixtu lca ni que 'in laa 'in ni, lo cui' ni lca ni nu Ndlo Laa 'na.

24 Can' cha' tsaña'an ndi'in cha' 'in laa nducua can' cha' 'in Crixtu, cui' ncuaña'an ne' cuna'an tucua cha' 'in cuilyo'o lo'o lyigaa lo'o cha'.

25 A cuinta 'huan ne' qui'yu, chu'hui cha' tsu'hue 'huan lo'o nten 'huan, cui' tsaña'an yu'hui cha' tsu'hue 'in Crixtu lo'o laa 'in ni, ndyaa ni 'in ni lo'o can',

26 siyana xnu luhui ni 'in can' bra mji'an ni 'in lo'o tyi'a lo'o cha' nu ndyucui' ni,

27 cua lca ncu tsu'hue can' tsan nu tiyaa tloo ni, ni sca cuu' lo a mda'an 'in, ni a la cuun' 'in, ni sca cha' a tsu'hue lo a nguija lyoo 'in, siyana lca can' sca nu cua mdo'o hui 'in ni nu a sca qui'ya nducui ndyca'an 'in.

28 Cui' ncuaña'an 'huan ne' qui'yu, chu'hui yuhue rin' huan 'in nten 'huan tsaña'an ntsu'hui yuhue rin' huan 'huan. nu ngui'ni 'tna 'in nten 'in, cui' ncuaña'an ngui'ni can' 'tna 'in ticuii'.

29 Siyana a tucui nu nxcuan tloo 'in ticuii', siyana tsu'hue ña'an seen can' 'in, ntsu'hui cuinta 'in lyigaa braa, cui' ncuaña'an nga'ni Crixtu lo'o laa 'in ni,

30 siyana lyigaan na scati lcan na lo'o ni, sca cuinan' tin na lo sca tijyan tin na lo'o ni.

31 Can' cha' ne' qui'yu ntsu'hui cha' tyo'o tsu' sii' sti lo'o jyi'an, lo tyi'in lo'o cuilyo'o, tyucuaa can' sca ti ca rcan'.

32 Tlyu ca cha' re 'in Ndiose, una ndyucuin' cha' re lo'on huan lo'o cha' 'in Crixtu lo'o cha' 'in laa.

33 Can' cha' cuinta scaan 'huan ne' qui'yu, chu'hui yuhue rin' huan 'in nten 'huan tsaña'an ntsu'hui yuhue rin' huan 'huan. Cui' ncuaña'an 'huan ne' cuna'an ntsu'hui cha' cu'ni rsuun huan 'huan tloo nten 'huan.

EFESIOS 6

1 Nu suhue, tucuan huan cha' 'in stin huan siyana ncuaña'an ntsu'hui cha' cu'ni huan lo'o cha' Ni X'na na.

2 Cu'ni rsuun huan 'huan tloo sti huan lo'o jyi'an huan, cha' re mxtya culo Ndiose nu lryan lo'o cha' tsu'hue 'na,

3 siyana ca tsu'hue chu'hui tieen huan, lo caja sca chelyuu nu tucuin 'huan.

4 'Huan nu lca ne' cula, a xcuen huan 'in sñe' huan lo'o cha' nu tyucuin' huan, siyana cu'ni cu'un huan 'in can' lo'o cha' tiyaa 'in Ni X'na na, lo jyi'in huan 'in bra tsi'i ña'an cu'ni.

5 A cuinta 'huan nu lca msu, tucua huan cha' nu tyucui' x'na huan, cu'ni rsuun huan 'huan tloo can' lo su'hua yuhue rin' huan tñan ngui'ni huan lo'o sca carsya nu lñi, siyana cuinta 'in Crixtu ngui'ni huan tñan can',

6 una tsi'i tsalja ndun ti x'na huan tun rin' huan cu'ni huan tñan, ta siyana quinu tsu'huen huan lo'o can', siyana lo'o lyigaa tieen huan cu'ni huan cha' nu ndyca ri' Ndiose tsaña'an 'ni sca msu 'in Crixtu.

7 Tsu'hue ntsu'hui tieen huan cu'ni huan tñan, cu'ni huan cuinta siyana tñan 'in Ni X'na na ngui'ni huan lo tsi'i tñan 'in nten chelyuu.

8 Siyana cua jlyo rin' huan cua ña'aan tñan tsu'hue nu ngui'ni na, Ni X'na na nxtucui ni cha' tsu'hue can', stu'hua ña'an ndi'in cha' 'in nu lca msu nu cua msi'i ne' 'in, lo'o nu ngui'ni tñan cha' 'in ti.

9 A cuinta 'huan nu lca x'na msu, tsu'hue ti cu'ni huan lo'o can', a lyca cha' tyucuin' huan tla cha' lo'o ne', siyana cua jlyo rin' huan sca X'na tin huan lo'o ne', ni nu ndi'in la ni' cuaan, lo cuinta cha' 'in ni scaña'an ti ngui'ni ni 'tna 'in nten chelyuu.

Cha' cuiya' 'in Ndiose nu culaa 'na

10 Xca cha' 'huan ta'an na, tsa tyun huan lo'o cha' 'in Ni X'na na, lo tya'an lo'on huan cha' cuiya' nu tlyu 'in ni.

11 Cun' huan cha' cuiya' 'in Ndiose siyana ca tyun tiyaan huan bra nu ndyca ri' ne' xña'an quiñilyo'o 'huan.

12 Siyana a xuun na lo'o ta'an nten na, siyana lo'o scaxca cui'in nu ndlo tñan, lo'o nu cuaan la cha' cuiya' ndia 'in, lo'o lyigaa cui'in nu ndlo tñan se'en lyca cha' a tsu'hue loo chelyuu re, ta nu nda'an ni' cuaan.

13 Can' cha' tyucuan huan lyigaa cha' cuiya' 'in Ndiose, siyana ata loon huan bra lryan cha' a tsu'hue, lo tsa ndun huan bra cua mdijin huan lyigaa lo'o cha'.

14 Ndeña'an ntsu'hui cha' tyun tsa huan, scan' siin' huan lo'o cha' nu lñi, tucun huan jyan tieen huan lo'o lyigaa cha' tsu'hue,

15 chu'hui quina quiyan' huan, lo tyun tiyaan huan tsa yucuin' huan cha' tsu'hue 'in Crixtu tsaña'an ntsu'hui cha' cu'ni chu'hue ne' cha' 'in ne' lo'o Ndiose.

16 Cha' nu ndun loo lati, xñi tsu'huen huan tyucuan nu nducua yaan' huan, cui' cha' nu nguiaña'an rin' huan, lo ca nsuhuin' huan lyigaa quii' nu nduguun ne' xña'an.

17 Su'huan huan na quen huan, cui' cha' nu ndlo laa 'huan, lo tyucua espada 'in Espíritu yaan' huan nu lca squicha' Ndiose.

18 Lyigaa braa tyucui' huan lo'o Ndiose lo'o lyigaa lo'o cha', a cula' tin' huan jñan huan 'in ni lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu, ncuaña'an tsa quiñan huan ndii rin' huan, a ca ndaja rin' huan jñan huan 'in ni lo'o cha' 'in lyigaa ta'an na.

19 A cuinta jñan huan 'in Ndiose lo'o cha' 'yan, siyana taa la ni cha' nu tyucuin' lo'o nu lyigaa tieen, quilyo scuan lan cha' tsu'hue 'in Crixtu nu yu'hui catsi' 'in Ndiose,

20 cui' cha' nu nda'an yucuin' lo'o cha' 'in ni, lo lo'o cha' re ndycan' lo'o cadena, una jñan huan 'in Ndiose siyana ca tyucuin' cha' 'in ni tsaña'an nu ntsu'hui cha' tyucuin'.

Pablo msla' ta'a lo'o ne' Efeso

21 Siyana ca jylo rin' huan ña'an ndi'in cha' 'yan, can' cha' Tíquico tsa se'en ndi'in huan lo taa rsuun lyigaa cha' re, cui' sca ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, lo lñi ndi'in cha' 'in lo'o tñan 'in Ni X'na na.

22 Nde cha' msu'huan 'in tsa se'en ndi'in huan, siyana ca jylo rin' huan ña'an ndi'in cha' 'hua, lo ncuaña'an taa la cha' tnu tiee 'huan.

23 Stina Ndiose lo'o Ni X'na na Jesucristo cu'ni ni cha' tyi'in tsu'hue lyigaa ta'an na, a cuinta cu'ni ni cha' chu'hui cha' tsu'hue 'in scaxca lo'o cha' nu nguiaña'an ri'.

24 Cui' Ndiose taa ni cha' tsu'hue nu chu'hui ni' carsya 'in tsalca nu chiñi ca tsu'hue ntsu'hui tiee lo'o Ni X'na na Jesucristo. Amen.

FILIPENSES

FILIPENSES 1

Pablo ndyucui' cha' 'in ne' Filipos

1 Na' Pablo lo'o Timoteo nu lca msu 'in Jesucristo, nga'an tñan hua sca quityi 'huan, lyigaan 'huan nu cua yaña'an ri' 'in Crixtu Jesús nu ndi'in quichen Filipos tsatlyu lo'o nu ntsu'hui cuinta 'huan, a cuinta lo'o nu nda yaa' 'huan lo'o tñan 'in Ndiose.

2 Stina Ndiose lo'o Ni X'na na Jesucristo taa ni cha' tsu'hue nu chu'hui ni' carsya 'huan, lo cu'ni ni cha' tyi'in tsu'huen huan.

Mjñan Pablo 'in Ndiose lo'o cha' 'in ta'an na

3 Ndyaan xu'hue 'in Ndiose 'yan bra nxu'hua ran' 'huan,

4 lo lyigaa braa tsu'hue ntsu'hui tieen njñan 'in ni cha' 'huan bra ndyucuin' lo'o ni,

5 siyana sca cha' ti 'na lo'o cha' tsu'hue 'in Crixtu, ti bra ndyucuan xu'huen huan 'in na, cui' ncuaña'an hasta ri nii.

6 Jlyo ran' siyana Ndiose, ni nu mdisnan nducua quiya' cha' tsu'hue ni' carsya 'huan, cu'ni ni cha' quilyo scua yla ni cha' re lo'on huan hasta braa quiaan Jesucristo xiya'.

7 Nga'an cha' 'yan tsaña'an nu lca carsya 'yan lo'o lyigaan huan, siyana sca cha' ti 'huan lo'on se'en ntsu'huin na'an tyucuan, ta ndyucuin' tloo bsya tsaña'an ndyca ri' nu tsu'hue 'in Crixtu siyana quinu scua tsa cha' re, lo ncuaña'an sca cha' ti 'na lo'on huan lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose.

8 Jlyo tsu'hue ran' snu ña'an lca tieen 'huan lo'o cha' tsu'hue nu tlyu nu ndaa Jesucristo 'na.

9 Nde cha' nu njñan 'in Ndiose bra ndyucuin' lo'o ni, siyana cha'an yu'hui la cha' tsu'hue 'in ni ni' carsya 'huan, ncuaña'an sla la ni cha' tiyaa 'huan lo qui'yan huan cuinta lyigaa cha',

10 siyana ca jylo rin' huan lo culosuhuin huan cha' nu tsu'hue lati, lñi ndi'in cha' 'huan, lo luhui tloon huan tsan nu quiaan Crixtu xiya',

11 lo ca tycan' ña'an snu ña'an tñan tsu'hue nu ngui'ni huan lo'o cha' tsu'hue 'in Jesucristo, cui' siyana ca tycan' cha' cuiya' 'in Ndiose lo caja nu cu'ni tnu 'in ni.

Crixtu lca ni chelyuu 'na

12 'Huan ta'an na, ndyca ran' quitsan' 'huan lo ca jlyo rin' huan siyana nde lyee la nguia nguitsa yu'hui cha' tsu'hue 'in Crixtu lo'o cha' nu yato'o 'yan.

13 Hasta lo'o lyigaa nu ndi'in na'an tñan lo'o lyigaa la tucui cua jlyo ri' siyana ntsu'huin na'an tyucuan lo'o cha' 'in Crixtu.

14 Lyigaa ta'an na cua ngujui la cha' tnu tiee 'in lo'o Ni X'na na, siya' ntsu'huin na'an tyucuan nde lyee la ngui'ni tnu tieen, lo a ntsen ndyucui' cha' 'in Ndiose.

15 Nisiya ntsu'hui nu nda'an yucui' cha' tsu'hue 'in Crixtu lo'o cha' cuita'an ri' lo nan can' cha' cusuun, a cuinta ntsu'hui nu nda'an yucui' cha' can' lo'o cha' tsu'hue nu lca tiee.

16 Sca lta can' nda'an yucui' cha' tsu'hue 'in Crixtu siyana nducua tloo tyun loo la cha' nu 'in, lo a lñi ndi'in cha' 'in, ndyca ri' can' taa ndi'i 'yan se'en ntsu'huin na'an tyucuan re.

17 Una xca lta can' nda'an yucui' lo'o cha' tsu'hue nu lca tiee, jlyo ri' can' siyana Ndiose lca nu ngulosuhui 'yan siyana tyucuin' tloo bsya ña'an ndyca ri' nu tsu'hue 'in Crixtu.

18 Una a ndi'yan cuinta si ta lñi ndi'in cha' 'in nu nda'an yucui' cha' can' ta a lñi na, siyana ña'an yato'o ti, lca ti cha' caja nu tyucui' cha' tsu'hue 'in Crixtu, can' cha' tsu'hue ntsu'hui tieen, lo tsa quiñan lan lo'o cha' tsu'hue ntsu'hui tieen.

19 Jlyo ran' lo'o cha' nu njñan huan 'in Ndiose, lo lo'o Espíritu 'in Jesucristo nu nda yaa' 'yan, can' cha' tyo'on se'en ntsu'huin re,

20 Nducua tloon a tyo'o cha' jyu'u 'yan lo'o cha' re, siyana lyee lati lca tieen tsaña'an nu cua lryan quiñan, siyana scuen cuaan la cha' 'in Crixtu lo'o chelyuu 'yan, lja nu lu'un ta siya' cua ngujuin.

21 Siyana cuinta cha' nu 'yan Crixtu lca ni chelyuu 'yan, lo si cajan cua nga'nin cana.

22 Una si ti ndi'in loo chelyuu re cu'nin tñan 'in Ndiose, can' cha' a jlyo ran' ni ña'an cha' re culo suhuin.

23 Siyana scaña'an ti lca tieen lo'o tyucuaa cha' re, lca tieen tyo'on loo chelyuu re lo quilan tloo Crixtu, cha' re nu tsu'hue lati xque' ran',

24 una cuinta cha' nu 'huan, nde tsu'hue lati si ti chu'huin lan chelyuu.

25 Cua nguiten cha' re ni' carsya 'yan, can' cha' jlyo ran' siyana ti chu'huin lan chelyuu, rcan' caja ña'an ta yaan' la 'huan, ca tsu'hue la chu'hui tieen huan lo tsa quiñan lan huan lo'o cha' nu nguiaña'an rin' huan,

26 rcan' lyee la ca tsu'hue chu'hui tieen huan lo'o cha' nu 'in Crixtu Jesús, siyana ña'an ta'an na lo'on huan xiya' bra nu tsa'an se'en ndi'in huan.

27 Tsaloo ti cha' nu ndyca ran' siyana chu'huin huan chelyuu tsaña'an ndyca ri' nu tsu'hue 'in Crixtu, lo si ca tsa'an se'en ndi'in huan ta a ca, una ndyca ran' ca jlyo ran' ña'an ndi'in huan, si tsa ndun huan, si sca cha' ti 'huan 'ni cuintan huan cha' tsu'hue 'in Crixtu nu nguiaña'an rin' huan,

28 lo ni a ntsen huan 'in nu ti'i ri' 'huan. Siyana lo'o cha' re ndyca tycan' ña'an ni ña'an nu ntsu'hui cha' tyucuna' tiaa braa, una 'huan ntsu'hui cha' tyo'o laan huan siyana Ndiose lca nu mxtya cha' re.

29 Siyana tsi'i tsaloo ti ndaa ni cha' cuiya' tsaña'an rin' huan 'in Crixtu, siyana ntsu'hui cha' tyijyin huan ndi'i lo'o ni,

30 lcu'i' ti'i nu na'an huan mdijin ti culo, lo ti ndijin la 'in na tsaña'an nu cua yna huan cha'.

FILIPENSES 2

Crixtu ndyucuan ni cha' cuiya' nu tlyu

1 Can' cha' ri nii, si ntsu'hui cha' tnu tiee 'huan lo'o Crixtu, ta si ntsu'hui cha' tsu'hue tieen huan, Si sca cha' ti 'huan lo'o Espíritu 'in Ndiose, ta si cuti carsya 'huan, lo si scaxcan huan ca 'tna ri' ta'an huan,

2 ndijyin ya' tsu'hue ntsu'hui tieen si ndeña'an cu'ni huan: Tyi'in huan stu'hua siyana lca tieen huan, chu'hui cha' tsu'hue 'huan, ca sca cha' ti 'huan, lo scaña'an ti ca cha' tiyaa 'huan lyigaan huan.

3 Ni sca cha' lo a cu'ni huan siyana tyun lo'o cha' 'huan ta lo'o cha' siye', siyana lo'o rsuun ña'an cu'ni huan, cuinta scaan huan cu'ni huan cuinta siyana lyigaa tucui lca sca nu ndun loo la que 'huan,

4 tsi'i 'huan ti chu'hui yuhue rin' huan 'huan, siyana cuinta scaan huan chu'hui yuhue rin' huan 'in lyigaa la tucui.

5 Ca lca tieen huan tsaña'an ncuca lca tiee Crixtu Jesús,

6 ni nu sca cha' ti 'in lo'o Ndiose, una a ndun lo'o cha' 'in ni nisiya stu'hua ña'an ndi'in cha' 'in ni lo'o Ndiose,

7 siyana mxnu ni cha' cuiya' can', nga'ni ni 'in ni tsaña'an ndyca ri' sca msu, lo ngula ni tsaña'an ndyla sca nten.

8 Bra cua ndyun ni tsaña'an ndyca ri' sca ne' qui'yu, nga'ni lyu' ni 'in ni, mducua ni lyigaa cha', a nga'ni que' ni bra yujui ne' 'in ni, hasta mjyi'in ca'an ne' 'in ni la loo cursi.

9 Can' cha' Ndiose mxtya 'in Jesús sca se'en nu ndun loo la ti, lo ndaa ni sca cha' cuiya' nu tlyu lati 'in ni,

10 lo lo'o nii Jesús lyigaa tucui ti'ya xtyin' tloo ni, nu ndi'in la ni' cuaan lo'o nu ndi'in loo chelyuu re, a quinta lo'o nu cua ngujui,

11 lyigaa tucui tyucui' siyana Jesucristo lca ni X'na, lo cu'ni tnu can' 'in Stina Ndiose.

Lca na xaa nu ntsu'hui loo chelyuu re

12 Can' cha' 'huan, nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, cui' tsaña'an nu mducuan huan cha' bra ndi'in can lo'o huan, ncuaña'an nde lyeecua'ni cuintan huan cha' nu nguiaña'an rin' huan nisiya tijyu' ndycaan, lo chu'hui sca cha' chen ni' carsya 'huan.

13 Siyana Ndiose lca nu ntsu'hui tieen huan tucua huan cha' lyigaa cha', cui' ncuaña'an nda yaa' ni 'huan tucua cha' 'in na, siyana ncuaña'an tyo'o cha' tsu'hue tiee ni lo'on huan.

14 Cu'ni huan lyigaa loo tñan, a lyca cha' taan huan qui'ya ta ndi'in nsuun huan scaxcan huan,

15 rcan' a caja nu tyucui' cua ña'an ti cha' 'huan, siyana chu'huin huan sca chelyuu nu luhui, ncuaña'an can huan sñe' Ndiose, luhui cha' tiyaa 'huan lja nten nguna' nu nducun', lo lcan huan sca xaa nu ntsu'hui loo chelyuu re,

16 nu tsa nsñi tun 'in lo'o cha' nu ndaa chelyuu, siyana bra nu quiaan Crixtu lo'on na' tsu'hue chu'hui tieen siyana tsi'i tyucua cha' ti nga'nin tñan ljan huan.

17 Nisiya caja nu mslu tnen, una lca na tsaña'an ndyca ri' sca lomstan nu nxytan tloo Ndiose siyana nguiaña'an rin' huan 'in ni, can' cha' tsu'hue 'a ntsu'hui tieen lo'o huan.

18 Cui' ncuaña'an 'huan ca tsu'hue chu'hui tieen huan tsatlyu lo'on na'.

Cha' 'in Timoteo lo'o Epafrodito

19 Nducua tloon 'in Ni X'na na Jesús taa ni cha' cuiya' ca'an tñan 'in Timoteo tsa se'en ndi'in huan nu ndla la, siyana lo'on na' ca tsu'hue la chu'hui tieen bra nu ca jlyo ran' ña'an ndi'in huan,

20 siyana scati can' stu'hua ña'an lca tieen lo'o, a cuinta ntsu'hui yuhue ri' huan nu chiñi ca.

21 Siyana lyigaa la tucui la nducua la ntsu'hui yuhue ri' 'in, lo a ngui'ni cuinta can' cha' 'in Crixtu Jesús.

22 Una cua ndyu'hui lyoon huan 'in ne' Timoteo ña'an ndi'in cha' 'in, nducua cha' tsaña'an ndyca ri' sca nu suhue ti lo'o sti, lo tsa tlyu ngui'ni hua tñan 'in Crixtu lo'o.

23 Can' cha' ntsu'hui tieen ca'an tñan 'in, bra cua nguajlyo ran' ni ña'an ca cuiya' cha' 'yan.

24 Nducua tloon 'in Ni X'na na taa ni cha' cuiya' tsa'an se'en ndi'in huan nu ndla lati.

25 A cuinta lca tieen siyana xitucui Epafrodito se'en ndi'in huan, ta'an na nu ta'a ngui'ni hua tñan lo nsu'hua hua juersa lo'o tñan 'in Ndiose, nu nga'an tñan huan ta yaa' 'yan lo'o cha' nu 'ni 'yan.

26 Una lo'o lyee lca tiee ña'an ta'an huan lo'o, siyana yna huan cha' ncua ti'i, can' cha' nde lyee la msu'hua cha' nduhue ri' tiee lo'on huan.

27 Nisiya ncua ti'i lyee ya', nu tichin' cha' a ngujui, una Ndiose ndyca 'tna ri' ni 'in, lo tsi'i 'in ti, siyana lo'on na' siyana a ncua ri' ni xnu ni 'yan siya ti lo'o cha' xñi'in.

28 Can' cha' lo'o lyigaa tieen nga'an tñan 'in nu ndla la ti, bra quila se'en ndi'in huan tyca tsu'hue lca tieen huan, ni na' lo a chu'hui 'a cha' nduhue ri' tieen.

29 Tyucuan xu'huen huan 'in lo'o lyigaa tieen huan siyana lca ta'a nguiaña'an rin' na 'in Ni X'na na, ncuaña'an chu'hui yuhue rin' huan 'in lyigaa la tucui nu lca tsaña'an nu lca yucui',

30 siyana tichin' ti cha' a ngujui lo'o tñan 'in Crixtu, nga'ni tnu tiee ndyaa 'in siya' ti siyana ndaa yaa' 'yan loon huan.

FILIPENSES 3

Crixtu Ica ni se'en tiyaa Pablo

1 Can' cha' 'huan ta'an na, ca tsu'hue chu'hui tieen huan lo'o Ni X'na na, a ndaja ran' ca'an ticui' ti lo'o cha' re siyana jlyo ran' cha' cu'ni tsu'hue na 'huan.

2 Xñi huan cuinta 'huan lo'o nten nu nda'an tsaña'an ndyca ri' sca xni', lyigaa nu nda'an lo'o cha' cuiñi, lo ndyucui' siyana 'ni cha' ca circuncida 'huan.

3 Nare' lcan na nten nu chiñi ca ncuca circuncida 'in, siyana lo'o nu lyigaa tieen na ngui'ni tnu na 'in Ndiose, tsu'hue ntsu'hui tieen na lo'o Crixtu Jesús lo a nducua tloon na 'in nten chelyuu.

4 Siyana lo'on na' nga'an cha' 'yan tyucua tloon ña'an cha' nu ljian lo'o nten. Si ntsu'hui xca tucui' nu ndyca ri' tsa ndyca'an cha' re, una na' lyee lati nga'an cha' 'yan,

5 siyana ncuca circuncida 'yan bra ntsu'huin snu' ti tsan, lcan ne' Israel nten cuityi 'in Benjamin, lcan ne' hebreo yucui' ca sñe' ne' hebreo, a cuinta lcan ne' fariseo lo'o cha' 'in lee,

6 ngutucui ndyca'an 'in nu yaña'an ri' 'in Crixtu, luhui tloon lo'o cha' 'in lee.

7 Lyigaa cha' can' msque' ran' siyana ndun loo na 'yan, una mscuan tloon 'in na lo'o cha' 'in Crixtu.

8 Nisiya mscuan tloon lyigaa lo'o cha', siyana lyee la ndun loo cha' nu chu'hui lyoon 'in Crixtu Jesús, ni nu Ica X'na, lo lo'o ni mxnun lyigaa cha' can', siyana tyucuan xu'huen 'in Crixtu,

9 lo ca sca cha' ti 'yan lo'o ni, tsi'i siyana tsu'hue mxu'hua se'en cha' 'in lee, ta can' cha' luhui tloon, siyana nguinin luhuin siyana yaña'an ran' 'in Crixtu, sca cha' nu mxtya Ndiose siyana quinu luhuin na si tsaña'an ri' na 'in ni,

10 siyana chu'hui lyoon 'in Crixtu, lo quii ran' snu ña'an tlyu cha' cuiya' 'in ni bra mdyo'o qui'u ni, a cuinta quii ran' snu ndi'i mdijin ni bra ngujui ni, lo ncucaña'an ca sca cha' ti 'yan lo'o ni,

11 siyana lo'on tyo'o qui'un lja ne' ngujui.

12 Tsi'i siyana cua ndyucuan cuinta lyigaa cha' re ta siyana ndijyin ya' tsu'hue nten lcan, una nsu'huan juersa lo'o cha' re, si ca tyucuan cha' tsu'hue can', cui' cha' tsu'hue nu ntsu'hui 'in Crixtu Jesús bra mdyucua ni 'yan.

13 'Huan ta'an na, a tyucuin' lo'on huan ta cua ndyucuan cha' re, tsaloo ti cha' nu ngui'nin siyana jlya ran' lyigaa cha' nu cua mdijin, lo su'huan juersa tsa'an nde loo,

14 ncuaña'an tsa quiñan hasta tia'an se'en ntsu'hui cha' tia'an, lo tyucuan cuinta cha' tsu'hue nu taa Ndiose 'yan ti bra nu msi'ya ni 'yan lo'o Crixtu Jesús.

15 Can' cha' lyigaan naa nu tsa ndun lo'o cha' 'in Ndiose, cui' cha' tiyaa re tyun lo'on na, lo si ntsu'huin huan ndlucua rin' huan xca ñ'an, Ndiose qilyo scua yla ni cha' can' lo'on huan.

16 Una lo'o cha' nu cua nga'ni cha'an na, tsa quiñan lan na tyucui ndyca'an na 'in na, lo scaña'an ti ca lca tieen na.

17 'Huan ta'an na, tyucui ndyca'an huan 'yan tsaña'an nu ngui'nin, a cuinta cu'ni cha'an huan 'in nu ntsu'hui chelyuu tsaña'an nu cua ngulu'u hua 'huan.

18 Siyana tyun nu cua nda'an tsaña'an nu cua ngüitsan' 'huan, ticui' cha' 'in can' ndyucuin' lo'on huan ri nii nu hasta nguilu tyi'a quilon, siyana lca can' ta'a cusuun Crixtu, ni a ndi'ya can' cuinta ni cha' ngujui ni loo cursi.

19 Una taa braa tyucuna' can' siyana cha' xque' 'in ne' lca ndiose 'in ne'. Se'en nu nga'an cha' quii ri' ne' cha' jyu'u nde 'ni siye' ne', xcui' cha' nu ndyca loo chelyuu re ntsu'hui tiee ne'.

20 Una nare ni' cuaan lca quichen tyin na, can' nducua tloon na tyo'o Ni X'na na Jesucristo, Ni nu ndlo laa 'na,

21 cha'an ni cuinan' na lo'o sca cuinan' nu ndun loo lati tsaña'an nu lca ni yucui' ni, siyana tlyu cha' cuiya' 'in ni lo ca culo ni tñan lyigaa lo'o cha'.

FILIPENSES 4

Ca tsu'hue lca tieen na lo'o Ni X'na na

1 'Huan ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, 'huan nu lyee ntsu'hui tieen 'in, 'huan nu ngui'ni cha' siyana tsu'hue lca tieen, lcan huan tsaña'an ndyca ri' sca na nu tca'a la ti 'yan, can' cha' tyucuin' lo'on huan siyana tsa tyun huan lo'o cha' 'in Ni X'na na, 'huan nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in.

2 Jñan cha' tsu'hue 'in Evodia lo'o Síntique siyana ca sca cha' ti 'in tsatlyu lo'o Ni X'na na.

3 A cuinta jñan cha' tsu'hue 'huan, 'huan nu ta'a ngui'nin can tñan, siyana ta yaan' huan 'in tyucuaa ne' cuna'an re, nu lyee msu'hua juersa lo nda yaa' 'yan lo'o tñan 'in Ndiose, a cuinta lo'o Clemente nda yaa' lo'o lyigaa la ña'an ta'a ngui'nin tñan, cuinta scaa can' cua nga'an nii loo quityi 'in Ndiose, cui' quityi se'en nducua nii lyigaa nu cua ngujui chelyuu 'in.

4 Ndyca ran' siyana lyigaa braa ca tsu'hue chu'hui tieen huan, sca cha' ti 'huan lo'o Ni X'na na. Xiya' tyucuin' lo'on huan ;Ca tsu'hue chu'hui tieen huan!

5 A cuinta lyigaa tucui chu'hui lyoo 'huan siyana lcan huan nten tsu'hue, lo a jlyo rin' huan siyana cua ndyucui lucui' la cha' quiaan Ni X'na na.

6 A su'huan huan cha' nduhue ri' tieen huan lo'o scaxca cha', siyana xtyan huan cha' can' yaa' Ndiose, tyucui' huan lo'o ni, tyaan huan xu'hue 'in ni, lo jñan huan 'in ni lo'o lyigaa lo'o cha'.

7 Ndiose, ni nu nga'ni cha' ngüisa carsya 'na, ni a lyiji qui'yan na cuinta ña'an ndyca ri' cha' re, cui' ni chu'hui ni cuinta carsya 'huan lo'o cha' tiyaa 'huan lo'o Crixtu Jesús.

Chu'hui yuhue rin' na cha' nu tsu'hue

8 Can' cha' 'huan ta'an na, tsalca cha' nu lñi, cha' nu ndun loo, cha' nu tsu'hue, cha' nu luhui, cha' nu ndi'ya la, cha' nu ntsu'hui lyoo, lo si lca na cha' nu tsu'hue nu ndun loo lati, cha' re chu'hui tieen huan.

9 Lyigaa cha' nu cua nga'ni cha'an huan 'yan, cui' cha' nu cua ndyucuan xu'huen huan lo ngune 'huan lo na'an huan nga'nin, can' nu nga'an cha' cu'ni huan, lo Ndiose, ni nu nga'ni cha' nxtñan' carsya 'na, tyi'in ni lo'on huan.

Ndyaa Pablo xu'hue 'in ne' lo'o lomstan

10 Ndyijyin ya' tsu'hue ntsu'hui tieen lo'o Ni X'na na siyana mdiyaa braa mxu'hua rin' huan 'yan lo'o na nu cu'ni tsu'hue 'yan, nisiya lyee lca tieen huan ta yaan' huan 'yan, una a ngujui ña'an 'huan.

11 A ndyucuin' lo'on huan ta siyana 'ni cha' 'yan, na' tsu'hue ntsu'hui tieen nisiya ni ru ña'an ndijin,

12 cua yu'hui lyoon cha' ti'i, ncuaña'an lo'o cha' cuilyiya', cua ndaa loon nisiya ni ru ña'an ndijin, jlyo ran' ni lca nguite' rin' na lo jlyo ran' ni lca nguila' rin' na, lo jlyo ran' ni lca bra nde nguinu na 'na, ticui' ncuaña'an bra nlyiji na 'na.

13 Lyigaa cha' ca 'yan siyana Crixtu nda yaa' 'yan.

14 Una tsu'hue ña'an nu ngui'ni huan siyana nda yaan' huan 'yan lo'o ndi'i ndijin.

15 Tsaña'an nu cua jlyo rin' huan, 'huan ta'an na ne' Filipos, bra mda'an yucuin' cha' tsu'hue 'in Crixtu se'en Ica Macedonia, cui' bra nu mdo'on can', lo a tucui la ta'an na nu nda yaa' 'yan, siyana tsalcan tin huan nda yaan' huan 'yan lo'o na nu cun, lo ncuaña'an mxtucuin huan cha' tsu'hue 'huan lo'on.

16 Bra mdi'in quichen Tesalónica, tucua sna ya' nga'an tñan huan na nu cu'ni tsu'hue 'yan.

17 Una tsi'i siyana nducua tloon na nu ndi'in 'huan, siyana nducua tloon siyana ca quina'an la cha' tsu'hue 'huan tloo Ndiose.

18 A sca na nlyiji 'yan, siyana nde cua nguinu na 'yan, a sca 'a cha' ti nga'ni 'yan lo'o lomstan nu cua nga'an tñan huan lo'o Epafrodito, Ica na sca lomstan nu txi nu cua nducua tloo Ndiose, cui' sca cha' nu ndiyaa ri' ni.

19 Can' cha' Ndiose 'yan taa la ni lyigaa na nu 'ni cha' 'huan lo'o, tsaña'an ndi'in cha' cuilyiya' 'in ni la ni' cuaan lo'o Crixtu Jesús.

20 Scati 'in Stina Ndiose cu'ni tnu na sa tyucui braa. Amen.

Pablo msla' ta'a lo'o ne' Filipos

21 Tyucui' chan' huan 'in lyigaa nu cua yaña'an ri' 'in Crixtu Jesús, cui' ncuaña'an ta'an na nu ndi'in nde re ndyucui' cha' 'huan,

22 a cuinta lyigaa la ña'an ta'an na ndyucui' cha' 'huan, una lyee lati nu ndi'in se'en ndi'in César.

23 Cui' cha' tsu'hue 'in Ni X'na na Jesucristo tyi'in lo'on huan lyigaan huan. Amén.

COLOSENSES

COLOSENSES 1

Pablo ndyucui' cha' 'in ne' Colosas

1 Na' Pablo, lo'o cha' cuiya' 'in Ndiose nga'an tñan Jesucristo 'yan tsa yucuin' cha' tsu'hue 'in ni, lo tsatlyu lo'o ta'an na Timoteo ca'an tñan hua sca quityi re 'huan,

2 'huan ta'an na nu ndi'in quichen Colosas, lyigaa nu cua mdo'o hui 'in Crixtu nu nguiaña'an ri' 'in ni. Stina Ndiose lo'o Ni X'na na Jesucristo taa ni cha' tsu'hue nu chu'hui ni' carsya 'huan, lo cu'ni ni cha' tyi'in tsu'huen huan.

Mjñan Pablo 'in Ndiose lo'o cha' 'in ne'

3 Bra ndyucui' hua lo'o Ndiose, Sti Ni X'na na Jesucristo, ndyaa hua xu'hue 'in ni cha' huan,

4 siyana cua yna hua cha' snu ña'an nguiaña'an rin' huan 'in Crixtu Jesús, a cuinta ntsu'hui cha' tsu'hue 'huan lo'o lyigaa ta'an na.

5 Siyana nducua tloon huan cha' nu cua mxtya Ndiose nu ntsu'hui cha' caja 'huan la ni' cuaan, tsaña'an cha' nu cua ngune 'huan, cha' nu lñi nu lca cha' tsu'hue 'in Jesucristo.

6 Lo mdiyaan na se'en ndi'in huan tsaña'an cua nguitsa yu'hui na sa tyucui chelyuu, nguia ngu'ni na, lo nguilu na tsaña'an ndi'in cha' 'huan ti tsan nu ngune 'huan, lo ca jylo rin' huan snu ña'an tlyu a' tsu'hue 'in Ndiose,

7 cui' cha' nu ngulu'u Epafras 'huan, nu ta'a ngu'ni hua tñan 'in Ndiose nu ndyu'hui cuiya' ri' hua 'in, nu tsu'hue ngu'ni tñan 'in Crixtu ljan huan,

8 ndaa rsuun lo'o hua snu ña'an tlyu cha' tsu'hue ntsu'hui 'huan lo'o Espíritu 'in Ndiose.

9 Can' cha' ti bra yna hua cha' ña'an ndi'in huan, a ndla ti hua tyucui' hua lo'o Ndiose lo njñan hua siyana nde lyee la qui'yan huan cuinta tsaña'an nu lca tiee ni, ncuaña'an ca jylo rin' huan lo ca tyucui la cha' tiyaa 'huan lo'o cha' nu 'in ni,

10 siyana tya'an lo'o huan sca chelyuu nu luhui tsaña'an ndyca ri' Ni X'na na, cuna huan ña'an nu quinu tsu'hue tiee ni lo'on huan lo'o lyigaa lo'o cha', ncuaña'an ca tycan' loo chelyuu 'huan lo'o tñan tsu'hue nu ngu'ni huan, lo qui'yan la huan cuinta ña'an ndyca ri' Ndiose.

11 Ncuaña'an caja la juersa 'huan lo'o cha' cuiya' 'in ni tsaña'an juersa nu ndyo'o la ni' cuaan, siyana chu'hui cha' tlyu ri' 'huan lo ta loon huan lo'o cha' nu ndijin huan,

12 tsu'hue ntsu'hui tieen huan tyaa huan xu'hue 'in Stina Ndiose, ni nu ndaa cha' cuiya' caja cha' tsu'hue 'na, cui' cha' nu taa ni 'in lyigaa nu cua mdo'o hui 'in ni, nu nda'an loo xaa 'in ni.

13 Ngulo laa ni 'na se'en msñi su'hua cha' tla 'na, lo cua mxtya ni 'na tsu' se'en ndlo Sñe' ni tñan, nu tca'a lati 'in ni,

14 siyana msu'hua lyiya' qui'ya 'na lo'o tne, lo mdo'o laan na.

Lo'o Crixtu nga'ni chu'hue ni cha' 'na lo'o Ndiose

15 Cui' ni lca ni ngulucuin ca Ndiose, cui' Ndiose nu a tucui lyiji ña'an tloo, lo scati can' lca nu ndun loo lati nu ndlo tñan 'in lyigaa lo'o cha'.

16 Siyana lo'o cha' 'in ni nguiaa' lyigaa loo na nu ndi'in ni' cuaan lo'o loo chelyuu re, na nu tyacan' lo'o na nu a tyacan', lyigaa tucui nu nducua se'en ndlo tñan, nu ndia cha' cuiya' 'in, siyana cuaan la tñan lyi'ya, lo'o ndyca bsya, lyigaa cha' re nducua quiya' na lo'o ni, a cuinta siyana quinu tsu'hue tiee ni.

17 Cua' ndi'in ni bra nu ti lyiji tsaa' lyigaa loo na, lo lo'o cha' cuiya' 'in ni ti nguia quiñan lyigaa lo'o cha'.

18 Cui' ni lca ni que 'in ta'an na nu lca laa 'in ni, cua lca ndi'in ni ti culo, ni nu ndun loo lati nu mdyo'o qui'u lja ne' ngujui, se'en nu ca tyacan' siyana scati ni lca ni nu ndun loo lati,

19 can' cha' lca tiee Stina Ndiose siyana ca Sñe' ni tsaña'an lca ni yucui' ca ni,

20 lo lo'o ni caja ña'an quinu tsu'hue lyigaa lo'o cha' tloo ni xiya', cha' nu ndyca loo chelyuu re lo'o la ni' cuaan, cua nga'ni chu'hue ni cha' can' lo'o tne Sñe' ni nu nguilu la loo cursi.

21 Cui' ncuaña'an 'huan, ti culo tijyu' ndyca huan sii' Ndiose, na'an ti'i huan 'in ni, nga'ni huan tñan a tsu'hue, una ri nii ngujui ña'an nga'ni chu'huen huan cha' 'huan lo'o ni,

22 cui' lo'o cha' nu ngujui Sñe' ni, siyana tiya lo'o ni 'huan tloo Ndiose luhui tloon huan, a sca cha' nducui ndyca'an 'huan, ni a nducui huan qui'ya,

23 si tsa quiñan huan lo'o cha' nu nguiaña'an rin' huan, tsa ndun huan lo a tyo'o tsun' huan lo'o cha' tsu'hue 'in Crixtu, cha' nu nducua

tloon huan ti bra ngune 'huan, cui' cha' nu nda'an yucui' ne' sa tyucui chelyuu, lo'on na' Pablo nda'an yucuin' cha' re.

Tñan 'in Ndiose nga'ni Pablo lja ne' gentil

24 Tsu'hue ntsu'hui tieen ndijin ndi'i squi'yan huan, ncuaña'an quita'a ndi'i nu ntsu'hui cha' tyijin tsaña'an mdijin Crixtu, lo'o cha' 'in lyigaa nu nguiaña'an ri' 'in ni nu lca laa 'in ni.

25 Cui' tñan can' ngui'nin ri nii, tsaña'an tñan nu ndaa Ndiose 'yan nu cu'ni tsu'hue 'huan, siyana quilyo scua ylan cha' 'in ni,

26 cha' nu ntsu'hui catsi' 'in Ndiose ti s'ni la, a tucui nu ncuajlyo ri' cha' re, una ri nii ncuatyacan' na lo'o lyigaa nu cua mdo'o hui 'in ni.

27 Lca tiee Ndiose quilyo scua yla ni cha' re lo'o ne', lo ca jylo ri' snu ña'an tsu'hue lo tlyu xaa nu cua ngujui 'in ne' gentil, cha' nu yu'hui catsi' can', cui' Crixtu nu ntsu'hui ni' carsya 'huan, lo nducua tloon huan caja xaa 'in ni 'huan.

28 Cui' cha' 'in ni lca nu nda'an yucui' hua lo nsu'hua tiyaa hua 'in lyigaa tucui, ndlu'u hua 'in ne' tsaña'an cha' tiyaa 'in Ndiose, siyana tsa lo'o hua 'in lyigaa tucui tloo Ndiose lo'o sca cha' tiyaa nu tyucui lo'o Crixtu Jesús.

29 Can' cha' cu'ni cuintan huan tñan re tsaña'an cha' cuiya' nu ndaa ni 'yan, lo lyee ngui'ni cha' re ni' carsya 'yan.

COLOSENSES 2

1 Ndyca ran' siyana ca jlyo rin' huan snu ña'an cha' nu ndijin squi'yan huan, a cuinta lo'o nu ndi'in quichen Laodicea, tsatlyu lo'o lyigaa nu a lyiji ña'an tloo 'yan,

2 siyana caja la cha' tnu tiee 'in ne', ca sca cha' ti 'in ne' lo'o cha' tsu'hue lca tiee ne', ncuaña'an ca tyucui la cha' tiyaa 'in ne', lo qui'ya ne' cuinta snu ña'an tlyu cha' nu yu'hui catsi' 'in Stina Ndiose lo'o Crixtu,

3 lo lo'o Crixtu quija lyoo lyigaa lo'o cha' tiyaa se'en nu qui'yan na cuinta lyigaa cha'.

4 Nde cha' ndyucuin' lo'on huan siyana a caja nu quiñilyo'o 'huan lo'o xca lo'o cha', ta siyana tsu'hue ndyucui' ne' lo'on huan.

5 Nisiya a ndi'in lo'on huan una carsya 'yan ndyca na lo'on huan, tsu'hue ntsu'hui tieen siyana jlyo ran' cha' tsu'hue ndi'in huan, tsa ndun huan lo'o cha' 'in Crixtu nu nguiaña'an rin' huan.

6 Can' cha' tsaña'an nu ndyucuan xu'huen huan 'in Ni X'na na Jesucristo, cui' ncuaña'an chu'huin huan chelyuu sca cha' ti 'huan lo'o ni,

7 tsa tyun huan lo tsa quiñan lan huan calun huan lo'o ni, a cuinta lo'o cha' nu nguiaña'an rin' huan, xtyan huan 'huan lo'o cha' can' tsaña'an nu cua nga'ni cha'an huan, lo tyaan huan xu'hue 'in Ndiose lyigaa braa.

Chelyuu nu cui ti lo'o Crixtu

8 Xñi huan cuinta siyana a caja nu quiñilyo'o 'huan lo'o scaxca cha' tiyaa 'in nten chelyuu, cha' nu a sca cuinta ntsu'hui, tsaña'an ndyca ri' cha' nu cua ntsu'hui 'in ne', cha' nu ndyca loo chelyuu re, nu a ndyucua ta'a lo'o cha' 'in Crixtu.

9 Siyana Crixtu cui' ña'an ndyca ri' Ndiose ndyca ri' ni,

10 can' cha' a sca cha' nlyiji 'huan lo'o Crixtu, ni nu lca que 'in lyigaa nu ndia cha' cuiya' 'in lo'o lyigaa nu ndyca bsya.

11 A cuinta lo'o cha' 'in ni ncuca circuncida 'huan, una tsi'i lo'o juersa 'in nten chelyuu, siyana lo'o cha' cuiya' 'in ni mscuan tloon huan lyigaa cha' a tsu'hue nu ntsu'hui ni' carsya 'huan, ncuaña'an ncuca circuncida 'huan lo'o Crixtu.

12 Bra mducua tyan huan ngujuin huan tsatlyu lo'o ni, cui' ncuaña'an bra mdyo'o qui'u ni, lo'on huan mdyo'o qui'un huan, siyana yaña'an rin' huan siyana mdyo'o qui'u ni lo'o cha' cuiya' 'in Ndiose.

13 Nu ncuca ti culo a ndia chelyuu 'huan lo'o qui'ya nducuin huan, a lyiji xcuan tloon huan lyigaa cha' a tsu'hue nu ntsu'hui ni' carsya 'huan, una ndaa ni sca chelyuu 'huan lo'o Crixtu bra nga'ni ni cha' tlyu ri' 'huan lo'o lyigaa qui'ya 'huan,

14 ncuaña'an msi'yu co' ni lyigaa cha' nu nguinu scua, siyana ndlo qui'ya na 'na, scaxca cha' nu nducui ndyca'an 'na, una ngatyen ni cha' can' bra mji'in ca'an ni 'na loo cursi,

15 ngulaa ni cha' cuiya' 'in lyigaa nu ndlo tñan, ndaa ni cha' jyu'u 'in can' tloo lyigaa tucui, lo nga'ni ni cana 'in la loo cursi.

16 Can' cha' a cu'ni cuinta 'an huan si caja nu tyucui' lo'on huan lo'o na nu ndyucun huan, ta lo'o na nu ndi'yon huan, ta lo'o scaxca ta'a nu ngui'ni ne', bra ndyucui coo' cuine' ta tsan nu nxtñan' ne',

17 lyigaa cha' re ncu a sca xñii cha' nu ntsu'hui cha' caan, una cui' cha' 'in Crixtu ndyucui' na.

18 A taan huan ya' caja nu tyucui ndijin, ta tyucui' siyana a tyucuan huan cuinta cha' tsu'hue nu caja 'huan, siyana ndiyaa ri' ngui'ni rsuun 'in tloo nten lo ngui'ni tnu 'in angajle, nguiten yu'hui lo'o cha' nu a lyca ña'an, tyucua cha' ti ngui'ni siye' 'in siyana cuu' cha' tiyaa 'in.

19 A ngui'ni cuinta 'in Crixtu nu lca Que 'na, ni nu nga'ni cha' ndlyun na tsaña'an nu ndyca ri' Ndiose, naan seen ni 'na, ngui'ni sca ni 'na tsaña'an ndyca ri' 'na lo'o se'en ndya cala na lo'o tyucuin na.

20 'Huan cua ngujuin huan tsatlyu lo'o Crixtu, cua ngujui huan lo'o tsu' cha' nu ndyca loo chelyuu re. ¿Ni cha' ti nchu'hua se'en huan scaxca la cha' nu ntsu'hui 'in nten chelyuu?

21 Ndyucui' ne': A cala' na re, a cu 'in na, ni a ntsu'hui cha' qui'ni ca'an 'in na,

22 (lca na cha' tiyaa 'in nten chelyuu tsaña'an nu ndlu'u ne' lo ndlo ne' tñan), xcui' cha' nu ntsu'hui cha' tsatii cua ña'aan ndlyan' na 'in na.

23 Tsu'hue 'a cha' tiyaa lca na xque' rin' na tsaña'an nu ndyucui' ne' lo'o ña'an nu 'ni rsuun ne', ticuii' ne' ndaa ne' ndi'i 'in ne', una tsi'i can' cha' nguiatii cha' a tsu'hue lca tiee ne'.

COLOSESES 3

1 Lo siyana cua mdyo'o qui'un huan tsatlyu lo'o Crixtu, quinan huan cha' nu ndyca la ni' cuaan se'en nducua Crixtu tsu' cueen 'in Ndiose.

2 Tyucua tloon huan cha' nu ndyca la ni' cuaan, lo tsi'i cha' nu ndyca loo chelyuu re.

3 Cu'ni huan cuinta siyana cua ngujuin huan, chelyuu 'huan cua ntsu'hui na yaa' Crixtu tsatlyu lo'o Ndiose.

4 Bra nu caan Crixtu, ni nu lca chelyuu 'huan, tsatlyu ca tycan' huan loo xaa 'in ni.

Cha' 'in chelyuu nu cui ti lo'o chelyuu nu cula

5 Can' cha' cu'ni tyiin huan lyigaa cha' a tsu'hue nu ntsu'hui ni' carsya 'huan: Cha' nu nguiten yu'hui ne' lo'o cuilyo'o nten ta lo'o ña'an nu ti, lyigaa lo'o cha' cuu', cha' nu nxcui ri' ne', cha' nu a tsu'hue nu lca tiee ne', a cuinta lo'o cha' nu nxcui ri' ne' cha'

cuiiyi'a, lo stu'hua ña'an ndi'in cha' re bra ngui'ni tnu ne' ngulucuin.

6 Lo'o cha' re Ndiose taa ni ndi'i 'in ne', lyigaa nu lye' ri',

7 lo nde chelyuu nu yu'huin huan ti culo bra mda'an ngui'ni huan cha' can'.

8 Una cha' re ngüijlya rin' huan: Cha' nsin' ri', cha' nu ndyucuen tiquen' huan, cha' a tsu'hue, cha' nu nducua yuhue' ta'an huan, cha' nu a tsu'hue.

9 A tyucuin' 'an huan cha' cuiñi lo'o ta'an huan, siyana cua mscuan floon huan chelyuu cula nu yu'huin huan ti culo,

10 lo cua ndyucuan huan sca chelyuu nu cui, quinta sca tsan nguia ndyca cui la cha' tiyaa 'huan, ncuaña'an ca chu'hui lyoon lan huan ña'an cha' 'in Ndiose, ni nu ndaa chelyuu 'na.

11 lo'o cha' re scaña'an ti ntsu'hui lyoo lyigaa tucui: Ne' Israel, ne' quita, nu ncuca circuncida 'in lo'o nu a ncuca na 'in, nu nga'ni cha'an lo'o nu a nga'ni cha'an, nu lca msu nu cua msi'i ne' 'in lo'o nu ngui'ni tñan cha' 'in ti, siyana Crixtu scati ni lca ni nu ndun loo, lo ndi'in ni lo'o lyigaa tucui.

12 chu'huin huan chelyuu tsaña'an 'ni sca nu cua mdo'o hui 'in Ndiose, cua msuhui ni 'huan lo ndyu'hui cuiya' ri' ni 'huan, can' cha' ca 'tna ri' ta'an huan lo'o lyigaa tieen huan, cu'ni huan tsu'hue lo'o ta'an huan, lo'o rsuun ña'an cu'ni huan, ndi'ya ti tyi'in cha' 'huan, a quinta chu'hui cha' tlyu ri' 'huan.

13 si ntsu'hui nu nsu'hua qui'ya ta'a, ta loon huan 'in can' lo cu'ni huan cha' tlyu ri' 'in. Tsaña'an nga'ni Crixtu cha' tlyu ri' 'huan, ncuaña'an cu'ni huan cha' tlyu ri' 'in ta'an huan.

14 Cha' nu lye'e lati ndun loo chu'hui cha' tsu'hue 'huan lo'o ta'an huan, siyana can' cha' nu nda yaa' ndyca sca cha' ti 'huan.

15 Ndiose cu'ni ni cha' tyi'in tsu'huen huan lo taa huan ya' culo ni tñan 'huan, can' cha' msi'ya ni 'huan siyana tsatlyu ca sca cha' ti 'huan lo quinu tsu'hue tieen huan lo'o ni.

16 Tyaan huan ya' cha'an yu'hui squicha' Crixtu ni' carsya 'huan, culu'u huan 'in ta'an huan lo'o lyigaa lo'o cha' tiyaa, lo taan huan cha' tnu tiee 'in, cula lo'on huan 'in Ni X'na na lo'o lyigaa tieen huan, ncuaña'an tyaan huan xu'hue 'in ni lo'o jyiin, lo'o salmo, himno, lo'o coro.

17 Lyigaa tñan nu cu'ni huan ta cha' nu tyucuin' huan, cu'ni huan 'in na lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na Jesús, ncuaña'an ntsu'hui cha' tyaan huan xu'hue 'in Stina Ndiose lo'o ni.

Tyi'in tsu'huen na lo'o lyigaa tucui

18 'Huan ne' cuna'an, tucua huan cha' 'in cuilyo'on huan siyana ncuaña'an ndyca ri' Ni X'na na.

19 Cui' ncuaña'an 'huan ne' qui'yu, chu'hui cha' tsu'hue 'huan lo'o nten 'huan, lo tsi'i la xnan cu'ni huan lo'o can'.

20 A cuinta 'huan nu ti suhue ti lo'o lyigaa loo cha' tucua huan 'in ne' cula 'huan, siyana ncuaña'an ndyca ri' Ni X'na na.

21 'Huan nu lca nten cula, a su'hua huan cha' nsin' ri' tiee sñe' huan siyana a ñu'un ri' can'.

22 Cui' ncuaña'an 'huan nu lca msu, tucuan tñan nu tyucui' x'na huan, tsi'i tsalja ndun ti can' tun rin' huan cu'ni huan tñan ta siyana quinu tsu'huen huan lo'o can', siyana lo'o lyigaa lca tieen huan cu'ni huan tñan siyana ntsu'hui sca cha' chen 'huan tloo Ndiose.

23 Lyigaa tñan nu cu'ni huan, cu'ni huan 'in na lo'o lyigaa tieen huan, siyana lo'o cha' 'in Ni X'na na ngui'ni huan 'in na, lo tsi'i lo'o cha' 'in nten chelyuu.

24 Siyana cua jlyo rin' huan Ni X'na na ntsu'hui cha' taa ni cha' tsu'hue nu caja 'huan, siyana lo'o cha' 'in Crixtu ni nu lca X'na huan ngui'ni huan tñan can'.

25 Una nu cu'ni cha' a tsu'hue ticui' cha' a tsu'hue ca squiya' can', siyana scaña'an ti ntsu'hui cha' ca cuiya' cha' 'in lyigaa nten.

COLOSENSES 4

1 Cui' ncuaña'an 'huan nu lca x'na msu, cu'ni huan tsu'hue lo'o msu 'huan tsaña'an nu nga'an cha', siyana cua jlyo rin' huan lo'on huan ntsu'hui sca X'na huan la ni' cuaan.

2 Tsa quiñan huan tyucuin' huan lo'o Ndiose, tyun tiyaan huan lo'o cha' can' lo tyaan huan xu'hue 'in ni.

3 A cuinta jñan huan 'in ni lo'o cha' 'hua, siyana taa Ni X'na na cha' cuiya' tyucui' hua squicha' ni, siyana chu'hui lyoo ne' cha' nu ntsu'hui ndyucun, cui' cha' 'in Crixtu, can cha' ntsu'huin na'an tyucuan,

4 siyana ca quilyo scua lan cha' re tsaña'an nu nga'an cha' tyucuin'.

5 A cuinta lo'o cha' tiyaa chu'huin huan chelyuu tloo nten nu a nguiaña'an ri', cuna huan ña'an nu tyucuin' huan lo'o ne' lja nu ti ndijyi braa.

6 Lo'o cha' tiyaa ña'an tyucuin' huan, tsaña'an ndyca ri' sca na nu yuhui teje' 'in, lo ncuaña'an cuna huan ña'an xcuen huan 'in ne' cuinta scaa ne'.

Msla' ta'a Pablo lo'o ne'

7 ta'an na Tíquico, nu ndyu'huí cuiya' rin' na 'in, quitsa' 'huan tsaña'an ndi'in cha' 'yan, lca sca ta'a ngui'ni na tñan lo tsu'hue 'ni tñan 'in Ni X'na na.

8 Can' cha' msu'huan 'in tsa se'en ndi'in huan siyana ca jylo rin' huan ña'an ndi'in cha' 'hua, lo taa la cha' tnu tiee 'huan,

9 a cuinta lo'o Onésimo nga'an tñan 'in, ticui' ta'a quichen tyin huan, nu ndyu'huí cuiya' ran' 'in, lca sca ta'an na nu lñi ndi'in cha' 'in, cui' quitsa' 'huan lyigaa cha' nu ndyca nde re.

10 Aristarco nu ta'a ntsu'huin na'an tyucuan, ndyucui' cha' 'huan. Lo'o Marcu sñe' ta'a ngula Bernabé ndyucui' cha' 'huan, cua yucuin' lo'on huan cha' 'in Marcu, si tsa se'en ndi'in huan tyucuan xu'huen huan 'in.

11 A cuinta Jesús, nu ndyucui' ne' lo'o lca Justo, ndyucui' cha' 'huan, lo tsalca nu nda yaa' 'yan lo'o tñan 'in Ndiose sna ne' Israel ca lca nu nda'an yucui' tsaña'an ntsu'huí cha' culo ni tñan 'in nten, cui' lo'o ne' ndiji la cha' tnu tiee 'yan.

12 Lo'o Epafras nu lca msu 'in Crixtu ndyucui' cha' 'huan, ticui' ta'a quichen tyin huan. lo'o lyigaa tiee njñan 'in Ndiose lyigaa braa cha' huan, siyana tsa tyun huan lo ca tyucui la cha' tiyaa 'huan, tucuan huan lyigaa cha' nu ndyca ri' Ndiose.

13 Ndaan rsuun cha' 'in snu ña'an lyee ntsu'huí yuhue ri' 'huan, tsatlyu lo'o nu ndi'in quichen Laodicea lo'o quichen Hierápolis.

14 A cuinta lo'o Lucas, nu 'ni rmiyu, ndyucui' cha' 'huan, nu ndyu'huí cuiya' rin' na 'in. Lo'o Demas ndyucui' cha' 'huan.

15 Cui' ncuaña'an tyucui' chan' huan 'in nu ndi'in quichen Laodicea cuinta cha' 'hua, tyucui' chan' huan 'in Ninfas lo'o nu nguio' ti'in se'en ndi'in.

16 Bra tyi yucui' huan quityi re se'en nguio' ti'in huan, ca'an tñan huan 'in na quichen Laodicea siyana tyucui' ne' 'in na. Cui'

ncuaña'an quityi nu ndyucuan la quichen Laodicea, lo'on huan
ntsu'hui cha' tyucuin' huan 'in na.

17 Tyucuin' huan lo'o Arquipo siyana cu'ni cuinta tñan 'in Ni X'na
na nu cua ndaa ni 'in.

18 Na' Pablo, nde ndyucuin' chan' 'huan lo'o cha' nu nga'an lo'o
yaan'. Xu'hua rin' huan 'yan se'en ntsu'huin na'an tyucuan. Cha'
tsu'hue 'in Ndiose quinu lo'on huan. Amen.

1 TESALONICENSES

1 TESALONICENSES

Pablo ndyucui' cha' 'in ne' Tesalónica

1 Na' Pablo, lo'o Silvano lo'o Timoteo, nga'an tñan hua quityi re 'huan, 'huan ta'an na nu ndi'in quichen Tesalónica, 'huan nu cua ndi'in lo'o cha' 'in Stina Ndiose lo'o Ni X'na na Jesucristo. Cui' Stina Ndiose lo'o Ni X'na na Jesucristo taa ni cha' tsu'hue nu chu'hui ni' carsya 'huan, lo cu'ni ni cha' tyi'in tsu'huen huan.

Yucui' Pablo cha' 'in ne' Tesalónica

2 Lyigaa braa ndyaa hua xu'hue 'in Ndiose, njñan hua 'in ni lo'o cha' 'huan,

3 lo nxu'hua ri' hua 'huan lyigaa braa tloo Stina Ndiose lo'o ña'an nu nguiaña'an rin' huan 'in ni, siyana su'huan huan juersa lo'o tñan 'in Ndiose lo'o cha' tsu'hue lca tieen huan, lja nu nducua tloon huan 'in Ni X'na na Jesucristo.

4 'Huan ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ri' Ndiose 'in, cua jlyo ri' hua siyana cui' ni ngulosuhui ni 'huan,

5 siyana bra yucui' hua cha' tsu'hue 'in Ndiose lo'on huan, a lca na xcui' cha' ti, siyana lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiose mdiyaa na ni' carsya 'huan, tsaña'an nu cua jlyo rin' huan ña'an ncua lca tiee hua lo'on huan siyana ca tsu'hue 'huan.

6 Tsatlyu nga'ni cha'an huan 'hua ña'an ndyca ri' Ni X'na na, lo nisiya ndijin huan scaxca ndi'i, una tsu'hue ntsu'hui tieen huan ndyucuan xu'huen huan cha' tsu'hue 'in ni lo'o Espíritu nu Luhui 'in ni.

7 Can' cha' nducua tloon 'huan, lyigaa nu cua yaña'an ri' nu ndi'in se'en lyi'ya loo Macedonia lo'o Acaya.

8 Siyana ti la se'en ndi'in huan mdisnan ngune cueen cha' 'in Ni X'na na, tsi'i se'en lyi'ya loo Macedonia ti lo'o Acaya, siyana lyigaa se'en cua ngune cha' 'huan ña'an nguiaña'an rin' huan 'in Ndiose, lo ni a 'ni 'a cha' ti taa hua rsuun cha' re lo'o ne',

9 siyana ticuii' ne' ndyucui' ne' ña'an ndyucuan xu'huen huan 'hua, ña'an mscuan tloon huan ngulucuin bra yaña'an rin' huan, cui' siyana tucuan huan cha' 'in scati Ndiose nu lu'u ca, ni nu chiñi ca lca Ndiose,

10 lo tyuhuitan huan 'in Sñe' ni nu ntsu'hui cha' tyo'o la ni' cuaan, ni nu nga'ni Ndiose cha' mdyo'o qui'u, cui' Jesús, ni nu ndlo laa 'na siyana a tyijin an na ndi'i nu ntsu'hui cha' caan tiaa braa.

1 TESALONICENSES 2

Tñan 'in Ndiose nga'ni Pablo quichen Tesalónica

1 'Huan ta'an na, cua jlyo rin' huan siyana tsi'i tyucua cha' ti yaa hua se'en ndi'in huan,

2 nisiya mdijin hua ndi'i quichen Filipos bra nga'ni lyo'o ne' 'hua, ña'an nu cua jlyo rin' huan, una Ndiose ndaa ni cha' tnu tiee 'hua ya yucui' hua cha' tsu'hue 'in ni lo'on huan lja yaan scaxca ndi'i 'hua.

3 Lo ña'an cha' nu cua yucui' hua lo'on huan, a lca na cha' cuiñi ta lo'o sca cha' mañan, ni a nilyo'o hua 'huan,

4 siyana ndyucui' hua tsaña'an ndyucui' sca nu cua ngulosuhui Ndiose 'in nu ndyucuan quinta siyana tyucui' cha' tsu'hue 'in ni, una tsi'i siyana quinu tsu'hue tiee ne' lo'o hua, siyana quinu tsu'hue tiee Ndiose, ni nu jlyo ri' ña'an lca carsya 'hua.

5 Ni a ngañi lyo'o hua 'huan ña'an nu cua jlyo rin' huan, ni a mducua tloo hua na nu ndi'in 'huan, cui' Ndiose jlyo ri' ni lyigaa cha' re.

6 Ni a mducua tloo hua cu'ni tnu nten 'hua, ta cu'ni tnu huan 'hua, nisiya nga'an cha' 'hua tyucua tloo hua na nu ndi'in 'huan, siyana lca hua nu cua mdo'o hui ca 'in Crixtu nu tyucui' cha' tsu'hue 'in ni.

7 Siyana lyee nga'ni hua 'tna 'huan, tsaña'an 'ni ne' cuna'an 'tna 'in sñe' ne'.

8 Ncuaña'an lyee 'a ncuca lca tiee hua 'huan, a nguinu tsu'hue tiee hua tsaloo ti cha' 'in Ndiose tyucui' hua lo'on huan, siyana lo'o carsya 'hua ncuca ri' hua tyaa hua siyana lyee nga'ni hua tna 'huan.

9 Xu'hua rin' huan, 'huan ta'an na, snu ña'an mdijin hua, tla lo'o titsan nga'ni hua tñan siyana a ncuca ri' hua su'hua hua cha' nduhue ri' tieen huan lja nu yucui' hua cha' tsu'hue 'in Ndiose lo'on huan.

10 Cuin' huan jlyo rin' huan ña'an nten lca hua, a quinta jlyo ri' Ndiose siyana yu'hui hua sca chelyuu nu luhui, a quinta lñi ndi'in cha' 'hua, lo ni a tucui yucui' cua ña'an ti cha' 'hua tyucui lja nu mdi'in hua lo'on huan, 'huan ta'an na.

11 Cuin' huan jlyo rin' huan ña'an yucui' hua lo'on huan, tsaña'an 'ni sti nu suhue ti lo'o sñe', nda hua cueen 'huan lo ndaa hua cha' tnu tiee 'in cuinta scaan huan,

12 lo mxnu hua cuinta 'huan siyana tya'an lo'on huan sca chelyuu nu luhui tsaña'an nu ndyca ri' Ndiose, ni nu msi'ya 'huan sten huan loo xaa 'in ni se'en ndlo ni tñan.

13 Can' cha' lo'o huare' a ndla ti hua ndyaa hua xu'hue 'in Ndiose, siyana ti bra nu yucui' hua cha' 'in Ndiose lo'on huan ndyucuan xu'huen huan 'in na, una tsi'i ña'an ndyca ri' squicha' nten chelyuu, siyana tsaña'an nu lca na squicha' Ndiose, lo nda yaa' na 'huan, 'huan nu nguiaña'an ri' 'in ni.

14 'Huan ta'an na, scaña'an ti yato'o 'huan lo'o nu yaña'an ri' 'in Crixtu Jesús, nu nguio' ti'in scaxca se'en lyi'ya loo Judea nu cua ntsu'hui Ndiose cuinta 'in. Tsaña'an mdijin huan ndi'i lo'o ta'a quichen tyin huan, cui' ncuaña'an mdijin ne' ndi'i squi'ya ne' judio,

15 siyana yujui ne' 'in Ni X'na na Jesús, tsaña'an nga'ni ne' lo'o ta'a quichen tyi ne' nu mxyucui' Ndiose 'in ti s'ni, lo ri nii mdi lyo'o ne' 'hua. Nten can' a nducua ne' cha' 'in Ndiose, nxcuan tloo ne' 'in lyigaa tucui,

16 ndyucui ndijin ne' siyana a tyucui' hua lo'o ne' gentil siyana tyo'o laa can', ncuaña'an nguia nso' tucua ne' qui'ya chun' ne', una lo'o cha' can' lyee la taa Ndiose ndi'i 'in ne'.

Mdo'o tijyu Pablo sii' ta'an na

17 'Huan ta'an na, ti s'ni a ndyca ña'an ta'an na lo'on huan, una ntsu'hui ri' hua 'huan lyigaa braa, lo lyee lca tiee hua ña'an tloo hua 'huan,

18 can' cha' ngana hua ña'an nu taa hua se'en ndi'in huan, lo na' Pablo, tucua sna ya' ncu ran' tsa'an, una ngutucui ndijin Ne' xña'an.

19 ¿Ni ña'an cha' nu nducua tloo hua, ca tsu'hue chu'hui tiee hua, ta cha' nu tyucuan hua cuinta? ¿Ta tsi'in 'huan lcan huan cha' can' tloo Ni X'na na Jesucristo bra nu quiaan ni xiya'?

20 Cuin' huan lcan huan cha' nu nducui' ri' 'hua, lo lo'on huan tsu'hue ntsu'hui tiee hua.

1 TESALONICENSES 3

1 Lo siyana a ncu tyuhuita hua lyee la, nga'ni cuiya' hua cha' quinu hua yucui' ti hua quichen Atenas,

2 lo ca'an tñan hua 'in ta'an na Timoteo tsa se'en ndi'in huan, nu lca msu 'in Ndiöse, nu ta'a ngui'ni hua tñan nda'an yucui' hua cha' tsu'hue 'in Crixtu, siyana tyi'in xtya tsan 'huan cha' nu nguiaña'an rin' huan, a cuinta taa cha' tnu tiee 'huan,

3 siyana ni scan huan a cu'ni na'an rin' huan lo'o cha' nu ndijin huan. Cua' jlyo rin' huan siyana la ña'an ntsu'hui cha' tyijyin na ndi'i,

4 ti bra nu mdi'in hua lo'on huan msu'hua tiyaa hua 'huan siyana ntsu'hui cha' tyijyin na ndi'i, lo cui' ncuaña'an yato'o ña'an nu cua jlyo rin' huan.

5 Lo siyana lyee msu'huan cha' nduhue ri' tieen, can' cha' msu'huan 'in nu tsa yna rsuun cha' ña'an ndi'in huan lo'o cha' nu nguiaña'an rin' huan, chen cha' tsato'o xtyu Ne' xña'an 'huan loo qui'ya, lo tyucua cha' ti nga'ni hua tñan ljan huan rcan'.

6 Una bra mxtucui Timoteo, tsu'hue 'a rsuun ndaa lo'o hua tsaña'an nu nguiaña'an rin' huan 'in Ndiöse, ña'an ntsu'hui cha' tsu'hue 'huan lo'o ta'an huan, a cuinta lyigaa ya' nxu'hua rin' huan 'hua tsu'hue ntsu'hui tieen huan, lyee lca tieen huan ña'an ta'an na lo'on huan, tsaña'an nu lca tiee hua ña'an hua 'huan.

7 Can' cha', 'huan ta'an na, nisiya lyee ndijin hua ndi'i, una ngujui cha' tnu tiee 'hua bra yna hua cha' ña'an nguiaña'an rin' huan 'in Ndiöse,

8 una ri nii ndyca tsu'hue lca tiee hua siyana 'ni cuintan huan cha' 'in Ni X'na na.

9 Tsaña'an nu tsu'hue ntsu'hui tiee hua tloo Ndiöse squi'yan huan, ni a jlyo 'a ri' hua ña'an ti tyaa hua xu'hue 'in ni lo'o cha' re.

10 Tla lo'o titsan ndyucui' hua lo'o Ndiöse siyana ca ña'an ta'an na lo'on huan xiya', lo ca tyucui la cha' 'huan lo'o cha' nu nguiaña'an rin' huan.

11 Stina Ndiöse lo'o Ni X'na na Jesucristo sla ni sca tucuiin siyana ca tiyaa hua se'en ndi'in huan.

12 Ni X'na na cu'ni ni cha' siyana lyee la calun huan lo chu'hui cha' tsu'hue 'huan lo'o ta'an huan, a cuinta lo'o lyigaa tucui tsaña'an nu lca tiee hua lo'on huan,

13 siyana tyun tsan lan huan, lo cu'ni ni cha' ca luhui tloon huan tiyaan huan se'en nducua Stina Ndiose bra nu ntsu'hui cha' quiaan Ni X'na na Jesucristo tsatlyu lo'o lyigaa nu cua mdo'o hui 'in ni.

1 TESALONICENSES 4

Chelyuu nu ndyu'hui cuiya' ri' Ndiose

1 A cuinta xca cha', 'huan ta'an na, jñan hua cha' tsu'hue 'huan lo'o cha' 'in Ni X'na na Jesús, lo ta hua cueen 'huan siyana tsaña'an nu cua nga'ni cha'an huan 'hua, ncuaña'an cu'ni cuintan huan lo chu'hui huan sca chelyuu nu luhui, cuna huan ña'an nu quinu tsu'hue tiee Ndiose lo'on huan.

2 Cua' jlyo rin' huan cha' nu cua ngulu'u hua 'huan lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na Jesús,

3 siyana Ndiose ndyca ri' ni cu'ni cu'un huan 'huan luhui, lo tyo'o tsun' huan loo cha' nu nguiten yu'hui ne' lo'o cuilyo'o nten.

4 Can' cha' cuinta scaan huan cuna huan ña'an nu tyi'in huan lo'o cuilyo'on huan lo'o cha' tiyaa, lo'o sca cha' tiyaa nu luhui,

5 tsi'i ña'an ngui'ni ne' gentil nu a ntsu'hui lyoo 'in Ndiose, nu cua ña'an ti ngui'ni lo'o cha' a tsu'hue nu ntsu'hui tiee ne'.

6 Xñi huan cuinta siyana ni scan huan a cu'ni huan ti'i lo'o ta'a nguiña'an rin' huan, ta nde'en la cha' nu tsi'i cu'ni huan, siyana Ni X'na na cu'ni cuiya' ni cha' 'in nu ngui'ni ncuaña'an, cui' cha' re cua msu'hua tiya hua 'huan ti culo.

7 Tsi'i can' cha' msi'ya Ndiose 'na siyana ti tya'an na lo'o cha' a tsu'hue, siyana ndyca ri' ni siyana chu'huin na sca chelyuu nu luhui tloo ni.

8 Can' cha' nu nxcuan tloo cha' re, a nxcuan tloo 'in nten chelyuu, siyana 'in Ndiose nxcuan tloo can', ni nu cua ndaa Espíritu nu Luhui chu'hui ni' carsya 'na.

9 Una tsaña'an nu ntsu'hui cha' tsu'hue 'na lo'o ta'an na, a 'ni 'a cha' ti tyucui' hua lo'on huan loo quityi re, siyana yucui' can huan ngui'ni cha'an huan 'in Ndiose ña'an ntsu'hui cha' tyo'o cha' tsu'hue tieen huan lo'o ta'an huan,

10 tsaña'an ngui'ni huan lo'o lyigaa la ña'an ta'an na nu ndi'in se'en lyi'ya loo Macedonia, lo jñan hua cha' tsu'hue 'huan, 'huan ta'an na, siyana nde lyee la cu'ni cuintan huan cha' re.

11 Cunan huan ña'an tyi'in huan lo'o rsuun ña'an, ndun ri' huan culosuhuin huan cha' nu 'ni 'huan, lo cu'ni huan tñan tsaña'an nu cua yucui' hua lo'on huan,

12 siyana a caja nu tyucui' cua ña'an ti cha' 'huan, ne' nu a nguiaña'an ri' 'in Ndiöse, ni a cuilyiji na nu cu'ni tsu'hue 'huan.

Bra quiaan Ni X'na na xiya'

13 A cuinta, 'huan ta'an na, ndyca ri' hua siyana ca jylo rin' huan ña'an ndi'in cha' 'in ne' nu cua ngujui, lo a ca xñi'in rin' huan tsaña'an ndyca ri' 'in lyigaa la ña'an nten nu a nducua tloo 'in ni.

14 Siyana si naa nguiaña'an rin' na cha' ngujui Jesús lo mdyo'o qui'u ni, cui' ncuaña'an Ndiöse lo'o Jesús ntsu'hui cha' quian lo'o ni 'in lyigaa nu cua ngujui, nu cua yaña'an ri' 'in ni.

15 Can' cha' tyucui' hua lo'on huan tsaña'an nu nujuin Ni X'na na: Tsalca naa ne' nu lu'u bra quiaan Ni X'na na xiya', a ntsu'hui cha' tyucua loon na 'in nu cua ngujui,

16 siyana yucui' ca Ni X'na na tyo'o ni la ni' cuaan, cui' bra ndyucui' cueen ni lo'o cha' cuiya' nu tlyu 'in ni tsatlyu lo'o angajle nu ndun loo lati, cui' ña'an braa quine cuhuii 'in Ndiöse, lo nu ngujui nu yaña'an ri' 'in Crixtu, can' nu tyo'o qui'u la nducua la,

17 rcan' naa ne' nu lu'u nu ti ndi'in loo chelyuu re, cu'ni Ndiöse cha' scuena, tsatlyu tya te'en na lo'o Ni X'na na la ni' coo, ncuaña'an ntsu'hui cha' tyi'in na lo'o Ni X'na na sa tyucui braa.

18 Can' cha' scaxcan huan taa huan cha' tnu tiee 'in ta'an huan lo'o cha' re.

1 TESALONICENSES 5

1 Una tsaña'an nu ntsu'hui cha' tsato'o cha' re, ni tsan lo ni braa, a 'ni 'a cha' ti tyucui' hua lo'on huan loo quityi re, 'huan ta'an na,

2 siyana jlyo tsu'hue rin' huan cha' re. Tsaan nu ntsu'hui cha' quiaan Ni X'na na tsato'o na sa ntsu'hui tsaña'an ndyca ri' sca cuna nu ndya'an tla,

3 cui' bra nu ñujuin nten: Tsu'hue 'a ndi'in na, lo a sca la cha', rcan' sa ntsu'hui caan sca ndi'i nu cuijlyo 'in ne' tsaña'an ndyca ri' ti'i nu ndyijin ne' cuna'an nu ntsu'hui cha' tyi'in sñe', lo a caja ña'an tyo'o laa ne'.

4 Una 'huan ta'an na, a nda'an 'a huan se'en tla, ta xcutsen rin' huan bra nu sa ntsu'hui tiyaa tsan can' tsaña'an ndyca ri' 'in sca ne' cuna.

5 Siyana lyigaan huan lcan huan sñe' Ndiose nu cua nda'an loo xaa 'in ni, lo a nda'an 'a na se'en tla.

6 Can' cha' a taan na ya' qui'ya scalan na ña'an ndyca ri' lyigaa la ña'an nten, siyana tyi'in tiyaan na lo tyi'in na ndii rin' na.

7 tsalca nu a ndi'in ndii ri' ndijya' bra tla, lo nu ndi'yo tla ndyca cu'hui can'.

8 Una nare nu cua nda'an loo xaa, tyi'in na tyucui cha' tiyaa 'na, tsaña'an ndyca ri' sca nten nu cua lcu' cha' nu nguiaña'an ri' nu culaa 'in, nu cua ntsu'hui cha' tsu'hue 'in, nu ntsu'hui na que lo nducua tloo tyo'o laa.

9 Tsi'i can' cha' msi'ya Ndiose 'na siyana tyijyin na ndi'i tiaa braa, siyana tyo'o laan na lo'o Ni X'na na Jesucristo,

10 ni nu ngujui loon na, ncuaña'an tsatlyu tyi'in na lo'o ni, nisiya cua ngujin na ta ti lu'un na.

11 Can' cha' scaxcan huan taa huan cha' tnu tiee lo ta yaa' ta'an huan lo'o cha' re, tsaña'an nu cua ngui'ni huan.

Ndaa Pablo cha' tnu tiee 'in ta'an na

12 Ri nii jñan hua cha' tsu'hue 'huan, 'huan ta'an na, siyana chu'hui yuhue rin' huan 'in nu ngui'ni tñan ljan huan, nu ntsu'hui cuinta 'huan lo'o cha' 'in Ni X'na na, siyana ndlu'u 'huan.

13 lo'o tñan nu ngui'ni, cu'ni cuintan huan 'in loo lyigaa tieen huan, lo ndi'ya ti tyi'in huan scaxcan huan.

14 Cui' ncuaña'an xñi huan cuinta 'huan, 'huan ta'an na, siyana taan huan cueen 'in nu nda'an ndaja, lo taan huan cha' tnu tiee 'in nu nu'un ri', a cuinta ta yaan' huan 'in nu na'an ri', chu'hui cha' tlyu ri' 'huan lo'o lyigaa tucui.

15 Xñi huan cuinta siyana ni scan huan a cu'ni stu'huan huan 'huan lo'o nu ngui'ni ti'i lo'on huan, siyana lyigaa braa cu'ni huan tsu'hue lo'o ta'an huan, cui' ncuaña'an lo'o lyigaa la tucui.

16 Ca tsu'hue chu'hui tieen huan lyigaa braa.

17 A cula' tin' huan tyucuín huan lo'o Ndiose.

18 Tyaan huan xu'hue 'in Ndiose lo'o lyigaa lo'o cha', siyana ncuaña'an ndyca ri' Ndiose cu'ni huan lo'o Crixtu Jesús.

19 A suhuin' huan tñan nu ngui'ni Espíritu 'in Ndiose.

20 Ni a xcuan tloon huan cha' nu nxyucui' Ndiose 'in ne'.

21 Culosuhuin huan cuinta scaa lo'o cha', lo xu'hua se'en huan cha' nu tsu'hue.

22 Tyo'o tsun' huan loo lyigaa lo'o cha' a tsu'hue.

23 Lo Ndiose, ni nu 'ni cha' tyi'in tsu'huen na, cu'ni ni cha' quinu luhuin huan siya' ti: Espíritu 'huan, carsya 'huan, lo'o cuinan' huan. Cui' ni xñi ni cuinta 'huan siyana luhui tloon huan bra nu quiaan Ni X'na na Jesucristo,

24 siyana lñi ndi'in cha' 'in ni nu nsi'ya 'huan, lo cu'ni ni cha' nu cua mxtya ni.

Msla' ta'a Pablo lo'o ta'an na

25 'Huan ta'an na, tyucuin' huan lo'o Ndiose cha' 'hua.

26 Tyucuin' chan' huan 'in lyigaa ta'an na cuinta cha' 'hua lo'o sca cha' tiyaa nu luhui.

27 Culon tñan 'huan lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na siyana tyucuin' huan quityi re tloo lyigaa ta'an na.

28 Cha' tsu'hue 'in Ni X'na na Jesucristo quinu lo'on huan. Amen.

2 TESALONICENSES

2 TESALONICENSES 1

Pablo ndyucui' cha' 'in ne' Tesalónica

1 Na' Pablo, lo'o Silvano lo'o Timoteo, nga'an tñan hua sca quityi 'huan, 'huan ta'an na nu ndi'in quichen Tesalónica, 'huan nu cua ndi'in lo'o cha' 'in Stina Ndiose lo'o Ni X'na na Jesucristo.

2 Cui' Stina Ndiose lo'o Ni X'na na Jesucristo taa ni cha' tsu'hue nu chu'hui ni' carsya 'huan, lo cu'ni ni cha' tyi'in tsu'huen huan.

Ndiose cu'ni cuiya' ni cha' 'in nten bra quiaan Crixtu xiya'

3 Lyigaa braa ndyaa hua xu'hue 'in Ndiose siya cha' 'huan, 'huan ta'an na, siyana ncuaña'an ntsu'hui cha' cu'ni hua, una lye la siyana nguia nguilun huan lo'o cha' nu nguiaña'an rin' huan, a cuinta siyana lye la ntsu'hui cha' tsu'hue tien huan cuinta scaan huan lo'o ta'an huan.

4 Can' cha' ndiyaa ri' hua ndaa hua rsuun ña'an ndi'in cha' 'huan scaxca se'en ngui' ti'in sñe' Ndiose, siyana lye nguiaña'an rin' huan lo ndaa loon huan scaxca ndi'i ndijin huan, lo a ngui'ni na'an rin' huan lo'o cha' can'.

5 Lo'o cha' re ca jylo rin' na snu ña'an tsu'hue ngui'ni cuiya' Ndiose cha', siyana taa ni cha' cuiya' sten huan se'en ndlo ni tñan, lo lo'o cha' re ndijin huan ndi'i ri nii,

6 una nga'an cha' 'in Ndiose taa ni ndi'i 'in lyigaa nu ngui'ni cha' ndijin huan ndi'i.

7 Ticui' ncuaña'an cu'ni ni cha' xtñan' na lo'on huan, 'huan nu ndijin ndi'i ri nii, bra nu tyo'o Ni X'na na Jesús la ni' cuaan tsatlyu lo'o angajle nu tla cha' 'in,

8 lo llyan ni ña'an ndyca ri' sca quii' ndyiquin, taa ni ndi'i 'in nu a yu'hui lyoo 'in Ndiose, nu a mducua cha' nu ndyca ri' Ni X'na na Jesucristo,

9 can' nu tyijyin ndi'i sa tyucui braa, a ntsu'hui 'a xu'hue 'in can' tloo Ni X'na na ta sten can' loo xaa nu tlyu 'in ni,

10 bra nu quiaan ni xiya', lyigaa nu cua mdo'o hui 'in ni cu'ni tnu 'in ni, lo kuhue rin' na 'in ni, naa nu cua yaña'an ri' 'in ni, (lo lja can' ntsu'huin huan siyana yaña'an rin' huan cha' nu yucui' hua).

11 Can' cha' lyigaa braa njñan hua 'in Stina Ndiose lo'o cha' 'huan, siyana cu'ni ni cha' tsu'hue lo'on huan tsaña'an nu msi'ya ni 'huan, lo

cu'ni huan lyigaa loo tñan tsu'hue nu lca tieen huan lo'o cha' cuiya' 'in ni, lo'o cha' nu nguiaña'an rin' huan,

12 siyana cu'ni tnu huan 'in Ni X'na na Jesucristo, lo ncuaña'an ca tsu'hue chu'hui tieen ni lo'o huan, lo'o cha' tsu'hue 'in Stina Ndiose lo'o Ni X'na na Jesucristo.

2 TESALONICENSES 2

Cha' 'in ne' qui'yu nu lyee la 'ni qui'ya

1 Una tsaña'an ntsu'hui cha' quiaan Ni X'na na Jesucristo, bra nu tsatlyu quio' ti'in na lo'o ni, jñan hua cha' tsu'hue 'huan, 'huan ta'an na,

2 siyana a taan huan ya' quiña ti'in huan, ta caja nu su'hua cha' tieen huan, ta tyucui' siyana Ndiose mxyucui' 'in, ta ngujui nu ngüitsa' 'in, ta tyucui' siyana cua nga'an tñan hua sca quityi 'huan siyana cua mdiyaa tsan quiaan Ni X'na na.

3 Ni scaña'an lo a taan huan ya' caja nu quiñilyo'o 'huan, siyana a tsato'o cha' re si tsi'i la nducua la tyo'o tsu' ne' sii' Ndiose, bra ca tycan' ne' qui'yu nu lyee la ngui'ni qui'ya, nu ntsu'hui cha' tyucuna' carsya 'in.

4 Lo xtun ña'an ti'i 'in lyigaa loo na nu ndlu'u naa ne' lca Ndiose, ta scaxca na nu 'ni tnu ne', hasta tiyaa ya' titucua ni' lyaa 'in Ndiose tsaña'an ndyca ri' Ndiose, lo cu'ni 'in siyana lca Ndiose.

5 ¿Ta na a nxu'hua rin' huan siyana cua yucuin' cha' re bra mdi'in lo'on huan?

6 Cua' jlyo rin' huan ni na nsñi ti'in 'in ne', siyana tyo'o scua yla cha' 'in ne' bra nu tiyaa tsan can'.

7 Siyana cha' a tsu'hue can' cua mdisnan ndyca buna na, una ntsu'hui sca nu nsñi ti'in cha' can', ncuaña'an tsa quiñan na hasta bra nu a quine cueen nu nsñi ti'in 'in na.

8 La rcan' tyo'o scua yla cha' 'in ne' lye' ri' can', una Ni X'na na cujui ni 'in lo'o cha' nu tyo'o tu'hua ni, lo cuijlyo ni 'in bra quiaan ni loo xaa 'in ni.

9 Nu lye' ri' can' caan lo'o cha' cuiya' 'in Ne' xña'an, cu'ni scaxca cha' nu tnu se'en nu kuhue ri' nten 'in lo'o cha' cuiñi can' 'in,

10 cu'ni lyigaa lo'o cha' a tsu'hue se'en nu quiñilyo'o 'in tsalca nu ntsu'hui cha' tyucuna', siyana a tyucuan xu'hue ne' cha' nu lñi 'in Ndiose nu ca culo laa 'in ne'.

11 Can' cha' Ndiöse taa ni cha' cuiya' caja nu Quiñilyo'o 'in ne',
siyana tsaña'an ri' ne' cha' cuiñi,

12 ncuaña'an tsato'o tyucuna' lyigaa ne' nu a yaña'an ri' cha' nu lñi
'in Ndiöse, siyana lyee la ncu lca tiee ne' cha' a tsu'hue.

Ngulosuhui Ndiöse 'in ne' siyana tyo'o laa ne'

13 Una huare' lyigaa braa ntsu'hui cha' tyaa hua xu'hue 'in Ndiöse
cha' 'huan, 'huan ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ri' Ni X'na na 'in, siyana
ti lyiji tñan Ndiöse chelyuu bra cua ngulosuhui ni 'huan siyana tyo'o
laan huan, lo'o Espíritu nu nguia nsuhui 'huan, lo lo'o cha' nu lñi nu
nguiaña'an rin' huan.

14 Cui' lo'o cha' re msi'ya ni 'huan lo ngune 'huan cha' tsu'hue nu
yucui' hua, siyana caja ña'an sten huan loo xaa 'in Ni X'na na
Jesucristo.

15 Can' cha' 'huan ta'an na, tsa tyun huan 'huan lo xu'hua se'en huan
cha' 'in Ndiöse nu cua ngui'ni cha'an huan, lyigaa cha' nu cua yucui'
hua, ta cha' nu nga'an hua loo quityi.

16 Cui' Ni X'na na Jesucristo lo'o Stina Ndiöse, ni nu nga'ni 'tna 'na,
ndaa ni cha' tnu tiee 'na sa tyucui braa, lo lo'o cha' tsu'hue can' 'in ni
nducua tloon na cha' nu cua mxtya ni,

17 lo taa la ni cha' tnu tiee 'huan cu'ni huan scaxca tñan tsu'hue, cui'
ncuaña'an lo'o cha' nu tyucuin' huan.

2 TESALONICENSES 3

Cu'ni cuintan na cha' 'in Ndiöse

1 Xca ti cha', 'huan ta'an na, tyucuin' huan lo'o Ndiöse lo'o cha' 'hua
siyana ndla la quitsa yu'hui cha' 'in Ni X'na na lyigaa se'en, lo caja
nu tyucuan xu'hue 'in na tsaña'an nu yato'o 'huan,

2 a cuinta jñan huan 'in ni siyana tyo'o laa hua yaa' ne' nducun',
siyana tsi'i lyigaa ne' nguiaña'an ri' ne'.

3 Una lñi ndi'in cha' 'in Ni X'na na, cui' ni xtun lñi 'huan siyana a
tiun huan loo cha' a tsu'hue.

4 Lo'o cha' 'in Ni X'na na a ngui'ni tucua ri' hua lo'on huan, jlyo ri'
hua siyana ngui'ni huan ña'an cha' nu cua yucui' hua lo'on huan, lo
ti tsa quiñan la huan cu'ni huan 'in na.

5 Ni X'na na cu'ni ni cha' chu'hui cha' tsu'hue ni' carsya 'huan lo'o
cha' tsu'hue 'in Ndiöse, lo ta loon huan tsaña'an mdijin Crixtu.

Nga'an cha' cu'ni na tñan

6 Culo hua tñan 'huan, 'huan ta'an na, lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na Jesucristo, siyana tyo'o tsun' huan sii' lyigaa nu a cha' 'in, nu a xu'hua se'en ña'an cha' nu cua ngulu'u hua.

7 Cuin' huan jlyo rin' huan ña'an ntsu'hui cha' cu'ni cha'an huan 'hua, siyana a nda'an hua lo'o cha' a tsu'hue ljan huan,

8 a tucui nu yucu xu'hue hua na 'in, siyana msu'hua hua juersa nga'ni hua tñan tla lo titsan siyana a ncu a ri' hua taa hua tñan 'huan lyee la.

9 Tsi'i siyana a nga'an cha' 'hua jñan hua na nu cu hua, siyana nga'ni hua tñan siyana ncu ña'an cu'ni cha'an huan 'hua.

10 Nde cha' mxnu hua bra mdi'in na lo'on huan: Si ntsu'hui nu a cu'ni tñan, a najo'o cu can'.

11 Siyana yna hua cha' ntsu'hui nu a se'en ña'an nda'an ljan huan, a ngui'ni tñan, siyana nda'an nguiten yu'hui lo'o na nu 'in xca tucui.

12 Culo hua tñan lo jñan hua cha' tsu'hue 'in can' lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na Jesucristo, siyana cu'ni tñan, lo ncuña'an tyijyin yu'hui 'in.

13 Can' cha' 'huan ta'an na, a cula tin' huan cu'ni huan tñan tsu'hue.

14 si ntsu'hui nu a xlya cu'ni cha' nu ndyucui' hua loo quityi re, xñi huan cuinta 'huan lo'o can', lo ni a cu'ni 'a huan cuinta 'in, lo ncuña'an ca jyu'u ri'.

15 Una tsi'i can' cha' ña'an ti'i huan 'in, siyana su'hua tian huan 'in can' tsaña'an ndyca ri' sca ta'an na.

Pablo msla' ta'a lo'o ta'an na

16 Cui' Ni X'na na Jesucristo nu 'ni cha' ndyi'in tsu'huen na lyigaa braa lo'o lyigaa cha' lo ni x'nan na chu'hui ni cuinta 'huan lyigaan huan.

17 Na' Pablo, cha' re nu nga'an lo'o yaan' can, ndeña'an nsu'huan niin lyigaa quityi nu nga'an.

18 Cha' tsu'hue 'in Ni X'na na Jesucristo quinu lo'on huan lyigaan huan. Amen.

1 TIMOTEO

1 TIMOTEO 1

Pablo ndyucui' cha' 'in Timoteo

1 Na' Pablo, nu nga'an tñan Jesucristo 'in lo'o cha' cuiya' 'in Ndiose, Ni nu Ndlo laa 'na, tsatlyu lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na Jesucristo, ni nu nducua tloon na 'in.

2 Nde nga'an tñan sca quityi 'in, Timoteo, nu chiñi ca lca ña'an ndyca ri' sca sñen' nu nguiaña'an ri' 'in Ndiose. Ndyca ran' siyana Stina Ndiose lo'o Ni X'na na Crixtu Jesús taa ni cha' tsu'hue nu chu'hui ni' carsya 'in, ca 'tna ri' ni 'in, lo cu'ni ni cha' tyi'in tsu'hue.

Msu'hua tiyaa Pablo 'in lo'o cha' 'in nu cuiñi

3 Cui' tsaña'an nu cua yucuin' lo'o bra nu mdo'on ngui'an se'en lyi'ya loo Macedonia, siyana quinu quichen Efeso, lo tyucu' lo'o cuinta sca ne' siyana a culu'u 'a ne' cha' nu a ndyucua ta'a lo'o ña'an cha' nu ndlu'un na.

4 Ni a quine 'a 'in ne' scaxca cha' nu ndlo ri' que nten, cui' ncuaña'an lo'o cha' nu yu'hui 'in nten cula 'na, siyana lca na cha' nu a tyca'n' la nguia, ndyucui' lo'o ne' siya cha' can', ni a nda yaa' na calu cha' 'in Ndiose ña'an nu ntsu'hui cha' tsaña'an rin' na 'in ni, can' cha' quinu cuinta 'in cha' re.

5 Nde cha' ndyucuin' lo'o siyana chu'hui cha' tsu'hue 'na lo'o ta'an na lo'o sca carsya nu luhui, lo'o cha' tiyaa nu lñi, tsaña'an nu nguiaña'an rin' na 'in Ndiose.

6 Siyana ntsu'hui nu cua mdo'o tsu' loo cha' re, lo nguia ndyca'an scaxca cha' nu a ntsu'hui lyoo,

7 ndyca ri' ca sca nu ndlu'u cha' 'in lee, una a ndi'ya cuinta ña'an cha' nu nxyta lo ni cha' nu ndyucui'.

8 Lyigaan na cua jlyo rin' na siyana lee nu mxnu scua Ndiose tsu'hue 'a na, si tsa ndyca'an na 'na ña'an nu ntsu'hui cha'.

9 Qui'yan na cuinta siyana lee can' a nguinu scua na cha' 'in nten nu tsu'hue, siyana cha' 'in nten nu lye' ri' nu nducun', nten qui'ya chelyuu nu a nguiaña'an ri' 'in Ndiose, nu nxcuan tloo 'in ni lo ndyucui' ca'an 'in ni, nu ndujui nten, lo'o nu ndujui 'in sti lo'o jyi'an,

10 a cuinta lo'o cha' 'in nu nguiten yu'hui lo'o ne' cuna'an, ta lo'o ta'a qui'yu, lo'o nu ndi'ya buna 'in ta'a nten, lo'o nten cuiñi, lo'o nu

ngui'ni ti'ya 'in Ndiose bra ndyucui' cha' cuiñi, lo'o scaxca la ña'an cha' nu a ndyucua ta'a lo'o cha' nu lñi nu ndlu'un na,

11 tsaña'an ndyca ri' nu tsu'hue 'in Crixtu, cui' cha' nu tsu'hue lati 'in Ndiose, ni nu tlyu lati, lo mxnu ni cuinta 'yan siyana tyucuin' cha' re.

Tñan 'in Ndiose nga'ni Pablo

12 Ndyaan xu'hue 'in Ni X'na na Crixtu Jesús, ni nu ndaa juersa 'yan, siyana msi'ya ni 'yan cu'ni tñan re 'in ni,

13 nisiya yucuin' ca'an 'in ni ti culo, ngutucui ndyca'an 'in ni, cua ña'an ti yucuin' lo'o ni. Una Ndiose 'tna ri' ni 'yan siyana a ngüi'yan cuinta ña'an nu nga'nin bra ti lyiji tsaña'an ran' 'in ni.

14 Una ngutsa'an yu'hui carsya 'yan lo'o cha' tsu'hue 'in Ni X'na na, lo lo'o Crixtu Jesús ngujui ña'an yaña'an ran' 'in ni, nga'ni ni cha' siyana chu'hui cha' tsu'hue 'yan lo'o nten.

15 Nde sca cha' nu lñi lo a ntsu'hui cha' cu'ni tucua rin' na lo'o na: Crixtu Jesús yaan ni loo chelyuu re siyana culo laa ni 'in nten qui'ya chelyuu, lo na' lcan nu lyee lati nducui qui'ya.

16 Can' cha' lyee la 'tna ri' Ndiose 'yan, siyana ca tyacan' snu ña'an tlyu cha' tsu'hue ntsu'hui 'in Jesucristo lo'on, can' tyucua tloo lyigaa nten nu ntsu'hui cha' tsaña'an ri' 'in ni siyana caja chelyuu nu a tsatii 'a 'in ne'.

17 Can' nu chiñi lca Ree sa tyucui braa, ni nu a ntsu'hui 'a cha' tsa tii, ni a ca ña'an tloon na, cui' Ndiose ni nu ndun loo lati lo tiyaa la ni, scati ni ntsu'hui cha' cu'ni tnu na sa tyucui braa. Amen.

18 Timoteo sñen', cui' cha' re xnun cuinta 'in, su'hua juersa cu'ni tñan 'in Ndiose tsaña'an cha' nu mxyucui' ni 'in nu mjñan cha' 'in ti culo,

19 cu'ni cuinta cha' nu nguiaña'an ri', xñi cuinta 'in lo'o sca cha' tiyaa nu luhui, siyana ntsu'hui nu cua mscuan tloo cha' nu yaña'an ri' lo nde nguna' yu'hui can',

20 cui' ña'an yato'o 'in Himeneo lo'o Jantru, una cua ndyaan 'in ne' yaa' Ne' xña'an, siyana qui'ya ne' cuinta lo a tyucui' ca'an 'a ne' 'in Ndiose.

1 TIMOTEO 2

Ña'an tyucui' ne' lo'o Ndiose

1 Ri nii tyucuin' lo'o sca cha' nu ndun loo lati, siyana a jlyo ri' ne' jñan ne' 'in Ndiose, tyaa ne' xu'hue 'in ni, lo tyucui' ne' lo'o ni lo'o cha' 'in lyigaa tucui,

2 lo'o cha' 'in ree, lo'o lyigaa la ña'an bsya nu ndlo tñan 'na, siyana ca tyi'in tsu'huen na, lo a sca la cha' caan 'na, lo chu'huin na sca chelyuu nu luhui ña'an nu ndyca ri' Ndiose.

3 Siyana cha' re nu tsu'hue lo ndyu'hui cuiya' ri' Ndiose, ni nu Ndlo laa 'na:

4 Ndyca ri' ni siyana lyigaa nten tyo'o laa ne' lo qui'ya ne' cuinta ña'an cha' nu lñi 'in ni.

5 Siyana scati Ndiose ntsu'hui, lo scati nu ca tyo'o cha' 'in nten tloo Ndiose, can' nu lca Jesucristo.

6 Mdyaa ni 'in ni lo ncuaña'an msu'hua lyiya' ni qui'ya 'in lyigaa nten, cui' cha' nu mdyo'o scua yla bra nu mdiyaa tsan can'.

7 Cui' cha' re ngulo tun Ndiose 'yan, siyana tyucuin' cha' tsu'hue 'in ni, lo can sca nu mdo'o hui ca 'in ni, (Cristu jlyo ri' ni siyana ndyucuin' cha' nu lñi), a cuinta can sca nu culu'u 'in ne' gentil ña'an nu ntsu'hui cha' tsaña'an ri' ne' cha' nu lñi.

8 Ndyca ran' siyana lyigaa ne' qui'yu tyucui' lo'o Ndiose lyigaa se'en, scuén yaa' lo'o sca carsya nu lñi, lo tsi'i na scuén tique' ta nsuun.

9 Cui' ncuaña'an ne' cuna'an xñi cuinta ña'an te' ntsu'hui cha' cuu' ne', tsi'i na cu'ni chu'hue ne' que ne' ndijyin ya', ta lo'o xcui' oro, ta lo'o na nu xaa, ta cuu' xcui' te' nu ntsu'hui lyoo.

10 siyana culu'u ne' tña tsu'hue ngui'ni ne', siyana ncuaña'an nga'an cha' cu'ni ne' cuna'an nu nguiaña'an ri' 'in Ndiose.

11 Lo'o rsuun ña'an cu'ni ne' se'en ngui'o' ti'in lo tyucua seen ne'.

12 Siyana a taan cha' cuiya' culu'u ne' ta culo ne' tñan 'in ne' qui'yu, siyana tyucua seen ne'.

13 Siyana la nducua ngañan Ndiose 'in Adán, chun' nde'en can' ngañan ni 'in Eva.

14 Tsi'i 'in Adán ngujui nu ngañilyo'o 'in, siyana 'in nu cuna'an can', lo nga'ni ne' qui'ya.

15 Una tyo'o laa ne' cuna'an bra nu tyi'in sñe' chelyuu, si cu'ni cuinta ne' cha' nu nguiaña'an ri' ne', si ntsu'hui cha' tsu'hue 'in ne' lo ntsu'hui ne' sca chelyuu nu luhui lo'o rsuun ña'an.

1 TIMOTEO 3

Cha' 'in ne' nu ntsu'hui cuinta 'in ta'an na

1 Nde sca cha' nu lñi, lo si ntsu'hui nu ndyca ri' chu'hui cuinta 'in ta'an na, sca tñan tsu'hue 'a lca tiee can' cu'ni.

2 Una nu chu'hui cuinta 'in ne' ndyca ri' sca nu ntsu'hui sca chelyuu nu luhui, a cuinta scati cuilyo'o, mxñi cuinta 'in, lo'o cha' tiyaa 'ni scaa cha', rsuun ndi'in cha' 'in, ndyucuan xu'hue nten nu ndiyaa se'en ndi'in, lo ndlu'u cha' 'in Ndiose,

3 tsi'i sca nu cu'hui, ta ndi'in nsuun, ta tsi'i ña'an 'ni lo'o tñi, siyana tsu'hue nten lca, nan ña'an nu tyi'in tsu'hue lo'o nten, lo a nducua tloo cha' cuilyiya'.

4 A cuinta tsu'hue 'ni cuinta se'en ndi'in, nducua sñe' lyigaa cha' 'in,

5 (siyana si sca nu a ndyca 'in cu'ni cuinta se'en ndi'in, ¿ni ña'an ra ca chu'hui can' cuinta 'in nu cua yaña'an ri' 'in Ndiose?).

6 Tsi'i sca nu cuine' tucuiin 'in Ndiose, ti tsato'o cu'ni siye' lo tiuu loo qui'ya ña'an mdiu ne' xña'an.

7 A cuinta lo'o nten nu a nguiaña'an ri' ndyu'hui cuiya' ri' 'in, a ndijyi ña'an tyucui' ne' cua ña'an ti cha' 'in, ta tiuu loo can' 'in ne' xña'an.

Cha' 'in nu nda yaa' ni' lyaa

8 Ticui' ncuaña'an nu ta yaa' ni' lyaa ndyca ri' sca nu mxñi cuinta 'in, lñi ndi'in cha' 'in, tsi'i sca nu cu'hui, ni a 'ni cua ña'an ti lo'o tñi,

9 si nchu'hua se'en cha' nu nguiaña'an ri', luhui cha' tiyaa 'in.

10 Una la nducua la xñi cuinta 'in si a sca cha' nducui ndyca'an 'in, la rcan' ca quinu ta yaa' 'in ne'.

11 Ticui' ncuaña'an lo'o ne' cuna'an nu ta yaa' ni' lyaa ndyca ri' sca nu lñi ndi'in cha' 'in, tsi'i nu nda'an lo'o cha' ndyca ndyucui', xñi cuinta 'in, lo nducua cha'in lyigaa lo cha' tsu'hue.

12 A cuinta nu nda yaa' ni' lyaa scati cuilyo'o, tsu'hue 'ni cuinta se'en ndi'in lo'o sñe' tsatlyu lo'o lyigaa nu ndi'in se'en ndi'in.

13 Nu tsu'hue 'ni cuinta ni' lyaa, nde lye la chu'hui cuiya' ri' ne' 'in, lo caja la cha' tnu tiee 'in lo'o cha' nu nguiaña'an ri' lo'o Crixtu Jesús.

Nde cha' tnu nu nguiaña'an rin' na

14 Nde nga'an tñan sca quityi 'in, siya lca tieen tsa'an se'en ndi'in ndla la,

15 una si ntsu'hui la ña'an tiyan', nu'huin cua jljo ri' ña'an ntsu'hui cha' cu'ni cuinta cha' cha' re lo'o lyigaa ta'an na, siyana tsatlyu lcan na laa 'in Ndiose, ni nu lu'u ca, nda'an lo'on na cha' nu lñi 'in ni, lo a caja nu culo ntan 'na.

16 Nu chiñi s'ni cha' re nu tlyu lati, nu nduhue rin' na, lo nguiaña'an rin' na: Ndiose yaan ni tsaña'an ndyca ri' sca nten, lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu nga'ni ni cana lyigaa lo'o cha', na'an tloo angajle 'in ni, ngujui nu mda'an yucui' cha' tsu'hue 'in ni lo'o ne' gentil, lo ngujui nu yaña'an ri' 'in ni loo chelyuu re, ndyucuen ni la ni' cuaan lo'o sca cha' cuiya' nu tlyu 'in ni.

1 TIMOTEO 4

Cha' 'in nten nu ndyo'o tsu' lo'o cha' 'in Ndiose

1 Una Espíritu ngüitsa' yla siyana tiaa braa ntsu'hui nu tyo'o tsu' lo'o cha' cha' tsu'hue 'in Ndiose, tsato'o quine 'in can' 'in cui'in nu cuiñi, a cuinta lo'o scaxca cha' nu ndlu'u cui'in xña'an,

2 cui' lo'o cha' cuiñi nu nda'an yucui' scaxca nu a lñi ndi'in cha' 'in, siyana cua ndyucun cha' tiyaa 'in ne'.

3 Ndyucui ndijin se'en caja cuilyo'o nten, ndyucui' siyana cua lca ti na ca cun na, cui' na nu ndaa Ndiose tyucuan xu'hue lyigaa nu nguiaña'an ri' 'in ni, nu cua ngüi'ya cuinta cha' nu lñi.

4 Siyana lyigaa na nu msu'hua Ndiose, tsu'hue na, a nga'an cha' xcuan tloon na 'in na, siyana tyucuan xu'huen na 'in na lo'o lyigaa tieen na,

5 lo lo'o cha' 'in Ndiose bra ndyucuin' na lo'o ni, nxnu luhui ni 'in na.

Cha' 'in nu tsu'hue 'ni tñan 'in Crixtu

6 Si culu'u cha' re 'in ta'an na, tsu'hue 'a nducua tñan ña'an cha' 'in Jesucristo, lca sca nu ngutsa'an yu'hui lo'o cha' nu luhui 'in Ndiose, cui' cha' nu ndlu'un na nu cua nducui ndyca'an na.

7 A lyca cha' cu'ni quinta scaxca cha' nu ndlo ri' que nten cula, cha' nu a ntsu'hui lyoo, siyana su'hua juersa chu'hui sca chelyuu nu luhui tloo Ndiose.

8 Siyana nu lsa lo'o scaxca cha' cuijya, chin' 'a ña'an nda yaa' cha' can', una si su'huan na juersa chu'huin na sca chelyuu nu luhui, tsi'i loo chelyuu ti re ta yaa' na 'na, siyana cu'ni tsu'hue na 'na sa tyucui braa.

9 Nde sca cha' nu lñi, lo ni sca tucui a ntsu'hui cha' cu'ni tucua ri' lo'o na.

10 lo'o cha' re nsu'huan na juersa, lo ndijin na ndi'i, siyana nducua tloon na 'in scati Ndiose nu lu'u ca, Ni nu Ndlo laa 'in lyigaa nten, tsalca nu nguiaña'an ri' 'in ni.

11 Lyigaa cha' re ntsu'hui cha' tyucui' lo culu'u 'in nten.

12 A taa ya' caja nu xcuan tloo 'in nisiya lca nu suhue ti, siyana culu'u tñan ngui'ni tloo ta'an na lo'o ña'an nu ndyucui', lo'o ña'an nu 'ni, ña'an nu ntsu'hui cha' tsu'hue 'in, a quinta lo'o sca carsya nu lñi, lo'o ña'an nu nguiaña'an ri' 'in Ndiose, lo'o sca cha' tiyaa nu luhui.

13 Lja nu ti lyiji tia'an se'en ndi'in, chu'hui yuhue ri' tyucui' quityi 'in Ndiose tloo ta'an na, ta cueen 'in ne' lo culu'u 'in ne'.

14 Cu'ni quinta cha' tsu'hue nu cua ngujui 'in bra nu mxyucui' Espíritu 'in ne' nu ntsu'hui quinta 'in bra mxtya yaa' ne' 'in.

15 Chu'hui yuhue ri' cha' re, tsa quiñan cu'ni 'in na, siyana lyigaa tucui ca jylo ri' ña'an nguia nguilu lo'o cha' 'in Ndiose.

16 Xñi quinta 'in, a quinta lo'o cha' nu ndlu'u. Tsa tyun lo'o cha' re, si ncuaña'an cu'ni, caja ña'an tyo'o laa tsatlyu lo'o lyigaa nu quine 'in cha' nu ndyucui'.

1 TIMOTEO 5

Ña'an ntsu'hui cha' tyi'in na

1 A xun lo'o 'in nu lca nten cula, siyana tyucui' lo'o can' ña'an ndyca ri'lo'o sca sti, lo nu suhue la, cu'ni lo'o can' ña'an ndyca ri' sca ta'a ngula,

2 ne' cuna'an nu lca nten cula, tyucui' lo'o can' ña'an ndyca ri' lo'o jyi'an, lo nu cuna'an ti cuine' ti, tyucui' lo'o can' tsaña'an ndyca ri' ta'a ngula, lo'o sca cha' tiyaa nu luhui.

3 Cu'ni quinta 'in ne' cuna'an nu chiñi ca nguinu cha' yucui' ti.

4 Una nu ti ndi'in sñe' ta sñe' ste', can' nu nga'an cha' cu'ni cuinta 'in ne' la nducua la, ncuaña'an ca xitucui can' cha' tsu'hue lo'o nten cula 'in, siyana cha' re tsu'hue nu ndyu'hui cuiya' ri' Ndiose.

5 Ne' nu chiñi ca nguinu cha' yucui' ti nu ndi'in scati, can' nu nducua tloo 'in Ndiose, a ndla ti ne' njñan ne' lo ndyucui' ne' lo'o ni tla lo titsan.

6 Una si nda'an ne' ña'an nu ndyca ri' ne', ni si lu'u ne' una cua ngujui ne'.

7 Lyigaa cha' re culu'u 'in ne', siyana a caja nu tyucui' cuaña'an ti cha' 'in ne'.

8 Siyana nu a ntsu'hui cuinta 'in nu ndi'in se'en ndi'in, ni a 'ni cuinta 'in nu ndia se'en ndi'in, cua mscuan tloo can' cha' 'in Ndiose, nducua la 'ni can' que ña'an ndyca ri' sca nten nu a nguiaña'an ri'.

9 Una tsalca nu cua ntsu'hui sna yla yjan nu nguiaa nde loo, can' nu nga'an cha' tyucua nii loo quityi lo ta yaa' ne' 'in, si scati ne' qui'yu ta'a mdi'in,

10 Si ndlu'u can' tñan tsu'hue nu ngui'ni, si nga'ni cu'u can' sñe', ta nga'ni cuinta can' 'in nu mdiyaa se'en ndi'in, ta mjyi'an can' quiya' ta'an na, ta ndaayaa' 'in nu ndijin scaxca ndi'i, si nga'ni can' lyigaa loo tñan tsu'hue.

11 Una tsalca nu ti cuine' la nu nguinu cha' yucui' ti, a lo'o can' tyucua nii loo quityi, siyana sa ntsu'hui ca ri' caja nten 'in xiya', lo tyo'o tsu' can' sii' Crixtu,

12 ncuaña'an xo tucua can' qui'ya chun' siyana a mdo'o lñi cha' 'in lo'o cha' nu cua mxtya.

13 A cuinta tisna ty'a'an scaxca na'an, lo tsi'i tsacan' ti, siyana lo'o cha' ndyca ndyucui', sten yu'hui lo'o scaxca lo'o cha', lo tyucui' cha' nu a nga'an cha' tyucui'.

14 Can' cha' ndyca ran' siyana tsalca nu ti cuine' ti, nu nguinu cha' yucui' ti, tsu'hue la si caja cuilyo'o can', tsu'hue ti cu'ni cu'u sñe', cu'ni cuinta se'en ndi'in, rcan' a caja ña'an tyucui' ta'a cusuun na cua ña'an ti cha' 'in.

15 Siyana ntsu'hui nu cua mdo'o tsu' lo nducui ndyca'an can' 'in Ne' xña'an.

16 Ne' cuna'an nu nguinu cha' yucui' ti can', si ndi'in ta'a nu cua yaña'an ri' 'in Ndiose, can' nu nga'an cha' chu'hui cuinta 'in ne', lo

tsi'i cuinta 'in ta'an na tyi'in can', rcan' caja ña'an ta yaa' ne' 'in ne' cuna'an nu chiñi ca cha' nguinu cha' yucui' ti.

17 Lo tsalca nu ntsu'hui cuinta 'in ta'an na, si na tsu'hue ngui'ni cuinta tñan ntsu'hui yaa', can' nu nga'an cha' tucua lta xñi can' squiya', una lyee la ngui'ni ca'an cha' re 'in nu ndlu'u lo'o nu ndyucui' cha' 'in Ndiose.

18 Siyana quityi 'in Ndiose ndyucui' na: A su'hua huan quiso tu'hua bta bra ngui'ni 'in tñan. A cuinta ndyucui' na: Sca msu nga'an cha' 'in xñi squiya'.

19 Si caja nu su'hua qui'ya 'in nu ntsu'hui cuinta 'in ta'an na, a cu'ni cuinta cha' can', Si na a lo'o tucua sna nu taa rsuun cha' can'.

20 Una tsalca nu ti ngui'ni qui'ya, tla cha' tyucui' lo'o can' tloo ta'an na, ncuaña'an chu'hui sca cha' chen 'in ne' lyigaa ne'.

21 Tloo Ndiose lo'o Ni X'na na Jesucristo, lo'o tloo angajle nu mdo'o hui 'in ni, jñan cha' tsu'hue 'in siyana xu'hua se'en lyigaa cha' re ña'an nu ntsu'hui cha', lo ndyca ri' siyana scaña'an ti ca lca tiee lo'o lyigaa tucui.

22 A lyca cha' ndla ndsa xtya yaa' 'in sca tucui, xñi cuinta siyana a tyo'o lo'o qui'ya 'in xca tucui. Chu'hui sca chelyuu nu luhui ti.

23 A co'o 'a xcui' tyi'a ti, una co'o chin' viñu siyana lyigaa braa ndyca ti'i tiee.

24 Ntsu'hui qui'ya nu cui' bra ndyca tyacan' ña'an na nisiya ti lyiji ca cuiya' cha' 'in na. Una ntsu'hui qui'ya nu ndyo'o scua yla na chun' nde'en.

25 Ticui' ncuaña'an lo'o cha' tsu'hue, cui' bra ndyca tyacan' na, lo si a tyo'o scua yla na cui' bra, una tiaa braa ca tyacan' na siyana a ca chu'hui catsi' na.

1 TIMOTEO 6

1 Cui' ncuaña'an lyigaa msu nu cua ntsu'hui x'na, ntsu'hui cha' tucua can' cha' 'in x'na lo'o lyigaa lo'o cha', rcan' a caja ña'an tyucui' ca'an ne' 'in Ndiose ta lo'o cha' nu ndlu'un na.

2 Si x'na can' lca nu nguiaña'an ri', tsi'i siyana lca can' sca ta'an na, ta can' cha' a caja nu tucua cha' 'in, siyana nde lyee la chu'hui yuhue ri' can' cu'ni tñan 'in x'na. Siyana nu ndyucuan cuinta tñan can' lca sca nu nguiaña'an ri' lo ndyu'hui cuiya' ri' Ndiose 'in. Nde cha' nu culu'u lo ta cunen 'in ne'.

Quinu tsu'hue tieen na lo'o na nu ndi'in 'na

3 Si ntsu'hui nu ndlu'u xca lo'o cha' nu a ndyucua ta'a lo'o ña'an cha' tsu'hue 'in Ni X'na na Jesucristo, ta lo'o ña'an cha' nu luhui nu ndlu'un na,

4 can' nu ngutsa'an yu'hui lo'o cha' siye' lo a sca cha' jlyo ri', cua ngujui nu ndyucui' lo'o scaxca lo'o cha' nu a ntsu'hui cuinta, can' ndyucua suun lyigaa lo'o cha' a tsu'hue: Cha' cuita'an ri', cha' cusuun, cha' nu nducua yuhue' ta'a ne', a cuinta cha' nu 'ni tucua ri' ta'a ne',

5 ndyucui' lyo'o ta'a ne' scaxca ne' siyana a luhui cha' tiyaa 'in ne', ni a ntsu'hui lyoo ne' cha' nu ñni, ndyca ri' ne' ca cuilyiya' ne' lo'o cha' 'in Ndiose, can' cha' tyo'o tsu' lo'o nten nu lca ncuaña'an.

6 Siyana cha' nu luhui 'in Ndiose lca na cha' cuilyiya' 'na, Si tsu'hue ntsu'hui tieen na lo'o na nu cua ndi'in 'na,

7 siyana a sca na mdiyan lo'on na loo chelyuu re, ticui' ncuaña'an bra cajan na, a sca na ca cui'yan na.

8 Si ndi'in na nu 'ni tsu'hue 'na, si ndia sten' na, quinu tsu'hue tieen na lo'o tsacan' ti.

9 Una nten nu nducua tloo cha' cuilyiya', tiuu can' loo qui'ya ta loo can', ngutsa'an yu'hui carsya 'in ne' lo'o cha' cuita'an ri' nu 'ni ti'i lo'o ne', lo ndya'an lo'o na 'in ne' se'en nu tyucuna' ne' siya' ti.

10 Siyana ti suun lyigaa lo'o cha' a tsu'hue lca cha' nu nchucui ri' ne' tñi, lo'o cha' can' ntsu'hui nu cua mdo'o tsu' lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose, lo lyee 'a quina'an ndi'i mdijin ne'.

Cu'ni cuintan na cha' nu nguiaña'an rin' na

11 Una nu'huin, nu ngui'ni tñan 'in Ndiose, tyo'o tsu' loo lyigaa lo'o cha' a tsu'hue, lo tyucui ndyca'an cha' nu tsu'hue, cha' nu luhui, lo'o ña'an cha' nu nguiaña'an rin' na, chu'hui cha' tsu'hue 'in lo'o nten, chu'hui cha' tlyu ri' 'in, a cuinta lo'o rsuun cu'ni.

12 Taa juersa cu'ni cana lo'o cha' nu nguiaña'an ri', cu'ni cuinta chelyuu nu a tsatii 'a, nu cua ngujui 'in ti bra msi'ya Ndiose 'in, cui' bra nu ndaa rsuun ña'an yaña'an ri' 'in ni tloo ta'an na.

13 Tloo Ndiose, ni nu ndaa chelyuu 'in lyigaa loo na, lo'o tloo Ni X'na na Jesucristo, ni nu tsu'hue yucui' lo ndaa ni rsuun tloo Poncio Pilato, can' cha' jñan cha' tsu'hue 'in:

14 Tsu'hue ti xu'hua se'en cha' re, xñi cuinta siyana a tnan' cha' 'in hasta bra nu quiaan ni X'na na Jesucristo xiya'.

15 Ndiose cu'ni ni cha' tsato'o cha' re sca tsan nu cua mxtyaa ni, cui' ni nu tlyu lati cha' cuiya' ntsu'hui 'in, siyana scati ni lca ni Ree nu tlyu lati, lo lca ni X'na lyigaa tucui,

16 scati ni lca ni sa tyucui braa, ndi'in ni sca loo xaa se'en nu a as ten ña'an nu ti, ni sca nten a lyiji ña'an 'in ni, ni a ntsu'hui cha' ña'an ne' 'in ni, scati ni cu'ni tnu na 'in ni lo culo ni tñan sa tyucui braa. Amen.

17 Tyucui' lo'o nten nu cuilyiya' siyana a cu'ni siye' ne', a tyucua tloo can' cha' cuilyiya' 'in, siyana lca na cha' cuiñi ti, una nde tyucua tloo can' 'in Ndiose, ni nu lu'u ca, ni nu ndaa lyigaa loo na nu 'ni tsu'hue 'na hasta nu quinu tsu'hue tieen na.

18 Tyucui' lo'o ne' siyana ca cuilyiya' ne', una lo'o lyigaa loo tñan tsu'hue nu cu'ni ne', a cuinta tyo'o cha' tsu'hue tiee ne' ta yaa' ne' 'in nu 'ni cha' 'in, lo a cu'ni tiji ne' lo'o na nu ndi'in 'in ne',

19 ncuaña'an xu'hua se'en ne' cha' cuilyiya' nu ta yaa' 'in ne' sa tyucui braa, lo cu'ni cuinta ne' chelyuu nu a tsatii 'a.

Msla' ta'a Pablo lo'o Timoteo

20 Nu'huin Timoteo, xñi cuinta tñan nu cua ntsu'hui yaa', a cu'ni cuinta scaxca cha' nu ndlo ri' que ne', cha' nu a sca cuinta ntsu'hui, cui' ncuaña'an lo'o cha' nu ndlu'u ne' nu llyan lo'o cha' cuiñi,

21 ntsu'hui nu nguia ndyca'an cha' can', lo cua mdo'o tsu' lo'o cha' nu nguiaña'an rin' na. Cha' tsu'hue 'in Ndiose quinu lo'o. Amen.

2 TIMOTEO

2 TIMOTEO 1

Pablo ndyucui' cha' 'in Timoteo

1 Na' Pablo, lo'o cha' cuiya' 'in Ndiose nga'an tñan Jesucristo 'yan tsa yucuin' cha' tsu'hue 'in ni, ña'an ntsu'hui cha' caja sca chelyuu 'na lo'o Crixtu Jesús.

2 Nde nga'an tñan sca quityi 'in, Timoteo, nu'huin lca ña'an ndyca ri' sca sñen' nu tca'a lati 'yan, ndyca ran' siyana Stina Ndiose lo'o Ni X'na na Jesucristo taa ni cha' tsu'hue nu chu'hui ni' carsya 'in, ca 'tna ri' ni 'in, lo cu'ni ni cha' tyi'in tsu'hue.

Ntsu'hui cha' tyucuin' na cha' 'in Crixtu

3 Lyigaa ya' ndyucuin' lo'o Ndiose tla lo'o titsan, nxu'hua ran' 'in, lo ndyaan xu'hue 'in ni, cui' ni nu ca 'in tñan ngui'nin lo'o sca cha' tiyaa nu luhui, tsaña'an nu nga'ni nten cula 'yan.

4 Bra nxu'hua ran' ña'an nguilu tyi'a quilon, lca tieen siyana cua cuna'an 'in lo quinu tsu'hue lca tieen.

5 Nxu'hua ran' snu ña'an nguiaña'an ri' 'in Ndiose, una la nducua la yaña'an ri' Loida nu lca jyi'an cula, cui' ncuiaña'an lo'o Eunice nu lca jyi'an, lo jlyo tsu'hue ran' siyana lo'o nu'huin nguia ndyca'an cha' re.

6 Can' cha' ri nii nxu'hua ri' siyana 'ni cuinta cha' tsu'hue 'in Ndiose nu cua ngujui 'in bra mxtyan yaan' 'in.

7 Siyana Ndiose a ndaa ni cha' tsu'hue can' 'na, ta siyana xcutsen rin' na, cui' nu nde cu'ni tnu tieen na, chu'hui cha' tsu'hue 'na lo xñi na cuinta 'na.

8 Can' cha' a ca jyu'u ri' tyucui' cha' tsu'hue 'in Ni X'na na, ni a ca jyu'u ri' lo'on ña'an nu ntsu'huin na'an tyucuan lo'o cha' 'in Ndiose, siyana ca sca cha' ti 'na tyijyin na ndi'i lo'o cha' tsu'hue 'in Crixtu nu ndyucuin' na, lo Ndiose ta yaa' ni 'na lo'o cha' re,

9 ni nu ngulo laa 'na lo msi'ya ni 'na siyana chu'huin na s2 Tlca chelyuu nu luhui, una tsi'i siyana nde'en la tñan tsu'hue cua nga'ni na, siyana lo'o cha' tsu'hue nu cua ngujui 'na lo'o Crixtu Jesús, cui' cha' re mxtya Ndiose bra nu ti lyiji tñan ni chelyuu.

10 Una cua mdyo'o scua yla cha' re bra nu yaan Jesucristo, Ni nu Ndlo laa 'na, lo msi'yu co' ni ndi'i nu ljian lo'o cha' ndija, nguilyo scua yla ni sca chelyuu nu a ntsu'hui 'a cha' tsa tii, lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose nu nguiaña'an rin' na.

11 Ngulo tun ni 'yan siyana tyucuin' cha' tsu'hue 'in ni lo'o ne' gentil, nga'an tñan ni 'yan lja ne' siyana culu'un 'in ne'.

12 lo'o cha' re ndijin ndi'i, una a jyu'u ran' siyana jlyo ran' ti ca 'in yaña'an ran'. Jlyo tsu'hue ran' siyana ca 'in ni chu'hui ni cuinta tñan nu ndaa ni 'yan hasta braa tiyaa tsan nu mxtya ni.

13 Tyucui ndyca'an cha' nu lñi tyucui ña'an nu cua yucuin' lo'o, cha' nu nguiaña'an rin' na, a cuinta chu'hui cha' tsu'hue 'in lo'o ta'an na lo'o Crixtu Jesús.

14 lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiose nu ntsu'hui ni carsya 'na, xñi cuinta 'in lo'o tñan nu cua ndaa ni cu'ni.

15 Cua' jlyo ri' siyana mdo'o se'en lca Asia ngala yaa' 'yan, cui' Figelo lo'o Hermógenes.

16 Una su'hua yaa' Ni X'na na 'in Onesíforo lo'o lyigaa nu ndi'in se'en ndi'in, siyana tyun 'a ya' ndaa cha' tnu tiee 'yan, a mjyu'u ri' lo'on nisiya ndyca' lo'o cadena,

17 siyana bra mdiyaa quichen Roma mda'an nan 'yan loo tñan hasta nguija lyoon 'in.

18 Can' cha' Ni X'na na cu'ni ni cha' caja cha' tsu'hue 'in tsan nu quiaan ni xiya'. Snu ña'an nda yaa' 'na bra mdi'in na quichen Efeso.

2 TIMOTEO 2

Cha' 'in nu ndun tsu'hue cu'ni tñan 'in Crixtu

1 Can' cha' nu'huin sñen', su'hua juersa lo'o cha' tsu'hue nu cua ndaa Crixtu Jesús 'in.

2 Lyigaa cha' nu cua ngune 'in yucuin' tloo nten quina'an can', cui' ncuaña'an cu'ni cuinta 'in 'in ne' nu lñi ndi'in cha' 'in, siyana lo'o can' ca culu'u 'in xca tucui.

3 Can' cha' ta loo tyijyin ndi'i tsaña'an ndyca ri' sca sundaru nu tsu'hue ca 'in Jesucristo.

4 Ni sca nu ngui'ni tñan sundaru, a nguiten yu'hui lo'o scaxca tñan, siyana nan ña'an nu quinu tsu'hue tiee x'na lo'o.

5 Ticui' ncuaña'an lo'o sca nu ndijya, a ca cu'ni cana si a tijya ña'an nu ntsu'hui cha'.

6 Cui' ncuaña'an ndyca ri' sca ngui'ni tñan ni' quixin', la nducua la cu'ni tñan, la rcan' xo' na nu yta.

7 Culucua ri' cha' nu ndyucuin' lo'o, lo Ni X'na na sla la ni cha' tiyaa 'in lo'o lyigaa cha' re.

8 Xu'hua ri' 'in Jesucristo, nten cui'tyi 'in David, ni nu mdyo'o qui'u can', cui' cha' tsu'hue re ndyucuin' ri nii,

9 lo lo'o cha' re ndijin ndi'i, ntsu'huin na'an tyucuan tsaña'an ndyca ri' sca nu nducun', una cha' 'in Ndiose a lo'o na ntsu'hui ndyucun na.

10 Can' cha' nda loon lo'o lyigaa ndi'i re, lo'o cha' 'in lyigaa nu cua ngulosuhui Ndiose, siyana lo'o can' tyo'o laa lo'o Crixtu Jesús, tyi'in can' loo xaa 'in ni sa tyucui braa.

11 Nde sca cha' nu lñi: Si cua ngujuin na lo'o ni, ticui' ncuaña'an ntsu'hui cha' tyi'in na lo'o ni.

12 Si tyijyin na ndi'i lo'o ni, ticui' ncuaña'an ntsu'hui cha' culon na tñan lo'o ni. Si xcuan tloon na 'in ni, ticui' ncuaña'an xcuan tloo ni 'na.

13 Si naa re a nducua na cha' nu ndyucuin' na, una nducua ni tñan cha' nu ndyucui' ni, lo a cha'an ni sca cha' nu cua mxtya ni.

Cha' 'in nu tsu'hue ngui'ni tñan 'in Ndiose

14 Can' cha' xu'hua ri' cha' re, lo ta cueen 'in ne' lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na siyana a tyucui' scaxca cha' nu ndlo ri' que ne', siyana a la cu'ni tsu'hue, siyana nde cu'ni na ti'i lo'o nu quine 'in cha' can'.

15 Cunan ña'an quinu tsu'hue tiee Ndiose lo'o, tsaña'an ndyca ri' sca msu nu tsu'hue ngui'ni tñan, nu a sca cha' jyu'u ri', siyana mxñi tsu'hue cuinta ña'an ndyca ri' nu lñi 'in Ndiose.

16 A cu'ni cuinta scaxca cha' nu ndlo ri' que ne', cha' nu a sca cuinta ntsu'hui, siyana nu ndyucui' cha' can' nde lyee la nguia nguiten yu'hui lo'o cha' a tsu'hue,

17 ncuaña'an nguia ndyucu luu na tsaña'an ndyca ri' sca quicha, ña'an yato'o 'in Himeneo lo'o Fileto,

18 mdo'o tsu' lo'o cha' nu lñi 'in Ndiose, nda'an yucui' siyana cua mdijin cha' nu tyo'o qui'u nten, lo ngui'ni tantu 'in tucua sna nu cua yaña'an ri' 'in ni.

19 Una cha' nu mxtya Ndiose ngula ndi'in na, lo ndeña'an nguinu scua cha' nu ndyucui' na: Ni X'na na ndyu'hui lyoo ni tsalca nu nguiaa tsu' 'in ni, lo nde xca cha' ndyucui' na: Lyigaa nu nguiaña'an ri' 'in Crixtu tyo'o tsu' loo cha' a tsu'hue.

20 Ña'an ndyca ri' sca na'an tlyu, tsi'i lyigaa loo na ndi'in can' nguiaa' lo'o oro ta lo'o plata, siyana ntsu'hui nu nguiaa' lo'o yca ta lo'o yuu, lo lja can' ntsu'hui nu tca'a lati 'in ne', lo ntsu'hui nu a cuinta ri' ne' lo'o.

21 Si ntsu'hui nu tyo'o tsu' lo'o lyigaa cha' a tsu'hue, ca can' ña'an ndyca ri' sca nu tca'a lati 'in Ni X'na na, lo cu'ni tsu'hue can' 'in ni, lo ndun tiyaa cu'ni lyigaa loo tñan tsu'hue.

22 Cui' ncuaña'an ntsu'hui cha' tyo'o tijyu' loo scaxca cha' tiyaa nguna' nu nda'an lo'o ti suhue ti, tyucui ndyca'an cha' tiyaa nu tsu'hue, cha' nu nguiaña'an ri', chu'hui cha' tsu'hue 'in lo'o lyigaa tucui, lo tyi'in tsu'hue lo'o ne' tsatlyu lo'o lyigaa nu nguiaña'an ri' 'in Ni X'na na lo'o sca carsya nu luhui.

23 A cu'ni cuinta scaxca lo'o cha' nu ndlo ri' que nten, cha' nu a sca cuinta ntsu'hui, siyana cua jlyo ri' xcui' cha' cusuun lyiya na.

24 Siyana sca msu 'in Ni X'na na, a ntsu'hui cha' tyi'in lo'o cha' cusuun, siyana nde cu'ni tsu'hue lo'o lyigaa tucui, a cuinta tsu'hue ti culu'u 'in nten, lo chu'hui cha' tlyu ri' 'in,

25 ncuaña'an lo'o cha' tiyaa tyucui' lo'o nu ti'i ri' 'in, tina'an taa Ndiose cha' cuiya' cha'an cha' tiyaa 'in can', lo chu'hui lyoo cha' nu lñi,

26 lo tyo'o can' se'en mxñi su'hua ne' xña'an 'in.

2 TIMOTEO 3

Ña'an ntsu'hui cha' cu'ni nten tiaa braa

1 A cuinta ca jlyo ri' siyana tiaa braa ntsu'hui cha' caan tsan nu chen ndyucui.

2 Nten can' cha' 'in ti ne' tyucua tloo ne', xcui ri' ne' tñi, tnu 'a cu'ni ne' 'in ne', cu'ni siye' ne', tucua yuhue' ta'a ne', a tucua ne' cha' 'in nten cula 'in ne', a sca 'a cha' ti tsu'hue 'in ne', lo ni a tsaña'an 'a ri' ne' 'in Ndiose,

3 ni a chu'hui cha' tsu'hue 'in ne' lo'o ta'a ne', a cu'ni ne' cha' tlyu ri' lo'o siyana tla carsya 'in ne', su'hua ne' qui'ya 'in ta'a ne' lo'o cha' cuiñi, cu'ni ne' ña'an nu ndyca ri' ne', tyucua yla ne', lo xcuan tloo ne' lyigaa cha' tsu'hue,

4 tnan' ne' ticuii' ta'a tsu'hue ne', a cutsen ne' cu'ni ne' cua ña'an ti, cha'an yu'hui cha' siye' 'in ne', lye la cu'ni cuinta ne' cha' nu ndiyaa ri' ne' que cha' 'in Ndiose.

5 Cu'ni ne' 'in ne' siyana lyee nguiaña'an ri' ne' 'in Ndiose, una lo'o ña'an nu ngu'ni ne' nxcuan tloo ne' cha' cuiya' 'in ni. Can' cha' nu'huin ntsu'hui cha' tyo'o tsu' sii' ne' nu lca ncuaña'an.

6 Siyana ne' re nan ne' ña'an sten yu'hui ne' scaxca na'an, lo quiñilyo'o ne' 'in ne' cuna'an nu chin' la cha' 'in, nu lyee 'a cua nga'ni qui'ya lo'o cha' a tsu'hue nu lca tiee.

7 Nisiya lyigaa braa ngu'ni cha'an, una a ndi'ya cuinta ña'an cha' nu lñi 'in Ndiose.

8 Tsaña'an nu nga'ni Janes lo'o Jambres mscuan tloo 'in Moisé, cui' ncuaña'an nga'ni ne' re nxcuan tloo ne' cha' nu lñi 'in Ndiose, siyana cuu' cha' tiyaa 'in ne', a cuinta mtan' ne' cha' 'in ne' lo'o cha' 'in Ndiose.

9 Una a tsa quiñan ne' lyee la, siyana cha' tantu can' 'in ne' tyo'o scua yla na tsaña'an yato'o 'in tyucuaa ne' can'.

10 Una nu'huin cua nguia ndyca'an cha' 'in Ndiose nu ndlu'un, chelyuu nu ntsu'huin, lo'o cha' nu nducua tloon, ña'an nu nguiaña'an ran', ña'an nu ntsu'hui cha' tlyu ri' 'yan, ña'an nu ntsu'hui cha' tsu'hue 'yan, tsaña'an nda loon lyigaa lo'o cha',

11 lo jlyo ri' ni snu ndi'i mdijin lyigaa se'en mda'an, ngujui nu ngutucui ndyca'an 'yan quichen Antioquía, Iconio lo'o Listra, scaxca ndi'i mdijin, una Ni X'na na, a siya ngala yaa' ni 'yan.

12 Cui' ncuaña'an lyigaa nu ndyca ri' chu'hui sca chelyuu nu luhui lo'o Crixtu Jesús, a ndijyin cha' tyijyin can' scaxca ndi'i.

13 Una tsalca nu nducun' lo'o nu nda'an nilyo'o 'in nten, nde lyee la nguia nducunan' yu'hui can', siyana tsaña'an nu nilyo'o can' 'in nten, cui' ncuaña'an ndijyi nu ñilyo'o 'in.

14 Una nu'huin tsa quiñan lo'o cha' nu cua nga'ni cha'an lo yaña'an ri', a cu'ni tucua ri' siyana cua jlyo ri' ti ca ngulu'u 'in.

15 Siyana ti lyu' nu'huin yu'hui lyoo quityi 'in Ndiose, lo ndaa na cha' tiyaa ña'an nu ntsu'hui cha' tyo'o laa si tsaña'an ri' 'in Crixtu Jesús.

16 Lyigaa cha' nu nguinu scua loo quityi 'in Ndiose, cha' tiyaa 'in ni lca na lo cu'ni tsu'hue na 'na, ndlu'u na 'na, 'ni chu'hue na cha' tiyaa 'na, nda yaa' na 'na ña'an ntsu'hui cha' tyun lñi na, a cuinta ndlu'u na 'na ña'an ntsu'hui cha' chu'huin na sca chelyuu nu luhui,

17 siyana ca tyucui cha' tiyaa 'in lyigaa sñe' Ndiose, lo a sca cha' tsa lyiji 'in can' cu'ni lyigaa loo tñan tsu'hue.

2 TIMOTEO 4

Tsa quiñan tyucuin' na cha' tsu'hue 'in Ndiose

1 Jñan cha' tsu'hue 'in tloo Ndiose lo'o Ni X'na na Jesucristo, ni nu ntsu'hui cha' cu'ni cuiya' cha' 'in lyigaa nten tsatlyu lo'o ne' cua ngujui, bra nu quiaan ni xiya' lo culo ni tñan 'na.

2 Can' cha' tyun tiyaa lo tyucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose lyigaa braa, cuna ña'an nu qui'ya ne' cuinta lo'o cha' re, tla cha' tyucui' lo'o ne', a cuinta taa cha' tnu tiee 'in ne', cui' ncuaña'an chu'hui cha' tlyu ri' 'in bra nu culu'u 'in ne'.

3 Siyana ttaa braa a cu'ni cuinta 'a ne' cha' nu lñi 'in Ndiose, siyana nde cuna ne' scaxca nu culu'u 'in ne,' siyana quine 'in ne' cha' nu ndyu'hui cuiya' ri' ne',

4 tyo'o tsu' ne' lo'o cha' nu lñi 'in Ndiose, lo tyucui ndyca'an ne' scaxca cha' nu ndlo ri' que nten.

5 Una nu'huin xñi cuinta 'in lo'o lyigaa lo'o cha', ta loo tyijyin scaxca ndi'i, tyucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose, lo tucua cha' nu cua ndaa ni 'in.

6 Siyana na' cua ndyaan 'yan, ndyuhui tan ni braa kujui ne' 'yan, cua ndyucui lucui' la tsan nu ntsu'hui cha' tyo'on loo chelyuu re.

7 Na' cua nga'nin cana lo'o tñan re, cua nga'ni tyin tñan nu ntsu'hui cha' cu'nin, lo mxu'hua se'en cha' nu yaña'an ran'.

8 Ri nii ndyuhui tan cha' tsu'hue nu taa Ni X'na na 'yan tsan nu cua mxtya ni, ni nu lca bse nu lñi ndi'in cha' 'in, una tsi'i 'yan na' ti, siyana lo'o lyigaa nu tsu'hue ntsu'hui tiee ndyuhui ta tsan nu quiaan ni xiya'.

Yucui' Pablo lo'o Timoteo sca cha'

9 Si ca caan se'en ndi'in nu ndla la,

10 siyana Demas ngala yaa' 'yan lo mxtucui nde quichen Tesalónica, siyana lyee la lca tiee lo'o cha' nu ndyca loo chelyuu re. Crescente nguiaa se'en lca Galacia, lo Tito nguiaa se'en lca Dalmacia.

11 Xca ti Luca nguinu lo'on. Can lo'o 'in Marcu siyana tsu'hue nda yaa' 'yan lo'o tñan 'in Ndiose.

12 Tíquico cua nga'an tñan 'in nguiaa quichen Efeso.

13 Bra caan, qui'ya te' ndycun' braa tlya', siyana mxnun 'in na quichen Troas ña'an 'in Carpo, cui'ya lyigaa quityi can' lo'o nu ndun loo la can'.

14 Jantru cuiti tyucuan can', lyee 'a ndaa cha' nsin' ri' 'yan, una Ni X'na na su'hua lyiya' ni 'in cua ña'aan tñan nga'ni.

15 Ncuaña'an nu'huin xñi cuinta 'in lo'o, siyana lyee 'a na'an ti'i 'na lo'o cha' nu ndlu'un na.

16 Bra culo ncu cuiya' cha' 'yan tloo bsya, a tucui nda yaa' 'yan, lyigaa tucui ngala yaa' 'yan, una jñan 'in Ndiose siyana a cu'ni cuinta ni cha' can'.

17 Una a ngala yaa' Ni X'na na 'yan, siyana ndaa ni juersa yucuin' ña'an ndyca ri' nu tsu'hue 'in Ndiose, ncuaña'an yato'o ngune 'in lyigaa ne' gentil. Cui' ni ngulo laa ni 'yan tu'hua cuichi.

18 Ticui' ncuaña'an culo laa Ni X'na na 'yan lo'o lyigaa la ña'an cha' nu ti llyan 'yan, lo cu'ni ni cuinta 'yan hasta nu tia'an la se'en nu ndlo ni tñan la ni' cuaan, scati ni cu'ni tnu na 'in ni sa tyucui braa. Amen.

Msla' ta'a Pablo lo'o Timoteo

19 Tyucui' cha' 'in Prisca lo'o Aquila cuinta cha' 'yan, a cuinta lo'o Onesíforo tsatlyu lo'o nu ndi'in se'en ndi'in ne'.

20 Erasto nguinu quichen Corinto, lo Trófimo mxnun 'in quichen Mileto siyana ti'i.

21 Si ca caan lja nu ti lyiji qui'ya ti'in tlya'. Eubulo ndyucui' cha' 'in, a cuinta lo'o Pudente, Lino, Claudia, lyigaa ndyucui' cha' 'in.

22 Ni X'na na Jesucristo tyi'in ni lo'o sa tyucui braa, cui' cha' tsu'hue 'in ni quinu lo'on huan cuinta scaan huan. Amen.

TITO

TITO 1

Pablo ndyucui' cha' 'in Tito

1 Na' Pablo nu lca msu 'in Ndiose, lo Jesucristo nga'an tñan ni 'yan tsa yucuin' cha' tsu'hue 'in ni, siyana tsaña'an ri' lyigaa nu cua ngulosuhui Ndiose 'in, lo qui'ya can' cuinta ña'an ntsu'hui cha' chu'hui sca chelyuu nu luhui,

2 lja tyucua tloo can' chelyuu nu a tsatii 'a, sca cha' nu cua mxtya Ndiose bra nu ti lyiji tñan ni chelyuu, lo a ca cuiñi ni.

3 Mdia tsan nguilyo scua yla ni cha' tsu'hue 'in ni, lo mxnu ni cuinta 'yan siyana tyucuin' cha' re lo'o nten. Cui' Ndiose, Ni nu ndlo laa 'na, lca nu ngulo tñan 'yan.

4 Ca'an tñan quityi re 'in nu'huin Tito, nu lca ña'an ndyca ri' sca sñen' can lo'o cha' nu nguiaña'an rin' na. Ndyca ran' siyana Stina Ndiose lo'o Ni X'na na Jesucristo, Ni nu ndlo laa 'na, taa ni cha' tsu'hue nu chu'hui ni' carsya 'in, ca 'tna ri' ni 'in, lo cu'ni ni cha' tyi'in tsu'hue.

Cha' 'in ne' nu ntsu'hui cuinta 'in ta'an na

5 Nde cha' mxnun 'in se'en lca Creta siyana culo scua lyigaa la ña'an cha' nu ti lyiji, lo cu'ni cha' tyo'o tun tucua sna nu chu'hui cuinta 'in ta'an na cuinta scaa quichen, tsaña'an cha' nu cua yucuin' lo'o.

6 Una ndyca ri' sca nu ntsu'hui chelyuu nu luhui, a cuinta scati cuilyo'o, lo si lo'o sñe' nguiaña'an ri' 'in Ndiose, nu a sca cha' nducui ndyca'an 'in, lo ni a lye' ri'.

7 Can' cha' nu chu'hui cuinta 'in ne' 'ni cha' sca nu ntsu'hui chelyuu nu luhui, siyana tñan 'in Ndiose chu'hui cuinta, ndyca ri' sca nu a siye', tsi'i la xnan nguisin' ri', tsi'i na nda'an yo'o, ta ndi'in nsuun, a cuinta si a 'ni mañan lo'o tñi,

8 ngui'ni cuinta 'in lyigaa nu ndiyaa se'en ndi'in, nguia ndyca'an lyigaa cha' tsu'hue, nxñi cuinta 'in ne', lñi ndi'in cha' 'in, luhui cha' tiyaa 'in, lo tsi'i la xnan 'ni sca cha',

9 a cuinta tsa ndun lo'o cha' tsu'hue nu ngui'ni cha'an, la rcan' caja ña'an tyucui' cha' nu lñi 'in Ndiose lo'o xca tucui lo taa cha' tnu tiee 'in can', a cuinta lo'o nu ndyucui' ca'an cha' can', cuna ña'an nu qui'ya can' cuinta.

10 Siyana quina'an 'a nu lye' ri' ntsu'hui, lo ndyucui' can' xcui' cha' nu a ntsu'hui cuinta, nda'an nilyo'o can' 'in nten, lo nu lye'e lati ngui'ni ncuaña'an lca nten nu ncua circuncida 'in,

11 can' nu 'ni cha' tucun tu'hua, siyana ngui'ni tantu ña'aa'n sca na'an, ndlu'u can' cha' nu a sca cuinta ntsu'hui siyana cu'ni can' mañan lo'o tñi.

12 Ndeña'an yucui' sca ne' Creta, nu 'ni cuinta nten ta'a quichen tyi cha' nu ndyucui': Ne' Creta, a ndijyin xcui' cha' cuiñi ndyucui' ne', lca ne' ña'an ndyca ri' sca 'ni yla, tucun' ne' lo yuhue' ne'.

13 Chi ñi ña'an ndyucui' re, can' cha' tla cha' tyucui' lo'o can' siyana tyun lñi can' lo'o cha' 'in Ndiose,

14 lo a cu'ni cuinta 'a can' cuintu nu ndlo ri' que ne' judio, ta cha' nu ndlu'u nten nu nxcuan tloo cha' nu lñi.

15 Siyana tsalca nu luhui cha' tiyaa 'in, lyigaa cha' luhui 'in can', una nten nducun' nu a nguiaña'an ri', ni sca cha' lo a luhui 'in can', hasta lo'o cha' tiyaa 'in lo'o carsya 'in cuu' na.

16 Ndyucui' can' siyana nguiaña'an ri' 'in Ndiose, una a ndyucua ta'a cha' 'in lo'o ña'an nu ngui'ni, lca can' sca nu nducun' lo lye' ri', a ca tñan can' cu'ni tñan tsu'hue.

TITO 2

Tsaña'an ndyca ri' nu lñi 'in Ndiose

1 Una nu'huin culu'u 'in ne' ña'an ndyca ri' sca nu tsu'hue 'in Ndiose.

2 Tsalca ne' qui'yu nu lca nten cula, ndyca ri' siyana xñi ne' cuinta 'in ne', lo'o rsuun ña'an cu'ni ne', lo'o cha' tiyaa cu'ni ne' scaa cha', a cuinta tsa tyun ne' lo'o cha' nu nguiaña'an ri' ne', lo chu'hui cha' tsu'hue 'in ne' lo'o nten, cui' ncuaña'an lo'o lyigaa lo'o cha'.

3 Tsalca ne' cuna'an nu lca nten cula, ticui' ncuaña'an lo'o suun ña'an cu'ni ne', tsi'i na ty'a'an lo'o ne' cha' ndyca ndyucui' ta lo'o cha' cu'hui, siyana culu'u ne' cha' tsu'hue,

4 ncuaña'an ca ta ne' cueen 'in lyigaa ne' cuna'an nu ti cuine' ti, siyana chu'hui cha' tsu'hue 'in lo'o cuilyo'o lo'o sñe',

5 xñi can' cuinta 'in lo'o cha' tiyaa nu luhui, lo chu'hui yuhue ri' se'en ndi'in, cu'ni can' lyigaa loo tñan tsu'hue, a cuinta tucua cha' 'in cuilyo'o, siyana a caja nu tyucui' cua ña'an ti lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose.

6 Ticui' ncuaña'an lo'o nu ti suhue ti, ta cueen 'in siyana xñi cuinta 'in.

7 Nu'huin culu'u tñan 'in lo'o lyigaa lo'o cha' tsu'hue, cui' ncuaña'an xñi cuinta ña'an culu'u 'in ne' lo'o sca carsya nu lñi,

8 lo tyucui' tsaña'an ndyca ri' nu tsu'hue 'in Ndiose, siyana a caja nu tyucui' ta tsi'i ña'an na, hasta lo'o nu ti'i ri' 'na ca jyu'u ri', ni a caja 'a ña'an ti tyucui' ca'an can' 'huan.

9 Tsalca nu lca msu, ta cueen 'in siyana tucua cha' 'in x'na, cuna ña'an nu quinu tsu'hue lca tiee x'na, lo a xcuen 'in can' cua ña'an ti,

10 ni a xñi su'hua na 'in x'na, siyana ca lñi cha' 'in lo'o lyigaa lo'o cha', siyana ncuaña'an ca cu'ni lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose, Ni nu ndlo laa 'na.

11 Can' cha' ncu tycan' cha' tsu'hue 'in Ndiose, siyana tyo'o laa lyigaa nten.

12 Cha' tsu'hue can' ndlu'u na 'na siyana xcuan tloon na lyigaa lo'o cha' a tsu'hue nu nxcui ri' nten, lo chu'huin na sca chelyuu nu luhui, xñi na cuinta 'na tsaña'an nu ndyca ri' Ndiose,

13 cui' siyana ndyuhui tan na cha' tsu'hue nu cua mxtya ni bra nu ca tycan' cha' cuiya' 'in Jesucristo, Ni nu ndlo laa 'na lo lca ni Ndiose nu tlyu lati.

14 Ndyaa ni 'in ni squi'yan naa nten, cui' siyana ca tyo'o laan na se'en nda'an na lo'o cha' a tsu'hue, lo msuhui ni 'na siyana can na sca nten nu cu'ni tsu'hue 'in ni, nu cu'ni cuinta lyigaa tñan tsu'hue.

15 Cui' cha' re culu'u lo taa cha' tnu tiee 'in ne', a cuinta tla cha' xtya lo a caja nu xcuan tloo 'in.

TITO 3

Quinu luhuin na lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose

1 Xu'hua ri' 'in ne' siyana tucua ne' cha' 'in bsya tnu lo'o bsya nu suhue la, tucua ne' cha' nu tyucui' can', tsu'hue ntsu'hui tiee cu'ni lyigaa loo tñan tsu'hue.

2 A tucua yuhue' 'in ni sca tucui, a cuna cha' cusuun, siyana tsu'hue ti tyi'in cha' 'in, lo'o rsuun ña'an culu'u tñan 'in lo'o lyigaa tucui.

3 Siyana ti culo lo'on nare ncuun na sca nu tantu', nga'ni lye' rin' na, mda'an nguna' yu'huin na, siya' ti ndyaan na 'na lo'o cha' a tsu'hue, lyigaa lo'o cha' nu nxcui ri' nten. Mda'an na ña'an nu ncu rin' na,

ngu'ni cuita'an rin' na, ngujui nu na'an ti'i 'na lo ncuaña'an na'an ti'in na 'in can'.

4 Una ncu tycan' cha' tsu'hue 'in Ndiose, Ni nu ndlo laa 'na, snu ña'an 'tna ri' ni 'in nten,

5 ngulo laa ni 'na, una tsi'i siyana nde'en la tñan tsu'hue nu cua nga'ni na, siyana lo'o cha' tsu'hue 'in ni, a cuinta mji'an ni 'na lo nga'ni ni cha' lecan na sca nten nu cui, ncha'an ni cha' tiyaa 'na lo'o Espíritu nu Luhui 'in ni,

6 nu cua ndaa ni cha'an yu'hui ni' carsya 'na lo'o Jesucristo, Ni nu ndlo laa 'na.

7 lo'o cha' tsu'hue 'in ni cua nguinu luhuín na tloo ni, ncuaña'an ca tyucuan na chelyuu nu a tsatii 'a 'na, cui' cha' nu nducua tloon na ri nii.

8 Nde cha' nu lñi lo ndyca ran' siyana xtya tsa cha' re: Ne' nu nguiaña'an ri' 'in Ndiose cu'ni cuinta lyigaa cha' tsu'hue. Nde cha' nu tsu'hue lo nda yaa' na 'in lyigaa tucui.

9 Una a sten yu'hui lo'o cha' tantu nu ndlo ri' que nten, cui' ncuaña'an lo'o ña'an nu nten cula 'na ndyucui', a sten lo'o cha' cusuun ta tyucui' lyo'o 'in ne' lo'o cha' 'in lee, siyana a ntsu'hui cuinta cha' can' lo a 'ni tsu'hue na.

10 Si ntsu'hui nu ndyca ri' su'hue ti'in 'in ta'an na, tyucui' lo'o can' tucua sna ya', lo si a cu'ni cuinta cha' can' siya' ti culo tsu' 'in,

11 lo ca jylo ri' siyana cua nguna' siyana nga'ni qui'ya, lo ticuii' nso' tucua qui'ya chun'.

Yucui' Pablo lo'o Tito sca cha'

12 Bra nu ca'an tñan 'in Artemas ta 'in Tíquico tsa se'en ndi'in, cuna ña'an tsa nu ndla lati quichen Nicópolis, siyana can' ntsu'hui tieen ti'in tsan nu ca tlya'.

13 Zenas nu nga'ni cha'an cha' 'in lee, lo'o Apolo cuna ña'an ta yaa' 'in ne' lo'o na nu cu'ni tsu'hue 'in ne' tucuiin tsa ne', siyana a sca na cuilyiji 'in ne'.

14 Ncuaña'an lo'o ta'an na, cu'ni cha'an la cu'ni lyigaa loo tñan tsu'hue lo ta yaa' 'in nu 'ni cha' 'in, siyana ca tycan' tñan nu ngu'ni.

Msla' ta'a Pablo lo'o Tito

15 Lyigaa ta'a ndi'in hua re ndyucui' cha' 'in, cui' ncuaña'an tyucui' cha' 'in ne' cuinta hua, lyigaa ta'a tsu'huen na ta'a nguiaña'an ri' na.

Cui' cha' tsu'hue 'in Ndiose quinu lo'on huan cuinta scaan huan.
Amen.

FILEMÓN

FILEMÓN

Pablo ndyucui' cha' 'in Filemón

1 Na' Pablo nu ntsu'hui na'an tyucuan lo'o cha' 'in Jesucristo, tyucuaa hua lo'o ta'an na Timoteo ca'an tñan hua sca quityi re 'in, Filemón, nu'huin nu ndyu'hui cuiya' ri' hua 'in, sca ti tñan ngu'ni na lo'o.

2 Ndyucui' cha' hua 'in ta'an na Apia, ni nu ndyu'hui cuiya' ri' hua 'in, a cuinta lo'o Arquipo, nu ta'a nsu'huan na juersa lo'o tñan 'in Ndiose, lo'o lyigaa la ña'an ta'an na nu nguio' ti'in ña'an 'in.

3 Stina Ndiose lo'o Ni X'na na Jesucristo taa ni cha' tsu'hue nu chu'hui ni' carsya 'in, lo cu'ni ni cha' tyi'in tsu'hue.

Nga'ni cuinta Filemón cha' 'in Ndiose

4 Ndyaan xu'hue 'in Ndiose 'yan, lo lyigaa ya' ndyucuin' lo'o ni nxu'hua ran' 'in,

5 siyana nen cha' ña'an ntsu'hui cha' tsu'hue 'in, lo'o ña'an nu nguiña'an ri' 'in Ni X'na na Jesús, cui' ncuaña'an lca tiee lo'o lyigaa la ña'an ta'an na.

6 Njñan 'in Ndiose siyana lo'o ña'an nu nguiña'an ri', ncuaña'an qui'ya la cuinta snu ña'an tlyu cha' tsu'hue nu cua ngujui 'in lo'o Crixtu Jesús.

7 Cui' lo'o cha' tsu'hue nu lca tiee, can' cha' tsu'hue ntsu'hui tiee hua, ndijyi la cha' tnu tiee 'hua, lo'o, nu'huin ta'an na, ngujui la cha' tnu tiee 'in lyigaa la ña'an ta'an na.

Pablo yucui' cha' 'in Onésimo

8 Nisiya nga'an cha' 'yan culon tñan 'in lo'o cha' cuiya' 'in Crixtu,

9 una tsu'hue lati jñan cha' tsu'hue 'in tsaña'an nten nu lca, na' Pablo cua culan, lo ntsu'huin na'an tyucuan lo'o cha' 'in Jesucristo.

10 Jñan cha' tsu'hue 'in lo'o cha' 'in Onésimo, nu lca ña'an ndyca ri' sca sñen' can, siyana se'en ntsu'huin na'an tyucuan yaña'an ri' 'in Ndiose.

11 ncu sca tsan ncu sca nu a se'en ña'an cha' 'in, una ri nii tsatlyu nducua tloon na 'in.

12 Can' cha' nga'an tñan 'in se'en ndi'in, tyucuan xu'hue 'in tsaña'an ndyucuan xu'hue 'yan na'.

13 Lca tien ti quinu la lo'on, lo ta yaa' 'yan lo'o cha' 'in se'en ntsu'huin na'an tyucuan lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiöse nu ndyucuin'.

14 Una a ncuä ran' cu'nin sca cha' bra nu ti lyiji quitsan' 'in, cui' siyana ndyca ran' cu'ni sca cha' tsu'hue loo lyigaa tiee, lo tsi'i lo'o juersa.

15 Tina'an lo'o cha' re mdo'o tsu' sii' sti'i ti, siyana xtucui lo tyucuan cuinta 'in sa tyucui braa,

16 una tsi'i ña'an ndyca ri' sca msu ti, siyana lyee la cu'ni cuinta 'in tsaña'an sca ta'an na nu ndyu'hui cuiya' rin' na 'in, siyana cha' nu 'yan lyee 'a tca'a 'yan, una nde lyee la cha' nu 'in, a cuinta lca ta'a nguiaña'an ri' 'in Ni X'na na.

17 Si ndlucua ri' lcan ta'a nguiaña'an ri', tyucuan xu'hue 'in tsaña'an ndyucuan xu'hue 'yan na'.

18 Si ta nde'en la na nga'ni lo'o ta nducui 'in, quinu na cuinta 'yan.

19 Na' Pablo, cuin' nga'an cha' re, na' su'huan lyiyan' 'in na 'in. Nga'an cha' 'yan tyucuin' lo'o siyana hasta lo'o carsya 'in nducui 'yan.

20 Chiñi, ta'an na, ndyca ran' siyana cu'ni sca cha' tsu'hue lo'on lo'o cha' 'in Ni X'na na, lo taa cha' tnu tiee 'yan siyana sca cha' ti 'na lo'o ni.

21 A ngui'ni tucua ran' nga'an quityi re 'in siyana jlyo ran' lyee lati cu'ni que ña'an nu ndyucuin' lo'o.

22 A cuinta cuna huan se'en quinun bra lryan se'en ndi'in, siyana nducua tloon ña'an ta'an na lo'o tsaña'an nu njñan 'in Ndiöse.

Msla' ta'a Pablo lo'o Filemón

23 Ndyucui' cha' Epafra's 'in, nu ta'a ntsu'huin na'an tyucuan lo'o cha' 'in Crixtu Jesús.

24 Tsalca ta'a ngui'ni hua tñan ndyucui' cha' 'in. Marcu, Aristarco, Demas, lo'o Luca.

25 Cui' cha' tsu'hue 'in Ni X'na na Jesucristo quinu yu'hui ni' carsya 'in. Amen.

HEBREOS

HEBREOS 1

Ndyucui' Ndiose lo'on na cha' 'in Sñe' ni

1 Ndiose tyun 'a ya' yucui' ni ti s'ni, scaxca ña'an yucui' ni lo'o nu ncua nten cula 'na tsaña'an mxyucui' ni 'in ne' nu ncua msu 'in ni, 2 una mdiyaa tsan, lo cui' ri nii, Ndiose ndyucui' ni lo'on na lo'o cha' 'in Sñe' ni, lyigaa lo'o cha' ndyaa ni cuinta 'in can', lo cui' lo'o ni ngañan Ndiose chelyuu.

3 Lca ni xaa 'in Ndiose, lo tyucui ña'an lca Ndiose lca ni, cui' ni lyi'ya ni cuinta lyigaa lo'o cha' siyana tlyu cha' cuiya' 'in ni lo'o cha' nu ndyucui' ni. Bra cua ngatyen ni qui'ya 'na ndi tucua ni tsu' cueen 'in Ndiose nu nducua ni' cuaan.

4 Yato'o ndun loo la cha' 'in ni que 'in angajle, siyana tlyu la cha' cuiya' ngujui 'in ni que 'in can'.

Ndun loo la Sñe' Ndiose que 'in angajle

5 Ni sca angajle lo a nujuin Ndiose 'in: Nu'huin lca Sñen', lo na' lcan Sti ri nii, lo nde xca cha' nu a yucui' ni cha' 'in angajle: Na' ntsu'huí cha' can Sti ni, lo cui' ni ntsu'huí cha' ca ni sñen' na'.

6 A cuinta bra ca'an tñan ni yucui' ca Sñe' ni loo chelyuu re, ndeña'an mxtya ni cha': Lyigaa angajle 'in Ndiose ntsu'huí cha' cu'ni tnu 'in can'.

7 Nde cha' nu ngu'ni ca'an 'in angajle can': Ngu'ni ni cha' siyana sca cui'in ti lca angajle 'in ni, lo nga'ni ni cha' siyana sca quii' ti lca msu can' 'in ni.

8 Una ndeña'an nguinu scua cha' 'in Sñe' ni: Se'en nu ndlo tñan, nu'huin ni nu lca Ndiose, a ntsu'huí cha' tyii cha' cuiya' 'in.

Tsaña'an nu ndlo tñan lca na sca cha' cuiya' nu lñi.

9 Cui' siyana 'ni cha' nu lñi, lo nxcuan tloo cha' a tsu'hue, can' cha' ngulo tun Ndiose 'in, ni nu lca Ndiose 'in, lo nga'ni ni cha' siyana lyee la ca tsu'hue chu'huí tiee que 'in lyigaa la tucui.

10 Lo ti nujuin la ni: Nu'huin ni nu lca X'na hua, cui' mxtyae quiya' chelyuu re ti culo, lo ni' cuaan lca na nu ngañan yaa'.

11 Ña'aan na re tsatii cha' 'in na, una nu'huin ndi'in sa tyucui braa, lo ña'aan na re ndyca cula na tsaña'an ndyca ri' sca te',

12 ntsu'hui cha' scuin' 'in na tsaña'an ndyca ri' sca te', lo cha'an ña'an na, una nu'huin scaña'an ti, ni a ntsu'hui cha' tsatii cha' 'in.

13 Siyana ni sca angajle lo a nujuin Ndiose 'in: Tyucua tsu' cueen 'yan lja cu'ni 'in cha' ta'a cusuun quinu nde tuquiya'.

14 ¿Ta tsi'i lyigaa angajle lca ña'an ndyca ri' sca msu 'in Ndiose nu nga'an tñan ni ta yaa' 'in tsalca nu ntsu'hui cha' culo laa ni 'in?

HEBREOS 2

Sca cha' tnu lca cha' nu tyo'o laan na

1 Can' cha', 'ni cha' nde lyee la cu'ni cuintan na cha' nu cua ngune 'na, tsi'i na tyo'o tijyun' na lo'o cha' can'.

2 Si tsa nguinu scua cha' nu yucui' angajle nu hasta nga'ni cha' mdijin ndi'i lyigaa nu mxen quiya' lo a mducua cha' 'in na,

3 ¿ni xnu can nare, si a cu'ni cuintan na sca cha' nu tlyu nu ntsu'hui cha' culo laa 'na? Cui' cha' re lca na cha' nu yucui' Ni X'na na la nducua la, lo nten nu ngune 'in cha' re mxnu scua tsa ni cha' 'in na lo'on na.

4 Ndiose ndaa lñi ni rsuun lo'o cha' nu mda'an yucui' can' lo'o scaxca cha' nu tnu nu nga'ni ni, cha' nu kuhue ri' ne', lo ncua tycan' cha' cuiya' 'in ni, a cuinta Espíritu nu Luhui 'in ni ngüitsa' scaxca cha' cuiya' 'in ni tsaña'an nu ncua ri' ni.

Ni nu mducua quiya' cha' tyo'o laan na

5 Ndiose a mxnu ni cha' cuiya' yaa' angajle nu culo tñan chelyuu tiaa braa, tsaña'an cha' nu mdisanan ndyucuin' na ri nii.

6 Una ntsu'hui nu yucui' sca cha', lo ndeña'an nguinu scua na: ¿Ti ca lca ne' qui'yu, siyana chu'hui yuhue ri' 'in ne', lo ti lca sñe' siyana cu'ni cuinta 'in?

7 Chin braa nga'ni lyu' la 'in ne' que 'in angajle, una yato'o mscuen cuaan 'in ne' lo nga'ni cuinta 'in ne', ndaa cha' cuiya' 'in ne' siyana culo ne' tñan lyigaa na nu ngañan,

8 a sca cha' ta a nguinu nde tuquiya' ne'. Si ncuaña'an mxnu ni lyigaa lo'o cha' yaa' ne', a sca cha' ta a nguinu cuinta 'in ne' rcan', una ti lyiji ca tycan' cha' siyana culo ne' tñan lyigaa lo'o cha'.

9 Una cua na'an cui'yan na 'in Jesús, ni nu nga'ni lyu' la Ndiose 'in que 'in angajle, una ri nii mscuen cuaan ni 'in can', nga'ni cuinta ni 'in lo'o cha' nu mdijin ni ndi'i bra ngujui ni, lo lo'o cha' tsu'hue nu nga'ni Ndiose lo'o lyigaa nten nga'ni ni cha' ngujui can' loon na.

10 Ndiose ntsu'hui ni cuinta lyigaa lo'o cha', lo lo'o ni nguiaa' lyigaa loo na, lo lca tiee ni tsa lo'o ni quina'an 'a nten nu ca sñe' ni la ni' cuaan, can' cha' nga'an cha' 'in ni ndaa ni cha' cuiya' mdijin Jesús ndi'i, lo ncuaña'an cu'ni tyucui ni cha' 'in can', ni nu mducua quiya' cha' tyo'o laa nten.

11 Siyana ni nu nga'ni cha' nguinu luhui nten tloo Ndiose, lo nu cua mxnu luhui ni 'in can' sca sti lca ni lo'o, can' cha' a jyu'u ri' ni tyucui' ni lo'o can' lca ta'a ngula ni,

12 lo ndeña'an nujuin ni: Tyucuin' lo'o ta'an ti ca lcan huan, lo lja se'en nguio' ti'in hua tyaa'an loon huan.

13 Nde xca cha' nu yucui' ni: Nan' xtyan tloon 'in Ndiose. Lo xiya' nujuin ni: Ña'an huan, nde ndi'in na' lo'o sñe' Ndiose nu ndaa ni 'yan.

14 Tsaña'an lcan na cuinan' nten chelyuu, cui' ncuaña'an ncu ni yucui' ni, lo ngujui ni siyana cuijlyo ni 'in ne' xña'an nu ndia cha' cuiya' 'in lo'o cha' ndija,

15 lo culo laa ni 'in lyigaa nu nsñi su'hua cha' ndija 'in lja nu nda'an ytsen can' loo chelyuu re.

16 Cua' jlyo rin' na siyana a yu'hui yuhue ri' ni 'in angajle, siyana msu'hua yuhue ri' ni 'in sñe' nten cuityi 'in Abraham.

17 Can' cha' nga'ni 'a cha' nga'ni ni 'in ni tsaña'an ndi'in cha' 'in ta'a ni lo'o lyigaa lo'o cha', siyana ca 'tna ri' ni 'in nten lo ca ni sca nu ndun loo lati nu nga'ni cuinta tñan 'in Ndiose, lo ngatyen ni qui'ya 'na.

18 Siyana mdijin ni ndi'i, can' cha' ndyca 'in ni ta yaa' ni 'in lyigaa nu ndijin cha'.

HEBREOS 3

Ndun loo la Crixtu que 'in Moisé

1 Can' cha', 'huan ta'an na nu cua msuhui Ndiose 'in, 'huan nu cua msi'ya Ndiose 'in quiaa la ni' cuaan, cu'ni cuintan huan 'in Crixtu Jesús, ni nu nguiaña'an rin' na, ni nu nga'an tñan Ndiose 'in, cui' ni nu ndun njñan ni cha' 'na tloo Ndiose.

2 Lñi ndi'in cha' 'in ni lo'o Ndiose nu ngulo tun 'in ni, tsaña'an lñi ndi'in cha' 'in Moisé lo'o lyigaa tñan nu ndaa Ndiose 'in lja lta nten 'in ni.

3 Una Jesús lyee la ndun lo'o cha' 'in ni que 'in Moisé, siyana tsaña'an ndi'in cha' 'in sca na'an, a ntsu'hui lyoo la na que nu ngañan 'in na.

4 Lyigaa na'an ngujui nu ngañan 'in na, una Ndiose lca nu mxtya quiya' lyigaa lo'o cha'.

5 Si siya Moisé ncuca sca msu 'in Ndiose, lo nga'ni cuinta lyigaa tñan nu ndaa ni 'in lja nten cuityi 'in ni, siyana taa rsuun ña'an cha' nu cu'ni ni tiaa braa.

6 Una Crixtu Sñe' Ndiose lca ni, ndlo ni tñan na'an 'in ni, lo na'an can' lcan nare, una si xñi tun tsan na 'in na, lo a cu'ni na'an rin' na lo'o cha' nu ndyuhui tan na, tsu'hue ntsu'hui tieen na hasta tyo'on na loo chelyuu re.

Ndaa Ndiose sca se'en xtñan' quichen 'in ni

7 Can' cha' ndeña'an ndyucui' Espíritu nu Luhui 'in Ndiose: Ri nii si quine 'huan cha' nu ndyucui' Ndiose,

8 ni a cu'ni tla carsya 'huan, tsaña'an nga'ni lye' rin' huan lja mda'an huan se'en bityi can',

9 se'en ndaa nten cula 'huan cha' nsin' ri' 'yan, ngana ne' ña'an scuente' ne' 'yan, lo ni siyana'an tloo ne' cha' nu tnu nga'nin tucua yla yjan can'.

10 lo'o cha' can' ngunu'un 'a ran' lo'o nten can', lo yucuin': Scaña'an ti nga'ni tucua ri' carsya 'in ne', lo a nga'ni cuinta ne' tucuiin nu 'yan.

11 Can' cha' ngüisin' ran' lo mxtyan sca cha' lo'o ne' siyana a sten ne' se'en ntsu'hui cha' xtñan' ne'.

12 'Huan ta'an na, xñi huan cuinta siyana ni scan huan lo a sten cha' a tsu'hue ni' carsya 'huan ta cu'ni tucua rin' huan lo tyo'o tijyun' huan sii' Ndiose, ni nu lu'u ca,

13 taan huan cha' tnu tiee 'in ta'an huan cuinta scaa tsan, lja nu ti ndijyi braa ña'an ndyca ri' ri nii, siyana ni scan huan a ca tla carsya 'huan lo'o cha' cuiñi nu ljian loo qui'ya.

14 Nare' cua ngu'ni ca'an cha' 'in Crixtu 'na, si xii tun tsan na 'na lo'o cha' nu yaña'an rin' na ti culo, hasta tyo'on na loo chelyuu re,

15 tsaña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: Si quine huan ri nii cha' nu ndyucui' Ndiose, ni a cu'ni tlan huan carsya 'huan, tsaña'an nu cua nga'ni lye' rin' huan.

16 ¿Ti ca ngune 'in lo nga'ni lye' ri' cha' nu yucui' Ndiose? ¿Ta tsi'i lyigaa nten nu mdo'o lo'o Moisé se'en lca Egipto?

17 ¿Ti ca lo'o nguiten cha' ngüisin' ri' tiee Ndiose sa tucua yla yjan? ¿Ta tsi'i nu nga'ni qui'ya can', cui' tsalca nu ngujui se'en bityi can'?

18 ¿Ti ca lo'o mxtya ni cha' siyana a sten se'en ntsu'hui cha' xtñan' ni? ¿Ta tsi'i nten nu a ngutucua cha' can'?

19 Ndi'yan na quinta ni cha' a ncuca sten ne', cui' siyana a yaña'an ri' ne' 'in Ndiose.

HEBREOS 4

1 Can' cha' chu'hui sca cha' chen ni' carsya 'na, lja nu ti ndiyaa cha' nu cua mxtya Ndiose siyana tca sten na se'en ndaa ni xtñan' na, ti quee' tsato'o a tyucuan huan cha' tsu'hue can'.

2 Siyana lo'on nare ngujui nu yucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose tsaña'an yato'o 'in ne' can', una tyucua cha' ti ngune 'in ne' siyana a yaña'an ri' ne'.

3 Una tsalca naa ne' nu nguiaña'an ri', cua ngu'ni ca'an 'na se'en ndaa Ndiose xtñan' na, siyana cui' ni nga'ni tyi'ya ni se'en can' bra nujuin ni: Can' cha' ngüisin' ran' lo mxtyan sca cha' lo'o ne' siyana a sten ne' se'en ntsu'hui cha' xtñan' ne'. Bra yucui' ni cha' re cua lca lyigaa tñan 'in ni ti bra ngañan ni chelyuu.

4 Nde xca cha' nu yucui' ni cha' 'in tsan nu mxtñan' ni: Ndiose nga'ni tyii ni lyigaa tñan 'in ni, lo mxtñan' ni nu cua ndyca cati tsaan.

5 Lo xiya' nga'ni ti'ya ni se'en can' bra nujuin ni: A sten ne' se'en ntsu'hui cha' xtñan'.

6 Can' cha' ca jylo rin' na siyana ti lyiji sten nu ntsu'hui cha' sten se'en can', siyana nten nu ngune 'in cha' tsu'hue re ti culo, a nguiten ne' siyana nga'ni lye' ri' ne',

7 can' cha' xiya' mxtya ni xca tsan, ña'an ndyca ri' ri nii, tsaña'an mxyucui' ni 'in David, lo nujuin ni: Si quine 'huan ri nii cha' nu ndyucui' Ndiose, ni a cu'ni tlan huan carsya 'huan.

8 Si Josué nguiten lo'o nten can' se'en ntsu'hui cha' xtñan' ne', a xtya 'a ni xca tsan nde loo la.

9 Ca jylo rin' na siyana sñe' Ndiose ti nducua tloo sten se'en nu ntsu'hui cha' xtñan'.

10 Tsalca nu cua nguiten se'en nu ndaa Ndiose xtñan', cui' siyana cua xtñan' lo'o tñan nga'ni, tsaña'an mxtnan' Ndiose lo'o tñan nga'ni ni.

11 Can' cha' taan na juersa sten na se'en ntsu'hui cha' xtñan' na, lo a cu'ni lye' rin' na ña'an nu nga'ni ne' can'.

12 Siyana squicha' Ndiose lu'u na lo tla cha' 'in na, lyee la cha na que 'in espada nu tyucua tsu' cha, nguiten na la ni' carsya 'na lo nsla ti'in na cha' tiyaa 'na se'en nu qui'ñi lati, lo ndlo suhui na ña'an nu lca tiee na.

13 Ni sca na nu ngañan Ndiose, a ca chu'hui catsi' na tloo ni, siyana lyigaa loo na ndi'in yla tloo ni siya' ti, ni nu ntsu'hui cha' tyaan na cuinta tloo tiaa braa.

Scati Jesús ndyucui' cha' 'na tloo Ndiose

14 Siyana cua nguiten sca nu ndun loo lati la tloo Ndiose lo'o cha' 'na, cui' Jesús nu lca Sñe' Ndiose, can' cha' tyun tsan na lo'o cha' nu cua yaña'an rin' na.

15 Siyana ni nu ndun tiyaa can', nu ndun loo lati ni nu ndyucui' cha' 'na tloo Ndiose, a lca ni sca nu a ndii ri' cha' nu ndijin na, siyana cua mdijin ni scaxca lo'o cha' tsaña'an cha' nu ndijin na, una a nga'ni ni qui'ya.

16 Can' cha' cu'ni tnu tien na tsaan na lucui' la se'en nducua ni, cui' ni nu ntsu'hui cha' tsu'hue 'in, siyana 'tna ri' ni 'na, lo ta yaa' ni 'na bra ndijin na cha'.

HEBREOS 5

1 Siyana sca nu ndlo ca tñan ni' lyaa, ndlo tun nten quichen 'in ne' siyana tyucui' cha' 'in ne' tloo Ndiose, xtya lomstan tloo ni, lo tiquin 'ni squi'ya qui'ya 'in ne'.

2 Ntsu'hui cha' tlyu ri' 'in ne' lo'o sca nu chin' cha' 'in ta lo'o sca nu a ntsu'hua se'en cha' 'in, siyana lo'o na'an ri'.

3 Can' cha' 'ni cha' tiquin 'ni tloo Ndiose squi'ya qui'ya 'in ne', a cuinta lo'o cha' 'in nten.

4 Ni sca tucui lo a ca tyun lo'o cha' cuiya' re lo'o cha' 'in ti, siyana Ndiose nxya 'in can', tsaña'an nga'ni ni lo'o Aaron.

5 Cui' ncuaña'an Crixtu a mxtya ni 'in ni ca ni sca nu ndun loo lati nu cu'ni tñan 'in Ndiose, siyana ndeña'an nujuin Ndiose 'in ni: Nu'huin lca Sñen', lo na' lcan Sti ri nii.

6 Ndeña'an ndyucui' xca se'en loo quityi can': Nu'huin lca nu cu'ni tñan 'yan sa tyucui braa, tsaña'an cha' cuiya' nu mda'an lo'o Melquisedec.

7 Bra mda'an Crixtu loo chelyuu re mjñan ni cha' tsu'hue 'in Ndiose, hasta lo'o tyi'a quiloo ni nguilu bra yucui' cueen ni lo'o nu ca culaa 'in ni lo'o cha' ndija, lo nga'ni cuinta Ndiose cha' nu yucui' ni siyana nga'ni rsuun ni 'in ni.

8 Nisiya lca ni Sñe' Ndiose, una nga'ni cha'an ni lo'o scaxca cha' nu mdijin ni lo mducua ni cha' 'in Sti ni.

9 Bra cua ngüita'a lyigaa tñan nu mdo'o 'in ni, mxtya quiya' ni cha' nu tyo'o laa nten sa tyucui braa, lyigaa nu tucua cha' 'in ni,

10 lo mxtya Ndiose 'in ni lca ni sca nu ndun loo lati nu cu'ni tñan 'in ni lo'o cha' cuiya' nu mda'an lo'o Melquisedec.

A tyo'o tsu' na sii' Crixtu

11 Chun' cha' re quina'an 'a cha' ca tyucuin' na, lo tucui 'a ña'an tyo'o scua yla na, siyana que' 'a ndi'yan huan cuinta 'in na.

12 Ta tsi'i cua nga'an cha' culu'un huan 'in xca tucui, cua s'ni la ngui'ni cha'an huan cha' re, una nde nducua tloon huan caja nu culu'u 'huan cha' 'in Ndiose lo xiya' tisna cu'ni cha'an huan cha' nu ngui'ni cha'an sca nu cui, ti ndyca rin' huan co'on huan styi' siyana nga'an cha' cun huan na nu ngala la.

13 Tsalca nu ti ndi'yo styi' a ndi'ya cuinta cha' nu lñi 'in Ndiose, siyana ti cuine' can'.

14 Una sca nten nu cua ngula, 'ni cha' 'in lo'o sca na nu cua ngula la, lca can' sca nu cua ndun tiyaa, lo ca culosuhui can' ni ña'an cha' nu tsu'hue lo ni ña'an cha' nu a tsu'hue.

HEBREOS 6

1 Cua' s'ni mdisanan na lo'o cha' 'in Crixtu, can' cha' taan na juersa tsaan na nde loo la hasta tyun tsan na, lo tsi'i na xtucuin na xiya' ña'an ntsu'hui cha' xtun rin' na, ta tsaña'an ri' na 'in Ndiose,

2 lo'o si tyucua tyan na, ta bra mxtya ne' yaa' ne' 'na, ta lo'o ña'an nu ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ne' ngujui, ta siyana ca cuiya' cha' 'in ne' lo tyijyin ne' ndi'i sa tyucui braa.

3 Tsa quiñan na nde loo, una si Ndiose taa ni cha' cuiya'.

4 Siyana sca nu cua nga'ni cha'an, lo ndyucuan xu'hue cha' tsu'hue 'in Ndiose tsatlyu lo'o Espíritu nu Luhui 'in ni,

- 5 a cuinta cua ngüii ri' can' snu ña'an tsu'hue cha' 'in Ndiose, lo sa tyucui braa ndia cha' cuiya' 'in ni,
- 6 lo si tyo'o tsu' can', a caja nu xtun 'in lo cha'an cha' tiyaa 'in xiya', siyana xiya' jyi'in ca'an can' 'in Sñe' Ndiose loo cursi, se'en nu tyo'o cha' jyu'u 'in ni tloo lyigaa nten.
- 7 Ndyca ri' can' tsaña'an ndyca ri' sca yuu se'en nu tsu'hue ndi'ya quioo, tsu'hue 'a ndyca tñan na nu nguita 'in na, can' ndyca tycan' cha' tsu'hue nu ndaa Ndiose.
- 8 Una sca loo yuu se'en nu ndi'in quiche', a sca cuinta ntsu'hui 'in na, chen ndyucui caan yuhue' 'in na lo tsato'o squin na.
- 9 Cuinta cha' nu 'huan, 'huan ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ri' hua 'in, nisiya ncuaña'an yucui' hua lo'on huan, una nducua tloo hua caja cha' tsu'hue nu taa Ndiose 'in nu ntsu'hui cha' tyo'o laa.
- 10 Siyana Ndiose lñi ndi'in cha' 'in ni, lo a njlya ri' ni tñan nu ngui'ni huan lo'o cha' 'in ni, cui' cha' tsu'hue nu lca tieen huan tsaña'an nda yaan' huan 'in ta'an na, lo ngui'ni huan 'in na hasta ri nii.
- 11 Una nducua tloo hua siyana cuinta scaa huan nde lyee la ca lca tieen huan lo'o cha' nu ndyuhui tan huan, hasta bra tyucuan huan cuinta 'in na bra tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re,
- 12 lo a taan huan ya' ca ndaja rin' huan, siyana cu'ni cha'an huan 'in scaxca nu ndyucuan cha' nu mxtya Ndiose lo'o cha' nu nguiaña'an ri' lo a ngui'ni na'an ri'.
- 13 Bra mxtya Ndiose sca cha' 'in Abraham, a ngujui xca nu ndun loo la cu'ni ti'ya ni, siyana ticuii' 'in ni nga'ni ti'ya ni,
- 14 lo nujuin ni 'in ne': Nu chiñi na' cu'nin tsu'hue lo'o, lo cu'nin cha' ca quina'an sñe'.
- 15 Siyana yu'hui cha' tlyu ri' 'in ne' ndyuhui ta cha' nu cua mxtyaa Ndiose, can' cha' ngu'ni ca'an cha' tsu'hue can' 'in ne'.
- 16 Nten chelyuu bra nxyta tsa ne' sca cha', 'ni cha' 'ni ti'ya ne' 'in xca tucui nu ndun loo la que 'in ne', lo nisiya lyee la ndyucui' ne', una cui' bra nxi'yu co' cha' nu ndyucui' ne' lo'o cha' nu nxyta tsa ne' can'.
- 17 Can' cha' Ndiose mxtya tsa ni cha' lo'o Abraham, siyana ncu'a ri' ni quilyo scua yla ni cha' nu yucui' ni, lo a cu'ni tucua ri' lyigaa nu ntsu'hui cha' caja cha' tsu'hue can' 'in.

18 Nde tucua cha' nu a caja nu cha'an: Tsaña'an nga'ni ti'ya ni 'in ni ticuii' ni, lo'o cha' nu mxyta ni can'. Lo siyana Ndiose a ca quiñi ni, nde lyee la ndiji cha' tnu tiee 'na, tsalcan naa nu cua ngulo chun' cha' nu a tsu'hue, siyana ca tyucuan na cha' nu cua mxyta ni lo'on na.

19 Cha' re nda yaa' 'in carsya 'na siyana a tyo'o tsun' na, lo lo'o cha' re ca sten na la tloo ni,

20 cui' ni' cuaan se'en nguiten Jesús la nducua la que nare, ni nu ndun cu'ni tñan 'in Ndiose sa tyucui braa, tsaña'an cha' cuiya' nu nda'an lo'o Melquisedec.

HEBREOS 7

Cha' 'in Melquisedec

1 Melquisedec ncuá Ree quichen Salem, lo nga'ni tñan 'in Ndiose, ni nu tlyu lati. Yato'o bra mxtucui Abraham nga'ni cana 'in xca lta ree can', Melquisedec can' ya te'en 'in Abraham, lo mjñan 'in Ndiose siyana ta yaa' ni 'in Abraham.

2 Rcan' Abraham sca se'en mxyta scaa lta loo mstan, na nu ngalaa se'en yaa cusuun, lo ndaa na 'in Melquisedec. Nii Melquisedec ndyca ri' na tyucui' na la nducua la: Ree nu lñi ndi'in cha' 'in, a cuinta ndyca ri' na tyucui' na Ree 'in quichen Salem, Ree nu nga'ni cha ndi'in tsu'hue nten.

3 Melquisedec can' a mdi'in nten cula 'in, ni nten cuityi 'in, a tycan' ni braa ngula ta ni braa ngujui, ncuá tsaña'an ndyca ri' Sñe' Ndiose, lo sa tyucui braa mducua tloo Ndiose 'in.

4 Can' cha' culucua tsu'hue rin' huan, snu ña'an tlyu cha' cuiya' nda'an lo'o, hasta Abraham nu ncuá nten cula 'na lo ndaa lomstan 'in ne', cui' na nu tsu'hue lati nu ngulaa se'en yaa cusuun.

5 Tsalca nu nga'ni tñan 'in Ndiose, siyana lca nten cuityi 'in Levi, nga'an cha' 'in xñi sca lomstan nu ndaa nten quichen 'in tsaña'an cha' nu ndyucui' lee, cui' nten nu ti ndyca ta'a tsatlyu lo'o cha' 'in Abraham nu ncuá nten cula 'in ne'.

6 Una Melquisedec can', nisiya a tucui ndyca 'in nten cuityi 'in Levi, una mxñi sca lomstan nu ndaa Abraham 'in, rcan' mjñan 'in Ndiose siyana ta yaa' ni 'in Abraham, nu cua ngu'ni ca'an cha' tsu'hue can' 'in.

7 Yla ndi'in cha' re siyana sca nu ndun loo lati ngulucuan 'in sca nu qui'ya la ndi'in cha' 'in.

8 Siyana chelyuu re ndyucuan ne' lomstan nu ndaa ticui' ta'a nten ne' nu ntsu'hui cha' tsatii cha' 'in, una Melquisedec nguinu scua cha' siyana lu'u ca.

9 Ta tyucuin' na siyana bra nu ndaa Abraham sca lomstan 'in Melquisedec, ña'an cha' 'in Levi ndaa 'in na, nu nga'an cha' 'in tyucuan lomstan can',

10 siyana loo chelyuu 'in Abraham ca ntsu'hui cha' caan Levi, lo a lyiji tiyaan chelyuu bra ya ya te'en Melquisedec can' 'in Abraham.

11 Si tloo Ndiose nguinu scua tsa cha' 'in Levi tsaña'an cha' cuiya' nu nda'an lo'o (siyana lo'o cha' 'in nga'ni cha'an cha' 'in lee), a 'ni 'a cha' ti tyo'o tun xca nu cu'ni tñan 'in Ndiose tsaña'an tlyu cha' cuiya' nu mda'an lo'o Melquisedec, una tsi'i loo nten cuiyati 'in Aaron ntsu'hui cha' tyo'o tun can'.

12 Siyana si tyo'o tun xca nu cu'ni tñan 'in Ndiose, 'ni cha' lo'o lee can' cha'an na rcan'.

13 Una ni nu ndyucuin' na cha' 'in re, loo xca lta ne' Israel yaan ni, lo a ngu'ni ca'an 'in nten can' lo'o tñan nu 'in Ndiose.

14 Lyigaan na jlyo rin' na siyana Ni X'na na yaan ni loo nten cuiyati 'in Judá, lo a nisiya yucui' Moisé cha' 'in nten can' siyana sten ne' loo tñan 'in Ndiose.

15 Yla 'a ndi'in cha' re, si ncuaña'an mdo'o tun xca nu sten loo tñan 'in Ndiose, tsaña'an ndi'in cha' 'in Melquisedec,

16 una tsi'i lo'o cha' 'in lee can' mdo'o tun ni, ta siyana lca ni nten nu ntsu'hui cha' tyucuan tñan can', siyana mdo'o tun ni lo'o sca cha' cuiya' nu tlyu nu a ntsu'hui cha' tsatii cha' 'in.

17 Siyana ndeña'an ndaa Ndiose rsuun cha' 'in ni: Nu'huin lca nu cu'ni tñan 'yan sa tyucui braa, tsaña'an cha' cuiya' nu mda'an lo'o Melquisedec.

18 Ndyca tyacan' ña'an siyana lyigaa cha' nu mxnu scua Ndiose ti culo cua mdo'o chun' na, siyana a juersa 'in na, ni a ncu culo laa na 'na,

19 (siyana lee can' a ncu 'in na cu'ni chu'hue na cha' 'na tloo Ndiose), una chun' cha' re cua mxtya ni sca cha' nu tsu'hue lati nu ca tsa lo'o 'na la tloo Ndiose.

20 Bra nu mxtya ni cha' re, nga'ni ti'ya ni 'in ni,

21 una lyigaa la ña'an nu mdo'o tun nu cu'ni tñan 'in ni, a tucui nga'ni ti'ya 'in ni rcan'. Una bra mdo'o tun ni re, ndeña'an nguinu scua cha' nu yucui' Ndiose: Ni X'na na nga'ni ti'ya ni 'in ni, lo a ntsu'hui cha' cha'an ni cha' nu cua mxtya ni, lo nujuin ni: Nu'huin lca sca nu cu'ni tñan 'yan sa tyucui braa, tsaña'an cha' cuiya' nu mda'an lo'o Melquisedec.

22 Nde ndyca tycan' ña'an siyana nguinu scua sca cha' nu tsu'hue lati 'na, lo Jesús lca ni cuiya' nu cua mxtya Ndiose siyana ca tyucuan na cha' tsu'hue can'.

23 Una lyigaa la ña'an nu nga'ni tñan 'in Ndiose, cui' bra msyu'co tñan nu nga'ni lo'o cha' ndija can', can' cha' scaxca nguiten loo tñan can',

24 una Jesús siyana ndi'in ni sa tyucui braa, a ntsu'hui cha' xi'yu co tñan nu ngui'ni ni,

25 can' cha' ndyca 'in ni culo laa ni 'in tsalca nu tiyaa tloo Ndiose lo'o cha' cuiya' 'in ni, ndi'in ni sa tyucui braa lo njñan ni 'in Ndiose cha' 'in can'.

26 Sca ni nu ndun loo la nu ngui'ni tñan ncuaña'an, 'ni cha' 'na lo'o ni siyana lca ni sca nu cua mdo'o hui 'in Ndiose, luhui cha' tiyaa 'in ni, a sca qui'ya nducui ndyca'an 'in ni, ni sca cuu', ni a nga'an 'in ni ña'an nten qui'ya chelyuu, ndyucuan ni sca cha' cuiya' nu tlyu la ni' cuaan.

27 Ni a ntsu'hui cha' tiquin ni 'ni tloo Ndiose cuinta scaa tsan tsaña'an nga'ni lyigaa la ña'an nu mdun loo can', la nducua la lo'o qui'ya 'in ne', rcan' lo'o qui'ya 'in nten quichen. Una Jesús bra ndyaa ni 'in ni, siya' ti ngatyen ni qui'ya 'na tloo Ndiose.

28 Siyana cuinta cha' 'in lee xcui' nten nu na'an ndi'in cha' 'in nsñi cuinta tñan 'in Ndiose, una nde loo la can' bra cua nga'ni ti'ya ni 'in ni, ngulo tun ni 'in Sñe' ni, cui' sca nu nga'ni tyucui ni cha' 'in sa tyucui braa.

HEBREOS 8

Ndyucui' Jesús cha' 'na lo'o sca cha' nu cui'

1 Cha' nu ndun loo lati nu llyan na ndyucuin' na, siyana cua mdo'o tun sca nu tyucui' cha' 'na tloo Ndiose, ni nu cua nditucua tsu' cueen se'en ndlo Ndiose tñan ni' cuaan,

2 lo lca ni sca nu lyi'ya loo se'en luhui 'a 'in Ndiose, yucui' ca te na'an nu mxn tun Ni X'na na, lo tsi'i lo'o cha' 'in nten chelyuu.

3 Siyana lyigaa la ña'an nu ndyucui' cha' 'in nten tloo Ndiose, ndyo'o tun siyana tsa lo'o lomstan lo tiquin 'ni tloo Ndiose, can' cha' lo'o Jesús nga'ni cha' ya lo'o ni sca lomstan tloo ni.

4 Si ti ndi'in Jesús loo chelyuu re, ni a cu'ni ni tñan re, siyana cua lca nu ndya'an lo'o lomstan tloo Ndiose tsaña'an ndyucui' lee.

5 Tñan nu nga'ni can' lca na sca ngulucuin ta sca xñii cha' nu ndyca la ni' cuaan, siyana cha' re ngulu'u Ndiose 'in Moisé bra ntsu'hui cha' tsa'a te' na'an can', lo nujuin ni 'in: Xñi cuinta siyana tñan 'in na na'an ngulucuin nu na'an bra ndun loo qui'ya Sinaí.

6 Una tñan nu ndyucuan Jesús, tsa la ntsucua cha' 'in na siyana cui' ni ndyucui' ni cha' 'na tloo Ndiose. Cha' nu mxnu scua ni re ndun loo la na, lo ljian lo'o na quina'an la cha' tsu'hue 'na.

7 Si mdo'o scua ne' lo'o cha' nu mxnu Ndiose ti culo, a ntsu'hui 'a cha' ti caan xca cha' nde loo la can'.

8 Siyana ndeña'an ngusun lo'o Ndiose 'in ne': Ña'an, cua ljian sca tsan, nujuin Ni X'na na, bra nu xtyan sca cha' nu cui ti lo'o ne' Israel, a cuinta lo'o Judá.

9 Una tsi'i ña'an cha' mxn tyan lo'o nu ncua nten cula 'in ne', bra msñin yaa' ne' lo nguilyoon 'in ne' se'en lca Egipto. Lo siyana a mxu'hua se'en ne' cha' nu xtyan, can' cha' a yu'hui yuhue 'a ran' 'in ne', nujuin Ni X'na na.

10 Can' cha' nde xtyan sca cha' lo'o ne' Israel, bra cua mdijin tsan can', nujuin Ni X'na na. Quinu yu'hui cha' nu ngulon tñan ni' cha' tiyaa 'in ne', a cuinta quinu scua na ni' carsya 'in ne'. Na' can Ndiose nu chu'hui cuinta 'in ne', lo ca ne' quichen 'yan.

11 Ni a 'ni 'a cha' ti caja nu culu'u 'in ta'a nten ne' ta 'in ta'a ngula ne' ña'an ndi'in cha' 'in Ndiose, ta ñujuin can': ¿Ta jlyo rin' huan cha' 'in Ni X'na na? Siyana lyigaa tucui chu'hui lyoo 'yan, ti nu suhue lati hasta lo'o nu cula.

12 Cuiyen qui'ya 'in ne', lo a xu'hua 'a ran' qui'ya ngui'ni ne' lo'o cha' lye' ri' 'in ne'.

13 Bra nujuin ni siyana cua mxn tyan ni sca cha' nu cui, cui' siyana cua mdijin cha' nu mxnu scua ni ti culo, lo sca na nu cua nguiaa ndijin

cha' 'in, ndyca cula na siyana cua ndyucui lucui' la cha' lyiji yu'hui na.

HEBREOS 9

1 Cha' nu cua mxtya Ndiose ti culo, cua lca ña'an ntsu'hui cha' cu'ni tnu ne' 'in ni a cuinta nguiaa' sca te' na'an se'en nu luhui 'in ni.

2 Siyana ndeña'an nguiaa' te' na'an can': Se'en can' ndlo naa ne' 'in na Sca Se'en nu Luhui, can' ndun se'en ndyucua quii' ndyiquin, lo'o misa se'en nducua quijaxtlya nu cua ngulucuan 'in Ndiose.

3 Ticui' ni' te' na'an can' nducui ndijin sca te' jlu'hue la can', lo nde chun' te' can' lca na Sca Se'en nu Luhui Lati.

4 Can' ndun sca se'en nguiaa' lo'o oro se'en nu ndyiquin na nu txi, a cuinta ntsucua quiñan' nu luhui lati 'in Ndiose, ña'aan na ngxuxen oro 'in na. Can' ntsu'hui sca quitun' nu xcui' oro se'en ntsu'hui maná, a cuinta lo'o yca scaan Aaron, ndyca ya'a can', a cuinta lo'o ca' quee se'en ngua'an lee 'in Ndiose.

5 Chun' quiñan' can' ndun tucua ngulucuin angajle nu mdo'o loo xaa 'in Ndiose, jlyu'hue angajle can' ntsucua na chun' quiñan' se'en nsuhui ni qui'ya 'in nten. Ri nii, a ca tyucuin' na cha' 'in quiñan' can' lyee la.

6 Bra ti nducua te' na'an can', lyigaa braa nda'an scaxca ne' se'en nu ndiyaa culo na can', siyana cu'ni cuinta ne' tñan nu ntsu'hui yaa' ne' tloo Ndiose,

7 una se'en nu luhui lati can', scati nu ndun loo nguiten 'in na siya' ti sca yjan, una 'ni cha' sten lo'o tne 'ni se'en can' squi'ya qui'ya 'in ne', a cuinta lo'o qui'ya ngui'ni nten quichen lo'o cha' tantu 'in ne'.

8 Lo'o cha' re, Espíritu nu Luhui 'in Ndiose nditsa' ni 'na siyana lja nu mducua te' na'an can', a lyiji quila sca tucuiin nu tiyaa se'en nu luhui lati 'in Ndiose.

9 Lyigaa cha' re ndaa na cha' tiyaa 'na ri nii: Nisiya ndya'an lo'o ne' lomstan lo ndiquin ne' 'ni tloo Ndiose, una a ncua nsuhui na cha' tiyaa 'in nu nducui ndyca'an cha' can',

10 siyana lca na xcui' cha' ndyucu ta na nu ndi'yo ne', a cuinta scaxca ña'an nsuhui ne' 'in ne' lo'o na nu nguila' ne', lo nguinu scua cha' re tsalja nu tiyaa tsan tyca cui na.

11 Cua' yaan Crixtu, ni nu ndun loo lati nu ndyucui' cha' 'na tloo Ndiose, lo yan lo'o ni cha' tsu'hue nu ntsu'hui cha' caja 'na, siyana

cua nguiten ni ni' sca te' na'an nu tlyu la, nu luhui la, una a nducua na loo chelyuu re siyana tsi'i nten chelyuu ngañan 'in na.

12 Siya' ti nguiten ni Se'en nu Luhui Lati 'in Ndiose, lo a ntsu'hui 'a cha' ti sten ni xiya', una a nguiten ni lo'o tne scaxca loo 'ni, siyana lo'o yucui' ca tne ni msuhui ni 'na sa tyucui braa.

13 Si ncuaña'an nguinu luhui ne' lo'o tne scaxca 'ni, ta lo'o jyii 'in nu nscuin ne' squi'ya qui'ya ngui'ni ne',

14 ni xnu ca tne Crixtu, ni nu luhui lati nu ndyaa 'in tloo Ndiose lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu nu ndi'in sa tyucui braa, ca nsuhui ni cha' tiyaa 'na lo'o cha' a tsu'hue nu nguiaa lo'on 'na lo'o cha' ndija, siyana tyucua tloon na 'in Ndiose, ni nu lu'u ca.

15 Can' cha' Jesús lca ni nu ndyucui' cha' 'na tloo Ndiose lo'o cha' nu cui mxnu scua ni, siyana ngujui ni ngatyen qui'ya 'in nu nga'ni cha'an cha' nu mxtya Ndiose ti culo, siyana lyigaa nu ngulosuhui ni ca caja cha' tsu'hue nu a ntsu'hui 'a cha' tsatii 'in.

16 Sca quityi cha' 'in yuu, a tucui nu ca tyucuan 'in na lja ti ndi'in x'na na,

17 siyana la cua ngujui can' ca tyucuan xca tucui 'in na, siyana a ntsu'hui lyoo na lja nu ti lu'u nu ca' 'in ca 'in na.

18 Can' cha' lo'o tne mxnu scua tsa Ndiose cha' nu colo can'.

19 Siyana Moisé bra mdyi yucui' lo'o nten lyigaa cha' nu mxtyaa Ndiose 'in ne' loo lee can', mscan' sca yni quixin' nu naa hisopo lo'o sca syla' nga'á, rcan' msñi se'en ntsu'hui tne scaxca 'ni lo mxtyaa' 'in na lo'o tyi'a, lo mscuin 'in na loo quityi can', a cuinta lo'o se'en ndi'in nten,

20 lo nujuin 'in ne': Lo'o tne re xnu scua tsa Ndiose sca cha' nu ngulo ni tñan 'na lo'on huan.

21 A cuinta mscuin tne can' 'in te' na'an tsatlyu lo'o lyigaa na nu 'ni tsu'hue 'in ne' se'en can'.

22 Cuinta cha' 'in lee, lyigaa ti na ngüi na lo'o tne. si tsi'i lo'o tne nu nguilu can' a ca caten qui'ya 'in nten.

Ngatyen Crixtu qui'ya 'in nten

23 Si ncuaña'an nguinu luhui lyigaa cha' can', na nu lca xñii cha' nu ndyca ni' cuaan, ni xnu ca cha' nu ndyca la cua, ta a lyee la 'ni cha' 'in na lo'o sca lomstan nu ntsu'hui lyoo lati.

24 Siyana Crixtu a nguiten ni se'en nu ngañan nten chelyuu, nu lca xñii sca cha' nu yucui' ca, siyana nguiten ni la ni' cuaan tloo Ndiose lo'o cha' 'na.

25 Una a tyun ya' ndyaa ni 'in ni siyana caja ni, tsaña'an ndi'in cha' 'in ne' nu ndun loo can' bra nguiten ne' lo'o tne lyigaa yjan Se'en nu Luhui can' 'in Ndiose, una tsi'i tne ne' lca na.

26 Si ncuaña'an ndi'in cha', Crixtu 'ni cha' caja ni lyigaa yjan ti bra nguiaa' chelyuu re, una mdiyaa tsan siya' ti nguiten ni la tloo Ndiose lo'o tne ni, siyana cuityen ni qui'ya 'in nten.

27 Lo tsaña'an nguinu scua cha' 'in lyigaa nten, siya' ti ntsu'hui cha' caja ne', rcan' ca cuiya' cha' 'in ne',

28 cui' ncuaña'an Crixtu, siya' ti ndyaa ni 'in ni loo lyigaa nten siyana cuityen ni qui'ya 'in ne', lo bra quiaan ni xiya', a tsi'i a lo'o cha' 'in qui'ya, siyana quian 'ya ni 'in tsalca nu ndyuhui ta 'in ni.

HEBREOS 10

1 Lee can' lca na sca xñii ti cha' nu ntsu'hui cha' caan, una tsi'i yucui' ca cha' tsu'hue can' lca na, can' cha' a ndijyi ña'an nxnu luhui na 'in nten nu nguina 'in Ndiose, lo'o ña'an nu ndiquin ne' 'ni tloo ni quinta scaa yjan.

2 Si ncu 'in lee can' suhui na 'in ne' siya' ti, cui' bra si'yu co' ne' cha' nu ndiquin ne' 'ni can', siyana jlyo ri' ne' siyana a nducui 'a ne' qui'ya.

3 Siyana lo'o ña'an nu ndiquin ne' 'ni can' lyigaa yjan, tsaloo ti nchu'hua ri' na qui'ya 'in ne',

4 siyana tne scaxca 'ni can' a ndyca 'in na cuityen na qui'ya 'in ne'.

5 Can' cha' ndeña'an yucui' Crixtu bra yaan ni loo chelyuu re: A ndyca ri' scaxca lomstan ta tne 'ni, can' cha' nga'ni cha' ngulan ña'an ndyca ri' sca nten.

6 A nguinu tsu'hue tiee lo'o 'ni nu mdiquin ne' tloo, ta lo'o lomstan nu ndaa ne' squi'ya qui'ya 'in ne'.

7 Can' cha' yucuin' lo'o: Nu'huin ni nu lca Ndiose, nde mdiyaan lo cu'nin ña'an nu ndyca ri' siyana ca tsaña'an cha' nu cua nguinu scua loo quityi lo'o cha' 'yan.

8 Qui'yan na quinta cha' nu yucui' Crixtu ti culo bra nujuin ni: A ndyucuan xu'hue lomstan ni tne 'ni, lo ni a nguinu tsu'hue tiee lo'o

'ni nu mdiquin ne' tloo, ta lo'o scaxca lomstan nu ndaa ne' squi'ya qui'ya 'in ne', (lo nisiya lca na cha' nu ndyucui' lee can'),

9 lo ti nujuin la ni: Nu'huin ni nu lca Ndiose, nde mdiyaan lo cu'nin ña'an nu ndyca ri'. lo'o cha' nu yucui' ni re ngatyen ni cha' nu mxtya ni ti culo, siyana xtya cui ni xca cha'.

10 Nguinu luhuin na tloo Ndiose lo'o tne Jesucristo siyana ndyaa ni 'in ni siya' ti, lo cu'ni tsu'hue na 'na sa tyucui braa.

11 Chiñi siyana nu ndyucui' cha' 'in nten tloo Ndiose, scaña'an ti ngui'ni ti cui' ti loo ña'an ndiquin 'ni, lo ni a ndyca cuityen na qui'ya 'in ne'.

12 Una Crixtu siya' ti ndyaa ni 'in ni squi'ya lyigaa qui'ya 'na, rcan' nditucua ni tsu' cueen 'in Ndiose.

13 Ti' rcan' ndyuhui ta ni tsaya' quinu ta'a cusuun ni nde tuquiya' ni.

14 Siyana siya' ti ngujui ni lo msuhui ni 'in lyigaa nu cua mdo'o hui 'in ni, lo quinu luhui can' sa tyucui braa.

15 Espíritu nu Luhui 'in Ndiose ndaa rsuun lo'on na lo'o cha' re, siyana ndeña'an nujuin ni la nducua la:

16 Nde cha' nu cui xtyan lo'o ne' tiaa braa, nujuin Ni X'na na: Quinu yu'hui lee 'yan ni' carsya 'in ne', lo quinu yu'hui na ni' cha' tiyaa 'in ne'.

17 Lo ti nujuin la ni: Ni xiya' lo a xu'hua 'a ran' qui'ya nducui ne' lo'o cha' a tsu'hue nu nga'ni ne'.

18 Sca qui'ya nu cua nguten, a 'ni 'a cha' ti caja nu su'hua lyiya' 'in na xiya'.

19 Can' cha', 'huan ta'an na, cua ngujui cha' cuiya' sten na Se'en nu Luhui Lati 'in Ndiose lo'o tne Jesucristo,

20 cua msla ni sca tucuiin nu cui ndaa chelyuu 'na, bra ngujui ni lo nguiten ni la ni' cuaan lo'o cha' 'in cuinan' ni.

21 Ri nii siyana cua ndi'in sca nu ndun loo lati nu tyucui' cha' 'na la tloo Ndiose,

22 can' cha' tsaan na lucui' la tloo Ndiose lo'o sca carsya nu luhui, lo a cu'ni tucua rin' na lo'o cha' nu nguiaña'an rin' na, cua nguinu luhui carsya 'na lo jlyo rin' na siyana a nducuin 'an na qui'ya, cui' ncuaña'an mji'an ni 'na lo'o tyi'a nu luhui lati.

23 Tyun tsan na lo'o cha' nu nguiaña'an rin' na, lo a cu'ni tucua rin' na lo'o cha' nu ndyuhui tan na, siyana lñi ndi'in cha' 'in ni nu cua mxtya cha' re.

24 Scaxcan na cu'ni cuintan na 'in ta'an na, siyana nde lyee la chu'hui cha' tsu'hue 'na, lo cu'ni na lyigaa loo tñan tsu'hue.

25 A cula' tin' na quio' ti'in na lo'o ta'an na, tsaña'an ngui'ni scaxca la tucui, siyana taan na cha' tnu tiee 'in ta'an na, lo nde lyee lati siyana cua ndyucui lucui' la cha' quiaan ni.

Nu ngui'ni qui'ya lo'o cha' nu lca tiee

26 Si ti tsa quiñan na cu'ni na qui'ya lo'o cha' nu lca tieen na, nisiya cua yu'hui lyoon na cha' nu lñi 'in Ndiose, a ndia 'a xca tucui nu cuiyten qui'ya 'na,

27 tsaloo ti ljian sca ndi'i tlyu nu cuijlyo 'in lyigaa ta'a cusuun Ndiose la loo quii' ndyiquin.

28 si ntsu'hui nu cuicha ti'in sca lee nu nga'an Moisé, lo si ntsu'hui tucua sna nu taa rsuun cha' can', tsaloo caja ti nu nga'ni qui'ya can'.

29 Ni xnu ca lo'o nu lyo' su'hua 'in Sñe' Ndiose, tlyu la ndi'i ntsu'hui cha' caan 'in can', lo si cu'ni siyana tne ni lca na sca na nu cuu', cui' cha' nu mxtya Ndiose nu nsuhui 'na, tsato'o xcuan tloo can' 'in Espíritu nu ljian lo'o cha' tsu'hue 'na.

30 Cua' ndyu'hui lyoon na 'in ni nu juin: Na' nga'an cha' 'yan cu'nin cuiyan' cha' 'in nten, lo na' su'huan lyiyan' 'in ne', nujuin Ni X'na na. Nde xca cha' nu nguinu scua: Ni X'na na cu'ni cuiya' ni cha' 'in quichen 'in ni.

31 ¡Tlyu cha' lca si tiun na tuyaa' Ndiose, ni nu lu'u ca!

32 Una xu'hua rin' huan bra nu ndyucuan xu'huen huan cha' tsu'hue 'in Ndiose, snu ña'an nda loon huan lo'o scaxca ndi'i yaan 'huan.

33 Si nisiya ntsu'hui braa ngutucua ne' yuhue' 'huan, lo hasta tloo nten ndaa ne' ndi'i 'huan, a cuinta nda yaan' huan 'in nu ndijin ndi'i.

34 Cui' ncuaña'an ndyca 'tna rin' huan 'in nu yu'hui na'an tyucuan, tsu'hue ntsu'hui tieen huan bra ngujui nu ngalaa na nu ndi'in 'huan, siyana jlyo rin' huan la ni' cuaan ndi'in cha' cui'lyiya' nu tsu'hue lati nu a ntsu'hui 'a cha' tsatii.

35 Can' cha' a xcuan tloon huan cha' nu yaña'an rin' huan, siyana lo'o cha' can' tyucuan huan sca cha' tsu'hue nu tlyu,

36 una 'ni 'a cha' ta loon huan lo'o cha' nu ndijin huan, lo bra cua mducua huan cha' nu ndyca ri' Ndiose, rcan' tyucuan huan cha' tsu'hue nu cua mxtya ni.

37 Una, cua' ndyucui lucui' la cha' caan ni nu ntsu'hui cha' caan, lo a tiya' 'a ni lyee la.

38 Sca nu luhui tloo caja chelyuu 'in si tsaña'an ri' 'yan. Una nu tya'an chun' lo'o cha' re, a tsu'hue chu'hui tieen lo'o can'.

39 Una nare a lcan na nu xtucui nde chun' nu ntsu'hui cha' tyucuna', siyana lcan na sca nten nu nguiaña'an ri' nu ntsu'hui cha' tyo'o laa.

HEBREOS 11

Cha' 'in nu nguiaña'an ri'

1 Bra nguiaña'an rin' na, a ngui'ni tucua rin' na cha' nu ndyuhui tan na, tsaloo tyucuan tin na 'in na nisiya a tyacan' na.

2 Nu ncua nten cula 'na, yaña'an ri' ne' lo yu'hui cuiya' ri' Ndiose 'in ne'.

3 Si nguiaña'an rin' na 'in Ndiose, ca qui'yan na cuinta siyana lo'o cha' nu yucui' ti ni nguiaa' lyigaa loo na, ngañan ni 'in na lo'o na nu a tyacan'.

4 Abel siyana yaña'an ri' 'in Ndiose, ndaa sca lomstan nu ntsu'hui lyoo la que nu ndaa Cain, can' cha' Ndiose yu'hui cuiya' ri' ni 'in lo ndyucuan xu'hue ni 'in na, lo nisiya cua ngujui, una ti nxu'hua rin' na ña'an yaña'an ri' 'in ni.

5 Ticui' ncuaña'an Enoc siyana yaña'an ri' 'in Ndiose, nguia lo'o ni 'in siyana a ña'an cha' ndija, a la 'a ncua tyacan' siyana Ndiose nguiaa lo'o ni 'in la ni' cuaan, lo ti lyiji tsa lo'o ni 'in bra ngune cha' siyana yu'hui cuiya' ri' ni 'in.

6 Si a nguiaña'an rin' na 'in Ndiose, a ndijyi ña'an quinu tsu'hue tiee ni lo'on na, siyana nu quinan 'in Ndiose, 'ni cha' tsaña'an ri' la nducua la siyana ntsu'hui ni, a cuinta siyana taa ni cha' tsu'hue 'in nu quinan 'in ni.

7 Noé siyana yaña'an ri' 'in Ndiose, ngutucua cha' nu msu'hua tiyaa ni 'in, sca cha' nu a lyiji siya ña'an nten, lo mdisanan ngañan sca yca na'an se'en ntsu'hui cha' tyo'o laa lo'o lyigaa nu ndi'in se'en ndi'in. lo'o cha' nu yaña'an ri' ndaa cha' jyu'u 'in nten chelyuu, yato'o ndyucuan cha' tsu'hue nu lca cha' caja 'in lyigaa nu tsaña'an ri' 'in Ndiose.

8 Cui' ncuaña'an siyana yaña'an ri' Abraham 'in Ndiose, ngutucua cha' bra nujuin ni siyana tyo'o quichen se'en ndi'in, lo caja xca loo yuu 'in, nisiya a jlyo ri' la tiyaa bra mdo'o se'en can'.

9 Siyana yaña'an ri' 'in Ndiose, mdi'in loo yuu se'en nu mxtya ni cha' tyi'in, mdiyaa se'en can' ña'an ndyca ri' sca nu nda'an ti, lo mdi'in ni' te' na'an, cui' ncuaña'an mdi'in Isaac lo'o Jacob, nu ntsu'hui cha' caja ticui' cha' tsu'hue nu cua mxtya Ndiose 'in Abraham,

10 cui' siyana nducua tloo sca quichen nu cua ndi'in ca, lo Ndiose ngulo cha' tiyaa ña'an tsa'a na lo ngañan ni 'in na.

11 Lo Sara nisiya ncu'a ne' sca nu a ntsu'hui cha' tyi'in sñe', una yato'o ngua tyca ña'an ne' lo mdi'in sca sñe' ne' nisiya lca ne' sca nten nu cua cula, siyana yaña'an ri' ne' siyana lñi ndi'in cha' 'in ni nu mxtya cha' can'.

12 Siyana sca ne' qui'yu nu cua cula, nu cua ndyuhui cha' caja, yato'o ngüi'ni quina'an 'a nten tsaña'an nducua cuila ni' cuaan, cui' tsaña'an ndi'in ysin tu'hua tyi'a tujo'o.

13 Lyigaa ne' re yaña'an ri' ne' lo ngujui ne', nisiya a ndyucuan ne' cha' nu cua mxtya Ndiose, una tijyu' ti na'an cui'ya ne' cha' can' lo a nga'ni tucua ri' ne', siyana tsu'hue ntsu'hui tiee ne' ndyucuan xu'hue ne' cha' can', lo ndyucui' ne' siyana lca ne' sca nu nda'an ti lo ndijin ti loo chelyuu re.

14 Tsalca nu ndyucui' ncuaña'an, ndi'yan na cuinta siyana nda'an nan ne' se'en nu ntsu'hui cha' ca quichen tyi ne',

15 lo si ti ntsu'hui tiee ne' quichen se'en mdo'o ne', a tucui ña'an xtucui ne' quiaa ne'.

16 Una siyana lca tiee ne' tiyaa ne' sca se'en nu tsu'hue la, cui' la ni' cuaan, can' cha' a mju'u ri' ni ngulo naa ne' 'in ni lca ni Ndiose 'in ne', siyana cua nga'ni chu'hue ni sca quichen se'en tyi'in ne'.

17 Cui' ncuaña'an Abraham siyana yaña'an ri' 'in Ndiose, mxtya 'in Isaac tloo Ndiose ña'an ndyca ri' sca loo mstan, yato'o siyana ndyucuan xu'hue cha' nu mxtya Ndiose can', ndyaa 'in scati sñe' siyana caja can',

18 lo Ndiose ca lca nujuin 'in: Loo Isaac nu lca sñe' ntsu'hui cha' qui'ni nten 'in.

19 A nga'ni tucua ri' siyana Ndiose tla cha' 'in ni lo ca cu'ni ni cha' tyo'o qui'u Isaac. Siyana lo'o cha' ndija can' xiya' ndyucuan 'in sñe'.

20 Ticui' ncuaña'an Isaac siyana yaña'an ri' 'in Ndiose, mjñan 'in ni siyana taa ni cha' tsu'hue nu caja 'in tyucuaa sñe', Jacob lo'o Esaú.

21 A cuinta Jacob siyana yaña'an ri' 'in Ndiose, mjñan 'in ni lo'o cha' 'in cuinta scaa sñe' See bra nu cua ndyucui lucui' la cha' caja, lo' xtyi lo'o juersa 'in yca scaan ti mditucua, lo nga'ni tnu 'in Ndiose.

22 Ticui' ncuaña'an See bra nu cua ndyucui lucui' la cha' caja, siyana yaña'an ri' 'in Ndiose, mxtya cha' siyana ntsu'hui cha' tyo'o lyigaa sñe' ne' Israel se'en lca Egipto, lo mxnu cuinta 'in ne' siyana quilyoo ne' tijyan bra nu tyo'o ne' se'en can'.

23 Cui' ncuaña'an Moisé bra ncu cuine', siyana yaña'an ri' nten cula 'in 'in Ndiose, msu'hua catsi' 'in sna coo', na'an siyana tsu'hue 'a ña'an, lo a ytsen tsaña'an cha' nu mxtya ree can'.

24 Bra nu cua ylu Moisé can', lo'o' lca sñe' ne' cuna'an sñe' Faraón, una mscuan tloo cha' cuiya' can' siyana yaña'an ri' 'in Ndiose,

25 siyana nde lca tiee tyijyin ndi'i tsatlyu lo'o quichen 'in Ndiose, lo tsi'i siyana cu'ni qui'ya sti'i ti tsu'hue chu'hui tiee loo chelyuu re.

26 Lyee la nga'ni cha' tyijyin ndi'i tsaña'an mdijin Crixtu, lo tsi'i siyana xcui ri' cha' cuilyiya' nu ndi'in 'in ne' Egipto, siyana mxtya tloo cha' tsu'hue nu caja 'in ne' tiaa braa.

27 Siyana yaña'an ri' 'in Ndiose, mdo'o se'en lca Egipto, lo a ytsen tloo ree can' nisiya scuen tique' lo'o, siyana nducua tloo 'in ni nu A Tycan'.

28 Siyana yaña'an ri' 'in Ndiose, nga'ni tnu ta'a pascua lo mscuin tne 'ni can', siyana a caja sñe' culo ne' Israel bra nu cuijlyo angajle can' 'in sñe' ne' Egipto.

29 Siyana yaña'an ri' ne' Israel 'in Ndiose, mdijin ne' Tujo'o Nga'á ña'an ndyca ri' loo yuu bityi. Lo'o ne' Egipto ncu ri' ne' tyijyin ne', una yato'o ngujui yu'hui ne' loo tyi'a can'.

30 Cui' ncuaña'an siyana yaña'an ri' ne' Israel 'in Ndiose, can' cha' nguten ti'in lo'o nu ntsu'hui ndyucun quichen Jericó, bra ngüita'a cati tsan nu mda'an ne' ca tyi'iin tu'hua quichen can'.

31 Ne' cuna'an nducun' nu naa Rahab, siyana yaña'an ri' ne' 'in Ndiose, mdo'o laa ne' bra ngujui lyigaa nten nducun' can', siyana ndyucuan xu'hue 'in ne' Israel nu ya nda quii quichen can'.

32 Ni lyiji la cha' ti tyucuin' lo'on huan, siyana si tisna tyucuin' na cha' 'in Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, cha' 'in David, Samuel, ta lyigaa la ña'an nu mxyucui' Ndiose 'in ti s'ni.

33 Siyana yaña'an ri' ne' 'in Ndiose, nga'ni ne' cana 'in scaxca quichen tnu, nga'ni cuiya' ne' cha' 'in nten can' lo'o cha' 'in lee, ndyucuan ne' cuinta cha' nu mxtya Ndiose, lo' mducun ne' tu'hua cuichi,

34 lo nga'ni ne' cana 'in quii' tnu, a ngujui ne' lo'o tu'hua mxtyi, msu'hua ne' juersa nisiya na'an ri' ne', nga'ni ngula ri' ne' bra nga'ni ne' cusuun, lo mdi lyo'o ne' 'in sundaru nu mdo'o tijyu'.

35 A cuinta ntsu'hui ne' cuna'an nu ndyucuan sñe' bra mdyo'o qui'u, una ntsu'hui nu mdijin ndi'i tnu yaa' nten nducun', nisiya ngujui ña'an tyo'o laa ne' una mscuan tloo ne' cha' can', siyana nducua tloo ne' tyo'o qui'u ne' lo caja sca chelyuu nu tsu'hue lati 'in ne'.

36 Ntsu'hui nu cua ña'an ti nga'ni lyo'o ne' 'in lo mji'in ne' 'in, a cuinta ntsu'hui nu mscan' ne' 'in lo'o cadena lo msu'hua ne' 'in na'an tyucuan.

37 Ntsu'hui nu yujui ne' 'in lo'o quee, msi'yu ne' 'in lo'o cierra, ndaa ne' ndi'i 'in snu ña'an nda loo, ntsu'hui nu ngujui lo'o tu'hua mxtyi, la nde ti mda'an ne', yucu' ne' quijyin 'ni, nguinu ti'i ne', mdijin ne' cha' xñi'in, cua ña'an ti ngujui nu nga'ni lyo'o 'in ne'.

38 Tsaña'an nu nga'ni ne' re, a nga'an cha' 'in nten chelyuu tyucuan xu'hue 'in ne'. A cuinta mda'an sna yu'hui se'en bityi, loo qui'ya, tuquee, a cuinta la ni' tiuu.

39 Lyigaa re yaña'an ri' 'in Ndiose, lo yu'hui cuiya' ri' ni 'in, nisiya ncuaña'an a ngula ña'an cha' nu mxtya ni lo'o.

40 Una Ndiose mxtya ni sca cha' nu tsu'hue lati nu caja 'nare, siyana tsatlyu ca tyucui cha' 'na lo'o ne'.

HEBREOS 12

Scati 'in Jesús tyucua quiloon na

1 Si ncuaña'an quina'an nu ndi'in ca tyi'iin tsu', xcuan tloon na lyigaa lo'o cha' nu ndyucui ndijin loo chelyuu 'na ta qui'ya nu nsñi tun 'na, lo su'hua na juersa tsaan na nde loo tucuiin nu cua nguiaan na.

2 Tyucua quiloon na 'in Jesús, ni nu mxtya quiya' cha' nu nguiaña'an rin' na, lo lca ni sca cuiya' se'en ntsu'hui cha' tiyaan na,

nisiya mdijin ni ndi'i loo cursi, una tsu'hue ntsu'hui tiee ni, a jyu'u ri' ni lo'o cha' can', lo nditucua ni tsu' cueen 'in Ndiose la ni' cuaan.

3 Culucua rin' huan snu ña'an ndi'i mdijin Jesús yaa' nten qui'ya chelyuu lo nda loo ni, ncuaña'an caja la cha' tnu tiee 'huan lo a cu'ni na'an rin' huan.

4 Siyana tsaña'an nu nxcuan tloon huan scaxca loo qui'ya, a lyiji tiyaa ya' nu kujui ne' 'huan lo'o cha' can'.

5 ¿Ta cua ngüijlya rin' huan ña'an nda Ni X'na na cueen 'huan, 'huan nu lca sñe' ni, bra nujuin ni: Sñen', a xcuan tloon huan cha' nu culu'u Ni X'na na 'huan, lo a ñu'un ri' huan bra nu xun lo'o ni 'huan,

6 siyana Ni X'na na nda ni cueen 'in tsalca nu ngui'ni ni 'tna 'in, lo jyi'in ni 'in nu lca sñe' ni?

7 Si ta loon huan lyigaa cha' re, ndyca tycan' ña'an siyana lcan huan sñe' Ndiose. ¿Ta ntsu'hui nten nu a nxun lo'o 'in sñe' bra nu tsi'i ña'an ngui'ni?

8 A tucui ta a ndijyi nu nda cueen 'in, una si Ndiose cula yaa' ni 'na ncuati ña'an, a lcan na yucui' ca sñe' ni rcan'.

9 A cuinta nten cula 'na, lo'o can' nda cueen 'na lo ngutucuan na cha' yucui', ¿ta tsi'i lyee lati ndun lo'o cha' tucuan na cha' 'in Stina Ndiose lo caja chelyuu 'na?

10 Nisiya nten cula 'na nda cueen 'na sti'i ti tsaña'an nu ncuca 'in, una cha' nu 'in Ndiose ndlu'u ni 'na siyana ca tsu'hue 'na, lo ca luhui cha' tiyaa 'na tsaña'an nu lca ni.

11 Chiñi cha' a tucui tsu'hue ntsu'hui tiee bra ndijin scaxca lo'o cha', siyana nde ñu'un ri' can', una tiaa braa ndyca tycan' cha' tsu'hue nu llyan lo'o na 'in nu nda lo'o cha' can'.

Nten nu nxcuan tloo cha' tsu'hue 'in Ndiose

12 Can' cha' scuén huan yaan' huan lo su'huan huan juersa titun huan xiya',

13 lo ty'aan huan sca tucuiin nu lñi ti, siyana nu na'an ri' a tyo'o tsu' can', siyana ca tyucui cha' tiyaa 'in.

14 A cuinta cuna huan ña'an nu tyi'in tsu'huen huan lo'o lyigaa tucui lo chu'huin huan sca chelyuu nu luhui, siyana a tucui ca tiyaa tloo Ni X'na na si a luhui carsya 'in.

15 Xñi huan cuinta siyana a tyo'o tsun' huan lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose, ta catsu sca cha' a tsu'hue ljan huan lo tisna cu'ni na tucui loo chelyuu 'huan, lo tsato'o quina'an nu cu'ni ñu'un na chelyuu 'in.

16 A lyca cha' sten yu'huin huan lo'o scaxca tucui ta quixen quiyan' huan cha' 'in Ndiose, ña'an ndyca ri' Esaú bra yujui' ña'aaan cha' tsu'hue nu ntsu'hui cha' caja 'in lo'o sca qui'nan ti scua.

17 Jlyo rin' na siyana nde loo la ncua ri' tyucuan cha' tsu'hue can', una ngujui nu mscuan tloo 'in, lo a ngujui 'a ña'an nu cu'ni chu'hue cha' can' nisiya nguilu tyi'a quiloo.

18 Una 'huan bra yaña'an rin' huan a yaan huan se'en nducua ca qui'ya Sinai, se'en mdo'o quii' loo qui'ya can', a cuinta tla na, ngo'o ti'in coo 'in na lo lyee ndyca cui'in.

19 Lo lja yucui' Ndiose lo'o ne' cueen 'a ngune ña'an ndyca ri' sca cuhii, nu hasta mjñan ne' cha' tsu'hue 'in ni siyana a tyucui' a ni, 20 siyana cua a ta loo 'a ne' lo'o cha' nu ngulo ni tñan: Siyana hasta 'ni si tsa ca'an 'in sii' qui'ya can', 'ni cha' caja 'in lo'o quee ta lo'o quilyaa tyucuan.

21 Ndyijyin ya' tlyu cha' nu ncua can', nu hasta nujuin Moisé: Ndyucuan siyana lyee nguitsen cha' re.

22 Una 'huan bra yaña'an rin' huan mdiyaan huan se'en nducua qui'ya nu naa Sion, se'en lca quichen tyi Ndiose, ni nu lu'u ca, cui' Jerusalén la ni' cuaan se'en ndi'in tyun mii angajle,

23 can' nguio' ti'in tsalca nu cua mdo'o hui 'in Ndiose nu cua nga'an nii la ni' cuaan, can' nducua Ndiose, ni nu N'ni Cuiya' Cha' 'in nten, a cuinta can' ndi'in carsya 'in nu cua ngujui, lyigaa nu lñi mdi'in cha' 'in nu cua nguinu luhui tloo ni.

24 Can' nducua Jesús, ni nu Nga'ni Cha' ndyca cui lyigaa cha' re, lo'o tne nu mscuin ni la ni' cuaan, lo tne can' a lca na ña'an ndyca ri' tne Abel nu ntsu'hui cha' chu'hui lyiya', siyana lca na tne nu culo laa 'na.

25 Xñi huan cuinta siyana a xcuan tloon huan 'in ni nu ndyucui' lo'on na. Si ncuaña'an a mdo'o laa nten loo chelyuu re nisiya ngujui nu msu'hua tiyaa 'in ne', ni xnu can' nare, si xcuan tloon na 'in ni nu ndyucui' lo'on na ti la ni' cuaan.

26 Bra yucui' Ndiose loo qui'ya Sinai, hasta nguiñan tucui chelyuu, una ri nii cua mxtya ni xca cha', lo nujuin ni: Xiya' ti ntsu'hui cha' xquiñan tucuin chelyuu re, una cua lo'o la ni' cuaan rcan'.

27 Nde cha' nujuin ni xiya' ti can', siyana cu'ni tyii ni na nu tyacan' loo chelyuu re, lo xnu scua tsa ni na nu a ntsu'hui 'a cha' tsatii.

28 Lo siyana cua ngujui sca chelyuu 'na nu a ntsu'hui 'a cha' tsatii se'en ndlo Ndiose tñan, can' cha' tsu'hue ntsu'hui tieen na cu'ni tnu na 'in ni tsaña'an nu ndyca ri' ni, lo'o rsuun tiyaan na tloo ni lo'o sca cha' chen ni' carsya 'na,

29 siyana Stina Ndiose lca ni sca quii' nu cuijlyo lyigaa loo na.

HEBREOS 13

Cha' nu ntsu'hui cha' cu'ni na

1 Tsa quiñan huan chu'hui cha' tsu'hue 'huan scaxcan huan.

2 A jlya rin' huan taan huan se'en quinu nu nda'an ti, siyana ntsu'hui nu ndaa na'an 'in se'en nguinu angajle, nisiya a nguajlyo ri' ti ca lca can'.

3 Xu'hua rin' huan 'in nu ntsu'hui na'an tyucuan, lo cu'ni huan cuinta siyana tsatlyu ntsu'huin huan lo'o can', ticui' ncuaña'an lo'o nu ndaa en' ndi'i 'in, cu'ni huan cuinta siyana lo'on huan ndijin huan ndi'i.

4 Cunan huan ña'an cu'ni cu'un huan 'huan luhui ti lo'o nten 'huan, una nu nguiten yu'hui lo'o scaxca ne' cuna'an, Ndiose cu'ni cuiya' ni cha' 'in can'.

5 A taan huan cha' ca lca tieen huan cha' cuilyiya', lo tsu'hue chu'hui tieen huan lo'o na nu ndi'in 'huan, siyana ndeña'an nujuin Ndiose: A xnun 'in ncuati ña'an, lo ni a cula yaan' 'in.

6 Can' cha' ca tyucuin' na lo'o lyigaa tieen na: Ni X'na na nda yaa' ni 'yan, lo a xcutsen ran' lo'o ti'i nu ca cu'ni nten lo'on.

7 Xu'hua rin' huan 'in tsalca nu ntsu'hui cuinta 'huan ni' lyaa, nu yucui' cha' 'in Ndiose lo'on huan, xñi huan cuinta chelyuu nu yu'hui lo tyucui ndyca'an huan cha' nu yaña'an ri'.

8 Jesucristo scaña'an ti ni lyigaa braa: Lca, lo'o ri nii, lo cui' ni lca ni sa tyucui braa.

9 A taan huan ya' caja nu quiñilyo'o 'huan lo'o scaxca cha' nu a ndyucua ta'a lo'o cha' nu 'in Ndiose. Lye la ntsu'hui lyoo si cu'ni

cuintan huan cha' tsu'hue 'in ni lo a tyucui ndyca'an huan scaxca lo'o cha' lo'o cha' ndyucu, nu a sca cha' tsu'hue ngujui 'in ne' lo'o.

10 Cua nguia' sca se'en 'ni tnu na 'in Ndiose la ni' cuaan, lo nu ti nguia ndyca'an cha' 'in te' na'an can', a ca cu na nu nducua can'.

11 Lo lo'o qui'ya 'in nten quichen, nguiten lo'o tne 'ni se'en nu luhui lati 'in Ndiose, una cuinan' 'ni can' ndiquin ti'in 'in na nde tu'hua quichen.

12 Cui' ncuaña'an Jesús mdijin ni ndi'i nde tu'hua quichen, siyana suhui ni 'in nten lo'o tne ni.

13 Can' cha' lo'on nare tyo'on na nde tu'hua quichen lo quinan na 'in ni, lo ca sca cha' ti 'na lo'o ti'i nu mdijin ni.

14 Siyana loo chelyuu re a la quija lyoo sca quichen se'en tyi'in na sa tyucui braa, siyana ndyuhui tan na sca quichen nu taa Ndiose 'na tiaa braa.

15 Can' cha' lo'o Jesús, cu'ni tnu na 'in Ndiose lyigaa braa, taan na sca lomstan 'in ni ña'an nu ndla lo'on na 'in ni, lo'o cha' nu tyucuin' na taan na 'in ni.

16 A lyca cha' cula' tin' na cu'ni na tsu'hue, lo ta yaa' ta'an na scaxcan na, siyana ticui' sca lomstan nu ndyuhui cuiya' ri' Ndiose lca na.

17 A cuinta tucuan huan cha' 'in scaxca nu ntsu'hui cuinta 'huan se'en nguio' ti'in huan, lo tucua huan cha' nu ndyucui' siyana cui' ntsu'hui yuhue ri' 'huan lo'o cha' nu 'in Ndiose, nu ntsu'hui cha' tyaa cuinta 'huan tiaa braa, siyana cu'ni tñan ndun ri', siyana a sca cha' tsu'hue ljian 'huan si ta nu'un ri' can'.

18 Jñan huan 'in Ndiose cha' 'hua, jlyo ri' hua siyana luhui cha' tiyaa 'hua, lo nducua tloo hua tyo'o tsu'hue lyigaa tñan nu cu'ni hua.

19 Jñan cha' tsu'hue 'huan siyana nde lyee la jñan huan 'in Ndiose, siyana taa ni cha' cuiya' xtucuin se'en ndi'in huan nu ndla la.

Bra msla' ta'a ne'

20 Ndiose, ni nu nga'ni cha' nxtñan' carsya 'na, ni nu nga'ni cha' mdyo'o qui'u Ni X'na na Jesucristo, ni nu ndun loo lati nu ntsu'hui cuinta 'in nu cua ngulosuhui Ndiose, lo'o tne ni nga'ni Ndiose cha' nguinu scua tsa cha' nu cua mxtya ni,

21 lo cu'ni ni cha' ca tyucui cha' tiyaa 'huan siyana ca cu'ni huan cha' nu ndyca ri' ni, lo lo'o Jesucristo cu'ni Ndiose cha' ca lca tien

huan cha' nu ndyu'hui cuiya' ri' ni, scati ni ntsu'hui cha' cu'ni tnu na 'in ni sa tyucui braa. Amen.

22 Mjñan cha' tsu'hue 'huan, 'huan ta'an na, siyana tyucuan xu'huen huan cha' nu yucuin' lo'o chin' cha' nu nga'an re.

23 Quitsan' 'huan siyana ta'an na Timoteo cua mdyo'o na'an tyucuan, lo si quila ndla la se'en ndi'in, lo'o ta'a tsa'an se'en ndi'in huan.

24 Tyucui' chan' huan 'in lyigaa nu ntsu'hui cuinta 'huan cuinta cha' 'yan, tsatlyu lo'o lyigaa la ña'an ta'an na. Ticui' ncuaña'an ta'an na Italia ndyucui' cha' 'huan.

25 Cha' tsu'hue 'in Ndiöse quinu lo'on huan sa tyucui braa. Amen.

SANTIAGO

SANTIAGO 1

Santiago ndyucui' cha' 'in ta'an na

1 Na', Santiago nu lca msu 'in Ndiose lo'o Ni X'na na Jesucristo, ndyucuin' chan' 'huan, 'huan nu mdo'o loo tii tyucua ne' Israel nu ndi'in sa tyucui chelyuu.

Cha' ttaa nu ndaa Ndiose

2 'Huan ta'an na, nde lyee la ca tsu'hue chu'hui tieen huan braa ndijin huan scaxca ndi'i,

3 cua jlyo rin' huan bra ndijin huan ndi'i siya cha' nu nguiaña'an rin' huan, ncuaña'an caja la juersa 'huan ta loon huan lo'o cha' can'.

4 Una ta loon huan hasta bra ca tyacan' tñan tsu'hue nu cu'ni cha' can', siyana ca tyun tsan huan lo ca tyucui la cha' ttaa 'huan, lo ni sca cha' a tsa lyiji 'huan.

5 Una si ntsu'huin huan nlyiji cha' ttaa 'huan, jñan huan na 'in Ndiose, lo taa ni na 'huan. Siyana Ndiose tsi'i na ndyu'hui cuiya' ti cha' ttaa nu ndaa ni 'in lyigaa tucui, ni a nxcuan tloo ni 'in can'.

6 Una 'in Ndiose xtya tlon huan bra jñan huan 'in na lo a cu'ni tucua rin' huan, siyana nu ngui'ni tucua ri' ndyca ri' can' tsaña'an ndyca ri' tyi'a tujo'o bra nguitsa na, lo scaxca tsu' nguia lo'o cui'in 'in na.

7 Nu ngui'ni ncuaña'an a nducua tloo can' cha' tsu'hue nu taa Ni X'na na.

8 Sca nten nu tucua cha' ttaa 'in, ncuaña'an ndyca ri' ne' lo'o lyigaa lo'o cha'.

9 Una sca ta'an na nu ti'i, ca tsu'hue chu'hui tiee can' siyana Ndiose cua mscuen cuaan ni 'in.

10 Una nu cuilyiya', ca tsu'hue chu'hui tiee siyana Ndiose cua mdi'ya ti'in ni cha' 'in ne'. Tsaña'an ndyijyin cha' 'in sca quee nu nducua ni' quixin', ncuaña'an ntsu'hui cha' tyijyin cha' 'in ne',

11 siyana bra ndyo'o tucua cuicha lo ngui'ni tique' cuaan 'in na, quee can' nguinan' tucua na lo nguilu na, ndyijyin cha' tsu'hue ña'an na, ncuaña'an ndyca ri' ne' cuilyiya', tyucuna' chelyuu 'in ne' lo'o cha' cuilyiya' can' 'in ne'.

Ta loon na lo'o cha' nu ljian 'na

12 Tsu'hue ca xu'hue nu nda loo lo'o scaxca cha' nu ljian 'in, siyana bra nu cua mda loo can', caja cha' tsu'hue 'in can', cui' chelyuu nu cua mxtyaa Ndiose cha' taa ni 'in lyigaa nu tsu'hue ntsu'hui tiee lo'o ni.

13 Bra ljian sca cha' nu xtyu 'na loo qui'ya, a tyucuin' na siyana Ndiose ngala yaa' 'na, siyana quinta cha' 'in Ndiose a ca xtyu ni 'na loo qui'ya, ni a ntsu'hui cha' xtyu ni 'in ni sca tucui lo'o cha' can'.

14 Quinta scaan na ndiun na loo qui'ya lo'o cha' nu lca tieen na, lo ndaan na cha' cuiya' nguiato'o cha' can'.

15 Bra cua nguiten cha' a tsu'hue can' tieen na, a ndiyyin cha' catsu lucuati loo qui'ya, lo bra nu ca tycan ña'an na tsa lo'o na 'na loo cha' ndija.

16 'Huan ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, a taan huan cha' cuiya' quiñi lyo'on huan 'huan ticuiin' huan.

17 Lyigaa lo'o cha' tsu'hue lo'o cha' nu lñi ndyo'o na la ni' cuaan, ljian na lo'o cha' 'in Stina Ndiose, ni nu ngañan lyigaa loo xaa nu ntsu'hui ni' cuaan, ni nu scaña'an ti cha' 'in, lo a ncha'an ni tsaña'an ncha'an sca coo.

18 Lo'o cha' tsu'hue lca tiee ni ndaa ni chelyuu 'na lo'o cha' nu lñi nu ngune 'na, siyana can na sñe' ni nu mdo'o hui ca 'in ni.

Tucua ne' cha' nu ndyucui' Ndiose

19 Can' cha', 'huan ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, tyun tiaan huan quine 'huan bra caja nu tyucui', lo a lyica cha' tyucuin' huan ndla ndsa, ta quisin' rin' huan cui' bra,

20 siyana sca nu ndyucuen tique' a xlya can' cu'ni tñan tsu'hue nu ndyca ri' Ndiose.

21 Can' cha' xcuan tloon huan lyigaa lo'o cha' cha' a tsu'hue, lo tyucuan xu'huen huan cha' nu yta ni ni' carsya 'huan, cui' cha' nu ca culo laa 'huan.

22 Una tsi'i tsaloo ti quine 'huan cha' 'in na, siyana tucuan huan cha' 'in na lo a quiñilyo'on huan 'huan ticuiin' huan.

23 Siyana nu nee 'in cha' re, lo a nducua cha' 'in na, ndyca ri' can' tsaña'an ndyca ri' sca nten nu ñaan cui'ya 'in loo cuna.

24 Bra nu cua na'an cui'ya can' 'in, lo tyo'o nguiaa, cui' bra njlya ri' ña'an ndyun rean.

25 Una nu nxñi ca cuinta 'in lo'o cha' nu lñi 'in Ndiose, cui' lee nu ndlo laa 'na, tsa ndyun lo'o cha' can', ni a njlya ri' cha' nu cua ngune 'in, siyana nde nducua can' cha' 'in na, can' nu tsu'hue xu'hue lo'o tñan nu cu'ni.

26 Si nde'en nu nxque' ri' siyana lyee nguiaña'an ri', lo a nxñi cuinta tu'hua, ticuii' can' ñilyo'o 'in, lo tyucua cha' ti nguiaña'an ri'.

27 Nde cha' nu luhui lati ca cu'ni na tloo Stina Ndiose nu a nxytaa' lo'o cha' a tsu'hue: Chu'hui yuhue rin' na 'in nu suhue nu a ndi'in nten cula 'in, cui' ncuaña'an lo'o ne' cuna'an nu nguinu cha' yucui' ti, a cuinta xñi na cuinta 'na lo'o cha' a tsu'hue nu ndyca loo chelyuu re.

SANTIAGO 2

Scaña'an ti ca lca tieen na lo'o lyigaa tucui

1 'Huan ta'an na nu nguiaña'an ri' 'in Ni X'na na Jesucristo, ni nu nda'an lo'o sca cha' cuiya' nu tlyu, scaña'an ti ca lca tieen huan lo'o lyigaa tucui.

2 Si se'en nguio' ti'in huan sten sca nu ntsu'hui cui' oro lo xñi yaa' lo lcu sca te' tsu'hue ña'an, a cuinta si sten sca nu ti'i nu lcu sca te' cusun,

3 si cu'ni cuintan huan 'in nu lcu te' tsu'hue can' lo nujuin huan 'in: Nde tyucua se'en tsu'hue la re, lo si nujuin huan 'in nu ti'i can': Nde ti tyun nu'huin, ta tyucua lyuu ti cua,

4 rcan', ¿ta tsi'i na cua ngui'ni huan lo'o ta'an huan siyana lca can' sca nu chin' cha' 'in? Ncuaña'an cua ngui'ni cuiyan' huan cha' 'in ta'an huan lo'o cha' tiaa a tsu'hue.

5 'Huan ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, quine 'huan sca cha' nu tyucuin': ¿Ta tsi'i Ndiose ngulosuhui 'in nu ti'i siyana ca cuilyiya' can', una lo'o cha' nu nguiaña'an ri', lo caja se'en ndlo ni tñan 'in can', tsa ña'an nu cua mxtyaa ni sca cha' lo'o lyigaa nu tsu'hue ntsu'hui tiee lo'o ni?

6 Una 'huan nde ndi'ya ti'in huan 'in nu ti'i. ¿Ta tsi'i nu cuilyiya' lca nu ndaa qui'ya 'huan tloo bsya?

7 ¿Ta tsi'i ndyucui' ca'an can' 'in ni nu tsu'hue lati, cui' cha' nu ntsu'huin huan?

8 Si chiñi nducua huan cha' 'in lee nu ndun loo lati, cu'ni huan ña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Ca 'tna rin' huan 'in ta'a nten huan

tsaña'an ngui'ni huan 'tna huan ticuiin' huan—, tsu'hue ngui'ni huan rcan'.

9 Una si ndi'ya ti'in huan 'in xca tucui, qui'ya ngui'ni huan rcan, lo lee 'in Ndiose ndloo qui'ya na 'huan.

10 Siyana si ntsu'hui nu ndyca ri' xu'hua se'en ña'aan lee can', una si tnan' nisiya' scati cha' can', ña'an lee cua ngacha ti'in can' rcan'.

11 Siyana ticui' Ndiose ndlo tñan: —A sten yu'hui lo'o cuilyo'o nten, —ticui' ni nujuin ni: —A cuijui nten. —Si a nguiten yu'hui lo'o cuilyo'o nten, una ndujui nten, cua ngacha ti'in cha' 'in lee rcan'.

12 Xñi huan cuinta cha' nu tyucuin' huan, a cuinta lo'o ña'an nu cu'ni huan, siyana tsaña'an ndyucui' lee nu ndlo laa 'huan, ncuaña'an ntsu'hui cha' ca cuiya' cha' 'huan.

13 Siyana nu a 'tna ri' 'in ta'a nten, cui' ncuaña'an a caja nu ca 'tna ri' 'in can' bra ca cuiya' cha' 'in, una nu 'tna ri' 'in ta'a nten, tnu tiee can' bra ntsu'hui cha' ca cuiya' cha' 'in.

Culu'u tin na cha' nu nguiaña'an rin' na

14 'Huan ta'an na, ¿ni cuinta ntsu'hui 'in nu ndyucui' siyana nguiaña'an ri', si a ndlu'u tñan tsu'hue nu ngui'ni? ¿Ta ca tyo'o laa can' lo'o cha' nu nguiaña'an ri'?

15 Sca ta'an na ta sca ne' cuna'an si a ndia ste' ne', lo'o na nu cu ne', 16 si nujuin huan 'in can': Quiaa lya, a sca cha' chu'hui tiee, Ndiose taa ni ste' lo'o na nu cu, ¿ni cuinta ntsu'hui tyucuin' huan ncuaña'an si a ta yan huan 'in can'?

17 Cui' ncuaña'an ndyca rin' na si a nguiaña'an rin' na, si a ndlu'un na tñan tsu'hue ngui'ni na, a sca cuinta ntsu'hui 'na rcan.

18 Si ntsu'hui nu tyucui': Nu'huin nguiaña'an ri' 'in Ndiose, lo na' ngui'ni scaxca cha' tsu'hue. ¿Ta ca tsaña'an ri' 'in Ndiose, si a culu'u tñan tsu'hue nu ngui'ni? Siyana na' lo'o cha' tsu'hue nu 'nin ndyca tycan' ña'an cha' nu nguiaña'an ran'.

19 Nu'huin nguiaña'an ri' siyana scati Ndiose ntsu'hui, lo cui' ña'an ndyucui', una lo'o cui'in xña'an nguiaña'an ri' lo ndyucuan can' siyana ntsen.

20 Nu'huin nu a ndi'ya cuinta cha' re, ¿ta a jlyo ri' siyana tyucua cha' ti nguiaña'an rin' na, si a ndlu'un na tñan tsu'hue nu ngui'ni na?

21 Abraham nu ncuá nten cula 'na, ¿ta tsi'i siyana lo'o scaxca cha' tsu'hue nu nga'ni can' nguinu luhui tloo Ndiose, cui' bra nu mxyta can' 'in Isaac nu lca sñe' se'en ntsu'hui cha' squin can' tloo Ndiose?

22 Ca jylo ri' siyana lo'o ña'an nu nga'ni Abraham, ndyucua ta'an na lo'o cha' nu yaña'an ri', lo siya cha' tsu'hue nu nga'ni ncuá tyucui cha' nu yaña'an ri'.

23 Lo mducua cha' nu ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Abraham nguinu luhui tloo Ndiose siyana yaña'an ri' 'in ni—, lo ngujui nu ngulo naa 'in siyana ncuá ta'a tsu'hue Ndiose.

24 Ca jylo rin' huan rcan' siyana nten nguinu luhui ne' tloo Ndiose, tsi'i tsaloo ti lo'o cha' nu nguiaña'an ri' ne', siyana lo'o scaxca cha' tsu'hue nu 'ni ne'.

25 Cui' ncuaña'an Rahab ne' cuna'an nducun' can', ¿ta tsi'i lo'o cha' tsu'hue nu nga'ni ne' nguinu luhui ne' tloo Ndiose, bra ndyucuan xu'hue ne' 'in ne' nu mdiyaa se'en ndi'in ne' bra nga'an tñan 'in ne' xca tucuiin'?

26 Ncuaña'an ndi'in cha' 'na si a ntsu'hui carsya 'na, lcan na sca nu ngujui, cui' ncuaña'an lo'o cha' nu nguiaña'an rin' na, si a ndlu'un na tñan tsu'hue nu ngui'ni na, tyucua cha' ti nguiaña'an rin' na rcan'.

SANTIAGO 3

Xni na cuinta cha' nu ndyucuin' na

1 'Huan ta'an na, a lyica cha' quina'an 'a huan can huan nu ndlu'u 'in, cua jylo rin' na siyana quina'an la cha' nu ca cuiya' 'na.

2 Siyana lyigaan na ndyijyin cha' 'na scaxcan na. Una si ntsu'hui nu mxñi cuinta 'in lo'o cha' nu ndyucui', lo a ntnan' ni sca cha', can' nu lñi ndi'in cha' 'in, lo ndyca xñi cuinta 'in lo'o lyigaa lo'o cha'.

3 Ña'an huan, nare nsu'huan na frenu tu'hua cuiyu siyana xlya 'in tsa 'in tucuiin nu ndyca rin' na.

4 Cui' ncuaña'an xñi huan cuinta 'in yca na'an, nisiya lca na sca na nu tlyu lo ndya'an lo'o cui'in tnu 'in na lo'o juersa, una lo'o sca yca' lyu' ti nu ndyucui' ne' lo'o lca timón, can' cha' ndyca ndya'an lo'o ne' 'in na se'en nu ndyca ri' ne'.

5 Cui' ncuaña'an ndi'in cha' 'in ltsen' na, lca na sca na lyu' ti, una snu ña'an 'ni siyen' na lo'o cha' nu ndyucuin' na. Ña'an huan, sca quii' lyu' ti lo ca tiquin na sca qui'ya tlyu.

6 Lo ltsen' na lca na ña'an ndyca ri' quii', lca na sca chelyuu nguna' nu ngui'ni cuu' ña'aaan chelyuu 'na ti bra ngulan na, cua lcan na quii' lo'o cha' nu ndyucuin' na.

7 Siyana lyigaa loo 'ni, ña'an ndyca ri' 'ni yla, quiñi, cuinaan, 'ni nu ntsu'hui loo tyi'a tujo'o, ndyca 'ni msu ne' 'in 'in.

8 una ni sca nten lo a ca cu'ni chu'hue ne' ltse' ne', lca na sca chelyuu nguna' nu a tucui ndyca 'in cu'ni chu'hue 'in na, siyana mtsa'an yu'hui yaan loo na.

9 Lo'o tu'huan na 'ni tnu na 'in Ndiose, ni nu lca Stina, lo ticui' lo'o tu'huan na nducuan na yuhue' 'in ta'a nten na, cui' nu ngañan ni tsaña'an ndyca ri' yucui' ca ni.

10 Ticui' lo'o tu'huan na re n'ni tnu na 'in Ndiose lo nducuan na yuhue' 'in nten. 'Huan ta'an na, a ndyo'o tñan cu'ni na nguaña'an.

11 Xñi na cuinta se'en nducua tyi'a, ¿ta ca tyucua tyi'a nu tlyaa' sca se'en ti lo'o tyi'a nu tsu'hue?

12 'Huan ta'an na, ¿ta ca tyo'o si'yu olivo loo yca higo? ¿Ta ca tyo'o si'yu higo loo ti uva? Ticui' ncuaña'an a ca tyucua tyi'a tiyen' sca se'en ti lo'o tyi'a nu tsu'hue.

Cha' ttaa nu ndyo'o la ni' cuaan

13 ¿Ta ntsu'hui nu ttaa la ljan huan nu ndi'ya la cuinta? Can' nu ntsu'hui cha' culu'u cha' tsu'hue nu cu'ni, lo'o rsuun.

14 Una si ngutsa'an yu'hui carsya huan lo'o cha' cuita'an ri' lo'o cha' xlya, a cu'ni siyen huan 'huan, lo a su'huan huan cha' cuiñi loo cha' nu lñi 'in Ndiose.

15 Siyana cha' ttaa re a ndyo'o na la ni' cuaan, cui' loo chelyuu re ndyo'o na, lca na cha' a tsu'hue, lo ljan na lo'o cha' 'in Ne' xña'an.

16 Siyana se'en ntsu'hui cha' cuita'an ri' lo'o cha' xlya, a ndijyin cha' nchu lucuati loo cha' a tsu'hue nu ngui'ni ti'i lo'o nten.

17 Una cha' ttaa nu ndaa Ndiose lca na xcui' cha' nu luhui, nda yaa' na 'na tyi'in tsu'huen na, 'ni na tñan tsu'hue, ndyca tycan' ña'an na bra n'ni na 'tna 'in ta'a nten na, loo can' lyijyan lyigaa lo'o cha' tsu'hue, lñi ndi'in cha' 'in na lo a lyijyan na lo'o cha' cuiñi.

18 Sca nten nu nguinan ña'an tyi'in tsu'hue lo'o lyigaa tucui, xcui' cha' tsu'hue ngui'ni can' lo'o cha' can'.

SANTIAGO 4

A xcui rin' na cha' nu ndyca loo chelyuu

1 ¿La ya' ndyo'o cha' cusuun nu nguiten ljan huan, lo ndyucui' lyo'o ta'an huan scaxcan huan? ¿Ta tsi'i lo'o cha' a tsu'hue nu lca tieen huan?

2 Lca tieen huan sca na, lo a ndijyi na 'huan. Ti'i ntsu'hui tieen huan, lo ndujuin huan nten squi'ya cha' cuita'an rin' huan, a nguinu tsu'hue tieen huan, nisiya nii ru ña'an ndi'in yi'ni huan lo nsuun huan, una a ndijyi na nu ndyca rin' huan siyana a njñan huan 'in na.

3 Njñan huan sca na, una a ndijyi na 'huan, siyana tsi'i ña'an njñan huan 'in na, tsaloo ti ndyca rin' huan na nu lca tieen huan.

4 ¡'Tnan ca 'huan nu ndun tijyu' sii' Ndiose! ¿Ta a jlyo rin' huan siyana nu lyee lca tiee cha' nu ndyca loo chelyuu re, nde ndyca ta'a cusuun can' 'in Ndiose? Can' cha' ña'an nu ti ca ta'a tsu'hue lo'o cha' nu ndyca loo chelyuu re, ndyca ta'a cusuun can' 'in Ndiose.

5 ¿Ta ndlucua rin' huan siyana tyucua cha' ti ndyucui' quityi 'in Ndiose: Espíritu nu cua ndaa Ndiose chu'hui ni' carsya 'na, lyee n'ni xlyá ni 'na?

6 Una tlyu la cha' tsu'hue ndaa ni 'na, can' cha' ndeña'an ndyucui' xca cha': —Ndiose nxcuan tloo ni 'in nten nu siye', una n'ni cuinta ni 'in nten nu rsuun—.

7 Can' cha' xnu huan cuinta 'huan tuyaa' Ndiose, tsa tyun huan lo a taan huan cha' cuiya' 'in ne' xña'an lo tyo'o tsu' siin' huan.

8 Lyee la quinán huan 'in Ndiose, lo ncuaña'an lucui' la tyun ni siin' huan. 'Huan nu lca nten qui'ya chelyuu, tyaan huan cha' cuiya' tyuhui chelyuu 'huan, cui' ncuaña'an 'huan nu ngui'ni tucua ri', suhuin huan carsya 'huan.

9 Su'hua yuhue rin' huan cha' re, qui'ya tucu'hua tieen huan, lo cuna huan. Cha' tsu'hue nu ntsu'hui tieen huan, tyca na cha' xñi'in 'huan lo cuna huan.

10 Cu'ni rsuun huan 'huan tloo Ni X'na na, lo cui' ni scuén cuan ni 'huan.

A tyucui' ca'an na 'in ta'an na

11 'Huan ta'an na, a lyica cha' tyucui' ca'an ta'an huan, siyana nu ndyucui' ca'an ta'a lo ngui'ni cuiya' cha' 'in ta'a, lee 'in Ndiose ndijin

lyoo can' lo ngui'ni cuiya' cha' 'in lee. Si nu'huin ngui'ni cuiya' cha' 'in lee, sca bse lca rcan, lo a nducua cha' 'in na.

12 Scati ni nu ndaa lee 'in nten chelyuu, lo scati ni ca culo laa ni 'na ta cuijlyo ni 'na. Una Nu'huin, ¿ti ca lca siyana ngui'ni cuiya' cha' 'in xca tucui?

A cu'ni siyen' na lo'o cha' nu cu'ni na la quiaa

13 Quine 'huan cha' re, 'huan nu ndyucui': Ri nii ta quiaa tsaan na xca quichen, la cua tyi'in na sca yjan, cu'ni na jyinsya lo caja tñi 'na.

14 Una a jlyo rin' huan ña'an lyijyan cha' 'huan tsan quiaa. Chelyuu 'huan, ¿ni na lca na? Ndyca ri' na tsaña'an ndyca ri' coo, ri nii tycan' na, una ndi'a a la 'a quine cueen na.

15 Ndeña'an tyucuin' huan: Si Ni X'na na taa ni cha' cuiya', chu'huin na chelyuu ta cu'ni na scaxca tñan.

16 Una 'huan nde nscuen cuaan huan 'huan lo'o cha' siye', lo lyigaa lo'o cha' siye' lca na qui'ya.

17 Nu cua jlyo ri' cu'ni cha' tsu'hue lo a si a cu'ni 'in na, ticui' qui'ya lca na 'in.

SANTIAGO 5

Cha' 'in ne' cuilyiya'

1 Ña'an, 'huan nu cuilyiya', cuna huan lo xi'yan huan squi'ya ndi'i nu ljian 'huan,

2 siyana cha' cuilyiya' 'huan cua ndyucui ti'in na lo sten' huan cua nsta 'ni 'in na,

3 a cuinta na oro lo'o plata nu ndi'in 'huan cua nducua cuiya' na, lo cuiya' can' ntsu'hui cha' culo qui'ya na 'huan tsaña'an nu ngui'ni huan, cuijlyo na 'huan tsaña'an ndyca ri' sca na nu ntsu'hui loo qui', siyana quina'an 'a cha' cuilyiya' cua mxo' ti'in huan tichin' braa ti ndi'in huan re.

4 A cuinta squiya' msu ndlo qui'ya na huan, siyana a msu'hua lyiyan huan 'in ne'. Yta lo mxo' na 'huan, lo nde ngañilyo'on huan 'in ne', una ri nii mdiyaa cha' re la tloo Ni X'na na, ni nu tla la cha' 'in.

5 Lja mdi'in huan loo chelyuu re a sca na ngüilyiji 'huan, cui' nu nde nguinu na 'huan, ncuca tsu'hue ña'an huan tsaña'an ndyca ri' sca bta nu ntsu'hui cha' cuijui ne' 'in.

6 Msu'huan huan qui'ya chun' nten nu tsu'hue, yjui huan 'in ne', lo ni a mscuen yaa' ne' 'huan.

Tyucuin na lo'o Ni X'na na lo tyuhuitan na 'in ni

7 Can' cha' 'huan ta'an na taa lon huan hasta ra quian Ni X'na na xñin huan cuinta ña'an ndi'in cha' 'in sca nten nu ntya jyaan, snu ña'an ndyuhui ta ne' quila quioo, lo ncuaña'an ntsu'hui cha' tyuhuita ne' hasta ra xo' ne' na nu yta ne', cua ña'aan nguila quio.

8 Cui' ncuaña'an 'huan ta loon huan, lo nde lyee la ca lñi carsya 'huan siyana cua ndyucui lucui' la cha' quiaan Ni X'na na.

9 'Huan ta'an na, a lyica cha' su'hua qui'ya ta'an huan scaxcan huan, siyana cu'ni cuiya' ni cha' 'huan. Ña'an huan, cua ndun ni nu lca bse la tuna'an.

10 'Huan ta'an na, xñi huan cuinta snu ña'an ndi'i mdijin nu mxyucui' Ni X'na na 'in ti s'ni, lo mda loo lo'o cha' can'.

11 Ña'an huan, ndyucuin' na siyana tsu'hue ca xu'hue nu nda loo lo'o scaxca ndi'i. Cua yna huan cha' snu ña'an mda loo Job, a cuinta tsaña'an mda yaa' Ni X'na na 'in nde loo, cui' siyana ca tyacan' cha' tsu'hue 'in Ni X'na na, snu ña'an ngui'ni ni 'tna 'in nten.

12 'Huan ta'an na, tyucuin' sca cha' lo'on huan: A cu'ni ti'yan huan 'in Ndiöse bra nu xtyan huan sca cha', ni a culo naa huan ni' cuaan ta chelyuu re, ni a cu'ni ti'yan huan xca la cha', siyana nujuin huan: Cui' na, ta tsi'i na, siyana cu'ni cuiya' ni cha' 'huan.

13 Si ntsu'hui nu ndijin scaxca lo'o cha', tyucui' can' lo'o Ndiöse, si ntsu'hui nu tsu'hue ntsu'hui tiee, cula lo'o can' 'in ni.

14 A cuinta si ntsu'hui nu ti'i ljan huan, cu'ni can' cha' caan tucua sna nu ntsu'hui cuinta 'in ta'an na, lo tyucui' lo'o Ndiöse siya cha' 'in can', lo su'hua ceite 'in can' lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na.

15 Lo si nguiaña'an ri' 'in Ndiöse bra ndyucui' lo'o ni, cu'ni tyca Ni X'na na 'in nu ti'i can', lo si ntsu'hui la qui'ya nga'ni can' cu'ni ni cha' tlyu ri' 'in.

16 Si nde'en la qui'ya nga'ni huan scaxcan huan, quitsa' ylan huan 'in ta'an huan, ncuaña'an jñan huan 'in Ndiöse squi'ya cha' 'in ta'an huan, lo cui' ni xtun ni 'huan. Cu'ni cuinta ni cha' nu njñan sca nu lñi ndi'in cha' 'in.

17 Elía ncuá nten chelyuu tsaña'an ndyca rin' naa, yucui' lo'o Ndiose lo'o lyigaa tiee siyana a qui'ya 'a quioo, lo a ngüi'ya 'a na sna yjan jlu'hue.

18 Chun' nde'en can' mjñan 'in Ndiose xya' siyana qui'ya quioo, lo ndisna ngüi'ya na, xya' ncuá tñan na nu yta nten.

19 'Huan ta'an na, si nde'en nu ntsu'hui ljan huan cua mdo'o tsu' lo'o cha' nu lñi, si ntsu'hui nu cu'ni cha' xtucui can',

20 ca jylo rin' huan siyana nu cu'ni cha' xtucui sca nu nda'an nguna', cua nga'ni can' cha' mdo'o laa sca nten lo'o cha' ndija, lo nguten ña'an qui'ya 'in ne'.

1 PEDRO

1 PEDRO 1

Tyu ndyucui' cha' 'in ta'a na

1 Na' Tyu nu nga'an tñan Jesucristo 'in, nde ca'an tñan sca quityi re 'huan, 'huan nu nguitsa yu'hui scaxca quichen se'en lyi'ya loo Ponto, lo'o Galacia, Capadocia, lo'o se'en lca Asia lo'o Bitinia.

2 Stina Ndiose ngulosuhui ni 'huan tsaña'an cha' nu cua mxtyaa ni ti culo, lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu ngusuhui ni 'huan, siyana tucuan huan cha' 'in ni lo quinu luhuin huan lo'o tne Jesucristo. Taa la ni cha' tsu'hue nu chu'hui ni' carsya 'huan lo cu'ni ni cha' tyi'in tsu'huen huan.

Nducua tloon na sca na nu cui

3 Tlyu ca cha' tsu'hue ntsu'hui 'in Ndiose, Sti Ni X'na na Jesucristo, nga'ni ni 'tna 'na nga'ni ni cha' ndyca cui chelyuu 'na siyana tyucua tloon na sca na nu cui, cui' lo'o cha' nu mdyo'o qui'u Jesucristo,

4 a cuinta siyana tyucuan xu'huen na cha' tsu'hue nu cua ndi'in la ni' cuaan, na nu caja 'na lo'on huan, sca na nu a ntsu'hui 'a cha' tsatii, ni a ca cuu' a na,

5 Lo'o cha' nu nguiaña'an rin' huan, Ndiose nsñi ni cuinta 'huan lo'o cha' cuiya' 'in ni, ncuaña'an caja ña'an tyo'o laan huan, lo ca tycan' ña'an cha' nu cua mxtya ni bra nu tsa tii cha' nu ndyca loo chelyuu re.

6 Lo tsu'hue ntsu'hui tieen huan, nisiya ndijin huan scaxca ndi'i laja nu ti ndi'in huan loo chelyuu re.

7 Siyana ña'an ndyca ri' oro, nisiya ndyu'hui na lo'o quii' a nguia tii cha' 'in na, una lyee la ntsu'hui lyoo cha' nu nguiaña'an rin' huan, lo bra cua mdijin huan scaxca ndi'i, caja nu cu'ni tnu 'in Ndiose lo tyaa xu'hue 'in ni tsan nu ntsu'hui cha' quian Jesucristo xiya'.

8 Nisiya a lyiji ña'an tloon huan 'in ni, una lyee lca tieen huan ni, nisiya a tycan' ni ri nii una nguiaña'an rin' huan 'in ni, tsu'hue 'a ntsu'hui tieen huan, lo ni a jlyo 'a rin' huan ni lyiji ña'an ti tyucuin' huan siya cha' re,

9 cui' siyana cua tycan' cha' nu nguiaña'an rin' huan tsaña'an ntsu'hui cha' tyo'o laan huan.

10 Cui' cha' tsu'hue nu cua ndyucuan xu'huen huan re lca na cha' nu yucui' nu mxyucui' Ndiose 'in ti s'ni, lo yaa nga'ni qui'i cha' re tsaña'an nu ntsu'hui cha' tyo'o laa nten,

11 lo'o cha' tiaa nguinan cha' re lja nu mxyucui' Espíritu 'in Crixtu 'in ne', tsaña'an nu ntsu'hui cha' tyijyin Crixtu ndi'i, la rcan ca tycan ña'an cha' cuiya' nu tlyu 'in ni.

12 Nguiyo scua yla ni cha' 'in ne' siyana tsi'i cha' 'in ne' lca na, siyana cha' nare lca na, una ri nii ngujui nu yucui' cha' re lo'on huan lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiose nu mdo'o la ni' cuaan, sca cha' nu hasta lo'o angajle ndyca ri' ca jylo ri'.

Chu'huin na sca chelyuu nu luhui

13 Can' cha' tya'an lo'on huan sca cha' tiaa nu tyucui, xñi huan cuinta 'huan, lo tyi'in tiaan huan lo'o cha' tsu'hue nu caja 'huan bra nu quiaan Jesucristo xiya'.

14 Tsaña'an ndyca ri' sñe' Ndiose nu nducua cha' 'in ni, a tya'an huan lo'o cha' a tsu'hue tsaña'an mda'an huan ti culo, bra nu ti ndyucun cha' tiaa 'huan,

15 siyana chu'huin huan sca chelyuu nu luhui tsaña'an ndi'in cha' 'in ni nu msi'ya 'huan, lca ni sca nu luhui.

16 Siyana ndeña'an nguinu scua sca cha' loo quityi 'in Ndiose: —Can huan sca nten nu luhui siyana na' lcan ni nu luhui—.

17 Si 'huan ndlo naa huan 'in Ndiose lca ni Sti huan, ni nu scaña'an ti ngui'ni cuiya' cha' 'in nten cua ña'aan tñan ngui'ni ne', can' cha' su'hua yuhue rin' huan ña'an ntsu'hui cha' chu'huin huan chelyuu laja nu ti ndi'in huan loo chelyuu re,

18 siyana cua jlyo rin' huan ña'an mdo'o laan huan lo'o cha' a tsu'hue, cui' cha' nu nga'ni cha'an huan 'in nten cula 'huan, una tsi'i lo'o na nu ntsu'hui cha' tsatii, ta lo'o oro ta lo'o plata,

19 siyana lo'o tne Crixtu nu ntsu'hui lyoo ca, tsaña'an ndyca ri' slya' nu luhui lati, nu ni sca cuu' lo a mda'an 'in,

20 ni nu cua mdo'o hui bra ti lyiji tsaa' chelyuu, cua mdiyaa tsan ncuca tycan' ña'an cha' tsu'hue nu lca tiee ni lo'on huan,

21 squi'ya ni can' cha' nguiaña'an rin' huan 'in Ndiose, ni nu nga'ni cha' mdyo'o qui'u crixtu lo mscuen cuaan ni cha' 'in can', siyana ca tyuhuitan huan 'in Ndiose lo tsaña'an rin' huan 'in ni.

22 Siyana cua nguhui carsya 'huan lo tucuan huan cha' nu lñi, lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu 'in ni ca chu'hui cha' tsu'hue 'huan lo'o ta'an huan, lo tsi'i tyucua cha' ti, lo'o lyigaa tieen huan chu'hui cha' tsu'hue 'huan scaxcan huan, lo luhui cha' tiaa 'huan,

23 siyana cua ndyca cui chelyuu 'huan, una tsi'i lo'o cha' 'in nten chelyuu, siyana lo'o cha' cuiya' nu nguinu scua sa tyucui braa, squi'ya squicha' Ndiose nu lu'u ca, nu a ntsu'hui cha' tsatii.

24 Siyana ndeña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Lyigaa nten lca ne' ña'an ndyca ri' quixin', cha' siye' 'in ne' ndyca ri' na tsaña'an ndyca ri' sca quee, quixin' can' nguityi na, lo quee can' nguilu na,

25 una squicha' Ni X'na na a ntsu'hui 'a cha' tsatii na. Cui' cha' re lca na cha' tsu'hue nu cua ngune 'huan—.

1 PEDRO 2

1 Can' cha' xcuan tloon huan lyigaa lo'o cha' a tsu'hue, cha' cuiñi, cha' mayan, cha' cuita'an ri', lo'o cha' ndyca ndyucui'.

2 Tsaña'an lca tiee cuhui' cuine' lo'o styi', ncuaña'an ca lca tieen huan lo'o cha' nu luhui 'in Ndiose, siyana ca calun huan lo tyo'o laan huan,

3 si cua jylo rin' huan snu ña'an tlyu cha' tsu'hue 'in Ni X'na na.

Jesús lca ni sca quee nu lu'u

4 Can' cha' quinan huan 'in ni, ni nu lca sca quee nu lu'u, cui' nu mscuan tloo nten chelyuu 'in, una lo'o cha' 'in Ndiose lca can' sca nu mdo'o hui ca nu ntsu'hui lyoo lati.

5 Cui' ncuaña'an 'huan lcan huan sca quee nu lu'u, lo Ndiose cu'ni ni cha' tsatlyu calun huan ña'an ndyca ri' sca laa, lo can huan sca msu nu luhui 'in ni, siyana ca tsa lo'on huan sca lomstan nu ndyu'hui cuiya' ri' ni squi'ya Jesucristo.

6 Siyana ndeña'an nguinu scua xca cha' loo quityi 'in Ndiose: —Ña'an huan, quichen Jerusalén xtyan sca quee nu nsñi tun na'an, nu mdo'o hui lo nu ntsu'hui lyoo lati, lo nu tsaña'an ri' 'in can', a tyo'o cha' jyu'u 'in—.

7 Lca ni sca nu ndun loo lati 'huan, 'huan nu nguiaña'an ri' 'in ni, una nu a nguiaña'an ri' 'in ni lca ni 'in can' tsaña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Quee nu mscuan tloo cuityi na'an, ri nii lca na quee nu ndun lo la ti nu nsñi tun na'an.—

8 A cuinta ndeña'an ndyucui' xca se'en: —Quee nu tyucua quiya' ne' ca na quee nu xtlyu 'in ne'—. Ndyucua na quiya' ne' siyana a nducua ne' cha' 'in Ndiose, siyana ncuaña'an tsan lo'o ne'.

Lcan na quichen 'in Ndiose

9 Una 'huan lcan huan —quichen nu cua mdo'o hui 'in ni, lcan huan sca nten nu 'ni tsu'hue 'in ni nu lca Ree, lcan huan sca quichen nu luhui 'in ni, nten nu ndyu'hui cuiya' ri' Ndiose 'in—, siyana tya'an yucuin' huan cha' tsu'hue 'in ni nu msi'ya 'huan, siyana tyo'o tsun' huan lo'o cha' tla, lo tya'an huan loo xaa nu tsu'hue ña'an 'in ni.

10 Ti culoo a lcan huan quichen 'in Ndiose, una ri nii lca huan quichen 'in ni, siyana ti culoo tijyu' ndun huan lo'o cha' tsu'hue 'in ni, una ri nii cua ngujui cha' tsu'hue can' 'huan.

Cu'ni tsu'huen na 'in Ndiose

11 'Huan ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, jñan sca cha' tsu'hue 'huan tsaña'an ndyca ri' sca nten nu mdo'o tijyu' nu nda'an yu'hui ti, siyana a sten yu'huin huan lo'o cha' a tsu'hue nu ndyca loo chelyuu re, cui' cha' nu ndyucui ndijin ni' carsya 'na,

12 cuna huan ña'an chu'hui huan sca chelyuu nu luhui lja ne' gentil, siya' ndaa ne' qui'ya 'huan siyana lcan huan nu nducun', una siya scaxca cha' tsu'hue nu ngui'ni huan tloo ne', cu'ni tnu ne' 'in Ndiose tsan nu cu'ni cuiya' ni cha' 'in nten chelyuu.

13 Cui' siya cha' 'in Ni X'na na, tucuan huan cha' 'in scaxca bsya nu ndlo tñan 'huan, cui' nu lca ree nu tlyu cha' cuiya' lyi'ya,

14 ta 'in lyigaa la ña'an bsya, siyana can' nu mxtyaa Ndiose 'in siyana taa ndi'i 'in nten nu nducun', lo cu'ni tsu'hue lo'o nten nu ngui'ni tñan tsu'hue.

15 Siyana cha' re ndyca ri' Ndiose: Lo'o cha' tsu'hue nu cu'ni huan, tyucua seen tu'hua lyigaa nu ndyucui' cua ña'an ti cha' 'huan.

16 Ca tsu'hue chu'hui tieen huan tsaña'an ndi'in cha' 'in sca nu cua mdo'o laa, una tsi'i can' cha' cu'ni huan cha' a tsu'hue, siyana cu'ni huan ña'an 'ni sca msu 'in Ndiose.

17 Cu'ni rsuun huan 'huan tloo lyigaa nten, a cuinta chu'hui cha' tsu'hue 'huan lo'o ta'an na. Chu'hui sca cha' chen' 'huan tloo Ndiose. Cu'ni rsuun huan 'huan tloo ree.

18 'Huan nu lca msu, tucuan cha' ndyucui' x'na huan, una tsi'i tsalca nu tsu'hue nten lca lo cuti cha' 'in, siyana lo'o nu tla ndyucui' tucuan huan cha' 'in can'.

19 Nde cha' nu ntsu'hui lyoo tloo Ndiose, si ntsu'hui nu ndijin ndi'i nisiya a sca cha' a tsu'hue nga'ni, lo nda loo can' siyana ndyca ri' quinu tsu'hue tiee Ndiose lo'o.

20 Una, ¿a sca cuinta ntsu'hui si taa loon huan taa ne' ndi'i 'huan si ngui'ni huan cha' a tsu'hue? Una si ndaa loon huan ndijin huan ndi'i siyana ngui'ni huan tñan tsu'hue, cha' re ntsu'hui lyoo tloo Ndiose.

21 Cui' siya cha' re msi'ya Ndiose 'huan, siyana ticui' ncuaña'an mdijin Crixtu ndi'i loon huan, lo mxnu ni cha' re siyana tyucui ndyca'an huan 'in ni.

22 —Una ni sca cha' a tsu'hue lo a nga'ni ni, ni sca cha' cuiñi lo a mdo'o tu'hua ni—,

23 bra ngutucua ne' yuhue' 'in ni, a lo'o ni ngutucua ni yuhue' 'in ne', cui' ncuaña'an bra nda ne' ndi'i 'in ni, a mxcuen ni 'in ne' cua ña'an ti, siya mxnu ni cuinta cha' can' yaa' ni nu tsu'hue 'ni cuiya' cha'.

24 Cui' ni nga'ya ni qui'ya 'na la loo cursi, siyana caja ña'an tyo'o tsun' na loo cha' a tsu'hue lo chu'huin na sca chelyuu nu luhui, lo squi'ya ndi'i mdijin ni cua guinu luhuin huan.

25 Siyana ti culoo mda'an huan tsaña'an ndyca ri' sca slya' nu nguna' yu'hui, una ri nii mxtucuin huan lo'o Crixtu, ni nu na'an seen 'huan nu ntsu'hui cuinta carsya 'huan.

1 PEDRO 3

Tsaña'an ntsu'hui cha' tyi'in na lo'o cuilyo'on na

1 Cui' ncuaña'an 'huan ne' cuna'an, tucua huan cha' ndyucui' cuilyo'on huan, lo si cuilyo'on huan a nguiaña'an ri' cha' tsu'hue 'in Ndiose, una tyucuan xu'hue cha' can' lo'o ña'an nu 'ni huan, nisiya a tyucuin' huan lo'o,

2 siyana nguia ndyca ca jylo ri' snu ña'an ndi'ya chelyuu ntsu'huin huan, lo rsuun 'ni huan.

3 A lyica cha' cu'ni chu'huen huan quen huan lyee 'a, ta lo'o na oro, ta cun' huan xcui' te' nu ntsu'hui lyoo,

4 cu'ni chu'huen huan ni' carsya 'huan culu'un huan tñan tsu'hue nu ngui'ni huan nu a ntsu'hui cha' tsatii, lo'o rsuun ña'an cu'ni huan, tsu'hue ti tyi'in cha' 'huan, siyana cha' re ntsu'hui lyoo tloo Ndiose.

5 Siyana cui' ncuaña'an ne' cuna'an nu mdi'in ti s'ni yaña'an ri' 'in Ndiose, ngulu'u ne' tñan tsu'hue nu nga'ni ne' lo ndyuhui ta ne' 'in ni, ngutucua ne' cha' 'in cuilyo'o ne',

6 tsaña'an ngutucua Sara cha' 'in Abraham bra ndlo naa 'in cuilyo'o: Ni x'na hua. Can huan sñe' Sara, si cu'ni huan tsu'hue lo a cutsen huan ni sca cha'.

7 Cui' ncuaña'an 'huan ne' qui'yu, tsu'hue ti tyi'in huan lo'o cuilyo'on huan, rsuun tyi'in cha' 'huan lo'o ne', siyana tca ti la ndi'in cha' 'in ne', cu'ni cuintan huan 'in ne' siyana scaña'an ti chelyuu ndaa Ndiose 'huan lo'o ne', lo bra tyucuin' lo'o ni a sca cha' tyucui ndijin ni' carsya 'huan rcan'.

Xñi na cuinta ña'an chu'huin na chelyuu

8 A cuinta ca sca cha' ti 'huan lyigaan huan, ca cuti carsya 'huan, chu'hui cha' tsu'hue 'huan scaxcan huan, lo ca 'tna ri' ta'an huan, lo rsuun cu'ni huan 'huan,

9 a cu'ni stu'huan huan 'huan lo'o nu ngui'ni ti'i lo'on huan, ni a tucuan huan yuhue' 'in nu nducua yuhue' 'huan, siyana jñan huan 'in Ndiose siyana culucuan ni 'in can'. Nde cha' msi'ya Ndiose 'huan, siyana cu'ni huan tñan tsu'hue lo tyucuan huan cha' tsu'hue nu taa ni 'huan.

10 Siyana, —nu ndyca ri' chu'hui sca chelyuu nu tsu'hue, tsu'hue ntsu'hui tiee lyigaa braa, 'ni cha' xñi can' cuinta siyana a tyucui' cha' a tsu'hue lo'o cha' cuiñi.

11 tyo'o tsu' can' loo cha' a tsu'hue, cu'ni can' tñan tsu'hue, quinan can' ña'an tyi'in tsu'hue, lo tyucui ndyca'an cha' can'.

12 Siyana Ni X'na na ntsu'hui ni cuinta 'in nten nu nducua cha' 'in ni, nee 'in ni cha' nu njñan can', una tsalca nu ngui'ni cha' a tsu'hue a ntsu'hui tiee Ni X'na na 'in can'—.

13 ¿Ta ntsu'hui nu ca cu'ni ti'i lo'on huan, si ngui'ni huan tñan tsu'hue?

14 Una si ndijin huan ndi'i squi'ya tñan tsu'hue nu ngui'ni huan, tsu'hue ca xu'huen huan rcan. Una a cutsen huan 'in nu ti'i ri' 'huan, ni a su'hua huan cha' tieen huan lo'o cha' can',

15 xna'an huan 'in Ndiose X'na na, tyun tiaan huan taan huan rsuun 'in nu cunicha' 'huan lo'o cha' nu nguiaña'an rin' huan, una lo'o rsuun xcuen huan 'in can' lo tsu'hue ti tyi'in cha' 'huan lo'o.

16 Chu'huin huan sca chelyuu nu luhui ti, lo si caja nu tyucui' ca'an 'huan siyana ngui'ni huan tñan tsu'hue squi'ya Crixtu, ta tyucui' can' cha' ti'i 'huan, lo tyo'o cha' jyu'u 'in can'.

17 Siyana tsu'hue lati si tyijyin huan ndi'i si ngui'ni huan tñan tsu'hue, si ncuaña'an ndyca ri' Ndiose, lo tsi'i nu ndyijin huan ndi'i squi'ya cha' a tsu'hue nu ngui'ni huan.

18 Siyana Crixtu siya' ti ngujui ni squi'ya qui'ya 'in nten chelyuu, ni nu luhui lati ngujui ni loo nten ngui'ni qui'ya, siyana tiya lo'o ni 'na tloo Ndiose, chiñi siyana ngujui ni lo'o cha' nu 'in cuina' ni, una mdyo'o qui'u ni xiya'.

19 Una lja rcan' ya yucui' ni cha' tsu'hue 'in Ndiose lo'o carsya 'in nten nu ntsu'hui ndyucun loo cha' ndija,

20 cui' nten nu lye' ri' nu mdi'in ti s'ni bra ngañan Noé yca na'an can', ndyuhui ta Ndiose chin ni braa quinan ne' 'in ni, una chin' ti nten, cui' snu' ti lca mdo'o laa loo tyi'a can'.

21 Tyi'a can' lca na sca xñii tsaña'an nu ndyucua tyan na ri nii lo tyo'o laan na, (una tsi'i siyana xnu luhui na 'na, siyana xtya na 'na yaa' Ndiose lo'o sca cha' ttaa nu luhui), cui' lo'o cha' nu mdyo'o qui'u Jesucristo.

22 Ndyucuen ni la ni' cuaan, nducua ni tsu' cueen 'in Stina Ndiose, ndlo ni tñan 'in lyigaa angajle, tsatlyu lo'o lyigaa la ña'an bsya lo'o nu lyi'ya cha' cuiya' 'in ni.

1 PEDRO 4

Tsu'hue cu'ni na tñan 'in Ndiose

1 Siyana Crixtu mdijin ni ndi'i lo'o cha' 'in cuina' ni, ncuaña'an 'huan cu'ni tnu tieen huan, su'hua yuhue rin' huan cha' re, siyana nu cua mdijin ndi'i lo'o cha' 'in cuina', cua mdo'o tsu' can' loo lyigaa loo qui'ya,

2 siyana a tya'an 'a can' lo'o cha' a tsu'hue tichin' braa nu ti tyi'in na loo chelyuu re, siyana cu'ni na tsaña'an nu ndyca ri' Ndiose.

3 Blyaa tsacua ti ña'an chu'huin huan chelyuu a tsu'hue, cha' nu ndyu'hui cuiya' ri' ne' gentil: Cha' nu nguiten yu'hui ne' lo'o ña'an nu ti, cha' a tsu'hue nu lca tiee ne', cha' cu'hui, lyigaa lo'o cha' nu a

tsu'hue nu 'ni ne' se'en ndyca ta'a bra lyee ndi'yo ne', cha' nu 'ni tnu ne' ngulucuin, cui' cha' nu nxcuan tloo Ndiose.

4 Nduhue 'a ri' ne' siyana a nda'an 'a huan lo'o cha' a tsu'hue lo'o ne', ndyucui' ca'an ne' 'huan siya cha' can',

5 una tiaa braa ntsu'hui cha' tyaa can' cuinta tloo ni nu cua ndun tiaa cu'ni cuiya' cha' 'in nten tsatlyu lo'o ne' cua ngujui.

6 Can' cha' hasta lo'o nu ngujui ngujui nu yucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose lo'o, siyana lo'o can' cu'ni cuiya' Ndiose cha' 'in, una ca cuiya' cha' 'in lo'o cha' 'in cuina'.

7 Cua ndyucui lucui' cha' tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re, can' cha' nde lyee la xñi huan cuinta 'huan, lo ca tyucui cha' tiaa 'huan tyucuin' huan lo'o Ndiose.

8 Cha' nu ndun loo lati, chu'hui cha' tsu'hue 'huan scaxcan huan, siyana nu ntsu'hui cha' tsu'hue 'in lo'o ta'a, ndyca 'ni can' cha' tlyu ri scaxca loo qui'ya.

9 Cu'ni cuintan huan 'in lyigaa nu tiaa se'en ndi'in huan, lo a taan huan qui'ya siya cha' can'.

10 Cuinta scaan huan cua ndyucuan xu'huen huan cha' cuiya' nu ndaa Ndiose 'huan, cua ña'aan cha' nu ndaa ni 'huan, cui' na cu'ni tsu'hue na 'huan ta yaa' ta'an huan, tsaña'an 'ni sca nu cua ngui'ni ca tñan 'in Ndiose lo'o cha' tsu'hue nu cua ngujui 'in.

11 Si nde'en nu tyucui' lo'o nten, tyucui' can' tsaña'an cha' nu taa Ndiose 'in, si ntsu'hui nu ta yaa' 'in xca tucui, lo'o cha' cuiya' 'in Ndiose cu'ni 'in na, siyana lyigaa ña'an nu ngui'ni huan 'ni tnu huan 'in Ndiose lo'o Jesucristo, ni nu nga'an cha' cu'ni tnu na 'in, lo scati ni culo ni tñan sa tyucui braa. Amen.

Ndijin na ndi'i lo'o cha' 'in Ndiose

12 'Huan ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, a kuhue rin' huan siya cha' nu cua ndijin huan, ta siyana xque' rin' huan a nga'an cha' tyijyin huan ndi'i,

13 siyana nde ca tsu'hue chu'hui tieen huan, siyana sca cha' ti 'huan lo'o ndi'i nu mdijin Crixtu, una nde lyee la ca tsu'hue chu'hui tieen huan tsan nu ca tycan' cha' cuiya' 'in ni.

14 Tsu'hue ca xu'huen huan bra ndijyi nu ndyucui' ca'an 'huan lo'o cha' 'in Crixtu, siyana yucui' ca Espíritu 'in Ndiose lca nu ntsu'hui ni'

carsya 'huan. Ni siya nten can' nducua ne' yuhue' 'in ni, una 'huan nde ngui'ni tnu huan 'in ni.

15 Can' cha' xñi huan cuinta siyana ni scan huan a tyijyin huan ndi'i, ta siyana yujuin huan nten, ta nga'ni huan cuna, ta siyana lcan huan sca nu nducun', ta nguiten yu'hui huan lo'o cha' nu a ngui'ni ca'an 'huan,

16 una si ndijin huan ndi'i lo'o cha' 'in Crixtu, a ca jyu'u rin' huan, tyaan huan xu'hue 'in Ndiose squi'ya cha' can'.

17 Siyana cua mdiyaa braa ca cuiya' cha' 'in sñe' Ndiose, lo si la nducua la tisna cha' can' lo'on nare, ¿ni xnu ca ña'an tsa to'o 'in nten nu a nguiaña'an ri' Ndiose?

18 —Sca nten nu lñi ndi'in cha' 'in, lo si tiseen ti tyo'o laa ne', ¿ni xnu ca tsato'o 'in nten nducun' lo'o nu ngui'ni qui'ya—?

19 Can' cha' nu ndijin ndi'i, si ncuaña'an ndyca ri' Ndiose, xnu can' cuinta carsya 'in yaa' ni nu ndaa chelyuu, lo tsa quiñan can' cu'ni tñan tsu'hue.

1 PEDRO 5

Cha' 'in ne' nu ntsu'hui cuinta 'in ta'an na

1 Ndyca ran' tyucuin' lo'o nu ntsu'hui cuinta 'huan, siyana lo'on na' lcan nu ntsu'hui cuinta 'in ne', lo na'an tloon ña'an mdijin Crixtu ndi'i, a cuinta caja cha' cuiya' nu taa ni 'yan tiaa braa,

2 can' cha' jñan cha' tsu'hue 'huan siyana chu'huin huan cuinta 'in ta'an na nu cua ndaa Ndiose 'huan, una tsi'i lo'o juersa, lo'o cha' tsu'hue nu lca tieen huan, ni tsi'i na nducua tloon huan caja squiyan' huan, siyana cu'ni huan tñan can' lo'o lyigaa tieen huan.

3 A cu'ni huan 'huan ña'an ndyca ri' sca x'na ne', siyana ndi'ya ti ña'an cu'ni huan 'huan.

4 Lo bra ca tycan' Ni nu ntsu'hui ca cuinta 'in lyigaa ta'an na, tyucuan huan cuinta cha' tsu'hue nu taa Ndiose 'huan la ni' cuaan, na nu a ntsu'hui 'a cha' tsatii.

5 Ticui' ncuaña'an 'huan nu ti suhue ti, tucuan huan cha' nu ndyucui' nu ntsu'hui cuinta 'huan, cui' ncuaña'an scaxcan huan cu'ni lyun huan 'huan siyana: —Ndiose nxcuan tloo ni 'in nten nu siye', una nda yaa' ni 'in nten nu rsuun—.

6 Can' cha' cu'ni rsuun huan 'huan tloo Ndiose, ni nu tla la cha' cuiya' ndia 'in, siyana cui' ni scuén cuaan ni cha' 'huan tia bra.

7 A cuinta yaa' ni xnu huan lyigaa cha' nduhue ri' ntsu'hui tieen huan, siyana cui' ni ntsu'hui ni cuinta 'huan.

8 Xñi huan cuinta 'huan lo tyi'in tiaan huan, siyana ne' xña'an nu lca ta'a cusuun na, nda'an ca tyi'in tsaña'an ndyca ri' sca cuichi nu yla, lo nan can' ti ca cu.

9 Can' cha' tyun tsan huan, lo'o cha' nu nguiaña'an rin' huan, siyana cua jlyo rin' huan scaña'an ti ndijin huan ndi'i lo'o ne' sa tyucui chelyuu.

10 Una Ndiose, ni nu ntsu'hui lyigaa lo'o cha' tsu'hue 'in, squi'ya Jesucristo nsi'ya ni 'na sten na loo xaa 'in ni sa tyucui braa, bra cua mdijin huan ndi'i, cui' ni cu'ni tyucui ni cha' 'huan, cu'ni ni cha' tyun tsan huan, taa la ni juersa 'huan, lo ncuaña'an xtya tsa la ni 'huan.

11 Scati 'in ni cu'ni tnu na sa tyucui braa. Amen.

Msla' ta'a Tyu lo'o ta'an na

12 Ta'an na Silvano, nu ndyu'hui lyoon siyana lñi ndi'in cha' 'in, ngua'an chin' cha' loo quityi re lo'o cuinta cha' 'yan, siyana taan cha' tnu tiee 'huan, taan rsuun lo'on huan siyana cha' tsu'hue re lca na cha' nu lñi 'in Ndiose, cui' cha' nu cua ntsu'huin huan.

13 'Huan ta'an na nu nguio' ti'in quichen Babilonia ndyucui' cha' ne' 'huan, nu cua ngulosuhui Ndiose 'in tsatlyu lo'on na, a cuinta Marcu ndyucui' cha' 'huan, nu lca sca sñen' na' lo'o cha' 'in Ndiose.

14 Cui' ncuaña'an tyucui' cha' ta'an huan scaxcan huan lo'o lyigaa tieen huan. Ndiose cu'ni ni cha' siyana tyi'in tsu'huen huan lyigaan huan nu cua ndi'in lo'o cha' 'in Jesucristo. Amen.

2 PEDRO

2 PEDRO 1

Tyu ndyucui' cha' 'in ta'an na

1 Na' Simun Tyu nu lca msu 'in Jesucristo, ni nu nga'an tñan 'yan, ndyucuin' chan' 'huan, 'huan nu cua yaña'an ri' cha' tsu'hue 'in Stina Ndiose lo'o Jesucristo, ni nu Ndlo laa 'na, scaña'an ti ntsu'hui lyoo cha' nu nguiaña'an rin' na lo'on huan.

2 Taa la ni cha' tsu'hue nu chu'hui ni' carsya 'huan, lo cu'ni ni cha' tyi'in tsu'huen huan, lo ncuca ña'aan qui'yan lan huan cuinta cha' 'in Ndiose lo'o Ni X'na na Jesús.

Cha' tsu'hue 'in Ndiose nu caja 'na

3 Lo'o cha' cuiya' nu tlyu 'in ni ngujui lyigaa lo'o cha' nu 'ni 'na, tsaña'an nu ntsu'hui cha' chu'huin na sca chelyuu nu luhui, siyana cua yu'hui lyoon na 'in ni nu msi'ya 'na, siyana caja xaa 'in ni 'na lo'o cha' tsu'hue 'in ni.

4 Cha' re mxtyaa ni scaxca lo'o cha' 'na, cha' nu ndun loo lo ntsu'hui lyoo, lo'o cha' re caja ña'an ca sca cha' ti 'huan lo'o Ndiose, lo tyo'o tsun huan loo cha' a tsu'hue nu ndyca loo chelyuu re.

5 Can' cha' nde lyee la su'huan huan juersa lo'o cha' re, tsa quiñan lan huan lo'o cha' nu nguiaña'an rin' huan lo taan huan cha' cuiya' ca lñi cha' 'huan, lo tsaña'an nguia ndyca lñi cha' 'huan ncuaña'an qui'yan lan huan cuinta,

6 lo ña'an nguia ndi'yan huan cuinta ncuaña'an xñi la huan cuinta 'huan, lo ña'an nguia nsñi huan cuinta 'huan ncuaña'an chu'hui la cha' tlyu ri' 'huan, lo ña'an ntsu'hui cha' tlyu ri' 'huan ncuaña'an ca luhui la cha' 'huan tloo Ndiose,

7 lo ña'an nguia ndyca luhuin huan ncuaña'an lyee la chu'hui yuhue rin' huan 'in ta'an huan, lo tsaña'an ntsu'hui yuhue rin' huan 'in ta'an huan ncuaña'an nde lyee la chu'hui cha' tsu'hue 'huan scaxcan huan.

8 Si cu'ni cuinta can huan lyigaa cha' re, tsi'i tyucua cha' ti ndyucuan xu'huen huan 'in na, siyana nde lyee la ca tyacan' ña'an na loo chelyuu 'huan, lo ncuaña'an qui'yan lan huan cuinta cha' 'in Ni X'na na Jesucristo.

9 Una nu a 'ni cuinta cha' re, chin' 'a se'en ndyucua tloo can', lca can' sca nu cuityin' siyana cua ngüijlya ri' ña'an nguten qui'ya 'in ti culoo.

10 Can' cha' 'huan ta'an na, nde lyee la cu'ni cuinta huan cha' nu nguiaña'an rin' huan ña'an msi'ya ni 'huan lo ngulosuhui ni 'huan, si cu'ni huan lyigaa cha' re a ntsu'hui 'a cha' tyo'o tsun' huan rcan.

11 Ncuaña'an caja cha' cuiya' sten huan lo'o lyigaa tieen huan se'en ndlo Ni X'na na Jesucristo tñan sa tyucui braa, ni nu Ndlo laa 'na.

12 Can' cha' na' a cula tin' xu'huan ran' huan cha' re, nisiya cua jlyo rin' huan lo tsa ndun huan lo'o cha' nu lñi re,

13 siyana nga'an cha' 'yan su'hua tiyaan 'huan lo'o cha' re lja nu ti ndi'in loo chelyuu.

14 Jlyo ran' siyana cua ndyucui lucui cha' tyo'on loo chelyuu re, tsaña'an nu cua ngüitsa' Ni X'na na Jesucristo 'yan.

15 Su'huan juersa tsaña'an nu ca 'yan, siyana xu'hua rin' huan cha' re lyigaa braa chun' nde'en bra nu cua ngujuin.

Na'an tloo Tyu cha' cuiya' 'in Crixtu

16 Siyana cha' nu cua ngulu'u hua 'huan lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na Jesucristo lo'o ña'an nu ntsu'hui cha' quiaan ni xiya', tsi'i cha' ngulo ri' que hua lca na ta siyana quiñilyo'o hua 'huan, siyana na'an tloo ca hua 'in ni lo'o cha' cuiya' 'in ni.

17 Bra nu msñi ni cha' cuiya' nu ndaa Stina Ndiose 'in ni, ncua tycan ña'an ni lo'o sca xaa nu tsu'hue ña'an, lo cui' cha' 'in ni ngujuui nu yucui' la ni' cuaan: Nde nu lca Sñen' na' nu tca'a lati 'yan, ndyijyin ya' tsu'hue ntsu'hui tieen lo'o.

18 Ngune 'hua ngujuui nu yucui' la ni' cuaan bra nu ndun hua lo'o ni loo qui'ya nu mdo'o hui can' 'in ni.

19 A cuinta cua ndia quityi 'na se'en mxyucui' Ndiose msu 'in ni ti s'ni. Tsu'hue 'a cha' nga'ni cuinta huan cha' can', siyana lca na tsa ña'an ndyca ri' sca quii' nu ndyu'hui xaa tyucui tla hasta xtyi xaa ni' carsya 'huan, ña'an ndyca ri' sca cuila nu ndyucua bra tlya.

20 Nde cha' nu qui'yan na cuinta la nducua la, siyana ni sca cha' nu nguinu scua loo quityi 'in Ndiose, a lca na cha' tiaa 'in nten chelyuu,

21 siyana a yaan cha' can' lo'o cha' cuiya' 'in nten, siyana nu cua mdo'o hui 'in Ndiose nga'an scua cha' re tsaña'an nu mxyucui' Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in ne'.

2 PEDRO 2

Cha' 'in nten nu ndlu'u cha' cuiñi

1 Tsaña'an ngujui nu yucui' cha' cuiñi lja nten nu mdi'in ti s'ni, cui' ncuaña'an caja nu culu'u cha' cuiñi se'en ndi'in huan, tuhue ti sten cha' cuiñi nu culo tsu' huan, lo tsato'o xcuan tloo can' 'in Ni X'na na, ni nu ngulo laa 'in, ncuaña'an xo tucua can' yuhue' chun' nu cuijlyo 'in sa ntsu'hui.

2 Quina'an 'a nten tyucui ndyca'an cha' nu a tsu'hue nu cu'ni can', squi'ya cha' can' caja nu tucua yuhue' tucuiin nu lñi 'in Ndiose,

3 lo siyana lyee lca 'in can' lo'o tñi, cuna can' ña'an nu cujui' na ndi'in 'huan lo'o cha' cuiñi can'. Una ti s'ni 'a nducui ndyca'an yuhue' 'in can' lo cua tyucua ti na 'in, a mdiyjin cha' tyucuna' can'.

4 Siyana Ndiose a nga'ni ni cha' tlyu ri' 'in angajle nu nga'ni qui'ya, siyana msu'hua ni 'in can' loo quii', lo msu'hua ndyucun ni 'in sca se'en tla, can' quinu yu'hui hasta nu ca cuiya' cha' 'in.

5 Cui' ncuaña'an nten nu mdi'in ti s'ni, a nga'ni ni cha' tlyu ri' 'in ne', siyana mdi'ya ni sca quio tnu nu ngüijlyo 'in nten nducun' can', una ngulo laa ni 'in Noé lo'o cati nu ndi'in se'en ndi'in, cui' nu yucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose.

6 A cuinta ngulo ni yuhue' 'in quichen Sodoma lo'o Gomorra, ngüijlyo ni 'in quichen can' hasta nguinu na xtyi jyii ti, lo cha' re ca jylo ri' nten tsaña'an ntsu'hui cha' tsato'o 'in nu nducun'.

7 Una ngulo laa ni 'in Lot, nu ngutucua cha' 'in Ndiose, lo ti'i 'a ntsu'hui tiee lo'o cha' nu a tsu'hue nu ngui'ni nten can',

8 (siyana can' yaña'an ri' 'in Ndiose lo mdi'in lja nten can', ndyijjin ya' ti'i ntsu'hui tiee siyana lyigaa braa na'an cha' a tsu'hue nu ngui'ni ne' lo ne 'in cha' nu ndyucui' ne').

9 Una Ni X'na na jlyo ri' ni ni ña'an culaa ni 'in nu nguiaña'an ri' 'in ni bra ljan scaxca cha' 'in, lo jlyo ri' ni ña'an taa ni ndi'i 'in nu a nguiaña'an ri' 'in ni tsan nu cu'ni cuiya' ni cha' 'in can',

10 una lyee lati lo'o nu nda'an lo'o cha' a tsu'hue nu, nu nxcuan tloo 'in lyigaa nu ndia cha' cuiya' 'in, tnu tiee ne' cu'ni ne' cha' nu ndyca ri' ne', ni a ntsen ne' tyucui' ca'an ne' 'in nu ndaa Ndiose cha' cuiya' 'in la ni' cuaan.

11 Nisiya tlyu la cha' cuiya' ndia 'in angajle, una a nga'ni tiee tucua yuhue' 'in nu nda'an lo'o cha' cuiya' tloo Ni X'na na,

12 una ne' can' ndyucui' ca'an ne' cha' nu a lyiji qui'ya ne' cuinta, tsaña'an ndyca ri' sca 'ni nu a ntsu'hui cha' tiaa 'in nu ngula siyana quinu lo caja, lo ncuaña'an ntsu'hui cha' tnan' can' 'in ticuii'.

13 Can' cha' caja 'in ne' lo'o cha' a tsu'hue nu ngui'ni ne', lo ndia ri' ne' cu'ni ne' cha' nu ndyca ri' ne' cuinta scaa tsan. Cuu' cha' tiaa 'in ne', a jyu'u ri' ne', lo a tsi'i ña'an cha' 'in ne' bra ndyucu ne' lo'on huan stu'hua,

14 lyeec lca tiee ne' sten yu'hui ne' lo'o ña'an nu ti, a ndla ti ne' ngui'ni ne' qui'ya, nxytu ne' 'in nu na'an ti ndi'in cha' 'in loo qui'ya, siyana xcui' cha' a tsu'hue ntsu'hui ni' carsya 'in ne', lo lca ne' nu nducua yuhue' chun'.

15 Cua mdo'o tsu' ne' tucuiin nu lñi, nda'an ngunan' yu'hui ne' lo nguiaa ne' tucuiin nu mda'an Balaam, sñe' Beor, cui' nu lyeec ncuac lca tiee chu'hui cana 'in lo'o cha' a tsu'hue,

16 lo ngusun lo'o sca burra 'in ne' lo'o cha' a tsu'hue can' 'in ne', sca 'ni nu a ntsu'hui cha' ndyucui', una yucui' 'in lo'o tsaña'an ndyucui' sca nten, lo ngutucui ndijin 'in lo'o cha' a tsu'hue can' 'in ne' nu nxyucui' Ndiose 'in can'.

17 Ndyca ri' ne' can' ña'an ndyca ri' sca tyucu nu a ntsu'hui tyi'a, ta ña'an ndyca ri' sca coo nu nguia lo'o cui'in 'in scaxca se'en, can' nu ntsu'hui cha' caja sca se'en nu lyeec tla 'in, can' chu'hui can' sa tyucui braa.

18 Ndyucui' ne' cha' nu a ntsu'hui lyoo, una cha' siye' nu ndyucui' ne' nan ne' ña'an ñilyo'o ne' 'in xca tucui lo'o cha' a tsu'hue nu ntsu'hui tiee ne', cui' nu cua nguia ndo'o tsu' lo'o cha' a tsu'hue.

19 Ndyucui' ne' siyana a tucui nu culo tñan 'in can', siyana ticuii' ne' ntsu'hui ndyucun ne' lo'o cha' a tsu'hue can'. Siyana caja nu quiñi lyo'o 'in siyana cua ntsu'hui can' tuyaa' xca tucui.

20 Ni si sca nu cua mdo'o tsu' lo'o cha' nu ndyca loo chelyuu re, nu cua yu'hui lyoo 'in Ni X'na na Jesucristo, ni nu Ndlo laa 'na, si xiya' xtucui can' lo'o cha' a tsu'hue, tsato'o chen la ña'an cu'ni can' que ña'an ti culoo.

21 Tsu'hue lati si a yu'hui lyoo can' tucuiin nu lñi, lo tsi'i nu xtucui xiya' lo'o cha' a tsu'hue, lo xcuan tloo cha' nu luhui lati nu cua ndyucuan xu'hue.

22 Can' nu ca 'in tsaña'an ndyucui' sca cha': Xni' nxtucui 'in ndyucu 'in na nu cua yucuen 'in, cui' ncuaña'an cuhue', xiya' nguiten 'in loo ngutsu' nisiya cua mxcuta ne' 'in 'in.

2 PEDRO 3

Ntsu'hui cha' quiaan Ni X'na na xiya'

1 'Huan ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, nde nu cua ndyca tucua quityi nga'an 'huan, tyucuaa quityi re scaña'an ti nsu'hua tiaan 'huan siyana ca lñi cha' tiaa 'huan,

2 lo xu'hua rin' huan cha' nu ngua'an nu mxyucui' Ndiose 'in ti s'ni, lo'o tñan nu ngulo Ni X'na na, ni nu Ndlo laa 'na, cui' cha' nu ngulu'u ta'a mda'an ni.

3 Ca jylo rin' huan cha' re la nducua lati, siyana tiaa braa ntsu'hui cha' caan scaxca nu xtyi lyo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose, lo cu'ni can' ña'an nu ndyca ri',

4 lo tyucui': ¿La ncu cha' nu cua mxtyaa ni siyana quiaan ni xiya'? Cua s'ni ngujui nten cula 'na, lo cui' ña'an ti ndi'in chelyuu re ti bra nguiaa' na.

5 A ndyca ri' can' cu'ni cuinta cha' nu nguinu scua ti s'ni, siyana ni' cuaan nguiaa' na lo'o cha' nu yucui' Ndiose, cui' ncuaña'an chelyuu re mdo'o na loo tyi'a lo ndi'in na squi'ya tyi'a,

6 cui' ncuaña'an lo'o tyi'a ngüijlyo chelyuu ti s'ni.

7 Una ni' cuaan lo'o chelyuu nu ndi'in ri nii, ticui' lo'o cha' cuiya' 'in Ndiose ndi'in na, lo tsato'o squin na tiaa braa tsan nu cu'ni cuiya' ni cha' 'in nten, bra nu tyucuna' lyigaa nu a nguiaña'an ri' 'in ni.

8 'Huan ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, a lyica cha' jlya rin' huan cha' re, siyana cha' 'in Ni X'na na sca tsan lca na sca mii yjan, lo sca mii yjan lca na sca tsan ti 'in ni.

9 Nisiya ndiya' Ni X'na na lo'o cha' nu cua mxtyaa ni, tsi'i can' cha' ngüijlyo ri' ni tsaña'an ndyucui' nten, siyana ntsu'hui cha' tlyu ri' 'in ni a ndyca ri' ni tyucuna' ni sca tucui, siyana ndyca ri' ni siyana lyigaa tucui xtun ri' qui'ya ngu'ni.

10 Una tsan nu quiaan Ni X'na na xiya', tsato'o na tsa ña'an ndyca ri' braa nguiten ne' cuna bra tla, ni' cuaan ntsu'hui cha' quine na cueen bra jlyo na, chelyuu re squin na lo'o lyigaa na nu ndi'in 'in na.

11 Si ncuaña'an ntsu'hui cha' jlyo lyigaa na re, lyee la nga'an cha' chu'huin huan sca chelyuu nu luhui tloo Ndiose,

12 lja ndyuhui tan huan tsu'hue chu'hui tieen huan tia tsan nu cua mxtya Ndiose, cui' bra nu ntsu'hui cha' squin ni' cuaan lo jlyo lyigaa na nu nducua 'in na, lo siya' ti tsatii cha' 'in na.

13 Una nare nducua tloon na cha' nu cua mxtyaa ni, sca chelyuu nu cui lo'o ni' cuaan se'en quinu scua sca cha' cuiya' nu lñi.

14 Can' cha' 'huan ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, si ncuaña'an ndyuhui tan huan cha' re, su'hua huan juersa lo xñi huan cuinta ña'an tyi'in huan, siyana quija lyoo ni 'huan luhui ti bra nu quiaan ni xiya', ni sca cuu' lo ni sca cha' lo a nducui ndyca'an 'huan.

15 Qui'yan huan cuinta cha' re: Ni X'na na ndyca ri' ni siyana tyo'o laa nten, can' cha' ntsu'hui cha' tlyu ri' 'in ni. Cui' ncuaña'an ta'an na Pablo, nu ndyu'hui cuiya' rin' na 'in, ticui' cha' re nga'an 'huan tsaña'an cha' tiaa nu ndaa Ndiose 'in,

16 lyigaa quityi nga'an ticui' cha' re ndyucui' na, lo ntsu'hui cha' can' tucui ña'an qui'yan na cuinta 'in na. Tsalca nu chin' cha' tiaa 'in ta na'an ndi'in cha' 'in, nde ncha'an ne' cha' can' tsaña'an nga'ni ne' lo'o lyigaa la ña'an quityi 'in Ndiose, lo yato'o ntnan' ne' 'in ne' lo'o cha' can'.

17 Can' cha' 'huan ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, siyana cua ngujui nu msu'hua tiaa 'huan lo'o cha' re, xñi huan cuinta 'huan lo'o ne' nducun', a taan huan cha' cuiya' culo lqui ne' 'huan lo'o cha' cuiñi, tique' tsato'o tyo'o tsun' huan lo'o cha' nu cua ntsu'huin huan.

18 Calun huan lo'o cha' tsu'hue 'in Ni X'na na Jesucristo, ni nu Ndlo laa 'na, lo su'huan huan juersa chu'hui lyoon lan huan 'in ni. 'In scati ni ntsu'hui cha' cu'ni tnu na, ti ri nii lo sa tyucui braa. Amen.

1 JUAN

1 JUAN 1

Cha' nu ndaa chelyuu 'na

1 Nde cha' nu ndisna ti culoo, cha' nu cua ngune 'hua lo na'an tloo hua, ni nu yu'hui lyoo hua 'in, lo ngu'ni ca'an yaa' hua 'in, cui' ni nu ndaa chelyuu 'na.

2 (Siyana ni nu ndaa chelyuu can' ncuca tycañ' ña'an cha' 'in ni ña'an huan 'in ni lo ca ca jylo rin' huan ña'an ndi'in cha' 'in ni, cui' ncucaña'an ndaa hua rsuun siyana cui' ni ndaa ni chelyuu nu a tsatii 'a 'na, ni nu mdia se'en nducua Stina Ndiose, lo ngulu'u tloo ni 'hua).

3 Cha' nu na'an tloo hua lo ngune 'hua, can' cha' ndyucui' hua lo'on huan siyana ca sca cha' ti 'huan lo'o hua, siyana sca cha' ti 'na lo'o Stina Ndiose lo'o Jesucristo Sñe' ni.

4 Nde cha' nga'an tñan hua quityi re 'huan, siyana lyee la ca tsu'hue chu'hui tieen huan.

Ndiose lca ni xaa

5 Nde cha' nu ngune 'hua yucui' ni, lo ndyucui' hua lo'o huan ri nii siyana Ndiose lca ni xaa, lo a ntsu'hui tla 'in ni.

6 Si ndyucuin na siyana sca cha' ti 'na lo'o ni, lo ti nda'an na lo'o cha' a tsu'hue, cha' cuiñi ndyucui' na lo a nda'an na lo'o cha' nu lñi.

7 Una si nda'an na loo xaa 'in ni tsaña'an nu lca ni yucui' ni, lo'on nare sca cha' ti 'na rcan', lo tne Jesucristo Sñe' Ndiose can' nu nsuhui 'na lo'o lyigaa qui'ya 'na.

8 Si ndyucuin na siyana a ngu'ni na qui'ya, ticuiin' na ñilyo'on na 'na rcan lo a lñi ndi'in cha' 'na.

9 Una si ñee na qui'ya 'na tloo Ndiose, cu'ni ni cha' tlyu ri' 'na, lo suhui ni lyigaa qui'ya 'na, siyana lñi ndi'in cha' 'in ni lo'o cha' tsu'hue nu 'ni ni.

10 Si ndyucuin' na siyana a ngu'ni na qui'ya, ngu'ni na 'in ni lca ni sca nu cuiñi, lo a lyiji tyucuan xu'huen na cha' nu ndyucui' ni.

1 JUAN 2

Crixtu ndyucui' ni cha' 'na

1 'Huan nu lca ña'an ndyca ri' sca sñen' na', nde ca'an sca quityi re 'huan siyana a cu'ni huan qui'ya. Una si nde'en nu cu'ni qui'ya, cua

lca nu tyucui' cha' 'na tloo Stina Ndiose, cui' Jesucristo nu ngui'ni tñan tsu'hue.

2 Cui' ni ngujui ni lo ngatyen ni qui'ya 'na, lo tsi'in naa re ti, siyana ngatyen ni qui'ya 'in nten sa tyucui chelyuu.

3 Nde ndyca tyacan' ña'an siyana ndyu'hui lyoon na 'in ni, si nxu'hua se'en na cha' nu ndlo ni tñan.

4 Nu ndyucui': Na' ndyu'huin lyoon 'in ni, lo a nxu'hua se'en cha' nu ndlo ni tñan, lca can' sca nu cuiñi lo a lñi ndi'in cha' 'in.

5 Una nu nxu'hua se'en cha' nu ndyucui' ni, can' nu mtsa'an yu'hui lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose, ncuaña'an ca jylo rin' na siyana sca cha' ti 'na lo'o ni.

6 Nu ndyucui' siyana sca cha' ti 'in lo'o ni, nga'an cha' chu'hui can' sca chelyuu tsaña'an nu yu'hui ni.

Cha' nu cui ti ngulo Ndiose tñan

7 'Huan ta'an na, cha' nu ndlo ni tñan 'na tsi'i cha' cui ti lca na, cui' cha' nu ndyucuan xu'huen huan ti culoo. Cha' nu nga'an loo quityi re lca na yucui' ca cha' nu cua ngune 'huan ti bra ndisna huan.

8 Una nga'an sca cha' nu cui ti nu xu'hua se'en na, lo ndyca tyacan' ña'an cha' re loo chelyuu 'huan tsaña'an ndi'in cha' 'in ni, siyana cha' tiaa a tsu'hue cua nguia ndo'o tijyu' na, lo ndyca tyacan' ña'an xaa 'in ni nu lca cha' nu lñi.

9 Nu ndyucui' siyana nda'an loo xaa 'in ni, lo nxcuan tloo 'in ta'a nten, ti nda'an can' lo'o cha' tiaa nu a tsu'hue.

10 Nu ntsu'hui cha' tsu'hue 'in lo'o ta'a nten, can' nu nda'an loo xaa 'in ni lo a ntsu'hui cha' tyo'o tsu' can'.

11 Una nu nxcuan tloo 'in ta'a nten, ti nda'an can' lo'o cha' tla lo nda'an lo'o cha' a tsu'hue, ni a jlyo ri' la tucuin nguiaa, siyana cha' tla can' mducun na cha' tiaa 'in.

12 Nde nga'an quityi re 'huan, 'huan nu lca sñe' Ndiose, siyana cua ngatyen ni qui'ya 'huan lo'o cha' cuiya' 'in Jesús.

13 Nga'an quityi re 'huan, 'huan nu lca nten cula, siyana cua ndyu'hui lyoon huan 'in ni nu ndi'in ti culoo. Nga'an quityi re 'huan, 'huan nu ti suhue ti, siyana cua nga'ni huan cana 'in ne' xña'an. Nga'an quityi re 'huan, 'huan nu lca sñen', siyana cua ndyu'hui lyoon huan 'in Stina Ndiose.

14 Nga'an quityi re 'huan, 'huan nu lca nten cula, siyana cua ndyu'hui lyoon huan 'in ni nu ndi'in ti culoo. Nga'an quityi re 'huan, 'huan nu ti suhue ti, siyana tsa tyun huan lo'o cha' 'in Ndiose nu cua ntsu'hui ni' carsya 'huan, lo cua nga'ni huan cana 'in ne' xña'an nu ngui'ni cha' a tsu'hue.

15 A xcui rin' huan cha' nu ndyca loo chelyuu re lo'o na nu ndi'in 'in na. Si nde'en nu nxcui ri' cha' nu ndyca loo chelyuu re, cha' tsu'hue 'in Stina Ndiose a ntsu'hui ni' carsya 'in can'.

16 Siyana lyigaa cha' nu ndyca loo chelyuu re, ña'an ndyca ri' cha' nu nxcui ri' cuina' na, cha' nu nxcui ri' quiloo ne', cha' siye', lyigaa cha' re a lyijyan na se'en nducua Stina Ndiose, siyana loo chelyuu re ndyo'o na.

17 Cha' nu ndyca loo chelyuu re tsatii cha' 'in na, cui' ncuaña'an lo'o cha' nu nxcui ri' ne', una nu nducua cha' nu ndyca ri' Ndiose, a ntsu'hui a cha' tsatii chelyuu 'in can'.

Cha' 'in nu ti'i ri' 'in Crixtu

18 Sñen', cua mdia tsan nu ntsu'hui cha' tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re, cui' cha' nu cua ngune 'huan siyana ntsu'hui cha' caan nu ña'an ti'i 'in Crixtu, lo ri nii quina'an nu ti'i ri' 'in Crixtu cua nda'an, can' cha' ndyca jylo rin' na siyana cua mdia tsan can'.

19 Ljan na mdo'o can', una tsi'i sca cha' ti 'na lo'o, si sca cha' ti 'na lo'o tsatlyu ndi'in na lo'o, una mdo'o tsu' can' siyana ca tycan' ña'an siyana tsi'i sca cha' ti 'na lyigaan na.

20 Una 'huan cua ntsu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose ni' carsya 'huan, lo cua ndi'yan huan quinta lyigaa lo'o cha'.

21 Nga'an quityi re 'huan, una tsi'i siyana a ntsu'hui lyoon huan cha' nu lñi 'in Ndiose, siyana cua ndyu'hui lyoon huan 'in na, siyana ni sca cha' cuiñi lo a ljian lo'o cha' nu lñi.

22 ¿Ti ca lca nu cuiñi can'? Cui' nu ndyucui' siyana tsi'i Jesús lca ni Crixtu. Can' nu ti'i ri' 'in ni, cui' nu ndyucui' siyana tsi'i sca cha' ti 'in Stina Ndiose lo'o Sñe' ni.

23 Lyigaa nu nxcuan tloo 'in Sñe' ni, a ntsu'hui Stina Ndiose ni' carsya 'in can'. Una nu nguiaña'an ri' 'in Sñe' ni, can' nu ntsu'hui Stina Ndiose ni' carsya 'in.

24 Xñi huan cuinta 'huan lo'o cha' nu cua ngune 'huan ti culoo. siyana a tyo'o tsun huan lo'o cha' can' ca sca cha' ti 'huan lo'o Sñe' ni lo'o Stina Ndiose.

25 Nde sca cha' nu cua mxtyaa ni 'na, cui' chelyuu nu a tsatii 'a 'na.

26 Nga'an quityi re 'huan si'ya cha' 'in nu ndyca ri' quiñilyo'o 'huan.

27 Una Espíritu nu cua ndaa ni ntsu'hui ni' carsya 'huan, lo a 'ni 'a cha' ti culu'u xca tucui 'huan siyana yucui' ni ndlu'u ni 'huan lyigaa lo'o cha', ndyucui' ni cha' nu lñi a lca na cha' cuiñi. Ña'an cha' nu cua ngulu'u ni 'huan, a tyo'o tsun' huan sii' crixtu. 28 Can' cha' 'huan nu lca sñen', a tyo'o tsun huan loo cha' nu ndyucui' ni, siyana bra ca tycan' ni, cu'ni tnu tieen na, lo a tyo'o cha' jyu'u bra quiaan ni xiya'. 29 Si 'huan jlyo rin' huan siyana lca ni sca nu ngui'ni tñan tsu'hue, ca jylo rin' huan siyana lyigaa nu ngui'ni tñan tsu'hue lca can' sñe' Ndiose.

1 JUAN 3

Sñe' Ndiose lcan na

1 Ña'an huan, snu ña'an lca tiee Stina Ndiose 'na nu hasta ndlo naa ni 'na lcan na sñe' ni. Can' cha' nten chelyuu a ndyucua ta'a cha' 'in ne' lo'on na, siyana a nxlya ne' chu'hui lyoo ne' 'in ni.

2 'Huan ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, cua lcan na sñe' Ndiose, una a lyiji ca tycan' ña'an ña'an ntsu'hui cha' can na, una cua jlyo rin' na bra ca tycan' ni, ca stu'hua ña'an na lo'o ni, siyana ña'an tloon can na 'in ni.

3 Lyigaa nu nducua tloo 'in ni lo'o cha' re, xñi can' cuinta 'in luhuiti tsaña'an nu lca ni yucui' ni.

4 Lyigaa nu ngui'ni qui'ya ticui' lee 'in Ndiose ncha ti'in can', siyana qui'ya lca na si a tucuan na cha' nu ndyucui' lee can'.

5 Cua jlyo rin' huan siyana Crixtu yaan ni loo chelyuu re siyana cuityen ni qui'ya 'na, lo ni sca qui'ya a nducui ni.

6 Lyigaa nu tsa ndun loo cha' 'in ni, a tsa quiñan 'a can' ti cu'ni qui'ya, una lyigaa nu ti ngui'ni qui'ya, a lyiji xna'an can' 'in ni, ni a ntsu'hui lyoo 'in ni.

7 Sñen', a taan huan ya' caja nu quiñilyo'o 'huan. Sca nten nu ngui'ni tñan tsu'hue, lñi ndi'in cha' 'in ne' tsaña'an nu lca ni yucui' ni.

8 Una nu ti ngui'ni qui'ya, tsu' 'in ne' xña'an nguiaa can', siyana ne' xña'an nga'ni qui'ya ti culoo. Can' cha' yaan Sñe' Ndiose, siyana cuijlyo ni lyigaa tñan ngui'ni ne' xña'an.

9 Tsalca sñe' Ndiose, a tsa quiñan 'a can' ti cu'ni qui'ya, siyana cua nguinu yu'hui lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose ni' carsya 'in, ni a ca 'a ti cu'ni can' qui'ya siyana cua lca can' sñe' Ndiose.

10 Nde ndyca tycañ 'ñā'an ti ca lca sñe' Ndiose, lo ti ca lca sñe' ne' xña'an: Lyigaa nu a ngui'ni tñan tsu'hue, ni a ntsu'hui cha' tsu'hue 'in lo'o ta'a nten, tsi'i sñe' Ndiose lca can'.

11 Siyana cui' cha' re cua ngune 'huan ti culoo, siyana chu'hui cha' tsu'hue 'na lo'o ta'an na.

12 Tsi'i ñā'an nga'ni Cain nu nguiaa tsu' 'in ne' xña'an, yjui 'in ta'a ngula. ¿Ni cha' yujui 'in can'? Cui' siyana a nga'ni tñan tsu'hue, una ta'a, can' nu nga'ni tñan tsu'hue.

13 'Huan ta'an na, a cuhue rin' huan si xcuan tloo nten chelyuu 'huan.

14 Nare jlyo rin' na siyana cua mdo'o tsun' na loo cha' ndija, cua ngujui sca chelyuu nu a tsatii 'a 'na, cui' siyana ntsu'hui cha' tsu'hue 'na lo'o ta'an na. Nu a ntsu'hui cha' tsu'hue 'in lo'o ta'a nten, ti ndun can' loo cha' ndija.

15 Lyigaa nu nxcuan tloo 'in ta'a nten, lca can' nu ndujui nten, lo cua jlyo rin' huan siyana ni sca nu ndujui nten, a nda'an lo'o chelyuu nu a tsatii 'a.

16 Nde ncuā ndyca jylo rin' na ni na lca cha' tsu'hue, cui' siyana ngujui ni loon na, cui' ncuāñā'an nare ntsu'hui cha' tyan na chelyuu 'na squi'ya ta'an na.

17 Una sca nu cui'lyiya' si jlyo ri' 'ni cha' 'in xca tucui, lo cu'ni tiji carsya 'in lo'o can', ¿a ntsu'hui cha' tsu'hue 'in Ndiose ni' carsya 'in can'?

18 Sñen', tsi'i lo'o tu'huan ti na chu'hui cha' tsu'hue 'na lo'o ta'an na, ta siyana tsu'hue ndyucuin' ti na, siyana lo'o lyigaa tieen na cu'ni na cha' tsu'hue lo'o can', lo'o sca carsya nu lñi.

19 Can' cha' ndyca jylo rin' na siyana nguiaa na lo'o cha' nu lñi, lo ni a cu'ni tucua rin' na tloo Ndiose.

20 Si carsya 'na ndlo qui'ya na 'na, cua jlyo rin' na siyana lyeē la ndun loo Ndiose que nare, lo ndyu'hui lyoo ni lyigaa lo'o cha'.

21 'Huan nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, si carsya 'na a ndlo qui'ya na 'na, tsu'hue ntsu'hui tieen na lo'o Ndiose,

22 lo lyigaa cha' nu njñan na 'in ni, taa ni 'in na, cui' siyana nxu'hua se'en na cha' nu ndlo ni tñan, lo ngui'ni na cha' nu ndyu'hui cuiya' ri' ni.

23 Nde cha' nu ndlo ni tñan: Tsaña'an rin' na 'in Jesucristo Sñe' ni, lo chu'hui cha' tsu'hue 'na lo'o ta'an na ña'an nu ngulo ni tñan 'na.

24 Nu nxu'hua se'en cha' nu ndlo ni tñan, sca cha' ti 'in can' lo'o Ndiose, cui' ncuaña'an Ndiose lo'o can'. Nde ndyca jylo rin' na siyana ntsu'hui ni ni' carsya 'na, lo'o Espíritu nu cua ndaa ni 'na.

1 JUAN 4

Espíritu 'in Ndiose lo'o espíritu nu cuiñi

1 'Huan nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, a tsaña'an rin' huan 'in lyigaa loo espíritu nu nxyucui' 'in nten, siyana la nducua qui'yan' huan cuinta si ta ljian can' lo'o cha' 'in Ndiose, siyana quina'an 'a nu cuiñi nda'an loo chelyuu re, lo ndyucui' siyana Ndiose nxyucui' 'in.

2 Ndeña'an ca jylo rin' na cha' ti ca nda'an lo'o Espíritu 'in Ndiose: Siyana lyigaa espíritu nu nguiaa tsu' 'in Ndiose, ndyucui' siyana Jesucristo yaan ni loo chelyuu re tsaña'an ndyca ri' sca nten.

3 Lyigaa espíritu nu ndyucui' siyana a yaan Jesucristo loo chelyuu re tsaña'an ndyca ri' sca nten, a nguiaa can' tsu' 'in Ndiose, can' espíritu nu na'an ti'i 'in Crixtu, nu cua yna huan cha' siyana ntsu'hui cha' caan, lo cua nda'an can' loo chelyuu re.

4 Sñen', cua lcan huan sñe' Ndiose, lo cua nga'ni huan cana 'in nu cuiñi can', siyana tlyu la cha' cuiya' 'in ni nu ntsu'hui ni' carsya 'na que ña'an cha' 'in nu nda'an loo chelyuu re.

5 Sca cha' ti 'in nu cuiñi can' lo'o nten chelyuu, can' cha' ndyucui' can' cha' nu ndyca loo chelyuu re, lo nten chelyuu nee 'in cha' nu ndyucui' can'.

6 Nare cua lcan na sñe' Ndiose, lo nu ndyu'hui lyoo 'in Ndiose ngui'ni cuinta cha' nu ndyucuin' na, lo nu a lca sñe' Ndiose a 'ni cuinta cha' nu ndyucuin' na. Can' cha' ndyca jylo rin' na ni ña'an espíritu nu lñi lo ni ña'an espíritu nu cuiñi.

Ndiose lca ni cha' tsu'hue

7 'Huan nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, chu'hui cha' tsu'hue 'na lo'o ta'an na, siyana cha' tsu'hue can' ljian na lo'o cha' 'in Ndiose. Lyigaa nu

ntsu'hui cha' tsu'hue 'in lo'o ta'a nten, cua lca can' sñe' Ndiose, lo ndyu'hui lyoo can' 'in ni.

8 Nu a ntsu'hui cha' tsu'hue 'in lo'o ta'a nten, a lyiji chu'hui lyoo can' 'in Ndiose, siyana Ndiose lca ni cha' tsu'hue.

9 Nde ndyca tyacan' ña'an snu ña'an tlyu cha' tsu'hue yu'hui 'in Ndiose lo'on na, siyana nga'an tñan ni 'in scati Sñe' ni yaan loo chelyuu re, siyana chu'huin na chelyuu lo'o ni.

10 Ndeña'an ndyca ri' cha' tsu'hue can': Tsi'i siyana cua lca ntsu'hui cha' tsu'hue 'na lo'o Ndiose, siyana la nducua la ni yu'hui cha' tsu'hue 'in ni lo'on na, nga'an tñan ni 'in Sñe' ni, siyana caja lo cuityen qui'ya 'na.

11 'Huan nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, si Ndiose ncuaña'an yu'hui cha' tsu'hue 'in ni lo'on na, ncuaña'an nga'an cha' chu'hui cha' tsu'hue 'na scaxcan na.

12 A tucui nu cua na'an tloo 'in Ndiose, una si ntsu'hui cha' tsu'hue 'na lo'o ta'a na, sca cha' ti 'na lo'o Ndiose, lo nguinu yu'hui cha' tsu'hue 'in ni 'na rcan.

13 Nde ndyca jylo rin' na siyana sca cha' ti 'na lo'o ni, cui' ncuaña'an sca cha' ti 'in ni lo'on na, siyana Espíritu 'in ni cua ndaa ni ntsu'hui ni' carsyaa 'na.

14 Huare cua na'an hua lo ndaa hua rsuun siyana Stina Ndiose nga'an tñan ni 'in Sñe' ni, ni nu ndlo laa 'in nten chelyuu.

15 Lyigaa nu ndyucui' siyana Jesús lca ni Sñe' Ndiose, Ndiose ndi'in ni lo'o can', cui' ncuaña'an ndi'in can' lo'o Ndiose.

16 Huare cua ngüi'ya hua cuinta lo nguiaña'an ri' hua siyana Ndiose ntsu'hui cha' tsu'hue 'in ni lo'on na. Ndiose lca ni cha' tsu'hue, lo nu ntsu'hui cha' tsu'hue 'in, can' nu ndi'in lo'o Ndiose, cui' ncuaña'an Ndiose lo'o can'.

17 Nde cha' ngutsa'an yu'hui cha' tsu'hue 'in ni 'na, siyana cu'ni tnu tteen na tsan nu cu'ni cuiya' ni cha' 'in nten. Tsaña'an nu lca ni yucui' ca ni, ncuaña'an ndi'in cha' 'na loo chelyuu re.

18 Nu ntsu'hui cha' tsu'hue 'in a ntsen can', siyana cha' tsu'hue nu ndaa ni ndlo tsu' na lyigaa cha' chen, siyana nu ti ntsen ndyuhui ta can' ni bra tyijyin ndi'i. Lo nu ti ntsen, cui' siyana a lyiji quinu yu'hui cha' tsu'hue can' 'in.

19 Nare ntsu'hui cha' tsu'hue 'na lo'o ni, siyana ti culoo cua yu'hui cha' tsu'hue 'in ni lo'on na.

20 Si ntsu'hui nu ndyucui': Na' ntsu'hui cha' tsu'hue 'yan lo'o Ndiose, lo nxcuan tloo 'in ta'a nten, lca can' sca nu cuiñi. Siya' na'an tloo can' 'in ta'a nten, lo a ntsu'hui cha' tsu'hue 'in lo'o can', ni cara chu'hui cha' tsu'hue 'in lo'o Ndiose, lo a ña'an 'in ni.

21 Nde cha' nu cua ngulo ni tñan 'na: Nu ntsu'hui cha' tsu'hue 'in lo'o Ndiose, cui' ncuaña'an chu'hui cha' tsu'hue 'in lo'o ta'a.

1 JUAN 5

Ngui'ni na cana lo'o cha' nu nguiaña'an rin' na

1 Lyigaa nu nguiaña'an ri' siyana Jesús lca ni Crixtu, can' nu lca sñe' Ndiose. Lyigaa nu ntsu'hui cha' tsu'hue 'in lo'o nu lca sti, cui' ncuaña'an lca tiee can' lo'o sñe'.

2 Nde ndyca jylo rin' na siyana ntsu'hui cha' tsu'hue 'na lo'o lyigaa sñe' Ndiose, cui' bra ntsu'hui cha' tsu'hue 'na lo'o Ndiose, lo nxu'hua se'en na cha' nu ndlo ni tñan.

3 Ndeña'an chu'hui cha' tsu'hue 'na lo'o Ndiose, lo xu'hua se'en na cha' nu ndlo ni tñan, lo a tucui ña'an xu'hua se'en na 'in na.

4 Siyana lyigaa nu cua ntsu'hui cha' 'in Ndiose ngui'ni can' cana 'in cha' nu ndyca loo chelyuu re, lo cha' re nga'ni na cana, cui' siya cha' nu nguiaña'an rin' na.

5 ¿Ti ca ngui'ni cana 'in cha' nu ndyca loo chelyuu re? Cui' tsalca nu nguiaña'an ri' siyana Jesús lca ni Sñe' Ndiose.

Espíritu ndaa rsuun cha' 'in Crixtu

6 Nde ni nu lca Jesucristo nu yaan loo chelyuu re, mducua tya ni lo'o tyi'a, a cuinta nguilu tne ni, lo tsi'i tsaloo ti cha' 'in tyi'a can', siyana cha' 'in tyi'a lo'o tne ni. Cui' Espíritu ndaa rsuun siyana lca na cha' nu lñi, siyana Espíritu lca cha' nu lñi.

7 La ni' cuaan sna lca nu ndaa rsuun siyana lca na cha' nu lñi: Stina Ndiose, lo'o jesus, lo'o Espíritu nu Luhui 'in ni, lo scati lca can' quita'a sna.

8 Loo chelyuu re sna lca nu ndaa rsuun siyana lca na cha' nu lñi: Espíritu, lo'o cha' 'in tyi'a, a cuinta lo'o tne, quita'a sna cha' re sca cha' ti 'in na.

9 Si naa nguiaña'an rin' na cha' nu ndaa sca nten, lyee lati ndun loo cha' nu ndyucui' Ndiose, lo cui' cha' re lca nu cua ndaa Ndiose 'na lo'o cha' 'in Sñe' ni.

10 Nu nguiaña'an ri' 'in Sñe' Ndiose ticui' cha' re ndyucui' can', lo nu a nguiaña'an ri' 'in ni, ngui'ni can' 'in Ndiose lca ni sca nu cuiñi, siyana a nguiaña'an ri' cha' nu cua yucui' Ndiose cha' 'in Sñe' ni.

11 Nde cha' nu ntsu'hui cha' tsaña'an rin' na: Siyana Ndiose ndaa ni chelyuu nu a tsatii 'a 'na, lo chelyuu can' nda'an lo'o Sñe' ni.

12 Nu cua ndyucuan xu'hue 'in Sñe' Ndiose, cua ngujui chelyuu nu a tsatii 'a 'in can', lo nu a lyiji tyucuan xu'hue 'in Sñe' Ndiose, a ndia chelyuu 'in can'.

Cua ngujui sca chelyuu nu a tsatii 'a 'na

13 Nde cha' nga'an quityi re 'huan, 'huan nu nguiaña'an ri' 'in Sñe' Ndiose, siyana ca jylo rin' huan siyana cua ngujui chelyuu nu a tsatii 'a 'huan, lo tsa quiñan la huan tsaña'an ri' huan 'in Sñe' Ndiose.

14 Nde cha' nu a ngui'ni tucua rin' na lo'o ni: Lyigaa cha' nu jñan na 'in ni, cua ña'aan lca tiee ni, quine 'in ni cha' nu tyucuin' na.

15 Si jlyo rin' na siyana ne 'in ni cha' nu ndyucuin' na, cu'ni na cuinta siyana cua ngujui na 'na.

16 Si ntsu'hui nu ña'an 'in sca ta'an na ngui'ni qui'ya, jñan can' 'in Ndiose siya cha' 'in can', lo cui' ni taa la ni chelyuu 'in, una si tsi'i qui'ya nu tsa lo'o 'in loo cha' ndija lca na. Siyana ntsu'hui qui'ya nu ndya'an lo'o 'in ne' loo cha' ndija, lo a tyucuin' lo'on huan siyana ti jñan huan 'in nisiya cha' 'in can'.

17 Lyigaa loo cha' a tsu'hue lca na qui'ya, una tsi'i lyigaa loo qui'ya ndya'an lo'o na 'na loo cha' ndija.

18 Cua jlyo rin' na siyana lyigaa nu lca sñe' Ndiose, a tsa quiñan 'a can' ti cu'ni qui'ya, siyana Sñe' Ndiose nsñi ni cuinta 'in can', lo a ca 'a 'in Ne' xña'an ti cu'ni ti'i lo'o.

19 Cua jlyo rin' na siyana cua lcan na sñe' Ndiose, lo lyigaa la ña'an nten ntsu'hui ne' yaa' ne' xña'an nu ngui'ni tñan a tsu'hue.

20 Cua jylo rin' na siyana cua yaan Sñe' Ndiose loo chelyuu re, lo msla ni cha' tiaa 'na siyana chu'hui lyoon na 'in ni nu lu'u ca, sca cha' ti 'na lo'o ni nu lu'u ca, cui' Jesucristo Sñe' ni. Nde ni nu lca Ndiose nu chiñi ca, lo lca ni chelyuu nu a tsatii 'a.

21 Sñen', xñi huan cuinta siyana a sten yu'huin huan lo'o scaxca na
nu 'ni tnu ne'. Amen.

2 JUAN

2 JUAN

Xuhua ndyucui' cha' 'in ta'an na

1 Na', nu ntsu'hui cuinta 'in ta'an na, ca'an sca quityi re 'in nu cuna'an ta'an na lo'o sñe', nu cua mdo'o hui 'in Ndiose, lo ndyu'hui cuiya' ran' 'in siya cha' nu lñi nguiaña'an rin' na. Una tsi'i scan tin, siyana lo'o lyigaa la ña'an nu cua ndyu'hui lyoo cha' nu lñi, ndyu'hui cuiya' ri' 'in ne'.

2 Cui' siya cha' nu lñi nu cua ntsu'hui ni' carsya 'na, lo ntsu'hui na ni' carsya 'na sa tyucui braa.

3 Stina Ndiose lo'o Ni X'na na Jesucristo nu lca Sñe' ni, taa ni cha' tsu'hue chu'hui ni' carsya 'huan, ca 'tna ri' ni 'huan, cu'ni ni cha' tyi'in tsu'huen huan, cui' ncuaña'an tsa quiñan lan huan lo'o cha' nu lñi loo cha' tsu'hue 'in ni.

Tsa ndyca'an na cha' nu ngulu'u Crixtu

4 Ndyijin ya' tsu'hue yu'hui tieen bra yna cha' ña'an nda'an tucua sna sñe' lo'o cha' nu lñi, tsaña'an tñan nu ngulo Stina Ndiose 'na.

5 Jñan sca cha' tsu'hue 'in, nu'huin nu cuna'an ta'an na, una tsi'i cha' nu cui ti ndyucuin' lo'o ña'an nu ndlo ni tñan 'na, cui' siyana lca na cha' nu cua ngune 'na ti culoo, siyana chu'hui cha' tsu'hue 'na lo'o ta'an na.

6 Ndeña'an ndyca ljyo rin' na cha' tsu'hue can'. Tyucui ndyca'an na cha' nu ndlo ni tñan. Lo nde cha nu ndlo ni tñan: Siyana chu'hui cha' tsu'hue 'huan ña'an nu cua ngune 'huan ti culoo.

7 Siyana quina'an 'a nu cuiñi nu cua nda'an loo chelyuu re, lo ndyucui' siyana a yaan Jesucristo ña'an ndyca ri' sca nten. Nu ndyucui' ncuaña'an lca can' nu cuiñi lo ti'i ri' 'in Crixtu.

8 Xñi huan cuinta siyana a tyucuna' tñan ngui'ni huan, siyana tyucui xñi huan cha' tsu'hue nu ntsu'hui cha' caja 'huan.

9 Una nu a 'ni cuinta cha' nu ndlu'u Crixtu, a ntsu'hui Ndiose ni' carsya 'in can'. Una nu 'ni cuinta cha' nu ndlu'u Crixtu, can' nu sca cha' ti 'in lo'o Stina Ndiose lo'o Sñe' ni.

10 Si ntsu'hui nu caan se'en ndi'in huan, lo a ndlu'u ña'an cha' nu nguiaña'an rin' na, a taan huan se'en quinu can', ni a tyucuan xu'huen huan 'in.

11 Siyana nu tyucuan xu'hue 'in can', sca cha' ti 'in lo'o cha' a tsu'hue nu ngui'ni can'.

Nducua tloon tsa'an se'en ndi'in huan

12 Quina'an 'a cha' ndyca ran' tyucuin' lo'on huan, una a ndyca ran' ca'an 'in na loo quityi ta lo'o tintya, siyana nducua tloon tsa'an se'en ndi'in huan, rcan' yucuin' can tyucuin' lo'on huan.

13 Tsalca sñe' nu cuna'an ta'a, nu cua mdo'o hui 'in Ndiose, ndyucui' cha' 'in. Amen.

3 JUAN

3 JUAN

Xuhua ndyucui' cha' 'in ta'an na

1 Na', nu ntsu'hui cuinta 'in ta'an na, ca'an quityi re 'in ta'a tsu'hue ntsu'huin Gayo, nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in lo'o cha' nu lñi.

2 Nu'huin ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, njñan 'in Ndiose siyana tyo'o tsu'hue lyigaa loo tñan ngui'ni, tsaña'an nu cua nguia lo'o cha' 'in Ndiose, ncuaña'an lo'o lyigaa la ña'an cha'.

3 Ndyijin ya' tsu'hue ntsu'hui tieen bra mdiyaan tucua sna ta'an na, tsu'hue 'a ndaa rsuun cha' 'in, siyana tsu'hue nguia ndyca'an cha' nu lñi.

4 Sca loo ti cha' nu tsu'hue la ntsu'hui tieen, bra yinan siyana sñen' nguia ndyca'an cha' nu lñi.

Nga'ni cuinta Xuhua cha' nu nga'ni Gayo

5 Nu'huin ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, tsu'hue 'a ña'an nu ngui'ni cuinta 'in ta'an na, nu hasta lo'o nu a ntsu'hui lyoo, lo ngui'ni cuinta 'in.

6 Ndaa can' rsuun tloo lyigaa ta'an na ndi'in re ña'an ntsu'hui cha' tsu'hue 'in. Tsu'hue cha' ta yaa' 'in can' tucuiin nu ti tsa, tsaña'an nu nga'an cha' cu'ni na lo'o nu ngui'ni tñan 'in Ndiose.

7 Siyana can' ngui'ni tñan lo'o cha' 'in Jesús, lo a nducua tloo tayaa' ne' gentil 'in.

8 Can' cha' tyucuan xu'hue na 'in ne', siyana ca sca cha' ti 'na lo'o cha' nu lñi nda'an yucui' ne'.

Diótrufes ngutucui ndijin

9 Na' cua nga'an tñan sca quityi 'in ta'an na siya cha' re, una Diótrufes siyana ndyun loo cha' nu 'in, a ngui'ni cuinta cha' nu ndyucui' hua.

10 Cui' siya cha' re lca tieen tsa'an se'en ndi'in, lo culo scuan ylan cha' nu ngui'ni, siyana cua ña'an ti ndyucui' lo nducua yuhue' 'hua. Tsi'i tsacan' ti, siyana a ndyucuan xu'hue 'in ne' nu ndiyaa ti can', lo 'ni tucui 'in nu ndyca ri' tyucuan xu'hue 'in ne', lo hasta ndlo tucui 'in ne' se'en nguio' ti'in ne'.

Chelyuu nu luhui 'in Demetrio

11 Nu'huin ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, a tsa ndyca'an cha' a tsu'hue, tyucui ndyca'an cha' nu tsu'hue. Siyana nu ngui'ni tñan tsu'hue, can' nu lca sñe' Ndiose, lo nu ngui'ni tñan a tsu'hue, a lyiji chu'hui lyoo can' 'in Ndiose.

12 Lyigaa tucui tsu'hue 'a ndaa rsuun cha' 'in Demetrio, sca cha' ti 'in lo'o cha' nu lñi, cui' ncuaña'an huare' tsu'hue ndaa hua rsuun cha' 'in, lo jlyo ri' huan siyana rsuun nu ndaa hua lca na cha' nu lñi.

Msla' ta'a Xuhui lo'o ta'an na

13 Quina'an 'a cha' ndyca ran' tyucuin' lo'o, una a ndyca ran' ca'an 'in na lo'o tintya,

14 siyana nducua tloon siyana ndla ti ña'an ta'an na lo'o, rcan' tyucuin' can lo'o.

15 Tsu'hue ti chu'hui tiee. Ta'a tsu'hue nu ndi'in nde re ndyucui' cha' 'in, cui' ncuaña'an tyucui' cha' 'in cuinta scaa nu ndi'in.

JUDAS

JUDAS

Juda ndyucui' cha' 'in ta'an na

1 Na' Juda nu lca msu 'in Jesucristo, ta'a ngula Jacobo, ca'an tñan quityi re 'huan, 'huan nu cua msi'ya Stina Ndiose 'in, nu cua ngusuhui ni, cui' nu cua ntsu'hui yaa' Jesucristo.

2 Ndiose ca 'tna ri' ni 'huan, cu'ni ni cha' tyi'in tsu'huen huan, lo chu'hui cha' tsu'hue 'huan scaxcan huan, ncuaña'an nde lyee la taa ni cha' tsu'hue re 'huan.

Cha' 'in ne' nu nda'an yucui' cha' cuiñi

3 'Huan ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, lyee 'a ncu lca tieen ca'an sca quityi 'huan tsaña'an mdo'o laan na lo'on huan, una ri nii 'ni 'a cha' tyucuin' xca cha' lo'on huan, siyana a taan huan ya' caja nu cha'an cha' nu nguiaña'an rin' na, cui' cha' nu cua ndyaa ni cuinta 'in lyigaa nu cua mdo'o hui 'in ni.

4 Siyana cua nguiten tucua sna nu cuna ljan huan, nu cua nga'an cuiya' 'in siyana tyucuna', nu nducun' nu a nguiaña'an ri', lo ndyucui' siyana xeen 'a cha' tsu'hue 'in Ndiose lo ca cu'ni na ña'an nu ndyca rin' na, a cuinta nxcuan tloo 'in scati Ndiose, ni nu ndlo tñan lyigaa lo'o cha', lo'o 'in Ni X'na na Jesucristo.

5 Ni siya' cua jlyo rin' huan cha' re, una ndyca ran' xu'huan ran' 'huan tsaña'an nga'ni Ni X'na na bra nguilyo ni 'in ne' Israel se'en lca Egipto, lo chun' nde'en can' ngüijlyo ni 'in nu a nguiaña'an ri' can'.

6 A cuinta ntsu'hui angajle nu a tsu'hue ntsu'hui tiee lo'o cha' cuiya' nu ngujui 'in, mdo'o can' se'en ndi'in ca, una cua msu'hua ndyucun Ndiose 'in can' sa tyucui braa se'en tla, lo ndyuhui ta can' tsan nu ntsu'hui cha' cu'ni cuiya' Ndiose cha' 'in.

7 A cuinta quichen Sodoma lo'o Gomorra lo'o scaxca la quichen ndi'in lucui' ti can', ndyaa ne' 'in ne' siya' ti lo'o cha' a tsu'hue lo nguiten yu'hui ne' lo'o ña'an nu ti, cui' ncuaña'an ndlu'u cha' re 'na siyana Ndiose taa ni ndi'i 'in ne' loo quii' sa tyucui braa.

8 Cui' ncuaña'an ngui'ni nu cuiñi can', nguia ndyca'an cha' nu ndyucui' scala ne', ngui'ni cuu' 'in ne' lo'o cha' a tsu'hue nu lca tiee, nxcuan tloo 'in lyigaa nu ndia cha' cuiya' 'in, lo nducua yuhue' 'in lyigaa angajle nu ndi'in la ni' cuaan.

9 Una angajle nu ndun loo lati 'in Ndiose nu lca Miguel, a nga'ni tiee tucua yuhue' 'in ne' xña'an ta tucua yuhue' 'in can' bra nu yucui' cha' 'in Moisé bra ngujui, siyana ndeña'an yucui' angajle can' lo'o ne' xña'an: Ni X'na na taan ni ndi'i 'in.

10 Una nu cuiñi can' nducua yuhue' cha' nu a ndi'ya cuinta, lo nisiya nda'an lo'o cha' tiaa nu ndaa Ndiose, una ticuii' ntnan' 'in tsaña'an ndyca ri' sca 'ni nu a ntsu'hui cha' tiaa 'in.

11 Una 'tna ca nten can', siyana nguia ndyca'an ne' ña'an cha' 'in Caín, lo nxque' 'in ne' lo'o cha' cuilyiya' tsaña'an nga'ni Balaam, lo ngunan' ne' lo'o cha' lye' ri' 'in ne' tsaña'an yato'o 'in Coré. 12 Nten re ngui'ni cuu' ne' 'huan bra nguio' ti'in huan lo'o ne', lo ndyucu siin huan lo'o cha' 'in Ni X'na na, a ntsu'hui cha' jyu'u 'in ne' ña'an nu ndyucu ne', cha' 'in ti ne' ntsu'hui yuhue' ri' ne'. Ndyca ri' ne' ña'an ndyca ri' sca coo nu a li'ya quioo nu nguia lo'o cui'in 'in scaxca tsu', ta ña'an ndyca ri' sca yca nu a ndyucua si'yu loo tsan 'in na, tucua ya' ngujui ne' ña'an ndyca ri' yca nu quitun ña'an lo'o ti suun.

13 Nguiaa cha' 'in ne' ña'an ndyca ri' tyi'a tujo'o nu lyeé nguitsa, lo ngoo' nu ndyucua loo na lca na ña'an ndyca ri' cha' jyu'u nu ndyucui' ne', lca ne' ña'an ndyca ri' sca cuila nu la ña'an nda'an ti, una cua lca se'en ntsu'hui cha' tiaa can' se'en tla, can' chu'hui can' sa tyucui braa.

14 Cha' 'in ne' re mxyucui' Ndiose 'in Enoc, nu cua ndyca cati nten cuityi nu yaan loo Adán, lo nujuin: Ña'an huan, ntsu'hui cha' quiaan Ni X'na na tsatlyu lo'o tyun mii nu cua mdo'o hui 'in ni,

15 siyana cu'ni cuiya' ni cha' 'in nten chelyuu, lo culo qui'ya ni 'in nu nducun' lo'o lyigaa tñan a tsu'hue nu nga'ni, a cuinta lo'o cha' nu a tsu'hue nu yucui' nten qui'ya chelyuu cha' 'in ni.

16 Nten cuiñi can' lyigaa braa ndaa ne' qui'ya, a tsu'hue ntsu'hui tiee ne', ngui'ni ne' tsaña'an nu ndyca ri' ne', siye' a cha' ndyucui' ne', lo nducua ne' cha' 'in xca tucui siyana nducua tloo ne' cu'ni can' tsu'hue lo'o ne'.

Msu'hua tiaa Juda 'in

17 'Huan ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, xu'hua rin' huan cha' nu cua yucui' ta'a mda'an Ni X'na na Jesucristo,

18 lo nujuin 'huan: Tiaa braa tisna tyucui' ca'an ne' 'in Ndiose, lo tyaan ne' lo'o cha' a tsu'hue nu lca tiee ne'.

19 Cui' squi'ya nten can' su'hue ti'in ta'a ne' siyana xcui' cha' a tsu'hue nda'an lo'o ne', lo a ntsu'hui Espíritu 'in Ndiose ni' carsya 'in ne'.

20 Una 'huan ta'an na nu ndyu'hui cuiya' ran' 'in, su'huan huan juersa calun huan lo'o cha' nu luhui 'in Ndiose nu nguiaña'an rin' huan, lo tyucuin' huan lo'o ni lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu nu Luhui 'in ni.

21 Xñi huan cuinta siyana a tyo'o tsun' huan lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose, lja ndyuhui tan huan chelyuu nu a tsatii 'a 'huan, siya cha' tsu'hue nu lca tiee Ni X'na na Jesucristo.

22 Si ntsu'hui nu ngui'ni tucua ri', cuna huan ña'an tyucuin' huan lo'o can' siyana qui'ya cuinta.

23 Culo laan huan 'in nu cua ntsu'hui loo quii', cui' ncuaña'an ca 'tna rin' huan 'in nten, una xñi huan cuinta 'huan lo'o can', lo xcuan tloo huan cha' a tsu'hue nu ngui'ni can' lo lo'o ste' can'.

Ngui'ni tnu na 'in Ndiose

24 Scati ni nu tlyu la cha' 'in, ca xñi ni cuinta 'huan siyana a tiun huan loo qui'ya, luhui tloo huan tiya lo'o ni 'huan loo xaa 'in Ndiose, lo ndyijyin ya' tsu'hue chu'hui tieen huan rcan',

25 cui' scati Ndiose nu tiaa la, Ni nu Ndlo Laa 'na, ntsu'hui cha' cu'ni tnu na 'in ni lo'o cha' cuiya' nu tlyu 'in ni, scati ni ndlo ni tñan lyigaa lo'o cha', ri nii lo sa tyucui braa. Amen.

APOCALIPSIS

APOCALIPSIS 1

Bra mdyo'o scua yla cha' 'in Jesucristo

1 Nde cha' nu nguilyo scua yla Ndiose cha' 'in Jesucristo, siyana ca jylo ri' lyigaa nu lca msu 'in ni cha' nu cua ndyucui cha' tsato'o, lo nga'an tñan ni angajle 'in ni nu ya ngüitsa' cha' re 'in Xuhua nu lca msu 'in ni.

2 Lo cua yucui' tsaña'an ndyca ri' Ndiose, a cuinta lo'o cha' nu yucui' Jesucristo, lyigaa cha' nu cua na'an tloo.

3 Tsu'hue ca xu'hue nu tyucui' quityi re lo'o nu quine 'in cha' nu ndyucui' Ndiose, lo xu'hua se'en lyigaa cha' nu nguinu scua loo quityi re, siyana cua ndyucui' lucui' cha' tsato'o na.

Xuhua ndyucui' cha' 'in sa cati laa

4 Na' Xuhua, nga'an tñan quityi re 'huan, cui' cati laa nu ndi'in se'en lyi'ya loo Asia. Ndiose, tsatlyu lo'o cati espíritu nu ndi'in se'en nducua ni, taa ni cha' tsu'hue nu chu'hui ni' carsya 'huan, ni nu ndi'in ti culoo, lo'o ri nii, lo ntsu'hui cha' quiaan ni, lo cu'ni ni cha' tyi'in tsu'huen huan.

5 A cuinta lo'o cha' cuiya' 'in Jesucristo, ni nu ndyucui' cha' nu lñi, ni nu la nducua la mdyo'o qui'u lo a ntsu'hui 'a cha' caja, scati ni nu ndlo tñan 'in lyigaa ree nu ndi'in loo chelyuu re, cui' ni nu nga'ni 'tna 'na lo msuhui ni 'na lo'o tne ni squi'ya qui'ya 'na,

6 cui' siyana can na sca quichen 'in Ndiose, ni nu lca Sti Jesucristo, lo scati 'in ni cu'ni tnu na lo culo ni tñan sa tyucui' braa, Amen.

7 —Ña'an huan, cui' ni ntsu'hui cha' quiaan ni lo coo.—Lyigaa nten ña'an tloo 'in ni, a cuinta lo'o nu yjo' tyucuan sii' ni, —ña'aan nten chelyuu qui'ya tucu'hua tiee lo'o ni.— Cui' ncuaña'an tsato'o na, Amen.

8 Nde cha' nu ndyucui' Ni X'na na: Na' lcan letra Alfa lo'o Omega, na' cua ndi'in ti culoo lo a ntsu'hui cha' tsatii cha' 'yan, ni nu ndi'in ti culoo, lo'o ri nii, ni nu ntsu'hui cha' quiaan, scati ni nu tlyu la cha' cuiya' ntsu'hui 'in.

Bra na'an xñii Xuhua 'in Jesucristo

9 Na' Xuhua, ta'a nguiaña'an rin' huan, ta'a ndijin na ndi'i lo nducua tlon na sten na se'en ndlo ni tña, cui' jesucristo ngui'ni ni cha' siyana nda loon na lo'o lyigaa lo'o cha', lo cha' 'in Ndiose nda'an yucuin', a

cuinta lo'o cha' 'in Jesucristo, ntsu'huin se'en lca Patmos, se'en su sca yuu jlu'hue tyi'a tujo'o.

10 Cui' tsan 'in Ni X'na na ngutsa'an yu'hui Espíritu 'yan, lo nde chun' ngune 'yan ngujui sca nu yucui' tsaña'an ne sca cuhui,

11 lo ndyucui': Na' lcan letra Alfa lo'o Omega, na' ndi'in ti culoo lo a ntsu'hui cha' tsatii cha' 'yan. Ca'an lyigaa cha' nu na'an, lo ca'an tñan 'in na 'in sa cati laa nu ndi'in se'en lyi'ya loo Asia: Quichen Efeso, lo'o Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, lo'o Laodicea.

12 Rcan' mxna'an nde chun' cha' ti ca nu ndyucui' lo'on, lo na'an ndun cati se'en ndyucua quii' ndyiquin, nu nguiaa' lo'o xcui' oro,

13 lo jlu'hue la se'en ndyucua quii' can', na'an ndun — Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan,— lcu ni sca te' tucuin nu ndiyaa la yni quiya'ni, lo jyan tiee ni ntycan' na lo'o sca na oro,

14 ña'aan quichan' que can' ngaten na ña'an ndyca ri' slya', tsa ña'an ndyca ri' cuique', lo quiloo can' ña'an na tsaña'an ndyca ri' quii' ndyiquin.

15 Quiya' can' xaa na tsaña'an ndyca ri' tyucuan nu nsu'hua ne' loo quii', lo cueen ndyucui' can' tsaña'an ne l'jyan tyi'a tlya.

16 Yaa' tsu' cueen nducua cati cuila, lo tu'hua can' ndyo'o sca na nu tyucuaa tsu' cha, tloo can' xaa na tsaña'an ndyca ri' cuicha bra nu luhui.

17 Una bra na'an 'in ni cui' bra ndlyun tloo ni, lo ystin tsaña'an ndyca ri' sca nu ngujui. Yaa' ni tsu' cueen mxtyaa ni 'yan, lo nujuin ni a cutsen, na' lcan ni nu ndi'in ti culoo lo a ntsu'hui cha' tsatii cha' 'yan.

18 Na' lcan ni nu lu'u ca, nisiya ngujuin ti culoo, una ri' nii lu'un tsa tyucui braa, Amen. Ndyucuan cha' cuiya' 'in cha' ndija lo'o Hades se'en ntsu'hui carsya 'in ne' ngujui.

19 Ca'an lyigaa cha' nu cua na'an, cha' nu ndyca ri' nii lo'o cha' nu ti lyiji ca.

20 Ndeña'an ndyca ri' sa cati cuila nu na'an nducua yaan' tsu' cueen, lo'o cha' 'in cati se'en ndyucua quii' ndyiquin nu nguiaa' lo'o xcui' oro: Sa cati cuila can' lca angajle nu ntsu'hui cuinta 'in scaa laa can', lo cati se'en ndyucua quii' ndyiquin nu na'an can', lca cati laa.

APOCALIPSIS 2

Cha' nu yucui' Jesús lo'o ne' ndi'in Efeso

1 Nde cha' nu ca'an tñan 'in angajle nu ntsu'hui cuinta 'in laa nu ndi'in Efeso: Ndeña'an ndyucui' ni nu nducua cati cuila yaa' tsu' cueen, ni nu nda'an jlu'hue la se'en nducua quii' ndyiquin nu nguiaa' lo'o xcui' oro:

2 Na' jlyo ran' ña'an tñan ngui'ni, snu ña'an nsu'hua juersa lo nda loo lo'o cha' nu ndijin, a cuinta siyana a ndyucuan xu'hue 'in nu nda'an lo'o cha' nu a tsu'hue, nsñi cuinta 'in nu ndyucui' siyana nda'an lo'o cha' cuiya' 'in Ndiose, lo a tucui lca can', lo nguija lyoo 'in siyana lca sca nu cuiñi.

3 Lyee 'a cua mdijin ndi'i una nda loo, cui' siya cha' 'yan lyee msu'hua juersa, lo a ngui'ni na'an ri'.

4 Una ntsu'hui sca cha' nu a ndyu'hui cuiya' ran' 'in, siyana a ntsu'hui cha' tsu'hue 'in ña'an ti culoo.

5 Can' cha' xu'hua ri' ña'an ncuca ngala yaa' cha' can', lo xtucui cu'ni ña'an nu ndisna ti culoo. Si a cu'ni nguaña'an, tsa'an se'en ndi'in, lo tyucuan se'en ndyucua quii' can' 'in, si a cha'an cha' tiaa 'in.

6 Una ntsu'hui xca cha' nu ti tsu'hue ntsu'hui tieen lo'o, siyana nxcuan tloo cha' nu ngui'ni lyigaa nu nguiaa tsu' 'in Nicolás, lo'on na' nxcuan tloon cha' can'.

7 Lyigaa nu ne 'in cha' re, cu'ni cuinta cha' nu ndyucui' Espíritu lo'o lyigaa laa. Nu cu'ni cana cha' re, can' nu taan cha' cuiya' cu si'yu nu ndyo'o loo yca nu ndaa chelyuu, cui' yca nu nducua jlu'hue la se'en nducua Ndiose.

Cha' nu yucui' Jesús lo'o ne' ndi'in Esmirna

8 Lo nde cha' ca'an tñan 'in angajle nu ntsu'hui cuinta 'in laa nu ndi'in Esmirna: Ndeña'an ndyucui' ni nu cua ndi'in ti culoo, ni nu a ntsu'hui cha' tsatii cha' 'in, ni nu ngujui lo mdyo'o qui'u:

9 Na' jlyo ran' ña'an tñan ngui'ni, snu ña'an ndijin ndi'i, lo ti'i (siyana cuilyiya' lo'o cha' 'in Ndiose). Snu ña'an nducua ne' yuhue' 'in, cui' nu ndyucui' siyana lca ne' judio, lo a lca, cui' nu sca cha' ti 'in lo'o ne' xña'an.

10 Una a xcutsen ri' lo'o lyigaa cha' nu ljian 'in. Ña'an, ne' xña'an cu'ni cha' tsaan huan na'an tyucuan, una ta loon huan lo'o cha' can',

lo tyijyin huan ndi'i tii tsan. Tyucui ndyca'an 'yan hasta ra tyo'o loo chelyuu re, lo na' taan cha' tsu'hue 'in, cui' sca chelyuu nu a tsatii 'a.

11 Lyigaa nu ne 'in cha' re, cu'ni cuinta cha' nu ndyucui' Espiritu lo'o lyigaa laa. Nu cu'ni cana cha' re, a caja a se'en nu cua ndyca tucua cha' ndija.

Cha' nu yucui' Jesús lo'o ne' ndi'in Pérgamo

12 Lo nde cha' ca'an tñan 'in angajle nu ntsu'hui cuinta 'in laa n nu ndi'in Pérgamo: Ndeña'an ndyucui' ni nu nda'an lo'o sca na nu tyucuaa tsu' cha:

13 Na' jlyo ran' ña'an tñan ngui'ni, lo jlyo ran' la ndi'in, cui' quichen se'en nducua ne' xña'an, una nisiya ncuaña'an nducui ndyca'an 'yan, a nxcuan tloo cha' nu nguiaña'an ri', ni a ngui'ni na'an ri' bra yjui ne' 'in Antipas nu tsu'hue ndaa rsuun cha' 'yan, cui' quichen se'en ndi'in ne' xña'an can'.

14 Una ntsu'hui sca tucua cha' nu a ndiya ran' ña'an ngui'ni: Siyana lja ntsu'hui nu nguia ndyca'an cha' tiaa 'in Balaam, nu ngulu'u 'in Balac siyana xtyu 'in ne' Israel loo qui'ya, lo cu ne' na nu cua yu'hui loo ngulucuin, lo sten yu'hui ne' lo'o ña'an nu ti.

15 A cuinta siyana lja ntsu'hui nu nguia ndyca'an cha' nu ndlu'u Nicolás, cui' cha' nu nxcuan tloon.

16 Can' cha' xtun ri' lo'o cha' re, si a xtun ri' tsa'an se'en ndi'in, lo cu'ni cana 'in can' lo'o espada nu ndyo'o tu'huan.

17 Lyigaa nu ne 'in cha' re, cu'ni cuinta cha' nu ndyucui' Espiritu lo'o lyigaa laa. Nu cu'ni cana lo'o cha' re, taan cha' cuiya' 'in cu quijaxtlya nu ntsu'hui catsi' 'in Ndiöse, lo taan sca quee lyu' ti nu ngaten 'in se'en nga'an sca nii nu cui ti nu a tucui ndyu'hui lyoo, lo scati nu ca 'in 'in na chu'hui lyoo nii can'.

Cha' nu yucui' Jesús lo'o ne' ndi'in Tiatira

18 Nde cha' ca'an tñan 'in angajle nu ntsu'hui cuinta 'in laa nu ndi'in Tiatira: Ndeña'an ndyucui' Sñe' Ndiöse, ni nu ña'an tloo ña'an ndyca ri' quii' ndyiquin, lo quiya' ni xaa na tsaña'an ndyca ri' tyucuan nu ntsu'hui loo quii':

19 Na' jlyo ran' tsaña'an tñan ngui'ni, lo jlyo ran' siyana ntsu'hui cha' tsu'hue 'in, snu ña'an nguiaña'an ri', a cuinta nda loo lo'o lyigaa cha', lo tñan nu ngui'ni ri' nii tsu'hue la na que ña'an ti culoo.

20 Una ntsu'hui sca tucua cha' nu a ndiya ran' ña'an ngui'ni: Cui' siyana ndaa loo ne' cuna'an Jezabel, nu ndyucui' siyana Ndiose nxyucui' 'in, ndlu'u ne' 'in msu 'yan lo nilyo'o ne' 'in siyana sten yu'hui lo'o ña'an nu ti, lo cu na nu cua yu'hui loo ngulucuin.

21 Cua s'ni ndyuhui tan siyana xtun ri' ne' qui'ya ngui'ni ne', una a xlyaa ne' cula' ti ne' cha' nu nguiten yu'hui ne' lo'o ña'an nu ti.

22 Ña'an huan, na' cu'nin cha' xñi quicha ne' lyee ya', lo taan ndi'i 'in lyigaa nu nguiten yu'hui lo'o ne', si na a xtun ri' can' cha' a tsuhue nu ngui'ni.

23 A cuinta cu'nin cha' caja lyigaa sñe' ne', lo ncuaña'an ca jylo ri' lyigaa nu nguiaña'an ri' 'yan, siyana ndyu'hui lyoon ña'an lca carsya 'in nten lo'o cha' taa 'in ne', lo cuinta scaa ne' su'huan lyiyan' 'in ne' cua ña'an tñan ngui'ni ne'.

24 Una 'huan lo'o lyigaa la ña'an nu ndi'in Tiatira, nu a nguia ndyca'an cha' nu ndlu'u ne', 'huan nu a lyiji chu'hui lyoo cha' nu ntsu'hui catsi' 'in Ne' xña'an, tyucuin' lo'on huan: A su'huan xca yu'hua chun' huan.

25 Una tsa ndyca'an huan cha' nu nguiaña'an rin' huan hasta bra nu quiaan xiya'.

26 Nu cu'ni cana lo xu'hua se'en cha' nu ndyca ran' hasta bra tyo'o loo chelyuu re, —na' taan cha' cuiya' culo can' tñan 'in lyigaa nten chelyuu,

27 lo culoo can' tñan lo'o sca cha' cuiya' tsaña'an cha' cuiya' nu ndaa stin 'yan cu'ni can' lo'o ne' tsa ña'an nguia sca quitun' lo'o juersa, 28 A cuinta taan cuila nu ndyucua bra tlya 'in can'. 29 Lyigaa nu ne 'in cha' re, cu'ni cuinta cha' nu ndyucui' Espíritu lo'o lyigaa laa.

APOCALIPSIS 3

Cha' nu yucui' Jesús lo'o ne' ndi'in Sardis

1 Nde cha' ca'an tñan 'in angajle nu ntsu'hui cuinta 'in laa nu ndi'in Sardis: Ndeña'an ndyucui' ni nu nda'an lo'o cati espíritu 'in Ndiose, lo'o cati cuila: Na' jlyo ran' ña'an tñan ngui'ni, lo ne cha' siyana lyee nguiaña'an ri 'yan, una jlyo ran' siyana a ndia chelyuu 'in.

2 Tyi'in taa lo xiya' xtya tsa cha' nu cua nguloo chun', siyana a tycan ña'an ngui'ni cha' nu ndyca ri' Ndiose.

3 Xu'hua ri' cha' nu cua ngune 'in, lo xu'hua se'en cha' can'. cha'an cha' ttaa 'in, siyana, l'jyan se'en ndi'in tsaña'an ndyca ri' sca ne' cuna, ni a ca jlyo ri' ni braa caan chun'.

4 Una ntsu'hui tucua sna nu ndi'in Sardis nu a lyiji cu'ni cuu' chelyuu 'in, can' nu nga'an cha' 'in cuu' te' ngaten lo'on.

5 Nu cu'ni cana lo'o cha' re ntsu'hui cha' cuu' te' ngaten, lo a cuityen nii nu cua nga'an loo quityi 'in Ndiose, se'en nducua nii lyigaa nu cua ngujui chelyuu 'in, siyana tyan cuinta 'in can' la tloo Stin lo'o tloo angajle 'in ni.

6 Lyigaa nu ne 'in cha' re, cu'ni cuinta cha' nu ndyucui' Espíritu lo'o lyigaa laa.

Cha' nu yucui' Jesús lo'o ne' ndi'in Filadelfia

7 Nde cha' ca'an tñan 'in angajle nu ntsu'hui cuinta 'in laa nu ndi'in Filadelfia: Ndeña'an ndyucui' ni nu Luhui ca, ni nu Lñi ndi'in cha' 'in, —ni nu nda'an lo'o yaa' na'an 'in Ree David, ni nu nsla tuna'an lo a tucui nu ca tucun 'in na, a cuinta si tucun ni 'in na, lo a tucui nu ca sla 'in na—.

8 Na' jlyo ran' ña'an tñan ngui'ni, ña'an ni, tloo cua mxtyan sca tuna'an nu cua nducua yla nu a tucui ca tucun, siya' chin' cha' 'in, una ti nxu'hua se'en cha' nu ndyucuin', lo a nxcuan tloo 'yan tloo nten.

9 Ña'an, lyigaa nu sca cha' ti 'in lo'o Ne' xña'an, nu ndyucui' siyana lca ne' judio, lo a lca, siyana ndyucui' ne' cha' cuiñi, na' cu'nin cha' siyana caan ne' lo ti'ya xtyin' ne' tloo, lo ca jylo ri' ne' siyana lca nu lye lca tieen 'in.

10 siyana mxu'hua se'en cha' nu yucuin' tsaña'an ntsu'hui cha' ta loo lyigaa lo cha', lo'on na' ntsu'hui cha' sñin cuinta 'in bra caan ndi'i 'in nten sa tyucui chelyuu, siyana ca tycan ña'an cha' 'in ne'.

11 Ña'an, cua ndyucui lucui' cha' l'jyan, can' cha' tyun tsa lo'o cha' nu nguiaña'an ri', siyana a tucui tyucuan cha' tsuhue nu caja 'in.

12 Nu cu'ni cana lo'o cha' re, na' cu'nin cha' siyana ca can' tsaña'an ndyca ri' sca cuiye nu ndun ni' lya 'in Ndiose 'yan, lo sa tyucui braa ntsu'hui cha' tyun can', lo sii' can' ca'an nii Ndiose 'yan lo'o nii quichen 'in Ndiose 'yan, cui' quichen Jerusalén nu cui ti nu mdo'o se'en nducua Ndiose 'yan la ni' cuaan, a cuinta lo'o niin nu cui ti 'yan ca'an sii' can'.

13 Lyigaa nu ne 'in cha' re, cu'ni quinta cha' nu ndyucui' Espíritu lo'o lyigaa laa.

Cha' nu yucui' Jesús lo'o ne' ndi'in Laodicea

14 Nde cha' ca'an tñan 'in angajle nu ntsu'hui quinta 'in laa nu ndi'in Laodicea: Ndeña'an ndyucui' ni nu lca Amen, ni nu tsu'hue ndyucui' cha' nu lñi, cui' ni nu culoo que lyigaa loo na nu ngañan Ndiose:

15 Na' jlyo ran' ña'an tñan ngui'ni, ni a tucu'hua lo ni a tique', tsu'hue si lca sca nu tucu'hua ta sca nu tique'.

16 Una siyana lca sca nu tsun ti, lo a lca sca nu tucu'hua ta sca nu tique', culoon 'in tu'huan.

17 Siyana nde ña'an ndyucui': Na' lcan sca nu cuilyiya', lo quina'an na ndi'in 'yan, ni sca na a nlyiji 'yan. Una 'tna ca, ¿ta a jlyo ri' siyana lca sca nu nguna' lo'o cha' 'in Ndiose, sca nu ti'i, nu cuityin', sca nu cuina' ti?

18 Can' cha' taan sca cha' ttaa 'in siyana xi'i na oro ndi'in 'yan, nu cua ngüi lo'o quii', lo ca cuilyiya', a quinta xi'i te' ngaten nu cu', a taa cha' jyu'u 'in ña'an nda'an cuina' ti, lo su'hua rmiyu quiloo siyana taa xaa 'in.

19 Na' tla cha' tyucuin' lo'o lyigaa nu ngui'ni 'tna 'in, lo ndjyi'in 'in bra nu tsi'i ña'an ngui'ni, can' cha' taa juersa lo cha'an cha' ttaa 'in.

20 Ña'an, na' ndun tuna'an lo ndyucuin', si ntsu'hui nu cu'ni quinta cha' nu ndyucuin', lo sla tuna'an 'in, na' sten lo cu siin lo'o can'.

21 Nu cu'ni cana lo'o cha' re, can' nu taan cha' cuiya' tyucua sca se'en ti lo'on se'en ndlon tñan, tsaña'an nu cua nga'nin cana lo nducuan sca se'en ti lo'o Stin se'en ndlo ni tñan.

22 Lyigaa nu ne 'in cha' re, cu'ni quinta cha' nu ndyucui' Espíritu lo'o lyigaa laa.

APOCALIPSIS 4

Bra cu'ni tnu ne' 'in Ndiose la ni' cuaan

1 Rcan' mxna'an, lo na'an nducua yla sca tuna'an la ni' cuaan, lo culoo cha' nu yucui' can' ngune na tsaña'an ne sca cuhuii, lo nujuin 'yan: Scuen nde re, lo na' culu'un 'in lyigaa cha' nu ntsu'hui cha' tsato'o nu guiaa nde loo re.

2 Cui' braa ti can' ngutsa'an yu'hui Espíritu 'yan, lo na'an ndun sca yca xlya se'en ndyca cuiya' cha' la ni' cuaan, loo yca xlya can' nducua sca nu nducua.

3 Tloo nu nducua can' ña'an na tsaña'an ndyca ri' sca quee nu naa jaspe lo'o cornalina, lo ca tyi'in se'en nducua can' ndun sca cuina taa nu ña'an tsaña'an ndyca ri' sca quee nu naa esmeralda.

4 Ca tyi'in se'en ndyca cuiya' cha' can' ndun sa cla nducua jacua yca xlya, loo can' nducua cla nducua jacua qui'yu cula nu lcu te' ngaten, lo nducua corona oro quee.

5 Se'en ndyca cuiya' cha' can' ndisna msti xaa lo ngune ti'yu, a quinta ngune cueen, lo nde loo la can' nducua cati quii' ndyiquin, nu lca cati espíritu 'in Ndiose.

6 Cui' can' su sca se'en xeen, lo xaa na tsaña'an ndyca ri' tyi'a tujo'o nu xcui' cuna, lo ca tyi'in sii' se'en ndyca cuiya' cha' can' ndun jacua nu lu'u ca, lo scaña'an ti nducua quiloo nde loo lo'o nde chun'.

7 Culoo nu lu'u can' ña'an tsaña'an ndyca ri' cuichi, nu cua ndyca tucua can' ña'an tsaña'an ndyca ri' bta, nu cua ndyca sna can' ña'an tloo ña'an ña'an tloo ne' qui'yu, lo nu cua ndyca jacua can' ña'an tsaña'an ndyca ri' cui'ya nu ndyucui.

8 Quita'a jacua nu lu'u can' nducua scua jlyu'hue quinta scaa, lo scaña'an ti nducua quiloo jlyu'hue can' nde chun' lo'o nde ni', tla lo titsan a ndla ti can' ndyucui': —Ni nu Luhui la, ni nu Luhui la, ni nu Luhui la, scati Ndiose X'na na nu tlyu la cha' cuiya' ntsu'hui 'in—, ni nu cua ndi'in ti culoo, lo'o ri nii, lo ndi'in ni sa tyucui braa.

9 Lo jacua nu lu'u can', quinta scaa ya' bra ngui'ni tnu 'in ni nu nducua can', nlda lo'o 'in ni lo ndyaa xu'hue 'in ni nu lu'u ca sa tyucui braa,

10 lo'o quita'a cla nducua jacua qui'yu cula can' ndi'ya stin' tloo ni nu nducua can', lo ngui'ni tnu 'in ni nu lu'u ca sa tyucui braa, lo mxtyaa can' corona oro 'in se'en nducua ni, lo ndyucui':

11 Nu'hui Ni X'na hua, nga'an cha' 'in cu'ni tnu hua 'in, lo cula lo'o hua 'in, nga'an cha' 'in tyucuan lyigaa lo'o cha' cuiya', siyana cui' ngañan lyigaa loo na, lo lo'o cha' nu lca tiee can' cha' ndi'in na lo nguiaa' na.

APOCALIPSIS 5

Slya' 'in Ndiose ntsu'hui cha' sla quityi can'

1 Ni nu nducua can' na'an nducua sca quityi yaa' ni tsu' cueen 'in ni, tyucuaa tsu' quityi can' ngua'an na, lo cati se'en ndyucun tsa na.

2 Na'an sca angajle nu ngula la ri', lo cueen ndyucui': ¿Ti ca nu ndia cha' cuiya' 'in sla quityi re lyigaa se'en ndyucun tsa na?

3 Ni sca tucui lo a ngujui cha' cuiya' 'in sla 'in na, ni la ni' cuaan lo ni loo chelyuu re, ni nde ni' chelyuu re, ni nu xna'an ti 'in na lo a ngujui.

4 Na' lyee 'a yna siyana a tucui ngujui cha' cuiya' 'in sla quityi can' lo tyucui' 'in na, ta xna'an 'in na.

5 Una sca qui'yu cula can' nujuin 'yan: A cuna 'a. Ña'an, ni nu lca Cuichi nten cuityi 'in Judá, nu yaan loo nten cuityi 'in David, can' nu cua nga'ni cana lo ngujui cha' cuiya' 'in sla quityi cua, quita'a cati se'en ndyucun tsa na.

6 Mxna'an rcan, lo jlu'hue la se'en ndyca cuiya' cha' can', cui' jlu'hue la se'en ndun jacua nu lu'u ca can'. Jlu'hue la se'en nducua qui'yu cula can', na'an ndun tsaña'an ndyca ri' sca Slya' nu cua ngujui, lo nducua cati yca que, lo nducua cati quiloo nu lca cati espíritu 'in Ndiose nu cua nga'an tñan ni sa tyucui chelyuu.

7 Can' nu yaan msñi quityi nu nducua yaa' ni, tsu' cueen 'in ni nu nducua can'.

8 Bra nu cua msñi quityi can', quita'a jacua nu lu'u ca can', tsatlyu lo'o cla nducua jacua qui'yu cula can', cui' bra mdi'ya xtyin' tloo ni nu lca Slya' can'. Lyigaa can' nducua cuhuii nu naa arpa yaa', lo'o copa oro se'en ntsu'hui na nu ndyiquin tloo Ndiose, lo cha' can' lca na cha' nu ndyucui' ne' lo'o Ndiose, lyigaa nu mdo'o hui 'in ni.

9 Lyigaa can' nguila tu'hua sca jyiin nu cui ti, lo ndyucui': Nu'huin nga'an cha' 'in xñi quityi cua lo sla 'in na, siyana lo'o tne msi'i 'hua bra yjui ne' 'in, siyana ca hua sñe' Ndiose, nu mdo'o loo lyigaa nten, lo'o nu ndyucui' xca lo'o cha', cui' nu mdo'o quichen suhue ti lo'o quichen tnu.

10 Nga'ni cha' siyana ca hua sca quichen nu tyi'in tloo Ndiose, lo tsatlyu culon na tñan lo'o ni sa tyucui braa.

11 Bra mxna'an ngune 'yan yucui' quina'an angajle nu ndi'in ca tyi'in sii' ni nu nducua can', se'en ndi'in jacua nu lu'u ca can', cui' se'en nducua cla nducua jacua qui'yu cula can', lo millon angajle lca can',

12 lo ndyucui' cueen: Cui' Slya' nu yjui ne' 'in nga'an cha' 'in tyucuan lyigaa lo'o cha' cuiya', scati ni lca ni nu cuilyiya' la, tiaa la ni, lo tla

la cha' 'in ni, scati ni cuaan la ntsucua cha' 'in ni, nga'an cha' 'in ni caja nu cu'ni tnu 'in ni lo cula lo'o 'in ni.

13 A cuinta ngune 'yan yucui' lyigaa nu ndi'in la ni' cuaan, lo'o loo chelyuu re, lo'o nde ni' chelyuu re, lo'o tyi'a tujo'o, tsatlyu lo'o lyigaa na nu ngañan Ndiose, lo ndyucui' can': Scati ni nu nducua can' lo'o ni nu lca Slya', nga'an cha' 'in ni caja nu cula lo'o 'in ni, lo scuen cuaan 'in ni, cu'ni tnu 'in ni, lo scati ni tlyu la cha' cuiya' ntsu'hui 'in ni sa tyucui braa.

14 Lo jacua nu lu'u ca can' ndyucui': Amen. Quita'a cla nducua jacua qui'yu cula can' mdi'ya xtyin' hasta ngüi'ya ti'in tloo la lyuu, lo nga'ni tnu 'in ni nu lu'u ca can' sa tyucui braa.

APOCALIPSIS 6

Cha' 'in quityi nu ndyucun tsa

1 Na'an bra msla ni nu lca Slya' can' culoo se'en ndyucun tu'hua quityi can', lo jacua nu lu'u ca can', cui' sca can' ngune 'yan yucui' cueen tsaña'an ne ti'yu, lo nu juin: Cuan lya nde re lo ña'an.

2 Rcan' mxna'an lo na'an sca cuiyu ngaten, lo nu nducua chun' 'in lyi'ya sca quilyaa, a cuinta ngujui nu ndaa sca corona nducua que can', mdo'o nguiaa ngui'ni cana siyana cu'ni cana.

3 Bra msla ni nu cua ndyca tucua se'en ndyucun na, ngune 'yan yucui' nu cua ndyca tucua nu lu'u ca can', lo nujuin Cuan lya nde re lo ña'an.

4 Mdo'o xca cuiyu nga'á, lo nu nducua chun' 'in ngujui nu ndaa cha' cuiya' 'in siyana xuun lo'o nten chelyuu siyana cuijui ta'a ne', lo ngujui nu ndaa sca espada tlyu nducua yaa' can'.

5 Bra msla ni nu cua ndyca sna se'en ndyucun na, ngune 'yan yucui' nu cua ndyca sna nu lu'u ca can', lo nujuin Cuan lya nde re lo ña'an. Mxna'an, lo na'an sca cuiyu ngata, lo nu nducua chun' 'in lyi'ya sca na nu ndyu'hui cuiya' na.

6 Jlu'hue la se'en ndi'in jacua nu lu'u ca can', ngune 'yan ngujui nu yucui': Sca kilo trigo ntsu'hui lyoo na tsaña'an squiya' msu sca tsan. Cui' tsacua ntsu'hui lyoo sna kilo cebada. Una a lyica cha' cu'ni ñu'un ceite lo'o viñu.

7 Bra msla ni nu cua ndyca jacua se'en ndyucun na, ngune 'yan yucui' nu cua ndyca jacua nu lu'u ca can', lo nujuin Cuan lya nde re, lo ña'an.

8 Mxna'an, lo na'an sca cuiyu catsi, nu nducua chun' 'in lyi'ya nii Cha' Ndiya, lo nducui ndyca'an se'en lca Hades 'in can'. Lo ngujui nu ndaa cha' cuiya' 'in siyana cuijui nten sca tsu' chelyuu lo'o espada, ta caja bjñan ne', ta lo'o quicha, ta cuijui 'ni yla 'in ne'.

9 Bra msla ni nu cua ndyca ca'yu se'en ndyucun na, lo se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiose, can' na'an carsya 'in lyigaa nu cua ngujui squi'ya cha' 'in Ndiose nu mda'an yucui' lo'o nten.

10 Ndyucui' cueen can': Ni X'na hua, nu'huin ni nu Luhui la, lo lñi ndi'in cha' 'in, ¿ni braa cu'ni cuiya' cha' 'in nten chelyuu, lo su'hua lyi'ya' 'in ne' nu mslu tne hua?

11 Ngujui nu ndaa te' ngaten ycu' can', lo ngujui nu yucui' lo'o siyana tyuhuita lja nu quita'a lyigaa la ña'an nu ntsu'huí cha' cuijui ne' 'in, ta'a yaña'an ri' lo ta'a nga'ni tñan 'in Ndiose.

12 Mxna'an bra msla ni nu cua ndyca scua se'en ndyucun na, lo ndisna ngüiñan lyee ya', lo cuicha nguinu tla loo na tsaña'an ndyca ri' sca te' ngata, lo coo' nguinu nga'á na tsaña'an ndyca ri' tne.

13 Cuila nu nducua ni' cuaan nguilu na tsaña'an ndyca ri' nguilu si'yu higo bra ndyca cui'in lo'o lyee ya'.

14 Ni' cuaan ngüiñan na tsaña'an ndyca ri' sca quityi, lo a la 'a ncuatycan' a na, a cuinta qui'ya ncha'an tucua na, cui' ncuaña'an ncha'an ti'in yuu nu ndi'in jlu'hue la loo tyi'a.

15 Lyigaa nu lca ree nu ndi'in loo chelyuu re, lo'o nu lca tñan, nu cuilyi'ya', lyigaa que 'in sundaru, lo'o nu tnu cha' cuiya' ntsu'huí yaa', a cuinta lo'o msu nu cua msi'i ne' 'in lo'o nu ngui'ni tñan cha' 'in ti, yu'huí catsi' can' tuquee ta lja quee tnu nu nducua loo qui'ya.

16 Ndeña'an ndyucui' can' lo'o qui'ya lo'o quee tnu can: —Tyco'o ti'in huan chun' hua—, siyana a ña'an a hua 'in ni nu nducua loo yca xlya cua, lo ni a ña'an a hua cha' nsin' ri' ntsu'huí tiee ni nu lca Slya' cua.

17 Siyana cua mdiyaa tsan nu quilyoo ni cha' nsin' ri' ntsu'huí tiee ni, ¿lo' ti ca nu tyun lo'o cha' re?

APOCALIPSIS 7

Cha' 'in 144,000 nu tyca'an cuiya' 'in

1 Chun' nde'en can' na'an ndun jacua angajle, cuinta scaa can' ndun scaa nscan chelyuu, lo a ndaa cha' cuiya' ca cui'in loo chelyuu re, ni loo tyi'a tujo'o, ta se'en nducua yca tnu.

2 A cuinta na'an xca angajle nu nguia ndyucuen tsu' se'en ndyucua cuicha, lo lyi'ya can' cuiya' 'in Ndiose, ni nu lu'u ca, lo yucui' cueen lo'o jacua angajle nu ndun can', cui' nu cua ngujui cha' cuiya' 'in cu'ni ti'i loo chelyuu lo'o tyi'a tujo'o,

3 lo ndyucui': A cu'ni huan ti'i loo chelyuu ta loo tyi'a tujo'o lo ni lo'o yca, lja nu ti lyiji xtyaan na cuiya' tutyacan lyigaa nu lca msu 'in Ndiose 'na.

4 Ngune 'yan yucui' ni snu nu cua nga'an cuiya' 'in: Cui' sca cientu ntsu'hui tucua yla nducua jacua mii nten loo lyigaa nten cuityi 'in ne' Israel.

5 Lo'o nten cuityi 'in Judá mdo'o sa tityucua mii nu cua nga'an cuiya' 'in. Lo'o nten cuityi 'in Rubén mdo'o cha tityucua mii nu cua nga'an cuiya' 'in. Lo'o nten cuityi 'in Gad mdo'o cha tityucua mii nu cua nga'an cuiya' 'in.

6 Lo'o nten cuityi 'in Aser mdo'o cha tityucua mii nu cua nga'an cuiya' 'in. Lo'o nten cuityi 'in Neftalí mdo'o cha tityucua mii nu cua nga'an cuiya' 'in. Lo'o nten cuityi 'in Manasés mdo'o cha tityucua mii nu cua nga'an cuiya' 'in.

7 Lo'o nten cuityi 'in Simeón mdo'o cha tityucua mii nu cua nga'an cuiya' 'in. Lo'o nten cuityi 'in Leví mdo'o cha tityucua mii nu cua nga'an cuiya' 'in. Lo'o nten cuityi 'in Isacar mdo'o cha tityucua mii nu cua nga'an cuiya' 'in.

8 Lo'o nten cuityi 'in Zabulón mdo'o cha tityucua mii nu cua nga'an cuiya' 'in. Lo'o nten cuityi 'in See mdo'o cha tityucua mii nu cua nga'an cuiya' 'in. Lo'o nten cuityi 'in Benjamin mdo'o cha tityucua mii nu cua nga'an cuiya' 'in.

Cha' 'in nten quina'an nu lcu te' ngaten

9 Chun' nde'en can' na'an, quina'an a nten ndi'in nu a tucui 'a ti ca culucua 'in ne', nu mdo'o lyigaa quichen tnu lo'o quichen suhue ti, nu mdo'o loo lyigaa nten, nu ndyucui' xca lo'o cha', nguio' ti'in nde loo se'en ndyca cuiya' cha' can' tloo ni nu lca Slya', lo lcu te' ngaten lo yaa' nducua lca' quiñan,

10 lo ndyucui' cueen: Ni nu nducua se'en ndyca cuiya' cha', scati Ndiose 'na lo'o ni nu lca Slya' ndia cha' cuiya' 'in ni culo laa ni 'in nten chelyuu.

11 Lyigaa angajle 'in Ndiose nguio' ti'in ca tyi'in se'en can', cui' se'en nducua qui'yu cula lo'o jacua nu lu'u ca can', lo mdi'ya xt'in angajle can' hasta ngüi'ya ti'in tloo la lyuu, cui' se'en ndyca cuiya' cha' can', lo nga'ni tnu 'in Ndiose,

12 lo ndyucui': Amen. Nga'an cha' 'in Ndiose 'na caja nu cu'ni tnu 'in ni lo cula lo'o 'in ni, scati ni tiaa la ni, lo nga'an cha' 'in ni caja nu tyaa xu'hue 'in ni, scu'en cuaan 'in ni, scati ni tla la cha' 'in ni, lo tlyu la cha' cuiya' ndia 'in ni sa tyucui braa.

13 Rcan' mdo'o yucui' sca qui'yu cula can', lo nujuin 'yan: Lyigaa nu lcu te' ngaten re, ¿ti ca lca lo la mdo'o re?

14 Mxcuen 'in can': Ni X'na hua, Nu'huin jlyo ri'. Lo nujuin 'yan: Nde nu mdo'o lja se'en ndyca cha' tnu, cua nguiten ste' re lo nguinu ngaten na 'in lo'o tne ni nu lca Slya'.

15 Can' cha' nguio' ti'in se'en nducua Ndiose, lo ngui'ni tsu'hue 'in ni tla lo titsan ni' lyaa 'in ni, lo ni nu nducua se'en ndyca cuiya' cha' can', xtya ni te' na'an 'in ni se'en ndi'in.

16 —Ni a ntsu'hui 'a cha' ti quite' ri' can', ni a quityi 'a ri', lo a quii 'a ri' can' tique' siyana a qui'ni 'a tique' cuaan 'in—,

17 siyana ni nu lca Slya' nu ndun jlu'hue la lja se'en ndyca cuiya' cha' can', —chu'hui ni cuinta 'in lo tsa lo'o ni 'in se'en nducua tyi'a nu ndaa chelyuu, lo Ndiose xtyi ni tyi'a quiloo can'—.

APOCALIPSIS 8

Bra nguila xca ti se'en ndyucun quityi

1 Bra msla ni nu lca Slya' can' nu cua ndyca cati se'en ndyucun quityi can', nguinu tiin ni' cuaan sa jlu'hue braa.

2 Rcan' na'an cui' cati angajle nu ndun tloo Ndiose, lo ngujui nu ndaa cati cuhuii 'in.

3 Na'an mdiyaan xca angajle nu nguiten se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiose, lo yaa' can' nducua sca qui'nán nu xcui' oro se'en ndyu'hui na nu ndyiquin tloo Ndiose. Lo ngujui nu ndaa quina'an na nu squin ni' qui'nán can' siyana tya cala na lo'o cha' nu ndyucui' ne' lo'o Ndiose, lyigaa nu cua mdo'o hui 'in ni, lo squin na se'en nguiaa' lo'o xcui' oro se'en ngui'ni tnu ne' 'in Ndiose, cui' se'en ndyca cuiya' cha' can'.

4 Se'en nducua na can' yaa' angajle, mdo'o sñi nu mdiyaa tloo Ndiose tsatlyu lo'o cha' nu ndyucui' ne' lo'o ni, lyigaa nu cua mdo'o hui 'in ni.

5 Angajle nga'ni cha'an na nu nducua yaa' lo'o quii' nu ndyiquin se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiose, lo mslu 'in na loo chelyuu re, ndisna ytsu ti'yu lo ngune cueen, a cuinta ndyuhui lo lyee ngüiñan.

Cha' 'in cati cuhiii 'in Ndiose

6 Cati angajle nu nducua cuhiii yaa' can', cua ndun tiaa xcune 'in na.

7 Culoo angajle can' mxcune cuhiii 'in, lo ndisna ngüi'ya quio quee lo'o quii' nu mxtiyaa' lo'o tne, nguilu na loo chelyuu re, lo tichin' ti a mdiyaa jlu'hue yca nducua loo chelyuu re ndyiquin na, a cuinta ña'aan quixin' nga'a ndyiquin na.

8 Nu cua ndyca tucua angajle can' mxcune cuhiii 'in, cui' bra mdiu yu'hui sca na nu ndyiquin tsaña'an ndyca ri' sca qui'ya loo tyi'a tujo'o, lo tichin' ti a mdiyaa jlu'hue tyi'a can' ndyca tne na.

9 Lo 'ni nu ntsu'hui can' tichin' ti a mdiyaa jlu'hue 'in ngujui 'in, a cuinta tichin' ti a mdiyaa jlu'hue ña'aan yca na'an nu ndi'in can' ngüijlyo na.

10 Nu cua ndyca sna angajle can' mxcune cuhiii 'in, lo la ni' cuaan mdiu sca cuila tlyu nu ndyiquin tsaña'an ndyca ri' sca quii' tnu, lo tichin' ti a mdiyaa jlu'hue tyucu tlyu su loo chelyuu re ysti na, cui' ncuaña'an yato'o lo'o lyigaa se'en nducua tyi'a,

11 lo cuila can' naa na Tlyaa'. Tichin' ti a mdiyaa jlu'hue tyi'a can' ncuca tlyaa' na, lo quina'an 'a nten ngujui ne' lo'o tyi'a can'.

12 Nu cua ndyca jacua angajle can' mxcune cuhiii 'in, lo ndisna ndyuhui' cuicha lo'o cuila lo'o coo', lo tichin' ti a mdiyaa jlu'hue la na nguinu tla na, ncuaña'an ngüi'ya tla loo cuicha.

13 Mxna'an, lo na'an ljian sca angajle nu nducui jlu'hue la ni' cuaan, lo ngune 'yan ndyucui' cueen can': 'Tnan ca, 'tna ca, 'tna ca nten ndi'in loo chelyuu, siyana cua xcune ti xnan angajle can' cuhiii 'in.

APOCALIPSIS 9

1 Nu cua ndyca ca'yu angajle can' mxcune cuhiii 'in, lo na'an sca cuila nu mdo'o la ni' cuaan mdiu loo chelyuu re, lo ngujui nu ndaa sca yaa' nu sla can' se'en qui'ñi.

2 Bra msla 'in na, can' mdo'o sñi tnu tsaña'an ndyca ri' tu'hua hornu, a ncuca tycan' 'a cuicha, ni ni' cuaan lo'o s'ni nu mdo'o se'en qui'ñi can'.

- 3 Loo sñi can' mdo'o tsaña'an ndyca ri' tsucu', lo ngujui nu ndaa cha' cuiya' siyana cu'ni 'in ti'i loo chelyuu re tsaña'an ndijyo' sca sne'en.
- 4 Lo ngujui nu ngulo tñan 'in siyana a cu'ni ti'i lo'o ni sca loo quixin' ta lo'o yca, siyana lo'o nten chelyuu ti cu'ni can' ti'i, tsalca nu a nga'an cuiya' 'in Ndiose tutycan.
- 5 Una a ngujui cha' cuiya' kujui 'in ne', siyana taa ndi'i 'in ne' ca'yu coo', tsaña'an ti'i ndijyo' sca sne'en.
- 6 Rcan' tya'an nan ne' cha' ndija, una a la quiija lyoo ne' 'in na, siya' lyee lca tiee ne' caja ne', una cha' ndija can' cua mdo'o tijyu' na 'in ne'.
- 7 Scu' can' ña'an 'in ña'an ndyca ri' cuiyu nu cua tsaa cusuun, lo nducua na que 'in ña'an ndyca ri' sca corona oro, lo tloo 'in ña'an na ña'an ndyca ri' tloo nten.
- 8 Quichan' que 'in ña'an na ña'an ndyca quichan' que ne' cuna'an, lo lyi'ya 'in ña'an na ña'an ndyca ri' lyi'ya cuichi.
- 9 Jyan tiee 'in nga'an sca na tsaña'an ndyca ri' tyucuan xeen, lo cueen ne jlyu'hue 'in tsaña'an ne nguiaa cuiyu quina'an lo'o carreta nu nguiaa cusuun.
- 10 Nducua jen'en 'in ña'an ndyca ri' sne'en, lo loo can' nducua ltsu' 'in nu cu'ni ti'i lo'o nten ca'yu coo'.
- 11 Lo ree nu ndlo tñan 'in 'in lca ticui' angajle nu mdo'o se'en qui'ñi can', lo naa can' Abadón lo'o cha' hebreo, Apolión lca cha' griego.
- 12 Nde culoo ndi'i nu cua mdijin can', una chun' nde'en ljian tyucua ndi'i can'.
- 13 Nu cua ndyca scua angajle can' mxcune cuhiii 'in, lo ngune 'yan ngujui nu yucui' lja se'en nducua jacua yca que se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiose, se'en nguiaa' lo'o oro nu ndun tloo ni,
- 14 lo ndeña'an ndyucui' lo'o angajle nu cua ndyca scua nu nducua cuhiii yaa' can': Xtin' 'in jacua angajle nu ntycan' tucua tu'hua tyucu tlyu Eufates cua.
- 15 Rcan' ngüiti' jacua angajle nu ndyuhui ta ti ni braa, ni tsan, ni coo', ni yjan ca cha' re, cui' siyana cuijui 'in nten sa tyucui chelyuu, lo tichin' ti a mdiyaa jlu'hue ne' ngujui ne'.
- 16 sundaru nu nducua cuiyu can' ndia tucua cientu millon, na' ngune 'yan cha' re.

17 Ncuaña'an na'an xñiin quina'an cuiyu can' lo'o nu nducua chun' 'in, lo ndyucun jyan tiee lo'o tyucuan xeen nu nga'á tsaña'an ndyca ri' quii', a cuinta cuixi' na tsaña'an ndyca ri' zafiro, lo catsi na tsaña'an ndyca ri' azufre. Que cuiyu can' ña'an na ña'an ndyca ri' que cuichi, lo tu'hua 'in ndyo'o quii' lo'o sñi lo'o azufre.

18 Cui' squi'ya sna cha' nu tnu can', chin' ti a ngujui jlu'hue nten ndi'in chelyuu re, squi'ya quii' can', lo'o sñi, lo'o azufre nu ndyo'o tu'hua cuiyu can'.

19 Lo'o tu'hua 'in ca cu'ni 'in ti'i lo'o nten, cui' ncuaña'an lo'o jen'en 'in, siyana lca na ña'an ndyca ri' que cuinaan nu ca cu'ni ti'i lo'o nten chelyuu.

20 Lyigaa la ña'an nten nu a ngujui lo'o cha' tnu can', ni ncuaña'an a mscuan tloo ne' na nu ngañan yaa' ne', ni a ngala ti ne' cu'ni tnu ne' 'in cui'in xña'an, lo'o ngulucuin oro, ngulucuin plata, ta na nu nguiaa' lo'o tyucuan, lo'o quee, lo'o yca, cui' na nu a tycan' 'in, ni a ne 'in, ni a ndya'an na.

21 Ni a ngala ti ne' cha' ndujui ta'a ne', ni cha' cuita'a, ni cha' nu nguiten yu'hui ne' lo'o ña'an nu ti, ni cha' cuna.

APOCALIPSIS 10

Cha' 'in angajle nu nducua sca quityi lyu' ti yaa'

1 Rcan' na'an nguiaan xca angajle nu tla cha' 'in, nu mdo'o la ni' cuaan, lo yaan ni' coo. Que can' ndun sca cuina taa, lo tloo xaa na tsaña'an ndyca ri' cuicha, quiya' can' lca na ña'an ndyca ri' sca cuiye nu xcui' quii'.

2 Yaa' can' nguila tucua sca quityi lyu' ti, lo quiya' tsu' cueen 'in mxtyaa 'in na loo tyi'a tujo'o, lo tsu' cuica 'in xtyaa 'in na loo yuu bityi.

3 Msi'ya cueen ña'an ndyca ri' nxi'ya sca cuichi, lo bra nu msi'ya cueen can' cui' bra ngune ytsu tsa cati ti'yu.

4 Bra nu ngüilyiyi ne sa cati ti'yu can', ncu ran' ca'an quityi can', una ngune 'yan ngujui nu yucui' la ni' cuaan, lo nujuin 'yan: A jlya ri' cha' nu ngune yucui' cati ti'yu can', una a ca'an 'in na.

5 Angajle nu na'an ndun sca tsu' quiya' loo tyi'a tujo'o lo xca tsu' na se'en bityi can', mscuen yaa' la ni' cuaan,

6 lo mxtya tsa sca cha' lo nga'ni ti'ya 'in Ndiose, cui' ni nu lu'u ca sa tyucui braa, —ni nu ngañan ni' cuaan lo'o chelyuu re, lo'o tyi'a

tujo'o lo'o lyigaa loo na nu ndi'in 'in na—, lo nu juin: Cua mdiyaa braa ca cha' re,

7 bra angajle nu cua ndyca cati can' tisna xcune cuhui 'in, rcan' ca tycan' cha' nu ntsu'hui catsi' 'in Ndiose, tsaña'an cha' nu mxyucui' ni 'in msu 'in ni ti s'ni.

8 Nu ngune yucui' la ni' cuaan, xiya' yucui' lo'on lo nujuin Cuaan lya, lo xñi quityi lyu' ti nu nguila tucua yaa' angajle re, cui' nu ndun sca tsu' quiya' loo tyi'a tujo'o lo xca tsu' na se'en bityi.

9 Ya'an se'en ndun angajle can', lo yucuin' lo'o si taa quityi lyu' ti can' 'yan. Lo nujuin rcan': Xñi 'in na lo cu 'in na, bra nu tisna cu 'in na, txi na tsaña'an ndyca ri' cuiñan', una bra cua ycu 'in na, lo quii ri' tylaa' na.

10 Rcan' msñin quityi lyu' ti nu nducua yaa' angajle can', lo yucun' 'in na, tu'huan ngüi ran' txi na tsaña'an ndyca ri' cuiñan', una a ngüi ran' tlyaa' na.

11 Lo nujuin 'yan: 'Ni cha' tyucui' xiya' ña'an ntsu'hui cha' tsato'o 'in nten nu ndi'in quichen tnu lo'o quichen suhue ti, lo'o nu ndyucui' xca lo'o cha', a cuinta lo'o ree.

APOCALIPSIS 11

Cha' 'in tucua ne' qui'yu nu tyucui' lo'o nten

1 Rcan' ngujui nu ndaa sca co' quii 'yan, tsaña'an ndyca ri' sca yca nu nsu'hua cuiya' ne', lo nujuin 'yan: Yaa, lo su'hua cuiya' laa 'in Ndiose lo'o se'en 'ni tnu ne' 'in ni, lo nu nguio' ti'in can'.

2 Una a cu'ni cuinta nde chun' na'an can', ni a su'hua cuiya' 'in na, siyana can' cua nguinu cha' tya'an ne' gentil lja tyi'in ne' quichen nu cua mdo'o hui 'in Ndiose sa tucua yla nducua tucua coo'.

3 Na' taan 'in tucua msu 'yan siyana tyucui' sca mii ntsu'hui tucua cientu ntsu'hui sna yla tsan, lo tyucui lja rcan' cuu' sca te ngata.

4 Lca tsaña'an ndyca ri' tucuaa yca olivo, lo'o tucuaa se'en nducua quii' ndyiquin nu ndun tloo Ndiose, ni nu ndlo tñan chelyuu re.

5 Si nde'en nu ndyca ri' cu'ni ti'i lo'o can', tyo'o quii' tu'hua lo cuijlyo 'in ta'a cusuun, lo ncuaña'an caja lyigaa nu ndyca ri' cu'ni ti'i lo'o.

6 Ndia cha' cuiya' 'in tucun ni' cuaan, lo a qui'ya a quioo tsalja nu tya'an yucui' cha' nu taa Ndiose 'in, lo ndia cha' cuiya' 'in cu'ni cha' tyca tne tyi'a, a cuinta ca ca'an tñan quicha nu cu'ni ti'i loo chelyuu re ni lucua ya' ndyca ri'.

7 Bra nu tyii tyucui' tñan nu lyyaan, rcan' 'ni yla nu ntsu'hui se'en quiñi can', tisna cu'ni cusuun lo'o, lo cu'ni cana kujui 'in ne'.

8 Quinu sti tyucuaa can' loquiya' quichen tnu can', cui' quichen se'en mjyi'in ca'an ne' 'in Ni X'na na loo cursi, lo ndlo naa ne' quichen can' Sodomá lo'o Egipto siyana ncuaña'an ndyca ri' na.

9 Scaxca quichen can', lo'o lyigaa nten, lo'o nu ndyucui' scaxca lo'o cha', lyigaa quichen tnu, ña'an ne' su nu ngujui can' sa sna tsan jlu'hue, lo a tucui nu taa cha' cuiya' quitsi'.

10 Lyigaa nten chelyuu ca tsu'hue chu'hui tiee ne' siyana ngujui, siyana lyee ndiyaa ri' ne' ca'an tñan ne' na nu taa xu'hue ne' 'in ta'a ne', cui' siyana lyee ndaa ndi'i 'in nten.

11 Una bra ngüida'a sna tsan jlu'hue can', Ndiose mxu'hua ni carsya 'in ne' lo mditun, ndyijyin ya' ytsen lyigaa nu na'an cha' can'.

12 Ngune 'in ne' ngujui sca nu yucui' cueen la ni' cuaan, lo nujuin Scuen huan nde re. Lo ndyucuen la ni' cuaan sca loo coo, lo lyigaa ta'a cusuun na'an cha' can'.

13 Rcan' ndisna ngüiñan lyee ya', lo ngüijlyo sca tsu' quichen can', lo ngujui sa cati mii nten bra nu ngüiñan can'. Lyigaa la ña'an nten can' ndi'in ytsen ne' lo nga'ni tnu ne' 'in Ndiose, ni nu nducua ni' cuaan.

14 Nde lca tucua ndi'i nu cua mdijin, una cua lyyan xca ndi'i nu cua tisna.

Cha' 'in cuhuii nu cua ndyca cati

15 Nu cua ndyca cati angajle can' mxuncue cuhuii 'in, lo lyee ngune cueen la ni' cuaan, lo ndyucui': Lyigaa cha' cuiya' nu ndi'in loo chelyuu re cua msñi Ni X'na na 'in na tsatlyu lo'o Crixtu 'in ni, lo culo ni tñan sa tyucui braa.

16 Lo cla nducua jacua qui'yu cula nu nducua quinta scaa loo yca xlya la tloo Ndiose, cui' bra mdi'ya xtyin' hasta ngüi'ya ti'in tloo la lyuu, lo nga'ni tnu 'in Ndiose,

17 lo ndyucui': Mtyaa hua xu'hue 'in Ndiose X'na hua, nu'huin ni nu tlyu la cha' cuiya' ntsu'hui 'in, nu'huin nu ndi'in ti culoo, lo'o ri nii, lo ndi'in sa tyucui braa, siyana cua msñi cha' cuiya' nu tlyu can' 'in lo cua ndisna ndlo tñan.

18 Lyigaa nten chelyuu ndyucuen tique' ne', lo ngutsa'an yu'hui cha' nsin' ri' tiee ne', cua mdiyaa tsan cu'ni cuiya' cha' 'in lyigaa nu

ngujui, cui' ncuaña'an taa cha' tsu'hue nu caja 'in lyigaa msu nu mxyucui' 'in ti s'ni, lo'o nu mdo'o hui 'in nu nga'ni tnu 'in, nu suhue ti lo'o nu cula, a cuinta cuijlyo 'in lyigaa nu ngui'ni ndi'i loo chelyuu re.

19 Rcan' nguila tucua laa 'in Ndiose la ni' cuaan, lo ncu tycan' ntsucua quiñan' se'en yu'hui cha' nu mxtyaa Ndiose 'in ne' Israel ti s'ni, lo ndisna ndyuhui rcan, ngune cueen, ytsu ti'yu, ndisna ngüiñan lo ngüi'ya quio quee nu tnu.

APOCALIPSIS 12

Cha' 'in ne' cuna'an lo'o cuinaan tlyu

1 Ni' cuaan ncu tycan' sca cha' nu tnu, cha' 'in sca ne' cuna'an nu lcu sca te' xaa tsaña'an ndyca ri' cuicha, ndun ne' loo coo', lo que ne' nducua sca corona nu nga'an sa tityucua cuila.

2 Ne' cuna'an can' cua ngua tycan ña'an ne', lo nsi'ya ne' siyana cua mdiyaa braa nu tyi'in sñe ne'.

3 A cuinta ncu tycan' xca cha' nu tnu ni' cuaan, cha' 'in sca cuinaan tlyu nu nga'á, lo nducua cati que 'in lo'o tii yca que 'in, cuinta scaa que 'in nducua scaa corona.

4 Tichin' ti a mdiyaa jlu'hue cuila nducua ni' cuaan ncu lqui jen'en 'in, lo mxtyu 'in 'in na loo chelyuu. Cuinaan tlyu can' cua ndun tiyaa lucui' ti se'en nducua ne' cuna'an nu cua tyijyin sñe can', siyana cu sñe' ne' ña'aan tyi'in.

5 Sca cuhui' qui'yu mdi'in 'in ne' cuna'an can', nu culo tñan sa tyucui chelyuu lo'o cha' cuiya' nu tlyu, una ngujui nu nguilyo sñe' ne' cuna'an can' loo chelyuu re, lo mdiyaa can' tloo Ndiose se'en nducua ni.

6 Ne' cuna'an can' msnan yu'hui ne' sca se'en bityi, sca se'en nga'ni chu'hue Ndiose tyi'in ne', can' caja nu cu'ni cuinta 'in ne' sca mii ntsu'hui tucua cientu ntsu'hui sna yla tsan.

7 Chun' nde'en can' ndisna sca cusuun la ni' cuaan, lo sca angajle nu lca Miguel lo'o lyigaa angajle 'in, ngusuun lo'o 'in cuinaan tlyu can', lo cuinaan tlyu can' lo'o lyigaa angajle 'in cui' ncuaña'an ngusuun.

8 Una a nga'ni cuinaan tlyu can' cana, ni a ngujui 'a se'en tyi'in can' la ni' cuaan lo'o angajle 'in.

9 Ngujui nu ngulo 'in cuinaan tlyu can' la ni' cuaan, cui' cuinaan nu ndi'in ti s'ni nu ndyucui' ne' lo'o lca ne' xña'an lo'o Satanás, nu

nda'an nilyo'o 'in nten sa tyucui chelyuu, lo ti la ni' cuaan ngujui nu mxtyu 'in can' lo'o angajle 'in.

10 Rcan' ngune 'yan ngujui sca nu yucui' cueen la ni' cuaan: Ri nii ncuca tycan' ña'an ña'an culo laa Ndiose 'in nten, lo snu ña'an tlyu cha' cuiya' ndia 'in ni lo'o se'en ndlo ni tñan tsatlyu lo'o Crixtu, siyana cua ngujui nu ngulo tsu' 'in nu ntsu'hua qui'ya 'in ta'an na tloo Ndiose, tla lo titsan.

11 Cua nga'ni cana 'in can' lo'o tne ni nu lca Slya' 'in Ndiose, a cuinta lo'o cha' nu lñi 'in Ndiose yucui' bra nu ndyaa 'in siya' ti lo'o cha' can'. 12 Can' cha' ni' cuaan, ca tsu'hue chu'hui tiee na tsatlyu lo'o lyigaa nu ndi'in la cua, una 'tna ca lyigaa nu ndi'in loo chelyuu re lo'o nu ntsu'hui loo tyi'a tujo'o, siyana cua mdiyaan ne' xña'an se'en ndi'in huan, lo lyee ndyucuen tique' siyana jlyo ri' cha' tichin' ti braa ti lyiji 'in.

13 Una cuinaan tlyu can' bra ncuca jlyo ri' siyana cua mdiyaan loo chelyuu re, ndisna ngutucui ndyca'an 'in ne' cuna'an nu mdi'in cuhui' qui'yu 'in can'.

14 Lo ngujui nu ndaa tucua jlyu'hue 'in ne' cuna'an can', cui' jlyu'hue cui'ya tnu siyana ca tyucui ne' lo tyo'o tijyu' ne' sii' cuinaan can', lo tiaa ne' se'en caja nu cu'ni cuinta 'in ne' sna yjan jlu'hue.

15 Tu'hua cuinaan can' mdo'o tyi'a tlya nu xlu'hua 'in ne' cuna'an can' se'en nguiaa ne'.

16 Una yuu can' mda yaa' na 'in ne' cuna'an can', lo cui' braa mxo'o yuhui na tyi'a tlya nu mdo'o tu'hua cuinaan tlyu can'.

17 Rcan' lyee la ndyucuen tique' cuinaan tlyu can' lo'o ne' cuna'an can', mdo'o nguiaa ngui'ni cusuun lo'o lyigaa nten cuityi 'in ne', lyigaa nu nxu'hua se'en cha' nu ndlo Ndiose tñan, lo yucui' cha' 'in Jesucristo.

APOCALIPSIS 13

Cha' 'in tucua 'ni yla

1 Na' ndun tu'hua ysin tujo'o, loo tyi'a can' na'an mdo'o sca 'ni yla nu cati que lo tii yca que 'in, cuinta scaa yca que can' nducua scaa corona, cuinta scaa que can' nga'an sca nii nu nducua yuhue' 'in Ndiose.

2 Lo 'ni yla can' ña'an 'in tsa ña'an ndyca ri' cuichi leopardo, lo quiya' 'in ña'an tsaña'an quiya' oso, lo tu'hua 'in tsaña'an tu'hua

cuichi. Cuinaan tlyu can' ticui' cha' cuiya' nu nda'an lo'o ndaa 'in 'ni can', siyana tyucua culo tñan lo'o cha' cuiya' nu tlyu.

3 Na'an siyana sca que 'ni yla can' ngujui chaa na nu tichin' ti a ngujui 'in, una ndyca se'en ti'i can' 'in 'ni, lo sa tyucui chelyuu yuhue ri' ne' lo ngutucui ndyca'an ne' 'in 'ni yla can'.

4 Nga'ni tnu ne' 'in cuinaan tlyu can' nu ndaa cha' cuiya' 'in 'ni yla can', a cuinta lo'o 'ni yla can' ndisna nga'ni tnu ne' 'in 'in, lo ndyucui' ne': ¿Ti ca nu tyucua ta'a cha' 'in lo'o 'ni yla re, lo ti ca nu ca xuun lo'o 'in?

5 A cuinta mxyucui' cuinaan tlyu can' 'in 'ni yla can' siyana lo'o cha' siye' tyucui' cha' nu tnu lo tucua yuhue' 'in Ndiose, lo ngujui cha' cuiya' 'in siyana culo tñan tucua yla nducua tucua coo'.

6 Lo ncuaña'an ndisna ngutucua ne' yuhue' 'in Ndiose, yucui' ca'an ne' 'in ni lo ngutucua ne' yuhue' 'in ni' cuaan se'en nducua ni lo'o lyigaa nu ndi'in can'.

7 Ngujui cha' cuiya' 'in can' siyana xuun lo'o nu cua mdo'o hui 'in Ndiose, lo cu'ni cana 'in ne'. A cuinta ngujui cha' cuiya' 'in siyana culo tñan 'in lyigaa nten, quichen tnu lo'o quichen suhue ti, lo'o nu ndyucui' scaxca lo'o cha'.

8 Ña'aan nten chelyuu nga'ni tnu ne' 'in 'ni yla can', tsalca nu a nducua nii loo quityi 'in ni nu lca Slya' nu yjui ne' 'in, cui' quityi se'en nducua nii lyigaa nu cua ngujui chelyuu 'in bra ti lyiji tñan ni chelyuu re.

9 Si ntsu'hui nu ne 'in cha' re, cu'ni cuinta 'in na.

10 —Si ntsu'hui nu tsa lo'o ne' na'an tyucuan, tsaa ru can' na'an tyucuan, si ntsu'hui nu kujui ne' 'in lo'o espada, caja ru can' lo'o espada—. Nde ca tyacan' ña'an snu ña'an ta loo lyigaa nu cua mdo'o hui 'in Ndiose, lo snu ña'an nguiaña'an ri' 'in ni.

11 Chun' nde'en la can' na'an mdo'o tucua xca 'ni yla nde loo chelyuu re, lo nducua tucua yca que 'in tsaña'an ndyca ri' yca que slya', una ndyucui' tsaña'an ndyucui' sca cuinaan tlyu.

12 Nda'an lo'o can' cha' cuiya' 'in 'ni yla nu culoo can', lo ngui'ni siyana nten sa tyucui chelyuu siyana cu'ni tnu ne' 'in 'ni yla nu culoo can', cui' nu ngujui cha que lo ndyca.

13 A cuinta ngui'ni can' cha' nu tnu, lo ndyca ndi'ya quii' la ni' cuaan tloo na'an nten can'.

14 Lo'o scaxca cha' nu tnu can' nilyo'o 'in nten, cui' lo'o cha' cuiya' 'in 'ni yla nu culo can', lo ndlo can' tñan 'in nten siyana tñan ne' ngulucuin 'ni yla nu culoo can', cui' nu ngujui cha que lo'o espada lo ti ndyca.

15 Lo ngujui cha' cuiya' 'in su'hua carsya 'in ngulucuin 'ni yla can', siyana ca tyucui' ngulucuin can' lo cu'ni cha' caja lyigaa nu a xlya cu'ni tnu 'in 'in.

16 A cuinta ngui'ni siyana lyigaa tucui tyca'an cuiya' 'in, yaa' tsu' cueen ta tutycan ne', lyigaa nu suhue ti lo'o nu cula, lo'o nu cuiliyia' lo'o nu ti'i, nu lca msu nu msi'i ne' 'in lo'o nu ngui'ni tñan cha' 'in ti.

17 Lo a tucui 'a nu ti ca cujui' ta xi'i na, si a nga'an cuiya' can' 'in, cui' nii 'ni yla can', ta numero nu lyi'ya nii 'in can'.

18 Nde cu'ni tsu'hue cha' tiaa. Nu ndi'ya cuinta ca culucua numero 'in 'ni yla can', lo numero can' lca na numero 'in nten chelyuu, lo lca na scua cientu ntsu'hui sna yla nducua scua.

APOCALIPSIS 14

Nguila ne' sca jyiin nu cui ti

1 Rcan' mxna'an, lo na'an ndun ni nu lca Slya' sca loo qui'ya nu naa Sion, stu'hua lo'o sca cientu ntsu'hui tucua yla nducua jacua mii nu cua nga'an nii ni tutycan, a cuinta lo'o nii Sti ni.

2 Ngune 'yan ngujui nu yucui' la ni' cuaan, lo ngune na tsaña'an ndyca ri' l'jyan tyi'a tlya, tsaña'an ne bra ngula 'a nchu ti'yu, lo tyi'i nu ndyucui' can' ne na tsaña'an ndyca ri' bra ndla ne' cuhuii nu naa arpa.

3 Nguila sca jyiin nu cui ti tloo ni nu nducua se'en ndyca cuiya' cha', lo'o tloo jacua nu lu'u ca can', lo'o qui'yu cula can'. Ni a tucui nu ncua 'in cu'ni cha'an jyiin can', tsaloo ti sca cientu ntsu'hui tucua yla nducua jacua mii can', cui' nu cua ngulo laa ni 'in lja nten chelyuu.

4 Nde nu nsñi cuinta 'in, nu a siya' ngu'ni ca'an 'in ne' cuna'an. Nducui ndyca'an 'in ni nu lca Slya' can' lyigaa se'en nguiaa ni. Nde nu mdo'o laa lja nten chelyuu siyana ca nu culoo 'in ni, lo Ndiöse lo'o ni nu lca Slya' cu'ni tsu'hue ne' 'in ni.

5 Ni sca cha' cuiñi a mdo'o tu'hua can, lca sca nu luhui tloo Ndiöse se'en nducua ni.

Cha' nu ndyucui' sna angajle

6 Rcan' na'an jlu'hue la ni' cuaan nducui xca angajle, lo llyan lo'o sca cha', cui' cha' tsu'hue 'in Ndiose nu a ntsu'hui cha' tsatii, siyana quine 'in lyigaa nten chelyuu, quichen tnu lo'o quichen suhue ti, lyigaa nten, lo'o nu ndyucui' xca lo'o cha'.

7 Ndyucui' cueen angajle can': Chu'hui sca cha' chen 'huan lo'o Ndiose lo cu'ni tnu huan 'in ni, siyana cua mdiyaa braa nu cu'ni cuiya' ni cha'. Cu'ni tnu huan 'in ni nu ngañan ni' cuaan lo'o chelyuu, lo'o tyi'a tujo'o, lo'o lyigaa se'en nducua tyi'a.

8 Ti yucui' xca angajle nu yaan nde chun' can': —Cua ngüijlyo, cua ngüijlyo Babilonia, cui' quichen tlyu can'—, siyana cua nguna' yu'hui nten ndi'in sa tyucui chelyuu squi'ya cha' a tsu'hue nu ngui'ni.

9 Nu cua ndyca sna angajle nu yaan nde chun' can' yucui' cueen: Si ntsu'hui nu cu'ni tnu 'in 'ni yla can' ta ngulucuin 'in, lo si taa ndycan cuiya' 'in 'in tutyca ta yaa',

10 ticui' ncuaña'an Ndiose lo'o cha' nsin' ri' ntsu'hui tiee ni taa ni ndi'i 'in can, siyana culoo ni cha' nsin' ri' nu nsu'hui ni' carsya 'in ni, lo tyijyin can' ndi'i loo quii' ndyiquin lo'o azufre, lo ca cha' re tloo lyigaa angajle nu luhui 'in Ndiose lo'o ni nu lca Slya'.

11 Sa tyucui braa ntsu'hui cha' tyo'o sñi 'in nu ntsu'hui loo quii' can', scaña'an ti ndijin can' ndi'i tla lo'o titsan, nu nga'ni tnu 'in 'ni yla can' ta lo'o ngulucuin 'in, cui' ncuaña'an lo'o nu ngua'an cuiya' can' 'in.

12 Nde ndyca tycan' ña'an snu ña'an nda loo nu cua mdo'o hui 'in Ndiose, lyigaa nu nxu'hua se'en cha' nu ndyucui' ni lo nguiaña'an ri' 'in Jesús.

13 Ngune 'yan ngujui nu yucui' la ni' cuaan: Ca'an sca cha' nu tyucuin' lo'o: Tsu'hue ca xu'hue nu caja ti ri nii tyucui nu nguiaa nde loo, tsalca nu nguiaña'an ri' 'in Ni X'na na. Ndyucui' Espíritu: Cha' xtñan' can' lo'o lyigaa tñan nu nga'ni, siyana cua ncua tycan' tñan tsu'hue nu nga'ni can'.

Bra ca cuiya' cha' 'in nten

14 Mxna'an, lo na'an sca coo ngaten, can' nducua Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, nducua sca corona oro quee ni, lo yaa' ni nducua sca na nu cha.

15 Ni' lyaa can' mdo'o xca angajle nu ndyucui' cueen lo'o ni nu nducua loo coo can': Mdisnan lya lo si'yu, cua mdiyaa braa quio' lyigaa na nu nducua loo chelyuu, siyana cua nguhuen na.

16 Ni nu nducua loo coo can' ndisna msi'yu ni 'in na, lo mxo' ni lyigaa na nu nducua loo chelyuu.

17 Mdo'o xca angajle ni' lyaa nu nducua ni' cuaan can', lo'o can' nducua sca na cha yaa'.

18 Se'en ngui'ni tnu ne' 'in Ndiose mdo'o xca angajle nu ntsu'hui cuinta 'in quii', lo cueen yucui' lo'o nu nducua na cha yaa' can': Si'yu lya lyigaa stya uva nu nducui loo chelyuu siyana cua nguhuen na.

19 Angajle can' ndisna msi'yu lyigaa stya uva nu nducui can', lo msu'hua 'in na se'en nu ntsu'hui cha' culo Ndiose cha' nsin' ri' tiee ni lo'o uva can'.

20 La tu'hua quichen can' ngulo' su'hua ni si'yu uva can', lo tlya tne nguilu 'na hasta mdiyaa na se'en ntsu'hui ti tu'hua cuiyu, a cuinta msnan na tsa ña'an ntsu'hui lyoo sna cientu kilometro.

APOCALIPSIS 15

Cha' 'in angajle nu ljyan lo'o cati ndi'i

1 Rcan' na'an xca cha' la ni' cuaan, cha' nu tnu, cha' nu cuhue rin' na, lo na'an ndun cati angajle nu ljyan lo'o tycati loo ndi'i nu ntsu'hui cha' tyijyin nten chelyuu tiaa braa, siyana lo'o cha' can' tsatii cha' nsin' ri' nu ntsu'hui tiee Ndiose.

2 A cuinta na'an su ña'an ndyca ri' tyi'a tujo'o nu xcui' cuna nu nducua quii' loo, lo loo tyi'a can' ndun nu cua nga'ni cana 'in 'ni yla can', siyana a nga'ni tnu can' 'in 'in ta ngulucuin 'in, ni a ndaa ya' tyca'an cuiya' 'in, lo nducua cuhiii nu naa arpa yaa',

3 lo nguila can' jyiin nu yla Moisé nu lca msu 'in Ndiose, a cuinta nguila jyiin 'in ni nu lca Slya' nu ndyucui': Ndiose X'na hua nu'huin ni nu tlyu la cha' cuiya' ndia 'in, snu ña'an tnu tñan ngui'ni lo nduhue ri' hua, luhui cha' tiaa 'in lo lñi ndi'in cha' 'in, nu'huin nu lca Ree 'in lyigaa nu mdo'o hui 'in.

4 Nu'huin Ni X'na hua, ¿ti ca nu a xcutsen ri' 'in, lo ti ca a cu'ni tnu 'in? Scati lca ni nu luhui lati, can' cha' ña'aan nten chelyuu ntsu'hui cha' cu'ni tnu ne' 'in, siyana cua ncua tyacan' cha' cuiya' nu lñi 'ni cuiya.

5 Chun' nde'en can' mxna'an, lo na'an la ni' cuaan se'en nguila tucua tulaa se'en ntsucua quee nu nga'an cha' nu mxytya Ndiose 'in Moisé,
6 lo ni' lyaa can' mdo'o cati angajle nu ljian lo'o cati loo ndi'i, lcu can' te' nu tsu'hue ña'an ngaten lo xaa, lo ntycan' jyan tiee can' lo'o cintya nu xcui' oro.

7 Lo jacua nu lu'u ca can', sca can' ndaa cati copa oro 'in quita'a cati angajle can', lo ngutsa'an yu'hui copa can' lo'o cha' nsin' ri' nu ntsu'hui tiee Ndiose, ni nu ndi'in sa tyucui braa.

8 Ni' lya can' ngutsa'an yu'hui sñi nu mdo'o loo xaa 'in ni lo'o cha' cuiya' nu tlyu 'in ni, ni a tucui 'a nu ti ncuca sten ni' lyaa can', siyana la bra mdijin quita'a cati ndi'i nu yan lo'o cati angajle can'.

APOCALIPSIS 16

Cha' 'in copa nu ngutsa'an yu'hui lo'o cha' nsin' ri'

1 Ti la ni' lyaa can' ngune 'yan ngujui nu yucui' lo'o cati angajle can': Yaan lyan huan lo slu ti'in huan cha' nsin' ri' ntsu'hui tiee Ndiose loo chelyuu, nu ntsu'hui ni' cati copa cua.

2 Lo culo angajle nu yaa can' mslu copa 'in loo chelyuu, lo cui' bra mdo'o tucua quitso' 'in nten, lo ndisna ngu'hua na lo yu'hui cutse' na, cui' ne' nu nga'an cuiya' 'in 'ni yla can' 'in lo nga'ni tnu ngulucuin 'in.

3 Nu cua ndyca tucua angajle can' mslu copa 'in loo tyi'a tujo'o, lo ndyca tne tyia can' tsa ña'an ndyca ri' tnen nten nu cua ngujui, lo ngujui lyigaa 'ni ntsu'hui loo tyi'a can'.

4 Nu cua ndyca sna angajle can' mslu copa 'in loo tyi'a tyucu tlyu, lo'o se'en nducua tyi'a, ticui' ncuaña'an ndyca tne na.

5 Ngune 'yan yucui' angajle nu ntsu'hui quinta 'in tyi'a can': Lñi ndi'in cha' 'in, Ni X'na hua, Cui' ni nu cua ndi'in ti culoo, lo'o ri nii, Ni nu Luhui lati, siyana tsu'hue ngui'ni cuiya' cha' re.

6 Ri nii ndaa tne co'o ne', siyana mslu ne' tne 'in nu mdo'o hui 'in, lo'o nu mxyucui' 'in ti s'ni, can' cha' nga'an cha' 'in ne' tyijyin ne' ndi'i re.

7 A quinta ngune 'yan ngujui xca nu yucui' la se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiose ni' cuaan, lo ndyucui': Ndiose X'na hua, Ni nu tlyu la cha' cuiya' ndia 'in, chiñi siyana tsu'hue 'a 'ni cuiya' sca cha' nu lñi.

8 Nu cua ndyca jacua angajle can' mslu copa 'in loo cuicha, lo ngujui cha' cuiya' siyana tiquin na 'in nten lo'o quii' 'in na.

9 Nten nu ndyiquin can' ndisna ngutucua ne' yuhue' 'in Ndiose, ni nu ndia cha' cuiya' 'in lo'o lyigaa loo ndi'i re, lo a mslyaa ne' xtun ri' ne' lo cu'ni tnu ne' 'in ni.

10 Nu cua ndyca ca'yu angajle can' mslu copa 'in la se'en nducua 'ni yla can', lo ña'aan se'en ndlo can' tñan nguinu tla na. Nten can' lyee nducuhua 'in ne' lo ndyucu ltse' ne',

11 lo ngutucua ne' yuhue' 'in Ndiose, ni nu nducua ni' cuaan, squi'ya ndi'i nu mdijin ne' lo'o se'en ntsu'hui cutse' can', ni ncuaña'an a mslyaa ne' xtun ri' ne' qui'ya 'in ne'.

12 Nu cua ndyca scua angajle can' mslu copa 'in loo tyucu tlyu Eufrates, lo ngüityi na siyana cua lca su ttaa na bra tyijyin ree nu tyo'o scaxca quichen tsu' se'en ndyucua cuicha.

13 Rcan' na'an mdo'o sna cui'in xña'an tsaña'an ndyca ri' cuityi', sca can' mdo'o tu'hua cuinaan tlyu can', lo xca mdo'o tu'hua 'ni yla can', lo xca mdo'o tu'hua nu cuiñi nu ndyucui' siyana Ndiose nxyucui' 'in.

14 Cui'in can' nda'an lo'o cha' cuiya' 'in ne' xña'an lo ndyca 'ni cha' nu tnu, lo nda'an nxo' ti'in 'in lyigaa ree sa tyucui chelyuu siyana quio' ti'in cu'ni cusuun tsan nu cua mxtyaa Ndiose cha', ni nu tlyu la cha' cuiya' ndia 'in.

15 Ña'an, na' l'jyan sa ntsu'hui ña'an ndyca ri' sca ne' cuna. Tsu'hue ca xu'hue nu ndi'in ttaa lo'o te' nu ntsu'hui cha' cu', lo a quija lyoo cuina' ti lo a tyo'o cha' jyu'u 'in.

16 Cui'in can' mxo' ti'in 'in ree sca se'en ndlo naa ne' lo'o cha' hebreo, Armagedón.

17 Nu cua ndyca cati angajle can' mslu copa 'in loo cui'in ti, cui' ña'an braa mdo'o yucui' cuen sca nu yucui' la ni' cuaan ni' lyaa 'in Ndiose, se'en ndyca cuiya' cha', lo ndyucui': Lyigaa cha' re cua lca na.

18 Rcan' ndisna ngusti xaa lo ngune cuen ytsu ti'yu, a cuinta lyee ngüiñan. Tsaña'an nu ngüiñan can', ni siya' lo a lyiji quiñan ti braa ndisna mdi'in nten loo chelyuu.

19 Quichen tlyu can' mdo'o na sna yu'hue, ncuaña'an ngüijlyo scaxca quichen nu ndi'in sa tyucui chelyuu. Ndiose mxu'hua ri' ni 'in quichen Babilonia nu tlyu can', lo ndaa ni ndi'i 'in ne' lo'o cha' nsin' ri' nu ngutsa'an yu'hui tiee ni.

20 Ngüilyijyi yu'hui lyigaa yuu bityi nu ndi'in jlu'hue loo tyi'a tujo'o, cui' ncuaña'an ni xca qui'ya a ncuca tyacan' 'a na.

21 Mdisnan ngüi'ya quio quee loo chelyuu re nu ti'in tucua yla kilo scaa na, lo nten can' ndisna ngutucua ne' yuhue' 'in Ndiose squi'ya ndi'i nu ndaa ni 'in ne'.

APOCALIPSIS 17

Yuhue' nu caan 'in ne' cuna'an nducun'

1 Se'en ndun yaan sca angajle nu ndyca cati can', cui' ta nu nda'an lo'o cati copa can', lo nujuin 'yan: Cuan lya lo ca jylo ri' ni snu ndi'i ljian chun' ne' cuna'an nu lyee la nducun' cua, cui' nu nducua loo tyi'a tlya cua,

2 cui' ne' cuna'an nu cua nguiten yu'hui lo'o lyigaa ree nu ndi'in loo chelyuu re, a cuinta ña'aan nten chelyuu cua nguna' yu'hui ne' lo'o cha' a tsu'hue nu ngui'ni ne'.

3 Rcan' ngutsa'an yu'hui Espíritu 'yan lo ya lo'o angajle 'yan sca se'en bityi, lo na'an nducua sca ne' cuna'an chun' sca 'ni yla nu nga'á, lo ña'aan chun' 'in nga'an cha' nu yuhue' 'in Ndiose, lo nducua cati que 'in lo nducua tii yca que 'in.

4 Ne' cuna'an can' lcu ne' sca te' cuaa nu mxtyyaa' lo'o colo nga'á, lo ndyca tsu'hue ne' lo'o xcui' oro, lo'o quee xaa, a cuinta lo'o tyacan' quee nu ngaten. Nducua sca copa oro yaa' ne' nu ngutsa'an yu'hui lo'o cha' a tsu'hue 'in ne', cui' cha' nu a tsu'hue nu ngui'ni ne' lo'o nten chelyuu.

5 Tutycan ne' nga'an sca nii, cui' cha' nu ntsu'hui ndyucun, lo ndyucui' na: Quichen Babilonia nu tlyu can', lca na jya'an lyigaa ne' cuna'an nducun', ti suun lyigaa cha' a tsu'hue nu ndyca loo chelyuu re.

6 Ne' cuna'an can' lyee cu'hui ne' lo'o tne nu mslu ne' 'in nu mdo'o hui 'in Ndiose, cui' tne nu nguilu squi'ya cha' 'in Jesús, lo bra na'an cha' can' ndyijyin ya' yuhue ran'.

7 Angajle can' nujuin 'yan: ¿Ni cha' nduhue ri'? Na' quitsan' 'in lyigaa ña'an ndi'in cha' 'in ne' cuna'an re, a cuinta lo'o ña'an ndi'in cha' 'in 'ni yla nu ljian lo'o 'in ne', cui' 'ni nu nducua cati que lo nducua tii yca que 'in.

8 'Ni yla nu na'an can' mdi'in 'in sti'i ti, una ri nii a la 'a ne cueen 'in, una cua ndyucui lucui' cha' tyo'o 'in se'en ntsu'hui 'in se'en qui'ni

can', lo tsa'a 'in se'en ntsu'hui cha' jlyo 'in. Nten nu a nga'an nii loo quityi 'in Ndiöse, se'en nducua nii lyigaa nu cua ngujui chelyuu 'in bra nu ti lyiji tñan ni chelyuu, cuhue ri' ne' bra ña'an ne' 'ni yla can', cui' 'ni nu mdi'in sti'i ti, lo chun' nde'en a la 'a quine cueen 'in, una xiya' ntsu'hui cha' ca tycan' 'in.

9 Nde cha' nu qui'ya cuinta nten nu tiyaa: Cati que can' lca na cati qui'ya se'en nducua ne' cuna'an can',

10 a cuinta lca na cha' 'in cati ree, ca'yu can' cua mdijin cha' 'in, lo xca can' ti ndlo tñan ri nii, una xca can' ti lyiji tyo'o tun, lo bra nu caan ntsu'hui cha' culo tñan sti'i ti.

11 Lo 'ni yla nu mdi'in sti'i ti, nu a la 'a ne cueen ri nii, lo'o can' lca nu cua ndyca snu', cui' loo cati ree tyo'o tun can', una tyucuna' can' siya' ti.

12 Tii yca que nu na'an can' lca tii ree nu ti lyiji caja cha' cuiya' 'in, una sa braa culo can' tñan stu'hua lo'o 'ni yla can'.

13 Sca cha' ti 'in quita'a tii ree can', lo taa cha' cuiya' 'in 'ni yla can' siyana culo 'in tñan.

14 Lo 'ni yla can' lo'o ree can' xuun lo'o ni nu lca Slya', una cu'ni ni cana siyana lca Ni X'na lyigaa tucui, lo lca ni Ree nu tlyu lati, lo tsalca nu msi'ya ni 'in, nu ngulosuhui ni 'in, lo lñi ndi'in cha' 'in, can' nu tyi'in lo'o ni.

15 Ti yucui' la angajle lo'on: Tyi'a tlya nu na'an se'en nducua ne' cuna'an nducun' can', lca na nten quina'an, quichen tnu lo'o quichen suhue ti, lo'o nu ndyucui' scaxca lo'o cha'.

16 Lo tii yca que nu na'an nducua 'in 'ni yla can', can' nu ña'an ti'i 'in ne' cuna'an nducun' can', lo taa cha' jyu'u 'in ne', cuijlyo 'in ne' lo tiquin 'in ne'.

17 Ndiöse mxtya ni cha' can' siyana cu'ni ni tsaña'an nu ndyca ri' ni, lo sca cha' ti 'in lyigaa can' siyana taa cha' cuiya' culo 'ni yla can' tñan, lo ncuaña'an tsa quiñan hasta braa nu ca cha' nu cua mxtyaa Ndiöse.

18 Ne' cuna'an nu na'an can' lca na cui' quichen tnu nu ndlo tñan 'in lyigaa ree sa tyucui chelyuu.

APOCALIPSIS 18

Bra ngüijlyo Babilonia

- 1 Chun' nde'en can' na'an mdo'o xca angajle la ni' cuaan nu nda'an lo'o sca cha' cuiya' nu tlyu, lo ña'aan chelyuu msti xaa 'in.
- 2 Ndyucui' cueen can': —Cua ngüijlyo, cua ngüijlyo quichen Babilonia, cui' quichen nu tlyu can'—, xtyi cui'in xña'an ti ndun loo can' lo'o scaxca loo cui'in, lo ndyca na na'an tyi lucuati loo 'ni cuu', 'ni ndyucui, 'ni chen ña'an.
- 3 Yato'o cha' re siyana ña'aan nten chelyuu cua nguna' ne' lo'o cha' a tsu'hue nu ngui'ni can', a cuinta lyigaa ree cua nguiten yu'hui lo'o can', cui' ncuaña'an ncuca cuilyiya' nu ngui'ni jyinsya loo chelyuu re, lo'o cha' siye' 'in quichen can'.
- 4 Ngune 'yan yucui' xca nu yucui' la ni' cuaan: tyo'on huan quichen cua, lyigaan 'huan nu cua mdo'o hui 'yan, siyana a ca ta'a lo'on huan qui'ya ngui'ni ne', ni a qui'ni ca'an yuhue' nu caan 'in ne' 'huan.
- 5 Siyana quina'an 'a qui'ya cua nducui ne' tloo Ndiose la ni' cuaan, lo a njlya ri' ni qui'ya ngui'ni can'.
- 6 Xu'hua lyiyan' huan 'in ne' tsaña'an nu nga'ni ne' lo'on huan, xtucuin huan cha' can' 'in ne' tucua ya', lo ña'an nu nga'ni lyo'o ne' xca tucui, ncuaña'an tucua ya' xtucuin yuhue' can' 'in ne'.
- 7 Tsaña'an siye' ne' lo ndyaa ne' 'in ne' lo'o cha' can', una ri nii taan huan ndi'i 'in ne' lyee ya', siyana ndeña'an ndyucui' ne': Na' lcan nu ndlo tñan, lo a lcan nu nguinu cha' yucui' ti, ni a ntsu'hui cha' tyijin ndi'i.
- 8 Can' cha' sca tsan ti ntsu'hui cha' caan ndi'i 'in ne', cha' ndija, cha' nduhue ri', lo'o bj'ñan, lo squin ne', siyana tlyu la cha' cuiya' 'in Ni X'na na nu cu'ni cuiya' cha' 'in ne'.
- 9 Lyigaa ree nu nguiten yu'hui lo'o ne' nu ta'a mda'an ne' lo'o cha' a tsu'hue, ntsu'hui cha' cuna, lo xi'ya yja cueen bra ña'an xtyi sñi ti ndo'o se'en ndyiquin ne'.
- 10 Lo siyana nguitsen, tijyu' ti ndun na'an se'en ndyiquin can', lo ndyucui': Ti'i ca xu'hue, ti'i ca xu'hue Babilonia, quichen tlyu nu tla 'a cha' 'in can', siyana sca braa ti ngüijlyo na.
- 11 Cui' ncuaña'an cuna lyigaa nu ngui'ni jyinsya loo chelyuu re, ti'i ntsu'hui tiee ne' squi'ya quichen can', siyana a caja 'a nu xi'i na nu ndyujui' ne',

12 cui' na oro, plata, quee xaa, tycan' quee nu ngaten, a cuinta te' nu tsu'hue ña'an, te' cuaa, te' seda, te' nga'á, a cuinta scaxca loo yca nu txii, lo'o na nu nguiaa' lo'o tijyan 'ni, ta lo'o yca nu tsu'hue ña'an, tyucuan catsi, ta xcui' tyucuan, ta lo'o quee tsu'hue ña'an nu ndyucui' ne' lo'o mármol,

13 a cuinta lo'o canela, lo'o na nu ncuu tsu'hue lo'o quixin' txii, lo'o na txii nu ndiquin ne' ni' lyaa, lo'o mirra, olíbano, viñu, ceite, quita ndyo'o quijaxtlya, trigo, a cuinta lo'o bta lo'o slya', lo'o cuiyu, carreta, a cuinta lo'o msu.

14 Lyigaa na nu lyee la ncuu rin' huan 'in, cua yatii cha' 'in na, cui' ncuaña'an lo'o lyigaa lo'o cha' cuilyiya' lo'o cha' nu ngutucui rin' huan cua yatii cha' 'in na, lo a sca 'a tsan ti ña'an huan 'in na.

15 Nu ngui'ni jyinsya, cui' nu cua ncuu cuilyiya' lo'o quichen can', tijyu' ti ndun can' na' cui'ya ña'an ndyiquin quichen can', nguinan ne' siyana ti'i ntsu'hui tiee ne'.

16 Lo ndyucui' ne': Ti'i ca xu'hue, ti'i ca xu'hue quichen tlyu cua, nu na'an lucuati lo'o cha' cuilyiya', te' tsu'hue ña'an, te' cuaa nu mxtyyaa' lo'o colo nga'á, nu ncuu tsu'hue lo'o xcui' oro, quee xaa, lo'o tycan' quee nu ngaten.

17 Siyana sca braa ti yatii lyigaa cha' cuilyiya' can'. A cuinta lyigaa nu nda'an lo'o yca na'an, lo'o nten nu nguiaa' ni' can', a cuinta lyigaa nu ngui'ni tñan lo'o yca na'an can', lo'o lyigaa nu ndijin yu'hui 'in loo tyi'a can', lyigaa can' tijyu' ti ndun ne',

18 na'an ne' ña'an ndo'o sñi se'en ndyiquin can', lo nsi'ya yja cueen ne', lo ndyucui' ne': ¿Ta ti caja xca quichen nu tyucua ta'a tsaña'an quichen re?

19 Msu'hua ne' yuu lta que ne' siyana ti'i ntsu'hui tiee ne', lo nsi'ya yja cueen ne': Ti'i ca xu'hue, ti'i ca xu'hue quichen tlyu cua, cui' nu nga'ni cuilyiya' 'in lyigaa nu nda'an lo'o yca na'an loo tyi'a can', siyana sca braa ti ngüijlyo ña'an quichen can'.

20 Lyigaan 'huan nu ndi'in ni' cuaan, ca tsu'hue chu'hui tieen huan, cui' ncuaña'an lyigaan 'huan nu nguiaña'an ri' 'in Ndiose, lo'on 'huan nu nga'an tñan ni 'in tsa yucui' cha' tsu'hue 'in ni, lo'on 'huan nu mxyucui' ni 'in ti s'ni, siyana Ndiose cua nga'ni cuiya' ni cha' 'in quichen can', lo'o ña'an nu nga'ni ne' lo'on huan.

21 Rcan' sca angajle nu tla cha' 'in msñi sca quee tlyu, tsaña'an ndyca ri' sca quee quichi, lo nguun 'in na loo tyi'a tujo'o, lo nujuin

Ndeña'an ntsu'hui cha' jlyo Babilonia, quichen tlyu can', ni xca tsan lo a 'a quine cueen a na.

22 Ni xca ti tyi'i lo a ntsu'hui 'a cha' ti quine se'en ndi'in, ni cuhuii, ni arpa, ta cuhuii quii, ni xca jyiin a quine 'a se'en ndi'in, ni xca tñan ngui'ni cuiyti ta se'en ndiyo ne', lo a quine 'a na.

23 Ni xca qui' lo a ca tyacan' 'a se'en ndi'in, ni a la 'a ti quine cha' caja cuiyo'o ne'. Sa tyucui chelyuu ngune cueen cha' 'in nu ngui'ni jyinsya lo'o, lo squi'ya cha' cuita'a can' 'in.

24 Cui' squi'ya ngujui nu mslu tne nu mxyucui' Ndiose 'in ti s'ni, lo'o nu yaña'an ri' 'in ni, lyigaa nu cua yujui sa tyucui chelyuu.

APOCALIPSIS 19

Bra cu'ni tnu ne' 'in Ndiose la ni' cuaan

1 Chun' nde'en can' ngune 'yan la ni' cuaan, lo ndyucui' cueen nten quina'an can': ¡Aleluya! Scati Ndiose X'na na ca culo laa ni 'in nten, lo nga'an cha' 'in ni caja nu cu'ni tnu 'in ni, ndyucuen cuaan cha' 'in ni, scati ni tlyu la cha' cuiya' ndia 'in ni,

2 siyana tsu'hue 'ni cuiya' ni cha' 'in nten lo'o cha' nu lñi, cua nga'ni cuiya' cha' 'in ne' cuna'an nu lyee la nducun' can', ne' nu nga'ni cuu' 'in nten chelyuu lo'o cha' nu a tsu'hue can' 'in, lo cua ndaa Ndiose ndi'i 'in ne' squi'ya tne nu mslu ne' 'in nu lca msu 'in ni.

3 Xiya' yucui' nten can': ¡Aleluya! Sa tyucui braa ntsu'hui cha' tyo'o sñi se'en ndyiquin ne' cuna'an can'.

4 Lo cla nducua jacua qui'yu cula can', lo'o jacua nu lu'u ca can', cui' bra mdi'ya xtyin' lo ngüi'ya ti'in tloo la lyuu tloo Ndiose se'en ndyca cuiya' cha' can', nga'ni tnu 'in ni, lo ndyucui': ¡Amen! ¡Aleluya!

5 Se'en ndyca cuiya' cha' can' ngujui sca nu yucui': Cu'ni tnu huan 'in Stina Ndiose lyigaan 'huan nu lca msu 'in ni nu nducua cha' ndyucui' ni, nu suhue ti lo'o nu cula.

6 Ngune 'yan tsaña'an ne se'en ndi'in nten quina'an, tsaña'an ndyca ri' l'jyan tyi'a tlya, lo'o bra ngula 'a nchu ti'yu, lo ndyucui': ¡Aleluya, siyana Ndiose X'na na, ni nu tlyu la cha' cuiya' ndia 'in ndlo ni tñan!

7 Tsu'hue chu'hui tieen na, cu'ni tnu na 'in Ndiose, siyana cua mdiyaa braa caja cuiyo'o ni nu lca Slya', lo cua ndun tiaa nu ca cuiyo'o ni.

8 Cua nga'ni ni cha' siyana cuu' can' te' nu tsu'hue ña'an ngaten, nu luhui lo xaa, lo te' can' lca tñan tsu'hue nu nga'ni lyigaa nu cua mdo'o hui 'in ni.

Bra cu siin ni nu lca Slya' lo'o cuiyo'o ni

9 Lo juin angajle can' 'yan: Ca'an cha' re: Tsu'hue ca xu'hue lyigaa nu tsaa se'en caja cuiyo'o ni nu lca Slya', lo cu siin lo'o ni. Ti yucui' la angajle can': Nde cha' nu lñi ca 'in Ndiose.

10 Na' mdi'ya xtyin' tloo angajle can' siyana cu'nin tnun 'in, una nujuin 'yan: a cu'ni nguaña'an, lo'on na' ta'a lcan na msu 'in Ndiose, lo'o lyigaa la ña'an nu ndyucui' cha' 'in Jesús. Can' cha' 'in Ndiose cu'ni tnu, siyana cha' nu ndyucui' Jesús mtsa'an yu'hui ni' carsya 'in lyigaa nu nxyucui' Ndiose 'in.

Ni nu nducua cuiyu ngaten

11 Rcan' na'an nguila tucua ni' cuaan, lo na'an sca cuiyu ngaten, lo nu nducua chun' 'in can' naa: Lñi ndi'in cha' 'in, lo Ndyucui' cha' nu lñi. Tsu'hue 'ni cuiya' ni cha', a cuinta lñi ndi'in cha' 'in ni bra nxun ni.

12 Quiloo ni ña'an na tsaña'an ndyca ri' quii' ndyiquin, lo quina'an 'a corona nducua que ni, lo nga'an sca nii nu a tucui ntsu'hui lyoo, siyana scati ni jlyo ri' ni cha' can'.

13 Lcu' ni sca te' tucuin nu mda'an tne, lo naa ni: SQUICHA' NDIOSE.

14 Lyigaa nu ngui'ni cusuun nu mdo'o la ni' cuaan, nducui ndyca'an 'in ni lo nducua can' cuiyu ngaten, lcu can' te' nu tsu'hue 'a ña'an ngaten lo luhui.

15 Tu'hua ni ndyo'o sca espada nu cha, nu cu'ni ti'i lo'o nten sa tyucui chelyuu, lo tla tñan culo ni 'in ne', cu'ni cuiya' ni cha' 'in ne' ña'an ndyca ri' bra ndlo su'hua ne' si'yu uva se'en ndyo'o viñu, cui' cha' nsin' ri' nu ngutsa'an yu'hui tiee Ndiose, ni nu tlyu la cha' cuiya' ndia 'in.

16 Nga'an sca cha' loo ste' ni lo'o sii' ndan ni, lo ndyucui' na: SCATI REE NU TLYU LATI, SCATI X'NA LYIGAA TUCUI.

17 Rcan' na'an sca angajle nu ndun loo cuicha, lo yucui' cuen lo'o lyigaa 'ni nu ndyucui ni' cuaan: Quiaan huan lo xo' ti'in ta'an huan, lo cu siin huan na nu cua mxtyaa Ndiose tloon huan:

18 Cuinan' ree, cuina' x'na sundaru, cuina' nu tla la cha' 'in, a cuinta lo'o cuina' cuiyu, cuina' nu nducua chun' 'in, cuina' lyigaa nten, lo'o nu lca msu nu cua msi'i ne' 'in, lo'o nu ngui'ni tñan cha' 'in ti, cuina' nu cula lo'o nu suhue ti.

19 Na'an nguio' ti'in 'ni yla can' lo'o lyigaa ree tsatlyu lo'o lyigaa sundaru 'in, siyana xuun lo'o ni nu nducua chun' cuiyu can' lo'o lyigaa sundaru 'in ni.

20 Una 'ni yla can' nguinu 'in, a cuinta nguinu nu cuiñi nu ndyucui' siyana Ndiose nxyucui' 'in, nu nga'ni scaxca cha' nu tnu cuinta cha' 'in 'ni yla can', ncuaña'an ngañilyo'o 'in lyigaa nu nga'an cuiya' 'in, cui' nu nga'ni tnu ngulucuin 'ni yla can'. Tyucuaa can' ña'an lu'u ngujui nu nguun 'in loo tiyu' quii' nu ndyiquin lo'o azufre.

21 Lyigaa la tucui can' ngujui lo'o espada nu mdo'o tu'hua ni nu nducua chun' cuiyu can', lo lyigaa 'ni nu ndyucui can' yucu cuina' ne' ngujui can'.

APOCALIPSIS 20

Cha' 'in sca mii yjan

1 Rcan' na'an nguiaan sca angajle nu mdo'o la ni' cuaan, lo lyi'ya can' yaa' nu nsla se'en quiñi can', a cuinta nducua sca cadena yaa'.

2 msñi 'in cuinaan tlyu can', cui' cuinaan nu ndi'in ti s'ni nu ndyucui' ne' lo'o lca ne' xña'an lo'o Satanás, lo mscan' 'in cuinaan can' sca mii yjan,

3 lo nguun 'in 'in se'en quiñi can', lo mducun tsa 'in na lo mji'in ca'an sca cuiya' 'in na, siyana a quiñilyo'o 'a 'in nten chelyuu sca mii yjan, la rcan' quitit' 'in lo tya'an 'in tichin' braa.

4 Rcan' na'an tyun yca xlya se'en nducua nu cua ngujui cha' cuiya' 'in cu'ni cuiya' cha', a cuinta na'an lyigaa nu ngujui nu msi'yu ne' yni, siyana yaña'an ri' 'in Jesús, lo siyana mda'an yucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose, cui' nu a nga'ni tnu 'in 'ni yla can', ni ngulucuin 'in, ni a ngua'an cuiya' can' tutycan ta yaa'. Mdyo'o qui'u lo ngulo tñan lo'o Crixtu sca mii yjan.

5 Nde nu ngu'ni ca'an 'in mdyo'o qui'u la nducua la. Lyigaa la ña'an nu ngujui can' mdyo'o qui'u la bra nu cua ngüita'a sca mii yjan.

6 Una tsu'hue ca xu'hue lyigaa nu caja lo tyo'o qui'u la nducua la, siyana can' nu mdo'o hui 'in Ndiose, ni a caja 'a ne' lo'o nu cua

ndyca tucua cha' ndija, siyana ca ne' nu cu'ni tsu'hue 'in Ndiose lo'o Crixtu lyigaa braa, lo stu'hua culo tñan lo'o ni sca mii yjan.

7 Bra nu quita'a sca mii yjan, ntsu'hui cha' lyaa nu lca ne' xña'an se'en ntsu'hui ndyucun,

8 lo quiñilyo'o 'in lyigaa nten nu ndi'in sa tyucui chelyuu, cui' nu lca Gog lo'o Magog, siyana xo' ti'in ta'a can' lo cu'ni cusuun, lo nten nu quio' ti'in can' tyi'in ne' tsaña'an ndi'in ysin tujo'o.

9 Ña'aan xeen chelyuu mdo'o ne', lo msu'hua lo'o ne' se'en nguio' ti'in lyigaa nu mdo'o hui 'in Ndiose lo'o quichen nu tca'a la 'in ni, una Ndiose mdi'ya ni quii' nu ngüijlyo 'in ne' siya' ti.

10 Lo Ne' xña'an nu ngañilyo'o 'in ne', ngujui nu nguun 'in loo tiyu' quii' nu ndyiquin lo'o azufre, cui' se'en ntsu'hui 'ni yla lo'o nu ndyucui' cha' cuiñi can', can' tyijyin can' ndi'i tla lo titsan sa tyucui braa.

Bra ca cuiya' cha' 'in nten chelyuu

11 Na'an se'en ndun sca yca xlya tlyu nu ngaten, lo ni nu nducua can', nde loo se'en nducua ni ngüilyijyi yu'hui ni' cuaan lo'o chelyuu re, lo a la 'a ngune cueen na.

12 Rcan' na'an lyigaa nu cua ngujui, nu cula lo'o nu suhue ti, ndun can' tloo Ndiose, lo nga'ni ni cha' nguila lyigaa quityi ntsucua tloo ni, a cuinta nguila xca quityi se'en nducua nii nten nu cua ngujui chelyuu 'in. Lo nu ngujui can' ncua cuiya' cha' 'in cua ña'aan tñan nga'ni tsaña'an cha' nu nducua loo quityi can'.

13 Tyi'a tujo'o ndyaa na 'in lyigaa nu ngujui loo na, a cuinta se'en ndya'an ne' ngujui, lo'o se'en lca Hades ndyaa can' 'in lyigaa nu ngujui, lo ncua cuiya' cha' 'in can' cuinta scaa cua ña'aan tñan nga'ni.

14 Cha' ndija can' lo'o se'en lca Hades ngujui nu nguun 'in loo tiyu' quii'. Nde lca nu cua ndyca tucua cha' ndija.

15 Tsalca nu a nga'an nii loo quityi se'en nducua nii nu cua ngujui chelyuu 'in, ngujui nu nguun 'in loo tiyu' quii'.

APOCALIPSIS 21

Ni' cuaan nu cui lo'o chelyuu nu cui

1 Chun' nde'en na'an xca ni' cuaan lo'o xca chelyuu nu cui, siyana ni' cuaan lo'o chelyuu nu mdi'in ti culoo, a 'a ngune cueen a na, cui' ncuaña'an lo'o tyi'a tujo'o.

2 Na' Xuhua, na'an nguiaan quichen nu mdo'o hui 'in Ndiose, cui' Jerusalén nu cui, nu mdo'o se'en nducua Ndiose la ni' cuaan, cua lca ncu tsu'hue na tsaña'an ndyca ri' sca txen nu cua caja cuiyo'o.

3 Ngune 'yan ngujui nu yucui' cueen la ni' cuaan: Ña'an, nde nu lca na'an 'in Ndiose —se'en tyi'in ni lo'o nten tsatlyu, nu ca quichen 'in ni, cui' Ndiose tyi'in lo'o lo ca ni Ndiose 'in —.

4 Xtyi ni tyi'a quiloo, lo a ña'an 'a cha' ndija, ni a ntsuhui 'a cha' ti qui'ya tucu'hua tiee ta cuna, ta tyijyin ndi'i, siyana cua mdijin lyigaa cha' nu ncu ti culoo.

5 Ni nu nducua se'en ndyca cuiya' cha' can', Nu juin ni: Ña'an huan, Na' ngui'nin cuin lyigaa lo'o cha'. Lo nujuin ni 'yan: Ca'an cha' re, siyana lca na cha' nu lñi lo a cu'ni tucua ri' lo'o na.

6 Ti yucui' la ni: Cua lca cha' re. Na' lcan letra Alfa lo'o Omega, na' lu'un ti culoo, lo a ntsuhui cha' tsatii cha' 'yan. Si nde'en nu nguityi ri', na' taan tyi'a co'o can' xu'hue ti, se'en nducua tyi'a nu ndaa chelyuu.

7 Nu cu'ni cana, caja lyigaa loo cha' tsu'hue re 'in, lo na' can Ndiose 'in, lo ca can' sñen' na'.

8 Una tsalca nu ntsen, nu a nguiaña'an ri', nu nducun' lo'o nu ndujui nten, nu nguiten yu'hui lo'o ña'an nu ti, a cuinta ne' cuita'a, nu ngui'ni tnu 'in ngulucuin, cui' ncuaña'an lo'o lyigaa nu cuiñi, can' nu tsa loo tiyu' quii' nu ndyiquin lo'o azufre se'en cua ndyca tucua cha' ndija.

Cha' 'in Jerusalén nu cui

9 Se'en ndun yaan sca angajle nu ndyca cati can', cui' nu nda'an lo'o cati copa nu ngutsa'an yu'hui lo'o cati loo ndi'i, lo nujuin 'yan: Cuan lya lo culu'un 'in se'en ndun txen nu lca cuiyo'o ni nu lca Slya'.

10 Rcan' ngutsa'an yu'hui Espíritu 'yan, lo ya lo'o angajle 'yan sca loo qui'ya cuaan, lo ngulu'u 'yan se'en ndi'in sca quichen tlyu, cui' Jerusalén nu mdo'o hui 'in Ndiose, na'an nguiaan na lo mdo'o na la se'en nducua Ndiose la ni' cuaan.

11 Lo ngutsa'an yu'hui na lo'o xaa 'in Ndiose. Xaa na tsaña'an ndyca ri' sca quee nu ndyijyin ya' tsu'hue ña'an, tsaña'an xaa quee jaspe nu ndyuhui xaa.

12 Tnu tu'hua na nu ntsu'hui ndyucun quichen can' lo cuaan na, tityucua tulo'o 'in na, cuinta scaa tulo'o can' ndun scaa angajle, lo quita'a tityucua lta nten Israel nga'an nii scaa tulo'o can'.

13 Snaan tulo'o can' nducua na quita'a jacua tsu' 'in quichen can'.

14 Tityucua quee ntsu'hui quiya' na, lo can' nga'an nii tityucua ta'a mda'an ni nu lca Slya' can'.

15 Angajle nu ndyucui' lo'on nducua yca cuiya' nu xcui' oro yaa', siyana su'hua cuiya' quichen can' ña'aan se'en ntsu'hui ndyucun na lo'o lyigaa tulo'o 'in na.

16 Quichen can' stu'hua na quita'a jacua tsu' na, siyana tsaña'an tucuin na ncuaña'an nde xeen na. Angajle can' msu'hua cuiya' 'in na lo'o cuiya' nu nducua yaa', lo ndiyaa na tucua mii ntsu'hui tucua cientu kilometro, lo sca cuiya' ti na nde tucuin na, lo'o nde xeen na, lo'o nde cuaan na.

17 Rcan' msu'hua cuiya' angajle can' nde tu'hua na nu ntsu'hui ndyucun quichen can', lo ndiyaa na sna yla ntsu'hui ca'yu metro. Cuiya' nu yla' angajle can' lca na sca cuiya' nu ca qui'ya nten cuinta.

18 Na nu ntsu'hui ndyucun quichen can' nguiaa' na lo'o quee jaspe, una quichen can' lca na xcui' oro, tsaña'an cuna nu ndyuhui xaa.

19 Lo quiya' quee nu lca lo'o can', nguia' cuityi na lo'o lucuati loo quee nu tsu'hue ña'an: Nu culoo can' nguia' lo'o quee jaspe, nu cua ndyca tucua can' nguia' lo'o quee zafiro, nu cua ndyca sna can' nguia' lo'o quee ágata, nu cua ndyca jacua can' nguia' lo'o quee esmeralda,

20 nu cua ndyca ca'yu can' nguia' lo'o quee ónice, nu cua ndyca scua can' nguia' lo'o quee cornalina, nu cua ndyca cati can' nguia' lo'o quee crisólito, nu cua ndyca snu' can' nguia' lo'o quee berilo, nu cua ndyca caa can' nguia' lo'o quee topacio, nu cua ndyca tii can' nguia' lo'o quee crisopraso, nu cua ndyca tixca can' nguia' lo'o quee jacinto, lo nu cua ndyca tityucua can' nguia' lo'o quee amatista.

21 quita'a tityucua tulo'o can' lca na sa tityucua quee ngaten nu lca perla, cuinta scaa tulo'o can' nguia' na lo'o scaa quee can'. Tucuiin nu su loo quichen can' lca na xcui' oro, lo ndyuhui xaa na tsaña'an ndyca ri' cuna.

22 Ni sca laa a na'an nducua loo quichen can', siyana Ndiose X'na na, ni nu tlyu la cha' cuiya' ndia 'in, lca ni laa lo'o ni nu lca Slya' can'.

23 Quichen can' a 'ni cha' 'in na lo'o xaa 'in cuicha ta xaa coo', siyana yucui' ca Ndiose lca ni xaa 'in na lo'o ni nu lca Slya' can.

24 Lyigaa quichen tnu nu ntsu'hui cha' tyo'o laa, tya'an can' lo'o xaa 'in quichen can', lo lyigaa ree ntsu'hui cha' tsa lo'o cha' tsu'hue 'in ni lo tyaa cha' cuiyiya' 'in ni.

25 A ntsu'hui cha scun tulo'o can', siyana a ntsu'hui cha' qui'ya tla quichen can'.

26 Cui' ncuaña'an lyigaa quichen tnu ntsu'hui cha' tsa lo'o ne' cha' tsu'hue 'in ne', lo tyaa ne' cha' cuiyiya' 'in ne' 'in ni,

27 una ni sca cuu' a sten quichen can', cui' ncuaña'an lo'o nu ngui'ni scaxca cha' a tsu'hue ta ndyucui' cha' cuiñi, siyana tsaloo ti sten nu cua nducua nii loo quityi 'in ni nu lca Slya' can', cui' nu cua ngujui chelyuu 'in.

APOCALIPSIS 22

1 Rcan' ngulu'u angajle 'yan se'en su sca tyucu tlyu nu luhui, tyi'a can' ndaa na chelyuu 'in nten, ndyu'hui xaa na tsaña'an ndyca ri' sca cuna, lo tyi'a can' nducua na se'en nducua Ndiose lo'o ni nu lca Slya' can'.

2 Tyucu tlyu can' su na jlu'hue la tucuiin loo quichen can', scaa tsu' na nducua yca nu ndaa chelyuu 'in nten, sa tityucua loo si'yu ndyo'o loo na, scaa loo si'yu ndyo'o loo na cuinta scaa coo', lo lca' yca can' cu'ni tsu'hue na 'in nten ndi'in sa tyucui chelyuu cu'ni tyca na 'in ne'.

3 Ni xiya' lo a caan 'a yuhue' chun' nten ndi'in quichen can', siyana Ndiose lo'o ni nu lca Slya' ntsu'hui cha' culo ni tñan se'en can', lo nu lca msu 'in ni cu'ni tsu'hue ne' 'in ni,

4 rcan' ña'an tloo ca ne' 'in ni, lo tyca'an nii ni tutycan ne'.

5 A ntsu'hui 'a cha' ti qui'ya tla can', ni a 'ni 'a cha' 'in ne' lo'o quii' nu ta xaa 'in ne', ta xaa cuicha, siyana Ndiose X'na na taa ni xaa can', lo taa ni cha' cuiya' culo ne' tñan sa tyucui braa.

Cua' ndyucui lucui' cha' quiaan Crixtu xiya'

6 Ti yucui' la angajle lo'on: A tucui nu cu'ni tucua ri' lo'o cha' re siyana lca na cha' nu lñi. Ni X'na na, cui' Ndiose nu nxyucui' msu 'in,

nga'an tñan ni angajle 'in ni siyana ca jylo ri' lyigaa la ña'an nu lca msu 'in ni, cha' nu cua ndyucui lucui' cha' tsato'o.

7 ¡Ña'an, na' cua ljian ndla ti! Tsu'hue ca xu'hue nu xu'hua se'en cha' nu ndyucui' Ndiose loo quityi re.

8 Na' Xuhua, na'an lo ngune 'yan lyigaa cha' re. Bra nu ngune 'yan lo na'an cha' re, mdi'ya xtyin' siyana cu'ni tnu 'in angajle nu ngulu'tu 'yan lyigaa cha' re,

9 una nujuin 'yan: A cu'ni ncuaña'an siyana lo'on na' lcan msu 'in Ndiose, lo'o lyigaa ta'an na nu nxyucui' Ndiose 'in, lo'o nu nxu'hua se'en cha' nu nducua loo quityi re. Can' cha' 'in Ndiose cu'ni tnu.

10 Ti yucui' la angajle can': A tucun ti'in cha' nu yucui' Ndiose nu nguinu scua loo quityi re, siyana cua ndyucui lucui' cha' tsato'o na.

11 Tsalca nten nu a ngui'ni tñan tsu'hue, tsa quiñan ru' can' lo'o cha' a tsu'hue. Nu nducun', cu'ni ru' can' cha' nu a tsu'hue. Cui' ncuaña'an nu ngui'ni tñan tsu'hue, taa can' juersa cu'ni la tñan tsu'hue, lo nu nda'an lo'o cha' ttaa nu luhui, tsa quiñan can' chu'hui sca chelyuu nu luhui.

12 Ña'an, na' cua ljian ndla ti, lo lyi'yan su'huan lyiyan' 'in cuinta scaa tucui cua ña'aan tñan nga'ni.

13 Na' lcan letra Alfa lo'o Omega, na' ndi'in ti culoo lo a ntsu'hui cha' tsatii cha' 'yan, na' lcan ni nu cua ndi'in ti culoo, lo ndi'in sa tyucui braa.

14 Una tsu'hue ca xu'hue lyigaa nu nguiten ste', siyana caja yca nu ndaa chelyuu can' 'in, lo ncuaña'an ca sten can' scaxca tulo'o 'in quichen can'.

15 Una xni' tyo'o tun nde chun' na'an, stu'hua lo'o nu cuita'a, lo'o nu nguiten yu'hui lo'o ña'an nu ti, nu ndujui nten, nu ngui'ni tnu ngulucuin, lyigaa nu cuiñi lo'o nu ndiyaa ri' cha' cuiñi.

16 Na' lcan Jesús, lo nga'an tñan angajle 'yan siyana quitsa' 'huan lyigaa cha' re, cha' nu ntsu'hui cha' ca jylo ri' lyigaa laa. Na' lcan ticui' nten cuityi 'in David, lo lcan cuila nu ndyu'hui xaa bra tlya.

17 Ndeña'an ndyucui' Espíritu lo'o Cuilyo'o ni nu lca Slya' can': Cuan lya. Cui' ncuaña'an tyucui' nu quine 'in cha' re: Cuan lya. Si ntsu'hui nu nguityi ri' ca caan, lo nu ndyca ri' co'o tyi'a nu taa chelyuu 'in sa tyucui braa, ca co'o 'in na xu'hue ti.

18 Na' ntsu'hua tiyaan 'in lyigaa nu ne 'in cha' nu ndyucui' Ndiose loo quityi re: Si ntsu'hui nu tya cala cha' re, Ndiose taan ni ndi'i 'in can' tsaña'an ndi'i nu nguinu scua loo quityi re.

19 Si ntsu'hui nu cuityen cha' nu ndyucui' Ndiose loo quityi re, cui' ncuaña'an quilyaa ni cha' tsu'hue nu caja 'in can' nu nducua loo quityi nu ndaa chelyuu 'in nten, ni a caja cha' tsu'hue 'in can' nu ndi'in loo quichen nu cua mdo'o hui 'in Ndiose, cui' ncuaña'an lo'o lyigaa la ña'an cha' tsu'hue nu nducua loo quityi re.

20 Ni nu ndyucui' cha' re ndyucui' ni: Nu chñi, cua ljyan ndla ti. Amen, chñi, Ni X'na hua Jesús, cuan lya.

21 Cui' cha' tsu'hue 'in Ni X'na na Jesucristo quinu lo'on huan lyigaan huan. Amén.